

ZAKŁAD SŁUŻBY KRYMINALNEJ

162

MATERIAŁY DYDAKTYCZNE

Ewa Jakimiuk

**WYBRANE AKTY PRAWNE
Z ZAKRESU PRAWA KARNEGO PROCESOWEGO**

Materiały dydaktyczne do realizacji zajęć
podczas szkoleń zawodowych podstawowych, kursów specjalistycznych
oraz doskonalenia zawodowego w Policji

CENTRUM SZKOLENIA POLICJI

Legionowo 2017

Według stanu prawnego na dzień 25 lutego 2017 r.

Wydawca wyraża zgodę na zwielokrotnianie i rozpowszechnianie publikacji przez jednostki organizacyjne Policji do użytku służbowego.

Korekta, skład i druk:
Wydział Wydawnictw i Poligrafii
Centrum Szkolenia Policji w Legionowie
Nakład 30 egz.

SPIS TREŚCI

Wykaz skrótów	5
Wstęp	7
Akty prawne	9
I. Ustawy	9
1. Ustawa z dnia 6 czerwca 1997 r. <i>Kodeks postępowania karnego</i> (t.j. z dnia 16 września 2016 r., Dz. U. z 2016 r. poz. 1749, z późn. zm.)	9
2. Ustawa z dnia 28 listopada 2014 r. <i>o ochronie i pomocy dla pokrzywdzonego i świadka</i> (Dz. U. z 2015 r. poz. 21)	155
3. Ustawa z dnia 25 czerwca 1997 r. <i>o świadku koronnym</i> (t.j. z dnia 22 lipca 2016 r., Dz. U. z 2016 r. poz. 1197)	166
4. Ustawa z dnia 18 października 2006 r. <i>o likwidacji niepodjętych depozytów</i> (Dz. U. z 2006 r. Nr 208, poz. 537, z późn. zm.)	170
II. Rozporządzenia	174
1. Rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości z dnia 11 stycznia 2017 r. <i>w sprawie utrwalania dźwięku albo obrazu i dźwięku dla celów procesowych w postępowaniu karnym</i> (Dz. U. z 2017 r. poz. 93)	174
2. Rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości z dnia 25 września 2015 r. <i>w sprawie wysokości opłaty za wydanie kopii dokumentów oraz uwierzytelnionych odpisów z akt sprawy</i> (Dz. U. z 2015 r. poz. 1566)	183
3. Rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości z dnia 11 czerwca 2015 r. <i>w sprawie określenia wzoru pouczenia o uprawnieniach i obowiązkach podejrzanego w postępowaniu karnym</i> (Dz. U. z 2015 r. poz. 893)	183
4. Rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości z dnia 11 czerwca 2015 r. <i>w sprawie określenia wzoru pouczenia o uprawnieniach tymczasowo aresztowanego w postępowaniu karnym</i> (Dz. U. z 2015 r. poz. 885)	186
5. Rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości z dnia 11 czerwca 2015 r. <i>w sprawie określenia wzoru pouczenia o uprawnieniach zatrzymanego na podstawie europejskiego nakazu aresztowania</i> (Dz. U. z 2015 r. poz. 874)	188
6. Rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości z dnia 13 kwietnia 2016 r. <i>w sprawie określenia wzoru pouczenia o uprawnieniach i obowiązkach świadka w postępowaniu karnym</i> (Dz. U. z 2016 r. poz. 515)	189
7. Rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości z dnia 3 czerwca 2015 r. <i>w sprawie określenia wzoru pouczenia o uprawnieniach i obowiązkach pokrzywdzonego w postępowaniu karnym</i> (Dz. U. z 2015 r. poz. 848)	190
8. Rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości z dnia 3 czerwca 2015 r. <i>w sprawie określenia wzoru pouczenia o uprawnieniach zatrzymanego w postępowaniu karnym</i> (Dz. U. z 2015 r. poz. 835)	191
9. Rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości z dnia 27 maja 2015 r. <i>w sprawie sposobu zapewnienia oskarżonemu korzystania z pomocy obrońcy z urzędu</i> (t.j. Dz. U. z 2017 r. poz. 53)	193
10. Rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości z dnia 23 czerwca 2015 r. <i>w sprawie sposobu zapewnienia oskarżonemu korzystania z pomocy obrońcy w postępowaniu przyspieszonym</i> (Dz. U. z 2015 r. poz. 920)	194
11. Rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości z dnia 7 maja 2015 r. <i>w sprawie postępowania mediacyjnego w sprawach karnych</i> (Dz. U. z 2015 r. poz. 716)	197
12. Rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości z dnia 7 kwietnia 2016 r. – <i>Regulamin wewnętrznego urzędowania powszechnych jednostek organizacyjnych prokuratury</i> (Dz. U. z 2017 r. poz. 508, z późn. zm.)	201

13. Rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości z dnia 10 stycznia 2017 r. w sprawie szczegółowych zasad i trybu doręczania pism sądowych w postępowaniu karnym (Dz. U. z 2017 r. poz. 92)	273
14. Rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości z dnia 18 czerwca 2003 r. w sprawie wysokości i sposobu obliczania wydatków Skarbu Państwa w postępowaniu karnym (t.j. Dz. U. z 2013 r. poz. 663)	278
15. Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 14 grudnia 2012 r. w sprawie podmiotów uprawnionych do przechowywania oraz zniszczenia w postępowaniu karnym przedmiotów i substancji stwarzających niebezpieczeństwo dla życia lub zdrowia (Dz. U. z 2012 r. poz. 1486)	279
16. Rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości z dnia 20 lutego 2012 r. w sprawie sposobu postępowania z protokołami przesłuchań i innymi dokumentami lub przedmiotami, na które rozciąga się obowiązek zachowania w tajemnicy informacji niejawnych albo zachowania tajemnicy związanej z wykonywaniem zawodu lub funkcji (Dz. U. z 2012 r. poz. 219)	281
17. Rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości z dnia 18 czerwca 2003 r. w sprawie postępowania o zachowanie w tajemnicy okoliczności umożliwiających ujawnienie tożsamości świadka oraz sposobu postępowania z protokołami z zeznań tego świadka (t.j. Dz. U. z 2016 r. poz. 1869)	283
18. Rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości z dnia 23 lutego 2005 r. w sprawie poddawania badaniom lub wykonywania czynności z udziałem oskarżonego oraz osoby podejrzanej (Dz. U. z 2005 r. Nr 33, poz. 299, z późn. zm.)	286
19. Rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości z dnia 2 czerwca 2003 r. w sprawie warunków technicznych przeprowadzenia okazania (Dz. U. z 2003 r. Nr 104, poz. 981)	289
20. Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 18 października 2006 r. w sprawie udzielania ochrony i pomocy świadkom koronnym i innym uprawnionym osobom (t.j. z dnia 10 lipca 2015 r., Dz. U. z 2015 r. poz. 1054)	290
21. Rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości z dnia 18 czerwca 2003 r. w sprawie postępowania o zachowanie w tajemnicy okoliczności umożliwiających ujawnienie tożsamości świadka oraz sposobu postępowania z protokołami z zeznań tego świadka (t.j. z dnia 2 listopada 2016 r., Dz. U. z 2016 r. poz. 1869)	294
III. Akty prawne Komendanta Głównego Policji	297
1. Zarządzenie Nr 4 Komendanta Głównego Policji z dnia 9 lutego 2017 r. w sprawie niektórych form organizacji i ewidencji czynności dochodzeniowo-śledczych Policji oraz przechowywania przez Policję dowodów rzeczowych uzyskanych w postępowaniu karnym (Dz. Urz. KGP. z 2017 r. poz. 9)	297
2. Wytyczne Nr 1 Komendanta Głównego Policji z dnia 23 lipca 2015 r. w sprawie wykonywania niektórych czynności dochodzeniowo-śledczych przez policjantów (Dz. Urz. KGP. z 2015 r. poz. 59)	319
3. Zarządzenie Nr 30 Komendanta Głównego Policji z dnia 16 grudnia 2013 r. w sprawie funkcjonowania organizacji hierarchicznej w Policji (Dz. Urz. KGP z 2013 r. poz. 99, z późn. zm.)	350
Netografia	357

WYKAZ SKRÓTÓW

art.	– artykuł
Dz. U.	– Dziennik Ustaw
k.k.	– Ustawa z dnia 6 czerwca 1997 r. <i>Kodeks karny</i> (tekst jednolity z dnia 5 lipca 2016 r., Dz. U. z 2016 r. poz. 1137)
k.p.k.	– Ustawa z dnia 6 czerwca 1997 r. <i>Kodeks postępowania karnego</i> (tekst jednolity z dnia 16 września 2016 r., Dz. U. z 2016 r. poz. 1749, z późn. zm.)
k.p.w.	– Ustawa z dnia 24 sierpnia 2001 r. <i>Kodeks postępowania w sprawach o wykroczenia</i> (tekst jednolity z dnia 16 września 2016 r., Dz. U. z 2016 r. poz. 1713, z późn. zm.)
k.w.	– Ustawa z dnia 20 maja 1971 r. <i>Kodeks wykroczeń</i> (tekst jednolity z dnia 3 lipca 2015 r., Dz. U. z 2015 r. poz. 1094, z późn. zm.)
por.	– porównaj
t.j.	– tekst jednolity
z późn. zm.	– z późniejszymi zmianami

WSTĘP

Publikacja pt. *Wybrane akty prawne z zakresu prawa karnego procesowego. Materiały pomocnicze do realizacji zajęć dydaktycznych podczas szkoleń zawodowych podstawowych, kursów specjalistycznych oraz doskonalenia zawodowego w Policji* stanowi nieodzowną formę pomocy w służbie funkcjonariuszy Policji.

Adresowana jest do funkcjonariuszy odbywających szkolenia, kursy oraz inne formy doskonalenia zawodowego, jak też pełniących służbę w jednostkach terenowych Policji.

Podręczny zbiór przepisów prawa został przygotowany jako pomoc dydaktyczna dla słuchaczy, którzy pragną nabyć, zaktualizować, poszerzyć lub pogłębić swoją wiedzę oraz zdobyć umiejętności zawodowe z zakresu prawa karnego procesowego.

Znajomość przepisów prawa jest niezmiernie ważna z punktu widzenia obowiązków służbowych każdego funkcjonariusza Policji, gdyż ma doniosłe, fundamentalne znaczenie dla toku służby. Odgrywa ogromną rolę w kontekście kompetencji, profesjonalizmu i jakości wykonywanych czynności służbowych. Prawidłowe zrozumienie i opanowanie przepisów prawa w praktyce rzutuje na prawidłowość czynności, które zostają podejmowane w ramach reakcji Policji na czyn zabroniony.

Każdy policjant przy wykonywaniu swoich obowiązków służbowych ma bowiem do czynienia z sytuacjami związanymi z naruszaniem prawa. Dobra znajomość przepisów prawa jest podstawą służby każdego funkcjonariusza Policji. Dlatego też akty prawne zawarte w opracowaniu ułatwią Czytelnikowi pełnienie odpowiedzialnej służby, podczas której stawiane są wysokie wymagania w zakresie wiedzy, jak i umiejętności praktycznych.

Publikacja przeznaczona jest głównie dla słuchaczy szkolenia zawodowego podstawowego podczas realizacji treści programowych z tematu JM01 JS07, JM01 JS08 i JM02 JS08. Przydatna będzie również dla słuchaczy kursów dla służby dyżurnej jednostek organizacyjnych Policji, dzielnicowych, funkcjonariuszy służby kryminalnej, czy funkcjonariuszy pełniących funkcję oskarżyciela publicznego w sprawach o wykroczenia. Stanowić będzie także pomoc dla osób, które przygotowują się do różnego rodzaju zaliczeń i egzaminów zawodowych.

Opracowanie będzie przydatne także dla praktyków, w tym nauczycieli policyjnych realizujących programowe zajęcia dydaktyczne z tematyki prawnej, którzy pragną zweryfikować swoją wiedzę i doskonalić swój warsztat pracy w tym zakresie.

Potrzeba przygotowania niniejszego zbioru aktów prawnych jest wynikiem licznych zmian przepisów prawa. W ostatnim okresie ustawodawca dokonał bowiem licznych nowelizacji przepisów prawa karnego materialnego i procesowego, jak też ustanowił wiele nowych aktów prawnych, w tym jako aktów wykonawczych do przepisów kodeksowych.

W związku z powyższą sytuacją opracowane materiały dydaktyczne oparte na literze prawa stały się w dużej mierze nieaktualne. Ponadto na rynku pozycji wydawniczych brak było opracowania w postaci przystępnej formuły książkowej zawierającej zestawienie wybranych aktów prawnych pomocnych do realizacji zajęć dydaktycznych. Istotne jest to, że funkcjonariusze mogą korzystać z kompendium aktów prawnych, bez konieczności szukania interesujących ich aktów prawnych po wielu różnych publikatorach oraz żmudnego ich ujednolicania. Ponadto Czytelnicy mogą korzystać z dostępnej formy elektronicznej zbioru przepisów prawa. Dlatego opracowanie to uzupełnia potrzeby wydawnicze, a jednocześnie stanowi przydatną pomoc na wielu etapach służby każdego funkcjonariusza Policji.

Należy podkreślić, że brak wiedzy lub umiejętności w zakresie stosowania obowiązujących przepisów prawa naraża prawne bezpieczeństwo działania funkcjonariuszy, gdyż powoduje konieczność przeprowadzenia postępowania dyscyplinarnego lub karnego w związku z niedopełnieniem obowiązków lub przekroczeniem uprawnień służbowych. Ma również negatywny wpływ na kształtowanie wizerunku Policji w oczach społeczeństwa. Dlatego należy podkreślić, że dobra znajomość przepisów prawa oraz umiejętność ich prawidłowej interpretacji i właściwego stosowania stanowi gwarancję poprawnego wykonywania obowiązków służbowych przez funkcjonariuszy Policji.

Kompendium aktów prawnych łącznie obejmuje pięć pozycji:

1. *Wybrane akty prawne z zakresu wstępu do prawoznawstwa oraz prawa karnego materialnego i prawa wykroczeń. Materiały pomocnicze do realizacji zajęć dydaktycznych podczas szkoleń zawodowych podstawowych, kursów specjalistycznych oraz doskonalenia zawodowego w Policji*, które stanowią pomoc dydaktyczną podczas realizacji treści programowych z tematów: JM01 JS01, JM01 JS02 i JM01 JS03 na szkoleniu zawodowym podstawowym,
2. *Wybrane akty prawne z zakresu przepisów karnych ustaw szczególnych. Materiały pomocnicze do realizacji zajęć dydaktycznych podczas szkoleń zawodowych podstawowych, kursów specjalistycznych oraz doskonalenia zawodowego w Policji*, które stanowią pomoc podczas realizacji treści programowych z tematu JM01 JS04 na szkoleniu zawodowym podstawowym,
3. *Wybrane akty prawne z zakresu prawa karnego procesowego. Materiały pomocnicze do realizacji zajęć dydaktycznych podczas szkoleń zawodowych podstawowych, kursów specjalistycznych oraz doskonalenia zawodowego w Policji*, które stanowią pomoc dydaktyczną podczas realizacji treści programowych z tematu JM01 JS07, JM01 JS08 i JM02 JS08 na szkoleniu zawodowym podstawowym,
4. *Wybrane akty prawne z zakresu wykonywania poleceń uprawnionych organów oraz udzielania pomocy i asysty. Materiały pomocnicze do realizacji zajęć dydaktycznych podczas szkoleń zawodowych podstawowych, kursów*

specjalistycznych oraz doskonalenia zawodowego w Policji, które stanowią pomoc dydaktyczną podczas realizacji treści programowych z tematu JM02 JS09 na szkoleniu zawodowym podstawowym,

5. *Wybrane akty prawne z zakresu procesowego prawa wykroczeń. Materiały pomocnicze do realizacji zajęć dydaktycznych podczas szkoleń zawodowych podstawowych, kursów specjalistycznych oraz doskonalenia zawodowego w Policji, które stanowią pomoc dydaktyczną podczas realizacji treści programowych z tematu JM06 JS01–JS06 na szkoleniu zawodowym podstawowym.*

Istotne jest to, że duży walor w zakresie użyteczności zbioru przepisów prawa stanowią indeksy rzeczowe. Zapisane są one pogrubionym drukiem w kwadratowych nawiasach przed treścią poszczególnych przepisów. Indeksy rzeczowe umożliwiają Czytelnikowi szybsze odnalezienie interesujących przepisów prawa, a także ułatwiają zorientowanie się odnośnie tematyki danego przepisu. Należy natomiast podkreślić, że przypisy odautorskie nie pochodzą od ustawodawcy, ale od dostawcy usług internetowych w zakresie treści aktów prawnych, czyli firmy Legalis, wymienionej w netografii.

W miarę potrzeb, publikacja będzie uaktualniana w celu dostosowania do obowiązujących przepisów prawa. W opracowaniu uwzględniono stan prawny obowiązujący w dniu 25 lutego 2017 r.

Autor wyraża nadzieję, że niniejsze kompendium aktów prawnych, wraz z serią materiałów dydaktycznych, przewodników i repetytoriów z przedmiotowej tematyki, stanowić będzie istotną pomoc dydaktyczną.

Autor

Akty prawne

I. Ustawy

1. Kodeks postępowania karnego

z dnia 6 czerwca 1997 r. (Dz. U. Nr 89, poz. 555)
t.j. z dnia 16 września 2016 r. (Dz. U. z 2016 r. poz. 1749)
(zm. Dz. U. z 2016 r. poz. 2261, Dz. U. z 2016 r. poz. 2138)

Dział I.

Przepisy wstępne

Art. 1 [Zakres obowiązywania] Postępowanie karne w sprawach należących do właściwości sądów toczy się według przepisów niniejszego kodeksu.

Art. 2 [Cele postępowania; zasada prawdy materialnej]

§ 1. Przepisy niniejszego kodeksu mają na celu takie ukształtowanie postępowania karnego, aby:

- 1) sprawca przestępstwa został wykryty i pociągnięty do odpowiedzialności karnej, a osoba niewinna nie poniosła tej odpowiedzialności;
- 2) przez trafne zastosowanie środków przewidzianych w prawie karnym oraz ujawnienie okoliczności sprzyjających popełnieniu przestępstwa osiągnięte zostały zadania postępowania karnego nie tylko w zwalczaniu przestępstw, lecz również w zapobieganiu im oraz w umacnianiu poszanowania prawa i zasad współżycia społecznego;
- 3) zostały uwzględnione prawnie chronione interesy pokrzywdzonego przy jednoczesnym poszanowaniu jego godności;
- 4) rozstrzygnięcie sprawy nastąpiło w rozsądnym terminie.

§ 2. Podstawę wszelkich rozstrzygnięć powinny stanowić prawdziwe ustalenia faktyczne.

Art. 3 [Udział czynnika społecznego] W granicach określonych w ustawie postępowanie karne odbywa się z udziałem czynnika społecznego.

Art. 4 [Zasada obiektywizmu] Organy prowadzące postępowanie karne są obowiązane badać oraz uwzględniać okoliczności przemawiające zarówno na korzyść, jak i na niekorzyść oskarżonego.

Art. 5 [Zasada domniemania niewinności]

§ 1. Oskarżonego uważa się za niewinnego, dopóki wina jego nie zostanie udowodniona i stwierdzona prawomocnym wyrokiem.

§ 2. Niedające się usunąć wątpliwości rozstrzyga się na korzyść oskarżonego.

Art. 6 [Prawo do obrony] Oskarżonemu przysługuje prawo do obrony, w tym prawo do korzystania z pomocy obrońcy, o czym należy go pouczyć.

Art. 7 [Zasada swobodnej oceny dowodów] Organy postępowania kształtują swe przekonanie na podstawie wszystkich przeprowadzonych dowodów, ocenianych swobodnie z uwzględnieniem zasad prawidłowego rozumowania oraz wskazań wiedzy i doświadczenia życiowego.

Art. 8 [Zasada samodzielności jurysdykcyjnej]

§ 1. Sąd karny rozstrzyga samodzielnie zagadnienia faktyczne i prawne oraz nie jest związany rozstrzygnięciem innego sądu lub organu.

§ 2. Prawomocne rozstrzygnięcia sądu kształtujące prawo lub stosunek prawny są jednak wiążące.

Art. 9 [Działanie z urzędu]

§ 1. Organy procesowe prowadzą postępowanie i dokonują czynności z urzędu, chyba że ustawa uzależnia je od wniosku określonej osoby, instytucji lub organu albo od zezwolenia władzy.

§ 2. Strony i inne osoby bezpośrednio zainteresowane mogą składać wnioski o dokonanie również tych czynności, które organ może lub ma obowiązek podejmować z urzędu.

Art. 10 [Zasada legalizmu]

§ 1. Organ powołany do ścigania przestępstw jest obowiązany do wszczęcia i przeprowadzenia postępowania przygotowawczego, a oskarżyciel publiczny także do wniesienia i popierania oskarżenia – o czyn ścigany z urzędu.

§ 2. Z wyjątkiem wypadków określonych w ustawie lub w prawie międzynarodowym nikt nie może być zwolniony od odpowiedzialności za popełnione przestępstwo.

Art. 11 [Umorzenie absorpcyjne]

§ 1. Postępowanie w sprawie o występki, zagrożony karą pozbawienia wolności do lat 5, można umorzyć, jeżeli orzeczenie wobec oskarżonego kary byłoby oczywiście niecelowe ze względu na rodzaj i wysokość kary prawomocnie orzeczonej za inne przestępstwo, a interes pokrzywdzonego temu się nie sprzeciwia.

§ 2. Jeżeli kara za inne przestępstwo nie została prawomocnie orzeczona, postępowanie można zawiesić. Zawieszono postępowanie należy umorzyć albo podjąć przed upływem 3 miesięcy od uprawomocnienia się orzeczenia w sprawie o inne przestępstwo, o którym mowa w § 1.

§ 3. Postępowanie umorzone na podstawie § 1 można wznowić w wypadku uchylenia lub istotnej zmiany treści prawomocnego wyroku, z powodu którego zostało ono umorzone.

Art. 12 [Ściganie na wniosek]

§ 1. W sprawach o przestępstwa ścigane na wniosek postępowanie z chwilą złożenia wniosku toczy się z urzędu. Organ ścigania poucza osobę uprawnioną do złożenia wniosku o przysługującym jej uprawnieniu.

§ 2. W razie złożenia wniosku o ściganie niektórych tylko sprawców obowiązek ścigania obejmuje również inne osoby, których czyny pozostają w ścisłym związku z czynem osoby wskazanej we wniosku, o czym należy uprzedzić składającego wniosek. Przepisu tego nie stosuje się do najbliższych osoby składającej wniosek.

§ 3. Wniosek może być cofnięty w postępowaniu przygotowawczym za zgodą prokuratora, a w postępowaniu sądowym za zgodą sądu – do rozpoczęcia przewodu sądowego na pierwszej rozprawie głównej. Ponowne złożenie wniosku jest niedopuszczalne.

Art. 13 [Zezwolenie władzy] Uzyskanie zezwolenia władzy, od którego ustawa uzależnia ściganie, należy do oskarżyciela.

Art. 14 [Zasada skargowości]

§ 1. Wszczęcie postępowania sądowego następuje na żądanie uprawnionego oskarżyciela lub innego uprawnionego podmiotu.

§ 2. Oskarżyciel publiczny może cofnąć akt oskarżenia do czasu rozpoczęcia przewodu sądowego na pierwszej rozprawie głównej. W toku przewodu sądowego przed sądem pierwszej instancji cofnięcie aktu oskarżenia dopuszczalne jest jedynie za zgodą oskarżonego. Ponowne wniesienie aktu oskarżenia przeciwko tej samej osobie o ten sam czyn jest niedopuszczalne.

Art. 15 [Uprawnienia Policji]

§ 1. Policja i inne organy w zakresie postępowania karnego wykonują polecenia sądu, referendarza sądowego i prokuratora oraz prowadzą pod nadzorem prokuratora śledztwo lub dochodzenie w granicach określonych w ustawie.

§ 2. Wszystkie instytucje państwowe i samorządowe są obowiązane w zakresie swego działania do udzielania pomocy organom prowadzącym postępowanie karne w terminie wyznaczonym przez te organy.

§ 3. Osoby prawne lub jednostki organizacyjne niemające osobowości prawnej inne niż określone w § 2, a także osoby fizyczne są obowiązane do udzielenia pomocy na wezwanie organów prowadzących postępowanie karne w zakresie i w terminie przez nie wyznaczonym, jeżeli bez tej pomocy przeprowadzenie czynności procesowej jest niemożliwe albo znacznie utrudnione.

Art. 16 [Zasada informacji]

§ 1. Jeżeli organ prowadzący postępowanie jest obowiązany pouczyć uczestników postępowania o ciężących obowiązkach i o przysługujących im uprawnieniach, brak takiego pouczenia lub mylne pouczenie nie może wywoływać ujemnych skutków procesowych dla uczestnika postępowania lub innej osoby, której to dotyczy.

§ 2. Organ prowadzący postępowanie powinien ponadto w miarę potrzeby udzielać uczestnikom postępowania informacji o ciężących obowiązkach i o przysługujących im uprawnieniach także w wypadkach, gdy ustawa wyraźnie takiego obowiązku nie stanowi. W razie braku takiego pouczenia, gdy w świetle okoliczności sprawy było ono nieodzowne, albo mylnego pouczenia, stosuje się odpowiednio § 1.

Art. 17 [Przesłanki procesowe]

§ 1. Nie wszczyna się postępowania, a wszczęte umarza, gdy:

- 1) czynu nie popełniono albo brak jest danych dostatecznie uzasadniających podejrzenie jego popełnienia;
- 2) czyn nie zawiera znamion czynu zabronionego albo ustawa stanowi, że sprawca nie popełnia przestępstwa;
- 3) społeczna szkodliwość czynu jest znikoma;
- 4) ustawa stanowi, że sprawca nie podlega karze;
- 5) oskarżony zmarł;
- 6) nastąpiło przedawnienie karalności;

- 7) postępowanie karne co do tego samego czynu tej samej osoby zostało prawomocnie zakończone albo wcześniej wszczęte toczy się;
 - 8) sprawca nie podlega orzecznictwu polskich sądów karnych;
 - 9) brak skargi uprawnionego oskarżyciela;
 - 10) brak wymaganego zezwolenia na ściganie lub wniosku o ściganie pochodzącego od osoby uprawnionej, chyba że ustawa stanowi inaczej;
 - 11) zachodzi inna okoliczność wyłączająca ściganie.
- § 2. Do chwili otrzymania wniosku lub zezwolenia władzy, od których ustawa uzależnia ściganie, organy procesowe dokonują tylko czynności niecierpiących zwłoki w celu zabezpieczenia śladów i dowodów, a także czynności zmierzających do wyjaśnienia, czy wniosek będzie złożony lub zezwolenie będzie wydane.
- § 3. Niemożność przypisania winy sprawcy czynu nie wyłącza postępowania dotyczącego zastosowania środków zabezpieczających.

Art. 18 [Wykroczenie; przewinienie dyscyplinarne]

- § 1. Jeżeli czyn stanowi tylko wykroczenie, prokurator odmawiając wszczęcia postępowania lub umarzając je przekazuje sprawę Policji w celu wystąpienia z wnioskiem o ukaranie do właściwego sądu; prokurator może sam wystąpić z takim wnioskiem.
- § 2. Jeżeli sąd lub prokurator dopatruje się w czynie przewinienia dyscyplinarnego albo naruszenia obowiązków służbowych lub zasad współżycia społecznego, może odmawiając wszczęcia postępowania albo umarzając je, zwłaszcza z powodu znikomej szkodliwości społecznej czynu, przekazać sprawę innemu właściwemu organowi.

Art. 19 [Sygnalizacja]

- § 1. W razie stwierdzenia w postępowaniu karnym poważnego uchybienia w działaniu instytucji państwowej, samorządowej lub społecznej, zwłaszcza gdy sprzyja ono popełnieniu przestępstwa, sąd, a w postępowaniu przygotowawczym prokurator, zawiadamia o tym uchybieniu organ powołany do nadzoru nad daną jednostką organizacyjną, zaś w razie potrzeby także organ kontroli. Policja powiadamia prokuratora o ujawnionych przez siebie uchybieniach.
- § 2. Zawiadamiając o uchybieniu, sąd lub prokurator może zażądać nadesłania w wyznaczonym terminie wyjaśnień i podania środków podjętych w celu zapobieżenia takim uchybieniom w przyszłości.
- § 3. W razie nieudzielenia wyjaśnień w wyznaczonym terminie można nałożyć na kierownika organu zobowiązanego do wyjaśnień karę pieniężną w wysokości do 10 000 złotych.
- § 4. Na postanowienie o nałożeniu kary pieniężnej przysługuje zażalenie. Zażalenie na postanowienie prokuratora rozpoznaje sąd rejonowy, w którego okręgu toczy się postępowanie.

Art. 20 [Rażące naruszenie obowiązków procesowych przez obrońcę, pełnomocnika, oskarżyciela publicznego]

- § 1. W razie rażącego naruszenia przez obrońcę lub pełnomocnika strony ich obowiązków procesowych sąd, a w postępowaniu przygotowawczym prokurator, zawiadamia o tym właściwą okręgową radę adwokacką lub radę okręgowej izby radców prawnych, żądając od dziekana właściwej rady nadesłania w wyznaczonym, nie krótszym niż 30 dni, terminie informacji o podjętych działaniach wynikających z zawiadomienia. Odpis zawiadomienia przesyła się Ministrowi Sprawiedliwości.
- § 1a. W razie nienadesłania w wyznaczonym terminie informacji, o których mowa w § 1, można nałożyć na dziekana właściwej rady karę pieniężną w wysokości do 10 000 złotych.
- § 1b. Na postanowienie o ukaraniu przysługuje zażalenie. Na postanowienie o ukaraniu wydane przez prokuratora w postępowaniu przygotowawczym zażalenie przysługuje do sądu rejonowego, w którego okręgu toczy się postępowanie.
- § 2. W razie rażącego naruszenia obowiązków procesowych przez oskarżyciela publicznego lub prowadzącego postępowanie przygotowawcze sąd zawiadamia o tym bezpośredniego przełożonego osoby, która dopuściła się uchybienia, żądając nadesłania w wyznaczonym, nie krótszym niż 14 dni, terminie informacji o podjętych działaniach wynikających z zawiadomienia; w stosunku do Policji oraz innych organów postępowania przygotowawczego uprawnienie takie przysługuje również prokuratorowi.
- § 2a. Odpis zawiadomienia, o którym mowa w § 2, sąd przesyła Prokuratorowi Generalnemu, jeżeli uchybienia dopuścił się prokurator, a w wypadku gdy uchybienia dopuścił się oskarżyciel publiczny niebędący prokuratorem – właściwemu organowi przełożonemu w stosunku do bezpośredniego przełożonego tego oskarżyciela.

Art. 21 [Zawiadomienie o wszczęciu i ukończeniu postępowania]

- § 1. O ukończeniu postępowania toczącego się z urzędu przeciw osobom zatrudnionym w instytucjach państwowych, samorządowych i społecznych, uczniom i słuchaczom szkół oraz żołnierzom należy bezzwłocznie zawiadomić przełożonych tych osób.

§ 2. Prokurator zawiadamia również o wszczęciu postępowania przeciw funkcjonariuszom publicznym, a o wszczęciu postępowania przeciw innym osobom, o których mowa w § 1 – jeżeli wymaga tego ważny interes publiczny.

Art. 22 [Zawieszenie postępowania]

§ 1. Jeżeli zachodzi długotrwała przeszkoda uniemożliwiająca prowadzenie postępowania, a w szczególności jeżeli nie można ująć oskarżonego albo nie może on brać udziału w postępowaniu z powodu choroby psychicznej lub innej ciężkiej choroby, postępowanie zawiesza się na czas trwania przeszkody.

§ 2. Na postanowienie w przedmiocie zawieszenia postępowania przysługuje zażalenie.

§ 3. W czasie zawieszenia postępowania należy jednak dokonać odpowiednich czynności w celu zabezpieczenia dowodów przed ich utratą lub zniekształceniem.

Art. 23 [Zawiadomienie sądu rodzinnego] W sprawie o przestępstwo popełnione na szkodę małoletniego, we współdziałaniu z małoletnim lub w okolicznościach, które mogą świadczyć o demoralizacji małoletniego albo o gorszącym wpływie na niego, sąd, a w postępowaniu przygotowawczym prokurator, zawiadamia sąd rodzinny w celu rozważenia środków przewidzianych w przepisach o postępowaniu w sprawach nieletnich oraz w Kodeksie rodzinnym i opiekuńczym.

Art. 23a [Postępowanie mediacyjne]

§ 1. Sąd lub referendarz sądowy, a w postępowaniu przygotowawczym prokurator lub inny organ prowadzący to postępowanie, może z inicjatywy lub za zgodą oskarżonego i pokrzywdzonego skierować sprawę do instytucji lub osoby do tego uprawnionej w celu przeprowadzenia postępowania mediacyjnego między pokrzywdzonym i oskarżonym, o czym się ich poucza, informując o celach i zasadach postępowania mediacyjnego, w tym o treści art. 178a.

§ 2. Postępowanie mediacyjne nie powinno trwać dłużej niż miesiąc, a jego okresu nie wlicza się do czasu trwania postępowania przygotowawczego.

§ 3. Postępowania mediacyjnego nie może prowadzić osoba, co do której w sprawie zachodzą okoliczności określone w art. 40 i art. 41 § 1, czynny zawodowo sędzia, prokurator, asesor prokuratorski, a także aplikant wymienionych zawodów, ławnik, referendarz sądowy, asystent sędziego, asystent prokuratora oraz funkcjonariusz instytucji uprawnionej do ścigania przestępstw. Przepis art. 42 stosuje się odpowiednio.

§ 4. Udział oskarżonego i pokrzywdzonego w postępowaniu mediacyjnym jest dobrowolny. Zgodę na uczestniczenie w postępowaniu mediacyjnym odbiera organ kierujący sprawę do mediacji lub mediator, po wyjaśnieniu oskarżonemu i pokrzywdzonemu celów i zasad postępowania mediacyjnego i pouczeniu ich o możliwości cofnięcia tej zgody aż do zakończenia postępowania mediacyjnego.

§ 5. Mediatorowi udostępnia się akta sprawy w zakresie niezbędnym do przeprowadzenia postępowania mediacyjnego.

§ 6. Instytucja lub osoba do tego uprawniona sporządza, po przeprowadzeniu postępowania mediacyjnego, sprawozdanie z jego wyników. Do sprawozdania załącza się ugodę podpisaną przez oskarżonego, pokrzywdzonego i mediatora, jeżeli została zawarta.

§ 7. Postępowanie mediacyjne prowadzi się w sposób bezstronny i poufny.

§ 8. Minister Sprawiedliwości określi, w drodze rozporządzenia, szczegółowy tryb przeprowadzania postępowania mediacyjnego, warunki, jakim powinny odpowiadać instytucje i osoby uprawnione do jego przeprowadzenia, sposób ich powoływania i odwoływania, zakres i warunki udostępniania im akt sprawy oraz formę i zakres sprawozdania z wyników postępowania mediacyjnego, mając na uwadze potrzebę skutecznego przeprowadzenia tego postępowania.

Art. 23b (uchylony)

Dział II.

Sąd

Rozdział 1.

Właściwość i skład sądu

Art. 24 [Sąd rejonowy]

§ 1. Sąd rejonowy orzeka w pierwszej instancji we wszystkich sprawach, z wyjątkiem spraw przekazanych ustawą do właściwości innego sądu.

§ 2. Sąd rejonowy rozpoznaje ponadto środki odwoławcze w wypadkach wskazanych w ustawie.

Art. 25 [Sąd okręgowy]

§ 1. Sąd okręgowy orzeka w pierwszej instancji w sprawach o następujące przestępstwa:

1) o zbrodnie określone w Kodeksie karnym oraz w ustawach szczególnych;

2) o występki określone w rozdziałach XVI i XVII oraz w art. 140–142, art. 148 § 4, art. 149, art. 150 § 1, art. 151–154, art. 156 § 3, art. 158 § 3, art. 163 § 3 i 4, art. 165 § 1, 3 i 4, art. 166 § 1, art. 173 § 3 i 4, art. 185 § 2, art. 189a § 2, art. 210 § 2, art. 211a, art. 252 § 3, art. 258 § 1–3, art. 265 § 1 i 2, art. 269, art. 278 § 1 i 2 w zw. z art. 294, art. 284 § 1 i 2 w zw. z art. 294, art. 286 § 1 w zw. z art. 294, art. 287 § 1 w zw. z art. 294, art. 296 § 3 oraz art. 299 Kodeksu karnego;

3) o występki, które z mocy przepisu szczególnego należą do właściwości sądu okręgowego.

§ 2. Sąd apelacyjny, na wniosek sądu rejonowego, może przekazać do rozpoznania sądowi okręgowemu, jako sądowi pierwszej instancji, sprawę o każde przestępstwo, ze względu na szczególną wagę lub zawiłość sprawy.

§ 3. Sąd okręgowy rozpoznaje ponadto środki odwoławcze od orzeczeń i zarządzeń wydanych w pierwszej instancji w sądzie rejonowym oraz inne sprawy przekazane mu przez ustawę.

Art. 26 [Sąd apelacyjny] Sąd apelacyjny rozpoznaje środki odwoławcze od orzeczeń i zarządzeń wydanych w pierwszej instancji w sądzie okręgowym oraz inne sprawy przekazane mu przez ustawę.

Art. 27 [Sąd Najwyższy] Sąd Najwyższy rozpoznaje kasacje oraz środki odwoławcze i inne sprawy w wypadkach określonych w ustawie.

Art. 28 [Skład na rozprawie głównej]

§ 1. Na rozprawie głównej sąd orzeka w składzie jednego sędziego, jeżeli ustawa nie stanowi inaczej. Sędzia ma prawa i obowiązki przewodniczącego.

§ 2. W sprawach o zbrodnie sąd orzeka w składzie jednego sędziego i dwóch ławników.

§ 3. Ze względu na szczególną zawiłość sprawy lub jej wagę sąd pierwszej instancji może postanowić o jej rozpoznaniu w składzie trzech sędziów albo jednego sędziego i dwóch ławników.

§ 4. W sprawach o przestępstwa, za które ustawa przewiduje karę dożywotniego pozbawienia wolności, sąd orzeka w składzie dwóch sędziów i trzech ławników.

Art. 29 [Skład na rozprawie apelacyjnej i kasacyjnej]

§ 1. Na rozprawie apelacyjnej i kasacyjnej sąd orzeka w składzie trzech sędziów, jeżeli ustawa nie stanowi inaczej.

§ 2. Apelację lub kasację od wyroku orzekającego karę dożywotniego pozbawienia wolności rozpoznaje sąd w składzie pięciu sędziów.

Art. 30 [Skład orzekający na posiedzeniu]

§ 1. Na posiedzeniu sąd orzeka jednoosobowo, chyba że ustawa stanowi inaczej albo ze względu na szczególną zawiłość sprawy lub jej wagę prezes sądu zarządzi jej rozpoznanie w składzie trzech sędziów.

§ 2. Sąd odwoławczy na posiedzeniu orzeka jednoosobowo, a w składzie trzech sędziów wówczas, gdy zaskarżone orzeczenie wydano w składzie innym niż jednoosobowy albo ze względu na szczególną zawiłość sprawy lub jej wagę prezes sądu zarządzi jej rozpoznanie w składzie trzech sędziów, chyba że ustawa stanowi inaczej.

Art. 31 [Właściwość miejscowa]

§ 1. Miejscowo właściwy do rozpoznania sprawy jest sąd, w którego okręgu popełniono przestępstwo.

§ 2. Jeżeli przestępstwo popełniono na polskim statku wodnym lub powietrznym, a § 1 nie może mieć zastosowania, właściwy jest sąd macierzystego portu statku.

§ 3. Jeżeli przestępstwo popełniono w okręgu kilku sądów, właściwy jest ten sąd, w którego okręgu najpierw wszczęto postępowanie przygotowawcze.

Art. 32 [Kryteria pomocnicze]

§ 1. Jeżeli nie można ustalić miejsca popełnienia przestępstwa, właściwy jest sąd, w którego okręgu:

1) ujawniono przestępstwo,

- 2) ujęto oskarżonego,
 - 3) oskarżony przed popełnieniem przestępstwa stale mieszkał lub czasowo przebywał – zależnie od tego, gdzie najpierw wszczęto postępowanie przygotowawcze.
- § 2. Przepis § 1 stosuje się odpowiednio, jeżeli przestępstwo popełniono za granicą.
- § 3. Jeżeli nie można ustalić właściwości miejscowej sądu według przepisów poprzedzających, sprawę rozpoznaje sąd właściwy dla dzielnicy Śródmieście miasta stołecznego Warszawy.

Art. 33 [Łączność podmiotowa]

- § 1. Jeżeli tę samą osobę oskarżono o kilka przestępstw, a sprawy należą do właściwości różnych sądów tego samego rzędu, właściwy jest sąd, w którego okręgu najpierw wszczęto postępowanie przygotowawcze.
- § 2. Jeżeli sprawy należą do właściwości sądów różnego rzędu, sprawę rozpoznaje sąd wyższego rzędu.

Art. 34 [Łączność przedmiotowa]

- § 1. Sąd właściwy dla sprawców przestępstw jest również właściwy dla pomocników, podżegaczy oraz innych osób, których przestępstwo pozostaje w ścisłym związku z przestępstwem sprawcy, jeżeli postępowanie przeciwko nim toczy się jednocześnie.
- § 2. Sprawy osób wymienionych w § 1 powinny być połączone we wspólnym postępowaniu; przepis art. 33 stosuje się odpowiednio.
- § 3. Jeżeli zachodzą okoliczności utrudniające łączne rozpoznanie spraw, o których mowa w § 1 i 2, można wyłączyć i odrębnie rozpoznać sprawę poszczególnych osób lub o poszczególne czyny; sprawa wyłączona podlega rozpoznaniu przez sąd właściwy według zasad ogólnych.

Art. 35 [Stwierdzenie niewłaściwości]

- § 1. Sąd bada z urzędu swą właściwość, a w razie stwierdzenia swej niewłaściwości przekazuje sprawę właściwemu sądowi lub innemu organowi.
- § 2. Jeżeli sąd na rozprawie głównej stwierdza, że nie jest właściwy miejscowo lub że właściwy jest sąd niższego rzędu, może przekazać sprawę innemu sądowi jedynie wtedy, gdy powstaje konieczność odroczenia rozprawy.
- § 3. Na postanowienie w kwestii właściwości przysługuje zażalenie.

Art. 36 [Przekazanie sprawy] Sąd wyższego rzędu nad sądem właściwym może przekazać sprawę innemu sądowi równorzędnemu, jeżeli większość osób, które należy wezwać na rozprawę, zamieszkuje blisko tego sądu, a z dala od sądu właściwego.

Art. 37 [Przekazanie sprawy] Sąd Najwyższy może z inicjatywy właściwego sądu przekazać sprawę do rozpoznania innemu sądowi równorzędnemu, jeżeli wymaga tego dobro wymiaru sprawiedliwości.

Art. 38 [Spór o właściwość]

- § 1. Spór o właściwość między sądami równorzędnymi rozstrzyga ostatecznie sąd wyższego rzędu nad sądem, który pierwszy wszczął spór.
- § 2. W czasie trwania sporu każdy z tych sądów przedsięwzię czynności niecierpiące zwłoki.

Art. 39 [Sąd wojskowy] Jeżeli sąd wojskowy przekazuje sprawę sądowi powszechnemu lub nie przyjmie sprawy przekazanej mu przez sąd powszechny, sprawę rozpoznaje sąd powszechny.

Rozdział 2. Wyłączenie sędziego

Art. 40 [Wyłączenie z mocy prawa]

- § 1. Sędzia jest z mocy prawa wyłączony od udziału w sprawie, jeżeli:
- 1) sprawa dotyczy tego sędziego bezpośrednio;
 - 2) jest małżonkiem strony lub pokrzywdzonego albo ich obrońcy, pełnomocnika lub przedstawiciela ustawowego albo pozostaje we wspólnym pożyciu z jedną z tych osób;
 - 3) jest krewnym lub powinowatym w linii prostej, a w linii bocznej aż do stopnia pomiędzy dziećmi rodzeństwa osób wymienionych w pkt 2 albo jest związany z jedną z tych osób węzłem przysposobienia, opieki lub kurateli;
 - 4) był świadkiem czynu, o który sprawa się toczy, albo w tej samej sprawie był przesłuchany w charakterze świadka lub występował jako biegły;
 - 5) brał udział w sprawie jako prokurator, obrońca, pełnomocnik, przedstawiciel ustawowy strony, albo prowadził postępowanie przygotowawcze;
 - 6) brał udział w wydaniu zaskarżonego orzeczenia lub wydał zaskarżone zarządzenie;
 - 7) brał udział w wydaniu orzeczenia, które zostało uchylone;

- 8) *(uchylony)*
 - 9) brał udział w wydaniu orzeczenia, co do którego wniesiono sprzeciw;
 - 10) prowadził mediację.
- § 2. Powody wyłączenia trwają mimo ustania uzasadniającego je małżeństwa, wspólnego pożycia, przysposobienia, opieki lub kurateli.
- § 3. Sędzia, który brał udział w wydaniu orzeczenia objętego wnioskiem o wznowienie lub zaskarżonego w trybie kasacji, nie może orzekać co do tego wniosku lub tej kasacji.

Art. 40a [Wniosek o wyłączenie sędziego] *wchodzi od 2017-07-01*

Art. 41 [Wyłączenie na wniosek]

- § 1. Sędzia ulega wyłączeniu, jeżeli istnieje okoliczność tego rodzaju, że mogłaby wywołać uzasadnioną wątpliwość co do jego bezstronności w danej sprawie.
- § 2. Wniosek o wyłączenie sędziego, zgłoszony na podstawie § 1 po rozpoczęciu przewodu sądowego, pozostawia się bez rozpoznania, chyba że przyczyna wyłączenia powstała lub stała się stronie wiadoma dopiero po rozpoczęciu przewodu.

Art. 41a [Te same podstawy faktyczne wniosku, pozostawienie bez rozpoznania] Wniosek o wyłączenie sędziego oparty na tych samych podstawach faktycznych co wniosek wcześniej rozpoznany pozostawia się bez rozpoznania; przepisu art. 42 § 3 nie stosuje się.

Art. 42 [Tryb wyłączenia]

- § 1. Wyłączenie następuje na żądanie sędziego, z urzędu albo na wniosek strony.
- § 2. Jeżeli sędzia uznaje, że zachodzi przyczyna wyłączająca go z mocy art. 40, wyłącza się, składając oświadczenie na piśmie do akt, a na jego miejsce wstępuje inny sędzia.
- § 3. Sędzia, co do którego zgłoszono wniosek o wyłączenie na podstawie art. 41, może złożyć do akt stosowne oświadczenie na piśmie. Wniosek rozpoznaje się niezwłocznie. Z chwilą wyłączenia sędziego czynności procesowe dokonane z jego udziałem po złożeniu wniosku stają się bezskuteczne.
- § 4. Poza wypadkiem określonym w § 2 o wyłączeniu orzeka sąd, przed którym toczy się postępowanie; w składzie orzekającym w kwestii wyłączenia nie może brać udziału sędzia, którego dotyczy wyłączenie. W razie niemożności utworzenia takiego składu sądu, w kwestii wyłączenia orzeka sąd wyższego rzędu.

Art. 43 [Właściwość z przekazania] Jeżeli z powodu wyłączenia sędziów rozpoznanie sprawy w danym sądzie jest niemożliwe, sąd wyższego rzędu przekazuje sprawę innemu sądowi równorzędnemu.

Art. 44 [Odpowiednie stosowanie do referendarzy sądowych i ławników] Przepisy niniejszego rozdziału stosuje się odpowiednio do referendarzy sądowych i ławników. O wyłączeniu referendarza orzeka sąd w składzie jednego sędziego.

Dział III.

Strony, obrońcy, pełnomocnicy, przedstawiciel społeczny

Rozdział 3.

Oskarżyciel publiczny

Art. 45 [Podmioty uprawnione]

- § 1. Oskarżycielem publicznym przed wszystkimi sądami jest prokurator.
- § 1a. W wypadkach określonych w ustawie czynności procesowe wykonuje prokurator bezpośrednio przełożony lub prokurator nadrzędny.
- § 1b. *(uchylony)*
- § 1c. *(uchylony)*
- § 2. Inny organ państwowy może być oskarżycielem publicznym z mocy szczególnych przepisów ustawy, określających zakres jego działania.

Art. 46 [Obowiązkowy udział w rozprawie]

- § 1. W sprawach o przestępstwa ścigane z oskarżenia publicznego udział oskarżyciela publicznego w rozprawie jest obowiązkowy, jeżeli ustawa nie stanowi inaczej.
- § 2. Jeżeli postępowanie przygotowawcze zakończyło się w formie dochodzenia, niestawiennictwo oskarżyciela publicznego na rozprawie nie tamuje jej toku. Przewodniczący lub sąd mogą uznać obecność oskarżyciela publicznego za obowiązkową.

Art. 47 [Wyłączenie]

- § 1. Przepisy art. 40 § 1 pkt 1–4, 6 i 10, § 2 oraz art. 41, art. 41a i art. 42 stosuje się odpowiednio do prokuratora, innych osób prowadzących postępowanie przygotowawcze oraz innych oskarżycieli publicznych.
- § 2. Osoby wymienione w § 1 ulegają również wyłączeniu, jeżeli brały udział w sprawie jako obrońca, pełnomocnik, przedstawiciel społeczny albo przedstawiciel ustawowy strony.

Art. 48 [Tryb wyłączenia]

- § 1. O wyłączeniu prowadzącego lub nadzorującego postępowanie przygotowawcze oraz oskarżyciela publicznego orzeka prokurator nadzorujący postępowanie lub bezpośrednio przełożony.
- § 2. Czynności dokonane przez osobę podlegającą wyłączeniu, zanim ono nastąpiło, nie są z tej przyczyny bezskuteczne; jednakże czynność dowodową należy na żądanie strony, w miarę możliwości, powtórzyć.

Rozdział 4. Pokrzywdzony

Art. 49 [Definicja]

- § 1. Pokrzywdzonym jest osoba fizyczna lub prawna, której dobro prawne zostało bezpośrednio naruszone lub zagrożone przez przestępstwo.
- § 2. Pokrzywdzonym może być także niemająca osobowości prawnej:
 - 1) instytucja państwowa lub samorządowa;
 - 2) inna jednostka organizacyjna, której odrębne przepisy przyznają zdolność prawną.
- § 3. Za pokrzywdzonego uważa się zakład ubezpieczeń w zakresie, w jakim pokrył szkodę wyrządzoną pokrzywdzonemu przez przestępstwo lub jest zobowiązany do jej pokrycia.
- § 3a. W sprawach o przestępstwa przeciwko prawom osób wykonujących pracę zarobkową, o których mowa w art. 218–221 oraz w art. 225 § 2 Kodeksu karnego, organy Państwowej Inspekcji Pracy mogą wykonywać prawa pokrzywdzonego, jeżeli w zakresie swego działania ujawniły przestępstwo lub wystąpiły o wszczęcie postępowania.
- § 4. W sprawach o przestępstwa, którymi wyrządzono szkodę w mieniu instytucji lub jednostki organizacyjnej, o której mowa w § 2, jeżeli nie działa organ pokrzywdzonej instytucji lub jednostki organizacyjnej, prawa pokrzywdzonego mogą wykonywać organy kontroli państwowej, które w zakresie swojego działania ujawniły przestępstwo lub wystąpiły o wszczęcie postępowania.

Art. 49a [Wniosek o orzeczenie obowiązku naprawienia szkody lub zadośćuczynienie] Pokrzywdzony, a także prokurator, może aż do zamknięcia przewodu sądowego na rozprawie głównej złożyć wniosek, o którym mowa w art. 46 § 1 Kodeksu karnego.

Art. 50 [Wyłączenie uprawnień] W postępowaniu sądowym z uprawnień pokrzywdzonego określonych w art. 53 nie może korzystać osoba występująca w tej samej sprawie w charakterze oskarżonego, z wyjątkiem przewidzianym w art. 497 i art. 498 § 3.

Art. 51 [Zastępstwo]

- § 1. Za pokrzywdzonego, który nie jest osobą fizyczną, czynności procesowych dokonuje organ uprawniony do działania w jego imieniu.
- § 2. Jeżeli pokrzywdzonym jest małoletni albo ubezwłasnowolniony całkowicie lub częściowo, prawa jego wykonuje przedstawiciel ustawowy albo osoba, pod której stałą pieczęć pokrzywdzony pozostaje.
- § 3. Jeżeli pokrzywdzonym jest osoba nieporadna, w szczególności ze względu na wiek lub stan zdrowia, jego prawa może wykonywać osoba, pod której pieczęć pokrzywdzony pozostaje.

Art. 52 [Śmierć]

- § 1. W razie śmierci pokrzywdzonego prawa, które by mu przysługiwały, mogą wykonywać osoby najbliższe lub osoby pozostające na jego utrzymaniu, a w wypadku ich braku lub nieujawnienia – prokurator, działając z urzędu.
- § 2. W przypadku gdy organ prowadzący postępowanie dysponuje informacjami o osobach najbliższych dla pokrzywdzonego lub osobach pozostających na jego utrzymaniu, poucza o przysługujących uprawnieniach co najmniej jedną z nich.

Rozdział 5.

Oskarżyciel posiłkowy

Art. 53 [Podmiot uprawniony] W sprawach o przestępstwa ścigane z oskarżenia publicznego pokrzywdzony może działać jako strona w charakterze oskarżyciela posiłkowego obok oskarżyciela publicznego lub zamiast niego.

Art. 54 [Oświadczenie o działaniu]

- § 1. Jeżeli akt oskarżenia wniósł oskarżyciel publiczny, pokrzywdzony może aż do czasu rozpoczęcia przewodu sądowego na rozprawie głównej złożyć oświadczenie, że będzie działał w charakterze oskarżyciela posiłkowego.
- § 2. Cofnięcie aktu oskarżenia przez oskarżyciela publicznego nie pozbawia uprawnień oskarżyciela posiłkowego. Pokrzywdzony, który uprzednio nie korzystał z uprawnień oskarżyciela posiłkowego, może w terminie 14 dni od powiadomienia go o cofnięciu przez oskarżyciela publicznego aktu oskarżenia oświadczyć, że przystępuje do postępowania jako oskarżyciel posiłkowy.

Art. 55 [Subsydiarny akt oskarżenia]

- § 1. W razie powtórnego wydania postanowienia o odmowie wszczęcia lub o umorzeniu postępowania w wypadku, o którym mowa w art. 330 § 2, pokrzywdzony może w terminie miesiąca od doręczenia mu zawiadomienia o postanowieniu wnieść akt oskarżenia do sądu, dołączając po jednym odpisie dla każdego oskarżonego oraz dla prokuratora. Przepis art. 488 § 2 stosuje się odpowiednio. Przepisów art. 339 § 3 pkt 3a i art. 396a nie stosuje się.
- § 2. Akt oskarżenia wniesiony przez pokrzywdzonego powinien być sporządzony i podpisany przez pełnomocnika, z zachowaniem warunków określonych w art. 332 i art. 333 § 1.
- § 3. Inny pokrzywdzony tym samym czynem może aż do rozpoczęcia przewodu sądowego na rozprawie głównej przyłączyć się do postępowania.
- § 4. Do sprawy wszczętej na podstawie aktu oskarżenia wniesionego przez oskarżyciela posiłkowego może w każdym czasie wstąpić prokurator, stając się oskarżycielem publicznym. Postępowanie toczy się wówczas z oskarżenia publicznego, a pokrzywdzony, który wniósł akt oskarżenia, korzysta z praw oskarżyciela posiłkowego, o którym mowa w art. 54. Cofnięcie aktu oskarżenia przez oskarżyciela publicznego jest dopuszczalne jedynie za zgodną pokrzywdzonego, który wniósł akt oskarżenia.

Art. 56 [Ograniczenie udziału]

- § 1. Sąd może ograniczyć liczbę oskarżycieli posiłkowych występujących w sprawie, jeżeli jest to konieczne dla zabezpieczenia prawidłowego toku postępowania. Sąd orzeka, że oskarżyciel posiłkowy nie może brać udziału w postępowaniu, gdy bierze w nim już udział określona przez sąd liczba oskarżycieli.
- § 2. Sąd orzeka także, iż oskarżyciel posiłkowy nie może brać udziału w postępowaniu, jeżeli stwierdzi, że nie jest on osobą uprawnioną lub jego akt oskarżenia albo oświadczenie o przystąpieniu do postępowania zostało złożone po terminie.
- § 3. Na postanowienie sądu wydane na podstawie § 1, a także na postanowienie sądu wydane na podstawie § 2, jeżeli dotyczy oskarżyciela posiłkowego określonego w art. 54 § 1 lub art. 55 § 3, zażalenie nie przysługuje.
- § 4. Oskarżyciel posiłkowy, który nie bierze udziału w postępowaniu z przyczyn określonych w § 1, może przedstawić sądowi na piśmie swoje stanowisko w terminie 7 dni od daty doręczenia postanowienia.

Art. 56a [Orzeczenie wraz z tłumaczeniem] Oskarżycielowi posiłkowemu, który nie włada w wystarczającym stopniu językiem polskim, orzeczenie podlegające zaskarżeniu lub kończące postępowanie doręcza się wraz z tłumaczeniem; za zgodą oskarżyciela posiłkowego można poprzestać na ogłoszeniu przetłumaczonego orzeczenia kończącego postępowanie, jeżeli nie podlega ono zaskarżeniu.

Art. 57 [Odstąpienie od oskarżenia]

- § 1. W razie odstąpienia oskarżyciela posiłkowego od oskarżenia nie może on ponownie przyłączyć się do postępowania.
- § 2. O odstąpieniu oskarżyciela posiłkowego od oskarżenia w sprawie, w której oskarżyciel publiczny nie bierze udziału, sąd zawiadamia prokuratora. Nieprzystąpienie przez niego do oskarżenia w terminie 14 dni od doręczenia zawiadomienia powoduje umorzenie postępowania. Postanowienie o umorzeniu postępowania może wydać także referendarz sądowy.

Art. 58 [Śmierć oskarżyciela posiłkowego]

- § 1. Śmierć oskarżyciela posiłkowego nie tamuje biegu postępowania; osoby najbliższe lub osoby pozostające na jego utrzymaniu mogą przystąpić do postępowania w charakterze oskarżyciela posiłkowego w każdym stadium postępowania.
- § 2. W razie śmierci oskarżyciela posiłkowego, który samodzielnie popierał oskarżenie, stosuje się odpowiednio art. 61.

Rozdział 6. **Oskarżyciel prywatny**

Art. 59 [Podmiot uprawniony]

- § 1. Pokrzywdzony może jako oskarżyciel prywatny wnosić i popierać oskarżenie o przestępstwa ścigane z oskarżenia prywatnego.
- § 2. Inny pokrzywdzony tym samym czynem może aż do rozpoczęcia przewodu sądowego na rozprawie głównej przyłączyć się do toczącego się postępowania.

Art. 60 [Ingerencja prokuratora]

- § 1. W sprawach o przestępstwa ścigane z oskarżenia prywatnego prokurator wszczyna postępowanie albo wstępuje do postępowania już wszczętego, jeżeli wymaga tego interes społeczny.
- § 2. Postępowanie toczy się wówczas z urzędu, a pokrzywdzony, który przedtem wniósł oskarżenie prywatne, korzysta z praw oskarżyciela posiłkowego; do pokrzywdzonego, który przedtem nie wniósł oskarżenia prywatnego, stosuje się art. 54, 55 § 3 i art. 58.
- § 3. Jeżeli prokurator, który wstąpił do postępowania, odstąpił potem od oskarżenia, pokrzywdzony powraca w dalszym postępowaniu do praw oskarżyciela prywatnego.
- § 4. Pokrzywdzony, który nie wniósł oskarżenia, może w terminie zawitym 14 dni od daty powiadomienia go o odstąpieniu prokuratora od oskarżenia złożyć akt oskarżenia lub oświadczenie, że podtrzymuje oskarżenie jako prywatne, a jeżeli takiego oświadczenia nie złoży, sąd lub referendarz sądowy umarza postępowanie.

Art. 60a [Orzeczenie wraz z tłumaczeniem] Oskarżycielowi prywatnemu, który nie włada w wystarczającym stopniu językiem polskim, orzeczenie podlegające zaskarżeniu lub kończące postępowanie doręcza się wraz z tłumaczeniem; za zgodą oskarżyciela prywatnego można poprzestać na ogłoszeniu przetłumaczonego orzeczenia kończącego postępowanie, jeżeli nie podlega ono zaskarżeniu.

Art. 61 [Śmierć oskarżyciela prywatnego]

- § 1. W razie śmierci oskarżyciela prywatnego postępowanie zawieszają się, a osoby najbliższe lub osoby pozostające na utrzymaniu zmarłego mogą wstąpić w jego prawa. Postanowienie o zawieszeniu postępowania może wydać także referendarz sądowy.
- § 2. Jeżeli w terminie zawitym 3 miesięcy od dnia śmierci oskarżyciela prywatnego osoba uprawniona nie wstąpi w prawa zmarłego, sąd lub referendarz sądowy umarza postępowanie.

Rozdział 7 *(uchylony)*

Art. 62 *(uchylony)*

Art. 63 *(uchylony)*

Art. 64 *(uchylony)*

Art. 65 *(uchylony)*

Art. 66 *(uchylony)*

Art. 67 *(uchylony)*

Art. 68 *(uchylony)*

Art. 69 *(uchylony)*

Art. 69a *(uchylony)*

Art. 70 *(uchylony)*

Rozdział 8. Oskarżony

Art. 71 [Pojęcie]

- § 1. Za podejrzanego uważa się osobę, co do której wydano postanowienie o przedstawieniu zarzutów albo której bez wydania takiego postanowienia postawiono zarzut w związku z przystąpieniem do przesłuchania w charakterze podejrzanego.
- § 2. Za oskarżonego uważa się osobę, przeciwko której wniesiono oskarżenie do sądu, a także osobę, co do której prokurator złożył wniosek wskazany w art. 335 § 1 lub wniosek o warunkowe umorzenie postępowania.
- § 3. Jeżeli kodeks niniejszy używa w znaczeniu ogólnym określenia „oskarżony”, odpowiednie przepisy mają zastosowanie także do podejrzanego.

Art. 72 [Prawo do pomocy tłumacza]

- § 1. Oskarżony ma prawo do korzystania z bezpłatnej pomocy tłumacza, jeżeli nie włada w wystarczającym stopniu językiem polskim.
- § 2. Tłumacza należy wezwać do czynności z udziałem oskarżonego, o którym mowa w § 1. Na wniosek oskarżonego lub jego obrońcy tłumacza należy wezwać również w celu porozumienia się oskarżonego z obrońcą w związku z czynnością, do udziału w której oskarżony jest uprawniony.
- § 3. Oskarżonemu, o którym mowa w § 1, postanowienie o przedstawieniu, uzupełnieniu lub zmianie zarzutów, akt oskarżenia oraz orzeczenie podlegające zaskarżeniu lub kończące postępowanie doręcza się wraz z tłumaczeniem; za zgodą oskarżonego można poprzestać na ogłoszeniu przetłumaczonego orzeczenia kończącego postępowanie, jeżeli nie podlega ono zaskarżeniu.

Art. 73 [Porozumiewanie z obrońcą]

- § 1. Oskarżony tymczasowo aresztowany może porozumiewać się ze swym obrońcą podczas nieobecności innych osób oraz korespondencyjnie.
- § 2. W postępowaniu przygotowawczym prokurator, udzielając zezwolenia na porozumiewanie się, może zastrzec w szczególnie uzasadnionych wypadkach, jeżeli wymaga tego dobro postępowania przygotowawczego, że będzie przy tym obecny sam lub osoba przez niego upoważniona.
- § 3. Jeżeli wymaga tego dobro postępowania przygotowawczego, prokurator, w szczególnie uzasadnionych wypadkach, może również zastrzec kontrolę korespondencji podejrzanego z obrońcą.
- § 4. Zastrzeżenia, o których mowa w § 2 i 3, nie mogą być utrzymywane ani dokonane po upływie 14 dni od dnia tymczasowego aresztowania podejrzanego.

Art. 74 [Obowiązki dowodowe]

- § 1. Oskarżony nie ma obowiązku dowodzenia swej niewinności ani obowiązku dostarczania dowodów na swoją niekorzyść.
- § 2. Oskarżony jest jednak obowiązany poddać się:
 - 1) oględzinom zewnętrznym ciała oraz innym badaniom niepołączonym z naruszeniem integralności ciała; wolno także w szczególności od oskarżonego pobrać odciski, fotografować go oraz okazać w celach rozpoznawczych innym osobom;
 - 2) badaniom psychologicznym i psychiatrycznym oraz badaniom połączonym z dokonaniem zabiegów na jego ciele, z wyjątkiem chirurgicznych, pod warunkiem że dokonywane są przez uprawnionego do tego pracownika służby zdrowia z zachowaniem wskazań wiedzy lekarskiej i nie zagrażają zdrowiu oskarżonego, jeżeli przeprowadzenie tych badań jest nieodzowne; w szczególności oskarżony jest obowiązany przy zachowaniu tych warunków poddać się pobraniu krwi, włosów lub wydzielin organizmu, z zastrzeżeniem pkt 3;
 - 3) pobraniu przez funkcjonariusza Policji wymazu ze śluzówki policzków, jeżeli jest to nieodzowne i nie zachodzi obawa, że zagrażałoby to zdrowiu oskarżonego lub innych osób.
- § 3. W stosunku do osoby podejrzaną można dokonać badań lub czynności, o których mowa w § 2 pkt 1, a także, przy zachowaniu wymagań określonych w § 2 pkt 2 lub 3, pobrać krew, włosy, wymaz ze śluzówki policzków lub inne wydzieliny organizmu.
- § 3a. Oskarżonego lub osobę podejrzaną wzywa się do poddania się obowiązkom wynikającym z § 2 i 3. W razie odmowy poddania się tym obowiązkom oskarżonego lub osobę podejrzaną można zatrzymać i przymusowo doprowadzić, a także stosować wobec nich siłę fizyczną lub środki techniczne służące obezwładnieniu, w zakresie niezbędnym do wykonania danej czynności.
- § 4. Minister Sprawiedliwości w porozumieniu z ministrem właściwym do spraw zdrowia określi, w drodze rozporządzenia, szczegółowe warunki i sposób poddawania oskarżonego oraz osoby podejrzaną badaniom, a także wykonywania z ich udziałem czynności, o których mowa w § 2 pkt 1 i 3 oraz § 3, mając na uwadze, aby gromadzenie, utrwalanie i analiza materiału dowodowego były dokonywane zgodnie z aktualną wiedzą w zakresie kryminalistyki i medycyny sądowej.

Art. 75 [Obowiązek stawiennictwa]

- § 1. Oskarżony jest obowiązany zawiadamiać organ prowadzący postępowanie o każdej zmianie miejsca swojego zamieszkania lub pobytu trwającego dłużej niż 7 dni, w tym także z powodu pozbawienia wolności w innej sprawie, jak również o każdej zmianie danych umożliwiających kontaktowanie się, wskazanych w art. 213 § 1, o których wie, że są znane organowi prowadzącemu postępowanie. Oskarżony jest obowiązany ponadto stawić się na każde wezwanie w toku postępowania karnego. O powyższych obowiązkach należy oskarżonego uprzedzić przy pierwszym przesłuchaniu.
- § 2. W razie nieusprawiedliwionego niestawiennictwa oskarżonego można zatrzymać go i sprowadzić przymusowo.
- § 3. Przepisy art. 246 stosuje się odpowiednio. Zażalenie na postanowienie sądu rozpoznaje ten sam sąd w składzie trzech sędziów.

Art. 76 [Przedstawiciel ustawowy] Jeżeli oskarżony jest nieletni lub ubezwłasnowolniony, jego przedstawiciel ustawowy lub osoba, pod której pieczęcią oskarżony pozostaje, może podejmować na jego korzyść wszelkie czynności procesowe, a przede wszystkim wnosić środki zaskarżenia, składać wnioski oraz ustanowić obrońcę.

Art. 77 [Liczba obrońców] Oskarżony może mieć jednocześnie nie więcej niż trzech obrońców.

Art. 78 [Obrońca z urzędu]

- § 1. Oskarżony, który nie ma obrońcy z wyboru, może żądać, aby mu wyznaczono obrońcę z urzędu, jeżeli w sposób należyty wykaże, że nie jest w stanie ponieść kosztów obrony bez uszczerbku dla niezbędnego utrzymania siebie i rodziny.
- § 1a. Przepis § 1 stosuje się odpowiednio, jeżeli oskarżony żąda wyznaczenia obrońcy z urzędu w celu dokonania określonej czynności procesowej.
- § 2. Sąd może cofnąć wyznaczenie obrońcy, jeżeli okaże się, że nie istnieją okoliczności, na podstawie których go wyznaczono. Na postanowienie o cofnięciu wyznaczenia obrońcy przysługuje zażalenie do innego równorzędnego składu tego sądu.

Art. 79 [Obrona obligatoryjna]

- § 1. W postępowaniu karnym oskarżony musi mieć obrońcę, jeżeli:
- 1) nie ukończył 18 lat;
 - 2) jest głuchy, niemy lub niewidomy;
 - 3) zachodzi uzasadniona wątpliwość, czy jego zdolność rozpoznania znaczenia czynu lub kierowania swoim postępowaniem nie była w czasie popełnienia tego czynu wyłączona lub w znacznym stopniu ograniczona;
 - 4) zachodzi uzasadniona wątpliwość, czy stan jego zdrowia psychicznego pozwala na udział w postępowaniu lub prowadzenie obrony w sposób samodzielny oraz rozsądny.
- § 2. Oskarżony musi mieć obrońcę również wtedy, gdy sąd uzna to za niezbędne ze względu na inne okoliczności utrudniające obronę.
- § 3. W wypadkach, o których mowa w § 1 i 2, udział obrońcy jest obowiązkowy w rozprawie oraz w tych posiedzeniach, w których obowiązkowy jest udział oskarżonego.
- § 4. Uznając za uzasadnioną opinię biegłych lekarzy psychiatrów, że czyn oskarżonego nie został popełniony w warunkach wyłączenia lub znacznego ograniczenia zdolności rozpoznania znaczenia czynu lub kierowania swoim postępowaniem i że stan zdrowia psychicznego oskarżonego pozwala na udział w postępowaniu i prowadzenie obrony w sposób samodzielny i rozsądny, sąd orzeka, że udział obrońcy nie jest obowiązkowy. Prezes sądu albo sąd zwalnia wówczas obrońcę z jego obowiązków, chyba że zachodzą inne okoliczności przemawiające za tym, aby oskarżony miał obrońcę wyznaczonego z urzędu.

Art. 80 [Obrona obligatoryjna w postępowaniu przed sądem okręgowym] Oskarżony musi mieć obrońcę w postępowaniu przed sądem okręgowym, jeżeli zarzucono mu zbrodnię. W takim wypadku udział obrońcy w rozprawie głównej jest obowiązkowy.

Art. 80a (uchylony)

Art. 81 [Wyznaczenie obrońcy z urzędu]

- § 1. Jeżeli w sytuacji określonej w art. 78 § 1 lub 1a, art. 79 § 1 i 2 oraz art. 80 oskarżony nie ma obrońcy z wyboru, prezes lub referendarz sądowy sądu właściwego do rozpoznania sprawy wyznacza mu obrońcę z urzędu.
- § 1a. Na zarządzenie prezesa sądu o odmowie wyznaczenia obrońcy przysługuje zażalenie do sądu właściwego do rozpoznania sprawy, a na postanowienie sądu o odmowie wyznaczenia obrońcy – zażalenie do innego równorzędnego składu tego sądu.
- § 1b. Ponowny wniosek o wyznaczenie obrońcy, oparty na tych samych okolicznościach, pozostawia się bez rozpoznania.

§ 2. Na uzasadniony wniosek oskarżonego lub jego obrońcy prezes lub referendarz sądowy sądu właściwego do rozpoznania sprawy może wyznaczyć nowego obrońcę w miejsce dotychczasowego.

Art. 81a [Lista obrońców]

§ 1. Obrońca z urzędu wyznaczany jest z listy obrońców.

§ 2. Wniosek o wyznaczenie obrońcy z urzędu prezes sądu, sąd lub referendarz sądowy rozpoznaje niezwłocznie.

§ 3. Jeżeli okoliczności wskazują na konieczność natychmiastowego podjęcia obrony, prezes sądu, sąd lub referendarz sądowy, w sposób wskazany w art. 137, powiadamia oskarżonego oraz obrońcę o wyznaczeniu obrońcy z urzędu.

§ 4. Minister Sprawiedliwości określi, w drodze rozporządzenia:

- 1) sposób zapewnienia oskarżonemu korzystania z pomocy obrońcy z urzędu, w tym sposób ustalania listy obrońców udzielających pomocy prawnej z urzędu oraz sposób wyznaczania obrońcy udzielającego pomocy prawnej z urzędu,
- 2) tryb i sposób przekazywania do sądu wniosku o wyznaczenie obrońcy z urzędu oraz szczegółowy tryb rozpoznawania takiego wniosku – mając na uwadze konieczność zapewnienia prawidłowego toku postępowania oraz prawidłowej realizacji prawa do obrony.

Rozdział 9.

Obrońcy i pełnomocnicy

Art. 82 [Osoba uprawniona do obrony] Obrońcą może być jedynie osoba uprawniona do obrony według przepisów o ustroju adwokatury lub ustawy o radcach prawnych.

Art. 83 [Ustanowienie obrońcy]

§ 1. Obrońcę ustanawia oskarżony; do czasu ustanowienia obrońcy przez oskarżonego pozbawionego wolności, obrońcę może ustanowić inna osoba, o czym niezwłocznie zawiadamia się oskarżonego.

§ 2. Upoważnienie do obrony może być udzielone na piśmie albo przez oświadczenie do protokołu organu prowadzącego postępowanie karne.

Art. 84 [Zakres działania]

§ 1. Ustanowienie obrońcy lub wyznaczenie obrońcy z urzędu uprawnia go do działania w całym postępowaniu, nie wyłączając czynności po uprawomocnieniu się orzeczenia, jeżeli nie zawiera ograniczeń.

§ 2. Wyznaczenie obrońcy z urzędu nakłada na niego obowiązek podejmowania czynności procesowych do prawomocnego zakończenia postępowania. Jeżeli jednak czynności należy dokonać poza siedzibą lub miejscem zamieszkania obrońcy z urzędu, prezes sądu, przed którym ma być dokonana czynność, lub referendarz sądowy tego sądu, a w postępowaniu przygotowawczym prezes sądu rejonowego miejsca czynności lub referendarz sądowy tego sądu, na uzasadniony wniosek dotychczasowego obrońcy może wyznaczyć do dokonania tej czynności innego obrońcę spośród miejscowych adwokatów lub radców prawnych.

§ 3. Obrońca wyznaczony z urzędu w postępowaniu kasacyjnym, w postępowaniu o uchylenie wyroku sądu odwoławczego uchylającego wyrok sądu pierwszej instancji i przekazującego sprawę do ponownego rozpoznania lub w postępowaniu o wznowienie postępowania powinien sporządzić i podpisać kasację, skargę od wyroku sądu odwoławczego uchylającego wyrok sądu pierwszej instancji i przekazującego sprawę do ponownego rozpoznania lub wniosek o wznowienie postępowania albo poinformować na piśmie sąd, że nie stwierdził podstaw do wniesienia kasacji, skargi lub wniosku o wznowienie postępowania. Jeżeli kasacja, skarga lub wniosek zostaną wniesione, obrońca ten jest uprawniony do udziału w toczącym się postępowaniu.

Art. 85 [Obrona kilku oskarżonych]

§ 1. Obrońca może bronić kilku oskarżonych, jeżeli ich interesy nie pozostają w sprzeczności.

§ 2. Stwierdzając sprzeczność sąd wydaje postanowienie, zakreślając oskarżonym termin do ustanowienia innych obrońców. W wypadku obrony z urzędu sąd wyznacza innego obrońcę. Na postanowienie przysługuje zażalenie.

§ 3. W postępowaniu przygotowawczym uprawnienia sądu określone w § 2 przysługują prezesowi sądu właściwego do rozpoznania sprawy.

Art. 86 [Działanie obrońcy na korzyść oskarżonego i osobiste działanie oskarżonego]

§ 1. Obrońca może przedsięwziąć czynności procesowe jedynie na korzyść oskarżonego.

§ 2. Udział obrońcy w postępowaniu nie wyłącza osobistego działania w nim oskarżonego.

Art. 87 [Pełnomocnik]

§ 1. Strona inna niż oskarżony może ustanowić pełnomocnika.

- § 2. Osoba niebędąca stroną może ustanowić pełnomocnika, jeżeli wymagają tego jej interesy w toczącym się postępowaniu.
- § 3. Sąd, a w postępowaniu przygotowawczym prokurator, może odmówić dopuszczenia do udziału w postępowaniu pełnomocnika, o którym mowa w § 2, jeżeli uzna, że nie wymaga tego obrona interesów osoby niebędącej stroną.

Art. 87a (uchylony)

Art. 88 [Odpowiednie stosowanie przepisów o obrońcy; uprawnieni]²⁾

- § 1. Pełnomocnikiem może być adwokat, radca prawny lub radca Prokuratury Generalnej Rzeczypospolitej Polskiej. Do pełnomocnika stosuje się odpowiednio art. 77, art. 78, art. 81a § 1–3, art. 83, art. 84, art. 86 § 2 oraz przepisy wydane na podstawie art. 81a § 4.
- § 2. Na zasadach określonych w odrębnej ustawie czynności zastępstwa wykonuje Prokuratura Generalna Rzeczypospolitej Polskiej.

Art. 89 [Odesłanie] W kwestiach dotyczących pełnomocnika, a nieunormowanych przez przepisy niniejszego kodeksu, stosuje się odpowiednio przepisy obowiązujące w postępowaniu cywilnym.

**Rozdział 10.
Przedstawiciel społeczny**

Art. 90 [Organizacja społeczna, udział w postępowaniu]

- § 1. W postępowaniu sądowym udział w postępowaniu może zgłosić organizacja społeczna, jeżeli zachodzi potrzeba ochrony interesu społecznego lub interesu indywidualnego, objętego zadaniami statutowymi tej organizacji, w szczególności ochrony wolności i praw człowieka.
- § 2. W zgłoszeniu organizacja społeczna wskazuje interes społeczny lub indywidualny, objęty zadaniami statutowymi tej organizacji, oraz przedstawiciela, który ma reprezentować tę organizację. Do zgłoszenia dołącza się odpis statutu lub innego dokumentu regulującego działalność tej organizacji. Przedstawiciel organizacji społecznej przedkłada sądowi pisemne upoważnienie.
- § 3. Sąd dopuszcza przedstawiciela organizacji społecznej do występowania w sprawie, jeżeli przynajmniej jedna ze stron wyrazi na to zgodę. Strona może w każdym czasie cofnąć wyrażoną zgodę. W wypadku braku zgody choćby jednej ze stron na występowanie w sprawie przedstawiciela organizacji społecznej sąd wyłącza tego przedstawiciela od udziału w sprawie, chyba że jego udział leży w interesie wymiaru sprawiedliwości.
- § 4. Sąd dopuszcza przedstawiciela organizacji społecznej do występowania w sprawie pomimo braku zgody stron, jeżeli leży to w interesie wymiaru sprawiedliwości.
- § 5. Sąd odmawia dopuszczenia przedstawiciela organizacji społecznej do występowania w sprawie, jeżeli stwierdzi, że wskazany w zgłoszeniu interes społeczny lub indywidualny nie jest objęty zadaniami statutowymi tej organizacji lub nie jest związany z rozpoznawaną sprawą.
- § 6. Sąd może ograniczyć liczbę przedstawicieli organizacji społecznych występujących w sprawie, jeżeli jest to konieczne dla zabezpieczenia prawidłowego toku postępowania. Sąd wzywa wówczas oskarżyciela i oskarżonego do wskazania nie więcej niż dwóch przedstawicieli organizacji społecznych, którzy będą mogli występować w sprawie. Jeżeli w sprawie występuje więcej niż jeden oskarżony lub więcej niż jeden oskarżyciel, każdy z nich może wskazać jednego przedstawiciela. Niewskazanie przedstawiciela uznaje się za cofnięcie zgody na jego występowanie w sprawie. Niezależnie od stanowisk stron sąd może postanowić o dalszym udziale poszczególnych przedstawicieli organizacji społecznych, jeżeli ich udział leży w interesie wymiaru sprawiedliwości.

Art. 91 [Zakres uprawnień] Dopuszczony do udziału w postępowaniu sądowym przedstawiciel organizacji społecznej może uczestniczyć w rozprawie, wypowiadać się i składać oświadczenia na piśmie.

**Dział IV.
Czynności procesowe**

**Rozdział 11.
Orzeczenia, zarządzenia i polecenia**

Art. 92 [Podstawa orzeczenia] Podstawę orzeczenia może stanowić tylko całokształt okoliczności ujawnionych w postępowaniu, mających znaczenie dla rozstrzygnięcia.

Art. 93 [Postanowienia, zarządzenia i polecenia]

- § 1. Jeżeli ustawa nie wymaga wydania wyroku, sąd wydaje postanowienie.
- § 2. W kwestiach niewymagających postanowienia prezes sądu, przewodniczący wydziału, przewodniczący składu orzekającego albo upoważniony sędzia wydają zarządzenia.
- § 3. W postępowaniu przygotowawczym postanowienia i zarządzenia wydaje prokurator oraz inny uprawniony organ, a sąd – w wypadkach przewidzianych w ustawie.
- § 4. W wypadkach określonych w ustawie sąd oraz prokurator wydają polecenia Policji lub innym organom.

Art. 93a [Postanowienia i zarządzenia wydane przez referendarza sądowego, sprzeciw]

- § 1. W wypadkach określonych w ustawie referendarz sądowy może wydawać postanowienia lub zarządzenia.
- § 2. Polecenia, które zgodnie z ustawą wydaje sąd, może wydawać także referendarz sądowy.
- § 3. Od postanowień i zarządzeń wydanych przez referendarza sądowego może być wniesiony sprzeciw. Sprzeciw przysługuje stronom, a także osobie, której postanowienie bezpośrednio dotyczy, chyba że ustawa stanowi inaczej. W razie wniesienia sprzeciwu postanowienie lub zarządzenie traci moc.
- § 4. Prezes sądu odmawia przyjęcia sprzeciwu, jeżeli został wniesiony po terminie lub przez osobę nieuprawnioną.

Art. 94 [Treść postanowienia]

- § 1. Postanowienie powinno zawierać:
 - 1) oznaczenie organu oraz osoby lub osób, wydających postanowienie;
 - 2) datę wydania postanowienia;
 - 3) wskazanie sprawy oraz kwestii, której postanowienie dotyczy;
 - 4) rozstrzygnięcie z podaniem podstawy prawnej;
 - 5) uzasadnienie, chyba że ustawa zwalnia od tego wymagania.
- § 2. Przepis § 1 stosuje się odpowiednio do zarządzeń.

Art. 95 [Rozprawa i posiedzenie, orzekanie]

- § 1. Sąd orzeka na rozprawie w wypadkach wskazanych w ustawie, a w innych – na posiedzeniu. Orzeczenia wydawane na posiedzeniu mogą zapadać również na rozprawie.
- § 2. Referendarz sądowy wydaje postanowienia na posiedzeniu.

Art. 95a [Zamiana kar, orzekanie]

- § 1. W sprawach wskazanych w art. 2a § 1 i 2 Kodeksu wykroczeń orzeka na posiedzeniu sąd, który wydał wyrok w pierwszej instancji.
- § 2. Na postanowienie przysługuje zażalenie.

Art. 95b [Jawność posiedzeń, wyłączenie jawności]

- § 1. Posiedzenie odbywa się z wyłączeniem jawności, chyba że ustawa stanowi inaczej albo prezes sądu lub sąd zarządzi inaczej.
- § 2. Jawne są posiedzenia, o których mowa w art. 339 § 3 pkt 1, 2 i 5, art. 340, art. 341, art. 343 § 5, art. 343a, art. 603, art. 607i § 1, art. 607s § 3, art. 611c § 4 i art. 611ti § 1.
- § 3. Do posiedzeń, które odbywają się jawnie, przepisy rozdziału 42 stosuje się odpowiednio.

Art. 96 [Uczestnicy posiedzenia]

- § 1. Strony oraz osoby niebędące stronami, jeżeli ma to znaczenie dla ochrony ich praw lub interesów, mają prawo wziąć udział w posiedzeniu wówczas, gdy ustawa tak stanowi, chyba że ich udział jest obowiązkowy. Przepis art. 451 stosuje się odpowiednio.
- § 2. W pozostałych wypadkach mają one prawo wziąć udział w posiedzeniu, jeżeli się stawią, chyba że ustawa stanowi inaczej.

Art. 97 [Sprawdzenie okoliczności faktycznych przed wydaniem orzeczenia] Jeżeli zachodzi potrzeba sprawdzenia okoliczności faktycznych przed wydaniem orzeczenia na posiedzeniu, sąd dokonuje tego sam albo w tym celu wyznacza sędziego ze składu orzekającego bądź zwraca się o wykonanie określonych czynności do sądu miejscowo właściwego. Jeżeli czynność nie wymaga przeprowadzenia dowodu, może ją wykonać także referendarz sądowy.

Art. 98 [Uzasadnienie postanowienia; dopuszczenie dowodu]

- § 1. Uzasadnienie postanowienia sporządza się na piśmie wraz z samym postanowieniem.
- § 2. W sprawie zawilej lub z innych ważnych przyczyn można odroczyć sporządzenie uzasadnienia postanowienia na czas do 7 dni.
- § 3. Nie wymaga uzasadnienia dopuszczenie dowodu, jak również uwzględnienie wniosku, któremu inna strona nie sprzeciwiła się, chyba że orzeczenie podlega zaskarżeniu.

Art. 99 [Uzasadnienie wyroku i zarządzenia]

- § 1. Tryb i formę uzasadnienia wyroku określają przepisy szczególne.
- § 2. Zarządzenie wymaga pisemnego uzasadnienia, jeżeli podlega zaskarżeniu.

Art. 100 [Ogłoszenie i doręczenie]

- § 1. Orzeczenie lub zarządzenie wydane na rozprawie lub posiedzeniu, o którym mowa w art. 95b § 2, ogłasza się ustnie.
- § 2. Orzeczenie lub zarządzenie wydane na innym posiedzeniu ogłasza się ustnie, jeżeli bierze w nim udział strona.
- § 3. Wyrok doręcza się podmiotom uprawnionym do wniesienia środka odwoławczego, jeżeli ustawa tak stanowi.
- § 4. Postanowienie albo zarządzenie wydane poza rozprawą, od którego przysługuje środek odwoławczy, doręcza się podmiotom uprawnionym do wniesienia tego środka, a postanowienie kończące postępowanie jego stronom, chyba że byli obecni przy ogłoszeniu postanowienia albo zarządzenia. Stronom doręcza się również postanowienie wraz z uzasadnieniem w wypadku wskazanym w art. 98 § 2.
- § 5. Strony należy powiadomić o treści innych postanowień i zarządzeń wydanych poza rozprawą i posiedzeniem, a także wydanych na posiedzeniu, o którego terminie strona nie była zawiadomiona.
- § 6. Jeżeli ustawa nie zwalnia od równoczesnego sporządzenia uzasadnienia, orzeczenie i zarządzenie doręcza się lub ogłasza wraz z uzasadnieniem. W wypadku określonym w art. 98 § 2 po ogłoszeniu postanowienia podaje się ustnie najważniejsze powody rozstrzygnięcia.
- § 7. Jeżeli sprawę rozpoznano z wyłączeniem jawności ze względu na ważny interes państwa, zamiast uzasadnienia doręcza się zawiadomienie, że uzasadnienie zostało sporządzone.
- § 8. Po ogłoszeniu lub przy doręczeniu orzeczenia i zarządzenia należy pouczyć uczestników postępowania o przysługującym im prawie, terminie i sposobie wniesienia środka zaskarżenia lub o tym, że orzeczenie lub zarządzenie nie podlega zaskarżeniu.
- § 9. W razie skazania z zastosowaniem art. 60 § 3 lub 4 Kodeksu karnego lub art. 36 § 3 Kodeksu karnego skarbowego po ogłoszeniu lub przy doręczeniu wyroku należy pouczyć oskarżonego o treści art. 434 § 4 oraz art. 443.

Art. 101 (*uchylony*)**Art. 102 (*uchylony*)****Art. 103 (*uchylony*)****Art. 104 (*uchylony*)****Art. 105 [Sprostowanie omyłek]**

- § 1. Oczywiste omyłki pisarskie i rachunkowe oraz w obliczeniu terminów w orzeczeniu lub zarządzeniu albo w ich uzasadnieniu można sprostować w każdym czasie.
- § 2. Sprostowania dokonuje organ, który popełnił omyłkę. Jeżeli postępowanie toczy się przed instancją odwoławczą, może ona z urzędu sprostować orzeczenie pierwszej instancji.
- § 3. Sprostowanie orzeczenia lub jego uzasadnienia następuje w drodze postanowienia, a sprostowanie zarządzenia w drodze zarządzenia.
- § 4. Na postanowienie lub zarządzenie co do sprostowania wydane w pierwszej instancji służy zażalenie.

Art. 106 [Postępowanie przygotowawcze] Przepisy art. 100 § 4–8 stosuje się odpowiednio w postępowaniu przygotowawczym.

Art. 107 [Klauzula wykonalności]

- § 1. Sąd lub referendarz sądowy nadaje na żądanie osoby uprawnionej klauzulę wykonalności orzeczeniu podlegającemu wykonaniu w drodze egzekucji.
- § 2. Orzeczenia nakładające obowiązek naprawienia szkody lub zadośćuczynienia za doznaną krzywdę oraz nawiązkę orzeczoną na rzecz pokrzywdzonego uważa się za orzeczenia co do roszczeń majątkowych, jeżeli nadają się do egzekucji w myśl przepisów Kodeksu postępowania cywilnego.
- § 3. Przepisy § 1 i 2 stosuje się odpowiednio do obowiązku wynikającego z ugody zawartej przed sądem lub referendarzem sądowym, a także ugody zawartej w postępowaniu mediacyjnym.
- § 4. Sąd lub referendarz sądowy odmawia nadania klauzuli wykonalności ugodzie zawartej przed mediatorem, w całości lub w części, jeżeli ugoda jest sprzeczna z prawem lub zasadami współżycia społecznego albo zmierza do obejścia prawa.

Rozdział 12. **Narada i głosowanie**

Art. 108 [Tajność narady]

- § 1. Przebieg narady i głosowania nad orzeczeniem jest tajny, a zwolnienie od zachowania w tym względzie tajemnicy nie jest dopuszczalne.
- § 2. Podczas narady i głosowania oprócz członków składu orzekającego może być obecny jedynie protokolant, chyba że przewodniczący uzna jego obecność za zbędną.

Art. 109 [Rola przewodniczącego; kolejność głosowania]

- § 1. Naradą i głosowaniem kieruje przewodniczący, a jeżeli co do porządku i sposobu narady oraz głosowania podniesione zostaną wątpliwości, rozstrzyga je skład orzekający.
- § 2. Po naradzie przewodniczący zbiera głosy poczynając od najmłodszego, najpierw od ławników według ich wieku, następnie od sędziów według ich starszeństwa służbowego, a sam głosuje ostatni. Sprawozdawca, jeżeli nie jest przewodniczącym, głosuje pierwszy.

Art. 110 [Przedmiot narady] Narada i głosowanie nad wyrokiem odbywają się osobno co do winy i kwalifikacji prawnej czynu, co do kary, co do środków karnych, co do przepadku, co do środków kompensacyjnych oraz co do pozostałych kwestii.

Art. 111 [Większość głosów]

- § 1. Orzeczenia zapadają większością głosów.
- § 2. Jeżeli zdania tak się podzielą, że żadne z nich nie uzyska większości, zdanie najmniej korzystne dla oskarżonego przyłącza się do zdania najbardziej doń zbliżonego, aż do uzyskania większości.

Art. 112 [Wstrzymanie się od głosu] Sędzia, który głosował przeciwko uznaniu oskarżonego za winnego, może wstrzymać się od głosowania nad dalszymi kwestiami; wówczas głos tego sędziego przyłącza się do zdania najprzychylniejszego dla oskarżonego.

Art. 113 [Podpisanie orzeczenia] Orzeczenie podpisują wszyscy członkowie składu orzekającego, nie wyłączając przegłosowanego, chyba że orzeczenie zamieszczono w protokole.

Art. 114 [Zdanie odrębne]

- § 1. Przy składaniu podpisu członek składu orzekającego ma prawo zaznaczyć na orzeczeniu swoje zdanie odrębne podając, w jakiej części i w jakim kierunku kwestionuje orzeczenie.
- § 2. Zdanie odrębne może dotyczyć również samego uzasadnienia orzeczenia; wówczas zdanie to zaznacza się przy podpisywaniu uzasadnienia.
- § 3. Jeżeli ustawa nie wymaga sporządzenia uzasadnienia wraz z wydaniem orzeczenia, w razie zgłoszenia zdania odrębnego, uzasadnienie należy sporządzić z urzędu w terminie 7 dni od wydania orzeczenia, a składający zdanie odrębne dołącza w ciągu następnych 7 dni jego uzasadnienie; obowiązek ten nie dotyczy ławnika.

Art. 115 [Podpisanie uzasadnienia]

- § 1. Uzasadnienie orzeczenia podpisują osoby, które orzeczenie wydały, nie wyłączając osoby przegłosowanej.
- § 2. W sprawach rozpoznawanych w składzie sędziego i dwóch ławników uzasadnienie podpisuje tylko przewodniczący, chyba że zgłoszono zdanie odrębne. W sprawach rozpoznawanych w składzie dwóch sędziów i trzech ławników uzasadnienie podpisują obaj sędziowie, chyba że zgłoszono zdanie odrębne.
- § 3. Jeżeli nie można uzyskać podpisu przewodniczącego lub innego członka składu orzekającego, jeden z podpisujących czyni o tym wzmiankę na uzasadnieniu z zaznaczeniem przyczyny tego faktu.

Rozdział 13. **Porządek czynności procesowych**

Art. 116 [Forma czynności procesowych] Jeżeli ustawa nie stanowi inaczej, strony i inni uprawnieni do wzięcia udziału w czynności procesowej mogą składać wnioski i inne oświadczenia na piśmie albo ustnie do protokołu.

Art. 117 [Udział w czynności; zawiadomienie]

- § 1. Uprawnionego do wzięcia udziału w czynności procesowej zawiadamia się o jej czasie i miejscu, chyba że ustawa stanowi inaczej.
- § 2. Czynności nie przeprowadza się, jeżeli osoba uprawniona nie stawiła się, a brak dowodu, że została o niej powiadomiona, oraz jeżeli zachodzi uzasadnione przypuszczenie, że niestawiennictwo wynikało z powodu przeszkód żywiołowych lub innych wyjątkowych przyczyn, a także wtedy, gdy osoba ta usprawiedliwiła

należycie niestawiennictwo i wnosi o nieprzeprowadzanie czynności bez jej obecności, chyba że ustawa stanowi inaczej.

- § 2a. Usprawiedliwienie niestawiennictwa z powodu choroby oskarżonych, świadków, obrońców, pełnomocników i innych uczestników postępowania, których obecność była obowiązkowa lub którzy wnosili o dopuszczenie do czynności, będąc uprawnionymi do wzięcia w niej udziału, wymaga przedstawienia zaświadczenia potwierdzającego niemożność stawienia się na wezwanie lub zawiadomienie organu prowadzącego postępowanie, wystawione przez lekarza sądowego.
- § 3. W razie niestawiennictwa strony, obrońcy lub pełnomocnika, których stawiennictwo jest obowiązkowe, czynności procesowej nie przeprowadza się, chyba że ustawa stanowi inaczej.
- § 4. (*uchylony*)
- § 5. Przepisu § 2a nie stosuje się do osób pozbawionych wolności, których zasady usprawiedliwiania niestawiennictwa regulują odrębne przepisy.

Art. 117a [Czynności przy większej liczbie pełnomocników]

- § 1. Jeżeli strona ma więcej niż jednego obrońcę lub pełnomocnika, czynność procesową można przeprowadzić w wypadku stawiennictwa przynajmniej jednego z nich, chyba że strona wyrazi zgodę na przeprowadzenie czynności bez udziału obrońcy lub pełnomocnika, których udział nie jest obowiązkowy.
- § 2. Przepis § 1 stosuje się odpowiednio do pełnomocnika osoby niebędącej stroną, o której mowa w art. 87 § 2.

Art. 118 [Niewłaściwe oznaczenie czynności]

- § 1. Znaczenie czynności procesowej ocenia się według treści złożonego oświadczenia.
- § 2. Niewłaściwe oznaczenie czynności procesowej, a zwłaszcza środka zaskarżenia, nie pozbawia czynności znaczenia prawnego.
- § 3. Pismo w sprawie należącej do właściwości sądu, prokuratora, Policji lub innego organu dochodzenia, skierowane do niewłaściwego organu, przekazuje się właściwemu organowi.

Art. 119 [Wymagania formalne]

- § 1. Pismo procesowe powinno zawierać:
- 1) oznaczenie organu, do którego jest skierowane, oraz sprawy, której dotyczy;
 - 2) oznaczenie oraz adres wnoszącego pismo;
 - 3) treść wniosku lub oświadczenia, w miarę potrzeby z uzasadnieniem;
 - 4) datę i podpis składającego pismo.
- § 2. Za osobę, która nie może się podpisać, pismo podpisuje osoba przez nią upoważniona, ze wskazaniem przyczyny złożenia swego podpisu.

Art. 120 [Braki formalne]

- § 1. Jeżeli pismo nie odpowiada wymaganiom formalnym, przewidzianym w art. 119 lub w przepisach szczególnych, a brak jest tego rodzaju, że pismo nie może otrzymać biegu, albo brak polega na niezłożeniu należytych opłat lub upoważnienia do podjęcia czynności procesowej, wzywa się osobę, od której pismo pochodzi, do usunięcia braku w terminie 7 dni.
- § 2. W razie uzupełnienia braku w terminie, pismo wywołuje skutki od dnia jego wniesienia. W razie nieuzupełnienia braku w terminie, pismo uznaje się za bezskuteczne, o czym należy pouczyć przy doręczeniu wezwania.
- § 3. W postępowaniu przed sądem zarządzenia w sprawach, o których mowa w § 1 i 2, może wydać także referendarz sądowy.

Art. 121 [Brak podpisu] Jeżeli osoba uczestnicząca w czynności procesowej odmawia podpisu lub nie może go złożyć, organ dokonujący czynności zaznacza przyczynę braku podpisu.

Rozdział 14. Terminy

Art. 122 [Terminy zawite]

- § 1. Czynność procesowa dokonana po upływie terminu zawitego jest bezskuteczna.
- § 2. Zawite są terminy do wnoszenia środków zaskarżenia oraz inne, które ustawa za zawite uznaje.

Art. 123 [Obliczanie terminów]

- § 1. Do biegu terminu nie wlicza się dnia, od którego liczy się dany termin.
- § 2. Jeżeli termin jest oznaczony w tygodniach, miesiącach lub latach, koniec terminu przypada na ten dzień tygodnia lub miesiąca, który odpowiada początkowi terminu; jeżeli w danym miesiącu nie ma takiego dnia, koniec terminu przypada na ostatni dzień tego miesiąca.

§ 3. Jeżeli koniec terminu przypada na dzień uznany przez ustawę za dzień wolny od pracy, czynność można wykonać następnego dnia.

Art. 124 [Nadanie pisma]³⁾ Termin jest zachowany, jeżeli przed jego upływem pismo zostało nadane w placówce podmiotu zajmującego się doręczaniem korespondencji na terenie Unii Europejskiej, w polskim urzędzie konsularnym lub złożone przez żołnierza, z wyjątkiem żołnierza pełniącego terytorialną służbę wojskową dyspozycyjnie, w dowództwie jednostki wojskowej albo przez osobę pozbawioną wolności w administracji odpowiedniego zakładu, a przez członka załogi polskiego statku morskiego – kapitanowi statku.

Art. 125 [Niewłaściwy adresat] Pismo omyłkowo wniesione przed upływem terminu do niewłaściwego sądu, prokuratora, organu Policji albo innego organu postępowania przygotowawczego uważa się za wniesione z zachowaniem terminu.

Art. 126 [Przywrócenie terminu]

§ 1. Jeżeli niedotrzymanie terminu zawitego nastąpiło z przyczyn od strony niezależnych, strona w zawitym terminie 7 dni od daty ustania przeszkody może zgłosić wniosek o przywrócenie terminu, dopełniając jednocześnie czynności, która miała być w terminie wykonana; to samo stosuje się do osób niebędących stronami.

§ 2. W kwestii przywrócenia terminu orzeka postanowieniem organ, przed którym należało dokonać czynności.

§ 3. Na odmowę przywrócenia terminu przysługuje zażalenie.

Art. 127 [Wstrzymanie wykonania] Wniosek o przywrócenie terminu nie wstrzymuje wykonania orzeczenia, jednakże organ, do którego wniosek złożono, lub organ powołany do rozpoznania środka zaskarżenia może wstrzymać wykonanie orzeczenia; odmowa wstrzymania nie wymaga uzasadnienia.

Art. 127a [Zawieszenie biegu terminu na czas rozpoznania wniosku o przyznanie pomocy prawnej]

§ 1. Jeżeli warunkiem skuteczności czynności procesowej jest jej dokonanie przez obrońcę lub pełnomocnika, termin do jej dokonania ulega zawieszeniu dla strony postępowania na czas rozpoznania wniosku o przyznanie pomocy prawnej w tym zakresie.

§ 2. W wypadku wyznaczenia obrońcy lub pełnomocnika z urzędu termin do dokonania czynności przez wyznaczonego przedstawiciela procesowego rozpoczyna bieg od daty doręczenia mu postanowienia lub zarządzenia o tym wyznaczeniu.

Art. 127b [Doprecyzowanie terminów] Jeżeli czas trwania środków przymusu jest określony w tygodniach, miesiącach lub latach, przyjmuje się, że tydzień liczy się za dni 7, miesiąc za dni 30, a rok za dni 365.

Art. 127c [Doprecyzowanie pojęcia dnia] Za dzień trwania środka przymusu skutkującego pozbawieniem wolności przyjmuje się okres 24 godzin liczony od chwili rzeczywistego pozbawienia wolności.

Rozdział 15. Doręczenia

Art. 128 [Odpisy]

§ 1. Orzeczenia i zarządzenia doręcza się w uwierzytelnionych odpisach, jeżeli ustawa nakazuje ich doręczenie.

§ 2. Wszelkie pisma przeznaczone dla uczestników postępowania doręcza się w taki sposób, by treść ich nie była udostępniona osobom niepowołanym.

Art. 129 [Wezwania i zawiadomienia]

§ 1. W wezwaniu należy oznaczyć organ wysyłający oraz podać, w jakiej sprawie, w jakim charakterze, miejscu i czasie ma się stawić adresat i czy jego stawiennictwo jest obowiązkowe, a także uprzedzić o skutkach niestawiennictwa.

§ 2. Przepis § 1 stosuje się odpowiednio do zawiadomień.

§ 3. Jeżeli od dnia doręczenia pisma biegnie termin wykonania czynności procesowej, należy pouczyć o tym adresata.

Art. 130 [Pokwitowanie odbioru] Pisma doręcza się za pokwitowaniem odbioru. Odbierający potwierdza odbiór swym czytelnym podpisem zawierającym imię i nazwisko na zwrotnym pokwitowaniu, na którym doręczający potwierdza swym podpisem sposób doręczenia.

Art. 131 [Sposób doręczania]

- § 1. Wezwania, zawiadomienia oraz inne pisma, od których daty doręczenia bieżą terminy, doręcza się przez operatora pocztowego w rozumieniu ustawy z dnia 23 listopada 2012 r. – Prawo pocztowe (Dz. U. z 2016 r. poz. 1113 i 1250) albo pracownika organu wysyłającego, a w razie niezbędnej konieczności przez Policję.
- § 2. Jeżeli w sprawie ustalono tytu pokrzywdzonych, że ich indywidualne zawiadomienie o przysługujących im uprawnieniach spowodowałoby poważne utrudnienie w prowadzeniu postępowania, zawiadamia się ich poprzez ogłoszenie w prasie, radiu lub telewizji.
- § 3. Jeżeli istnieje obowiązek doręczenia postanowienia, przepis § 2 stosuje się odpowiednio. Należy jednak zawsze doręczyć je temu pokrzywdzonemu, który w zawitym terminie 7 dni od dnia ogłoszenia o to się zwróci.

Art. 132 [Doręczenie bezpośrednio i pośrednio]

- § 1. Pismo doręcza się adresatowi osobiście.
- § 2. W razie chwilowej nieobecności adresata w jego mieszkaniu pismo doręcza się dorosłemu domownikowi. W razie nieobecności domownika pismo doręcza się administracji domu, dozorczy domu lub sołtysowi, jeżeli podejmą się oddać pismo adresatowi. Przepis art. 133 § 2 stosuje się odpowiednio.
- § 3. Pismo może być także doręczone za pośrednictwem telefaksu lub poczty elektronicznej. W takim wypadku dowodem doręczenia jest potwierdzenie transmisji danych.
- § 4. Przepisów § 2 i 3 oraz art. 133 § 3 nie stosuje się do doręczenia oskarżonemu zawiadomienia o pierwszym terminie rozprawy głównej, terminie posiedzenia, o którym mowa w art. 341 § 1, art. 343 § 5, art. 343a i art. 420 § 1, oraz doręczenia wyroku, o którym mowa w art. 500 § 1.

Art. 133 [Pozostawienie pisma]

- § 1. Jeżeli doręczenia nie można dokonać w sposób wskazany w art. 132, pismo przesłane za pośrednictwem operatora pocztowego w rozumieniu ustawy z dnia 23 listopada 2012 r. – Prawo pocztowe pozostawia się w najbliższej placówce pocztowej tego operatora pocztowego, a przesłane w inny sposób w najbliższej jednostce Policji albo we właściwym urzędzie gminy.
- § 2. O pozostawieniu pisma w myśl § 1 doręczający umieszcza zawiadomienie w skrzynce do doręczania korespondencji bądź na drzwiach mieszkania adresata lub w innym widocznym miejscu ze wskazaniem, gdzie i kiedy pismo pozostawiono oraz że należy je odebrać w ciągu 7 dni; w razie bezskutecznego upływu tego terminu, należy czynność zawiadomienia powtórzyć jeden raz. W razie dokonania tych czynności pismo uznaje się za doręczone.
- § 2a. Pismo pozostawione w placówce pocztowej w rozumieniu ustawy z dnia 23 listopada 2012 r. – Prawo pocztowe, adresowane do obrońcy albo pełnomocnika będącego adwokatem lub radcą prawnym, może zostać odebrane także przez osobę upoważnioną na podstawie pełnomocnictwa pocztowego do odbioru przesyłek pocztowych w rozumieniu tej ustawy.
- § 3. Pismo można również pozostawić osobie upoważnionej do odbioru korespondencji w miejscu stałego zatrudnienia adresata.

Art. 134 [Szczególne sposoby doręczania]

- § 1.⁴⁾ Pisma adresowane do żołnierzy, z wyjątkiem żołnierzy pełniących terytorialną służbę wojskową dyspozycyjnie, oraz funkcjonariuszy Policji, Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego, Agencji Wywiadu, Służby Kontrwywiadu Wojskowego, Służby Wywiadu Wojskowego, Centralnego Biura Antykorupcyjnego, Straży Granicznej, Służby Celnej i Służby Więziennej można doręczyć adresatom za pośrednictwem ich przełożonych, przy czym wezwania przeznaczone dla żołnierzy pełniących zasadniczą służbę wojskową przesyła się do dowódcy jednostki wojskowej, w której żołnierz pełni służbę, w celu doręczenia i zarządzenia stawienia się stosownie do wezwania.
- § 2. Osobom pozbawionym wolności doręcza się pismo za pośrednictwem administracji odpowiedniego zakładu.
- § 3. Pismo przeznaczone dla adresata niebędącego osobą fizyczną albo dla obrońcy lub pełnomocnika doręcza się w biurze adresata osobie tam zatrudnionej.

Art. 135 [Zawiadomienie prokuratora] Prokuratora zawiadamia się o rozprawach i posiedzeniach przez doręczenie wykazu spraw, które mają być w danym dniu rozpoznane.

Art. 136 [Odmowa przyjęcia]

- § 1. W razie odmowy przyjęcia pisma lub odmowy albo niemożności pokwitowania odbioru przez adresata, doręczający sporządza na zwrotnym pokwitowaniu odpowiednią wzmiankę; wówczas doręczenie uważa się za dokonane.
- § 2. Pismo nie przyjęte przez adresata zwraca się organowi wysyłającemu.

Art. 137 [Wypadki niecierpiące zwłoki] W wypadkach niecierpiących zwłoki można wzywać lub zawiadamiać osoby telefonicznie albo w inny sposób stosownie do okoliczności, pozostawiając w aktach odpis nadanego komunikatu z podpisem osoby nadającej.

Art. 138 [Adres dla doręczeń] Strona, a także osoba niebędąca stroną, której prawa zostały naruszone, przebywająca za granicą, ma obowiązek wskazać adresata dla doręczeń w kraju; w razie nieuczynienia tego pismo wysłane na ostatnio znany adres w kraju albo, jeżeli adresu tego nie ma, załączone do akt sprawy uważa się za doręczone.

Art. 139 [Zmiana adresu]

§ 1. Jeżeli strona, nie podając nowego adresu, zmienia miejsce zamieszkania lub nie przebywa pod wskazanym przez siebie adresem, w tym także z powodu pozbawienia wolności w innej sprawie, pismo wysłane pod tym adresem uważa się za doręczone.

§ 1a. Przepis § 1 stosuje się do pokrzywdzonego także wtedy, gdy nie jest stroną.

§ 2. *(uchylony)*

§ 3. Przepis § 1 nie dotyczy pism wysłanych po raz pierwszy po prawomocnym uniewinnieniu oskarżonego.

Art. 140 [Doręczanie przedstawicielom stron] Jeżeli ustawa nie stanowi inaczej, orzeczenia, zarządzenia, zawiadomienia i odpisy, które ustawa nakazuje doręczać stronom, doręcza się również obrońcom, pełnomocnikom i ustawowym przedstawicielom.

Art. 141 [Delegacja ustawowa] Minister Sprawiedliwości w porozumieniu z ministrem właściwym do spraw łączności określi, w drodze rozporządzenia, szczegółowe zasady i tryb doręczania pism organów procesowych, mając na uwadze konieczność zapewnienia sprawnego toku postępowania, a także właściwej realizacji gwarancji procesowych jego uczestników.

Art. 142 [Niezachowanie wymagań] Doręczenie bez zachowania przepisów niniejszego rozdziału uważa się za dokonane, jeżeli osoba, dla której pismo było przeznaczone, oświadczy, że pismo to otrzymała.

Rozdział 16. Protokoły

Art. 143 [Obowiązek spisania]

§ 1. Spisania protokołu wymagają:

- 1) przyjęcie ustnego zawiadomienia o przestępstwie, wniosku o ściganie i jego cofnięcie;
- 2) przesłuchanie oskarżonego, świadka, biegłego i kuratora;
- 3) dokonanie oględzin;
- 4) dokonanie otwarcia zwłok oraz wyjęcie zwłok z grobu;
- 5) przeprowadzenie eksperymentu, konfrontacji oraz okazania;
- 6) przeszukanie osoby, miejsca, rzeczy i systemu informatycznego oraz zatrzymanie rzeczy i danych informatycznych;
- 7) otwarcie korespondencji i przesyłki oraz odtworzenie utrwalonych zapisów;
- 8) zaznajomienie podejrzanego z materiałami zebranymi w postępowaniu przygotowawczym;
- 9) przyjęcie poręczenia;
- 10) przebieg posiedzenia sądu, jeżeli stawia się na nim uprawnione osoby albo ich obecność jest obowiązkowa;
- 11) przebieg rozprawy.

§ 2. Z innych czynności spisuje się protokół, jeżeli przepis szczególny tego wymaga albo przeprowadzający czynność uzna to za potrzebne. W innych wypadkach można ograniczyć się do sporządzenia notatki urzędowej.

Art. 144 [Protokolant]

§ 1. Protokół rozprawy spisuje pracownik sekretariatu lub inna osoba upoważniona przez prezesa sądu.

§ 2. Inny protokół spisać może, poza osobami wymienionymi w § 1, osoba przybrana w charakterze protokolanta przez prowadzącego czynność lub sam przeprowadzający czynność.

§ 3. Od osoby przybranej, która nie jest pracownikiem organu prowadzącego postępowanie, odbiera się przyrzeczenie następującej treści: „Przyrzekam uroczyście, że powierzone mi obowiązki protokolanta wykonam sumiennie”.

Art. 145 [Stenogram]

§ 1. Jeżeli czynność procesową utrwała się za pomocą stenogramu, protokół można ograniczyć do zapisu najbardziej istotnych oświadczeń osób biorących w niej udział. Stenograf przekłada stenogram na pismo zwykłe, przy czym czyni wzmiankę, jakim posługiwał się systemem; pierwopis stenogramu oraz jego przekład stają się załącznikami do protokołu.

§ 2. Przepis art. 144 § 3 stosuje się odpowiednio.

Art. 146 [Wyłączenie protokolanta i stenografa]

- § 1. Protokolant i stenograf ulegają wyłączeniu z tych samych powodów co sędzia.
- § 2. O wyłączeniu orzeka w toku rozprawy lub posiedzenia sąd, a w innych wypadkach osoba, która przeprowadza czynność protokolowaną.

Art. 147 [Zapis dźwięku oraz obrazu]

- § 1. Przebieg czynności protokolowanych może być utwalony ponadto za pomocą urządzenia rejestrującego obraz lub dźwięk, o czym należy przed uruchomieniem urządzenia uprzedzić osoby uczestniczące w czynności.
- § 2. Przesłuchanie świadka lub biegłego utrwała się za pomocą urządzenia rejestrującego obraz i dźwięk, gdy:
 - 1) zachodzi niebezpieczeństwo, że przesłuchanie tej osoby nie będzie możliwe w dalszym postępowaniu;
 - 2) przesłuchanie następuje w trybie określonym w art. 396.
- § 2a. Przesłuchanie pokrzywdzonego, o którym mowa w art. 185a i art. 185c, oraz świadka, o którym mowa w art. 185b, utrwała się za pomocą urządzenia rejestrującego obraz i dźwięk.
- § 2b. Przebieg rozprawy utrwała się za pomocą urządzenia rejestrującego dźwięk albo obraz i dźwięk, chyba że jest to niemożliwe ze względów technicznych.
- § 2c. Przebiegu rozprawy w zakresie, w którym wyłączono jej jawność ze względu na obawę ujawnienia informacji niejawnych o klauzuli tajności „tajne” lub „ściśle tajne”, nie utrwała się w sposób określony w § 2b, jeżeli nie ma możliwości zapewnienia właściwej ochrony zapisu dźwięku albo obrazu i dźwięku przed nieuprawnionym ujawnieniem.
- § 3. Jeżeli czynność procesową inną niż rozprawa utrwała się za pomocą urządzenia rejestrującego dźwięk albo obraz i dźwięk, protokół można ograniczyć do zapisu najbardziej istotnych oświadczeń osób biorących w niej udział.
- § 3a. Zapis obrazu lub dźwięku staje się załącznikiem do protokołu. W wypadku ograniczenia protokołu do zapisu najbardziej istotnych oświadczeń osób biorących udział w czynności sporządza się przekład zapisu dźwięku, który również staje się załącznikiem do protokołu.
- § 4. Strona, obrońca, pełnomocnik i przedstawiciel ustawowy ma prawo otrzymać odpłatnie jedną kopię zapisu obrazu lub dźwięku. Nie dotyczy to przebiegu rozprawy lub innej czynności odbywającej się z wyłączeniem jawności albo czynności w postępowaniu przygotowawczym. Z ważnych przyczyn, uzasadnionych ochroną interesu prywatnego osób biorących udział w rozprawie, prezes sądu może nie wyrazić zgody na sporządzenie dla stron, obrońców, pełnomocników i przedstawicieli ustawowych kopii zapisu obrazu z rozprawy.
- § 5. Minister Sprawiedliwości określi, w drodze rozporządzenia, rodzaje urządzeń i środków technicznych służących do utwalania obrazu lub dźwięku dla celów procesowych, sposób przechowywania, odtwarzania i kopiowania zapisów, sposób i tryb udostępniania stronom, obrońcom, pełnomocnikom i przedstawicielom ustawowym zapisu obrazu lub dźwięku oraz przekazywania im kopii zapisu obrazu lub dźwięku, jak również wysokość opłaty za sporządzenie i przekazanie kopii zapisu obrazu lub dźwięku oraz zakładanie kont w systemie informatycznym w celu przekazywania kopii zapisu obrazu lub dźwięku, mając na uwadze konieczność właściwego zabezpieczenia utwalonego obrazu lub dźwięku przed utratą dowodu, jego zniekształceniem lub nieuprawnionym ujawnieniem, konieczność niezwłocznego dostępu uczestników postępowania do zapisu obrazu lub dźwięku oraz uzyskania kopii zapisu z akt sprawy, a także zapewnienia, aby wysokość opłaty odpowiadała rzeczywistym kosztom sporządzenia i przekazania kopii zapisu obrazu lub dźwięku.

Art. 148 [Treść protokołu]

- § 1. Protokół powinien zawierać:
 - 1) oznaczenie czynności, jej czasu i miejsca oraz osób w niej uczestniczących;
 - 2) przebieg czynności oraz oświadczenia i wnioski jej uczestników;
 - 3) wydane w toku czynności postanowienia i zarządzenia, a jeżeli postanowienie lub zarządzenie sporządzono osobno, wzmiankę o jego wydaniu;
 - 4) w miarę potrzeby stwierdzenie innych okoliczności dotyczących przebiegu czynności.
- § 2. Wyjaśnienia, zeznania, oświadczenia i wnioski oraz stwierdzenia określonych okoliczności przez organ prowadzący postępowanie zamieszcza się w protokole z możliwą dokładnością. Osoby biorące udział w czynności mają prawo żądać zamieszczenia w protokole z pełną dokładnością wszystkiego, co dotyczy ich praw lub interesów.
- § 2a. *(uchylony)*
- § 2b. *(uchylony)*
- § 2c. *(uchylony)*
- § 3. W protokole nie wolno zastępować zapisu treści zeznań lub wyjaśnień odwoływaniem się do innych protokołów.
- § 4. Osoby biorące udział w czynności mają prawo żądać odczytania fragmentów ich wypowiedzi wciągniętych do protokołu.

Art. 148a [Dane niezamieszczone w protokole; ujawnianie]

- § 1. W protokole nie zamieszcza się danych dotyczących miejsca zamieszkania i miejsca pracy pokrzywdzonych i świadków uczestniczących w czynności. Dane te, niezamieszczone w protokole, zamieszcza się w załączniku do protokołu, który przechowuje się w załączniku adresowym do akt sprawy, do wiadomości organu prowadzącego postępowanie.
- § 2. Przepis § 1 zdanie pierwsze nie dotyczy miejsca pracy świadka będącego funkcjonariuszem publicznym, składającego zeznania w związku z pełnioną funkcją, chyba że przeprowadzający czynność w postępowaniu przygotowawczym albo przewodniczący składu orzekającego przeprowadzający czynność uzna, iż dla dobra postępowania karnego nie powinno ono zostać zamieszczone w protokole.
- § 3. Jeżeli dane dotyczące miejsca zamieszkania i miejsca pracy pokrzywdzonych i świadków zawarte są w dokumentach innych niż protokół, o którym mowa w § 1, dokumenty, w całości lub w części, w jakiej zawierają te dane, przechowuje się w załączniku adresowym do akt sprawy, do wiadomości organu prowadzącego postępowanie. Do akt sprawy załącza się uwierzytelnione kserokopie dokumentów lub ich części, sporządzone w sposób uniemożliwiający zapoznanie się z tymi danymi.
- § 4. Przeprowadzający czynność w postępowaniu przygotowawczym albo przewodniczący składu sądu – w odniesieniu do protokołu, o którym mowa w § 1, a w odniesieniu do innych dokumentów – organ prowadzący postępowanie przygotowawcze albo prezes sądu lub przewodniczący składu sądu, może zarządzić o odstąpieniu, w całości lub w części, od stosowania przepisów § 1 lub 3:
- 1) jeżeli dane dotyczące miejsca zamieszkania lub miejsca pracy pokrzywdzonego lub świadka są oskarżonemu znane;
 - 2) w odniesieniu do danych dotyczących miejsca zamieszkania lub miejsca pracy pokrzywdzonego lub świadka, jeżeli miejsca te stanowią równocześnie miejsce prowadzenia działalności gospodarczej przez pokrzywdzonego lub świadka i dane te zostały przekazane do publicznej wiadomości do właściwego rejestru lub ewidencji,
 - 3) z powodu oczywistego braku potrzeby ochrony danych dotyczących miejsca zamieszkania lub miejsca pracy pokrzywdzonego lub świadka z uwagi na charakter sprawy.
- § 5. Sąd lub organ prowadzący postępowanie przygotowawcze może ujawnić w niezbędnym zakresie dane, o których mowa w § 1, lub oryginały dokumentów, o których mowa w § 3, jeżeli mają one znaczenie dla rozstrzygnięcia sprawy.

Art. 149 [Podpis]

- § 1. Protokół rozprawy oraz posiedzenia podpisują niezwłocznie przewodniczący i protokolant.
- § 2. Stenogram oraz jego przekład podpisuje stenograf, a ponadto przewodniczący rozprawy lub przeprowadzający czynność.
- § 3. Jeżeli przewodniczący nie może podpisać protokołu, protokół podpisuje za niego jeden z członków składu orzekającego, zaznaczając przyczynę braku podpisu przewodniczącego.

Art. 150 [Podpisy uczestników czynności]

- § 1. Z wyjątkiem protokołu rozprawy lub posiedzenia protokół podpisują osoby biorące udział w czynności. Przed podpisaniem należy go odczytać i uczynić o tym wzmiankę.
- § 2. Osoba uczestnicząca w czynności może podpisując protokół zgłosić jednocześnie zarzuty co do jego treści; zarzuty te należy wciągnąć do protokołu wraz z oświadczeniem osoby wykonującej czynność protokołowaną.

Art. 151 [Poprawki i uzupełnienie podpisów]

- § 1. Skreślenia oraz poprawki i uzupełnienia poczynione w protokole wymagają omówienia podpisanego przez osoby podpisujące protokół.
- § 2. Jeżeli protokół nie został należycie podpisany bezpośrednio po zakończeniu czynności, brakujące podpisy mogą być złożone później, ze wskazaniem daty ich złożenia i przyczyn opóźnienia.

Art. 152 [Wniosek o sprostowanie] Strony oraz osoby mające w tym interes prawny mogą złożyć wniosek o sprostowanie protokołu rozprawy i posiedzenia lub przekładu zapisu dźwięku, wskazując na nieścisłości i opuszczenia.

Art. 153 [Wniosek o sprostowanie protokołu lub przekładu zapisu dźwięku]

- § 1. Przewodniczący po wysłuchaniu protokolanta lub osoby, która sporządziła przekład zapisu dźwięku, oraz po odtworzeniu zapisu dźwięku albo obrazu i dźwięku może przychylić się do wniosku i wydać zarządzenie o sprostowaniu protokołu lub przekładu zapisu dźwięku; w przeciwnym razie w przedmiocie sprostowania orzeka, po wysłuchaniu protokolanta lub osoby, która sporządziła przekład zapisu dźwięku, sąd w składzie, który rozpoznawał sprawę.
- § 2. Jeżeli nie można utworzyć tego samego składu, postanowienie nie zapada, a poszczególni jego członkowie oraz protokolant lub osoba, która sporządziła przekład zapisu dźwięku, składają do akt sprawy oświadczenie co do zasadności wniosku.

- § 3. W razie uwzględnienia wniosku należy w sprostowanym protokole i przekładzie zapisu dźwięku umieścić odpowiednią wzmiankę, którą podpisują przewodniczący i protokolant lub osoba, która sporządziła przekład zapisu dźwięku.
- § 4. Jeżeli nieścisłość lub opuszczenie w przekładzie zapisu dźwięku wynika z niedającego się usunąć zniekształcenia lub braku zapisu dźwięku, stosowną wzmiankę należy zamieścić w protokole i przekładzie zapisu dźwięku.
- § 5. Wniosek o sprostowanie protokołu rozprawy i posiedzenia lub przekładu zapisu dźwięku pozostawia się bez rozpoznania, jeżeli został złożony po wysłaniu akt sprawy do wyższej instancji.

Art. 154 [Oczywiste omyłki] Sprostowanie oczywistych omyłek pisarskich lub rachunkowych w protokole lub przekładzie zapisu dźwięku może nastąpić na wniosek lub z urzędu w każdym czasie; przepisy art. 153 stosuje się odpowiednio.

Art. 155 [Zawiadomienie o sprostowaniu]

- § 1. O treści sprostowania zawiadamia się strony, a o odmowie sprostowania osobę, która zgłosiła wniosek o sprostowanie.
- § 2. Wniosek o sprostowanie, niezależnie od sposobu jego załatwienia, dołącza się do protokołu.

Rozdział 17.

Przeglądanie akt i sporządzanie odpisów

Art. 156 [Dostęp do akt]

- § 1. Stronom, obrońcom, pełnomocnikom i przedstawicielom ustawowym udostępnia się akta sprawy sądowej oraz daje możliwość sporządzenia z nich odpisów lub kopii. Za zgodą prezesa sądu akta te mogą być udostępnione również innym osobom. Informacje o aktach sprawy mogą być udostępnione także za pomocą systemu teleinformatycznego, jeżeli względy techniczne nie stoją temu na przeszkodzie.
- § 1a. (*uchylony*)
- § 2. Na wniosek oskarżonego lub jego obrońcy wydaje się odpłatnie kopie dokumentów z akt sprawy. Kopie takie wydaje się odpłatnie, na wniosek, również innym stronom, pełnomocnikom i przedstawicielom ustawowym. Zarządzenie w przedmiocie wniosku może wydać również referendarz sądowy. Od kopii wykonanej samodzielnie nie pobiera się opłaty.
- § 3. Prezes sądu lub referendarz sądowy może w razie uzasadnionej potrzeby zarządzić wydanie odpłatnie uwierzytelnionych odpisów z akt sprawy.
- § 4. Jeżeli zachodzi niebezpieczeństwo ujawnienia informacji niejawnych o klauzuli tajności „tajne” lub „ściśle tajne”, przeglądanie akt, sporządzanie odpisów i kopii odbywa się z zachowaniem rygorów określonych przez prezesa sądu lub sąd. Uwierzytelnionych odpisów i kopii nie wydaje się, chyba że ustawa stanowi inaczej.
- § 5. Jeżeli nie zachodzi potrzeba zabezpieczenia prawidłowego toku postępowania lub ochrony ważnego interesu państwa, w toku postępowania przygotowawczego stronom, obrońcom, pełnomocnikom i przedstawicielom ustawowym udostępnia się akta, umożliwia sporządzanie odpisów lub kopii oraz wydaje odpłatnie uwierzytelnione odpisy lub kopie; prawo to przysługuje stronom także po zakończeniu postępowania przygotowawczego. W przedmiocie udostępnienia akt, sporządzenia odpisów lub kopii lub wydania uwierzytelnionych odpisów lub kopii prowadzący postępowanie przygotowawcze wydaje zarządzenie. W wypadku odmowy udostępnienia akt pokrzywdzonemu na jego wniosek należy poinformować go o możliwości udostępnienia mu akt w późniejszym terminie. Z chwilą powiadomienia podejrzanego lub obrońcy o terminie końcowego zaznajomienia z materiałami postępowania przygotowawczego pokrzywdzonemu, jego pełnomocnikowi lub przedstawicielowi ustawowemu nie można odmówić udostępnienia akt, umożliwienia sporządzania odpisów lub kopii oraz wydania odpisów lub kopii. Za zgodą prokuratora akta w toku postępowania przygotowawczego mogą być w wyjątkowych wypadkach udostępnione innym osobom. Prokurator może udostępnić akta w postaci elektronicznej.
- § 5a. W razie złożenia w toku postępowania przygotowawczego wniosku o zastosowanie albo przedłużenie tymczasowego aresztowania podejrzanemu i jego obrońcy udostępnia się niezwłocznie akta sprawy w części zawierającej treść dowodów dołączonych do wniosku, z wyłączeniem dowodów z zeznań świadków, o których mowa w art. 250 § 2b.
- § 6. Minister Sprawiedliwości określi, w drodze rozporządzenia, wysokość opłaty za wydanie kopii dokumentów oraz uwierzytelnionych odpisów z akt sprawy, mając na uwadze koszt wykonania takich kopii i odpisów.

Art. 156a [Zasady udostępniania danych lub dokumentów] Dane lub oryginały dokumentów znajdujące się w załączniku adresowym udostępnia się wyłącznie organom państwowym oraz organom samorządu terytorialnego na ich wniosek, jeżeli jest to niezbędne dla wykonywania ustawowych zadań tych organów. Można je udostępnić także na wniosek innych instytucji lub osób, jeżeli przemawia za tym ich ważny interes.

Art. 157 [Odpisy]

- § 1. Stronom oraz osobom, których orzeczenie bezpośrednio dotyczy, należy na ich żądanie nieodpłatnie wydać jeden uwierzytelniony odpis każdego orzeczenia. Odpis wydaje się z uzasadnieniem, jeżeli je sporządzono.
- § 2. W sprawach, w których wyłączono jawność ze względu na ważny interes państwa, osobom, o których mowa w § 1, wydaje się tylko odpis orzeczenia kończącego postępowanie w danej instancji, bez uzasadnienia.
- § 3. Nie można odmówić stronie zezwolenia na sporządzenie odpisu protokołu czynności, w której strona uczestniczyła lub miała prawo uczestniczyć, jak również dokumentu pochodzącego od niej lub sporządzonego z jej udziałem.

Art. 158 [Uprawnienie prokuratora]

- § 1. Prokurator może przeglądać akta sprawy sądowej w każdym jej stanie oraz żądać przesłania mu ich w tym celu, jeżeli nie tamuje to biegu postępowania i nie ogranicza dostępu do akt innym uczestnikom postępowania, a zwłaszcza oskarżonemu i jego obrońcy.
- § 2. W razie przesłania akt prokuratorowi jest on obowiązany udostępnić je stronie, obrońcy lub pełnomocnikowi.

Art. 159 [Zażalenie na odmowę udostępnienia akt w postępowaniu przygotowawczym] Na odmowę udostępnienia akt w postępowaniu przygotowawczym przysługuje stronom zażalenie; na zarządzenie prokuratora zażalenie przysługuje do sądu.

Rozdział 18.

Odtworzenie zaginionych lub zniszczonych akt

Art. 160 [Tryb odtworzenia]

- § 1. Postępowanie w wypadku zaginięcia lub zniszczenia w całości lub w części akt sprawy będącej w toku przeprowadza sąd, w którym sprawa ostatnio się toczyła.
- § 2. Sąd Najwyższy przeprowadza takie postępowanie jedynie w zakresie odtworzenia akt tego sądu.
- § 3. Postępowanie w wypadku zaginięcia lub zniszczenia akt sprawy prawomocnie zakończonej przeprowadza sąd, w którym sprawa się toczyła w pierwszej instancji, lub inny sąd wskazany w ustawie.
- § 4. Akta postępowania przygotowawczego odtwarza prokurator, stosując odpowiednio przepisy niniejszego rozdziału.

Art. 161 [Częściowe odtworzenie] Jeżeli zaginęły lub uległy zniszczeniu akta sprawy prawomocnie zakończonej, odtworzenie nastąpi w częściach niezbędnych do wykonania orzeczenia, wznowienia postępowania, przeprowadzenia postępowania w trybie kasacji albo urzeczywistnienia innych uzasadnionych interesów stron.

Art. 162 [Odtworzenie akt sprawy; wezwanie do złożenia wniosków] Prezes sądu lub referendarz sądowy wzywa strony do złożenia w oznaczonym terminie wniosków co do sposobu odtworzenia akt sprawy oraz przedstawienia dokumentów umożliwiających ich odtworzenie.

Art. 163 [Przedstawienie dokumentów]

- § 1. Prezes sądu lub referendarz sądowy wzywa osoby posiadające potrzebne dokumenty do ich przedstawienia sądowi, a w razie potrzeby prezes sądu zarządza ich przymusowe odebranie. Przepisy art. 217–236 stosuje się odpowiednio.
- § 2. Po sporządzeniu uwierzytelnionych odpisów należy dokumenty zwrócić osobie, która je dostarczyła lub od której je odebrano.

Art. 164 [Postępowanie odtwarzające] W celu odtworzenia akt sąd przeprowadza postępowanie, w tym również dowody, jakie uzna za konieczne. W szczególności sąd bierze pod uwagę wpisy do rejestrów karnych, repertoriów i innych ksiąg biurowych, utrwalenia dźwięku lub obrazu, notatki protokolantów, sędziów, ławników, prokuratorów, adwokatów lub radców prawnych, którzy uczestniczyli w rozprawie. Sąd może też przesłuchać w charakterze świadków wszystkich uczestników sprawy, której akta zaginęły lub uległy zniszczeniu, a także inne osoby, które mogą mieć wiadomości co do treści akt. Strony mają prawo wziąć udział w posiedzeniu.

Art. 165 [Postanowienie]

- § 1. Postanowienie co do odtworzenia akt sprawy ustala jego zakres lub stwierdza, że odtworzenie akt jest niemożliwe.
- § 2. Na postanowienie to przysługuje zażalenie.

Art. 166 [Powtórzenie czynności] Jeżeli akta sprawy prawomocnie nie ukończonej nie mogą być odtworzone albo zostały odtworzone w części, należy czynności procesowe powtórzyć w zakresie niezbędnym do kontynuowania postępowania.

Dział V. Dowody

Rozdział 19. Przepisy ogólne

Art. 167 [Inicjatywa dowodowa] Dowody przeprowadza się na wniosek stron albo z urzędu.

Art. 168 [Notoryjność] Fakty powszechnie znane nie wymagają dowodu. To samo dotyczy faktów znanych z urzędu, należy jednak zwrócić na nie uwagę stron. Nie wyłącza to dowodu przeciwnego.

Art. 168a [Dowód uzyskany za pomocą czynu zabronionego] Dowodu nie można uznać za niedopuszczalny wyłącznie na tej podstawie, że został uzyskany z naruszeniem przepisów postępowania lub za pomocą czynu zabronionego, o którym mowa w art. 1 § 1 Kodeksu karnego, chyba że dowód został uzyskany w związku z pełnieniem przez funkcjonariusza publicznego obowiązków służbowych, w wyniku: zabójstwa, umyślnego spowodowania uszczerbku na zdrowiu lub pozbawienia wolności.

Art. 168b [Wykorzystanie dowodu z kontroli operacyjnej] Jeżeli w wyniku kontroli operacyjnej zarządzanej na wniosek uprawnionego organu na podstawie przepisów szczególnych uzyskano dowód popełnienia przez osobę, wobec której kontrola operacyjna była stosowana, innego przestępstwa ściganego z urzędu lub przestępstwa skarbowego niż przestępstwo objęte zarządzeniem kontroli operacyjnej lub przestępstwa ściganego z urzędu lub przestępstwa skarbowego popełnionego przez inną osobę niż objętą zarządzeniem kontroli operacyjnej, prokurator podejmuje decyzję w przedmiocie wykorzystania tego dowodu w postępowaniu karnym.

Art. 169 [Wniosek dowodowy]

- § 1. We wniosku dowodowym należy podać oznaczenie dowodu oraz okoliczności, które mają być udowodnione. Można także określić sposób przeprowadzenia dowodu.
- § 2. Wniosek dowodowy może zmierzać do wykrycia lub oceny właściwego dowodu.

Art. 170 [Oddalenie wniosku]

- § 1. Oddala się wniosek dowodowy, jeżeli:
- 1) przeprowadzenie dowodu jest niedopuszczalne;
 - 2) okoliczność, która ma być udowodniona, nie ma znaczenia dla rozstrzygnięcia sprawy albo jest już udowodniona zgodnie z twierdzeniem wnioskodawcy;
 - 3) dowód jest nieprzydatny do stwierdzenia danej okoliczności;
 - 4) dowodu nie da się przeprowadzić;
 - 5) wniosek dowodowy w sposób oczywisty zmierza do przedłużenia postępowania.
- § 2. Nie można oddalić wniosku dowodowego na tej podstawie, że dotychczasowe dowody wykazały przeciwieństwo tego, co wnioskodawca zamierza udowodnić.
- § 3. Oddalenie wniosku dowodowego następuje w formie postanowienia.
- § 4. Oddalenie wniosku dowodowego nie stoi na przeszkodzie późniejszemu dopuszczeniu dowodu, chociażby nie ujawniły się nowe okoliczności.

Art. 171 [Tryb przesłuchiwania, prawo zadawania pytań]

- § 1. Osobie przesłuchiwanej należy umożliwić swobodne wypowiedzenie się w granicach określonych celem danej czynności, a dopiero następnie można zadawać pytania zmierzające do uzupełnienia, wyjaśnienia lub kontroli wypowiedzi.
- § 2. Prawo zadawania pytań mają, oprócz organu przesłuchującego, strony, obrońcy, pełnomocnicy oraz biegli. Pytania zadaje się osobie przesłuchiwanej bezpośrednio, chyba że organ przesłuchujący zarządzi inaczej.
- § 3. Jeżeli osoba przesłuchiwana nie ukończyła 15 lat, czynności z jej udziałem powinny być, w miarę możliwości, przeprowadzone w obecności przedstawiciela ustawowego lub faktycznego opiekuna, chyba że dobro postępowania stoi temu na przeszkodzie.
- § 4. Nie wolno zadawać pytań sugerujących osobie przesłuchiwanej treść odpowiedzi.
- § 5. Niedopuszczalne jest:
- 1) wpływanie na wypowiedzi osoby przesłuchiwanej za pomocą przymusu lub groźby bezprawnej;
 - 2) stosowanie hipnozy albo środków chemicznych lub technicznych wpływających na procesy psychiczne osoby przesłuchiwanej albo mających na celu kontrolę nieświadomych reakcji jej organizmu w związku z przesłuchaniem.
- § 6. Organ przesłuchujący uchyla pytania określone w § 4, jak również pytania nieistotne.
- § 7. Wyjaśnienia, zeznania oraz oświadczenia złożone w warunkach wyłączających swobodę wypowiedzi lub uzyskane wbrew zakazom wymienionym w § 5 nie mogą stanowić dowodu.

Art. 172 [Konfrontacja] Osoby przesłuchiwane mogą być konfrontowane w celu wyjaśnienia sprzeczności. Konfrontacja nie jest dopuszczalna w wypadku określonym w art. 184.

Art. 173 [Okazanie]

- § 1. Osobie przesłuchiwanej można okazać inną osobę, jej wizerunek lub rzecz w celu jej rozpoznania. Okazanie powinno być przeprowadzone tak, aby wykluczyć sugestię.
- § 2. W razie potrzeby okazanie można przeprowadzić również tak, aby wykluczyć możliwość rozpoznania osoby przesłuchiwanej przez osobę rozpoznawaną.
- § 3. Podczas okazania osoba okazywana powinna znajdować się w grupie obejmującej łącznie co najmniej cztery osoby.
- § 4. Minister Sprawiedliwości, w porozumieniu z ministrem właściwym do spraw wewnętrznych, określi, w drodze rozporządzenia, warunki techniczne przeprowadzenia okazania, mając na uwadze konieczność zapewnienia sprawnego toku postępowania, a także właściwej realizacji gwarancji procesowych jej uczestników.

Art. 174 [Zakaz zastępowania] Dowodu z wyjaśnień oskarżonego lub z zeznań świadka nie wolno zastępować treścią pism, zapisków lub notatek urzędowych.

Rozdział 20. Wyjaśnienia oskarżonego

Art. 175 [Odmowa]

- § 1. Oskarżony ma prawo składać wyjaśnienia; może jednak bez podania powodów odmówić odpowiedzi na poszczególne pytania lub odmówić składania wyjaśnień. O prawie tym należy go pouczyć.
- § 2. Obecny przy czynnościach dowodowych oskarżony ma prawo składać wyjaśnienia co do każdego dowodu.

Art. 176 [Wyjaśnienia pisemne]

- § 1. W postępowaniu przygotowawczym oskarżonemu należy, na jego żądanie lub jego obrońcy, umożliwić w toku przesłuchania złożenie wyjaśnień na piśmie. Przesłuchujący podejmie w tym wypadku środki zapobiegające porozumieniu się oskarżonego z innymi osobami w czasie spisywania wyjaśnień.
- § 2. Przesłuchujący może z ważnych powodów odmówić zgody na złożenie przez oskarżonego wyjaśnień na piśmie.
- § 3. (*uchylony*)
- § 4. Pisemne wyjaśnienia oskarżonego, podpisane przez niego, z zaznaczeniem daty ich złożenia, stanowią załącznik do protokołu.

Rozdział 21. Świadkowie

Art. 177 [Obowiązki]

- § 1. Każda osoba wezwana w charakterze świadka ma obowiązek stawić się i złożyć zeznania.
- § 1a. Przesłuchanie świadka może nastąpić przy użyciu urządzeń technicznych umożliwiających przeprowadzenie tej czynności na odległość z jednoczesnym bezpośrednim przekazem obrazu i dźwięku. W postępowaniu przed sądem w czynności w miejscu przebywania świadka bierze udział referendarz sądowy, asystent sędziego lub urzędnik zatrudniony w sądzie, w którego okręgu świadek przebywa.
- § 2. Świadka, który nie może się stawić na wezwanie z powodu choroby, kalectwa lub innej niedającej się pokonać przeszkody, można przesłuchać w miejscu jego pobytu.

Art. 178 [Zakaz dowodowy]

Nie wolno przesłuchiwać jako świadków:

- 1) obrońcy albo adwokata lub radcy prawnego działającego na podstawie art. 245 § 1, co do faktów, o których dowiedział się udzielając porady prawnej lub prowadząc sprawę;
- 2) duchownego co do faktów, o których dowiedział się przy spowiedzi.

Art. 178a [Mediator, zakaz przesłuchiwania] Nie wolno przesłuchiwać jako świadka mediatora co do faktów, o których dowiedział się od oskarżonego lub pokrzywdzonego prowadząc postępowanie mediacyjne, z wyłączeniem informacji o przestępstwach, o których mowa w art. 240 § 1 Kodeksu karnego.

Art. 179 [Informacje niejawne]

- § 1. Osoby obowiązane do zachowania w tajemnicy informacji niejawnych o klauzuli tajności „tajne” lub „ściśle tajne” mogą być przesłuchane co do okoliczności, na które rozciąga się ten obowiązek, tylko po zwolnieniu tych osób od obowiązku zachowania tajemnicy przez uprawniony organ przełożony.

- § 2. Zwolnienia wolno odmówić tylko wtedy, gdyby złożenie zeznania wyrządzić mogło poważną szkodę państwu.
- § 3. Sąd lub prokurator może zwrócić się do właściwego naczelnego organu administracji rządowej o zwolnienie świadka od obowiązku zachowania tajemnicy.

Art. 180 [Tajemnica służbowa i zawodowa]

- § 1. Osoby obowiązane do zachowania w tajemnicy informacji niejawnych o klauzuli tajności „zastrzeżone” lub „poufne” lub tajemnicy związanej z wykonywaniem zawodu lub funkcji mogą odmówić zeznań co do okoliczności, na które rozciąga się ten obowiązek, chyba że sąd lub prokurator dla dobra wymiaru sprawiedliwości zwolni te osoby od obowiązku zachowania tajemnicy, jeżeli ustawy szczególne nie stanowią inaczej. Na postanowienie w tym przedmiocie przysługuje zażalenie.
- § 2.⁵⁾ Osoby obowiązane do zachowania tajemnicy notarialnej, adwokackiej, radcy prawnego, doradcy podatkowego, lekarskiej, dziennikarskiej lub statystycznej oraz tajemnicy Prokuratury Generalnej, mogą być przesłuchiwane co do faktów objętych tą tajemnicą tylko wtedy, gdy jest to niezbędne dla dobra wymiaru sprawiedliwości, a okoliczność nie może być ustalona na podstawie innego dowodu. W postępowaniu przygotowawczym w przedmiocie przesłuchania lub zezwolenia na przesłuchanie decyduje sąd, na posiedzeniu bez udziału stron, w terminie nie dłuższym niż 7 dni od daty doręczenia wniosku prokuratora. Na postanowienie sądu przysługuje zażalenie.
- § 3. Zwolnienie dziennikarza od obowiązku zachowania tajemnicy nie może dotyczyć danych umożliwiających identyfikację autora materiału prasowego, listu do redakcji lub innego materiału o tym charakterze, jak również identyfikację osób udzielających informacji opublikowanych lub przekazanych do opublikowania, jeżeli osoby te zastrzegły nieujawnianie powyższych danych.
- § 4. Przepisu § 3 nie stosuje się, jeżeli informacja dotyczy przestępstwa, o którym mowa w art. 240 § 1 Kodeksu karnego.
- § 5. Odmowa przez dziennikarza ujawnienia danych, o których mowa w § 3, nie uchyła jego odpowiedzialności za przestępstwo, którego dopuścił się publikując informację.

Art. 181 [Wyłączenie jawności]

- § 1. W wypadkach przewidzianych w art. 179 i art. 180 sąd przesłuchuje taką osobę na rozprawie z wyłączeniem jawności. Nie dotyczy to wypadku, gdy zwolnienie z tajemnicy nastąpiło na podstawie art. 40 ust. 2 pkt 4, art. 40 ust. 3 ustawy z dnia 5 grudnia 1996 r. o zawodach lekarza i lekarza dentystry (Dz. U. z 2015 r. poz. 464, z późn. zm.⁶⁾), art. 14 ust. 2 pkt 3 lub art. 14 ust. 3 ustawy z dnia 6 listopada 2008 r. o prawach pacjenta i Rzeczniku Praw Pacjenta (Dz. U. z 2016 r. poz. 186, 823, 960 i 1070), w przewidzianym przez te ustawy zakresie i przy braku wskazanego w nich sprzeciwu.
- § 1a. Jeżeli zwolnienie z tajemnicy nastąpiło na podstawie i na zasadach, o których mowa w § 1 zdanie drugie, okoliczności objęte tajemnicą, które zostały ujawnione na rozprawie z wyłączeniem jawności, mogą być rozpowszechniane publicznie przez osobę, której zgoda była wymagana do zwolnienia z tej tajemnicy.
- § 2. Minister Sprawiedliwości określi, w drodze rozporządzenia, sposób sporządzania, przechowywania i udostępniania protokołów przesłuchań oskarżonych, świadków, biegłych i kuratorów, a także innych dokumentów lub przedmiotów, na które rozciąga się obowiązek zachowania w tajemnicy informacji niejawnych albo zachowania tajemnicy związanej z wykonywaniem zawodu lub funkcji, jak również dopuszczalny sposób powoływania się na takie przesłuchania, dokumenty i przedmioty w orzeczeniach i pismach procesowych, mając na uwadze konieczność zapewnienia właściwej ochrony tajemnicy przed nieuprawnionym ujawnieniem.

Art. 182 [Prawo odmowy zeznań]

- § 1. Osoba najbliższa dla oskarżonego może odmówić zeznań.
- § 2. Prawo odmowy zeznań trwa mimo ustania małżeństwa lub przysposobienia.
- § 3. Prawo odmowy zeznań przysługuje także świadkowi, który w innej toczącej się sprawie jest oskarżony o współudział w przestępstwie objętym postępowaniem.

Art. 183 [Uchylenie się od odpowiedzi na pytanie]

- § 1. Świadek może uchylić się od odpowiedzi na pytanie, jeżeli udzielenie odpowiedzi mogłoby narazić jego lub osobę dla niego najbliższą na odpowiedzialność za przestępstwo lub przestępstwo skarbowe.
- § 2. Świadek może żądać, aby przesłuchano go na rozprawie z wyłączeniem jawności, jeżeli treść zeznań mogłaby narazić na hańbę jego lub osobę dla niego najbliższą.

Art. 184 [Świadek anonimowy]

- § 1. Jeżeli zachodzi uzasadniona obawa niebezpieczeństwa dla życia, zdrowia, wolności albo mienia w znacznych rozmiarach świadka lub osoby dla niego najbliższej, sąd, a w postępowaniu przygotowawczym prokurator, może wydać postanowienie o zachowaniu w tajemnicy okoliczności umożliwiających ujawnienie tożsamości świadka, w tym danych osobowych, jeżeli nie mają one znaczenia dla rozstrzygnięcia w sprawie. Postępowanie w tym zakresie toczy się bez udziału stron i objęte jest tajemnicą jako informacja niejawna o klauzuli tajności „tajne” lub „ściśle tajne”. W postanowieniu pomija się okoliczności, o których mowa w zdaniu pierwszym.

- § 2. W razie wydania postanowienia określonego w § 1 okoliczności, o których mowa w tym przepisie, pozostają wyłącznie do wiadomości sądu i prokuratora, a gdy zachodzi konieczność – również funkcjonariusza Policji prowadzącego postępowanie. Protokół przesłuchania świadka wolno udostępniać oskarżonemu lub obrońcy tylko w sposób uniemożliwiający ujawnienie okoliczności, o których mowa w § 1.
- § 3. Świadka przesłuchuje prokurator, a także sąd, który może zlecić wykonanie tej czynności sędziemu wyznaczonemu ze swojego składu – w miejscu i w sposób uniemożliwiający ujawnienie okoliczności, o których mowa w § 1. W przesłuchaniu świadka przez sąd lub sędziego wyznaczonego mają prawo wziąć udział prokurator, oskarżony i jego obrońca. Przepis art. 396 § 3 zdanie drugie stosuje się odpowiednio.
- § 4. W razie przesłuchania świadka przy użyciu urządzeń technicznych umożliwiających przeprowadzenie tej czynności na odległość, w protokole czynności z udziałem specjalistów należy wskazać ich imiona, nazwiska, specjalności i rodzaj wykonywanej czynności. Przepisu art. 205 § 3 nie stosuje się.
- § 5. Na postanowienie w sprawie zachowania w tajemnicy okoliczności, o których mowa w § 1, świadkowi i oskarżonemu, a w postępowaniu przed sądem także prokuratorowi, przysługuje w terminie 3 dni zażalenie. Zażalenie na postanowienie prokuratora rozpoznaje sąd właściwy do rozpoznania sprawy. Postępowanie dotyczące zażalenia toczy się bez udziału stron i jest objęte tajemnicą jako informacja niejawną o klauzuli tajności „tajne” lub „ściśle tajne”.
- § 6. W razie uwzględnienia zażalenia protokół przesłuchania świadka podlega zniszczeniu; o zniszczeniu protokołu należy uczynić wzmiankę w aktach sprawy.
- § 7. Świadek może, do czasu zamknięcia przewodu sądowego przed sądem pierwszej instancji, wystąpić z wnioskiem o uchylenie postanowienia, o którym mowa w § 1. Na postanowienie w przedmiocie wniosku służy zażalenie. Przepis § 5 stosuje się odpowiednio. W razie uwzględnienia wniosku protokół przesłuchania świadka podlega ujawnieniu w całości.
- § 8. Jeżeli okaże się, że w czasie wydania postanowienia, o którym mowa w § 1, nie istniała uzasadniona obawa niebezpieczeństwa dla życia, zdrowia, wolności albo mienia w znacznych rozmiarach świadka lub osoby dla niego najbliższej albo że świadek złożył świadomie fałszywe zeznania lub nastąpiło jego ujawnienie, prokurator w postępowaniu przygotowawczym, a w postępowaniu sądowym sąd, na wniosek prokuratora, może uchylić to postanowienie. Przepis § 5 stosuje się odpowiednio. Protokół przesłuchania świadka podlega ujawnieniu w całości.
- § 9. Minister Sprawiedliwości określi, w drodze rozporządzenia, sposób i warunki składania wniosku o wydanie postanowienia, o którym mowa w § 1, przesłuchania świadka, co do którego wydano to postanowienie, oraz sporządzania, przechowywania i udostępniania protokołów przesłuchania tego świadka, a także dopuszczalny sposób powoływania się na jego zeznania w orzeczeniach i pismach procesowych, mając na uwadze zapewnienie właściwej ochrony tajemnicy okoliczności umożliwiających ujawnienie tożsamości świadka przed nieuprawnionym ujawnieniem.

Art. 185 [Zwolnienie z zeznawania] Można zwolnić od złożenia zeznania lub odpowiedzi na pytania osobę pozostającą z oskarżonym w szczególnie bliskim stosunku osobistym, jeżeli osoba taka wnosi o zwolnienie.

Art. 185a [Przesłuchanie pokrzywdzonego w charakterze świadka]

- § 1. W sprawach o przestępstwa popełnione z użyciem przemocy lub groźby bezprawnej lub określone w rozdziałach XXIII, XXV i XXVI Kodeksu karnego pokrzywdzonego, który w chwili przesłuchania nie ukończył 15 lat, przesłuchuje się w charakterze świadka tylko wówczas, gdy jego zeznania mogą mieć istotne znaczenie dla rozstrzygnięcia sprawy, i tylko raz, chyba że wyjdą na jaw istotne okoliczności, których wyjaśnienie wymaga ponownego przesłuchania, lub żąda tego oskarżony, który nie miał obrońcy w czasie pierwszego przesłuchania pokrzywdzonego.
- § 2. Przesłuchanie przeprowadza sąd na posiedzeniu z udziałem biegłego psychologa. Prokurator, obrońca oraz pełnomocnik pokrzywdzonego mają prawo wziąć udział w przesłuchaniu. Osoba wymieniona w art. 51 § 2 lub osoba pełnoletnia wskazana przez pokrzywdzonego, o którym mowa w § 1, ma prawo również być obecna przy przesłuchaniu, jeżeli nie ogranicza to swobody wypowiedzi przesłuchiwanego. Jeżeli oskarżony zawiadomiony o tej czynności nie posiada obrońcy z wyboru, sąd wyznacza mu obrońcę z urzędu.
- § 3. Na rozprawie głównej odtwarza się sporządzony zapis obrazu i dźwięku przesłuchania oraz odczytuje się protokół przesłuchania.
- § 4. W sprawach o przestępstwa wymienione w § 1 małoletniego pokrzywdzonego, który w chwili przesłuchania ukończył 15 lat, przesłuchuje się w warunkach określonych w § 1–3, gdy zachodzi uzasadniona obawa, że przesłuchanie w innych warunkach mogłoby wywrzeć negatywny wpływ na jego stan psychiczny.

Art. 185b [Warunki przesłuchania nieletniego]

- § 1. W sprawach o przestępstwa popełnione z użyciem przemocy lub groźby bezprawnej lub określone w rozdziałach XXV i XXVI Kodeksu karnego świadka, który w chwili przesłuchania nie ukończył 15 lat, przesłuchuje się w warunkach określonych w art. 185a § 1–3, jeżeli zeznania tego świadka mogą mieć istotne znaczenie dla rozstrzygnięcia sprawy.

- § 2. W sprawach o przestępstwa wymienione w § 1 małoletniego świadka, który w chwili przesłuchania ukończył 15 lat, przesłuchuje się w trybie określonym w art. 177 § 1a, gdy zachodzi uzasadniona obawa, że bezpośrednia obecność oskarżonego przy przesłuchaniu mogłaby oddziaływać krępująco na zeznania świadka lub wywierać negatywny wpływ na jego stan psychiczny.
- § 3. Przepisów § 1 i 2 nie stosuje się do świadka współdziałającego w popełnieniu czynu zabronionego, o który toczy się postępowanie karne, lub świadka, którego czyn pozostaje w związku z czynem, o który toczy się postępowanie karne.

Art. 185c [Przesłuchanie pokrzywdzonego w charakterze świadka]

- § 1. W sprawach o przestępstwa określone w art. 197–199 Kodeksu karnego zawiadomienie o przestępstwie, jeżeli składa je pokrzywdzony, powinno ograniczyć się do wskazania najważniejszych faktów i dowodów.
- § 2. Przesłuchanie pokrzywdzonego w charakterze świadka przeprowadza sąd na posiedzeniu, w którym mają prawo wziąć udział prokurator, obrońca oraz pełnomocnik pokrzywdzonego. Na rozprawie głównej odtwarza się sporządzony zapis obrazu i dźwięku przesłuchania oraz odczytuje się protokół przesłuchania.
- § 3. Jeżeli zajdzie konieczność ponownego przesłuchania pokrzywdzonego w charakterze świadka, na jego wniosek przesłuchanie przeprowadza się w sposób wskazany w art. 177 § 1a, gdy zachodzi uzasadniona obawa, że bezpośrednia obecność oskarżonego przy przesłuchaniu mogłaby oddziaływać krępująco na zeznania pokrzywdzonego lub wywierać negatywny wpływ na jego stan psychiczny.
- § 4. Jeżeli przesłuchanie odbywa się z udziałem biegłego psychologa, należy zapewnić, na wniosek pokrzywdzonego, aby był on osobą tej samej płci co pokrzywdzony, chyba że będzie to utrudniać postępowanie.

Art. 185d [Pomieszczenia przeznaczone do przesłuchań]

- § 1. Przesłuchania w trybie określonym w art. 185a–185c przeprowadza się w odpowiednio przystosowanych pomieszczeniach w siedzibie sądu lub poza jego siedzibą.
- § 2. Minister Sprawiedliwości określi, w drodze rozporządzenia, sposób przygotowania przesłuchania w trybie, o którym mowa w § 1, oraz warunki, jakim powinny odpowiadać pomieszczenia przeznaczone do przeprowadzania takich przesłuchań, w tym ich wyposażenie techniczne, mając na względzie konieczność zapewnienia swobody wypowiedzi i poczucia bezpieczeństwa osób przesłuchiwanym.

Art. 186 [Zakaz dowodowy]

- § 1. Osoba uprawniona do odmowy złożenia zeznań albo zwolniona na podstawie art. 185 może oświadczyć, że chce z tego prawa skorzystać, nie później jednak niż przed rozpoczęciem pierwszego zeznania w postępowaniu sądowym; poprzednio złożone zeznanie tej osoby nie może wówczas służyć za dowód ani być odtworzone.
- § 2. Sporządzone w postępowaniu karnym protokoły oględzin ciała podlegają ujawnieniu na rozprawie, choćby osoba poddana oględzinom odmówiła wyjaśnień lub zeznań albo została od nich zwolniona na podstawie art. 182 lub art. 185.

Art. 187 [Odebranie przyrzeczenia]

- § 1. Przyrzeczenie od świadka może odebrać tylko sąd lub sędzia wyznaczony.
- § 2. Świadek składa przyrzeczenie przed rozpoczęciem zeznań.
- § 3. Można odstąpić od odebrania przyrzeczenia od świadka, jeżeli obecne strony nie sprzeciwiają się temu.

Art. 188 [Rota przyrzeczenia]

- § 1. Świadek składa przyrzeczenie powtarzając za sędzią słowa: „Świadomy znaczenia moich słów i odpowiedzialności przed prawem przyrzekam uroczyście, że będę mówił szczerą prawdę, niczego nie ukrywając z tego, co mi jest wiadome”.
- § 2. W czasie składania przyrzeczenia wszyscy, nie wyłączając sędziów, stoją.
- § 3. Osoby nieme i głuche składają przyrzeczenie przez podpisanie tekstu przyrzeczenia.
- § 4. Świadcowi, który w danej sprawie składał już przyrzeczenie, sąd przypomina je przy przesłuchaniu, chyba że uzna za potrzebne ponowne odebranie przyrzeczenia.

Art. 189 [Zakaz odbierania przyrzeczenia] Nie odbiera się przyrzeczenia:

- 1) od osób, które nie ukończyły 17 lat;
- 2) gdy zachodzi uzasadnione podejrzenie, że świadek z powodu zaburzeń psychicznych nie zdaje sobie należyście sprawy ze znaczenia przyrzeczenia;
- 3) gdy świadek jest osobą podejrzaną o popełnienie przestępstwa będącego przedmiotem postępowania lub pozostającego w ścisłym związku z czynem stanowiącym przedmiot postępowania albo gdy za to przestępstwo został skazany;
- 4) gdy świadek był prawomocnie skazany za fałszywe zeznanie lub oskarżenie.

Art. 190 [Pouczenie o odpowiedzialności]

- § 1. Przed rozpoczęciem przesłuchania należy uprzedzić świadka o odpowiedzialności karnej za zeznanie nieprawdy lub zatajenie prawdy.
- § 2. W postępowaniu przygotowawczym świadek podpisuje oświadczenie, że został uprzedzony o tej odpowiedzialności.

Art. 191 [Początek przesłuchania]

- § 1. Przesłuchanie rozpoczyna się od zapytania świadka o imię, nazwisko, wiek, zajęcie, karalność za fałszywe zeznanie lub oskarżenie oraz stosunek do stron.
- § 1a. Miejsce zamieszkania świadka ustala się na podstawie dokumentu tożsamości lub pisemnego oświadczenia świadka.
- § 1b. Pytania zadawane świadkowi nie mogą zmierzać do ujawnienia jego miejsca zamieszkania ani miejsca pracy, chyba że ma to znaczenie dla rozstrzygnięcia sprawy.
- § 2. Świadka należy uprzedzić o treści art. 182, a o treści art. 183 oraz art. 185, jeżeli ujawnią się okoliczności objęte tymi przepisami.
- § 3. (*uchylony*)

Art. 192 [Oględziny i badania]

- § 1. Jeżeli karalność czynu zależy od stanu zdrowia pokrzywdzonego, nie może on sprzeciwić się oględzinom i badaniom niepołączonym z zabiegiem chirurgicznym lub obserwacją w zakładzie leczniczym.
- § 2. Jeżeli istnieje wątpliwość co do stanu psychicznego świadka, jego stanu rozwoju umysłowego, zdolności postrzegania lub odtwarzania przez niego postrzeżeń, sąd lub prokurator może zarządzić przesłuchanie świadka z udziałem biegłego lekarza lub biegłego psychologa, a świadek nie może się temu sprzeciwić.
- § 3. Przepisów § 1 i 2 nie stosuje się do osób, które odmówiły zeznań lub zostały od nich zwolnione na podstawie art. 182 § 1 i 2 lub art. 185.
- § 4. Dla celów dowodowych można również świadka, za jego zgodą, poddać oględzinom ciała i badaniu lekarskiemu lub psychologicznemu.

Art. 192a [Pobranie materiału w celu eliminacyjnym; rozpytanie wariograficzne]

- § 1. W celu ograniczenia kręgu osób podejrzanych lub ustalenia wartości dowodowej ujawnionych śladów można pobrać odciski daktyloskopijne, wymaz ze śluzówki policzków, włosy, ślinę, próby pisma, zapach, wykonać fotografię osoby lub dokonać utrwalenia głosu. Po wykorzystaniu w sprawie, w której dokonano pobrania lub utrwalenia, pobrany lub utrwalony materiał zbędny dla postępowania należy niezwłocznie usunąć z akt i zniszczyć.
- § 2. W wypadkach, o których mowa w § 1, za zgodą osoby badanej biegły może również zastosować środki techniczne mające na celu kontrolę nieświadomych reakcji organizmu tej osoby.
- § 3. Badania i czynności, o których mowa w § 1 i art. 192 § 1, wykonuje się odpowiednio w warunkach i w sposób określony w przepisach wydanych na podstawie art. 74 § 4.

Rozdział 22.

Biegli, tłumacze, specjaliści

Art. 193 [Powołanie]

- § 1. Jeżeli stwierdzenie okoliczności mających istotne znaczenie dla rozstrzygnięcia sprawy wymaga wiadomości specjalnych, zasięga się opinii biegłego albo biegłych.
- § 2. W celu wydania opinii można też zwrócić się do instytucji naukowej lub specjalistycznej.
- § 3. W wypadku powołania biegłych z zakresu różnych specjalności, o tym, czy mają oni przeprowadzić badania wspólnie i wydać jedną wspólną opinię, czy opinie odrębne, rozstrzyga organ procesowy powołujący biegłych.

Art. 194 [Postanowienie] O dopuszczeniu dowodu z opinii biegłego wydaje się postanowienie, w którym należy wskazać:

- 1) imię, nazwisko i specjalność biegłego lub biegłych, a w wypadku opinii instytucji, w razie potrzeby, specjalność i kwalifikacje osób, które powinny wziąć udział w przeprowadzeniu ekspertyzy;
- 2) przedmiot i zakres ekspertyzy ze sformułowaniem, w miarę potrzeby, pytań szczegółowych;
- 3) termin dostarczenia opinii.

Art. 195 [Obowiązek] Do pełnienia czynności biegłego jest obowiązany nie tylko biegły sądowy, lecz także każda osoba, o której wiadomo, że ma odpowiednią wiedzę w danej dziedzinie.

Art. 196 [Wyłączenia]

- § 1. Nie mogą być biegłymi osoby wymienione w art. 178, 182 i 185 oraz osoby, do których odnoszą się odpowiednie przyczyny wyłączenia wymienione w art. 40 § 1 pkt 1–3 i 5, osoby powołane w sprawie w charakterze świadków, a także osoby, które były świadkiem czynu.
- § 2. Jeżeli ujawnią się przyczyny wyłączenia biegłego wymienione w § 1, wydana przez niego opinia nie stanowi dowodu, a na miejsce biegłego wyłączonego powołuje się innego biegłego.
- § 3. Jeżeli ujawnią się powody osłabiające zaufanie do wiedzy lub bezstronności biegłego albo inne ważne powody, powołuje się innego biegłego.

Art. 197 [Przyrzeczenie]

- § 1. Biegły składa przyrzeczenie następującej treści: „Świadomy znaczenia moich słów i odpowiedzialności przed prawem, przyrzekam uroczyście, że powierzone mi obowiązki wykonam z całą sumiennością i bezstronnością”.
- § 2. Biegły sądowy powołuje się na przyrzeczenie złożone przy ustanowieniu go w tym charakterze.
- § 2a. Jeżeli zachodzi uzasadniona obawa użycia przemocy lub groźby bezprawnej wobec biegłego lub osoby najbliższej w związku z jego czynnościami, może on zastrzec dane dotyczące miejsca zamieszkania do wyłącznej wiadomości prokuratora lub sądu. Pisma procesowe doręcza się wówczas do instytucji, w której biegły jest zatrudniony, lub na inny wskazany przez niego adres.
- § 3. Do biegłego stosuje się odpowiednio przepisy art. 177, art. 179–181, art. 187, art. 188 § 2 i 4, art. 190 oraz art. 191 § 1.

Art. 198 [Przygotowanie opinii]

- § 1. W miarę potrzeby udostępnia się biegłemu akta sprawy w zakresie niezbędnym do wydania opinii i wzywa się go do udziału w przeprowadzeniu dowodów.
- § 2. Organ procesowy może zastrzec swoją obecność przy przeprowadzaniu przez biegłego niektórych lub wszystkich badań, jeżeli nie wpłynie to ujemnie na wynik badania.
- § 3. W razie potrzeby organ procesowy może wprowadzić zmiany co do zakresu ekspertyzy lub postawionych pytań oraz stawiać pytania dodatkowe.

Art. 199 [Zakaz dowodowy] Złożone wobec biegłego albo wobec lekarza udzielającego pomocy medycznej oświadczenia oskarżonego, dotyczące zarzucanego mu czynu, nie mogą stanowić dowodu.

Art. 199a [Badanie wariograficzne] Stosowanie w czasie badania przez biegłego środków technicznych mających na celu kontrolę nieświadomych reakcji organizmu badanej osoby możliwe jest wyłącznie za jej zgodą. Przepisu art. 199 nie stosuje się.

Art. 200 [Forma i treść opinii]

- § 1. W zależności od polecenia organu procesowego biegły składa opinię ustnie lub na piśmie.
- § 2. Opinia powinna zawierać:
 - 1) imię, nazwisko, stopień i tytuł naukowy, specjalność i stanowisko zawodowe biegłego;
 - 2) imiona i nazwiska oraz pozostałe dane innych osób, które uczestniczyły w przeprowadzeniu ekspertyzy, ze wskazaniem czynności dokonanych przez każdą z nich;
 - 3) w wypadku opinii instytucji – także pełną nazwę i siedzibę instytucji;
 - 4) czas przeprowadzonych badań oraz datę wydania opinii;
 - 5) sprawozdanie z przeprowadzonych czynności i spostrzeżeń oraz oparte na nich wnioski;
 - 6) podpisy wszystkich biegłych, którzy uczestniczyli w wydaniu opinii.
- § 3. Osoby, które brały udział w wydaniu opinii, mogą być, w razie potrzeby, przesłuchiwane w charakterze biegłych, a osoby, które uczestniczyły tylko w badaniach – w charakterze świadków.

Art. 201 [Opinia niejasna, niepełna, sprzeczność między opiniami] Jeżeli opinia jest niepełna lub niejasna albo gdy zachodzi sprzeczność w samej opinii lub między różnymi opiniami w tej samej sprawie, można wezwać ponownie tych samych biegłych lub powołać innych.

Art. 202 [Opinia psychiatryczna]

- § 1. W celu wydania opinii o stanie zdrowia psychicznego oskarżonego sąd, a w postępowaniu przygotowawczym prokurator, powołuje co najmniej dwóch biegłych lekarzy psychiatrów.
- § 2. Na wniosek psychiatrów do udziału w wydaniu opinii powołuje się ponadto biegłego lub biegłych innych specjalności.
- § 3. Do udziału w wydaniu opinii o stanie zdrowia psychicznego oskarżonego, w zakresie zaburzeń preferencji seksualnych, sąd, a w postępowaniu przygotowawczym prokurator, powołuje biegłego lekarza seksuologa.
- § 4. Biegli nie mogą pozostawać ze sobą w związku małżeńskim ani w innym stosunku, który mógłby wywołać uzasadnioną wątpliwość co do ich samodzielności.

§ 5. Opinia biegłych powinna zawierać stwierdzenia dotyczące zarówno poczytalności oskarżonego w chwili popełnienia zarzucanego mu czynu, jak i jego aktualnego stanu zdrowia psychicznego, a zwłaszcza wskazanie, czy stan ten pozwala oskarżonemu na udział w postępowaniu i na prowadzenie obrony w sposób samodzielny i rozsądny, a w razie potrzeby także stwierdzenia co do okoliczności wymienionych w art. 93b Kodeksu karnego.

Art. 203 [Obserwacja w zakładzie leczniczym]

- § 1. W razie zgłoszenia przez biegłych takiej konieczności, badanie stanu zdrowia psychicznego oskarżonego może być połączone z obserwacją w zakładzie leczniczym tylko wtedy, gdy zebrane dowody wskazują na duże prawdopodobieństwo, że oskarżony popełnił przestępstwo. Przepis art. 259 § 2 stosuje się odpowiednio, chyba że oskarżony wnosi o poddanie go obserwacji.
- § 2. O potrzebie obserwacji w zakładzie leczniczym orzeka sąd, określając miejsce i czas trwania obserwacji. W postępowaniu przygotowawczym sąd orzeka na wniosek prokuratora. Przepisy art. 156 § 5a oraz art. 249 § 3 i 5 stosuje się odpowiednio.
- § 3. Obserwacja w zakładzie leczniczym nie powinna trwać dłużej niż 4 tygodnie; na wniosek zakładu sąd może przedłużyć ten termin na czas określony, niezbędny do zakończenia obserwacji; łączny czas trwania obserwacji w danej sprawie nie może przekroczyć 8 tygodni. O zakończeniu obserwacji biegli niezwłocznie zawiadamiają sąd.
- § 4. Na postanowienia, o których mowa w § 2 i 3, przysługuje zażalenie. Sąd rozpoznaje zażalenie niezwłocznie.
- § 5. Minister właściwy do spraw zdrowia, w porozumieniu z Ministrem Sprawiedliwości, określi, w drodze rozporządzenia, wykaz zakładów psychiatrycznych i zakładów leczenia odwykowego przeznaczonych do wykonywania obserwacji, w tym do wykonywania obserwacji osób pozbawionych wolności, oraz sposób finansowania obserwacji, a także warunki zabezpieczenia zakładów dla osób pozbawionych wolności, mając na uwadze potrzebę zapewnienia sprawnego toku postępowania.

Art. 204 [Wezwanie tłumacza]

- § 1. Należy wezwać tłumacza, jeżeli zachodzi potrzeba przesłuchania:
- 1) głuchego lub niemego, a nie wystarcza porozumienie się z nim za pomocą pisma;
 - 2) osoby niewładającej językiem polskim.
- § 2. Należy również wezwać tłumacza, jeżeli zachodzi potrzeba przełożenia na język polski pisma sporządzonego w języku obcym lub odwrotnie albo zapoznania strony z treścią przeprowadzanego dowodu.
- § 3. Do tłumacza stosuje się odpowiednio przepisy dotyczące biegłych.

Art. 205 [Specjaliści]

- § 1. Jeżeli dokonanie oględzin, przesłuchania przy użyciu urządzeń technicznych umożliwiających przeprowadzenie tej czynności na odległość, eksperymentu, ekspertyzy, zatrzymania rzeczy lub przeszukania wymaga czynności technicznych, w szczególności takich jak wykonanie pomiarów, obliczeń, zdjęć, utrwalenie śladów, można do udziału w nich wezwać specjalistów.
- § 2. Specjalistę niebędącego funkcjonariuszem organów procesowych można wezwać, przed przystąpieniem do czynności, do złożenia następującego przyrzeczenia: „Świadomy znaczenia powierzonej mi czynności i odpowiedzialności przed prawem przyrzekam uroczyście, że powierzone mi obowiązki wykonam z całą sumiennością i bezstronnością”.
- § 3. W protokole czynności przeprowadzonej z udziałem specjalistów należy wskazać ich imiona i nazwiska, specjalność, miejsce zamieszkania, miejsce pracy i stanowisko oraz podać rodzaj i zakres czynności wykonanych przez każdego z nich.

Art. 206 [Stosowanie przepisów o biegłych]

- § 1. Do specjalistów stosuje się odpowiednio przepisy dotyczące biegłych, z wyjątkiem art. 194, 197, 200 i 202.
- § 2. W razie potrzeby można przesłuchiwać specjalistów w charakterze świadków.

Rozdział 23.

Oględziny. Otwarcie zwłok. Eksperyment procesowy

Art. 207 [Rodzaje oględzin]

- § 1. W razie potrzeby dokonuje się oględzin miejsca, osoby lub rzeczy.
- § 2. Jeżeli przedmiot może ulec przy badaniu zniszczeniu lub zniekształceniu, część tego przedmiotu należy w miarę możliwości zachować w stanie niezmienionym, a gdy to nie jest możliwe – stan ten utrwalić w inny sposób.

Art. 208 [Oględziny ciała] Oględzin lub badań ciała, które mogą wywołać uczucie wstydu, powinna dokonać osoba tej samej płci, chyba że łączą się z tym szczególne trudności; inne osoby odmiennej płci mogą być obecne tylko w razie konieczności.

Art. 209 [Oględziny i otwarcie zwłok]

- § 1. Jeżeli zachodzi podejrzenie przestępnego spowodowania śmierci, przeprowadza się oględziny i otwarcie zwłok.
- § 2. Oględzin zwłok dokonuje prokurator, a w postępowaniu sądowym sąd, z udziałem biegłego lekarza, w miarę możliwości z zakresu medycyny sądowej. W wypadkach niecierpiących zwłoki oględzin dokonuje Policja z obowiązkiem niezwłocznego powiadomienia prokuratora.
- § 3. Oględzin zwłok dokonuje się na miejscu ich znalezienia. Do czasu przybycia biegłego oraz prokuratora lub sądu przemieszczać lub poruszać zwłoki można tylko w razie konieczności.
- § 4. Otwarcia zwłok dokonuje biegły lekarz, w miarę możliwości z zakresu medycyny sądowej, w obecności prokuratora albo sądu. W postępowaniu przed sądem art. 396 § 1 i 4 stosuje się odpowiednio.
- § 5. Do obecności przy oględzinach i otwarciu zwłok można, w razie potrzeby, oprócz biegłego, wezwać lekarza, który ostatnio udzielił pomocy zmarłemu. Z oględzin i otwarcia zwłok biegły sporządza opinię z zachowaniem wymagań art. 200 § 2.

Art. 210 [Ekshumacja] W celu dokonania oględzin lub otwarcia zwłok prokurator albo sąd może zarządzić wyjęcie zwłok z grobu.

Art. 211 [Eksperyment procesowy] W celu sprawdzenia okoliczności mających istotne znaczenie dla sprawy można przeprowadzić, w drodze eksperymentu procesowego, doświadczenie lub odtworzenie przebiegu stanowiących przedmiot rozpoznania zdarzeń lub ich fragmentów.

Art. 212 [Czynności towarzyszące] W toku oględzin lub eksperymentu procesowego można dokonywać również przesłuchań lub innych czynności dowodowych.

Rozdział 24.**Wywiad środowiskowy i badanie osoby oskarżonego****Art. 213 [Zakres badań osobopoznawczych]**

- § 1. W postępowaniu należy ustalić tożsamość oskarżonego, jego numer Powszechnego Elektronicznego Systemu Ewidencji Ludności (PESEL), a w przypadku osoby nieposiadającej numeru PESEL – numer i nazwę dokumentu stwierdzającego tożsamość oraz nazwę organu, który wydał dokument, a także wiek oskarżonego, jego stosunki rodzinne i majątkowe, wykształcenie, zawód i źródła dochodu, dane o jego karalności, a w miarę możliwości numer telefonu lub adres poczty elektronicznej umożliwiające kontaktowanie się z oskarżonym oraz numer identyfikacji podatkowej (NIP). Odnośnie do oskarżonego będącego funkcjonariuszem publicznym w chwili popełnienia czynu lub w czasie postępowania należy ponadto zebrać dane dotyczące przebiegu służby publicznej, wyróżnień oraz ukarań dyscyplinarnych.
- § 1a. W razie potrzeby prokurator, inny organ prowadzący postępowanie przygotowawcze lub sąd uzyskuje informację z systemu teleinformatycznego ministra właściwego do spraw finansów publicznych dotyczącą stosunków majątkowych i źródeł dochodu oskarżonego, w tym prowadzonych i zakończonych postępowań podatkowych, na podstawie aktualnych danych znajdujących się w tym systemie. Informację uzyskuje się drogą elektroniczną.
- § 2. Jeżeli podejrzany był już prawomocnie skazany, dla ustalenia, czy przestępstwo zostało popełnione w warunkach art. 64 Kodeksu karnego lub przestępstwo skarbowe – w warunkach art. 37 § 1 pkt 4 Kodeksu karnego skarbowego, dołącza się do akt postępowania odpis lub wyciąg wyroku oraz dane dotyczące odbycia kary; dokumenty te dołącza się także w sprawach o zbrodnie.
- § 2a. Jeżeli organ prowadzący postępowanie powziął informację o prawomocnym skazaniu, przepis § 2 stosuje się odpowiednio do orzeczeń skazujących wydanych przez sąd innego państwa członkowskiego Unii Europejskiej.
- § 3. (*uchylony*)
- § 4. Minister Sprawiedliwości, w porozumieniu z ministrem właściwym do spraw finansów publicznych, określi, w drodze rozporządzenia, wzór i szczegółowy zakres informacji, o której mowa w § 1a, oraz sposób postępowania w celu jej uzyskania, mając na względzie potrzebę uzyskania przez organ postępowania danych niezbędnych do realizacji celów procesu, zachowanie wymogów tajemnicy ustawowo chronionej oraz okresy rozliczeniowe przyjęte dla poszczególnych zobowiązań podatkowych.

Art. 214 [Wywiad środowiskowy]

- § 1. W razie potrzeby, a w szczególności gdy niezbędne jest ustalenie danych co do właściwości i warunków osobistych oraz dotychczasowego sposobu życia oskarżonego, sąd, a w postępowaniu przygotowawczym prokurator, zarządza w stosunku do oskarżonego przeprowadzenie wywiadu środowiskowego przez kuratora sądowego lub inny podmiot uprawniony na podstawie odrębnych przepisów, a w szczególności uzasadnionych wypadkach przez Policję.

- § 2. Przeprowadzenie wywiadu środowiskowego jest obowiązkowe:
- 1) w sprawach o zbrodnie;
 - 2) w stosunku do oskarżonego, który w chwili czynu nie ukończył 21 roku życia, jeżeli zarzucono mu popełnienie umyślnego występku przeciwko życiu.
- § 3. Wywiadu środowiskowego można nie przeprowadzać w stosunku do oskarżonego, który nie ma w kraju stałego miejsca zamieszkania.
- § 4. Wynik wywiadu środowiskowego powinien w szczególności zawierać:
- 1) imię i nazwisko osoby przeprowadzającej wywiad;
 - 2) imię i nazwisko oskarżonego;
 - 3) zwięzły opis dotychczasowego życia oskarżonego oraz dokładne informacje o środowisku oskarżonego, w tym rodzinnym, szkolnym lub zawodowym, a nadto informacje o jego stanie majątkowym i źródłach dochodów;
 - 4) informacje dotyczące stanu zdrowia oskarżonego, a także o nadużywaniu przez niego alkoholu, środków odurzających, środków zastępczych lub substancji psychotropowych;
 - 5) własne spostrzeżenia i konkluzje osoby przeprowadzającej wywiad, zwłaszcza dotyczące właściwości i warunków osobistych oraz dotychczasowego sposobu życia oskarżonego.
- § 5. Dane o osobach, które dostarczyły informacji w ramach wywiadu środowiskowego, osoba przeprowadzająca wywiad ujawnia jedynie na żądanie sądu, a w postępowaniu przygotowawczym – prokuratora.
- § 6. Osoby, które dostarczyły informacji w ramach wywiadu środowiskowego, mogą być w razie potrzeby przesłuchane w charakterze świadków.
- § 7. Policja jest obowiązana udzielić osobie przeprowadzającej wywiad pomocy przy wykonywaniu zadań związanych z wywiadem środowiskowym w celu zapewnienia jej bezpieczeństwa.
- § 8. Do osoby powołanej do przeprowadzenia wywiadu środowiskowego stosuje się odpowiednio przepisy o wyłączeniu sędziego. Orzeka o tym sąd, a w postępowaniu przygotowawczym – prokurator.
- § 9. Minister Sprawiedliwości, w porozumieniu z ministrem właściwym do spraw wewnętrznych, określi, w drodze rozporządzenia, regulamin czynności w zakresie przeprowadzania wywiadu środowiskowego oraz wzór kwestionariusza tego wywiadu, mając na uwadze konieczność zapewnienia zebrania wyczerpujących danych o osobie oskarżonego.

Art. 215 [Badanie psychologiczne] W razie potrzeby sąd, a w postępowaniu przygotowawczym prokurator, może zarządzić badanie oskarżonego przez biegłych psychologów lub lekarzy z zachowaniem zasad określonych w art. 74.

Art. 216 [Przesłuchanie w charakterze świadka] W razie potrzeby można przesłuchiwać w charakterze świadków osoby, które przeprowadziły wywiad.

Rozdział 25.

Zatrzymanie rzeczy. Przeszukanie

Art. 217 [Wydanie i przymusowe odebranie oraz zatrzymanie rzeczy]

- § 1. Rzeczy mogące stanowić dowód w sprawie lub podlegające zajęciu w celu zabezpieczenia kar majątkowych, środków karnych o charakterze majątkowym, przepadku, środków kompensacyjnych albo roszczeń o naprawienie szkody należy wydać na żądanie sądu lub prokuratora, a w wypadkach niecierpiących zwłoki – także na żądanie Policji lub innego uprawnionego organu.
- § 2. Osobę mającą rzecz podlegającą wydaniu wzywa się do wydania jej dobrowolnie.
- § 3. W razie zatrzymania rzeczy stosuje się odpowiednio przepis art. 228. Protokołu można nie sporządzać, jeżeli rzecz łączy się do akt sprawy.
- § 4. Jeżeli wydania żąda Policja albo inny uprawniony organ działający we własnym zakresie, osoba, która rzecz wyda, ma prawo niezwłocznie złożyć wniosek o sporządzenie i doręczenie jej postanowienia sądu lub prokuratora o zatwierdzeniu zatrzymania, o czym należy ją pouczyć. Doręczenie powinno nastąpić w terminie 14 dni od zatrzymania rzeczy.
- § 5. W razie odmowy dobrowolnego wydania rzeczy można przeprowadzić jej odebranie. Przepisy art. 220 § 3 i art. 229 stosuje się odpowiednio.

Art. 218 [Wydanie korespondencji, przesyłek i bilingów]

- § 1. Urzędy, instytucje i podmioty prowadzące działalność w dziedzinie poczty lub działalność telekomunikacyjną, urzędy celne oraz instytucje i przedsiębiorstwa transportowe obowiązane są wydać sądowi lub prokuratorowi, na żądanie zawarte w postanowieniu, korespondencję i przesyłki oraz dane, o których mowa w art. 180c i 180d ustawy z dnia 16 lipca 2004 r. – Prawo telekomunikacyjne (Dz. U. z 2014 r. poz. 243, z późn. zm.⁷⁾), jeżeli mają znaczenie dla toczącego się postępowania. Tylko sąd lub prokurator mają prawo je otwierać lub zarządzić ich otwarcie.

- § 2. Postanowienie, o którym mowa w § 1, doręcza się adresatom korespondencji oraz abonentowi telefonu lub nadawcy, którego wykaz połączeń lub innych przekazów informacji został wydany. Doręczenie postanowienia może być odroczone na czas oznaczony, niezbędny ze względu na dobro sprawy, lecz nie później niż do czasu prawomocnego zakończenia postępowania.
- § 3. Pozbawioną znaczenia dla postępowania karnego korespondencję i przesyłki należy niezwłocznie zwrócić właściwym urzędowi, instytucjom lub przedsiębiorstwom wymienionym w § 1.

Art. 218a [Zabezpieczenie danych informatycznych]

- § 1. Urzędy, instytucje i podmioty prowadzące działalność telekomunikacyjną obowiązane są niezwłocznie zabezpieczyć, na żądanie sądu lub prokuratora zawarte w postanowieniu, na czas określony, nieprzekraczający jednak 90 dni, dane informatyczne przechowywane w urządzeniach zawierających te dane na nośniku lub w systemie informatycznym. Przepis art. 218 § 2 zdanie drugie stosuje się odpowiednio.
- § 2. Pozbawione znaczenia dla postępowania karnego dane informatyczne, o których mowa w § 1, należy niezwłocznie zwolnić spod zabezpieczenia.

Art. 218b [Upoważnienie dla ministra] Minister Sprawiedliwości w porozumieniu z ministrem właściwym do spraw łączności, ministrem właściwym do spraw informatyzacji, Ministrem Obrony Narodowej oraz ministrem właściwym do spraw wewnętrznych określi, w drodze rozporządzenia, sposób technicznego przygotowania systemów i sieci służących do przekazywania informacji – do gromadzenia danych, o których mowa w art. 218 § 1, niestanowiących treści rozmowy telefonicznej lub innego przekazu informacji, a także sposoby zabezpieczania danych informatycznych w urządzeniach zawierających te dane oraz w systemach i na informatycznych nośnikach danych, mając na uwadze konieczność zabezpieczenia tych danych przed ich utratą, zniekształceniem lub nieuprawnionym ujawnieniem.

Art. 219 [Podstawa przeszukania]

- § 1. W celu wykrycia lub zatrzymania albo przymusowego doprowadzenia osoby podejrzanej, a także w celu znalezienia rzeczy mogących stanowić dowód w sprawie lub podlegających zajęciu w postępowaniu karnym, można dokonać przeszukania pomieszczeń i innych miejsc, jeżeli istnieją uzasadnione podstawy do przypuszczenia, że osoba podejrzana lub wymienione rzeczy tam się znajdują.
- § 2. W celu znalezienia rzeczy wymienionych w § 1 i pod warunkiem określonym w tym przepisie można też dokonać przeszukania osoby, jej odzieży i podręcznych przedmiotów.

Art. 220 [Przeprowadzenie przeszukania]

- § 1. Przeszukania może dokonać prokurator albo na polecenie sądu lub prokuratora Policja, a w wypadkach wskazanych w ustawie – także inny organ.
- § 2. Postanowienie sądu lub prokuratora należy okazać osobie, u której przeszukanie ma być przeprowadzone.
- § 3. W wypadkach niecierpiących zwłoki, jeżeli postanowienie sądu lub prokuratora nie mogło zostać wydane, organ dokonujący przeszukania okazuje nakaz kierownika swojej jednostki lub legitymację służbową, a następnie zwraca się niezwłocznie do sądu lub prokuratora o zatwierdzenie przeszukania. Postanowienie sądu lub prokuratora w przedmiocie zatwierdzenia należy doręczyć osobie, u której dokonano przeszukania, w terminie 7 dni od daty czynności na zgłoszone do protokołu żądanie tej osoby. O prawie zgłoszenia żądania należy ją pouczyć.

Art. 221 [Pora nocna]

- § 1. Przeszukania zamieszkałych pomieszczeń można dokonać w porze nocnej tylko w wypadkach niecierpiących zwłoki; za porę nocną uważa się czas od godziny 22 do godziny 6.
- § 2. Przeszukanie rozpoczęte za dnia można prowadzić nadal mimo nastania pory nocnej.
- § 3. W porze nocnej można przeszukać lokale dostępne w tym czasie dla nieokreślonej liczby osób albo służące do przechowywania przedmiotów.

Art. 222 [Pomieszczenia instytucji]

- § 1. Przy rozpoczęciu przeszukania pomieszczenia lub miejsca zamkniętego, należącego do instytucji państwowej lub samorządowej, należy o zamierzonym przeszukaniu zawiadomić kierownika tej instytucji lub jego zastępcę albo organ nadrzędny i dopuścić ich do udziału w czynności.
- § 2. Przeszukanie pomieszczenia zajętego przez wojsko może nastąpić jedynie w obecności dowódcy lub osoby przez niego wyznaczonej.

Art. 223 [Przeszukanie osoby] Przeszukania osoby i odzieży na niej należy dokonywać w miarę możliwości za pośrednictwem osoby tej samej płci.

Art. 224 [Tryb przeszukania]

- § 1. Osobę, u której ma nastąpić przeszukanie, należy przed rozpoczęciem czynności zawiadomić o jej celu i wezwać do wydania poszukiwanych przedmiotów.
- § 2. Podczas przeszukania ma prawo być obecna osoba wymieniona w § 1 oraz osoba przybrana przez prowadzącego czynność. Ponadto może być obecna osoba wskazana przez tego, u kogo dokonuje się przeszukania, jeżeli nie uniemożliwia to przeszukania albo nie utrudnia go w istotny sposób.
- § 3. Jeżeli przy przeszukaniu nie ma na miejscu gospodarza lokalu, należy do przeszukania przywołać przynajmniej jednego dorosłego domownika lub sąsiada.

Art. 225 [Ochrona tajemnicy]

- § 1. Jeżeli kierownik instytucji państwowej lub samorządowej albo też osoba, u której dokonano zatrzymania rzeczy lub u której przeprowadza się przeszukanie, oświadczy, że wydane lub znalezione przy przeszukaniu pismo lub inny dokument zawiera informacje niejawne lub wiadomości objęte tajemnicą zawodową lub inną tajemnicą prawnie chronioną albo ma charakter osobisty, organ przeprowadzający czynność przekazuje niezwłocznie pismo lub inny dokument bez jego odczytania prokuratorowi lub sądowi w opieczętowanym opakowaniu.
- § 2. Tryb wskazany w § 1 nie obowiązuje w stosunku do pism lub innych dokumentów, które zawierają informacje niejawne o klauzuli „zastrzeżone” lub „poufne” albo dotyczą tajemnicy zawodowej lub innej tajemnicy prawnie chronionej, jeżeli ich posiadaczem jest osoba podejrzana o popełnienie przestępstwa, ani w stosunku do pism lub innych dokumentów o charakterze osobistym, których jest ona posiadaczem, autorem lub adresatem.
- § 3. Jeżeli obrońca lub inna osoba, od której żąda się wydania rzeczy lub u której dokonuje się przeszukania, oświadczy, że wydane lub znalezione w toku przeszukania pisma lub inne dokumenty obejmują okoliczności związane z wykonywaniem funkcji obrońcy, organ dokonujący czynności pozostawia te dokumenty wymienionej osobie bez zapoznawania się z ich treścią lub wyglądem. Jeżeli jednak oświadczenie osoby niebędącej obrońcą budzi wątpliwości, organ dokonujący czynności przekazuje te dokumenty z zachowaniem rygorów określonych w § 1 sądowi, który po zapoznaniu się z dokumentami zwraca je w całości lub w części, z zachowaniem rygorów określonych w § 1, osobie, od której je zabrano, albo wydaje postanowienie o ich zatrzymaniu dla celów postępowania.
- § 4. Wydaną, odebraną lub znaną w toku przeszukania dokumentację psychiatryczną organ przeprowadzający czynność przekazuje, z zachowaniem rygorów określonych w § 1, sądowi lub prokuratorowi.

Art. 226 [Zakazy i ograniczenia] W kwestii wykorzystania dokumentów zawierających informacje niejawne lub tajemnicę zawodową, jako dowodów w postępowaniu karnym, stosuje się odpowiednio zakazy i ograniczenia określone w art. 178–181. Jednakże w postępowaniu przygotowawczym o wykorzystaniu, jako dowodów, dokumentów zawierających tajemnicę lekarską decyduje prokurator.

Art. 227 [Zachowanie umiaru] Przeszukanie lub zatrzymanie rzeczy powinno być dokonane zgodnie z celem tej czynności, z zachowaniem umiaru i poszanowania godności osób, których ta czynność dotyczy, oraz bez wyrządzania niepotrzebnych szkód i dolegliwości.

Art. 228 [Postępowanie z przedmiotami]

- § 1. Przedmioty wydane lub znalezione w czasie przeszukania należy po dokonaniu oględzin, sporządzeniu spisu i opisu zabrać albo oddać na przechowanie osobie godnej zaufania z zaznaczeniem obowiązku przedstawienia na każde żądanie organu prowadzącego postępowanie.
- § 2. Tak samo należy postąpić ze znalezionymi w czasie przeszukania przedmiotami mogącymi stanowić dowód innego przestępstwa, podlegającymi przepadkowi lub których posiadanie jest zabronione.
- § 3. Osobom zainteresowanym należy natychmiast wręczyć pokwitowanie stwierdzające, jakie przedmioty i przez kogo zostały zatrzymane.

Art. 229 [Protokół] Protokół zatrzymania rzeczy lub przeszukania powinien, oprócz wymagań wymienionych w art. 148 i art. 148a, zawierać oznaczenie sprawy, z którą zatrzymanie rzeczy lub przeszukanie ma związek, oraz podanie dokładnej godziny rozpoczęcia i zakończenia czynności, dokładną listę zatrzymanych rzeczy i w miarę potrzeby ich opis, a nadto wskazanie polecenia sądu lub prokuratora. Jeżeli polecenie nie zostało uprzednio wydane, zamieszcza się w protokole wzmiankę o poinformowaniu osoby, u której czynność przeprowadzono, że na jej wniosek otrzyma postanowienie w przedmiocie zatwierdzenia czynności.

Art. 230 [Zwrot rzeczy]

- § 1. Jeżeli zatrzymanie rzeczy lub przeszukanie nastąpiło bez uprzedniego polecenia sądu lub prokuratora, a w ciągu 7 dni od dnia czynności nie nastąpiło jej zatwierdzenie, należy niezwłocznie zwrócić zatrzymane rzeczy osobie uprawnionej, chyba że nastąpiło dobrowolne wydanie, a osoba ta nie złożyła wniosku, o którym mowa w art. 217 § 4.

- § 2. Należy również zwrócić osobie uprawnionej zatrzymane rzeczy niezwłocznie po stwierdzeniu ich zbędności dla postępowania karnego. Jeżeli wyniknie spór co do własności rzeczy, a nie ma dostatecznych danych do niezwłocznego rozstrzygnięcia, odsyła się osoby zainteresowane na drogę procesu cywilnego.
- § 3. Rzeczy, których posiadanie jest zabronione, przekazuje się właściwemu urzędowi lub instytucji. Jeżeli rzeczy mają wartość naukową, artystyczną lub historyczną, na wniosek lub za zgodą muzeum, można je przekazać temu muzeum.

Art. 231 [Depozyt]

- § 1. Jeżeli powstaje wątpliwość, komu należy wydać zatrzymaną rzecz, sąd, referendarz sądowy lub prokurator składa ją do depozytu sądowego albo oddaje osobie godnej zaufania aż do wyjaśnienia uprawnienia do odbioru. Przepisy o likwidacji depozytów i nieodebranych rzeczy stosuje się odpowiednio.
- § 2. Przedmioty o wartości naukowej, artystycznej lub historycznej oddaje się na przechowanie muzeum lub innej właściwej instytucji.

Art. 232 [Sprzedaż przedmiotów]

- § 1. Przedmioty ulegające szybkiemu zniszczeniu lub takie, których przechowywanie byłoby połączone z niewspółmiernymi kosztami lub nadmiernymi trudnościami albo powodowałyby znaczne obniżenie wartości rzeczy, można sprzedać według trybu określonego dla właściwych organów postępowania wykonawczego. Postanowienie w przedmiocie sprzedaży w postępowaniu przygotowawczym może wydać prokurator, a w postępowaniu sądowym sąd lub referendarz sądowy.
- § 2. Uzyskaną kwotę pieniężną przekazuje się do depozytu sądowego.
- § 3. O czasie i warunkach sprzedaży należy w miarę możliwości zawiadomić oskarżonego oraz inne zainteresowane osoby.

Art. 232a [Przechowywanie i zniszczenie przedmiotów i substancji]

- § 1. Przedmioty i substancje stwarzające niebezpieczeństwo dla życia lub zdrowia, a w szczególności broń, amunicję, materiały wybuchowe lub łatwopalne, materiały radioaktywne, substancje trujące, duszące lub parzące, środki odurzające, substancje psychotropowe lub ich preparaty oraz prekursorzy kategorii 1, a także wyroby tytoniowe i napoje alkoholowe, przechowuje się w miejscu i w sposób zapewniający ich należyte zabezpieczenie.
- § 2. Jeżeli dla zapewnienia prawidłowego toku postępowania wystarczające jest przechowywanie próbek w ilości niezbędnej do przeprowadzenia badań przedmiotów lub substancji, o których mowa w § 1, sąd właściwy do rozpoznania sprawy lub referendarz sądowy na wniosek prokuratora, niezwłocznie zarządza zniszczenie w całości lub w części pozostałych ilości przedmiotów lub substancji zbędnych do przeprowadzenia badań.
- § 3. Jeżeli sąd lub referendarz sądowy zarządził zniszczenie w części przedmiotów lub substancji, o których mowa w § 1, wskazuje jednocześnie w postanowieniu miejsce i czas przechowywania ich pozostałej części w ilości niezbędnej do przeprowadzenia badań.
- § 4. Przedmioty i substancje stwarzające bezpośrednie niebezpieczeństwo dla życia lub zdrowia przez możliwość eksplozji materiałów wybuchowych lub łatwopalnych, innego gwałtownego wyzwolenia energii, rozprzestrzeniania się substancji trujących, duszących lub parzących, wyzwolenia energii jądrowej lub promieniowania jonizującego albo których przechowywanie w niezmiennym stanie nie jest możliwe, można zniszczyć przed wydaniem postanowienia, o którym mowa w § 2.
- § 5. Rada Ministrów określi, w drodze rozporządzenia, podmioty uprawnione do przechowywania oraz zniszczenia przedmiotów i substancji, o których mowa w § 1, oraz ich próbek, szczegółowe warunki, sposób oraz miejsca ich przechowywania, a także warunki i sposób ich zniszczenia, mając na uwadze potrzebę zapewnienia prawidłowego toku postępowania i jego koszty.

Art. 233 [Środki płatnicze] Oddając na przechowanie krajowe środki płatnicze lub wartości dewizowe, organ, przekazując je, określa charakter depozytu i sposób rozporządzenia oddanymi na przechowanie wartościami.

Art. 234 [Bezskuteczność rozporządzenia] Rozporządzenia przedmiotem dokonane po jego odebraniu lub zabezpieczeniu są bezskuteczne w stosunku do Skarbu Państwa.

Art. 235 [Kompetencje sądu i prokuratora] Sąd lub referendarz sądowy dokonuje czynności przewidzianych w tym rozdziale w postępowaniu sądowym, a prokurator w postępowaniu przygotowawczym, chyba że ustawa stanowi inaczej.

Art. 236 [Zażalenie na postanowienie dotyczące przeszukania, zatrzymania rzeczy]

- § 1. Na postanowienie dotyczące przeszukania, zatrzymania rzeczy i w przedmiocie dowodów rzeczowych oraz na inne czynności przysługuje zażalenie osobom, których prawa zostały naruszone; zażalenie na postanowienie wydane lub czynność dokonaną w postępowaniu przygotowawczym rozpoznaje sąd rejonowy, w okręgu którego prowadzone jest postępowanie.

§ 2. Jeżeli jednak postanowienie albo zarządzenie wydał referendarz sądowy, stosuje się art. 93a § 3 i 4.

Art. 236a [Dane elektroniczne] Przepisy rozdziału niniejszego stosuje się odpowiednio do dysponenta i użytkownika urządzenia zawierającego dane informatyczne lub systemu informatycznego, w zakresie danych przechowywanych w tym urządzeniu lub systemie albo na nośniku znajdującym się w jego dyspozycji lub użytkowaniu, w tym korespondencji przesyłanej pocztą elektroniczną.

Rozdział 26. **Kontrola i utrwalanie rozmów**

Art. 237 [Dopuszczalność]

- § 1. Po wszczęciu postępowania sąd na wniosek prokuratora może zarządzić kontrolę i utrwalanie treści rozmów telefonicznych w celu wykrycia i uzyskania dowodów dla toczącego się postępowania lub zapobieżenia popełnieniu nowego przestępstwa.
- § 2. W wypadkach niecierpiących zwłoki kontrolę i utrwalanie treści rozmów telefonicznych może zarządzić prokurator, który jest obowiązany zwrócić się w terminie 3 dni do sądu z wnioskiem o zatwierdzenie postanowienia. Sąd wydaje postanowienie w przedmiocie wniosku w terminie 5 dni na posiedzeniu bez udziału stron. W wypadku niezatwierdzenia postanowienia prokuratora sąd w postanowieniu wydanym w przedmiocie wniosku zarządza zniszczenie wszystkich utrwalonych zapisów. Zaskarżenie postanowienia wstrzymuje jego wykonanie.
- § 3. Kontrola i utrwalanie treści rozmów telefonicznych są dopuszczalne tylko wtedy, gdy toczące się postępowanie lub uzasadniona obawa popełnienia nowego przestępstwa dotyczy:
- 1) zabójstwa;
 - 2) narażenia na niebezpieczeństwo powszechne lub spowodowania katastrofy;
 - 3) handlu ludźmi;
 - 4) uprowadzenia osoby;
 - 5) wymuszania okupu;
 - 6) uprowadzenia statku powietrznego lub wodnego;
 - 7) rozboju, kradzieży rozbójniczej lub wymuszenia rozbójniczego;
 - 8) zamachu na niepodległość lub integralność państwa;
 - 9) zamachu na konstytucyjny ustroj państwa lub jego naczelne organy, albo na jednostkę Sił Zbrojnych Rzeczypospolitej Polskiej;
 - 10) szpiegostwa lub ujawnienia informacji niejawnych o klauzuli tajności „tajne” lub „ściśle tajne”;
 - 11) gromadzenia broni, materiałów wybuchowych lub radioaktywnych;
 - 12) fałszowania oraz obrotu fałszywymi pieniędzmi, środkami lub instrumentami płatniczymi albo zbywalnymi dokumentami uprawniającymi do otrzymania sumy pieniężnej, towaru, ładunku albo wygranej rzeczowej albo zawierającymi obowiązek wpłaty kapitału, odsetek, udziału w zyskach lub stwierdzenie uczestnictwa w spółce;
 - 13) wytwarzania, przetwarzania, obrotu i przemytu środków odurzających, prekursorów, środków zastępczych lub substancji psychotropowych;
 - 14) zorganizowanej grupy przestępczej;
 - 15) mienia znacznej wartości;
 - 16) użycia przemocy lub groźby bezprawnej w związku z postępowaniem karnym;
 - 17) łapownictwa i płatnej protekcji;
 - 18) stręczycielstwa, kuplerstwa i sutenerstwa;
 - 19) przestępstw określonych w rozdziale XVI ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks karny (Dz. U. z 2016 r. poz. 1137) oraz w art. 5–8 Rzymskiego Statutu Międzynarodowego Trybunału Karnego, sporządzonego w Rzymie dnia 17 lipca 1998 r. (Dz. U. z 2003 r. poz. 708), zwanego dalej „Statutem”.
- § 4. Kontrola i utrwalanie treści rozmów telefonicznych są dopuszczalne w stosunku do osoby podejrzanej, oskarżonego oraz w stosunku do pokrzywdzonego lub innej osoby, z którą może się kontaktować oskarżony albo która może mieć związek ze sprawcą lub z groźącym przestępstwem.
- § 5. Urzędy i instytucje prowadzące działalność telekomunikacyjną oraz przedsiębiorca telekomunikacyjny w rozumieniu ustawy z dnia 16 lipca 2004 r. – Prawo telekomunikacyjne, obowiązani są umożliwić wykonanie postanowienia sądu lub prokuratora w zakresie przeprowadzenia kontroli rozmów telefonicznych oraz zapewnić rejestrowanie faktu przeprowadzenia takiej kontroli.
- § 6. Prawo odtwarzania zapisów ma sąd lub prokurator, a w wypadkach niecierpiących zwłoki, za zgodą sądu lub prokuratora, także Policja.
- § 7. Prawo zapoznawania się z rejestrem przeprowadzonych kontroli rozmów telefonicznych ma sąd, a w postępowaniu przygotowawczym – prokurator.
- § 8. (*uchylony*)

Art. 237a [Kompetencje prokuratora w przedmiocie wykorzystania dowodu w postępowaniu karnym] Jeżeli w wyniku kontroli uzyskano dowód popełnienia przez osobę, wobec której kontrola była stosowana, innego przestępstwa ściganego z urzędu lub przestępstwa skarbowego niż przestępstwo objęte zarządzeniem kontroli, lub przestępstwa ściganego z urzędu lub przestępstwa skarbowego popełnionego przez inną osobę niż objętą zarządzeniem kontroli, prokurator podejmuje decyzję w przedmiocie wykorzystania tego dowodu w postępowaniu karnym.

Art. 237b (uchylony)

Art. 238 [Czas trwania]

- § 1. Kontrola i utrwalanie rozmów telefonicznych mogą być wprowadzone najwyżej na okres 3 miesięcy, z możliwością przedłużenia, w szczególnie uzasadnionym wypadku, na okres najwyżej dalszych 3 miesięcy.
- § 2. Kontrola powinna być zakończona niezwłocznie po ustaniu przyczyn wymienionych w art. 237 § 1–3, najpóźniej jednak z upływem okresu, na który została wprowadzona.
- § 3. Prokurator po zakończeniu kontroli wnosi o zarządzenie zniszczenia wszystkich utrwalonych zapisów, jeżeli w całości nie mają znaczenia dla postępowania karnego. Sąd orzeka w przedmiocie wniosku niezwłocznie, na posiedzeniu bez udziału stron.
- § 4. Po zakończeniu postępowania przygotowawczego prokurator wnosi o zarządzenie zniszczenia utrwalonych zapisów w części, w jakiej nie mają znaczenia dla postępowania karnego, w którym zarządzono kontrolę i utrwalanie rozmów telefonicznych, oraz nie stanowią dowodu, o którym mowa w art. 237a. Sąd orzeka w przedmiocie wniosku na posiedzeniu, w którym mogą wziąć udział strony.
- § 5. Z wnioskiem o zarządzenie zniszczenia utrwalonych zapisów, nie wcześniej niż po zakończeniu postępowania przygotowawczego, może wystąpić także osoba wymieniona w art. 237 § 4. Sąd orzeka w przedmiocie wniosku na posiedzeniu, w którym mogą wziąć udział strony oraz wnioskodawca.

Art. 239 [Odroczenie ogłoszenia postanowienia]

- § 1. Ogłoszenie postanowienia o kontroli i utrwalaniu rozmów telefonicznych osobie, której ono dotyczy, może być odroczone na czas niezbędny ze względu na dobro sprawy.
Ogłoszenie postanowienia, o którym mowa w § 1, w postępowaniu przygotowawczym może być odroczone nie później niż do czasu zakończenia tego postępowania.

Art. 240 [Zażalenie] Na postanowienie dotyczące kontroli i utrwalania rozmów telefonicznych przysługuje zażalenie. Osoba, której dotyczy postanowienie, może w zażaleniu domagać się zbadania zasadności oraz legalności kontroli i utrwalania rozmów telefonicznych. Zażalenie na postanowienie prokuratora rozpoznaje sąd.

Art. 241 [Inne środki techniczne] Przepisy rozdziału niniejszego stosuje się odpowiednio do kontroli oraz do utrwalania przy użyciu środków technicznych treści innych rozmów lub przekazów informacji, w tym korespondencji przesyłanej pocztą elektroniczną.

Art. 242 [Rozporządzenie] Minister Sprawiedliwości, w porozumieniu z ministrem właściwym do spraw informatyzacji, Ministrem Obrony Narodowej oraz ministrem właściwym do spraw wewnętrznych, określi, w drodze rozporządzenia, sposób technicznego przygotowania sieci służących do przekazywania informacji, do kontroli rozmów telefonicznych lub innych przekazów informacji dokonywanych z wykorzystaniem tych sieci oraz sposób dokonywania, rejestracji, przechowywania, odtwarzania i niszczenia zapisów z kontrolowanych rozmów telefonicznych oraz treści innych rozmów lub przekazów informacji, w tym korespondencji przesyłanej pocztą elektroniczną, mając na uwadze konieczność właściwego zabezpieczenia dokonywanych zapisów przed ich utratą, zniekształceniem lub nieuprawnionym ujawnieniem.

Dział VI. Środki przymusu

Rozdział 27. Zatrzymanie

Art. 243 [Ujęcie osoby]

- § 1. Każdy ma prawo ująć osobę na gorącym uczynku przestępstwa lub w pościgu podjętym bezpośrednio po popełnieniu przestępstwa, jeżeli zachodzi obawa ukrycia się tej osoby lub nie można ustalić jej tożsamości.
- § 2. Osobę ujętą należy niezwłocznie oddać w ręce Policji.

Art. 244 [Czynności zatrzymania]

- § 1. Policja ma prawo zatrzymać osobę podejrzaną, jeżeli istnieje uzasadnione przypuszczenie, że popełniła ona przestępstwo, a zachodzi obawa ucieczki lub ukrycia się tej osoby albo zatarcia śladów przestępstwa bądź też nie można ustalić jej tożsamości albo istnieją przesłanki do przeprowadzenia przeciwko tej osobie postępowania w trybie przyspieszonym.
- § 1a. Policja ma prawo zatrzymać osobę podejrzaną, jeżeli istnieje uzasadnione przypuszczenie, że popełniła ona przestępstwo z użyciem przemocy na szkodę osoby wspólnie zamieszkującej, a zachodzi obawa, że ponownie popełni przestępstwo z użyciem przemocy wobec tej osoby, zwłaszcza gdy popełnieniem takiego przestępstwa grozi.
- § 1b. Policja zatrzymuje osobę podejrzaną, jeśli przestępstwo, o którym mowa w § 1a, zostało popełnione przy użyciu broni palnej, noża lub innego niebezpiecznego przedmiotu, a zachodzi obawa, że ponownie popełni ona przestępstwo z użyciem przemocy wobec osoby wspólnie zamieszkującej, zwłaszcza gdy popełnieniem takiego przestępstwa grozi.
- § 2. Zatrzymanego należy natychmiast poinformować o przyczynach zatrzymania i o przysługujących mu prawach, w tym o prawie do skorzystania z pomocy adwokata lub radcy prawnego, do korzystania z bezpłatnej pomocy tłumacza, jeżeli nie włada w wystarczającym stopniu językiem polskim, do złożenia oświadczenia i odmowy złożenia oświadczenia, do otrzymania odpisu protokołu zatrzymania, do dostępu do pierwszej pomocy medycznej oraz o prawach wskazanych w art. 245, art. 246 § 1 i art. 612 § 2, jak również o treści art. 248 § 1 i 2, a także wysłuchać go.
- § 3. Z zatrzymania sporządza się protokół, w którym należy podać imię, nazwisko i funkcję dokonującego tej czynności, imię i nazwisko osoby zatrzymanej, a w razie niemożności ustalenia tożsamości – jej rysopis oraz dzień, godzinę, miejsce i przyczynę zatrzymania z podaniem, o jakie przestępstwo się ją podejrzewa. Należy także wciągnąć do protokołu złożone przez zatrzymanego oświadczenia oraz zaznaczyć udzielenie mu informacji o przysługujących prawach. Odpis protokołu doręcza się zatrzymanemu.
- § 4. Niezwłocznie po zatrzymaniu osoby podejrzanego należy przystąpić do zebrania niezbędnych danych, a także o zatrzymaniu zawiadomić prokuratora. W razie istnienia podstaw, o których mowa w art. 258 § 1–3, należy wystąpić do prokuratora w sprawie skierowania do sądu wniosku o tymczasowe aresztowanie.
- § 5. Minister Sprawiedliwości określi, w drodze rozporządzenia, wzór pouczenia, o którym mowa w § 2, zawierającego w szczególności informacje o przysługujących zatrzymanemu uprawnieniach: do korzystania z bezpłatnej pomocy tłumacza, do złożenia oświadczenia i odmowy złożenia oświadczenia, do otrzymania odpisu protokołu zatrzymania, do dostępu do pierwszej pomocy medycznej, jak również o prawach wskazanych w § 2, w art. 245, art. 246 § 1 oraz art. 612 § 2 oraz informację o treści art. 248 § 1 i 2, mając na względzie konieczność zrozumienia pouczenia także przez osoby niekorzystające z pomocy pełnomocnika.

Art. 245 [Kontakt z adwokatem na żądanie zatrzymanego]

- § 1. Zatrzymanemu na jego żądanie należy niezwłocznie umożliwić nawiązanie w dostępnej formie kontaktu z adwokatem lub radcą prawnym, a także bezpośrednio z nimi rozmowę; w wyjątkowych wypadkach, uzasadnionych szczególnymi okolicznościami, zatrzymujący może zastrzec, że będzie przy niej obecny.
- § 2. Przepis art. 517j § 1 oraz przepisy wydane na podstawie art. 517j § 2 stosuje się odpowiednio.
- § 3. Przepisy art. 261 stosuje się odpowiednio, z tym że zawiadomienie następuje na żądanie zatrzymanego.

Art. 246 [Zażalenie]

- § 1. Zatrzymanemu przysługuje zażalenie do sądu. W zażaleniu zatrzymany może się domagać zbadania zasadności, legalności oraz prawidłowości jego zatrzymania.
- § 2. Zażalenie przekazuje się niezwłocznie sądowi rejonowemu miejsca zatrzymania lub prowadzenia postępowania, który również niezwłocznie je rozpoznaje.
- § 3. W razie uznania bezzasadności lub nielegalności zatrzymania sąd zarządza natychmiastowe zwolnienie zatrzymanego.
- § 4. W wypadku stwierdzenia bezzasadności, nielegalności lub nieprawidłowości zatrzymania sąd zawiadamia o tym prokuratora i organ przełożony nad organem, który dokonał zatrzymania.
- § 5. W razie zbiegu zażaleń na zatrzymanie i tymczasowe aresztowanie można rozpoznać je łącznie.

Art. 247 [Zatrzymanie i przymusowe doprowadzenie na żądanie prokuratora]

- § 1. Prokurator może zarządzić zatrzymanie i przymusowe doprowadzenie osoby podejrzanego albo podejrzanego, jeżeli zachodzi uzasadniona obawa, że:
- 1) nie stawia się na wezwanie w celu przeprowadzenia z ich udziałem czynności, o których mowa w art. 313 § 1 lub art. 314, albo badań lub czynności, o których mowa w art. 74 § 2 lub 3;
 - 2) mogą w inny bezprawny sposób utrudniać postępowanie.
- § 2. Zatrzymanie i przymusowe doprowadzenie, o którym mowa w § 1, może także nastąpić, gdy zachodzi potrzeba niezwłocznego zastosowania środka zapobiegawczego.
- § 3. W związku z zatrzymaniem można też zarządzić przeszukanie. Przepisy art. 220–222 i art. 224 stosuje się odpowiednio.

- § 4. Niezwłocznie po doprowadzeniu przeprowadza się z udziałem zatrzymanego czynności wskazane w § 1, a po ich dokonaniu należy zwolnić go, o ile nie zachodzi potrzeba stosowania środka zapobiegawczego.
- § 5. Rozstrzygając w przedmiocie środka zapobiegawczego, prokurator niezwłocznie zwalnia zatrzymanego albo występuje do sądu z wnioskiem o zastosowanie tymczasowego aresztowania.
- § 6. Do zatrzymania, o którym mowa w § 1, stosuje się odpowiednio art. 246.
- § 7.⁸⁾ Zarządzenia, o których mowa w § 1, wykonuje Policja lub inne organy, o których mowa w art. 312, w zakresie swych właściwości, jeżeli ustawa uprawnia je do zatrzymywania osoby. Zarządzenia dotyczące zatrzymania i przymusowego doprowadzenia żołnierza w czynnej służbie wojskowej, z wyjątkiem terytorialnej służby wojskowej pełnionej dyspozycyjnie, w sprawach niezwiązanych z wykonywaniem obowiązków służbowych, wykonują właściwe organy wojskowe.

Art. 248 [Czas trwania]

- § 1. Zatrzymanego należy natychmiast zwolnić, gdy ustanie przyczyna zatrzymania, a także jeżeli w ciągu 48 godzin od chwili zatrzymania przez uprawniony organ nie zostanie on przekazany do dyspozycji sądu wraz z wnioskiem o zastosowanie tymczasowego aresztowania; należy go także zwolnić na polecenie sądu lub prokuratora.
- § 2. Zatrzymanego należy zwolnić, jeżeli w ciągu 24 godzin od przekazania go do dyspozycji sądu nie doręczono mu postanowienia o zastosowaniu wobec niego tymczasowego aresztowania.
- § 3. Ponowne zatrzymanie osoby podejrzanej na podstawie tych samych faktów i dowodów jest niedopuszczalne.

Rozdział 28. Środki zapobiegawcze

Art. 249 [Podstawy i tryb stosowania]

- § 1. Środki zapobiegawcze można stosować w celu zabezpieczenia prawidłowego toku postępowania, a wyjątkowo także w celu zapobiegnięcia popełnieniu przez oskarżonego nowego, ciężkiego przestępstwa; można je stosować tylko wtedy, gdy zebrane dowody wskazują na duże prawdopodobieństwo, że oskarżony popełnił przestępstwo.
- § 2. W postępowaniu przygotowawczym można stosować środki zapobiegawcze tylko względem osoby, wobec której wydano postanowienie o przedstawieniu zarzutów.
- § 3. Przed zastosowaniem środka zapobiegawczego sąd albo prokurator stosujący środek przesłuchuje oskarżonego, chyba że jest to niemożliwe z powodu jego ukrywania się lub jego nieobecności w kraju. Należy dopuścić do udziału w przesłuchaniu ustanowionego obrońcę, jeżeli się stawi; zawiadomienie obrońcy o terminie przesłuchania nie jest obowiązkowe, chyba że oskarżony o to wnosi, a nie utrudni to przeprowadzenia czynności. O terminie przesłuchania sąd zawiadamia prokuratora.
- § 4. Środki zapobiegawcze mogą być stosowane aż do chwili rozpoczęcia wykonania kary. Przepis niniejszy stosuje się do tymczasowego aresztowania tylko w razie orzeczenia kary pozbawienia wolności.
- § 5. Prokurator i obrońca mają prawo wziąć udział w posiedzeniu sądu dotyczącym przedłużenia stosowania tymczasowego aresztowania oraz rozpoznania zażalenia na zastosowanie lub przedłużenie tego środka zapobiegawczego. Na żądanie oskarżonego, który nie ma obrońcy, wyznacza się do tej czynności obrońcę z urzędu. Zarządzenie może wydać także referendarz sądowy. Niestawiennictwo obrońcy lub prokuratora należycie zawiadomionych o terminie nie tamuje rozpoznania sprawy.

Art. 249a [Podstawa orzeczenia o zastosowaniu lub przedłużeniu tymczasowego aresztowania]

- § 1. Podstawę orzeczenia o zastosowaniu lub przedłużeniu tymczasowego aresztowania mogą stanowić ustalenia poczynione na podstawie:
 - 1) dowodów jawnych dla oskarżonego i jego obrońcy;
 - 2) dowodów z zeznań świadków, o których mowa w art. 250 § 2b.
- § 2. Sąd, uprzedzając o tym prokuratora, uwzględnia z urzędu także okoliczności, których prokurator nie ujawnił, po ich ujawnieniu na posiedzeniu, jeżeli są one korzystne dla oskarżonego.

Art. 250 [Zastosowanie tymczasowego aresztowania]

- § 1. Tymczasowe aresztowanie może nastąpić tylko na mocy postanowienia sądu.
- § 2. Tymczasowe aresztowanie stosuje w postępowaniu przygotowawczym na wniosek prokuratora sąd rejonowy, w którego okręgu prowadzi się postępowanie, a w wypadkach niecierpiących zwłoki także inny sąd rejonowy. Po wniesieniu aktu oskarżenia tymczasowe aresztowanie stosuje sąd, przed którym sprawa się toczy.
- § 2a. We wniosku o zastosowanie tymczasowego aresztowania wymienia się dowody wskazujące na duże prawdopodobieństwo, że oskarżony popełnił przestępstwo, okoliczności przemawiające za istnieniem zagrożeń dla prawidłowego toku postępowania lub możliwości popełnienia przez oskarżonego nowego, ciężkiego przestępstwa oraz określonej podstawy stosowania tego środka zapobiegawczego i konieczności jego stosowania.

- § 2b. Jeżeli zachodzi uzasadniona obawa niebezpieczeństwa dla życia, zdrowia albo wolności świadka lub osoby dla niego najbliższej, prokurator dołącza do wniosku, o którym mowa w § 2a, w wyodrębnionym zbiorze dokumentów, dowody z zeznań świadka, których nie udostępni się oskarżonemu i jego obrońcy.
- § 3. Prokurator, przesyłając wraz z aktami sprawy wniosek, o którym mowa w § 2, poucza podejrzanego o przysługujących mu w wypadku zastosowania tymczasowego aresztowania uprawnieniach oraz zarządza jednocześnie doprowadzenie go do sądu.
- § 3a. Jeżeli tymczasowe aresztowanie stosowane jest w postępowaniu sądowym, pouczenia oskarżonego o przysługujących mu w wypadku zastosowania tymczasowego aresztowania uprawnieniach dokonuje sąd niezwłocznie po ogłoszeniu lub doręczeniu oskarżonemu postanowienia o zastosowaniu tego środka zapobiegawczego.
- § 4. Inne środki zapobiegawcze stosuje sąd, a w postępowaniu przygotowawczym także prokurator.

Art. 251 [Treść postanowienia]

- § 1. W postanowieniu o zastosowaniu środka zapobiegawczego należy wymienić osobę, zarzucany jej czyn, jego kwalifikację prawną oraz podstawę prawną zastosowania tego środka.
- § 2. W postanowieniu o zastosowaniu tymczasowego aresztowania należy określić czas jego trwania, a ponadto oznaczyć termin, do którego aresztowanie ma trwać. Obowiązek każdorazowego oznaczenia terminu stosowania tymczasowego aresztowania trwa do uprawomocnienia się orzeczenia kończącego postępowanie. W przedmiocie tymczasowego aresztowania po wydaniu orzeczenia kończącego postępowanie orzeka sąd, który wydał to orzeczenie, a w razie przekazania sprawy do drugiej instancji – sąd odwoławczy.
- § 3. Uzasadnienie postanowienia o zastosowaniu środka zapobiegawczego powinno zawierać przedstawienie dowodów świadczących o popełnieniu przez oskarżonego przestępstwa, wykazanie okoliczności wskazujących na istnienie zagrożeń dla prawidłowego toku postępowania lub możliwości popełnienia przez oskarżonego nowego, ciężkiego przestępstwa w razie niezastosowania środka zapobiegawczego oraz określonej podstawy jego zastosowania i potrzeby zastosowania danego środka. W wypadku tymczasowego aresztowania należy ponadto wyjaśnić, dlaczego nie uznano za wystarczające zastosowanie innego środka zapobiegawczego.

Art. 252 [Zażalenie na postanowienie w przedmiocie środka zapobiegawczego]

- § 1. Na postanowienie w przedmiocie środka zapobiegawczego przysługuje zażalenie na zasadach ogólnych, chyba że ustawa stanowi inaczej.
- § 2. Na postanowienie prokuratora w przedmiocie środka zapobiegawczego zażalenie przysługuje do sądu rejonowego, w którego okręgu prowadzi się postępowanie.
- § 3. Zażalenie na postanowienie w przedmiocie środka zapobiegawczego sąd rozpoznaje niezwłocznie, z tym że zażalenie na postanowienie w przedmiocie tymczasowego aresztowania nie później niż przed upływem 7 dni od przekazania sądowi zażalenia wraz z niezbędnymi aktami.

Art. 253 [Uchylenie lub zmiana z urzędu]

- § 1. Środek zapobiegawczy należy niezwłocznie uchylić lub zmienić, jeżeli ustaną przyczyny, wskutek których został on zastosowany, lub powstaną przyczyny uzasadniające jego uchylenie albo zmianę.
- § 2. Zastosowany przez sąd środek zapobiegawczy może być w postępowaniu przygotowawczym uchylony lub zmieniony na łagodniejszy również przez prokuratora.
- § 3. Sąd lub prokurator niezwłocznie zawiadamia pokrzywdzonego, jego przedstawiciela ustawowego lub osobę, pod której stałą pieczęć pokrzywdzony pozostaje, o uchyleniu, nieprzedłużeniu lub zmianie tymczasowego aresztowania na inny środek zapobiegawczy, jak również o ucieczce oskarżonego z aresztu śledczego, chyba że pokrzywdzony oświadczy, iż z takiego uprawnienia rezygnuje.
- § 4. W uzasadnionych przypadkach zawiadomienie, o którym mowa w § 3, przekazuje się również świadkowi.

Art. 254 [Wniosek o uchylenie lub zmianę]

- § 1. Oskarżony może składać w każdym czasie wniosek o uchylenie lub zmianę środka zapobiegawczego; w przedmiocie wniosku rozstrzyga, najpóźniej w ciągu 3 dni, prokurator, a po wniesieniu aktu oskarżenia do sądu – sąd, przed którym sprawa się toczy.
- § 2. Na postanowienie w przedmiocie wniosku oskarżonemu zażalenie przysługuje tylko wtedy, gdy wniosek został złożony po upływie co najmniej 3 miesięcy od dnia wydania postanowienia w przedmiocie środka zapobiegawczego.
- § 3. Zażalenie na postanowienie sądu rozpoznaje ten sam sąd w składzie trzech sędziów.

Art. 255 [Zawieszenie postępowania] Zawieszenie postępowania nie stoi na przeszkodzie orzekaniu co do środków zapobiegawczych.

Art. 256 [Nadzór] Nadzór nad prawidłowością zatrzymania i wykonania środków zapobiegawczych sprawuje sąd, a w postępowaniu przygotowawczym – także prokurator.

Art. 257 [Wyjątkowość tymczasowego aresztowania; warunkowe tymczasowe aresztowanie]

- § 1. Tymczasowego aresztowania nie stosuje się, jeżeli wystarczający jest inny środek zapobiegawczy.
- § 2. Stosując tymczasowe aresztowanie, sąd może zastrzec, że środek ten ulegnie zmianie z chwilą złożenia, nie później niż w wyznaczonym terminie, określonego poręczenia majątkowego; na uzasadniony wniosek oskarżonego lub jego obrońcy, złożony najpóźniej w ostatnim dniu wyznaczonego terminu, sąd może przedłużyć termin złożenia poręczenia.

Art. 258 [Tymczasowe aresztowanie i pozostałe środki zapobiegawcze, przesłanki stosowania]

- § 1. Tymczasowe aresztowanie i pozostałe środki zapobiegawcze można stosować, jeżeli zachodzi:
- 1) uzasadniona obawa ucieczki lub ukrycia się oskarżonego, zwłaszcza wtedy, gdy nie można ustalić jego tożsamości albo nie ma on w kraju stałego miejsca pobytu;
 - 2) uzasadniona obawa, że oskarżony będzie nakłaniał do składania fałszywych zeznań lub wyjaśnień albo w inny bezprawny sposób utrudniał postępowanie karne.
- § 2. Jeżeli oskarżonemu zarzuca się popełnienie zbrodni lub występku zagrożonego karą pozbawienia wolności, której górna granica wynosi co najmniej 8 lat, albo gdy sąd pierwszej instancji skazał go na karę pozbawienia wolności nie niższą niż 3 lata, potrzeba zastosowania tymczasowego aresztowania w celu zabezpieczenia prawidłowego toku postępowania może być uzasadniona groźącą oskarżonemu surową karą.
- § 3. Środek zapobiegawczy można wyjątkowo zastosować także wtedy, gdy zachodzi uzasadniona obawa, że oskarżony, któremu zarzucono popełnienie zbrodni lub umyślnego występku, popełni przestępstwo przeciwko życiu, zdrowiu lub bezpieczeństwu powszechnemu, zwłaszcza gdy popełnieniem takiego przestępstwa groził.
- § 4. Decydując o zastosowaniu określonego środka zapobiegawczego, uwzględnia się rodzaj i charakter obaw wskazanych w § 1–3, przyjętych za podstawę stosowania danego środka oraz nasilenie ich zagrożenia dla prawidłowego przebiegu postępowania w określonym jego stadium.

Art. 259 [Negatywne przesłanki stosowania tymczasowego aresztowania]

- § 1. Jeżeli szczególne względy nie stoją temu na przeszkodzie, należy odstąpić od tymczasowego aresztowania, zwłaszcza gdy pozbawienie oskarżonego wolności:
- 1) spowodowałoby dla jego życia lub zdrowia poważne niebezpieczeństwo;
 - 2) pociągałoby wyjątkowo ciężkie skutki dla oskarżonego lub jego najbliższej rodziny.
- § 2. Tymczasowego aresztowania nie stosuje się, gdy na podstawie okoliczności sprawy można przewidywać, że sąd orzeknie w stosunku do oskarżonego karę pozbawienia wolności z warunkowym zawieszeniem jej wykonania lub karę łagodniejszą albo że okres tymczasowego aresztowania przekroczy przewidywany wymiar kary pozbawienia wolności bez warunkowego zawieszenia.
- § 3. Tymczasowe aresztowanie nie może być stosowane, jeżeli przestępstwo zagrożone jest karą pozbawienia wolności nieprzekraczającą roku.
- § 4. Ograniczenia przewidziane w § 2 i 3 nie mają zastosowania, gdy oskarżony ukrywa się, uporczywie nie stawia się na wezwania lub w inny bezprawny sposób utrudnia postępowanie albo nie można ustalić jego tożsamości. Ograniczenie przewidziane w § 2 nie ma również zastosowania, gdy zachodzi wysokie prawdopodobieństwo orzeczenia środka zabezpieczającego polegającego na umieszczeniu sprawcy w zakładzie zamkniętym.

Art. 260 [Tymczasowe aresztowanie w zakładzie leczniczym]

- § 1. Jeżeli stan zdrowia oskarżonego tego wymaga, tymczasowe aresztowanie może być wykonywane tylko w postaci umieszczenia w odpowiednim zakładzie leczniczym, w tym w zakładzie psychiatrycznym.
- § 2. Minister Sprawiedliwości w porozumieniu z ministrem właściwym do spraw zdrowia określi, w drodze rozporządzenia, wykaz zakładów leczniczych, w tym psychiatrycznych, przeznaczonych do wykonywania tymczasowego aresztowania stosowanego wobec osób, których stan zdrowia wymaga umieszczenia w takim zakładzie, oraz warunki zabezpieczenia tych zakładów uniemożliwiające samowolne wydalenie się z nich tymczasowo aresztowanych oraz umożliwiające izolowanie ich ze względów bezpieczeństwa, przy zapewnieniu dostępu do tymczasowo aresztowanych przez organy prowadzące postępowanie karne, mając na uwadze potrzebę zapewnienia prawidłowego toku postępowania, oraz tryb umieszczenia, warunki pobytu i leczenia tymczasowo aresztowanych w takim zakładzie, mając na uwadze niezbędne wyposażenie medyczne oraz warunki techniczne i organizacyjne tych zakładów.

Art. 261 [Obowiązek zawiadomienia]

- § 1. O zastosowaniu tymczasowego aresztowania sąd jest obowiązany bezzwłocznie zawiadomić osobę najbliższą dla oskarżonego; może to być osoba wskazana przez oskarżonego.
- § 2. Na wniosek oskarżonego można również zawiadomić inną osobę zamiast lub obok osoby wskazanej w § 1.
- § 2a. O zastosowaniu tymczasowego aresztowania sąd zawiadamia organ prowadzący przeciwko oskarżonemu postępowanie w innej sprawie, o ile powziął informację o tym postępowaniu. Sąd poucza oskarżonego o treści art. 75 § 1.
- § 3. O zastosowaniu tymczasowego aresztowania sąd jest obowiązany niezwłocznie zawiadomić pracodawcę, szkołę lub uczelnię, w stosunku do żołnierza – jego dowódcę, a w przypadku, gdy oskarżonym jest

przedsiębiorca lub niebędący pracownikiem członek organu zarządzającego przedsiębiorcy, na jego wniosek – zarządzającego przedsiębiorstwem.

Art. 262 [Inne obowiązki sądu]

§ 1. Sąd stosujący tymczasowe aresztowanie ma obowiązek:

- 1) zawiadomienia o tym sądu opiekuńczego, jeżeli zachodzi potrzeba zapewnienia opieki nad dziećmi aresztowanego;
- 2) zawiadomienia organu opieki społecznej, jeżeli zachodzi potrzeba roztoczenia opieki nad osobą niedołązną lub chorą, którą aresztowany się opiekował;
- 3) przedsięwzięcia czynności niezbędnych do ochrony mienia i mieszkania aresztowanego.

§ 2. O poczynionych wystąpieniach i wydanych zarządzeniach należy powiadomić tymczasowo aresztowanego.

Art. 263 [Czas trwania tymczasowego aresztowania]

§ 1. W postępowaniu przygotowawczym sąd, stosując tymczasowe aresztowanie, oznacza jego termin na okres nie dłuższy niż 3 miesiące.

§ 2. Jeżeli ze względu na szczególne okoliczności sprawy nie można było ukończyć postępowania przygotowawczego w terminie określonym w § 1, na wniosek prokuratora, sąd pierwszej instancji właściwy do rozpoznania sprawy, gdy zachodzi tego potrzeba, może przedłużyć tymczasowe aresztowanie na okres, który łącznie nie może przekroczyć 12 miesięcy.

§ 3. Łączny okres stosowania tymczasowego aresztowania do chwili wydania pierwszego wyroku przez sąd pierwszej instancji nie może przekroczyć 2 lat.

§ 3a. W przypadku zbiegu tymczasowego aresztowania z wykonywaną karą pozbawienia wolności orzeczoną w innej sprawie do okresów, o których mowa w § 2 i 3, zalicza się okres odbywania przez tymczasowo aresztowanego kary pozbawienia wolności.

§ 4. Przedłużenia stosowania tymczasowego aresztowania na okres oznaczony, przekraczający terminy określone w § 2 i 3 może dokonać sąd apelacyjny, w którego okręgu prowadzi się postępowanie na wniosek sądu, przed którym sprawa się toczy, a w postępowaniu przygotowawczym na wniosek właściwego prokuratora bezpośrednio przełożonego wobec prokuratora prowadzącego lub nadzorującego śledztwo – jeżeli konieczność taka powstaje w związku z zawieszeniem postępowania karnego, czynnościami zmierzającymi do ustalenia lub potwierdzenia tożsamości oskarżonego, wykonywaniem czynności dowodowych w sprawie o szczególnej zawikości lub poza granicami kraju, a także celowym przewlekaniem postępowania przez oskarżonego.

§ 4a. (*uchylony*)

§ 4b. Przedłużenia stosowania tymczasowego aresztowania, o którym mowa w § 4, nie stosuje się w odniesieniu do terminu określonego w § 2, gdy kara realnie grożąca oskarżonemu za zarzucane mu przestępstwo nie przekroczy 3 lat pozbawienia wolności, a w stosunku do terminu wskazanego w § 3, gdy nie przekroczy ona 5 lat pozbawienia wolności, chyba że konieczność takiego przedłużenia jest spowodowana celowym przewlekaniem postępowania przez oskarżonego.

§ 5. Na postanowienie sądu apelacyjnego wydane na podstawie § 4 przysługuje zażalenie do sądu apelacyjnego orzekającego w składzie trzech sędziów.

§ 6. Z wnioskiem o przedłużenie okresu tymczasowego aresztowania należy wystąpić, z jednoczesnym przesłaniem właściwemu sądowi akt sprawy, nie później niż 14 dni przed upływem dotychczas określonego terminu stosowania tego środka.

§ 7. Jeżeli zachodzi potrzeba stosowania tymczasowego aresztowania po wydaniu pierwszego wyroku przez sąd pierwszej instancji, każdorazowe jego przedłużenie może następować na okres nie dłuższy niż 6 miesięcy.

§ 8. Minister Sprawiedliwości określi, w drodze rozporządzenia, wzór pouczenia o przysługujących oskarżonemu w wypadku zastosowania tymczasowego aresztowania uprawnieniach: do składania wyjaśnień, do odmowy składania wyjaśnień lub odmowy odpowiedzi na pytania, do informacji o treści stawianych zarzutów, do przeglądania akt w części zawierającej treść dowodów wskazanych we wniosku o tymczasowe aresztowanie, do dostępu do pierwszej pomocy medycznej, jak również uprawnieniach wskazanych w art. 72 § 1, art. 78 § 1, art. 249 § 5, art. 252, art. 254 § 1 i 2, art. 261 § 1, 2 i 2a oraz art. 612 § 1, mając na względzie konieczność zrozumienia pouczenia także przez osoby niekorzystające z pomocy obrońcy.

Art. 264 [Niezwłoczne zwolnienie; aresztowanie międzyinstancyjne]

§ 1. W razie uniewinnienia oskarżonego, umorzenia lub warunkowego umorzenia postępowania, warunkowego zawieszenia wykonania kary, wymierzenia kary pozbawienia wolności odpowiadającej co najwyżej okresowi tymczasowego aresztowania, skazania na karę łagodniejszą niż pozbawienie wolności albo w razie odstąpienia od wymierzenia kary, zarządza się niezwłoczne zwolnienie tymczasowo aresztowanego, jeżeli nie jest on pozbawiony wolności w innej sprawie.

§ 2. W razie skazania oskarżonego tymczasowo aresztowanego na karę inną niż wymieniona w § 1 albo w razie umorzenia postępowania z powodu niepoczytalności sprawcy i orzeczenia środka zabezpieczającego polegającego na umieszczeniu go w zakładzie zamkniętym, sąd, po wysłuchaniu obecnych stron, wydaje postanowienie co do dalszego stosowania tymczasowego aresztowania.

- § 2a. W razie umorzenia postępowania z powodu niepoczytalności sprawcy i orzeczenia środka zabezpieczającego polegającego na umieszczeniu go w zakładzie zamkniętym można zastosować tymczasowe aresztowanie.
- § 3. W wypadku prawomocnego orzeczenia środka zabezpieczającego polegającego na umieszczeniu sprawcy w zakładzie zamkniętym można zastosować tymczasowe aresztowanie do czasu rozpoczęcia wykonywania środka, jednak nie dłużej niż na okres 3 miesięcy, z możliwością jednorazowego przedłużenia w szczególności uzasadnionym wypadku na kolejny miesiąc.
- § 4. Tymczasowe aresztowanie w wypadku orzeczenia środka zabezpieczającego polegającego na umieszczeniu sprawcy w zakładzie zamkniętym wykonuje się w warunkach umożliwiających stosowanie odpowiedniego postępowania leczniczego, terapeutycznego, rehabilitacyjnego oraz resocjalizacyjnego.

Art. 265 [Sposób liczenia okresu tymczasowego aresztowania] Okres tymczasowego aresztowania liczy się od dnia zatrzymania.

Art. 266 [Poręczenie majątkowe]

- § 1. Poręczenie majątkowe w postaci pieniędzy, papierów wartościowych, zastawu lub hipoteki może złożyć oskarżony albo inna osoba.
- § 2. Wysokość, rodzaj i warunki poręczenia majątkowego, a w szczególności termin złożenia przedmiotu poręczenia, należy określić w postanowieniu, mając na względzie sytuację materialną oskarżonego i składającego poręczenie majątkowe, wysokość wyrządzonej szkody oraz charakter popełnionego czynu.

Art. 267 [Zawiadamianie poręczyciela] Osobę składającą poręczenie majątkowe zawiadamia się o każdorazowym wezwaniu oskarżonego do stawienia się; do osoby składającej poręczenie majątkowe za oskarżonego stosuje się odpowiednio art. 138 i 139 § 1.

Art. 268 [Orzeczenie przepadku]

- § 1. Stanowiące przedmiot poręczenia wartości majątkowe lub zobowiązania ulegają przepadkowi albo ściągnięciu w razie ucieczki lub ukrycia się oskarżonego. W wypadku utrudniania w inny sposób postępowania karnego można orzec przepadek lub ściągnięcie tych wartości.
- § 1a. Orzekając w przedmiocie przepadku lub ściągnięcia wartości majątkowych stanowiących przedmiot poręczenia, sąd może orzec częściowy przepadek lub ściągnięcie tych wartości, stosując wówczas wobec oskarżonego ponadto inny jeszcze środek zapobiegawczy, z uwzględnieniem wymogów art. 258 § 4, z wyjątkiem tymczasowego aresztowania.
- § 2. O treści § 1 oraz art. 269 należy uprzedzić osobę składającą poręczenie majątkowe.

Art. 269 [Postępowanie z przedmiotami]

- § 1. Ulegające przepadkowi przedmioty poręczenia lub ściągnięte sumy poręczenia majątkowego przekazuje się lub przelewa na rzecz Skarbu Państwa; pokrzywdzony ma wówczas pierwszeństwo zaspokojenia na nich swoich roszczeń wynikających z przestępstwa, jeżeli w inny sposób nie można uzyskać naprawienia szkody.
- § 2. Z chwilą ustania poręczenia majątkowego przedmiot poręczenia zwraca się, a sumę poręczenia zwalnia się, pod tym jednak warunkiem, że w razie prawomocnego skazania oskarżonego na karę pozbawienia wolności następuje to z chwilą rozpoczęcia odbywania przez niego kary. W razie niezgłoszenia się na wezwanie do odbycia kary stosuje się art. 268 § 1.
- § 3. Cofnięcie poręczenia majątkowego staje się skuteczne dopiero z chwilą przyjęcia nowego poręczenia majątkowego, zastosowania innego środka zapobiegawczego lub odstąpienia od stosowania tego środka.
- § 4. Przepisy § 2 i 3 nie dotyczą cofnięcia poręczenia majątkowego i zwrotu przedmiotów, jeżeli już zapadło postanowienie o jego przepadku lub o ściągnięciu sumy poręczenia.

Art. 270 [Kompetencja sądu]

- § 1. O przepadku przedmiotu poręczenia lub ściągnięciu sumy poręczenia orzeka z urzędu sąd, przed którym postępowanie się toczy, a w postępowaniu przygotowawczym na wniosek prokuratora – sąd właściwy do rozpoznania sprawy.
- § 2. Oskarżony, poręczający i prokurator mają prawo wziąć udział w posiedzeniu sądowym lub złożyć wyjaśnienia na piśmie. Oskarżonego pozbawionego wolności sprowadza się na posiedzenie, jeżeli prezes sądu lub sąd uzna to za potrzebne.
- § 3. Na postanowienie określone w § 1 przysługuje zażalenie.

Art. 271 [Poręczenie społeczne]

- § 1. Od pracodawcy, u którego oskarżony jest zatrudniony, od kierownictwa szkoły lub uczelni, których oskarżony jest uczniem lub studentem, od zespołu, w którym oskarżony pracuje lub uczy się, albo od organizacji społecznej, której oskarżony jest członkiem, można, na ich wniosek, przyjąć poręczenie, że oskarżony stawia się na każde wezwanie i nie będzie w sposób bezprawny utrudniał postępowania; jeżeli oskarżony jest żołnierzem, można przyjąć poręczenie od zespołu żołnierskiego, zgłoszone za pośrednictwem właściwego dowódcy.

- § 2. Do wniosku o przyjęcie poręczenia zespół lub organizacja społeczna dołącza wyciąg z protokołu zawierającego uchwałę o podjęciu się poręczenia.
- § 3. We wniosku o przyjęcie poręczenia należy wskazać osobę, która ma wykonywać obowiązki poręczającego; osoba ta składa oświadczenie o przyjęciu tych obowiązków.

Art. 272 [Poręczenie osoby godnej zaufania] Poręczenie, że oskarżony stawi się na każde wezwanie i nie będzie w sposób bezprawny utrudniał postępowania, można także przyjąć od osoby godnej zaufania. Przepis art. 275 § 2 stosuje się odpowiednio.

Art. 273 [Obowiązki poręczyciela]

- § 1. Przy odbieraniu poręczenia zawiadamia się udzielającego poręczenia lub wykonującego obowiązki poręczającego o treści zarzutu stawianego oskarżonemu oraz o obowiązkach wynikających z poręczenia i skutkach ich niedotrzymania.
- § 2. Poręczający jest obowiązany niezwłocznie powiadomić sąd lub prokuratora o wiadomych mu poczynaniach oskarżonego, zmierzających do uchylecia się od obowiązku stawienia się na wezwanie lub do utrudniania w inny bezprawny sposób postępowania.

Art. 274 [Zaniedbanie obowiązków] Jeżeli mimo poręczenia oskarżony nie stawi się na wezwanie lub w inny bezprawny sposób będzie utrudniał postępowanie, organ stosujący środek zapobiegawczy zawiadomi o tym udzielającego poręczenia, a ponadto może zawiadomić bezpośredniego przełożonego osoby, która złożyła poręczenie, i organizację społeczną, do której należy, a także statutowy organ nadrzędny nad poręczającą organizacją społeczną, jeżeli zostanie stwierdzone zaniedbanie obowiązków wynikających z poręczenia. Przed zawiadomieniem należy osobę, która złożyła poręczenie, wezwać w celu złożenia wyjaśnień.

Art. 275 [Dozór Policji]

- § 1.⁹⁾ Tytułem środka zapobiegawczego można oddać oskarżonego pod dozór Policji, a oskarżonego żołnierza, z wyjątkiem żołnierza pełniącego terytorialną służbę wojskową dyspozycyjnie – pod dozór przełożonego wojskowego.
- § 2. Oddany pod dozór ma obowiązek stosowania się do wymagań zawartych w postanowieniu sądu lub prokuratora. Obowiązek ten może polegać na zakazie opuszczania określonego miejsca pobytu, zgłaszaniu się do organu dozoru w określonych odstępach czasu, zawiadamianiu go o zamierzonym wyjeździe oraz o terminie powrotu, zakazie kontaktowania się z pokrzywdzonym lub z innymi osobami, zakazie zbliżania się do określonych osób na wskazaną odległość, zakazie przebywania w określonych miejscach, a także na innych ograniczeniach swobody oskarżonego, niezbędnych do wykonywania dozoru.
- § 3. Jeżeli zachodzą przesłanki zastosowania tymczasowego aresztowania wobec oskarżonego o przestępstwo popełnione z użyciem przemocy lub groźby bezprawnej na szkodę osoby najbliższej albo innej osoby zamieszkującej wspólnie ze sprawcą, zamiast tymczasowego aresztowania można zastosować dozór, pod warunkiem że oskarżony w wyznaczonym terminie opuści lokal zajmowany wspólnie z pokrzywdzonym oraz określi miejsce swojego pobytu.
- § 4. Oddany pod dozór Policji ma obowiązek stawiania się we wskazanej jednostce organizacyjnej Policji z dokumentem stwierdzającym tożsamość, wykonywania poleceń mających na celu dokumentowanie przebiegu dozoru oraz udzielania informacji koniecznych dla ustalenia, czy stosuje się on do wymagań nałożonych w postanowieniu sądu lub prokuratora. W celu uzyskania takich informacji można wzywać oskarżonego do stawienia się w wyznaczonym terminie.
- § 5. W wypadku niestosowania się przez oddanego pod dozór do wymagań określonych w postanowieniu organ dozoru niezwłocznie zawiadamia o tym sąd lub prokuratora, który wydał postanowienie.

Art. 275a [Nakaz opuszczenia przez oskarżonego lokalu mieszkalnego]

- § 1. Tytułem środka zapobiegawczego można nakazać oskarżonemu o przestępstwo popełnione z użyciem przemocy na szkodę osoby wspólnie zamieszkującej okresowe opuszczenie lokalu zajmowanego wspólnie z pokrzywdzonym, jeżeli zachodzi uzasadniona obawa, że oskarżony ponownie popełni przestępstwo z użyciem przemocy wobec tej osoby, zwłaszcza gdy popełnieniem takiego przestępstwa groził.
- § 2. W postępowaniu przygotowawczym środek przewidziany w § 1 stosuje się na wniosek Policji albo z urzędu.
- § 3. Jeżeli wobec oskarżonego, zatrzymanego na podstawie art. 244 § 1a lub 1b, zachodzą podstawy do zastosowania środka zapobiegawczego przewidzianego w § 1, Policja niezwłocznie, nie później niż przed upływem 24 godzin od chwili zatrzymania, występuje z wnioskiem do prokuratora o zastosowanie tego środka zapobiegawczego; wniosek powinien być rozpoznany przed upływem 48 godzin od chwili zatrzymania oskarżonego.
- § 4. Środek przewidziany w § 1 stosuje się na okres nie dłuższy niż 3 miesiące. Jeżeli nie ustały przesłanki jego stosowania sąd pierwszej instancji właściwy do rozpoznania sprawy, na wniosek prokuratora, może przedłużyć jego stosowanie na dalsze okresy, nie dłuższe niż 3 miesiące.

§ 5. Wydając postanowienie o nakazie okresowego opuszczenia przez oskarżonego lokalu zajmowanego wspólnie z pokrzywdzonym, można, na wniosek oskarżonego, wskazać mu miejsce pobytu w placówkach zapewniających miejsca noclegowe. Placówkami wskazanymi do umieszczenia oskarżonego nie mogą być placówki pobytu ofiar przemocy w rodzinie.

Art. 276 [Zawieszenie w czynnościach] Tytułem środka zapobiegawczego można zawiesić oskarżonego w czynnościach służbowych lub w wykonywaniu zawodu albo nakazać powstrzymanie się od określonej działalności lub od prowadzenia określonego rodzaju pojazdów, lub zakazać ubiegania się o zamówienia publiczne na czas trwania postępowania.

Art. 277 [Zakaz opuszczania kraju]

§ 1. W razie uzasadnionej obawy ucieczki można zastosować w charakterze środka zapobiegawczego zakaz opuszczania przez oskarżonego kraju, który może być połączony z zatrzymaniem mu paszportu lub innego dokumentu uprawniającego do przekroczenia granicy albo z zakazem wydania takiego dokumentu.

§ 2. Do czasu wydania postanowienia w przedmiocie, o którym mowa w § 1, organ prowadzący postępowanie może zatrzymać dokument, jednakże na czas nie dłuższy niż 7 dni. Do odebrania dokumentów stosuje się odpowiednio przepisy rozdziału 25.

Rozdział 29.

Poszukiwanie oskarżonego i list gończy

Art. 278 [Zarządzenie poszukiwań] Jeżeli miejsce pobytu oskarżonego lub osoby podejrzanej nie jest znane, zarządza się jego poszukiwanie. Przepis art. 247 stosuje się odpowiednio.

Art. 279 [List gończy]

§ 1. Jeżeli oskarżony, w stosunku do którego wydano postanowienie o tymczasowym aresztowaniu, ukrywa się, sąd lub prokurator może wydać postanowienie o poszukiwaniu go listem gończym.

§ 2. Jeżeli postanowienie o tymczasowym aresztowaniu nie było wydane, można postanowienie takie wydać bez względu na to, czy nastąpiło przesłuchanie podejrzanego.

§ 3. W razie ujęcia i zatrzymania osoby ściganej listem gończym należy niezwłocznie doprowadzić ją do sądu, który wydał postanowienie o tymczasowym aresztowaniu, w celu rozstrzygnięcia przez sąd o utrzymaniu, zmianie lub uchyleniu tego środka, chyba że prokurator po przesłuchaniu zatrzymanego zmienił już środek zapobiegawczy lub uchylił tymczasowe aresztowanie. Przepis art. 344 zdanie drugie stosuje się odpowiednio.

§ 4. W razie ujęcia i zatrzymania osoby ściganej więcej niż jednym listem gończym wystarczające jest doprowadzenie jej w trybie § 3 do jednego z sądów, które wydały postanowienia o tymczasowym aresztowaniu.

Art. 280 [Treść listu gończego]

§ 1. W liście gończym podaje się:

- 1) sąd lub prokuratora, który wydał postanowienie o poszukiwaniu listem gończym;
- 2) dane o osobie, które mogą ułatwić jej poszukiwanie, a przede wszystkim personalia, rysopis, znaki szczególne, miejsce zamieszkania i pracy, z dołączeniem w miarę możliwości fotografii poszukiwanego;
- 3) informację o treści zarzutu postawionego oskarżonemu oraz o postanowieniu o jego tymczasowym aresztowaniu albo o zapadłym wyroku;
- 4) wezwanie każdego, kto zna miejsce pobytu poszukiwanego, do zawiadomienia o tym najbliższej jednostki Policji, prokuratora lub sądu;
- 5) ostrzeżenie o odpowiedzialności karnej za ukrywanie poszukiwanego lub dopomaganie mu w ucieczce.

§ 2. W liście gończym można wyznaczyć nagrodę za ujęcie lub przyczynienie się do ujęcia poszukiwanego, a także udzielić zapewnienia o utrzymaniu tajemnicy co do osoby informującej.

§ 3. List gończy rozpowszechnia się, zależnie od potrzeby, przez rozesłanie, rozplakatowanie lub opublikowanie, w szczególności za pomocą prasy, radia, telewizji i Internetu.

Rozdział 30.

List żelazny

Art. 281 [Wydanie] Jeżeli oskarżony przebywający za granicą złoży oświadczenie, że stawi się do sądu lub do prokuratora w oznaczonym terminie pod warunkiem odpowiadania z wolnej stopy, właściwy miejscowo sąd okręgowy może wydać oskarżonemu list żelazny.

Art. 282 [Obowiązki]

- § 1. List żelazny zapewnia oskarżonemu pozostawanie na wolności aż do prawomocnego ukończenia postępowania, jeżeli oskarżony:
- 1) będzie się stawił w oznaczonym terminie na wezwanie sądu, a w postępowaniu przygotowawczym – także na wezwanie prokuratora;
 - 2) nie będzie się wydalął bez pozwolenia sądu z obranego miejsca pobytu w kraju;
 - 3) nie będzie nakłaniał do fałszywych zeznań lub wyjaśnień albo w inny bezprawny sposób starał się utrudniać postępowanie karne.
- § 2. W razie nieusprawiedliwionego niestawienia się oskarżonego na wezwanie lub naruszenia innych warunków wymienionych w § 1, właściwy miejscowo sąd okręgowy orzeka o odwołaniu listu żelaznego.

Art. 283 [Poręczenie majątkowe]

- § 1. Wydanie listu żelaznego można uzależnić od złożenia poręczenia majątkowego. W razie odwołania listu żelaznego z powodu naruszenia warunków wymienionych w art. 282 § 1, wartości majątkowe udzielone z tytułu poręczenia ulegają przypadkowi lub ściągnięciu; orzeka o tym sąd wymieniony w art. 282 § 2.

Art. 284 [Zażalenie na postanowienie o odwołaniu listu żelaznego]

- § 1. (*uchylony*)
- § 2. Na postanowienie o odmowie wydania listu żelaznego oraz na postanowienia wydane w trybie art. 282 § 2 i art. 283 § 2 przysługuje zażalenie.

Rozdział 31. Kary porządkowe

Art. 285 [Kara pieniężna; przymusowe doprowadzenie]

- § 1. Na świadka, biegłego, tłumacza lub specjalistę, który bez należytego usprawiedliwienia nie stawił się na wezwanie organu prowadzącego postępowanie albo bez zezwolenia tego organu wydalił się z miejsca czynności przed jej zakończeniem, można nałożyć karę pieniężną w wysokości do 3000 złotych.
- § 1a. Przepis § 1 stosuje się odpowiednio do obrońcy lub pełnomocnika, w wypadkach szczególnych ze względu na ich wpływ na przebieg czynności; w postępowaniu przygotowawczym karę pieniężną, na wniosek prokuratora, nakłada sąd rejonowy, w którego okręgu prowadzi się postępowanie.
- § 2. W wypadkach określonych w § 1 można ponadto zarządzić zatrzymanie i przymusowe doprowadzenie świadka. Zatrzymanie i przymusowe doprowadzenie biegłego, tłumacza i specjalisty stosuje się tylko wyjątkowo. W stosunku do żołnierza stosuje się art. 247 § 7.

Art. 286 [Uchylenie kary pieniężnej] Karę pieniężną należy uchylić, jeżeli ukarany dostatecznie usprawiedliwi swe niestawienie lub samowolne oddalenie się. Usprawiedliwienie może nastąpić w ciągu tygodnia od daty doręczenia postanowienia wymierzającego karę pieniężną.

Art. 287 [Niewypełnienie innych obowiązków; aresztowanie]

- § 1. Przepis art. 285 § 1 stosuje się odpowiednio do osoby, która bezpodstawnie uchyla się od złożenia zeznania, wykonania czynności biegłego, tłumacza lub specjalisty, złożenia przyrzeczenia, wydania przedmiotu, dopełnienia obowiązków poręczyciela albo spełnienia innego ciężącego na niej obowiązku w toku postępowania, jak również do przedstawiciela lub kierownika instytucji, osoby prawnej lub jednostki organizacyjnej niemającej osobowości prawnej obowiązanej udzielić pomocy organowi prowadzącemu postępowanie karne, która bezpodstawnie nie udziela pomocy w wyznaczonym terminie.
- § 2. W razie uporczywego uchylania się od złożenia zeznania, wykonania czynności biegłego, tłumacza lub specjalisty oraz wydania przedmiotu można zastosować, niezależnie od kary pieniężnej, aresztowanie na czas nieprzekraczający 30 dni. Przepis ten stosuje się odpowiednio w razie uporczywego niestawienia na wezwanie organu prowadzącego postępowanie, jeżeli zarządzenie zatrzymania i przymusowego doprowadzenia, o którym mowa w art. 285 § 2, nie jest wystarczające dla zapewnienia stawienia osoby wezwanej.
- § 3. Aresztowanie należy uchylić, jeżeli osoba aresztowana spełni obowiązek albo postępowanie przygotowawcze lub postępowanie w danej instancji ukończono.
- § 4. Przepisów § 1 i 2 nie stosuje się do stron, ich obrońców i pełnomocników, a w zakresie kary za niedopełnienie obowiązku wydania rzeczy – także do osób, które mogą się uchylić od złożenia zeznań.

Art. 288 [Żołnierze]

- § 1.¹⁰⁾ W razie uchybienia przez żołnierza w czynnej służbie, z wyjątkiem terytorialnej służby wojskowej pełnionej dyspozycyjnie, obowiązkom określonym w art. 285 § 1 i art. 287 sąd lub prokurator występuje do

dowódcy jednostki wojskowej, w której ten żołnierz pełni służbę, o pociągnięcie go do odpowiedzialności dyscyplinarnej.

§ 2. Przepis § 1 stosuje się choćby za uchybienie, którego dopuścił się żołnierz przed wstąpieniem do wojska, była mu poprzednio wymierzona kara porządkowa, lecz nie została do tego czasu wykonana.

Art. 289 [Obciążenie kosztami]

§ 1. Osobę, w tym obrońcę, pełnomocnika lub oskarżyciela publicznego, która przez niewykonanie obowiązków wymienionych w art. 285 § 1 i 1a lub art. 287 § 1 spowodowała dodatkowe koszty postępowania, można obciążyć tymi kosztami; dopuszczalne jest obciążenie kosztami kilku osób solidarnie. Żołnierza odbywającego zasadniczą służbę wojskową oraz pełniącego służbę w charakterze kandydata na żołnierza zawodowego nie obciąża się tymi kosztami.

§ 2. W razie uchylenia kary porządkowej ustaje również obowiązek pokrycia kosztów postępowania.

Art. 290 [Kompetencje i zażalenia]

§ 1. Postanowienia przewidziane w niniejszym rozdziale wydaje sąd, a w postępowaniu przygotowawczym także prokurator. Aresztowanie, o którym mowa w art. 287 § 2, w postępowaniu przygotowawczym stosuje na wniosek prokuratora sąd rejonowy, w którego okręgu prowadzi się postępowanie.

§ 2. Na postanowienia i zarządzenia przewidziane w niniejszym rozdziale przysługuje zażalenie; na zarządzenie prokuratora, o którym mowa w art. 285 § 2, zażalenie przysługuje do sądu rejonowego, w którego okręgu prowadzi się postępowanie.

§ 3. Złożenie zażalenia wstrzymuje wykonanie postanowienia o aresztowaniu.

Rozdział 32. Zabezpieczenie majątkowe

Art. 291 [Podstawa]

§ 1. W razie zarzucenia oskarżonemu popełnienia przestępstwa, za które można orzec grzywnę lub świadczenie pieniężne albo w związku z którym można orzec przepadek lub środek kompensacyjny, może z urzędu nastąpić zabezpieczenie wykonania orzeczenia na mieniu oskarżonego lub na mieniu, o którym mowa w art. 45 § 2 Kodeksu karnego, jeżeli zachodzi uzasadniona obawa, że bez takiego zabezpieczenia wykonanie orzeczenia w zakresie wskazanej kary, świadczenia pieniężnego, przepadku lub środka kompensacyjnego będzie niemożliwe albo znacznie utrudnione.

§ 2. Zabezpieczenie wykonania orzeczenia przepadku może nastąpić również na mieniu osoby fizycznej, prawnej lub jednostki organizacyjnej niemającej osobowości prawnej, o której mowa w art. 45 § 3 Kodeksu karnego.

§ 3. Z urzędu może także nastąpić na mieniu oskarżonego zabezpieczenie wykonania orzeczenia o kosztach sądowych, jeżeli zachodzi uzasadniona obawa, że bez takiego zabezpieczenia wykonanie orzeczenia w tym zakresie będzie niemożliwe albo znacznie utrudnione.

§ 4. Zabezpieczenie majątkowe należy niezwłocznie uchylić w całości lub w części, jeżeli ustaną przyczyny, wskutek których zostało ono zastosowane w określonym rozmiarze, lub powstaną przyczyny uzasadniające jego uchylenie choćby w części.

Art. 292 [Sposób zabezpieczenia]

§ 1. Zabezpieczenie następuje w sposób wskazany w przepisach Kodeksu postępowania cywilnego, chyba że ustawa stanowi inaczej.

§ 2. Zabezpieczenie grożącego przepadku następuje przez zajęcie ruchomości, wierzytelności i innych praw majątkowych oraz przez ustanowienie zakazu zbywania i obciążania nieruchomości. Zakaz ten podlega ujawnieniu w księdze wieczystej, a w jej braku, w zbiorze złożonych dokumentów. W miarę potrzeby może być ustanowiony zarząd nieruchomości lub przedsiębiorstwa oskarżonego.

§ 3. Przepis art. 232 stosuje się odpowiednio.

Art. 293 [Postanowienie; zażalenie]

§ 1. Postanowienie o zabezpieczeniu majątkowym wydaje sąd, a w postępowaniu przygotowawczym prokurator.

§ 2. W postanowieniu określa się kwotowo zakres i sposób zabezpieczenia, uwzględniając rozmiar możliwej do orzeczenia w okolicznościach danej sprawy grzywny, środków karnych, przepadku lub środków kompensacyjnych. Rozmiar zabezpieczenia powinien odpowiadać jedynie potrzebom tego, co ma zabezpieczać. Wymóg kwotowego określenia zabezpieczenia nie dotyczy zabezpieczenia na zajętych przedmiocie podlegającym przepadkowi, jako pochodzącym bezpośrednio z przestępstwa lub służącym albo przeznaczonym do jego popełnienia.

§ 3. Na postanowienie w przedmiocie zabezpieczenia przysługuje zażalenie.

§ 4. Jeżeli postanowienie wydał prokurator, a postępowanie przygotowawcze prowadzone jest w okręgu innego sądu niż sąd miejscowo i rzeczowo właściwy, zażalenie przysługuje do sądu rzeczowo właściwego do

rozpoznania tej sprawy w pierwszej instancji, w którego okręgu prowadzone jest postępowanie przygotowawcze.

- § 5. Postanowienie o zabezpieczeniu majątkowym z chwilą wydania stanowi tytuł wykonawczy.
- § 6. Jeżeli zabezpieczenie nastąpiło na rzeczach, które uprzednio oskarżony wydał organowi procesowemu lub które zatrzymano w wyniku czynności, o których mowa w rozdziale 25, nie podejmuje się czynności egzekucyjnych dla wykonania postanowienia o zabezpieczeniu.
- § 7. Osoba fizyczna, prawna lub jednostka organizacyjna niemająca osobowości prawnej, o której mowa w art. 45 § 3 Kodeksu karnego, może wystąpić z powództwem przeciwko Skarbowi Państwa o ustalenie, że mienie lub jego część nie podlega przepadkowi. Do czasu prawomocnego rozstrzygnięcia sprawy postępowanie egzekucyjne ulega zawieszeniu.

Art. 294 [Upadek zabezpieczenia]

- § 1. Zabezpieczenie upada, gdy nie zostaną prawomocnie orzeczone: grzywna, przepadek, nawiązka, świadczenie pieniężne lub nie zostanie nałożony obowiązek naprawienia szkody lub zadośćuczynienia za doznaną krzywdę, a powództwo o te roszczenia nie zostanie wytoczone przed upływem 3 miesięcy od daty uprawomocnienia się orzeczenia.
- § 2. W razie wytoczenia powództwa w terminie wskazanym w § 1 zabezpieczenie pozostaje w mocy, jeżeli w postępowaniu cywilnym sąd nie orzeknie inaczej.

Art. 295 [Tymczasowe zajęcie]

- § 1. W razie popełnienia przestępstwa, o którym mowa w art. 291, Policja może dokonać tymczasowego zajęcia mienia ruchomego osoby podejrzanej, jeżeli zachodzi obawa usunięcia tego mienia.
- § 2. Przepisy art. 217–235 stosuje się odpowiednio.
- § 3. Tymczasowe zajęcie nie może dotyczyć przedmiotów, które nie podlegają egzekucji.
- § 4. Tymczasowe zajęcie upada, jeżeli w ciągu 7 dni od daty jego dokonania nie zostanie wydane postanowienie o zabezpieczeniu majątkowym.

Art. 296 (*uchylony*)

Dział VII. Postępowanie przygotowawcze

Rozdział 33. Przepisy ogólne

Art. 297 [Zadania postępowania przygotowawczego]

- § 1. Celem postępowania przygotowawczego jest:
 - 1) ustalenie, czy został popełniony czyn zabroniony i czy stanowi on przestępstwo;
 - 2) wykrycie i w razie potrzeby ujęcie sprawcy;
 - 3) zebranie danych stosownie do art. 213 i 214;
 - 4) wyjaśnienie okoliczności sprawy, w tym ustalenie osób pokrzywdzonych i rozmiarów szkody;
 - 5) zebranie, zabezpieczenie i w niezbędnym zakresie utrwalenie dowodów dla sądu.
- § 2. (*uchylony*)

Art. 298 [Organy właściwe]

- § 1. Postępowanie przygotowawcze prowadzi lub nadzoruje prokurator, a w zakresie przewidzianym w ustawie prowadzi je Policja. W wypadkach przewidzianych w ustawie uprawnienia Policji przysługują innym organom.
- § 2. Określone w ustawie czynności w postępowaniu przygotowawczym przeprowadza sąd.

Art. 299 [Strony postępowania przygotowawczego]

- § 1. W postępowaniu przygotowawczym pokrzywdzony i podejrzany są stronami.
- § 2. W wypadkach wskazanych w ustawie określone uprawnienia przysługują również osobom niebędącym stronami.
- § 3. W czynnościach sądowych w postępowaniu przygotowawczym prokuratorowi przysługują prawa strony.

Art. 299a [Udział osoby wskazanej]

- § 1. Podczas czynności z udziałem pokrzywdzonego w postępowaniu przygotowawczym może być obecna osoba przez niego wskazana, jeżeli nie uniemożliwia to przeprowadzenia czynności albo nie utrudnia jej w istotny sposób.

§ 2. Na wniosek pokrzywdzonego zgłoszony w postępowaniu przygotowawczym, sąd powiadamia go o sposobie zakończenia sprawy listem zwykłym, przesłanym na wskazany przez pokrzywdzonego adres, wraz z odpisem prawomocnego orzeczenia kończącego postępowanie w sprawie lub jego wyciągiem.

Art. 300 [Pouczenie podejrzanego i pokrzywdzonego]

§ 1. Przed pierwszym przesłuchaniem należy pouczyć podejrzanego o jego uprawnieniach: do składania wyjaśnień, do odmowy składania wyjaśnień lub odmowy odpowiedzi na pytania, do informacji o treści zarzutów i ich zmianach, do składania wniosków o dokonanie czynności śledztwa lub dochodzenia, do korzystania z pomocy obrońcy, w tym do wystąpienia o obrońcę z urzędu w wypadku określonym w art. 78, do końcowego zaznajomienia z materiałami postępowania przygotowawczego, jak również o uprawnieniach określonych w art. 23a § 1, art. 72 § 1, art. 156 § 5 i 5a, art. 301, art. 335, art. 338a i art. 387 oraz o obowiązkach i konsekwencjach wskazanych w art. 74, art. 75, art. 133 § 2, art. 138 i art. 139. Pouczenie należy wręczyć podejrzanemu na piśmie; podejrzanemu otrzymanie pouczenia potwierdza podpisem.

§ 2. Przed pierwszym przesłuchaniem poucza się pokrzywdzonego o posiadaniu statusu strony procesowej w postępowaniu przygotowawczym oraz o wynikających z tego uprawnieniach, w szczególności: do składania wniosków o dokonanie czynności śledztwa lub dochodzenia i warunkach uczestniczenia w tych czynnościach, określonych w art. 51, art. 52 i art. 315–318, do korzystania z pomocy pełnomocnika, w tym do złożenia wniosku o wyznaczenie pełnomocnika z urzędu w okolicznościach wskazanych w art. 78, jak również o uprawnieniach określonych w art. 23a § 1, art. 156, art. 204 i art. 306 oraz o obowiązkach i konsekwencjach wskazanych w art. 138 i art. 139. Pouczenie obejmuje również informację o: możliwościach naprawienia szkody przez oskarżonego lub uzyskania kompensaty państwowej, dostępie do pomocy prawnej, dostępnych środkach ochrony i pomocy, o których mowa w ustawie z dnia 28 listopada 2014 r. o ochronie i pomocy dla pokrzywdzonego i świadka (Dz. U. z 2015 r. poz. 21), pomocy przewidzianej w art. 43 § 8 Kodeksu karnego wykonawczego, możliwości wydania europejskiego nakazu ochrony, organizacjach wsparcia pokrzywdzonych, treści art. 337a oraz możliwości zwrotu kosztów poniesionych w związku z udziałem w postępowaniu. Pouczenie należy wręczyć pokrzywdzonemu na piśmie; pokrzywdzony otrzymanie pouczenia potwierdza podpisem.

§ 3. Przed pierwszym przesłuchaniem poucza się świadka o jego uprawnieniach i obowiązkach określonych w art. 177–192a oraz dostępnych środkach ochrony i pomocy, o których mowa w ustawie z dnia 28 listopada 2014 r. o ochronie i pomocy dla pokrzywdzonego i świadka.

§ 4. Minister Sprawiedliwości określi, w drodze rozporządzenia, wzory pisemnych pouczeń, o których mowa w § 1–3, mając na względzie konieczność zrozumienia pouczenia także przez osoby niekorzystające z pomocy obrońcy lub pełnomocnika.

Art. 301 [Przesłuchanie z udziałem obrońcy] Na żądanie podejrzanego należy przesłuchać go z udziałem ustanowionego obrońcy. Niestawiennictwo obrońcy nie tamuje przesłuchania.

Art. 302 [Zażalenie w postępowaniu przygotowawczym]

§ 1. Osobom niebędącym stronami przysługuje zażalenie na postanowienia i zarządzenia naruszające ich prawa.

§ 2. Stronom oraz osobom niebędącym stronami służy zażalenie na czynności inne niż postanowienia i zarządzenia naruszające ich prawa.

§ 3. Zażalenie na postanowienia i zarządzenia oraz na inne czynności prokuratora w postępowaniu przygotowawczym, o których mowa odpowiednio w § 1 i 2, rozpoznaje prokurator bezpośrednio przełożony.

Rozdział 34. Wszczęcie śledztwa

Art. 303 [Postanowienie o wszczęciu] Jeżeli zachodzi uzasadnione podejrzenie popełnienia przestępstwa, wydaje się z urzędu lub na skutek zawiadomienia o przestępstwie postanowienie o wszczęciu śledztwa, w którym określa się czyn będący przedmiotem postępowania oraz jego kwalifikację prawną.

Art. 304 [Zawiadomienie o przestępstwie]

§ 1. Każdy, dowiedziawszy się o popełnieniu przestępstwa ściganego z urzędu, ma społeczny obowiązek zawiadomić o tym prokuratora lub Policję. Przepisy art. 148a oraz art. 156a stosuje się odpowiednio.

§ 2. Instytucje państwowe i samorządowe, które w związku ze swą działalnością dowiedziały się o popełnieniu przestępstwa ściganego z urzędu, są obowiązane niezwłocznie zawiadomić o tym prokuratora lub Policję oraz przedsięwziąć niezbędne czynności do czasu przybycia organu powołanego do ścigania przestępstw lub do czasu wydania przez ten organ stosownego zarządzenia, aby nie dopuścić do zatarcia śladów i dowodów przestępstwa.

§ 3. Zawiadomienie o przestępstwie lub własne dane świadczące o popełnieniu takiego przestępstwa, co do którego obowiązkowe jest prowadzenie śledztwa przez prokuratora, Policja przekazuje wraz z zebrany materiał niezwłocznie prokuratorowi.

Art. 304a [Wspólny protokół] Sporządza się wspólny protokół z przyjęcia ustnego zawiadomienia o przestępstwie i przesłuchania w charakterze świadka osoby zawiadamiającej; w protokole tym można również zamieścić wniosek o ściganie.

Art. 304b [Potwierdzenie złożenia zawiadomienia] Na wniosek pokrzywdzonego składającego zawiadomienie o przestępstwie wydaje mu się potwierdzenie złożenia zawiadomienia, zawierające datę oraz miejsce jego przyjęcia, wskazanie organu przyjmującego wraz z danymi do kontaktu, sygnaturę sprawy, dane określające tożsamość pokrzywdzonego, czas i miejsce popełnienia czynu, którego dotyczy zawiadomienie, oraz zwięzły opis czynu i wyrządzonej szkody. O prawie tym należy pokrzywdzonego pouczyć.

Art. 305 [Reakcja na zawiadomienie]

- § 1. Niezwłocznie po otrzymaniu zawiadomienia o przestępstwie organ powołany do prowadzenia postępowania przygotowawczego obowiązany jest wydać postanowienie o wszczęciu bądź o odmowie wszczęcia śledztwa.
- § 2. (*uchylony*)
- § 3. Postanowienie o wszczęciu śledztwa wydaje prokurator. Postanowienie o odmowie wszczęcia lub o umorzeniu śledztwa wydaje prokurator albo Policja; postanowienie wydane przez Policję zatwierdza prokurator.
- § 4. O wszczęciu, odmowie wszczęcia albo o umorzeniu śledztwa zawiadamia się osobę lub instytucję państwową, samorządową lub społeczną, która złożyła zawiadomienie o przestępstwie, oraz ujawnionego pokrzywdzonego, a o umorzeniu także podejrzanego – z pouczeniem o przysługujących im uprawnieniach.

Art. 306 [Zażalenie]

- § 1. Na postanowienie o odmowie wszczęcia śledztwa przysługuje zażalenie:
- 1) pokrzywdzonemu;
 - 2) instytucji wymienionej w art. 305 § 4;
 - 3) osobie wymienionej w art. 305 § 4, jeżeli wskutek przestępstwa doszło do naruszenia jej praw.
- § 1a. Na postanowienie o umorzeniu śledztwa przysługuje zażalenie:
- 1) stronom;
 - 2) instytucji państwowej lub samorządowej, która złożyła zawiadomienie o przestępstwie;
 - 3) osobie, która złożyła zawiadomienie o przestępstwie określonym w art. 228–231, art. 233, art. 235, art. 236, art. 245, art. 270–277, art. 278–294 lub w art. 296–306 Kodeksu karnego, jeżeli postępowanie karne wszczęto w wyniku jej zawiadomienia, a wskutek tego przestępstwa doszło do naruszenia jej praw.
- § 1b. Uprawnionym do złożenia zażalenia, o którym mowa w § 1 i 1a, przysługuje prawo przejrzenia akt. W celu przejrzenia akt prokurator może udostępnić akta w postaci elektronicznej.
- § 2. (*uchylony*)
- § 3. Jeżeli osoba lub instytucja, która złożyła zawiadomienie o przestępstwie, nie zostanie w ciągu 6 tygodni powiadomiona o wszczęciu albo odmowie wszczęcia śledztwa, może wnieść zażalenie do prokuratora nadzrędnego albo powołanego do nadzoru nad organem, któremu złożono zawiadomienie.

Art. 307 [Czynności sprawdzające]

- § 1. Jeżeli zachodzi potrzeba, można zażądać uzupełnienia w wyznaczonym terminie danych zawartych w zawiadomieniu o przestępstwie lub dokonać sprawdzenia faktów w tym zakresie. W tym wypadku postanowienie o wszczęciu śledztwa albo o odmowie wszczęcia należy wydać najpóźniej w terminie 30 dni od otrzymania zawiadomienia.
- § 2. W postępowaniu sprawdzającym nie przeprowadza się dowodu z opinii biegłego ani czynności wymagających spisania protokołu, z wyjątkiem przyjęcia ustnego zawiadomienia o przestępstwie lub wniosku o ściganie oraz czynności określonej w § 3.
- § 3. Uzupełnienie danych zawartych w zawiadomieniu o przestępstwie może nastąpić również przez przesłuchanie w charakterze świadka osoby zawiadamiającej.
- § 4. (*uchylony*)
- § 5. Przepis § 2 stosuje się odpowiednio w wypadku podejmowania przez organy ścigania przed wydaniem postanowienia o wszczęciu śledztwa sprawdzenia własnych informacji, nasuwających przypuszczenie, że popełniono przestępstwo.

Art. 308 [Dochodzenie w niezbędnym zakresie]

- § 1. W granicach koniecznych dla zabezpieczenia śladów i dowodów przestępstwa przed ich utratą, zniekształceniem lub zniszczeniem, prokurator albo Policja może w każdej sprawie, w wypadkach niecierpiących zwłoki, jeszcze przed wydaniem postanowienia o wszczęciu śledztwa lub dochodzenia, przeprowadzić w niezbędnym zakresie czynności procesowe, a zwłaszcza dokonać oględzin, w razie potrzeby z udziałem biegłego, przeszukania lub czynności

wymienionych w art. 74 § 2 pkt 1 w stosunku do osoby podejrzanej, a także przedsięwziąć wobec niej inne niezbędne czynności, nie wyłączając pobrania krwi, włosów i wydzielin organizmu. Po dokonaniu tych czynności, w sprawach, w których prowadzenie śledztwa przez prokuratora jest obowiązkowe, prowadzący postępowanie przekazuje sprawę niezwłocznie prokuratorowi.

- § 2. W wypadkach niecierpiących zwłoki, w szczególności wtedy, gdy mogłoby to spowodować zatarcie śladów lub dowodów przestępstwa, można w toku czynności wymienionych w § 1 przesłuchać osobę podejrzaną o popełnienie przestępstwa w charakterze podejrzanego przed wydaniem postanowienia o przedstawieniu zarzutów, jeżeli zachodzą warunki do sporządzenia takiego postanowienia. Przesłuchanie rozpoczyna się od informacji o treści zarzutu.
- § 3. W wypadku przewidzianym w § 2, w sprawach, w których prowadzenie śledztwa jest obowiązkowe, najpóźniej w ciągu 5 dni od dnia przesłuchania wydaje się postanowienie o przedstawieniu zarzutów albo, w razie braku warunków do jego sporządzenia, umarza się postępowanie w stosunku do osoby przesłuchanej.
- § 4. W sprawach, w których obowiązkowe jest prowadzenie śledztwa, postanowienie przewidziane w § 3 wydaje prokurator.
- § 5. Czynności, o których mowa w § 1 i 2, mogą być dokonywane tylko w ciągu 5 dni od dnia pierwszej czynności.
- § 6. W wypadkach określonych w § 1 i 2 czas trwania śledztwa lub dochodzenia liczy się od dnia pierwszej czynności.

Rozdział 35. Przebieg śledztwa

Art. 309 [Przedmiot śledztwa] Śledztwo prowadzi się w sprawach:

- 1) w których rozpoznanie w pierwszej instancji należy do właściwości sądu okręgowego;
- 2) o występki – gdy osobą podejrzaną jest sędzia, prokurator, funkcjonariusz Policji, Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego, Agencji Wywiadu, Służby Kontrwywiadu Wojskowego, Służby Wywiadu Wojskowego, Służby Celnej lub Centralnego Biura Antykorupcyjnego;
- 3) o występki – gdy osobą podejrzaną jest funkcjonariusz Straży Granicznej, Żandarmerii Wojskowej, finansowego organu postępowania przygotowawczego lub organu nadrzędnego nad finansowym organem postępowania przygotowawczego, w zakresie spraw należących do właściwości tych organów lub o występki popełnione przez tych funkcjonariuszy w związku z wykonywaniem czynności służbowych;
- 4) o występki, w których nie prowadzi się dochodzenia;
- 5) o występki, w których prowadzi się dochodzenie, jeżeli prokurator tak postanowi ze względu na wagę lub zawiłość sprawy.

Art. 310 [Termin ukończenia śledztwa]

- § 1. Śledztwo powinno być ukończone w ciągu 3 miesięcy.
- § 2. W uzasadnionych wypadkach okres śledztwa może być przedłużony na dalszy czas oznaczony przez prokuratora nadzorującego śledztwo lub prokuratora bezpośrednio przełożonego wobec prokuratora, który prowadzi śledztwo, nie dłuższy jednak niż rok. W szczególnie uzasadnionych wypadkach właściwy prokurator nadrzędny nad prokuratorem nadzorującym lub prowadzącym śledztwo może przedłużyć jego okres na dalszy czas oznaczony.

Art. 311 [Organy prowadzące]

- § 1. Śledztwo prowadzi prokurator.
- § 2. Prokurator może powierzyć Policji przeprowadzenie śledztwa w całości lub w określonym zakresie albo dokonanie poszczególnych czynności śledztwa; w wypadkach określonych w art. 309 pkt 2 i 3 można powierzyć Policji jedynie dokonanie poszczególnych czynności śledztwa.
- § 3. Powierzenie przewidziane w § 2 nie może obejmować czynności związanych z przedstawieniem zarzutów, zmianą lub uzupełnieniem postanowienia o przedstawieniu zarzutów oraz zamknięciem śledztwa; może jednak mieć zastosowanie art. 308 § 2.
- § 4. W sytuacji, o której mowa w § 2, Policja może dokonać innych czynności, jeżeli wyłoni się taka potrzeba.
- § 5. Prokurator może zastrzec do osobistego wykonania jakąkolwiek czynność śledztwa, a w szczególności czynności wymagające postanowienia.
- § 6. (*uchylony*)
- § 7. (*uchylony*)

Art. 312 [Inne organy] Uprawnienia Policji przysługują także:

- 1) organom Straży Granicznej, Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego, Służby Celnej, Centralnego Biura Antykorupcyjnego oraz Żandarmerii Wojskowej, w zakresie ich właściwości;
- 2) innym organom przewidzianym w przepisach szczególnych.

Art. 313 [Przedstawienie zarzutów]

- § 1. Jeżeli dane istniejące w chwili wszczęcia śledztwa lub zebrane w jego toku uzasadniają dostatecznie podejrzenie, że czyn popełniła określona osoba, sporządza się postanowienie o przedstawieniu zarzutów, ogłasza je niezwłocznie podejrzanemu i przesłuchuje się go, chyba że ogłoszenie postanowienia lub przesłuchanie podejrzanego nie jest możliwe z powodu jego ukrywania się lub nieobecności w kraju.
- § 2. Postanowienie o przedstawieniu zarzutów zawiera wskazanie podejrzanego, dokładne określenie zarzucanego mu czynu i jego kwalifikacji prawnej.
- § 3. Podejrzanym może do czasu zawiadomienia go o terminie zaznajomienia z materiałami śledztwa żądać podania mu ustnie podstaw zarzutów, a także sporządzenia uzasadnienia na piśmie, o czym należy go pouczyć. Uzasadnienie doręcza się podejrzanemu i ustanowionemu obrońcy w terminie 14 dni.
- § 4. W uzasadnieniu należy w szczególności wskazać, jakie fakty i dowody zostały przyjęte za podstawę zarzutów.

Art. 314 [Rozszerzenie i zmiana zarzutów] Jeżeli w toku śledztwa okaże się, że podejrzanemu należy zarzucić czyn nie objęty wydanym uprzednio postanowieniem o przedstawieniu zarzutów albo czyn w zmienionej w istotny sposób postaci lub też, że czyn zarzucany należy zakwalifikować z surowszego przepisu, wydaje się niezwłocznie nowe postanowienie, ogłasza się je podejrzanemu oraz przesłuchuje się go. Przepis art. 313 § 3 i 4 stosuje się odpowiednio.

Art. 315 [Wnioski dowodowe]

- § 1. Podejrzanym i jego obrońcą oraz pokrzywdzonym i jego pełnomocnikiem mogą składać wnioski o dokonanie czynności śledztwa.
- § 2. Stronie, która złożyła wniosek, oraz jej obrońcy lub pełnomocnikowi nie można odmówić wzięcia udziału w czynności, jeżeli tego żądają. Przepis art. 318 zdanie drugie stosuje się.

Art. 316 [Czynności niepowtarzalne]

- § 1. Jeżeli czynności śledztwa nie będzie można powtórzyć na rozprawie, należy podejrzanego, pokrzywdzonego i ich przedstawicieli ustawowych, a obrońcę i pełnomocnika, jeżeli są już w sprawie ustanowieni, dopuścić do udziału w czynności, chyba że zachodzi niebezpieczeństwo utraty lub zniekształcenia dowodu w razie zwłoki.
- § 2. Podejrzanego pozbawionego wolności nie sprowadza się wtedy, gdy zwłoka grozi utratą lub zniekształceniem dowodu.
- § 3. Jeżeli zachodzi niebezpieczeństwo, że świadka nie będzie można przesłuchać na rozprawie, strona lub prokurator albo inny organ prowadzący postępowanie mogą zwrócić się do sądu z żądaniem przesłuchania go przez sąd.

Art. 317 [Udział w innych czynnościach]

- § 1. Strony, a obrońcę lub pełnomocnika, gdy są już w sprawie ustanowieni, należy także na żądanie dopuścić do udziału w innych czynnościach śledztwa.
- § 2. W szczególnie uzasadnionym wypadku prokurator może postanowieniem odmówić dopuszczenia do udziału w czynności ze względu na ważny interes śledztwa albo odmówić sprowadzenia oskarżonego pozbawionego wolności, gdy spowodowałyby to poważne trudności.

Art. 318 [Opinia biegłego] Gdy dopuszczono dowód z opinii biegłych albo instytucji naukowej lub specjalistycznej, podejrzanemu i jego obrońcy oraz pokrzywdzonemu i jego pełnomocnikowi doręcza się postanowienie o dopuszczeniu tego dowodu i zezwala na wzięcie udziału w przesłuchaniu biegłych oraz na zapoznanie się z opinią, jeżeli złożona została na piśmie. Podejrzanego pozbawionego wolności nie sprowadza się, gdy spowodowałyby to poważne trudności.

Art. 319 (uchylony)

Art. 320 (uchylony)

Rozdział 36. Zamknięcie śledztwa

Art. 321 [Czynności zaznajomienia podejrzanego z materiałami postępowania]

- § 1. Jeżeli istnieją podstawy do zamknięcia śledztwa, na wniosek podejrzanego lub jego obrońcy o końcowe zaznajomienie z materiałami postępowania, prowadzący postępowanie powiadamia podejrzanego i obrońcę o terminie końcowego zaznajomienia, pouczając ich o prawie uprzedniego przejrzania akt w terminie odpowiednim do wagi lub zawichości sprawy, określonym przez organ procesowy. W celu przejrzania akt prokurator może udostępnić akta w postaci elektronicznej.

- § 2. Termin zaznajomienia podejrzanego z materiałami postępowania powinien być tak wyznaczony, aby od daty doręczenia zawiadomienia o nim podejrzanemu i jego obrońcy upłynęło co najmniej 7 dni.
- § 3. W czynnościach zaznajomienia podejrzanego z materiałami postępowania ma prawo uczestniczyć obrońca.
- § 4. Nieusprawiedliwione niestawiennictwo podejrzanego lub jego obrońcy nie tamuje dalszego postępowania.
- § 5. W terminie 3 dni od daty zaznajomienia podejrzanego z materiałami postępowania strony mogą składać wnioski o uzupełnienie śledztwa. Przepis art. 315 § 2 stosuje się odpowiednio.
- § 6. Jeżeli nie zachodzi potrzeba uzupełnienia śledztwa, wydaje się postanowienie o jego zamknięciu i ogłasza się je lub o jego treści zawiadamia się podejrzanego oraz jego obrońcę.

Art. 322 [Umorzenie śledztwa]

- § 1. Jeżeli postępowanie nie dostarczyło podstaw do wniesienia aktu oskarżenia, a nie zachodzą warunki określone w art. 324, umarza się śledztwo bez konieczności uprzedniego zaznajomienia z materiałami postępowania i jego zamknięcia.
- § 2. Postanowienie o umorzeniu śledztwa powinno zawierać, oprócz danych wymienionych w art. 94, dokładne określenie czynu i jego kwalifikacji prawnej oraz wskazanie przyczyn umorzenia.
- § 3. Jeżeli umorzenie następuje po wydaniu postanowienia o przedstawieniu zarzutów albo przesłuchaniu osoby w charakterze podejrzanego, postanowienie o umorzeniu powinno zawierać także imię i nazwisko podejrzanego oraz w razie potrzeby inne dane o jego osobie.

Art. 323 [Dowody rzeczowe]

- § 1. W razie umorzenia śledztwa prokurator wydaje postanowienie co do dowodów rzeczowych stosownie do przepisów art. 230–233.
- § 2. Na postanowienie, o którym mowa w § 1, przysługuje zażalenie podejrzanemu, pokrzywdzonemu i osobie, od której przedmioty te odebrano lub która zgłosiła do nich roszczenie.
- § 3. Po uprawomocnieniu się postanowienia o umorzeniu śledztwa prokurator, w razie istnienia podstaw określonych w art. 45a Kodeksu karnego lub w art. 43 § 1 i 2 oraz art. 47 § 4 Kodeksu karnego skarbowego, występuje do sądu z wnioskiem o orzeczenie przepadku. Z takim wnioskiem prokurator może wystąpić również w wypadku umorzenia postępowania wobec niewykrycia sprawcy przestępstwa, przestępstwa skarbowego lub wykroczenia skarbowego, o ile przepis przewiduje orzeczenie przepadku.

Art. 324 [Wniosek o umorzenie śledztwa i zastosowanie środków zabezpieczających]

- § 1. Jeżeli zostanie ustalone, że podejrzany dopuścił się czynu w stanie niepoczytalności, a istnieją podstawy do zastosowania środków zabezpieczających, prokurator po zamknięciu śledztwa kieruje sprawę do sądu z wnioskiem o umorzenie postępowania i zastosowanie środków zabezpieczających. Przepis art. 321 stosuje się odpowiednio.
- § 1a. Do wniosku, o którym mowa w § 1, stosuje się odpowiednio art. 331 § 1 i 4, art. 332, art. 333 § 1–3 i art. 334 § 1, a przekazując wniosek do sądu, prokurator informuje o tym ujawnionego pokrzywdzonego.
- § 2. Jeżeli sąd nie znajduje podstaw do uwzględnienia wniosku, o którym mowa w § 1, przekazuje sprawę prokuratorowi do dalszego prowadzenia.
- § 3. Na postanowienie sądu przysługuje zażalenie.

Art. 325 [Zawieszenie śledztwa] Postanowienie o zawieszeniu śledztwa, jeżeli nie zostało wydane przez prokuratora, wymaga jego pisemnego zatwierdzenia.

Rozdział 36a. Dochodzenie

Art. 325a [Odpowiednie stosowanie przepisów o śledztwie]

- § 1. Dochodzenie prowadzi Policja lub organy, o których mowa w art. 312, chyba że prowadzi je prokurator.
- § 2. Przepisy dotyczące śledztwa stosuje się odpowiednio do dochodzenia, jeżeli przepisy niniejszego rozdziału nie stanowią inaczej.

Art. 325b [Zakres spraw objętych dochodzeniem]

- § 1. Dochodzenie prowadzi się w sprawach o przestępstwa należące do właściwości sądu rejonowego:
 - 1) zagrożone karą nieprzekraczającą 5 lat pozbawienia wolności, z tym że w wypadku przestępstw przeciwko mieniu tylko wówczas, gdy wartość przedmiotu przestępstwa albo szkoda wyrządzona lub grożąca nie przekracza 200 000 zł;
 - 2) przewidziane w art. 159, art. 254a i art. 262 § 2 Kodeksu karnego;
 - 3) przewidziane w art. 279 § 1, art. 286 § 1 i 2 oraz w art. 289 § 2 Kodeksu karnego, jeżeli wartość przedmiotu przestępstwa albo szkoda wyrządzona lub grożąca nie przekracza 200 000 zł.

§ 2. Spośród spraw o przestępstwa wymienione w § 1 pkt 1 nie prowadzi się dochodzenia w sprawach o przestępstwa określone w art. 155, art. 156 § 2, art. 157a § 1, art. 165 § 2, art. 168, art. 174 § 2, art. 175, art. 181–184, art. 186, art. 201, art. 231 § 1 i 3, art. 240 § 1, art. 250a § 1–3, art. 265 § 3 oraz w rozdziale XXXVI, z wyjątkiem art. 297 i art. 300, i rozdziale XXXVII Kodeksu karnego.

Art. 325c (uchylony)

Art. 325d [Upoważnienie] Minister Sprawiedliwości w porozumieniu z właściwymi ministrami określi, w drodze rozporządzenia, organy uprawnione obok Policji do prowadzenia dochodzeń oraz organy uprawnione do wnoszenia i popierania oskarżenia przed sądem pierwszej instancji w sprawach, w których prowadzono dochodzenie, jak również zakres spraw zleconych tym organom, mając na uwadze określony przez ustawę zakres kompetencji tych organów.

Art. 325e [Postanowienia w dochodzeniu]

§ 1. Postanowienia o wszczęciu dochodzenia, odmowie wszczęcia dochodzenia, umorzeniu dochodzenia i wpisaniu sprawy do rejestru przestępstw, umorzeniu dochodzenia oraz o jego zawieszeniu wydaje prowadzący postępowanie. Mogą one zostać zamieszczone w protokole, o którym mowa w art. 304a, i nie wymagają uzasadnienia. Na wniosek strony organ prowadzący dochodzenie podaje ustnie najważniejsze powody rozstrzygnięcia.

§ 1a. W przypadku gdy zawiadomienie o przestępstwie zostało złożone przez inspektora pracy lub Najwyższą Izbę Kontroli, uzasadnienie postanowienia o odmowie wszczęcia dochodzenia oraz umorzeniu dochodzenia sporządza się na ich wniosek. Przepisy art. 422 i art. 423 stosuje się odpowiednio. Zażalenie wnosi się w terminie 7 dni od daty doręczenia postanowienia z uzasadnieniem.

§ 2. Postanowienia, o których mowa w § 1, z wyjątkiem postanowienia o wszczęciu dochodzenia oraz umorzeniu i wpisaniu sprawy do rejestru przestępstw, zatwierdza prokurator. Przepisy art. 323 stosuje prokurator, a w sprawie, którą po umorzeniu wpisano do rejestru przestępstw – Policja.

§ 3. (uchylony)

§ 4. Zażalenie na postanowienie o umorzeniu dochodzenia i wpisaniu sprawy do rejestru przestępstw wnosi się do prokuratora właściwego do sprawowania nadzoru nad dochodzeniem. Jeżeli prokurator nie przychylił się do zażalenia, kieruje je do sądu.

Art. 325f [Postępowanie rejestrowe]

§ 1. Jeżeli dane uzyskane w toku czynności, o których mowa w art. 308 § 1, lub prowadzonego przez okres co najmniej 5 dni dochodzenia nie stwarzają dostatecznych podstaw do wykrycia sprawcy w drodze dalszych czynności procesowych, można wydać postanowienie o umorzeniu dochodzenia i wpisaniu sprawy do rejestru przestępstw.

§ 2. Po wydaniu postanowienia, o którym mowa w § 1, Policja, na podstawie odrębnych przepisów, prowadzi czynności w celu wykrycia sprawcy i uzyskania dowodów.

§ 3. Jeżeli zostaną ujawnione dane pozwalające na wykrycie sprawcy, Policja wydaje postanowienie o podjęciu na nowo dochodzenia. Przepis art. 305 § 4 stosuje się odpowiednio; przepisów art. 305 § 3 zdanie pierwsze oraz art. 327 § 1 nie stosuje się.

§ 4. (uchylony)

Art. 325g [Przesłuchanie podejrzanego]

§ 1. Nie jest wymagane sporządzenie postanowienia o przedstawieniu zarzutów oraz wydanie postanowienia o zamknięciu dochodzenia, chyba że podejrzany jest tymczasowo aresztowany.

§ 2. Przesłuchanie osoby podejrzanego zaczyna się od powiadomienia jej o treści zarzutu wpisanego do protokołu przesłuchania. Osobę tę od chwili rozpoczęcia przesłuchania uważa się za podejrzanego.

§ 3. Podejrzanemu należy umożliwić przygotowanie się do obrony, a zwłaszcza ustanowienie lub wyznaczenie obrońcy.

Art. 325h [Ograniczenie dochodzenia] Dochodzenie można ograniczyć do ustalenia, czy zachodzą wystarczające podstawy do wniesienia aktu oskarżenia lub innego zakończenia postępowania. Należy jednak dokonać czynności przewidzianych w art. 321 § 1–5 oraz w art. 325g § 2, przesłuchać podejrzanego i pokrzywdzonego oraz przeprowadzić i utrwalić w protokołach czynności, których nie będzie można powtórzyć. Utrwalenie innych czynności dowodowych następuje w formie protokołu ograniczonego do zapisu najbardziej istotnych oświadczeń osób biorących udział w czynności; przepisu art. 148 § 2 zdanie pierwsze nie stosuje się.

Art. 325i [Termin zakończenia dochodzenia; inne zagadnienia]

§ 1. Dochodzenie powinno być ukończone w ciągu 2 miesięcy. Prokurator może przedłużyć ten okres do 3 miesięcy, a w wypadkach szczególnie uzasadnionych – na dalszy czas oznaczony.

§ 2. (*uchylony*)

§ 3. Uprawnienia prokuratora określone w art. 335, art. 336 i art. 387 § 2 przysługują także innym niż prokurator organom uprawnionym do wnoszenia i popierania oskarżenia w sprawach o przestępstwa ścigane z oskarżenia publicznego.

Rozdział 37.

Nadzór prokuratora nad postępowaniem przygotowawczym

Art. 326 [Zakres nadzoru]

§ 1. Prokurator sprawuje nadzór nad postępowaniem przygotowawczym w zakresie, w jakim go sam nie prowadzi; prokurator może także objąć nadzorem postępowanie, o którym mowa w art. 307.

§ 2. Prokurator jest obowiązany czuwać nad prawidłowym i sprawnym przebiegiem całego nadzorowanego przez siebie postępowania.

§ 3. Z tytułu sprawowanego nadzoru prokurator może w szczególności:

- 1) zaznajamiać się z zamierzeniami prowadzącego postępowanie, wskazywać kierunki postępowania oraz wydawać co do tego zarządzenia;
- 2) żądać przedstawienia sobie materiałów zbieranych w toku postępowania;
- 3) uczestniczyć w czynnościach dokonywanych przez prowadzących postępowanie, osobiście je przeprowadzać albo przejąć sprawę do swego prowadzenia;
- 4) wydawać postanowienia, zarządzenia lub polecenia oraz zmieniać i uchylać postanowienia i zarządzenia wydane przez prowadzącego postępowanie.

§ 4. W razie niewykonania przez organ niebędący prokuratorem postanowienia, zarządzenia lub polecenia wydanego przez prokuratora sprawującego nadzór, na jego żądanie przełożony funkcjonariusza wszczynają postępowanie służbowe; o wyniku postępowania informuje się prokuratora.

Art. 327 [Podjęcie i wznowienie postępowania przygotowawczego]

§ 1. Umorzone postępowanie przygotowawcze może być w każdym czasie podjęte na nowo na mocy postanowienia prokuratora, jeżeli nie będzie się toczyć przeciw osobie, która w poprzednim postępowaniu występowała w charakterze podejrzanego. Przepis ten stosuje się odpowiednio w sprawie, w której odmówiono wszczęcia śledztwa lub dochodzenia.

§ 2. Prawomocnie umorzone postępowanie przygotowawcze wznowia się przeciwko osobie, która występowała w charakterze podejrzanego, na mocy postanowienia prokuratora nadrzędnego nad tym, który wydał lub zatwierdził postanowienie o umorzeniu, tylko wtedy, gdy ujawnią się nowe istotne fakty lub dowody nie znane w poprzednim postępowaniu albo gdy zachodzi okoliczność określona w art. 11 § 3. Przewidziane w ustawie ograniczenia okresu tymczasowego aresztowania stosuje się wówczas do łącznego czasu trwania tego środka.

§ 3. Przed wydaniem postanowienia o podjęciu lub wznowieniu, prokurator może przedsięwziąć osobiście lub zlecić Policji dokonanie niezbędnych czynności dowodowych w celu sprawdzenia okoliczności uzasadniających wydanie postanowienia.

§ 4. Po wniesieniu aktu oskarżenia sąd umarza postępowanie, jeżeli stwierdzi, że postępowanie przygotowawcze wznowiono mimo braku podstaw.

Art. 328 [Nadzwyczajne uchylenie prawomocnego postanowienia o wznowieniu postępowania przygotowawczego]

§ 1. Prokurator Generalny może uchylić prawomocne postanowienie o umorzeniu postępowania przygotowawczego w stosunku do osoby, która występowała w charakterze podejrzanego, jeżeli stwierdzi, że umorzenie postępowania było niezasadne. Nie dotyczy to wypadku, w którym sąd utrzymał w mocy postanowienie o umorzeniu.

§ 2. Po upływie roku od daty uprawomocnienia się postanowienia o umorzeniu Prokurator Generalny może uchylić lub zmienić postanowienie albo jego uzasadnienie jedynie na korzyść podejrzanego.

Rozdział 38.

Czynności sądowe w postępowaniu przygotowawczym

Art. 329 [Właściwość i skład sądu]

§ 1. Przewidzianych w ustawie czynności w postępowaniu przygotowawczym dokonuje na posiedzeniu sąd powołany do rozpoznania sprawy w pierwszej instancji, jeżeli ustawa nie stanowi inaczej.

§ 2. Sąd dokonuje czynności jednoosobowo także wtedy, gdy rozpoznaje zażalenie na czynności postępowania przygotowawczego, chyba że ustawa stanowi inaczej.

Art. 330 [Akt oskarżenia pokrzywdzonego]

- § 1. Uchylając postanowienie o umorzeniu postępowania przygotowawczego lub odmowie jego wszczęcia, sąd wskazuje powody uchylenia, a w miarę potrzeby także okoliczności, które należy wyjaśnić, lub czynności, które należy przeprowadzić. Wskazania te są dla organu prowadzącego postępowanie przygotowawcze wiążące.
- § 2. Jeżeli organ prowadzący postępowanie nadal nie znajduje podstaw do wniesienia aktu oskarżenia, wydaje ponownie postanowienie o umorzeniu postępowania lub odmowie jego wszczęcia. W takim wypadku pokrzywdzony, który wykorzystał uprawnienia przewidziane w art. 306 § 1 i 1a, może wnieść akt oskarżenia określony w art. 55 § 1 – o czym należy go pouczyć.
- § 3. W razie wniesienia przez pokrzywdzonego aktu oskarżenia prezes sądu przesyła jego odpis prokuratorowi, wzywając go do nadesłania w terminie 14 dni akt postępowania przygotowawczego.

Rozdział 39. Akt oskarżenia

Art. 331 [Sposoby zakończenia postępowania przygotowawczego; terminy]

- § 1. W ciągu 14 dni od daty zamknięcia śledztwa albo od otrzymania aktu oskarżenia sporządzonego przez Policję w dochodzeniu, prokurator sporządza akt oskarżenia lub zatwierdza akt oskarżenia sporządzony przez Policję w dochodzeniu i wnosi go do sądu albo sam wydaje postanowienie o umorzeniu, o zawieszeniu albo o uzupełnieniu śledztwa lub dochodzenia.
- § 2. Organ, o którym mowa w art. 325d, może wnieść akt oskarżenia bezpośrednio do sądu, chyba że prokurator postanowi inaczej.
- § 3. Jeżeli podejrzany jest tymczasowo aresztowany, termin wymieniony w § 1 wynosi 7 dni.
- § 4. W sprawie, w której wobec podejrzanego stosowane jest tymczasowe aresztowanie, akt oskarżenia należy wnieść nie później niż 14 dni przed upływem dotychczas określonego terminu stosowania tego środka.

Art. 332 [Treść aktu oskarżenia]

- § 1. Akt oskarżenia powinien zawierać:
 - 1) imię i nazwisko oskarżonego, inne dane o jego osobie, dane o zastosowaniu środka zapobiegawczego oraz zabezpieczenia majątkowego;
 - 2) dokładne określenie zarzucanego oskarżonemu czynu ze wskazaniem czasu, miejsca, sposobu i okoliczności jego popełnienia oraz skutków, a zwłaszcza wysokości powstałej szkody;
 - 3) wskazanie, że czyn został popełniony w warunkach wymienionych w art. 64 lub art. 65 Kodeksu karnego albo art. 37 § 1 Kodeksu karnego skarbowego;
 - 4) wskazanie przepisów ustawy karnej, pod które zarzucany czyn podpada;
 - 5) wskazanie sądu właściwego do rozpoznania sprawy.
 - 6) *(uchylony)*
- § 2. Do aktu oskarżenia dołącza się jego uzasadnienie, przytaczające fakty i dowody, na których oskarżenie się opiera, a w miarę potrzeby wyjaśniające podstawę prawną oskarżenia i omawiające okoliczności, na które powołuje się oskarżony w swej obronie.
- § 3. Jeżeli postępowanie przygotowawcze zakończyło się w formie dochodzenia, akt oskarżenia może nie zawierać uzasadnienia.

Art. 333 [Treść aktu oskarżenia; załączniki i wnioski prokuratora]

- § 1. Akt oskarżenia powinien także zawierać:
 - 1) listę osób, których wezwania oskarżyciel żąda;
 - 2) wykaz innych dowodów, których przeprowadzenia na rozprawie głównej domaga się oskarżyciel.
- § 2. Prokurator może wnieść o zaniechanie wezwania i odczytanie na rozprawie zeznań świadków przebywających za granicą lub mających stwierdzić okoliczności, którym oskarżony w wyjaśnieniach swych nie zaprzeczył, a okoliczności te nie są tak doniosłe, aby konieczne było bezpośrednie przesłuchanie świadków na rozprawie. Nie dotyczy to osób wymienionych w art. 182.
- § 3. Do aktu oskarżenia dołącza się, do wiadomości sądu, listę ujawnionych osób pokrzywdzonych z podaniem ich adresów, a także adresy osób, o których mowa w § 1 pkt 1.
- § 4. *(uchylony)*

Art. 334 [Przesłanie akt; zawiadomienie o przesłaniu aktu oskarżenia do sądu]

- § 1. Z aktem oskarżenia przesyła się sądowi akta postępowania przygotowawczego wraz z załącznikami.
- § 2. Do aktu oskarżenia dołącza się także:
 - 1) załącznik adresowy do akt sprawy;
 - 2) po jednym odpisie tego aktu dla każdego oskarżonego, a w przypadku określonym w art. 335 § 2 także dla każdego pokrzywdzonego.

§ 3. O przesłaniu aktu oskarżenia do sądu oraz o treści przepisów art. 343 i art. 343a oskarżyciel publiczny zawiadamia oskarżonego i ujawnionego pokrzywdzonego, a także osobę lub instytucję, która złożyła zawiadomienie o przestępstwie. Pokrzywdzonego należy pouczyć o treści przepisu art. 49a, a także o prawie do złożenia oświadczenia o działaniu w charakterze oskarżyciela posiłkowego.

Art. 335 [Wniosek o wydanie na posiedzeniu wyroku skazującego i orzeczenie uzgodnionych z oskarżonym kar]

§ 1. Jeżeli oskarżony przyznaje się do winy, a w świetle jego wyjaśnień okoliczności popełnienia przestępstwa i wina nie budzą wątpliwości, a postawa oskarżonego wskazuje, że cele postępowania zostaną osiągnięte, można zaniechać przeprowadzenia dalszych czynności. Jeżeli zachodzi potrzeba oceny wiarygodności złożonych wyjaśnień, czynności dowodowych dokonuje się jedynie w niezbędnym do tego zakresie. W każdym jednak wypadku, jeżeli jest to konieczne dla zabezpieczenia śladów i dowodów przestępstwa przed ich utratą, zniekształceniem lub zniszczeniem, należy przeprowadzić w niezbędnym zakresie czynności procesowe, a zwłaszcza dokonać oględzin, w razie potrzeby z udziałem biegłego, przeszukania lub czynności wymienionych w art. 74 § 2 pkt 1 w stosunku do osoby podejrzanej, a także przedsięwziąć wobec niej inne niezbędne czynności, nie wyłączając pobrania krwi, włosów i wydzielin organizmu. Prokurator, zamiast z aktem oskarżenia, występuje do sądu z wnioskiem o wydanie na posiedzeniu wyroku skazującego i orzeczenie uzgodnionych z oskarżonym kar lub innych środków przewidzianych za zarzucany mu występki, uwzględniających również prawnie chronione interesy pokrzywdzonego. Uzgodnienie może obejmować także wydanie określonego rozstrzygnięcia w przedmiocie poniesienia kosztów procesu.

§ 1a. Do wniosku, o którym mowa w § 1, stosuje się odpowiednio przepisy dotyczące aktu oskarżenia zawarte w rozdziale 40, z wyjątkiem art. 344a.

§ 2. Prokurator może dołączyć do aktu oskarżenia wniosek o wydanie na posiedzeniu wyroku skazującego i orzeczenie uzgodnionych z oskarżonym kar lub innych środków przewidzianych za zarzucany mu występki, uwzględniających też prawnie chronione interesy pokrzywdzonego, jeżeli okoliczności popełnienia przestępstwa i wina oskarżonego nie budzą wątpliwości, oświadczenia dowodowe złożone przez oskarżonego nie są sprzeczne z dokonanyimi ustaleniami, a postawa oskarżonego wskazuje, że cele postępowania zostaną osiągnięte. Do wniosku stosuje się odpowiednio przepisy § 1 zdanie piąte i § 3 zdanie drugie. Do aktu oskarżenia nie stosuje się przepisów art. 333 § 1 i 2.

§ 2a. Prokurator, uzgadniając z oskarżonym treść wniosku, o którym mowa w § 1 lub 2, poucza go o treści art. 447 § 5. O pouczeniu zamieszcza się adnotację w aktach sprawy.

§ 3. Wniosek, o którym mowa w § 1, powinien zawierać dane wskazane w art. 332 § 1. Uzasadnienie wniosku ogranicza się do wskazania dowodów świadczących o tym, że okoliczności popełnienia czynu i wina oskarżonego nie budzą wątpliwości oraz że cele postępowania zostaną osiągnięte bez przeprowadzenia rozprawy. Przepisy art. 333 § 3 i art. 334 stosuje się odpowiednio. Stronom, obrońcom i pełnomocnikom przysługuje prawo do przejrzenia akt sprawy, o czym należy ich pouczyć.

§ 4. W wypadku gdy sąd, nie uwzględniając wniosku, o którym mowa w § 1, zwrócił sprawę prokuratorowi, ponowne wystąpienie z takim wnioskiem jest możliwe, jeżeli zwrot nastąpił z przyczyn wskazanych w art. 343 § 1, 2 lub 3. Zwrot sprawy nie stoi też na przeszkodzie wystąpieniu następnie z wnioskiem, o którym mowa w § 2.

Art. 336 [Wniosek o warunkowe umorzenie postępowania]

§ 1. Jeżeli spełnione są przesłanki uzasadniające warunkowe umorzenie postępowania, prokurator może zamiast aktu oskarżenia sporządzić i skierować do sądu wniosek o takie umorzenie.

§ 2. Do wniosku stosuje się odpowiednio przepisy art. 332 § 1 pkt 1, 2, 4 i 5. Uzasadnienie wniosku można ograniczyć do wskazania dowodów świadczących o tym, że wina oskarżonego nie budzi wątpliwości, a ponadto okoliczności przemawiających za warunkowym umorzeniem.

§ 3. Prokurator może wskazać proponowany okres próby, obowiązki, które należy nałożyć na oskarżonego i stosownie do okoliczności, wnioski co do dozoru.

§ 4. Do wniosku dołącza się, do wiadomości sądu, listę ujawnionych osób pokrzywdzonych z podaniem ich adresów. Przepis art. 334 stosuje się odpowiednio.

§ 5. Do wniosku o warunkowe umorzenie postępowania stosuje się odpowiednio przepisy dotyczące aktu oskarżenia zawarte w rozdziale 40.

Dział VIII.
Postępowanie przed sądem pierwszej instancji

Rozdział 40.
Wstępna kontrola oskarżenia

Art. 337 [Kontrola wymagań formalnych]

- § 1. Jeżeli akt oskarżenia nie odpowiada warunkom formalnym wymienionym w art. 119, art. 332, art. 333 lub art. 335, a także jeżeli nie zostały spełnione warunki wymienione w art. 334, prezes sądu zwraca go oskarżycielowi w celu usunięcia braków w terminie 7 dni.
- § 1a. (*uchylony*)
- § 2. Na zarządzenie, o którym mowa w § 1, oskarżycielowi przysługuje zażalenie do sądu właściwego do rozpoznania sprawy.
- § 3. Oskarżyciel publiczny, który nie wnosi zażalenia, jest obowiązany wnieść w terminie wskazanym w § 1 poprawiony lub uzupełniony akt oskarżenia.
- § 4. (*uchylony*)

Art. 337a [Informacje udzielane na wniosek pokrzywdzonego]

- § 1. Na wniosek pokrzywdzonego należy poinformować go o dacie i miejscu rozprawy albo posiedzenia, o którym mowa w art. 339 § 3 pkt 1 i 2, art. 341 lub art. 343, oraz o zarzutach oskarżenia i ich kwalifikacji prawnej.
- § 2. Jeżeli wnioski, o których mowa w § 1, złożyło tylu pokrzywdzonych, że ich indywidualne poinformowanie spowodowałoby poważne utrudnienie w prowadzeniu postępowania, informację zamieszcza się przez ogłoszenie na stronie internetowej sądu. W informacji wskazuje się sygnaturę akt sprawy, a nie podaje się danych osobowych zawartych w zarzutach.

Art. 338 [Dalsze czynności prezesa]

- § 1. Jeżeli akt oskarżenia odpowiada warunkom formalnym, prezes sądu lub referendarz sądowy niezwłocznie zarządza doręczenie jego odpisu oskarżonemu, wzywając do składania wniosków dowodowych w terminie 7 dni od daty doręczenia mu aktu oskarżenia.
- § 1a. Oskarżonego poucza się również o treści przepisów art. 291 § 3, art. 338a, art. 341 § 1, art. 349 § 8, art. 374, art. 376, art. 377 i art. 422 oraz o tym, że wniosek o wyznaczenie obrońcy z urzędu powinien być złożony najpóźniej w terminie 7 dni od daty doręczenia wezwania albo zawiadomienia o terminie rozprawy albo posiedzenia, o którym mowa w art. 341 lub art. 343, jak również o tym, że w zależności od wyniku procesu oskarżony może być obciążony kosztami wyznaczenia obrońcy z urzędu.
- § 1b. Jeżeli złożono wniosek, o którym mowa w art. 335 § 1, albo akt oskarżenia zawiera wniosek, o którym mowa w art. 335 § 2, jego odpis doręcza się ujawnionemu pokrzywdzonemu.
- § 2. Oskarżony ma prawo wniesienia, w terminie 7 dni od doręczenia mu aktu oskarżenia, pisemnej odpowiedzi na akt oskarżenia, o czym należy go pouczyć.
- § 3. Jeżeli zachodzi niebezpieczeństwo ujawnienia informacji niejawnych o klauzuli „tajne” lub „ściśle tajne”, oskarżonemu doręcza się odpis aktu oskarżenia bez uzasadnienia. Uzasadnienie aktu oskarżenia udostępnia się jednak z zachowaniem rygorów określonych przez prezesa sądu lub sąd.

Art. 338a [Wniosek o wydanie wyroku skazującego bez postępowania dowodowego] Oskarżony, któremu zarzucono przestępstwo zagrożone karą nieprzekraczającą 15 lat pozbawienia wolności, może przed doręzeniem mu zawiadomienia o terminie rozprawy złożyć wniosek o wydanie wyroku skazującego i wymierzenie mu określonej kary lub środka karnego, orzeczenie przepadku lub środka kompensacyjnego bez przeprowadzenia postępowania dowodowego. Wniosek może również dotyczyć wydania określonego rozstrzygnięcia w przedmiocie poniesienia kosztów procesu.

Art. 339 [Posiedzenie sądu]

- § 1. Prezes sądu kieruje sprawę na posiedzenie, jeżeli:
- 1) prokurator złożył wniosek o orzeczenie środków zabezpieczających;
 - 2) zachodzi potrzeba rozważenia kwestii warunkowego umorzenia postępowania;
 - 3) do aktu oskarżenia dołączono wniosek, o którym mowa w art. 335 § 2;
 - 3a) prokurator złożył wniosek, o którym mowa w art. 335 § 1.
 - 4) (*uchylony*)
 - 5) (*uchylony*)
- § 2. (*uchylony*)
- § 3. Prezes sądu kieruje sprawę na posiedzenie także wtedy, gdy zachodzi potrzeba innego rozstrzygnięcia przekraczającego jego uprawnienia, a zwłaszcza:
- 1) umorzenia postępowania na podstawie art. 17 § 1 pkt 2–11;
 - 2) umorzenia postępowania z powodu oczywistego braku faktycznych podstaw oskarżenia;

- 3) wydania postanowienia o niewłaściwości sądu lub o zmianie wskazanego w akcie oskarżenia trybu postępowania;
 - 3a) zwrotu sprawy prokuratorowi w celu usunięcia istotnych braków postępowania przygotowawczego;
 - 4) (*uchylony*)
 - 5) wydania postanowienia o zawieszeniu postępowania;
 - 6) wydania postanowienia w przedmiocie tymczasowego aresztowania lub innego środka przymusu;
 - 7) wydania wyroku nakazowego.
- § 3a. Prezes sądu może skierować sprawę na posiedzenie, jeżeli oskarżony, któremu zarzucono przestępstwo zagrożone karą nieprzekraczającą 15 lat pozbawienia wolności, przed doręczeniem mu zawiadomienia o wyznaczeniu rozprawy złożył wnioski, o którym mowa w art. 338a, a prezes sądu uzna, że cele postępowania nie sprzeciwiają się rozpoznaniu sprawy na posiedzeniu.
- § 4. Prezes sądu kieruje sprawą na posiedzenie ponadto, gdy zachodzi potrzeba rozważenia możliwości przekazania jej do postępowania mediacyjnego; przepis art. 23a stosuje się odpowiednio.
- § 4a. Jeżeli akt oskarżenia odpowiada warunkom formalnym, czynności, o których mowa w § 1, 3 i 4, prezes sądu dokonuje w terminie 30 dni od wniesienia aktu oskarżenia.
- § 5. Strony, obrońcy i pełnomocnicy mogą wziąć udział w posiedzeniach wymienionych w § 1 oraz w § 3 pkt 1, 2 i 6, z tym że udział prokuratora i obrońcy w posiedzeniu w przedmiocie orzeczenia środka zabezpieczającego określonego w art. 93a § 1 pkt 4 Kodeksu karnego jest obowiązkowy. Pokrzywdzony ma prawo wziąć udział w posiedzeniach wymienionych w § 3 pkt 1 i 2. Zawiadamiając pokrzywdzonego o posiedzeniu poucza się go o możliwości zakończenia postępowania bez przeprowadzenia rozprawy oraz wcześniejszego złożenia oświadczenia, o którym mowa w art. 54 § 1.

Art. 340 [Umorzenie postępowania]

- § 1. W kwestii umorzenia postępowania stosuje się odpowiednio art. 322 oraz art. 323 § 1 i 2.
- § 2. W razie istnienia podstaw określonych w art. 45a lub art. 99 § 1 Kodeksu karnego albo w art. 43 § 1, 2 lub w art. 47 § 4 Kodeksu karnego skarbowego sąd, umarżając postępowanie lub rozpoznając wniosek prokuratora wymieniony w art. 323 § 3, orzeka przepadek.
- § 3. Osoba roszcząca sobie prawo do korzyści lub przedmiotów, których przepadek orzeczono na podstawie art. 44–45a Kodeksu karnego lub art. 43 § 1 i 2 oraz art. 47 § 4 Kodeksu karnego skarbowego, może dochodzić swych roszczeń tylko w postępowaniu cywilnym.

Art. 341 [Warunkowe umorzenie postępowania]

- § 1. Prokurator, oskarżony i pokrzywdzony mają prawo wziąć udział w posiedzeniu w przedmiocie warunkowego umorzenia postępowania. Udział ich jest obowiązkowy, jeżeli prezes sądu lub sąd tak zarządzi.
- § 2. Jeżeli oskarżony sprzeciwia się warunkowemu umorzeniu, jak również wtedy, gdy sąd uznaje, że warunkowe umorzenie byłoby nieuzasadnione, kieruje sprawę na rozprawę. Wniosek prokuratora o warunkowe umorzenie postępowania zastępuje akt oskarżenia. W terminie 7 dni prokurator dokonuje czynności określonych w art. 333 § 1–2.
- § 3. Jeżeli sąd uzna za celowe ze względu na możliwość porozumienia się oskarżonego z pokrzywdzonym w kwestii naprawienia szkody lub zadośćuczynienia, może odroczyć posiedzenie, wyznaczając stronom odpowiedni termin. Na wniosek oskarżonego i pokrzywdzonego, uzasadniony potrzebą dokonania uzgodnień, sąd zarządza stosowną przerwę lub odracza posiedzenie.
- § 4. Sąd orzekając o warunkowym umorzeniu bierze pod uwagę wyniki porozumienia się oskarżonego z pokrzywdzonym w kwestii wskazanej w § 3.
- § 5. W przedmiocie warunkowego umorzenia postępowania sąd orzeka na posiedzeniu wyrokiem.

Art. 342 [Wyrok warunkowo umarżający postępowanie]

- § 1. W wyroku warunkowo umarżającym postępowanie należy dokładnie określić czyn oskarżonego, wskazać przepis ustawy karnej, pod który czyn podpada, oraz oznaczyć okres próby.
- § 2. W wyroku sąd określa także nałożone na oskarżonego obowiązki oraz sposób i termin ich wykonania albo zamiast tych obowiązków orzeka nawiązkę, a w razie uznania za celowe – orzeka świadczenie pieniężne lub zakaz prowadzenia pojazdów, dozór kuratora, osoby godnej zaufania albo instytucji lub organizacji społecznej.
- § 3. Wyrok powinien w razie potrzeby zawierać rozstrzygnięcie co do dowodów rzeczowych. Sąd stosuje odpowiednio art. 230 § 2 i 3 oraz art. 231–233, uwzględniając potrzebę zabezpieczenia dowodów na wypadek podjęcia postępowania.
- § 4. Zawarte w wyroku rozstrzygnięcie, o którym mowa w § 3, może być zaskarżone zażaleniem przez osoby wskazane w art. 323 § 2.
- § 5. (*uchylony*)

Art. 343 [Rozpoznanie wniosku o skazanie bez przeprowadzenia rozprawy]

- § 1. Jeżeli nie ma zastosowania art. 46 Kodeksu karnego, sąd może uzależnić uwzględnienie wniosku, o którym mowa w art. 335, od naprawienia szkody w całości albo w części lub od zadośćuczynienia za doznaną krzywdę. Przepis art. 341 § 3 stosuje się odpowiednio.
- § 2. Uwzględnienie wniosku jest możliwe tylko wówczas, jeżeli nie sprzeciwi się temu pokrzywdzony, należycie powiadomiony o terminie posiedzenia.
- § 3. Sąd może uzależnić uwzględnienie wniosku od dokonania w nim przez prokuratora wskazanej przez siebie zmiany, zaakceptowanej przez oskarżonego.
- § 4. Postępowania dowodowego nie prowadzi się.
- § 5. Prokurator, oskarżony i pokrzywdzony mają prawo wziąć udział w posiedzeniu. Zawiadamiając pokrzywdzonego o posiedzeniu poucza się go o możliwości zakończenia postępowania bez przeprowadzenia rozprawy oraz wcześniejszego złożenia oświadczenia, o którym mowa w art. 54 § 1. Udział podmiotów wskazanych w zdaniu pierwszym w posiedzeniu jest obowiązkowy, jeżeli prezes sądu lub sąd tak zarządzi.
- § 5a. Przed uwzględnieniem wniosku, o którym mowa w art. 335, sąd poucza oskarżonego o treści art. 447 § 5.
- § 6. Sąd, uwzględniając wniosek, skazuje oskarżonego wyrokiem.
- § 7. Jeżeli sąd uzna, że nie zachodzą podstawy do uwzględnienia wniosku, o którym mowa w art. 335 § 1, zwraca sprawę prokuratorowi. W razie nieuwzględnienia wniosku wskazanego w art. 335 § 2 sprawa podlega rozpoznaniu na zasadach ogólnych, a prokurator, w terminie 7 dni od dnia posiedzenia, dokonuje czynności określonych w art. 333 § 1 i 2.

Art. 343a [Wniosek o wydanie wyroku skazującego, zawiadomienie o terminie posiedzenia]

- § 1. W wypadku złożenia przez oskarżonego, któremu zarzucono występki, wniosku, o którym mowa w art. 338a, o terminie posiedzenia zawiadamia się strony i pokrzywdzonego, przesyłając im odpis wniosku.
- § 2. Sąd może uwzględnić wniosek, jeżeli okoliczności popełnienia przestępstwa i wina nie budzą wątpliwości, a postawa oskarżonego wskazuje, że cele postępowania zostaną osiągnięte. Uwzględnienie wniosku jest możliwe tylko wówczas, gdy nie sprzeciwi się temu prokurator. Przepis art. 343 stosuje się odpowiednio.
- § 3. W razie złożenia kolejnego wniosku podlega on rozpoznaniu na rozprawie.

Art. 344 [Środki zapobiegawcze] Jeżeli oskarżony jest tymczasowo aresztowany, sąd z urzędu rozstrzyga o utrzymaniu, zmianie lub uchyleniu tego środka. W razie potrzeby orzeka także o innych środkach zapobiegawczych.

Art. 344a [Przekazanie sprawy prokuratorowi w celu uzupełnienia śledztwa lub dochodzenia]

- § 1. Sąd przekazuje sprawę prokuratorowi w celu uzupełnienia śledztwa lub dochodzenia, jeżeli akta sprawy wskazują na istotne braki tego postępowania, zwłaszcza na potrzebę poszukiwania dowodów, zaś dokonanie niezbędnych czynności przez sąd powodowałoby znaczne trudności.
- § 2. Przekazując sprawę prokuratorowi, sąd wskazuje kierunek uzupełnienia, a w razie potrzeby także odpowiednie czynności, jakie należy przedsięwziąć.
- § 3. Na postanowienie, o którym mowa w § 1, służy stronom zażalenie.

Art. 344b [Czynności po uzupełnieniu śledztwa lub dochodzenia] Po uzupełnieniu śledztwa lub dochodzenia oskarżyciel publiczny składa nowy akt oskarżenia lub podtrzymuje poprzedni, kieruje do sądu wniosek o warunkowe umorzenie postępowania albo postępowanie umarza.

Art. 345 (uchylony)

Art. 346 (uchylony)

Art. 347 [Niezwiązanie oceną] W dalszym postępowaniu sąd nie jest związany ani oceną faktyczną, ani prawną przyjętą za podstawę postanowień i zarządzeń wydanych na posiedzeniu.

Rozdział 41.**Przygotowanie do rozprawy głównej**

Art. 348 [Niezwłoczne wyznaczenie] Rozprawę należy wyznaczyć i przeprowadzić bez nieuzasadnionej zwłoki.

Art. 349 [Posiedzenie sądu]

- § 1. Jeżeli przewidywany zakres postępowania dowodowego uzasadnia przypuszczenie, że w sprawie niezbędne będzie wyznaczenie co najmniej 5 terminów rozprawy, prezes sądu niezwłocznie wyznacza sędziego albo członków składu orzekającego oraz kieruje sprawę na posiedzenie.

- § 2. Czynności, o których mowa w § 1, prezes sądu może dokonać także wówczas, jeżeli ze względu na zawiłość sprawy lub z innych ważnych powodów uzna, że może to przyczynić się do usprawnienia postępowania, a zwłaszcza należytego planowania i organizacji rozprawy głównej.
- § 3. Posiedzenie powinno się odbyć w ciągu 30 dni od daty jego wyznaczenia.
- § 4. Oskarżyciel publiczny, obrońcy i pełnomocnicy mają prawo wziąć udział w posiedzeniu. Prezes sądu może uznać ich udział w posiedzeniu za obowiązkowy. Prezes sądu może także zawiadomić o posiedzeniu pozostałe strony, jeżeli uzna, że przyczyni się to do usprawnienia postępowania.
- § 5. Wyznaczając posiedzenie, prezes sądu wzywa oskarżyciela publicznego, pełnomocników i obrońców do przedstawienia pisemnego stanowiska dotyczącego planowania przebiegu rozprawy głównej oraz jej organizacji, w tym dowodów, które powinny być przeprowadzone jako pierwsze na tych rozprawach, w terminie 7 dni od doręczenia wezwania.
- § 6. Stanowisko w przedmiocie planowania i organizacji rozprawy głównej obejmuje wnioski dowodowe oraz informacje i oświadczenia, w szczególności o proponowanych terminach rozpraw i ich przedmiocie, terminach usprawiedliwionej nieobecności uczestników procesu, a także oświadczenia wskazujące na potrzebę wezwania na rozprawę główną biegłych, kuratora sądowego, sprawdzenia danych o karalności oskarżonego oraz inne oświadczenia dotyczące okoliczności istotnych dla sprawnego przeprowadzenia dalszego postępowania.
- § 7. Na posiedzeniu sąd rozstrzyga w przedmiocie wniosków dowodowych, a przewodniczący składu orzekającego, biorąc pod uwagę stanowiska w przedmiocie planowania i organizacji rozprawy głównej przedstawione przez strony, pełnomocników i obrońców, rozstrzyga w przedmiocie kolejności przeprowadzenia dowodów, przebiegu i organizacji rozprawy głównej oraz wyznacza jej terminy, a także podejmuje inne niezbędne rozstrzygnięcia. Przepisy art. 350 § 2–4 stosuje się odpowiednio.
- § 8. Ogłoszenie zarządzenia o wyznaczeniu terminów rozprawy ma skutek równoznaczny z wezwaniem obecnych uczestników postępowania do udziału w rozprawie albo zawiadomieniem o jej terminach.

Art. 350 [Zarządzenie o wyznaczeniu rozprawy głównej]

- § 1. W sprawach, w których nie wyznaczono posiedzenia, o którym mowa w art. 349, prezes sądu wydaje pisemne zarządzenie wskazujące sędziego albo członków składu orzekającego.
- § 2. Przewodniczący składu orzekającego wydaje pisemne zarządzenie o wyznaczeniu rozprawy głównej, w którym wskazuje:
 - 1) dzień, godzinę i salę rozpraw;
 - 2) strony i inne osoby, które należy wezwać na rozprawę lub zawiadomić o jej terminie;
 - 3) inne czynności konieczne do przygotowania rozprawy.
- § 3. Co do oskarżonego pozbawionego wolności należy wydać zarządzenie o doprowadzeniu go na rozprawę w celu udziału w czynnościach, o których mowa w art. 374 § 1a, a także jeśli złożył on wniosek, o którym mowa w art. 353 § 3, albo gdy jego obecność na rozprawie została uznana za obowiązkową.
- § 4. O terminie i miejscu rozprawy głównej zawiadamia się pokrzywdzonego.

Art. 351 [Wyznaczanie i losowanie składu orzekającego]

- § 1. Sędziego albo sędziów powołanych do orzekania w sprawie wyznacza się w kolejności według wpływu sprawy oraz jawnej dla stron listy sędziów danego sądu lub wydziału. Odstępstwo od tej kolejności jest dopuszczalne tylko z powodu choroby sędziego lub z innej ważnej przyczyny, co należy zaznaczyć w zarządzeniu o wyznaczeniu rozprawy.
- § 2. Gdy w akcie oskarżenia zarzuca się popełnienie zbrodni zagrożonej karą 25 lat pozbawienia wolności albo dożywotniego pozbawienia wolności, wyznaczenia składu orzekającego dokonuje się na wniosek prokuratora lub obrońcy w drodze losowania, przy którym mają oni prawo być obecni. Prokurator może złożyć wniosek nie później niż w ciągu 7 dni po wniesieniu do sądu aktu oskarżenia, a obrońca w ciągu 7 dni od dnia doręczenia mu odpisu aktu oskarżenia.
- § 3. Minister Sprawiedliwości określi, w drodze rozporządzenia, szczegółowe zasady wyznaczania i losowania składu orzekającego, mając na uwadze konieczność zagwarantowania równego prawdopodobieństwa udziału w składzie orzekającym w każdej sprawie wszystkim sędziom danego sądu lub wydziału.

Art. 352 [Dopuszczenie dowodów] Przewodniczący składu orzekającego po rozważeniu wniosków stron albo sąd z urzędu dopuszcza dowody, a przewodniczący zarządza ich sprowadzenie na rozprawę. Przepis art. 368 stosuje się odpowiednio.

Art. 353 [Niezachowanie terminu]

- § 1. Pomiędzy doręczeniem zawiadomienia a terminem rozprawy głównej powinno upłynąć co najmniej 7 dni.
- § 2. W razie niezachowania tego terminu w stosunku do oskarżonego lub jego obrońcy rozprawa na ich wniosek, zgłoszony przed rozpoczęciem przewodu sądowego, ulega odroczeniu.
- § 3. Doręczając oskarżonemu pozbawionemu wolności, którego obecność na rozprawie nie jest obowiązkowa, zawiadomienie o terminie rozprawy, należy pouczyć go o prawie do złożenia w terminie 7 dni od daty doręczenia tego zawiadomienia wniosku o doprowadzenie go na rozprawę.

- § 4. Doręczając oskarżonemu wezwanie na rozprawę albo zawiadomienie o jej terminie, poucza się go o treści przepisów art. 374, art. 376, art. 377, art. 422 i art. 447 § 5.
- § 4a. Doręczając stronie zawiadomienie o terminie rozprawy, poucza się ją o treści art. 402 § 1 zdanie trzecie.
- § 5. Wniosek, o którym mowa w § 3, jak również wniosek o wyznaczenie obrońcy z urzędu, powinien być złożony w terminie 7 dni od daty doręczenia wezwania lub zawiadomienia. Wnioski złożone po terminie podlegają rozpoznaniu, jeżeli nie powoduje to konieczności zmiany terminu rozprawy albo posiedzenia, o którym mowa w art. 341 lub art. 343.

Art. 354 [Środki zabezpieczające] W wypadku wniosku prokuratora o umorzenie postępowania z powodu niepoczytalności sprawcy i o zastosowanie środków zabezpieczających stosuje się odpowiednio przepisy niniejszego rozdziału z następującymi zmianami:

- 1) nie stosuje się przepisów o oskarżycielu posiłkowym;
- 2) wniosek kieruje się na rozprawę, chyba że w świetle materiałów postępowania przygotowawczego popełnienie czynu zabronionego przez podejrzanego i jego niepoczytalność w chwili czynu nie budzą wątpliwości, a prezes sądu uzna za celowe rozpoznanie sprawy na posiedzeniu z udziałem prokuratora, obrońcy i podejrzanego; podejrzanym nie bierze udziału w posiedzeniu, jeżeli z opinii biegłych wynika, że byłoby to niewskazane, chyba że sąd uzna jego udział za konieczny; pokrzywdzony ma prawo wziąć udział w posiedzeniu;
- 3) w razie umorzenia postępowania stosuje się art. 322 § 2 i 3.

Art. 354a [Wysłuchanie biegłego psychologa lub psychiatry]

§ 1. Przed orzeczeniem środka zabezpieczającego, o którym mowa w art. 93a § 1 Kodeksu karnego, albo nakazu lub zakazów, o których mowa w art. 39 pkt 2–3 Kodeksu karnego, orzeczonych tytułem środka zabezpieczającego, sąd wysłuchuje:

- 1) biegłego psychologa;
- 2) w sprawach osób niepoczytalnych, o ograniczonej poczytalności lub z zaburzeniami osobowości albo gdy sąd uzna to za wskazane – ponadto biegłych lekarzy psychiatrów;
- 3) w sprawach osób z zaburzeniami preferencji seksualnych – biegłych wskazanych w pkt 1 i 2 oraz biegłego lekarza seksuologa lub biegłego psychologa seksuologa.

W sprawach osób uzależnionych można również wysłuchać biegłego w przedmiocie uzależnienia.

§ 2. Jeżeli sprawca, wobec którego istnieją podstawy do orzeczenia terapii lub terapii uzależnień, wyraża zgodę na taką terapię lub terapię uzależnień, przepisu § 1 nie stosuje się; sąd może jednak, jeżeli uzna to za wskazane, wysłuchać jednego lub więcej biegłych wskazanych w tym przepisie.

Rozdział 42.

Jawność rozprawy głównej

Art. 355 [Zasada jawności] Rozprawa odbywa się jawnie. Ograniczenia jawności określa ustawa.

Art. 356 [Publiczność]

- § 1. Na rozprawie oprócz osób biorących udział w postępowaniu mogą być obecne tylko osoby pełnoletnie, nieuzbrojone.
- § 2. Przewodniczący może zezwolić na obecność na rozprawie małoletnim oraz osobom obowiązany do noszenia broni.
- § 3. Nie mogą być obecne na rozprawie osoby znajdujące się w stanie nielicującym z powagą sądu.

Art. 357 [Udział przedstawicieli środków masowego przekazu w rozprawie]

- § 1. Sąd zezwala przedstawicielom środków masowego przekazu na dokonywanie za pomocą aparatury utrwałej obrazu i dźwięku z przebiegu rozprawy.
- § 2. Sąd może określić warunki udziału przedstawicieli środków masowego przekazu w rozprawie.
- § 3. Jeżeli ze względów techniczno-organizacyjnych obecność przedstawicieli środków masowego przekazu utrudnia przebieg rozprawy, sąd ogranicza liczbę przedstawicieli środków masowego przekazu na sali rozprawy i wskazuje uprawnionych do dokonywania za pomocą aparatury utrwałej obrazu i dźwięku z przebiegu rozprawy według kolejności zgłoszeń lub na podstawie losowania.
- § 4. Sąd zarządza opuszczenie sali rozprawy przez przedstawicieli środków masowego przekazu, którzy zakłócają przebieg rozprawy.
- § 5. W wyjątkowych wypadkach, gdy należy się obawiać, że obecność przedstawicieli środków masowego przekazu mogłaby oddziaływać krępująco na zeznania świadka, przewodniczący może zarządzić opuszczenie sali rozprawy przez przedstawicieli środków masowego przekazu na czas przesłuchania danej osoby.

Art. 358 [Uprawnienie stron] Jeżeli nie przemawia przeciw temu względ na prawidłowość postępowania, sąd na wniosek strony wyraża zgodę na utrwalenie przez nią przebiegu rozprawy za pomocą urządzenia rejestrującego dźwięk.

Art. 359 [Rozprawa niejawną] Niejawną jest rozprawa, która dotyczy:

- 1) wniosku prokuratora o umorzenie postępowania z powodu niepoczytalności sprawcy i zastosowanie środka zabezpieczającego;
- 2) sprawy o pomówienie lub znieważenie; na wniosek pokrzywdzonego rozprawa odbywa się jednak jawnie.

Art. 360 [Wyłączenie jawności]

§ 1. Sąd może wyłączyć jawność rozprawy w całości albo w części:

- 1) jeżeli jawność mogłaby:
 - a) wywołać zakłócenie spokoju publicznego,
 - b) obrażać dobre obyczaje,
 - c) ujawnić okoliczności, które ze względu na ważny interes państwa powinny być zachowane w tajemnicy,
 - d) naruszyć ważny interes prywatny;
- 2) jeżeli choćby jeden z oskarżonych jest nieletni lub na czas przesłuchania świadka, który nie ukończył 15 lat;
- 3) na żądanie osoby, która złożyła wniosek o ściganie.

§ 2. Jeżeli prokurator sprzeciwi się wyłączeniu jawności, rozprawa odbywa się jawnie.

Art. 361 [Osoby wskazane]

§ 1. W razie wyłączenia jawności mogą być obecne na rozprawie, oprócz osób biorących udział w postępowaniu, po dwie osoby wskazane przez oskarżyciela publicznego, oskarżyciela posiłkowego, oskarżyciela prywatnego i oskarżonego. Jeżeli jest kilku oskarżycieli lub oskarżonych, każdy z nich może żądać pozostawienia na sali rozpraw po jednej osobie.

§ 2. Przepisu § 1 nie stosuje się, jeżeli zachodzi obawa ujawnienia informacji niejawnych o klauzuli tajności „tajne” lub „ściśle tajne”.

§ 3. W razie wyłączenia jawności przewodniczący może zezwolić poszczególnym osobom na obecność na rozprawie.

Art. 362 [Obowiązek zachowania tajemnicy] Przewodniczący poucza obecnych o obowiązku zachowania w tajemnicy okoliczności ujawnionych na rozprawie toczącej się z wyłączeniem jawności i uprzedza o skutkach niedopełnienia tego obowiązku.

Art. 363 [Wniosek o wyłączenie jawności] Z chwilą zgłoszenia wniosku o wyłączenie jawności rozprawa w zakresie tego wniosku odbywa się z wyłączeniem jawności, jeżeli o to wnosi strona lub sąd uzna to za potrzebne.

Art. 364 [Jawność ogłoszenia wyroku]

§ 1. Ogłoszenie wyroku odbywa się jawnie.

§ 2. Jeżeli jawność rozprawy wyłączono w całości lub w części, przytoczenie powodów wyroku może nastąpić również z wyłączeniem jawności w całości lub w części.

Rozdział 43.

Przepisy ogólne o rozprawie głównej

Art. 365 [Ustność rozprawy] Rozprawa odbywa się ustnie.

Art. 366 [Rola przewodniczącego]

§ 1. Przewodniczący kieruje rozprawą i czuwa nad jej prawidłowym przebiegiem, bacząc, aby zostały wyjaśnione wszystkie istotne okoliczności sprawy.

§ 2. Przewodniczący powinien dążyć do tego, aby rozstrzygnięcie sprawy nastąpiło na pierwszej rozprawie głównej.

Art. 367 [Prawo do wypowiedzi]

§ 1. Przewodniczący umożliwia stronom wypowiedzenie się co do każdej kwestii podlegającej rozstrzygnięciu.

§ 2. Jeżeli w jakiegokolwiek kwestii jedna ze stron zabiera głos, prawo głosu przysługuje również wszystkim innym stronom. Obrońcy oskarżonego i oskarżonemu przysługuje głos ostatni.

Art. 367a (uchylony)

Art. 368 [Wnioski dowodowe] O przychylnym załatwieniu wniosku dowodowego strony, któremu inna strona nie sprzeciwiła się, rozstrzyga ostatecznie przewodniczący; w innych wypadkach sąd wydaje postanowienie.

Art. 369 [Kolejność przeprowadzania dowodów] Dowody na poparcie oskarżenia powinny być w miarę możliwości przeprowadzone przed dowodami służącymi do obrony.

Art. 370 [Tryb przesłuchiwania]

- § 1. Po swobodnym wypowiedzeniu się osoby przesłuchiwanej na wezwanie przewodniczącego, stosownie do art. 171 § 1, mogą zadawać jej pytania w następującym porządku: oskarżyciel publiczny, oskarżyciel posiłkowy, pełnomocnik oskarżyciela posiłkowego, oskarżyciel prywatny, pełnomocnik oskarżyciela prywatnego, biegły, obrońca, oskarżony, członkowie składu orzekającego.
- § 2. Strona, na której wniosek świadek został dopuszczony, zadaje pytania przed pozostałymi stronami.
- § 2a. W razie potrzeby członkowie składu orzekającego mogą zadawać dodatkowe pytania poza kolejnością.
- § 3. W przypadku dopuszczenia dowodu z urzędu pytania jako pierwsi zadają członkowie składu orzekającego.
- § 4. Przewodniczący uchyla pytania, o których mowa w art. 171 § 6, lub gdy z innych powodów uznaje je za niestosowne.

Art. 371 [Środki zapobiegające porozumiewaniu się]

- § 1. Przy przesłuchaniu świadka nie powinni być obecni świadkowie, którzy jeszcze nie zostali przesłuchani.
- § 2. Przewodniczący powinien przedsięwziąć środki zapobiegające porozumiewaniu się osób przesłuchanych z osobami, które jeszcze nie zostały przesłuchane.

Art. 372 [Utrzymanie spokoju i porządku] Przewodniczący wydaje wszelkie zarządzenia niezbędne do utrzymania na sali sądowej spokoju i porządku.

Art. 373 [Odwołanie] Od zarządzeń przewodniczącego wydanych na rozprawie głównej przysługuje odwołanie do składu orzekającego, chyba że sąd orzeka jednoosobowo.

Art. 374 [Obecność oskarżonego]

- § 1. Oskarżony ma prawo brać udział w rozprawie. Przewodniczący lub sąd mogą uznać jego obecność za obowiązkową.
- § 1a. W sprawach o zbrodnie obecność oskarżonego podczas czynności, o których mowa w art. 385 i art. 386, jest obowiązkowa.
- § 2. Przewodniczący może wydać zarządzenie w celu uniemożliwienia oskarżonemu wydalenia się z sądu przed zakończeniem rozprawy.

Art. 375 [Wydalenie oskarżonego]

- § 1. Jeżeli oskarżony pomimo upomnienia go przez przewodniczącego zachowuje się nadal w sposób zakłócający porządek rozprawy lub godzący w powagę sądu, przewodniczący może wydalić go na pewien czas z sali rozprawy.
- § 2. Zezwalając oskarżonemu na powrót, przewodniczący niezwłocznie informuje go o przebiegu rozprawy w czasie jego nieobecności oraz umożliwia mu złożenie wyjaśnień co do przeprowadzonych w czasie jego nieobecności dowodów.

Art. 376 [Opuszczenie sali oraz niestawiennictwo oskarżonego]

- § 1. Jeżeli oskarżony, którego obecność na rozprawie jest obowiązkowa, złożył już wyjaśnienia i opuścił salę rozprawy bez zezwolenia przewodniczącego, sąd może prowadzić rozprawę w dalszym ciągu pomimo nieobecności oskarżonego. Sąd zarządza zatrzymanie i przymusowe doprowadzenie oskarżonego, jeżeli uznaje jego obecność za niezbędną. Na postanowienie w przedmiocie zatrzymania i przymusowego doprowadzenia przysługuje zażalenie do innego równorzędnego składu tego sądu.
- § 2. Przepis § 1 stosuje się odpowiednio, jeżeli oskarżony, którego obecność na rozprawie jest obowiązkowa, po złożeniu wyjaśnień, zawiadomiony o terminie rozprawy odroczonej lub przerwanej nie stawił się na tę rozprawę bez usprawiedliwienia.
- § 3. Jeżeli na rozprawę odroczoną lub przerwaną nie stawił się współoskarżony, który usprawiedliwił swoje niestawiennictwo, sąd może prowadzić rozprawę w zakresie nie dotyczącym bezpośrednio nieobecnego oskarżonego, jeżeli nie ograniczy to jego prawa do obrony.

Art. 377 [Niezdolność oskarżonego do udziału w rozprawie; niestawiennictwo oskarżonego]

- § 1. Jeżeli oskarżony wprawił się ze swej winy w stan powodujący niezdolność do udziału w rozprawie lub w posiedzeniu, w których jego udział jest obowiązkowy, sąd może postanowić o prowadzeniu postępowania pomimo jego nieobecności, nawet jeżeli nie złożył jeszcze wyjaśnień.
- § 2. Przed wydaniem postanowienia, o którym mowa w § 1, sąd zapoznaje się ze świadectwem lekarza, który stwierdził stan takiej niezdolności, lub przesłuchuje go w charakterze biegłego. Stan powodujący niezdolność oskarżonego do udziału w rozprawie można stwierdzić także na podstawie badania niepołączonego z naruszeniem integralności ciała, przeprowadzonego za pomocą stosownego urządzenia.
- § 3. Jeżeli oskarżony, którego obecność na rozprawie jest obowiązkowa, zawiadomiony o terminie rozprawy oświadcza, że nie weźmie udziału w rozprawie, uniemożliwia doprowadzenie go na rozprawę albo zawiadomiony o niej osobiście nie stawia się na rozprawę bez usprawiedliwienia, sąd może prowadzić

postępowanie bez jego udziału; sąd może jednak zarządzić zatrzymanie i przymusowe doprowadzenie oskarżonego. Na postanowienie w przedmiocie zatrzymania i przymusowego doprowadzenia przysługuje zażalenie do innego równorzędnego składu tego sądu.

§ 4. Jeżeli oskarżony nie złożył jeszcze wyjaśnień przed sądem, można zastosować art. 396 § 2 lub uznać za wystarczające odczytanie jego poprzednio złożonych wyjaśnień. Przesłuchania oskarżonego można dokonać z wykorzystaniem środków, o których mowa w art. 177 § 1a.

Art. 378 [Nowy obrońca z urzędu]

§ 1. Jeżeli w sprawie, w której oskarżony musi mieć obrońcę i korzysta z obrony z wyboru, obrońca lub oskarżony wypowiada stosunek obrończy, sąd, prezes sądu lub referendarz sądowy ustanawia obrońcę z urzędu, o ile oskarżony nie powołał obrońcy z wyboru. W razie potrzeby rozprawę przerywa się lub odacza.

§ 2. W sprawie, w której oskarżony korzysta z obrońcy z urzędu, sąd na uzasadniony wniosek obrońcy lub oskarżonego zwalnia obrońcę z jego obowiązków i wyznacza oskarżonemu innego obrońcę z urzędu.

§ 3. W wypadkach określonych w § 1 i 2 sąd podejmuje zarazem decyzję, czy dotychczasowy obrońca może bez uszczerbku dla prawa oskarżonego do obrony pełnić obowiązki do czasu podjęcia obrony przez nowego obrońcę.

Art. 379 [Powaga sądu]

§ 1. Gdy sąd wchodzi na salę lub ją opuszcza, wszyscy obecni wstają.

§ 2. Wstaje również każda osoba, do której sąd się zwraca lub która do sądu przemawia, chyba że przewodniczący zwolni ją od tego obowiązku.

Art. 380 [Odpowiednie stosowanie] Przepisy dotyczące oskarżonego stosuje się odpowiednio do osoby, której prokurator zarzuca popełnienie czynu zabronionego w stanie niepoczytalności i wnosi o umorzenie postępowania oraz o zastosowanie wobec niej środków zabezpieczających.

Rozdział 44.

Rozpoczęcie rozprawy głównej

Art. 381 [Czynności wstępne] Rozprawę główną rozpoczyna wywołanie sprawy. Następnie przewodniczący sprawdza, czy wszyscy wezwani stawili się oraz czy nie ma przeszkód do rozpoznania sprawy.

Art. 382 [Niestawiennictwo oskarżonego] W razie nieusprawiedliwionego niestawiennictwa oskarżonego, którego obecność jest obowiązkowa, przewodniczący zarządza jego natychmiastowe zatrzymanie i doprowadzenie lub przerywa w tym celu rozprawę albo też sąd ją odacza. Przepis art. 376 § 1 zdanie trzecie stosuje się.

Art. 383 (uchylony)

Art. 384 [Opuszczenie sali; uprawnienie pokrzywdzonego]

§ 1. Po sprawdzeniu obecności przewodniczący zarządza opuszczenie sali rozpraw przez świadków. Biegli pozostają na sali, jeżeli przewodniczący nie zarządzi inaczej.

§ 2. Pokrzywdzony ma prawo wziąć udział w rozprawie, jeżeli się stawi, i pozostać na sali, choćby miał składać zeznania jako świadek. W tym wypadku sąd przesłuchuje go w pierwszej kolejności.

§ 3. Uznając to za celowe sąd może zobowiązać pokrzywdzonego do obecności na rozprawie lub jej części.

§ 4. (uchylony)

Rozdział 45.

Przewód sądowy

Art. 385 [Przedstawienie przez oskarżyciela zarzutów oskarżenia]

§ 1. Przewód sądowy rozpoczyna się od zwięzłego przedstawienia przez oskarżyciela zarzutów oskarżenia.

§ 1a. Jeżeli w rozprawie nie bierze udziału oskarżyciel, przewodniczący dokonuje zwięzłego przedstawienia zarzutów oskarżenia.

§ 2. Jeśli wniesiono odpowiedź na akt oskarżenia, przewodniczący informuje o jej treści.

Art. 386 [Przesłuchanie oskarżonego]

§ 1. Jeżeli oskarżony bierze udział w rozprawie głównej, przewodniczący, po przedstawieniu zarzutów oskarżenia, poucza go o prawie składania wyjaśnień, odmowy wyjaśnień lub odpowiedzi na pytania, składania wniosków dowodowych i konsekwencjach nieskorzystania z tego uprawnienia oraz o treści przepisów art. 100 § 3 i 4, art. 376, art. 377, art. 419 § 1 i art. 422, po czym pyta go, czy przyznaje się do zarzucanego mu czynu oraz czy chce złożyć wyjaśnienia i jakie.

- § 2. Po przesłuchaniu oskarżonego przewodniczący poucza go o prawie zadawania pytań osobom przesłuchiwanym oraz składania wyjaśnień co do każdego dowodu.
- § 3. Przepisy § 1 i 2 stosuje się odpowiednio do oskarżonego, który stawi się po raz pierwszy na kolejnej rozprawie głównej.

Art. 387 [Dobrowolne poddanie się odpowiedzialności karnej]

- § 1. Do chwili zakończenia pierwszego przesłuchania wszystkich oskarżonych na rozprawie głównej oskarżony, któremu zarzucono przestępstwo zagrożone karą nieprzekraczającą 15 lat pozbawienia wolności, może złożyć wniosek o wydanie wyroku skazującego i wymierzenie mu określonej kary lub środka karnego, orzeczenie przepadku lub środka kompensacyjnego bez przeprowadzania postępowania dowodowego. Wniosek może również dotyczyć wydania określonego rozstrzygnięcia w przedmiocie poniesienia kosztów procesu. Jeżeli oskarżony nie ma obrońcy z wyboru, sąd może, na jego wniosek, wyznaczyć mu obrońcę z urzędu.
- § 1a. Przed uwzględnieniem wniosku o wydanie wyroku skazującego sąd poucza oskarżonego o treści art. 447 § 5.
- § 2. Sąd może uwzględnić wniosek o wydanie wyroku skazującego, gdy okoliczności popełnienia przestępstwa i wina nie budzą wątpliwości, a cele postępowania zostaną osiągnięte mimo nieprzeprowadzenia rozprawy w całości; uwzględnienie wniosku jest możliwe jedynie wówczas, gdy nie sprzeciwia się temu prokurator, a także pokrzywdzony należycie powiadomiony o terminie rozprawy oraz pouczony o możliwości zgłoszenia przez oskarżonego takiego wniosku.
- § 3. Sąd może uzależnić uwzględnienie wniosku oskarżonego od dokonania w nim wskazanej przez siebie zmiany. Przepis art. 341 § 3 stosuje się odpowiednio.
- § 4. *(uchylony)*
- § 5. Przychylając się do wniosku, sąd może uznać za ujawnione dowody wymienione w akcie oskarżenia lub dokumenty przedłożone przez stronę.

Art. 388 [Ograniczenie postępowania dowodowego] Za zgodą obecnych stron sąd może przeprowadzić postępowanie dowodowe tylko częściowo, jeżeli wyjaśnienia oskarżonego przyznającego się do winy nie budzą wątpliwości.

Art. 389 [Odczytanie protokołów wyjaśnień]

- § 1. Jeżeli oskarżony nie stawił się na rozprawę, odmawia wyjaśnień lub wyjaśnia odmiennie niż poprzednio albo oświadcza, że pewnych okoliczności nie pamięta, wolno na rozprawie odczytywać tylko w odpowiednim zakresie protokoły jego wyjaśnień złożonych poprzednio w charakterze oskarżonego w tej lub innej sprawie w postępowaniu przygotowawczym lub przed sądem albo w innym postępowaniu przewidzianym przez ustawę.
- § 2. Po odczytaniu protokołu przewodniczący zwraca się do oskarżonego o wypowiedzenie się co do jego treści i o wyjaśnienie zachodzących sprzeczności.
- § 3. Wolno na rozprawie odczytać wyjaśnienia współoskarżonego, który zmarł.

Art. 390 [Czasowe usunięcie z sali oskarżonego]

- § 1. Oskarżony ma prawo być obecny przy wszystkich czynnościach postępowania dowodowego.
- § 2. W wyjątkowych wypadkach, gdy należy się obawiać, że obecność oskarżonego mogłaby oddziaływać krępująco na wyjaśnienia współoskarżonego albo na zeznania świadka lub biegłego, przewodniczący może zarządzić, aby na czas przesłuchania danej osoby oskarżony opuścił salę sądową. Przepis art. 375 § 2 stosuje się odpowiednio.
- § 3. W wypadkach przewidzianych w § 2 przewodniczący może również przeprowadzić przesłuchanie przy użyciu urządzeń technicznych umożliwiających przeprowadzenie tej czynności na odległość z jednoczesnym bezpośrednim przekazem obrazu i dźwięku. W miejscu składania wyjaśnień lub zeznań w czynności bierze udział referendarz sądowy, asystent sędziego lub urzędnik sądowy.

Art. 391 [Odczytanie protokołów zeznań]

- § 1. Jeżeli świadek bezpodstawnie odmawia zeznań, zeznaje odmiennie niż poprzednio albo oświadczy, że pewnych okoliczności nie pamięta, albo przebywa za granicą lub nie można mu było doręczyć wezwania, albo nie stawił się z powodu niedających się usunąć przeszkód lub przewodniczący zaniechał wezwania świadka na podstawie art. 333 § 2, a także wtedy, gdy świadek zmarł, wolno odczytywać w odpowiednim zakresie protokoły złożonych poprzednio przez niego zeznań w postępowaniu przygotowawczym lub przed sądem w tej lub innej sprawie albo w innym postępowaniu przewidzianym przez ustawę.
- § 1a. *(uchylony)*
- § 1b. *(uchylony)*
- § 1c. *(uchylony)*
- § 1d. *(uchylony)*
- § 2. W warunkach określonych w § 1, a także w wypadku określonym w art. 182 § 3, wolno również odczytywać na rozprawie protokoły złożonych poprzednio przez świadka wyjaśnień w charakterze oskarżonego.
- § 3. Przepis art. 389 § 2 stosuje się odpowiednio.

Art. 392 [Odczytanie innych protokołów przesłuchania]

- § 1. Wolno odczytywać na rozprawie głównej protokoły przesłuchania świadków i oskarżonych, sporządzone w postępowaniu przygotowawczym lub przed sądem albo w innym postępowaniu przewidzianym przez ustawę, gdy bezpośrednie przeprowadzenie dowodu nie jest niezbędne, a żadna z obecnych stron temu się nie sprzeciwia.
- § 2. Sprzeciw strony, której zeznania lub wyjaśnienia nie dotyczą, nie stoi na przeszkodzie odczytaniu protokołu.

Art. 393 [Odczytanie innych protokołów]

- § 1. Wolno odczytywać na rozprawie protokoły oględzin, przeszukania i zatrzymania rzeczy, opinie biegłych, instytucji, zakładów lub instytucji, dane o karalności, wyniki wywiadu środowiskowego oraz wszelkie dokumenty urzędowe złożone w postępowaniu przygotowawczym lub sądowym albo w innym postępowaniu przewidzianym przez ustawę. Nie wolno jednak odczytywać notatek dotyczących czynności, z których wymagane jest sporządzenie protokołu.
- § 2. Wolno również odczytywać zawiadomienie o przestępstwie, chyba że zostało złożone do protokołu, o którym mowa w art. 304a.
- § 3. Mogą być odczytywane na rozprawie wszelkie dokumenty prywatne, powstałe poza postępowaniem karnym, w szczególności oświadczenia, publikacje, listy oraz notatki.
- § 4. Wolno odczytywać na rozprawie protokoły zeznań świadka przesłuchanego w warunkach określonych w art. 184. Rozprawa jest wówczas niejawną; przepisu art. 361 § 1 nie stosuje się.

Art. 393a [Odtwarzanie zapisów] W warunkach określonych w art. 389 § 1 i 3, art. 391 § 1 i 2, art. 392 i art. 393 wolno również odczytywać lub odtwarzać zapisy, o których mowa w art. 145 § 1 i art. 147 § 1–2b.

Art. 394 [Dane osobopoznawcze; ujawnienie bez odczytania]

- § 1. Dane dotyczące osoby oskarżonego oraz wyniki wywiadu środowiskowego uznaje się za ujawnione bez odczytywania. Należy je jednak odczytać na żądanie oskarżonego lub obrońcy.
- § 1a. (*uchylony*)
- § 2. Protokoły i dokumenty podlegające odczytaniu na rozprawie można uznać bez ich odczytania za ujawnione w całości lub w części. Należy jednak je odczytać, jeżeli wnosi o to strona, która nie miała możliwości zapoznania się z ich treścią. Przepis art. 392 § 2 stosuje się odpowiednio.

Art. 395 [Dowody rzeczowe] Jeżeli nie stoją temu na przeszkodzie właściwości dowodów rzeczowych, sprowadza się je na salę rozpraw i udostępnia stronom, a w razie potrzeby – świadkom i biegłym.

Art. 396 [Czynności poza rozprawą]

- § 1. Jeżeli zapoznanie się z dowodem rzeczowym lub przeprowadzenie oględzin przez pełny skład sądu napotyka znaczne trudności albo jeżeli strony wyrażają na to zgodę, sąd wyznacza do tej czynności sędziego ze swego składu albo sąd wezwany.
- § 2. Sąd może zlecić przesłuchanie świadka sędziemu wyznaczonemu ze swego składu lub sądowi wezwanemu, w którego okręgu świadek przebywa, jeżeli świadek nie stawił się z powodu przeszkód zbyt trudnych do usunięcia.
- § 3. W czynnościach wskazanych w § 1 i 2 mają prawo brać udział strony, obrońcy i pełnomocnicy. Oskarżonego pozbawionego wolności sprowadza się tylko wtedy, gdy sąd uzna to za konieczne.
- § 4. Sędzia wyznaczony lub sąd wezwany może przeprowadzić także inny dowód, którego potrzeba wyłoni się w toku czynności wskazanej w § 1 lub 2.

Art. 396a [Termin na zebranie dowodów przez oskarżyciela publicznego]

- § 1. Jeżeli dopiero w toku rozprawy ujawnią się istotne braki postępowania przygotowawczego, a ich usunięcie przez sąd uniemożliwiłoby wydanie prawidłowego orzeczenia w rozsądnym terminie, zaś przeszkód tych nie można usunąć, stosując przepis art. 396, sąd może przerwać albo odroczyć rozprawę, zakreślając oskarżycielowi publicznemu termin do przedstawienia dowodów, których przeprowadzenie pozwoliłoby na usunięcie dostrzeżonych braków.
- § 2. Oskarżyciel publiczny w celu zebrania dowodów, o których mowa w § 1, może przedsięwziąć osobiście, a prokurator także zlecić Policji dokonanie niezbędnych czynności dowodowych.
- § 3. Oskarżyciel publiczny w wypadku niemożności dotrzymania zakreślonego terminu może zwrócić się do sądu o jego przedłużenie.
- § 4. Jeżeli oskarżyciel publiczny w wyznaczonym terminie nie przedstawi stosownych dowodów, sąd rozstrzyga na korzyść oskarżonego wątpliwości wynikające z nieprzeprowadzenia tych dowodów

Art. 397 (*uchylony*)

Art. 398 [Rozszerzenie oskarżenia]

- § 1. Jeżeli na podstawie okoliczności, które wyszły na jaw w toku rozprawy, oskarżyciel zarzucił oskarżonemu inny czyn oprócz objętego aktem oskarżenia, sąd może za zgodą oskarżonego rozpoznać nowe oskarżenie na tej samej rozprawie, chyba że zachodzi konieczność przeprowadzenia postępowania przygotowawczego co do nowego czynu.
- § 2. W razie odroczenia rozprawy oskarżyciel wnosi nowy lub dodatkowy akt oskarżenia.

Art. 399 [Zmiana kwalifikacji prawnej]

- § 1. Jeżeli w toku rozprawy okaże się, że nie wychodząc poza granice oskarżenia można czyn zakwalifikować według innego przepisu prawnego, sąd uprzedza o tym obecne na rozprawie strony.
- § 2. Na wniosek oskarżonego można przerwać rozprawę w celu umożliwienia mu przygotowania się do obrony.

Art. 400 [Wykroczenie]

- § 1. Jeżeli po rozpoczęciu przewodu sądowego ujawni się, że czyn oskarżonego stanowi wykroczenie, sąd, nie przekazując sprawy właściwemu sądowi, rozpoznaje ją w tym samym składzie, stosując w dalszym jej toku, przepisy Kodeksu postępowania w sprawach o wykroczenia.
- § 2.¹¹⁾ Przepis § 1 stosuje się również w sprawach o wykroczenia popełnione przez żołnierzy w czynnej służbie wojskowej, z wyjątkiem terytorialnej służby wojskowej pełnionej dyspozycyjnie.

Art. 401 [Zarządzenie przerwy]

- § 1. Przewodniczący może przerwać rozprawę główną w celu przygotowania przez strony wniosków dowodowych lub sprowadzenia dowodu albo dla wypoczynku lub z innej ważnej przyczyny.
- § 2. Każdorazowa przerwa w rozprawie może trwać nie dłużej niż 35 dni.

Art. 402 [Rozprawa po przerwie]

- § 1. Jeżeli przewodniczący, zarządzając przerwę, oznaczy jednocześnie czas i miejsce dalszego ciągu rozprawy, osoby obecne na rozprawie przerwanej, których obecność była obowiązkowa, są obowiązane stawić się w nowym terminie bez wezwania. Przepis art. 285 stosuje się odpowiednio. Osoby uprawnione do stawiennictwa nie muszą być zawiadamiane o nowym terminie, nawet jeśli nie uczestniczyły w rozprawie przerwanej.
- § 1a. Oskarżonego, którego obecność jest obowiązkowa, nie wzywa się w sytuacjach określonych w art. 376 lub art. 377, jeżeli okres przerwy uniemożliwia jego wezwanie oraz stawienie się na rozprawę po przerwie.
- § 2. Rozprawę przerwana prowadzi się po przerwie w dalszym ciągu, a od początku – jeżeli skład sądu uległ zmianie albo sąd uzna to za konieczne.
- § 3. W razie przekroczenia terminu przerwy rozprawę uważa się za odroczoną.

Art. 403 [Orzeczenia w czasie przerwy] Orzeczenia zapadające w czasie przerwy w rozprawie wydaje się w składzie rozpoznającym sprawę, a w wypadku niemożności jego utworzenia – w takim samym składzie.

Art. 404 [Odroczenie rozprawy]

- § 1. Sąd może odroczyć rozprawę tylko wtedy, gdy zarządzenie przerwy nie byłoby wystarczające.
- § 2. Rozprawę odroczoną prowadzi się w nowym terminie od początku. Sąd może wyjątkowo prowadzić rozprawę odroczoną w dalszym ciągu, chyba że skład sądu uległ zmianie.
- § 3. W wypadku podjęcia postępowania zawieszono przepis § 2 stosuje się odpowiednio.

Art. 404a (uchylony)

Art. 405 [Zamknięcie przewodu sądowego] Po przeprowadzeniu dowodów dopuszczonych w sprawie przewodniczący zapytuje strony, czy wnoszą o uzupełnienie postępowania dowodowego i w razie odpowiedzi przeczącej – zamyka przewód sądowy.

Rozdział 46. Głosy końcowe

Art. 406 [Kolejność głosów]

- § 1. Po zamknięciu przewodu sądowego przewodniczący udziela głosu stronom, ich przedstawicielom oraz przedstawicielowi społecznemu. Głos zabierają w następującej kolejności: oskarżyciel publiczny, oskarżyciel posiłkowy, oskarżyciel prywatny, przedstawiciel społeczny, obrońca oskarżonego i oskarżony. Przedstawiciele procesowi stron zabierają głos przed stronomi.
- § 2. Jeżeli oskarżyciel ponownie zabiera głos, należy również udzielić głosu obrońcy i oskarżonemu.

Art. 407 (uchylony)

Rozdział 47. **Wyrokowanie**

Art. 408 [Narada] Po wysłuchaniu głosów końcowych sąd niezwłocznie przystępuje do narady.

Art. 409 [Wznowienie przewodu sądowego] Sąd aż do ogłoszenia wyroku może wznowić przewód sądowy, zwłaszcza w wypadku przewidzianym w art. 399, albo też udzielić dodatkowego głosu uczestnikom postępowania, o których mowa w art. 406 § 1.

Art. 410 [Podstawa wyroku] Podstawę wyroku może stanowić tylko całokształt okoliczności ujawnionych w toku rozprawy głównej.

Art. 411 [Odroczenie wydania wyroku]

§ 1. W sprawie zawilej albo z innych ważnych powodów sąd może odroczyć wydanie wyroku na czas nieprzekraczający 14 dni.

§ 2. W razie przekroczenia tego terminu rozprawę prowadzi się od początku.

§ 3. W postanowieniu o odroczeniu wydania wyroku należy wskazać czas i miejsce jego ogłoszenia.

Art. 412 [Sporządzenie wyroku] Niezwłocznie po ukończeniu głosowania sąd sporządza wyrok na piśmie.

Art. 413 [Treść wyroku]

§ 1. Każdy wyrok powinien zawierać:

- 1) oznaczenie sądu, który go wydał, oraz sędziów, ławników, oskarżycieli i protokolanta;
- 2) datę oraz miejsce rozpoznania sprawy i wydania wyroku;
- 3) imię, nazwisko oraz inne dane określające tożsamość oskarżonego;
- 4) przytoczenie opisu i kwalifikacji prawnej czynu, którego popełnienie oskarżyciel zarzucił oskarżonemu;
- 5) rozstrzygnięcie sądu;
- 6) wskazanie zastosowanych przepisów ustawy karnej.

§ 2. Wyrok skazujący powinien ponadto zawierać:

- 1) dokładne określenie przypisanego oskarżonemu czynu oraz jego kwalifikację prawną;
- 2) rozstrzygnięcia co do kary i środków karnych, środków kompensacyjnych i przepadku, a w razie potrzeby – co do zaliczenia na ich poczet okresów wskazanych w art. 63 Kodeksu karnego.

Art. 414 [Wyrok umarzający i warunkowo umarzający]

§ 1. W razie stwierdzenia po rozpoczęciu przewodu sądowego okoliczności wyłączającej ściganie lub danych przemawiających za warunkowym umorzeniem postępowania, sąd wyrokiem umarza postępowanie albo umarza je warunkowo. Jednakże w razie stwierdzenia okoliczności wymienionych w art. 17 § 1 pkt 1 i 2 sąd wydaje wyrok uniewinniający, chyba że sprawca w chwili czynu był niepoczytalny.

§ 2. Umarzając postępowanie sąd stosuje odpowiednio art. 322 § 2 i 3, art. 323 § 1 i 2 oraz art. 340 § 2 i 3.

§ 3. Sąd stosuje środek zabezpieczający wskazany w art. 93a § 2 Kodeksu karnego, w art. 22 § 3 pkt 5 i 6 Kodeksu karnego skarbowego lub orzeka przepadek przedmiotów wskazany w art. 45a Kodeksu karnego, jeżeli wyniki przewodu sądowego to uzasadniają, a umorzenie następuje z powodu niepoczytalności sprawcy w chwili popełnienia czynu.

§ 4. Umarzając postępowanie warunkowo, sąd stosuje odpowiednio art. 341.

§ 5. Przewidując możliwość warunkowego umorzenia postępowania albo możliwość orzeczenia kary z warunkowym zawieszeniem jej wykonania, sąd może wznowić przewód sądowy celem odpowiedniego zastosowania art. 341 § 3; wówczas sąd może zarządzić przerwę.

Art. 415 [Powództwo cywilne i zasądzenie odszkodowania z urzędu]

§ 1. W razie skazania oskarżonego lub warunkowego umorzenia postępowania w wypadkach wskazanych w ustawie sąd orzeka nawiązkę na rzecz pokrzywdzonego, obowiązek naprawienia, w całości lub w części, szkody lub zadośćuczynienia za doznaną krzywdę. Nawiązki na rzecz pokrzywdzonego, obowiązku naprawienia szkody lub zadośćuczynienia za doznaną krzywdę nie orzeka się, jeżeli roszczenie wynikające z popełnienia przestępstwa jest przedmiotem innego postępowania albo o roszczeniu tym prawomocnie orzeczono.

§ 2. Jeżeli orzeczony obowiązek naprawienia szkody lub zadośćuczynienia za doznaną krzywdę albo nawiązka orzeczona na rzecz pokrzywdzonego nie pokrywają całej szkody lub nie stanowią pełnego zadośćuczynienia za doznaną krzywdę, pokrzywdzony może dochodzić dodatkowych roszczeń w postępowaniu cywilnym.

Art. 416 (uchylony)

Art. 417 [Zaliczenie na poczet kary] Zaliczeniu na poczet orzeczonej kary podlega również okres tymczasowego aresztowania odbytego przez oskarżonego w innej sprawie, w której postępowanie toczyło się równocześnie, a zapadł w niej prawomocny wyrok uniewinniający, umorzono postępowanie albo odstąpiono od wymierzenia kary.

Art. 418 [Ogłoszenie wyroku]

§ 1. Po podpisaniu wyroku przewodniczący ogłasza go publicznie; w czasie ogłaszania wyroku wszyscy obecni, z wyjątkiem sądu, stoją.

§ 1a. Ogłaszając wyrok można pominąć treść zarzutów oskarżenia.

§ 2. Zgłoszenie zdania odrębnego podaje się do wiadomości, a jeżeli członek składu orzekającego, który zgłosił zdanie odrębne, wyraził na to zgodę, także jego nazwisko.

§ 3. Po ogłoszeniu przewodniczący lub jeden z członków składu orzekającego podaje ustnie najważniejsze powody wyroku.

Art. 418a [Udostępnienie treści wyroku wydanego na posiedzeniu niejawnym] W wypadku wyrokowania na posiedzeniu odbywającym się z wyłączeniem jawności treść wyroku udostępnia się publicznie przez złożenie jego odpisu na okres 7 dni w sekretariacie sądu, o czym należy uczynić wzmiankę w protokole lub notatce urzędowej z posiedzenia.

Art. 419 [Niestawiennictwo stron]

§ 1. Niestawiennictwo stron, ich obrońców i pełnomocników nie stoi na przeszkodzie ogłoszeniu wyroku.

§ 2. (*uchylony*)

Art. 420 [Uzupełnienie wyroku postanowieniem]

§ 1. Jeżeli wyrok nie zawiera rozstrzygnięcia co do przypadku, zaliczenia tymczasowego aresztowania, zatrzymania lub środków zapobiegawczych wymienionych w art. 276 albo dowodów rzeczowych, sąd orzeka o tym postanowieniem na posiedzeniu.

§ 2. Jeżeli sąd nieprawidłowo zaliczył okres tymczasowego aresztowania na poczet orzeczonej kary, stosuje się odpowiednio przepis § 1.

§ 3. Strony mają prawo wziąć udział w tym posiedzeniu. Oskarżonego aresztowanego sprowadza się na posiedzenie tylko wtedy, gdy prezes sądu lub sąd uzna to za konieczne.

§ 4. Na postanowienia, o których mowa w § 1 i § 2, przysługuje zażalenie.

Art. 421 [Droga postępowania cywilnego] Osobie niebędącej oskarżonym, która zgłasza roszczenie do mienia objętego przypadkiem przedmiotów, przysługuje prawo dochodzenia swych roszczeń tylko w drodze postępowania cywilnego.

Art. 422 [Wniosek o sporządzenie i doręczenie uzasadnienia]

§ 1. W terminie zawitym 7 dni od daty ogłoszenia wyroku, strona, a w wypadku wyroku warunkowo umarzającego postępowanie, wydanego na posiedzeniu, także pokrzywdzony, mogą złożyć wniosek o sporządzenie na piśmie i doręczenie uzasadnienia wyroku. Sporządzenie uzasadnienia z urzędu nie zwalnia strony oraz pokrzywdzonego od złożenia wniosku o doręczenie uzasadnienia. Wniosek składa się na piśmie.

§ 2. We wniosku należy wskazać, czy dotyczy całości wyroku czy też niektórych czynów, których popełnienie oskarżyciel zarzucił oskarżonemu, bądź też jedynie rozstrzygnięcia o karze i o innych konsekwencjach prawnych czynu. Wniosek nie pochodzący od oskarżonego powinien również wskazywać tego z oskarżonych, którego dotyczy.

§ 2a. Dla oskarżonego pozbawionego wolności, który nie ma obrońcy i – pomimo złożenia wniosku o doprowadzenie go na termin rozprawy, na którym ogłoszono wyrok – nie był obecny podczas ogłoszenia wyroku, termin wymieniony w § 1 biegnie od daty doręczenia mu wyroku.

§ 3. Prezes sądu odmawia przyjęcia wniosku złożonego przez osobę nieuprawnioną, po terminie lub jeżeli zachodzą okoliczności, o których mowa w art. 120 § 2. Na zarządzenie przysługuje zażalenie.

§ 4. Zarządzenie, o którym mowa w § 3, może wydać również referendarz sądowy.

Art. 423 [Sporządzenie i doręczenie uzasadnienia]

§ 1. Uzasadnienie wyroku powinno być sporządzone w ciągu 14 dni od daty złożenia wniosku o sporządzenie uzasadnienia, a w wypadku sporządzenia uzasadnienia z urzędu – od daty ogłoszenia wyroku; w sprawie zawilej, w razie niemożności sporządzenia uzasadnienia w terminie, prezes sądu może przedłużyć ten termin na czas oznaczony.

§ 1a. W wypadku złożenia wniosku o uzasadnienie wyroku w części odnoszącej się do niektórych czynów, których popełnienie oskarżyciel zarzucił oskarżonemu, bądź też jedynie do rozstrzygnięcia o karze i o innych konsekwencjach prawnych czynu lub w części odnoszącej się do niektórych oskarżonych sąd może ograniczyć zakres uzasadnienia do tych tylko części wyroku, których wniosek dotyczy.

§ 2. Wyrok z uzasadnieniem doręcza się temu, kto złożył wniosek na podstawie art. 422. Przepis art. 100 § 7 stosuje się odpowiednio.

Art. 424 [Treść uzasadnienia]

§ 1. Uzasadnienie powinno zawierać zwięźle:

- 1) wskazanie, jakie fakty sąd uznał za udowodnione lub nieudowodnione, na jakich w tej mierze oparł się dowodach i dlaczego nie uznał dowodów przeciwnych;
- 2) wyjaśnienie podstawy prawnej wyroku.

§ 2. W uzasadnieniu wyroku należy ponadto przytoczyć okoliczności, które sąd miał na względzie przy wymiarze kary, a zwłaszcza przy zastosowaniu nadzwyczajnego złagodzenia kary, środków zabezpieczających oraz przy innych rozstrzygnięciach zawartych w wyroku.

§ 3. W wypadku złożenia wniosku o uzasadnienie wyroku jedynie co do rozstrzygnięcia o karze i o innych konsekwencjach prawnych czynu albo o uzasadnienie wyroku wydanego w trybie art. 343, art. 343a lub art. 387 uzasadnienie powinno zawierać co najmniej wyjaśnienie podstawy prawnej tego wyroku oraz wskazanych rozstrzygnięć.

Dział IX. Postępowanie odwoławcze

Rozdział 48. Przepisy ogólne

Art. 425 [Zakres zaskarżenia]

§ 1. Od orzeczenia wydanego w pierwszej instancji przysługuje środek odwoławczy stronom oraz innym osobom wskazanym w przepisach ustawy.

§ 2. Orzeczenie można zaskarżyć w całości lub w części. Można także zaskarżyć brak określonego rozstrzygnięcia. Przedmiotem zaskarżenia może być również samo uzasadnienie orzeczenia.

§ 3. Odwołujący się może skarżyć jedynie rozstrzygnięcia lub ustalenia naruszające jego prawa lub szkodzące jego interesom. Ograniczenie to nie dotyczy oskarżyciela publicznego.

§ 4. Oskarżyciel publiczny ma prawo wnieść środek odwoławczy także na korzyść oskarżonego.

Art. 426 [Dwuinstancyjność; wewnętrzny tryb odwoławczy]

§ 1. Od orzeczeń sądu odwoławczego oraz od orzeczeń wydanych przez Sąd Najwyższy nie przysługuje środek odwoławczy, chyba że ustawa stanowi inaczej.

§ 2. Od postanowienia o zastosowaniu tymczasowego aresztowania wydanego na skutek zażalenia, a także od wydanego w toku postępowania odwoławczego postanowienia o przeprowadzeniu obserwacji, zastosowaniu środka zapobiegawczego, nałożeniu kary porządkowej oraz w przedmiocie kosztów procesu, o których po raz pierwszy orzekł sąd odwoławczy, przysługuje zażalenie do innego równorzędnego składu sądu odwoławczego. Jeżeli zaskarżone postanowienie wydał sąd w składzie jednego sędziego, zażalenie rozpoznaje sąd odwoławczy w składzie trzech sędziów.

Art. 427 [Treść środka odwoławczego]

§ 1. Odwołujący się powinien wskazać zaskarżone rozstrzygnięcie lub ustalenie, a także podać, czego się domaga.

§ 2. Jeżeli środek odwoławczy pochodzi od oskarżyciela publicznego, obrońcy lub pełnomocnika, powinien ponadto zawierać wskazanie zarzutów stawianych rozstrzygnięciu oraz uzasadnienie.

§ 3. Odwołujący się może również wskazać nowe fakty lub dowody, jeżeli nie mógł powołać ich w postępowaniu przed sądem pierwszej instancji.

§ 4. (*uchylony*)

§ 5. (*uchylony*)

Art. 428 [Forma pisemna; adresat środka odwoławczego]

§ 1. Środek odwoławczy wnosi się na piśmie do sądu, który wydał zaskarżone orzeczenie.

§ 2. Strona może złożyć pisemną odpowiedź na środek odwoławczy.

Art. 429 [Odmowa przyjęcia środka odwoławczego]

§ 1. Prezes sądu pierwszej instancji odmawia przyjęcia środka odwoławczego, jeżeli wniesiony został po terminie lub przez osobę nieuprawnioną albo jest niedopuszczalny z mocy ustawy.

§ 2. Na zarządzenie odmawiające przyjęcia środka odwoławczego na podstawie § 1 lub art. 120 § 2 przysługuje zażalenie.

Art. 430 [Pozostawienie środka odwoławczego bez rozpoznania]

- § 1. Sąd odwoławczy pozostawia bez rozpoznania przyjęty środek odwoławczy, jeżeli zachodzą okoliczności określone w art. 429 § 1 albo jeżeli przyjęcie tego środka nastąpiło na skutek niezasadnego przywrócenia terminu.
- § 2. Na postanowienie przysługuje zażalenie do innego równorzędnego składu sądu odwoławczego, chyba że zostało wydane przez Sąd Najwyższy.

Art. 431 [Cofnięcie środka odwoławczego]

- § 1. Środek odwoławczy można cofnąć.
- § 2. Oskarżony może cofnąć wniesiony na jego korzyść środek odwoławczy, chyba że wniósł go oskarżyciel publiczny lub zachodzi wypadek przewidziany w art. 79.
- § 3. Środka odwoławczego wniesionego na korzyść oskarżonego nie można bez jego zgody cofnąć.

Art. 432 [Skutki cofnięcia środka odwoławczego] Cofnięty środek odwoławczy sąd odwoławczy pozostawia bez rozpoznania, chyba że zachodzi jedna z przyczyn wymienionych w art. 439 lub art. 440.

Art. 433 [Granice rozpoznania]

- § 1. Sąd odwoławczy rozpoznaje sprawę w granicach zaskarżenia, a jeżeli w środku odwoławczym zostały wskazane zarzuty stawiane rozstrzygnięciu – również w granicach podniesionych zarzutów, uwzględniając treść art. 447 § 1–3, a w zakresie szerszym w wypadkach wskazanych w art. 435, art. 439 § 1, art. 440 i art. 455.
- § 2. Sąd odwoławczy jest obowiązany rozważyć wszystkie wnioski i zarzuty wskazane w środku odwoławczym, chyba że ustawa stanowi inaczej.

Art. 434 [Zakaz pogarszania sytuacji oskarżonego]

- § 1. Sąd odwoławczy może orzec na niekorzyść oskarżonego jedynie:
- 1) wtedy, gdy wniesiono na jego niekorzyść środek odwoławczy, oraz
 - 2) w granicach zaskarżenia, chyba że ustawa nakazuje wydanie orzeczenia niezależnie od granic zaskarżenia, oraz
 - 3) w razie stwierdzenia uchybień podniesionych w środku odwoławczym, chyba że środek odwoławczy nie pochodzi od oskarżyciela publicznego lub pełnomocnika i nie podniesiono w nim zarzutów albo ustawa nakazuje wydanie orzeczenia niezależnie od podniesionych zarzutów.
- § 2. Środek odwoławczy wniesiony na niekorzyść oskarżonego może spowodować orzeczenie także na korzyść oskarżonego, jeżeli zachodzą przesłanki określone w art. 440 lub art. 455.
- § 3. (*uchylony*)
- § 4. W przypadku skazania z zastosowaniem art. 60 § 3 lub 4 Kodeksu karnego lub art. 36 § 3 Kodeksu karnego skarbowego sąd odwoławczy może orzec na niekorzyść oskarżonego, i to niezależnie od granic zaskarżenia i podniesionych zarzutów, także wówczas, jeżeli środek odwoławczy wniesiono wyłącznie na korzyść oskarżonego, który po wydaniu wyroku odwołał lub w istotny sposób zmienił swoje wyjaśnienia lub zeznania. Nie dotyczy to jednak przypadku zasadnego podniesienia zarzutu obrazy prawa materialnego lub stwierdzenia przez sąd odwoławczy okoliczności uzasadniających uchylenie orzeczenia, określonych w art. 439 § 1.
- § 5. (*uchylony*)

Art. 435 [Wyjście podmiotowe poza granice zaskarżenia] Sąd odwoławczy uchyla lub zmienia orzeczenie na korzyść współoskarżonych, choćby nie wnieśli środka odwoławczego, jeżeli je uchylił lub zmienił na rzecz współoskarżonego, którego środek odwoławczy dotyczył, gdy te same względy przemawiają za uchyleniem lub zmianą na rzecz tamtych.

Art. 436 [Ograniczone rozpoznanie środka odwoławczego] Sąd może ograniczyć rozpoznanie środka odwoławczego tylko do poszczególnych uchybień, podniesionych przez stronę lub podlegających uwzględnieniu z urzędu, jeżeli rozpoznanie w tym zakresie jest wystarczające do wydania orzeczenia, a rozpoznanie pozostałych uchybień byłoby przedwczesne lub bezprzedmiotowe dla dalszego toku postępowania.

Art. 437 [Rodzaje orzeczeń sądu odwoławczego]

- § 1. Po rozpoznaniu środka odwoławczego sąd orzeka o utrzymaniu w mocy, zmianie lub uchyleniu zaskarżonego orzeczenia w całości lub w części. Dotyczy to odpowiednio rozpoznania środka odwoławczego od uzasadnienia orzeczenia.
- § 2. Sąd odwoławczy zmienia zaskarżone orzeczenie, orzekając odmiennie co do istoty, lub uchyla je i umarza postępowanie; w innych wypadkach uchyla orzeczenie i przekazuje sprawę sądowi pierwszej instancji do ponownego rozpoznania. Uchylenie orzeczenia i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania może nastąpić wyłącznie w wypadkach wskazanych w art. 439 § 1, art. 454 lub jeżeli jest konieczne przeprowadzenie na nowo przewodu w całości.

Art. 438 [Podstawy odwoławcze] Orzeczenie ulega uchyleniu lub zmianie w razie stwierdzenia:

- 1) obrazy przepisów prawa materialnego;
- 2) obrazy przepisów postępowania, jeżeli mogła ona mieć wpływ na treść orzeczenia;
- 3) błędów w ustaleniach faktycznych przyjętych za podstawę orzeczenia, jeżeli mógł on mieć wpływ na treść tego orzeczenia;
- 4) rażącej niewspółmierności kary, środka karnego, nawiązki lub niesłusznego zastosowania albo niezastosowania środka zabezpieczającego, przepadku lub innego środka.

Art. 439 [Bezwzględne podstawy uchylenia orzeczenia]

§ 1. Niezależnie od granic zaskarżenia i podniesionych zarzutów oraz wpływu uchybienia na treść orzeczenia sąd odwoławczy na posiedzeniu uchyla zaskarżone orzeczenie, jeżeli:

- 1) w wydaniu orzeczenia brała udział osoba nieuprawniona lub niezdolna do orzekania bądź podlegająca wyłączeniu na podstawie art. 40;
- 2) sąd był nienależycie obsadzony lub którykolwiek z jego członków nie był obecny na całej rozprawie;
- 3) sąd powszechny orzekł w sprawie należącej do właściwości sądu szczególnego albo sąd szczególny orzekł w sprawie należącej do właściwości sądu powszechnego;
- 4) sąd niższego rzędu orzekł w sprawie należącej do właściwości sądu wyższego rzędu;
- 5) orzeczono karę, środek karny, środek kompensacyjny lub środek zabezpieczający nieznanie ustawie;
- 6) zapadło z naruszeniem zasady większości głosów lub nie zostało podpisane przez którąkolwiek z osób biorących udział w jego wydaniu;
- 7) zachodzi sprzeczność w treści orzeczenia, uniemożliwiająca jego wykonanie;
- 8) zostało wydane pomimo to, że postępowanie karne co do tego samego czynu tej samej osoby zostało już prawomocnie zakończone;
- 9) zachodzi jedna z okoliczności wyłączających postępowanie, określonych w art. 17 § 1 pkt 5, 6 i 8–11;
- 10) oskarżony w postępowaniu sądowym nie miał obrońcy w wypadkach określonych w art. 79 § 1 i 2 oraz art. 80 lub obrońca nie brał udziału w czynnościach, w których jego udział był obowiązkowy;
- 11) sprawę rozpoznano podczas nieobecności oskarżonego, którego obecność była obowiązkowa.

§ 2. Uchylenie orzeczenia jedynie z powodów określonych w § 1 pkt 9–11 może nastąpić tylko na korzyść oskarżonego.

§ 3. W posiedzeniu mają prawo wziąć udział strony, obrońcy i pełnomocnicy. Przepis art. 451 stosuje się odpowiednio.

Art. 439a [Orzeczenia w sprawie o wykroczenie] Orzeczenia w sprawie o wykroczenie nie uchyla się z tego tylko powodu, że sąd orzekł w postępowaniu karnym zamiast w postępowaniu w sprawach o wykroczenia.

Art. 440 [Rażąca niesprawiedliwość] Jeżeli utrzymanie orzeczenia w mocy byłoby rażąco niesprawiedliwe, podlega ono niezależnie od granic zaskarżenia i podniesionych zarzutów zmianie na korzyść oskarżonego albo w sytuacji określonej w art. 437 § 2 zdanie drugie uchyleniu.

Art. 441 [Pytanie prawne]

§ 1. Jeżeli przy rozpoznawaniu środka odwoławczego wyłoni się zagadnienie prawne wymagające zasadniczej wykładni ustawy, sąd odwoławczy może odroczyć rozpoznanie sprawy i przekazać zagadnienie do rozstrzygnięcia Sądowi Najwyższemu.

§ 2. Sąd Najwyższy może przekazać rozstrzygnięcie zagadnienia prawnego powiększonemu składowi tego sądu.

§ 3. Uchwała Sądu Najwyższego jest w danej sprawie wiążąca.

§ 4. Prokurator, obrońcy i pełnomocnicy mają prawo wziąć udział w posiedzeniu.

§ 5. Sąd Najwyższy może przejąć sprawę do swego rozpoznania.

Art. 442 [Ponowne rozpoznanie]

§ 1. Sąd, któremu przekazano sprawę do ponownego rozpoznania, orzeka w granicach, w jakich nastąpiło przekazanie. Uchylenie wyroku tylko w zakresie rozstrzygnięcia o karze albo innym środku nie stoi na przeszkodzie uniewinnieniu oskarżonego lub umorzeniu postępowania.

§ 2. W wypadku przekazania sprawy do ponownego rozpoznania sąd orzekający w pierwszej instancji, przeprowadzając postępowanie w zakresie dowodów, które nie miały wpływu na uchylenie wyroku, może poprzestać na ich ujawnieniu.

§ 3. Zapatrywania prawne i wskazania sądu odwoławczego co do dalszego postępowania są wiążące dla sądu, któremu sprawę przekazano do ponownego rozpoznania.

Art. 443 [Zakaz pogarszania sytuacji oskarżonego] W razie przekazania sprawy do ponownego rozpoznania wolno w dalszym postępowaniu wydać orzeczenie surowsze niż uchylone tylko wtedy, gdy orzeczenie to było zaskarżone na niekorzyść oskarżonego albo na korzyść oskarżonego w warunkach określonych w art. 434 § 4. Nie dotyczy to orzekania o środkach zabezpieczających wymienionych w art. 93a § 1 Kodeksu karnego.

Rozdział 49. **Apelacja**

Art. 444 [Prawo do apelacji] Od wyroku sądu pierwszej instancji stronom, a pokrzywdzonemu od wyroku warunkowo umarzającego postępowanie, wydane na posiedzeniu przysługuje apelacja.

Art. 445 [Termin do wniesienia apelacji]

- § 1. Termin do wniesienia apelacji wynosi 14 dni i biegnie dla każdego uprawnionego od daty doręczenia mu wyroku z uzasadnieniem.
- § 2. Apelacja wniesiona przed upływem terminu złożenia wniosku o sporządzenie uzasadnienia wywołuje skutki określone w art. 422 i podlega rozpoznaniu; apelację taką można uzupełnić w terminie określonym w § 1.

Art. 446 [Przymus dla adwokata lub innego pełnomocnika]

- § 1. Apelacja od wyroku sądu okręgowego, która nie pochodzi od prokuratora, powinna być sporządzona i podpisana przez obrońcę lub pełnomocnika.
- § 2. Do apelacji dołącza się odpowiednią liczbę odpisów dla stron przeciwnych; do apelacji wnoszonej do sądu apelacyjnego dołącza się dodatkowo jeden odpis.

Art. 447 [Podstawa apelacji, zarzuty]

- § 1. Apelację co do winy uważa się za zwróconą przeciwko całości wyroku.
- § 2. Apelację co do kary uważa się za zwróconą przeciwko całości rozstrzygnięcia o karze i środkach karnych.
- § 3. Apelację co do środka karnego, środka kompensacyjnego albo przepadku uważa się za zwróconą odpowiednio przeciwko całości rozstrzygnięcia o środkach karnych albo o środkach kompensacyjnych albo o przepadku.
- § 4. W apelacji można podnosić zarzuty, które nie stanowiły lub nie mogły stanowić przedmiotu zażalenia.
- § 5. Podstawą apelacji nie mogą być zarzuty określone w art. 438 pkt 3 i 4, związane z treścią zawartego porozumienia, o którym mowa w art. 343, art. 343a i art. 387.

Art. 448 [Przyjęcie apelacji]

- § 1. O przyjęciu apelacji zawiadamia się prokuratora oraz obrońców i pełnomocników, a także strony, po czym akta przekazuje się niezwłocznie sądowi odwoławczemu.
- § 2. Do zawiadomienia dołącza się odpis apelacji strony przeciwnej, chyba że w sprawie była wyłączona jawność rozprawy ze względu na ochronę informacji niejawnych o klauzuli tajności „tajne” lub „ściśle tajne”.

Art. 449 [Rozprawa i posiedzenie]

- § 1. Sąd odwoławczy rozpoznaje sprawę na rozprawie, a w wypadkach przewidzianych przez ustawę – na posiedzeniu.
- § 2. Jeśli postępowanie przygotowawcze zakończyło się w formie dochodzenia, sąd odwoławczy orzeka na rozprawie jednoosobowo, chyba że prezes sądu lub sąd postanowi inaczej.

Art. 449a [Uzupełnienie uzasadnienia]

- § 1. Jeżeli jest to niezbędne dla prawidłowego wyrokowania w sprawie, sąd odwoławczy przed wydaniem orzeczenia może zwrócić akta sprawy sądowi pierwszej instancji w celu uzupełnienia uzasadnienia zaskarżonego wyroku, jednocześnie szczegółowo wskazując kwestie, o które należy uzupełnić uzasadnienie.
- § 2. Do uzupełnienia uzasadnienia stosuje się odpowiednio przepisy dotyczące sporządzania, doręczania i zaskarżania uzasadnienia wyroku.

Art. 450 [Udział stron w rozprawie apelacyjnej]

- § 1. Udział w rozprawie prokuratora, a obrońcy w wypadkach określonych w art. 79 i art. 80 jest obowiązkowy.
- § 2. Udział w rozprawie innych stron i ich pełnomocników oraz obrońcy w wypadkach niewymienionych w § 1 jest obowiązkowy wtedy, gdy prezes sądu lub sąd uzna to za konieczne.
- § 3. Niestawiennictwo należycie zawiadomionych o terminie rozprawy stron, obrońców lub pełnomocników nie tamuje rozpoznania sprawy, chyba że ich udział jest obowiązkowy.

Art. 451 [Sprowadzenie oskarżonego] Sąd odwoławczy, na wniosek oskarżonego pozbawionego wolności złożony w terminie 7 dni od daty doręczenia mu zawiadomienia o przyjęciu apelacji, zarządza sprowadzenie go na rozprawę, chyba że uzna za wystarczającą obecność obrońcy. Wniosek złożony po terminie podlega rozpoznaniu, jeżeli nie powoduje to konieczności odroczenia rozprawy. O prawie złożenia wniosku należy pouczyć oskarżonego. Jeżeli sąd nie zarządza sprowadzenia oskarżonego, który nie ma obrońcy, sąd, prezes sądu lub referendarz sądowy wyznacza obrońcę z urzędu.

Art. 452 [Postępowanie dowodowe]

- § 1. (*uchylony*)

§ 2. Sąd odwoławczy oddala wniosek dowodowy, jeżeli przeprowadzenie dowodu przez ten sąd byłoby niecelowe z przyczyn określonych w art. 437 § 2 zdanie drugie.

Art. 453 [Przebieg postępowania apelacyjnego]

§ 1. Przewód sądowy w sądzie odwoławczym rozpoczyna ustne sprawozdanie, w którym sędzia sprawozdawca przedstawia przebieg i wyniki dotychczasowego postępowania, a w szczególności treść zaskarżonego wyroku oraz zarzuty i wnioski apelacyjne, jak również kwestie wymagające rozstrzygnięcia z urzędu. W miarę potrzeby odczytuje się z akt poszczególne ich części.

§ 2. Strony mogą składać wyjaśnienia, oświadczenia i wnioski ustnie lub na piśmie; złożone na piśmie podlegają odczytaniu, przy czym przepis art. 394 stosuje się.

§ 3. Przewodniczący udziela głosu uczestnikom postępowania, o których mowa w art. 406 § 1, w kolejności przez siebie ustalonej, przy czym najpierw udziela głosu skarżącemu. Oskarżonemu i jego obrońcy nie można odmówić zabrania głosu po przemówieniach innych uczestników postępowania.

Art. 454 [Zakazy orzekania na niekorzyść]

§ 1. Sąd odwoławczy nie może skazać oskarżonego, który został uniewinniony w pierwszej instancji lub co do którego w pierwszej instancji umorzono lub warunkowo umorzono postępowanie.

§ 2. (*uchylony*)

§ 3. Sąd odwoławczy nie może zastrzyć kary przez wymierzenie kary dożywotniego pozbawienia wolności.

Art. 455 [Poprawienie kwalifikacji prawnej] Nie zmieniając ustaleń faktycznych, sąd odwoławczy poprawia błędną kwalifikację prawną niezależnie od granic zaskarżenia i podniesionych zarzutów. Poprawienie kwalifikacji prawnej na niekorzyść oskarżonego może nastąpić tylko wtedy, gdy wniesiono środek odwoławczy na jego niekorzyść.

Art. 455a [Zakaz uchylenia wyroku z powodu błędów uzasadnienia] Nie można uchylić wyroku z tego powodu, że jego uzasadnienie nie spełnia wymogów określonych w art. 424.

Art. 456 [Wyrok sądu odwoławczego] O utrzymaniu w mocy, uchyleniu lub zmianie wyroku sądu pierwszej instancji sąd odwoławczy orzeka wyrokiem.

Art. 457 [Uzasadnienie wyroku]

§ 1. Uzasadnienie wyroku sporządza się z urzędu w terminie 14 dni.

§ 2. Jeżeli sąd zmienia lub utrzymuje zaskarżony wyrok w mocy, uzasadnienie sporządza się na wniosek strony, chyba że zostało złożone zdanie odrębne. Przepisy art. 422 i art. 423 stosuje się odpowiednio.

§ 3. W uzasadnieniu należy podać, czym kierował się sąd wydając wyrok oraz dlaczego zarzuty i wnioski apelacji sąd uznał za zasadne albo niezasadne.

Art. 458 [Odpowiednie stosowanie] Przepisy dotyczące postępowania przed sądem pierwszej instancji stosuje się odpowiednio w postępowaniu przed sądem odwoławczym, chyba że przepisy niniejszego rozdziału stanowią inaczej.

Rozdział 50. Zażalenie i sprzeciw

Art. 459 [Dopuszczalność zaskarżenia]

§ 1. Zażalenie przysługuje na postanowienia sądu zamykające drogę do wydania wyroku, chyba że ustawa stanowi inaczej.

§ 2. Zażalenie przysługuje także na postanowienia co do środka zabezpieczającego oraz na inne postanowienia w wypadkach przewidzianych w ustawie.

§ 3. Zażalenie przysługuje stronom, a także osobie, której postanowienie bezpośrednio dotyczy, chyba że ustawa stanowi inaczej.

Art. 460 [Termin do wniesienia zażalenia] Zażalenie lub sprzeciw wnosi się w terminie 7 dni od daty ogłoszenia postanowienia, a jeżeli ustawa nakazuje doręczenie postanowienia – od daty doręczenia. Dotyczy to również zażalenia na zawarte w wyroku rozstrzygnięcie w przedmiocie kosztów lub opłat; jeżeli jednak odwołujący się złoży wniosek o sporządzenie na piśmie oraz doręczenie uzasadnienia wyroku, zażalenie można wnieść w terminie przewidzianym do wniesienia apelacji.

Art. 461 [Doręczenie odpisów i zawiadomienie stron]

- § 1. Do zażalenia na postanowienie kończące postępowanie dołącza się odpowiednią liczbę odpisów dla osób, których dotyczy zaskarżone postanowienie. Odpisy te doręcza się tym osobom niezwłocznie.
- § 2. O wniesieniu zażalenia na postanowienie inne niż wymienione w § 1 oraz sprzeciwu zawiadamia się osoby, których dotyczy zaskarżone postanowienie.

Art. 462 [Suspensywność zażalenia]

- § 1. Jeżeli ustawa nie stanowi inaczej, zażalenie nie wstrzymuje wykonania zaskarżonego postanowienia; sąd jednak, który je wydał, lub sąd powołany do rozpoznania zażalenia może wstrzymać wykonanie postanowienia.
- § 2. Odmowa wstrzymania nie wymaga uzasadnienia.

Art. 463 [Dewolutywność zażalenia]

- § 1. Sąd, na którego postanowienie złożono zażalenie, może je uwzględnić, jeżeli orzeka w tym samym składzie, w którym wydał zaskarżone postanowienie; w innych wypadkach prezes sądu przekazuje zażalenie niezwłocznie, wraz z aktami lub niezbędnymi odpisami z akt sprawy, sądowi powołanemu do rozpoznania zażalenia.
- § 2. Zażalenie na postanowienie w przedmiocie tymczasowego aresztowania oraz zabezpieczenia majątkowego powinno być przekazane do rozpoznania w ciągu 48 godzin.

Art. 464 [Udział stron w posiedzeniu sądu]

- § 1. Strony oraz obrońcy i pełnomocnicy mają prawo wziąć udział w posiedzeniu sądu odwoławczego rozpoznającego zażalenie na postanowienie kończące postępowanie, na postanowienie w przedmiocie środka zapobiegawczego innego niż tymczasowe aresztowanie, na postanowienie w przedmiocie zabezpieczenia majątkowego oraz na zatrzymanie. Mają oni prawo do udziału w posiedzeniu sądu odwoławczego także wtedy, gdy przysługuje im prawo udziału w posiedzeniu sądu pierwszej instancji.
- § 2. W innych wypadkach sąd odwoławczy może zezwolić stronom lub obrońcy albo pełnomocnikowi na wzięcie udziału w posiedzeniu.
- § 3. (*uchylony*)

Art. 465 [Postępowanie przygotowawcze]

- § 1. Przepisy dotyczące zażaleń na postanowienia sądu stosuje się odpowiednio do zażaleń na postanowienia prokuratora i prowadzącego postępowanie przygotowawcze.
- § 2. Na postanowienie prokuratora przysługuje zażalenie do sądu właściwego do rozpoznania sprawy, chyba że ustawa stanowi inaczej.
- § 2a. W sprawach z oskarżenia prywatnego zażalenie na postanowienie prokuratora o odmowie wszczęcia lub o umorzeniu postępowania przygotowawczego rozpoznaje prokurator nadrzędny, jeżeli postanowienie zapadło z uwagi na brak interesu społecznego w ściganiu z urzędu sprawy.
- § 3. Zażalenie na postanowienie prowadzącego postępowanie przygotowawcze, jeżeli nie jest nim prokurator, rozpoznaje prokurator sprawujący nadzór nad tym postępowaniem.

Art. 466 [Zaskarżanie zarządzeń]

- § 1. Przepisy dotyczące sprzeciwów i zażaleń na postanowienia stosuje się odpowiednio do sprzeciwów i zażaleń na zarządzenia.
- § 2. Zażalenie na zarządzenie prezesa rozpoznaje sąd odwoławczy.

Art. 467 [Zaskarżanie czynności]

- § 1. Przepisy rozdziału niniejszego stosuje się odpowiednio do przewidzianych w ustawie zażaleń na czynności lub zaniechanie czynności.
- § 2. Uznając zasadność zażalenia, organ odwoławczy stwierdza niezgodność czynności z prawem lub brak czynności i zarządza, co należy, zwłaszcza w celu naprawienia skutków uchybienia oraz zapobieżenia podobnym uchybieniom w przyszłości, a także podejmuje inne przewidziane w ustawie środki.

Dział X.
Postępowania szczególne

Rozdział 51
(uchylony)

Art. 468 *(uchylony)*

Art. 469 *(uchylony)*

Art. 470 *(uchylony)*

Art. 471 *(uchylony)*

Art. 472 *(uchylony)*

Art. 473 *(uchylony)*

Art. 474 *(uchylony)*

Art. 474a *(uchylony)*

Art. 475 *(uchylony)*

Art. 476 *(uchylony)*

Art. 477 *(uchylony)*

Art. 478 *(uchylony)*

Art. 479 *(uchylony)*

Art. 480 *(uchylony)*

Art. 481 *(uchylony)*

Art. 482 *(uchylony)*

Art. 483 *(uchylony)*

Art. 484 *(uchylony)*

Rozdział 52.

Postępowanie w sprawach z oskarżenia prywatnego

Art. 485 [Przepisy o postępowaniu zwyczajnym] W sprawach z oskarżenia prywatnego stosuje się przepisy o postępowaniu zwyczajnym, z zachowaniem przepisów niniejszego rozdziału.

Art. 486 *(uchylony)*

Art. 487 [Akt oskarżenia] Akt oskarżenia może ograniczyć się do oznaczenia osoby oskarżonego, zarzucanego mu czynu oraz wskazania dowodów, na których opiera się oskarżenie.

Art. 488 [Obowiązki Policji]

§ 1. Policja na żądanie pokrzywdzonego przyjmuje ustną lub pisemną skargę i w razie potrzeby zabezpiecza dowody, po czym przesyła skargę do właściwego sądu.

§ 2. Na polecenie sądu Policja dokonuje określonych przez sąd czynności dowodowych, po czym ich wyniki przekazuje sądowi. Przepis art. 308 stosuje się odpowiednio.

Art. 489 [Posiedzenie pojednawcze]

- § 1. Rozprawę główną poprzedza posiedzenie pojednawcze, które prowadzi sędzia lub referendarz sądowy.
- § 2. Na wniosek lub za zgodą stron sąd może zamiast posiedzenia pojednawczego wyznaczyć odpowiedni termin dla przeprowadzenia postępowania mediacyjnego. Przepis art. 23a stosuje się odpowiednio.

Art. 490 [Przebieg posiedzenia]

- § 1. Posiedzenie pojednawcze rozpoczyna się wezwaniem stron do pojednania.
- § 2. W protokole posiedzenia pojednawczego należy w szczególności zaznaczyć stanowisko stron wobec wezwania do pojednania oraz wyniki przeprowadzonego posiedzenia pojednawczego; jeżeli doszło do pojednania, protokół podpisują także strony.

Art. 491 [Niestawiennictwo stron]

- § 1. Niestawiennictwo oskarżyciela prywatnego i jego pełnomocnika na posiedzenie pojednawcze bez usprawiedliwionej przyczyny uważa się za odstąpienie od oskarżenia; w takim wypadku prowadzący posiedzenie postępowanie umarza.
- § 2. W razie nieusprawiedliwionego niestawiennictwa oskarżonego prowadzący posiedzenie pojednawcze kieruje sprawę na rozprawę główną, a w miarę możliwości wyznacza od razu jej termin.

Art. 492 [Pojednanie stron]

- § 1. W razie pojednania stron postępowanie umarza się. Postanowienie o umorzeniu postępowania może wydać także referendarz sądowy.
- § 2. Jeżeli do pojednania doszło w wyniku mediacji, przepis art. 490 § 2 stosuje się odpowiednio.

Art. 493 [Zakres pojednania] W toku posiedzenia pojednawczego lub w wyniku mediacji dopuszczalne jest pojednanie się obejmujące również inne sprawy z oskarżenia prywatnego, toczące się pomiędzy tymi samymi stronami.

Art. 494 [Ugoda]

- § 1. Równocześnie z pojednaniem strony mogą zawrzeć ugodę, której przedmiotem mogą być również roszczenia pozostające w związku z oskarżeniem.
- § 2. (*uchylony*)

Art. 495 [Wyznaczenie rozprawy]

- § 1. W razie niedojścia do pojednania kieruje się sprawę na rozprawę główną, a w miarę możliwości wyznacza od razu jej termin, chyba że zachodzi potrzeba skierowania sprawy na posiedzenie w celu innego rozstrzygnięcia.
- § 2. Strony obecne na posiedzeniu powinny zgłosić wnioski dowodowe.
- § 3. (*uchylony*)

Art. 496 [Odstąpienie od oskarżenia]

- § 1. Postępowanie w sprawach z oskarżenia prywatnego umarza się za zgodą oskarżonego, jeżeli oskarżyciel prywatny odstąpi od oskarżenia przed prawomocnym zakończeniem postępowania.
- § 2. Zgoda oskarżonego nie jest wymagana, jeżeli oskarżyciel prywatny odstąpi od oskarżenia przed rozpoczęciem przewodu sądowego na pierwszej rozprawie głównej.
- § 3. Niestawiennictwo oskarżyciela prywatnego i jego pełnomocnika na rozprawie głównej bez usprawiedliwionych powodów uważa się za odstąpienie od oskarżenia.

Art. 497 [Oskarżenie wzajemne]

- § 1. Oskarżony może aż do rozpoczęcia przewodu sądowego na rozprawie głównej wnieść przeciwko oskarżycielowi prywatnemu będącemu pokrzywdzonym wzajemny akt oskarżenia o ściągany z oskarżenia prywatnego czyn, pozostający w związku z czynem mu zarzucanym. Sąd rozpoznaje wówczas łącznie obie sprawy.
- § 2. Odstąpienie jednego z oskarżycieli prywatnych od oskarżenia powoduje umorzenie postępowania tylko w części dotyczącej wniesionego przezeń oskarżenia.
- § 3. Obaj oskarżyciele prywatni korzystają z uprawnień oskarżonego. Pierwszeństwo zadawania pytań i przemówień przysługuje temu oskarżycielowi prywatnemu, który pierwszy wniósł akt oskarżenia. Sąd w wyroku zaznacza, że postępowanie toczyło się z powodu oskarżeń wzajemnych.

Art. 498 [Niedopuszczalność oskarżenia wzajemnego]

- § 1. Oskarżenie wzajemne jest niedopuszczalne, jeżeli prokurator wcześniej wszczął postępowanie albo przyłączył się do postępowania.
- § 2. Jeżeli po wniesieniu oskarżenia wzajemnego prokurator przyłączy się do jednego z oskarżeń wzajemnych, sąd wyłącza oskarżenie przeciwne do osobnego postępowania. Przepis art. 60 § 2 stosuje się.

§ 3. W razie objęcia przez prokuratora obu oskarżeń wzajemnych postępowanie toczy się z urzędu, zaś oskarżeni korzystają w odpowiednim zakresie również z uprawnień oskarżycieli posiłkowych.

Art. 499 [Odpowiednie stosowanie] Przepisy art. 492–494 stosuje się odpowiednio również na rozprawie.

Rozdział 53. Postępowanie nakazowe

Art. 500 [Zakres orzekania]

§ 1. W sprawach, w których prowadzono dochodzenie, uznając na podstawie zebranego w postępowaniu przygotowawczym materiału, że przeprowadzenie rozprawy nie jest konieczne, sąd może w wypadkach pozwalających na orzeczenie kary ograniczenia wolności lub grzywny wydać wyrok nakazowy.

§ 2. W postępowaniu nakazowym stosuje się odpowiednio przepisy o postępowaniu zwyczajnym, jeżeli przepisy niniejszego rozdziału nie stanowią inaczej.

§ 3. Sąd może wydać wyrok nakazowy, jeżeli na podstawie zebranych dowodów okoliczności czynu i wina oskarżonego nie budzą wątpliwości.

§ 4. Sąd wydaje wyrok nakazowy na posiedzeniu bez udziału stron.

Art. 501 [Niedopuszczalność orzekania] Wydanie wyroku nakazowego jest niedopuszczalne:

- 1) (*uchylony*)
- 2) w sprawie z oskarżenia prywatnego;
- 3) jeżeli zachodzą okoliczności, o których mowa w art. 79 § 1.

Art. 502 [Kary]

§ 1. Wyrokiem nakazowym można orzec karę ograniczenia wolności lub grzywnę w wysokości do 200 stawek dziennych albo do 200 000 złotych.

§ 2. Obok kary określonej w § 1 można, w wypadkach przewidzianych w ustawie, orzec środek karny, przepadek lub środek kompensacyjny.

§ 3. Sąd może poprzestać na orzeczeniu środka karnego, przepadku lub środka kompensacyjnego, jeżeli zachodzą warunki orzeczenia tylko tego środka.

Art. 503 (*uchylony*)

Art. 504 [Treść wyroku nakazowego]

§ 1. Wyrok nakazowy powinien zawierać:

- 1) oznaczenie sądu i sędziego, który go wydał;
- 2) datę wydania wyroku;
- 3) imię i nazwisko oraz inne dane określające tożsamość oskarżonego;
- 4) dokładne określenie czynu przypisanego przez sąd oskarżonemu, ze wskazaniem zastosowanych przepisów ustawy karnej;
- 5) wymiar kary i inne niezbędne rozstrzygnięcia.

§ 2. Wyrok nakazowy może nie zawierać uzasadnienia.

Art. 505 [Doręczenie wyroku nakazowego] Odpis wyroku nakazowego doręcza się oskarżycielowi, a oskarżonemu i jego obrońcy – wraz z odpisem aktu oskarżenia. W każdym wypadku odpis tego wyroku doręcza się prokuratorowi. Wraz z odpisem wyroku doręczyć należy pouczenie przytaczające przepisy o prawie, terminie i sposobie wniesienia sprzeciwu oraz skutkach jego niewniesienia.

Art. 506 [Sprzeciw]

§ 1. Oskarżonemu i oskarżycielowi przysługuje prawo wniesienia sprzeciwu do sądu, który wydał wyrok nakazowy, w terminie zawitym 7 dni od doręczenia tego wyroku.

§ 2. Prezes sądu odmawia przyjęcia sprzeciwu, jeżeli został wniesiony po terminie lub przez osobę nieuprawnioną.

§ 3. W razie wniesienia sprzeciwu wyrok nakazowy traci moc; sprawa podlega rozpoznaniu na zasadach ogólnych.

§ 4. (*uchylony*).

§ 5. Sprzeciw może być cofnięty do czasu rozpoczęcia przewodu sądowego na pierwszej rozprawie głównej.

§ 6. Sąd rozpoznający sprawę po wniesieniu sprzeciwu nie jest związany treścią wyroku nakazowego, który utracił moc.

Art. 507 [Prawomocność wyroku nakazowego] Wyrok nakazowy, od którego nie wniesiono sprzeciwu lub sprzeciw cofnięto, staje się prawomocny.

Rozdział 54
(skreślony)

Art. 508 *(skreślony)*

Art. 509 *(skreślony)*

Art. 510 *(skreślony)*

Art. 511 *(skreślony)*

Art. 512 *(skreślony)*

Art. 513 *(skreślony)*

Art. 514 *(skreślony)*

Art. 515 *(skreślony)*

Art. 516 *(skreślony)*

Art. 517 *(skreślony)*

Rozdział 54a.
Postępowanie przyspieszone

Art. 517a [Stosowanie przepisów o postępowaniu zwyczajnym]

- § 1. W postępowaniu przyspieszonym stosuje się przepisy o postępowaniu zwyczajnym, jeżeli przepisy niniejszego rozdziału nie stanowią inaczej.
- § 2. Niestawiennictwo oskarżyciela publicznego nie tamuje toku rozprawy ani posiedzenia. Jeżeli w rozprawie nie bierze udziału oskarżyciel publiczny, zarzuty oskarżenia odczytuje protokolant.

Art. 517b [Tryb postępowania, wnioski o rozpoznanie sprawy]

- § 1. W postępowaniu przyspieszonym mogą być rozpoznawane sprawy, w których prowadzi się dochodzenie, jeżeli sprawca został ujęty na gorącym uczynku popełnienia przestępstwa lub bezpośrednio potem, zatrzymany oraz w ciągu 48 godzin doprowadzony przez Policję i przekazany do dyspozycji sądu wraz z wnioskiem o rozpoznanie sprawy w postępowaniu przyspieszonym, zwanym dalej „wnioskiem o rozpoznanie sprawy”.
- § 2. Postępowanie przyspieszone toczy się w trybie publicznoskargowym także o przestępstwa ścigane z oskarżenia prywatnego, jeżeli miały one charakter chuligański.
- § 2a. Można odstąpić od przymusowego doprowadzenia do sądu sprawy ujętego w warunkach określonych w § 1, jeżeli zostanie zapewnione uczestniczenie przez sprawcę we wszystkich czynnościach sądowych, w których ma on prawo uczestniczyć, w szczególności złożenie przez niego wyjaśnień, przy użyciu urządzeń technicznych, umożliwiających przeprowadzenie tych czynności na odległość z jednoczesnym bezpośrednim przekazem obrazu i dźwięku. W takim wypadku złożenie wniosku o rozpoznanie sprawy jest równoznaczne z przekazaniem sprawy do dyspozycji sądu.
- § 2b. W wypadku określonym w § 2a we wszystkich czynnościach sądowych przy użyciu urządzeń technicznych, umożliwiających przeprowadzenie tych czynności na odległość, bierze udział w miejscu przebywania sprawy referendarz sądowy lub asystent sędziego zatrudniony w sądzie, w którego okręgu przebywa sprawca.
- § 2c. Jeżeli w wypadku określonym w § 2a został ustanowiony obrońca, uczestniczy on w czynnościach sądowych przy użyciu urządzeń technicznych umożliwiających przeprowadzenie tych czynności na odległość, w miejscu przebywania sprawy.
- § 2d. Jeżeli w wypadku określonym w § 2a w odniesieniu do sprawy zachodzą okoliczności, o których mowa w art. 204 § 1, tłumacz uczestniczy w czynnościach sądowych przy użyciu urządzeń technicznych umożliwiających przeprowadzenie tych czynności na odległość, w miejscu przebywania sprawy.
- § 3. Można odstąpić od zatrzymania i przymusowego doprowadzenia do sądu sprawy ujętego w warunkach określonych w § 1 lub zwolnić zatrzymanego, zobowiązując go do stawienia się w sądzie w wyznaczonym miejscu i czasie, w okresie nieprzekraczającym 72 godzin od chwili zatrzymania albo oddania sprawy w ręce Policji, ze skutkiem wezwania. Wniosek o rozpoznanie sprawy przekazuje się w takim wypadku sądowi wraz z materiałem dowodowym w ciągu 48 godzin od chwili zatrzymania albo oddania sprawy w ręce Policji, a gdy termin ten upływa w dniu wolnym od pracy – w najbliższym dniu roboczym, tak jednak aby sąd mógł przystąpić do rozpoznania sprawy przed upływem 72 godzin od chwili zatrzymania albo oddania sprawy w ręce Policji.

§ 4. W stosunku do sprawcy występku o charakterze chuligańskim przepis § 3 może być stosowany wyjątkowo, jeżeli z okoliczności wynika, że sprawca stawia się w sądzie w wyznaczonym miejscu i czasie oraz nie będzie utrudniał postępowania w inny sposób.

Art. 517c [Przesłuchanie podejrzanego, pouczenie]

§ 1. Dochodzenie można ograniczyć do przesłuchania osoby podejrzanego w charakterze podejrzanego oraz zabezpieczenia dowodów w niezbędnym zakresie. W toku dochodzenia czynności procesowych określonych w art. 303 i 321 można nie dokonywać.

§ 2. Podejrzanego poucza się o jego uprawnieniach: do składania wyjaśnień, do odmowy składania wyjaśnień lub odmowy odpowiedzi na pytania, do korzystania z pomocy obrońcy, do złożenia – już w toku dochodzenia – wniosku, o którym mowa w art. 338a, a także o możliwości złożenia przez prokuratora wniosku, o którym mowa w art. 335 § 1 lub 2, oraz o obowiązkach i konsekwencjach wskazanych w art. 74, art. 75, art. 138 i art. 139. Pouczenie to należy wręczyć podejrzanemu na piśmie za potwierdzeniem odbioru.

§ 2a. W wypadku określonym w art. 517b § 2a podejrzanego należy pouczyć ponadto o treści art. 517b § 2a i 2c, art. 517e § 1a i art. 517ea.

§ 3. (uchylony)

Art. 517d [Przekazanie wniosku o rozpoznanie sprawy]

§ 1. W razie istnienia podstaw do wystąpienia z wnioskiem o rozpoznanie sprawy, Policja sporządza taki wniosek i przekazuje go do sądu wraz ze zgromadzonym materiałem dowodowym, zawiadamiając o tym niezwłocznie prokuratora; wniosek ten zastępuje akt oskarżenia.

§ 1a. W wypadku określonym w art. 517b § 2a sporządza się odpisy wniosku o rozpoznanie sprawy dla sprawcy oraz dla jego obrońcy, jeżeli został ustanowiony, a także uwierzytelnione kopie wszystkich dokumentów materiału dowodowego przekazywanych do sądu i pozostawia w miejscu przebywania sprawcy. Po zakończeniu wszystkich czynności sądowych przeprowadzanych w trybie art. 517b § 2a kopie te włącza się do akt sprawy.

§ 2. Jeżeli zachodzą warunki do wystąpienia z wnioskiem, o którym mowa w art. 335 § 1 lub 2, lub gdy podejrzanym złożył wniosek określony w art. 338a, Policja przedstawia wniosek o rozpoznanie sprawy prokuratorowi do zatwierdzenia. Prokurator może odmówić zatwierdzenia wniosku o rozpoznanie sprawy, podejmując decyzję co do dalszego toku sprawy; zatwierdzając wniosek o rozpoznanie sprawy, może też dołączyć do niego wniosek, o którym mowa w art. 335 § 2, albo wystąpić z wnioskiem, o którym mowa w art. 335 § 1.

§ 3. Wniosek o rozpoznanie sprawy powinien zawierać dane, o których mowa w art. 332 § 1; przepisy art. 333 § 1–3 i art. 334 § 1 i 2 stosuje się odpowiednio. Policja doręcza pokrzywdzonemu pisemne pouczenie o uprawnieniach wynikających z art. 46 § 1 Kodeksu karnego, art. 343 § 2 i art. 387 § 2 oraz o treści art. 49a i art. 338a, a także o prawie do złożenia oświadczenia o działaniu w charakterze oskarżyciela posiłkowego.

§ 4. Każda osoba wezwana przez Policję w charakterze świadka, biegłego, tłumacza lub specjalisty jest obowiązana stawić się w sądzie lub w miejscu przebywania sprawcy we wskazanym terminie. Art. 177 § 1a stosuje się.

Art. 517e [Odpis wyroku, niestawiennictwo oskarżonego]

§ 1. Odpis wniosku o rozpoznanie sprawy przez sąd lub sąd doręcza oskarżonemu oraz jego obrońcy, jeżeli został ustanowiony, oznaczając czas na przygotowanie do obrony. Oskarżonemu należy umożliwić kontakt z obrońcą bez obecności osób trzecich.

§ 1a. W wypadku określonym w art. 517b § 2a przez sąd lub sąd, w sposób wskazany w art. 137, zawiadamia oskarżonego oraz jego obrońcę, jeżeli został ustanowiony, o doręczeniu wniosku o rozpoznanie sprawy i oznacza czas na przygotowanie się do obrony. Oskarżonemu oraz jego obrońcy doręcza się za pokwitowaniem przez funkcjonariusza Policji odpisy wniosku o rozpoznanie sprawy oraz udostępnia się kopie dokumentów, o których mowa w art. 517d § 1a. Zatrzymanemu oskarżonemu należy umożliwić, w miejscu jego przebywania, kontakt z obrońcą bez obecności osób trzecich.

§ 2. (uchylony)

§ 3. Sąd przystępuje niezwłocznie do rozpoznania sprawy. Przepisów art. 339 § 1 pkt 1 i 2, art. 351 § 1 oraz art. 353 nie stosuje się.

§ 4. (uchylony)

Art. 517ea [Wnioski i oświadczenia]

§ 1. W wypadku określonym w art. 517b § 2a podczas czynności sądowych, w których oskarżony uczestniczy przy użyciu urządzeń technicznych umożliwiających przeprowadzenie tych czynności na odległość, uczestnicy postępowania mogą składać wnioski oraz inne oświadczenia oraz dokonywać czynności procesowych wyłącznie ustnie do protokołu. O treści wszystkich pism procesowych, które wpłynęły do akt sprawy od chwili przekazania do sądu wniosku o rozpoznanie sprawy, sąd jest obowiązany poinformować przy najbliższej czynności procesowej oskarżonego oraz jego obrońcę. Na żądanie oskarżonego lub obrońcy sąd ma obowiązek odczytać treść tych pism.

§ 2. W wypadku określonym w art. 517b § 2a pisma procesowe oskarżonego i jego obrońcy, których nie można było przekazać do sądu, mogą być przez nich odczytane na rozprawie. Z chwilą ich odczytania wywołują one skutek procesowy i są traktowane jako czynności dokonane w formie ustnej.

Art. 517f [Przerwa w rozprawie]

- § 1. Postępowanie przyspieszone prowadzi się również w razie potrzeby przerywania rozprawy; łączny czas zarządzonych przerw nie może przekroczyć 14 dni.
- § 2. W razie zarządzenia przerwy sąd rozstrzyga w przedmiocie zastosowania środka zapobiegawczego.
- § 3. Przepisów art. 98 § 2 i art. 411 § 1 nie stosuje się.

Art. 517g [Niemożność rozpoznania sprawy w trybie przyspieszonym]

- § 1. Jeżeli sąd przed rozprawą główną lub w jej toku stwierdzi, że sprawa nie podlega rozpoznaniu w trybie przyspieszonym, rozstrzyga w przedmiocie środka zapobiegawczego i przekazuje sprawę prokuratorowi w celu przeprowadzenia postępowania przygotowawczego na zasadach ogólnych, zawiadamiając o tym pokrzywdzonego. Jeżeli natomiast sąd stwierdzi jedynie, że sprawy nie można rozpoznać w postępowaniu przyspieszonym z zachowaniem dopuszczalnego czasu przerw w rozprawie, określonego w art. 517f § 1, rozpoznaje ją w dalszym ciągu w trybie zwyczajnym. Jeżeli jednak sąd stwierdzi niemożność zachowania łącznego czasu przerw, określonego w art. 517f § 1, już przed rozprawą, rozstrzyga w przedmiocie środka zapobiegawczego i przekazuje sprawę prokuratorowi do przeprowadzenia postępowania przygotowawczego na zasadach ogólnych, zawiadamiając o tym pokrzywdzonego.
- § 2. Jeżeli na podstawie okoliczności ujawnionych po rozpoczęciu przewodu sądowego sąd stwierdzi, że zachodzi potrzeba uzupełnienia postępowania dowodowego, zaś dokonanie niezbędnych czynności w postępowaniu sądowym powodowałyby znaczne trudności, przekazuje sprawę prokuratorowi w celu przeprowadzenia postępowania przygotowawczego na zasadach ogólnych, zawiadamiając o tym pokrzywdzonego; przed przekazaniem sprawy sąd rozstrzyga w przedmiocie środka zapobiegawczego.
- § 3. Jeżeli na podstawie okoliczności ujawnionych po rozpoczęciu przewodu sądowego sąd przewiduje możliwość wymierzenia kary powyżej 2 lat pozbawienia wolności, rozstrzyga w przedmiocie środka zapobiegawczego i przekazuje sprawę prokuratorowi w celu przeprowadzenia postępowania przygotowawczego na zasadach ogólnych; sędzia, który brał udział w wydaniu postanowienia, jest z mocy prawa wyłączony od dalszego udziału w sprawie.
- § 4. W razie skazania oskarżonego na karę pozbawienia wolności bez warunkowego zawieszenia jej wykonania sąd, po wysłuchaniu stron, rozstrzyga w przedmiocie środka zapobiegawczego.

Art. 517ga [Wyłączenie zastosowania sposobu uczestnictwa] W razie zarządzenia przerwy w rozprawie lub zmiany trybu postępowania w dalszym postępowaniu nie stosuje się w stosunku do oskarżonego sposobu uczestniczenia w czynnościach sądowych przewidzianego w art. 517b § 2a.

Art. 517h [Uzasadnienie wyroku]

- § 1. Wniosek o sporządzenie na piśmie i doręczenie uzasadnienia wyroku może być zgłoszony ustnie do protokołu rozprawy lub posiedzenia albo złożony na piśmie w terminie zawitym 3 dni od daty doręczenia wyroku.
- § 2. Sąd sporządza uzasadnienie wyroku w terminie 3 dni od daty złożenia wniosku o sporządzenie uzasadnienia.
- § 3. Termin do wniesienia apelacji wynosi 7 dni i biegnie dla każdego uprawnionego od daty doręczenia mu wyroku z uzasadnieniem.
- § 4. W razie złożenia apelacji przekazuje się ją niezwłocznie wraz z aktami sądowi odwoławczemu, który rozpoznaje sprawę najpóźniej w ciągu miesiąca od daty jej wpływu do tego sądu. Przepisu art. 448 nie stosuje się.
- § 5. W wypadku wniesienia apelacji przez prokuratora, obrońcę lub pełnomocnika sąd odwoławczy dołącza do zawiadomienia o terminie rozprawy apelacyjnej odpis apelacji strony przeciwnej.

Art. 517i [Uchylenie wyroku, przekazanie sprawy]

- § 1. Jeżeli po rozpoznaniu środka odwoławczego sąd stwierdza, że zachodzi potrzeba uzupełnienia postępowania dowodowego co do istoty sprawy, może – uchylając wyrok – przekazać sprawę prokuratorowi w celu przeprowadzenia postępowania przygotowawczego na zasadach ogólnych.
- § 2. W wypadku uchylenia wyroku i przekazania sprawy do ponownego rozpoznania dalsze postępowanie toczy się w trybie zwyczajnym.

Art. 517j [Delegacja ustawowa]

- § 1. W celu umożliwienia oskarżonemu korzystania z pomocy obrońcy w postępowaniu przyspieszonym ustanawia się obowiązek pełnienia przez adwokatów i radców prawnych dyżurów w czasie i miejscu ustalonym w odrębnych przepisach.
- § 2. Minister Sprawiedliwości określi, w drodze rozporządzenia, sposób zapewnienia oskarżonemu korzystania z pomocy obrońcy i możliwości jego wyboru w postępowaniu przyspieszonym, w tym organizacji dyżurów, o których mowa w § 1, mając na uwadze prawidłowy przebieg postępowania przyspieszonego oraz konieczność zapewnienia oskarżonemu możliwości wyboru obrońcy.

Dział XI.
Nadzwyczajne środki zaskarżenia

Rozdział 55.
Kasacja

Art. 518 [Odpowiednie stosowanie] Jeżeli przepisy niniejszego rozdziału nie stanowią inaczej, do postępowania w trybie kasacji stosuje się odpowiednio przepisy działu IX.

Art. 519 [Przedmiot zaskarżenia] Od prawomocnego wyroku sądu odwoławczego kończącego postępowanie oraz od prawomocnego postanowienia sądu odwoławczego o umorzeniu postępowania i zastosowaniu środka zabezpieczającego określonego w art. 93a Kodeksu karnego może być wniesiona kasacja. Przepisu art. 425 § 2 zdanie trzecie nie stosuje się.

Art. 520 [Uprawnienie stron]

- § 1. Do wniesienia kasacji uprawnione są strony.
- § 2. Strona, która nie zaskarżyła orzeczenia sądu pierwszej instancji, nie może wnieść kasacji od orzeczenia sądu odwoławczego, jeżeli orzeczenie sądu pierwszej instancji utrzymano w mocy lub zmieniono na jej korzyść.
- § 3. Ograniczenie, o którym mowa w § 2, nie dotyczy uchybień wymienionych w art. 439.

Art. 521 [Podmioty szczególne]

- § 1. Minister Sprawiedliwości – Prokurator Generalny, a także Rzecznik Praw Obywatelskich może wnieść kasację od każdego prawomocnego orzeczenia sądu kończącego postępowanie.
- § 2. Rzecznik Praw Dziecka może wnieść kasację od każdego prawomocnego orzeczenia sądu kończącego postępowanie, jeżeli przez wydanie orzeczenia doszło do naruszenia praw dziecka.
- § 3. Organy, o których mowa w § 1 i 2, mają prawo żądać do wglądu akt sądowych i prokuratorskich oraz akt innych organów ścigania po zakończeniu postępowania i zapadnięciu rozstrzygnięcia.

Art. 522 [Jednorazowe zaskarżenie] Kasację w stosunku do tego samego oskarżonego i od tego samego orzeczenia każdy uprawniony może wnieść tylko raz.

Art. 523 [Podstawy kasacji]

- § 1. Kasacja może być wniesiona tylko z powodu uchybień wymienionych w art. 439 lub innego rażącego naruszenia prawa, jeżeli mogło ono mieć istotny wpływ na treść orzeczenia. Kasacja nie może być wniesiona wyłącznie z powodu niewspółmierności kary.
- § 1a. Ograniczenia, o którym mowa w § 1 zdanie drugie, nie stosuje się do kasacji wniesionej przez Ministra Sprawiedliwości – Prokuratora Generalnego w sprawach o zbrodnie.
- § 2. Kasację na korzyść można wnieść jedynie w razie skazania oskarżonego za przestępstwo lub przestępstwo skarbowe na karę pozbawienia wolności bez warunkowego zawieszenia jej wykonania.
- § 3. Kasację na niekorzyść można wnieść jedynie w razie uniewinnienia oskarżonego albo umorzenia postępowania.
- § 4. Ograniczenia przewidziane w § 2 i 3 nie dotyczą kasacji:
 - 1) wniesionej z powodu uchybień wymienionych w art. 439;
 - 2) w wypadku określonym w art. 521.

Art. 524 [Termin]

- § 1. Termin do wniesienia kasacji dla stron wynosi 30 dni od daty doręczenia orzeczenia z uzasadnieniem. Wniosek o doręczenie orzeczenia z uzasadnieniem należy zgłosić w sądzie, który wydał orzeczenie, w terminie zawitym 7 dni od daty ogłoszenia orzeczenia, a jeżeli ustawa przewiduje doręczenie orzeczenia, od daty jego doręczenia. Przepis art. 445 § 2 stosuje się odpowiednio.
- § 2. Terminu do wniesienia kasacji wskazanego w § 1 nie stosuje się do kasacji wnoszonej przez Ministra Sprawiedliwości – Prokuratora Generalnego, Rzecznika Praw Obywatelskich i Rzecznika Praw Dziecka.
- § 3. Niedopuszczalne jest uwzględnienie kasacji na niekorzyść oskarżonego wniesionej po upływie roku od daty uprawomocnienia się orzeczenia.

Art. 525 [Tryb wnoszenia]

- § 1. Strona wnosi kasację do Sądu Najwyższego za pośrednictwem sądu odwoławczego.
- § 2. W wypadku określonym w art. 521 kasację wnosi się bezpośrednio do Sądu Najwyższego.

Art. 526 [Określenie zarzutu; przymus adwokacko-radcowski]

- § 1. W kasacji należy podać, na czym polega zarzucane uchybienie.

§ 2. Jeżeli kasacja nie pochodzi od prokuratora, Ministra Sprawiedliwości – Prokuratora Generalnego, Rzecznika Praw Obywatelskich albo Rzecznika Praw Dziecka, powinna być sporządzona i podpisana przez obrońcę lub pełnomocnika będącego adwokatem albo radcą prawnym.

Art. 527 [Opłata od kasacji]

§ 1. Do kasacji strona dołącza dowód uiszczenia opłaty sądowej; nie dotyczy to prokuratora.

§ 2. Osoba pozbawiona wolności nie uiszcza opłaty przy wnoszeniu kasacji; w wypadku pozostawienia bez rozpoznania albo oddalenia wniesionej przez nią kasacji zasądza się od niej opłatę.

§ 3. Żołnierz odbywający zasadniczą służbę wojskową lub pełniący służbę wojskową w charakterze kandydata na żołnierza zawodowego nie uiszcza opłaty.

§ 4. Opłata ulega zwrotowi stronie, która ją uiszczyła, jeżeli kasacja zostanie uwzględniona, chociażby w części, albo zostanie cofnięta.

§ 5. Minister Sprawiedliwości określa, w drodze rozporządzenia, wysokość opłaty, mając na uwadze faktyczne koszty postępowania oraz zasadę dostępu do sądu.

Art. 528 [Niedopuszczalność środka odwoławczego]

§ 1. Środek odwoławczy nie przysługuje na odmowę:

- 1) zwolnienia od uiszczenia opłaty, o której mowa w art. 527 § 1;
- 2) wyznaczenia adwokata lub radcy prawnego w celu sporządzenia kasacji;
- 3) przywrócenia terminu, o którym mowa w art. 524 § 1 zdanie pierwsze.

§ 2. Przepis art. 447 § 4 stosuje się odpowiednio.

Art. 529 [Kasacja na korzyść] Wniesieniu i rozpoznaniu kasacji na korzyść oskarżonego nie stoi na przeszkodzie wykonanie kary, zatarcie skazania, akt łaski ani też okoliczność wyłączająca ściganie lub uzasadniająca zawieszenie postępowania.

Art. 530 [Przyjęcie i odmowa przyjęcia kasacji]

§ 1. W wypadku określonym w art. 525 § 1, przyjmując kasację, prezes sądu doręcza jej odpis pozostałym stronom oraz, po złożeniu przez prokuratora pisemnej odpowiedzi na kasację, niezwłocznie przesyła akta sądowi właściwemu do rozpoznania kasacji, jeżeli sąd, do którego wniesiono kasację, nie jest uprawniony do jej rozpoznania.

§ 2. Prezes sądu, do którego wniesiono kasację, odmawia jej przyjęcia, jeżeli zachodzą okoliczności, o których mowa w art. 120 § 2 lub w art. 429 § 1, albo gdy kasację oparto na innych powodach niż wskazane w art. 523 § 1.

§ 3. Na zarządzenie, o którym mowa w § 2, zażalenie przysługuje do Sądu Najwyższego. Sąd Najwyższy rozpoznaje zażalenie jednoosobowo. Sąd kasacyjny wydaje postanowienie bez udziału stron, chyba że Prezes Sądu Najwyższego zarządzi inaczej.

§ 4. W wypadku przyjęcia kasacji, której prokurator nie uznał za oczywiście bezzasadną, odpis pisemnej odpowiedzi prokuratora na kasację doręcza się pozostałym stronom, ich obrońcom i pełnomocnikom. Dalsze pisma procesowe wnosi się bezpośrednio do sądu kasacyjnego.

§ 5. Prokurator, uznając kasację za oczywiście bezzasadną, przesyła odpis odpowiedzi na kasację pozostałym stronom, ich obrońcom i pełnomocnikom, którzy w terminie 14 dni od otrzymania odpowiedzi prokuratora mogą przedstawić sądowi na piśmie swoje stanowisko.

Art. 531 [Pozostawienie kasacji bez rozpoznania]

§ 1. Sąd Najwyższy pozostawia bez rozpoznania przyjętą kasację, jeżeli nie odpowiada ona przepisom wymienionym w art. 530 § 2 lub gdy przyjęcie kasacji nastąpiło na skutek niezasadnego przywrócenia terminu. Sąd kasacyjny wydaje postanowienie bez udziału stron, chyba że prezes Sądu Najwyższego zarządzi inaczej.

§ 2. Sąd Najwyższy może jednak zwrócić akta sprawy sądowi odwoławczemu, jeżeli stwierdzi, że nie zostały dopełnione czynności zmierzające do usunięcia braków formalnych wniesionej kasacji.

§ 3. Przepis § 1 zdanie drugie stosuje się odpowiednio w wypadku cofnięcia kasacji.

Art. 532 [Wstrzymanie wykonania orzeczenia]

§ 1. W razie wniesienia kasacji Sąd Najwyższy może wstrzymać wykonanie zaskarżonego orzeczenia, jak i innego orzeczenia, którego wykonanie zależy od rozstrzygnięcia kasacji.

§ 2. Wstrzymanie wykonania orzeczenia można połączyć z zastosowaniem środków określonych w art. 266, 271, 272, 275 i 277.

§ 3. Sąd kasacyjny wydaje postanowienie na posiedzeniu bez udziału stron, chyba że prezes Sądu Najwyższego zarządzi inaczej.

Art. 533 [Środek zapobiegawczy] Jeżeli kasację wniesiono na niekorzyść oskarżonego, Sąd Najwyższy może zastosować środek zapobiegawczy, chyba że oskarżony był uniewinniony.

Art. 534 [Skład Sądu Najwyższego]

- § 1. Jeżeli ustawa nie wymaga wydania wyroku, Sąd Najwyższy orzeka jednoosobowo, chyba że Prezes Sądu Najwyższego zarządzi rozpoznanie sprawy w składzie trzech sędziów.
- § 2. Jeżeli kasacja dotyczy orzeczenia Sądu Najwyższego, podlega rozpoznaniu w składzie siedmiu sędziów, chyba że orzeczenie zostało wydane jednoosobowo; w takim wypadku Sąd Najwyższy orzeka w składzie trzech sędziów.

Art. 535 [Rozprawa i posiedzenie]

- § 1. Sąd Najwyższy rozpoznaje kasację na rozprawie, a w wypadkach przewidzianych przez ustawę – na posiedzeniu bez udziału stron.
- § 2. Strony pozbawionej wolności nie sprowadza się na rozprawę, chyba że Prezes Sądu Najwyższego lub Sąd Najwyższy uzna to za konieczne.
- § 3. Oddalenie kasacji jako oczywiście bezzasadnej nie wymaga pisemnego uzasadnienia; jeżeli postanowienie zostało wydane na posiedzeniu oraz wtedy, gdy zostało wydane na rozprawie a strona pozbawiona wolności nie miała przedstawiciela procesowego i nie została sprowadzona na rozprawę, uzasadnienie sporządza się na jej wniosek. Przepisy art. 422 i 423 stosuje się odpowiednio.
- § 4. Kasację wniesioną na podstawie art. 521 Sąd Najwyższy rozpoznaje na rozprawie.
- § 5. Kasacja wniesiona na korzyść oskarżonego może być uwzględniona w całości na posiedzeniu bez udziału stron, w razie jej oczywistej zasadności.

Art. 536 [Granice rozpoznania] Sąd Najwyższy rozpoznaje kasację w granicach zaskarżenia i podniesionych zarzutów, a w zakresie szerszym – tylko w wypadkach określonych w art. 435, 439 i 455.

Art. 537 [Rodzaje orzeczeń]

- § 1. Sąd Najwyższy po rozpoznaniu sprawy oddala kasację albo zaskarżone orzeczenie uchyla w całości lub w części.
- § 2. Uchylając zaskarżone orzeczenie Sąd Najwyższy przekazuje sprawę właściwemu sądowi do ponownego rozpoznania albo umarza postępowanie, a jeżeli skazanie jest oczywiście niesłuszne – uniewinnia oskarżonego.

Art. 538 [Wykonanie kary]

- § 1. Z chwilą uchylenia wyroku wykonanie kary, środka karnego, przepadku i środka kompensacyjnego ustaje; karę, środek karny, przepadek i środek kompensacyjny już wykonane – w wypadku późniejszego ponownego skazania – zalicza się odpowiednio na poczet nowo orzeczonej kary, środka karnego, przepadku i środka kompensacyjnego.
- § 2. Sąd Najwyższy, uchylając orzeczenie, może zastosować środek zapobiegawczy. Na postanowienie o zastosowaniu tymczasowego aresztowania służy zażalenie do równorzędnego składu Sądu Najwyższego.
- § 3. W razie uchylenia prawomocnego wyroku o warunkowym umorzeniu postępowania lub orzekającego karę z warunkowym zawieszeniem jej wykonania, w wypadku ponownego orzeczenia o warunkowym umorzeniu postępowania lub kary z warunkowym zawieszeniem jej wykonania, na poczet okresu próby zalicza się okres próby, który upłynął od uprawomocnienia się wyroku do daty jego uchylenia.

Art. 539 [Niedopuszczalność superkasacji] Niedopuszczalna jest kasacja od orzeczenia Sądu Najwyższego zapadłego w następstwie rozpoznania kasacji.

Rozdział 55a.

Skarga na wyrok sądu odwoławczego

Art. 539a [Skarga do Sądu Najwyższego]

- § 1. Od wyroku sądu odwoławczego uchylającego wyrok sądu pierwszej instancji i przekazującego sprawę do ponownego rozpoznania stronom przysługuje skarga do Sądu Najwyższego.
- § 2. Wyrok można zaskarżyć w całości lub w części.
- § 3. Skarga może być wniesiona wyłącznie z powodu naruszenia art. 437 lub z powodu uchybień określonych w art. 439 § 1.

Art. 539b [Termin na wniesienie skargi]

- § 1. Skargę wnosi się w terminie 7 dni od daty doręczenia wyroku z uzasadnieniem. Przepisy art. 524 § 1 zdanie drugie i trzecie stosuje się odpowiednio.
- § 2. Wniesienie skargi powoduje wstrzymanie wykonania zaskarżonego wyroku.

Art. 539c [Odpisy dla stron]

- § 1. Do skargi dołącza się odpowiednią liczbę odpisów dla pozostałych stron.

§ 2. Prezes sądu, doręczając odpis skargi pozostałym stronom, poucza o prawie wniesienia pisemnej odpowiedzi na skargę w terminie 7 dni od daty doręczenia odpisu skargi. Po upływie tego terminu prezes sądu niezwłocznie przesyła akta Sądowi Najwyższemu.

Art. 539d [Orzekanie w przedmiocie środka zapobiegawczego] Po przekazaniu sprawy do Sądu Najwyższego orzeka on w razie potrzeby w przedmiocie środka zapobiegawczego. Na postanowienie o zastosowaniu tymczasowego aresztowania służy zażalenie do równorzędnego składu Sądu Najwyższego.

Art. 539e [Rozpoznanie skargi]

§ 1. Sąd Najwyższy rozpoznaje skargę na posiedzeniu bez udziału stron.

§ 2. Sąd Najwyższy postanowieniem oddala skargę albo wyrokiem uchyla zaskarżony wyrok w całości lub w części i przekazuje sprawę właściwemu sądowi odwoławczemu do ponownego rozpoznania.

Art. 539f [Odpowiednie stosowanie przepisów] Przepisy art. 425 § 3 i 4, art. 428 § 1, art. 431, art. 432, art. 435, art. 436, art. 442 § 1 i 3, art. 457 § 1 i 3, art. 525 § 1, art. 526, art. 527 § 1–4, art. 528 § 1, art. 530 § 2 i 3, art. 531, art. 534 § 1 i art. 536, a także przepisy wydane na podstawie art. 527 § 5 stosuje się odpowiednio.

Rozdział 56.

Wznowienie postępowania

Art. 540 [Podstawy wznowienia]

§ 1. Postępowanie sądowe zakończone prawomocnym orzeczeniem wznowia się, jeżeli:

- 1) w związku z postępowaniem dopuszczono się przestępstwa, a istnieje uzasadniona podstawa do przyjęcia, że mogło to mieć wpływ na treść orzeczenia;
- 2) po wydaniu orzeczenia ujawnią się nowe fakty lub dowody wskazujące na to, że:
 - a) skazany nie popełnił czynu albo czyn jego nie stanowił przestępstwa lub nie podlegał karze,
 - b) skazano go za przestępstwo zagrożone karą surowszą albo nie uwzględniono okoliczności zobowiązujących do nadzwyczajnego złagodzenia kary albo też błędnie przyjęto okoliczności wpływające na nadzwyczajne obostrzenie kary,
 - c) sąd umorzył lub warunkowo umorzył postępowanie karne, błędnie przyjmując popełnienie przez oskarżonego zarzucanego mu czynu.

§ 2. Postępowanie wznowia się na korzyść strony, jeżeli Trybunał Konstytucyjny orzekł o niezgodności z Konstytucją, ratyfikowaną umową międzynarodową lub z ustawą przepisu prawnego, na podstawie którego zostało wydane orzeczenie; wznowienie nie może nastąpić na niekorzyść oskarżonego.

§ 3. Postępowanie wznowia się na korzyść oskarżonego, gdy potrzeba taka wynika z rozstrzygnięcia organu międzynarodowego działającego na mocy umowy międzynarodowej ratyfikowanej przez Rzeczpospolitą Polską.

Art. 540a [Dodatkowe podstawy wznowienia] Postępowanie sądowe zakończone prawomocnym orzeczeniem można wznowić, jeżeli:

- 1) skazany, do którego zastosowano przepis art. 60 § 3 lub 4 Kodeksu karnego lub art. 36 § 3 Kodeksu karnego skarbowego, nie potwierdził w postępowaniu karnym ujawnionych przez siebie informacji;
- 2) zachodzi okoliczność określona w art. 11 § 3.

Art. 540b [Wznowienie postępowania na wniosek]

§ 1. Postępowanie sądowe zakończone prawomocnym orzeczeniem można wznowić na wniosek oskarżonego, złożony w terminie zawitym miesiąca od dnia, w którym dowiedział się o zapadłym wobec niego orzeczeniu, jeżeli sprawę rozpoznano pod nieobecność oskarżonego, któremu nie doręczono zawiadomienia o terminie posiedzenia lub rozprawy albo doręczono je w inny sposób niż osobiście, gdy wykaże on, że nie wiedział o terminie oraz o możliwości wydania orzeczenia pod jego nieobecność.

§ 2. Przepisu § 1 nie stosuje się w wypadkach, o których mowa w art. 133 § 2, art. 136 § 1 oraz art. 139 § 1, a także jeżeli w rozprawie lub posiedzeniu uczestniczył obrońca.

Art. 541 [Ustalenie podstawy *propter falsa*]

§ 1. Czyn, o którym mowa w art. 540 § 1 pkt 1, musi być ustalony prawomocnym wyrokiem skazującym, chyba że orzeczenie takie nie może zapaść z powodu przyczyn wymienionych w art. 17 § 1 pkt 3–11 lub wart. 22.

§ 2. W tym wypadku wniosek o wznowienie postępowania powinien wskazywać wyrok skazujący lub orzeczenie zapadłe w postępowaniu karnym, stwierdzające niemożność wydania wyroku skazującego.

Art. 542 [Wniosek o wznowienie; wznowienie z urzędu]

§ 1. Wznowienie postępowania może nastąpić na wniosek strony lub z urzędu.

- § 2. Wniosek o wznowienie na korzyść złożyć może w razie śmierci skazanego osoba najbliższa.
- § 3. Postępowanie wznowia się z urzędu tylko w razie ujawnienia się jednego z uchybień wymienionych w art. 439 § 1, przy czym wznowienie postępowania jedynie z powodów określonych w pkt 9–11 może nastąpić tylko na korzyść oskarżonego.
- § 4. Wznowienie nie może nastąpić z przyczyn wymienionych w § 3, jeżeli były one przedmiotem rozpoznania w trybie kasacji.
- § 5. Niedopuszczalne jest wznowienie postępowania z urzędu na niekorzyść oskarżonego po upływie roku od daty uprawomocnienia się orzeczenia.

Art. 543 (uchylony)

Art. 544 [Właściwość sądu]

- § 1. W kwestii wznowienia postępowania orzeka sąd okręgowy, zaś w kwestii wznowienia postępowania zakończonego orzeczeniem sądu okręgowego – sąd apelacyjny. Sąd orzeka w składzie trzech sędziów.
- § 2. W kwestii wznowienia postępowania zakończonego orzeczeniem sądu apelacyjnego lub Sądu Najwyższego orzeka Sąd Najwyższy w składzie trzech sędziów.
- § 3. W kwestii wznowienia postępowania sąd orzeka na posiedzeniu bez udziału stron, chyba że prezes sądu lub sąd postanowi inaczej.

Art. 545 [Wniosek o wznowienie postępowania; przymus radcowsko-adwokacki]

- § 1. W postępowaniu o wznowienie stosuje się odpowiednio art. 425 § 2 zdanie pierwsze, § 3 i 4, art. 429, art. 430 § 1, art. 431, art. 432, art. 435, art. 442, art. 456, art. 457 § 1 i 3, art. 529, art. 530, art. 532 i art. 538, a w razie wznowienia postępowania na korzyść oskarżonego stosuje się odpowiednio art. 434 i art. 443.
- § 2. Wniosek o wznowienie postępowania, jeżeli nie pochodzi od prokuratora, powinien być sporządzony i podpisany przez obrońcę albo pełnomocnika. Przepisy art. 446 stosuje się odpowiednio.
- § 3. Sąd, orzekając jednoosobowo, odmawia przyjęcia wniosku nie pochodzącego od osoby wymienionej w § 2 bez wzywania do usunięcia jego braków formalnych, jeżeli z treści wniosku, w szczególności odwołującego się do okoliczności, które były już rozpoznawane w postępowaniu o wznowienie postępowania, wynika jego oczywista bezzasadność. Na postanowienie o odmowie przyjęcia wniosku przysługuje zażalenie do tego samego sądu orzekającego w składzie trzech sędziów.

Art. 546 [Sprawdzenie okoliczności] Jeżeli sąd zarządził sprawdzenie okoliczności w trybie art. 97, strony mają prawo wziąć udział w czynnościach sprawdzających.

Art. 547 [Rodzaje orzeczeń; środki odwoławcze]

- § 1. Na postanowienie oddalające wniosek lub pozostawiające go bez rozpoznania przysługuje zażalenie, chyba że orzekł o tym sąd apelacyjny lub Sąd Najwyższy.
- § 2. Orzekając o wznowieniu postępowania, sąd uchyla zaskarżone orzeczenie i przekazuje sprawę właściwemu sądowi do ponownego rozpoznania. Od tego orzeczenia środek odwoławczy nie przysługuje.
- § 3. Uchylając zaskarżone orzeczenie, sąd może wyrokiem uniewinnić oskarżonego, jeżeli nowe fakty lub dowody wskazują na to, że orzeczenie to jest oczywiście niesłuszne, albo też postępowanie umorzyć. Od wyroku uniewinniającego lub umarzającego postępowanie przysługuje środek odwoławczy.
- § 4. Od orzeczeń, o których mowa w § 3, wydanych przez Sąd Najwyższy, środek odwoławczy nie przysługuje.

Art. 548 [Obrońca z urzędu] Jeżeli postępowanie wznowiono na skutek wniosku na korzyść oskarżonego i toczy się ono po jego śmierci lub jeżeli zachodzi przyczyna zawieszenia postępowania, prezes sądu wyznacza do obrony praw oskarżonego obrońcę z urzędu, chyba że wnioskodawca ustanowił już obrońcę.

Dział XII.

Postępowanie po uprawomocnieniu się orzeczenia

Rozdział 57.

Podjęcie postępowania warunkowo umorzonego

Art. 549 [Inicjatywa] O podjęciu postępowania warunkowo umorzonego sąd orzeka na wniosek oskarżyciela, pokrzywdzonego lub sądowego kuratora zawodowego albo z urzędu.

Art. 550 [Tryb orzekania]

- § 1. W kwestii podjęcia postępowania warunkowo umorzonego orzeka sąd pierwszej instancji właściwy do rozpoznania sprawy.

- § 2. W posiedzeniu ma prawo wziąć udział prokurator, oskarżony i jego obrońca oraz pokrzywdzony i jego pełnomocnik.
- § 3. Na postanowienie o pozostawieniu wniosku bez rozpoznania oraz w kwestii podjęcia postępowania przysługuje zażalenie.
- § 4. O podjęciu postępowania warunkowo umorzonego należy powiadomić poręczającego.

Art. 551 [Postępowanie po podjęciu] W razie podjęcia postępowania warunkowo umorzonego, sprawa toczy się od nowa na zasadach ogólnych, przed sądem właściwym do jej rozpoznania. Przepis art. 341 § 2 zdanie drugie stosuje się odpowiednio.

Rozdział 58.

Odszkodowanie za niesłuszne skazanie, tymczasowe aresztowanie lub zatrzymanie

Art. 552 [Prawo do odszkodowania oraz zadośćuczynienia]

- § 1. Oskarżonemu, który w wyniku wznowienia postępowania lub kasacji został uniewinniony lub skazany na łagodniejszą karę, służy od Skarbu Państwa odszkodowanie za poniesioną szkodę oraz zadośćuczynienie za doznaną krzywdę, wynikłe z wykonania względem niego w całości lub w części kary, której nie powinien być ponieść.
- § 2. Przepis § 1 stosuje się także, jeżeli po uchyleniu skazującego orzeczenia postępowanie umorzono wskutek okoliczności, których nie uwzględniono we wcześniejszym postępowaniu.
- § 3. Prawo do odszkodowania i zadośćuczynienia powstaje również w związku z zastosowaniem środka zabezpieczającego w warunkach określonych w § 1 i 2.
- § 4. Odszkodowanie i zadośćuczynienie przysługuje również w wypadku niewątpliwie niesłusznego tymczasowego aresztowania lub zatrzymania.

Art. 552a (uchylony)

Art. 552b (uchylony)

Art. 553 [Nieprzysługiwanie roszczenia o odszkodowanie lub zadośćuczynienie]

- § 1. Roszczenie o odszkodowanie lub zadośćuczynienie nie przysługuje temu, kto w zamiarze wprowadzenia w błąd sądu lub organu ścigania złożył fałszywe zawiadomienie o popełnieniu przestępstwa lub fałszywe wyjaśnienie i spowodował tym niekorzystne dla siebie orzeczenie w przedmiocie skazania, tymczasowego aresztowania, zastosowania środka zabezpieczającego albo zatrzymanie.
- § 2. Przepisu § 1 nie stosuje się do osób składających oświadczenie w warunkach określonych w art. 171 § 4, 5 i 7, jak również gdy szkoda lub krzywda powstała na skutek przekroczenia uprawnień lub niedopełnienia obowiązku przez funkcjonariusza publicznego.
- § 3. W wypadku przyczynienia się przez oskarżonego do wydania orzeczenia, o którym mowa w § 1, przepis art. 362 Kodeksu cywilnego stosuje się odpowiednio.

Art. 553a [Ustalenie wysokości odszkodowania] Ustalając wysokość odszkodowania, sąd uwzględnia zaliczenie oskarżonemu okresu niesłusznego stosowania kar, środków zabezpieczających, tymczasowego aresztowania lub zatrzymania, których dotyczy wnioski o odszkodowanie, na poczet kar lub środków zabezpieczających orzeczonych w innym postępowaniu.

Art. 554 [Właściwość sądu; forma orzeczenia]

- § 1. Żądanie odszkodowania należy zgłosić w sądzie okręgowym, w którego okręgu wydano orzeczenie w pierwszej instancji, a w wypadku określonym w art. 552 § 4 – w sądzie okręgowym właściwym ze względu na miejsce, w którym nastąpiło zwolnienie tymczasowo aresztowanego lub zwolnienie zatrzymanego.
- § 2. Sąd okręgowy orzeka wyrokiem na rozprawie w składzie jednego sędziego.
- § 3. O terminie rozprawy zawiadamia się prokuratora, przesyłając odpis wniosku.
- § 4. Postępowanie jest wolne od kosztów sądowych. W razie uwzględnienia roszczeń choćby w części wnioskodawcy przysługuje od Skarbu Państwa zwrot uzasadnionych wydatków, w tym z tytułu ustanowienia jednego pełnomocnika.

Art. 555 [Przedawnienie roszczeń] Roszczenia przewidziane w niniejszym rozdziale przedawniają się po upływie roku od daty uprawnomocnienia się orzeczenia dającego podstawę do odszkodowania i zadośćuczynienia, w wypadku tymczasowego aresztowania – od daty uprawnomocnienia się orzeczenia kończącego postępowanie w sprawie, w razie zaś zatrzymania – od daty zwolnienia.

Art. 556 [Śmierć oskarżonego]

- § 1. W razie śmierci oskarżonego prawo do odszkodowania przysługuje temu, kto wskutek wykonania kary lub niewątpliwie niesłusznego tymczasowego aresztowania utracił:
- 1) należne mu od uprawnionego z mocy ustawy utrzymanie;
 - 2) stale dostarczane mu przez zmarłego utrzymanie, jeżeli względy słuszności przemawiają za przyznaniem odszkodowania.
- § 2. Żądanie odszkodowania należy zgłosić w terminie przewidzianym w art. 555 lub w ciągu roku od śmierci oskarżonego.
- § 3. Żądający odszkodowania może ustanowić pełnomocnika. Przepisy art. 78–81 stosuje się odpowiednio.
- § 4. Upoważnienie do obrony udzielone obrońcy w sprawie zachowuje moc jako upoważnienie do działania w charakterze pełnomocnika.

Art. 557 [Roszczenie zwrotne]

- § 1. W razie naprawienia szkody oraz zadośćuczynienia za krzywdę Skarb Państwa ma roszczenie zwrotne do osób, które swoim bezprawnym działaniem spowodowały niesłuszne skazanie, zastosowanie środka zabezpieczającego, niewątpliwie niesłuszne tymczasowe aresztowanie lub zatrzymanie.
- § 2. Powództwo dotyczące roszczeń, o których mowa w § 1, może wytoczyć w postępowaniu cywilnym prokurator lub organ, który jest powołany do reprezentowania Skarbu Państwa. Jeżeli prokurator nie dopatry się podstaw do wytoczenia powództwa, wydaje w tej kwestii postanowienie i zawiadamia o tym uprawniony organ.

Art. 558 [Stosowanie przepisów KPC] W sprawach o odszkodowanie za niesłuszne skazanie, tymczasowe aresztowanie lub zatrzymanie przepisy Kodeksu postępowania cywilnego stosuje się tylko w kwestiach nieuregulowanych w niniejszym kodeksie.

Art. 559 (uchylony)

Rozdział 59. Ułaskawienie

Art. 560 [Prośba]

- § 1. Prośbę o ułaskawienie skazanego może wnieść on sam, osoba uprawniona do składania na jego korzyść środków odwoławczych, krewni w linii prostej, przysposabiający lub przysposobiony, rodzeństwo, małżonek i osoba pozostająca ze skazanym we wspólnym pożyciu.
- § 2. Prośbę o ułaskawienie wniesioną przez osobę nieuprawnioną lub niedopuszczalną z mocy ustawy sąd pozostawia bez rozpoznania.
- § 3. Osoba, która wniosła prośbę o ułaskawienie, może ją cofnąć.

Art. 561 [Sąd pierwszej instancji]

- § 1. Prośbę o ułaskawienie przedstawia się sądowi, który wydał wyrok w pierwszej instancji.
- § 1a. W wypadku wyroku przejętego do wykonania w Rzeczypospolitej Polskiej prośbę o ułaskawienie przedstawia się sądowi, który orzekł w pierwszej instancji o przejęciu wyroku do wykonania.
- § 2. Sąd, o którym mowa w § 1 i 1a, powinien rozpoznać prośbę o ułaskawienie w ciągu 2 miesięcy od daty jej otrzymania.

Art. 562 [Skład sądu]

- § 1. Sąd rozpoznaje prośbę o ułaskawienie w takim samym składzie, w jakim orzekał. W skład sądu powinni w miarę możliwości wchodzić sędziowie i ławnicy, którzy brali udział w wydaniu wyroku.
- § 2. (uchylony)

Art. 563 [Rozpoznanie prośby] Rozpoznając prośbę o ułaskawienie sąd w szczególności ma na względzie zachowanie się skazanego po wydaniu wyroku, rozmiary wykonanej już kary, stan zdrowia skazanego i jego warunki rodzinne, naprawienie szkody wyrządzonej przestępstwem, a przede wszystkim szczególne wydarzenia, jakie nastąpiły po wydaniu wyroku.

Art. 564 [Tok postępowania]

- § 1. Jeżeli w sprawie, w której wniesiono prośbę o ułaskawienie, orzekał tylko sąd pierwszej instancji i wyda on opinię pozytywną – przesyła Prokuratorowi Generalnemu akta sprawy lub niezbędne ich części wraz ze swoją opinią, a w razie braku podstaw do wydania opinii pozytywnej – pozostawia prośbę bez dalszego biegu.
- § 2. Jeżeli w sprawie, w której wniesiono prośbę o ułaskawienie, orzekał sąd odwoławczy, sąd pierwszej instancji przesyła mu akta lub niezbędne ich części wraz ze swoją opinią.

- § 3. Sąd odwoławczy pozostawia prośbę bez dalszego biegu tylko wtedy, gdy wydaje opinię negatywną, a opinię taką wydał już sąd pierwszej instancji; w innych wypadkach sąd odwoławczy przesyła Prokuratorowi Generalnemu akta wraz z opiniami.
- § 4. Opinie pozytywne nie są dostępne dla osób wymienionych w art. 560.

Art. 565 [Przedstawienie sprawy Prezydentowi]

- § 1. Jeżeli prośbę o ułaskawienie choćby jeden sąd zaopiniował pozytywnie, Prokurator Generalny przedstawia Prezydentowi Rzeczypospolitej Polskiej prośbę o ułaskawienie wraz z aktami sprawy i swoim wnioskiem.
- § 2. Prośbę o ułaskawienie skierowaną bezpośrednio do Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej przekazuje się Prokuratorowi Generalnemu w celu nadania jej biegu zgodnie z art. 561 albo art. 567.

Art. 566 [Ponowna prośba] Ponowna prośba o ułaskawienie, wniesiona przed upływem roku od negatywnego załatwienia poprzedniej prośby, może być przez sąd pozostawiona bez rozpoznania.

Art. 567 [Uprawnienie Prokuratora Generalnego]

- § 1. Postępowanie o ułaskawienie może wszcząć z urzędu Prokurator Generalny, który może żądać przedstawienia sobie akt sprawy z opiniami sądów albo przedstawić akta Prezydentowi Rzeczypospolitej Polskiej bez zwracania się o opinię.
- § 2. Prokurator Generalny przedstawia Prezydentowi Rzeczypospolitej Polskiej akta sprawy lub wszczyna z urzędu postępowanie o ułaskawienie w każdym wypadku, kiedy Prezydent tak zadecyduje.

Art. 568 [Wykonanie kary] Uznając, że szczególnie ważne powody przemawiają za ułaskawieniem, zwłaszcza gdy uzasadnia to krótki okres pozostałej do odbycia kary, sąd wydający opinię oraz Prokurator Generalny mogą wstrzymać wykonanie kary lub zarządzić przerwę w jej wykonaniu do czasu ukończenia postępowania o ułaskawienie.

Rozdział 60. Orzekanie kary łącznej.

Art. 568a [Kara łączna, forma orzeczenia]

- § 1. Sąd orzeka karę łączną:
- 1) w wyroku skazującym – w odniesieniu do kar wymierzonych za przypisane oskarżonemu tym wyrokiem przestępstwa;
 - 2) w wyroku łącznym – w pozostałych wypadkach.
- § 2. Do kary łącznej orzeczonej w wyroku skazującym stosuje się odpowiednio art. 575–577. Jeżeli zachodzą warunki do orzeczenia nowej kary łącznej wyłącznie w odniesieniu do kar wymierzonych w tym samym wyroku skazującym, właściwy do wydania wyroku łącznego jest sąd, który wydał ten wyrok skazujący.

Art. 569 [Właściwość sądu]

- § 1. Jeżeli zachodzą warunki do orzeczenia kary łącznej w stosunku do osoby, którą prawomocnie skazano lub wobec której orzeczono karę łączną wyrokami różnych sądów, właściwy do wydania wyroku łącznego jest sąd, który wydał ostatni wyrok skazujący lub łączny w pierwszej instancji, orzekający kary podlegające łączeniu.
- § 2. Jeżeli w pierwszej instancji orzekały sądy różnego rzędu, wyrok łączny wydaje sąd wyższego rzędu.
- § 3. W razie zbiegu wyroków sądu powszechnego i szczególnego, o karze łącznej orzeka ten z sądów, który wymierzył karę surowszą podlegającą łączeniu.

Art. 570 [Inicjatywa] Wyrok łączny sąd wydaje z urzędu lub na wniosek skazanego albo prokuratora.

Art. 571 [Zebranie danych]

- § 1. Sąd w razie potrzeby zwraca się do zakładów karnych, w których skazany przebywał, o nadesłanie opinii o zachowaniu się skazanego w okresie odbywania kary, jak również informacji o warunkach rodzinnych, majątkowych i co do stanu zdrowia skazanego oraz danych o wykonaniu kar orzeczonych w poszczególnych wyrokach.
- § 2. Wniosek o wydanie wyroku łącznego pochodzący od prokuratora powinien zawierać dane, o których mowa w § 1.

Art. 572 [Umorzenie] Jeżeli brak warunków do wydania wyroku łącznego, sąd wydaje postanowienie o umorzeniu postępowania.

Art. 573 [Rozprawa]

- § 1. Wyrok łączny wydaje się po przeprowadzeniu rozprawy.

§ 2. Stawiennictwo osobiste skazanego nie jest obowiązkowe, chyba że sąd postanowi inaczej. Przepis art. 451 stosuje się odpowiednio.

§ 3. Przepisu art. 84 § 1 nie stosuje się.

Art. 574 [Przepisy o postępowaniu zwyczajnym, odpowiednie stosowanie] W kwestiach nieuregulowanych przepisami niniejszego rozdziału do postępowania o wydanie wyroku łącznego stosuje się odpowiednio przepisy o postępowaniu zwyczajnym przed sądem pierwszej instancji. Dowody przeprowadzane są przez sąd z urzędu. Nie wyłącza to prawa do zgłoszenia wniosku dowodowego przez stronę.

Art. 575 [Utrata mocy]

§ 1. Jeżeli po wydaniu wyroku łącznego zachodzi potrzeba wydania nowego wyroku łącznego, z chwilą jego uprawomocnienia się poprzedni wyrok łączny traci moc.

§ 2. Jeżeli choćby jeden z wyroków stanowiących podstawę wyroku łącznego ulega uchyleniu lub zmianie, wyrok łączny traci moc, a sąd w miarę potrzeby wydaje nowy wyrok łączny.

§ 3. Przepis § 2 stosuje się odpowiednio, jeżeli choćby jeden wyrok łączny stanowiący podstawę wyroku, o którym mowa w tym przepisie, utracił moc.

Art. 576 [Wykonanie]

§ 1. Z chwilą uprawomocnienia się wyroku łącznego, wyroki podlegające połączeniu nie ulegają wykonaniu w zakresie objętym wyrokiem łącznym.

§ 2. W wypadku wymierzenia w wyroku łącznym kary niższej od okresu odbytych i połączonych już kar pozbawienia wolności lub równej temu okresowi, przewodniczący niezwłocznie zarządza zwolnienie skazanego, jeżeli nie jest on pozbawiony wolności w innej sprawie. Przesyłając zarządzenie do wykonania, załącza się wydany wyrok łączny.

Art. 577 [Początek odbywania kary] W wyroku łącznym należy, w miarę potrzeby, wymienić okresy zaliczone na poczet kary łącznej.

Dział XIII.

Postępowanie w sprawach karnych ze stosunków międzynarodowych

Rozdział 61.

Immunitety osób należących do przedstawicielstw dyplomatycznych i urzędów konsularnych państw obcych

Art. 578 [Immunitet dyplomatyczny] Nie podlegają orzecznictwu polskich sądów karnych:

- 1) uwierzytelnieni w Rzeczypospolitej Polskiej szefowie przedstawicielstw dyplomatycznych państw obcych;
- 2) osoby należące do personelu dyplomatycznego tych przedstawicielstw;
- 3) osoby należące do personelu administracyjnego i technicznego tych przedstawicielstw;
- 4) członkowie rodzin osób wymienionych w pkt 1–3, jeżeli pozostają z nimi we wspólnocie domowej;
- 5) inne osoby korzystające z immunitetów dyplomatycznych na podstawie ustaw, umów lub powszechnie uznanych zwyczajów międzynarodowych.

Art. 579 [Immunitet konsularny]

§ 1. Nie podlegają orzecznictwu polskich sądów karnych w zakresie czynności pełnionych podczas i w związku z wykonywaniem ich funkcji urzędowych, a na zasadzie wzajemności w pozostałym zakresie:

- 1) kierownicy urzędów konsularnych i inni urzędnicy konsularni państw obcych;
- 2) osoby zrównane z nimi na podstawie umów lub powszechnie uznanych zwyczajów międzynarodowych.

§ 2. Kierownik urzędu konsularnego oraz inni urzędnicy konsularni państw obcych podlegają zatrzymaniu lub tymczasowemu aresztowaniu jedynie w razie zarzutu popełnienia zbrodni. O ich zatrzymaniu lub tymczasowym aresztowaniu zawiadamia się niezwłocznie *Ministra Spraw Zagranicznych*¹²⁾.

§ 3. Poza wypadkiem określonym w § 2 osoby te mogą być pozbawione wolności tylko w wykonaniu prawomocnego wyroku sądu polskiego.

Art. 580 [Zrzeczenie się]

§ 1. Przepisów art. 578 i 579 nie stosuje się, gdy państwo wysyłające zrzeknie się w sposób wyraźny immunitetu w stosunku do osoby wymienionej w tych przepisach.

§ 2. W stosunku do funkcjonariuszy organizacji międzynarodowych korzystających z immunitetu o zrzeczeniu, o którym mowa w § 1, rozstrzyga właściwa organizacja międzynarodowa.

Art. 581 [Świadek i biegły]

- § 1. Osoby wymienione w art. 578 nie są obowiązane do składania zeznań w charakterze świadka lub do występowania w charakterze biegłego lub tłumacza; można jednak zwrócić się o wyrażenie przez te osoby zgody na złożenie zeznań albo na wystąpienie w charakterze biegłego lub tłumacza.
- § 2. W razie wyrażenia zgody, o której mowa w § 1, wezwania doręczone tym osobom nie mogą zawierać zagrożenia stosowaniem środków przymusu, a w razie niestawiennictwa na wezwanie lub odmowy złożenia zeznań nie można wobec nich stosować tych środków.

Art. 582 [Odesłanie]

- § 1. Do osób wymienionych w art. 579 stosuje się odpowiednio art. 581, jeżeli okoliczności, których zeznania lub opinie mają dotyczyć, związane są z wykonywaniem przez te osoby funkcji urzędowych lub służbowych, a na zasadzie wzajemności także w zakresie innych okoliczności.
- § 2. Osoby wymienione w art. 578 i 579 nie są obowiązane do przedstawienia korespondencji i dokumentów odnoszących się do tych funkcji.

Art. 583 [Przeszukanie pomieszczeń]

- § 1. Przeszukania pomieszczeń przedstawicielstwa dyplomatycznego można dokonać tylko za zgodą szefa tego przedstawicielstwa lub osoby czasowo pełniącej jego funkcje.
- § 2. Do przeszukania pomieszczeń konsularnych konieczna jest zgoda kierownika urzędu konsularnego lub osoby czasowo pełniącej jego funkcje albo szefa przedstawicielstwa dyplomatycznego.

Art. 584 [Wyłączenie stosowania] Przepisów art. 578–583 nie stosuje się do osób w nich wymienionych, w zakresie czynności niepełnionych podczas i w związku z wykonywaniem ich funkcji urzędowych, jeżeli są obywatelami polskimi lub mają w Rzeczypospolitej Polskiej stałe miejsce zamieszkania.

Rozdział 62.

Pomoc prawna i doręczenia w sprawach karnych

Art. 585 [Zakres pomocy] W drodze pomocy prawnej mogą być dokonywane niezbędne czynności postępowania karnego, a w szczególności:

- 1) doręczanie pism osobom przebywającym za granicą lub instytucjom mającym siedzibę za granicą;
- 2) przesłuchiwanie osób w charakterze oskarżonych, świadków lub biegłych;
- 3) dokonywanie oględzin oraz przeszukiwanie pomieszczeń, innych miejsc i osób, zajęcie przedmiotów i wydawanie przedmiotów tych za granicę;
- 4) wzywanie osób przebywających za granicą do osobistego dobrowolnego stawiennictwa przed sądem lub prokuratorem w celu przesłuchania świadka lub konfrontacji, jak również doprowadzanie w tym celu osób pozbawionych w tym czasie wolności;
- 5) udostępnianie akt i dokumentów oraz informacji o karalności oskarżonych;
- 6) udzielanie informacji o prawie.

Art. 586 [Doręczenie obywatelowi polskiemu]

- § 1. O doręczenie pisma przebywającej za granicą osobie, która ma obywatelstwo polskie, lub o przesłuchanie takiej osoby w charakterze oskarżonego, świadka lub biegłego sąd lub prokurator zwraca się do polskiego przedstawicielstwa dyplomatycznego lub urzędu konsularnego.
- § 2. W razie niemożności dokonania czynności w sposób określony w § 1, można zwracać się o dokonanie tych czynności do sądu, prokuratury lub innego właściwego organu państwa obcego. W wypadku przeszukania, zajęcia i wydania przedmiotu należy do wniosku dołączyć odpis postanowienia sądu lub prokuratora nakazującego przeprowadzenie tej czynności w danej sprawie.

Art. 587 [Odczytywanie protokołów] Sporządzone na wniosek polskiego sądu lub prokuratora protokoły oględzin, przesłuchań osób w charakterze oskarżonych, świadków, biegłych lub protokoły innych czynności dowodowych, dokonanych przez sądy lub prokuratorów państw obcych albo organy działające pod ich nadzorem, mogą być odczytywane na rozprawie na zasadach określonych w art. 389, 391 i 393, jeżeli sposób przeprowadzenia czynności nie jest sprzeczny z zasadami porządku prawnego w Rzeczypospolitej Polskiej.

Art. 588 [Udzielanie pomocy]

- § 1. Sądy i prokuratorzy udzielają pomocy prawnej na wniosek sądów i prokuratorów państw obcych.
- § 2. Sąd i prokurator odmawiają udzielenia pomocy prawnej i przekazują odmowę właściwym organom obcego państwa, jeżeli żądana czynność byłaby sprzeczna z zasadami porządku prawnego Rzeczypospolitej Polskiej albo naruszałaby jej suwerenność.

- § 3. Sąd i prokurator mogą odmówić udzielenia pomocy prawnej, jeżeli:
- 1) wykonanie żądanej czynności nie należy do zakresu działania sądu lub prokuratora według prawa polskiego;
 - 2) państwo, od którego wniosek o udzielenie pomocy prawnej pochodzi, nie zapewnia w tym zakresie wzajemności;
 - 3) wniosek dotyczy czynu, który nie jest przestępstwem według prawa polskiego.
- § 4. Do czynności procesowych, dokonywanych na wniosek sądu lub prokuratora państwa obcego, stosuje się ustawy polskie. Należy jednak uczynić zadość życzeniu tych organów, aby przy dokonaniu czynności zastosowano szczególny tryb postępowania lub szczególną formę, jeżeli nie jest to sprzeczne z zasadami porządku prawnego Rzeczypospolitej Polskiej.
- § 5. Koszty udzielania pomocy prawnej ustala się zgodnie z art. 616–619.

Art. 589 [Quasi-list żelazny]

- § 1. Wezwany z zagranicy świadek lub biegły niebędący obywatelem polskim, który stawi się dobrowolnie przed sądem, nie może być ani ścigany, ani zatrzymany, ani też tymczasowo aresztowany z powodu przestępstwa będącego przedmiotem danego postępowania karnego i jakiegokolwiek innego przestępstwa popełnionego przed przekroczeniem polskiej granicy państwowej. Nie może być także w stosunku do niego wykonana kara orzeczona za takie przestępstwo.
- § 2. Świadek lub biegły traci ochronę przewidzianą w § 1, jeżeli nie opuści terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, chociaż mógł to uczynić, w ciągu 7 dni od czasu, gdy sąd oznajmił mu, że obecność jego stała się zbędna.
- § 3. Wezwanemu świadkowi lub biegłemu przysługuje zwrot kosztów podróży i pobytu oraz zwrot utraconego zarobku, a biegłemu – wynagrodzenie za sporządzenie opinii.
- § 4. W wezwaniu doręczonym świadkowi lub biegłemu stale przebywającemu za granicą należy zamieścić pouczenie o treści przepisów § 1–3. Nie należy natomiast zamieszczać zagrożenia stosowaniem środków przymusu z powodu niestawiennictwa.

Art. 589a [Przesłuchanie pozbawionego wolności w innym kraju]

- § 1. Wobec osoby pozbawionej wolności na terytorium państwa obcego, czasowo wydanej w celu złożenia zeznań w charakterze świadka lub dokonania z jej udziałem innej czynności procesowej przed polskim sądem lub prokuratorem, sąd okręgowy miejsca wykonania czynności zarządza umieszczenie osoby wydanej w polskim zakładzie karnym lub areszcie śledczym na czas jej pobytu na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, nieprzekraczający jednak czasu pozbawienia wolności określonego w państwie wydającym.
- § 2. Na postanowienie sądu zażalenie nie przysługuje.

Art. 589b [Powołanie zespołu śledczego]

- § 1. Pomoc prawna w postępowaniu przygotowawczym między polskimi organami uprawnionymi do prowadzenia tego postępowania oraz właściwymi organami państwa członkowskiego Unii Europejskiej lub innego państwa, jeżeli pozwala na to umowa międzynarodowa, której Rzeczpospolita Polska jest stroną, albo na zasadach wzajemności, może także polegać na wykonywaniu czynności śledztwa w ramach wspólnego zespołu śledczego, zwanego dalej „zespołem”.
- § 2. Zespół powołują, w drodze porozumienia, Prokurator Generalny oraz właściwy organ państwa, o którym mowa w § 1, zwanego dalej „państwem współpracującym”, na potrzeby określonego postępowania przygotowawczego, na czas oznaczony.
- § 3. Porozumienie o powołaniu zespołu powinno określać:
- 1) przedmiot, cel, miejsce i okres współpracy;
 - 2) skład zespołu, ze wskazaniem osoby kierującej;
 - 3) zadania poszczególnych członków zespołu.
- § 4. W porozumieniu o powołaniu zespołu można zastrzec możliwość dopuszczenia do prac w zespole, w określonych warunkach, przedstawiciela instytucji międzynarodowej powołanej do zwalczania przestępczości.
- § 5. Okres współpracy w ramach zespołu, wskazany w porozumieniu o powołaniu zespołu, może być przedłużony na dalszy czas oznaczony, niezbędny do osiągnięcia celu tej współpracy; przedłużenie wymaga zgody wszystkich stron porozumienia.

Art. 589c [Zespół polski]

- § 1. Zespół, w ramach którego współpraca odbywa się na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, zwany dalej „zespołem polskim”, można powołać w szczególności, gdy:
- 1) w toku prowadzonego na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej postępowania przygotowawczego w sprawie o przestępstwo o charakterze terrorystycznym, handlu ludźmi, obrotu środkami odurzającymi, substancjami psychotropowymi lub ich prekursorami albo o inne ciężkie przestępstwo ujawniono, że sprawca działał lub następstwa jego czynu wystąpiły na terytorium innego państwa i zachodzi potrzeba wykonania czynności śledztwa na terytorium tego państwa lub z udziałem jego organu;

- 2) prowadzone na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej postępowanie przygotowawcze pozostaje w związku przedmiotowym lub podmiotowym z postępowaniem przygotowawczym o przestępstwo wymienione w pkt 1, prowadzonym na terytorium innego państwa i zachodzi potrzeba wykonania większości czynności śledztwa w obu postępowaniach na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej.
- § 2. Pracami zespołu polskiego kieruje polski prokurator.
- § 3. W skład zespołu polskiego mogą wchodzić inni polscy prokuratorzy i przedstawiciele innych organów uprawnionych do prowadzenia śledztwa oraz funkcjonariusze właściwych organów państwa współpracującego, zwani dalej „funkcjonariuszami delegowanymi”.
- § 4. Do czynności w postępowaniu przygotowawczym wykonywanych w ramach zespołu polskiego stosuje się przepisy prawa krajowego, z zastrzeżeniem § 5–8 oraz art. 589e.
- § 5. Funkcjonariusze delegowani mogą być obecni przy wszystkich czynnościach procesowych wykonywanych w ramach zespołu polskiego, chyba że w szczególnym wypadku, uzasadnionym potrzebą ochrony ważnego interesu Rzeczypospolitej Polskiej lub praw jednostki, osoba kierująca tym zespołem zarządzi inaczej.
- § 6. Za zgodą stron porozumienia o utworzeniu zespołu polskiego osoba kierująca tym zespołem może powierzyć funkcjonariuszowi delegowanemu wykonanie określonej czynności śledztwa, z wyłączeniem wydawania postanowień przewidzianych w niniejszym kodeksie. W takim wypadku w czynności uczestniczy polski członek zespołu i sporządza z niej protokół.
- § 7. Jeżeli zachodzi potrzeba wykonania czynności śledztwa na terytorium państwa współpracującego, z wnioskiem o pomoc prawną zwraca się do właściwej instytucji lub organu funkcjonariusz delegowany przez to państwo. Do sporządzonych w wykonaniu tego wniosku protokołów stosuje się odpowiednio przepis art. 587.
- § 8. W granicach określonych w porozumieniu o powołaniu zespołu polskiego przedstawicielowi instytucji międzynarodowej, o którym mowa w art. 589b § 4, przysługują uprawnienia określone w § 5.

Art. 589d [Delegowanie polskiego członka zespołu]

- § 1. Prokurator lub przedstawiciel innego organu uprawnionego do prowadzenia śledztwa może być delegowany do zespołu na terytorium innego państwa współpracującego w wypadkach określonych przepisami państwa, na którego terytorium odbywa się współpraca zespołu. O delegowaniu decyduje odpowiednio Prokurator Generalny albo inny właściwy organ.
- § 2. Członkowi zespołu, o którym mowa w § 1, będącemu polskim prokuratorem przysługują uprawnienia prokuratora państwa obcego określone w art. 588 § 1. Przepisu art. 613 § 1 nie stosuje się.
- § 3. Instytucje i organy Rzeczypospolitej Polskiej, inne niż prokurator, o którym mowa w § 2, udzielają niezbędnej pomocy polskiemu członkowi zespołu, o którym mowa w § 1, w granicach i z zastosowaniem przepisów prawa krajowego.

Art. 589e [Wykorzystanie informacji]

- § 1. Informacje uzyskane przez członka zespołu w związku z udziałem w pracach zespołu, niedostępne w innym trybie dla państwa, które go delegowało, mogą być wykorzystane przez właściwy organ tego państwa także w celu:
- 1) przeprowadzenia postępowania karnego we własnym zakresie – za zgodą państwa współpracującego, którego instytucja lub organ udzieliły informacji;
 - 2) zapobiegnięcia bezpośredniemu, poważnemu zagrożeniu dla bezpieczeństwa publicznego;
 - 3) innym niż wymienione w pkt 1 i 2, jeżeli tak stanowi porozumienie o powołaniu zespołu.
- § 2. Zgoda, o której mowa w § 1 pkt 1, może być cofnięta wyłącznie wtedy, gdy wykorzystanie informacji mogłoby zagrażać dobru postępowania przygotowawczego prowadzonego w państwie współpracującym, którego instytucja lub organ udzieliły informacji, oraz w wypadku, w którym państwo to mogłoby odmówić wzajemnej pomocy.

Art. 589f [Odpowiedzialność za szkodę]

- § 1. Za szkodę wyrządzoną przez członka zespołu w związku z wykonywanymi czynnościami odpowiada państwo, które go delegowało, na zasadach określonych w przepisach państwa, na którego terytorium odbywała się współpraca zespołu.
- § 2. Jeżeli szkoda wyrządzona innej osobie jest następstwem działania lub zaniechania członka zespołu delegowanego przez inne państwo współpracujące, kwotą pieniężną stanowiącą równowartość odszkodowania tymczasowo wypłaca poszkodowanemu właściwy organ państwa, na którego terytorium odbywała się współpraca zespołu.
- § 3. W wypadku określonym w § 2 wypłacona kwota pieniężna podlega zwrotowi organowi, który ją tymczasowo wypłacił, na jego wniosek.

Rozdział 62a.

Wystąpienie do państwa członkowskiego Unii Europejskiej o wykonanie postanowienia o zatrzymaniu dowodów lub mającego na celu zabezpieczenie mienia.

Art. 589g [Zakres zastosowania, procedura wystąpienia]

- § 1. W razie ustalenia, że mogące stanowić dowód w sprawie rzeczy, korespondencja, przesyłki, wykazy połączeń telefonicznych lub innych przekazów informacji lub dane przechowywane w systemie informatycznym lub na nośniku, w tym korespondencja przesyłana pocztą elektroniczną, albo mienie podlegające zajęciu w celu zabezpieczenia wykonania postanowienia o przepadku znajdują się na terytorium innego państwa członkowskiego Unii Europejskiej, sąd właściwy do rozpoznania sprawy albo prokurator może wystąpić o wykonanie postanowienia o ich zatrzymaniu albo zabezpieczeniu bezpośrednio do właściwego organu sądowego tego państwa.
- § 2. Przekazując do wykonania postanowienie o zatrzymaniu dowodów, właściwy sąd lub prokurator występuje jednocześnie do właściwego organu sądowego państwa wykonania postanowienia z wnioskiem o ich wydanie.
- § 3. Niezwłocznie po uprawomocnieniu się postanowienia o przepadku zabezpieczonego mienia, o którym mowa w § 1, właściwy sąd występuje do właściwego organu sądowego państwa wykonania postanowienia z wnioskiem o wykonanie tego przepadku.
- § 4. Wystąpienie o wydanie dowodów oraz wykonanie przepadku, o których mowa odpowiednio w § 2 i 3, odbywa się na podstawie przepisów rozdziałów 62 i 66 oraz umów międzynarodowych z zakresu pomocy prawnej w sprawach karnych wiążących Rzeczpospolitą Polską.
- § 5. Do postanowienia, o którym mowa w § 1, dołącza się zaświadczenie zawierające wszystkie istotne informacje umożliwiające jego prawidłowe wykonanie.
- § 6. Przekazywane dokumenty powinny zostać przetłumaczone na język urzędowy państwa wykonania postanowienia albo na inny język wskazany przez to państwo.
- § 7. Przekazanie postanowienia oraz zaświadczenia, o którym mowa w § 5, może nastąpić również z wykorzystaniem urządzeń służących do automatycznego przesyłania danych, w sposób umożliwiający stwierdzenie autentyczności tych dokumentów.
- § 8. W razie trudności w ustaleniu właściwego organu państwa wykonania postanowienia właściwy sąd albo prokurator może również zwracać się do właściwych jednostek organizacyjnych Europejskiej Sieci Sądowej.
- § 9. Minister Sprawiedliwości określi, w drodze rozporządzenia, wzór zaświadczenia, o którym mowa w § 5, mając na uwadze konieczność udostępnienia państwu wykonania postanowienia wszystkich niezbędnych informacji, w tym informacji o terminie, do którego ma trwać zatrzymanie dowodów albo zabezpieczenie mienia.

Art. 589h [Zwrot dowodów] Wydane dowody zwraca się państwu wykonania postanowienia niezwłocznie po wykorzystaniu, jeżeli przy ich przekazaniu zastrzeżono zwrot lub gdy podlegają one zwrotowi pokrzywdzonemu lub innemu uprawnionemu podmiotowi, przebywającemu na terytorium tego państwa.

Art. 589i [Zawiadomienie o uchyleniu postanowienia] W razie uchylenia postanowienia o zatrzymaniu dowodów lub zabezpieczeniu mienia właściwy sąd albo prokurator o jego treści niezwłocznie zawiadamia właściwy organ państwa członkowskiego Unii Europejskiej.

Art. 589j [Zażalenie]

- § 1. Na postanowienie, o którym mowa w art. 589g § 1, wydane przez prokuratora, przysługuje zażalenie do sądu rejonowego, w którego okręgu prowadzi się postępowanie. Termin do wniesienia zażalenia biegnie od daty doręczenia postanowienia.
- § 2. Przepis art. 589g § 6 stosuje się odpowiednio.

Art. 589k [Odszkodowanie]

- § 1. Jeżeli według prawa państwa wykonania postanowienia państwo to ponosi odpowiedzialność za szkodę wyrządzoną w związku z wykonaniem postanowienia o zatrzymaniu dowodów lub mającego na celu zabezpieczenie mienia, wydanego przez polski sąd albo prokuratora, na wniosek właściwego organu tego państwa Skarb Państwa zwraca mu kwotę pieniężną stanowiącą równowartość wypłaconego odszkodowania.
- § 2. Przepisu § 1 nie stosuje się, jeżeli szkoda jest następstwem wyłącznie działania lub zaniechania organu państwa wykonania postanowienia.

Rozdział 62b.

Wystąpienie państwa członkowskiego Unii Europejskiej o wykonanie orzeczenia o zatrzymaniu dowodów lub mającego na celu zabezpieczenie mienia.

Art. 589l [Wykonanie postanowienia]

- § 1. Właściwy miejscowo sąd rejonowy albo prokurator wykonuje niezwłocznie wydane przez właściwy organ sądowy innego państwa członkowskiego Unii Europejskiej orzeczenie o zatrzymaniu mogących stanowić

dowód w sprawie rzeczy, korespondencji, przesyłek, wykazów połączeń telefonicznych lub innych przekazów informacji lub danych przechowywanych w systemie informatycznym lub na nośniku, w tym korespondencji przesyłanej pocztą elektroniczną, albo orzeczenie o zajęciu mienia w celu zabezpieczenia wykonania orzeczenia o przepadku, jeżeli rzeczy te, korespondencja, przesyłki, wykazy, dane lub mienie znajdują się lub są przechowywane na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej.

- § 2. Jeżeli sąd albo prokurator, do którego zostało skierowane orzeczenie, nie jest właściwy do nadania mu biegu, przekazuje je właściwemu organowi i powiadamia o tym właściwy organ sądowy państwa członkowskiego Unii Europejskiej, który wystąpił z orzeczeniem.
- § 3. Jeżeli przepisy niniejszego rozdziału nie stanowią inaczej, przy wykonywaniu orzeczeń, o których mowa w § 1, stosuje się przepisy prawa polskiego.

Art. 589m [Odmowa wykonania orzeczenia]

- § 1. Można odmówić wykonania orzeczenia o zatrzymaniu dowodów, o którym mowa w art. 589l § 1, jeżeli:
- 1) czyn, w związku z którym wydano to orzeczenie, nie stanowi przestępstwa według prawa polskiego, chyba że zgodnie z prawem państwa wydania orzeczenia jest to przestępstwo wymienione w art. 607w pkt 1–33, zagrożone karą pozbawienia wolności, której górna granica wynosi co najmniej 3 lata, lub innym środkiem polegającym na pozbawieniu wolności co najmniej w tym samym wymiarze;
 - 2) dowody, których dotyczy orzeczenie, nie mogą być zajęte z przyczyn faktycznych, w szczególności z uwagi na ich utratę, zniszczenie lub niemożność odnalezienia;
 - 3) do orzeczenia o zatrzymaniu dowodów nie dołączono zaświadczenia zawierającego wszystkie istotne informacje umożliwiające jego prawidłowe wykonanie albo zaświadczenie to jest niekompletne lub oczywiście nie odpowiada treści orzeczenia;
 - 4) z treści zaświadczenia, określonego w pkt 3, w oczywistym stopniu wynika, że przekazane do wykonania orzeczenie dotyczy tego samego czynu tej samej osoby, co do którego postępowanie karne zostało prawomocnie zakończone;
 - 5) wykonanie orzeczenia nie jest możliwe z powodu odmowy przedstawienia korespondencji i dokumentów na podstawie art. 582 § 2.
- § 2. Można odmówić wykonania orzeczenia mającego na celu zabezpieczenie mienia, o którym mowa w art. 589l § 1:
- 1) jeżeli według prawa polskiego w sprawie o przestępstwo, w związku z którym wydano to orzeczenie, zabezpieczenie wykonania przepadku byłoby niedopuszczalne, chyba że zgodnie z prawem państwa wydania orzeczenia jest to przestępstwo wymienione w art. 607w pkt 1–33, zagrożone karą pozbawienia wolności, której górna granica wynosi co najmniej 3 lata, lub innym środkiem polegającym na pozbawieniu wolności co najmniej w tym samym wymiarze;
 - 2) w wypadkach określonych w § 1 pkt 2–4.
- § 3. Przepisów § 1 pkt 1 oraz § 2 pkt 1 nie stosuje się, jeżeli czyn nie stanowi przestępstwa z powodu braku lub odmiennego uregulowania w prawie polskim odpowiednich opłat, podatków, ceł lub zasad obrotu dewizowego.
- § 4. W wypadku określonym w § 1 pkt 2, właściwy sąd albo prokurator, przed wydaniem postanowienia w przedmiocie wykonania orzeczenia o zatrzymaniu dowodów lub mającego na celu zabezpieczenie mienia, konsultuje się z organem, który je wydał, dla uzyskania wszystkich istotnych informacji, umożliwiających odnalezienie tych dowodów albo mienia. Jeżeli uzyskane informacje nie przyczyniły się do odnalezienia tych dowodów albo mienia, sąd lub prokurator powiadamia niezwłocznie właściwy organ sądowy państwa wydania orzeczenia o niemożności wykonania orzeczenia.
- § 5. W wypadku, o którym mowa w § 1 pkt 3, właściwy sąd albo prokurator może wyznaczyć organowi, który wydał orzeczenie, termin do przekazania zaświadczenia, określonego w § 1 pkt 3, jego uzupełnienia lub sprostowania.
- § 6. W razie niedotrzymania terminu, o którym mowa w § 5, postanowienie w przedmiocie wykonania orzeczenia wydaje się w oparciu o informacje przekazane wcześniej.

Art. 589n [Procedura]

- § 1. Postanowienie w przedmiocie wykonania orzeczenia o zatrzymaniu dowodów lub mające na celu zabezpieczenie mienia, o których mowa w art. 589l § 1, właściwy sąd albo prokurator wydaje niezwłocznie, w miarę możliwości w ciągu 24 godzin od otrzymania orzeczenia.
- § 2. Postanowienie, o którym mowa w § 1, doręcza się wraz z pouczeniem o uprawnieniach wynikających z przepisów państwa wydania orzeczenia, o którym mowa w art. 589l § 1.
- § 3. Na postanowienie, o którym mowa w § 1, przysługuje zażalenie osobom, których prawa zostały naruszone. Osobom tym przysługuje także zażalenie na czynności związane z zatrzymaniem dowodów lub zabezpieczeniem mienia, co nie narusza uprawnień skarżącego wynikających z przepisów państwa wydania orzeczenia. W zażaleniu na czynność skarżący może domagać się wyłącznie zbadania prawidłowości jej przeprowadzenia.
- § 4. O wniesieniu zażalenia, jak również o treści rozstrzygnięcia zapadłego w wyniku jego rozpoznania, należy niezwłocznie powiadomić właściwy organ sądowy państwa wydania orzeczenia.

§ 5. Przepis art. 589g § 6 stosuje się odpowiednio.

Art. 589o [Wstrzymanie wykonania] Wydając postanowienie o wykonaniu orzeczenia o zatrzymaniu dowodów lub mające na celu zabezpieczenie mienia, właściwy sąd albo prokurator może jednocześnie wstrzymać jego wykonanie, jeżeli:

- 1) wykonanie orzeczenia mogłoby utrudnić inne, toczące się postępowanie karne – na czas niezbędny dla zabezpieczenia prawidłowego toku tego postępowania;
- 2) dowód albo mienie, których dotyczy orzeczenie, zostały wcześniej zatrzymane albo zajęte dla potrzeb innego toczącego się postępowania karnego – do czasu zwolnienia spod zatrzymania albo zajęcia.

Art. 589p [Powiadomienie]

§ 1. O treści postanowienia w przedmiocie wykonania orzeczenia o zatrzymaniu dowodów lub mającego na celu zabezpieczenie mienia powiadamia się niezwłocznie, w miarę możliwości w ciągu 24 godzin od otrzymania orzeczenia, właściwy organ sądowy państwa wydania tego orzeczenia. Powiadomienie to może być przekazane również przy użyciu urządzeń służących do automatycznego przesyłania danych, w sposób umożliwiający stwierdzenie autentyczności przekazanych dokumentów.

§ 2. W wypadkach, o których mowa w art. 589o, należy także wskazać przyczyny wstrzymania wykonania postanowienia oraz, jeżeli jest to możliwe, jego przewidywany okres.

§ 3. Przepis § 1 stosuje się odpowiednio w razie ustania przyczyn wstrzymania wykonania postanowienia określonego w art. 589o. W takim wypadku należy poinformować właściwy organ sądowy państwa wydania orzeczenia o zatrzymaniu lub zabezpieczeniu dowodów albo mienia dla potrzeb innego postępowania, lub podjętych działaniach zmierzających do wykonania orzeczenia.

Art. 589r [Szczególny tryb lub forma; przekazanie protokołu]

§ 1. Wykonując orzeczenie o zatrzymaniu dowodów lub mające na celu zabezpieczenie mienia, należy uczynić zadość życzeniu organu, który wydał to orzeczenie, aby przy dokonaniu czynności zastosowano szczególny tryb postępowania lub szczególną formę, jeżeli nie jest to sprzeczne z zasadami porządku prawnego Rzeczypospolitej Polskiej.

§ 2. Protokół zatrzymania dowodów lub zajęcia mienia należy niezwłocznie przekazać właściwemu organowi sądowemu państwa wydania orzeczenia. Przepis art. 589p § 1 zdanie drugie stosuje się odpowiednio.

Art. 589s [Terminy; wcześniejsze zwolnienie]

§ 1. Zatrzymanie dowodów oraz zajęcie mienia w celu zabezpieczenia wykonania orzeczenia o przypadku trwa do czasu rozstrzygnięcia w przedmiocie wystąpienia właściwego organu sądowego państwa wydania orzeczenia, odpowiednio o wydanie dowodów albo o wykonanie wniosku o wykonanie prawomocnego orzeczenia o przypadku.

§ 2. Przez wzgląd na okoliczności sprawy właściwy sąd albo prokurator może jednak, po konsultacji z właściwym organem sądowym państwa wydania orzeczenia, wyznaczyć temu organowi nieprzekraczalny termin do przekazania żądania określonego w § 1, po upływie którego może nastąpić zwolnienie spod zatrzymania albo zajęcia.

§ 3. Przed upływem terminu, o którym mowa w § 2, właściwy sąd albo prokurator informuje właściwy organ sądowy państwa wykonania orzeczenia o zamiarze zwolnienia spod zatrzymania albo zajęcia, umożliwiając mu zgłoszenie stanowiska na piśmie. Jeżeli organ ten nie przedstawi argumentów dostatecznie uzasadniających dalsze zatrzymanie albo zajęcie, właściwy sąd albo prokurator wydaje postanowienie o zwolnieniu spod zatrzymania albo zajęcia. Odpis postanowienia doręcza się osobom zainteresowanym.

§ 4. Postanowienie o zwolnieniu spod zatrzymania albo zajęcia wydaje się także wtedy, gdy właściwy organ sądowy państwa wydania orzeczenia zawiadomi o jego uchyleniu. Przepis § 3 zdanie trzecie stosuje się.

Art. 589t [Procedura rozpoznania wniosku]

§ 1. Rozpoznanie wniosku o wydanie zatrzymanych dowodów albo o wykonanie przez sąd polski wniosku o wykonanie przypadku odbywa się na podstawie przepisów rozdziałów 62 i 66 oraz umów międzynarodowych z zakresu pomocy prawnej w sprawach karnych wiążących Rzeczpospolitą Polską.

§ 2. Nie można jednak odmówić wykonania wniosku, o którym mowa w § 1, powołując się na okoliczność, że czyn, którego dotyczy wniosek, nie stanowi przestępstwa według prawa polskiego, jeżeli zgodnie z prawem państwa wydania orzeczenia jest to przestępstwo wymienione w art. 607w pkt 1–33, zagrożone karą pozbawienia wolności, której górna granica wynosi co najmniej 3 lata, lub innym środkiem polegającym na pozbawieniu wolności co najmniej w tym samym wymiarze.

Art. 589u [Odszkodowanie]

§ 1. Jeżeli Skarb Państwa ponosi odpowiedzialność za szkodę wyrządzoną w związku z wykonaniem orzeczenia o zatrzymaniu dowodów albo mającego na celu zabezpieczenie mienia, wydanego przez organ sądowy państwa członkowskiego Unii Europejskiej, Skarb Państwa występuje do właściwego organu tego państwa o zwrot kwoty pieniężnej stanowiącej równowartość wypłaconego odszkodowania.

§ 2. Przepisu § 1 nie stosuje się, jeżeli szkoda jest następstwem wyłącznie działania lub zaniechania organu polskiego.

Rozdział 63. **Przejęcie i przekazanie ścigania karnego**

Art. 590 [Przejęcie ścigania]

§ 1. W sprawie o przestępstwo popełnione za granicą przez:

- 1) obywatela polskiego,
- 2) osobę mającą na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej stałe miejsce zamieszkania,
- 3) osobę, która odbywa lub będzie odbywać w Rzeczypospolitej Polskiej karę pozbawienia wolności,
- 4) osobę, przeciwko której zostało wszczęte w Rzeczypospolitej Polskiej postępowanie karne – Minister Sprawiedliwości zwraca się, jeżeli wymaga tego interes wymiaru sprawiedliwości, do właściwego organu państwa obcego z wnioskiem o przekazanie ścigania albo może przyjąć taki wniosek od właściwego organu państwa obcego.

§ 2. Przejęcie ścigania karnego uważa się za wszczęcie postępowania karnego według prawa polskiego.

§ 3. Jeżeli przejęcie ścigania łączy się z przekazaniem przez państwo obce tymczasowo aresztowanego, art. 598 stosuje się.

§ 4. Do dowodów zebranych za granicą przed przejęciem ścigania stosuje się odpowiednio art. 587, choćby czynności dowodowe nie były podjęte na wniosek polskiego sądu lub prokuratora.

§ 5. Minister Sprawiedliwości zawiadamia właściwy organ państwa obcego o sposobie prawomocnego zakończenia postępowania karnego.

Art. 591 [Przekazanie ścigania]

§ 1. W sprawie o przestępstwo popełnione na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej przez cudzoziemca, Minister Sprawiedliwości, z urzędu albo z inicjatywy sądu lub prokuratora, zwraca się, jeżeli wymaga tego interes wymiaru sprawiedliwości, do właściwego organu państwa:

- 1) którego osoba ścigana jest obywatelem,
- 2) w którym osoba ścigana ma stałe miejsce zamieszkania,
- 3) w którym osoba ścigana odbywa lub będzie odbywała karę pozbawienia wolności,
- 4) w którym zostało wszczęte przeciwko osobie ściganej postępowanie karne – z wnioskiem o przejęcie ścigania karnego albo może przyjąć taki wniosek od właściwego organu państwa obcego.

§ 2. Jeżeli pokrzywdzonym jest obywatel polski, złożenie wniosku o przejęcie ścigania może nastąpić tylko za jego zgodą, chyba że uzyskanie tej zgody nie jest możliwe.

§ 3. Przed wystąpieniem z wnioskiem, o którym mowa w § 1, lub rozstrzygnięciem takiego wniosku pochodzącego od organu państwa obcego właściwy organ umożliwi osobie ściganej przebywającej na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej zajęcie stanowiska ustnie lub na piśmie w przedmiocie przejęcia ścigania.

§ 4. W razie pozytywnego rozstrzygnięcia wniosku o przekazanie ścigania dotyczącego osoby tymczasowo aresztowanej na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej Minister Sprawiedliwości zwraca się do właściwego organu o niezwłoczne podjęcie czynności mających na celu wydanie i przekazanie takiej osoby organom państwa obcego. Wraz z osobą przekazuje się akta sprawy, o ile nie zostały one uprzednio przekazane wraz z wnioskiem.

§ 5. Minister Sprawiedliwości zwraca się do właściwego organu państwa obcego o informację co do sposobu prawomocnego zakończenia postępowania karnego.

§ 6. Przekazanie ścigania karnego uważa się za umorzenie postępowania karnego według prawa polskiego; nie stoi to na przeszkodzie ponownemu postępowaniu karnemu w razie bezpodstawnego zaniechania ścigania za granicą.

Art. 592 [Konsultacje; przekazanie ścigania w sytuacjach szczególnych]

§ 1. Jeżeli co do tego samego czynu tej samej osoby wszczęto postępowanie karne w Rzeczypospolitej Polskiej i w państwie obcym, Minister Sprawiedliwości przeprowadza konsultacje z właściwym organem państwa obcego i – jeżeli wymaga tego interes wymiaru sprawiedliwości – występuje z wnioskiem o przejęcie albo przekazanie ścigania karnego. Przepisy art. 590 § 2–5 oraz art. 591 § 2–6 stosuje się odpowiednio.

§ 2. Jeżeli na podstawie umowy międzynarodowej, której Rzeczpospolita Polska jest stroną, wszczęto w Rzeczypospolitej Polskiej postępowanie karne o przestępstwo popełnione za granicą, Minister Sprawiedliwości może wystąpić do właściwego organu państwa obcego o przejęcie ścigania przez organy tego państwa niezależnie od tego, czy w państwie obcym wszczęto ściganie co do tego samego czynu. Przepisy art. 591 § 2, 5 i 6 stosuje się odpowiednio.

§ 3. W sprawie o przestępstwo popełnione za granicą przez obywatela polskiego przebywającego za granicą, jeżeli wymaga tego interes wymiaru sprawiedliwości, Minister Sprawiedliwości może wystąpić do właściwego organu państwa obcego o przejęcie ścigania przez organy tego państwa. Przepisy art. 591 § 2, 5 i 6 stosuje się odpowiednio.

Art. 592a [Wniosek o udzielenie informacji o postępowaniu]

- § 1. Jeżeli zachodzą okoliczności wskazane w art. 590 § 1, art. 591 § 1 lub inne okoliczności nasuwające przypuszczenie, że co do tego samego czynu tej samej osoby wszczęto postępowanie karne w Rzeczypospolitej Polskiej i w innym państwie członkowskim Unii Europejskiej, sąd lub prokurator występuje do właściwego sądu lub innego organu państwa członkowskiego Unii Europejskiej z wnioskiem o udzielenie informacji o tym postępowaniu.
- § 2. W razie trudności w ustaleniu właściwego sądu lub innego organu państwa członkowskiego Unii Europejskiej sąd lub prokurator może również zwracać się do właściwych jednostek organizacyjnych Europejskiej Sieci Sądowej.
- § 3. Przepisu § 1 nie stosuje się, jeżeli informacje o toczącym się postępowaniu karnym w innym państwie członkowskim Unii Europejskiej powzięte zostały z urzędu.

Art. 592b [Odpowiedź na wniosek]

- § 1. W razie wystąpienia sądu lub innego organu państwa członkowskiego Unii Europejskiej o udzielenie informacji, czy toczy się postępowanie karne co do tego samego czynu tej samej osoby, sąd lub prokurator udziela odpowiedzi we wskazanym przez ten organ terminie. W razie braku takiego terminu lub w wypadku stosowania wobec oskarżonego środka polegającego na pozbawieniu wolności sąd lub prokurator udziela odpowiedzi niezwłocznie.
- § 2. W wypadku niedotrzymania terminu określonego w § 1 zdanie pierwsze sąd lub prokurator niezwłocznie informuje sąd lub inny organ państwa członkowskiego Unii Europejskiej o przyczynie opóźnienia i podaje przewidywany termin udzielenia informacji.
- § 3. Jeżeli sąd lub prokurator, do którego zostało skierowane wystąpienie, nie jest właściwy do nadania mu biegu, przekazuje je właściwemu sądowi lub prokuratorowi i zawiadamia o tym sąd lub inny organ państwa członkowskiego Unii Europejskiej.

Art. 592c [Konsultacje]

- § 1. Jeżeli co do tego samego czynu tej samej osoby wszczęto postępowanie karne w Rzeczypospolitej Polskiej i w innym państwie członkowskim Unii Europejskiej, sąd lub prokurator przeprowadza konsultacje z właściwym sądem lub innym organem państwa członkowskiego Unii Europejskiej i – jeżeli wymaga tego interes wymiaru sprawiedliwości – występuje z wnioskiem o przejęcie albo przekazanie ścigania karnego. Przepisy art. 590–592 stosuje się odpowiednio.
- § 2. W trakcie konsultacji sąd lub prokurator przekazuje sądowi lub innemu organowi państwa członkowskiego Unii Europejskiej informacje o zastosowanych w postępowaniu środkach zapobiegawczych, a także inne informacje na wniosek właściwego organu.
- § 3. Sąd lub prokurator może nie udzielić informacji, jeśli jej udzielenie mogłoby naruszyć bezpieczeństwo Rzeczypospolitej Polskiej lub narażałoby uczestnika postępowania na niebezpieczeństwo utraty życia lub zdrowia.

Art. 592d [Opinia Eurojust]

- § 1. Jeśli w wyniku konsultacji, o których mowa w art. 592c § 1, nie ustalono, które państwo członkowskie powinno przejąć ściganie, sąd lub prokurator może wystąpić do Eurojust w sprawach o przestępstwa należące do jego kompetencji z wnioskiem o pomoc w rozstrzygnięciu, które państwo mogłoby przejąć ściganie.
- § 2. Po uzyskaniu opinii Eurojust sąd lub prokurator, jeżeli wymaga tego interes wymiaru sprawiedliwości, występuje z wnioskiem o przejęcie lub przekazanie ścigania karnego. Przepisy art. 590–592 stosuje się odpowiednio.

Art. 592e [Obowiązek zawiadomienia sądu] W wypadkach przewidzianych w art. 592c § 1 i art. 592d § 2 sąd lub prokurator zawiadamia sąd lub inny organ państwa członkowskiego Unii Europejskiej o sposobie prawomocnego zakończenia postępowania karnego.

Art. 592f [Ciągłość postępowania] Wystąpienie, o którym mowa w art. 592a, jak również konsultacje, o których mowa w art. 592c, nie wstrzymują czynności postępowania karnego.

Rozdział 64.

Wystąpienie o wydanie lub przewóz osób ściganych lub skazanych przebywających za granicą oraz o wydanie przedmiotów

Art. 593 [Zgłaszanie wniosków] Sądy i prokuratorzy zgłaszają za pośrednictwem Ministra Sprawiedliwości wnioski o wydanie przez państwo obce osoby, przeciwko której wszczęto postępowanie karne, o wydanie osoby w celu przeprowadzenia postępowania sądowego lub wykonania orzeczonej kary pozbawienia wolności, o przewóz osoby ściganej lub skazanej przez terytorium państwa obcego oraz o wydanie z terytorium państwa obcego dowodów rzeczowych lub przedmiotów uzyskanych przez sprawcę w wyniku przestępstwa.

Art. 594 [Załączniki do wniosku]

- § 1. Do wniosku dołącza się odpis postanowienia o tymczasowym aresztowaniu wraz z uzasadnieniem, wyjaśniającym okoliczności faktyczne i podstawę prawną ścigania.
- § 2. W wypadku prawomocnego wyroku skazującego na karę pozbawienia wolności dołącza się zamiast postanowienia wymienionego w § 1 odpis tego wyroku.
- § 3. Przepis art. 280 § 1 pkt 2 stosuje się odpowiednio.

Art. 595 [Wypadki niecierpiące zwłoki] W wypadkach niecierpiących zwłoki sąd lub prokurator może zwrócić się bezpośrednio do właściwego organu państwa obcego o tymczasowe aresztowanie lub zatrzymanie osoby, co do której ma być złożony wniosek o wydanie, po czym niezwłocznie składa wniosek zgodnie z art. 593 i 594.

Art. 596 [Zastrzeżenia] Osoba wydana nie może być bez zgody państwa wydającego ścigana, skazana ani pozbawiona wolności w celu wykonania kary za inne przestępstwo popełnione przed dniem wydania niż to, w związku z którym nastąpiło wydanie.

Art. 597 [Zastrzeżenia] W razie zastrzeżenia przy wydaniu, że w stosunku do osoby wydanej orzeczone już kary będą wykonane tylko za te przestępstwa, co do których nastąpiło wydanie, sąd, który prawomocnie orzekł w sprawie, wydaje w razie potrzeby na posiedzeniu wyrok zmieniający orzeczenie w taki sposób, aby kary były wykonywane tylko za te przestępstwa, co do których nastąpiło wydanie sprawcy. Prokurator i osoba wydana mają prawo wziąć udział w posiedzeniu. Przepis art. 451 stosuje się odpowiednio.

Art. 598 [Bieg terminu tymczasowego aresztowania]

- § 1. Terminy przewidziane w art. 263 biegną w stosunku do osoby wydanej od chwili przejścia tej osoby przez właściwe organy na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej.
- § 2. Przepis art. 265 stosuje się także, gdy zatrzymanie nastąpiło za granicą.

Art. 599 [Wyłączenie ograniczeń] Jeżeli osoba wydana przez państwo obce nie opuści bez usprawiedliwionej przyczyny terytorium Rzeczypospolitej Polskiej w ciągu 45 dni od daty prawomocnego zakończenia postępowania, a w razie skazania – od daty odbycia lub darowania kary, albo jeżeli po opuszczeniu terytorium Rzeczypospolitej Polskiej powróci na nie, ograniczeń wynikających z art. 596 i 597 nie stosuje się.

Art. 600 [Odpis wyroku] Po wydaniu prawomocnego orzeczenia w sprawie przeciwko osobie wydanej przez państwo obce sąd przesyła odpis wyroku Ministrowi Sprawiedliwości, który odpis ten przekazuje właściwemu organowi obcego państwa. Przepis art. 157 § 2 stosuje się odpowiednio.

Art. 601 [Zwrot przedmiotów i dowodów rzeczowych] Przekazane przez państwo obce przedmioty uzyskane w wyniku przestępstwa zwraca się, jeżeli przy ich wydaniu zastrzeżono zwrot; podobnie należy postąpić z dowodami rzeczowymi.

Rozdział 65.

Wydanie oraz przewóz osób ściganych albo skazanych lub wydanie przedmiotów na wniosek państw obcych

Art. 602 [Tok czynności]

- § 1. (*uchylony*)
- § 2. W razie złożenia przez organ państwa obcego wniosku o wydanie osoby ściganej w celu przeprowadzenia przeciw niej postępowania karnego lub wykonania orzeczonej co do niej kary albo środka zabezpieczającego, prokurator przesłuchuje tę osobę i w miarę potrzeby zabezpiecza dowody znajdujące się w kraju, po czym wnosi sprawę do właściwego miejscowo sądu okręgowego.

Art. 603 [Posiedzenie sądu]

- § 1. Sąd okręgowy wydaje na posiedzeniu postanowienie w przedmiocie wniosku państwa obcego. Przed wydaniem postanowienia należy umożliwić osobie ściganej złożenie wyjaśnień ustnie lub na piśmie, a w razie wniosku o wydanie w celu przeprowadzenia postępowania karnego należy na uzasadniony wniosek tej osoby przeprowadzić dowody znajdujące się w kraju.
- § 2. W posiedzeniu mają prawo wziąć udział prokurator i obrońca.
- § 3. Jeżeli sąd wydał postanowienie o niedopuszczalności wydania, wydanie nie może nastąpić.
- § 4. Na postanowienie sądu w przedmiocie wydania przysługuje zażalenie.
- § 5. Sąd przekazuje prawomocne postanowienie wraz z aktami sprawy Ministrowi Sprawiedliwości, który po rozstrzygnięciu wniosku zawiadamia o tym właściwy organ państwa obcego.

Art. 603a [Wniosek obcego państwa o zastosowanie tymczasowego aresztowania]

- § 1. Jeżeli umowa międzynarodowa, której Rzeczpospolita Polska jest stroną, tak stanowi, wniosek państwa obcego o zastosowanie tymczasowego aresztowania osoby ściganej zastępuje wniosek o wydanie.
- § 2. W wypadku, o którym mowa w § 1, prokurator podczas przesłuchania informuje osobę ściganą o możliwości wyrażenia przez nią zgody na wydanie lub zgody na wydanie połączonej ze zrzeczeniem się korzystania z ograniczeń określonych w art. 596 i 597. Jeżeli osoba ścigana wyrazi wolę złożenia takiego oświadczenia, prokurator kieruje sprawę do sądu okręgowego, w którego okręgu prowadzi się postępowanie.
- § 3. Sąd na posiedzeniu rozstrzyga o tymczasowym aresztowaniu osoby ściganej, odbiera oświadczenie o wyrażeniu zgody na wydanie lub zgody na wydanie połączonej ze zrzeczeniem się korzystania z ograniczeń określonych w art. 596 i 597, a także wydaje postanowienie o dopuszczalności wydania.
- § 4. Zgoda osoby ściganej oraz zrzeczenie, o którym mowa w § 2, nie mogą zostać cofnięte, o czym poucza się osobę ściganą.
- § 5. Sąd niezwłocznie przekazuje prawomocne postanowienie wraz z aktami sprawy Ministrowi Sprawiedliwości, który rozstrzyga o wydaniu osoby.
- § 6. Jeżeli oświadczenie, o którym mowa w § 3, nie zostało złożone lub sąd stwierdził, że zachodzi okoliczność określona w art. 604 § 1, albo jeżeli posiedzenie zostało odroczone na czas przekraczający 7 dni, stosuje się przepisy art. 602 § 2, art. 603 i 605.

Art. 604 [Niedopuszczalność wydania]

- § 1. Wydanie jest niedopuszczalne, jeżeli:
 - 1) osoba, której wniosek dotyczy, jest obywatelem polskim albo korzysta w Rzeczypospolitej Polskiej z prawa azylu;
 - 2) czyn nie zawiera znamion czynu zabronionego albo gdy ustawa uznaje, że czyn nie stanowi przestępstwa albo że sprawca nie popełnia przestępstwa lub nie podlega karze;
 - 3) nastąpiło przedawnienie;
 - 4) postępowanie karne co do tego samego czynu tej samej osoby zostało prawomocnie zakończone;
 - 5) byłoby ono sprzeczne z polskim prawem;
 - 6) zachodzi uzasadniona obawa, że w państwie żądającym wydania wobec osoby wydanej może zostać orzeczona lub wykonana kara śmierci;
 - 7) zachodzi uzasadniona obawa, że w państwie żądającym wydania może dojść do naruszenia wolności i praw osoby wydanej;
 - 8) dotyczy osoby ściganej za popełnienie bez użycia przemocy przestępstwa z przyczyn politycznych.
- § 2. Wydania można odmówić w szczególności, jeżeli:
 - 1) osoba, której wniosek dotyczy, ma w Rzeczypospolitej Polskiej stałe miejsce zamieszkania;
 - 2) przestępstwo zostało popełnione na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej albo na polskim statku wodnym lub powietrznym;
 - 3) co do tego samego czynu tej samej osoby toczy się postępowanie karne;
 - 4) przestępstwo podlega ściganiu z oskarżenia prywatnego;
 - 5) według prawa państwa, które złożyło wniosek o wydanie, przestępstwo jest zagrożone karą pozbawienia wolności do roku lub karą łagodniejszą albo orzeczono taką karę;
 - 6) przestępstwo, w związku z którym żąda się wydania, jest przestępstwem o charakterze wojskowym lub skarbowym, albo o charakterze politycznym innym niż określone w § 1 pkt 8;
 - 7) państwo, które złożyło wniosek o wydanie, nie zapewnia wzajemności.
- § 3. W wypadkach wskazanych w § 1 pkt 4 i § 2 pkt 3 rozpoznanie wniosku o wydanie można odroczyć do czasu ukończenia w Rzeczypospolitej Polskiej postępowania karnego przeciwko tej samej osobie lub odbycia przez nią orzeczonej kary albo jej darowania.

Art. 605 [Tymczasowe aresztowanie]

- § 1. Jeżeli wniosek o wydanie dotyczy przestępstwa, którego sprawca podlega wydaniu, sąd okręgowy z urzędu lub na wniosek prokuratora może wydać postanowienie o tymczasowym aresztowaniu osoby ściganej; przepis art. 263 stosuje się odpowiednio.

- § 2. Przed złożeniem wniosku o wydanie sąd może wydać postanowienie o tymczasowym aresztowaniu ściganego na czas nie dłuższy niż 40 dni, jeżeli organ państwa obcego zwraca się o to, zapewniając, że wobec tej osoby zapadł w tym państwie prawomocny wyrok skazujący lub wydano decyzję o tymczasowym aresztowaniu.
- § 3. Na postanowienie sądu w przedmiocie tymczasowego aresztowania przysługuje zażalenie.
- § 4. O dniu tymczasowego aresztowania należy niezwłocznie powiadomić Ministra Sprawiedliwości Rzeczypospolitej Polskiej oraz przedstawicielstwo dyplomatyczne lub urząd konsularny albo organ ścigający państwa obcego.
- § 5. Jeżeli dane zawarte we wniosku o wydanie są niewystarczające i sąd lub prokurator zażądał ich uzupełnienia, a państwo obce nie nadeśle w terminie miesiąca od dnia doręczenia żądania uzupełnienia wniosku o wydanie organowi, który je zgłosił, potrzebnych dokumentów lub informacji, postanowienie o tymczasowym aresztowaniu uchyla się.
- § 6. W razie odmowy wydania, cofnięcia przez państwo obce wniosku o wydanie lub tymczasowe aresztowanie albo w razie gdy organ państwa obcego zawiadomiony o czasie i miejscu wydania żądanej osoby nie przejmuje jej w terminie 7 dni od ustalonego dnia wydania, zarządza się zwolnienie tymczasowo aresztowanego, jeżeli nie jest on pozbawiony wolności w innej sprawie.

Art. 605a [Baza danych Międzynarodowej Organizacji Policji Kryminalnej] Zatrzymanie osoby ściganej może nastąpić także na podstawie informacji o poszukiwaniu zamieszczonych w bazie danych Międzynarodowej Organizacji Policji Kryminalnej. Przepisy art. 244–246 i art. 248 stosuje się.

Art. 606 [Zezwolenie na przewóz]

- § 1. Zezwolenia na przewóz osoby ściganej przez terytorium Rzeczypospolitej Polskiej udziela Minister Sprawiedliwości. Przepisy art. 594, 604 i 605 stosuje się odpowiednio.
- § 2. Jeżeli podróż odbywa się drogą powietrzną i nie przewiduje się lądowania, wystarczy powiadomienie Ministra Sprawiedliwości o przewożeniu osoby ściganej nad terytorium Rzeczypospolitej Polskiej.

Art. 607 [Wydanie przedmiotów]

- § 1. Do rozstrzygania wniosków państwa obcego, dotyczących wydania przedmiotów stanowiących dowody rzeczowe lub uzyskanych w wyniku przestępstwa, właściwy jest prokurator lub sąd w zależności od tego, do czego rozporządzenia przedmioty te zostały zdeponowane. Przepis art. 588 § 2 i 4 stosuje się odpowiednio.
- § 2. Postanowienie o wydaniu przedmiotów powinno wymieniać rzeczy, które ulegają wydaniu państwu obcemu, oraz wskazywać rzeczy podlegające zwrotowi po ukończeniu postępowania karnego, prowadzonego przez organy państwa obcego.

Rozdział 65a.

Wystąpienie do państwa członkowskiego Unii Europejskiej o przekazanie osoby ściganej na podstawie europejskiego nakazu aresztowania

Art. 607a [Europejski nakaz aresztowania] W razie podejrzenia, że osoba ścigana za przestępstwo podlegające jurysdykcji polskich sądów karnych może przebywać na terytorium państwa członkowskiego Unii Europejskiej, właściwy miejscowo sąd okręgowy, na wniosek prokuratora, a w postępowaniu sądowym i wykonawczym – z urzędu lub na wniosek właściwego sądu rejonowego, może wydać europejski nakaz aresztowania, zwany w niniejszym rozdziale „nakazem”.

Art. 607b [Niedopuszczalność wydania] Wydanie nakazu jest niedopuszczalne, jeśli nie wymaga tego interes wymiaru sprawiedliwości. Ponadto wydanie nakazu jest niedopuszczalne:

- 1) w związku z prowadzonym przeciwko osobie ściganej postępowaniem karnym o przestępstwo zagrożone karą pozbawienia wolności do roku;
- 2) w celu wykonania kary pozbawienia wolności orzeczonej w wymiarze do 4 miesięcy albo innego środka polegającego na pozbawieniu wolności na czas nieprzekraczający 4 miesięcy.

Art. 607c [Forma nakazu]

- § 1. Nakaz powinien zawierać:
 - 1) oznaczenie sądu występującego, ze wskazaniem jego adresu, numeru telefonu, telefaksu i adresu poczty elektronicznej;
 - 2) datę oraz miejsce wydania nakazu;
 - 3) dane określające tożsamość i obywatelstwo osoby ściganej;
 - 4) sygnaturę, rodzaj i treść prawomocnego albo podlegającego wykonaniu orzeczenia sądu, w związku z którym nakaz został wydany;
 - 5) przytoczenie opisu i kwalifikacji prawnej czynu;

- 6) górną granicę ustawowego zagrożenia karą pozbawienia wolności przestępstwa, o które toczy się postępowanie, lub wysokość orzeczonej kary pozbawienia wolności albo innego środka polegającego na pozbawieniu wolności;
 - 7) zwięzły opis stanu faktycznego sprawy;
 - 8) wskazanie następstw czynu nieobjętych ustawowymi znamionami przestępstwa.
- § 2. Nakaz powinien zostać przetłumaczony na język urzędowy państwa wykonania nakazu.
- § 3. Minister Sprawiedliwości określi, w drodze rozporządzenia, wzór nakazu, mając na uwadze konieczność udostępnienia państwu członkowskiemu Unii Europejskiej, do którego jest kierowany, danych niezbędnych do podjęcia prawidłowej decyzji w przedmiocie przekazania osoby ściganej.

Art. 607d [Przekazanie nakazu państwu wykonania]

- § 1. Jeżeli istnieje podejrzenie, że osoba ścigana może przebywać na terytorium państwa członkowskiego Unii Europejskiej, a jej miejsce pobytu nie jest znane, prokurator, a w postępowaniu sądowym i wykonawczym sąd okręgowy, który wydał nakaz, przesyła jego odpis do centralnej jednostki Policji współpracującej z Interpolem z wnioskiem o wszczęcie poszukiwań międzynarodowych.
- § 2. Jeżeli miejsce pobytu osoby ściganej jest znane lub zostało ustalone w wyniku poszukiwań, o których mowa w § 1, prokurator, a w postępowaniu sądowym i wykonawczym sąd okręgowy, który wydał nakaz, przekazuje go bezpośrednio organowi sądowemu państwa wykonania nakazu; odpis nakazu przekazuje się Ministrowi Sprawiedliwości.
- § 3. Przepis § 2 stosuje się odpowiednio w wypadku, gdy państwo wykonania nakazu zwróciło się o przedstawienie dodatkowych informacji lub dokumentów.
- § 4. Przekazanie nakazu oraz wszystkich związanych z nim informacji i dokumentów może nastąpić również z wykorzystaniem urządzeń służących do automatycznego przesyłania danych w sposób umożliwiający stwierdzenie autentyczności tych dokumentów.

Art. 607e [Dopuszczalność ścigania]

- § 1. Osoby przekazanej w wyniku wykonania nakazu nie można ścigać za przestępstwa inne niż te, które stanowiły podstawę przekazania, ani wykonać orzeczonych wobec niej za te przestępstwa kar pozbawienia wolności albo innych środków polegających na pozbawieniu wolności.
- § 2. Sąd, który prawomocnie orzekł w sprawie, może zarządzić wykonanie kary tylko za te przestępstwa, które stanowiły podstawę przekazania osoby ściganej. W posiedzeniu sądu mają prawo wziąć udział prokurator i osoba ścigana. Przepis art. 451 stosuje się odpowiednio.
- § 3. Przepisu § 1 nie stosuje się, jeżeli:
- 1) państwo wykonania nakazu złożyło oświadczenie o dopuszczalności ścigania lub wykonania kar pozbawienia wolności albo innych środków polegających na pozbawieniu wolności za wszystkie czyny popełnione przed przekazaniem, chyba że organ sądowy tego państwa w orzeczeniu o przekazaniu postanowił inaczej;
 - 2) osoba przekazana, pomimo takiej możliwości, nie opuściła terytorium Rzeczypospolitej Polskiej w ciągu 45 dni od dnia prawomocnego zakończenia postępowania albo po opuszczeniu terytorium Rzeczypospolitej Polskiej na nie powróciła;
 - 3) nie została orzeczona kara pozbawienia wolności albo inny środek polegający na pozbawieniu wolności;
 - 4) postępowanie karne nie wiąże się ze stosowaniem wobec osoby ściganej środka polegającego na pozbawieniu wolności;
 - 5) czyn osoby ściganej jest zagrożony karą lub środkiem niepolegającymi na pozbawieniu wolności;
 - 6) osoba ścigana wyraziła zgodę na przekazanie i zrzekła się korzystania z prawa określonego w § 1;
 - 7) osoba ścigana, po jej przekazaniu, złożyła przed sądem właściwym do rozpoznania sprawy oświadczenie o zrzeczeniu się korzystania z prawa określonego w § 1 w odniesieniu do czynów popełnionych przed przekazaniem;
 - 8) organ sądowy państwa wykonania nakazu, który przekazał osobę ściganą, na wniosek sądu właściwego do wydania nakazu, wyraził zgodę na ściganie lub wykonanie kar pozbawienia wolności albo innych środków polegających na pozbawieniu wolności za przestępstwa określone w pkt 1.
- § 4. Wniosek, o którym mowa w § 3 pkt 8, powinien zawierać informacje wymienione w art. 607c § 1. Przepis art. 607c § 2 stosuje się odpowiednio.

Art. 607f [Zaliczenie na poczet kary] Na poczet orzeczonej lub wykonywanej kary pozbawienia wolności zalicza się okres faktycznego pozbawienia wolności w państwie wykonania nakazu w związku z przekazaniem.

Art. 607g [Przesłanie odpisu wyroku] Po prawomocnym zakończeniu postępowania karnego przeciwko osobie ściganej lub wykonaniu wobec niej kary pozbawienia wolności albo innego środka polegającego na pozbawieniu wolności sąd właściwy do rozpoznania sprawy przesyła odpis orzeczenia lub zawiadomienie o wykonaniu kary albo innego środka do organu wymiaru sprawiedliwości państwa wykonania nakazu.

Art. 607h [Zajęcie przedmiotów]

- § 1. Właściwy sąd lub prokurator może wystąpić do organu sądowego państwa wykonania nakazu o zajęcie i przekazanie przedmiotów pochodzących bezpośrednio z przestępstwa, przedmiotów, które służyły lub były przeznaczone do popełnienia przestępstwa, lub mogących stanowić dowód w sprawie rzeczy, korespondencji, przesyłek, wykazów połączeń telekomunikacyjnych lub innych przekazów informacji lub danych przechowywanych w systemie informatycznym lub na nośniku, w tym korespondencji przesyłanej pocztą elektroniczną.
- § 2. Można wystąpić o zajęcie i przekazanie dowodów i przedmiotów, o których mowa w § 1, również wtedy, gdy wykonanie nakazu nie jest możliwe ze względu na śmierć lub ucieczkę osoby ściganej.
- § 3. Przekazane przedmioty, o których mowa w § 1, zwraca się państwu wykonania nakazu, jeżeli przy ich przekazaniu zastrzeżono zwrot lub gdy podlegają one zwrotowi pokrzywdzonemu lub innemu uprawnionemu podmiotowi, przebywającemu na terytorium państwa wykonania nakazu.
- § 4. Przepisy rozdziału 62a stosuje się odpowiednio.

Art. 607i [Dopuszczalność dalszego przekazania ściganego]

- § 1. Osoba ścigana, która w wyniku przekazania znalazła się na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, podlega dalszemu przekazaniu bez zgody państwa wykonania nakazu w związku z przestępstwami popełnionymi przed przekazaniem, tylko wtedy, gdy:
 - 1) pomimo takiej możliwości nie opuściła terytorium Rzeczypospolitej Polskiej w ciągu 45 dni od dnia prawomocnego zakończenia postępowania albo po opuszczeniu terytorium Rzeczypospolitej Polskiej na nie powróciła;
 - 2) wyraziła zgodę na przekazanie do państwa innego niż państwo wykonania nakazu;
 - 3) stosuje się do niej przepis art. 607e § 3 pkt 2, 6, 7 albo 8.
- § 2. Na dalsze przekazanie osoby ściganej, która w wyniku przekazania znalazła się na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, wymagana jest zgoda właściwego organu sądowego państwa wykonania nakazu, które przekazało tę osobę. Wniosek właściwego sądu okręgowego o wyrażenie zgody na dalsze przekazanie powinien zawierać informacje wymienione w art. 607c § 1. Przepis art. 607c § 2 stosuje się odpowiednio.
- § 3. Na wydanie osoby ściganej, która w wyniku przekazania znalazła się na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, wymagana jest zgoda właściwego organu państwa wykonania nakazu, które przekazało tę osobę.

Art. 607j [Niewszczywanie postępowania wykonawczego]

- § 1. Jeżeli państwo wykonania nakazu przekazało osobę ściganą pod warunkiem, że wykonanie kary pozbawienia wolności albo innego środka polegającego na pozbawieniu wolności nastąpi w tym państwie, postępowania wykonawczego nie wszczyna się.
- § 2. W wypadku, o którym mowa w § 1, sąd właściwy do rozpoznania sprawy, niezwłocznie po uprawomocnieniu się orzeczenia, wydaje postanowienie o przekazaniu skazanego do właściwego państwa członkowskiego Unii Europejskiej w celu wykonania orzeczonej kary albo innego środka polegającego na pozbawieniu wolności. Odpis postanowienia wraz z odpisem orzeczenia podlegającego wykonaniu przekazuje się właściwemu organowi sądowemu państwa wykonania nakazu.

Rozdział 65b.

Wystąpienie państwa członkowskiego Unii Europejskiej o przekazanie osoby ściganej na podstawie europejskiego nakazu aresztowania

Art. 607k [Cele przekazania ściganego]

- § 1. Przekazanie z terytorium Rzeczypospolitej Polskiej osoby ściganej europejskim nakazem aresztowania, zwanym w niniejszym rozdziale „nakazem europejskim”, następuje w celu przeprowadzenia przeciwko niej, na terytorium innego państwa członkowskiego Unii Europejskiej, postępowania karnego lub wykonania orzeczonej kary pozbawienia wolności albo innego środka polegającego na pozbawieniu wolności.
- § 2. W razie otrzymania nakazu europejskiego prokurator przesłuchuje osobę, której nakaz dotyczy, informując ją o treści nakazu europejskiego oraz o możliwości wyrażenia zgody na przekazanie lub zgody na niestosowanie przepisu art. 607e § 1, po czym wnosi sprawę do właściwego miejscowo sądu okręgowego.
- § 2a. Zatrzymanie osoby ściganej nakazem europejskim może nastąpić także na podstawie wpisu do Systemu Informacyjnego Schengen. Przepisy art. 244–246 i art. 248 stosuje się.
- § 3. Na wniosek prokuratora sąd okręgowy może zastosować tymczasowe aresztowanie, oznaczając jego termin na czas niezbędny do przekazania osoby ściganej. Łączny okres stosowania tymczasowego aresztowania nie może przekroczyć 100 dni. Samoistną podstawą zastosowania tymczasowego aresztowania jest istnienie wydanego w innym państwie członkowskim Unii Europejskiej prawomocnego wyroku skazującego lub innej decyzji stanowiącej podstawę pozbawienia wolności osoby ściganej.
- § 3a. Przed wpływieniem nakazu europejskiego sąd może zastosować wobec osoby ściganej tymczasowe aresztowanie na czas nie dłuższy niż 7 dni, jeżeli zwraca się o to właściwy organ sądowy, który wydał nakaz

europejski, zapewniając, że wobec osoby ściganej zapadł prawomocny wyrok skazujący lub wydano inną decyzję będącą podstawą pozbawienia wolności.

- § 4. Jeżeli odrębne przepisy prawa polskiego stanowią, że ściganie osoby, wobec której wydano nakaz europejski, jest uzależnione od zezwolenia właściwej władzy, przed skierowaniem sprawy do sądu stosuje się przepis art. 13.
- § 5. Jeżeli jednocześnie z wydaniem nakazu europejskiego państwo członkowskie Unii Europejskiej zwróciło się o dokonanie przesłuchania osoby ściganej, osobę taką należy przesłuchać przed rozpoznaniem nakazu. Przesłuchanie odbywa się w obecności osoby wskazanej w nakazie europejskim. Przepis art. 588 § 4 stosuje się odpowiednio.

Art. 607l [Orzekanie]

- § 1. W przedmiocie przekazania i tymczasowego aresztowania sąd orzeka na posiedzeniu, w którym mają prawo wziąć udział prokurator i obrońca.
- § 1a. Zawiadamiając osobę ściganą o posiedzeniu, o którym mowa w § 1, sąd doręcza nakaz europejski wraz z tłumaczeniem przekazanym przez prokuratora. Jeżeli ze względu na szczególne okoliczności nie jest możliwe sporządzenie tłumaczenia przed posiedzeniem, tłumaczenie zarządza sąd. Można poprzestać na poinformowaniu osoby o treści nakazu europejskiego, jeśli nie utrudni to realizacji przysługujących jej praw, w tym praw wymienionych w § 2.
- § 2. Jeżeli osoba ścigana wyrazi taką wolę, sąd przyjmuje od niej do protokołu oświadczenie o zgodzie na przekazanie lub o zgodzie na niestosowanie przepisu art. 607e § 1. Oświadczenie nie może być cofnięte, o czym należy pouczyć osobę ściganą.
- § 3. Na postanowienie sądu w przedmiocie przekazania przysługuje zażalenie. Zażalenie wnosi się w terminie 3 dni od dnia ogłoszenia postanowienia, a jeżeli osoba ścigana pozbawiona jest wolności i nie została sprowadzona na posiedzenie sądu – od dnia jego doręczenia. Art. 252 stosuje się odpowiednio.
- § 4. Minister Sprawiedliwości określi, w drodze rozporządzenia, wzór pouczenia o przysługujących osobie, której nakaz dotyczy, w wypadku jej zatrzymania, uprawnieniach: do uzyskania informacji o treści nakazu europejskiego, o możliwości wyrażenia zgody na przekazanie, o możliwości złożenia oświadczenia w przedmiocie przekazania, do korzystania z pomocy obrońcy, do składania wyjaśnień, do odmowy składania wyjaśnień lub odmowy odpowiedzi na pytania, do przeglądania akt w zakresie dotyczącym przyczyn zatrzymania, do dostępu do pierwszej pomocy medycznej, jak również o uprawnieniach określonych w § 3, w art. 72 § 1, art. 78 § 1, art. 261 § 1, 2 i 2a, art. 612 oraz o treści art. 607k § 3 i 3a, mając na względzie konieczność zrozumienia pouczenia także przez osoby niekorzystające z pomocy obrońcy.

Art. 607m [Postanowienie o przekazaniu; terminy]

- § 1. Postanowienie w przedmiocie przekazania sąd okręgowy wydaje w terminie 40 dni od dnia zatrzymania osoby ściganej. Jeżeli osoba ścigana złożyła oświadczenie, o którym mowa w art. 607l § 2, termin ten wynosi 3 dni i biegnie od dnia złożenia oświadczenia.
- § 1a. Postępowanie w przedmiocie przekazania powinno zakończyć się prawomocnie w terminie 60 dni od dnia zatrzymania osoby ściganej lub 10 dni od złożenia przez nią oświadczenia, o którym mowa w art. 607l § 2.
- § 2. W szczególnie uzasadnionych wypadkach, gdy terminy określone w § 1a nie mogą być dotrzymane, postępowanie w przedmiocie przekazania powinno zakończyć się prawomocnie w terminie kolejnych 30 dni od dnia upływu tych terminów. O opóźnieniu należy powiadomić organ sądowy, który wydał nakaz europejski, podając przyczynę opóźnienia.
- § 3. W wypadku, określonym w art. 607k § 4, terminy, o których mowa w § 1 i 2, biegną od uzyskania zezwolenia na ściganie. Jeżeli bieg tych terminów już się rozpoczął, ulega on zawieszeniu do czasu uzyskania zezwolenia.

Art. 607n [Przekazanie ściganego]

- § 1. Osobę ściganą, wobec której zapadło prawomocne postanowienie o przekazaniu, przekazuje się właściwemu organowi sądowemu państwa wydania nakazu europejskiego najpóźniej w terminie 10 dni od dnia uprawomocnienia się postanowienia.
- § 2. Jeżeli przekazanie osoby ściganej w terminie określonym w § 1 nie jest możliwe na skutek siły wyższej albo zagrożenia dla życia lub zdrowia tej osoby, osobę ściganą, o której mowa w § 1, przekazuje się właściwemu organowi sądowemu państwa wydania nakazu europejskiego w ciągu 10 dni od dnia upływu nowo ustalonego terminu przekazania.
- § 3. Jeżeli państwo wydania nakazu europejskiego nie przejmie osoby podlegającej przekazaniu w terminach, o których mowa w § 1 albo 2, zarządza się niezwłoczne zwolnienie tej osoby, jeżeli nie jest ona pozbawiona wolności w innej sprawie.

Art. 607o [Odroczenie wykonania przekazania]

- § 1. Jeżeli przeciwko osobie ściganej jest prowadzone w kraju postępowanie karne o inny czyn niż wskazany w nakazie europejskim lub osoba ta ma odbyć w kraju za taki czyn karę pozbawienia wolności, sąd, wydając postanowienie o przekazaniu, może odroczyć jego wykonanie do czasu zakończenia w kraju postępowania karnego lub do czasu wykonania w kraju kary pozbawienia wolności.

§ 2. W sytuacji określonej w § 1 sąd, po powiadomieniu o jej zaistnieniu organu, który wydał nakaz europejski, może, na jego wniosek, czasowo przekazać osobę ściganą na warunkach określonych w porozumieniu zawartym z tym organem. Porozumienie takie powinno być sporządzone na piśmie i określać warunki przekazania, w tym zwłaszcza termin powrotnego przekazania osoby ściganej.

Art. 607p [Przyczyny obligatoryjne odmowy wykonania nakazu]

§ 1. Odmawia się wykonania nakazu europejskiego, jeżeli:

- 1) przestępstwo, którego dotyczy nakaz europejski, w wypadku jurysdykcji polskich sądów karnych, podlega darowaniu na mocy amnestii;
- 2) w stosunku do osoby ściganej zapadło w innym państwie prawomocne orzeczenie co do tych samych czynów oraz, w wypadku skazania za te same czyny, osoba ścigana odbyła karę lub ją odbyła albo kara nie może być wykonana według prawa państwa, w którym zapadł wyrok skazujący;
- 3) w stosunku do osoby ściganej zapadło prawomocne orzeczenie o przekazaniu do innego państwa członkowskiego Unii Europejskiej;
- 4) osoba, której dotyczy nakaz europejski, z powodu wieku nie ponosi według prawa polskiego odpowiedzialności karnej za czyny będące podstawą wydania nakazu europejskiego;
- 5) naruszałoby to wolności i prawa człowieka i obywatela;
- 6) nakaz wydany został w związku z przestępstwem popełnionym bez użycia przemocy z przyczyn politycznych.

§ 2. Jeżeli nakaz europejski został wydany wobec osoby ściganej, która jest obywatelem polskim, wykonanie nakazu może nastąpić pod warunkiem, że czyn, którego nakaz europejski dotyczy, nie został popełniony na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej ani na polskim statku wodnym lub powietrznym oraz stanowił przestępstwo według prawa Rzeczypospolitej Polskiej lub stanowiłby przestępstwo według prawa Rzeczypospolitej Polskiej w razie popełnienia na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, zarówno w czasie jego popełnienia, jak i w chwili wpłynięcia nakazu europejskiego.

Art. 607r [Przyczyny fakultatywne odmowy przekazania]

§ 1. Można odmówić wykonania nakazu europejskiego, jeżeli:

- 1) przestępstwo będące podstawą wydania nakazu europejskiego, inne niż wymienione w art. 607w, nie stanowi przestępstwa według prawa polskiego;
- 2) przeciwko osobie ściganej, której dotyczy nakaz europejski, toczy się w Rzeczypospolitej Polskiej postępowanie karne o przestępstwo, które stanowi podstawę nakazu europejskiego;
- 3) wobec osoby ściganej, w związku z czynem będącym podstawą wydania nakazu europejskiego zapadło prawomocne orzeczenie o odmowie wszczęcia postępowania, o umorzeniu postępowania lub inne orzeczenie kończące postępowanie w sprawie;
- 4) według prawa polskiego nastąpiło przedawnienie ścigania lub wykonania kary, a przestępstwa, których to dotyczy, podlegały jurysdykcji sądów polskich;
- 5) nakaz europejski dotyczy przestępstw, które według prawa polskiego zostały popełnione, w całości lub w części, na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, jak również na polskim statku wodnym lub powietrznym;
- 6) za czyn zabroniony, którego dotyczy nakaz europejski, w państwie wydania nakazu europejskiego można orzec karę dożywotniego pozbawienia wolności albo inny środek polegający na pozbawieniu wolności bez możliwości ubiegania się o jego skrócenie.

§ 2. Przepisu § 1 pkt 1 nie stosuje się, jeżeli czyn nie stanowi przestępstwa z powodu braku lub odmiennego uregulowania w prawie polskim odpowiednich opłat, podatków, ceł lub zasad obrotu dewizowego.

§ 3. Można także odmówić wykonania nakazu europejskiego, wydanego w celu wykonania kary albo środka polegającego na pozbawieniu wolności, orzeczonych pod nieobecność osoby ściganej, chyba że:

- a) osobę ściganą wezwano do udziału w postępowaniu lub w inny sposób zawiadomiono o terminie i miejscu rozprawy albo posiedzenia, pouczając, że niestawiennictwo nie stanowi przeszkody dla wydania orzeczenia albo miała ona obrońcę, który był obecny na rozprawie lub posiedzeniu,
- b) po doręczeniu osobie ściganej odpisu orzeczenia wraz z pouczeniem o przysługującym jej prawie, terminie i sposobie złożenia w państwie wydania nakazu wniosku o przeprowadzenie z jej udziałem nowego postępowania sądowego w tej samej sprawie, osoba ścigana w ustawowym terminie nie złożyła takiego wniosku albo oświadczyła, że nie kwestionuje orzeczenia,
- c) organ, który wydał nakaz europejski, zapewni, że niezwłocznie po przekazaniu osoby ściganej do państwa wydania nakazu, zostanie jej doręczony odpis orzeczenia wraz z pouczeniem o przysługującym jej prawie, terminie i sposobie złożenia wniosku o przeprowadzenie z jej udziałem nowego postępowania sądowego w tej samej sprawie.

Art. 607s [Prawo azylu]

§ 1. Nie podlega wykonaniu nakaz europejski wydany w celu wykonania kary pozbawienia wolności lub środka polegającego na pozbawieniu wolności wobec osoby ściganej, będącej obywatelem polskim albo korzystającej w Rzeczypospolitej Polskiej z prawa azylu, jeżeli nie wyrazi ona zgody na przekazanie.

- § 2. Można także odmówić wykonania nakazu europejskiego, jeżeli został on wydany w celu, o którym mowa w § 1, a osoba ścigana ma miejsce zamieszkania lub stale przebywa na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej.
- § 3. Odmawiając przekazania, z przyczyn określonych w § 1 lub 2, sąd orzeka o wykonaniu kary albo środka, orzeczonych przez organ sądowy państwa wydania nakazu europejskiego.
- § 4. W postanowieniu, o którym mowa w § 3, sąd określa kwalifikację prawną czynu według prawa polskiego. Jeżeli kara lub środek, orzeczony przez organ sądowy państwa wydania nakazu europejskiego, przekracza górną granicę ustawowego zagrożenia, sąd określa podlegającą wykonaniu karę lub środek według prawa polskiego, w wysokości odpowiadającej górnej granicy ustawowego zagrożenia, uwzględniając okres rzeczywistego pozbawienia wolności za granicą oraz wykonaną tam karę lub środek. Jeżeli do nakazu europejskiego nie dołączono dokumentów lub informacji niezbędnych do wykonania kary na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, sąd odracza posiedzenie i zwraca się do właściwego organu państwa wydania nakazu europejskiego o nadesłanie takich dokumentów lub informacji.
- § 5. Wykonanie kary odbywa się według przepisów prawa polskiego. Przepisy rozdziału 66g stosuje się odpowiednio, z wyjątkiem art. 611tg, art. 611ti § 2 i 3, art. 611tk, art. 611tm, art. 611to § 2 i art. 611tp.

Art. 607t [Przekazanie warunkowe]

- § 1. Jeżeli nakaz europejski został wydany w celu ścigania osoby, która jest obywatelem polskim albo korzysta w Rzeczypospolitej Polskiej z prawa azylu, przekazanie może nastąpić pod warunkiem, że osoba ta będzie odesłana na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej po prawomocnym zakończeniu postępowania w państwie wydania nakazu europejskiego, jeśli osoba ta wyraża na to zgodę.
- § 2. W razie skazania osoby, o której mowa w § 1, na karę pozbawienia wolności albo orzeczenia wobec niej innego środka polegającego na pozbawieniu wolności stosuje się odpowiednio przepisy art. 607s § 3–5.

Art. 607u [Obowiązek pouczenia o prawie żądania odpisu orzeczenia] Jeżeli nakaz europejski został wydany w celu wykonania kary albo środka polegającego na pozbawieniu wolności, orzeczonych w warunkach określonych w art. 607r § 3 lit. c, osobę ściganą należy pouczyć o prawie żądania odpisu orzeczenia. Informację o zgłoszeniu żądania odpisu orzeczenia przekazuje się niezwłocznie państwu wydania nakazu europejskiego, a po otrzymaniu orzeczenia doręcza się go osobie ściganej. Zgłoszenie żądania nie wstrzymuje wykonania nakazu europejskiego.

Art. 607w [Brak kwalifikacji prawnej w Polsce] Jeżeli nakaz europejski dotyczy osoby niebędącej obywatelem polskim, okoliczność, że czyn nie jest przestępstwem według prawa polskiego, nie stanowi przeszkody do wykonania nakazu europejskiego, o ile dotyczy on czynu zagrożonego w państwie jego wydania karą co najmniej 3 lat pozbawienia wolności albo czynu, za który może być orzeczony co najmniej w tym samym wymiarze inny środek polegający na pozbawieniu wolności, będącego przestępstwem:

- 1) udziału w zorganizowanej grupie albo związku mających na celu popełnianie przestępstw;
- 2) o charakterze terrorystycznym;
- 3) handlu ludźmi;
- 4) przeciwko wolności seksualnej lub obyczajności na szkodę małoletniego;
- 5) nielegalnego wytwarzania, przetwarzania, przemytu środków odurzających, prekursorów, środków zastępczych lub substancji psychotropowych lub obrotu nimi;
- 6) nielegalnego obrotu bronią, amunicją, materiałami wybuchowymi lub radioaktywnymi;
- 7) łapownictwa i płatnej protekcji;
- 8) oszustwa;
- 9) wprowadzania do obrotu finansowego wartości majątkowych pochodzących z nielegalnych lub nieujawnionych źródeł;
- 10) fałszowania oraz obrotu fałszywymi pieniędzmi lub innymi środkami płatniczymi;
- 11) przeciwko ochronie danych gromadzonych, przechowywanych, przetwarzanych lub przekazywanych w systemie informatycznym;
- 12) przeciwko środowisku naturalnemu, w tym nielegalnego obrotu zagrożonymi gatunkami zwierząt i roślin;
- 13) udzielenia pomocy w nielegalnym przekroczeniu granicy lub pobycie;
- 14) zabójstwa;
- 15) spowodowania ciężkiego uszczerbku na zdrowiu;
- 16) nielegalnego obrotu organami i tkankami ludzkimi;
- 17) bezprawnego pozbawienia człowieka wolności;
- 18) uprowadzenia człowieka dla okupu;
- 19) wzięcia lub przetrzymywania zakładnika;
- 20) popełnionym z powodów narodowościowych, etnicznych, rasowych, wyznaniowych albo ze względu na bezwyznaniowość;
- 21) rozboju z użyciem broni palnej lub groźby jej użycia;
- 22) wymuszenia rozbójniczego z użyciem broni palnej lub groźby jej użycia;
- 23) nielegalnego obrotu dobrami kultury;
- 24) sprzeniewierzenia cudzego mienia;

- 25) podrobienia oraz obrotu podrobionymi wyrobami;
- 26) fałszowania oraz obrotu sfałszowanymi dokumentami;
- 27) nielegalnego obrotu hormonami lub podobnymi substancjami;
- 28) obrotu kradzionymi pojazdami mechanicznymi;
- 29) zgwałcenia;
- 30) podpalenia;
- 31) należącym do właściwości Międzynarodowego Trybunału Karnego;
- 32) porwania statku wodnego lub powietrznego;
- 33) sabotażu.

Art. 607wa [Zajęcie i przekazanie dowodów i przedmiotów]

- § 1. Właściwy sąd lub prokurator na wniosek organu sądowego państwa wydania nakazu europejskiego dokonuje zajęcia i przekazania przedmiotów pochodzących bezpośrednio z przestępstwa, przedmiotów, które służyły lub były przeznaczone do popełnienia przestępstwa, lub mogących stanowić dowód w sprawie rzeczy, korespondencji, przesyłek, wykazów połączeń telekomunikacyjnych lub innych przekazów informacji lub danych przechowywanych w systemie informatycznym lub na nośniku, w tym korespondencji przesyłanej pocztą elektroniczną.
- § 2. Zajęcia i przekazania dowodów i przedmiotów, o których mowa w § 1, należy dokonać również wtedy, gdy wykonanie nakazu europejskiego nie jest możliwe ze względu na śmierć lub ucieczkę osoby ściganej.
- § 3. Przy przekazaniu przedmiotów, o których mowa w § 1, można zastrzec ich zwrot, w szczególności gdy podlegają one zwrotowi pokrzywdzonemu lub innemu uprawnionemu podmiotowi, przebywającemu na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej.
- § 4. Przepisy rozdziału 62b stosuje się odpowiednio.

Art. 607x [Łączne rozpoznanie nakazów]

- § 1. Jeżeli przed wydaniem w pierwszej instancji postanowienia w przedmiocie przekazania wpłynie nakaz europejski dotyczący tej samej osoby, wydany przez organ sądowy innego państwa członkowskiego Unii Europejskiej, sąd rozpoznaje oba nakazy europejskie łącznie. Orzekając o przekazaniu osoby ściganej do danego państwa, sąd bierze pod uwagę okoliczności każdej ze spraw, wagę przestępstwa i miejsce jego popełnienia, kolejność wydania nakazów europejskich oraz ich cele.
- § 2. Jeżeli kolejny nakaz europejski dotyczący tej samej osoby wpłynie po wydaniu w pierwszej instancji postanowienia w przedmiocie poprzedniego nakazu europejskiego, sąd odracza rozpoznanie kolejnego nakazu europejskiego do czasu uprawomocnienia się tego postanowienia.
- § 3. W wypadku uchylecia przez sąd odwoławczy postanowienia, o którym mowa w § 2, i przekazania nakazu europejskiego do ponownego rozpoznania w pierwszej instancji, stosuje się odpowiednio przepisy § 1.

Art. 607y [Okoliczności zawieszenia i umorzenia]

- § 1. Jeżeli w stosunku do tej samej osoby ściganej wpłynie nakaz europejski oraz wniosek o wydanie państwu obcemu, po rozpoznaniu nakazu europejskiego sąd orzeka w przedmiocie dopuszczalności jego wykonania oraz zawiesza postępowanie i zawiadamia o treści postanowienia Ministra Sprawiedliwości.
- § 2. Jeżeli Minister Sprawiedliwości postanowi o wydaniu państwu obcemu osoby, której dotyczy nakaz europejski, postępowanie w przedmiocie nakazu europejskiego umarza się. W wypadku odmowy wydania sąd podejmuje zawieszone postępowanie i wydaje postanowienie w przedmiocie przekazania.

Art. 607z [Wezwanie do uzupełnienia braków]

- § 1. Jeżeli informacje przekazane przez państwo wydania nakazu europejskiego nie są wystarczające do podjęcia decyzji w przedmiocie przekazania osoby ściganej, sąd wzywa organ sądowy, który wydał nakaz europejski, do ich uzupełnienia we wskazanym terminie.
- § 2. W wypadku niedotrzymania terminu, o którym mowa w § 1, nakaz europejski podlega rozpoznaniu w oparciu o informacje przekazane wcześniej.

Art. 607za [Właściwość sądu]

- § 1. Wniosek właściwego organu sądowego państwa wydania nakazu europejskiego o zgodę na ściganie lub wykonanie kar pozbawienia wolności albo środków polegających na pozbawieniu wolności za czyny popełnione przed przekazaniem albo o zgodę na dalsze przekazanie osoby ściganej rozpatruje sąd okręgowy, który orzekł o przekazaniu. Przepisy art. 607b, 607p, 607r, 607s § 1 i 2 oraz art. 607z stosuje się odpowiednio.
- § 2. W przedmiocie wniosku, o którym mowa w § 1, sąd orzeka w terminie 30 dni od dnia otrzymania wniosku.

Art. 607zb [Zezwolenie na przewóz]

- § 1. Na wniosek państwa wykonania nakazu europejskiego Minister Sprawiedliwości udziela zezwolenia na przewóz osoby ściganej na podstawie nakazu europejskiego przez terytorium Rzeczypospolitej Polskiej.
- § 2. Wniosek o zezwolenie na przewóz, o którym mowa w § 1, powinien zawierać:

- 1) oznaczenie organu wnioskującego;
 - 2) datę oraz miejsce wydania nakazu europejskiego;
 - 3) dane określające tożsamość i obywatelstwo osoby ściganej;
 - 4) przytoczenie opisu i kwalifikacji prawnej czynu;
 - 5) zwięzły opis stanu faktycznego sprawy.
- § 3. Jeżeli osoba ścigana jest obywatelem polskim albo korzysta w Rzeczypospolitej Polskiej z prawa azylu, zezwolenie, o którym mowa w § 1, można wydać pod warunkiem, że osoba ta po zakończeniu postępowania zostanie przekazana do wykonania kary pozbawienia wolności lub środka polegającego na pozbawieniu wolności na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej.
- § 4. W wypadku korzystania z drogi powietrznej bez planowanego lądowania, można poprzestać na powiadomieniu Ministra Sprawiedliwości o przewożeniu osoby ściganej nad terytorium Rzeczypospolitej Polskiej. Jeżeli jednak nastąpi nieprzewidziane lądowanie, państwo wykonania nakazu europejskiego dostarcza niezwłocznie dane, o których mowa w § 2; przepis § 3 stosuje się odpowiednio.

Art. 607zc [Przekazanie właściwemu organowi] Jeżeli sąd, do którego został skierowany nakaz europejski, nie jest właściwy do nadania mu biegu, przekazuje go właściwemu organowi sądowemu i powiadamia o tym organ sądowy, który go wydał.

Rozdział 65c.

Wystąpienie do państwa członkowskiego Unii Europejskiej o wykonanie środka zapobiegawczego

Art. 607zd [Wystąpienie o wykonanie orzeczenia]

- § 1. W razie orzeczenia przez polski sąd lub prokuratora środka zapobiegawczego określonego w art. 272, art. 275, art. 275a lub art. 276 oraz jeżeli zapewni to prawidłowy tok postępowania, sąd lub prokurator może wystąpić o wykonanie tego orzeczenia do właściwego sądu lub innego organu państwa członkowskiego Unii Europejskiej, zwanego w niniejszym rozdziale „państwem wykonania orzeczenia”, w którym oskarżony posiada legalne stałe miejsce pobytu, o ile przebywa on w tym państwie lub oświadczy, że zamierza tam powrócić.
- § 2. Wystąpienie, o którym mowa w § 1, może być na wniosek oskarżonego skierowane również do innego państwa członkowskiego niż państwo legalnego stałego miejsca pobytu oskarżonego, za zgodą właściwego sądu lub innego organu tego państwa.
- § 3. Wystąpienie, o którym mowa w § 1, sąd lub prokurator kieruje każdorazowo wyłącznie do jednego państwa wykonania orzeczenia. Ponowne wystąpienie do innego państwa wykonania orzeczenia może nastąpić jedynie w razie niewykonania albo częściowego wykonania orzeczenia.
- § 4. Do poświadczonego za zgodność z oryginałem odpisu orzeczenia, o którym mowa w § 1, dołącza się zaświadczenie zawierające informacje umożliwiające jego prawidłowe wykonanie dotyczące: orzeczenia, osoby oskarżonego, środka zapobiegawczego i kwalifikacji prawnej czynu.
- § 5. Zaświadczenie powinno zostać przetłumaczone na język urzędowy państwa wykonania orzeczenia albo na inny język wskazany przez to państwo.
- § 6. Przekazanie odpisu orzeczenia oraz zaświadczenia, o którym mowa w § 4, może nastąpić również z wykorzystaniem urządzeń służących do automatycznego przesyłania danych, w sposób umożliwiający stwierdzenie autentyczności tych dokumentów. Na żądanie właściwego sądu lub innego organu państwa wykonania orzeczenia sąd lub prokurator przekazuje odpis orzeczenia oraz oryginał zaświadczenia.
- § 7. W razie trudności w ustaleniu właściwego sądu lub innego organu państwa wykonania orzeczenia sąd lub prokurator może również zwracać się do właściwych jednostek organizacyjnych Europejskiej Sieci Sądowej.
- § 8. Minister Sprawiedliwości określi, w drodze rozporządzenia, wzór zaświadczenia, o którym mowa w § 4, mając na uwadze konieczność udostępnienia państwu wykonania orzeczenia wszelkich niezbędnych informacji umożliwiających podjęcie prawidłowej decyzji w przedmiocie wykonania orzeczenia.

Art. 607ze [Wykonywanie środka zapobiegawczego]

- § 1. Do chwili otrzymania informacji o przejęciu wykonania orzeczenia, o którym mowa w art. 607zd § 1, przez właściwy sąd lub inny organ państwa wykonania orzeczenia, a także w razie otrzymania informacji o niemożności lub odmowie wykonania orzeczenia przez właściwy sąd lub inny organ państwa wykonania orzeczenia, o zaprzestaniu jego wykonywania przez ten organ, a także w wypadku cofnięcia wystąpienia środek zapobiegawczy jest wykonywany w dalszym ciągu przez właściwy organ.
- § 2. W razie otrzymania informacji o dostosowaniu środka zapobiegawczego do prawa państwa wykonania orzeczenia i przed rozpoczęciem wykonywania tego środka w tym państwie sąd lub prokurator w ciągu 10 dni od dnia otrzymania informacji może cofnąć wystąpienie, o którym mowa w art. 607zd § 1, mając na uwadze cele środka.

Art. 607zf [Obowiązek zawiadomienia sądu]

- § 1. W razie zmiany lub uchylenia środka zapobiegawczego albo zmiany obowiązków nałożonych na oskarżonego sąd lub prokurator niezwłocznie zawiadamia o tym właściwy sąd lub inny organ państwa wykonania orzeczenia.
- § 2. Zawiadomienie, o którym mowa w § 1, może być przekazane również przy użyciu urządzeń służących do automatycznego przesyłania danych, w sposób umożliwiający stwierdzenie autentyczności przekazanych dokumentów.

Art. 607zg [Niemożność wniesienia zażalenia] Na postanowienie sądu lub prokuratora w sprawie wystąpienia do właściwego sądu lub innego organu państwa wykonania orzeczenia zażalenie nie przysługuje.

Rozdział 65d.**Wystąpienie państwa członkowskiego Unii Europejskiej o wykonanie orzeczenia wydanego w celu zapewnienia prawidłowego toku postępowania****Art. 607zh [Państwo wydania orzeczenia]**

- § 1. W razie wystąpienia państwa członkowskiego Unii Europejskiej, zwanego w niniejszym rozdziale „państwem wydania orzeczenia”, o wykonanie orzeczenia wydanego w celu zapewnienia prawidłowego toku postępowania i nakładającego na osobę, przeciwko której w tym państwie prowadzone jest postępowanie karne, obowiązek:
- 1) stawiennictwa przed określonym organem,
 - 2) powstrzymania się od opuszczania miejsca pobytu lub kraju,
 - 3) informowania określonego organu o zmianie miejsca pobytu albo uzyskiwania zgody na taką zmianę,
 - 4) przebywania albo powstrzymania się od przebywania w określonych środowiskach lub miejscach,
 - 5) powstrzymania się od kontaktów z określonymi osobami lub zbliżania się do określonych osób,
 - 6) powstrzymania się od wykonywania czynności służbowych lub zawodu,
 - 7) powstrzymania się od określonej działalności,
 - 8) powstrzymania się od prowadzenia określonego rodzaju pojazdów – orzeczenie to podlega wykonaniu przez prokuratora właściwego miejscowo ze względu na legalne stałe miejsce pobytu tej osoby.
- § 2. Do orzeczenia, o którym mowa w § 1, lub jego odpisu poświadczonego za zgodność z oryginałem powinno być dołączone zaświadczenie zawierające informacje umożliwiające jego prawidłowe wykonanie.
- § 3. Jeżeli prokurator, do którego zostało skierowane wystąpienie, nie jest właściwy do nadania mu biegu, przekazuje je właściwemu prokuratorowi i zawiadamia o tym właściwy sąd lub inny organ państwa wydania orzeczenia.
- § 4. Na wniosek właściwego sądu lub innego organu państwa wydania orzeczenia prokurator może wyrazić zgodę na wykonanie orzeczenia, o którym mowa w § 1, wydanego wobec osoby określonej w tym paragrafie, nieposiadającej legalnego stałego miejsca pobytu na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, jeżeli w większym stopniu zapewni to prawidłowy tok postępowania.
- § 5. Jeżeli przepisy niniejszego rozdziału nie stanowią inaczej, przy wykonywaniu orzeczeń, o których mowa w § 1, stosuje się przepisy prawa polskiego.

Art. 607zi [Uzupełnienie informacji]

- § 1. Jeżeli państwo wydania orzeczenia nie przekazało wszystkich informacji potrzebnych do podjęcia decyzji w przedmiocie wykonania orzeczenia, prokurator wzywa właściwy sąd lub inny organ państwa wydania orzeczenia do ich uzupełnienia we wskazanym terminie. W razie niedotrzymania terminu postanowienie w przedmiocie wykonania orzeczenia wydaje się w oparciu o posiadane informacje.
- § 2. Jeżeli rodzaj albo sposób wykonania obowiązków są nieznane ustawie, prokurator określa środek lub obowiązek według prawa polskiego, z uwzględnieniem różnic na korzyść osoby, przeciwko której w państwie wydania orzeczenia prowadzone jest postępowanie karne.

Art. 607zj [Termin wydania postanowienia]

- § 1. Postanowienie w przedmiocie wykonania orzeczenia, o którym mowa w art. 607zh § 1, prokurator wydaje w terminie 30 dni od dnia otrzymania orzeczenia wraz z zaświadczeniem.
- § 2. Na postanowienie prokuratora w przedmiocie wykonania orzeczenia, o którym mowa w art. 607zh § 1, przysługuje zażalenie do sądu rejonowego, w okręgu którego osoba, przeciwko której w państwie wydania orzeczenia prowadzone jest postępowanie karne, posiada legalne stałe miejsce pobytu. Sąd rozpoznaje zażalenie na posiedzeniu, w którym ma prawo wziąć udział prokurator, osoba wymieniona w zdaniu pierwszym, jeżeli przebywa na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, i jej obrońca, jeżeli się na nie stawia. Jeżeli osoba wymieniona w zdaniu pierwszym nie przebywa na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej i nie posiada obrońcy, prezes sądu właściwego do rozpoznania zażalenia może jej wyznaczyć obrońcę z urzędu.
- § 3. Postępowanie w przedmiocie wykonania orzeczenia powinno zakończyć się prawomocnie w terminie 60 dni od dnia otrzymania orzeczenia wraz z zaświadczeniem.

- § 4. W wypadku gdy termin określony w § 3 nie może być dotrzymany, należy zawiadomić właściwy sąd lub inny organ państwa wydania orzeczenia o przyczynie opóźnienia i podać przewidywany termin wydania postanowienia.
- § 5. Do wykonania orzeczenia właściwego sądu lub innego organu państwa wydania orzeczenia prokurator przystępuje niezwłocznie.

Art. 607zk [Odmowa wykonania orzeczenia]

- § 1. Odmawia się wykonania orzeczenia, o którym mowa w art. 607zh § 1, jeżeli:
- 1) czyn, w związku z którym zastosowano środek zapobiegawczy, nie stanowi przestępstwa według prawa polskiego;
 - 2) osoba, przeciwko której w państwie wydania orzeczenia prowadzone jest postępowanie karne, nie przebywa na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, chyba że istnieją podstawy do uznania, że na nie powróci.
- § 2. Przepisu § 1 pkt 1 nie stosuje się, jeżeli czyn nie stanowi przestępstwa z powodu braku lub odmiennego uregulowania w prawie polskim odpowiednich opłat, podatków, ceł lub zasad obrotu dewizowego.
- § 3. Można odmówić wykonania orzeczenia, o którym mowa w art. 607zh § 1, jeżeli:
- 1) pomimo wezwania przez prokuratora do uzupełnienia informacji we wskazanym terminie do orzeczenia nie dołączono zaświadczenia, o którym mowa w art. 607zh § 2, albo zaświadczenie to jest niekompletne lub w sposób oczywisty niezgodne z treścią orzeczenia;
 - 2) przekazane do wykonania orzeczenie dotyczy tego samego czynu tej samej osoby, co do której postępowanie karne zostało prawomocnie zakończone w państwie członkowskim Unii Europejskiej, a osoba ta odbyła karę lub ją odbyła albo kara nie może być wykonana według prawa państwa, w którym zapadł wyrok skazujący;
 - 3) według prawa polskiego nastąpiło przedawnienie wykonania kary, a przestępstwo, którego to dotyczy, podlegało jurysdykcji sądów polskich;
 - 4) orzeczenie dotyczy przestępstwa, które według prawa polskiego zostało popełnione w całości albo w części na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, jak również na polskim statku wodnym lub powietrznym;
 - 5) osoba, przeciwko której w państwie wydania orzeczenia prowadzone jest postępowanie karne, z powodu wieku nie ponosi według prawa polskiego odpowiedzialności karnej za czyn będący podstawą wydania orzeczenia;
 - 6) osoba, przeciwko której w państwie wydania orzeczenia prowadzone jest postępowanie karne, korzysta z immunitetu, zgodnie z którym niemożliwy jest nadzór nad przestrzeganiem nałożonych obowiązków;
 - 7) orzeczenie dotyczy wyłącznie obowiązków innych niż określone w art. 607zh § 1;
 - 8) orzeczenie zostało przekazane pomimo niespełnienia warunków przewidzianych w art. 607zh § 4;
 - 9) przestępstwo, którego dotyczy orzeczenie, w wypadku jurysdykcji polskich sądów karnych podlegałoby darowaniu na mocy amnestii;
 - 10) pomimo niestosowania się osoby, przeciwko której w państwie wydania orzeczenia prowadzone jest postępowanie karne, do wymagań określonych w orzeczeniu nie jest możliwe przekazanie jej z terytorium Rzeczypospolitej Polskiej na podstawie europejskiego nakazu aresztowania.
- § 4. W wypadku wskazanym w § 3 pkt 10, gdy przemawiają za tym szczególne względy, prokurator, w uzgodnieniu z właściwym sądem lub innym organem państwa wydania orzeczenia, może orzec o wykonaniu orzeczenia.
- § 5. W wypadkach przewidzianych w § 1 pkt 2 oraz w § 3 pkt 1, 2 i 7 prokurator przed podjęciem decyzji w przedmiocie wykonania orzeczenia informuje o możliwości odmowy wykonania orzeczenia właściwy sąd lub inny organ państwa wydania orzeczenia.

Art. 607zl [Postanowienie o zaprzestaniu wykonywania orzeczenia]

- § 1. W razie otrzymania od właściwego sądu lub innego organu państwa wydania orzeczenia informacji o tym, iż orzeczenie przekazane do wykonania nie podlega dalszemu wykonaniu, prokurator niezwłocznie wydaje postanowienie o zaprzestaniu wykonywania orzeczenia.
- § 2. Jeżeli dalsze wykonywanie orzeczenia nie jest możliwe z przyczyn faktycznych lub prawnych, prokurator niezwłocznie wydaje postanowienie o zaprzestaniu wykonywania orzeczenia i zawiadamia właściwy sąd lub inny organ państwa wydania orzeczenia.
- § 3. W razie otrzymania od właściwego sądu lub innego organu państwa wydania orzeczenia informacji o zmianie obowiązku nałożonego na osobę, przeciwko której w państwie wydania orzeczenia prowadzone jest postępowanie karne, prokurator rozpoznaje sprawę wykonania zmienionego orzeczenia na zasadach określonych w niniejszym rozdziale. Przepisu art. 607zk nie stosuje się, z wyjątkiem § 1 pkt 2 i § 3 pkt 7.

Art. 607zm [Zawiadomienie]

- § 1. O treści postanowienia w przedmiocie wykonania orzeczenia, o którym mowa w art. 607zh § 1, o wniesieniu środka odwoławczego od tego postanowienia, o istotnych orzeczeniach zapadłych w trakcie postępowania, jak również w razie zmiany legalnego stałego miejsca pobytu przez osobę, przeciwko której w państwie wydania

orzeczenia prowadzone jest postępowanie karne, zawiadamia się niezwłocznie właściwy sąd lub inny organ państwa wydania orzeczenia.

- § 2. Prokurator zawiadamia niezwłocznie właściwy sąd lub inny organ państwa wydania orzeczenia o wszelkich okolicznościach mających wpływ na jego wykonanie. Zawiadomienie następuje w formie zaświadczenia zawierającego informacje dotyczące osoby określonej w § 1 oraz naruszonego obowiązku.
- § 3. W razie ustania przyczyn, na skutek których obowiązek został zastosowany, lub powstania przyczyn uzasadniających jego uchylenie lub zmianę prokurator może wystąpić do właściwego sądu lub innego organu państwa wydania orzeczenia o jego uchylenie lub zmianę.
- § 4. Zawiadomienia, o których mowa w § 1 i 2 oraz wystąpienie, o którym mowa w § 3, mogą być przekazane również przy użyciu urządzeń służących do automatycznego przesyłania danych, w sposób umożliwiający stwierdzenie autentyczności przekazanych dokumentów.
- § 5. Minister Sprawiedliwości określi, w drodze rozporządzenia, wzór zaświadczenia, o którym mowa w § 2, mając na uwadze konieczność udostępnienia państwu wydania orzeczenia wszelkich niezbędnych informacji umożliwiających podjęcie prawidłowej decyzji.

Art. 607zn [Koszty] Koszty związane z wykonaniem orzeczenia, o którym mowa w art. 607zh § 1, ponosi Skarb Państwa.

Rozdział 66.

Przejęcie i przekazanie orzeczeń do wykonania

Art. 608 [Wystąpienie z wnioskiem o przejęcie]

- § 1. W razie prawomocnego skazania obywatela polskiego przez sąd państwa obcego na karę pozbawienia wolności podlegającą wykonaniu albo prawomocnego orzeczenia wobec obywatela polskiego środka polegającego na pozbawieniu wolności, Minister Sprawiedliwości może wystąpić do właściwego organu tego państwa z wnioskiem o przejęcie skazanego albo osoby, wobec której orzeczono środek, w celu wykonania kary pozbawienia wolności lub środka w Rzeczypospolitej Polskiej.
- § 2. W razie prawomocnego skazania przez sąd państwa obcego obywatela polskiego, osoby mającej miejsce stałego pobytu, posiadającej mienie lub prowadzącej działalność zawodową na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, na grzywnę lub w razie prawomocnego orzeczenia wobec niej zakazu zajmowania określonego stanowiska, wykonywania określonego zawodu lub prowadzenia określonej działalności gospodarczej, zakazu prowadzenia pojazdów, przepadku albo środka zabezpieczającego nie polegającego na pozbawieniu wolności, Minister Sprawiedliwości może wystąpić do właściwego organu tego państwa z wnioskiem o przejęcie orzeczenia do wykonania w Rzeczypospolitej Polskiej.
- § 3. Przed wystąpieniem z wnioskiem, o którym mowa w § 1 lub 2, Minister Sprawiedliwości zwraca się do właściwego sądu o wydanie postanowienia w przedmiocie dopuszczalności przejęcia orzeczenia do wykonania w Rzeczypospolitej Polskiej.

Art. 609 [Przyjęcie wniosku o przejęcie]

- § 1. W razie otrzymania wniosku państwa obcego o wykonanie wobec obywatela polskiego lub osoby mającej miejsce stałego pobytu na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej prawomocnie orzeczonej kary pozbawienia wolności lub środka polegającego na pozbawieniu wolności, Minister Sprawiedliwości zwraca się do właściwego sądu o wydanie postanowienia w przedmiocie dopuszczalności przejęcia orzeczenia do wykonania na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej.
- § 2. W razie otrzymania wniosku państwa obcego o wykonanie wobec obywatela polskiego, osoby mającej miejsce stałego pobytu, posiadającej mienie lub prowadzącej działalność zawodową w Rzeczypospolitej Polskiej prawomocnie orzeczonej grzywny, zakazu zajmowania określonego stanowiska, wykonywania określonego zawodu lub prowadzenia określonej działalności gospodarczej, zakazu prowadzenia pojazdów, przepadku albo środka zabezpieczającego nie polegającego na pozbawieniu wolności, Minister Sprawiedliwości zwraca się do właściwego sądu o wydanie postanowienia w przedmiocie dopuszczalności przejęcia orzeczenia do wykonania w Rzeczypospolitej Polskiej.
- § 3. Jeżeli orzeczenie, którego wniosek dotyczy, nie jest prawomocne lub osoba objęta wnioskiem określonym w § 1 nie jest obywatelem polskim lub nie ma na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej miejsca stałego pobytu, Minister Sprawiedliwości zwraca wniosek.

Art. 610 [Przekazanie cudzoziemca]

- § 1. W razie prawomocnego skazania cudzoziemca przez sąd polski na karę pozbawienia wolności podlegającą wykonaniu albo prawomocnego orzeczenia wobec niego środka polegającego na pozbawieniu wolności, Minister Sprawiedliwości może wystąpić do właściwego organu państwa, którego skazany albo osoba, wobec której orzeczono środek, jest obywatelem, z wnioskiem o przejęcie go w celu odbycia kary lub wykonania środka.

- § 2. Przed wystąpieniem z wnioskiem, o którym mowa w § 1, Minister Sprawiedliwości zwraca się do właściwego sądu o wydanie postanowienia w przedmiocie dopuszczalności przekazania orzeczenia do wykonania za granicą.
- § 3. W razie otrzymania wniosku państwa obcego o przejęcie cudzoziemca prawomocnie skazanego przez sąd polski na karę pozbawienia wolności podlegającą wykonaniu albo wobec którego prawomocnie orzeczono środek polegający na pozbawieniu wolności, Minister Sprawiedliwości zwraca się do właściwego sądu o wydanie postanowienia w przedmiocie dopuszczalności przekazania orzeczenia do wykonania za granicą.
- § 4. W razie prawomocnego skazania przez sąd polski osoby mającej miejsce stałego pobytu za granicą albo posiadającej mienie lub prowadzącej działalność zawodową za granicą na grzywnę lub prawomocnego orzeczenia wobec niej zakazu zajmowania określonego stanowiska, wykonywania określonego zawodu lub prowadzenia określonej działalności gospodarczej, zakazu prowadzenia pojazdów, przepadku albo środka zabezpieczającego nie polegającego na pozbawieniu wolności, sąd właściwy do wykonania kary lub środka może wystąpić za pośrednictwem Ministra Sprawiedliwości do właściwego organu państwa, na terytorium którego skazany lub osoba, wobec której orzeczono środek, stale przebywa, posiada mienie lub prowadzi działalność, z wnioskiem o wykonanie orzeczenia.
- § 5. W razie otrzymania wniosku państwa obcego o przejęcie do wykonania prawomocnego skazania przez sąd polski osoby mającej miejsce stałego pobytu w tym państwie albo posiadającej mienie lub prowadzącej działalność zawodową w tym państwie na grzywnę lub prawomocnego orzeczenia wobec niej zakazu zajmowania określonego stanowiska, zakazu wykonywania określonego zawodu lub prowadzenia określonej działalności gospodarczej, zakazu prowadzenia pojazdów, przepadku albo środka zabezpieczającego nie polegającego na pozbawieniu wolności, Minister Sprawiedliwości zwraca się do właściwego sądu o wydanie postanowienia w przedmiocie dopuszczalności przekazania orzeczenia do wykonania za granicą.

Art. 611 [Właściwość sądu]

- § 1. Właściwy do rozpoznania spraw określonych w art. 608 § 3 w związku z § 1 i art. 609 § 1 jest sąd okręgowy, w którego okręgu skazany ostatnio stale mieszkał lub czasowo przebywał.
- § 2. Właściwy do rozpoznania spraw określonych w art. 608 § 3 w związku z § 2, art. 609 § 2 i art. 610 § 5 jest sąd rejonowy, w którego okręgu skazany stale mieszkał lub czasowo przebywał, a jeżeli tego nie ustalono, gdzie znajduje się mienie nadające się do egzekucji lub też skazany prowadzi działalność objętą zakazem.
- § 3. Właściwy do rozpoznania spraw określonych w art. 610 § 2 i 3 jest sąd okręgowy, w którego okręgu wydano orzeczenie, którego wniosek dotyczy.
- § 4. Jeżeli nie można ustalić właściwości według zasad określonych w § 1, sprawę rozpoznaje Sąd Okręgowy w Warszawie.
- § 5. Jeżeli nie można ustalić właściwości według zasad określonych w § 2, sprawę rozpoznaje sąd właściwy dla dzielnicy Śródmieście gminy Warszawa-Centrum.

Art. 611a [Postępowanie przed sądem]

- § 1. Sąd rozpoznaje sprawę dopuszczalności przejęcia lub przekazania orzeczenia do wykonania na posiedzeniu, w którym ma prawo wziąć udział prokurator i skazany, jeżeli przebywa na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, oraz obrońca skazanego, jeżeli się na nie stawia. Jeżeli skazany, który nie przebywa na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, nie posiada obrońcy, prezes sądu właściwego do rozpoznania sprawy może mu wyznaczyć obrońcę z urzędu.
- § 2. Jeżeli dane zawarte we wniosku są niewystarczające, sąd może zarządzić ich uzupełnienie. W tym celu sąd może odroczyć rozpoznanie sprawy.
- § 3. Jeżeli sąd wydał postanowienie o niedopuszczalności przejęcia lub przekazania orzeczenia do wykonania, przejęcie ani przekazanie nie może nastąpić.
- § 4. W wypadku określonym w art. 610 § 4 sąd wydaje postanowienie o wystąpieniu z wnioskiem do organu obcego państwa o przejęcie orzeczenia do wykonania.
- § 5. Na postanowienie sądu w przedmiocie przejęcia lub przekazania orzeczenia do wykonania przysługuje zażalenie.
- § 6. Jeżeli postępowanie dotyczy przejęcia orzeczenia do wykonania, sąd może orzec środek zapobiegawczy.

Art. 611b [Niedopuszczalność przejęcia i przekazania]

- § 1. Przejęcie orzeczenia do wykonania w Rzeczypospolitej Polskiej jest niedopuszczalne, jeżeli:
 - 1) orzeczenie nie jest prawomocne albo nie podlega wykonaniu;
 - 2) wykonanie orzeczenia mogłoby naruszać suwerenność, bezpieczeństwo lub porządek prawny Rzeczypospolitej Polskiej;
 - 3) skazany na karę pozbawienia wolności lub osoba, wobec której orzeczono środek polegający na pozbawieniu wolności, nie wyraża zgody na przejęcie;
 - 4) skazany na grzywnę albo wobec którego orzeczono przepadek, niezamieszkujący na stałe na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, nie posiada mienia na jej terytorium;
 - 5) czyn wskazany we wniosku nie stanowi czynu zabronionego według prawa polskiego;

- 6) zachodzą okoliczności, o których mowa w art. 604 § 1 pkt 2, 3 i 5.
- § 2. Przekazanie orzeczenia do wykonania w państwie obcym jest niedopuszczalne, jeżeli:
- 1) orzeczenie nie jest prawomocne albo nie podlega wykonaniu;
 - 2) skazany na karę pozbawienia wolności lub osoba, wobec której orzeczono środek polegający na pozbawieniu wolności, nie wyraża zgody na przekazanie;
 - 3) skazany na karę pozbawienia wolności lub osoba, wobec której orzeczono środek polegający na pozbawieniu wolności, jest osobą określoną w art. 604 § 1 pkt 1;
 - 4) zachodzą okoliczności, o których mowa w art. 604 § 1 pkt 3 i 5.

Art. 611c [Postępowanie po przejęciu]

- § 1. Po przejęciu orzeczenia do wykonania sąd określa kwalifikację prawną czynu według prawa polskiego oraz karę i środek podlegające wykonaniu.
- § 2. Określając karę lub środek podlegające wykonaniu, sąd stosuje odpowiednio przepis art. 114 § 4 Kodeksu karnego.
- § 3. Określając wysokość grzywny, sąd dokonuje przeliczenia wysokości grzywny orzeczonej kwotowo lub wysokości stawkiiennej, określonych w obcej walucie, według kursu średniego walut określonego przez Narodowy Bank Polski na dzień wydania orzeczenia w państwie obcym. Jeżeli grzywnę wymierzono kwotowo, kwota grzywny nie może przekroczyć iloczynu wysokości stawkiiennej i ilości stawek dziennych.
- § 4. Sąd rozpoznaje sprawę na posiedzeniu. Przepisy art. 352 oraz 611a § 1 i 5 stosuje się odpowiednio.

Art. 611d [Zabezpieczenie mienia]

- § 1. Jeżeli w toku postępowania zajdą okoliczności uzasadniające wydanie orzeczenia o zabezpieczeniu majątkowym z uwagi na grożący przepadek przedmiotów albo mienia stanowiącego korzyść majątkową osiągniętą z popełnienia przestępstwa, a przedmioty te lub składniki tego mienia znajdują się na terytorium państwa obcego, sąd, a w postępowaniu przygotowawczym prokurator, może wystąpić za pośrednictwem Ministra Sprawiedliwości do właściwego organu tego państwa o zabezpieczenie przedmiotów lub mienia zagrożonych przypadkiem.
- § 2. Jeżeli organ państwa obcego zwróci się o wykonanie prawomocnego orzeczenia o zabezpieczeniu mienia, gdy mienie podlegające zabezpieczeniu znajduje się na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, właściwy do wykonania orzeczenia jest sąd rejonowy lub prokurator, w którego okręgu znajduje się to mienie.

Art. 611e [Opuszczenie terytorium] Jeżeli skazany prawomocnym wyrokiem albo wobec którego prawomocnie orzeczono środek, opuści terytorium państwa skazania, udając się na terytorium państwa, którego jest obywatelem, zanim odbędzie orzeczoną karę albo zanim zostanie wykonany orzeczony wobec niego środek, przepisy niniejszego rozdziału stosuje się odpowiednio. Przepisów art. 611b § 1 pkt 3 oraz § 2 pkt 2 nie stosuje się.

Art. 611f [Kary pieniężne] Przepisy niniejszego rozdziału stosuje się odpowiednio do przejęcia lub przekazania do wykonania orzeczeń o karach pieniężnych.

Rozdział 66a.

Wystąpienie do państwa członkowskiego Unii Europejskiej o wykonanie orzeczenia dotyczącego grzywny, nawiązki, świadczenia pieniężnego lub orzeczenia zasądzonego od sprawcy koszty procesu

Art. 611fa [Wystąpienie do państwa wykonania orzeczenia]

- § 1. W razie prawomocnego orzeczenia przez sąd polski wobec obywatela polskiego lub cudzoziemca grzywny, nawiązki, świadczenia pieniężnego lub zasądzenia od sprawcy kosztów procesu sąd może wystąpić o jego wykonanie bezpośrednio do właściwego sądu lub innego organu państwa członkowskiego Unii Europejskiej, zwanego w niniejszym rozdziale „państwem wykonania orzeczenia”, w którym sprawca posiada mienie lub osiąga dochody albo ma stałe lub czasowe miejsce pobytu.
- § 2. Wystąpienie, o którym mowa w § 1, każdorazowo sąd kieruje wyłącznie do jednego państwa wykonania orzeczenia. Ponowne wystąpienie do innego państwa wykonania orzeczenia może nastąpić jedynie w razie niewykonania albo częściowego wykonania orzeczenia.
- § 3. Do poświadczonego za zgodność z oryginałem odpisu orzeczenia, o którym mowa w § 1, dołącza się zaświadczenie zawierające wszystkie istotne informacje umożliwiające jego prawidłowe wykonanie.
- § 4. Zaświadczenie powinno zostać przetłumaczone na język urzędowy państwa wykonania orzeczenia albo na inny język wskazany przez to państwo.
- § 5. Przekazanie odpisu orzeczenia oraz zaświadczenia, o którym mowa w § 3, może nastąpić również z wykorzystaniem urządzeń służących do automatycznego przesyłania danych, w sposób umożliwiający stwierdzenie autentyczności tych dokumentów. Na żądanie właściwego sądu lub innego organu państwa wykonania orzeczenia sąd przekazuje odpis orzeczenia oraz oryginał zaświadczenia.

- § 6. W razie trudności w ustaleniu właściwego sądu lub innego organu państwa wykonania orzeczenia sąd może również zwracać się do właściwych jednostek organizacyjnych Europejskiej Sieci Sądowej.
- § 7. Minister Sprawiedliwości określi, w drodze rozporządzenia, wzór zaświadczenia, o którym mowa w § 3, obejmujący szczegółowe informacje dotyczące przekazanego do wykonania orzeczenia, w tym informacje o każdej wpłacie dokonanej na poczet orzeczonej kary, środka karnego, środka kompensacyjnego lub kosztów procesu oraz o ewentualnej zgodzie na zamianę grzywny na pracę społecznie użyteczną, wykonanie zastępczej kary pozbawienia wolności lub inny środek, mając na uwadze konieczność udostępnienia państwu wykonania orzeczenia wszelkich niezbędnych informacji umożliwiających podjęcie prawidłowej decyzji w przedmiocie wykonania orzeczenia.

Art. 611fb [Kwoty z egzekucji orzeczeń]

- § 1. Kwoty uzyskane z egzekucji orzeczeń, o których mowa w art. 611fa § 1, przypadają państwu wykonania orzeczenia.
- § 2. Minister Sprawiedliwości może zawrzeć z odpowiednim organem państwa wykonania orzeczenia porozumienie przewidujące podział kwot uzyskanych z egzekucji orzeczeń, o których mowa w § 1.
- § 3. W wypadku zawarcia porozumienia, o którym mowa w § 2, sąd wzywa właściwy sąd lub inny organ państwa wykonania orzeczenia do przekazania całości albo części wyegzekwowanej kwoty na rachunek bankowy tego sądu lub rachunek bankowy innego wskazanego podmiotu. Przekazana na rachunek sądu kwota uzyskana z egzekucji środka karnego lub środka kompensacyjnego orzeczonego na rzecz pokrzywdzonego lub innej osoby uprawnionej albo wskazanej w orzeczeniu instytucji, stowarzyszenia, fundacji lub organizacji społecznej zostaje następnie przekazana tej osobie lub podmiotowi.

Art. 611fc [Zawieszenie postępowania wykonawczego]

- § 1. W razie wystąpienia o wykonanie orzeczenia, o którym mowa w art. 611fa § 1, postępowanie wykonawcze zawieszają się.
- § 2. Po otrzymaniu informacji o wykonaniu orzeczenia sąd podejmuje zawieszone postępowanie i umarza je. Postępowanie umarza się również, jeżeli w stosunku do sprawcy zapadło w innym państwie członkowskim i zostało wykonane prawomocne orzeczenie co do tego samego czynu.
- § 3. W razie otrzymania informacji o niemożności wykonania orzeczenia w całości albo części z powodów innych niż wskazane w § 2 zdanie drugie sąd podejmuje zawieszone postępowanie celem jego dalszego prowadzenia.

Art. 611fd [Powiadomienie o uchyleniu orzeczenia]

- § 1. W razie uchylenia orzeczenia na skutek kasacji albo wznowienia postępowania, darowania kary, przedawnienia jej wykonania lub też w razie wystąpienia innych okoliczności skutkujących niemożnością wykonania orzeczenia, o którym mowa w art. 611fa § 1, sąd niezwłocznie zawiadamia o tym właściwy sąd lub inny organ państwa wykonania orzeczenia.
- § 2. Sąd zawiadamia niezwłocznie właściwy sąd lub inny organ państwa wykonania orzeczenia o każdej wpłacie dokonanej na poczet orzeczonej kary, środków karnych, środków kompensacyjnych lub kosztów procesu, o których mowa w art. 611fa § 1, a także o orzeczonym przepadku.

Art. 611fe [Rozpoznanie przez sąd] Sąd rozpoznaje sprawę wystąpienia do właściwego sądu lub innego organu państwa wykonania orzeczenia na posiedzeniu, w którym ma prawo wziąć udział prokurator, pokrzywdzony lub inna osoba albo podmiot uprawniony, o których mowa w art. 611fb § 3, sprawca, jeżeli przebywa na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej i jego obrońca, jeżeli się na nie stawi. Na postanowienie sądu zażalenie nie przysługuje.

Rozdział 66b.

Wystąpienie państwa członkowskiego Unii Europejskiej o wykonanie orzeczenia o karach o charakterze pieniężnym

Art. 611ff [Orzeczenie kary o charakterze pieniężnym]

- § 1. W razie wystąpienia państwa członkowskiego Unii Europejskiej, zwanego w niniejszym rozdziale „państwem wydania orzeczenia”, o wykonanie prawomocnego orzeczenia o karach o charakterze pieniężnym, orzeczenie to podlega wykonaniu przez sąd rejonowy, w okręgu którego sprawca posiada mienie lub osiąga dochody, albo ma stałe lub czasowe miejsce pobytu. W rozumieniu przepisów niniejszego rozdziału „karą o charakterze pieniężnym” jest obowiązek uiszczenia przez sprawcę określonych w orzeczeniu:
- 1) kwoty pieniężnej jako kary za popełnione przestępstwo;
 - 2) zadośćuczynienia na rzecz pokrzywdzonego, jeżeli nie mógł on w ramach postępowania karnego dochodzić roszczeń o charakterze cywilnym;
 - 3) kwoty pieniężnej na rzecz funduszu publicznego lub organizacji pomocy ofiarom przestępstw;
 - 4) kosztów procesu.

- § 2. Do orzeczenia, o którym mowa w § 1, lub jego odpisu poświadczonego za zgodność z oryginałem powinno być dołączone zaświadczenie zawierające wszystkie istotne informacje umożliwiające jego prawidłowe wykonanie.
- § 3. Do wykonania orzeczenia sądu lub innego organu państwa wydania orzeczenia sąd przystępuje niezwłocznie.
- § 4. Jeżeli sąd, do którego zostało skierowane orzeczenie, nie jest właściwy do nadania mu biegu, przekazuje je właściwemu sądowi i powiadamia o tym właściwy sąd lub inny organ państwa wydania orzeczenia.
- § 5. Jeżeli orzeczenie, o którym mowa w § 1, dotyczy czynów, które nie zostały popełnione na terytorium państwa wydania orzeczenia i podlegają jurysdykcji sądów polskich, sąd może postanowić o obniżeniu wysokości podlegającej egzekucji kary o charakterze pieniężnym do maksymalnej wysokości kary lub środka karnego jakie mogłyby być orzeczone za takie same czyny według prawa polskiego.
- § 6. Jeżeli przepisy niniejszego rozdziału nie stanowią inaczej, przy wykonywaniu orzeczeń, o których mowa w § 1, stosuje się przepisy prawa polskiego. Przepis art. 611c § 3 stosuje się odpowiednio.

Art. 611fg [Odmowa wykonania orzeczenia] Można odmówić wykonania orzeczenia, o którym mowa w art. 611ff § 1, jeżeli:

- 1) czyn, w związku z którym wydano to orzeczenie, nie stanowi przestępstwa według prawa polskiego, chyba że zgodnie z prawem państwa wydania orzeczenia jest to przestępstwo wymienione w art. 607w lub zgodnie z prawem państwa wydania orzeczenia jest to przestępstwo:
 - a) popełnione z użyciem przemocy na osobie lub gróźb karalnych,
 - b) popełnione w związku z imprezą masową,
 - c) przeciwko bezpieczeństwu w komunikacji,
 - d) kradzieży,
 - e) zniszczenia lub uszkodzenia mienia,
 - f) przemytu towarów,
 - g) przeciwko prawom własności intelektualnej,
 - h) określone w celu wykonania wynikających z aktów prawnych przyjętych przez właściwe instytucje Unii Europejskiej zobowiązań do ustanowienia sankcji w prawie wewnętrznym państw członkowskich, jednakże wyłącznie w granicach, w jakich zobowiązanie to zostało w tych aktach określone;
- 2) do orzeczenia nie dołączono zaświadczenia o którym mowa w art. 611ff § 2, albo zaświadczenie to jest niekompletne lub w sposób oczywisty jest niezgodne z treścią orzeczenia;
- 3) przekazane do wykonania orzeczenie dotyczy tego samego czynu tej samej osoby co do której postępowanie karne zostało prawomocnie zakończone w państwie członkowskim, a orzeczenie w zakresie kary o charakterze pieniężnym zostało wykonane;
- 4) według prawa polskiego nastąpiło przedawnienie wykonania kary, a przestępstwa, których to dotyczy, podlegały jurysdykcji sądów polskich;
- 5) orzeczenie dotyczy przestępstw, które według prawa polskiego zostały popełnione w całości albo w części na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, jak również na polskim statku wodnym lub powietrznym;
- 6) orzeczenie dotyczy przestępstw popełnionych poza terytorium państwa wydania orzeczenia, a prawo polskie nie dopuszcza ścigania takiego rodzaju przestępstw, jeżeli zostały one popełnione poza terytorium Rzeczypospolitej Polskiej;
- 7) sprawca nie podlega jurysdykcji polskich sądów karnych, lub też brak jest wymaganego zezwolenia na jego ściganie;
- 8) osoba, której dotyczy orzeczenie, z powodu wieku nie ponosi według prawa polskiego odpowiedzialności karnej za czyny będące podstawą wydania orzeczenia;
- 9) z treści zaświadczenia, o którym mowa w art. 611ff § 2, wynika, iż osoba, której dotyczy orzeczenie, nie została należycie pouczona o możliwości i prawie do zaskarżenia tego orzeczenia;
- 10) z treści zaświadczenia, o którym mowa w art. 611ff § 2, wynika, że orzeczenie zostało wydane pod nieobecność sprawcy, chyba że:
 - a) sprawcę wezwano do udziału w postępowaniu lub w inny sposób zawiadomiono o terminie i miejscu rozprawy albo posiedzenia, pouczając, że niestawiennictwo nie stanowi przeszkody dla wydania orzeczenia albo sprawca miał obrońcę, który był obecny na rozprawie lub posiedzeniu,
 - b) po doręczeniu sprawcy odpisu orzeczenia wraz z pouczeniem o przysługującym mu prawie, terminie i sposobie złożenia w państwie wydania nakazu wniosku o przeprowadzenie z jego udziałem nowego postępowania sądowego w tej samej sprawie, sprawca w ustawowym terminie nie złożył takiego wniosku albo oświadczył, że nie kwestionuje orzeczenia;
- 11) przestępstwo, którego dotyczy orzeczenie, w wypadku jurysdykcji polskich sądów karnych, podlega darowaniu na mocy amnestii;
- 12) orzeczenie dotyczy kary o charakterze pieniężnym niższej niż 70 euro lub niższej niż równowartość tej kwoty w innej walucie.

Art. 611fh [Uczestnicy postępowania; postanowienie sądu]

- § 1. Sąd rozpoznaje sprawę wykonania orzeczenia o karach o charakterze pieniężnym na posiedzeniu, w którym ma prawo wziąć udział prokurator, sprawca, jeżeli przebywa na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, i jego obrońca, jeżeli się na nie stawi. Jeżeli sprawca, który nie przebywa na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, nie posiada obrońcy, prezes sądu właściwego do rozpoznania sprawy może mu wyznaczyć obrońcę z urzędu.
- § 2. Na postanowienie sądu w przedmiocie wykonania orzeczenia o karach o charakterze pieniężnym przysługuje zażalenie.
- § 3. Prawomocne orzeczenie o karach o charakterze pieniężnym wraz z dołączonym zaświadczeniem, o którym mowa w art. 611ff § 2, stanowi tytuł egzekucyjny i podlega wykonaniu w Rzeczypospolitej Polskiej po wydaniu postanowienia o jego wykonaniu.
- § 4. Jeżeli informacje przekazane przez państwo wydania orzeczenia nie są wystarczające do podjęcia decyzji w przedmiocie wykonania orzeczenia o karach o charakterze pieniężnym, sąd wzywa właściwy sąd lub inny organ państwa wydania orzeczenia do ich uzupełnienia we wskazanym terminie.
- § 5. W razie niedotrzymania terminu, o którym mowa w § 4, postanowienie w przedmiocie wykonania orzeczenia wydaje się w oparciu o informacje przekazane wcześniej.

Art. 611fi [Kwota uzyskana z wykonania orzeczenia]

- § 1. Kwota uzyskana z tytułu wykonania orzeczenia, o którym mowa w art. 611ff § 1, stanowi dochód budżetu państwa.
- § 2. Minister Sprawiedliwości może zawrzeć z odpowiednim organem państwa wydania orzeczenia porozumienie przewidujące podział kwot uzyskanych z wykonania orzeczenia, o którym mowa w § 1.
- § 3. W wypadku zawarcia porozumienia, o którym mowa w § 2, sąd, na wezwanie właściwego sądu lub innego organu państwa wydania orzeczenia, przekazuje całość albo część kwoty uzyskanej z tytułu wykonania orzeczenia, zgodnie z porozumieniem.

Art. 611fj [Wezwanie do potwierdzenia wpłaty]

- § 1. Jeżeli sprawca lub inna osoba przedstawi dowód uiszczenia w całości albo części kar o charakterze pieniężnym, o których mowa w podlegającym wykonaniu orzeczeniu, sąd, przed wydaniem postanowienia w przedmiocie wykonania tego orzeczenia, wzywa właściwy sąd lub inny organ państwa wydania orzeczenia do potwierdzenia dokonanej wpłaty.
- § 2. Kwoty uprzednio uzyskane na poczet kary w państwie wydania lub wykonania orzeczenia są odliczane od kwoty, która ma być wyegzekwowana.

Art. 611fk [Postanowienie o umorzeniu postępowania wykonawczego] W razie otrzymania od właściwego sądu lub innego organu państwa wydania orzeczenia informacji o tym, iż orzeczenie przekazane do wykonania nie podlega dalszemu wykonaniu, sąd wydaje niezwłocznie postanowienie o umorzeniu postępowania wykonawczego.

Art. 611fl [Powiadomienie o treści postanowienia] O treści postanowienia w przedmiocie wykonania orzeczenia o karach o charakterze pieniężnym, jak również o zakończeniu postępowania egzekucyjnego, a także o zamianie kary o charakterze pieniężnym na pracę społecznie użyteczną lub o wykonaniu zastępczej kary pozbawienia wolności, jeżeli prawo polskie dopuszcza taką możliwość, powiadamia się niezwłocznie właściwy sąd lub inny organ państwa wydania orzeczenia. Powiadomienie to może być przekazane również przy użyciu urządzeń służących do automatycznego przesyłania danych, w sposób umożliwiający stwierdzenie autentyczności przekazanych dokumentów.

Art. 611fm [Koszty wykonania orzeczenia] Koszty związane z wykonaniem orzeczenia, o którym mowa w art. 611ff § 1, ponosi Skarb Państwa.

Rozdział 66c.

Wystąpienie do państwa członkowskiego Unii Europejskiej o wykonanie orzeczenia przepadku

Art. 611fn [Wystąpienie do państwa wykonania orzeczenia]

- § 1. W razie prawomocnego orzeczenia przez sąd polski wobec obywatela polskiego lub cudzoziemca przepadku, sąd może wystąpić o jego wykonanie bezpośrednio do właściwego sądu lub innego organu państwa członkowskiego Unii Europejskiej, zwanego w niniejszym rozdziale „państwem wykonania orzeczenia”, w którym sprawca posiada mienie lub osiąga dochody, a w razie niemożności jego ustalenia, państwa, w którym ma stałe lub czasowe miejsce pobytu.
- § 2. Wystąpienie, o którym mowa w § 1, sąd każdorazowo kieruje wyłącznie do jednego państwa wykonania orzeczenia, z zastrzeżeniem § 3 i 4.
- § 3. Jeżeli wystąpienie dotyczy określonych składników mienia, może ono nastąpić do więcej niż jednego państwa wykonania orzeczenia, jeżeli istnieje prawdopodobieństwo, że:

- 1) określone składniki mienia znajdują się w więcej niż jednym państwie wykonania orzeczenia lub w jednym z wielu państw wykonania orzeczenia lub
 - 2) postępowanie wykonawcze będzie prowadzone w więcej niż jednym państwie wykonania orzeczenia.
- § 4. Jeżeli wystąpienie dotyczy kwoty pieniężnej, może być skierowane do więcej niż jednego państwa wykonania orzeczenia, jeżeli mienie, co do którego może nastąpić przepadek, nie zostało zabezpieczone na podstawie postanowienia, o którym mowa w art. 589g § 1, lub gdy jego wartość nie jest wystarczająca do wyegzekwowania kwoty pieniężnej, co do której orzeczono przepadek, lub gdy przemawia za tym dobro postępowania.
- § 5. Do poświadczonego za zgodność z oryginałem odpisu orzeczenia, o którym mowa w § 1, dołącza się zaświadczenie zawierające wszystkie istotne informacje umożliwiające jego prawidłowe wykonanie.
- § 6. Zaświadczenie powinno zostać przetłumaczone na język urzędowy państwa wykonania orzeczenia albo na inny język wskazany przez to państwo.
- § 7. Przekazanie odpisu orzeczenia oraz zaświadczenia, o którym mowa w § 5, może nastąpić również z wykorzystaniem urządzeń służących do automatycznego przesyłania danych, w sposób umożliwiający stwierdzenie autentyczności tych dokumentów. Na żądanie właściwego sądu lub innego organu państwa wykonania orzeczenia sąd przekazuje odpis orzeczenia oraz oryginał zaświadczenia.
- § 8. W razie trudności w ustaleniu właściwego sądu lub innego organu państwa wykonania orzeczenia sąd może również zwracać się do właściwych jednostek organizacyjnych Europejskiej Sieci Sądowej.
- § 9. Minister Sprawiedliwości określi, w drodze rozporządzenia, wzór zaświadczenia, o którym mowa w § 5, zawierając w nim szczegółowe informacje dotyczące przekazanego do wykonania orzeczenia, w tym informacje o każdej wpłacie dokonanej na poczet orzeczonego przypadku kwoty pieniężnej, przypadku równowartości przedmiotów lub przypadku równowartości korzyści majątkowej oraz o ewentualnej zgodzie na wykonanie przypadku przez zapłatę jego równowartości pieniężnej, o zgodzie na przekazanie mienia innego niż pieniądze oraz o zastępczych formach wykonania przypadku, mając na uwadze konieczność udostępnienia państwu wykonania orzeczenia wszelkich niezbędnych informacji umożliwiających podjęcie prawidłowej decyzji w przedmiocie wykonania orzeczenia.

Art. 611fo [Wezwanie do wpłaty na rachunek bankowy]

- § 1. Jeżeli kwota uzyskana z tytułu wykonania orzeczeń, o których mowa w art. 611fn § 1, przewyższa równowartość 10 000 euro, sąd wzywa właściwy sąd lub inny organ państwa wykonania orzeczenia do przekazania połowy uzyskanej kwoty na rachunek bankowy tego sądu.
- § 2. Jeżeli wystąpienie obejmuje przepadek kwoty pieniężnej, sąd może wezwać właściwy sąd lub inny organ państwa wykonania orzeczenia do przekazania mienia innego niż pieniądze, uzyskanego z tytułu wykonania orzeczenia objętego wystąpieniem.
- § 3. Minister Sprawiedliwości może zawrzeć z odpowiednim organem państwa wykonania orzeczenia porozumienie co do sposobu wykonania orzeczenia przypadku, w szczególności przewidując odmienny podział kwot uzyskanych z egzekucji orzeczeń, o których mowa w § 1.
- § 4. W wypadku zawarcia porozumienia, o którym mowa w § 3, sąd wzywa właściwy sąd lub inny organ państwa wykonania orzeczenia do przekazania całości albo części wyegzekwowanej kwoty lub mienia innego niż pieniądze, uzyskanych z tytułu wykonania orzeczenia, zgodnie z porozumieniem.

Art. 611fp [Kontynuowanie postępowania wykonawczego] Wystąpienie o wykonanie orzeczenia, o którym mowa w art. 611fn § 1, nie wstrzymuje postępowania wykonawczego.

Art. 611fr [Okoliczności niezwłocznego zawiadomienia właściwego sądu]

- § 1. W razie uchylenia orzeczenia na skutek kasacji albo wznowienia postępowania, darowania kary, przedawnienia jej wykonania lub też w razie wystąpienia innych okoliczności skutkujących niemożnością wykonania orzeczenia, o którym mowa w art. 611fn § 1, sąd niezwłocznie zawiadamia o tym właściwy sąd lub inny organ państwa wykonania orzeczenia.
- § 2. Sąd zawiadamia niezwłocznie właściwy sąd lub inny organ państwa wykonania orzeczenia o każdej kwocie pieniężnej uzyskanej z tytułu wykonania orzeczeń, o których mowa w art. 611fn § 1.

Art. 611fs [Wystąpienie na posiedzeniu] Sąd rozpoznaje sprawę wystąpienia do właściwego sądu lub innego organu państwa wykonania orzeczenia na posiedzeniu, w którym ma prawo wziąć udział prokurator, sprawca, jeżeli przebywa na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, i jego obrońca, jeżeli się na nie stawi. Na postanowienie sądu zażalenie nie przysługuje.

Art. 611ft [Zwrot równowartości wypłaconego odszkodowania]

- § 1. Jeżeli według prawa państwa wykonania orzeczenia państwo to ponosi odpowiedzialność za szkodę wyrządzoną w związku z wykonaniem orzeczenia przypadku wydanego przez polski sąd, na wniosek właściwego sądu lub innego organu tego państwa Skarb Państwa zwraca mu kwotę pieniężną stanowiącą równowartość wypłaconego odszkodowania.

§ 2. Przepisu § 1 nie stosuje się, jeżeli szkoda jest wyłącznym następstwem działania lub zaniechania organu państwa wykonania orzeczenia.

Rozdział 66d.

Wystąpienie państwa członkowskiego Unii Europejskiej o wykonanie orzeczenia przypadku

Art. 611fu [Sąd właściwy do wykonania orzeczenia]

- § 1. W razie wystąpienia państwa członkowskiego Unii Europejskiej, zwanego w niniejszym rozdziale „państwem wydania orzeczenia”, o wykonanie prawomocnego orzeczenia przypadku, orzeczenie to podlega wykonaniu przez sąd rejonowy, w okręgu którego sprawca posiada mienie lub osiąga dochody albo ma stałe lub czasowe miejsce pobytu.
- § 2. Do orzeczenia, o którym mowa w § 1, lub jego odpisu poświadczonego za zgodność z oryginałem powinno być dołączone zaświadczenie zawierające wszystkie istotne informacje umożliwiające jego prawidłowe wykonanie.
- § 3. Do wykonania orzeczenia państwa wydania orzeczenia sąd przystępuje niezwłocznie.
- § 4. Jeżeli sąd, do którego zostało skierowane orzeczenie, nie jest właściwy do nadania mu biegu, przekazuje je właściwemu sądowi i powiadamia o tym właściwy sąd lub inny organ państwa wydania orzeczenia.
- § 5. Jeżeli przepisy niniejszego rozdziału nie stanowią inaczej, przy wykonywaniu orzeczeń, o których mowa w § 1, stosuje się przepisy prawa polskiego. Przepis art. 611c § 3 stosuje się odpowiednio.

Art. 611fw [Przepadek korzyści; odmowa wykonania]

- § 1. Odmawia się wykonania orzeczenia przypadku korzyści majątkowej albo jej równowartości w części, w której zostało ono wydane w oparciu o domniemanie pochodzenia tej korzyści z przestępstwa, inne niż domniemanie:
- 1) pochodzenia korzyści majątkowej z przestępstwa innego niż to, za które sprawca został skazany, popełnionego do chwili wydania chociażby nieprawomocnego wyroku;
 - 2) pochodzenia korzyści majątkowej z innego przestępstwa podobnego do przestępstwa, za które sprawca został skazany, popełnionego do chwili wydania chociażby nieprawomocnego wyroku;
 - 3) pochodzenia z przestępstwa mienia nieznajdującego pokrycia w ujawnionych źródłach przychodu sprawcy.
- § 2. Można odmówić wykonania orzeczenia przypadku korzyści majątkowej albo jej równowartości, wydanego w oparciu o domniemanie, o których mowa w § 1, w części, w której orzeczenie przypadku byłoby niedopuszczalne według prawa polskiego.
- § 3. Można odmówić wykonania orzeczenia, o którym mowa w art. 611fu § 1, jeżeli:
- 1) czyn, w związku z którym wydano to orzeczenie, nie stanowi przestępstwa według prawa polskiego lub za przestępstwo będące podstawą wydania orzeczenia nie można orzec przypadku według prawa polskiego, chyba że zgodnie z prawem państwa wydania orzeczenia jest to przestępstwo wymienione w art. 607w; przepis art. 607r § 2 stosuje się odpowiednio;
 - 2) do orzeczenia nie dołączono zaświadczenia, o którym mowa w art. 611fu § 2, albo zaświadczenie to jest niekompletne lub w sposób oczywisty jest niezgodne z treścią orzeczenia;
 - 3) przekazane do wykonania orzeczenie dotyczy tego samego czynu tej samej osoby, co do której postępowanie karne zostało prawomocnie zakończone w państwie członkowskim, a orzeczenie w zakresie przypadku zostało wykonane;
 - 4) według prawa polskiego nastąpiło przedawnienie wykonania kary, a przestępstwa, których to dotyczy, podlegały jurysdykcji sądów polskich;
 - 5) orzeczenie dotyczy przestępstw, które według prawa polskiego zostały popełnione w całości albo w części na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, jak również na polskim statku wodnym lub powietrznym;
 - 6) orzeczenie dotyczy przestępstw popełnionych poza terytorium państwa wydania orzeczenia, a prawo polskie nie dopuszcza ścigania takiego rodzaju przestępstw, jeżeli zostały one popełnione poza terytorium Rzeczypospolitej Polskiej;
 - 7) sprawca nie podlega jurysdykcji polskich sądów karnych lub też brak jest wymaganego zezwolenia na jego ściganie;
 - 8) z treści zaświadczenia, o którym mowa w art. 611fu § 2, wynika, że orzeczenie zostało wydane pod nieobecność sprawcy, chyba że:
 - a) sprawcę wezwano do udziału w postępowaniu lub w inny sposób zawiadomiono o terminie i miejscu rozprawy albo posiedzenia, pouczając, że niestawiennictwo nie stanowi przeszkody dla wydania orzeczenia albo sprawca miał obrońcę, który był obecny na rozprawie lub posiedzeniu,
 - b) po doręczeniu sprawcy odpisu orzeczenia wraz z pouczeniem o przysługującym mu prawie, terminie i sposobie złożenia w państwie wydania nakazu wniosku o przeprowadzenie z jego udziałem nowego postępowania sądowego w tej samej sprawie, sprawca w ustawowym terminie nie złożył takiego wniosku albo oświadczył, że nie kwestionuje orzeczenia;
 - 9) przestępstwo, którego dotyczy orzeczenie, w wypadku jurysdykcji polskich sądów karnych, podlega darowaniu na mocy amnestii;

- 10) zachodzi uzasadniona obawa, że wykonanie orzeczenia może naruszyć prawa osób trzecich.
- § 4. Jeżeli informacje przekazane przez państwo wydania orzeczenia nie są wystarczające do podjęcia decyzji w przedmiocie wykonania orzeczenia przepadku, sąd wzywa właściwy sąd lub inny organ państwa wydania orzeczenia do ich uzupełnienia we wskazanym terminie.
- § 5. W razie niedotrzymania terminu, o którym mowa w § 4, postanowienie w przedmiocie wykonania orzeczenia wydaje się w oparciu o informacje przekazane wcześniej.
- § 6. Jeżeli wykonanie orzeczenia nie jest możliwe z przyczyn faktycznych lub prawnych, sąd niezwłocznie powiadamia właściwy sąd lub inny organ państwa wydania orzeczenia.

Art. 611fx [Rozpoznanie sprawy wykonania orzeczenia]

- § 1. Sąd rozpoznaje sprawę wykonania orzeczenia przepadku na posiedzeniu, w którym ma prawo wziąć udział prokurator, sprawca, jeżeli przebywa na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, i jego obrońca, jeżeli się na nie stawia, oraz osoba trzecia, której prawa mogą zostać naruszone przez wykonanie orzeczenia. Jeżeli sprawca, który nie przebywa na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, nie posiada obrońcy, prezes sądu właściwego do rozpoznania sprawy może mu wyznaczyć obrońcę z urzędu.
- § 2. Na postanowienie sądu w przedmiocie wykonania orzeczenia przepadku zażalenie przysługuje stronom oraz osobie trzeciej, o której mowa w § 1. Sąd, który wydał postanowienie, powiadamia właściwy sąd lub inny organ państwa wydania orzeczenia o wniesieniu zażalenia.
- § 3. Prawomocne orzeczenie przepadku wraz z dołączonym zaświadczeniem stanowi tytuł egzekucyjny i podlega wykonaniu w Rzeczypospolitej Polskiej po wydaniu postanowienia o jego wykonaniu.

Art. 611fy [Przyczyny zawieszenia postępowania]

- § 1. Sąd może zawiesić postępowanie w przedmiocie wykonania orzeczenia, o którym mowa w art. 611fu § 1, jeżeli:
- 1) wystąpienie, dotyczące kwoty pieniężnej, nastąpiło do więcej niż jednego państwa członkowskiego, a istnieje prawdopodobieństwo, że wskutek wykonania orzeczenia w kilku państwach członkowskich przypadkowi ulegnie kwota wyższa niż określona w orzeczeniu;
 - 2) wykonanie orzeczenia mogłoby utrudnić toczące się postępowanie karne;
 - 3) mienie może podlegać przypadkowi w toczącym się w Polsce postępowaniu;
 - 4) uzna za niezbędne przetłumaczenie orzeczenia na język polski.
- § 2. Na postanowienie w przedmiocie zawieszenia postępowania zażalenie przysługuje stronom oraz osobie trzeciej, o której mowa w art. 611fx § 1. Sąd, który wydał postanowienie, powiadamia właściwy sąd lub inny organ państwa wydania orzeczenia o zawieszeniu postępowania i jego przyczynach.
- § 3. W razie zawieszenia postępowania sąd z urzędu może zabezpieczyć wykonanie orzeczenia. Przepisy o zabezpieczeniu majątkowym na mieniu oskarżonego stosuje się odpowiednio.

Art. 611fz [Łączne orzekanie] Jeżeli mienie podlegające egzekucji nie jest wystarczające do wykonania dwóch lub więcej orzeczeń, o których mowa w art. 611fu § 1, wydanych przeciwko tej samej osobie i dotyczących kwoty pieniężnej, albo jeżeli dwa lub więcej orzeczeń dotyczy określonego składnika mienia, sąd orzeka łącznie w przedmiocie wykonania orzeczeń w całości albo części.

Art. 611fza [Wezwanie do potwierdzenia wpłaty]

- § 1. Jeżeli sprawca lub inna osoba przedstawi dowód wykonania w całości albo części orzeczenia, o którym mowa w art. 611fu § 1, sąd, przed wydaniem postanowienia w przedmiocie wykonania tego orzeczenia, wzywa właściwy sąd lub inny organ państwa wydania orzeczenia do potwierdzenia dokonanej wpłaty.
- § 2. Kwoty uprzednio uzyskane z tytułu przepadku w państwie wydania orzeczenia lub państwie wykonania orzeczenia są zaliczane na poczet kwoty podlegającej egzekucji.

Art. 611fzb [Przeznaczenie uzyskanych kwot]

- § 1. Kwota uzyskana z tytułu wykonania orzeczenia, o którym mowa w art. 611fu § 1, nieprzewyższająca równowartości 10 000 euro, stanowi dochód budżetu państwa. W pozostałych wypadkach państwu wydania orzeczenia przekazuje się połowę uzyskanej kwoty na rachunek bankowy wskazany przez właściwy sąd lub inny organ tego państwa.
- § 2. Mienie inne niż pieniądze, uzyskane z tytułu wykonania orzeczenia, o którym mowa w § 1, spienięża się według przepisów o egzekucji świadczeń pieniężnych w postępowaniu egzekucyjnym w administracji. Przepis § 1 stosuje się odpowiednio do kwoty uzyskanej z egzekucji.
- § 3. W uzasadnionych wypadkach sąd może odstąpić od spieniężenia mienia, o którym mowa w § 2, i przekazać je właściwemu sądowi lub innemu organowi państwa wydania orzeczenia. Jeżeli wystąpienie obejmuje przypadek kwoty pieniężnej, przekazanie może nastąpić tylko za zgodą tego sądu lub organu.
- § 4. Sąd odmawia wydania państwu wydania orzeczenia uzyskanych przedmiotów będących dobrami kultury stanowiącymi część narodowego dziedzictwa kulturalnego.

- § 5. Minister Sprawiedliwości może zawrzeć z odpowiednim organem państwa wydania orzeczenia porozumienie co do sposobu wykonania orzeczenia przypadku, w szczególności przewidując w nim odmienny, od określonego w § 1, podział kwot uzyskanych z wykonania orzeczenia.
- § 6. W wypadku zawarcia porozumienia, o którym mowa w § 5, sąd, na wezwanie właściwego sądu lub innego organu państwa wydania orzeczenia, przekazuje całość albo część wyegzekwowanej kwoty pieniężnej lub mienie inne niż pieniądze, uzyskane z tytułu wykonania orzeczenia, zgodnie z porozumieniem.

Art. 611fc [Umorzenie postępowania wykonawczego] W razie otrzymania od właściwego sądu lub innego organu państwa wydania orzeczenia informacji o tym, że orzeczenie przekazane do wykonania nie podlega dalszemu wykonaniu, sąd wydaje niezwłocznie postanowienie o umorzeniu postępowania wykonawczego.

Art. 611fd [Powiadomienie właściwego sądu] O treści postanowienia w przedmiocie wykonania orzeczenia przypadku, jak również o zakończeniu postępowania egzekucyjnego, powiadamia się niezwłocznie właściwy sąd lub inny organ państwa wydania orzeczenia. Powiadomienie to może być przekazane również przy użyciu urządzeń służących do automatycznego przesyłania danych, w sposób umożliwiający stwierdzenie autentyczności przekazanych dokumentów.

Art. 611fe [Koszty wykonania orzeczenia]

- § 1. Koszty związane z wykonaniem orzeczenia, o którym mowa w art. 611fu § 1, ponosi Skarb Państwa. W uzasadnionych wypadkach sąd może wystąpić do właściwego sądu lub innego organu państwa wydania orzeczenia o zwrot części poniesionych wydatków. Do wystąpienia załącza się szczegółowy wykaz poniesionych wydatków wraz z propozycją ich podziału.
- § 2. Jeżeli Skarb Państwa ponosi odpowiedzialność za szkodę wyrządzoną w związku z wykonaniem orzeczenia przypadku, wydanego przez organ sądowy państwa wydania orzeczenia, Skarb Państwa występuje do właściwego organu tego państwa o zwrot kwoty pieniężnej stanowiącej równowartość wypłaconego odszkodowania.
- § 3. Przepisu § 2 nie stosuje się, jeżeli szkoda jest wyłącznym następstwem działania lub zaniechania organu polskiego.

Rozdział 66e.

Współpraca z Międzynarodowym Trybunałem Karnym

Art. 611g [Ogólne zobowiązanie do współpracy]

- § 1. Wniosek o współpracę Międzynarodowego Trybunału Karnego, zwanego dalej „Trybunałem”, w zależności od stadium postępowania wykonuje właściwy sąd lub prokurator za pośrednictwem Ministra Sprawiedliwości.
- § 2. Przepis § 1 stosuje się odpowiednio do wniosku o pomoc prawną kierowanego do Trybunału przez sąd lub prokuratora.

Art. 611h [Wniosek o dostarczenie osoby]

- § 1. W wypadku wniosku Trybunału o dostarczenie osoby Trybunałowi, w rozumieniu przepisów Statutu, zwanego dalej „wnioskiem o dostarczenie osoby”, przed pierwszym przesłuchaniem należy pouczyć osobę, której dotyczy wniosek, o jej uprawnieniach określonych w Statucie oraz o możliwości podniesienia zarzutu prawomocnego zakończenia prowadzonego przeciwko niej postępowania karnego o czyn, którego dotyczy wniosek o dostarczenie osoby.
- § 2. W wypadku wystąpienia przesłanek uzasadniających zarzut, o którym mowa w § 1, sąd powiadamia o tym Ministra Sprawiedliwości, który może odroczyć wykonanie wniosku o dostarczenie osoby.
- § 3. Przy orzekaniu w przedmiocie dopuszczalności dostarczenia osoby przepisów art. 604 nie stosuje się.
- § 4. Jeżeli po wydaniu przez sąd postanowienia o dopuszczalności dostarczenia osoby Trybunałowi Minister Sprawiedliwości odroczył wykonanie wniosku o dostarczenie osoby z powodu toczącego się w Rzeczypospolitej Polskiej postępowania karnego albo odbywania przez tę osobę kary pozbawienia wolności za inne przestępstwo, osobę, której wniosek o dostarczenie osoby dotyczy, można tymczasowo dostarczyć Trybunałowi na zasadach ustalonych z Trybunałem.
- § 5. Ustaleń z Trybunałem, o których mowa w § 4, dokonuje Minister Sprawiedliwości.

Art. 611i [Wniosek o zezwolenie na przewóz osoby]

- § 1. W wypadku nieprzewidzianego lądowania na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej osoby dostarczanej Trybunałowi drogą powietrzną Minister Sprawiedliwości może zwrócić się do Trybunału o przekazanie wniosku o zezwolenie na ten przewóz.
- § 2. Jeżeli w ciągu 96 godzin od chwili nieprzewidzianego lądowania nie wpłynie wniosek, o którym mowa w § 1, osobę dostarczaną zwalnia się.

Art. 611j [Zastosowanie tymczasowego aresztowania]

- § 1. Na wniosek Trybunału o tymczasowe aresztowanie lub o aresztowanie i dostarczenie osoby ściganej sąd stosuje tymczasowe aresztowanie.
- § 2. Tymczasowe aresztowanie, o którym mowa w § 1, można uchylić lub zmienić na łagodniejszy środek zapobiegawczy w wypadkach określonych w Statucie. Przepisów art. 257–259 nie stosuje się.
- § 3. W postępowaniu w przedmiocie uchylenia lub zmiany środka zapobiegawczego sąd lub prokurator uwzględnia stanowisko Trybunału.

Art. 611k [Zgoda na rozszerzone ściganie] Minister Sprawiedliwości przed rozpatrzeniem wniosku Trybunału o zgodę na ściganie, ukaranie lub pozbawienie wolności osoby dostarczonej za przestępstwo popełnione przed dostarczeniem, inne niż to, z powodu którego nastąpiło dostarczenie, może zwrócić się do Trybunału o nadesłanie dodatkowych informacji, a także protokołu zawierającego oświadczenie osoby dostarczonej dotyczące przestępstwa określonego w tym wniosku.

Art. 611l [Dalsze dostarczenie] Minister Sprawiedliwości może wyrazić zgodę na dostarczenie Trybunałowi osoby wydanej lub przekazanej innemu państwu.

Art. 611m [Wykonanie wniosku a zasady polskiego porządku prawnego] Jeżeli udzielenie pomocy prawnej przewidzianej w Statucie, w zakresie lub w sposób określony we wniosku Trybunału, byłoby sprzeczne z zasadami porządku prawnego Rzeczypospolitej Polskiej, sąd lub prokurator nie rozstrzyga w przedmiocie wniosku i przekazuje akta sprawy Ministrowi Sprawiedliwości w celu dokonania ustaleń z Trybunałem.

Art. 611n [Odmowa udzielenia pomocy] Jeżeli wniosek Trybunału o udzielenie pomocy prawnej dotyczy czynności innej niż przewidziana w Statucie, której wykonanie, mimo ustaleń dokonanych z Trybunałem, jest w dalszym ciągu niedopuszczalne na mocy ustawy i pomoc prawna nie może być udzielona pod żadnym warunkiem, w późniejszym terminie lub w inny sposób, sąd lub prokurator odmawia udzielenia tej pomocy.

Art. 611o [Dokument zawierający tajemnicę]

- § 1. Jeżeli wniosek Trybunału dotyczy udostępnienia dokumentu lub innego dowodu zawierającego informacje, których ujawnienie mogłoby zagrażać bezpieczeństwu Rzeczypospolitej Polskiej, sąd lub prokurator nie rozstrzyga w przedmiocie wniosku i przekazuje akta sprawy Ministrowi Sprawiedliwości, który w porozumieniu z właściwym organem dokonuje ustaleń z Trybunałem.
- § 2. Jeżeli mimo dokonania ustaleń z Trybunałem w dalszym ciągu udzielenie pomocy prawnej mogłoby zagrażać bezpieczeństwu Rzeczypospolitej Polskiej, sąd lub prokurator odmawia jej udzielenia.

Art. 611p [Dokument przekazany przez inne państwo lub organizację międzynarodową] Jeżeli wniosek Trybunału dotyczy wydania dokumentu lub innego dowodu, udostępnionego organowi lub instytucji Rzeczypospolitej Polskiej przez inne państwo lub organizację międzynarodową z zastrzeżeniem zachowania w tajemnicy informacji zawartej w tym dokumencie lub dowodzie, wydanie może nastąpić wyłącznie po wyrażeniu zgody przez udostępniającego dany dokument lub dowód.

Art. 611r [Obecność i udział Prokuratora MTK; samodzielne czynności]

- § 1. Przy wykonywaniu wniosku o współpracę, na żądanie Trybunału, Prokuratorowi Trybunału oraz innym osobom upoważnionym przez Trybunał zapewnia się obecność przy wykonywaniu czynności, których dotyczy wniosek.
- § 2. Osoby, o których mowa w § 1, mogą zwracać się o zadawanie określonych pytań oraz utrzymywać przebieg czynności na potrzeby postępowania prowadzonego przed Trybunałem.
- § 3. Prokuratorowi Trybunału umożliwia się samodzielne dokonywanie czynności procesowych na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej na zasadach i w warunkach określonych w Statucie.

Art. 611s [Konsultacje] Ustaleń z Trybunałem, o których mowa w przepisach Statutu, innych niż określone w niniejszym rozdziale, dokonuje Minister Sprawiedliwości.

Rozdział 66f.

Wystąpienie do państwa członkowskiego Unii Europejskiej o wykonanie kary pozbawienia wolności

Art. 611t [Państwo wykonania orzeczenia]

- § 1. W razie prawomocnego orzeczenia przez sąd polski wobec obywatela polskiego lub cudzoziemca kary pozbawienia wolności podlegającej wykonaniu, sąd okręgowy, w którego okręgu wydano orzeczenie, za zgodą skazanego, może wystąpić o wykonanie orzeczenia bezpośrednio do właściwego sądu lub innego organu państwa członkowskiego Unii Europejskiej, zwanego w niniejszym rozdziale „państwem wykonania

orzeczenia”, jeżeli przekazanie orzeczenia do wykonania pozwoli w większym stopniu zrealizować wychowawcze i zapobiegawcze cele kary.

- § 2. Wystąpienie, o którym mowa w § 1, może nastąpić także na wniosek skazanego lub właściwego sądu lub innego organu państwa wykonania orzeczenia.
- § 3. Wystąpienie, o którym mowa w § 1, sąd kieruje do właściwego sądu lub innego organu:
- 1) państwa wykonania orzeczenia, którego skazany jest obywatelem i w którym posiada stałe lub czasowe miejsce pobytu,
 - 2) państwa wykonania orzeczenia, którego skazany jest obywatelem i w którym nie posiada stałego lub czasowego miejsca pobytu, lecz na podstawie prawomocnej decyzji będzie do niego wydalony po odbyciu kary lub zwolnieniu z zakładu karnego,
 - 3) innego państwa wykonania orzeczenia, za zgodą właściwego sądu lub innego organu tego państwa – o ile skazany przebywa na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej lub w państwie, do którego skierowano wystąpienie.
- § 4. Wystąpienie, o którym mowa w § 1, każdorazowo sąd kieruje wyłącznie do jednego państwa wykonania orzeczenia. Ponowne wystąpienie do innego państwa wykonania orzeczenia może nastąpić jedynie w razie niewykonania albo częściowego wykonania orzeczenia.
- § 5. Zgoda skazanego na przekazanie nie jest wymagana, w wypadku gdy orzeczenie jest przekazywane do:
- 1) państwa wykonania orzeczenia, którego skazany jest obywatelem i w którym posiada stałe lub czasowe miejsce pobytu;
 - 2) państwa wykonania orzeczenia, do którego skazany będzie wydalony po odbyciu kary lub zwolnieniu z zakładu karnego na podstawie prawomocnej decyzji o zobowiązaniu cudzoziemca do powrotu;
 - 3) państwa wykonania orzeczenia, do którego skazany zbiegł z obawy przed toczącym się na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej postępowaniem karnym lub obowiązkiem odbycia orzeczonej kary.
- § 6. Do poświadczonego za zgodność z oryginałem odpisu orzeczenia, o którym mowa w § 1, dołącza się zaświadczenie zawierające wszystkie istotne informacje umożliwiające jego prawidłowe wykonanie. Odpis orzeczenia wraz z odpisem zaświadczenia przekazuje się Ministrowi Sprawiedliwości.
- § 7. Zaświadczenie powinno zostać przetłumaczone na język urzędowy państwa wykonania orzeczenia albo na inny język wskazany przez to państwo.
- § 8. Przekazanie odpisu orzeczenia oraz zaświadczenia, o którym mowa w § 6, może nastąpić również przy użyciu urządzeń służących do automatycznego przesyłania danych, w sposób umożliwiający stwierdzenie autentyczności tych dokumentów. Na żądanie właściwego sądu lub innego organu państwa wykonania orzeczenia sąd przekazuje odpis orzeczenia oraz oryginał zaświadczenia.
- § 9. W razie trudności w ustaleniu właściwego sądu lub innego organu państwa wykonania orzeczenia sąd może również zwracać się do właściwych jednostek organizacyjnych Europejskiej Sieci Sądowej.
- § 10. Minister Sprawiedliwości określi, w drodze rozporządzenia, wzór zaświadczenia, o którym mowa w § 6, zawierając w nim szczegółowe informacje dotyczące przekazanego do wykonania orzeczenia, mając na uwadze konieczność udostępnienia państwu wykonania orzeczenia wszelkich niezbędnych informacji umożliwiających podjęcie prawidłowej decyzji w przedmiocie wykonania orzeczenia.

Art. 611ta [Zgoda na przekazanie orzeczenia do wykonania]

- § 1. Przed wystąpieniem do państwa, o którym mowa w art. 611t § 3 pkt 3, sąd zwraca się do właściwego sądu lub innego organu tego państwa o zgodę na przekazanie orzeczenia do wykonania. W pozostałych wypadkach sąd może zwrócić się do właściwego sądu lub innego organu państwa wykonania orzeczenia o opinię w przedmiocie przekazania orzeczenia.
- § 2. Jeżeli zostaną ujawnione okoliczności przemawiające za tym, iż przekazanie orzeczenia do wykonania do państwa wykonania orzeczenia nie pozwalałoby w większym stopniu zrealizować wychowawczych i zapobiegawczych celów kary, sąd może odstąpić od wystąpienia, o którym mowa w art. 611t § 1, lub je cofnąć.

Art. 611tb [Tryb rozpoznania sprawy]

- § 1. Sąd rozpoznaje sprawę wystąpienia do właściwego sądu lub innego organu państwa wykonania orzeczenia na posiedzeniu, w którym ma prawo wziąć udział prokurator, skazany, jeżeli przebywa na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, i jego obrońca, jeżeli się na nie stawi. Na postanowienie sądu zażalenie nie przysługuje.
- § 2. Sąd umożliwi skazanemu, przebywającemu na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, zajęcie stanowiska ustnie lub na piśmie w przedmiocie wystąpienia, o którym mowa w art. 611t § 1. Jeżeli wymagana jest zgoda skazanego na przekazanie, sąd odbiera od skazanego przebywającego na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej oświadczenie w tym przedmiocie.
- § 3. W wypadku gdy skazany przebywający na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej nie wyraził zgody na wystąpienie, o którym mowa w art. 611t § 1, sąd umarza postępowanie w przedmiocie wystąpienia, chyba że ma zastosowanie art. 611t § 5. W pozostałych wypadkach złożone oświadczenie przesyła się do państwa wykonania orzeczenia wraz z zaświadczeniem, o którym mowa w art. 611t § 6.

- § 4. Jeżeli skazany przebywa na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, sąd zawiadamia go o przekazaniu orzeczenia; w innym wypadku przekazuje zawiadomienie wraz z zaświadczeniem, o którym mowa w art. 611t § 6, do państwa wykonania orzeczenia.
- § 5. Minister Sprawiedliwości określi, w drodze rozporządzenia, wzór zawiadomienia, o którym mowa w § 4, zawierając w nim informacje dotyczące istotnych elementów związanych z wykonaniem orzeczenia, takich jak wskazanie właściwych organów państwa wydania i wykonania orzeczenia, prawa określającego warunki odbycia kary, warunkowego zwolnienia lub zawieszenia wykonania kary, mając na uwadze konieczność poinformowania skazanego o przekazaniu orzeczenia.

Art. 611tc [Informacja o treści prawa obcego]

- § 1. Sąd może zwrócić się do właściwego sądu lub innego organu państwa wykonania orzeczenia o przekazanie informacji o treści prawa obcego mającego zastosowanie do warunkowego zwolnienia. Po uzyskaniu informacji o treści prawa obcego sąd może odstąpić od wystąpienia, o którym mowa w art. 611t § 1, lub je cofnąć albo zastrzec w porozumieniu z właściwym sądem lub innym organem państwa wykonania orzeczenia, że do decyzji o warunkowym zwolnieniu zastosowanie ma prawo polskie.
- § 2. Do czasu rozpoczęcia wykonania kary w państwie wykonania orzeczenia sąd może odstąpić od wystąpienia, o którym mowa w art. 611t § 1, lub je cofnąć także w wyniku zaistnienia innych przeszkód.
- § 3. Jeżeli państwo wykonania orzeczenia zwraca się o zgodę na ściganie skazanego za popełnione przestępstwo lub wykonanie kar orzeczonych przed przekazaniem skazanego temu państwu, sąd wydaje postanowienie w przedmiocie wniosku w terminie 30 dni. Art. 607e § 3 pkt 6, art. 607p, art. 607r oraz art. 607s § 1 i 2 stosuje się odpowiednio.

Art. 611td [Zawieszenie postępowania wykonawczego]

- § 1. Wystąpienie o wykonanie orzeczenia, o którym mowa w art. 611t § 1, nie wstrzymuje postępowania wykonawczego.
- § 2. Po otrzymaniu informacji o rozpoczęciu odbywania przez skazanego kary w państwie wykonania orzeczenia, postępowanie wykonawcze zawiesza się.
- § 3. Po otrzymaniu informacji o zakończeniu wykonywania kary sąd podejmuje zawieszone postępowanie i umarza je. Postępowanie umarza się również, jeżeli w stosunku do sprawcy zapadło w innym państwie członkowskim Unii Europejskiej i zostało wykonane prawomocne orzeczenie co do tego samego czynu.
- § 4. W razie otrzymania informacji o niemożności wykonania orzeczenia w całości albo w części z powodów innych niż wskazane w § 3 zdanie drugie, sąd podejmuje zawieszone postępowanie w celu jego dalszego prowadzenia.
- § 5. Sąd może uzgodnić z właściwym sądem lub innym organem państwa wykonania orzeczenia, że w państwie tym nastąpi wykonanie tylko części orzeczonej kary pozbawienia wolności, pod warunkiem że nie spowoduje to wydłużenia czasu trwania kary. W takim wypadku, po otrzymaniu informacji, o której mowa w § 2, postępowanie wykonawcze zawiesza się do czasu przekazania skazanego w celu dalszego wykonywania kary na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, a okres pozbawienia wolności w państwie wykonania orzeczenia zalicza się na poczet kary.

Art. 611te [Skutki uchylenia orzeczenia] W razie uchylenia orzeczenia, o którym mowa w art. 611t § 1, na skutek kasacji albo wznowienia postępowania, ułaskawienia skazanego, darowania przestępstwa na mocy amnestii albo przedawnienia wykonania kary, sąd niezwłocznie zawiadamia o tym właściwy sąd lub inny organ państwa wykonania orzeczenia.

Art. 611tf [Termin przekazania skazanego]

- § 1. Skazanego przebywającego na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej przekazuje się właściwemu sądowi lub innemu organowi państwa wykonania orzeczenia najpóźniej w terminie 30 dni od daty uprawomocnienia się zapadłej w tym państwie decyzji o wykonaniu orzeczenia. Art. 607n § 2 stosuje się odpowiednio.
- § 2. W wypadku konieczności uzyskania zgody innego państwa członkowskiego Unii Europejskiej na przewóz skazanego przez jego terytorium, Minister Sprawiedliwości występuje z wnioskiem o udzielenie zezwolenia na przewóz. Art. 611t § 6 zdanie pierwsze i § 7 stosuje się odpowiednio.
- § 3. W wypadku gdy właściwy organ innego państwa członkowskiego Unii Europejskiej wskaże, iż skazany może być ścigany lub pozbawiony wolności w związku z przestępstwem popełnionym przed opuszczeniem przez niego terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, Minister Sprawiedliwości może cofnąć wniosek o udzielenie zezwolenia na przewóz.
- § 4. Jeżeli nastąpi nieprzewidziane lądowanie, o którym mowa w art. 607zb § 4, informacje określone w art. 611t § 6 przekazuje się w terminie 72 godzin.

Rozdział 66g.

Wystąpienie państwa członkowskiego Unii Europejskiej o wykonanie kary pozbawienia wolności

Art. 611tg [Państwo wydania orzeczenia]

- § 1. W razie wystąpienia państwa członkowskiego Unii Europejskiej, zwanego w niniejszym rozdziale „państwem wydania orzeczenia”, o wykonanie w Rzeczypospolitej Polskiej prawomocnie orzeczonej kary pozbawienia wolności, orzeczenie to podlega wykonaniu przez sąd okręgowy.
- § 2. Sąd okręgowy, na wniosek sprawcy lub z urzędu, może zwrócić się do właściwego sądu lub innego organu państwa wydania orzeczenia o przekazanie orzeczenia, o którym mowa w § 1, do wykonania, jeżeli pozwoli to w większym stopniu zrealizować wychowawcze i zapobiegawcze cele kary.
- § 3. Do orzeczenia, o którym mowa w § 1, lub jego odpisu poświadczonego za zgodność z oryginałem powinno być dołączone zaświadczenie zawierające wszystkie istotne informacje umożliwiające jego prawidłowe wykonanie.
- § 4. Jeżeli zostaną ujawnione okoliczności przemawiające za tym, iż przejęcie orzeczenia do wykonania nie pozwoli w większym stopniu zrealizować wychowawczych i zapobiegawczych celów kary, sąd zawiadamia o tym właściwy sąd lub inny organ państwa wydania orzeczenia.
- § 5. Na wniosek właściwego sądu lub innego organu państwa wydania orzeczenia, sąd może wyrazić zgodę na wykonanie kary pozbawienia wolności, orzeczonej wobec sprawcy niemającego obywatelstwa polskiego lub nieposiadającego stałego lub czasowego miejsca pobytu na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, jeżeli pozwoli to w większym stopniu zrealizować wychowawcze i zapobiegawcze cele kary.
- § 6. Jeżeli przepisy niniejszego rozdziału nie stanowią inaczej, przy wykonywaniu orzeczeń, o których mowa w § 1, stosuje się przepisy prawa polskiego.

Art. 611th [Sąd właściwy]

- § 1. Właściwy do rozpoznania spraw określonych w art. 611tg § 1, 2 i 5 jest sąd okręgowy, w którego okręgu skazany posiada stałe lub czasowe miejsce pobytu.
- § 2. Jeżeli nie można ustalić właściwości według zasad określonych w § 1, właściwy jest Sąd Okręgowy w Warszawie.
- § 3. Jeżeli sąd, do którego zostało skierowane orzeczenie, nie jest właściwy do nadania mu biegu, przekazuje je właściwemu sądowi i zawiadamia o tym właściwy sąd lub inny organ państwa wydania orzeczenia.

Art. 611ti [Tryb postępowania]

- § 1. Sąd rozpoznaje sprawę wykonania orzeczenia, o którym mowa w art. 611tg § 1, na posiedzeniu, w którym ma prawo wziąć udział prokurator, skazany, jeżeli przebywa na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, i jego obrońca, jeżeli się na nie stawia. Jeżeli skazany, który nie przebywa na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, nie posiada obrońcy, prezes sądu właściwego do rozpoznania sprawy może mu wyznaczyć obrońcę z urzędu.
- § 2. Skazany może ustnie lub na piśmie wyrazić zgodę na przekazanie lub złożyć oświadczenie o przystąpieniu się korzystania z prawa określonego w art. 611tm, jeżeli zgoda lub oświadczenie nie zostały złożone w państwie wydania orzeczenia. Art. 611t § 5 stosuje się odpowiednio.
- § 3. Jeżeli państwo wydania orzeczenia nie przekazało wszystkich informacji potrzebnych do podjęcia decyzji w przedmiocie wykonania orzeczenia, sąd wzywa właściwy sąd lub inny organ państwa wydania orzeczenia do ich uzupełnienia we wskazanym terminie. W razie niedotrzymania terminu postanowienie w przedmiocie wykonania orzeczenia wydaje się w oparciu o posiadane informacje.

Art. 611t.j [Termin wydania postanowienia]

- § 1. Postanowienie w przedmiocie wykonania orzeczenia, o którym mowa w art. 611tg § 1, sąd wydaje w terminie 40 dni od daty otrzymania orzeczenia wraz z zaświadczeniem.
- § 2. Na postanowienie sądu w przedmiocie wykonania orzeczenia przysługuje zażalenie.
- § 3. Postępowanie w przedmiocie wykonania orzeczenia powinno zakończyć się prawomocnie w terminie 90 dni od daty otrzymania orzeczenia wraz z zaświadczeniem.
- § 4. W wypadku gdy termin określony w § 3 nie może być dotrzymany, należy zawiadomić właściwy sąd lub inny organ państwa wydania orzeczenia, podając przyczynę opóźnienia i przewidywany termin wydania orzeczenia.
- § 5. Odpis postanowienia przekazuje się Ministrowi Sprawiedliwości.
- § 6. Do wykonania orzeczenia właściwego sądu lub innego organu państwa wydania orzeczenia sąd przystępuje niezwłocznie.

Art. 611tk [Odmowa wydania orzeczenia]

- § 1. Odmawia się wykonania orzeczenia, o którym mowa w art. 611tg § 1, jeżeli:
 - 1) czyn, w związku z którym wydano to orzeczenie, nie stanowi przestępstwa według prawa polskiego;
 - 2) przekazane do wykonania orzeczenie dotyczy tego samego czynu tej samej osoby, co do której postępowanie karne zostało prawomocnie zakończone w państwie członkowskim Unii Europejskiej, a orzeczenie w zakresie kary pozbawienia wolności zostało wykonane;

- 3) skazany nie wyraża zgody na przekazanie, chyba że:
 - a) jest obywatelem polskim i posiada stałe lub czasowe miejsce pobytu na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej,
 - b) została wobec niego wydana decyzja o wydaleniu lub deportacji na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej,
 - c) zbiegł na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej w obawie przed toczącym się w państwie wydania orzeczenia postępowaniem karnym lub obowiązkiem odbycia orzeczonej kary;
 - 4) skazany z powodu wieku nie ponosi według prawa polskiego odpowiedzialności karnej za czyny będące podstawą wydania orzeczenia;
 - 5) naruszałoby to wolności i prawa człowieka i obywatela;
 - 6) wykonanie kary łączy się z zastosowaniem terapii lub innych środków nieznanymi ustawie;
 - 7) skazany nie jest obywatelem polskim, chyba że zachodzą przesłanki określone w § 4.
- § 2. Przepisu § 1 pkt 1 nie stosuje się, jeżeli czyn nie stanowi przestępstwa z powodu braku lub odmiennego uregulowania w prawie polskim odpowiednich opłat, podatków, ceł lub zasad obrotu dewizowego.
- § 3. Można odmówić wykonania orzeczenia, o którym mowa w art. 611tg § 1, jeżeli:
- 1) mimo wezwania przez sąd do uzupełnienia informacji we wskazanym terminie, do orzeczenia nie dołączono zaświadczenia, o którym mowa w art. 611tg § 3, albo zaświadczenie to jest niekompletne lub w sposób oczywisty niezgodne z treścią orzeczenia;
 - 2) według prawa polskiego nastąpiło przedawnienie wykonania kary, a przestępstwo, którego to dotyczy, podlegało jurysdykcji sądów polskich;
 - 3) skazany nie ma na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej stałego ani czasowego miejsca pobytu, chyba że na podstawie prawomocnej decyzji ma zostać wydalony do Polski lub zachodzą przesłanki określone w § 4;
 - 4) z treści zaświadczenia, o którym mowa w art. 611tg § 3, wynika, iż orzeczenie zostało wydane pod nieobecność sprawcy, chyba że:
 - a) skazanego wezwano do udziału w postępowaniu lub w inny sposób zawiadomiono o terminie i miejscu rozprawy albo posiedzenia, pouczając, że niestawiennictwo nie stanowi przeszkody dla wydania orzeczenia,
 - b) obrońca sprawcy był obecny na rozprawie lub posiedzeniu,
 - c) po doręczeniu skazanemu odpisu orzeczenia wraz z pouczeniem o przysługującym mu prawie, terminie i sposobie złożenia w państwie wydania nakazu wniosku o przeprowadzenie z jego udziałem nowego postępowania sądowego w tej samej sprawie, skazany w ustawowym terminie nie złożył takiego wniosku albo oświadczył, że nie kwestionuje orzeczenia;
 - 5) orzeczenie dotyczy przestępstwa, które według prawa polskiego zostało popełnione w całości albo w części na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, jak również na polskim statku wodnym lub powietrznym;
 - 6) w chwili otrzymania orzeczenia pozostała do wykonania kara jest krótsza niż 6 miesięcy pozbawienia wolności;
 - 7) skazany nie podlega jurysdykcji polskich sądów karnych, lub też brak jest wymaganego zezwolenia na jego ściganie;
 - 8) przestępstwo, którego dotyczy orzeczenie, w wypadku jurysdykcji polskich sądów karnych podlegałoby darowaniu na mocy amnestii;
 - 9) organ państwa wydania orzeczenia nie wyraził zgody na podstawie art. 607e § 3 pkt 8 w związku z art. 611tm na to, by sprawcę ścigać za przestępstwo inne niż to, które stanowiło podstawę przekazania, lub by wykonać orzeczoną wobec niego karę pozbawienia wolności za inne przestępstwo.
- § 4. Sąd może wyrazić zgodę na przejęcie do wykonania orzeczenia, o którym mowa w art. 611tg § 1, zapadłego wobec skazanego niebędącego obywatelem polskim lub niemającego na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej stałego ani czasowego miejsca pobytu, jeżeli ze względu na sytuację rodzinną lub szczególnie warunki osobiste skazanego przejęcie orzeczenia pozwoli w większym stopniu zrealizować wychowawcze i zapobiegawcze cele kary.
- § 5. W wypadkach przewidzianych w § 1 pkt 2, 3 i 6 oraz w § 3 pkt 1, 2, 4, 5 i 8 sąd przed podjęciem decyzji w przedmiocie wykonania orzeczenia informuje o możliwości odmowy wykonania orzeczenia właściwy sąd lub inny organ państwa wydania orzeczenia.

Art. 611tl [Kwalifikacja prawna czynu]

- § 1. Orzekając o wykonaniu kary pozbawienia wolności, sąd określa kwalifikację prawną czynu według prawa polskiego. Art. 607s § 4 stosuje się odpowiednio. Na poczet orzeczonej lub wykonywanej kary pozbawienia wolności zalicza się okres faktycznego pozbawienia wolności w państwie wydania orzeczenia.
- § 2. Jeżeli rodzaj kary polegającej na pozbawieniu wolności jest nieznanym ustawie, sąd określa podlegającą wykonaniu karę jako karę pozbawienia wolności. Jeżeli przestępstwo zgodnie z przyjętą według prawa polskiego kwalifikacją prawną nie jest zagrożone karą pozbawienia wolności, wykonuje się karę orzeczoną przez sąd państwa wydania orzeczenia w wymiarze nieprzekraczającym 6 miesięcy pozbawienia wolności.

Art. 611tm [Odpowiednie zastosowanie przepisu]

- § 1. W postępowaniu w przedmiocie wykonania orzeczenia dotyczącego kary pozbawienia wolności prawomocnie orzeczonej przez sąd innego państwa członkowskiego Unii Europejskiej stosuje się odpowiednio art. 607e.

§ 2. Na wniosek właściwego sądu lub innego organu państwa wydania orzeczenia sąd udziela informacji o treści prawa polskiego mającego zastosowanie do warunkowego zwolnienia. Jeżeli sąd lub inny organ państwa wydania orzeczenia cofnie wystąpienie do czasu rozpoczęcia wykonywania kary, orzeczenie nie podlega wykonaniu.

Art. 611tn [Postanowienie o umorzeniu postępowania wykonawczego]

§ 1. W razie otrzymania od właściwego sądu lub innego organu państwa wydania orzeczenia informacji o tym, iż orzeczenie przekazane do wykonania nie podlega dalszemu wykonaniu, sąd wydaje niezwłocznie postanowienie o umorzeniu postępowania wykonawczego.

§ 2. Jeżeli dalsze wykonywanie orzeczenia nie jest możliwe z przyczyn faktycznych lub prawnych, sąd niezwłocznie wydaje postanowienie o umorzeniu postępowania wykonawczego i zawiadamia właściwy sąd lub inny organ państwa wydania orzeczenia.

Art. 611to [Postanowienie o tymczasowym aresztowaniu]

§ 1. Jeżeli skazany znajduje się na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, sąd z urzędu lub na wniosek właściwego sądu lub innego organu państwa wydania orzeczenia może wydać postanowienie o tymczasowym aresztowaniu. Zamiast tymczasowego aresztowania sąd może zastosować inny środek zapobiegawczy, jeżeli jest on wystarczający do zapewnienia, iż skazany pozostanie na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej do czasu podjęcia decyzji w przedmiocie wykonania orzeczenia.

§ 2. Jeżeli zastosowanie środka określonego w § 1 następuje w wyniku wniosku państwa wydania orzeczenia przed otrzymaniem orzeczenia wraz z zaświadczeniem, art. 605 § 5 i 6 i art. 607k § 3a stosuje się odpowiednio.

§ 3. Sąd może zastosować tymczasowe aresztowanie, oznaczając jego termin na czas niezbędny do przekazania skazanego z terytorium państwa członkowskiego Unii Europejskiej i doprowadzenia do zakładu karnego. Łączny okres stosowania tymczasowego aresztowania nie może przekroczyć 100 dni. Samoistną podstawą zastosowania tymczasowego aresztowania jest orzeczenie o wykonaniu kary pozbawienia wolności orzeczonej w innym państwie członkowskim Unii Europejskiej.

Art. 611tp [Zezwolenie na przewóz sprawy]

§ 1. Na wniosek państwa wydania orzeczenia Minister Sprawiedliwości udziela zezwolenia na przewóz sprawy przez terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, w terminie 7 dni od daty otrzymania wniosku.

§ 2. Do wniosku o zezwolenie na przewóz, o którym mowa w § 1, powinno być załączone zaświadczenie, o którym mowa w art. 611tg § 3. Wydanie zezwolenia, o którym mowa w § 1, można odroczyć do czasu uzyskania tłumaczenia zaświadczenia na język polski.

§ 3. Minister Sprawiedliwości informuje właściwy organ państwa wydania orzeczenia, iż art. 607e § 1 nie znajduje zastosowania w odniesieniu do przestępstwa popełnionego lub kary pozbawienia wolności orzeczonej przed opuszczeniem przez skazanego terytorium państwa wydania.

§ 4. Art. 607zb § 2–4 stosuje się odpowiednio.

Art. 611tr [Zawiadomienie]

§ 1. O treści postanowienia w przedmiocie wykonania orzeczenia, o którym mowa w art. 611tj § 1, oraz o istotnych orzeczeniach zapadłych w trakcie postępowania wykonawczego, jak również o ucieczce lub ukryciu się skazanego zawiadamia się niezwłocznie właściwy sąd lub inny organ państwa wydania orzeczenia. Zawiadomienie to może być przekazane również przy użyciu urządzeń służących do automatycznego przesyłania danych, w sposób umożliwiający stwierdzenie autentyczności przekazanych dokumentów.

§ 2. W wypadku ucieczki lub ukrycia się skazanego postępowanie wykonawcze umarza się. Jeżeli miejsce pobytu skazanego na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej zostanie następnie ustalone, zawiadamia się o tym niezwłocznie właściwy sąd lub inny organ państwa wydania orzeczenia. Orzeczona w tym państwie kara pozbawienia wolności może być wykonywana, jeżeli jego właściwy sąd lub inny organ ponownie skieruje wystąpienie, o którym mowa w art. 611tg § 1.

Art. 611ts [Koszty] Koszty związane z wykonaniem orzeczenia, o którym mowa w art. 611tg § 1, ponosi Skarb Państwa, z wyjątkiem kosztów przekazania sprawy na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej.

Rozdział 66h.

Wystąpienie do państwa członkowskiego Unii Europejskiej o wykonanie orzeczenia skazującego na karę pozbawienia wolności z warunkowym zawieszeniem jej wykonania, karę ograniczenia wolności, samoistnie orzeczony środek karny, a także orzeczenia o warunkowym zwolnieniu oraz warunkowym umorzeniu postępowania karnego

Art. 611u [Państwo wykonania orzeczenia]

- § 1. W razie prawomocnego orzeczenia przez sąd polski wobec obywatela polskiego lub cudzoziemca kary pozbawienia wolności z warunkowym zawieszeniem jej wykonania, kary ograniczenia wolności, samoistnie orzeczonego środka karnego, a także w razie warunkowego zwolnienia lub warunkowego umorzenia postępowania karnego, jeżeli orzeczenie nakłada na sprawcę obowiązki określone w art. 34 § 1a pkt 1, art. 39 pkt 2–2d, art. 46 § 1 lub 2, art. 67 § 2, art. 72 § 1 pkt 1, 3–7a i 8 lub art. 72 § 2 Kodeksu karnego lub oddaje skazanego pod dozór kuratora lub instytucji publicznej, sąd może wystąpić o wykonanie orzeczenia do właściwego sądu lub innego organu państwa członkowskiego Unii Europejskiej, zwanego w niniejszym rozdziale „państwem wykonania orzeczenia”, w którym sprawca posiada legalne stałe miejsce pobytu, o ile sprawca przebywa w tym państwie lub oświadczy, że zamierza tam powrócić.
- § 2. Wystąpienie, o którym mowa w § 1, może być na wniosek sprawcy skierowane również do innego państwa członkowskiego Unii Europejskiej niż państwo legalnego stałego miejsca pobytu sprawcy, za zgodą właściwego sądu lub innego organu tego państwa.
- § 3. Wystąpienie, o którym mowa w § 1 i 2, każdorazowo sąd kieruje wyłącznie do jednego państwa wykonania orzeczenia. Ponowne wystąpienie do innego państwa wykonania orzeczenia może nastąpić jedynie w razie niewykonania albo częściowego wykonania orzeczenia.
- § 4. Do poświadczonego za zgodność z oryginałem odpisu orzeczenia, o którym mowa w § 1, dołącza się zaświadczenie zawierające wszystkie istotne informacje umożliwiające jego prawidłowe wykonanie.
- § 5. Zaświadczenie powinno zostać przetłumaczone na język urzędowy państwa wykonania orzeczenia albo na inny język wskazany przez to państwo.
- § 6. Przekazanie odpisu orzeczenia oraz zaświadczenia może nastąpić również przy użyciu urządzeń służących do automatycznego przesyłania danych, w sposób umożliwiający stwierdzenie autentyczności tych dokumentów. Na żądanie właściwego sądu lub innego organu państwa wykonania orzeczenia sąd przekazuje odpis orzeczenia oraz oryginał zaświadczenia.
- § 7. W razie trudności w ustaleniu właściwego sądu lub innego organu państwa wykonania orzeczenia sąd może również zwracać się do właściwych jednostek organizacyjnych Europejskiej Sieci Sądowej.
- § 8. Minister Sprawiedliwości określi, w drodze rozporządzenia, wzór zaświadczenia, o którym mowa w § 4, zawierając w nim szczegółowe informacje dotyczące przekazanego do wykonania orzeczenia, osoby skazanego, rodzaju i wymiaru kary lub środka oraz czasu i sposobu wykonania nałożonych obowiązków, mając na uwadze konieczność udostępnienia państwu wykonania orzeczenia wszelkich niezbędnych informacji umożliwiających podjęcie prawidłowej decyzji w przedmiocie wykonania orzeczenia.

Art. 611ua [Zawieszenie, umorzenie postępowania]

- § 1. W razie wystąpienia o wykonanie orzeczenia, o którym mowa w art. 611u § 1, postępowanie wykonawcze zawiesza się.
- § 2. Po otrzymaniu informacji o zakończeniu wykonywania orzeczenia sąd podejmuje zawieszony postępowanie i umarza je. Postępowanie umarza się również, jeżeli w stosunku do sprawcy zapadło w innym państwie członkowskim Unii Europejskiej i zostało wykonane prawomocne orzeczenie co do tego samego czynu.
- § 3. W razie otrzymania informacji o niemożności wykonania orzeczenia w całości albo w części z powodów innych niż wskazane w § 2 zdanie drugie, a także o niemożności wydania przez to państwo orzeczenia w przedmiocie zarządzenia wykonania kary warunkowo zawieszanej, odwołania warunkowego zwolnienia albo innego orzeczenia związanego z wykonaniem orzeczenia, o którym mowa w art. 611u § 1, sąd podejmuje zawieszony postępowanie w celu jego dalszego prowadzenia.
- § 4. W razie otrzymania informacji o dostosowaniu orzeczenia, o którym mowa w art. 611u § 1, do prawa państwa wykonania orzeczenia i przed rozpoczęciem wykonywania tego orzeczenia w tym państwie, sąd w ciągu 10 dni może cofnąć wystąpienie, o którym mowa w art. 611u § 1 i 2, mając na uwadze cele kary.
- § 5. W razie wszczęcia nowego postępowania karnego przeciwko sprawcy, sąd może zwrócić się do właściwego sądu lub innego organu państwa wykonania orzeczenia o wyrażenie zgody na cofnięcie wystąpienia, o którym mowa w art. 611u § 1 i 2. Po uzyskaniu zgody, sąd podejmuje zawieszony postępowanie w celu jego dalszego prowadzenia.
- § 6. Na poczet wykonywanej kary lub środka, o których mowa w art. 611u § 1, zalicza się okres faktycznego ich wykonywania w państwie wykonania orzeczenia.

Art. 611ub [Zawiadomienie]

- § 1. W razie uchylecia orzeczenia, o którym mowa w art. 611u § 1, na skutek kasacji albo wznowienia postępowania, ułaskawienia sprawcy, darowania przestępstwa na mocy amnestii albo przedawnienia wykonania kary lub w razie wystąpienia innych okoliczności skutkujących niemożnością wykonania tego orzeczenia, sąd niezwłocznie zawiadamia o tym właściwy sąd lub inny organ państwa wykonania orzeczenia.
- § 2. Sąd zawiadamia niezwłocznie właściwy sąd lub inny organ państwa wykonania orzeczenia, przy użyciu zaświadczenia, o wszelkich okolicznościach mających wpływ na wykonanie orzeczenia, o którym mowa w art. 611u § 1. Sąd zawiadamia również niezwłocznie właściwy sąd lub inny organ państwa wykonania orzeczenia o wszelkich istotnych orzeczeniach zapadłych w trakcie postępowania wykonawczego.
- § 3. Zawiadomienia, o których mowa w § 1 i 2, mogą być przekazane również przy użyciu urządzeń służących do automatycznego przesyłania danych, w sposób umożliwiający stwierdzenie autentyczności przekazanych dokumentów.
- § 4. Minister Sprawiedliwości określi, w drodze rozporządzenia, wzór zaświadczenia, o którym mowa w § 2, zawierając w nim szczegółowe informacje dotyczące naruszeń obowiązków nałożonych na sprawcę i innych okoliczności mających wpływ na wykonanie orzeczenia, mając na uwadze konieczność udostępnienia państwu wykonania orzeczenia wszelkich niezbędnych informacji umożliwiających podjęcie prawidłowej decyzji.

Art. 611uc [Posiedzenie sądu] Sąd rozpoznaje sprawę wystąpienia do właściwego sądu lub innego organu państwa wykonania orzeczenia na posiedzeniu, w którym ma prawo wziąć udział prokurator i pokrzywdzony, sprawca, jeżeli przebywa na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, i jego obrońca, jeżeli się na nie stawia. Na postanowienie sądu zażalenie nie przysługuje.

Rozdział 66i.

Wystąpienie państwa członkowskiego Unii Europejskiej o wykonanie orzeczenia karnego związanego z poddaniem sprawcy próbie

Art. 611ud [Państwo wydania orzeczenia]

- § 1. W razie wystąpienia państwa członkowskiego Unii Europejskiej, zwanego w niniejszym rozdziale „państwem wydania orzeczenia”, o wykonanie prawomocnego orzeczenia skazującego na karę pozbawienia wolności z warunkowym zawieszeniem jej wykonania albo na samoistną karę lub środek niepolegający na pozbawieniu wolności lub na grzywnie, bądź orzekającego o warunkowym zwolnieniu, warunkowym umorzeniu postępowania karnego lub innym warunkowym odroczeniu wykonania kary, orzeczenie to podlega wykonaniu przez sąd rejonowy, w którego okręgu sprawca posiada legalne stałe miejsce pobytu, jeżeli w wyznaczonym okresie próby nakłada ono na sprawcę obowiązek:
- 1) stawiennictwa przed określonym organem;
 - 2) informowania określonego organu o zmianie miejsca pobytu lub miejsca pracy albo uzyskiwania zgody na taką zmianę;
 - 3) przebywania albo powstrzymania się od przebywania w określonych środowiskach lub miejscach, w tym również jeśli orzeczenie zakazuje wstępu do określonych miejsc lub na imprezy o charakterze masowym;
 - 4) powstrzymania się od kontaktowania z określonymi osobami lub zbliżania się do określonych osób;
 - 5) powstrzymania się od posiadania określonych przedmiotów;
 - 6) łóżenia na utrzymanie innej osoby;
 - 7) naprawienia szkody;
 - 8) nauki;
 - 9) wykonywania nieodpłatnej, kontrolowanej pracy na cele społeczne, pracy społecznie użytecznej lub pracy zarobkowej;
 - 10) poddania się określonym zakazom albo ograniczeniom w wykonywaniu zawodu, prowadzeniu działalności zawodowej lub gospodarczej;
 - 11) poddania się leczeniu albo oddziaływaniom terapeutycznym;
 - 12) poddania się dozorowi kuratora, pracownika społecznego lub instytucji publicznej, do której działalności należy troska o wychowanie, zapobieganie demoralizacji lub pomoc skazanym.
- § 2. Do orzeczenia, o którym mowa w § 1, lub jego odpisu poświadzonego za zgodność z oryginałem powinno być dołączone zaświadczenie zawierające wszystkie istotne informacje umożliwiające jego prawidłowe wykonanie.
- § 3. Jeżeli sąd, do którego zostało skierowane wystąpienie, nie jest właściwy do nadania mu biegu, przekazuje je właściwemu sądowi i zawiadamia o tym właściwy sąd lub inny organ państwa wydania orzeczenia. Art. 32 § 3 stosuje się odpowiednio.
- § 4. Na wniosek właściwego sądu lub innego organu państwa wydania orzeczenia, sąd może wyrazić zgodę na wykonanie kary lub środka, o których mowa w § 1, orzeczonego wobec sprawcy nieposiadającego legalnego stałego miejsca pobytu na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, jeżeli pozwoli to w większym stopniu zrealizować wychowawcze i zapobiegawcze cele kary lub środka.

§ 5. Jeżeli przepisy niniejszego rozdziału nie stanowią inaczej, przy wykonywaniu orzeczeń, o których mowa w § 1, stosuje się przepisy prawa polskiego. Art. 611c § 3 stosuje się odpowiednio.

Art. 611ue [Tryb orzekania]

- § 1. Sąd rozpoznaje sprawę wykonania orzeczenia, o którym mowa w art. 611ud § 1, na posiedzeniu, w którym ma prawo wziąć udział prokurator, sprawca, jeżeli przebywa na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, i jego obrońca, jeżeli się na nie stawi. Jeżeli sprawca, który nie przebywa na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, nie posiada obrońcy, prezes sądu właściwego do rozpoznania sprawy może mu wyznaczyć obrońcę z urzędu.
- § 2. Jeżeli państwo wydania orzeczenia nie przekazało wszystkich informacji potrzebnych do podjęcia decyzji w przedmiocie wykonania orzeczenia, sąd wzywa właściwy sąd lub inny organ państwa wydania orzeczenia do ich uzupełnienia we wskazanym terminie. W razie niedotrzymania terminu, postanowienie w przedmiocie wykonania orzeczenia wydaje się w oparciu o posiadane informacje.
- § 3. Orzekając o wykonaniu kary lub środka, o których mowa w art. 611ud § 1, sąd określa kwalifikację prawną czynu według prawa polskiego. Jeżeli rodzaj kary lub środka albo sposób wykonania nałożonych obowiązków są nieznane ustawie, sąd określa karę, środek lub obowiązek według prawa polskiego. Podstawę określenia kary lub środka podlegającego wykonaniu stanowi orzeczenie wydane przez sąd państwa członkowskiego Unii Europejskiej, kara grożąca za taki czyn w polskim prawie oraz okres rzeczywistego wykonywania kary, środka lub obowiązku za granicą, z uwzględnieniem różnic na korzyść skazanego. Jeżeli wymiar kary, środka, obowiązku lub okresu próby jest wyższy niż przewidziany w ustawie, sąd określa go w górnej granicy wymiaru według prawa polskiego.
- § 4. Jeżeli orzeczenie, o którym mowa w art. 611ud § 1, nie określa kary pozbawienia wolności, która będzie wymierzona sprawcy w wypadku niewykonywania nałożonych obowiązków lub podjęcia warunkowo umorzono postępowania karnego, sąd orzeka o wykonaniu orzeczenia jedynie w zakresie nałożonych w nim obowiązków. Art. 611ub § 2 i 3 stosuje się odpowiednio.

Art. 611uf [Termin wydania postanowienia]

- § 1. Postanowienie w przedmiocie wykonania orzeczenia, o którym mowa w art. 611ud § 1, sąd wydaje w terminie 30 dni od daty otrzymania orzeczenia wraz z zaświadczeniem.
- § 2. Na postanowienie sądu w przedmiocie wykonania orzeczenia przysługuje zażalenie.
- § 3. Postępowanie w przedmiocie wykonania orzeczenia powinno zakończyć się prawomocnie w terminie 60 dni od daty otrzymania orzeczenia wraz z zaświadczeniem.
- § 4. W wypadku gdy termin określony w § 3 nie może być dotrzymany, należy zawiadomić właściwy sąd lub inny organ państwa wydania orzeczenia, podając przyczynę opóźnienia i przewidywany termin wydania orzeczenia.
- § 5. Do wykonania orzeczenia właściwego sądu lub innego organu państwa wydania orzeczenia sąd przystępuje niezwłocznie.

Art. 611ug [Odmowa wykonania orzeczenia]

- § 1. Odmawia się wykonania orzeczenia, o którym mowa w art. 611ud § 1, jeżeli:
- 1) czyn, w związku z którym wydano to orzeczenie, nie stanowi przestępstwa według prawa polskiego;
 - 2) sprawca nie przebywa na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, chyba że istnieją podstawy do uznania, że sprawca na nie powróci.
- § 2. Przepisu § 1 pkt 1 nie stosuje się, jeżeli czyn nie stanowi przestępstwa z powodu braku lub odmiennego uregulowania w prawie polskim odpowiednich opłat, podatków, ceł lub zasad obrotu dewizowego.
- § 3. Można odmówić wykonania orzeczenia, o którym mowa w art. 611ud § 1, jeżeli:
- 1) mimo wezwania przez sąd do uzupełnienia informacji we wskazanym terminie, do orzeczenia nie dołączono zaświadczenia, o którym mowa w art. 611ud § 2, albo zaświadczenie to jest niekompletne lub w sposób oczywisty niezgodne z treścią orzeczenia;
 - 2) przekazane do wykonania orzeczenie dotyczy tego samego czynu tej samej osoby, co do której postępowanie karne zostało prawomocnie zakończone w państwie członkowskim Unii Europejskiej, a orzeczenie w zakresie kary pozbawienia wolności z warunkowym zawieszeniem wykonania albo samoistnej kary lub środka niepolegającego na pozbawieniu wolności lub na grzywnie zostało wykonane;
 - 3) według prawa polskiego nastąpiło przedawnienie wykonania kary, a przestępstwo, którego to dotyczy, podlegało jurysdykcji sądów polskich;
 - 4) orzeczenie dotyczy przestępstwa, które według prawa polskiego zostało popełnione w całości albo w części na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, jak również na polskim statku wodnym lub powietrznym;
 - 5) sprawca z powodu wieku nie ponosi według prawa polskiego odpowiedzialności karnej za czyny będące podstawą wydania orzeczenia;
 - 6) sprawca korzysta z immunitetu, zgodnie z którym niemożliwy jest nadzór nad przestrzeganiem nałożonych obowiązków;
 - 7) z treści zaświadczenia, o którym mowa w art. 611ud § 2, wynika, że orzeczenie zostało wydane pod nieobecność sprawcy, chyba że:
 - a) sprawcę wezwano do udziału w postępowaniu lub w inny sposób zawiadomiono o terminie i miejscu rozprawy albo posiedzenia, pouczając, że niestawiennictwo nie stanowi przeszkody dla wydania orzeczenia,

- b) obrońca sprawcy był obecny na rozprawie lub posiedzeniu,
 - c) po doręczeniu sprawcy odpisu orzeczenia wraz z pouczeniem o przysługującym mu prawie, terminie i sposobie złożenia w państwie wydania nakazu wniosku o przeprowadzenie z jego udziałem nowego postępowania sądowego w tej samej sprawie, sprawca w ustawowym terminie nie złożył takiego wniosku albo oświadczył, że nie kwestionuje orzeczenia;
 - 8) orzeczenie dotyczy wyłącznie obowiązków innych niż określone w art. 611ud § 1 lub zostało przekazane pomimo niespełnienia warunków przewidzianych w art. 611u;
 - 9) przestępstwo, którego dotyczy orzeczenie, w wypadku jurysdykcji polskich sądów karnych podlegałoby darowaniu na mocy amnestii;
 - 10) orzeczenie przewiduje środek związany z leczeniem, nieznanym ustawie;
 - 11) pozostały czas wykonania nałożonych obowiązków jest krótszy niż 6 miesięcy.
- § 4. W wypadkach wskazanych w § 1 i 3, gdy przemawiają za tym szczególnie względy, sąd, w uzgodnieniu z właściwym sądem lub innym organem państwa wydania orzeczenia, może orzec o wykonaniu orzeczenia jedynie w zakresie nałożonych w nim obowiązków. W zakresie zarządzenia wykonania kary, odwołania warunkowego zwolnienia, orzeczenia kary zastępczej oraz ustanowienia, rozszerzenia, zmiany i zwolnienia od wykonania nałożonych obowiązków w okresie próby albo uznania kary lub środka za wykonane – orzeczenie wykonuje właściwy sąd lub inny organ państwa wydania orzeczenia, chyba że uzgodniono inaczej.
- § 5. W wypadkach przewidzianych w § 1 pkt 2 oraz w § 3 pkt 1, 2, 4, 7 lub 9–11 sąd przed podjęciem decyzji w przedmiocie wykonania orzeczenia informuje o możliwości odmowy wykonania orzeczenia właściwy sąd lub inny organ państwa wydania orzeczenia.

Art. 611uh [Postanowienie o umorzeniu postępowania wykonawczego]

- § 1. W razie otrzymania od właściwego sądu lub innego organu państwa wydania orzeczenia informacji o tym, iż orzeczenie przekazane do wykonania nie podlega dalszemu wykonaniu, sąd niezwłocznie wydaje postanowienie o umorzeniu postępowania wykonawczego.
- § 2. Jeżeli dalsze wykonywanie orzeczenia nie jest możliwe z przyczyn faktycznych lub prawnych, sąd niezwłocznie wydaje postanowienie o umorzeniu postępowania wykonawczego i zawiadamia właściwy sąd lub inny organ państwa wydania orzeczenia.
- § 3. W razie otrzymania od właściwego sądu lub innego organu państwa wydania orzeczenia informacji o tym, iż przeciwko sprawcy wszczęto nowe postępowanie karne i na uzasadniony wniosek tego sądu lub organu, sąd może wyrazić zgodę na cofnięcie wystąpienia, o którym mowa w art. 611ud § 1, mając na uwadze cele kary lub środka, okres ich wykonywania oraz postawę sprawcy. Sąd umożliwia sprawcy, przebywającemu na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, zajęcie stanowiska ustnie lub na piśmie w przedmiocie cofnięcia wystąpienia. Wyrażając zgodę na cofnięcie wystąpienia, sąd umarza postępowanie wykonawcze.

Art. 611ui [Zawiadomienie] O treści postanowienia w przedmiocie wykonania orzeczenia, o którym mowa w art. 611ud § 1, oraz o istotnych orzeczeniach zapadłych w trakcie postępowania wykonawczego zawiadamia się niezwłocznie właściwy sąd lub inny organ państwa wydania orzeczenia. Zawiadomienie to może być przekazane również przy użyciu urządzeń służących do automatycznego przesyłania danych, w sposób umożliwiający stwierdzenie autentyczności przekazanych dokumentów.

Art. 611uj [Koszty] Koszty związane z wykonaniem orzeczenia, o którym mowa w art. 611ud § 1, ponosi Skarb Państwa.

Rozdział 66j.

Wystąpienie do państwa członkowskiego Unii Europejskiej o wykonanie europejskiego nakazu ochrony

Art. 611w [Europejski nakaz ochrony]

- § 1. W razie orzeczenia lub wykonywania przez polski sąd lub prokuratora środka zapobiegawczego, środka karnego lub obowiązku związanego z poddaniem sprawcy próbie, polegającego na powstrzymaniu się od przebywania w określonych środowiskach lub miejscach lub kontaktowania się z określonymi osobami, lub zbliżania się do określonych osób, oraz gdy jest to niezbędne dla ochrony praw pokrzywdzonego, sąd lub prokurator może, na wniosek pokrzywdzonego, wystąpić o wykonanie tego środka lub obowiązku do właściwego sądu lub innego organu państwa członkowskiego Unii Europejskiej, zwanego w niniejszym rozdziale „państwem wykonania nakazu”, w którym pokrzywdzony przebywa lub oświadczy, że zamierza tam przebywać, wydając europejski nakaz ochrony.
- § 2. W razie potrzeby sąd lub prokurator kieruje nakaz do więcej niż jednego państwa wykonania nakazu.
- § 3. Nakaz zawiera informacje umożliwiające jego prawidłowe wykonanie, dotyczące orzeczenia, pokrzywdzonego, oskarżonego i środka lub obowiązku, o których mowa w § 1. Do nakazu dołącza się poświadczony za zgodność z oryginałem odpis orzeczenia, o którym mowa w § 1.

- § 4. Nakaz powinien zostać przetłumaczony na język urzędowy państwa wykonania nakazu albo na inny język wskazany przez to państwo.
- § 5. Przekazanie odpisu nakazu oraz orzeczenia może nastąpić również przy użyciu urządzeń służących do automatycznego przesyłania danych, w sposób umożliwiający stwierdzenie autentyczności tych dokumentów. Na żądanie właściwego sądu lub innego organu państwa wykonania nakazu sąd lub prokurator przekazuje odpis orzeczenia oraz oryginał nakazu.
- § 6. W razie trudności w ustaleniu właściwego sądu lub innego organu państwa wykonania nakazu sąd lub prokurator może również zwracać się do właściwych jednostek organizacyjnych Europejskiej Sieci Sądowej lub Eurojust.
- § 7. Minister Sprawiedliwości określi, w drodze rozporządzenia, wzór europejskiego nakazu ochrony, mając na uwadze konieczność udostępnienia państwu wykonania nakazu wszelkich niezbędnych informacji umożliwiających podjęcie prawidłowej decyzji w przedmiocie wykonania nakazu.

Art. 611wa [Skutki wystąpienia] Wystąpienie o wykonanie europejskiego nakazu ochrony nie wstrzymuje wykonywania środka lub obowiązku, o którym mowa w art. 611w § 1.

Art. 611wb [Zawiadomienie]

- § 1. W razie zmiany lub uchylenia środka lub obowiązku, o którym mowa w art. 611w § 1, sąd lub prokurator niezwłocznie zawiadamia o tym właściwy sąd lub inny organ państwa wykonania nakazu.
- § 2. Zawiadomienie, o którym mowa w § 1, może zostać przekazane również przy użyciu urządzeń służących do automatycznego przesyłania danych, w sposób umożliwiający stwierdzenie autentyczności przekazanych dokumentów.

Art. 611wc [Niemożność wniesienia zażalenia] Na postanowienie sądu lub prokuratora w przedmiocie europejskiego nakazu ochrony zażalenie nie przysługuje.

Rozdział 66k.

Wystąpienie państwa członkowskiego Unii Europejskiej o wykonanie europejskiego nakazu ochrony

Art. 611wd [Zasady wykonania nakazu, właściwość podmiotowa]

- § 1. W razie wystąpienia państwa członkowskiego Unii Europejskiej, zwanego w niniejszym rozdziale „państwem wydania nakazu”, o wykonanie europejskiego nakazu ochrony, wydanego na podstawie orzeczenia nakładającego na osobę, przeciwko której jest lub było prowadzone postępowanie karne, obowiązek polegający na powstrzymaniu się od przebywania w określonych środowiskach lub miejscach lub kontaktowania się z określonymi osobami, lub zbliżania się do określonych osób, nakaz ten podlega wykonaniu przez prokuratora właściwego miejscowo ze względu na miejsce pobytu osoby podlegającej ochronie.
- § 2. Nakaz powinien zawierać informacje umożliwiające jego prawidłowe wykonanie. Do nakazu powinno być dołączone orzeczenie, o którym mowa w § 1, lub jego odpis poświadczony za zgodność z oryginałem. W odniesieniu do zawartych w nakazie danych dotyczących miejsca pobytu i pracy osoby podlegającej ochronie stosuje się odpowiednio art. 148a.
- § 3. Jeżeli prokurator, do którego został skierowany nakaz, nie jest właściwy do nadania mu biegu, przekazuje go właściwemu prokuratorowi i zawiadamia o tym właściwy sąd lub inny organ państwa wydania nakazu.
- § 4. Jeżeli wniosek o wydanie nakazu został skierowany przez osobę podlegającą ochronie na podstawie orzeczenia wydanego w innym państwie członkowskim Unii Europejskiej bezpośrednio do polskiego prokuratora, z pominięciem właściwego organu, prokurator przekazuje wniosek właściwemu sądowi lub innemu organowi w państwie, w którym wydano orzeczenie wobec osoby, przeciwko której jest lub było prowadzone postępowanie karne.
- § 5. Jeżeli przepisy niniejszego rozdziału nie stanowią inaczej, przy wykonywaniu nakazu stosuje się przepisy prawa polskiego.

Art. 611we [Uzupełnienie informacji]

- § 1. Jeżeli państwo wydania nakazu nie przekazało wszystkich informacji potrzebnych do podjęcia decyzji w przedmiocie wykonania europejskiego nakazu ochrony, prokurator wzywa właściwy sąd lub inny organ państwa wydania nakazu do ich uzupełnienia we wskazanym terminie. W razie niedotrzymania terminu postanowienie w przedmiocie wykonania nakazu wydaje się w oparciu o posiadane informacje.
- § 2. Jeżeli rodzaj albo sposób wykonania obowiązków są nieznane ustawie, prokurator określa obowiązek według prawa polskiego, z uwzględnieniem różnic na korzyść osoby, przeciwko której jest lub było prowadzone postępowanie karne.

Art. 611wf [Zażalenie na postanowienie]

- § 1. Na postanowienie prokuratora w przedmiocie wykonania europejskiego nakazu ochrony przysługuje zażalenie do sądu rejonowego, w którego okręgu wydano to postanowienie. Sąd rozpoznaje zażalenie na posiedzeniu, w którym ma prawo wziąć udział prokurator, osoba, przeciwko której jest lub było prowadzone postępowanie karne, i osoba podlegająca ochronie, jeżeli przebywają na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, oraz obrońca i pełnomocnik, jeżeli stawia się na nie. Jeżeli osoba, przeciwko której jest lub było prowadzone postępowanie karne, nie przebywa na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej ani nie posiada obrońcy, prezes sądu właściwego do rozpoznania zażalenia może jej wyznaczyć obrońcę z urzędu.
- § 2. Do wykonania nakazu prokurator przystępuje niezwłocznie.

Art. 611wg [Odmowa wykonania europejskiego nakazu ochrony]

- § 1. Odmawia się wykonania europejskiego nakazu ochrony, jeżeli osoba podlegająca ochronie nie przebywa na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, chyba że istnieją podstawy do uznania, że zamierza na nim przebywać.
- § 2. Można odmówić wykonania nakazu, jeżeli:
- 1) czyn, w związku z którym nałożono obowiązek, nie stanowi przestępstwa według prawa polskiego;
 - 2) pomimo wezwania przez prokuratora do uzupełnienia informacji we wskazanym terminie do nakazu nie dołączono orzeczenia, o którym mowa w art. 611wd § 1, albo jest on niekompletny lub w sposób oczywisty niezgodny z treścią orzeczenia;
 - 3) orzeczenie dotyczy tego samego czynu tej samej osoby, co do której postępowanie karne zostało prawomocnie zakończone w państwie członkowskim Unii Europejskiej, a osoba ta odbywa lub odbyła karę albo kara nie może zostać wykonana według prawa państwa, w którym zapadł wyrok skazujący;
 - 4) według prawa polskiego nastąpiło przedawnienie wykonania kary, a przestępstwo, którego to dotyczy, podlegało jurysdykcji sądów polskich;
 - 5) orzeczenie dotyczy przestępstwa, które według prawa polskiego zostało popełnione w całości albo w części na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, jak również na polskim statku wodnym lub powietrznym;
 - 6) osoba, przeciwko której jest lub było prowadzone postępowanie karne, z powodu wieku nie ponosi według prawa polskiego odpowiedzialności karnej za czyn będący podstawą wydania orzeczenia;
 - 7) osoba, przeciwko której jest lub było prowadzone postępowanie karne, korzysta z immunitetu, zgodnie z którym jest niemożliwy nadzór nad przestrzeganiem nałożonych obowiązków;
 - 8) orzeczenie dotyczy wyłącznie obowiązków innych niż określone w art. 611wd § 1;
 - 9) przestępstwo, którego dotyczy orzeczenie, w wypadku jurysdykcji polskich sądów karnych podlegałoby darowaniu na mocy amnestii.

Art. 611wh [Postanowienie o zaprzestaniu wykonywania nakazu]

- § 1. W razie otrzymania od właściwego sądu lub innego organu państwa wydania nakazu informacji o tym, iż europejski nakaz ochrony nie podlega dalszemu wykonaniu, prokurator niezwłocznie wydaje postanowienie o zaprzestaniu jego wykonywania.
- § 2. Jeżeli dalsze wykonywanie nakazu nie jest możliwe z przyczyn faktycznych lub prawnych, prokurator niezwłocznie wydaje postanowienie o zaprzestaniu jego wykonywania i zawiadamia o tym właściwy sąd lub inny organ państwa wydania nakazu, osobę, przeciwko której jest lub było prowadzone postępowanie karne, oraz osobę podlegającą ochronie, jeżeli przebywają na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej.
- § 3. W razie otrzymania od właściwego sądu lub innego organu państwa wydania nakazu informacji o zmianie obowiązku nałożonego na osobę, przeciwko której jest lub było prowadzone postępowanie karne, prokurator rozpoznaje sprawę wykonania zmienionego nakazu na zasadach określonych w niniejszym rozdziale. Przepisu art. 611wg nie stosuje się, z wyjątkiem § 1 i § 2 pkt 2 i 8.

Art. 611wi [Zawiadomienia]

- § 1. O treści postanowienia w przedmiocie wykonania europejskiego nakazu ochrony, o wniesieniu środka odwoławczego od tego postanowienia, o istotnych orzeczeniach zapadłych w trakcie postępowania, jak również o zmianie miejsca pobytu osoby, przeciwko której jest lub było prowadzone postępowanie karne, albo osoby podlegającej ochronie zawiadamia się niezwłocznie właściwy sąd lub inny organ państwa wydania nakazu.
- § 2. Prokurator zawiadamia niezwłocznie właściwy sąd lub inny organ państwa wydania nakazu o wszelkich okolicznościach mających wpływ na jego wykonanie, w szczególności o naruszeniu nałożonego obowiązku. Zawiadomienie o naruszeniu tego obowiązku następuje w formie zaświadczenia zawierającego informacje dotyczące osoby, przeciwko której jest lub było prowadzone postępowanie karne, oraz naruszonego obowiązku.
- § 3. W razie uzyskania informacji o naruszeniu nałożonego obowiązku prokurator może przedsięwziąć osobiście lub zlecić Policji sprawdzenie faktów w tym zakresie. Za zgodą osoby podlegającej ochronie prokurator może również wystąpić do właściwego komendanta Policji z wnioskiem o zastosowanie środków ochrony i pomocy przewidzianych w ustawie z dnia 28 listopada 2014 r. o ochronie i pomocy dla pokrzywdzonego i świadka.

- § 4. W razie ustania przyczyn nałożenia obowiązku lub powstania przyczyn uzasadniających jego uchylenie lub zmianę prokurator może wystąpić do właściwego sądu lub innego organu państwa wydania nakazu o uchylenie lub zmianę nakazu.
- § 5. Zawiadomienia, o których mowa w § 1 i 2, oraz wystąpienie, o którym mowa w § 4, mogą zostać przekazane również przy użyciu urządzeń służących do automatycznego przesyłania danych, w sposób umożliwiający stwierdzenie autentyczności przekazanych dokumentów.
- § 6. Minister Sprawiedliwości określi, w drodze rozporządzenia, wzór zaświadczenia, o którym mowa w § 2, mając na uwadze konieczność udostępnienia państwu wydania nakazu wszelkich niezbędnych informacji umożliwiających podjęcie prawidłowej decyzji.

Art. 611wj [Koszty] Koszty związane z wykonaniem nakazu ponosi Skarb Państwa.

Rozdział 67. Przepisy końcowe

Art. 612 [Obowiązek zawiadomiania]

- § 1. O każdorazowym wypadku zastosowania tymczasowego aresztowania wobec obywatela państwa obcego, na jego prośbę, zawiadamia się niezwłocznie właściwy miejscowo urząd konsularny tego państwa lub – w braku takiego urzędu – przedstawicielstwo dyplomatyczne tego państwa.
- § 2. W razie zatrzymania obywatela państwa obcego należy zatrzymanemu umożliwić, na jego prośbę, nawiązanie w dostępnej formie kontaktu z właściwym urzędem konsularnym lub przedstawicielstwem dyplomatycznym, a w razie zatrzymania osoby nieposiadającej żadnego obywatelstwa – z przedstawicielem państwa, w którym ma ona stałe miejsce zamieszkania.

Art. 613 [Droga porozumiewania się]

- § 1. Z wyjątkiem wypadków określonych w art. 592a–592f i w art. 595 oraz w rozdziałach 62a, 62b, 65a–65d, 66a–66d i 66f–66k z mającymi siedzibę za granicą organami obcego państwa oraz z osobami wymienionymi w art. 578 oraz w art. 579 sądy i prokuratorzy każdorazowo porozumiewają się, w tym przy doręczaniu pism procesowych, za pośrednictwem Ministra Sprawiedliwości, a ten w razie potrzeby za pośrednictwem ministra właściwego do spraw zagranicznych.
- § 2. Z urzędami konsularnymi obcego państwa w Rzeczypospolitej Polskiej sądy i prokuratorzy, w wypadkach określonych przez Ministra Sprawiedliwości, mogą porozumiewać się bezpośrednio.

Art. 614 [Wydatki] Wydatki poniesione w związku z czynnościami przewidzianymi w niniejszym dziale pokrywa państwo obce, które złożyło wniosek o dokonanie czynności. Organy państwa polskiego mogą odstąpić od żądania zwrotu poniesionych wydatków, jeżeli państwo obce zapewnia wzajemność.

Art. 615 [Pierwszeństwo umowy; zasada wzajemności]

- § 1. W stosunkach z międzynarodowymi trybunałami karnymi i ich organami działającymi na podstawie umów międzynarodowych, których Rzeczpospolita Polska jest stroną, albo powołanymi przez organizacje międzynarodowe ukonstytuowane umową ratyfikowaną przez Rzeczpospolitą Polską, stosuje się odpowiednio przepisy niniejszego działu.
- § 2. Przepisów niniejszego działu nie stosuje się, jeżeli umowa międzynarodowa, której Rzeczpospolita Polska jest stroną, albo akt prawny regulujący działanie międzynarodowego trybunału karnego stanowi inaczej.
- § 3. Przepisów niniejszego działu można nie stosować wobec państwa obcego, z którym Rzeczpospolita Polska nie ma w tym przedmiocie umowy, a państwo to nie zapewnia wzajemności.
- § 4. Jeżeli umowa międzynarodowa albo akt prawny regulujący działanie międzynarodowego trybunału karnego tego wymaga, Minister Sprawiedliwości zawiadamia międzynarodowy trybunał karny o wszczęciu postępowania przeciwko osobie o popełnienie przestępstwa podlegającego ściganiu przez ten trybunał.
- § 5. Jeżeli co do tego samego czynu tej samej osoby wszczęto postępowanie karne w Rzeczypospolitej Polskiej i przed międzynarodowym trybunałem karnym, Minister Sprawiedliwości przekazuje ściganie temu trybunałowi, jeżeli wymagają tego akty prawne regulujące działanie trybunału.

Dział XIV.
Koszty procesu

Rozdział 68.
Przepisy ogólne

Art. 616 [Zakres kosztów]

§ 1. Do kosztów procesu należą:

- 1) koszty sądowe;
- 2) uzasadnione wydatki stron, w tym z tytułu ustanowienia w sprawie jednego obrońcy lub pełnomocnika.

§ 2. Koszty sądowe obejmują:

- 1) opłaty;
- 2) wydatki poniesione przez Skarb Państwa od chwili wszczęcia postępowania.

Art. 617 [Opłaty] Rodzaje i wysokość opłat oraz zasady i tryb ich wymierzania określa odrębna ustawa.

Art. 618 [Wydatki Skarbu Państwa]

§ 1. Wydatki Skarbu Państwa obejmują w szczególności wypłaty dokonane z tytułu:

- 1) doręczenia wezwań i innych pism;
- 2) przejazdów sędziów, prokuratorów i innych osób z powodu czynności postępowania;
- 3) sprowadzenia i przewozu oskarżonego, świadków i biegłych;
- 4) oględzin, badań przedsięwziętych w toku postępowania oraz przesyłek i przechowania zajętych przedmiotów, jak również ich sprzedaży;
- 5) ogłoszeń w prasie, radiu i telewizji;
- 6) wykonania orzeczenia, w tym również o zabezpieczeniu grożących kar majątkowych, jeżeli kary te zostały orzeczone, z wyłączeniem kosztów utrzymania w zakładzie karnym i kosztów pobytu w zakładach leczniczych na obserwacji psychiatrycznej;
- 7) należności świadków i tłumaczy;
- 8) kosztów postępowania mediacyjnego;
- 9) należności biegłych lub instytucji wyznaczonych do wydania opinii lub wystawienia zaświadczenia, w tym koszty wystawienia zaświadczenia przez lekarza sądowego;
- 9a) kosztów obserwacji psychiatrycznej oskarżonego, z wyłączeniem należności biegłych psychiatrów;
- 10) opłat przewidzianych za udzielenie informacji z rejestru skazanych;
- 11) nieopłaconej przez strony pomocy prawnej udzielonej z urzędu przez adwokatów lub radców prawnych;
- 12) ryczałtu kuratora sądowego za przeprowadzenie wywiadu środowiskowego, o którym mowa w art. 214 § 1;
- 13) realizacji umów międzynarodowych, których Rzeczpospolita Polska jest stroną, i postępowań prowadzonych na podstawie działu XIII, także jeżeli nie zostało wydane postanowienie, o którym mowa w art. 303.

§ 2. Jeżeli wysokości i zasad ustalania należności określonych w § 1 nie regulują odrębne przepisy, Minister Sprawiedliwości, w porozumieniu z ministrem właściwym do spraw finansów publicznych, określi, w drodze rozporządzenia, wysokość i sposób ich obliczania, mając na uwadze faktyczny koszt dokonania danej czynności.

§ 3. W razie braku przepisów wymienionych w § 2, o wysokości danego wydatku decydują kwoty przyznane przez sąd, prokuratora lub inny organ prowadzący postępowanie.

Art. 618a [Świadek, zwrot kosztów podróży]

§ 1. Świadcowi przysługuje zwrot kosztów podróży – z miejsca jego zamieszkania do miejsca wykonywania czynności postępowania na wezwanie sądu lub organu prowadzącego postępowanie przygotowawcze – w wysokości rzeczywiście poniesionych racjonalnych i celowych kosztów przejazdu własnym samochodem lub innym odpowiednim środkiem transportu.

§ 2. Górną granicę należności, o których mowa w § 1, stanowi wysokość kosztów przysługujących pracownikowi zatrudnionemu w państwowej lub samorządowej jednostce sfery budżetowej z tytułu podróży służbowej na obszarze kraju.

§ 3. Według tych samych zasad świadcowi przysługuje zwrot kosztów noclegu oraz utrzymania w miejscu wykonywania czynności postępowania.

§ 4. Wysokość kosztów, o których mowa w § 1 i 3, świadek powinien należycie wykazać.

Art. 618b [Świadek, zwrot utraconego zarobku lub dochodu za udział w czynnościach postępowania]

§ 1. Świadcowi przysługuje zwrot zarobku lub dochodu utraconego z powodu stawiennictwa na wezwanie sądu lub organu prowadzącego postępowanie przygotowawcze.

§ 2. Wynagrodzenie za utracony zarobek lub dochód za każdy dzień udziału w czynnościach postępowania przyznaje się świadcowi w wysokości jego przeciętnego dziennego zarobku lub dochodu. W przypadku

świadka pozostającego w stosunku pracy przeciętny dzienny utracony zarobek oblicza się według zasad obowiązujących przy ustalaniu należnego pracownikowi ekwiwalentu pieniężnego za urlop.

- § 3. Górną granicę należności, o których mowa w § 2, stanowi równowartość 4,6% kwoty bazowej dla osób zajmujących kierownicze stanowiska państwowe, której wysokość, ustaloną według odrębnych zasad, określa ustawa budżetowa. W przypadku gdy ogłoszenie ustawy budżetowej nastąpi po dniu 1 stycznia roku, którego dotyczy ustawa budżetowa, podstawę obliczenia należności za okres od 1 stycznia do dnia ogłoszenia ustawy budżetowej stanowi kwota bazowa w wysokości obowiązującej w grudniu roku poprzedniego.
- § 4. Utratę zarobku lub dochodu, o których mowa w § 1, oraz ich wysokość świadek powinien należycie wykazać.

Art. 618c [Prawo do żądania należności przez osobę wezwaną w charakterze świadka]

- § 1. Prawo do żądania należności przewidzianych w art. 618a i art. 618b służy osobie wezwanej w charakterze świadka, jeżeli się stawiła, choćby nie została przesłuchana.
- § 2. W przypadku gdy osoba uprawniona do otrzymania należności przewidzianych w art. 618a i art. 618b zostanie wezwana w charakterze świadka w kilku sprawach na ten sam dzień, przyznaje się jej te należności tylko raz.
- § 3. Świadcowi, który zgłosił się bez wezwania sądu lub organu prowadzącego postępowanie przygotowawcze, należności przewidziane w art. 618a i art. 618b mogą być przyznane tylko wtedy, gdy został przesłuchany.

Art. 618d [Prawo do żądania należności przez osobę towarzyszącą świadkowi] Przepisy art. 618a–618c stosuje się odpowiednio do osoby towarzyszącej świadkowi, jeżeli świadek nie mógł stawić się na wezwanie sądu lub organu prowadzącego postępowanie przygotowawcze bez opieki tej osoby.

Art. 618e [Prawo do należności dla świadka zatrudnionego w organie władzy publicznej] Przepisów art. 618a–618c nie stosuje się do świadka zatrudnionego w organie władzy publicznej, jeżeli powołany został do zeznawania w związku z tym zatrudnieniem. W tym przypadku świadkowi służy prawo do należności na zasadach określonych w przepisach regulujących wysokość i warunki ustalania należności przysługujących pracownikowi zatrudnionemu w państwowej lub samorządowej jednostce sfery budżetowej z tytułu podróży służbowej na obszarze kraju.

Art. 618f [Wynagrodzenie dla biegłego i specjalisty niebędącego funkcjonariuszem organów procesowych]

- § 1. Biegłemu i specjalście niebędącemu funkcjonariuszem organów procesowych powołanym przez sąd lub organ prowadzący postępowanie przygotowawcze przysługuje wynagrodzenie za wykonaną pracę oraz zwrot poniesionych przez nich wydatków niezbędnych dla wydania opinii.
- § 2. Wysokość wynagrodzenia za wykonaną pracę biegłego i specjalisty niebędącego funkcjonariuszem organów procesowych ustala się uwzględniając wymagane kwalifikacje, potrzebny do wydania opinii czas i nakład pracy, a wysokość wydatków, o których mowa w § 1 – na podstawie złożonego rachunku.
- § 3. Wynagrodzenie biegłych oblicza się według stawki wynagrodzenia za godzinę pracy albo według taryfy zryczałtowanej określonej dla poszczególnych kategorii biegłych ze względu na dziedzinę, w której są oni specjalistami. Podstawę obliczenia stawki wynagrodzenia za godzinę pracy i taryfy zryczałtowanej stanowi ułamek kwoty bazowej dla osób zajmujących kierownicze stanowiska państwowe, której wysokość określa ustawa budżetowa.
- § 4. Wynagrodzenie biegłego i specjalisty niebędącego funkcjonariuszem organów procesowych, będących podatnikami obowiązani do rozliczenia podatku od towarów i usług, podwyższa się o kwotę podatku od towarów i usług, określoną zgodnie ze stawką tego podatku obowiązującą w dniu orzekania o tym wynagrodzeniu.
- § 4a. Jeżeli opinia jest fałszywa, wynagrodzenie oraz zwrot jakichkolwiek kosztów poniesionych przez biegłego związanych z jej sporządzeniem lub złożeniem nie przysługują.
- § 4b. Jeżeli opinia jest nierzetelna lub została sporządzona lub złożona ze znacznym nieusprawiedliwionym opóźnieniem, wynagrodzenie ulega odpowiedniemu obniżeniu; można również odstąpić od przyznania wynagrodzenia lub zwrotu jakichkolwiek kosztów poniesionych przez biegłego związanych z jej sporządzeniem lub złożeniem.
- § 5. Minister Sprawiedliwości określi, w drodze rozporządzenia, stawki wynagrodzenia biegłych za wykonaną pracę oraz taryfy zryczałtowane, o których mowa w § 3, mając na uwadze nakład pracy i kwalifikacje biegłego oraz poziom wynagrodzeń uzyskiwanych przez pracowników wykonujących podobne zawody, stopień złożoności problemu będącego przedmiotem opinii oraz warunki, w jakich opracowano opinię, a także sposób dokumentowania wydatków niezbędnych dla wydania opinii.

Art. 618g [Zwrot kosztów podróży biegłemu, tłumaczowi i specjalście niebędącemu funkcjonariuszem organów procesowych] Do biegłego, tłumacza i specjalisty niebędącego funkcjonariuszem organów procesowych powołanych przez sąd lub organ postępowania przygotowawczego stosuje się odpowiednio art. 618a. Dotyczy to również sytuacji, gdy sąd lub organ postępowania przygotowawczego nie skorzystał z usług takiego biegłego, tłumacza lub specjalisty.

Art. 618h [Zwrot utraconego zarobku lub dochodu biegłemu, tłumaczowi i specjaliście nie będącemu funkcjonariuszem organów procesowych]

- § 1. Biegłemu, tłumaczowi i specjaliście niebędącemu funkcjonariuszem organów procesowych wezwanym przez sąd lub organ prowadzący postępowanie przygotowawcze, w razie nieskorzystania z ich usług, przysługuje zwrot utraconego zarobku lub dochodu.
- § 2. Wynagrodzenie za utracony zarobek lub dochód przyznaje się biegłemu, tłumaczowi i specjaliście niebędącemu funkcjonariuszem organów procesowych, uwzględniając ich kwalifikacje i czas zużyty w związku z wezwaniem. Przepisy art. 618b § 3 i 4 stosuje się odpowiednio.

Art. 618i [Biegły, tłumacz lub specjalista niebędący funkcjonariuszem organów procesowych, jednorazowy zwrot przy wezwaniu w kilku sprawach] W przypadku gdy biegły, tłumacz lub specjalista niebędący funkcjonariuszem organów procesowych zostaną wezwani przez uprawniony organ w kilku sprawach na ten sam dzień, zwrot kosztów podróży, noclegu, utrzymania w miejscu wykonywania czynności postępowania, utraconego zarobku lub dochodu z powodu stawienia na wezwanie organu, przysługuje im tylko raz.

Art. 618j [Wysokość należności przysługujących stronie] Należności przysługujące stronie w związku z jej udziałem w postępowaniu przyznaje się w wysokości przewidzianej dla świadków.

Art. 618k [Przyznawanie należności na wniosek, przedawnienie roszczeń]

- § 1. Należności, o których mowa w art. 618a, art. 618b, art. 618d oraz art. 618f–618h, przyznaje się na wniosek.
- § 2. Wniosek o przyznanie należności, o których mowa w § 1, składa się ustnie do protokołu lub na piśmie, w terminie zawitym 3 dni od dnia zakończenia czynności z udziałem osoby uprawnionej do tych należności, a w przypadku osoby, o której mowa w art. 618d – z udziałem świadka, któremu ona towarzyszyła.
- § 3. Roszczenie o zwrot należności, o których mowa w § 1, przedawnia się z upływem 3 lat od dnia powstania tego roszczenia.
- § 4. Świadek, osoba mu towarzysząca, biegły, tłumacz oraz specjalista niebędący funkcjonariuszem organów procesowych powinni być pouczeni o prawie i sposobie zgłoszenia wniosku o zwrot należności oraz o skutkach niezachowania terminu wskazanego w § 2.

Art. 618l [Przyznanie i wypłata należności świadka, osoby towarzyszącej, biegłego, tłumacza oraz specjalisty przez sąd]

- § 1. Należności świadka, osoby mu towarzyszącej, biegłego, tłumacza oraz specjalisty niebędącego funkcjonariuszem organów procesowych ustala i przyznaje sąd lub organ prowadzący postępowanie przygotowawcze.
- § 2. Przyznaną należność należy wypłacić niezwłocznie. W przypadku braku takiej możliwości należność przekazuje się przekazem pocztowym lub przelewem bankowym bez obciążania osoby uprawnionej opłatą pocztową lub kosztami przelewu.

Art. 619 [Tymczasowe pokrywanie wydatków; koszty mediacji i tłumacza]

- § 1. Jeżeli ustawa nie stanowi inaczej, wszelkie wydatki wykląda tymczasowo Skarb Państwa.
- § 2. Koszty postępowania mediacyjnego ponosi Skarb Państwa.
- § 3. Skarb Państwa ponosi także koszty związane z udziałem w postępowaniu tłumacza w zakresie koniecznym dla zapewnienia oskarżonemu jego prawa do obrony.

Art. 620 [Wydatki strony] Wydatki związane z ustanowieniem obrońcy lub pełnomocnika wykląda strona, która go ustanowiła.

Art. 621 [Zryczałtowane wydatki]

- § 1. Oskarżyciel prywatny składa przy akcie oskarżenia lub wraz z oświadczeniem o przyłączeniu się do toczącego się postępowania lub podtrzymaniu oskarżenia, od którego prokurator odstąpił, dowód wpłacenia do kasy sądowej zryczałtowanej równowartości wydatków. Ryczałt ten nie obejmuje kosztów wskazanych w art. 618 § 1 pkt 5 i 11.
- § 2. Minister Sprawiedliwości, w porozumieniu z ministrem właściwym do spraw finansów publicznych, określi, w drodze rozporządzenia, wysokość zryczałtowanej równowartości wydatków, mając na uwadze przeciętne koszty postępowania oraz zasadę dostępu do sądu.

Art. 622 [Zwrot na rzecz oskarżyciela prywatnego] W postępowaniu z oskarżenia prywatnego w razie pojednania się stron przed wszczęciem przewodu sądowego, warunkowego umorzenia postępowania, umorzenia postępowania z powodu niepoczytalności sprawcy lub znikomej społecznej szkodliwości czynu albo z powodu stwierdzenia w zarzucanym czynie znamion przestępstwa ściganego z urzędu, zmiany trybu ścigania z powodu przyłączenia się prokuratora do postępowania wszczętego przez oskarżyciela prywatnego i zakończenia tego postępowania w trybie publicznoskargowym – prezes sądu lub referendarz sądowy zarządza zwrot uiszczonych przez oskarżyciela

prywatnego zryczałtowanych wydatków w całości, a w połowie – w razie pojednania się stron po rozpoczęciu przewodu sądowego.

Rozdział 69. **Zwolnienie od kosztów sądowych**

Art. 623 [Zwolnienie od wyłożenia kosztów] Sąd lub referendarz sądowy zwalnia osobę w całości lub w części od wyłożenia kosztów podlegających uiszczeniu przy wnoszeniu pisma procesowego, jeżeli wykazała ona, że ze względu na jej sytuację rodzinną, majątkową i wysokość dochodów wyłożenie ich byłoby zbyt uciążliwe.

Art. 624 [Zwolnienie od zapłaty kosztów]

§ 1. Sąd może zwolnić oskarżonego lub oskarżyciela posiłkowego w całości lub w części od zapłaty na rzecz Skarbu Państwa kosztów sądowych, jeżeli istnieją podstawy do uznania, że uiszczenie ich byłoby dla nich zbyt uciążliwe ze względu na sytuację rodzinną, majątkową i wysokość dochodów, jak również wtedy, gdy przemawiają za tym względy słuszności.

§ 2. Przepis § 1 stosuje się odpowiednio do oskarżyciela prywatnego w razie rozpoznania sprawy bez zachowania wymagań określonych w art. 621 § 1.

Art. 625 [Żołnierz] W razie skazania lub warunkowego umorzenia postępowania wobec żołnierza odbywającego zasadniczą służbę wojskową albo pełniącego służbę w charakterze kandydata na żołnierza zawodowego, nie pobiera się od nich należnych Skarbowi Państwa kosztów sądowych.

Rozdział 70. **Zasądzenie kosztów procesu**

Art. 626 [Orzeczenie o kosztach]

§ 1. W orzeczeniu kończącym postępowanie w sprawie sąd określa, kto, w jakiej części i zakresie ponosi koszty procesu.

§ 2. Jeżeli w orzeczeniu wymienionym w § 1 nie zamieszczono rozstrzygnięcia o kosztach, jak również gdy zachodzi konieczność dodatkowego ustalenia ich wysokości lub rozstrzygnięcia o kosztach postępowania wykonawczego, orzeczenie w tym przedmiocie wydaje odpowiednio sąd pierwszej instancji, sąd odwoławczy, a w zakresie dodatkowego ustalenia wysokości kosztów także referendarz sądowy właściwego sądu.

§ 3. Na orzeczenie w przedmiocie kosztów służy zażalenie, jeżeli nie wniesiono apelacji. W razie wniesienia apelacji i zażalenia – zażalenie rozpoznaje sąd odwoławczy łącznie z apelacją.

Art. 626a [Zażalenie w postępowaniu przygotowawczym] Zażalenie na postanowienie prokuratora albo innego organu prowadzącego postępowanie przygotowawcze w przedmiocie kosztów wnosi się, odpowiednio, do prokuratora nadrzędnego nad prokuratorem, który wydał postanowienie, albo do prokuratora właściwego do sprawowania nadzoru nad postępowaniem przygotowawczym prowadzonym przez inny organ. Jeżeli prokurator nie przychylił się do zażalenia, kieruje je do sądu.

Art. 627 [Zasądzenie kosztów od skazanego w sprawach z oskarżenia publicznego] Od skazanego w sprawach z oskarżenia publicznego sąd zasądza koszty sądowe na rzecz Skarbu Państwa oraz wydatki na rzecz oskarżyciela posiłkowego.

Art. 628 [Zasądzenie kosztów od skazanego w sprawach z oskarżenia prywatnego] Od skazanego w sprawach z oskarżenia prywatnego sąd zasądza na rzecz:

- 1) oskarżyciela prywatnego poniesione przez niego koszty procesu;
- 2) Skarbu Państwa wydatki ustalone na podstawie art. 618, od których uiszczenia oskarżyciel został zwolniony lub w razie rozpoznania sprawy bez ich uiszczenia.

Art. 629 [Warunkowe umorzenie] Przepisy art. 627 i 628 stosuje się odpowiednio w razie warunkowego umorzenia postępowania, a w sprawach z oskarżenia prywatnego – również w razie umorzenia postępowania na podstawie art. 17 § 1 pkt 3.

Art. 630 [Częściowe zasądzenie kosztów] W sprawach z oskarżenia publicznego, jeżeli oskarżonego nie skazano za wszystkie zarzucane mu przestępstwa, wydatki związane z oskarżeniem w części uniewinniającej lub umarzającej postępowanie ponosi Skarb Państwa.

Art. 631 [Częściowe zasądzenie kosztów] W sprawach z oskarżenia prywatnego, w razie odstąpienia od wymierzenia kary z powodu wzajemności krzywd lub wyzywającego zachowania się oskarżyciela prywatnego, jak również biorąc pod uwagę liczbę i rodzaj zarzutów, od których oskarżony został uniewinniony, sąd może obciążyć oskarżonego poniesionymi przez oskarżyciela kosztami procesu tylko częściowo.

Art. 632 [Uniewinnienie lub umorzenie] Jeżeli ustawa nie stanowi inaczej, w razie uniewinnienia oskarżonego lub umorzenia postępowania koszty procesu ponosi:

- 1) w sprawach z oskarżenia prywatnego – oskarżyciel prywatny, a w razie pojednania się stron – oskarżyciel i oskarżony w zakresie przez siebie poniesionym, jeżeli strony w zawartej ugodzie nie uregulowały tego inaczej;
- 2) w sprawach z oskarżenia publicznego – Skarb Państwa, z wyjątkiem należności z tytułu udziału adwokata lub radcy prawnego w charakterze pełnomocnika pokrzywdzonego, oskarżyciela posiłkowego albo innej osoby.

Art. 632a [Uniewinnienie oskarżonego, umorzenie postępowania, koszty procesu]

§ 1. W wyjątkowych wypadkach, w razie umorzenia postępowania, sąd może orzec, że koszty procesu ponosi w całości lub w części oskarżony, a w sprawach z oskarżenia prywatnego oskarżony lub Skarb Państwa.

§ 2. W razie uniewinnienia oskarżonego lub umorzenia postępowania sąd orzeka, że koszty procesu ponosi w całości lub w części oskarżony, jeżeli:

- 1) oskarżony skierował przeciwko sobie podejrzenie popełnienia czynu zabronionego;
- 2) ukrywanie się oskarżonego przyczyniło się do przedawnienia karalności zarzucanego mu czynu;
- 3) umorzono przeciwko oskarżonemu postępowanie na podstawie art. 11 § 1.

Art. 632b [Orzeczenie zwrotu należności] Jeżeli w sprawach, o których mowa w art. 632 pkt 2, przyczyny umorzenia powstały w toku postępowania, sąd może orzec od Skarbu Państwa zwrot należności z tytułu ustanowienia jednego pełnomocnika.

Art. 633 [Zasada słuszności] Koszty procesu przypadające od kilku oskarżonych lub oskarżycieli prywatnych albo posiłkowych, jak również od oskarżonych i oskarżycieli, sąd zasądza od każdego z nich według zasad słuszności, mając w szczególności na względzie koszty związane ze sprawą każdego z nich.

Art. 634 [Postępowanie odwoławcze; odpowiednie stosowanie] Jeżeli przepisy ustawy nie stanowią inaczej, do kosztów procesu za postępowanie odwoławcze od orzeczeń kończących postępowanie w sprawie mają odpowiednie zastosowanie przepisy o kosztach za postępowanie przed sądem pierwszej instancji.

Art. 635 [Postępowanie odwoławcze; zmiana wyroku] Niezależnie od tego, kto wniósł środek odwoławczy, jeżeli dojdzie do zmiany wyroku skazującego lub orzeczenia o warunkowym umorzeniu postępowania na niekorzyść oskarżonego, koszty procesu za postępowanie odwoławcze ustala się na ogólnych zasadach.

Art. 636 [Nieuwzględnienie środka odwoławczego]

§ 1. W sprawach z oskarżenia publicznego, w razie nieuwzględnienia środka odwoławczego, wniesionego wyłącznie przez oskarżonego lub oskarżyciela posiłkowego, koszty procesu za postępowanie odwoławcze ponosi na ogólnych zasadach ten, kto wniósł środek odwoławczy, a jeżeli środek ten pochodzi wyłącznie od oskarżyciela publicznego – koszty procesu za postępowanie odwoławcze ponosi Skarb Państwa.

§ 2. W razie nieuwzględnienia środków odwoławczych wniesionych przez co najmniej dwa uprawnione podmioty, stosuje się odpowiednio art. 633.

§ 3. Przepisy § 1 i 2 stosuje się odpowiednio w sprawach z oskarżenia prywatnego.

Art. 637 [Odpowiednie stosowanie]

§ 1. Przepisy art. 635 i 636 stosuje się odpowiednio w razie pozostawienia środka odwoławczego bez rozpoznania wobec jego cofnięcia lub z przyczyn wskazanych w art. 430.

§ 2. W wypadku cofnięcia wniosku o ściganie, kosztami postępowania można obciążyć osobę, która wniosek cofnęła.

Art. 637a [Odpowiednie stosowanie przepisów o kosztach postępowania odwoławczego] Do kosztów postępowania kasacyjnego stosuje się odpowiednio przepisy o kosztach postępowania odwoławczego, chyba że ustawa stanowi inaczej.

Art. 638 [Kasacja szczególnych podmiotów; wznowienie z urzędu] Wydatki poniesione przez sąd, związane z rozpoznaniem kasacji wniesionej przez podmioty wymienione w art. 521 lub wznowieniem postępowania z urzędu, ponosi Skarb Państwa.

Art. 639 [Wznowienie postępowania] Przepisy o kosztach procesu mają odpowiednie zastosowanie w sprawach o wznowienie postępowania. W razie oddalenia wniosku lub pozostawienia go bez rozpoznania, obowiązek pokrycia kosztów obciąża osobę, która złożyła wniosek.

Art. 640 [Skarga oskarżyciela posiłkowego]

- § 1. Przepisy odnoszące się do kosztów procesu w sprawach z oskarżenia prywatnego mają odpowiednie zastosowanie w sprawach z oskarżenia publicznego, w których akt oskarżenia wniósł oskarżyciel posiłkowy.
- § 2. Sąd nie może zasądzić od oskarżyciela posiłkowego zwrotu wydatków, o których mowa w art. 618, w wysokości przekraczającej kwotę zryczałtowanej równowartości wydatków określonej na podstawie art. 621 § 2.

Art. 641 [Przedawnienie] Prawo do ściągnięcia zasądzonych kosztów procesu przedawnia się z upływem 3 lat od dnia, kiedy należało je uiścić.

Rozdział 71 *(uchylony)*

Art. 642 *(uchylony)*

Art. 643 *(uchylony)*

Art. 644 *(uchylony)*

Art. 645 *(uchylony)*

Dział XV.

Postępowanie karne w sprawach podlegających orzecznictwu sądów wojskowych

Rozdział 72. **Przepisy ogólne**

Art. 646 [Odrębności] W sprawach podlegających orzecznictwu sądów wojskowych nie stosuje się przepisów o postępowaniu prywatnoskargowym, nakazowym i przyspieszonym. Poza tym stosuje się przepisy działów poprzednich, chyba że przepisy działu niniejszego stanowią inaczej.

Art. 647 [Zakres spraw podległych]

- § 1. Orzecznictwu sądów wojskowych podlegają sprawy:
- 1)¹³⁾ żołnierzy w czynnej służbie wojskowej, z wyjątkiem terytorialnej służby wojskowej pełnionej dyspozycyjnie, o przestępstwa:
 - a) określone w rozdziałach XXXIX–XLIV Kodeksu karnego,
 - b) popełnione przeciwko organowi wojskowemu lub innemu żołnierzowi,
 - c) popełnione podczas lub w związku z pełnieniem obowiązków służbowych, w obrębie obiektu wojskowego lub wyznaczonego miejsca przebywania, na szkodę wojska lub z naruszeniem obowiązku wynikającego ze służby wojskowej,
 - d) popełnione za granicą, podczas użycia lub pobytu Sił Zbrojnych Rzeczypospolitej Polskiej poza granicami państwa, w rozumieniu ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o zasadach użycia lub pobytu Sił Zbrojnych Rzeczypospolitej Polskiej poza granicami państwa (Dz. U. z 2014 r. poz. 1510);
 - 1) pracowników wojska o przestępstwa:
 - a) określone w art. 356–363 Kodeksu karnego w związku z art. 317 § 2 tego kodeksu,
 - b) popełnione za granicą, podczas użycia lub pobytu Sił Zbrojnych Rzeczypospolitej Polskiej poza granicami państwa, w rozumieniu ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o zasadach użycia lub pobytu Sił Zbrojnych Rzeczypospolitej Polskiej poza granicami państwa;
 - 2) żołnierzy sił zbrojnych państw obcych, przebywających na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, oraz członków ich personelu cywilnego, o przestępstwa popełnione w związku z pełnieniem obowiązków służbowych, chyba że umowa międzynarodowa, której Rzeczypospolita Polska jest stroną, stanowi inaczej.
- § 2. Sprawy o przestępstwa wymienione w § 1 nie przestają podlegać orzecznictwu sądów wojskowych mimo zwolnienia żołnierza z czynnej służby wojskowej lub ustania zatrudnienia pracownika w wojsku.
- § 3. W razie zwolnienia żołnierza z czynnej służby wojskowej lub ustania zatrudnienia pracownika w wojsku sprawę, o której mowa w § 1 pkt 1 lit. b lub d, oraz – jeżeli przestępstwo nie wiąże się z naruszeniem obowiązku służbowego – w § 1 pkt 2 lit. b, sąd wojskowy, najpóźniej do dnia rozpoczęcia przewodu sądowego na rozprawie głównej, może przekazać do rozpoznania sądowi powszechnemu, jeżeli dobro wymiaru sprawiedliwości temu się nie sprzeciwia.
- § 4. *(uchylony)*
- § 5. Na postanowienie w przedmiocie przekazania sprawy w myśl § 3 przysługuje zażalenie.

Art. 648 [Zakres spraw podległych] Orzecznictwu sądów wojskowych podlegają także sprawy o:

- 1) współdziałanie w popełnieniu przestępstw określonych w rozdziałach XXXIX–XLIV Kodeksu karnego;
- 2) przestępstwa określone w art. 239, 291–293, a także w art. 294 w odniesieniu do art. 291 § 1, Kodeksu karnego – jeżeli czyn pozostaje w związku z przestępstwem przewidzianym w rozdziałach XXXIX–XLIV tego kodeksu;
- 3) inne przestępstwa, o ile przepisy szczególne tak stanowią.

Art. 649 [Łączność spraw]

- § 1. Jeżeli sprawca przestępstwa podlegającego orzecznictwu sądów wojskowych popełnił także przestępstwo podlegające orzecznictwu sądów powszechnych, a przestępstwa pozostają ze sobą w takim związku, że dobro wymiaru sprawiedliwości wymaga ich łącznego rozpoznania, rozpoznaje je łącznie sąd wojskowy.
- § 2. Przepis § 1 stosuje się odpowiednio w postępowaniu przygotowawczym.

Art. 650 [Łączność spraw]

- § 1. Jeżeli w sprawie przeciwko dwóm lub więcej oskarżonym sąd wojskowy nie byłby właściwy do jej rozpoznania w całości bądź ze względu na rodzaj jednego z czynów, bądź ze względu na osobę jednego z oskarżonych, a dobro wymiaru sprawiedliwości tego wymaga, sąd wojskowy może rozpoznać sprawę łącznie lub przekazać ją w tym celu sądowi powszechnemu.
- § 2. (*uchylony*)
- § 3. Przekazanie nie może nastąpić, jeżeli sprawa dotyczy przestępstwa wskazanego w art. 647 § 1 pkt 1 lit. a lub c lub pkt 2 lit. a oraz w art. 648 pkt 1.
- § 4. Na postanowienie w przedmiocie przekazania sprawy w myśl § 1 przysługuje zażalenie.

Art. 651 [Właściwość sądu]

- § 1. W sprawach o przestępstwa wymienione w art. 647 § 1 pkt 1 i 2 orzeka sąd wojskowy, obejmujący swoją właściwością jednostkę wojskową, w której żołnierz pełnił służbę wojskową lub pracownik był zatrudniony.
- § 2. Właściwość sądu wojskowego ze względu na przynależność oskarżonego do jednostki wojskowej określa się według chwili wszczęcia przeciwko niemu postępowania karnego.
- § 3. (*uchylony*)

Art. 652 [Rodzaje sądów] W sprawach podlegających orzecznictwu sądów wojskowych orzekają stosownie do zakresu właściwości:

- 1) wojskowy sąd garnizonowy;
- 2) wojskowy sąd okręgowy;
- 3) Sąd Najwyższy – Izba Wojskowa.

Art. 653 [Wojskowy sąd garnizonowy]

- § 1. Wojskowy sąd garnizonowy orzeka w pierwszej instancji we wszystkich sprawach, z wyjątkiem spraw przekazanych ustawą do właściwości innego sądu.
- § 2. W wypadkach wskazanych w ustawie wojskowy sąd garnizonowy rozpoznaje również w zakresie swej właściwości środki odwoławcze od orzeczeń i zarządzeń wydanych w postępowaniu przygotowawczym.
- § 3. Wojskowy sąd garnizonowy ma poza tym uprawnienia i obowiązki procesowe, które w postępowaniu przed sądami powszechnymi przysługują sądowi rejonowemu.

Art. 654 [Wojskowy sąd okręgowy]

- § 1. Wojskowy sąd okręgowy orzeka w pierwszej instancji w sprawach o przestępstwa:
 - 1) popełnione przez żołnierzy posiadających stopień majora i wyższy;
 - 2) podlegające w postępowaniu przed sądami powszechnymi właściwości sądu okręgowego oraz określone w art. 339 § 3 i art. 345 § 3 i 4 Kodeksu karnego;
 - 3) popełnione przez żołnierzy i członków personelu cywilnego, o których mowa w art. 647 § 1 pkt 3;
 - 4) inne na podstawie przepisów szczególnych.
- § 2. W postępowaniu przygotowawczym, w przedmiocie tymczasowego aresztowania w stosunku do żołnierzy, o których mowa w § 1 pkt 1, a także do żołnierzy sił zbrojnych państw obcych i członków ich personelu cywilnego, o których mowa w § 1 pkt 3, orzeka jednoosobowo wojskowy sąd okręgowy.
- § 3. Wojskowy sąd okręgowy rozpoznaje także środki odwoławcze od orzeczeń i zarządzeń wydanych w pierwszej instancji w wojskowym sądzie garnizonowym oraz w wypadkach wskazanych w ustawie i z zachowaniem granic wskazanych w § 1 – od orzeczeń i zarządzeń wydanych w postępowaniu przygotowawczym.
- § 4. Wojskowy sąd okręgowy rozpoznaje ponadto sprawy przewidziane dla sądu wyższego rzędu nad wojskowym sądem garnizonowym oraz inne sprawy przekazane mu przez ustawę.
- § 5. Wojskowy sąd okręgowy ma poza tym uprawnienia i obowiązki procesowe, które w postępowaniu przed sądami powszechnymi przysługują sądowi okręgowemu.

Art. 655 [Sąd Najwyższy – Izba Wojskowa]

§ 1. Sąd Najwyższy – Izba Wojskowa rozpoznaje:

- 1) środki odwoławcze od orzeczeń i zarządzeń wydanych w pierwszej instancji w wojskowym sądzie okręgowym;
- 2) kasacje;
- 3) sprawy przewidziane w niniejszym kodeksie dla sądu wyższego rzędu nad wojskowym sądem okręgowym;
- 4) inne sprawy przekazane przez ustawę Sądowi Najwyższemu.

§ 2. Przepisy art. 39 i art. 439 § 1 pkt 3 stosuje się odpowiednio do orzeczeń Izby Wojskowej i Izby Karnej Sądu Najwyższego. W wypadku określonym w art. 439 § 1 pkt 3 rozstrzyga Sąd Najwyższy w tej spośród Izb, której orzeczenia środek zaskarżenia dotyczy.

Art. 656 [Właściwość z łączności spraw]

§ 1. W sprawie dwu lub więcej oskarżonych, należącej do właściwości sądów wojskowych tego samego rzędu, orzeka sąd wojskowy właściwy dla oskarżonego o przestępstwo zagrożone karą najsurowszą. W razie niemożności ustalenia w ten sposób właściwości, sprawę rozpoznaje sąd wojskowy, na którego obszarze działania najpierw wszczęto postępowanie.

§ 2. Jeżeli jednak sprawa należy do właściwości sądów wojskowych różnego rzędu, rozpoznaje ją sąd wyższego rzędu.

Art. 657 [Prokurator wojskowy]

§ 1. Uprawnienia procesowe Prokuratora Generalnego przysługują również Zastępcy Prokuratora Generalnego do Spraw Wojskowych, jeżeli ustawa nie stanowi inaczej, a uprawnienia prokuratora okręgowego przysługują odpowiednio zastępcy prokuratora okręgowego do spraw wojskowych

§ 2. Jeżeli niniejszy kodeks mówi o oskarżycielu publicznym lub prokuratorze, należy przez to rozumieć prokuratora powszechnej jednostki organizacyjnej prokuratury.

§ 3. Przepisu art. 45 § 2 nie stosuje się.

§ 4. Jeżeli niniejszy kodeks mówi o prokuratorze wojskowym, należy przez to rozumieć prokuratora powszechnej jednostki organizacyjnej prokuratury wykonującego czynności w komórce organizacyjnej do spraw wojskowych.

Art. 658 [Ściganie na wniosek dowódcy]

§ 1. Prokurator wojskowy odmawia wszczęcia postępowania o przestępstwo ścigane na wniosek dowódcy jednostki wojskowej, jeżeli wobec sprawcy zastosowano już środki przewidziane w wojskowych przepisach dyscyplinarnych.

§ 2. Nie dotyczy to wypadku, w którym wniosek o ściganie składa wyższy dowódca po uchyleniu kary dyscyplinarnej albo prokurator wojskowy korzysta z uprawnienia przewidzianego w art. 660.

§ 3. Przepisu art. 12 § 3 nie stosuje się do wniosku dowódcy jednostki wojskowej lub wniosku wyższego dowódcy.

Art. 659 [Uprawnienia dowódcy]

§ 1. W sprawach o przestępstwa ścigane na wniosek dowódcy jednostki wojskowej uprawnienia pokrzywdzonego lub instytucji określone w art. 306, a w wypadku przewidzianym w art. 330 § 2 – również określone w art. 55 § 1, przysługują temu dowódcy.

§ 2. Uprawnienia i obowiązki dowódcy jednostki wojskowej przysługują odpowiednio kierownikowi instytucji cywilnej, w której żołnierz pełni służbę wojskową.

Art. 660 [Wszczęcie postępowania bez wniosku]

§ 1. Prokurator wojskowy może wszczęć postępowanie karne o przestępstwo ścigane na wniosek dowódcy jednostki wojskowej, także bez wniosku, jeżeli wymagają tego ważne względy dyscypliny wojskowej.

§ 2. Dowódcy jednostki, a w wypadku określonym w art. 347 § 1 Kodeksu karnego także pokrzywdzonemu, na postanowienie prokuratora przysługuje zażalenie do sądu właściwego do rozpoznania sprawy.

§ 3. Przepisu § 2 nie stosuje się, jeżeli dopiero w toku postępowania sądowego okaże się, iż czyn wyczerpuje znamiona przestępstwa ściganego na wniosek dowódcy jednostki wojskowej.

Art. 661 [Przestępstwo ścigane z oskarżenia prywatnego]

§ 1. Przestępstwo ścigane z oskarżenia prywatnego staje się z chwilą złożenia skargi przez pokrzywdzonego przestępstwem ściganym z urzędu.

§ 2. Prokurator wojskowy może także wszczęć z urzędu postępowanie o przestępstwo ścigane z oskarżenia prywatnego, jeżeli wymaga tego interes społeczny.

§ 3. Na postanowienie prokuratora pokrzywdzonemu przysługuje zażalenie do sądu właściwego do rozpoznania sprawy.

§ 4. Na wniosek pokrzywdzonego, złożony przed prawomocnym ukończeniem postępowania wszczętego na podstawie § 1, postępowanie w sprawie umarza się, chyba że interes społeczny temu się sprzeciwia; w razie

złożenia wniosku po rozpoczęciu przewodu sądowego w pierwszej instancji konieczna jest ponadto zgoda oskarżonego.

Art. 662 [Dane o oskarżonym żołnierzu]

- § 1. O oskarżonym żołnierzu, oprócz danych określonych w art. 213, zbiera się też dane dotyczące przebiegu służby wojskowej, wyróżnień oraz ukarań dyscyplinarnych.
- § 2. Uprawnienia i obowiązki zawodowego kuratora sądowego przysługują odpowiednio wojskowemu kuratorowi społecznemu.
- § 3. Minister Obrony Narodowej w porozumieniu z Ministrem Sprawiedliwości określi, w drodze rozporządzenia, sposób powoływania i zakres działalności wojskowych kuratorów społecznych, mając na uwadze warunki funkcjonowania Sił Zbrojnych Rzeczypospolitej Polskiej i wymagania służby wojskowej.

Rozdział 73.

Środki przymusu i postępowanie przygotowawcze

Art. 663 (uchylony)

Art. 664 [Zatrzymanie osoby podejrzanej] Prawo zatrzymania osoby podejrzanej podlegającej właściwości sądów wojskowych przysługuje, w warunkach określonych w art. 244, także przełożonemu wojskowemu i wojskowym organom porządkowym.

Art. 665 [Zawiadomienie o zatrzymaniu]

- § 1. O zatrzymaniu żołnierza lub pracownika wojska należy niezwłocznie zawiadomić dowódcę jednostki wojskowej, w której żołnierz pełni służbę a pracownik jest zatrudniony, również gdy zatrzymany tego nie żąda.
- § 2. Jeżeli zatrzymanie żołnierza w warunkach określonych w art. 244 § 1 nastąpiło w związku z uzasadnionym przypuszczeniem popełnienia przestępstwa ściganego na wniosek dowódcy jednostki wojskowej, zatrzymanego należy niezwłocznie zwolnić również na polecenie uprawnionego dowódcy, chyba że wyższy dowódca lub prokurator wojskowy temu się sprzeciwią.

Art. 666 [Tymczasowe aresztowanie żołnierza]

- § 1. Tymczasowe aresztowanie żołnierza oskarżonego o popełnienie przestępstwa określonego w art. 338 § 1, art. 339, 341 § 1, art. 343 § 2, art. 345, 352 i 358 § 2 Kodeksu karnego może nastąpić wyjątkowo również wtedy, gdy zachodzi uzasadniona obawa, że oskarżony ponownie popełni jedno z tych przestępstw.
- § 2. Przepis § 1 stosuje się odpowiednio do pozostałych środków zapobiegawczych.

Art. 667 [Zebranie danych o żołnierzu] Postępowanie przygotowawcze ma na celu również zebranie danych, o jakich mowa w art. 662 § 1.

Art. 668 [Śledztwo]

- § 1. Śledztwo prowadzi się w sprawach o zbrodnie, a w innych sprawach, gdy wymaga tego waga lub zawilość sprawy.
- § 2. Postępując w myśl art. 334 § 2 prokurator wojskowy poucza oskarżonego oraz pokrzywdzonego niebędącego żołnierzem także o prawie do złożenia wniosku, o którym mowa w art. 669 § 2 i 2a.

Rozdział 74.

Postępowanie przed sądem

Art. 669 [Skład sądu]

- § 1. Ławnikiem nie może być żołnierz mający niższy stopień wojskowy niż oskarżony pełniący czynną służbę wojskową. Ograniczenia tego nie stosuje się, jeżeli ławnik ma stopień generała brygady lub kontradmirała.
- § 2. W sprawie o zbrodnię, na wniosek oskarżonego złożony w terminie 7 dni od doręczenia mu zawiadomienia prokuratora wojskowego o przesłaniu aktu oskarżenia do sądu wojskowego z pouczeniem, o którym mowa w art. 668 § 2, prezes tego sądu, jeżeli nie zachodzi wypadek przewidziany w art. 28 § 3, wyznacza do składu orzekającego zamiast ławników żołnierzy – ławników sądu powszechnego.
- § 2a. Przepis § 2 stosuje się odpowiednio na wniosek pokrzywdzonego niebędącego żołnierzem; w wypadku określonym w art. 55 § 1 wniosek dołącza się do aktu oskarżenia.
- § 3. Minister Sprawiedliwości w porozumieniu z Ministrem Obrony Narodowej określi, w drodze rozporządzenia, sposób postępowania w sprawach związanych z uczestnictwem ławników sądów powszechnych w składach orzekających sądów wojskowych, o których mowa w § 2, mając na uwadze konieczność zapewnienia właściwego współdziałania prezesów sądów wojskowych i powszechnych przy wyznaczaniu ławników do składu orzekającego.

Art. 670 (uchylony)

Art. 671 [Udział obrońcy]

- § 1. Udział obrońcy w rozprawie głównej przeciwko żołnierzowi odbywającemu zasadniczą służbę wojskową albo pełniącemu służbę w charakterze kandydata na żołnierza zawodowego jest obowiązkowy przed wszystkimi sądami wojskowymi.
- § 2. Udział obrońcy w rozprawie głównej jest obowiązkowy przed wszystkimi sądami wojskowymi w sprawie przeciwko żołnierzowi oskarżonemu o przestępstwo popełnione w związku z wykonywaniem przez niego obowiązków służbowych poza granicami państwa.
- § 3. Udział obrońcy w posiedzeniu sądu wojskowego przeciwko osobom wymienionym w § 1 i 2 jest obowiązkowy również w wypadkach przewidzianych w art. 339 § 1 pkt 2 i 3.
- § 4. Udział obrońcy w rozprawie głównej przeciwko innemu oskarżonemu niż wymieniony w § 1 jest obowiązkowy przed wojskowym sądem okręgowym, jeżeli zachodzi wypadek przewidziany w art. 654 § 1 pkt 2.
- § 5. W wypadkach określonych w § 1–4 stosuje się odpowiednio art. 81.

Art. 671a (uchylony)

Art. 672 [Uzasadnienie wyroku z urzędu] Sąd wojskowy pierwszej instancji sporządza uzasadnienie wyroku z urzędu; nie dotyczy to wyroku uwzględniającego wnioski, o których mowa w art. 335 § 1 lub 2 oraz art. 387.

Art. 672a [Wniesienie kasacji przez Naczelnego Prokuratora Wojskowego] Kasację, o której mowa w art. 521, do Izby Wojskowej Sądu Najwyższego może wnieść również Zastępca Prokuratora Generalnego do Spraw Wojskowych.

Art. 673 [Wznowienie postępowania] W kwestii wznowienia postępowania orzeka w składzie trzech sędziów wojskowy sąd okręgowy, a w sprawach zakończonych orzeczeniem tego sądu lub Sądu Najwyższego – Izba Wojskowa Sądu Najwyższego.

Rozdział 75

(uchylony)

Art. 674 (uchylony)

Art. 675 (uchylony)

Art. 676 (uchylony)

Art. 677 (uchylony)

Art. 678 (uchylony)

Art. 679 (uchylony)

Art. 680 (uchylony)

Art. 681 (uchylony)

Art. 682 (uchylony)

2. Ustawa o ochronie i pomocy dla pokrzywdzonego i świadka

¹⁾

z dnia 28 listopada 2014 r. (Dz. U. z 2015 r. poz. 21)

²⁾

Art. 1 [Zakres przedmiotowy]

1. Ustawa określa zasady, warunki i zakres stosowania środków ochrony i pomocy dla pokrzywdzonego i świadka oraz osób im najbliższych, jeżeli w związku z toczącym się albo zakończonym postępowaniem karnym z udziałem pokrzywdzonego lub świadka albo postępowaniem karnym skarbowym z udziałem świadka istnieje zagrożenie dla życia lub zdrowia tych osób.
2. Środki ochrony i pomocy mogą być stosowane przed wszczęciem postępowania karnego lub karnego skarbowego, jeżeli zagrożenie życia lub zdrowia ujawni się w toku podjętych czynności operacyjno-

rozpoznawczych lub postępowania sprawdzającego, o którym mowa w art. 307 ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks postępowania karnego (Dz. U. Nr 89, poz. 555, z późn. zm.³⁾).

3. Osobami najbliższymi są osoby wymienione w art. 115 § 11 ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks karny (Dz. U. Nr 88, poz. 553, z późn. zm.⁴⁾).
4. Wobec pozbawionych wolności: pokrzywdzonego, świadka oraz osób im najbliższych stosuje się przepisy art. 88d ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks karny wykonawczy (Dz. U. Nr 90, poz. 557, z późn. zm.⁵⁾).

Art. 2 [Ocena stopnia zagrożenia] Przy ocenie stopnia zagrożenia dla życia lub zdrowia pokrzywdzonego, świadka lub osób im najbliższych bierze się pod uwagę ich właściwości i warunki osobiste, związek ze sprawcą, rodzaj, sposób i okoliczności popełnienia czynu oraz motywację sprawcy.

Art. 3 [Środki ochrony i pomocy]

1. Do środków ochrony i pomocy należą:
 - 1) ochrona na czas czynności procesowej;
 - 2) ochrona osobista;
 - 3) pomoc w zakresie zmiany miejsca pobytu.
2. Środków ochrony i pomocy udziela komendant wojewódzki (Stołeczny) Policji, w którego okręgu mają miejsce pobytu pokrzywdzony, świadek lub osoby im najbliższe, wobec których ma być stosowany środek ochrony lub pomocy, zwane dalej "osobami chronionymi".

Art. 4 [Ochrona na czas czynności procesowej]

1. Ochrona na czas czynności procesowej może zostać udzielona w przypadku zagrożenia dla życia lub zdrowia osoby chronionej.
2. Ochrona na czas czynności procesowej może polegać na obecności funkcjonariuszy Policji w pobliżu osoby chronionej w trakcie czynności procesowej z jej udziałem, w drodze do miejsca przeprowadzenia tej czynności lub w drodze powrotnej.

Art. 5 [Ochrona osobista]

1. Ochrona osobista może zostać udzielona w przypadku wysokiego stopnia zagrożenia dla życia lub zdrowia osoby chronionej w związku z postępowaniem karnym lub karnym skarbowym, jeżeli zachodzi konieczność długotrwałej ochrony, w sprawach, których rozpoznanie w pierwszej instancji należy do właściwości sądu okręgowego, oraz w sprawach o przestępstwa określone w art. 197 § 1 i 2 oraz art. 207 ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks karny, a w szczególnie uzasadnionych przypadkach także w innych sprawach.
2. Ochrona osobista może polegać na:
 - 1) stałej obecności funkcjonariuszy Policji w pobliżu osoby chronionej;
 - 2) czasowej obecności funkcjonariuszy Policji w pobliżu osoby chronionej;
 - 3) czasowej obserwacji osoby chronionej i otoczenia, w którym przebywa;
 - 4) wskazaniu osobie chronionej bezpiecznych miejsc przebywania oraz czasu i bezpiecznego sposobu przemieszczania się;
 - 5) określeniu zakresu, warunków i sposobu kontaktowania się osoby chronionej z innymi osobami.

Art. 6 [Zmiana miejsca pobytu]

1. Pomoc w zakresie zmiany miejsca pobytu może zostać udzielona w przypadku wysokiego stopnia zagrożenia dla życia lub zdrowia osoby chronionej w związku z postępowaniem karnym lub karnym skarbowym, jeżeli zachodzi konieczność długotrwałej ochrony, a inne środki ochrony i pomocy mogą być niewystarczające, w sprawach, których rozpoznanie w pierwszej instancji należy do właściwości sądu okręgowego, a w szczególnie uzasadnionych przypadkach także w innych sprawach.
2. Pomoc w zakresie zmiany miejsca pobytu polega na podejmowaniu czynności organizacyjnych umożliwiających osobie chronionej pobyt w innym miejscu niż dotychczasowe poprzez:
 - 1) udostępnienie tymczasowego lokalu mieszkalnego, zapewniającego zaspokojenie podstawowych potrzeb bytowych;
 - 2) pomoc w wynajęciu mieszkania;
 - 3) pomoc w przeprowadzce lub zagospodarowaniu;
 - 4) pomoc w załatwieniu ważnych spraw życiowych związanych ze zmianą miejsca pobytu.

Art. 7

1. Osobie, której udzielono pomocy w zakresie zmiany miejsca pobytu, która nie posiada źródeł utrzymania ani nie może podjąć pracy z powodu zagrożenia dla życia lub zdrowia, można udzielić pomocy finansowej przeznaczonej na:
 - 1) zaspokojenie podstawowych potrzeb życiowych;
 - 2) pokrycie całości lub części kosztów tymczasowego udostępnienia lokalu mieszkalnego lub wynajęcia mieszkania;

- 3) pokrycie kosztów uzyskania świadczeń opieki zdrowotnej, określonych w art. 15 ust. 2 ustawy z dnia 27 sierpnia 2004 r. o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych (Dz. U. z 2008 r. Nr 164, poz. 1027, z późn. zm.⁶⁾), jeżeli osoba ta nie podlega obowiązkowemu ubezpieczeniu zdrowotnemu.
2. Wysokość pomocy finansowej, o której mowa w ust. 1 pkt 1, określa się, biorąc pod uwagę zakres i charakter udzielanych środków pomocy i ochrony oraz dotychczasowe wynagrodzenie osoby chronionej. Pomoc finansowa nie przekracza miesięcznie 3500 zł, a dla osoby małoletniej 2000 zł.
3. Z pomocy finansowej, o której mowa w ust. 1 pkt 1, potrąca się opłaty i wydatki, o których mowa w art. 2 ust. 1 pkt 8 ustawy z dnia 21 czerwca 2001 r. o ochronie praw lokatorów, mieszkaniowym zasobie gminy i o zmianie Kodeksu cywilnego (Dz. U. z 2014 r. poz. 150).
4. Z pomocy finansowej, o której mowa w ust. 1 pkt 1 i 2, potrąca się wartość odszkodowania z tytułu wyrządzonych w tym lokalu lub mieszkaniu szkód.
5. Pomoc finansowa, o której mowa w ust. 1 pkt 3, może zostać udzielona do wysokości miesięcznej składki na dobrowolne ubezpieczenie zdrowotne obliczonej od kwoty odpowiadającej przeciętnemu miesięcznemu wynagrodzeniu, o którym mowa w art. 68 ust. 4 pkt 1 ustawy z dnia 27 sierpnia 2004 r. o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych.
6. W przypadku udzielenia osobie chronionej pomocy, o której mowa w ust. 1 pkt 3, właściwy komendant Policji może wskazać lekarzy i placówki medyczne, mogące jej świadczyć opiekę zdrowotną.
7. Pomoc finansowa może być wypłacana w gotówce za pokwitowaniem, przekazem pocztowym, przelewem lub w inny sposób, uzgodniony z osobą chronioną.

Art. 8 [Doręczenia pocztowe]

1. W przypadku udzielenia pomocy w zakresie zmiany miejsca pobytu właściwy komendant Policji może zobowiązać operatora pocztowego w rozumieniu ustawy z dnia 23 listopada 2012 r. – Prawo pocztowe (Dz. U. poz. 1529) do:
 - 1) przekazywania pod adres wskazanej przez siebie komendy Policji przesyłek pocztowych lub kwot pieniężnych określonych w przekazach pocztowych przeznaczonych dla osoby chronionej;
 - 2) przekazywania przesyłek pocztowych lub kwot pieniężnych określonych w przekazach pocztowych przeznaczonych dla osoby chronionej za pośrednictwem osoby przez niego upoważnionej.
2. Właściwy komendant Policji zapewnia niezwłoczne wydanie przesyłek pocztowych lub kwot pieniężnych określonych w przekazach pocztowych osobie chronionej.
3. Wydanie przesyłki pocztowej lub wypłacenie kwoty pieniężnej określonej w przekazie pocztowym osobie chronionej jest doręczeniem w rozumieniu ustawy z dnia 23 listopada 2012 r. – Prawo pocztowe.

Art. 9 [Zapewnienie odbierania przesyłek]

1. W przypadku udzielenia pomocy w zakresie zmiany miejsca pobytu właściwy komendant Policji zapewnia osobie chronionej odbieranie adresowanych do niej przesyłek pocztowych lub kwot pieniężnych określonych w przekazach pocztowych przez funkcjonariusza Policji upoważnionego przez osobę chronioną lub właściwego komendanta Policji:
 - 1) pod adresem wskazanym na przesyłce pocztowej, przekazie pocztowym lub w umowie o świadczenie usług pocztowych;
 - 2) w placówce pocztowej;
 - 3) pod adresem komendy Policji wskazanej operatorowi pocztowemu przez właściwego komendanta Policji.
2. Funkcjonariusz Policji odbierający przesyłkę pocztową lub kwotę pieniężną określoną w przekazie pocztowym okazuje upoważnienie.
3. Przesyłki pocztowe lub kwoty pieniężne określone w przekazach pocztowych odebrane przez funkcjonariusza Policji przekazuje się osobie chronionej za pokwitowaniem.
4. Przed doręczeniem przesyłki pocztowej osobie chronionej i za jej zgodą funkcjonariusz Policji może dokonać kontroli zawartości przesyłki.
5. Jeżeli osoba chroniona odmawia pokwitowania odbioru przesyłki pocztowej lub kwoty pieniężnej określonej w przekazie pocztowym, funkcjonariusz Policji zamieszcza adnotację o tym na dokumencie pokwitowania odbioru.
6. Jeżeli osoba chroniona odmawia odbioru przesyłki pocztowej lub kwoty pieniężnej określonej w przekazie pocztowym, funkcjonariusz Policji zamieszcza adnotację o tym na dokumencie pokwitowania odbioru i zwraca przesyłkę lub kwotę pieniężną wraz z pokwitowaniem operatorowi pocztowemu.
7. W przypadku udzielenia pomocy w zakresie zmiany miejsca pobytu nadawanie przesyłek lub przekazów pocztowych przez osobę chronioną następuje, w razie potrzeby, za pośrednictwem funkcjonariusza Policji upoważnionego przez właściwego komendanta Policji lub osobę chronioną.

Art. 10 [Pomoc psychologiczna]

1. W przypadku zagrożenia dla zdrowia psychicznego pokrzywdzonego, świadka lub osób im najbliższych organ prowadzący czynności operacyjno-rozpoznawcze albo postępowanie sprawdzające lub postępowanie przygotowawcze albo sąd informuje pokrzywdzonego lub świadka o możliwości uzyskania pomocy

psychologicznej świadczonej przez podmioty, które otrzymały na ten cel dotację z Funduszu Pomocy Pokrzywdzonym oraz Pomocy Postpenitencjarnej, o którym mowa w art. 43 ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks karny wykonawczy, lub inne podmioty świadczące pomoc psychologiczną, wraz ze wskazaniem listy tych podmiotów i określeniem sposobu kontaktu.

2. Organ albo sąd, na wniosek pokrzywdzonego lub świadka, wzywa podmiot, który otrzymał dotację z Funduszu Pomocy Pokrzywdzonym oraz Pomocy Postpenitencjarnej, do udzielenia pomocy psychologicznej w terminie 14 dni od dnia wezwania.

Art. 11 [Koordynator do spraw ochrony i pomocy]

1. W komendach wojewódzkich (Stołecznej) Policji powołuje się koordynatorów do spraw ochrony i pomocy dla pokrzywdzonego i świadka.
2. Do zadań koordynatora należy:
 - 1) zapewnienie współdziałania jednostek Policji w zakresie stosowania środków ochrony i pomocy;
 - 2) przekazywanie jednostkom Policji informacji o podmiotach udzielających pomocy psychologicznej;
 - 3) przekazywanie Ministrowi Sprawiedliwości posiadanych informacji o odmowie świadczenia pomocy psychologicznej przez podmiot, który otrzymał na ten cel dotację z Funduszu Pomocy Pokrzywdzonym oraz Pomocy Postpenitencjarnej.
3. Organ prowadzący czynności operacyjno-rozpoznawcze albo postępowanie sprawdzające lub postępowanie przygotowawcze albo sąd powiadamia koordynatora o:
 - 1) ujawnionych zagrożeniach, o których mowa w art. 1 ust. 1;
 - 2) przypadkach odmowy udzielenia pomocy na wezwanie organu albo sądu, o których mowa w art. 10 ust. 2.

Art. 12 [Udzielenie środków ochrony i pomocy]

1. Środków ochrony i pomocy udziela właściwy komendant Policji na pisemny wniosek:
 - 1) pokrzywdzonego lub świadka, złożony za pośrednictwem organu prowadzącego czynności operacyjno-rozpoznawcze albo postępowanie sprawdzające lub postępowanie przygotowawcze albo sądu, który może przedstawić pisemną opinię w przedmiocie wniosku;
 - 2) organu prowadzącego czynności operacyjno-rozpoznawcze albo postępowanie sprawdzające lub postępowanie przygotowawcze albo sądu, złożony za zgodą pokrzywdzonego lub świadka.
2. We wniosku o udzielenie środków ochrony i pomocy należy wskazać okoliczności uzasadniające ich udzielenie każdej osobie, wobec której mają one być stosowane.
3. Zarządzenie w przedmiocie udzielenia środków ochrony i pomocy wydaje właściwy komendant Policji w terminie nie dłuższym niż 14 dni od dnia otrzymania wniosku, po przeprowadzeniu oceny okoliczności uzasadniających udzielenie środków ochrony i pomocy odpowiednio do stopnia zagrożenia dla osób chronionych. Zarządzenie o udzieleniu środka ochrony i pomocy podlega natychmiastowemu wykonaniu.
4. O udzieleniu lub odmowie udzielenia środków ochrony i pomocy niezwłocznie powiadamia się osobę chronioną, której dotyczy zarządzenie, oraz sąd albo organ, o którym mowa w ust. 1 pkt 2, a w postępowaniu przygotowawczym organ nadzorujący to postępowanie.
5. Osoba, której odmówiono udzielenia środków ochrony i pomocy, może w terminie 7 dni od dnia powiadomienia o odmowie złożyć wniosek o ponowne rozpatrzenie sprawy.
6. Jeżeli nie ujawniły się nowe okoliczności, ponowny wniosek o udzielenie środków ochrony i pomocy nie podlega rozpatrzeniu, o czym zawiadamia się wnioskodawcę.
7. W szczególnie uzasadnionych przypadkach po złożeniu wniosku, o którym mowa w ust. 1, można stosować środki ochrony i pomocy do czasu jego rozpatrzenia. Przepisów art. 7 nie stosuje się.

Art. 13 [Złożenie zobowiązania]

1. Przed rozpoczęciem stosowania środków ochrony i pomocy pełnoletnia osoba chroniona składa właściwemu komendantowi Policji pisemne zobowiązanie do:
 - 1) przestrzegania zasad i zaleceń w zakresie udzielonej ochrony i pomocy;
 - 2) wykonywania obowiązków ciążących na niej z mocy ustawy oraz wynikających z prawomocnych orzeczeń i decyzji – w przypadku udzielenia pomocy w zakresie zmiany miejsca pobytu.
2. Właściwy komendant Policji przedstawia osobom chronionym zasady i zalecenia w zakresie stosowania środków ochrony i pomocy.

Art. 14 [Zmiana środków ochrony i pomocy]

1. Właściwy komendant Policji, po wysłuchaniu osoby chronionej, może zmieniać zastosowane środki ochrony i pomocy, w tym wysokość pomocy finansowej, odpowiednio do okoliczności.
2. Właściwy komendant Policji wyznacza jednostkę Policji właściwą do wykonywania zarządzenia w przedmiocie środków ochrony i pomocy.

Art. 15 [Przekazanie niezbędnych informacji]

1. Osoba, której udzielono ochrony osobistej lub pomocy w zakresie zmiany miejsca pobytu, jest obowiązana do

przekazywania jednostce Policji wykonującej zarządzenie w przedmiocie środków ochrony i pomocy informacji niezbędnych do jego prawidłowej realizacji, w tym informacji dotyczących kontaktów rodzinnych i towarzyskich, stanu majątkowego oraz stanu zdrowia.

2. Przed udzieleniem środka ochrony i pomocy osoba chroniona może zostać poddana za jej zgodą badaniu psychologicznemu.

Art. 16 [Czas stosowania środków]

1. Środki ochrony i pomocy stosuje się na czas oznaczony wskazany w zarządzeniu w przedmiocie środków ochrony i pomocy.
2. Jeżeli okoliczności uzasadniające udzielenie środka ochrony i pomocy nie ustały, właściwy komendant Policji, na wniosek osoby chronionej albo na wniosek sądu lub organu prowadzącego postępowanie przygotowawcze, może za zgodą osoby chronionej wydać zarządzenie o udzieleniu środków ochrony i pomocy na dalszy czas oznaczony. Przepisy art. 12 ust. 2–6 stosuje się odpowiednio.

Art. 17 [Uchylenie środków]

1. Komendant Policji, który wydał zarządzenie w przedmiocie środków ochrony i pomocy, uchyla te środki, jeżeli:
 - 1) ustały przesłanki, które uzasadniały ich udzielenie;
 - 2) osoba chroniona bezpodstawnie uchyliła się od złożenia zeznań w toku postępowania, w związku z którym udzielono jej środka ochrony i pomocy;
 - 3) osoba chroniona pomimo wezwania nie złożyła pisemnego zobowiązania, o którym mowa w art. 13;
 - 4) osoba chroniona złożyła wniosek o ich uchylenie.
2. Właściwy komendant Policji może uchylić środki ochrony i pomocy, jeżeli:
 - 1) wydano postanowienie o przedstawieniu osobie chronionej zarzutów złożenia fałszywych zeznań w toku postępowania, w związku z którym udzielono jej środków ochrony i pomocy;
 - 2) osoba chroniona umyślnie wprowadziła w błąd lub zataiła istotne informacje co do okoliczności, w związku z którymi udzielono jej środków ochrony i pomocy;
 - 3) osoba chroniona nie przestrzega zasad lub zaleceń w zakresie udzielonych środków ochrony i pomocy;
 - 4) osoba chroniona korzysta ze środków ochrony i pomocy niezgodnie z ich przeznaczeniem.
3. W przypadku uchylenia środków ochrony i pomocy udzielonych pokrzywdzonemu lub świadkowi ustają również środki ochrony i pomocy udzielone osobie najbliższej.
4. W przypadku uchylenia środków ochrony i pomocy z przyczyn, o których mowa w ust. 1 pkt 2 i ust. 2 pkt 1 i 2, osoba chroniona jest zobowiązana do zwrotu równowartości otrzymanej pomocy finansowej. Komendant Policji wydający zarządzenie w przedmiocie środków ochrony i pomocy zarządza zwrot pomocy finansowej, określając kwotę podlegającą zwrotowi, termin zwrotu oraz organ uprawniony do jego przyjęcia.
5. Do zarządzenia w przedmiocie uchylenia środków ochrony i pomocy stosuje się odpowiednio art. 12 ust. 4 i 5.

Art. 18 [Niedopuszczalność czynności]

1. Niedopuszczalna jest czynność dowodowa zmierzająca do ujawnienia okoliczności udzielenia i wykonywania środków ochrony i pomocy.
2. Informacje dotyczące udzielenia i wykonywania środków ochrony i pomocy podlegają ochronie zgodnie z ustawą z dnia 5 sierpnia 2010 r. o ochronie informacji niejawnych (Dz. U. Nr 182, poz. 1228).

Art. 19 W ustawie z dnia 6 kwietnia 1990 r. o Policji (Dz. U. z 2011 r. Nr 287, poz. 1687, ze zm.⁷⁾) w art. 20 w ust. 2a w pkt 6 kropkę zastępuje się średnikiem i dodaje się pkt 7 w brzmieniu:

„7) osobach, wobec których zastosowano środki ochrony i pomocy, przewidziane w ustawie z dnia 28 listopada 2014 r. o ochronie i pomocy dla pokrzywdzonego i świadka (Dz. U. z 2015 r. poz. 21).”.

Art. 20 W ustawie z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks postępowania karnego (Dz. U. Nr 89, poz. 555, z późn. zm.⁸⁾) wprowadza się następujące zmiany:

- 1) w art. 2 w § 1 pkt 3 otrzymuje brzmienie:
- 2) „3) zostały uwzględnione prawnie chronione interesy pokrzywdzonego przy jednoczesnym poszanowaniu jego godności, ”;
- 3) art. 52 otrzymuje brzmienie:
„Art. 52.
§ 1. W razie śmierci pokrzywdzonego prawa, które by mu przysługiwały, mogą wykonywać osoby najbliższe lub osoby pozostające na jego utrzymaniu, a w wypadku ich braku lub nieujawnienia – prokurator, działając z urzędu.
§ 2. W przypadku gdy organ prowadzący postępowanie dysponuje informacjami o osobach najbliższych dla pokrzywdzonego lub osobach pozostających na jego utrzymaniu, poucza o przysługujących uprawnieniach co najmniej jedną z nich.
3) po art. 56 dodaje się art. 56a w brzmieniu:

„Art. 56a. Oskarżycielowi posiłkowemu, który nie włada w wystarczającym stopniu językiem polskim, orzeczenie podlegające zaskarżeniu lub kończące postępowanie doręcza się wraz z tłumaczeniem; za zgodą oskarżyciela posiłkowego można poprzestać na ogłoszeniu przetłumaczonego orzeczenia kończącego postępowanie, jeżeli nie podlega ono zaskarżeniu.”;

4) w art. 58 § 1 otrzymuje brzmienie:

„§ 1. Śmierć oskarżyciela posiłkowego nie tamuje biegu postępowania; osoby najbliższe lub osoby pozostające na jego utrzymaniu mogą przystąpić do postępowania w charakterze oskarżyciela posiłkowego w każdym stadium postępowania.”;

5) po art. 60 dodaje się art. 60a w brzmieniu:

„Art. 60a. Oskarżycielowi prywatnemu, który nie włada w wystarczającym stopniu językiem polskim, orzeczenie podlegające zaskarżeniu lub kończące postępowanie doręcza się wraz z tłumaczeniem; za zgodą oskarżyciela prywatnego można poprzestać na ogłoszeniu przetłumaczonego orzeczenia kończącego postępowanie, jeżeli nie podlega ono zaskarżeniu.”;

6) w art. 61 § 1 otrzymuje brzmienie:

„§ 1. W razie śmierci oskarżyciela prywatnego postępowanie zawiesza się, a osoby najbliższe lub osoby pozostające na utrzymaniu zmarłego mogą wstąpić w jego prawa.”;

7) w art. 148 po § 2 dodaje się § 2a–2c w brzmieniu:

„§ 2a. W protokole nie zamieszcza się danych dotyczących miejsca zamieszkania i miejsca pracy pokrzywdzonych i świadków uczestniczących w czynności. Dane te zamieszcza się w załączniku do protokołu. Nie dotyczy to miejsca pracy świadka, będącego funkcjonariuszem publicznym składającego zeznanie w związku z pełnioną funkcją, chyba że dla dobra postępowania karnego nie powinno ono zostać ujawnione w protokole.

§ 2b. Załącznik do protokołu, o którym mowa w § 2a, oraz inne dokumenty w całości lub w części, w jakiej zawierają dane dotyczące miejsca zamieszkania i miejsca pracy pokrzywdzonych i świadków, przechowuje się w odrębnym załączniku adresowym do akt sprawy, do wiadomości organu prowadzącego postępowanie. Do akt sprawy załącza się uwierzytelnione kserokopie dokumentów lub ich części, sporządzone w sposób uniemożliwiający zapoznanie się z tymi danymi.

§ 2c. Sąd lub prokurator może ujawnić w niezbędnym zakresie dane, o których mowa w § 2a lub oryginały dokumentów, o których mowa w § 2b, jeżeli mają one znaczenie dla rozstrzygnięcia sprawy.”;

8) po art. 156 dodaje się art. 156a w brzmieniu:

„Art. 156a. Dane lub oryginały dokumentów znajdujące się w załączniku adresowym udostępnia się wyłącznie organom państwowym oraz organom samorządu terytorialnego na ich żądanie. Można je udostępnić także na wniosek innych instytucji lub osób, jeżeli przemawia za tym ich ważny interes.”;

9) w art. 191:

a) § 1 otrzymuje brzmienie:

„§ 1. Przesłuchanie rozpoczyna się od zapytania świadka o imię, nazwisko, wiek, zajęcie, karalność za fałszywe zeznanie lub oskarżenie oraz stosunek do stron.”;

b) po § 1 dodaje się § 1a i 1b w brzmieniu:

„§ 1a. Miejsce zamieszkania świadka ustala się na podstawie dokumentu tożsamości lub pisemnego oświadczenia świadka.

§ 1b. Pytania zadawane świadkowi nie mogą zmierzać do ujawnienia jego miejsca zamieszkania ani miejsca pracy, chyba że ma to znaczenie dla rozstrzygnięcia sprawy.”;

c) uchyla się § 3;

10) w art. 197:

a) po § 2 dodaje się § 2a w brzmieniu:

„§ 2a. Jeżeli zachodzi uzasadniona obawa użycia przemocy lub groźby bezprawnej wobec biegłego lub osoby najbliższej w związku z jego czynnościami, może on zastrzec dane dotyczące miejsca zamieszkania do wyłącznej wiadomości prokuratora lub sądu. Pisma procesowe doręcza się wówczas do instytucji, w której biegły jest zatrudniony, lub na inny wskazany przez niego adres.”;

b) § 3 otrzymuje brzmienie:

„§ 3. Do biegłego stosuje się odpowiednio przepisy art. 177, art. 179–181, art. 187, art. 188 § 2 i 4, art. 190 oraz art. 191 § 1.”;

11) w art. 253:

a) § 3 otrzymuje brzmienie:

„§ 3. Sąd lub prokurator niezwłocznie zawiadamia pokrzywdzonego, jego przedstawiciela ustawowego lub osobę, pod której stałą pieczęć pokrzywdzony pozostaje, o uchyleniu, nieprzedłużeniu lub zmianie tymczasowego aresztowania na inny środek zapobiegawczy, jak również o ucieczce oskarżonego z aresztu śledczego, chyba że pokrzywdzony oświadczy, iż z takiego uprawnienia rezygnuje.”;

b) dodaje się § 4 w brzmieniu:

„§ 4. W uzasadnionych przypadkach zawiadomienie, o którym mowa w § 3, przekazuje się również świadkowi.”;

12) po art. 299 dodaje się art. 299a w brzmieniu:

„Art. 299a.

- § 1. Podczas czynności z udziałem pokrzywdzonego w postępowaniu przygotowawczym może być obecna osoba przez niego wskazana, jeżeli nie uniemożliwia to przeprowadzenia czynności albo nie utrudnia jej w istotny sposób.
- § 2. Na wniosek pokrzywdzonego zgłoszony w postępowaniu przygotowawczym, sąd powiadamia go o sposobie zakończenia sprawy listem zwykłym, przesłanym na wskazany przez pokrzywdzonego adres, wraz z odpisem prawomocnego orzeczenia kończącego postępowanie w sprawie lub jego wyciągiem.

13) w art. 300:

a) § 2 otrzymuje brzmienie:

„§ 2. Przed pierwszym przesłuchaniem poucza się pokrzywdzonego o posiadaniu statusu strony procesowej w postępowaniu przygotowawczym oraz o wynikających z tego uprawnieniach, w szczególności: do składania wniosków o dokonanie czynności śledztwa lub dochodzenia i warunkach uczestniczenia w tych czynnościach, określonych w art. 51, art. 52 i art. 315–318, do korzystania z pomocy pełnomocnika, w tym do złożenia wniosku o wyznaczenie pełnomocnika z urzędu w okolicznościach wskazanych w art. 78, do końcowego zapoznania się z materiałami postępowania, jak również o uprawnieniach określonych w art. 23a § 1, art. 87a, art. 204 i art. 306 oraz o obowiązkach i konsekwencjach wskazanych w art. 138 i art. 139. Pouczenie obejmuje również informację o: możliwościach naprawienia szkody przez oskarżonego lub uzyskania kompensaty państwowej, dostępie do pomocy prawnej, dostępnych środkach ochrony i pomocy, możliwości wydania europejskiego nakazu ochrony, organizacjach wsparcia pokrzywdzonych oraz możliwości zwrotu kosztów poniesionych w związku z udziałem w postępowaniu. Pouczenie należy wręczyć pokrzywdzonemu na piśmie; pokrzywdzony otrzymanie pouczenia potwierdza podpisem. ”,

b) po § 2 dodaje się § 2a w brzmieniu:

„§ 2a. Przed pierwszym przesłuchaniem poucza się świadka o jego uprawnieniach i obowiązkach określonych w art. 177–192a oraz dostępnych środkach ochrony i pomocy.”,

c) § 3 otrzymuje brzmienie:

„§ 3. Minister Sprawiedliwości określi, w drodze rozporządzenia, wzory pisemnych pouczeń, o których mowa w § 1–2a, mając na względzie takie poinformowanie o treści obowiązujących przepisów, które umożliwi ich zrozumienie także osobie niekorzystającej z pomocy obrońcy lub pełnomocnika. ”;

14) w art. 304 § 1 otrzymuje brzmienie:

„§ 1. Każdy dowiedziawszy się o popełnieniu przestępstwa ściganego z urzędu ma społeczny obowiązek zawiadomić o tym prokuratora lub Policję. Przepisy art. 148 § 2a–2c oraz art. 156a stosuje się odpowiednio.”;

15) w art. 325e § 1 otrzymuje brzmienie:

„§ 1. Postanowienia o wszczęciu dochodzenia, odmowie wszczęcia dochodzenia, umorzeniu dochodzenia i wpisaniu sprawy do rejestru przestępstw, umorzeniu dochodzenia oraz o jego zawieszeniu wydaje prowadzący postępowanie. Mogą one zostać zamieszczone w protokole, o którym mowa w art. 304a, i nie wymagają uzasadnienia. Na wniosek strony organ prowadzący dochodzenie podaje ustnie najważniejsze powody rozstrzygnięcia.”;

16) w art. 390 dodaje się § 3 w brzmieniu:

„§ 3. W wypadkach przewidzianych w § 2 przewodniczący może również przeprowadzić przesłuchanie przy użyciu urządzeń technicznych umożliwiających przeprowadzenie tej czynności na odległość z jednoczesnym bezpośrednim przekazem obrazu i dźwięku. W miejscu składania wyjaśnień lub zeznań w czynności bierze udział referendarz sądowy, asystent sędziego lub urzędnik sądowy.”;

17) w art. 607zh w § 1 część wspólna otrzymuje brzmienie: „ – orzeczenie to podlega wykonaniu przez prokuratora właściwego miejscowo ze względu na legalne stałe miejsce pobytu tej osoby.”;

18) po rozdziale 66i dodaje się rozdziały 66j i 66k w brzmieniu:

Rozdział 66j

Wystąpienie do państwa członkowskiego Unii Europejskiej o wykonanie europejskiego nakazu ochrony

Art. 611w.

- § 1. W razie orzeczenia lub wykonywania przez polski sąd lub prokuratora środka zapobiegawczego, środka karnego lub obowiązku związanego z poddaniem sprawcy próbie, polegającego na powstrzymaniu się od przebywania w określonych środowiskach lub miejscach lub kontaktowania się z określonymi osobami, lub zbliżania się do określonych osób, oraz gdy jest to niezbędne dla ochrony praw pokrzywdzonego, sąd lub prokurator może, na wniosek pokrzywdzonego, wystąpić o wykonanie tego środka lub obowiązku do właściwego sądu lub innego organu państwa członkowskiego Unii Europejskiej, zwanego w niniejszym rozdziale "państwem wykonania nakazu", w którym pokrzywdzony przebywa lub oświadczy, że zamierza tam przebywać, wydając europejski nakaz ochrony.
- § 2. W razie potrzeby sąd lub prokurator kieruje nakaz do więcej niż jednego państwa wykonania nakazu.
- § 3. Nakaz zawiera informacje umożliwiające jego prawidłowe wykonanie, dotyczące orzeczenia, pokrzywdzonego, oskarżonego i środka lub obowiązku, o których mowa w § 1. Do nakazu dołącza się poświadczony za zgodność z oryginałem odpis orzeczenia, o którym mowa w § 1.
- § 4. Nakaz powinien zostać przetłumaczony na język urzędowy państwa wykonania nakazu albo na inny język wskazany przez to państwo.

- § 5. Przekazanie odpisu nakazu oraz orzeczenia może nastąpić również przy użyciu urządzeń służących do automatycznego przesyłania danych, w sposób umożliwiający stwierdzenie autentyczności tych dokumentów. Na żądanie właściwego sądu lub innego organu państwa wykonania nakazu sąd lub prokurator przekazuje odpis orzeczenia oraz oryginał nakazu.
- § 6. W razie trudności w ustaleniu właściwego sądu lub innego organu państwa wykonania nakazu sąd lub prokurator może również zwracać się do właściwych jednostek organizacyjnych Europejskiej Sieci Sądowej lub Eurojust.
- § 7. Minister Sprawiedliwości określi, w drodze rozporządzenia, wzór europejskiego nakazu ochrony, mając na uwadze konieczność udostępnienia państwu wykonania nakazu wszelkich niezbędnych informacji umożliwiających podjęcie prawidłowej decyzji w przedmiocie wykonania nakazu.
- Art. 611wa. Wystąpienie o wykonanie europejskiego nakazu ochrony nie wstrzymuje wykonywania środka lub obowiązku, o którym mowa w art. 611w § 1.
- Art. 611wb.
- § 1. W razie zmiany lub uchylecia środka lub obowiązku, o którym mowa w art. 611w § 1, sąd lub prokurator niezwłocznie zawiadamia o tym właściwy sąd lub inny organ państwa wykonania nakazu.
- § 2. Zawiadomienie, o którym mowa w § 1, może zostać przekazane również przy użyciu urządzeń służących do automatycznego przesyłania danych, w sposób umożliwiający stwierdzenie autentyczności przekazanych dokumentów.
- Art. 611wc. Na postanowienie sądu lub prokuratora w przedmiocie europejskiego nakazu ochrony zażalenie nie przysługuje.

Rozdział 66k

Wystąpienie państwa członkowskiego Unii Europejskiej o wykonanie europejskiego nakazu ochrony

Art. 611wd.

- § 1. W razie wystąpienia państwa członkowskiego Unii Europejskiej, zwanego w niniejszym rozdziale "państwem wydania nakazu", o wykonanie europejskiego nakazu ochrony, wydanego na podstawie orzeczenia nakładającego na osobę, przeciwko której jest lub było prowadzone postępowanie karne, obowiązek polegający na powstrzymaniu się od przebywania w określonych środowiskach lub miejscach lub kontaktowania się z określonymi osobami, lub zbliżania się do określonych osób, nakaz ten podlega wykonaniu przez prokuratora właściwego miejscowo ze względu na miejsce pobytu osoby podlegającej ochronie.
- § 2. Nakaz powinien zawierać informacje umożliwiające jego prawidłowe wykonanie. Do nakazu powinno być dołączone orzeczenie, o którym mowa w § 1, lub jego odpis poświadczony za zgodność z oryginałem. W odniesieniu do zawartych w nakazie danych dotyczących miejsca pobytu i pracy osoby podlegającej ochronie stosuje się odpowiednio art. 148 § 2b i 2c.
- § 3. Jeżeli prokurator, do którego został skierowany nakaz, nie jest właściwy do nadania mu biegu, przekazuje go właściwemu prokuratorowi i zawiadamia o tym właściwy sąd lub inny organ państwa wydania nakazu.
- § 4. Jeżeli wniosek o wydanie nakazu został skierowany przez osobę podlegającą ochronie na podstawie orzeczenia wydanego w innym państwie członkowskim Unii Europejskiej bezpośrednio do polskiego prokuratora, z pominięciem właściwego organu, prokurator przekazuje wniosek właściwemu sądowi lub innemu organowi w państwie, w którym wydano orzeczenie wobec osoby, przeciwko której jest lub było prowadzone postępowanie karne.
- § 5. Jeżeli przepisy niniejszego rozdziału nie stanowią inaczej, przy wykonywaniu nakazu stosuje się przepisy prawa polskiego.

Art. 611we.

- § 1. Jeżeli państwo wydania nakazu nie przekazało wszystkich informacji potrzebnych do podjęcia decyzji w przedmiocie wykonania europejskiego nakazu ochrony, prokurator wzywa właściwy sąd lub inny organ państwa wydania nakazu do ich uzupełnienia we wskazanym terminie. W razie niedotrzymania terminu postanowienie w przedmiocie wykonania nakazu wydaje się w oparciu o posiadane informacje.
- § 2. Jeżeli rodzaj albo sposób wykonania obowiązków są nieznane ustawie, prokurator określa obowiązek według prawa polskiego, z uwzględnieniem różnic na korzyść osoby, przeciwko której jest lub było prowadzone postępowanie karne.

Art. 611wf.

- § 1. Na postanowienie prokuratora w przedmiocie wykonania europejskiego nakazu ochrony przysługuje zażalenie do sądu rejonowego, w którego okręgu wydano to postanowienie. Sąd rozpoznaje zażalenie na posiedzeniu, w którym ma prawo wziąć udział prokurator, osoba, przeciwko której jest lub było prowadzone postępowanie karne, i osoba podlegająca ochronie, jeżeli przebywają na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, oraz obrońca i pełnomocnik, jeżeli stawiają się na nie. Jeżeli osoba, przeciwko której jest lub było prowadzone postępowanie karne, nie przebywa na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej ani nie posiada obrońcy, prezes sądu właściwego do rozpoznania zażalenia może jej wyznaczyć obrońcę z urzędu.

- § 2. Do wykonania nakazu prokurator przystępuje niezwłocznie.

Art. 611wg.

- § 1. Odmawia się wykonania europejskiego nakazu ochrony, jeżeli osoba podlegająca ochronie nie przebywa na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, chyba że istnieją podstawy do uznania, że zamierza na nim przebywać.
- § 2. Można odmówić wykonania nakazu, jeżeli:
- 1) czyn, w związku z którym nałożono obowiązek, nie stanowi przestępstwa według prawa polskiego,
 - 2) pomimo wezwania przez prokuratora do uzupełnienia informacji we wskazanym terminie do nakazu nie dołączono orzeczenia, o którym mowa w art. 611wd § 1, albo jest on niekompletny lub w sposób oczywisty niezgodny z treścią orzeczenia,
 - 3) orzeczenie dotyczy tego samego czynu tej samej osoby, co do której postępowanie karne zostało prawomocnie zakończone w państwie członkowskim Unii Europejskiej, a osoba ta odbywa lub odbyła karę albo kara nie może zostać wykonana według prawa państwa, w którym zapadł wyrok skazujący,
 - 4) według prawa polskiego nastąpiło przedawnienie wykonania kary, a przestępstwo, którego to dotyczy, podlegało jurysdykcji sądów polskich,
 - 5) orzeczenie dotyczy przestępstwa, które według prawa polskiego zostało popełnione w całości albo w części na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, jak również na polskim statku wodnym lub powietrznym,
 - 6) osoba, przeciwko której jest lub było prowadzone postępowanie karne, z powodu wieku nie ponosi według prawa polskiego odpowiedzialności karnej za czyn będący podstawą wydania orzeczenia,
 - 7) osoba, przeciwko której jest lub było prowadzone postępowanie karne, korzysta z immunitetu, zgodnie z którym jest niemożliwy nadzór nad przestrzeganiem nałożonych obowiązków,
 - 8) orzeczenie dotyczy wyłącznie obowiązków innych niż określone w art. 611wd § 1,
 - 9) przestępstwo, którego dotyczy orzeczenie, w wypadku jurysdykcji polskich sądów karnych podlegałoby darowaniu na mocy amnestii.

Art. 611wh.

- § 1. W razie otrzymania od właściwego sądu lub innego organu państwa wydania nakazu informacji o tym, iż europejski nakaz ochrony nie podlega dalszemu wykonaniu, prokurator niezwłocznie wydaje postanowienie o zaprzestaniu jego wykonywania.
- § 2. Jeżeli dalsze wykonywanie nakazu nie jest możliwe z przyczyn faktycznych lub prawnych, prokurator niezwłocznie wydaje postanowienie o zaprzestaniu jego wykonywania i zawiadamia o tym właściwy sąd lub inny organ państwa wydania nakazu, osobę, przeciwko której jest lub było prowadzone postępowanie karne, oraz osobę podlegającą ochronie, jeżeli przebywają na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej.
- § 3. W razie otrzymania od właściwego sądu lub innego organu państwa wydania nakazu informacji o zmianie obowiązku nałożonego na osobę, przeciwko której jest lub było prowadzone postępowanie karne, prokurator rozpoznaje sprawę wykonania zmienionego nakazu na zasadach określonych w niniejszym rozdziale. Przepisu art. 611wg nie stosuje się, z wyjątkiem § 1 i § 2 pkt 2 i 8.

Art. 611wi.

- § 1. O treści postanowienia w przedmiocie wykonania europejskiego nakazu ochrony, o wniesieniu środka odwoławczego od tego postanowienia, o istotnych orzeczeniach zapadłych w trakcie postępowania, jak również o zmianie miejsca pobytu osoby, przeciwko której jest lub było prowadzone postępowanie karne, albo osoby podlegającej ochronie zawiadamia się niezwłocznie właściwy sąd lub inny organ państwa wydania nakazu.
- § 2. Prokurator zawiadamia niezwłocznie właściwy sąd lub inny organ państwa wydania nakazu o wszelkich okolicznościach mających wpływ na jego wykonanie, w szczególności o naruszeniu nałożonego obowiązku. Zawiadomienie o naruszeniu tego obowiązku następuje w formie zaświadczenia zawierającego informacje dotyczące osoby, przeciwko której jest lub było prowadzone postępowanie karne, oraz naruszonego obowiązku.
- § 3. W razie uzyskania informacji o naruszeniu nałożonego obowiązku prokurator może przedsięwziąć osobiście lub zlecić Policji sprawdzenie faktów w tym zakresie. Za zgodą osoby podlegającej ochronie prokurator może również wystąpić do właściwego komendanta Policji z wnioskiem o zastosowanie środków ochrony i pomocy przewidzianych w ustawie z dnia 28 listopada 2014 r. o ochronie i pomocy dla pokrzywdzonego i świadka (Dz. U. z 2015 r. poz. 21).
- § 4. W razie ustania przyczyn nałożenia obowiązku lub powstania przyczyn uzasadniających jego uchylenie lub zmianę prokurator może wystąpić do właściwego sądu lub innego organu państwa wydania nakazu o uchylenie lub zmianę nakazu.
- § 5. Zawiadomienia, o których mowa w § 1 i 2, oraz wystąpienie, o którym mowa w § 4, mogą zostać przekazane również przy użyciu urządzeń służących do automatycznego przesyłania danych, w sposób umożliwiający stwierdzenie autentyczności przekazanych dokumentów.
- § 6. Minister Sprawiedliwości określi, w drodze rozporządzenia, wzór zaświadczenia, o którym mowa w § 2, mając na uwadze konieczność udostępnienia państwu wydania nakazu wszelkich niezbędnych informacji umożliwiających podjęcie prawidłowej decyzji.

Art. 611wj. Koszty związane z wykonaniem nakazu ponosi Skarb Państwa.";

19) w art. 613 § 1 otrzymuje brzmienie:

„§ 1. Z wyjątkiem wypadków określonych w art. 592a–592f i w art. 595 oraz w rozdziałach 62a, 62b, 65a–65d, 66a–66d i 66f–66k z mającymi siedzibę za granicą organami obcego państwa oraz z osobami wymienionymi

w art. 578 oraz w art. 579 sądy i prokuratorzy każdorazowo porozumiewają się, w tym przy doręczaniu pism procesowych, za pośrednictwem Ministra Sprawiedliwości, a ten w razie potrzeby za pośrednictwem ministra właściwego do spraw zagranicznych."

Art. 21 W ustawie z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks karny wykonawczy (Dz. U. Nr 90, poz. 557, z późn. zm.⁹⁾) wprowadza się następujące zmiany:

1) w art. 43:

a) w § 8: – pkt 1 otrzymuje brzmienie:

„1) pomoc osobom pokrzywdzonym przestępstwem oraz osobom im najbliższym, zwłaszcza pomoc medyczną, psychologiczną, rehabilitacyjną, prawną oraz materialną, udzielaną przez jednostki niezaliczane do sektora finansów publicznych i nie działające w celu osiągnięcia zysku, w tym stowarzyszenia, fundacje, organizacje i instytucje," – po pkt 2 dodaje się pkt 2a w brzmieniu:

„2a) pomoc prawną i psychologiczną świadkom i osobom im najbliższym,"

b) § 9 otrzymuje brzmienie:

„§ 9. Powierzenie realizacji zadań, o których mowa w § 8 pkt 1, 2a–4, odbywa się w trybie otwartego konkursu ofert."

c) po § 9 dodaje się § 9a w brzmieniu:

„§ 9a. Do realizacji pomocy prawnej i psychologicznej pokrzywdzonym i świadkom na terenie sądu, jednostki organizacyjnej prokuratury lub jednostki organizacyjnej Policji wymagana jest zgoda prezesa sądu, kierownika jednostki organizacyjnej prokuratury bądź komendanta jednostki organizacyjnej Policji. Podmiot przystępujący do otwartego konkursu ofert dołącza do oferty dokument potwierdzający tę zgodę."

d) § 10 i 11 otrzymują brzmienie:

„§ 10. Dysponent Funduszu, udzielając dotacji celowej, zwanej dalej "dotacją", na realizację zadań, o których mowa w § 8 pkt 1, 2a–4, zawiera z podmiotem umowę.

§ 11. Podmioty, z którymi została zawarta umowa, są obowiązane do prowadzenia wyodrębnionej ewidencji księgowej otrzymanych środków i dokonywanych z tych środków wydatków oraz posiadania odrębnego rachunku bankowego przeznaczonego tylko do obsługi tych środków. "

e) po § 11 dodaje się § 11a w brzmieniu:

„§ 11a. Podmiot, który otrzymał dotację w celu świadczenia pomocy psychologicznej osobom pokrzywdzonym przestępstwem lub świadkom, jest obowiązany udzielić pomocy psychologicznej na wezwanie organu prowadzącego czynności operacyjno-rozpoznawcze albo sprawdzające lub postępowanie przygotowawcze albo sądu w terminie 14 dni od wezwania, chyba że określone w umowie środki przeznaczone na pomoc psychologiczną zostały wykorzystane lub pokrzywdzony lub świadek nie kwalifikuje się do udzielenia takiej pomocy",

f) po § 15 dodaje się § 15a w brzmieniu:

„§ 15a. Podmioty, o których mowa w § 15, nie mogą brać udziału w otwartym konkursie ofert, o którym mowa w § 9, do dnia zwrotu środków wraz z odsetkami i przez następne 12 miesięcy od tego dnia. "

g) w § 19 pkt 1 otrzymuje brzmienie:

„1) tryb udzielania pomocy osobom pokrzywdzonym przestępstwem, świadkom oraz osobom im najbliższym";

2) w art. 168a dodaje się § 6 w brzmieniu:

„§ 6. W uzasadnionych przypadkach zawiadomienie, o którym mowa w § 1, przekazuje się również świadkowi";

3) art. 180 otrzymuje brzmienie:

„Art. 180. W razie orzeczenia zakazu zajmowania określonego stanowiska lub wykonywania określonego zawodu, sąd przesyła odpis wyroku właściwemu organowi administracji rządowej lub samorządu terytorialnego oraz pracodawcy albo instytucji, w której skazany zajmuje objęte zakazem stanowisko lub wykonuje objęty zakazem zawód. Jeżeli skazany zajmuje stanowisko kierownicze lub inne odpowiedzialne stanowisko, sąd przesyła odpis wyroku również właściwej jednostce nadrzędnej. W odpisie wyroku nie ujawnia się danych pokrzywdzonego".

Art. 22 W ustawie z dnia 24 sierpnia 2001 r. – Kodeks postępowania w sprawach o wykroczenia (Dz. U. z 2013 r. poz. 395, z późn. zm.¹⁰⁾) wprowadza się następujące zmiany:

1) w art. 37:

a) w § 11 pkt 1 otrzymuje brzmienie:

„1) protokołu pisemnego innego niż ten, o którym mowa w § 2 pkt 2, stosuje się odpowiednio także przepisy art. 145, art. 148 § 1, 2, 3 i 4 i art. 149 § 2 Kodeksu postępowania karnego; "

b) dodaje się § 13 w brzmieniu:

„§ 13. Na wniosek pokrzywdzonego lub świadka stosuje się odpowiednio przepisy art. 148 § 2a–2c oraz art. 156a Kodeksu postępowania karnego, chyba że utrudni to postępowanie lub sprzeciwia się temu ważny interes jego uczestnika. O prawie tym należy pokrzywdzonego i świadka pouczyć. ";

2) w art. 41 § 1 otrzymuje brzmienie:

„§ 1. Przy przeprowadzaniu dowodu z zeznań świadka stosuje się odpowiednio przepisy art. 177, art. 178, art. 182, art. 183, art. 185–190, art. 191 § 1–2 oraz art. 192 Kodeksu postępowania karnego. ”.

Art. 23 W ustawie z dnia 5 sierpnia 2010 r. o ochronie informacji niejawnych (Dz. U. Nr 182, poz. 1228) w art. 5 w ust. 1 pkt 7 otrzymuje brzmienie:

„7) zagrazi lub może zagrazić życiu lub zdrowiu świadków koronnych lub osób dla nich najbliższych, osób, którym udzielono środków ochrony i pomocy przewidzianych w ustawie z dnia 28 listopada 2014 r. o ochronie i pomocy dla pokrzywdzonego i świadka (Dz. U. z 2015 r. poz. 21), albo świadków, o których mowa w art. 184 ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks postępowania karnego, lub osób dla nich najbliższych. ”.

Art. 24 W ustawie z dnia 27 września 2013 r. o zmianie ustawy – Kodeks postępowania karnego oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. poz. 1247 oraz z 2014 r. poz. 1556 i 1778) wprowadza się następujące zmiany:

1) w art. 1:

a) pkt 16 otrzymuje brzmienie:

16) art. 61 otrzymuje brzmienie:

„Art. 61.

§ 1. W razie śmierci oskarżyciela prywatnego postępowanie zawiesza się, a osoby najbliższe lub osoby pozostające na utrzymaniu zmarłego mogą wstąpić w jego prawa. Postanowienie o zawieszeniu postępowania może wydać także referendarz sądowy.

§ 2. Jeżeli w terminie zawitym 3 miesięcy od dnia śmierci oskarżyciela prywatnego osoba uprawniona nie wstąpi w prawa zmarłego, sąd lub referendarz sądowy umarza postępowanie.”;

b) w pkt 115:

– w art. 349 w § 7 zdanie drugie otrzymuje brzmienie: „ Przepisy art. 350 § 2–4 stosuje się odpowiednio.”

– w art. 350 dodaje się § 4 w brzmieniu:

„§ 4. O terminie i miejscu rozprawy głównej zawiadamia się pokrzywdzonego. ”;

2) w art. 18 pkt 13 otrzymuje brzmienie:

13) w art. 41 § 1 otrzymuje brzmienie:

„§ 1. Przy przeprowadzaniu dowodu z zeznań świadka stosuje się odpowiednio przepisy art. 177, art. 178, art. 178a, art. 182, art. 183, art. 185–190, art. 191 § 1–2 oraz art. 192 Kodeksu postępowania karnego.”;

Art. 25 [Przepis przejściowy] Przepisy art. 148 § 2a–2c i art. 156a ustawy, o której mowa w art. 20 niniejszej ustawy, oraz art. 37 § 13 ustawy, o której mowa w art. 22 niniejszej ustawy, stosuje się do spraw wszczętych po dniu wejścia w życie niniejszej ustawy.

Art. 26 [Akty wykonawcze] Dotychczasowe przepisy wykonawcze wydane na podstawie:

1) art. 300 § 3 ustawy, o której mowa w art. 20 niniejszej ustawy, zachowują moc do dnia wejścia w życie nowych przepisów wykonawczych wydanych na podstawie art. 300 § 3 ustawy, o której mowa w art. 20 w brzmieniu nadanym niniejszą ustawą,

2) art. 43 § 19 ustawy, o której mowa w art. 21 niniejszej ustawy, zachowują moc do dnia wejścia w życie nowych przepisów wykonawczych wydanych na podstawie art. 43 § 19 ustawy, o której mowa w art. 21 w brzmieniu nadanym niniejszą ustawą – nie dłużej jednak niż przez 6 miesięcy od dnia wejścia w życie niniejszej ustawy.

Art. 27 [Limity wydatków]

1. W latach 2015–2024 maksymalny limit wydatków budżetu państwa będący skutkiem finansowym ustawy wynosi 435 473 132 zł, z tym że w:

1) 2015 r. – 27 357 632 zł;

2) 2016 r. – 30 132 488 zł;

3) 2017 r. – 33 032 840 zł;

4) 2018 r. – 36 435 176 zł;

5) 2019 r. – 39 969 980 zł;

6) 2020 r. – 43 999 796 zł;

7) 2021 r. – 48 413 072 zł;

8) 2022 r. – 53 202 836 zł;

9) 2023 r. – 58 501 556 zł;

10) 2024 r. – 64 427 756 zł.

2. Minister właściwy do spraw wewnętrznych monitoruje wykorzystanie zaplanowanych na dany rok wydatków na środki ochrony i pomocy, obejmujących łącznie limit wydatków będący skutkiem finansowym ustawy, o którym mowa w ust. 1.

3. W ramach procesu monitorowania, o którym mowa w ust. 2, minister właściwy do spraw wewnętrznych dokonuje, co najmniej cztery razy w roku, według stanu na koniec każdego kwartału, analizy stopnia wykorzystania zaplanowanych na dany rok wydatków na środki ochrony i pomocy.

4. W przypadku zagrożenia przyjętej na dany rok budżetowy łącznej wielkości planowanych wydatków, o których mowa w ust. 2, w szczególności w sytuacji, gdy część planowanych wydatków, o których mowa w ust. 2, przypadająca proporcjonalnie na okres od początku roku kalendarzowego do końca danego kwartału została przekroczona:

- 1) po pierwszym kwartale – co najmniej o 15%,
- 2) po dwóch kwartałach – co najmniej o 10%,
- 3) po trzech kwartałach – co najmniej o 5%

– minister właściwy do spraw wewnętrznych wdraża mechanizmy korygujące zmierzające w szczególności do zmniejszenia wydatków na środki ochrony i pomocy dla pokrzywdzonego i świadka.

Art. 28 [Wejście w życie] Ustawa wchodzi w życie po upływie 3 miesięcy od dnia ogłoszenia, z wyjątkiem art. 20 pkt 18 i 19, które wchodzi w życie z dniem 11 stycznia 2015 r.

3. Ustawa o świadku koronnym
z dnia 25 czerwca 1997 r. (Dz. U. Nr 114, poz. 738)
t.j. z dnia 12 lutego 2007 r. (Dz. U. Nr 36, poz. 232)
t.j. z dnia 2 grudnia 2014 r. (Dz. U. z 2014 r. poz. 1801)
t.j. z dnia 22 lipca 2016 r. (Dz. U. z 2016 r. poz. 1197)
(zm.)

Art. 1 [Zakres stosowania]

1. Przepisy ustawy stosuje się w sprawach o przestępstwo lub przestępstwo skarbowe popełnione w zorganizowanej grupie albo związku mających na celu popełnienie przestępstwa lub przestępstwa skarbowego.
2. Przepisy ustawy stosuje się także w sprawach o przestępstwa określone w:
 - 1) art. 228 § 1 i 3–6, art. 229 § 1 i 3–5, art. 230 § 1, art. 230a § 1, art. 231 § 1 i 2, art. 250a § 1 i 2, art. 258 oraz art. 296a § 1, 2 i 4 Kodeksu karnego;
 - 2) art. 46 ust. 1, 2 i 4, art. 47 oraz art. 48 ust. 1 i 2 ustawy z dnia 25 czerwca 2010 r. o sporcie (Dz. U. z 2016 r. poz. 176).

Art. 2 [Świadek koronny] Świadkiem koronnym jest podejrzany, który został dopuszczony do składania zeznań w charakterze świadka, na zasadach i w trybie określonych niniejszą ustawą.

Art. 3 [Warunki dopuszczalności dowodu]

1. Można dopuścić dowód z zeznań świadka koronnego, jeżeli łącznie zostały spełnione następujące warunki:
 - 1) do chwili wniesienia aktu oskarżenia do sądu jako podejrzany w swoich wyjaśnieniach:
 - a) przekazał organowi prowadzącemu postępowanie informacje, które mogą przyczynić się do ujawnienia okoliczności przestępstwa, wykrycia pozostałych sprawców, ujawnienia dalszych przestępstw lub zapobieżenia im,
 - b) ujawnił majątek swój oraz znany mu majątek pozostałych sprawców przestępstwa lub przestępstwa skarbowego, o których mowa w art. 1;
 - 2) podejrzany zobowiązał się do złożenia przed sądem wyczerpujących zeznań dotyczących osób uczestniczących w przestępstwie lub przestępstwie skarbowym oraz pozostałych okoliczności, o których mowa w pkt 1 lit. a, popełnienia przestępstwa lub przestępstwa skarbowego określonego w art. 1.
2. Można uzależnić dopuszczenie dowodu z zeznań świadka koronnego także od zobowiązania się podejrzanego do zwrotu korzyści majątkowej odniesionej z przestępstwa lub przestępstwa skarbowego oraz naprawienia szkody nimi wyrządzonej.
3. Z czynności, o których mowa w ust. 1 pkt 2 i ust. 2, sporządza się protokół, a także poucza się podejrzanego o treści art. 10 i 11, zamieszczając o tym wzmiankę w protokole.

Art. 4 [Wyłączenia stosowania ustawy] Przepisów ustawy nie stosuje się do podejrzanego, który w związku z udziałem w przestępstwie lub przestępstwie skarbowym określonym w art. 1:

- 1) usiłował popełnić albo popełnił zbrodnię zabójstwa lub współdziałał w popełnieniu takiej zbrodni;
- 2) nakłaniał inną osobę do popełnienia czynu zabronionego, określonego w art. 1, w celu skierowania przeciwko niej postępowania karnego;
- 3) kierował zorganizowaną grupą albo związkiem mającymi na celu popełnienie przestępstwa lub przestępstwa skarbowego.

Art. 5 [Postanowienie]

1. Postanowienie w przedmiocie dopuszczenia dowodu z zeznań świadka koronnego wydaje sąd okręgowy właściwy dla miejsca prowadzenia postępowania przygotowawczego na wniosek prokuratora prowadzącego lub nadzorującego postępowanie przygotowawcze, złożony po uzyskaniu zgody Prokuratora Generalnego lub upoważnionego przez niego zastępcy Prokuratora Generalnego.

2. Sąd bada, na podstawie danych zawartych we wniosku i materiałach zgromadzonych w sprawie, czy zachodzą warunki określone w art. 1, 3 i 4.
3. Przed wydaniem postanowienia sąd przesłuchuje podejrzanego co do okoliczności, o których mowa w art. 3 ust. 1 i 2. Jeżeli stawił się obrońca, dopuszcza się go, na żądanie podejrzanego, do udziału w przesłuchaniu; zawiadomienie obrońcy o terminie przesłuchania jest obowiązkowe, gdy żąda tego podejrzany.
4. Sąd określa termin i sposób wykonania zobowiązania, o którym mowa w art. 3 ust. 2.
5. Sąd wydaje postanowienie w terminie 14 dni od dnia wpływu wniosku.
6. Na postanowienie sądu prokuratorowi przysługuje zażalenie.

Art. 5a [Zapoznanie z treścią postanowienia] Jeżeli prokurator prowadzący lub nadzorujący postępowanie przygotowawcze nie występuje z wnioskiem, o którym mowa w art. 5 ust. 1, wydaje w tym przedmiocie postanowienie i zapoznaje z jego treścią podejrzanego.

Art. 6 [Zakaz dowodowy] Jeżeli prokurator wydał postanowienie, o którym mowa w art. 5a, albo sąd wydał postanowienie o odmowie dopuszczenia dowodu z zeznań świadka koronnego, wyjaśnienia podejrzanego, o których mowa w art. 3 ust. 1 pkt 1 oraz art. 5 ust. 3, nie mogą stanowić dowodu; w takim wypadku czynności przeprowadzone na zasadach i w trybie określonych niniejszą ustawą uznaje się za niebyłe, a zniszczeniu podlegają następujące dokumenty:

- 1) postanowienia o przedstawieniu zarzutów wydane w oparciu o wyjaśnienia, o których mowa w art. 3 ust. 1 pkt 1;
- 2) protokoły zawierające wyjaśnienia i oświadczenia podejrzanego, o których mowa w art. 3 ust. 1 pkt 1 i art. 5 ust. 3;
- 3) wnioski prokuratora, sporządzone na podstawie art. 5 ust. 1.

Art. 7 [Zawieszenie postępowania]

1. W razie wydania przez sąd postanowienia o dopuszczeniu dowodu z zeznań świadka koronnego, prokurator sporządza odpisy materiałów dotyczących osoby wskazanej w postanowieniu sądu i wyłącza je do odrębnego postępowania, które następnie zawiesza; zawieszenie postępowania trwa do czasu prawomocnego zakończenia postępowania przeciwko pozostałym sprawcom.
2. Na postanowienie o zawieszeniu postępowania na podstawie ust. 1 zażalenie nie przysługuje.

Art. 8 [Wyłączenie stosowania przepisów] W stosunku do świadka koronnego nie stosuje się przepisów art. 182–185 Kodeksu postępowania karnego.

Art. 9 [Wyłączenie karalności]

1. Sprawca nie podlega karze za przestępstwa lub przestępstwa skarbowe określone w art. 1, w których uczestniczył i które jako świadek koronny ujawnił w trybie określonym niniejszą ustawą.
2. Prokurator wydaje postanowienie o umorzeniu postępowania w ciągu 14 dni od dnia uprawomocnienia się orzeczenia kończącego postępowanie przeciwko tym sprawcom, których udział w przestępstwie świadek koronny ujawnił oraz przeciwko którym zeznawał. Przepisów art. 459 i 465 Kodeksu postępowania karnego nie stosuje się.

Art. 10 [Wyłączenie stosowania]

1. Przepisów art. 9 nie stosuje się, jeżeli świadek koronny w toku postępowania:
 - 1) zeznał nieprawdę lub zataił prawdę co do istotnych okoliczności sprawy albo odmówił zeznań przed sądem;
 - 2) popełnił nowe przestępstwo lub przestępstwo skarbowe, działając w zorganizowanej grupie albo związku mających na celu popełnienie przestępstwa lub przestępstwa skarbowego;
 - 3) zataił majątek, o którym mowa w art. 3 ust. 1 pkt 1 lit. b.
2. W wypadku określonym w ust. 1 prokurator podejmuje zawieszone postępowanie.
3. Prokurator podejmuje zawieszone postępowanie, jeżeli zostały ujawnione okoliczności, o których mowa w art. 4.
4. Prokurator może podjąć zawieszone postępowanie, jeżeli świadek koronny popełnił nowe przestępstwo umyślne lub umyślne przestępstwo skarbowe albo nie wykonał zobowiązania, o którym mowa w art. 3 ust. 2.
5. Na postanowienie o podjęciu zawieszzonego postępowania świadkowi koronnemu przysługuje zażalenie do sądu, o którym mowa w art. 5 ust. 1.

Art. 11 [Wznowienie postępowania]

1. Postępowanie wznawia się, niezależnie od podstaw określonych w art. 327 § 2 Kodeksu postępowania karnego, jeżeli w ciągu 5 lat od uprawomocnienia się postanowienia o umorzeniu postępowania na podstawie art. 9:
 - 1) świadek koronny popełnił nowe przestępstwo lub przestępstwo skarbowe, działając w zorganizowanej grupie albo związku mających na celu popełnienie przestępstwa lub przestępstwa skarbowego;

- 2) zostały ujawnione okoliczności świadczące o tym, że świadek koronny świadomie nie wykonał obowiązku, o którym mowa w art. 3 ust. 1 pkt 1 lit. b lub ust. 2;
 - 3) zostały ujawnione okoliczności, o których mowa w art. 4.
2. Jeżeli świadek koronny, w ciągu 5 lat od uprawomocnienia się postanowienia o umorzeniu postępowania na podstawie art. 9, popełnił nowe przestępstwo umyślne lub umyślne przestępstwo skarbowe, postępowanie to można wznowić.
 3. Na postanowienie o wznowieniu postępowania świadkowi koronnemu przysługuje zażalenie do sądu, o którym mowa w art. 5 ust. 1.

Art. 12 [Nadzwyczajne złagodzenie kary] W wypadku podjęcia albo wznowienia postępowania z powodów, o których mowa w art. 10 ust. 1 pkt 1 lub ust. 4 albo art. 11 ust. 2, skazując za przestępstwo lub przestępstwo skarbowe objęte tym postępowaniem, sąd może zastosować nadzwyczajne złagodzenie kary.

Art. 13 [Wyłączenie jawności rozprawy]

1. Sąd, na wniosek świadka koronnego, wyłącza jawność rozprawy na czas jego przesłuchania. Świadka należy pouczyć o tym uprawnieniu. W razie wyłączenia jawności, przepisów art. 361 § 1 i 3 Kodeksu postępowania karnego nie stosuje się.
2. Wyłączając jawność rozprawy na podstawie ust. 1, sąd zarządza zakaz wnoszenia na salę rozpraw urzędzeń rejestrujących dźwięk, obraz lub zdolnych do przekazania dźwięku lub obrazu, a także poddanie się kontroli w celu realizacji tego zarządzenia.

Art. 14 [Ochrona i pomoc]

1. W razie zagrożenia życia lub zdrowia świadka koronnego lub osoby dla niego najbliższej w rozumieniu przepisów Kodeksu karnego, mogą być oni objęci ochroną osobistą, a także uzyskać pomoc w zakresie zmiany miejsca pobytu lub zatrudnienia, a w szczególnie uzasadnionych wypadkach można wydać im dokumenty umożliwiające używanie innych niż własne danych osobowych, w tym uprawniające do przekroczenia granicy państwowej, jak również mogą uzyskać inną formę pomocy, a zwłaszcza przeprowadzenie zabiegu chirurgicznego usuwającego charakterystyczne elementy wyglądu lub operacji plastycznej.
- 1a. W razie stwierdzenia takiej potrzeby i za zgodą osoby objętej ochroną Dyrektor Generalny Służby Więziennej może wprowadzić ograniczenia przysługujących jej uprawnień, określonych w art. 91, art. 91a, art. 92, art. 100, art. 102 pkt 2, 5, 6 i 8, art. 105 § 1, art. 105b § 1, art. 106 § 1 i 2, art. 110a § 1, art. 113a § 3, art. 116 § 1 pkt 4, art. 130 § 1, art. 141 § 1, art. 211 § 2 i art. 218 § 1 Kodeksu karnego wykonawczego.
- 1b. W wypadku braku możliwości zapewnienia świadkowi koronnemu lub osobie dla niego najbliższej świadczeń opieki zdrowotnej w ramach powszechnego ubezpieczenia zdrowotnego, osobom tym może być przyznana pomoc finansowa na pokrycie kosztów uzyskania świadczeń opieki zdrowotnej określonych w art. 15 ust. 2 ustawy z dnia 27 sierpnia 2004 r. o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych (Dz. U. z 2015 r. poz. 581, z późn. zm.¹⁾).
2. W razie niemożności zatrudnienia świadka koronnego lub osoby dla niego najbliższej, może być im przyznana pomoc finansowa, w szczególności przeznaczona na pokrycie kosztów utrzymania.
3. Ochroną lub pomocą, o których mowa w ust. 1, 1a, 1b i 2, z wyłączeniem wydania dokumentów, o których mowa w ust. 1, można również objąć, do czasu uprawomocnienia się postanowienia określonego w art. 5 ust. 1, podejrzanego, który spełnił warunki przewidziane w art. 3 ust. 1, lub osobę dla niego najbliższą w rozumieniu przepisów Kodeksu karnego.
4. Niedopuszczalna jest czynność dowodowa zmierzająca do ujawnienia okoliczności, o których mowa w ust. 1, 1b i 2.

Art. 15 [Odesłanie] Warunki i zasady udzielania ochrony lub pomocy, o których mowa w art. 14, za granicą może określić umowa międzynarodowa.

Art. 16 [Zobowiązanie]

1. Objęcie osoby pełnoletniej ochroną lub pomocą, o których mowa w art. 14, uzależnia się od złożenia Komendantowi Centralnego Biura Śledczego Policji lub Dyrektorowi Generalnemu Służby Więziennej przez tę osobę pisemnego zobowiązania do:
 - 1) przestrzegania zasad i zaleceń w zakresie udzielonej ochrony, a także
 - 2) wykonywania obowiązków ciążących z mocy ustawy oraz wynikających z prawomocnych orzeczeń i decyzji – w razie korzystania z ochrony lub pomocy polegających na zmianie miejsca pobytu lub wydaniu dokumentów, o których mowa w art. 14 ust. 1.
2. (*uchylony*)

Art. 17 [Postanowienie]

1. W przedmiocie zastosowania ochrony lub pomocy, o których mowa w art. 14, prokurator wydaje postanowienie na wniosek świadka koronnego, podejrzanego, który spełnił warunki przewidziane w art. 3 ust. 1, lub osoby dla nich najbliższej w rozumieniu przepisów Kodeksu karnego.
2. W przedmiocie ochrony osobistej, na wniosek świadka koronnego lub osoby dla niego najbliższej w rozumieniu przepisów Kodeksu karnego, odbywających karę pozbawienia wolności lub tymczasowo aresztowanych, przebywających w zakładach karnych lub aresztach śledczych, prokurator wydaje postanowienie o udzieleniu ochrony osobistej, które wykonuje Dyrektor Generalny Służby Więziennej.
3. Postanowienie prokuratora o objęciu ochroną lub pomocą osób, o których mowa w ust. 1 lub 2, może być wydane także z urzędu – za zgodą tych osób.
4. Na postanowienie w przedmiocie zastosowania ochrony lub pomocy, o którym mowa w ust. 1–3, przysługuje zażalenie.

Art. 18 [Organ wykonawczy; wyłączenie przestępstwa]

1. Organem właściwym do wykonywania postanowień, o których mowa w art. 17 ust. 1 i 3, jest Komendant Centralnego Biura Śledczego Policji, z wyjątkiem postanowień o ochronie osobistej osób odbywających karę pozbawienia wolności lub tymczasowo aresztowanych, przebywających w zakładach karnych lub aresztach śledczych.
2. Komendant Centralnego Biura Śledczego Policji określa formy ochrony lub pomocy odpowiednio do stopnia zagrożenia osób, o których mowa w art. 17 ust. 1.
3. Komendant Centralnego Biura Śledczego Policji, odpowiednio do okoliczności, może zmieniać formy ochrony lub pomocy, w tym wysokość pomocy finansowej.
4. Na zarządzenie Komendanta Centralnego Biura Śledczego Policji w przedmiocie, o którym mowa w ust. 2 i 3, przysługuje zażalenie do prokuratora prowadzącego albo nadzorującego postępowanie przygotowawcze.
5. Zażalenie w przedmiocie wydania dokumentów, przeprowadzenia zabiegu chirurgicznego lub operacji plastycznej, o których mowa w art. 14, rozpoznaje Prokurator Generalny.

Art. 18a [Wprowadzanie danych]

1. Funkcjonariusze Policji, w ramach wykonywanej ochrony, mogą wprowadzać, także w drodze czynności operacyjno-rozpoznawczych, współdziałając z właściwymi organami państwa, dane, o których mowa w art. 14 ust. 1, do systemów informatycznych oraz kartotek, skorowidzów, ksiąg, wykazów i innych zbiorów ewidencyjnych organów państwowych oraz jednostek samorządu terytorialnego, innych państwowych lub komunalnych jednostek organizacyjnych oraz podmiotów niepaństwowych, realizujących zadania publiczne.
2. Podmioty wymienione w ust. 1 są obowiązane udzielać pomocy funkcjonariuszom Policji oraz współdziałającym z nimi funkcjonariuszom innych organów państwa przy wykonywaniu zadań, o których mowa w przywołanym przepisie.
3. Nie popełnia przestępstwa, kto zgodnie z przepisami niniejszej ustawy poleca sporządzić, kieruje sporządzaniem, udziela pomocy w sporządzeniu, sporządza oraz zabezpiecza dokumenty lub posługuje się dokumentami, o których mowa w art. 14 ust. 1.

Art. 18b [Cofnięcie ochrony lub pomocy]

1. W wypadku umyślnego naruszenia przez osobę objętą ochroną zasad lub zaleceń w zakresie ochrony lub uporczywego uchylania się od wykonywania obowiązków, o których mowa w art. 16 ust. 1 pkt 2, Komendant Centralnego Biura Śledczego Policji albo Dyrektor Generalny Służby Więziennej występuje do prokuratora prowadzącego postępowanie z wnioskiem o cofnięcie ochrony lub pomocy.
2. W przedmiocie wniosku, o którym mowa w ust. 1, prokurator wydaje postanowienie.
3. Prokurator prowadzący postępowanie może wydać postanowienie o cofnięciu albo zakończeniu ochrony lub pomocy – z urzędu lub na wniosek osoby, której udzielono ochrony lub pomocy, po zasięgnięciu opinii Komendanta Centralnego Biura Śledczego Policji, a w wypadku, o którym mowa w art. 17 ust. 2, Dyrektora Generalnego Służby Więziennej.
4. Na postanowienie w przedmiocie cofnięcia albo zakończenia ochrony lub pomocy osobom, których postanowienie dotyczy, przysługuje zażalenie do prokuratora nadrzędnego.
5. Wydanie postanowienia o cofnięciu albo zakończeniu ochrony lub pomocy nie jest uzależnione od wydania postanowienia o umorzeniu zawieszono postępowania określonego w art. 9 ust. 2.

Art. 19 [Doręczanie przesyłek]

1. W razie zastosowania ochrony lub pomocy polegającej na zmianie miejsca pobytu lub wydaniu dokumentów, o których mowa w art. 14 ust. 1, Komendant Centralnego Biura Śledczego Policji może zobowiązać operatora pocztowego w rozumieniu ustawy z dnia 23 listopada 2012 r. – Prawo pocztowe (Dz. U. poz. 1529 oraz z 2015 r. poz. 1830) lub jego placówkę pocztową do:
 - 1) przekazywania pod wskazany przez siebie adres przesyłek przeznaczonych dla osoby objętej ochroną;
 - 2) doręczania przesyłek przeznaczonych dla osoby objętej ochroną za pośrednictwem osoby przez niego upoważnionej.

2. Komendant Centralnego Biura Śledczego Policji zapewnia niezwłoczne doręczanie przesyłek adresatowi w wypadkach, o których mowa w ust. 1.
3. Przekazanie lub doręczenie przez placówkę pocztową przesyłki w sposób przewidziany w ust. 1 uważa się za doręczenie w rozumieniu ustawy z dnia 23 listopada 2012 r. – Prawo pocztowe.

Art. 20 [Pełnomocnik] Komendant Centralnego Biura Śledczego Policji ustanawia, w razie stwierdzenia takiej potrzeby i za zgodą osoby objętej ochroną, pełnomocnika tej osoby; do pełnomocnika stosuje się odpowiednio przepisy regulujące postępowanie, w którym został on ustanowiony.

Art. 21 [Zwrot świadczeń i dokumentów]

1. W razie podjęcia zawieszzonego postępowania karnego w wypadkach określonych w art. 10 albo wznowienia postępowania karnego w wypadkach określonych w art. 11, świadek koronny jest zobowiązany do zwrotu właściwemu organowi równowartości świadczeń otrzymanych w ramach pomocy, a jeżeli pomoc polegała na wydaniu dokumentów, o których mowa w art. 14 ust. 1, również do zwrotu tych dokumentów.
2. Prokurator może także zobowiązać podejrzanego, który spełnił warunki przewidziane w art. 3 ust. 1, do zwrotu właściwemu organowi równowartości świadczeń otrzymanych w ramach pomocy, jeżeli prokurator nie wystąpił z wnioskiem, o którym mowa w art. 5 ust. 1, albo sąd wydał postanowienie o odmowie dopuszczenia dowodu z zeznań świadka koronnego.
3. Na postanowienie określone w ust. 1 i 2 przysługuje zażalenie do sądu, o którym mowa w art. 5 ust. 1.
4. W razie uchylania się od obowiązku zwrotu równowartości udzielonej pomocy lub wydanych dokumentów, stosuje się przepisy o postępowaniu egzekucyjnym w administracji.

Art. 22 [Upoważnienie] Rada Ministrów określi, w drodze rozporządzenia, szczegółowe warunki, zakres, sposób udzielania, wykonywania, cofania oraz zakończenia ochrony i pomocy, o których mowa w art. 14 ust. 1, 1b, 2 i 3 oraz art. 19 ust. 1 i 2, mając na względzie potrzebę zapewnienia bezpieczeństwa odpowiednio do rodzaju i stopnia zagrożenia oraz pomocy na poziomie co najmniej minimum socjalnego.

Art. 23 [Tajemnica państwowa] Ochronie zgodnie z przepisami o ochronie informacji niejawnych podlegają:

- 1) przebieg i treść czynności, o których mowa w art. 3, 5 i 5a, do chwili uprawomocnienia się postanowienia sądu o dopuszczeniu dowodu z zeznań świadka koronnego;
- 2) okoliczności dotyczące ochrony lub pomocy, o których mowa w art. 14–20.

Art. 24 [Odpowiednie stosowanie]

1. Przepisy ustawy stosuje się odpowiednio w sprawach podlegających orzecznictwu sądów wojskowych, z tym że postanowienie w przedmiocie dopuszczenia dowodu z zeznań świadka koronnego wydaje wojskowy sąd okręgowy właściwy dla miejsca prowadzenia postępowania przygotowawczego.
2. (*uchylony*)

Art. 25 [Odesłanie] W zakresie nieuregulowanym w ustawie stosuje się przepisy Kodeksu postępowania karnego.

Art. 26 (*uchylony*)

Art. 27 [Wejście w życie] Ustawa wchodzi w życie z dniem 1 września 1998 r.

4. Ustawa o likwidacji niepodjętych depozytów

1)

z dnia 18 października 2006 r. (Dz. U. Nr 208, poz. 1537)

(zm. Dz. U. 2009 Nr 157, poz. 1241)

Art. 1 [Zakres przedmiotowy] Ustawa reguluje zasady i tryb likwidacji niepodjętych depozytów znajdujących się w dyspozycji jednostek sektora finansów publicznych.

Art. 2 [Definicje ustawowe] ²⁾ W rozumieniu ustawy:

- 1) depozytami są:
 - a) środki pieniężne, papiery wartościowe i rzeczy złożone do depozytu albo depozytu sądowego,
 - b) rzeczy stanowiące dowody rzeczowe oraz rzeczy zatrzymane, co do których zapadło prawomocne orzeczenie o wydaniu ich uprawnionemu lub złożeniu do depozytu sądowego,
 - c) środki pieniężne, papiery wartościowe i rzeczy złożone do depozytu jako kaucje i wadia;
- 2) jednostką sektora finansów publicznych jest jednostka wymieniona w art. 9 ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych (Dz. U. Nr 157, poz. 1240);

3) likwidacją niepodjętego depozytu jest przejście praw do tego depozytu na rzecz Skarbu Państwa.

Art. 3 [Wyłączenie zastosowania ustawy] Ustawy nie stosuje się do rzeczy, pieniędzy i papierów wartościowych złożonych do depozytu, jeżeli przepisy szczególne regulują postępowanie związane ze złożeniem ich do depozytu i likwidacją w razie ich niepodjęcia.

Art. 4 [Likwidacja z mocy prawa]

1. Likwidacja niepodjętego depozytu z mocy prawa następuje w razie niepodjęcia depozytu przez uprawnionego, mimo upływu terminu do odbioru depozytu.
2. Termin do odbioru depozytu wynosi 3 lata od dnia doręczenia wezwania do odbioru uprawnionemu lub wezwania, o którym mowa w art. 6 ust. 5.

Art. 5 [Skarb Państwa]

1. Z chwilą likwidacji niepodjętego depozytu na Skarb Państwa przechodzą wszelkie korzyści i ciężary, jakie przyniósł od dnia, w którym znalazł się w dyspozycji przechowującego depozyt.
2. Likwidacja niepodjętego depozytu nie uchyla skutków prawnych wynikających ze złożenia przedmiotu świadczenia do depozytu, określonych w odrębnych przepisach.

Art. 6 [Wezwanie do odbioru]

1. Przechowujący depozyt jest obowiązany wezwać uprawnionego do odbioru depozytu w terminie, o którym mowa w art. 4 ust. 2, oraz pouczyć go o skutkach jego niepodjęcia.
2. Wezwanie do odbioru depozytu powinno nastąpić niezwłocznie po jego złożeniu lub uzyskaniu wiadomości o wystąpieniu okoliczności, która umożliwia odebranie tego depozytu.
3. W przypadku gdy nie jest znane miejsce zamieszkania lub siedziba uprawnionego, przechowujący depozyt występuje do organu prowadzącego właściwą ewidencję, rejestr lub zbiór danych o udzielenie informacji umożliwiających ustalenie tego miejsca.
4. W przypadku gdy uprawniony nie jest znany albo nie jest możliwe ustalenie jego miejsca zamieszkania albo siedziby na podstawie ewidencji, rejestrów lub zbiorów danych, wezwanie do odbioru może nastąpić po upływie 3 lat od dnia złożenia przedmiotu do depozytu.
5. W przypadku braku możliwości doręczenia wezwania do odbioru depozytu lub nieustalenia uprawnionego, przechowujący depozyt jest obowiązany dokonać wezwania poprzez jego wywieszenie na tablicy informacyjnej w swojej siedzibie na okres 6 miesięcy. Jeżeli szacunkowa wartość depozytu przekracza kwotę 5 000 zł, przechowujący depozyt zamieszcza również ogłoszenie w dzienniku poczytnym w danej miejscowości lub w Biuletynie Informacji Publicznej.

Art. 7 [Depozyt ulegający łatwemu zepsuciu]

1. Depozyt ulegający łatwemu zepsuciu przechowujący depozyt jest obowiązany niezwłocznie sprzedać z wolnej ręki.
2. Depozyt, którego przechowywanie byłoby związane z kosztami niewspółmiernie wysokimi w stosunku do jego wartości lub nadmiernymi trudnościami albo powodowałoby znaczne obniżenie jego wartości, sąd, na wniosek przechowującego depozyt, postanowi sprzedać według przepisów ustawy z dnia 17 listopada 1964 r. – Kodeks postępowania cywilnego (Dz. U. Nr 43, poz. 296, z późn. zm.³⁾) o egzekucji z ruchomości.
3. Wniosek, o którym mowa w ust. 2, rozpoznaje sąd rejonowy właściwy ze względu na miejsce złożenia depozytu, stosując odpowiednio przepisy ustawy z dnia 17 listopada 1964 r. – Kodeks postępowania cywilnego o postępowaniu nieprocesowym.
4. Na postanowienie sądu przysługuje zażalenie.
5. Suma uzyskana ze sprzedaży wchodzi w miejsce depozytu, po potrąceniu kosztów sprzedaży.

Art. 8 [Koszty]

1. Koszty przechowywania i sprzedaży depozytu oraz utrzymania go w należyтым stanie, a także koszty zawiadomień i poszukiwań ponosi uprawniony.
2. Depozyt może być wydany po uiszczeniu przez uprawnionego kosztów, o których mowa w ust. 1.
3. W przypadku gdy uprawniony nie jest znany albo nie jest możliwe ustalenie jego miejsca zamieszkania albo siedziby, koszty określone w ust. 1 ponosi Skarb Państwa.

Art. 9 [Sąd]

1. Likwidację niepodjętego depozytu stwierdza sąd na wniosek przechowującego depozyt.
2. Jeżeli przechowującym depozyt jest sąd, likwidację niepodjętego depozytu sąd stwierdza z urzędu.

Art. 10 [Przekazanie] Depozyt, który przeszedł na własność Skarbu Państwa, przechowujący depozyt przekazuje naczelnikowi właściwego urzędu skarbowego.

Art. 11 W ustawie z dnia 17 listopada 1964 r. – Kodeks postępowania cywilnego (Dz. U. Nr 43, poz. 296, z późn. zm.⁴⁾) wprowadza się następujące zmiany:

- 1) w art. 519¹ w § 4 kropkę na końcu zastępuje się przecinkiem oraz dodaje się pkt 5 w brzmieniu:
„5) likwidacji niepodjętych depozytów. ”;
- 2) w części pierwszej w księdze drugiej w tytule II dział V otrzymuje brzmienie:

Dział V Sprawy depozytowe

Rozdział 1

Złożenie przedmiotu świadczenia do depozytu sądowego

Art. 692. W sprawach o złożenie przedmiotu świadczenia do depozytu sądowego właściwy jest sąd miejsca wykonania zobowiązania. Jeżeli miejsca tego nie da się ustalić, właściwy jest sąd miejsca zamieszkania wierzyciela, a gdy wierzyciel jest nieznan lub gdy nie jest znane miejsce jego zamieszkania – sąd miejsca zamieszkania dłużnika. Jeżeli zobowiązanie jest zabezpieczone wpisem w księdze wieczystej, właściwy jest sąd miejsca położenia nieruchomości.

Art. 693. We wniosku o złożenie przedmiotu świadczenia do depozytu sądowego należy:

- 1) określić zobowiązanie, przy wykonaniu którego składa się przedmiot;
- 2) przytoczyć okoliczności uzasadniające złożenie;
- 3) dokładnie oznaczyć przedmiot, który ma być złożony;
- 4) wskazać osobę, której przedmiot ma być wydany, oraz warunki, pod którymi wydanie ma nastąpić.

Art. 693¹. W postępowaniu o złożenie przedmiotu świadczenia do depozytu sądowego sąd nie bada prawdziwości twierdzeń zawartych we wniosku, ograniczając się do oceny, czy według przytoczonych okoliczności złożenie do depozytu jest prawnie uzasadnione.

Art. 693².

§ 1. Złożenie przedmiotu świadczenia do depozytu sądowego może być dokonane dopiero po uzyskaniu zezwolenia sądu.

§ 2. Jeżeli jednak przedmiotem świadczenia są pieniądze polskie, złożenie do depozytu może być dokonane również przed uzyskaniem zezwolenia sądu. W takim wypadku dłużnik powinien równocześnie ze złożeniem pieniędzy zgłosić wniosek o zezwolenie na złożenie do depozytu. W razie uwzględnienia tego wniosku złożenie do depozytu uważa się za dokonane w chwili, w której rzeczywiście nastąpiło.

Art. 693³.

§ 1. Jeżeli wierzyciel lub jego miejsce zamieszkania nie są znane, o zezwoleniu na złożenie przedmiotu świadczenia do depozytu sądowego sąd ogłosi publicznie w budynku sądowym oraz w lokalu organu gminy. Ponadto sąd zarządza umieszczenie ogłoszenia w dzienniku o zasięgu ogólnopolskim lub podaje je w inny sposób do wiadomości publicznej; może je również ogłosić w Monitorze Sądowym i Gospodarczym.

§ 2. Ogłoszenie powinno zawierać dane określone w art. 693 pkt 1, 3 i 4 oraz wezwanie wierzyciela do odbioru depozytu.

§ 3. Jeżeli wierzyciel lub jego miejsce zamieszkania nie są znane, sąd ustanawia kuratora. Przepis art. 510 § 2 stosuje się odpowiednio.

Art. 693⁴.

§ 1. Sąd może zażądać, aby depozyt został złożony w odpowiednim opakowaniu.

§ 2. Przed przyjęciem kosztowności do depozytu sądowego poddaje się je opisowi i oszacowaniu przez biegłego w obecności dłużnika lub wyznaczonej przez niego osoby.

Art. 693⁵.

§ 1. Jeżeli dłużnik jest zobowiązany do świadczeń powtarzających się, a zachodzą warunki do złożenia do depozytu sądowego świadczeń już wymagalnych, sąd może zezwolić dłużnikowi na składanie w przyszłości do depozytu dalszych świadczeń w chwili, gdy staną się wymagalne. O złożeniu każdego świadczenia sąd zawiadamia wierzyciela.

§ 2. Na wniosek wierzyciela sąd uchyli postanowienie o zezwoleniu dłużnikowi na składanie do depozytu świadczeń na zasadach określonych w § 1, jeżeli wierzyciel wyrazi gotowość przyjmowania i pokwitowania odbioru dalszych świadczeń wymagalnych.

Art. 693⁶.

§ 1. Pieniądze, kosztowności, książeczki oszczędnościowe, papiery wartościowe i inne dokumenty oraz przedmioty, które mają być przyjęte do depozytu sądowego na podstawie przepisów szczególnych, przechowuje się w sądzie lub w banku. Inne przedmioty przechowuje się w miejscu wyznaczonym przez sąd.

§ 2. Jeżeli przedmiotem świadczenia jest książeczka oszczędnościowa, a przechowanie nie następuje u jej wystawcy, o przyjęciu książeczki oszczędnościowej do depozytu sąd zawiadomi tego wystawcę.

Art. 693⁷.

§ 1. W celu sprawowania dozoru nad przedmiotami przechowywanymi w wyznaczonym miejscu sąd ustanowi dozorcę. Przed wydaniem postanowienia sąd wysłucha wniosku dłużnika co do osoby dozorczy. Na postanowienie sądu przysługuje zażalenie.

§ 2. Do dozorczy stosuje się odpowiednio przepisy dotyczące dozorczy w toku egzekucji sądowej.

Art. 693⁸. Dokumenty i inne depozyty rzeczowe przechowuje się w stanie niezmienionym.

Art. 693⁹.

§ 1. Jeżeli przedmiotem świadczenia, które ma być złożone do depozytu sądowego, jest rzecz ruchoma ulegająca łatwemu zepsuciu, jak również rzecz ruchoma, której przechowywanie byłoby związane z kosztami niewspółmiernie wysokimi w stosunku do jej wartości lub nadmiernymi trudnościami albo powodowałoby znaczne obniżenie jej wartości, sąd na wniosek dłużnika zarządzi postanowieniem sprzedaż rzeczy według przepisów o egzekucji z ruchomości.

§ 2. Uzyskaną ze sprzedaży kwotę komornik składa do depozytu sądowego.

Art. 693¹⁰. Po przyjęciu depozytu sąd wyda dłużnikowi pokwitowanie.

Rozdział 2

Zwrot depozytu sądowego składającemu i wydanie depozytu sądowego uprawnionemu

Art. 693¹¹.

§ 1. Na żądanie dłużnika sąd zwróci mu depozyt, jeżeli wierzyciel nie zażądał wydania depozytu.

§ 2. Jeżeli wniosek dłużnika o zwrot depozytu i wniosek wierzyciela o wydanie zostały zgłoszone równocześnie, sąd postanowi wydać depozyt wierzycielowi.

Art. 693¹². W razie złożenia depozytu na skutek orzeczenia sądu lub innego organu, depozyt nie może być zwrócony dłużnikowi bez zezwolenia sądu lub innego organu, który wydał to orzeczenie, chyba że z orzeczenia wynika co innego.

Art. 693¹³. Jeżeli złożenie przedmiotu do depozytu nastąpiło w celu nadania klauzuli wykonalności tytułowi egzekucyjnemu, depozyt nie może być zwrócony dłużnikowi bez zgody wierzyciela, chyba że wniosek o nadanie klauzuli wykonalności został cofnięty.

Art. 693¹⁴. Na żądanie wierzyciela sąd postanowi wydać mu depozyt, jeżeli zachodzą warunki określone we wniosku o złożenie do depozytu.

Art. 693¹⁵. Jeżeli zobowiązanie było zabezpieczone wpisem w księdze wieczystej, a na skutek złożenia przedmiotu świadczenia do depozytu nastąpiło wykreślenie tego wpisu, dłużnik może żądać wydania mu depozytu tylko za zgodą wierzyciela, chyba że przepis szczególny stanowi inaczej.

Art. 693¹⁶. Na żądanie dłużnika, zgłoszone przed wydaniem przez sąd postanowienia o wydaniu depozytu, sąd przyzna mu od wierzyciela zwrot kosztów postępowania.

Art. 693¹⁷. Jeżeli złożenie do depozytu sądowego nastąpiło na żądanie właściwego organu, depozyt wydaje się osobie uprawnionej dopiero po wykazaniu przez nią, że warunki, pod którymi wydanie depozytu mogło nastąpić, zostały spełnione.

Rozdział 3

Postępowanie w sprawach o stwierdzenie likwidacji niepodjętego depozytu

Art. 693¹⁸.

§ 1. Przepisy niniejszego rozdziału stosuje się w sprawach o stwierdzenie likwidacji niepodjętych depozytów, o ile przepisy innych ustaw nie stanowią inaczej.

§ 2. W sprawach, o których mowa w § 1, właściwy jest sąd miejsca złożenia depozytu.

Art. 693¹⁹.

§ 1. We wniosku o stwierdzenie likwidacji niepodjętego depozytu należy:

- 1) wskazać okoliczności, w których nastąpiło złożenie depozytu;
- 2) dokładnie określić depozyt podlegający likwidacji;
- 3) wskazać osobę, która jest uprawniona do odbioru depozytu.

§ 2. W przypadku gdy nie jest znana osoba uprawniona do odbioru depozytu lub nie jest znane jej miejsce zamieszkania lub siedziba, wnioskodawca jest obowiązany przedstawić dowody potwierdzające dokonanie czynności mających na celu wyjaśnienie tych okoliczności.

Art. 693²⁰. W sprawie o stwierdzenie likwidacji niepodjętego depozytu sąd może wszcząć postępowanie z urzędu.

Art. 693²¹. Uczestników, którzy nie są znani lub których miejsce zamieszkania lub siedziba nie jest znane, sąd wzywa do udziału w postępowaniu przez obwieszczenie publiczne w budynku sądowym.

Art. 693²². Do wykonania orzeczenia o stwierdzeniu likwidacji niepodjętego depozytu jest obowiązany naczelnik właściwego urzędu skarbowego w trybie i na zasadach określonych w przepisach o postępowaniu egzekucyjnym w administracji".

Art. 12 [Zastosowanie przepisów ustawy] Do likwidacji niepodjętych depozytów istniejących w dniu wejścia w życie ustawy stosuje się przepisy tej ustawy, przy czym na poczet terminu przewidzianego w art. 6 ust. 4 zalicza się okres, przez jaki depozyt znajdował się w dyspozycji przechowującego depozyt.

Art. 13 [Utrata mocy] Traci moc dekret z dnia 18 września 1954 r. o likwidacji nie podjętych depozytów i nie odebranych rzeczy (Dz. U. Nr 41, poz. 184, z 1965 r. Nr 16, poz. 94 oraz z 2004 r. Nr 51, poz. 514).

Art. 14 [Wejście w życie] Ustawa wchodzi w życie po upływie 3 miesięcy od dnia ogłoszenia.

II. Rozporządzenia

1. Rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości w sprawie utrwalania obrazu lub dźwięku dla celów procesowych w postępowaniu karnym

z dnia 11 stycznia 2017 r. (Dz. U. z 2017 r. poz. 93)

Na podstawie art. 147 § 5 ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks postępowania karnego (Dz. U. z 2016 r. poz. 1749, 1948, 2138 i 2261) zarządza się, co następuje:

§ 1

Rozporządzenie określa:

- 1) rodzaje urządzeń i środków technicznych służących do utrwalania obrazu lub dźwięku dla celów procesowych;
- 2) sposób przechowywania, odtwarzania i kopiowania zapisu obrazu lub dźwięku;
- 3) sposób i tryb udostępniania stronom, obrońcom, pełnomocnikom i przedstawicielom ustawowym zapisu obrazu lub dźwięku;
- 4) sposób i tryb przekazywania stronom, obrońcom, pełnomocnikom i przedstawicielom ustawowym kopii zapisu obrazu lub dźwięku;
- 5) wysokość opłaty za sporządzenie i przekazanie kopii zapisu obrazu lub dźwięku;
- 6) zakładanie kont w systemie informatycznym w celu przekazywania kopii zapisu obrazu lub dźwięku.

§ 2

Ilekróć w rozporządzeniu jest mowa o:

- 1) adnotacjach – należy przez to rozumieć dokument elektroniczny, o którym mowa w art. 3 pkt 2 ustawy z dnia 17 lutego 2005 r. o informatyzacji działalności podmiotów realizujących zadania publiczne (Dz. U. z 2014 r. poz. 1114 oraz z 2016 r. poz. 352 i 1579), powiązany z zapisem i zawierający informacje dotyczące przebiegu czynności procesowej, w szczególności o rozpoczęciu wypowiedzi osób uczestniczących w posiedzeniu umożliwiające automatyczne znalezienie wskazanego fragmentu zapisu;
- 2) hasła – należy przez to rozumieć poufne dane wykorzystywane przez użytkownika do uwierzytelnienia w systemie teleinformatycznym;
- 3) informatycznym nośniku danych – należy przez to rozumieć nośnik danych, o którym mowa w art. 3 pkt 1 ustawy z dnia 17 lutego 2005 r. o informatyzacji działalności podmiotów realizujących zadania publiczne;
- 4) laboratorium – należy przez to rozumieć laboratorium kryminalistyczne, instytut badawczy, jednostkę organizacyjną podległą Ministrowi Sprawiedliwości prowadzącą działalność naukową i badawczo-rozwojową, komórkę organizacyjną organu prowadzącego postępowanie karne wyspecjalizowaną w zakresie techniki kryminalistycznej lub inny podmiot dysponujący wystarczającą wiedzą specjalistyczną, a także sprzętem i oprogramowaniem niezbędnymi do realizacji czynności, o których mowa w § 9 ust. 4;
- 5) metadanych – należy przez to rozumieć zestaw logicznie powiązanych z zapisem usystematyzowanych informacji opisujących ten zapis, ułatwiających jego wyszukiwanie, kontrolę, zrozumienie i długotrwałe przechowanie oraz zarządzanie;
- 6) loginie – należy przez to rozumieć niepowtarzalną nazwę jednoznacznie identyfikującą użytkownika w systemie teleinformatycznym;
- 7) nośniku analogowym – należy przez to rozumieć nośnik, na którym utrwalono zapis analogowy, w szczególności kasetę magnetofonową lub kasetę magnetowidową;
- 8) nośniku pierwotnym – należy przez to rozumieć nośnik, na którym utrwalono zapis obrazu lub dźwięku podczas czynności procesowej, a jeżeli taki zapis utrwalono za pomocą systemu teleinformatycznego, to należy przez to rozumieć ten system;
- 9) nośniku wtórnym – należy przez to rozumieć informatyczny nośnik danych, umożliwiający jednokrotne nagranie, na który po zakończeniu czynności procesowej skopiowano zapis z nośnika pierwotnego w przypadkach określonych w § 9 ust. 1;
- 10) nośniku kopii – należy przez to rozumieć nośnik, na który skopiowano zapis z nośnika pierwotnego albo wtórnego, inny niż nośnik, o którym mowa w pkt 9;
- 11) podmiocie uprawnionym – należy przez to rozumieć strony, obrońców, pełnomocników i przedstawicieli ustawowych;
- 12) zapisie – należy przez to rozumieć utrwalenie obrazu lub dźwięku dla celów procesowych;
- 13) zapisie cyfrowym – należy przez to rozumieć zapis, dla którego za pomocą funkcji skrótu można wygenerować skrót;
- 14) zapisie analogowym – należy przez to rozumieć zapis niebędący zapisem cyfrowym.

§ 3

1. Do utrwalania obrazu lub dźwięku dla celów procesowych używa się urządzeń i środków technicznych, w tym systemów teleinformatycznych, utrwalających zapis na nośnikach analogowych lub informatycznych nośnikach danych.
2. Zapis utrwalany jest na nośnikach umożliwiających przechowywanie danych przez okres niezbędny dla prawidłowego przeprowadzenia postępowania karnego.
3. System teleinformatyczny służący do utrwalania zapisu zapewnia:
 - 1) integralność zapisu;
 - 2) kopiowanie zapisu między urządzeniami, środkami technicznymi i informatycznymi nośnikami danych;
 - 3) zabezpieczenie zapisu, w szczególności przed utratą, zniekształceniem, nieuprawnionym dostępem, usunięciem lub inną nieuprawnioną zmianą;
 - 4) rozpoznawalność każdej wprowadzonej zmiany;
 - 5) odtworzenie zapisu także przy użyciu urządzeń i środków technicznych korygujących lub wzmacniających utrwalony obraz lub dźwięk;
 - 6) udostępnienie zapisu na informatycznym nośniku danych;
 - 7) możliwość bieżącej kontroli dokonywanego zapisu;
 - 8) możliwość przekazania zapisów, stanowiących materiały archiwalne, do archiwów państwowych.

§ 4

1. Jeżeli utrwalanie zapisu następuje za pomocą systemu teleinformatycznego, to dla każdego zapisu w metadanych należy podać następujące informacje:
 - 1) dla metadanej – identyfikator – jednoznaczny znacznik zapisu nadawany przez system teleinformatyczny, który umożliwia jego identyfikację;
 - 2) dla metadanej – twórca – nazwę organu prowadzącego postępowanie, wydziału, sekcji, o ile występuje, oraz dane identyfikujące protokolanta sporządzającego zapis albo osobę upoważnioną do dokonania zmiany, z podaniem ich roli w procesie tworzenia lub akceptacji zapisu albo jego zmiany;
 - 3) dla metadanej – tytuł – oznaczenie sprawy i sygnaturę akt sprawy;
 - 4) dla metadanej – data – datę sporządzenia zapisu;
 - 5) dla metadanej – kwalifikacja – kategorię archiwalną, do której zalicza się akta sprawy, w której sporządzono zapis albo jego uprawnioną zmianę;
 - 6) dla metadanej – grupowanie – wskazanie przynależności zapisu do akt sprawy, określone sygnaturą tych akt;
 - 7) dla metadanej – format – wskazanie nazwy formatu albo formatów danych zastosowanych do zapisu;
 - 8) dla metadanej – dostęp – określenie, komu, na jakich zasadach i w jakim zakresie można udostępnić zapis;
 - 9) dla metadanej – typ – określenie podstawowego typu zapisu.
2. Dla każdego zapisu podaje się wszystkie metadane określone w ust. 1.
3. Zapis utrwalany jest w sposób umożliwiający jego automatyczne wyodrębnienie oraz wyodrębnienie poszczególnych metadanych.
4. Przed przystąpieniem do utrwalania obrazu lub dźwięku za pomocą systemu teleinformatycznego protokolant identyfikuje się w systemie teleinformatycznym.
5. Protokolant wprowadza do systemu teleinformatycznego lub sprawdza i w razie potrzeby uzupełnia dane w postaci elektronicznej dotyczące oznaczenia organu prowadzącego postępowanie, miejsca i daty czynności procesowej, nazwiska osoby przeprowadzającej czynność, protokolanta, oskarżyciela, oskarżonego, jak również obecnych podczas czynności procesowej przedstawicieli ustawowych i obrońców, oznaczenia sprawy oraz wzmianki co do jawności.
6. Do zapisu utrwalonego za pomocą systemu teleinformatycznego można sporządzić adnotacje.
7. Adnotacjom sporządzonym dla danego zapisu przyporządkowuje się metadane, o których mowa w ust. 1.

§ 5

1. Zapis z przebiegu rozprawy utrwalony w systemie teleinformatycznym obejmuje:
 - 1) obraz widoku ogólnego sali z pozycji przewodniczącego, ze szczególnym uwzględnieniem widoku wszystkich pozostałych osób uczestniczących w rozprawie oraz, jeżeli pozwalają na to względy techniczne, publiczności;
 - 2) obraz osoby wypowiadającej się z miejsca przeznaczonego dla świadka, obejmującego polem widzenia górną połowę ciała w sposób umożliwiający utrwalenie gestów oraz uzyskanie widoku twarzy;
 - 3) dźwięk z podłączonych do systemu teleinformatycznego:
 - a) urządzeń transmitujących dźwięk z miejsc przeznaczonych dla oskarżyciela publicznego i oskarżonego,
 - b) urządzenia transmitującego dźwięk z miejsca przeznaczonego dla składu orzekającego,
 - c) urządzenia transmitującego dźwięk z miejsca przeznaczonego dla świadka.
2. W przypadkach uzasadnionych liczbą osób uczestniczących w rozprawie może zostać zwiększona liczba urządzeń transmitujących dźwięk z miejsc, o których mowa w ust. 1 pkt 3.

3. Jeżeli liczba osób uczestniczących w rozprawie jest inna niż liczba podłączonych do systemu teleinformatycznego urządzeń transmitujących dźwięk, przewodniczący ustala, którego urządzenia należy używać.
4. Zapis z przebiegu rozprawy utrwalony w systemie teleinformatycznym może obejmować dodatkowo zapis obrazu lub dźwięku z innych miejsc niż określone w ust. 1.
5. Po zakończeniu utrwalania przebiegu rozprawy za pomocą systemu teleinformatycznego, protokolant podpisuje zapis zaawansowanym podpisem elektronicznym.

§ 6

1. Dla każdego nośnika sporządza się metrykę identyfikacyjną, zwaną dalej „metryką”. Wzór metryki jest określony w załączniku do rozporządzenia.
2. Metrykę opatruje się numerem nadanym zgodnie z kolejnością wykonywania zapisów i ich kopii w danej sprawie.
3. Numer metryki i sygnaturę akt umieszcza się na powierzchni przeznaczonej do opisywania nośnika, o ile nośnik ją posiada.
4. Metrykę sporządza się w oryginale i kopiach.
5. Oryginał metryki przechowuje się w aktach sprawy.
6. Kopię metryki przechowuje się wraz z nośnikiem w tym samym opakowaniu.
7. W przypadku informatycznego nośnika danych w metryce umieszcza się sumę kontrolną każdego pliku wchodzącego w skład zapisu lub do oryginału i kopii metryki dołącza się wydruk zawierający sumę kontrolną każdego pliku wchodzącego w skład zapisu. Informację o dołączeniu wydruków umieszcza się w polu „Sumy kontrolne” metryki.
8. Jeżeli w postępowaniu karnym sporządzono więcej niż trzy metryki, do akt sprawy dołącza się wykaz metryk wskazujący w szczególności ich numery, daty sporządzenia, rodzaj nośnika, utrwaloną czynność procesową i numer karty w aktach sprawy, na której znajduje się metryka.

§ 7

1. Kopię zapisu cyfrowego wykonuje się w tym samym formacie, w którym utrwalono zapis na nośniku pierwotnym lub wtórnym, bez dzielenia plików ani wprowadzania jakichkolwiek zmian w stosunku do zapisu zarejestrowanego podczas utrwalonej czynności procesowej.
2. Zapis cyfrowy uznaje się za skopiowany, jeśli każda suma kontrolna skopiowanego pliku jest zgodna z sumą kontrolną pliku, którego dokonano kopiowania.
3. Zapis analogowy można skopiować również poprzez konwersję do formy cyfrowej w sposób zapewniający uzyskanie możliwie najlepszej jakości zapisu cyfrowego.

§ 8

1. Nośnik pierwotny należy opakować, zabezpieczyć odciskiem okrągłej pieczęci jednostki przeprowadzającej czynność procesową i umieścić na opakowaniu informacje wskazujące sygnaturę akt sprawy, utrwaloną czynność procesową, numer metryki, datę opakowania oraz imię, nazwisko i funkcję osoby dokonującej opakowania.
2. Każde otwarcie i ponowne zamknięcie opakowania nośnika pierwotnego należy odnotować w metryce, wskazując osobę dokonującą otwarcia lub zamknięcia opakowania oraz datę i miejsce dokonania tej czynności.
3. Nośnik pierwotny niewymagający przekazania do laboratorium lub zwrócony z laboratorium rejestruje się i przechowuje w sposób przewidziany dla dowodów rzeczowych.

§ 9

1. Jeżeli nośnik pierwotny będący informatycznym nośnikiem danych jest dostosowany do wielokrotnego nagrywania i kasowania zapisów, po zakończeniu utrwalanej czynności zapis można skopiować na nośnik wtórny. Zapis należy skopiować na nośnik wtórny, jeżeli nie można dokonać czynności określonych w § 8 ust. 1.
2. Do nośnika wtórnego przepis § 8 stosuje się odpowiednio.
3. Po prawidłowym skopiowaniu zapisu na nośnik wtórny jest dopuszczalne użycie nośnika pierwotnego do utrwalenia innej czynności procesowej, nawet jeśli łączy się to z uszkodzeniem lub utratą istniejącego na nim zapisu. W takim przypadku metrykę nośnika pierwotnego dołącza się do akt sprawy po zamieszczeniu w niej informacji o przeznaczeniu tego nośnika do zarejestrowania innej czynności procesowej. Do nośnika pierwotnego w takim przypadku nie stosuje się § 8.
4. Jeżeli nośnik pierwotny potrzebuje obróbki chemicznej lub innych czynności, których wykonanie wymaga wiadomości specjalnych, po opakowaniu przekazuje się go wraz z metryką do laboratorium, które zamieszcza w metryce informacje o wykonanych czynnościach oraz zgodności cech nośnika i zapisu z cechami opisanymi w metryce.

§ 10

1. Przy każdorazowym wykonywaniu kopii zapis jest kopiowany bezpośrednio z nośnika pierwotnego albo wtórnego, chyba że nie jest to możliwe z powodu utraty lub uszkodzenia tego nośnika lub utrwalonego na

- nim zapisu; w takim przypadku wykonuje się kopie z kopii bezpieczeństwa lub kopii sporządzonej na potrzeby postępowania karnego.
2. Każde wykonanie kopii odnotowuje się w metryce nośnika, z którego skopiowano zapis. Dane dotyczące kopiowania umieszcza się w metryce nośnika, na który skopiowano zapis. Wpisów w metrykach dokonuje osoba dokonująca kopiowania.

§ 11

1. Kopię zapisu sporządza upoważniony pracownik organu prowadzącego postępowanie.
2. Kopię zapisu sporządza się w laboratorium:
 - 1) w przypadku gdy jej wykonanie przez podmiot, o którym mowa w ust. 1, nie jest możliwe, łączy się z nadmiernymi trudnościami lub grozi zniszczeniem bądź zniekształceniem zapisu;
 - 2) na wniosek podmiotu uprawnionego do jej otrzymania.
3. Kopię zapisu można wykonać w laboratorium, jeżeli zapewni to lepszą jakość skopiowanego zapisu. W wypadku gdy kopiowania dokonuje się na wniosek podmiotu uprawnionego do otrzymania kopii zapisu, a zachodzą okoliczności, o których mowa w ust. 2 pkt 1 i ust. 3, kopię zapisu sporządza się w laboratorium, gdy uprawniony podmiot o to wnosi.

§ 12

1. Kopie bezpieczeństwa wykonuje się, jeżeli organ prowadzący postępowanie uzna to za celowe, w szczególności ze względu na wagę sprawy lub długotrwałość postępowania.
2. Kopie bezpieczeństwa można wykonywać również po prawomocnym zakończeniu postępowania, jeżeli prezes sądu, prokurator lub kierownik jednostki, w której przechowuje się akta, uzna to za celowe.
3. Kopie bezpieczeństwa zapisów przechowywanych w systemie teleinformatycznym wykonywane zgodnie z polityką bezpieczeństwa informacji lub innymi przepisami, można wykonywać w tym systemie bez decyzji podmiotów, o których mowa w ust. 1 i 2.

§ 13

Jeżeli obraz utrwalono za pomocą zdjęć fotograficznych, to ich odbitki pozytywowe dołącza się do akt sprawy.

§ 14

Jeżeli zachodzi potrzeba zmiany opakowania nośnika pierwotnego lub wtórnego, należy dołączyć do niego dotychczasowe opakowania i wraz z metryką identyfikacyjną opakować je wspólnie oraz opisać w sposób, o którym mowa w § 8 ust. 1.

§ 15

Nośnik należy zabezpieczyć przed utratą oraz przed czynnikami mogącymi spowodować utratę lub zniekształcenie zapisu, w szczególności przed oddziaływaniami termicznymi, uszkodzeniami mechanicznymi, szkodliwym działaniem światła, promieniowania, pola magnetycznego, pola elektrycznego i środków chemicznych.

§ 16

1. Zapisy udostępnia się w budynku organu prowadzącego postępowanie.
2. Zapisy z przebiegu rozprawy utrwalone za pomocą systemu, o którym mowa w § 3 ust. 3, mogą być udostępnione także za pomocą konta w systemie teleinformatycznym.
3. Zapis udostępnia kierownik sekretariatu lub inny upoważniony pracownik organu prowadzącego postępowanie, na wniosek podmiotu uprawnionego.

§ 17

1. W celu prezentacji zapisu obrazu lub dźwięku zapis odtwarza się za pomocą przeznaczonego do tego celu urządzenia. Podczas odtwarzania można użyć urządzenia korygującego lub wzmacniającego utrwalony dźwięk.
2. W metryce nośnika, z którego odtwarza się zapis, należy zamieścić informację wskazującą czas i miejsce prezentacji, imię i nazwisko osoby przeprowadzającej prezentację oraz wykaz osób obecnych przy prezentacji zawierający ich imiona i nazwiska. Po odtworzeniu zapisu z informatycznego nośnika danych do metryki należy dołączyć aktualny wydruk sum kontrolnych.
3. Wymogów określonych w ust. 2 nie stosuje się, jeżeli zapis odtwarzany jest z nośnika kopii.
4. W razie uszkodzenia nośnika lub zapisu podczas odtwarzania należy odnotować ten fakt w metryce.

§ 18

1. Kopię zapisu przekazuje kierownik sekretariatu lub inny upoważniony pracownik organu prowadzącego postępowanie na wniosek podmiotu uprawnionego.
2. Nośnik kopii wraz z kopią metryki przekazuje się podmiotom uprawnionym za pokwitowaniem odbioru. Do akt sprawy dołącza się pokwitowanie odbioru oraz kopię dowodu uiszczenia przez podmiot uprawniony opłaty za sporządzenie i przekazanie kopii zapisu.

3. Kopia zapisu może być przekazana za pomocą konta w systemie teleinformatycznym, jeżeli zapis przechowywany jest w tym systemie i pozwalają na to warunki techniczne.
4. W przypadku wątpliwości, czy wniosek o przekazanie kopii zapisu z akt sądowych został złożony przez podmiot uprawniony albo czy jest od takiego wniosku uiszczona opłata w prawidłowej wysokości, kierownik sekretariatu lub inny upoważniony pracownik organu przedkłada wniosek przewodniczącemu wydziału, sędziemu referentowi lub innej osobie uprawnionej do podjęcia decyzji.

§ 19

1. Konto w systemie teleinformatycznym w celu przekazywania kopii zapisu obrazu lub dźwięku zakłada się na wniosek złożony za pośrednictwem tego systemu.
2. Wniosek, o którym mowa w ust. 1, zawiera następujące dane wnioskodawcy: imię i nazwisko, serię i numer dokumentu tożsamości, numer PESEL, kraj (w przypadku obcokrajowców bez numeru PESEL), datę i miejsce urodzenia, imiona rodziców, adres e-mail, numer legitymacji potwierdzającej wykonywanie zawodu prawniczego (w przypadku profesjonalnych pełnomocników) oraz adres zameldowania.
3. Login i hasło do systemu teleinformatycznego są nadawane po pozytywnej weryfikacji danych zawartych we wniosku dokonanej przez pracownika sądu.

§ 20

Nie jest dopuszczalne:

- 1) przekazanie zapisu na nośniku dostarczonym przez wnioskodawcę;
- 2) samodzielne kopiowanie przez podmiot uprawniony zapisu udostępnionego mu w siedzibie organu prowadzącego postępowanie.

§ 21

1. Przepisów § 6, 8 i § 10 ust. 2 zdanie pierwsze oraz § 17 ust. 2 nie stosuje się do nośnika pierwotnego, będącego systemem teleinformatycznym.
2. Przepisów § 6 ust. 3 i 6 nie stosuje się do nośnika kopii bezpieczeństwa, jeżeli ich zastosowanie nie jest możliwe.
3. Przepisów § 6 ust. 7, § 7 ust. 2 i § 17 ust. 2 zdanie drugie nie stosuje się do zapisów podpisanych zaawansowanym podpisem elektronicznym.

§ 22

1. Za sporządzenie i przekazanie podmiotom uprawnionym kopii zapisu sporządzonej przez organ prowadzący postępowanie pobiera się opłatę w wysokości:
 - 1) 6 zł – za każdy przekazany nośnik w przypadku przekazania zapisu na informatycznym nośniku danych;
 - 2) 20 zł – za każdy przekazany nośnik w przypadku przekazania zapisu na nośniku analogowym.
2. Za sporządzenie i przekazanie podmiotom uprawnionym kopii zapisu sporządzonej w laboratorium pobiera się opłatę w wysokości:
 - 1) 100 zł powiększoną o 15 zł za każdy skopiowany informatyczny nośnik danych;
 - 2) 100 zł powiększoną o 30 zł za każdą rozpoczętą godzinę kopii zapisu na nośniku analogowym.
3. Za sporządzenie i przekazanie podmiotom uprawnionym kopii zapisu sporządzonej w laboratorium w sposób, o którym mowa w § 7 ust. 3, pobiera się opłatę w wysokości 100 zł powiększoną o 45 zł za każdą rozpoczętą godzinę kopii zapisu.
4. Za sporządzenie i przekazanie podmiotom uprawnionym kopii zapisu obrazu utrwalonego w formie odbitek pozytywowych zdjęć fotograficznych pobiera się opłatę w wysokości 1 zł za każdą przekazaną odbitkę.

§ 23

Rozporządzenie wchodzi w życie z dniem 15 stycznia 2017 r.¹⁾

Załącznik Metryka identyfikacyjna nośnika (wzór).

(patrz oryginał)

WZÓR

METRYKA IDENTYFIKACYJNA NOŚNIKA

1. OZNACZENIE METRYKI

Imię, nazwisko, funkcja i miejsce zatrudnienia osoby sporządzającej metrykę:

.....
.....

Data sporządzenia metryki: 20..... r.

Sygn. akt:

Numer metryki:

2. OZNACZENIE NOŚNIKA

pierwotny wtórny kopia kopia bezpieczeństwa

płyta CD płyta DVD kasetka DV karta pamięci

kopia zapisu przebiegu rozprawy zarejestrowanej za pomocą systemu teleinformatycznego,
o którym mowa w § 3 ust. 3 rozporządzenia

kasetka magnetowidowa kasetka magnetofonowa

materiały światłoczułe pamięć przenośna

inny (jaki):

Typ i producent:

Numer fabryczny (jeżeli nośnik go posiada, a jego odczytanie nie wiąże się z nadmiernymi
trudnościami):

3. UTRWALONA CZYNNOŚĆ

Rodzaj czynności:

Data czynności: 20..... r.

Czas rozpoczęcia czynności:

Czas zakończenia czynności:

Organ, który przeprowadził czynność:

4. URZĄDZENIE UŻYTE DO UTRWALENIA CZYNNOŚCI¹ LUB URZĄDZENIE UŻYTE DO SKOPIOWANIA ZAPISU²

Rodzaj:

Producent:

Model:

Numer indywidualnie identyfikujący urządzenie (jeżeli urządzenie go posiada, a jego odczytanie nie wiąże się z nadmiernymi trudnościami):

.....

5. DANE DOTYCZĄCE ZAPISU³

Imię, nazwisko i funkcja osoby, która wykonała zapis:

.....

Czas rozpoczęcia: czas zakończenia:

Czas trwania zapisu:

Liczba wykonanych zdjęć:

Liczba i format plików:

Łączny rozmiar zapisu będący sumą wielkości wszystkich plików, wyrażony w jednostkach pojemności informacji:

Ewentualne dodatkowe informacje, w tym okoliczności mające wpływ na utrwalenie czynności lub jakość zapisu:

.....

.....

.....

6. DANE DOTYCZĄCE KOPIOWANIA

A. Wypełnić w metryce nośnika, z którego dokonano kopiowania:

Data skopiowania zapisu	Cel kopiowania	Numer metryki nośnika, na który skopiowano zapis	Imię, nazwisko i funkcja osoby, która wykonała kopiowanie zapisu

¹ Dotyczy metryki dla nośnika pierwotnego.

² Dotyczy metryki dla nośnika wtórnego i nośnika kopii.

³ Dotyczy metryki nośnika pierwotnego i wtórnego, stosownie do rodzaju zapisu.

B. Wypełnić w metryce nośnika, na który dokonano kopiowania:

Imię, nazwisko i funkcja osoby, która wykonała kopiowanie zapisu:

.....

Miejsce i czas skopiowania zapisu:

Nośnik, z którego skopiowano zapis:

 pierwotny wtórny kopia kopia bezpieczeństwa

Numer metryki nośnika, z którego dokonano kopiowania:

.....

7. SUMY KONTROLNE⁴

Nazwa i wersja oprogramowania użytego do wygenerowania sum kontrolnych:

.....

Użyty algorytm (jeżeli oprogramowanie używa więcej niż jednego algorytmu):

.....

Sumy kontrolne:

.....

.....

.....

.....

.....
(podpis osoby sporządzającej metrykę)

⁴ Dotyczy metryki dla nośnika cyfrowego.

2. Rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości w sprawie wysokości opłaty za wydanie kopii dokumentów oraz uwierzytelnionych odpisów z akt sprawy

z dnia 25 września 2015 r. (Dz. U. z 2015 r. poz. 1566)

Na podstawie art. 156 § 6 ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks postępowania karnego (Dz. U. Nr 89, poz. 555, z późn. zm.¹⁾) zarządza się, co następuje:

§ 1

Ilekroć w rozporządzeniu jest mowa o:

- 1) informatycznym nośniku danych – należy przez to rozumieć nośnik danych, o którym mowa w art. 3 pkt 1 ustawy z dnia 17 lutego 2005 r. o informatyzacji działalności podmiotów realizujących zadania publiczne (Dz. U. z 2014 r. poz. 1114);
- 2) dokumencie elektronicznym – należy przez to rozumieć dokument, o którym mowa w art. 3 pkt 2 ustawy z dnia 17 lutego 2005 r. o informatyzacji działalności podmiotów realizujących zadania publiczne.

§ 2

Za wydanie kopii dokumentów z akt sprawy pobiera się opłatę w wysokości 1 zł za każdą stronę kopii. W przypadku wydania kopii na informatycznym nośniku danych opłatę tę powiększa się o 6 zł za każdy wydany nośnik.

§ 3

Za wydanie kopii dokumentów elektronicznych na informatycznym nośniku danych pobiera się opłatę w wysokości 6 zł za każdy wydany nośnik.

§ 4

Za wydanie uwierzytelnionego odpisu z akt sprawy pobiera się opłatę w wysokości 6 zł za każdą stronę uwierzytelnionego odpisu.

§ 5

Rozporządzenie wchodzi w życie po upływie 14 dni od dnia ogłoszenia.²⁾

3. Rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości w sprawie sposobu zapewnienia oskarżonemu korzystania z pomocy obrońcy z urzędu

**z dnia 27 maja 2015 r. (Dz. U. z 2015 r. poz. 816)
t.j. z dnia 19 grudnia 2016 r. (Dz. U. z 2017 r. poz. 53)
(zm.)**

Na podstawie art. 81a § 4 ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks postępowania karnego (Dz. U. z 2016 r. poz. 1749, 1948, 2138 i 2261) zarządza się, co następuje:

§ 1

Rozporządzenie określa:

- 1) sposób zapewnienia oskarżonemu korzystania z pomocy obrońcy z urzędu, w tym sposób ustalania listy obrońców udzielających pomocy prawnej z urzędu oraz sposób wyznaczania obrońcy udzielającego pomocy prawnej z urzędu;
- 2) tryb i sposób przekazywania do sądu wniosku o wyznaczenie obrońcy z urzędu oraz szczegółowy tryb rozpoznawania takiego wniosku.

§ 2

Okręgowa rada adwokacka przedstawia prezesowi sądu rejonowego, sądu okręgowego i sądu apelacyjnego, których obszar właściwości obejmuje zasięg terytorialny danej izby, zwanemu dalej „prezesem właściwego sądu”:

- 1) wykaz adwokatów uprawnionych do obrony w postępowaniu karnym według przepisów o ustroju adwokatury, mających siedzibę zawodową na obszarze właściwości danego sądu, deklarujących gotowość udzielania oskarżonym pomocy prawnej z urzędu;
- 2) wykaz pozostałych adwokatów uprawnionych do obrony w postępowaniu karnym według przepisów o ustroju adwokatury, mających siedzibę zawodową na obszarze właściwości danego sądu.

§ 3

Rada okręgowej izby radców prawnych przedstawia prezesowi właściwego sądu:

- 1) wykaz radców prawnych uprawnionych do obrony w postępowaniu karnym według ustawy o radcach prawnych, mających miejsce zamieszkania na obszarze właściwości danego sądu, deklarujących gotowość udzielania oskarżonym pomocy prawnej z urzędu;
- 2) wykaz pozostałych radców prawnych uprawnionych do obrony w postępowaniu karnym według przepisów ustawy o radcach prawnych, mających miejsce zamieszkania na obszarze właściwości danego sądu.

§ 4

1. Okręgowa rada adwokacka oraz rada okręgowej izby radców prawnych przedstawia wykazy, o których mowa w § 2 i § 3, do dnia 30 października każdego roku według stanu na dzień 1 września tego roku. Wykazy mogą być przedstawiane za pośrednictwem środków komunikacji elektronicznej lub na informatycznym nośniku danych.
2. Wykazy adwokatów oraz wykazy radców prawnych, o których mowa w § 2 i § 3, zawierają następujące informacje umożliwiające kontakt z adwokatem lub radcą prawnym:
 - 1) imię i nazwisko;
 - 2) adres do doręczeń;
 - 3) numer telefonu;
 - 4) numer telefaksu lub adres poczty elektronicznej.

§ 5

1. Okręgowa rada adwokacka oraz rada okręgowej izby radców prawnych informuje prezesa właściwego sądu o:
 - 1) każdej zmianie danych, o których mowa w § 4 ust. 2;
 - 2) każdej sytuacji czasowo lub trwale uniemożliwiającej udzielanie przez adwokata lub radcę prawnego pomocy prawnej z urzędu w postępowaniu karnym;
 - 3) uzyskaniu wpisu na listę adwokatów lub na listę radców prawnych, skutkującym objęciem wykazem, o którym mowa w § 2 lub § 3;
 - 4) skreśleniu adwokata lub radcy prawnego objętego wykazem, o którym mowa w § 2 lub § 3, z listy adwokatów lub z listy radców prawnych.
2. Przepis § 4 ust. 1 zdanie drugie stosuje się odpowiednio.

§ 6

1. Prezes właściwego sądu ustala na podstawie przedstawionych wykazów, o których mowa w § 2 i § 3, ułożoną w porządku alfabetycznym według nazwisk listę obrońców składającą się z:
 - 1) części A, która obejmuje adwokatów i radców prawnych, o których mowa w § 2 pkt 1 i § 3 pkt 1;
 - 2) części B, która obejmuje adwokatów i radców prawnych, o których mowa w § 2 pkt 2 i § 3 pkt 2.
2. W przypadku gdy prezes właściwego sądu, uwzględniając liczbę spraw, w których jest wyznaczany obrońca z urzędu, uzna, że przedstawione wykazy, o których mowa w § 2 pkt 1 i § 3 pkt 1, zawierają niewystarczającą liczbę adwokatów i radców prawnych, występuje do okręgowej rady adwokackiej i rady okręgowej izby radców prawnych o wskazanie, w terminie nie krótszym niż 7 dni od dnia otrzymania pisma prezesa właściwego sądu, dodatkowych adwokatów i radców prawnych, o których mowa w § 2 pkt 1 i § 3 pkt 1, określając ich liczbę. W razie niewskazania przez okręgową radę adwokacką i radę okręgowej izby radców prawnych dodatkowych adwokatów i radców prawnych w wyznaczonym terminie lub wskazania ich w niewystarczającej liczbie, prezes właściwego sądu ustala na podstawie przedstawionych wykazów, o których mowa w § 2 i § 3, ułożoną w porządku alfabetycznym według nazwisk listę obrońców składającą się z adwokatów i radców prawnych.
3. Lista obrońców ustalona przez prezesa właściwego sądu zawiera informacje, o których mowa w § 4 ust. 2, oraz wskazanie tytułu zawodowego adwokata i radcy prawnego.
4. W miarę możliwości listę obrońców sporządza się i prowadzi w formie elektronicznej.
5. Prezes właściwego sądu przekazuje ustaloną listę obrońców do wiadomości okręgowej radzie adwokackiej oraz radzie okręgowej izby radców prawnych. Przepis § 4 ust. 1 zdanie drugie stosuje się odpowiednio.

§ 7

W przypadku, o którym mowa w § 5 ust. 1, prezes właściwego sądu aktualizuje listę obrońców w sposób wskazany w § 6 ust. 1–3.

§ 8

We wniosku o wyznaczenie obrońcy z urzędu oskarżony może wskazać, czy żąda wyznaczenia adwokata czy radcy prawnego. Prezes sądu, sąd lub referendarz sądowy przy wyznaczaniu obrońcy z urzędu nie jest związany żądaniem oskarżonego.

§ 9

1. Prezes sądu, sąd lub referendarz sądowy wyznacza obrońcę z urzędu z listy obrońców, o której mowa w § 6 ust. 1 pkt 1 albo w § 6 ust. 2, według kolejności wpływu wniosków i potrzeb wynikających z innych okoliczności uzasadniających jego wyznaczenie, uwzględniając posiadane informacje o braku sprzeczności interesów stron postępowania. Wyznaczając obrońcę z urzędu z listy obrońców ustalonej przez prezesa sądu okręgowego oraz przez prezesa sądu apelacyjnego, bierze się pod uwagę również adres do doręczeń adwokata lub radcy prawnego względem miejsca zamieszkania lub pobytu oskarżonego oraz względem siedziby sądu.
2. W razie braku możliwości wyznaczenia obrońcy z urzędu z listy obrońców, o której mowa w § 6 ust. 1 pkt 1, prezes sądu, sąd lub referendarz sądowy wyznacza obrońcę z urzędu z listy obrońców, o której mowa w § 6 ust. 1 pkt 2, w sposób wskazany w ust. 1.
3. Po dokonaniu aktualizacji listy obrońców oraz w razie ustalenia nowej listy obrońców wyznaczanie obrońcy z urzędu kontynuuje się, począwszy od następnego obrońcy z urzędu po ostatnio wyznaczonym.
4. W sprawach podlegających orzecznictwu wojskowych sądów garnizonowych prezes sądu lub sąd wyznacza obrońcę z urzędu w sposób wskazany w ust. 1–3 z listy obrońców ustalonej przez prezesa sądu okręgowego z siedzibą w miejscowości będącej siedzibą wojskowego sądu garnizonowego, z tym że dla Wojskowego Sądu Garnizonowego w Gdyni stosuje się listę obrońców ustaloną przez prezesa Sądu Okręgowego w Gdańsku, a dla Wojskowego Sądu Garnizonowego w Warszawie – listę obrońców ustaloną przez prezesa Sądu Okręgowego w Warszawie.
5. W sprawach podlegających orzecznictwu wojskowych sądów okręgowych prezes sądu lub sąd wyznacza obrońcę z urzędu w sposób wskazany w ust. 1–3 z listy obrońców ustalonej przez prezesa sądu apelacyjnego z siedzibą w miejscowości będącej siedzibą wojskowego sądu okręgowego.

§ 10

1. Prezes sądu, sąd lub referendarz sądowy po wyznaczeniu obrońcy z urzędu podaje oskarżonemu następujące informacje umożliwiające kontakt z adwokatem lub radcą prawnym:
 - 1) imię i nazwisko;
 - 2) adres do doręczeń;
 - 3) numer telefonu;
 - 4) numer telefaksu lub adres poczty elektronicznej.
2. Prezes sądu, sąd lub referendarz sądowy po wyznaczeniu obrońcy z urzędu podaje adwokatowi lub radcy prawnemu:
 - 1) imię i nazwisko oskarżonego;
 - 2) sygnaturę sprawy;
 - 3) informację, czy oskarżony jest pozbawiony wolności, a w przypadku stosowania wobec niego tymczasowego aresztowania – także nazwę organu, do którego dyspozycji pozostaje;
 - 4) dane umożliwiające kontakt z oskarżonym, takie jak: jego adres zamieszkania lub pobytu, adres do doręczeń, numer telefonu, numer telefaksu lub adres poczty elektronicznej.
3. Informacje, o których mowa w ust. 1 i 2, podaje się oskarżonemu i wyznaczonemu obrońcy z urzędu jednocześnie z powiadomieniem o treści postanowienia albo zarządzenia o wyznaczeniu obrońcy z urzędu.

§ 11

1. Wniosek o wyznaczenie obrońcy z urzędu złożony przez podejrzanego organ prowadzący postępowanie przygotowawcze przekazuje niezwłocznie do sądu właściwego do rozpoznania sprawy wraz z dokumentami złożonymi przez podejrzanego w celu wykazania, że nie jest on w stanie ponieść kosztów obrony bez uszczerbku dla niezbędnego utrzymania siebie i rodziny.
2. Przekazując do sądu właściwego do rozpoznania sprawy wniosek i dokumenty, o których mowa w ust. 1, organ prowadzący postępowanie przygotowawcze dołącza akta sprawy albo odpisy z akt sprawy niezbędne do rozpoznania wniosku o wyznaczenie obrońcy z urzędu, w szczególności umożliwiające ustalenie sygnatury sprawy, danych osobowych podejrzanego oraz danych dotyczących jego sytuacji rodzinnej i majątkowej.
3. Jeżeli okoliczności wskazują na konieczność natychmiastowego podjęcia obrony, organ prowadzący postępowanie przygotowawcze:
 - 1) przekazuje wniosek i dokumenty, o których mowa w ust. 1, wraz z odpisami z akt sprawy, o których mowa w ust. 2, do sądu właściwego do rozpoznania sprawy za pośrednictwem telefaksu bezpośrednio po złożeniu wniosku o wyznaczenie obrońcy z urzędu;
 - 2) zawiadamia, w sposób wskazany w art. 137 ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks postępowania karnego, sąd właściwy do dokonania w postępowaniu przygotowawczym czynności wymagającej natychmiastowego podjęcia obrony o złożeniu przez podejrzanego wniosku o wyznaczenie obrońcy z urzędu oraz o przekazaniu wniosku do sądu właściwego do rozpoznania sprawy oraz wskazuje datę tych czynności oraz nazwę sądu.
4. Przepisy ust. 1–3 stosuje się odpowiednio do wniosku organu prowadzącego postępowanie przygotowawcze o wyznaczenie obrońcy z urzędu wobec stwierdzenia okoliczności uzasadniających wyznaczenie obrońcy z urzędu na podstawie art. 79 § 1 i § 2 ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks postępowania karnego oraz

do wniosku podejrzanego o wyznaczenie obrońcy z urzędu na podstawie art. 249 § 5 ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks postępowania karnego.

§ 12

1. W przypadku złożenia przez podejrzanego wniosku o wyznaczenie obrońcy z urzędu w postępowaniu przygotowawczym wprost do sądu, prezes sądu lub referendarz sądowy niezwłocznie zwraca się do organu prowadzącego postępowanie przygotowawcze o nadesłanie akt sprawy albo odpisów z akt sprawy w zakresie, o którym mowa w § 11 ust. 2.
2. Jeżeli okoliczności wskazują na konieczność natychmiastowego podjęcia obrony, do czynności, o których mowa w ust. 1, stosuje się art. 137 ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks postępowania karnego.

§ 13

Jeżeli podejrzanym, który złożył wniosek o wyznaczenie obrońcy z urzędu, nie wykazał w sposób należyty, że nie jest w stanie ponieść kosztów obrony bez uszczerbku dla niezbędnego utrzymania siebie i rodziny, prezes sądu lub referendarz sądowy niezwłocznie wyznacza mu odpowiedni termin na uzupełnienie wniosku.

§ 14

Jeżeli okoliczności wskazują na konieczność natychmiastowego podjęcia obrony, wniosek o wyznaczenie obrońcy z urzędu prezes sądu, sąd lub referendarz sądowy rozpoznaje w pierwszej kolejności. Do czynności, o których mowa w § 13, stosuje się art. 137 ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks postępowania karnego.

§ 15

1. Okręgowa rada adwokacka oraz rada okręgowej izby radców prawnych przedstawia pierwsze wykazy, o których mowa w § 2 i § 3, do dnia 31 lipca 2015 r. według stanu na dzień 1 lipca 2015 r., a następnie do dnia 30 października 2016 r. według stanu na dzień 1 września 2016 r.
2. Do dnia ustalenia przez prezesa właściwego sądu pierwszej listy obrońców, o której mowa w § 6 ust. 1 albo w § 6 ust. 2, obrońcę z urzędu wyznacza się spośród adwokatów i radców prawnych, uprawnionych do obrony w postępowaniu karnym według przepisów o ustroju adwokatury lub ustawy o radcach prawnych, na podstawie listy adwokatów prowadzonej przez okręgową radę adwokacką oraz listy radców prawnych prowadzonej przez radę okręgowej izby radców prawnych. Przepis § 9 ust. 1 stosuje się odpowiednio.

§ 16

Rozporządzenie wchodzi w życie z dniem 1 lipca 2015 r.

4. Rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości w sprawie określenia wzoru pouczenia o uprawnieniach i obowiązkach podejrzanego w postępowaniu karnym

z dnia 13 kwietnia 2016 r. (Dz. U. z 2016 r. poz. 512)

Na podstawie art. 300 § 4 ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks postępowania karnego (Dz. U. poz. 555, z późn. zm.²⁾) zarządza się, co następuje:

§ 1

Określa się wzór pouczenia o uprawnieniach i obowiązkach podejrzanego w postępowaniu karnym, stanowiący załącznik do rozporządzenia.

§ 2

Rozporządzenie wchodzi w życie z dniem 15 kwietnia 2016 r.³⁾

Załącznik Pouczenie o uprawnieniach i obowiązkach podejrzanego w postępowaniu karnym (wzór).

Podejrzanemu w postępowaniu karnym przysługują wymienione poniżej uprawnienia:

1. Prawo do składania wyjaśnień, także na piśmie, prawo do odmowy składania wyjaśnień lub odmowy odpowiedzi na poszczególne pytania, bez konieczności podania przyczyn odmowy (art. 175 § 1 i art. 176 § 1)⁴⁾. W wypadku wezwania do osobistego stawiennictwa, usprawiedliwienie nieobecności z powodu choroby jest możliwe wyłącznie po przedstawieniu zaświadczenia wystawionego przez lekarza sądowego. Inne zwolnienie jest niewystarczające (art. 117 § 2a). W pilnych wypadkach wezwanie do osobistego stawiennictwa może nastąpić telefonicznie albo w inny sposób (art. 137).
2. Prawo do korzystania z pomocy wybranego przez siebie obrońcy. Jeżeli podejrzanym wykaże, że nie stać go na obrońcę, sąd może wyznaczyć obrońcę z urzędu (art. 78 § 1). Nie można mieć więcej niż trzech obrońców jednocześnie (art. 77). W wypadku skazania lub warunkowego umorzenia postępowania karnego podejrzanym może zostać obciążony kosztami obrony z urzędu (art. 627 i art. 629).

3. Na żądanie podejrzanego przy jego przesłuchaniu może być obecny obrońca (art. 301).
4. Jeżeli podejrzanym nie zna wystarczająco języka polskiego – prawo do korzystania z bezpłatnej pomocy tłumacza, także przy kontaktach z obrońcą (art. 72 § 1).
5. Prawo do informacji o treści zarzutów, ich uzupełnieniu i zmianach oraz kwalifikacji prawnej zarzucanego przestępstwa (art. 313 § 1, art. 314, art. 325a § 2 i art. 325g § 2).
6. Prawo do składania wniosków o dokonanie czynności śledztwa lub dochodzenia, np. o przesłuchanie świadka, uzyskanie dokumentu, dopuszczenie opinii biegłego (art. 315 § 1 i art. 325a § 2). Jeżeli istnieje obawa, że świadka nie będzie można przesłuchać na rozprawie, podejrzanym może wystąpić o jego przesłuchanie przez sąd lub zwrócić się do prokuratora o przesłuchanie świadka w tym trybie (art. 316 § 3).
7. Prawo dostępu do akt sprawy, do sporządzania odpisów i kopii, również po zakończeniu postępowania przygotowawczego. Można odmówić dostępu do akt ze względu na ważny interes państwa lub dobro postępowania (art. 156 § 5).
8. Prawo do złożenia wniosku o końcowe zaznajomienie z materiałami postępowania (śledztwa lub dochodzenia) przed jego zakończeniem. W trakcie tych czynności podejrzanemu może towarzyszyć obrońca (art. 321 § 1 i 3, art. 325a § 2).
9. Prawo do złożenia wniosku o skierowanie sprawy do postępowania mediacyjnego w celu pogodzenia się z pokrzywdzonym (art. 23a § 1). Udział w postępowaniu mediacyjnym jest dobrowolny. Pozytywne wyniki przeprowadzonej mediacji są brane pod uwagę przez sąd przy wymiarze kary (art. 53 § 3 ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks karny, Dz. U, poz. 553, z późn. zm.).
10. Prawo do uzgodnienia z prokuratorem wniosku o wydanie wyroku i wymierzenie przez sąd ustalonych kar lub innych środków bez przeprowadzania dowodów (art. 335 § 1), który może zostać uwzględniony przez sąd, jeżeli pokrzywdzony się nie sprzeciwi (art. 343 § 2). Wniosek taki można również złożyć samodzielnie, przed doręczeniem zawiadomienia o terminie rozprawy (art. 338a) albo na rozprawie, do chwili zakończenia pierwszego przesłuchania wszystkich oskarżonych (art. 387 § 1), jednak wówczas sąd może go uwzględnić tylko, gdy prokurator i pokrzywdzony się nie sprzeciwią (art. 343 § 2, art. 343a § 2 i art. 387 § 2).
11. W postępowaniu przyspieszonym, w przypadku zapewnienia uczestnictwa podejrzanego w postępowaniu w drodze wideokonferencji, Policja doręcza mu wniosek o rozpoznanie sprawy (art. 517b § 2a, art. 517e § 1a). Może on składać wnioski i oświadczenia oraz dokonywać czynności procesowych wyłącznie ustnie do protokołu. Pisma procesowe, których nie można było przekazać do sądu, mogą być odczytane na rozprawie (art. 517ea § 1 i 2). W ten sam sposób może być zapewniony udział w postępowaniu obrońcy i tłumacza (art. 517b § 2c–2d). W postępowaniu przyspieszonym wniosek o uzasadnienie wyroku może być zgłoszony ustnie do protokołu albo złożony na piśmie w terminie 3 dni od daty doręczenia wyroku; termin do wniesienia apelacji wynosi 7 dni (art. 517h § 1 i 3).

Podejrzanym nie ma obowiązku dowodzenia swojej niewinności ani obowiązku dostarczania dowodów na swoją niekorzyść (art. 74 § 1). Jest jednak obowiązany poddać się:

- 1) oględzinom ciała i badaniom niepołączonym z naruszeniem ciała, pobraniu odcisków palców, fotografowaniu oraz okazaniu innym osobom (art. 74 § 2 pkt 1);
- 2) badaniom psychologicznym i psychiatrycznym oraz badaniom połączonym z dokonaniem zabiegów na ciele, z wyjątkiem chirurgicznych, pod warunkiem że nie zagraża to zdrowiu, jeżeli przeprowadzenie tych badań jest niezbędne (zwłaszcza pobranie krwi, włosów lub wydzielin organizmu, np. śliny); badania powinny być przeprowadzone przez uprawnionego do tego pracownika służby zdrowia (art. 74 § 2 pkt 2);
- 3) pobraniu przez policjanta wymazu ze śluzówki policzków, o ile jest to konieczne i nie zagraża zdrowiu (art. 74 § 2 pkt 3).

Niespełnienie tych obowiązków może prowadzić do zatrzymania i przymusowego doprowadzenia podejrzanego, jak również skutkować zastosowaniem wobec niego w niezbędnym zakresie siły fizycznej lub środków technicznych służących obezwładnieniu (art. 74 § 3a).

Podejrzanym obowiązany jest również:

- 1) stawać się na każde wezwanie i zawiadamiać organ prowadzący postępowanie o każdej zmianie miejsca zamieszkania lub pobytu trwającego dłużej niż 7 dni, w tym także z powodu pozbawienia wolności w innej sprawie (tymczasowego aresztowania, osadzenia w zakładzie karnym w celu odbycia kary), jak również o każdej zmianie danych umożliwiających kontaktowanie się z nim (numer telefonu, adres poczty elektronicznej); w wypadku niestawiennictwa podejrzanym może być zatrzymany i sprowadzony przymusowo (art. 75 § 1 i 2);
- 2) wskazać adres, na który kierowana będzie korespondencja (art. 132 § 1 i 2); w przeciwnym wypadku czynność lub rozprawa zostanie przeprowadzona pod nieobecność podejrzanego; niewskazanie adresu może również uniemożliwić złożenie wniosku, zażalenia lub apelacji z powodu upływu terminów (art. 133 § 2);
- 3) wskazać adresata (tzn. osobę lub instytucję z danymi adresowymi) dla doręczeń w kraju, kiedy przebywa za granicą; w przeciwnym wypadku pismo wysłane na ostatnio znany adres w kraju zostanie uznane za skutecznie doręczone, a czynność lub rozprawa zostanie przeprowadzona pod nieobecność podejrzanego; niewskazanie adresata może również uniemożliwić złożenie wniosku, zażalenia lub apelacji z powodu upływu terminów (art. 138);
- 4) podać nowy adres w wypadku zmiany miejsca zamieszkania lub pobytu, w tym także z powodu pozbawienia wolności w innej sprawie (tymczasowego aresztowania, osadzenia w zakładzie karnym w celu odbycia kary);

w przeciwnym wypadku pismo wysłane na dotychczasowy adres zostanie uznane za skutecznie doręczone, a czynność lub rozprawa zostanie przeprowadzona pod nieobecność podejrzanego; niewskazanie adresu może również uniemożliwić złożenie wniosku, zażalenia lub apelacji z powodu upływu terminów (art. 139).

Potwierdzam otrzymanie pouczenia
..... (data, podpis)

5. Rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości w sprawie określenia wzoru pouczenia o uprawnieniach tymczasowo aresztowanego w postępowaniu karnym

1)

z dnia 13 kwietnia 2016 r. (Dz. U. z 2016 r. poz. 513)

Na podstawie art. 263 § 8 ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks postępowania karnego (Dz. U. poz. 555, z późn. zm.²⁾) zarządza się, co następuje:

§ 1

Określa się wzór pouczenia o uprawnieniach tymczasowo aresztowanego w postępowaniu karnym, stanowiący załącznik do rozporządzenia.

§ 2

Rozporządzenie wchodzi w życie z dniem 15 kwietnia 2016 r.³⁾

Załącznik Pouczenie o uprawnieniach tymczasowo aresztowanego w postępowaniu karnym (wzór).

Tymczasowo aresztowanemu przysługują wymienione poniżej uprawnienia:

1. Prawo do składania wyjaśnień, odmowy składania wyjaśnień lub odmowy odpowiedzi na poszczególne pytania, bez konieczności podania przyczyn odmowy (art. 175 § 1)⁴⁾.
2. Prawo do korzystania z pomocy wybranego przez siebie obrońcy. Jeżeli tymczasowo aresztowany wykaże, że nie stać go na obrońcę, sąd może wyznaczyć obrońcę z urzędu (art. 78 § 1). Na żądanie tymczasowo aresztowanego, który nie ma obrońcy, i bez względu na jego sytuację majątkową, sąd wyznacza obrońcę z urzędu do udziału w posiedzeniu sądu dotyczącym przedłużenia stosowania tymczasowego aresztowania oraz rozpoznania zażalenia na zastosowanie lub przedłużenie stosowania tego środka (art. 249 § 5). W wypadku skazania lub warunkowego umorzenia postępowania karnego tymczasowo aresztowany może zostać obciążony kosztami obrony z urzędu (art. 627, art. 629).
3. Jeżeli tymczasowo aresztowany nie zna wystarczająco języka polskiego – prawo do korzystania z bezpłatnej pomocy tłumacza (art. 72 § 1).
4. Prawo do zawiadomienia osoby najbliższej lub innej wskazanej osoby, jak również pracodawcy, szkoły, uczelni, dowódcy oraz osoby zarządzającej przedsiębiorstwem zatrzymanego albo przedsiębiorstwem, za które jest on odpowiedzialny, o aresztowaniu (art. 261 § 1, 2 i 3). O zastosowaniu tymczasowego aresztowania sąd zawiadamia organ prowadzący przeciwko aresztowanemu postępowanie w innej sprawie, o ile o nim wie (art. 261 § 2a).
5. Jeżeli tymczasowo aresztowany nie jest obywatelem polskim – prawo do kontaktu z urzędem konsularnym lub z przedstawicielstwem dyplomatycznym państwa, którego jest obywatelem (art. 612 § 1). Jeżeli przewiduje to umowa konsularna między Polską a państwem, którego tymczasowo aresztowany jest obywatelem, właściwy urząd konsularny lub przedstawicielstwo dyplomatyczne zostaną poinformowane o aresztowaniu również bez jego prośby.
6. Prawo do informacji o treści zarzutów, ich uzupełnieniu i zmianach oraz kwalifikacji prawnej zarzucanego przestępstwa (art. 313 § 1, art. 314, art. 325a § 2 i art. 325g § 2).
7. Prawo do przeglądania akt w części zawierającej dowody wskazane we wniosku o zastosowanie albo przedłużenie tymczasowego aresztowania (art. 156 § 5a), z wyłączeniem zeznań niektórych świadków (art. 250 § 2b).
8. Prawo do wniesienia do sądu zażalenia na tymczasowe aresztowanie w terminie 7 dni od dnia otrzymania odpisu postanowienia o zastosowaniu lub przedłużeniu tymczasowego aresztowania (art. 252).
9. Prawo do złożenia wniosku o uchylenie lub zmianę tymczasowego aresztowania na inny środek zapobiegawczy, niełączący się z pozbawieniem wolności. Środkiem takim może być dozór Policji lub dozór przełożonego wojskowego, poręczenie majątkowe lub osobiste, zakaz opuszczania kraju, obowiązek opuszczenia lokalu mieszkalnego zajmowanego wspólnie z pokrzywdzonym, zawieszenie w czynnościach służbowych lub

w wykonywaniu zawodu, powstrzymanie się od określonej działalności lub od prowadzenia pojazdów. Wniosek zostanie rozstrzygnięty w ciągu 3 dni przez prokuratora lub sąd. Na postanowienie prokuratora lub sądu tymczasowo aresztowany może złożyć zażalenie tylko wtedy, gdy wniosek został złożony po upływie co najmniej 3 miesięcy od dnia wydania poprzedniego postanowienia w przedmiocie środka zapobiegawczego (art. 254 § 1 i 2).

10. Prawo do zapewnienia niezbędnej pomocy medycznej.

Potwierdzam otrzymanie pouczenia
..... (data, podpis)

6. Rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości w sprawie określenia wzoru pouczenia o uprawnieniach zatrzymanego na podstawie europejskiego nakazu aresztowania¹⁾

z dnia 11 czerwca 2015 r. (Dz. U. z 2015 r. poz. 874)

Na podstawie art. 6071 § 4 ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks postępowania karnego (Dz. U. Nr 89, poz. 555, z późn. zm.²⁾) zarządza się, co następuje:

§ 1

Określa się wzór pouczenia o uprawnieniach zatrzymanego na podstawie europejskiego nakazu aresztowania, stanowiący załącznik do rozporządzenia.

§ 2

Traci moc rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości z dnia 27 maja 2014 r. w sprawie określenia wzoru pouczenia o uprawnieniach zatrzymanego na podstawie europejskiego nakazu aresztowania (Dz. U. poz. 740).

§ 3

Rozporządzenie wchodzi w życie z dniem 1 lipca 2015 r.

Załącznik Pouczenie o uprawnieniach zatrzymanego na podstawie europejskiego nakazu aresztowania.

Osobie zatrzymanej na podstawie europejskiego nakazu aresztowania przysługują wymienione poniżej uprawnienia:

1. Prawo do informacji o przyczynie zatrzymania i do bycia wysłuchanym (art. 244 § 2)³⁾.
2. Prawo do składania wyjaśnień, odmowy składania wyjaśnień lub odmowy odpowiedzi na poszczególne pytania, bez konieczności podania przyczyn odmowy (art. 175 § 1), oraz prawo do złożenia lub odmowy złożenia oświadczenia w swojej sprawie (art. 244 § 3).
3. Prawo do niezwłocznego kontaktu z adwokatem lub radcą prawnym i bezpośrednio z nimi rozmowy (art. 245 § 1).
4. Prawo do korzystania z pomocy wybranego przez siebie obrońcy. Jeżeli zatrzymany wykaże, że nie stać go na obrońcę, sąd może wyznaczyć obrońcę z urzędu (art. 78 § 1).
5. Jeżeli zatrzymany nie zna wystarczająco języka polskiego – prawo do korzystania z bezpłatnej pomocy tłumacza (art. 72 § 1).
6. Prawo do otrzymania odpisu protokołu zatrzymania i do przeglądania akt w zakresie dotyczącym przyczyn zatrzymania (art. 244 § 3).
7. Prawo do zawiadomienia osoby najbliższej lub innej wskazanej osoby, jak również pracodawcy, szkoły, uczelni, dowódcy oraz osoby zarządzającej przedsiębiorstwem zatrzymanego albo przedsiębiorstwem, za które jest on odpowiedzialny, o zatrzymaniu (art. 245 § 2, art. 261 § 1, 2 i 3). O zatrzymaniu Policja zawiadamia organ prowadzący przeciwko zatrzymanemu postępowanie w innej sprawie, o ile o nim wie (art. 261 § 2a).
8. Jeżeli zatrzymany nie jest obywatelem polskim – prawo do kontaktu z urzędem konsularnym lub z przedstawicielstwem dyplomatycznym państwa, którego jest obywatelem. Jeżeli nie posiada żadnego obywatelstwa – prawo do kontaktu z przedstawicielem państwa, w którym zatrzymany mieszka na stałe (art. 612 § 2). W przypadku zastosowania tymczasowego aresztowania zawiadamia się urząd konsularny lub przedstawicielstwo dyplomatyczne państwa, którego tymczasowo aresztowany jest obywatelem (art. 612 § 1). Jeżeli przewiduje to umowa konsularna między Polską a państwem, którego zatrzymany jest obywatelem, właściwy urząd konsularny lub przedstawicielstwo dyplomatyczne zostaną poinformowane o zatrzymaniu również bez jego prośby.
9. Prawo do wniesienia do sądu zażalenia na zatrzymanie w terminie 7 dni od dnia zatrzymania. W zażaleniu można się domagać zbadania zasadności, legalności oraz prawdziwości zatrzymania (art. 246 § 1).

10. Prawo do natychmiastowego zwolnienia, jeżeli przyczyny zatrzymania przestały istnieć, albo po upływie 48 godzin od chwili zatrzymania, o ile zatrzymany nie zostanie w tym czasie przekazany do dyspozycji sądu z wnioskiem o zastosowanie tymczasowego aresztowania. W wypadku przekazania do dyspozycji sądu zatrzymany zostanie zwolniony, jeżeli w ciągu 24 godzin od przekazania nie zostanie mu doręczone postanowienie o zastosowaniu tymczasowego aresztowania (art. 248 § 1 i 2).
11. Prawo do informacji o treści europejskiego nakazu aresztowania (art. 607k § 2) oraz do otrzymania jego odpisu wraz z tłumaczeniem oraz z zawiadomieniem o posiedzeniu sądu w sprawie przekazania i tymczasowego aresztowania. Jeżeli ze względu na szczególne okoliczności nie sporządzono tłumaczenia, sąd zarządza jego sporządzenie albo informuje o treści europejskiego nakazu aresztowania (art. 607l § 1a).
12. Prawo do złożenia oświadczenia w sprawie przekazania oraz prawo do wyrażenia zgody na przekazanie i zgody na ściganie za inne przestępstwa niż objęte wnioskiem o przekazanie, a także zgody na wykonanie kary pozbawienia wolności lub środków polegających na pozbawieniu wolności za te przestępstwa (art. 607l § 2). Zgoda nie może być cofnięta. Skutkiem wyrażenia zgody jest przyspieszenie postępowania w sprawie europejskiego nakazu aresztowania (art. 607k § 2, art. 607l § 2, 607m § 1 i 1a, art. 607n § 1).
13. Prawo do wniesienia zażalenia na przekazanie w terminie 3 dni od dnia ogłoszenia postanowienia, zaś w wypadku niedoprowadzenia zatrzymanego na posiedzenie sądu – od dnia doręczenia postanowienia (art. 607l § 3).
14. Dostęp do niezbędnej pomocy medycznej.
Na wniosek państwa, które wystąpiło z europejskim nakazem aresztowania, możliwe jest zastosowanie tymczasowego aresztowania na okres nie dłuższy niż 7 dni przed wpływieniem europejskiego nakazu aresztowania oraz następnie na okres niezbędny do przekazania, nie dłużej niż na 100 dni (art. 607k § 3 i 3a).
Potwierdzam otrzymanie pouczenia

.....
(data, podpis)

7. Rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości w sprawie określenia wzoru pouczenia o uprawnieniach i obowiązkach świadka w postępowaniu karnym

z dnia 13 kwietnia 2016 r. (Dz. U. z 2016 r. poz. 515)

Na podstawie art. 300 § 4 ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks postępowania karnego (Dz. U. poz. 555, z późn. zm.¹⁾) zarządza się, co następuje:

§ 1

Określa się wzór pouczenia o uprawnieniach i obowiązkach świadka w postępowaniu karnym, stanowiący załącznik do rozporządzenia.

§ 2

Traci moc rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości z dnia 11 czerwca 2015 r. w sprawie określenia wzoru pouczenia o uprawnieniach i obowiązkach świadka w postępowaniu karnym (Dz. U. poz. 873).

§ 3

Rozporządzenie wchodzi w życie z dniem 15 kwietnia 2016 r.

Załącznik Pouczenie o uprawnieniach i obowiązkach świadka w postępowaniu karnym (wzór).

W postępowaniu karnym świadek posiada wymienione poniżej uprawnienia i obowiązki:

1. Każda osoba wezwana w charakterze świadka ma obowiązek stawić się i złożyć zeznania (art. 177 § 1)²⁾.
W pilnych wypadkach wezwanie może nastąpić telefonicznie albo w inny sposób (art. 137). Usprawiedliwienie nieobecności z powodu choroby jest możliwe wyłącznie po przedstawieniu zaświadczenia wystawionego przez lekarza sądowego. Inne zwolnienie jest w tym wypadku niewystarczające (art. 117 § 2a). Świadkowi przysługuje zwrot kosztów stawiennictwa na wezwanie (art. 618a–618e). Nieusprawiedliwione niestawiennictwo może spowodować nałożenie kary pieniężnej, zatrzymanie lub areszt (art. 285–287).
2. W wyjątkowych sytuacjach przesłuchanie świadka może nastąpić w drodze wideokonferencji (art. 177 § 1 i art. 390 § 3).
3. Jeżeli świadek nie może się stawić na wezwanie z ważnego powodu (np. choroby), można go przesłuchać w miejscu jego pobytu (art. 177 § 1a i 2).
4. Jeżeli istnieje wątpliwość co do stanu psychicznego lub rozwoju umysłowego świadka, przesłuchanie może odbyć się z udziałem biegłego lekarza lub psychologa (art. 192 § 2). Za zgodą świadka można go poddać badaniom lub oględzinom ciała (art. 192 § 4), a bez jego zgody pobrać odciski palców, wymaz ze śluzówki policzków, włosy, ślinę, próby pisma, zapach, wykonać fotografię lub nagrać głos (art. 192a § 1).

5. Przesłuchanie świadka w zakresie informacji tajnych lub ściśle tajnych może być przeprowadzone tylko po zwolnieniu go przez uprawnionego przełożonego od obowiązku zachowania tajemnicy (art. 179 § 1). Świadek może odmówić zeznań w zakresie informacji zastrzeżonych lub poufnych albo tajemnicy zawodowej, chyba że sąd lub prokurator zwolni go od obowiązku zachowania tajemnicy (art. 180 § 1). Przesłuchanie w zakresie tajemnicy notarialnej, adwokackiej, tajemnicy radcy prawnego, doradcy podatkowego, tajemnicy lekarskiej, dziennikarskiej lub statystycznej może nastąpić tylko wtedy, gdy jest to niezbędne, a okoliczność nie może być ustalona na podstawie innego dowodu (art. 180 § 2). Zwolnienie dziennikarza od obowiązku zachowania tajemnicy nie może obejmować identyfikacji autora materiału prasowego, listu do redakcji lub innego podobnego materiału ani identyfikacji osób, które zastrzegły swoje dane, chyba że chodzi o przestępstwa, wobec których istnieje obowiązek denuncjacji (art. 180 § 3 i 4). W tych wypadkach sąd przesłuchuje świadka na niejawniej rozprawie (art. 181 § 1).
6. Osoba najbliższa dla oskarżonego (np. małżonek, rodzic, dziecko, osoba pozostająca we wspólnym pożyciu) może odmówić zeznań. Prawo odmowy zeznań przysługuje także świadkowi, który w innej sprawie jest oskarżony o współudział w przestępstwie objętym postępowaniem (art. 182 § 1 i 3). Świadek może skorzystać z prawa odmowy złożenia zeznań do chwili rozpoczęcia pierwszego zeznania w postępowaniu sądowym; poprzednio złożone zeznanie nie może wówczas służyć za dowód (art. 186 § 1).
7. Świadek może odmówić odpowiedzi na pytanie, jeżeli odpowiedź mogłaby narazić jego lub osobę dla niego najbliższą na odpowiedzialność karną (art. 183 § 1). Można zwolnić od złożenia zeznania lub odpowiedzi na pytania świadka pozostającego z oskarżonym w szczególnie bliskim stosunku osobistym (art. 185). Świadek może żądać, aby rozprawa była niejawną, jeżeli treść zeznań mogłaby narazić świadka lub osobę dla niego najbliższą na hańbę (art. 183 § 2).
8. Świadek, który nie ukończył 15 lat i zeznaje w sprawie o przestępstwo popełnione z użyciem przemocy lub groźby, przestępstwo na tle seksualnym lub przeciwko rodzinie lub jest pokrzywdzonym przestępstwem przeciwko wolności, jest przesłuchiwany tylko raz przez sąd, w odpowiednio przystosowanym, przyjaznym pokoju. Przesłuchanie jest nagrywane. Może być on również przesłuchany przy zastosowaniu wideokonferencji. Tylko wyjątkowo można go przesłuchać ponownie (art. 185a, art. 185b i art. 185d).
9. Świadek pokrzywdzony przestępstwem zgwałcenia albo wykorzystania seksualnego jest przesłuchiwany przez sąd, a jeżeli składa ustne zawiadomienie o przestępstwie wobec prokuratora lub policjanta – wskazuje tylko najważniejsze fakty i dowody (art. 185c § 1). Przesłuchanie przed sądem jest nagrywane i nie powinno być powtarzane. W razie ponownego przesłuchania na wniosek pokrzywdzonego przesłuchanie można przeprowadzić w drodze wideokonferencji (art. 185c § 2 i 3).
10. Danych dotyczących miejsca zamieszkania i miejsca pracy świadka nie ujawnia się w aktach sprawy. Zamieszcza się je w odrębnym załączniku wyłącznie do wiadomości organu prowadzącego postępowanie i ujawnia tylko wyjątkowo (art. 148a). W razie niebezpieczeństwa dla życia, zdrowia, wolności albo mienia w znacznych rozmiarach świadka lub jego najbliższych, można zachować w tajemnicy także tożsamość świadka (art. 184 – tzw. świadek anonimowy).
11. W razie zagrożenia dla życia lub zdrowia świadka lub jego najbliższych mogą oni otrzymać ochronę Policji na czas czynności procesowej, a jeżeli stopień zagrożenia jest wysoki, mogą oni otrzymać ochronę osobistą lub pomoc w zakresie zmiany miejsca pobytu. Wniosek o udzielenie ochrony kieruje się do komendanta wojewódzkiego Policji za pośrednictwem organu prowadzącego postępowanie albo sądu (art. 1–17 ustawy z dnia 28 listopada 2014 r. o ochronie i pomocy dla pokrzywdzonego i świadka (Dz. U. z 2015 r. poz. 21)).
12. Świadek i jego najbliżsi mogą otrzymać bezpłatną pomoc prawną i psychologiczną w Sieci Pomocy dla Osób Pokrzywdzonych Przestępstwem (art. 43 § 8 pkt 2a ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks karny wykonawczy (Dz. U. poz. 557, z późn. zm.)).

8. Rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości w sprawie określenia wzoru pouczenia o uprawnieniach i obowiązkach pokrzywdzonego w postępowaniu karnym

z dnia 13 kwietnia 2016 r. (Dz. U. z 2016 r. poz. 514)

Na podstawie art. 300 § 4 ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks postępowania karnego (Dz. U. poz. 555, z późn. zm.²⁾) zarządza się, co następuje:

§ 1

Określa się wzór pouczenia o uprawnieniach i obowiązkach pokrzywdzonego w postępowaniu karnym, stanowiący załącznik do rozporządzenia.

§ 2

Rozporządzenie wchodzi w życie z dniem 15 kwietnia 2016 r.³⁾

Załącznik Pouczenie o uprawnieniach i obowiązkach pokrzywdzonego w postępowaniu karnym (wzór).

Osoba fizyczna lub prawna, której dobro zostało bezpośrednio naruszone lub zagrożone przez przestępstwo, jest pokrzywdzonym w postępowaniu karnym (art. 49 § 1)⁴⁾. Przedstawiciel lub opiekun pokrzywdzonego małoletniego, całkowicie albo częściowo ubezwłasnowolnionego lub nieporadnego może wykonywać jego prawa (art. 51). Osoba najbliższa lub pozostająca na utrzymaniu zmarłego pokrzywdzonego może wykonywać jego prawa (art. 52).

W postępowaniu przygotowawczym poprzedzającym wniesienie sprawy do sądu pokrzywdzony jest stroną procesową (art. 299 § 1). W postępowaniu sądowym może być stroną (oskarżycielem posiłkowym), jeżeli tego zażąda do czasu rozpoczęcia przewodu sądowego (art. 53 i art. 54 § 1). W związku z tym pokrzywdzonemu przysługują wymienione poniżej uprawnienia:

1. Prawo do korzystania z pomocy wybranego przez siebie pełnomocnika, którym może być adwokat lub radca prawny. Nie można mieć więcej niż trzech pełnomocników jednocześnie. W zależności od wyniku procesu kosztami wynajęcia pełnomocnika może zostać obciążony oskarżony (art. 627–629). Jeżeli pokrzywdzony wykaże, że nie stać go na pełnomocnika, sąd może wyznaczyć pełnomocnika z urzędu (art. 78 § 1, art. 87 § 1 i 2, art. 88).
2. Prawo do bezpłatnej pomocy tłumacza, przy przesłuchaniu lub zapoznaniu z treścią dowodu, jeżeli pokrzywdzony nie mówi po polsku, a także – w razie potrzeby – jeżeli jest on głuchy lub niemy (art. 204 § 1 i 2).
3. Prawo do złożenia zażalenia na postanowienie o odmowie wszczęcia lub umorzeniu postępowania (śledztwa lub dochodzenia) oraz złożenia zażalenia na bezczynność organu, jeżeli w ciągu 6 tygodni od złożenia przez pokrzywdzonego zawiadomienia o przestępstwie nie został on powiadomiony o wszczęciu albo odmowie wszczęcia śledztwa lub dochodzenia (art. 306 § 1, 1a i 3, art. 325a § 2).
4. Prawo do składania wniosków o dokonanie czynności śledztwa lub dochodzenia, np. o przesłuchanie świadka, uzyskanie dokumentu, dopuszczenie opinii biegłego (art. 315 § 1 i art. 325a § 2). Jeśli istnieje obawa, że świadka nie będzie można przesłuchać na rozprawie, pokrzywdzony może wystąpić o jego przesłuchanie przez sąd. Wniosek taki może zgłosić również prokuratorowi (art. 316 § 3).
5. Prawo do udziału w czynnościach postępowania przeprowadzanych na wniosek pokrzywdzonego oraz w czynnościach, których nie będzie można powtórzyć na rozprawie, np. w przesłuchaniu świadka. W czynnościach tych może również uczestniczyć pełnomocnik pokrzywdzonego (art. 315 i art. 316). Na żądanie należy dopuścić pokrzywdzonego do udziału również w innych czynnościach (art. 317 § 1). W szczególnie uzasadnionym wypadku można odmówić dopuszczania do udziału w czynności ze względu na dobro postępowania (art. 316 § 1 i art. 317 § 2). Pokrzywdzony wezwany do osobistego stawiennictwa może usprawiedliwić swoją nieobecność spowodowaną chorobą tylko przedstawiając zaświadczenie wystawione przez lekarza sądowego. Inne zwolnienie jest w tym wypadku niewystarczające (art. 117 § 2a).
6. Prawo do udziału w przesłuchaniu biegłego oraz prawo do zapoznania się z jego pisemną opinią (art. 318).
7. Prawo dostępu do akt sprawy, w tym do przeglądania akt oraz samodzielnego sporządzania z nich odpisów i kopii (art. 156 § 1). Pokrzywdzony może też odpłatnie uzyskać odpisy i kopie z akt sprawy (art. 156 § 2). Można odmówić dostępu do akt ze względu na ważny interes państwa lub dobro postępowania (art. 156 § 5).
8. Prawo do złożenia wniosku o uzupełnienie śledztwa lub dochodzenia. Wniosek należy złożyć w terminie 3 dni od daty końcowego zaznajomienia podejrzanego z materiałami postępowania (art. 321 § 5).
9. Prawo do złożenia wniosku o skierowanie sprawy do postępowania mediacyjnego w celu pogodzenia się z podejrzanym i ewentualnego uzgodnienia naprawienia szkody (art. 23a). Udział w postępowaniu mediacyjnym jest dobrowolny. Pozytywne wyniki przeprowadzonej mediacji są brane pod uwagę przez sąd przy wymiarze kary (art. 53 § 3 ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks karny, Dz. U. poz. 553, z późn. zm.).
10. Prawo do złożenia wniosku o naprawienie szkody lub zadośćuczynienie wyrządzonej krzywdzie aż do zamknięcia przewodu sądowego (art. 49a).
11. Prawo do otrzymania informacji o uchyleniu tymczasowego aresztowania stosowanego wobec podejrzanego lub o jego ucieczce z aresztu śledczego (art. 253 § 3).
12. Prawo złożenia zażalenia na postanowienia i zarządzenia w wypadkach wskazanych w ustawie (art. 459) oraz na inne czynności naruszające jego prawa (art. 302 § 2).
13. Prawo złożenia wniosku o otrzymanie informacji o zarzutach wobec oskarżonego oraz o dacie i miejscu rozprawy albo posiedzenia sądu, podczas którego może dojść do umorzenia postępowania, warunkowego umorzenia postępowania albo skazania oskarżonego bez przeprowadzania rozprawy (art. 337a).
14. Pokrzywdzony będący obywatelem polskim lub obywatelem innego państwa członkowskiego Unii Europejskiej może się ubiegać o państwową kompensatę na zasadach określonych w ustawie z dnia 7 lipca 2005 r. o państwowej kompensacie przysługującej ofiarom niektórych czynów zabronionych (Dz. U. z 2016 r. poz. 325).
15. Informacje dotyczące miejsca zamieszkania i miejsca pracy pokrzywdzonego nie są ujawniane w aktach sprawy. Zamieszcza się je w odrębnym załączniku wyłącznie do wiadomości organu prowadzącego postępowanie. Można je ujawnić tylko wyjątkowo (art. 148a).
16. W razie zagrożenia dla życia lub zdrowia pokrzywdzonego lub jego najbliższych, mogą oni otrzymać ochronę Policji na czas czynności procesowej, a jeżeli stopień zagrożenia jest wysoki, mogą oni otrzymać ochronę osobistą lub pomoc w zakresie zmiany miejsca pobytu. Wniosek o udzielenie ochrony kieruje się do komendanta wojewódzkiego Policji za pośrednictwem organu prowadzącego postępowanie albo sądu (art. 1–17 ustawy z dnia 28 listopada 2014 r. o ochronie i pomocy dla pokrzywdzonego i świadka, Dz. U. z 2015 r. poz. 21).

17. pokrzywdzony i jego najbliżsi mogą otrzymać bezpłatną pomoc medyczną, psychologiczną, rehabilitacyjną, prawną oraz materialną w Sieci Pomocy dla Osób Pokrzywdzonych Przepiępstwem (art. 43 § 8 pkt 1 ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks karny wykonawczy, Dz. U, poz. 557, z późn. zm.).
18. Jeżeli sprawcy zakazano zbliżania się lub kontaktowania się z pokrzywdzonym, zakaz ten, na wniosek pokrzywdzonego, może być wykonywany także w innym państwie członkowskim Unii Europejskiej na podstawie europejskiego nakazu ochrony (art. 611w – art. 611wc).

Pokrzywdzony jest obowiązany:

- 1) poddać się oględzinom i badaniom niepołączonym z zabiegiem chirurgicznym lub obserwacją w zakładzie leczniczym, jeżeli od stanu jego zdrowia zależy karalność czynu (art. 192 § 1);
- 2) wskazać adresata (tzn. osobę lub instytucję z danymi adresowymi) dla doręczeń w kraju, kiedy przebywa za granicą; w przeciwnym wypadku pismo wysłane na ostatnio znany adres w kraju zostanie uznane za skutecznie doręczone, a czynność lub rozprawa zostanie przeprowadzona pod nieobecność pokrzywdzonego; niewskazanie adresata może również uniemożliwić złożenie wniosku, zażalenia lub apelacji z powodu upływu terminów (art. 138);
- 3) podać nowy adres w wypadku zmiany miejsca zamieszkania lub pobytu, w tym także z powodu pozbawienia wolności w innej sprawie (tymczasowego aresztowania, osadzenia w zakładzie karnym w celu odbycia kary); w przeciwnym wypadku pismo wysłane na dotychczasowy adres zostanie uznane za skutecznie doręczone, a czynność lub rozprawa zostanie przeprowadzona pod nieobecność pokrzywdzonego; niewskazanie adresu może również uniemożliwić złożenie wniosku, zażalenia lub apelacji z powodu upływu terminów (art. 139).

Potwierdzam otrzymanie pouczenia
..... (data, podpis)

9. Rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości w sprawie określenia wzoru pouczenia o uprawnieniach zatrzymanego w postępowaniu karnym

1)

z dnia 3 czerwca 2015 r. (Dz. U. z 2015 r. poz. 835)

Na podstawie art. 244 § 5 ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks postępowania karnego (Dz. U. Nr 89, poz. 555, z późn. zm.²⁾) zarządza się, co następuje:

§ 1

Określa się wzór pouczenia o uprawnieniach zatrzymanego w postępowaniu karnym, stanowiący załącznik do rozporządzenia.

§ 2

Rozporządzenie wchodzi w życie z dniem 1 lipca 2015 r.³⁾

Załącznik Pouczenie o uprawnieniach zatrzymanego w postępowaniu karnym (wzór).

Zatrzymanemu w postępowaniu karnym przysługują wymienione poniżej uprawnienia:

1. Prawo do informacji o przyczynie zatrzymania i do bycia wysłuchanym (art. 244 § 2)⁴⁾.
2. Prawo do złożenia lub odmowy złożenia oświadczenia w swojej sprawie (art. 244 § 3).
3. Prawo do niezwłocznego kontaktu z adwokatem lub radcą prawnym i bezpośredniej z nim rozmowy (art. 245 § 1).
4. Jeżeli zatrzymany nie zna wystarczająco języka polskiego – prawo do korzystania z bezpłatnej pomocy tłumacza (art. 72 § 1).
5. Prawo do otrzymania odpisu protokołu zatrzymania (art. 244 § 3).
6. Prawo do zawiadomienia osoby najbliższej lub innej wskazanej osoby, jak również pracodawcy, szkoły, uczelni, dowódcy oraz osoby zarządzającej przedsiębiorstwem zatrzymanego albo przedsiębiorstwem, za które jest on odpowiedzialny, o zatrzymaniu (art. 245 § 2, art. 261 § 1, § 2 i § 3). O zatrzymaniu Policja zawiadamia organ prowadzący przeciwko oskarżonemu postępowanie w innej sprawie, o ile o nim wie (art. 261 § 2a).
7. Jeżeli zatrzymany nie jest obywatelem polskim – prawo do kontaktu z urzędem konsularnym lub z przedstawicielstwem dyplomatycznym państwa, którego jest obywatelem. Jeżeli nie posiada żadnego obywatelstwa – prawo do kontaktu z przedstawicielem państwa, w którym zatrzymany mieszka na stałe (art. 612 § 2). Jeżeli przewiduje to umowa konsularna między Polską a państwem, którego zatrzymany jest obywatelem, właściwy urząd konsularny lub przedstawicielstwo dyplomatyczne zostaną poinformowane o zatrzymaniu również bez jego prośby.

8. Prawo do wniesienia do sądu zażalenia na zatrzymanie w terminie 7 dni od dnia zatrzymania. W zażaleniu można się domagać zbadania zasadności, legalności oraz prawidłowości zatrzymania (art. 246 § 1).
9. Prawo do natychmiastowego zwolnienia, jeżeli przyczyny zatrzymania przestały istnieć albo po upływie 48 godzin od chwili zatrzymania, o ile zatrzymany nie zostanie w tym czasie przekazany do sądu z wnioskiem o zastosowanie tymczasowego aresztowania. W wypadku przekazania do sądu zatrzymany zostanie zwolniony, jeżeli w ciągu 24 godzin od przekazania nie zostanie mu doręczone postanowienie o zastosowaniu tymczasowego aresztowania (art. 248 § 1 i § 2).
10. Dostęp do niezbędnej pomocy medycznej.

Potwierdzam otrzymanie pouczenia

.....
(data, podpis)

10. Rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości w sprawie sposobu zapewnienia oskarżonemu korzystania z pomocy obrońcy z urzędu

z dnia 27 maja 2015 r. (Dz. U. z 2015 r. poz. 816)
t.j. z dnia 19 grudnia 2016 r. (Dz. U. z 2017 r. poz. 53)
(zm.)

Na podstawie art. 81a § 4 ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks postępowania karnego (Dz. U. z 2016 r. poz. 1749, 1948, 2138 i 2261) zarządza się, co następuje:

§ 1

Rozporządzenie określa:

- 1) sposób zapewnienia oskarżonemu korzystania z pomocy obrońcy z urzędu, w tym sposób ustalania listy obrońców udzielających pomocy prawnej z urzędu oraz sposób wyznaczania obrońcy udzielającego pomocy prawnej z urzędu;
- 2) tryb i sposób przekazywania do sądu wniosku o wyznaczenie obrońcy z urzędu oraz szczegółowy tryb rozpoznawania takiego wniosku.

§ 2

Okręgowa rada adwokacka przedstawia prezesowi sądu rejonowego, sądu okręgowego i sądu apelacyjnego, których obszar właściwości obejmuje zasięg terytorialny danej izby, zwanemu dalej „prezesem właściwego sądu”:

- 1) wykaz adwokatów uprawnionych do obrony w postępowaniu karnym według przepisów o ustroju adwokatury, mających siedzibę zawodową na obszarze właściwości danego sądu, deklarujących gotowość udzielania oskarżonym pomocy prawnej z urzędu;
- 2) wykaz pozostałych adwokatów uprawnionych do obrony w postępowaniu karnym według przepisów o ustroju adwokatury, mających siedzibę zawodową na obszarze właściwości danego sądu.

§ 3

Rada okręgowej izby radców prawnych przedstawia prezesowi właściwego sądu:

- 1) wykaz radców prawnych uprawnionych do obrony w postępowaniu karnym według ustawy o radcach prawnych, mających miejsce zamieszkania na obszarze właściwości danego sądu, deklarujących gotowość udzielania oskarżonym pomocy prawnej z urzędu;
- 2) wykaz pozostałych radców prawnych uprawnionych do obrony w postępowaniu karnym według przepisów ustawy o radcach prawnych, mających miejsce zamieszkania na obszarze właściwości danego sądu.

§ 4

1. Okręgowa rada adwokacka oraz rada okręgowej izby radców prawnych przedstawia wykazy, o których mowa w § 2 i § 3, do dnia 30 października każdego roku według stanu na dzień 1 września tego roku. Wykazy mogą być przedstawiane za pośrednictwem środków komunikacji elektronicznej lub na informatycznym nośniku danych.
2. Wykazy adwokatów oraz wykazy radców prawnych, o których mowa w § 2 i § 3, zawierają następujące informacje umożliwiające kontakt z adwokatem lub radcą prawnym:
 - 1) imię i nazwisko;
 - 2) adres do doręczeń;
 - 3) numer telefonu;
 - 4) numer telefaksu lub adres poczty elektronicznej.

§ 5

1. Okręgowa rada adwokacka oraz rada okręgowej izby radców prawnych informuje prezesa właściwego sądu o:
 - 1) każdej zmianie danych, o których mowa w § 4 ust. 2;
 - 2) każdej sytuacji czasowo lub trwale uniemożliwiającej udzielanie przez adwokata lub radcę prawnego pomocy prawnej z urzędu w postępowaniu karnym;
 - 3) uzyskaniu wpisu na listę adwokatów lub na listę radców prawnych, skutkującym objęciem wykazem, o którym mowa w § 2 lub § 3;
 - 4) skreśleniu adwokata lub radcy prawnego objętego wykazem, o którym mowa w § 2 lub § 3, z listy adwokatów lub z listy radców prawnych.
2. Przepis § 4 ust. 1 zdanie drugie stosuje się odpowiednio.

§ 6

1. Prezes właściwego sądu ustala na podstawie przedstawionych wykazów, o których mowa w § 2 i § 3, ułożoną w porządku alfabetycznym według nazwisk listę obrońców składającą się z:
 - 1) części A, która obejmuje adwokatów i radców prawnych, o których mowa w § 2 pkt 1 i § 3 pkt 1;
 - 2) części B, która obejmuje adwokatów i radców prawnych, o których mowa w § 2 pkt 2 i § 3 pkt 2.
2. W przypadku gdy prezes właściwego sądu, uwzględniając liczbę spraw, w których jest wyznaczany obrońca z urzędu, uzna, że przedstawione wykazy, o których mowa w § 2 pkt 1 i § 3 pkt 1, zawierają niewystarczającą liczbę adwokatów i radców prawnych, występuje do okręgowej rady adwokackiej i rady okręgowej izby radców prawnych o wskazanie, w terminie nie krótszym niż 7 dni od dnia otrzymania pisma prezesa właściwego sądu, dodatkowych adwokatów i radców prawnych, o których mowa w § 2 pkt 1 i § 3 pkt 1, określając ich liczbę. W razie niewskazania przez okręgową radę adwokacką i radę okręgowej izby radców prawnych dodatkowych adwokatów i radców prawnych w wyznaczonym terminie lub wskazania ich w niewystarczającej liczbie, prezes właściwego sądu ustala na podstawie przedstawionych wykazów, o których mowa w § 2 i § 3, ułożoną w porządku alfabetycznym według nazwisk listę obrońców składającą się z adwokatów i radców prawnych.
3. Lista obrońców ustalona przez prezesa właściwego sądu zawiera informacje, o których mowa w § 4 ust. 2, oraz wskazanie tytułu zawodowego adwokata i radcy prawnego.
4. W miarę możliwości listę obrońców sporządza się i prowadzi w formie elektronicznej.
5. Prezes właściwego sądu przekazuje ustaloną listę obrońców do wiadomości okręgowej radzie adwokackiej oraz radzie okręgowej izby radców prawnych. Przepis § 4 ust. 1 zdanie drugie stosuje się odpowiednio.

§ 7

W przypadku, o którym mowa w § 5 ust. 1, prezes właściwego sądu aktualizuje listę obrońców w sposób wskazany w § 6 ust. 1–3.

§ 8

We wniosku o wyznaczenie obrońcy z urzędu oskarżony może wskazać, czy żąda wyznaczenia adwokata czy radcy prawnego. Prezes sądu, sąd lub referendarz sądowy przy wyznaczaniu obrońcy z urzędu nie jest związany żądaniem oskarżonego.

§ 9

1. Prezes sądu, sąd lub referendarz sądowy wyznacza obrońcę z urzędu z listy obrońców, o której mowa w § 6 ust. 1 pkt 1 albo w § 6 ust. 2, według kolejności wpływu wniosków i potrzeb wynikających z innych okoliczności uzasadniających jego wyznaczenie, uwzględniając posiadane informacje o braku sprzeczności interesów stron postępowania. Wyznaczając obrońcę z urzędu z listy obrońców ustalonej przez prezesa sądu okręgowego oraz przez prezesa sądu apelacyjnego, bierze się pod uwagę również adres do doręczeń adwokata lub radcy prawnego względem miejsca zamieszkania lub pobytu oskarżonego oraz względem siedziby sądu.
2. W razie braku możliwości wyznaczenia obrońcy z urzędu z listy obrońców, o której mowa w § 6 ust. 1 pkt 1, prezes sądu, sąd lub referendarz sądowy wyznacza obrońcę z urzędu z listy obrońców, o której mowa w § 6 ust. 1 pkt 2, w sposób wskazany w ust. 1.
3. Po dokonaniu aktualizacji listy obrońców oraz w razie ustalenia nowej listy obrońców wyznaczenie obrońcy z urzędu kontynuuje się, począwszy od następnego obrońcy z urzędu po ostatnio wyznaczonym.
4. W sprawach podlegających orzecznictwu wojskowych sądów garnizonowych prezes sądu lub sąd wyznacza obrońcę z urzędu w sposób wskazany w ust. 1–3 z listy obrońców ustalonej przez prezesa sądu okręgowego z siedzibą w miejscowości będącej siedzibą wojskowego sądu garnizonowego, z tym że dla Wojskowego Sądu Garnizonowego w Gdyni stosuje się listę obrońców ustaloną przez prezesa Sądu Okręgowego w Gdańsku, a dla Wojskowego Sądu Garnizonowego w Warszawie – listę obrońców ustaloną przez prezesa Sądu Okręgowego w Warszawie.
5. W sprawach podlegających orzecznictwu wojskowych sądów okręgowych prezes sądu lub sąd wyznacza obrońcę z urzędu w sposób wskazany w ust. 1–3 z listy obrońców ustalonej przez prezesa sądu apelacyjnego z siedzibą w miejscowości będącej siedzibą wojskowego sądu okręgowego.

§ 10

1. Prezes sądu, sąd lub referendarz sądowy po wyznaczeniu obrońcy z urzędu podaje oskarżonemu następujące informacje umożliwiające kontakt z adwokatem lub radcą prawnym:
 - 1) imię i nazwisko;
 - 2) adres do doręczeń;
 - 3) numer telefonu;
 - 4) numer telefaksu lub adres poczty elektronicznej.
2. Prezes sądu, sąd lub referendarz sądowy po wyznaczeniu obrońcy z urzędu podaje adwokatowi lub radcy prawnemu:
 - 1) imię i nazwisko oskarżonego;
 - 2) sygnaturę sprawy;
 - 3) informację, czy oskarżony jest pozbawiony wolności, a w przypadku stosowania wobec niego tymczasowego aresztowania – także nazwę organu, do którego dyspozycji pozostaje;
 - 4) dane umożliwiające kontakt z oskarżonym, takie jak: jego adres zamieszkania lub pobytu, adres do doręczeń, numer telefonu, numer telefaksu lub adres poczty elektronicznej.
3. Informacje, o których mowa w ust. 1 i 2, podaje się oskarżonemu i wyznaczonemu obrońcy z urzędu jednocześnie z powiadomieniem o treści postanowienia albo zarządzenia o wyznaczeniu obrońcy z urzędu.

§ 11

1. Wniosek o wyznaczenie obrońcy z urzędu złożony przez podejrzanego organ prowadzący postępowanie przygotowawcze przekazuje niezwłocznie do sądu właściwego do rozpoznania sprawy wraz z dokumentami złożonymi przez podejrzanego w celu wykazania, że nie jest on w stanie ponieść kosztów obrony bez uszczerbku dla niezbędnego utrzymania siebie i rodziny.
2. Przekazując do sądu właściwego do rozpoznania sprawy wniosek i dokumenty, o których mowa w ust. 1, organ prowadzący postępowanie przygotowawcze dołącza akta sprawy albo odpisy z akt sprawy niezbędne do rozpoznania wniosku o wyznaczenie obrońcy z urzędu, w szczególności umożliwiające ustalenie sygnatury sprawy, danych osobowych podejrzanego oraz danych dotyczących jego sytuacji rodzinnej i majątkowej.
3. Jeżeli okoliczności wskazują na konieczność natychmiastowego podjęcia obrony, organ prowadzący postępowanie przygotowawcze:
 - 1) przekazuje wniosek i dokumenty, o których mowa w ust. 1, wraz z odpisami z akt sprawy, o których mowa w ust. 2, do sądu właściwego do rozpoznania sprawy za pośrednictwem telefaksu bezpośrednio po złożeniu wniosku o wyznaczenie obrońcy z urzędu;
 - 2) zawiadamia, w sposób wskazany w art. 137 ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks postępowania karnego, sąd właściwy do dokonania w postępowaniu przygotowawczym czynności wymagającej natychmiastowego podjęcia obrony o złożeniu przez podejrzanego wniosku o wyznaczenie obrońcy z urzędu oraz o przekazaniu wniosku do sądu właściwego do rozpoznania sprawy oraz wskazuje datę tych czynności oraz nazwę sądu.
4. Przepisy ust. 1–3 stosuje się odpowiednio do wniosku organu prowadzącego postępowanie przygotowawcze o wyznaczenie obrońcy z urzędu wobec stwierdzenia okoliczności uzasadniających wyznaczenie obrońcy z urzędu na podstawie art. 79 § 1 i § 2 ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks postępowania karnego oraz do wniosku podejrzanego o wyznaczenie obrońcy z urzędu na podstawie art. 249 § 5 ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks postępowania karnego.

§ 12

1. W przypadku złożenia przez podejrzanego wniosku o wyznaczenie obrońcy z urzędu w postępowaniu przygotowawczym wprost do sądu, prezes sądu lub referendarz sądowy niezwłocznie zwraca się do organu prowadzącego postępowanie przygotowawcze o nadesłanie akt sprawy albo odpisów z akt sprawy w zakresie, o którym mowa w § 11 ust. 2.
2. Jeżeli okoliczności wskazują na konieczność natychmiastowego podjęcia obrony, do czynności, o których mowa w ust. 1, stosuje się art. 137 ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks postępowania karnego.

§ 13

Jeżeli podejrzanym, który złożył wniosek o wyznaczenie obrońcy z urzędu, nie wykazał w sposób należyty, że nie jest w stanie ponieść kosztów obrony bez uszczerbku dla niezbędnego utrzymania siebie i rodziny, prezes sądu lub referendarz sądowy niezwłocznie wyznacza mu odpowiedni termin na uzupełnienie wniosku.

§ 14

Jeżeli okoliczności wskazują na konieczność natychmiastowego podjęcia obrony, wniosek o wyznaczenie obrońcy z urzędu prezes sądu, sąd lub referendarz sądowy rozpoznaje w pierwszej kolejności. Do czynności, o których mowa w § 13, stosuje się art. 137 ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks postępowania karnego.

§ 15

1. Okręgowa rada adwokacka oraz rada okręgowej izby radców prawnych przedstawią pierwsze wykazy, o których mowa w § 2 i § 3, do dnia 31 lipca 2015 r. według stanu na dzień 1 lipca 2015 r., a następne do dnia 30 października 2016 r. według stanu na dzień 1 września 2016 r.
2. Do dnia ustalenia przez prezesa właściwego sądu pierwszej listy obrońców, o której mowa w § 6 ust. 1 albo w § 6 ust. 2, obrońcę z urzędu wyznacza się spośród adwokatów i radców prawnych, uprawnionych do obrony w postępowaniu karnym według przepisów o ustroju adwokatury lub ustawy o radcach prawnych, na podstawie listy adwokatów prowadzonej przez okręgową radę adwokacką oraz listy radców prawnych prowadzonej przez radę okręgowej izby radców prawnych. Przepis § 9 ust. 1 stosuje się odpowiednio.

§ 16

Rozporządzenie wchodzi w życie z dniem 1 lipca 2015 r.

11. Rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości w sprawie postępowania mediacyjnego w sprawach karnych

z dnia 7 maja 2015 r. (Dz. U. z 2015 r. poz. 716)

Na podstawie art. 23a § 8 ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks postępowania karnego (Dz. U. Nr 89, poz. 555, z późn. zm.¹⁾) zarządza się, co następuje:

§ 1

Rozporządzenie określa:

- 1) szczegółowy tryb przeprowadzania postępowania mediacyjnego;
- 2) warunki, jakim powinny odpowiadać instytucje i osoby uprawnione do przeprowadzenia postępowania mediacyjnego;
- 3) sposób powoływania i odwoływania instytucji i osób uprawnionych do przeprowadzenia postępowania mediacyjnego;
- 4) zakres i warunki udostępniania akt sprawy instytucjom i osobom uprawnionym do przeprowadzenia postępowania mediacyjnego;
- 5) formę i zakres sprawozdania z wyników postępowania mediacyjnego.

§ 2

W sądzie okręgowym prowadzi się wykaz instytucji i osób uprawnionych do przeprowadzenia postępowania mediacyjnego, zwany dalej "wykazem".

§ 3

Do przeprowadzenia postępowania mediacyjnego jest uprawniona instytucja, która:

- 1) zgodnie ze swoimi zadaniami statutowymi została powołana do wykonywania zadań w zakresie mediacji, resocjalizacji, ochrony interesu społecznego, ochrony ważnego interesu indywidualnego lub ochrony wolności i praw człowieka,
- 2) zapewnia przeprowadzenie postępowania mediacyjnego przez osoby spełniające warunki, o których mowa w § 4 pkt 1–7,
- 3) posiada warunki organizacyjne umożliwiające przeprowadzenie postępowania mediacyjnego,
- 4) została wpisana do wykazu – zwana dalej "instytucją uprawnioną".

§ 4

Do przeprowadzenia postępowania mediacyjnego jest uprawniona osoba, która:

- 1) posiada obywatelstwo polskie, obywatelstwo innego państwa członkowskiego Unii Europejskiej, państwa członkowskiego Europejskiego Porozumienia o Wolnym Handlu (EFTA) – strony umowy o Europejskim Obszarze Gospodarczym lub Konfederacji Szwajcarskiej albo obywatelstwo innego państwa, jeżeli na podstawie przepisów prawa Unii Europejskiej przysługuje jej prawo podjęcia zatrudnienia lub samozatrudnienia na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej na zasadach określonych w tych przepisach,
- 2) korzysta w pełni z praw publicznych i ma pełną zdolność do czynności prawnych,
- 3) ukończyła 26 lat,
- 4) zna język polski w mowie i piśmie,
- 5) nie była prawomocnie skazana za umyślne przestępstwo lub umyślne przestępstwo skarbowe,
- 6) posiada umiejętności i wiedzę w zakresie przeprowadzania postępowania mediacyjnego, rozwiązywania konfliktów i nawiązywania kontaktów międzyludzkich,
- 7) daje rękojmię należytego wykonywania obowiązków,
- 8) została wpisana do wykazu – zwana dalej "osobą uprawnioną".

§ 5

Postępowania mediacyjnego nie może przeprowadzać czynny zawodowo sędzia, prokurator, asesor prokuratorski, aplikant wymienionych zawodów, ławnik, referendarz sądowy, asystent sędziego, asystent prokuratora oraz funkcjonariusz instytucji uprawnionej do ścigania przestępstw.

§ 6

1. Wpis do wykazu następuje na wniosek instytucji lub osoby. Do wniosku należy dołączyć dokumenty potwierdzające spełnienie warunków, o których mowa w § 3 pkt 1–3 lub w § 4 pkt 1, 3, 5 i 6, oraz oświadczenia o spełnieniu warunków, o których mowa w § 4 pkt 2 i 4.
2. W przedmiocie wpisu do wykazu prezes sądu okręgowego wydaje decyzję administracyjną. Od decyzji w przedmiocie wpisu służy odwołanie do prezesa sądu apelacyjnego.
3. Prezes sądu okręgowego wpisuje do wykazu instytucję lub osobę, wyrażającą gotowość przeprowadzania postępowania mediacyjnego, po stwierdzeniu spełnienia warunków, o których mowa w § 3 pkt 1–3 lub w § 4 pkt 1–7.
4. Wpis zawiera następujące dane:
 - 1) nazwę instytucji uprawnionej lub imię i nazwisko oraz datę urodzenia osoby uprawnionej;
 - 2) adres do korespondencji instytucji lub osoby uprawnionej;
 - 3) numer telefonu lub adres poczty elektronicznej instytucji lub osoby uprawnionej.
5. Osoba kierująca instytucją uprawnioną i osoba uprawniona mają obowiązek zawiadomić prezesa sądu okręgowego o:
 - 1) każdej zmianie danych, o których mowa w ust. 4,
 - 2) utracie któregokolwiek z warunków, o których mowa w § 3 pkt 1–3 lub w § 4 pkt 1, 2 i 4–6 – w terminie 14 dni od dnia zmiany lub utraty spełnienia warunku.
6. W przypadku, o którym mowa w ust. 5 pkt 1, prezes sądu okręgowego dokonuje aktualizacji wykazu.

§ 7

1. Prezes sądu okręgowego skreśla z wykazu instytucję uprawnioną:
 - 1) na wniosek instytucji uprawnionej;
 - 2) w razie likwidacji instytucji uprawnionej;
 - 3) w razie utraty któregokolwiek z warunków, o których mowa w § 3 pkt 1–3;
 - 4) w razie zaistnienia wobec wszystkich osób, o których mowa w § 3 pkt 2, okoliczności, o których mowa w § 5.
2. Prezes sądu okręgowego skreśla z wykazu osobę uprawnioną:
 - 1) na wniosek osoby uprawnionej;
 - 2) w razie śmierci osoby uprawnionej;
 - 3) w razie utraty któregokolwiek z warunków, o których mowa w § 4 pkt 1, 2 i 4–7;
 - 4) w razie zaistnienia okoliczności, o których mowa w § 5.
3. Prezes sądu okręgowego może skreślić z wykazu instytucję lub osobę uprawnioną w razie niewykonywania lub nienależytego wykonywania obowiązków związanych z przeprowadzaniem postępowania mediacyjnego.
4. Przepis § 6 ust. 2 stosuje się odpowiednio.

§ 8

1. W postanowieniu o skierowaniu sprawy do instytucji lub osoby do tego uprawnionej w celu przeprowadzenia postępowania mediacyjnego sąd lub referendarz sądowy, a w postępowaniu przygotowawczym prokurator lub inny organ prowadzący to postępowanie, zwany dalej "innym organem", powołuje instytucję uprawnioną albo osobę uprawnioną.
2. W wyjątkowych przypadkach, uzasadnionych potrzebą skutecznego przeprowadzenia postępowania mediacyjnego, można powołać do przeprowadzenia postępowania mediacyjnego w konkretnej sprawie instytucję albo osobę spoza wykazu zgłaszającą taką gotowość, jeżeli spełnia warunki, o których mowa w § 3 pkt 1–3 lub § 4 pkt 1–7.

§ 9

1. W postanowieniu, o którym mowa w § 8, należy wskazać:
 - 1) nazwę instytucji albo imię i nazwisko osoby powołanej do przeprowadzenia postępowania mediacyjnego;
 - 2) imię i nazwisko oskarżonego oraz imię i nazwisko albo nazwę pokrzywdzonego;
 - 3) czyn zarzucany oskarżonemu wraz z podaniem kwalifikacji prawnej czynu;
 - 4) akta sprawy udostępniane instytucji albo osobie powołanej do przeprowadzenia postępowania mediacyjnego;
 - 5) warunki udostępnienia akt sprawy instytucji albo osobie powołanej do przeprowadzenia postępowania mediacyjnego, o których mowa w § 12 ust. 2;
 - 6) termin zakończenia postępowania mediacyjnego.
2. Termin, o którym mowa w ust. 1 pkt 6, biegnie od daty doręczenia instytucji albo osobie powołanej do przeprowadzenia postępowania mediacyjnego postanowienia, o którym mowa w § 8.

3. Sąd, referendarz sądowy, prokurator lub inny organ przekazuje:
 - 1) oskarżonemu i pokrzywdzonemu adres do korespondencji, numer telefonu lub adres poczty elektronicznej instytucji albo osoby powołanej do przeprowadzenia postępowania mediacyjnego, umożliwiające kontakt z nimi;
 - 2) instytucji albo osobie powołanej do przeprowadzenia postępowania mediacyjnego posiadane dane oskarżonego i pokrzywdzonego, takie jak: adres zamieszkania lub pobytu, adres dla doręczeń, numer telefonu lub adres poczty elektronicznej umożliwiające szybkie komunikowanie się z nimi.

§ 10

Postępowanie mediacyjne przeprowadza osoba, o której mowa w § 8 ust. 1 albo ust. 2, a w imieniu instytucji, o której mowa w § 8 ust. 1 albo ust. 2, przedstawiciel spełniający warunki, o których mowa w § 4 pkt 1–7, upoważniony pisemnie przez tę instytucję, zwani dalej "mediatorem".

§ 11

1. Sąd, referendarz sądowy, prokurator lub inny organ, który powołał instytucję uprawnioną na podstawie § 8 ust. 1, odwołuje ją w razie:
 - 1) skreślenia z wykazu;
 - 2) zaistnienia, wobec upoważnionego przedstawiciela przeprowadzającego postępowanie mediacyjne w imieniu instytucji, okoliczności, o których mowa w § 5, skutkujących brakiem możliwości przeprowadzenia postępowania mediacyjnego przez innego upoważnionego przedstawiciela;
 - 3) zaistnienia, wobec upoważnionego przedstawiciela przeprowadzającego postępowanie mediacyjne w imieniu instytucji uprawnionej, okoliczności, o których mowa w art. 40 lub art. 41 § 1 ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks postępowania karnego, skutkujących brakiem możliwości przeprowadzenia postępowania mediacyjnego przez innego upoważnionego przedstawiciela;
 - 4) uzasadnionego wniosku jednej ze stron lub instytucji uprawnionej.
2. Sąd, referendarz sądowy, prokurator lub inny organ, który powołał osobę uprawnioną na podstawie § 8 ust. 1, odwołuje ją w razie:
 - 1) skreślenia z wykazu;
 - 2) zaistnienia okoliczności, o których mowa w art. 40 lub art. 41 § 1 ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks postępowania karnego;
 - 3) uzasadnionego wniosku jednej ze stron lub osoby uprawnionej.
3. Sąd, referendarz sądowy, prokurator lub inny organ, który powołał instytucję na podstawie § 8 ust. 2, odwołuje ją w razie:
 - 1) likwidacji instytucji;
 - 2) utraty któregokolwiek z warunków, o których mowa w § 3 pkt 1–3;
 - 3) niewykonywania lub nienależytego wykonywania obowiązków związanych z przeprowadzaniem postępowania mediacyjnego;
 - 4) zaistnienia, wobec upoważnionego przedstawiciela przeprowadzającego postępowanie mediacyjne w imieniu instytucji, okoliczności, o których mowa w § 5, skutkujących brakiem możliwości przeprowadzenia postępowania mediacyjnego przez innego upoważnionego przedstawiciela;
 - 5) zaistnienia, wobec upoważnionego przedstawiciela przeprowadzającego postępowanie mediacyjne w imieniu instytucji, okoliczności, o których mowa w art. 40 lub art. 41 § 1 ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks postępowania karnego, skutkujących brakiem możliwości przeprowadzenia postępowania mediacyjnego przez innego upoważnionego przedstawiciela;
 - 6) uzasadnionego wniosku jednej ze stron lub instytucji.
4. Sąd, referendarz sądowy, prokurator lub inny organ, który powołał osobę na podstawie § 8 ust. 2, odwołuje ją w razie:
 - 1) śmierci osoby;
 - 2) utraty któregokolwiek z warunków, o których mowa w § 4 pkt 1, 2 i 4–7;
 - 3) zaistnienia okoliczności, o których mowa w § 5;
 - 4) niewykonywania lub nienależytego wykonywania obowiązków związanych z przeprowadzaniem postępowania mediacyjnego;
 - 5) zaistnienia okoliczności, o których mowa w art. 40 lub art. 41 § 1 ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks postępowania karnego;
 - 6) uzasadnionego wniosku jednej ze stron lub osoby.
5. W przypadku zaistnienia okoliczności, o których mowa w § 5 lub w art. 40 lub art. 41 § 1 ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks postępowania karnego, wobec upoważnionego przedstawiciela przeprowadzającego postępowanie mediacyjne w imieniu instytucji, o której mowa w § 8 ust. 1 albo ust. 2, do przeprowadzenia postępowania mediacyjnego upoważnia się innego przedstawiciela spełniającego warunki, o których mowa w § 4 pkt 1–7, chyba że sąd, referendarz sądowy, prokurator lub inny organ odwołał instytucję na podstawie ust. 1 albo 3.

§ 12

1. Mediatorowi nie udostępnia się materiałów zawartych w aktach sprawy, na które rozciąga się obowiązek zachowania w tajemnicy informacji niejawnych albo zachowania tajemnicy związanej z wykonywaniem zawodu lub funkcji, materiałów dotyczących stanu zdrowia oskarżonego, opinii o oskarżonym, danych o jego karalności oraz pozwalających na ustalenie tożsamości świadka przesłuchanego w trybie art. 184 ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks postępowania karnego i takich, których ujawnienie pokrzywdzonemu mogłoby mieć wpływ na odpowiedzialność karną innych oskarżonych w tej sprawie nieuczestniczących w postępowaniu mediacyjnym.
2. Udostępnienie akt sprawy mediatorowi może nastąpić poprzez:
 - 1) umożliwienie bezpośredniego zapoznania się z aktami w obecności upoważnionego pracownika organu prowadzącego postępowanie;
 - 2) wydanie kopii dokumentów z akt sprawy;
 - 3) zezwolenie na sporządzenie odpisów z akt sprawy.
3. Mediator przechowuje odpisy, kopie oraz notatki z akt sprawy w sposób uniemożliwiający zapoznanie się z nimi osobom postronnym i po zakończeniu postępowania mediacyjnego zwraca je organowi, który skierował sprawę do postępowania mediacyjnego.

§ 13

1. Postępowania mediacyjnego nie przeprowadza się w lokalu zajmowanym przez uczestników lub ich rodziny ani w budynkach organów uprawnionych do skierowania sprawy do postępowania mediacyjnego.
2. W uzasadnionych przypadkach, za zgodą uczestników, można przeprowadzić postępowanie mediacyjne w lokalu zajmowanym przez uczestników lub ich rodziny.

§ 14

Po doręczeniu postanowienia, o którym mowa w § 8, mediator:

- 1) niezwłocznie nawiązuje kontakt z oskarżonym i pokrzywdzonym, ustalając termin i miejsce spotkania z każdym z nich;
- 2) przeprowadza z oskarżonym i pokrzywdzonym, w dogodnym dla nich miejscu i czasie, indywidualne lub wspólne spotkania wstępne, podczas których wyjaśnia oskarżonemu i pokrzywdzonemu cele i zasady postępowania mediacyjnego, a także poucza ich o możliwości cofnięcia zgody na uczestniczenie w postępowaniu mediacyjnym aż do jego zakończenia oraz odbiera od oskarżonego i pokrzywdzonego zgodę na uczestniczenie w postępowaniu mediacyjnym, jeżeli nie odebrał jej organ kierujący sprawą do mediacji;
- 3) przeprowadza spotkanie mediacyjne z udziałem oskarżonego i pokrzywdzonego w miejscu i czasie dogodnym dla uczestników;
- 4) pomaga w sformułowaniu treści ugody między oskarżonym i pokrzywdzonym, informując ich w szczególności o treści art. 107 § 3 i 4 ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks postępowania karnego;
- 5) sprawdza wykonanie zobowiązań wynikających z zawartej ugody.

§ 15

Jeżeli nie jest możliwe bezpośrednie spotkanie oskarżonego z pokrzywdzonym, o którym mowa w § 14 pkt 3, mediator może przeprowadzić postępowanie mediacyjne w sposób pośredni, przekazując każdemu z nich informacje, propozycje i stanowisko dotyczące zawarcia ugody i jej treści zajmowane przez innego uczestnika.

§ 16

1. Po przeprowadzeniu postępowania mediacyjnego mediator niezwłocznie sporządza pisemne sprawozdanie z wyników postępowania mediacyjnego i przedstawia je organowi, który skierował sprawę do postępowania mediacyjnego.
2. Sprawozdanie powinno zawierać:
 - 1) sygnaturę sprawy;
 - 2) imię i nazwisko mediatora lub nazwę instytucji powołanej do przeprowadzenia postępowania mediacyjnego;
 - 3) informację o wynikach postępowania mediacyjnego;
 - 4) podpis mediatora.

§ 17

1. Jeżeli postępowanie mediacyjne nie zostało ukończone w terminie, o którym mowa w § 9 ust. 1 pkt 6, a uczestnicy wyrażają wolę kontynuowania postępowania mediacyjnego, mediator niezwłocznie sporządza i przedstawia organowi, który skierował sprawę do postępowania mediacyjnego, informację o stanie postępowania mediacyjnego, wskazując przyczyny bezskutecznego upływu terminu. Przepis § 16 ust. 2 stosuje się odpowiednio.
2. W uzasadnionych przypadkach organ, który skierował sprawę do postępowania mediacyjnego, na wniosek mediatora, może przedłużyć termin, o którym mowa w § 9 ust. 1 pkt 6, na czas niezbędny do zakończenia postępowania mediacyjnego.

§ 18

1. Instytucje i osoby godne zaufania wpisane do wykazu, o którym mowa w § 4 ust. 1 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 13 czerwca 2003 r. w sprawie postępowania mediacyjnego w sprawach karnych (Dz. U. Nr 108, poz. 1020), podlegają wpisowi do wykazu, o którym mowa w § 2, pod warunkiem że spełniają wymogi, o których mowa w § 3 pkt 1–3 lub § 4 pkt 1–7.
2. Prezes sądu okręgowego może się zwrócić do instytucji i osób godnych zaufania, o których mowa w § 4 ust. 1 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 13 czerwca 2003 r. w sprawie postępowania mediacyjnego w sprawach karnych, o przedstawienie dokumentów i oświadczeń potwierdzających spełnienie warunków, o których mowa w § 3 pkt 1–3 lub § 4 pkt 1–7.
3. Prezes sądu okręgowego w terminie 3 miesięcy od dnia wejścia w życie rozporządzenia wydaje decyzje administracyjne w przedmiocie wpisu do wykazu, o którym mowa w § 2, instytucji i osób godnych zaufania, o których mowa w § 4 ust. 1 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 13 czerwca 2003 r. w sprawie postępowania mediacyjnego w sprawach karnych. Przepis § 6 ust. 2 zdanie drugie stosuje się odpowiednio.

§ 19

Do dnia wydania decyzji, o której mowa w § 18 ust. 3, nie dłużej jednak niż przez 3 miesiące od dnia wejścia w życie rozporządzenia, postępowanie mediacyjne może przeprowadzać instytucja albo osoba godna zaufania wpisana do wykazu, o którym mowa w § 4 ust. 1 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 13 czerwca 2003 r. w sprawie postępowania mediacyjnego w sprawach karnych.

§ 20

Rozporządzenie wchodzi w życie z dniem 1 lipca 2015 r.²⁾

12. Rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości – Regulamin wewnętrznego urzędowania powszechnych jednostek organizacyjnych prokuratury

z dnia 7 kwietnia 2016 r. (Dz. U. z 2016 r. poz. 508)
(zm. Dz. U. z 2016 r. poz. 2195, Dz. U. z 2016 r. poz. 1820)

Na podstawie art. 36 § 1 ustawy z dnia 28 stycznia 2016 r. – Prawo o prokuraturze (Dz. U. poz. 177) zarządza się, co następuje:

Dział I. Przepisy wstępne

Rozdział 1. Przepisy ogólne

§ 1

Rozporządzenie określa:

- 1) wewnętrzną strukturę organizacyjną i zadania komórek organizacyjnych:
 - a) Prokuratury Krajowej,
 - b) Wydziałów Zamiejscowych Departamentu do Spraw Przestępczości Zorganizowanej i Korupcji Prokuratury Krajowej, zwanych dalej „wydziałami zamiejscowymi”, oraz prokuratur regionalnych,
 - c) pozostałych powszechnych jednostek organizacyjnych prokuratury;
- 2) organizację pracy i sposób kierowania pracą;
- 3) dysponentów środków budżetowych;
- 4) formy i tryb sprawowania nadzoru służbowego, w tym poprzez wizytacje i lustracje;
- 5) tryb załatwiania spraw osobowych;
- 6) organizację pracy organów kolegialnych;
- 7) szczegółowy porządek wykonywania przez prokuratora czynności w sprawach karnych;
- 8) sposób realizacji zadań związanych z udziałem prokuratora w sprawach cywilnych, rodzinnych, opiekuńczych, ze stosunku pracy oraz w sprawach o wykroczenia;
- 9) szczegółowy porządek wykonywania przez prokuratora czynności w postępowaniu administracyjnym i przed sądami administracyjnymi;
- 10) tryb działań podejmowanych przez prokuratora w celu zapobieżenia naruszeniom prawa;
- 11) sposób realizacji zadań, o których mowa w art. 3 § 4 ustawy z dnia 28 stycznia 2016 r. – Prawo o prokuraturze, zwanej dalej „ustawą”;
- 12) tryb postępowania w sprawach skarg i wniosków;
- 13) sposób utrzymywania kontaktów z mediami.

§ 2

Właściwość prokuratora oznacza zakres jego czynności w jednostce organizacyjnej prokuratury, do której został powołany, chyba że niniejsze rozporządzenie stanowi inaczej.

§ 3

1. Zadania związane ze współpracą powszechnej jednostki organizacyjnej prokuratury, zwanej dalej „jednostką”, z mediami wykonuje prokurator kierujący tą jednostką, lub naczelnik wydziału zamiejscowego, w zakresie spraw prowadzonych w wydziale.
2. Prokurator kierujący jednostką może powierzyć prokuratorowi wykonującemu czynności w tej jednostce pełnienie funkcji rzecznika prasowego. W prokuraturze rejonowej funkcję rzecznika prasowego pełni prokurator rejonowy. W uzasadnionych przypadkach prokurator okręgowy może powierzyć pełnienie funkcji rzecznika prasowego w prokuraturze rejonowej innemu prokuratorowi.
3. Zadania rzecznika prasowego określone w art. 39 § 2 ustawy mogą być realizowane w szczególności poprzez konferencje prasowe, udział w programach telewizyjnych i radiowych lub informacje prasowe. Realizacja tych zadań powinna prowadzić do budowania pozytywnego wizerunku prokuratury.

Rozdział 2.

Nazwy, tablice i pieczęcie urzędowe prokuratur

§ 4

1. Nazwę prokuratury regionalnej, okręgowej i rejonowej ustala się zgodnie z nazwą miejscowości stanowiącej jej siedzibę.
2. Nazwę wydziału zamiejscowego ustala się zgodnie z nazwą regionu i miejscowości, w której siedzibę ma prokuratura regionalna, przy której dany wydział został utworzony.

§ 5

1. Na zewnątrz budynku jednostki umieszcza się w widocznym miejscu tablicę z nazwą prokuratury oraz godłem państwowym.
2. Wewnątrz budynku umieszcza się tablicę informacyjną, wskazującą pełne nazwy komórek organizacyjnych danej jednostki, ich rozmieszczenie oraz dni i godziny przyjęć interesantów, a także godziny przyjęć kierownika jednostki wyższego stopnia. Informacje umieszczone na tablicy informacyjnej powinny być sformułowane w sposób łatwy do czytania i zrozumienia oraz, w miarę możliwości, dostępne również w alfabecie Braille’a.
3. W budynkach prokuratury powinien być zapewniony, w miarę możliwości, dostęp do pomieszczeń użytkowych w sposób umożliwiający korzystanie z nich osobom mającym ograniczone możliwości poruszania się oraz osobom z różnymi rodzajami niepełnosprawności.

§ 6

1. Prokuratura Krajowa, prokuratury regionalne, okręgowe i rejonowe używają pieczęci urzędowych z nazwą jednostki i wizerunkiem orła określonym w ustawie z dnia 31 stycznia 1980 r. o godle, barwach i hymnie Rzeczypospolitej Polskiej oraz o pieczęciach państwowych (Dz. U. z 2005 r. poz. 2000, z późn. zm.¹⁾).
2. Odpowiedzialność za prawidłowość posługiwania się pieczęciami wskazanymi w ust. 1 i za ich właściwe przechowywanie spoczywa na kierownikach sekretariatów danej jednostki.

Dział II.

Organizacja prokuratury

Rozdział 1.

Wewnętrzna struktura organizacyjna powszechnych jednostek organizacyjnych prokuratury

Oddział 1.

Przepisy ogólne

§ 7

1. Prokuratorzy wykonują samodzielnie zlecone im czynności na stanowiskach pracy lub samodzielnych stanowiskach pracy, których zakres ustala się rzeczowo lub terytorialnie.
2. Łączenie stanowisk pracy w komórki organizacyjne jest wskazane wtedy, gdy liczba wpływających spraw przekracza możliwości sprawowania bezpośredniego nadzoru nad poszczególnymi stanowiskami pracy przez kierownika jednostki i jego zastępcę.

§ 8

Prokurator Generalny określi, w drodze zarządzenia, szczegółowe zadania i zakres nadzoru nad komórkami organizacyjnymi Prokuratury Krajowej wykonywanego przez Prokuratora Krajowego i pozostałych zastępców Prokuratora Generalnego.

Oddział 2.

Struktura organizacyjna i zadania realizowane w Prokuraturze Krajowej

§ 9

W skład Prokuratury Krajowej wchodzi następujące komórki organizacyjne:

- 1) Biuro Prezydyjne;
- 1a)²⁾ Biuro Prokuratora Krajowego;
- 2) Biuro Kadr;
- 3) Biuro Budżetu i Majątku Prokuratury;
- 4) Biuro Administracyjno-Finansowe;
- 5) Biuro Spraw Konstytucyjnych;
- 6) Biuro Współpracy Międzynarodowej;
- 7)³⁾ Biuro Bezpieczeństwa Wewnętrznego;
- 8) Biuro Informatyzacji i Analiz;
- 9) Departament do Spraw Przystępczości Zorganizowanej i Korupcji;
- 10) Departament do Spraw Przystępczości Gospodarczej;
- 11) Departament Postępowania Przygotowawczego;
- 12) Departament Postępowania Sądowego;
- 13) Departament do Spraw Wojskowych;
- 14) Wydział Spraw Wewnętrznych.

§ 10

Do zadań Biura Prezydyjnego należy w szczególności:

- 1) wykonywanie czynności związanych z realizacją zadań Prokuratora Generalnego, Prokuratora Krajowego i pozostałych zastępców Prokuratora Generalnego;
- 2) przygotowywanie informacji dla Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej, Senatu Rzeczypospolitej Polskiej, Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej, Rady Ministrów i innych organów w zakresie działania prokuratury, przy uwzględnieniu materiałów przedstawionych przez inne komórki organizacyjne;
- 3) opracowywanie programów dotyczących podstawowych kierunków działania prokuratury oraz rozwiązań organizacyjnych określających funkcjonowanie jednostek;
- 4)⁴⁾ *(uchylony)*
- 5) wykonywanie zadań na podstawie odrębnych przepisów dotyczących realizacji kompetencji Prokuratora Generalnego w zakresie kontroli operacyjnej i innych czynności operacyjno-rozpoznawczych dokonywanych przez uprawnione organy;
- 6)⁵⁾ *(uchylony)*
- 7) obsługa Sądu Dyscyplinarnego przy Prokuratorze Generalnym oraz wykonywanie zadań określonych w przepisach o odpowiedzialności dyscyplinarnej prokuratorów;
- 8) sprawowanie nadzoru nad prawidłowością oraz terminowością rozpatrywania skarg i wniosków dotyczących pracy i działalności jednostek oraz rozpatrywanie skarg i wniosków dotyczących pracy i działalności jednostek w zakresie nieprzekazanym do załatwienia prokuratorom podległych jednostek;
- 9) rozpoznawanie wniosków o udostępnianie informacji publicznej w zakresie właściwości Prokuratury Krajowej;
- 10)⁶⁾ *(uchylony)*
- 11) prowadzenie i koordynowanie działalności wizytacyjnej i lustracyjnej w jednostkach;
- 12) wykonywanie czynności związanych z realizacją obowiązku składania Prokuratorowi Generalnemu oświadczeń o stanie majątkowym prokuratorów;
- 13) opracowywanie stanowiska do projektów aktów normatywnych przekazywanych Prokuratorowi Generalnemu w celu zaopiniowania oraz udział w pracach legislacyjnych związanych z projektami aktów normatywnych dotyczących prokuratury;
- 14) przygotowywanie opinii lub informacji w sprawach będących przedmiotem interpelacji i zapytań poselskich, stanowisk w związku z oświadczeniami senatorów oraz udzielanie Rzecznikowi Praw Obywatelskich żądanych odpowiedzi i wyjaśnień;
- 15) przygotowywanie opinii prawnych dotyczących zgłaszanych przez Prokuratora Generalnego, Prokuratora Krajowego i pozostałych zastępców Prokuratora Generalnego, inne komórki organizacyjne Prokuratury Krajowej oraz prokuratorów regionalnych wątpliwości co do wykładni prawa;
- 16) koordynowanie działań związanych z inicjowaniem przez komórki organizacyjne Prokuratury Krajowej szkoleń prokuratorów oraz zgłaszaniem potrzeb szkoleniowych do harmonogramu działalności szkoleniowej Krajowej Szkoły Sądownictwa i Prokuratury;
- 17)⁷⁾ zapewnienie funkcjonowania skutecznej i efektywnej kontroli zarządczej.

§ 10a⁸⁾

Do zadań Biura Prokuratora Krajowego należy w szczególności:

- 1) zapewnienie obsługi Prokuratora Generalnego, Prokuratora Krajowego, pozostałych zastępców Prokuratora Generalnego i Zastępcy Prokuratora Krajowego;
- 2) zapewnienie obsługi Prokuratora Generalnego, Prokuratora Krajowego, pozostałych zastępców Prokuratora Generalnego i Zastępcy Prokuratora Krajowego w zakresie kontaktów z mediami;
- 3) organizowanie narad Prokuratora Generalnego, Prokuratora Krajowego, pozostałych zastępców Prokuratora Generalnego i Zastępcy Prokuratora Krajowego z prokuratorami regionalnymi i prokuratorami okręgowymi oraz ich obsługa;
- 4) obsługa zebrania prokuratorów Prokuratury Krajowej;
- 5) organizowanie posiedzeń Krajowej Rady Prokuratorów przy Prokuratorze Generalnym, zwanej dalej „Krajową Radą Prokuratorów”;
- 6) obsługa strony internetowej Prokuratury Krajowej;
- 7) organizacja działalności informacyjnej Prokuratury Krajowej oraz koordynowanie i nadzorowanie działalności informacyjnej prowadzonej w prokuraturach regionalnych i prokuraturach okręgowych;
- 8) organizowanie i obsługa spotkań, wizyt oraz konferencji Prokuratora Generalnego, Prokuratora Krajowego, pozostałych zastępców Prokuratora Generalnego i Zastępcy Prokuratora Krajowego;
- 9) przygotowywanie udziału Prokuratora Generalnego, Prokuratora Krajowego, pozostałych zastępców Prokuratora Generalnego i Zastępcy Prokuratora Krajowego w spotkaniach, wizytach oraz konferencjach organizowanych przez inne organy i instytucje;
- 10) organizowanie, we współdziałaniu z Biurem Współpracy Międzynarodowej, przyjmowania zagranicznych delegacji przez Prokuratora Generalnego, Prokuratora Krajowego, pozostałych zastępców Prokuratora Generalnego i Zastępcę Prokuratora Krajowego oraz ich obsługa;
- 11) organizowanie, we współdziałaniu z Biurem Współpracy Międzynarodowej, zagranicznych wizyt Prokuratora Generalnego, Prokuratora Krajowego, pozostałych zastępców Prokuratora Generalnego i Zastępcy Prokuratora Krajowego;
- 12) przygotowywanie projektów decyzji dotyczących uhonorowania prokuratora Medalem Zasłużony dla Prokuratury RP;
- 13) przygotowywanie projektów decyzji dotyczących przyznawania nagród i wyróżnień Prokuratora Generalnego i Prokuratora Krajowego.

§ 11

Do zadań Biura Kadr należy w szczególności:

- 1) realizacja zadań związanych z problematyką zatrudniania i wynagradzania prokuratorów Prokuratury Krajowej oraz prokuratorów delegowanych do Prokuratury Krajowej i pozostających na etacie tej jednostki, w tym prowadzenie dokumentacji osobowej i obsługa modułu kadrowego w elektronicznym systemie finansowo-księgowym;
- 2) realizacja zadań związanych z problematyką uposażeń prokuratorów w stanie spoczynku i uposażeń rodzinnych, wypłacanych ze środków finansowych pozostających w dyspozycji Prokuratury Krajowej, w tym prowadzenie dokumentacji osobowej i obsługa modułu kadrowego w elektronicznym systemie finansowo-księgowym;
- 3) przygotowywanie projektów decyzji kadrowych Prokuratora Generalnego dotyczących: prokuratorów, asesorów prokuratury, prokuratorów w stanie spoczynku, członków ich rodzin pobierających uposażenie rodzinne, asystentów prokuratora, urzędników i innych pracowników jednostek;
- 4) realizacja zadań związanych z zatrudnianiem asystentów prokuratora i pracowników Prokuratury Krajowej, ich wynagrodzeniami i innymi świadczeniami oraz prowadzenie ich spraw osobowych, a także obsługa modułu kadrowego w elektronicznym systemie finansowo-księgowym;
- 5) obsługa nominacji prokuratorów i asesorów prokuratury;
- 6) realizacja zadań związanych z wykonywaniem ustawy z dnia 18 października 2006 r. o ujawnianiu informacji o dokumentach organów bezpieczeństwa państwa z lat 1944–1990 oraz treści tych dokumentów (Dz. U. z 2013 r. poz. 1388 oraz z 2016 r. poz. 178);
- 7) badanie akt osobowych prokuratorów w stanie spoczynku oraz analiza wszelkich zasobów archiwalnych i przygotowywanie projektów decyzji Prokuratora Generalnego związanych z wykonywaniem art. 7 ust. 5 ustawy z dnia 17 grudnia 1997 r. o zmianie ustawy – Prawo o ustroju sądów powszechnych oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. z 1998 r. poz. 607, z 2001 r. poz. 1070 oraz z 2011 r. poz. 714);
- 8) prowadzenie bazy danych w zakresie limitów wszystkich grup zawodowych zatrudnionych, w prokuraturze oraz przygotowywanie na tej podstawie analiz etatyzacyjno-kadrowych celem racjonalnego rozmieszczenia kadr prokuratury, w poszczególnych jej jednostkach;
- 9) opracowywanie analiz, informacji i sprawozdań w zakresie liczby prokuratorów, w zależności od stażu pracy, niezbędnych do wyliczenia wynagrodzeń w poszczególnych stawkach wynagrodzenia, uposażeń i świadczeń prokuratorów w stanie spoczynku oraz członków ich rodzin pobierających uposażenie rodzinne, dla których pracodawcą pozostaje Prokurator Krajowy;

- 10) opracowywanie planów etatyzacyjnych na potrzeby projektu budżetu prokuratury na rok następny sporządzanego w Biurze Budżetu i Majątku Prokuratury;
- 11) koordynowanie spraw związanych z przeprowadzaniem ocen kwalifikacyjnych pracowników Prokuratury Krajowej;
- 12)⁹⁾ analiza i przygotowywanie projektów wniosków o nadanie orderów i odznaczeń państwowych oraz resortowych prokuratorom i pracownikom prokuratury;
- 13) przygotowywanie do publikacji w Dzienniku Urzędowym Rzeczypospolitej Polskiej „Monitor Polski” projektów obwieszczenia Prokuratora Generalnego o wolnym stanowisku prokuratora prokuratury rejonowej;
- 14) opiniowanie i przygotowywanie projektów aktów prawnych pozostających w zakresie działania Biura, dotyczących prokuratorów, asesorów prokuratury, asystentów prokuratora, urzędników i innych pracowników prokuratury;
- 15) nadzór nad przestrzeganiem dyscypliny pracy przez prokuratorów, asystentów prokuratora i pracowników Prokuratury Krajowej oraz prokuratorów i urzędników delegowanych do Prokuratury Krajowej;
- 16) rozpatrywanie wniosków oraz przygotowywanie projektów decyzji o udzieleniu prokuratorom płatnego urlopu dla poratowania zdrowia;
- 17) sporządzanie projektów decyzji płacowych w związku z przyznaniem lub zmianą dodatków funkcyjnego i specjalnego oraz spowodowanych nabyciem przez prokuratorów uprawnień do stawki awansowej lub nagrody jubileuszowej.

§ 12

Do zadań Biura Budżetu i Majątku Prokuratury należy w szczególności:

- 1) wykonywanie obowiązków dysponenta części budżetowej odpowiadającej powszechnym jednostkom organizacyjnym prokuratury, zwanej dalej „częścią budżetu państwa odpowiadającą prokuraturze”;
- 2) opracowywanie materiałów do projektu ustawy budżetowej w układzie klasyfikacji budżetowej zadaniowej;
- 3) sprawowanie nadzoru i kontroli nad:
 - a) całością gospodarki finansowej podległych jednostek, w tym nad dokonywaniem przez te jednostki wstępnej oceny celowości poniesionych wydatków oraz realizacją właściwych procedur, a także sygnalizowanie potrzeb w zakresie przeprowadzenia kontroli ich działalności i audytu przez właściwe komórki,
 - b) wykorzystaniem dotacji udzielonych z budżetu państwa,
 - c) realizacją zadań finansowanych z budżetu państwa,
 - d) sporządzaniem okresowych ocen dotyczących wykonywania zadań oraz dochodów i wydatków przez podległe jednostki oraz podejmowanie, w razie potrzeby, działań zmierzających do prawidłowego wykonania budżetu;
- 4) planowanie, finansowanie i nadzorowanie inwestycji części budżetu państwa odpowiadającej prokuraturze;
- 5) sporządzanie wniosków o rezerwy celowe, rezerwę ogólną i zapewnienie dofinansowania oraz decyzji o blokowaniu planowanych wydatków w części odpowiadającej prokuraturze;
- 6) opiniowanie programów funkcjonalno-użytkowych i programów inwestycji;
- 7) inicjowanie pozyskiwania środków z funduszy krajowych oraz koordynacja działań w tym zakresie prowadzonych przez jednostki, z wyłączeniem projektów, o których mowa w § 19 pkt 16;
- 8) opiniowanie projektów aktów normatywnych, przedstawianych Prokuratorowi Generalnemu do uzgodnienia przez inne podmioty, w aspekcie skutków finansowych projektowanych regulacji dla jednostek w zakresie właściwości Biura;
- 9) pozyskiwanie i obsługa funduszy europejskich w Prokuraturze Krajowej, z wyłączeniem projektów, o których mowa w § 19 pkt 17.

§ 13

W Prokuraturze Krajowej kierowanie wszelkimi pracami mającymi na celu realizację praw i obowiązków dysponenta głównego w trybie i na zasadach określonych w ustawie z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych (Dz. U. z 2013 r. poz. 885, z późn. zm.¹⁰⁾), zwanej dalej „ustawą o finansach publicznych”, a w szczególności:

- 1) planowanie i wykonywanie części budżetu państwa odpowiadającej prokuraturze oraz sporządzanie sprawozdań i informacji z wykonania zadań budżetowych,
- 2) sprawowanie nadzoru i kontroli nad prawidłowością wykonywania budżetu oraz realizacją zadań budżetowych,
- 3) opracowanie harmonogramu realizacji budżetu państwa w części,
- 4) wykonywanie dyspozycji środkami budżetowymi z rachunku bieżącego dysponenta części na rachunki bieżące podległych dysponentów na sfinansowanie wydatków ujętych w ich planach finansowych,
- 5) przygotowywanie i wprowadzanie zmian w budżecie części,
- 6) sporządzanie wniosków o rezerwy celowe, rezerwę ogólną i zapewnienie dofinansowania oraz decyzji o blokowaniu planowanych wydatków w części,
- 7) planowanie budżetu funduszy pomocowych w części i kontrola wydatków w tym zakresie,
- 8) dokonywanie oceny skutków projektowanych regulacji prawnych dla części budżetu państwa odpowiadającej prokuraturze – należy do podstawowych zadań Głównego Księgowego Budżetu Prokuratury.

§ 14

W Prokuraturze Krajowej wykonywanie zadań w zakresie audytu wewnętrznego, zgodnie z przepisami ustawy o finansach publicznych, należy do audytora wewnętrznego, który podlega bezpośrednio Prokuratorowi Krajowemu.

§ 15

Do zadań Biura Administracyjno-Finansowego należy w szczególności:

- 1)¹¹⁾ zapewnienie prawidłowego wykonywania zadań i funkcji przez dysponenta trzeciego stopnia, w szczególności przez:
 - a) monitorowanie wykonania wydatków w układzie zadaniowym i sporządzanie informacji w tym zakresie,
 - b) opracowywanie, w porozumieniu z Biurem Budżetu i Majątku Prokuratury, harmonogramu realizacji planu finansowego,
 - c) sprawowanie nadzoru i kontroli nad realizacją zadań określonych w planie finansowym Prokuratury Krajowej, przestrzeganie zasad właściwego gospodarowania mieniem Skarbu Państwa i dyscypliny finansowej,
 - d) organizowanie właściwego przepływu informacji w zakresie realizacji zadań finansowanych z budżetu państwa,
 - e) prowadzenie działalności inwestycyjnej Prokuratury Krajowej;
- 2) prowadzenie rachunkowości i obsługi kasowej Prokuratury Krajowej;
- 3) przygotowanie projektu planu finansowego Prokuratury Krajowej oraz projektu budżetu w układzie zadaniowym Prokuratury Krajowej;
- 4) dysponowanie rachunkiem bieżącym Prokuratury Krajowej;
- 5) sporządzanie dokumentacji płacowej we współpracy z Biurem Kadr oraz prowadzenie spraw socjalno-bytowych;
- 6) prowadzenie spraw związanych z zaopatrzeniem, wyposażeniem oraz usługami z zakresu obsługi administracyjno-gospodarczej;
- 7) zapewnienie prawidłowego wykonywania zadań związanych z udzielaniem zamówień publicznych, w rozumieniu ustawy z dnia 29 stycznia 2004 r. – Prawo zamówień publicznych (Dz. U. z 2015 r. poz. 2164);
- 8) prowadzenie spraw związanych z zaspokajaniem potrzeb mieszkaniowych prokuratorów;
- 9) obsługa finansowo-księgową programów realizowanych z udziałem środków europejskich;
- 10) administrowanie nieruchomościami, planowanie i realizacja zadań inwestycyjno-remontowych w odniesieniu do nieruchomości, z których korzysta Prokuratura Krajowa;
- 11) prowadzenie ewidencji rzeczowych składników majątkowych pozostających w zarządzie Prokuratury Krajowej oraz gospodarowanie nimi.

§ 16

Do zadań Biura Spraw Konstytucyjnych należy w szczególności:

- 1) przygotowywanie, dla potrzeb Prokuratora Generalnego, Prokuratora Krajowego i pozostałych zastępców Prokuratora Generalnego, opinii oraz innych opracowań dotyczących zgodności z Konstytucją Rzeczypospolitej Polskiej aktów normatywnych;
- 2) prowadzenie spraw związanych z wykonywaniem przez Prokuratora Generalnego jego konstytucyjnych uprawnień do inicjowania kontroli zgodności z Konstytucją Rzeczypospolitej Polskiej aktów normatywnych, w tym przygotowywanie projektów wniosków Prokuratora Generalnego do Trybunału Konstytucyjnego w przedmiocie zgodności z Konstytucją Rzeczypospolitej Polskiej aktów normatywnych w sprawach zgłaszanych przez obywateli lub inne podmioty zewnętrzne albo z własnej inicjatywy;
- 3) podejmowanie działań związanych z wykonywaniem obowiązków i uprawnień procesowych Prokuratora Generalnego jako uczestnika postępowania w sprawach rozpoznawanych przez Trybunał Konstytucyjny, w tym:
 - a) przygotowywanie projektów stanowisk Prokuratora Generalnego do Trybunału Konstytucyjnego w sprawach konstytucyjności aktów normatywnych wszczętych na podstawie wniosku, pytania prawnego lub skargi konstytucyjnej uprawnionego podmiotu,
 - b) przygotowywanie projektów stanowisk Prokuratora Generalnego w sprawach sporów kompetencyjnych pomiędzy centralnymi konstytucyjnymi organami państwa,
 - c) zapewnienie udziału prokuratorów Prokuratury Krajowej w rozprawach przed Trybunałem Konstytucyjnym, w których nie jest wymagany osobisty udział Prokuratora Generalnego lub jego zastępcy;
- 4) bieżąca analiza wydawanych przez Trybunał Konstytucyjny orzeczeń oraz przedstawianie Prokuratorowi Generalnemu informacji w tym zakresie i wniosków wpływających z orzecznictwa Trybunału dla pracy prokuratury;
- 5) przygotowywanie opinii oraz opracowań dotyczących problematyki konstytucyjności aktów normatywnych, a także problematyki funkcjonowania Trybunału Konstytucyjnego i konstytucyjnych aspektów funkcjonowania wymiaru sprawiedliwości;
- 6) przygotowywanie opinii dotyczących konstytucyjności projektowanych aktów normatywnych, skierowanych do Prokuratury Krajowej w razie zgłoszenia wątpliwości lub sformułowania zastrzeżeń przez komórki organizacyjne Ministerstwa Sprawiedliwości.

§ 17

Do zadań Biura Współpracy Międzynarodowej należy w szczególności:

- 1) analiza formalnoprawna, ekspedycja i koordynowanie realizacji kierowanych za granicę za pośrednictwem Biura wniosków o pomoc prawną w sprawach karnych prowadzonych w jednostkach i w innych uprawnionych organach;
- 2) koordynowanie, na wniosek jednostek i innych uprawnionych organów, realizacji wniosków kierowanych przez nie bezpośrednio do organów państw obcych oraz koordynowanie realizacji wniosków o pomoc prawną kierowanych do Rzeczypospolitej Polskiej z zagranicy za pośrednictwem Biura;
- 3) koordynowanie postępowań ekstradycyjnych realizowanych w Rzeczypospolitej Polskiej, ekspediowanie wniosków ekstradycyjnych i monitorowanie postępowań wszczynanych w tych sprawach za granicą;
- 4) pośredniczenie w przekazywaniu prokuratorom europejskich nakazów aresztowania pochodzących z zagranicy oraz innej korespondencji urzędowej z nimi związanej;
- 5) analiza formalnoprawna, ekspedycja i koordynowanie realizacji kierowanych za granicę wniosków o przejęcie ścigania w sprawach karnych prowadzonych w jednostkach, przekazywanie do wykonania takich wniosków pochodzących z zagranicy oraz realizowanie wynikających z tego obowiązków informacyjnych;
- 6) koordynowanie i nadzór formalnoprawny czynności związanych z tworzeniem i funkcjonowaniem międzynarodowych zespołów śledczych oraz przygotowywanie projektów porozumień o utworzeniu międzynarodowych zespołów śledczych;
- 7) współpraca z Europejskim Urzędem do Spraw Zwalczenia Przestępstw Finansowych na szkodę Unii Europejskiej (OLAF), z wyłączeniem zwalczania przestępczości zorganizowanej;
- 8) obsługa służbowych wyjazdów zagranicznych Prokuratora Generalnego, Prokuratora Krajowego i pozostałych zastępców Prokuratora Generalnego oraz przedstawicieli organów państw obcych i organizacji międzynarodowych przybywających na ich zaproszenie;
- 9) wykonywanie zadań związanych ze współpracą Prokuratora Generalnego, Prokuratora Krajowego i pozostałych zastępców Prokuratora Generalnego z przedstawicielstwami dyplomatycznymi, organami państw obcych i organizacji międzynarodowych;
- 10) współpraca z organami Rady Europy i Unii Europejskiej polegająca w szczególności na przygotowywaniu opinii prawnych, sprawozdań, ocen stanu prawnego i innych opracowań w związku z inicjatywą legislacyjną tych organów, a także udział w pracach legislacyjnych związanych z wdrażaniem prawa Unii Europejskiej do prawa polskiego;
- 11) koordynowanie działalności punktów kontaktowych Europejskiej Sieci Sądowej w jednostkach;
- 12) udział w pracach międzyresortowych grup multidyscyplinarnych oceniających stan prawa polskiego pod kątem jego zgodności z prawem Unii Europejskiej oraz opiniowanie projektów aktów prawnych w zakresie ich zgodności z międzynarodowymi zobowiązaniami Rzeczypospolitej Polskiej;
- 13) przygotowywanie projektów porozumień dotyczących współpracy, zawieranych pomiędzy Prokuratorem Generalnym a przedstawicielami organów centralnych prokuratury państw obcych;
- 14) analiza orzecznictwa Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej w sprawach karnych.

§ 18

1.¹²⁾ Do zadań Biura Bezpieczeństwa Wewnętrznego należy w szczególności:

- 1)¹³⁾ zapewnienie ochrony informacji niejawnych przetwarzanych w Prokuraturze Krajowej;
 - 2)¹⁴⁾ zapewnienie ochrony systemów i sieci teleinformatycznych, w których są przetwarzane informacje niejawne w Prokuraturze Krajowej;
 - 3) przeprowadzanie postępowań sprawdzających w zakresie właściwości Biura;
 - 4) szkolenie pracowników w zakresie ochrony informacji niejawnych;
 - 5)¹⁵⁾ kontrola ochrony informacji niejawnych oraz przestrzegania przepisów o ochronie tych informacji w Prokuraturze Krajowej oraz w podległych jednostkach;
 - 6) okresowa kontrola ewidencji, materiałów i obiegu dokumentów niejawnych;
 - 7)¹⁶⁾ zapewnienie ochrony fizycznej obiektów Prokuratury Krajowej;
 - 8)¹⁷⁾ (*uchylony*)
 - 9)¹⁸⁾ realizowanie przedsięwzięć z zakresu obronności państwa, zarządzania kryzysowego i współpracy cywilno-wojskowej w Prokuraturze Krajowej oraz koordynowanie tej działalności w podległych jednostkach;
 - 10) zapewnienie możliwości zdeponowania broni palnej i amunicji na terenie obiektów Prokuratury Krajowej, w wykonaniu obowiązku, o którym mowa w art. 40 § 3 ustawy.
- 1a.¹⁹⁾ Kontrolę, o której mowa w ust. 1 pkt 5, w podległych jednostkach, zarządza Prokurator Krajowy, określając jej zakres.
- 2.²⁰⁾ Biurem Bezpieczeństwa Wewnętrznego kieruje Dyrektor, który równocześnie wykonuje obowiązki Pełnomocnika do spraw Ochrony Informacji Niejawnych, podlegający Prokuratorowi Krajowemu.
3. W skład Biura wchodzi Kancelaria Tajna.

§ 19

Do zadań Biura Informatyzacji i Analiz należy w szczególności:

- 1) opracowywanie kierunków rozwoju informatyzacji jednostek;
- 2) opracowywanie, budowa, wdrażanie i utrzymanie ogólnokrajowych systemów informatycznych i nadzór nad ich eksploatacją;
- 3) koordynowanie działań zapewniających prawidłowe funkcjonowanie systemów informatycznych w jednostkach;
- 4) realizacja zadań związanych z budową i utrzymaniem ogólnokrajowej sieci transmisji danych zapewniającej wymianę danych pomiędzy jednostkami;
- 5) opracowywanie w uzgodnieniu z Biurem Budżetu i Majątku Prokuratury projektu budżetu w zakresie wdrażania ogólnokrajowych i lokalnych rozwiązań informatycznych;
- 6) koordynowanie działalności w zakresie realizacji zadań wspólnych dla departamentów i biur Prokuratury Krajowej wynikających z informatyzacji prokuratury;
- 7) opracowywanie wstępnych projektów aktów normatywnych w zakresie wdrażania, stosowania i rozwoju systemów informatycznych oraz teleinformatycznych w prokuraturze;
- 8) opiniowanie i standaryzacja zakupów oraz prowadzenie ewidencji sprzętu informatycznego i oprogramowania;
- 9) wykonywanie zadań związanych z administrowaniem przez Prokuratora Generalnego danymi przetwarzanymi w ogólnokrajowych systemach teleinformatycznych;
- 10) współpraca z Głównym Urzędem Statystycznym i Komendą Główną Policji w zakresie sprawozdawczości i statystyki oraz współpraca z właściwymi organami i instytucjami w zakresie dostępu do prowadzonych przez te podmioty baz danych i ewidencji;
- 11) wdrażanie systemu analizy kryminalnej w jednostkach oraz prowadzenie analiz kryminalnych w Prokuraturze Krajowej;
- 12) realizacja zadań oraz koordynowanie działań jednostek związanych z wypełnianiem obowiązków wynikających z ustawy z dnia 24 sierpnia 2007 r. o udziale Rzeczypospolitej Polskiej w Systemie Informacyjnym Schengen oraz Wizowym Systemie Informacyjnym (Dz. U. z 2014 r. poz. 1203 oraz z 2015 r. poz. 1607), zwanej dalej „ustawą o SIS oraz VIS”;
- 13) realizacja zadań oraz koordynowanie działań jednostek związanych z przekazywaniem i otrzymywaniem informacji kryminalnych z Krajowego Centrum Informacji Kryminalnych;
- 14) zapewnienie obsługi informatycznej w Prokuraturze Krajowej i prawidłowego funkcjonowania centralnych urzędów informatycznych;
- 15) przygotowywanie budżetów projektów z funduszy pomocowych i rozliczanie tych projektów w zakresie informatyzacji;
- 16) inicjowanie pozyskiwania środków z funduszy krajowych i europejskich oraz koordynacja działań w zakresie informatyzacji prowadzonych przez jednostki;
- 17) pozyskiwanie i obsługa funduszy europejskich w zakresie informatyzacji w Prokuraturze Krajowej.

§ 20

Do zadań Departamentu do Spraw Przeszłości Zorganizowanej i Korupcji należy w szczególności:

- 1)²¹⁾ prowadzenie i nadzorowanie postępowań przygotowawczych w sprawach o:
 - a) przestępstwa noszące cechy przestępstwa zorganizowanego, w tym transgranicznego,
 - b) przestępstwa popełnione z wykorzystaniem Internetu oraz zaawansowanych technologii i systemów komputerowych o zasięgu krajowym i międzynarodowym (cyberprzestępstwo zorganizowane),
 - c) najpoważniejsze przestępstwa łapownictwa w organach władzy ustawodawczej, organach administracji rządowej, samorządowej, organach ścigania i organach kontroli,
 - d) przestępstwa o charakterze terrorystycznym, o którym mowa w art. 115 § 20 ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks karny (Dz. U. z 2016 r. poz. 1137 i 2138), zwanej dalej „k.k.”,
 - e) inne przestępstwa, które ze względu na charakter i wagę sprawy, na podstawie polecenia Prokuratora Generalnego lub Prokuratora Krajowego, zostały przekazane do prowadzenia przez Departament;
- 1) udział prokuratorów w postępowaniu sądowym w sprawach wymienionych w pkt 1, rozstrzyganych w pierwszej i drugiej instancji, oraz w toku czynności sądowych w postępowaniu przygotowawczym;
- 2) koordynowanie postępowań przygotowawczych prowadzonych przez wydziały zamiejscowe;
- 3) zbieranie i analizowanie informacji oraz materiałów dotyczących przestępstwa zorganizowanego i korupcji, a także opracowywanie na ich podstawie ocen dotyczących kierunków i dynamiki tej przestępstwa;
- 4) koordynowanie działalności prokuratury i innych organów państwowych w zakresie ścigania przestępstwa zorganizowanego i zwalczania terroryzmu, cyberprzestępstwa zorganizowanego, korupcji, prania pieniędzy, handlu ludźmi, produkcji oraz obrotu środkami odurzającymi i psychotropowymi;
- 5) współpraca międzynarodowa w zakresie opracowywania strategii zwalczania międzynarodowej przestępstwa zorganizowanego oraz ścigania jej sprawców, współdziałanie z polskim przedstawicielem w EUROJUST w zakresie działań prokuratury oraz z przedstawicielami innych organizacji międzynarodowych i ponadnarodowych działających na podstawie umów międzynarodowych ratyfikowanych przez Rzeczpospolitą Polską w zakresie zwalczania przestępstwa zorganizowanego i terroryzmu, cyberprzestępstwa

- zorganizowanej, korupcji, prania pieniędzy, handlu ludźmi, rozprzestrzeniania broni masowego rażenia, produkcji oraz obrotu środkami odurzającymi i psychotropowymi;
- 6) sprawowanie zwierzchniego nadzoru służbowego w sprawach wskazanych przez Zastępcę Prokuratora Generalnego do Spraw Przeszeczności Zorganizowanej i Korupcji oraz wykonywanie czynności związanych z realizacją nadzoru instancyjnego sprawowanego przez Prokuratora Generalnego w postępowaniu przygotowawczym;
 - 7) przygotowywanie projektów decyzji w zakresie uprawnienia Prokuratora Generalnego, o którym mowa w art. 328 ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks postępowania karnego (Dz. U. poz. 555, z późn. zm.²²⁾), zwanej dalej „k.p.k.”, w zakresie właściwości Departamentu;
 - 8) kształtowanie praktyki ścigania na podstawie prowadzonych analiz i badań w zakresie właściwości Departamentu;
 - 9) opiniowanie wniosków kierowanych do Prokuratora Generalnego o wyrażenie zgody na wystąpienie do sądu o dopuszczenie dowodu z zeznań świadka koronnego w zakresie właściwości Departamentu;
 - 10) przygotowywanie informacji w sprawach będących przedmiotem interpelacji i zapytań poselskich, stanowisk w związku z oświadczeniami senatorów oraz udzielanie Rzecznikowi Praw Obywatelskich żądanych odpowiedzi i wyjaśnień w zakresie właściwości Departamentu;
 - 11) monitorowanie spraw, w których strona wniosła skargę na naruszenie prawa strony do rozpoznania sprawy w postępowaniu przygotowawczym prowadzonym lub nadzorowanym przez prokuratora bez nieuzasadnionej zwłoki w zakresie właściwości Departamentu.

§ 21

Do zadań Departamentu do Spraw Przeszeczności Gospodarczej należą w szczególności:

- 1) nadzorowanie i koordynowanie postępowań przygotowawczych prowadzonych przez Wydziały do Spraw Przeszeczności Finansowo-Skarbowej w prokuraturach regionalnych oraz Wydziały do Spraw Przeszeczności Gospodarczej w prokuraturach regionalnych i okręgowych;
- 1a)²³⁾ nadzorowanie i koordynowanie postępowań przygotowawczych w sprawach o poważne przestępstwa popełnione z wykorzystaniem Internetu oraz zaawansowanych technologii i systemów komputerowych (cyberprzeszeczność) prowadzonych przez prokuratury regionalne, prokuratury okręgowe i prokuratury rejonowe;
- 2) zbieranie i analizowanie informacji oraz materiałów dotyczących przestępstwa przeciwko obrotowi gospodarczemu i finansowo-skarbowej, a ponadto opracowywanie na ich podstawie ocen dotyczących kierunków i dynamiki tej przestępstwa;
- 3) koordynowanie działalności prokuratury i innych organów państwowych w zakresie ścigania przestępstwa przeciwko obrotowi gospodarczemu i finansowo-skarbowej;
- 4)²⁴⁾ współpraca międzynarodowa w zakresie opracowywania strategii zwalczania międzynarodowej przestępstwa przeciwko obrotowi gospodarczemu i finansowo-skarbowej i cyberprzeszeczności oraz ścigania jej sprawców, współdziałanie z polskim przedstawicielem w EUROJUST w zakresie działań prokuratury oraz z przedstawicielami innych organizacji międzynarodowych i ponadnarodowych działających na podstawie umów międzynarodowych ratyfikowanych przez Rzeczpospolitą Polską w zakresie zwalczania przestępstwa przeciwko obrotowi gospodarczemu i finansowo-skarbowej i cyberprzeszeczności;
- 5) sprawowanie zwierzchniego nadzoru służbowego w sprawach wskazanych przez Prokuratora Krajowego oraz wykonywanie czynności związanych z realizacją nadzoru instancyjnego sprawowanego przez Prokuratora Generalnego w postępowaniu przygotowawczym;
- 6) przygotowywanie projektów decyzji w zakresie uprawnienia Prokuratora Generalnego, o którym mowa w art. 328 k.p.k.;
- 7) kształtowanie praktyki ścigania na podstawie prowadzonych analiz i badań w zakresie właściwości Departamentu;
- 8) monitorowanie spraw, w których strona wniosła skargę na naruszenie prawa strony do rozpoznania sprawy w postępowaniu przygotowawczym prowadzonym lub nadzorowanym przez prokuratora bez nieuzasadnionej zwłoki w zakresie właściwości Departamentu;
- 9) opiniowanie wniosków kierowanych do Prokuratora Generalnego o wyrażenie zgody na wystąpienie do sądu o dopuszczenie dowodu z zeznań świadka koronnego;
- 10) przygotowywanie informacji w sprawach będących przedmiotem interpelacji i zapytań poselskich, stanowisk w związku z oświadczeniami senatorów oraz udzielanie Rzecznikowi Praw Obywatelskich żądanych odpowiedzi i wyjaśnień w zakresie właściwości Departamentu.

§ 22

Do zadań Departamentu Postępowania Przygotowawczego, z wyłączeniem spraw, o których mowa w § 20 i 21, należą w szczególności:

- 1) sprawowanie nadzoru instancyjnego związanego z realizacją uprawnień Prokuratora Generalnego w postępowaniu przygotowawczym oraz koordynowanie nadzoru służbowego nad postępowaniem przygotowawczym, sprawowanego przez prokuratury regionalne i okręgowe, oraz sprawowanie zwierzchniego nadzoru służbowego nad wybranymi postępowaniami przygotowawczymi prowadzonymi przez jednostki;

- 2) przygotowywanie projektów decyzji w zakresie uprawnienia Prokuratora Generalnego, o którym mowa w art. 328 k.p.k.;
- 3) monitorowanie i koordynowanie działalności w zakresie ścigania przestępstw, prowadzonej przez inne organy państwowe, w tym postępowań przygotowawczych prowadzonych w sprawach o określone rodzaje przestępstw;
- 4) kształtowanie praktyki w zakresie zwalczania przestępczości na podstawie badań akt, analiz informacji przekazywanych przez prokuratury regionalne i okręgowe oraz innych ustaleń Departamentu;
- 5) współdziałanie z organami państwowymi, państwowymi jednostkami organizacyjnymi i organizacjami społecznymi w zapobieganiu przestępczości oraz innym naruszeniom prawa;
- 6) monitorowanie spraw, w których strona wniosła skargę na naruszenie prawa strony do rozpoznania sprawy w postępowaniu przygotowawczym prowadzonym lub nadzorowanym przez prokuratora bez nieuzasadnionej zwłoki w zakresie właściwości Departamentu;
- 7) przygotowywanie informacji w sprawach będących przedmiotem interpelacji i zapytań poselskich, stanowisk w związku z oświadczeniami senatorów oraz udzielanie Rzecznikowi Praw Obywatelskich żądanych odpowiedzi i wyjaśnień w zakresie właściwości Departamentu.

§ 23

Do zadań Departamentu Postępowania Sądowego należą w szczególności:

- 1) opracowywanie projektów kasacji Prokuratora Generalnego od orzeczeń sądów powszechnych w sprawach karnych i nieletnich oraz skarg na wyroki sądów odwoławczych rozpoznawanych na podstawie przepisów k.p.k.;
- 2) opracowywanie projektów skarg kasacyjnych Prokuratora Generalnego i skarg Prokuratora Generalnego o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnych orzeczeń sądów powszechnych w sprawach rozpoznawanych na podstawie ustawy z dnia 17 listopada 1964 r. – Kodeks postępowania cywilnego (Dz. U. z 2014 r. poz. 101, z późn. zm.²⁵⁾), zwanej dalej „k.p.c.”;
- 3) opracowywanie projektów skarg Prokuratora Generalnego o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnych orzeczeń sądów administracyjnych na podstawie ustawy z dnia 30 sierpnia 2002 r. – Prawo o postępowaniu przed sądami administracyjnymi (Dz. U. z 2012 r. poz. 270, z późn. zm.²⁶⁾);
- 4) udział w posiedzeniach Sądu Najwyższego w składach zwykłych i powiększonych, dotyczących zagadnień prawnych w sprawach karnych i cywilnych oraz w posiedzeniach Naczelnego Sądu Administracyjnego rozpoznającego zagadnienie prawne;
- 5) udział w postępowaniu przed Sądem Najwyższym, udział w posiedzeniu składu siedmiu sędziów Naczelnego Sądu Administracyjnego, udział w posiedzeniu Naczelnego Sądu Administracyjnego w sprawie, w której skargę kasacyjną wniósł prokurator wykonujący czynności służbowe w Prokuraturze Krajowej lub strona, jeżeli w postępowaniu przed wojewódzkim sądem administracyjnym brał udział prokurator wykonujący czynności służbowe w Prokuraturze Krajowej, a także udział w postępowaniu przed wojewódzkim sądem administracyjnym w sprawie, w której skargę wniósł prokurator wykonujący czynności służbowe w Prokuraturze Krajowej, oraz w sprawie dotyczącej decyzji wydanej w postępowaniu administracyjnym, w którym zgłosił udział prokurator wykonujący czynności służbowe w Prokuraturze Krajowej;
- 6) opracowywanie projektów wniosków Prokuratora Generalnego do Sądu Najwyższego i do Naczelnego Sądu Administracyjnego o podejmowanie uchwał mających na celu wyjaśnienie przepisów prawnych, których stosowanie wywołało rozbieżności w orzecznictwie, oraz projektów wystąpień w przedmiocie unieważnienia prawomocnego orzeczenia sądu przez Sąd Najwyższy i przez Naczelną Sąd Administracyjny, a także opracowywanie wniosków zawierających propozycje rozstrzygnięć zagadnień prawnych w sprawach nadesłanych przez Sąd Najwyższy i przez Naczelną Sąd Administracyjny;
- 7) rozpoznawanie wniosków prokuratorów o wniesienie kasacji w sprawach karnych i opracowywanie w tych sprawach projektów kasacji Prokuratora Generalnego lub pism uzasadniających decyzje o odmowie wniesienia kasacji;
- 8) opracowywanie projektów sprzeciwów od decyzji wydanych przez ministrów, skarg do wojewódzkiego sądu administracyjnego na decyzje nieuwzględniające sprzeciwu Prokuratora Generalnego, skarg kasacyjnych do Naczelnego Sądu Administracyjnego od orzeczeń wojewódzkiego sądu administracyjnego w tej kategorii spraw oraz innych środków prawnych zastrzeżonych do kompetencji Prokuratora Generalnego;
- 9) rozpatrywanie, kierowanych do Prokuratury Krajowej, pism kwestionujących stanowisko prokuratorów regionalnych zajmowane w sprawach przed sądami administracyjnymi i cywilnymi oraz związanych z udziałem prokuratora w tych postępowaniach;
- 10) oddziaływanie na praktykę oskarżycielską jednostek w szczególności przez opracowywanie wyników badań problematyki kasacyjnej i kierowanie pism instrukcyjnych do prokuratorów regionalnych;
- 11) opracowywanie opinii prawnych w zakresie postępowania sądowego;
- 12) opracowywanie projektów stanowisk w sprawach cywilnych, w których Sąd Najwyższy zobowiązał Prokuratora Generalnego do zajęcia na piśmie stanowiska co do skargi kasacyjnej wniesionej przez stronę i odpowiedzi na skargę;
- 13) udzielanie pomocy instruktazowej prokuratorom regionalnym w zakresie właściwości Departamentu;
- 14) prowadzenie spraw związanych z postępowaniem o ułaskawienie;

- 15) koordynowanie spraw związanych z udziałem prokuratora w postępowaniu wykonawczym;
- 16) współdziałanie z Centralnym Zarządem Służby Więziennej i innymi właściwymi organami w zakresie udziału prokuratora w postępowaniu wykonawczym;
- 17) rozpatrywanie skarg i wniosków związanych z postępowaniem sądowym w zakresie kompetencji Departamentu;
- 18) analiza orzecznictwa Sądu Najwyższego i Naczelnego Sądu Administracyjnego;
- 19)²⁷⁾ (*uchylony*)

§ 24²⁸⁾

Do zadań Departamentu do Spraw Wojskowych należy w szczególności:

- 1) opracowywanie programów dotyczących podstawowych kierunków działania komórek organizacyjnych do spraw wojskowych oraz rozwiązań organizacyjnych określających funkcjonowanie tych komórek, a także sprawozdań i informacji dotyczących realizacji tych programów;
- 2) przygotowywanie informacji o charakterze ogólnym dla Prokuratora Generalnego, Prokuratora Krajowego i innych organów w zakresie działania komórek organizacyjnych do spraw wojskowych;
- 3) wykonywanie czynności związanych ze sprawowaniem nadzoru instancyjnego związanego z realizacją uprawnień Prokuratora Generalnego w postępowaniu przygotowawczym w sprawach podlegających orzecznictwu sądów wojskowych;
- 4) koordynowanie i kontrolowanie prawidłowości nadzoru służbowego nad postępowaniem przygotowawczym sprawowanego w wydziałach do spraw wojskowych prokuratury okręgowej oraz sprawowanie zwierzchniego nadzoru służbowego nad wybranymi postępowaniami przygotowawczymi prowadzonymi przez wydziały do spraw wojskowych w prokuraturach okręgowych w sprawach podlegających orzecznictwu sądów wojskowych;
- 5) przygotowywanie projektów decyzji o skorzystaniu przez Prokuratora Generalnego z uprawnienia, o którym mowa w art. 328 k.p.k., w zakresie właściwości Departamentu;
- 6) udział prokuratorów w posiedzeniach Izby Wojskowej Sądu Najwyższego, zwanej dalej „IWSN”, w zakresie dotyczącym sądowej kontroli postępowania przygotowawczego;
- 7) ocena zasadności wnoszonych środków odwoławczych od orzeczeń wojskowych sądów okręgowych jako sądów pierwszej instancji;
- 8) opracowywanie nadzwyczajnych środków zaskarżenia od wyroków IWSN oraz udział prokuratorów przed IWSN w postępowaniu odwoławczym, postępowaniu związanym z rozpoznaniem nadzwyczajnych środków zaskarżenia oraz w innych ustawowo określonych przypadkach;
- 9) prowadzenie spraw o ułaskawienie w zakresie właściwości sądów wojskowych;
- 10) analizowanie spraw dotyczących pytań prawnych i przygotowywanie projektów dokumentów oraz opiniowanie projektów uchwał IWSN;
- 11) sprawowanie nadzoru służbowego nad postępowaniami sądowymi prowadzonymi przez wydziały do spraw wojskowych w prokuraturach okręgowych, monitorowanie nadzoru wydziałów wojskowych w prokuraturach okręgowych w stosunku do działów wojskowych w prokuraturach rejonowych w zakresie postępowania sądowego oraz oddziaływanie na praktykę oskarżycielską komórek do spraw wojskowych w sprawach podlegających orzecznictwu sądów wojskowych;
- 12) współpraca z Biurem Kadr w zakresie wykonywania zadań kadrowych związanych z przebiegiem służby prokuratorskiej i zawodowej służby wojskowej prokuratorów do spraw wojskowych;
- 13) realizowanie czynności związanych z typowaniem kandydatów do służby poza granicami kraju i kierowaniem ich do tej służby;
- 14) monitorowanie spraw, w których strona wniosła skargę na naruszenie prawa strony do rozpoznania sprawy w postępowaniu przygotowawczym prowadzonym lub nadzorowanym przez prokuratora bez nieuzasadnionej zwłoki, w zakresie właściwości Departamentu.

§ 25

Do zadań Wydziału Spraw Wewnętrznych należy w szczególności:

- 1) prowadzenie i nadzorowanie postępowań przygotowawczych w sprawach o najpoważniejsze przestępstwa popełnione przez sędziów, asesorów sądowych, prokuratorów lub asesorów prokuratury;
- 2) udział prokuratorów w postępowaniu sądowym w sprawach wymienionych w pkt 1, rozstrzyganych w pierwszej i drugiej instancji, oraz w toku czynności sądowych w postępowaniu przygotowawczym;
- 3) koordynowanie postępowań przygotowawczych prowadzonych przez inne jednostki w sprawach czynów przestępnych popełnionych przez sędziów, prokuratorów lub asesorów sądowych i asesorów prokuratury;
- 4) zbieranie i analizowanie informacji oraz materiałów dotyczących przestępczości wśród sędziów, prokuratorów lub asesorów sądowych i asesorów prokuratury, a także opracowywanie na ich podstawie ocen dotyczących kierunków i dynamiki tej przestępczości;
- 5) koordynowanie działalności prokuratury i innych organów państwowych w zakresie ścigania przestępstw popełnionych przez sędziów, prokuratorów lub asesorów sądowych lub asesorów prokuratury;
- 6) monitorowanie spraw, w których strona wniosła skargę na naruszenie prawa strony do rozpoznania sprawy w postępowaniu przygotowawczym prowadzonym lub nadzorowanym przez prokuratora bez nieuzasadnionej zwłoki w zakresie właściwości Wydziału.

§ 26

Szczegółowy podział na komórki organizacyjne w Prokuraturze Krajowej wraz ze wskazaniem zadań określa Prokurator Krajowy.

Oddział 3.

Struktura organizacyjna i zadania realizowane w prokuraturze regionalnej, prokuraturze okręgowej i prokuraturze rejonowej

§ 27

1. W skład prokuratury regionalnej mogą wchodzić w szczególności następujące komórki organizacyjne:
 - 1) Wydział do Spraw Przestępczości Gospodarczej;
 - 2) Wydział do Spraw Przestępczości Finansowo-Skarbowej;
 - 3) Wydział Organizacyjno-Sądowy;
 - 4) Wydział Budżetowo-Administracyjny.
2. W prokuraturze regionalnej mogą być utworzone działy obejmujące zakresem swojej właściwości:
 - 1) prowadzenie i nadzorowanie spraw dotyczących błędów medycznych, których skutkiem jest śmierć człowieka;
 - 2) prowadzenie i nadzorowanie wieloosobowych spraw o poważne przestępstwa z wykorzystaniem Internetu oraz zaawansowanych technologii i systemów informatycznych (cyberprzestępczość):
 - a) o skomplikowanym stanie faktycznym lub
 - b) jeżeli wartość szkody wyrządzonej przestępstwem przekracza kwotę, o której mowa w art. 115 § 6 k.k.
3. Jeżeli w prokuraturze regionalnej nie zostały utworzone działy, o których mowa w ust. 2, prokurator regionalny może powierzyć prowadzenie i nadzorowanie spraw, o których mowa w tym przepisie, jednemu lub kilku prokuratorom.
4. Komórki organizacyjne, o których mowa w ust. 1, mogą być łączone. W szczególnie uzasadnionych przypadkach mogą być utworzone inne komórki organizacyjne niż określone w ust. 1.
5. Szczegółowy podział na komórki organizacyjne w prokuraturze regionalnej wraz ze wskazaniem zadań określa właściwy prokurator regionalny, o ile Prokurator Krajowy zawiadomiony o projekcie podziału nie zgłosi sprzeciwu.

§ 28

Komórki organizacyjne w prokuraturze regionalnej realizują w szczególności następujące zadania:

- 1) prowadzenie i nadzorowanie postępowań przygotowawczych w sprawach o najpoważniejsze przestępstwa przeciwko obrotowi gospodarczemu względem mienia wielkiej wartości, o którym mowa w art. 115 § 6 k.k.;
- 2)²⁹⁾ prowadzenie i nadzorowanie postępowań przygotowawczych w sprawach o najpoważniejsze przestępstwa finansowo-gospodarcze względem mienia wielkiej wartości, o którym mowa w art. 115 § 6 k.k., oraz o najpoważniejsze przestępstwa skarbowe, w których wartość narażonych na uszczuplenie należności publicznoprawnych lub wartość będącego przedmiotem przestępstwa mienia jest wielka w rozumieniu art. 53 § 16 ustawy z dnia 10 września 1999 r. – Kodeks karny skarbowy (Dz. U. z 2016 r. poz. 2137, 2024 i 2138);
- 3) prowadzenie i nadzorowanie postępowań przygotowawczych w innych sprawach gospodarczych ze względu na ich zawziętość i szczególną wagę;
- 4) udział prokuratorów w postępowaniu sądowym w sprawach wymienionych w pkt 1–3, rozstrzyganych w pierwszej i drugiej instancji, oraz w toku czynności sądowych w postępowaniu przygotowawczym;
- 5) koordynowanie postępowań przygotowawczych prowadzonych przez podległe jednostki w sprawach czynów przestępnych popełnionych przeciwko obrotowi gospodarczemu oraz w sprawach przestępstw finansowo-skarbowych;
- 6) obrót prawny z zagranicą w zakresie spraw prowadzonych w jednostce;
- 7) sprawowanie zwierzchniego nadzoru służbowego zleconego przez prokuratora regionalnego nad śledztwami i dochodzeniami prowadzonymi w prokuraturach okręgowych, sprawowanie, w szczególnie uzasadnionych przypadkach, zwierzchniego nadzoru służbowego nad śledztwami i dochodzeniami prowadzonymi w prokuraturach rejonowych oraz sprawowanie nadzoru instancyjnego w zakresie środków odwoławczych rozpoznawanych przez prokuratora nadrzędnego;
- 8) udział prokuratorów w postępowaniu odwoławczym przed sądem apelacyjnym w sprawach cywilnych, ze stosunku pracy, ubezpieczeń społecznych i gospodarczych;
- 9) udział prokuratorów w postępowaniu przed sądami administracyjnymi;
- 10) przeprowadzanie wizytacji i lustracji prokuratur okręgowych i rejonowych;
- 11) zapewnienie prawidłowego wykonywania zadań i funkcji przez dysponenta budżetu odpowiednio drugiego i trzeciego stopnia;
- 12) udział prokuratorów przed sądem w postępowaniu wykonawczym i w postępowaniu o ułaskawienie.

§ 29

1. W skład prokuratury okręgowej mogą wchodzić w szczególności następujące komórki organizacyjne:
 - 1) Wydział Śledczy;
 - 2) Wydział do Spraw Przepięczności Gospodarczej;
 - 3) Wydział Organizacyjno-Sądowy;
 - 4) Wydział Budżetowo-Administracyjny.
2. W prokuraturze okręgowej mogą być utworzone działy obejmujące zakresem swojej właściwości:
 - 1) prowadzenie i nadzorowanie spraw dotyczących błędów medycznych, których skutkiem jest ciężkie uszkodzenie ciała człowieka;
 - 2) prowadzenie i nadzorowanie spraw o przestępstwa z wykorzystaniem Internetu oraz zaawansowanych technologii i systemów informatycznych (cyberprzepięczność):
 - a) o skomplikowanym stanie faktycznym lub
 - b) jeżeli wartość szkody wyrządzonej przestępstwem przekracza kwotę, o której mowa w art. 115 § 5 k.k.
3. Jeżeli w prokuraturze okręgowej nie zostały utworzone działy, o których mowa w ust. 2, prokurator okręgowy może powierzyć prowadzenie i nadzorowanie spraw, o których mowa w tym przepisie, jednemu lub kilku prokuratorom.
4. Komórki organizacyjne, o których mowa w ust. 1, mogą być łączone. W szczególnie uzasadnionych przypadkach mogą być utworzone inne komórki organizacyjne niż określone w ust. 1.
5. Szczegółowy podział na komórki organizacyjne w prokuraturze okręgowej wraz ze wskazaniem zadań określa właściwy prokurator okręgowy, o ile Prokurator Krajowy zawiadomiony o projekcie podziału nie zgłosi sprzeciwu.

§ 30

Komórki organizacyjne w prokuraturze okręgowej realizują w szczególności następujące zadania:

- 1) prowadzenie i nadzorowanie postępowań przygotowawczych w sprawach o najpoważniejsze przestępstwa o charakterze kryminalnym;
- 2)³⁰⁾ prowadzenie i nadzorowanie postępowań przygotowawczych w sprawach o poważne przestępstwa przeciwko obrotowi gospodarczemu oraz o poważne przestępstwa finansowo-gospodarcze i skarbowe, inne niż wymienione w § 28 pkt 1 i 2;
- 3) prowadzenie i nadzorowanie spraw o przestępstwa z wykorzystaniem Internetu oraz zaawansowanych technologii i systemów informatycznych, inne niż wymienione w § 28 pkt 3;
- 4) prowadzenie i nadzorowanie, na podstawie zarządzenia Prokuratora Krajowego, postępowań przygotowawczych w określonej kategorii spraw;
- 5) udział prokuratorów w postępowaniu sądowym w sprawach wymienionych w pkt 1–4, rozstrzyganych w pierwszej i drugiej instancji, oraz w toku czynności sądowych w postępowaniu przygotowawczym;
- 6) koordynowanie postępowań przygotowawczych prowadzonych przez podległe jednostki w sprawach przestępstw o charakterze kryminalnym i finansowo-skarbowych;
- 7) obrót prawny z zagranicą w zakresie spraw prowadzonych w jednostce oraz w zakresie spraw prowadzonych w podległych prokuraturach rejonowych;
- 8) sprawowanie zwierzchniego nadzoru służbowego zleconego przez prokuratora okręgowego nad śledztwami i dochodzeniami prowadzonymi w prokuraturach rejonowych oraz sprawowanie nadzoru instancyjnego w zakresie środków odwoławczych rozpoznawanych przez prokuratora nadrzędnego;
- 9) udział prokuratorów w postępowaniu przed sądem okręgowym oraz sądem odwoławczym w sprawach cywilnych, ze stosunku pracy, ubezpieczeń społecznych, gospodarczych oraz w sprawach o wykroczenia;
- 10) udział prokuratorów w postępowaniu administracyjnym, przed sądami administracyjnymi oraz w innych postępowaniach;
- 11) udział prokuratorów przed sądem w postępowaniu wykonawczym i w postępowaniu o ułaskawienie;
- 12) przeprowadzanie wizytacji i lustracji prokuratur rejonowych;
- 13) zapewnienie prawidłowego wykonywania zadań i funkcji przez dysponenta budżetu trzeciego stopnia.

§ 31

1. W prokuraturze okręgowej, w której utworzono wydział do spraw wojskowych, do jego zadań należy w szczególności:
 - 1) prowadzenie śledztw i dochodzeń własnych, nadzorowanie śledztw i dochodzeń prowadzonych przez inne organy lub im powierzonych:
 - a) o czyny zabronione wyczerpujące znamiona przestępstwa, dla których właściwy jest wojskowy sąd okręgowy,
 - b) innych, w tym również zleconych do prowadzenia przez Zastępcę Prokuratora Generalnego do Spraw Wojskowych lub prokuratora okręgowego;
 - 2) udział prokuratorów w postępowaniu sądowym w sprawach wymienionych w pkt 1, rozstrzyganych w pierwszej instancji i w drugiej instancji przez wojskowy sąd okręgowy, oraz w toku czynności sądowych w postępowaniu przygotowawczym;
 - 3) obrót prawny z zagranicą w zakresie spraw prowadzonych w wydziale oraz w zakresie spraw

prowadzonych w podległych prokuraturach rejonowych, w których utworzono działy do spraw wojskowych;

4) sprawowanie nadzoru instancyjnego związanego z realizacją uprawnień zastępcy prokuratora okręgowego do spraw wojskowych w postępowaniu przygotowawczym prowadzonym przez działy do spraw wojskowych w prokuraturach rejonowych oraz sprawowanie zwierzchniego nadzoru służbowego nad postępowaniami przygotowawczymi prowadzonymi w podległych prokuraturach rejonowych, w których utworzono działy do spraw wojskowych;

5) nadzór nad udziałem prokuratorów działu do spraw wojskowych prokuratury rejonowej w postępowaniu przed sądem wojskowym;

6) udział prokuratorów przed sądem wojskowym w postępowaniu o wznowienie postępowania i o ułaskawienie;

7)³¹⁾ kontrola prawomocnych orzeczeń sądowych z zakresu właściwości podległych komórek organizacyjnych do spraw wojskowych;

8) analiza danych dotyczących stanu przestępczości oraz danych statystycznych w zakresie spraw prowadzonych przez komórki organizacyjne do spraw wojskowych.

2. W prokuraturze okręgowej, w której utworzono wydział do spraw wojskowych, prokurator kierujący tym wydziałem jest zastępcą prokuratora okręgowego do spraw wojskowych.

§ 32

1. Prokuratury regionalne, okręgowe i rejonowe realizują zadania w zakresie obronności państwa, zgodnie z przepisami ustawy z dnia 21 listopada 1967 r. o powszechnym obowiązku obrony Rzeczypospolitej Polskiej i innych ustaw oraz wydanych na ich podstawie aktów wykonawczych.

2. W prokuraturach regionalnych i wydziałach zamiejscowych utworzonych przy prokuraturach regionalnych zapewnienie prawidłowej realizacji zadań w zakresie obronności państwa, o których mowa w ust. 1, należy do starszego inspektora do spraw obronnych w prokuraturze regionalnej, który podlega bezpośrednio kierownikowi jednostki.

3. W prokuraturach okręgowych i rejonowych zapewnienie prawidłowej realizacji zadań w zakresie obronności państwa, o których mowa w ust. 1, należy do starszego inspektora do spraw obronnych w prokuraturze okręgowej, który podlega bezpośrednio kierownikowi tej jednostki.

4. Starszy inspektor do spraw obronnych wykonuje także zadania, o których mowa w art. 40 § 3 ustawy, na terenie obiektów prokuratury regionalnej i okręgowej. W prokuraturze rejonowej realizację tego zadania zapewnia kierownik jednostki.

§ 33

W prokuraturach regionalnych i okręgowych wykonywanie zadań w zakresie audytu wewnętrznego zgodnie z przepisami ustawy o finansach publicznych należy do audytora wewnętrznego, który podlega bezpośrednio kierownikowi jednostki.

§ 34

1. W ośrodkach zamiejscowych prokuratur regionalnych, okręgowych i rejonowych nie wyodrębnia się komórek organizacyjnych.

2. W prokuraturze regionalnej, okręgowej lub rejonowej, w której utworzono ośrodek zamiejscowy, funkcję kierownika ośrodka pełni zastępca prokuratora regionalnego, okręgowego lub rejonowego.

§ 35

1. W prokuraturze rejonowej mogą być tworzone działy dla określonego rodzaju spraw lub dla spraw z określonego rodzaju właściwości.

2. Szczegółowy podział na komórki organizacyjne w prokuraturze rejonowej wraz ze wskazaniem zadań określa właściwy prokurator rejonowy, o ile Prokurator Krajowy zawiadomiony o projekcie podziału nie zgłosi sprzeciwu.

§ 36

Komórki organizacyjne w prokuraturze rejonowej realizują w szczególności następujące zadania:

1) prowadzenie śledztw własnych oraz nadzorowanie postępowań przygotowawczych w sprawach, o których mowa w art. 24 § 2 ustawy;

2) prowadzenie i nadzorowanie przez daną jednostkę, na podstawie zarządzenia prokuratora regionalnego, postępowań przygotowawczych w określonej kategorii spraw;

3) udział prokuratorów w postępowaniu sądowym w sprawach, o których mowa w pkt 1 i 2, rozstrzyganych w pierwszej i drugiej instancji, oraz w toku czynności sądowych w postępowaniu przygotowawczym;

4) udział prokuratorów w postępowaniu przed sądem rejonowym w sprawach cywilnych, ze stosunku pracy, ubezpieczeń społecznych, gospodarczych oraz w sprawach o wykroczenia i w innych postępowaniach przewidzianych przez ustawy;

4a)³²⁾ udział prokuratorów przed sądem w postępowaniu wykonawczym i w postępowaniu o ułaskawienie;

5) udział prokuratorów w postępowaniu administracyjnym.

§ 37

1. W prokuraturze rejonowej, w której utworzono dział do spraw wojskowych, do jego zadań należy w szczególności:
 - 1) prowadzenie śledztw i dochodzeń własnych, nadzorowanie śledztw i dochodzeń prowadzonych przez inne organy lub im powierzonych:
 - a) o czyny zabronione wyczerpujące znamiona przestępstwa, dla których właściwy jest wojskowy sąd garnizonowy,
 - b) innych, w tym również zleconych do prowadzenia przez Zastępcę Prokuratora Generalnego do Spraw Wojskowych, zastępcę prokuratora okręgowego do spraw wojskowych lub prokuratora rejonowego;
 - 2) udział prokuratorów w postępowaniu sądowym w sprawach wymienionych w pkt 1, oraz w toku czynności sądowych w postępowaniu przygotowawczym, z wyjątkiem postępowania przed IWSN;
 - 3) planowanie i realizacja kontroli przestrzegania prawa i profilaktyki w zakresie właściwości działu;
 - 4) nadzór nad czynnościami wyjaśniającymi w postępowaniu w sprawach o wykroczenia w zakresie osób podlegających orzecznictwu sądów wojskowych.
2. W prokuraturze rejonowej, w której utworzono dział do spraw wojskowych, prokurator kierujący tym działem jest zastępcą prokuratora rejonowego do spraw wojskowych.

Rozdział 2.

Organizacja pracy i sposób kierowania pracą

Oddział 1.

Organizacja prac

§ 38

Prokurator, wykonując samodzielnie czynności określone w ustawach, jest odpowiedzialny za prawidłowość i terminowość tych czynności, a zwłaszcza za treść i formę postanowień, zarządzeń i innych pism procesowych oraz rzetelność ustnych sprawozdań i ścisłość informacji.

§ 39

Prokurator podpisuje sporządzone przez siebie pisma w ramach prowadzonych spraw, jeżeli przepisy niniejszego rozporządzenia lub wewnętrznego podziału czynności nie stanowią inaczej. Każde pismo i adnotacja sporządzone przez prokuratora powinny ponadto zawierać jego imię i nazwisko, stanowisko służbowe oraz datę.

§ 40

1. Prokurator może zgłosić prokuratorowi wskazanemu w art. 34 § 1 i 2 ustawy żądanie:
 - 1) uzasadnienia pisemnego polecenia dotyczącego treści czynności procesowej, o którym mowa w art. 7 § 3 ustawy, w terminie 3 dni od dnia otrzymania pisemnego polecenia, chyba że charakter czynności wymaga podjęcia decyzji niezwłocznie; w takim wypadku uzasadnienie polecenia należy sporządzić w terminie 3 dni od dnia wykonania polecenia;
 - 2) zmiany polecenia dotyczącego treści czynności procesowej lub wyłączenia go od wykonania czynności albo od udziału w sprawie, o którym mowa w art. 7 § 4 zdanie pierwsze ustawy, w terminie 3 dni od dnia otrzymania uzasadnienia polecenia dotyczącego treści czynności procesowej, chyba że charakter czynności wymaga podjęcia decyzji niezwłocznie.
2. Prokurator przełożony, który wydał polecenie dotyczące treści czynności procesowej, zajmuje stanowisko (rozstrzyga) w sprawie żądania prokuratora zmiany polecenia w terminie 3 dni od dnia otrzymania żądania. Decyzja o nieuwzględnieniu żądania wymaga uzasadnienia na piśmie.
3. Prokurator bezpośrednio przełożony nad prokuratorem, który wydał polecenie dotyczące treści czynności procesowej, rozstrzyga w sprawie żądania prokuratora wyłączenia go od wykonania czynności albo od udziału w sprawie w terminie 3 dni od dnia otrzymania żądania. Decyzja o nieuwzględnieniu żądania wymaga uzasadnienia na piśmie.
4. Prokurator przełożony, o którym mowa w ust. 2, oraz prokurator bezpośrednio przełożony, o którym mowa w ust. 3, przejmują odpowiedzialność za wykonaną czynność; prokurator występujący z żądaniem jest obowiązany wykonać polecenie.

§ 41

1. Prokurator przełożony, wydając polecenie, zachowuje drogę służbową. Zachowanie takiej drogi obowiązuje również w korespondencji z prokuratorem przełożonym.
2. Jeżeli polecenie zostało wydane z pominięciem drogi służbowej, prokurator wykonujący je zawiadamia o tym swojego zwierzchnika służbowego.

§ 42

Jeżeli po wydaniu polecenia, a przed jego wykonaniem lub podczas wykonywania nastąpi istotna zmiana ustaleń faktycznych, uzasadniająca potrzebę wydania odmiennego polecenia, prokurator wykonujący polecenie niezwłocznie informuje o tym prokuratora bezpośrednio przełożonego lub zwierzchnika służbowego, a gdy nie jest to możliwe – wykonuje polecenie z uwzględnieniem powstałej zmiany lub odstępuje od wykonania, informując o tym niezwłocznie wydającego polecenie.

§ 43

Prokurator przełożony, który zmienił lub uchylił decyzję prokuratora podległego, o którym mowa w art. 8 § 1 ustawy, informuje o powyższym Prokuratora Krajowego. Prokurator Krajowy, który zmienił lub uchylił decyzję prokuratora podległego, informuje o powyższym Prokuratora Generalnego.

§ 44

W przypadku zaistnienia okoliczności uzasadniających przekazanie sprawy według właściwości innej jednostce, prokurator, który sprawę przekazuje, przeprowadza czynności niecierpiące zwłoki.

§ 45

Przydzielona prokuratorowi sprawa może być przekazana do referatu innego prokuratora w tej samej lub innej jednostce wyłącznie na podstawie pisemnej decyzji prokuratora przełożonego, którą załącza się do akt podręcznych sprawy.

§ 46

1. W razie potrzeby dokonania czynności na obszarze właściwości innej jednostki, prokurator może zwrócić się do niej o udzielenie pomocy prawnej.
2. W pisemnym wniosku o udzielenie pomocy prawnej należy wskazać okoliczności wymagające wyjaśnienia oraz określić czynności, które mają być dokonane. Do wniosku dołącza się kopie niezbędnych dokumentów z akt sprawy. Akta sprawy lub odpowiednią ich część przesyła się tylko w razie konieczności.
3. Prokurator wezwany do udzielenia pomocy prawnej niezwłocznie, nie później niż w terminie 14 dni od wpływu wniosku, dokonuje wnioskowanych czynności, w taki sposób, aby nie zachodziła konieczność ich powtarzania lub uzupełniania.
4. W uzasadnionych przypadkach prokurator wezwany do udzielenia pomocy prawnej jest uprawniony do powierzenia dokonania wnioskowanych czynności Policji lub innym organom uprawnionym do prowadzenia postępowań.
5. Jeżeli w toku realizacji wniosku o pomoc prawną wyłoni się potrzeba dokonania również innych, niewskazanych we wniosku czynności, prokurator wezwany powinien niezwłocznie je wykonać lub spowodować ich wykonanie przez inny właściwy organ oraz poinformować o tym prokuratora wnioskującego.
6. Jeżeli wykonanie czynności w ramach pomocy prawnej w terminie określonym w ust. 3 nie jest możliwe, należy niezwłocznie zawiadomić prokuratora zwracającego się o pomoc prawną o przyczynie zwłoki, z podaniem terminu wykonania czynności.
7. Wniosek o zapewnienie w drodze pomocy prawnej udziału prokuratora w rozprawie, posiedzeniu sądu, czynnościach sędziego wyznaczonego należy skierować w terminie umożliwiającym właściwe przygotowanie się do nich.
8. Po wykonaniu wniosku o zapewnienie w drodze pomocy prawnej udziału prokuratora w rozprawie, posiedzeniu sądu, czynnościach sędziego wyznaczonego należy niezwłocznie zwrócić nadesłane akta i inne dokumenty, informując pisemnie o przebiegu i wynikach realizacji wniosku.
9. Wniosek o pomoc prawną nie może dotyczyć czynności na terenie objętym granicami administracyjnymi miasta będącego siedzibą jednostki, w której jest prowadzone lub bezpośrednio nadzorowane postępowanie.
10. Prokurator wzywający i wezwany mogą przeprowadzać konsultacje telefoniczne lub za pomocą innych środków komunikacji, dotyczące sposobu lub zakresu wykonania wniosku o pomoc prawną.
11. Wniosek o pomoc prawną może być przesłany również drogą elektroniczną za pomocą systemów teleinformatycznych, w szczególności za pomocą bezpiecznej wewnętrznej poczty elektronicznej funkcjonującej w sieci WAN Prokuratury wraz ze wskazaniem jednostki wzywającej i wzywanej.

§ 47

1. Zawiadomienie o odmowie uwzględnienia w całości lub w części złożonego w sprawie wniosku lub innego żądania przesyła się zainteresowanemu bezzwłocznie.
2. Jeżeli wniosek lub inne żądanie pochodzi od osoby niebędącej w stanie samodzielnie dochodzić swoich praw, prokurator, gdy nie jest zobowiązany do podjęcia działania z urzędu, powinien rozważyć możliwość udzielenia jej pomocy prawnej lub potrzebą udzielenia takiej pomocy zainteresować właściwy organ, instytucję lub organizację.

§ 48

1. Korespondencję między jednostkami prokuratury podpisują:
 - 1) prokurator regionalny – pisma kierowane do Prokuratora Krajowego i jego zastępcy oraz do innych zastępców Prokuratora Generalnego, do dyrektora departamentu (biura) Prokuratury Krajowej; inne pisma kierowane do Prokuratury Krajowej może podpisywać naczelnik wydziału prokuratury regionalnej;
 - 2) prokurator okręgowy – pisma kierowane do prokuratora regionalnego oraz naczelnika wydziału prokuratury regionalnej; inne pisma do prokuratury regionalnej może podpisywać naczelnik wydziału prokuratury okręgowej;
 - 3) prokurator rejonowy – pisma kierowane do prokuratora okręgowego oraz naczelnika wydziału prokuratury okręgowej; inne pisma do prokuratury okręgowej może podpisywać kierownik działu lub sekcji prokuratury rejonowej, jeżeli prokurator rejonowy go do tego upoważni;
 - 4) prokurator regionalny lub prokurator nadrzędny działający w zakresie zleconych mu czynności – pisma kierowane z prokuratury regionalnej do prokuratora okręgowego.
2. Przepis ust. 1 pkt 4 stosuje się odpowiednio do korespondencji prokuratury regionalnej i okręgowej z prokuratorem rejonowym.
3. Prokurator okręgowy może na żądanie dyrektora departamentu (biura) Prokuratury Krajowej przekazać korespondencję bez pośrednictwa prokuratora regionalnego.
4. Przepis ust. 3 stosuje się odpowiednio do korespondencji prokuratury rejonowej z prokuratą regionalną.

§ 49

1. Pisma do organów administracji państwowej oraz do przedstawicielstw dyplomatycznych i urzędów konsularnych państw obcych przesyła się za pośrednictwem odpowiednich departamentów lub biur Prokuratury Krajowej, jeżeli przepisy szczególne nie stanowią inaczej.
2. Przepisu ust. 1 nie stosuje się do przesyłania pism procesowych.

§ 50

Godziny urzędowania określi w:

- 1) Prokuraturze Krajowej – Prokurator Krajowy;
- 2) prokuraturze regionalnej – prokurator regionalny;
- 3) prokuraturze okręgowej i podległych jej prokuraturach rejonowych – prokurator okręgowy.

§ 51

1. Prokurator przełożony zarządza pełnienie przez prokuratorów dyżurów po godzinach urzędowania lub w dni ustawowo wolne od pracy. Dyżur może być pełniony w jednostce lub poza nią.
2. Prokurator przełożony zapewnia możliwość kontaktu służbowego z prokuratorem pełniącym dyżur.

§ 52

- 1.³³⁾ Na miejscu zdarzenia, którego skutkiem jest śmierć człowieka, a także innych wskazanych przez kierownika jednostki, czynności procesowe wykonują osobiście prokuratorzy lub kierują ich przebiegiem.
2. W prokuraturach rejonowych usytuowanych w miejscowościach, w których swoje siedziby posiadają prokuratury regionalne oraz okręgowe, czynności, o których mowa w ust. 1, i dyżury, o których mowa w § 51 ust. 1, pełnią także prokuratorzy tych prokuratur.
3. W szczególnie uzasadnionych przypadkach, za zgodą prokuratora bezpośrednio przełożonego, prokuratorzy, o których mowa w ust. 2, mogą pełnić dyżury w prokuraturze rejonowej mającej siedzibę w miejscowości, w której zamieszkują, lub w prokuraturze rejonowej położonej najbliżej miejsca ich zamieszkania.
4. Dyżury zdarzeniowe realizują wszyscy prokuratorzy danej jednostki, chyba że kierownik jednostki na wniosek prokuratora, uwzględniając jego sytuację rodzinną, osobistą lub inny uzasadniony powód, zarządzi inaczej.
5. Zarządzenie, o którym mowa w ust. 4, musi uwzględniać zakaz dyżurowania w porze nocnej, niedziele i święta, kobiet w ciąży oraz, bez ich zgody, prokuratorów sprawujących pieczę nad osobą wymagającą stałej opieki lub dzieckiem do ukończenia 8 roku życia.
6. Prokurator regionalny i okręgowy sporządzają wykazy prokuratorów wykonujących czynności w kierowanych przez nich jednostkach, zobowiązanych do realizacji zadań, o których mowa w ust. 1, wskazując sposób bezpośredniego kontaktowania się z prokuratorem pełniącym dyżur, oraz w porozumieniu z prokuratorami rejonowymi określi, w drodze zarządzenia, szczegółowy harmonogram pełnienia dyżurów.
7. Wykazy oraz harmonogram, o których mowa w ust. 6, prokurator rejonowy przesyła właściwemu komendantowi Policji, Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego i innym stosownym służbom wraz z wykazem prokuratorów prokuratury rejonowej pełniących dyżur zdarzeniowy.
8. Wykazy oraz harmonogram, o których mowa w ust. 6, podlegają bieżącej aktualizacji.

§ 53

1. W związku z rozpoznawaniem spraw w postępowaniu przyspieszonym prokurator przełożony może zarządzić pełnienie dyżurów przez prokuratorów w godzinach pełnienia dyżurów przez sądy rejonowe.

2. Prokurator przełożony w przypadku, o którym mowa w ust. 1, ustala z właściwym prezesem sądu rejonowego sposób nawiązania kontaktu z wyznaczonym prokuratorem.
3. Dla zapewnienia dostępu do danych zgromadzonych w Krajowym Rejestrze Karnym, w związku z rozpoznawaniem spraw w postępowaniu przyspieszonym, prokurator przełożony może zarządzić odpowiednio dłuższe godziny urzędowania punktu informacyjnego Krajowego Rejestru Karnego.
4. O wydaniu zarządzenia, o którym mowa w ust. 3, prokurator przełożony informuje niezwłocznie Dyrektora Biura Informacyjnego Krajowego Rejestru Karnego.
5. Prokurator przełożony może zarządzić przebywanie wyznaczonego prokuratora i pracownika prokuratury w dni ustawowo wolne od pracy oraz w określonych godzinach w dni robocze, poza siedzibą jednostki, w warunkach stałego kontaktu telefonicznego.
6. Prokurator rejonowy zapewnia odpowiednie warunki kadrowe, techniczne i organizacyjne niezbędne do udziału prokuratora w dyżurze w postępowaniu przyspieszonym.
7. Informację o warunkach pełnienia dyżuru prokurator rejonowy przekazuje właściwemu komendantowi Policji oraz prezesowi właściwego sądu rejonowego, wskazując sposób bezpośredniego kontaktowania się z prokuratorem pełniącym dyżur.

§ 54

1. Prokurator rejonowy, uwzględniając plan sesji właściwego sądu rejonowego, ustala podległym prokuratorom, w miarę możliwości, stały rozkład dni, w których referenci sądowi sprawy, o których mowa w § 321, biorą udział w rozprawie (posiedzeniu) przed tym sądem (dni wokandowe prokuratorów).
2. Po ustaleniu i każdorazowym zaktualizowaniu rozkładu dni wokandowych prokuratorów prokurator rejonowy przekazuje go niezwłocznie prezesowi właściwego sądu rejonowego. Rozkład dni wokandowych prokuratorów może być przesyłany za pomocą systemu teleinformatycznego.
3. Przepisy ust. 1 i 2 stosuje się odpowiednio do prokuratora regionalnego i okręgowego.

§ 55

1. W Prokuraturze Krajowej interesantów przyjmuje Prokurator Krajowy i pozostali zastępcy Prokuratora Generalnego lub wyznaczeni prokuratorzy i pracownicy Prokuratury Krajowej.
2. W pozostałych jednostkach interesantów przyjmują odpowiednio prokurator regionalny, okręgowy i rejonowy, ich zastępcy lub wyznaczeni prokuratorzy i pracownicy prokuratury.
3. Godziny przyjęć interesantów ustala kierownik jednostki, przy czym co najmniej raz w tygodniu przyjęcia odbywają się w ustalonym dniu po godzinach urzędowania.
4. Czas przyjęć interesantów przez pracowników prokuratury nie może być krótszy niż połowa czasu urzędowania jednostki.

Oddział 2. Kierowanie pracą prokurator

§ 56

1. Prokuratorzy pełniący funkcje kierownicze zapewniają prawidłową i sprawną realizację zadań służbowych w powierzonych im jednostkach i komórkach organizacyjnych prokuratury oraz właściwą organizację pracy, a w szczególności:
 - 1) dbają o dobór odpowiednich kadr;
 - 2) usprawniają organizację i techniki pracy w jednostce;
 - 3) dbają o sprawność postępowania i należytą kulturę pracy w podległej jednostce;
 - 4) zapewniają bieżącą współpracę z podmiotami uprawnionymi do prowadzenia postępowań przygotowawczych;
 - 5) sprawują nadzór nad szkoleniem prokuratorów i innych pracowników prokuratury;
 - 6) kierują wykonaniem odpowiednio do kompetencji budżetu w części budżetu państwa odpowiadającej prokuraturze lub planu finansowego;
 - 7) wykonują zarząd i zapewniają oszczędne gospodarowanie mieniem prokuratury;
 - 8) czuwają nad przestrzeganiem zasad ochrony i bezpieczeństwa obiektów prokuratury;
 - 9) dbają o rzetelną i terminową sprawozdawczość statystyczną;
 - 10) zapewniają ochronę informacji niejawnych;
 - 11) dbają o ochronę danych osobowych;
 - 12)³⁴⁾ zapewniają wykonanie zadań z zakresu obronności państwa, zarządzania kryzysowego i współpracy cywilno-wojskowej.
2. Dla Prokuratury Krajowej, prokurator regionalnych i okręgowych prowadzi się stronę internetową, na której należy udostępnić w szczególności:
 - 1) nazwę, siedzibę i adres jednostki;
 - 2) informacje o osobach pełniących funkcje kierownicze w jednostce;

- 3) numery telefonów kontaktowych do sekretariatu;
 - 4) informacje o godzinach urzędowania jednostki i przyjmowania interesantów;
 - 5) informacje o sposobie składania skarg i wniosków, w tym również drogą elektroniczną.
3. Jednostka udostępnia elektroniczną skrzynkę podawczą, w rozumieniu art. 3 pkt 17 ustawy z dnia 17 lutego 2005 r. o informatyzacji działalności podmiotów realizujących zadania publiczne (Dz. U. z 2014 r. poz. 1114 oraz z 2016 r. poz. 352), wykorzystując funkcjonalność e-PUAP, o czym informuje na swojej stronie internetowej.
 4. Informacje wskazane w ust. 2 dotyczące prokuratur rejonowych zawiera strona internetowa właściwej prokuratury okręgowej.

§ 57

Kierownicy jednostek reprezentują prokuraturę wobec organów państwowych i samorządowych działających na obszarze ich właściwości oraz współdziałają z nimi w zakresie przewidzianym w ustawach.

§ 58

Współdziałanie, o którym mowa w § 57, nie może powodować naruszenia niezależności prokuratora, a zwłaszcza pozaprawnego wpływania na jego decyzje i czynności.

§ 59

1. Kierownicy jednostek dokonują podziału czynności podległych im prokuratorów, określając zakres i rodzaj wykonywanych przez nich zadań, z jednoczesnym wskazaniem czynności zastrzeżonych dla siebie oraz form i zakresu wewnętrznego nadzoru służbowego, sporządzają plany pracy obejmujące ważniejsze działania, w razie potrzeby zwołują odprawy, narady i konferencje oraz podejmują inne niezbędne czynności dla prawidłowego i sprawnego kierowania jednostką.
2. Kierownik każdej jednostki określa szczegółowy sposób realizacji obowiązku wskazanego w art. 4 ustawy (obowiązkowy referat).
3. Decyzję o zwolnieniu z obowiązku wykonywania czynności określonych w art. 3 § 1 pkt 1 ustawy lub jego ograniczeniu podejmuje kierownik jednostki, jeżeli prokurator nadrzędny, poinformowany na piśmie o zamiarze jej podjęcia, nie zgłosił sprzeciwu.
4. Informacja, o której mowa w ust. 3, musi wskazywać na zaistnienie szczególnie uzasadnionych okoliczności uniemożliwiających realizację obowiązku wskazanego w art. 4 ustawy.
5. Decyzję, o której mowa w ust. 3, w stosunku do prokuratorów Prokuratury Krajowej podejmuje Prokurator Krajowy, a w stosunku do Prokuratora Krajowego – Prokurator Generalny.
6. Przy podziale czynności należy uwzględnić kwalifikacje, uzdolnienia i doświadczenie zawodowe poszczególnych prokuratorów, a także przestrzegać zasady równomiernego obciążenia ich pracą.
7. Kierownik jednostki, przy podziale czynności, określa również zasady zastępowania się prokuratorów przy realizacji tych czynności. Odstąpienie od ustalonych przez kierownika jednostki zasad zastępowania wymaga zgody zwierzchnika służbowego, a w przypadkach niecierpiących zwłoki niezwłocznego powiadomienia zwierzchnika służbowego, po wykonaniu czynności.
8. Podziału czynności dokonuje się w formie zarządzenia, którego treść podaje się do wiadomości wszystkich pracowników, czyniąc o tym adnotację z datą i podpisem zainteresowanych.

§ 59a³⁵⁾

Kierownicy jednostek dokonują podziału czynności podległych im urzędników oraz innych pracowników prokuratury, określając zakres i rodzaj wykonywanych przez nich zadań. Przepis § 59 ust. 6 stosuje się odpowiednio.

§ 60

Prokurator jest obowiązany:

- 1) na polecenie przełożonego wykonywać również czynności, które nie należą do jego obowiązków określonych podziałem czynności;
- 2) z ważnych względów służbowych, zwłaszcza w przypadkach niecierpiących zwłoki albo na polecenie przełożonego, wykonywać swe obowiązki także poza ustalonym czasem urzędowania;
- 3) powiadomić niezwłocznie przełożonego o przeszkodzie uniemożliwiającej pełnienie obowiązków.

§ 61

1. Przełożeni i zwierzchnicy służbowi, niezależnie od sprawowania funkcji kierowniczych, wykonują także czynności bezpośrednio związane z realizacją obowiązków ustawowych prokuratury, o których mowa w art. 3 § 1 pkt 1 ustawy.
2. Prokuratorzy powołani do pełnienia funkcji wizytatora, rzecznika prasowego, rzecznika dyscyplinarnego, kierownika szkolenia wykonują także inne zlecone im zadania, niewchodzące w zakres pełnionej funkcji, w szczególności te, o których mowa w art. 3 § 1 pkt 1 ustawy.

§ 62

1. Pojazdy służbowe mogą być używane jako pojazdy uprzywilejowane w rozumieniu art. 53 ustawy z dnia 20 czerwca 1997 r. – Prawo o ruchu drogowym (Dz. U. z 2012 r. poz. 1137, z późn. zm.³⁶⁾) jedynie w związku z koniecznością zapewnienia prokuratorowi niezwłocznego udziału w czynnościach służbowych niezbędnych dla prawidłowej realizacji zadań prokuratora.
2. Prokurator Krajowy określi, w drodze zarządzenia, szczegółowy sposób używania pojazdów służbowych jako pojazdów uprzywilejowanych.

§ 63

Sposób zdeponowania broni palnej i amunicji, o którym mowa w art. 40 § 3 ustawy, określi, w drodze zarządzenia, kierownik jednostki.

Oddział 3.

Formy i tryb sprawowania nadzoru służbowego

§ 64

1. Prokuratorzy, niezależnie od obowiązków określonych w art. 3 § 1 pkt 1 ustawy, sprawują nadzór służbowy nad czynnościami podległych prokuratorów.
2. Nadzór służbowy jest realizowany jako wewnętrzny nadzór służbowy w ramach tej samej jednostki lub jako zwierzchni nadzór służbowy realizowany przez jednostkę wyższego stopnia.

§ 65

1. Wewnętrzny nadzór służbowy prokurator przełożony sprawuje przez:
 - 1) kontrolę obciążenia i wydajności pracy podległych prokuratorów;
 - 2) żądanie relacji o przebiegu czynności w poszczególnych sprawach i w razie potrzeby wydawanie poleceń co do kierunków postępowania;
 - 3) zapoznanie się z aktami prowadzonych postępowań;
 - 4) sprawdzanie przygotowania i poziomu wystąpień prokuratorów przed sądem;
 - 5) kontrolę poziomu pracy podległych prokuratorów;
 - 6) aprobatę decyzji asesora prokuratury.
2. Wewnętrzny nadzór służbowy może również polegać na konieczności okresowego uzgadniania przez podległego prokuratora treści decyzji procesowych oraz innych czynności postępowania.

§ 66

Aprobata polegająca na akceptacji projektu decyzji asesora prokuratury udzielana jest przez prokuratora bezpośrednio przełożonego lub jego zastępcę.

§ 67

Udzielenie aprobaty lub odmowa jej udzielenia następuje przez zamieszczenie na rękopisie albo odpisie pisma procesowego odpowiedniej adnotacji, daty i podpisu oraz odcisnięcie pieczęci służbowej. W razie odmowy udzielenia aprobaty asesorowi prokuratury udziela się wskazówek co do sposobu załatwienia sprawy lub usunięcia stwierdzonych uchybień.

§ 68

Jeżeli uzyskanie aprobaty przed podjęciem określonej decyzji jest niemożliwe lub w znacznym stopniu utrudnione, a okoliczności sprawy wymagają niezwłocznego działania, asesor prokuratury podejmuje decyzję samodzielnie, zawiadamiając bezzwłocznie o zajętym stanowisku kierownika jednostki lub jego zastępcę.

§ 68a³⁷⁾

W przypadku potrzeby podjęcia decyzji w przedmiocie środka zapobiegawczego asesor prokuratury uzgadnia tę decyzję z prokuratorem bezpośrednio przełożonym lub jego zastępcą.

§ 69

Postanowienia o zawieszeniu postępowania, postanowienia kończące postępowanie przygotowawcze, akty oskarżenia, wnioski o wydanie wyroku skazującego, wnioski o warunkowe umorzenie postępowania, wnioski, o których mowa w art. 324 k.p.k., oraz środki odwoławcze sporządzone przez asesora prokuratury podlegają aprobacie.

§ 70

1. O wszczęciu śledztwa oraz istotnych dla przebiegu postępowania czynnościach i zdarzeniach w sprawach dużej wagi ze względu na ich rodzaj, charakter, skutki lub społeczny oddźwięk, prokurator bezzwłocznie informuje prokuratora nadrzędnego. Z własnej inicjatywy prokurator powinien informować prokuratora nadrzędnego także o sprawach zawiłych, wymagających konsultacji.

2. Kierownik jednostki wyższego stopnia może zwrócić się do kierownika podległej jednostki o informację dotyczącą postępowania przygotowawczego lub sądowego w każdej sprawie, określając zakres żądanej informacji. O taką informację może zwrócić się również dyrektor departamentu lub biura Prokuratury Krajowej albo jego zastępca.

§ 71

1. Wykonywanie zwierzchniego nadzoru służbowego polega w szczególności na udzielaniu bezpośrednich konsultacji prokuratorowi prowadzącemu lub nadzorującemu postępowanie przygotowawcze, w szczególności w zakresie kierunków prowadzonego postępowania i efektywnego wykonywania czynności procesowych.
2. Zwierzchni nadzór służbowy jest sprawowany z poszanowaniem zasady niezależności prokuratora prowadzącego lub nadzorującego postępowanie przygotowawcze.
3. Prokurator przełożony może, z własnej inicjatywy albo na wniosek prokuratora nadrzędnego, prokuratora prowadzącego lub nadzorującego postępowanie przygotowawcze (przekazany drogą służbową), albo na wniosek prokuratora bezpośrednio przełożonego w stosunku do prokuratora prowadzącego lub nadzorującego postępowanie przygotowawcze, objąć sprawę zwierzchnim nadzorem służbowym.
- 4.³⁸⁾ Prokurator regionalny może, w uzasadnionych przypadkach, z własnej inicjatywy lub na wniosek podległego prokuratora okręgowego, objąć zwierzchnim nadzorem służbowym postępowanie przygotowawcze prowadzone lub nadzorowane przez prokuratora podległej prokuratury rejonowej.
5. Do sprawowania zwierzchniego nadzoru służbowego prokurator podejmujący decyzję o objęciu sprawy tym nadzorem wyznacza prokuratora kierowanej przez siebie jednostki oraz zawiadamia o tym kierownika jednostki, w której jest prowadzone lub nadzorowane postępowanie przygotowawcze objęte zwierzchnim nadzorem służbowym.
6. W szczególnie uzasadnionych przypadkach, ze względu na wagę lub zawilość sprawy, Prokurator Generalny lub Prokurator Krajowy może powierzyć sprawowanie zwierzchniego nadzoru służbowego prokuratorowi wykonującemu czynności służbowe w Prokuraturze Krajowej.
7. Prokurator prowadzący lub nadzorujący postępowanie przygotowawcze jest obowiązany przedstawić prokuratorowi sprawującemu zwierzchni nadzór służbowy, na żądanie sprawującego nadzór, akta sprawy w oryginale lub w kserokopiach albo w formie zapisów na informatycznych nośnikach danych. Przedstawienie akt nie może tamować biegu postępowania przygotowawczego.
8. W toku sprawowania zwierzchniego nadzoru służbowego prokuratorowi prowadzącemu lub nadzorującemu postępowanie przygotowawcze mogą być wydawane polecenia dotyczące sposobu prowadzenia postępowania. Zasady określone w § 40 i 43 stosuje się odpowiednio.
9. Prokurator sprawujący zwierzchni nadzór służbowy nad postępowaniem prowadzonym w prokuraturze niższego stopnia nie może rozpoznawać zażaleń na decyzje powzięte w toku nadzorowanego postępowania. Do rozpoznania takiego zażalenia wyznacza się innego prokuratora.

§ 72

O stwierdzonych, w toku zwierzchniego nadzoru służbowego, przypadkach oczywistej i rażącej obrazy przepisów prawa przez prokuratora zawiadamia się przełożonego dyscyplinarnego tego prokuratora.

§ 73

- 1.³⁹⁾ Prokurator nadrzędny, w każdym czasie, może z urzędu albo w związku z wystąpieniem strony lub innej uprawnionej osoby dokonać analizy akt toczącego się lub zakończony w podległej jednostce postępowania przygotowawczego. Prokurator nadrzędny zajmuje pisemne stanowisko w kwestii zgłoszonej przez strony lub inne uprawnione osoby.
2. O poczynionych ustaleniach, w tym zwłaszcza o stwierdzonych uchybieniach, prokurator nadrzędny informuje kierownika podległej jednostki.

§ 74

Zwierzchni nadzór służbowy może polegać również na:

- 1) systematycznym zbieraniu i analizowaniu materiałów, w tym danych statystycznych, dotyczących form, kierunków i dynamiki przestępczości, sposobu działania sprawców przestępstw oraz okoliczności sprzyjających ich popełnieniu;
- 2) prowadzeniu badań akt spraw dotyczących określonej kategorii przestępstw oraz opracowywanie, przy uwzględnieniu danych, o których mowa w pkt 1, sprawozdań i raportów o stanie przestępczości;
- 3) opracowywaniu i wdrażaniu do praktyki prokuratorskiej metodyki prowadzenia postępowań przygotowawczych, dotyczącej wybranej kategorii przestępstw.

§ 75

Przepisy niniejszego oddziału stosuje się odpowiednio do sprawowania nadzoru służbowego spraw z zakresu działalności pozakarnej prokuratury.

§ 76

Funkcje nadzorcze są realizowane także poprzez wizytacje i lustracje.

Oddział 4. Wizytacja i lustracja

§ 77

1. Wizytację i lustrację przeprowadza się stosownie do potrzeb, w szczególności gdy pojawią się sygnały o istotnych nieprawidłowościach w działalności danej jednostki. Wizytację należy przeprowadzać nie rzadziej niż co 5 lat.
2. Lustrację, która obejmuje wybrane zagadnienia z działalności jednostki, można przeprowadzić w celu kontroli prawidłowości praktyki na wybranych odcinkach pracy lub gdy zachodzi potrzeba zbadania przyczyn uchybień w pracy albo nieprawidłowości w działaniu jednostki.
3. Wizytacja i lustracja obejmuje:
 - 1) kontrolę realizacji ustawowych zadań przez jednostki, a zwłaszcza badanie prawidłowości podejmowanych czynności i poziomu pracy;
 - 2) ocenę wypełniania obowiązków służbowych przez prokuratorów i pracowników sekretariatu oraz ich kwalifikacji zawodowych i kultury pracy;
 - 3) ocenę sposobu kierowania jednostką, organizacji pracy i podziału czynności.
4. W toku wizytacji i lustracji udziela się instruktażu niezbędnego dla usprawnienia działania kontrolowanych jednostek i pomocy w rozwiązywaniu bieżących problemów.
5. Wizytacja nie powinna trwać dłużej niż 14 kolejnych dni kalendarzowych.

§ 78

1. Zarządzenie o przeprowadzeniu wizytacji lub lustracji może wydać:
 - 1) Prokurator Krajowy – wobec wydziału zamiejscowego oraz wizytacji lub lustracji prokuratury regionalnej, okręgowej lub rejonowej;
 - 2) prokurator regionalny – wobec prokuratury okręgowej i rejonowej;
 - 3) prokurator okręgowy – wobec prokuratury rejonowej.
2. O zarządzeniu wizytacji należy poinformować kierownika jednostki wyższego stopnia oraz Prokuratora Krajowego.

§ 79

1. W zarządzeniu określa się zadania, zakres, termin oraz skład zespołu wizytacyjnego lub lustracyjnego, ze wskazaniem prokuratora – przewodniczącego zespołu.
2. O zamierzonej wizytacji zawiadamia się kierownika jednostki w terminie umożliwiającym przygotowanie żądanych materiałów i akt. Termin ten nie może być krótszy niż 14 dni.
- 3.⁴⁰⁾ Lustracja może być przeprowadzona jednoosobowo przez wizytatora albo wyznaczonego prokuratora. Przepis ust. 1 stosuje się odpowiednio.

§ 80

1. Wizytacje i lustracje wydziałów zamiejscowych przeprowadzają wizytatorzy i wyznaczeni prokuratorzy Prokuratury Krajowej.
- 2.⁴¹⁾ Wizytacje i lustracje prokuratur regionalnych, okręgowych i rejonowych przeprowadzają odpowiednio wizytatorzy i wyznaczeni prokuratorzy jednostek nadrzędnych nad jednostką kontrolowaną lub wyznaczeni prokuratorzy delegowani do tych jednostek nadrzędnych. W skład zespołu przeprowadzającego wizytację lub lustrację prokuratury regionalnej mogą być powoływani wizytatorzy, prokuratorzy oraz inspektorzy do spraw biurowości z innych prokuratur regionalnych.
- 3.⁴²⁾ W skład zespołu przeprowadzającego wizytację lub lustrację prokuratury okręgowej albo rejonowej prokurator regionalny może powołać wizytatorów, prokuratorów oraz inspektorów do spraw biurowości z innych podległych mu prokuratur okręgowych. W skład zespołu mogą być powołani także prokuratorzy prokuratur rejonowych delegowani do prokuratury okręgowej.
- 4.⁴³⁾ W wizytacjach i lustracjach udział biorą również inspektorzy do spraw biurowości lub pracownicy sekretariatu jednostki nadrzędnej nad jednostką kontrolowaną wymienioną w ust. 2.
5. W wizytacjach i lustracjach wydziałów zamiejscowych bierze udział inspektor do spraw biurowości lub inny pracownik sekretariatu Prokuratury Krajowej.

§ 81

1. W ramach wizytacji jednostki oceniane są także umiejętności zawodowe prokuratora kontrolowanej jednostki, w szczególności:
 - 1) sprawność i efektywność podejmowanych czynności i organizowania pracy przy prowadzeniu lub nadzorowaniu postępowań przygotowawczych lub wykonywaniu innych powierzonych zadań bądź funkcji;

- 2) kultura urzędowania, obejmująca kulturę osobistą i kulturę organizacji pracy, oraz poszanowanie praw stron lub uczestników postępowania przy prowadzeniu lub nadzorowaniu postępowań przygotowawczych lub wykonywaniu innych powierzonych zadań bądź funkcji;
 - 3) sposób formułowania wypowiedzi przy wydawaniu i uzasadnianiu decyzji procesowych;
 - 4) proces doskonalenia zawodowego.
2. Poczynione w toku wizytacji (lustracji) ustalenia omawia się z zainteresowanymi prokuratorami i innymi pracownikami, wysłuchując ich wyjaśnień. O istotniejszych spostrzeżeniach, wskazujących na potrzebę bezzwłocznego usunięcia stwierdzonych nieprawidłowości, informuje się kierownika jednostki.

§ 82

1. Z przebiegu wizytacji i lustracji sporządza się sprawozdanie.
2. Sprawozdanie z wizytacji zawiera:
 - 1) określenie zakresu wizytacji;
 - 2) poczynione ustalenia oraz, w razie potrzeby, zalecany sposób usunięcia przyczyn stwierdzonych nieprawidłowości;
 - 3) oceny badanych działów pracy i ogólną ocenę kontrolowanej jednostki oraz określenie poziomu pracy prokuratorów i pracowników administracyjnych, a także osobną ocenę pracy kierownika jednostki;
 - 4) wnioski końcowe.
3. Sprawozdanie z lustracji zawiera dane dotyczące zakresu poczynionych ustaleń, ujawnionych uchybień i ich przyczyn oraz wskazanie podjętych w toku lustracji środków i wynikające z niej wnioski.
4. W sprawozdaniu z wizytacji i lustracji należy wskazać zakres badań dokonywanych przez poszczególnych członków zespołu wizytacyjnego lub lustracyjnego, a w załączniku do sprawozdania – wykaz zbadanych spraw.

§ 83

1. Przy formułowaniu ocen bierze się pod uwagę ustalenia dotyczące zwłaszcza:
 - 1) prawidłowości czynności procesowych;
 - 2) sprawności i poziomu prowadzonych albo nadzorowanych postępowań;
 - 3) wszechstronności oraz dokładności w zakresie ustaleń faktycznych;
 - 4) przestrzegania terminów procesowych;
 - 5) trafności podejmowanych decyzji oraz poziomu sporządzanych orzeczeń i innych pism procesowych;
 - 6) aktywności i poziomu wystąpień prokuratorskich w postępowaniu sądowym;
 - 7) prawidłowości oceny orzeczeń sądowych i praktyki odwoławczej.
2. Za oczywiście rażące uchybienia w pracy uważa się zwłaszcza:
 - 1) znaczną i zawinioną przewlekłość postępowania;
 - 2) bezpodstawny wniosek o zastosowanie przez sąd tymczasowego aresztowania lub podjęcie przez prokuratora innej bezpodstawnej decyzji w przedmiocie tymczasowego aresztowania;
 - 3) bezpodstawne postanowienie kończące postępowanie przygotowawcze;
 - 4) nieuzasadniony akt oskarżenia;
 - 5) oczywiście niesłuszny wniosek w zakresie wymiaru kary;
 - 6) niezaskarżenie oczywiście niesłusznego orzeczenia sądowego;
 - 7) zawinione niewykonanie polecenia przełożonego co do treści czynności lub niezachowanie terminu zawitego.
3. Przy formułowaniu ogólnej oceny kontrolowanej jednostki uwzględnia się ponadto:
 - 1) stan kadrowy i warunki pracy jednostki objętej kontrolą;
 - 2) stopień obciążenia sprawami jednego pracownika;
 - 3) odsetek skomplikowanych spraw;
 - 4) liczbę oraz zasadność skarg na prokuratorów i pracowników sekretariatu prokuratury.
4. Przy ustalaniu wyników wizytacji ocenia się poszczególne działy pracy oraz całokształt funkcjonowania kontrolowanej jednostki, określając, czy i w jakim stopniu wywiązuje się ona z ustawowych zadań, z uwzględnieniem wyników poprzedniej kontroli.

§ 84

1. Sprawozdanie z wizytacji, w terminie 30 dni od dnia jej zakończenia, przesyła się kierownikowi kontrolowanej jednostki, który ma prawo zgłosić uwagi do sprawozdania w terminie 14 dni od dnia jego otrzymania. W razie potrzeby do uwag tych ustosunkowuje się zespół wizytacyjny.
2. Przedstawioną przez zespół wizytacyjny ocenę pracy jednostki zatwierdza, po rozpatrzeniu ewentualnych uwag kierownika kontrolowanej jednostki, prokurator przełożony zarządzający wizytacją, który podpisuje również zalecenia powizytacyjne.

§ 85

1. Wyniki wizytacji omawia się na naradzie prokuratorów kontrolowanej jednostki w terminie 14 dni od dnia przekazania uwag do sprawozdania z wizytacji.

2. Omówienie wyników wizytacji w wydziałach zamiejscowych oraz wizytacji w prokuraturze regionalnej odbywa się z udziałem Prokuratora Krajowego, w prokuraturze okręgowej – prokuratora regionalnego, a w prokuraturze rejonowej – prokuratora okręgowego.

§ 86

W razie stwierdzenia oczywiście rażących uchybień przeprowadza się, po upływie wyznaczonego terminu, sprawdzenie wykonania zaleceń powizytacyjnych.

§ 87

1. Sprawozdanie z lustracji, w terminie 14 dni od dnia jej zakończenia, przesyła się kierownikowi kontrolowanej jednostki, który w terminie 7 dni od dnia jego otrzymania może zgłosić uwagi.
2. Po rozpatrzeniu zgłoszonych uwag zarządzający lustrację bez zbędnej zwłoki zatwierdza zalecenia polustracyjne, które przekazuje się kierownikowi kontrolowanej jednostki, zakreślając termin ich wykonania.

§ 88

Przepisy niniejszego oddziału nie mają zastosowania do doraźnych lustracji toczących się lub zakończonych postępowań przygotowawczych i sprawdzających, dokonywanych na polecenie Prokuratora Generalnego, Prokuratora Krajowego lub pozostałych zastępców Prokuratora Generalnego. Z dokonanych w toku tych lustracji ustaleń sporządza się sprawozdanie, które przedstawia się organowi polecającemu badanie w terminie zakreślonym przez ten organ.

Oddział 5. Sprawy osobowe

§ 89

Prokurator rejonowy przedstawia prokuratorowi okręgowemu pisemne wnioski w sprawach ze stosunku pracy podległych prokuratorów i pracowników.

§ 90

1. Prokurator okręgowy:
 - 1) wydaje zarządzenia w sprawie podziału etatów prokuratorskich i asesorów prokuratury, etatów asystentów prokuratora oraz etatów pracowników prokuratury na prokuratury rejonowe i komórki organizacyjne prokuratury okręgowej z uwzględnieniem decyzji etatyzacyjnych Prokuratora Generalnego i Prokuratora Krajowego;
 - 2) występuje z wnioskami o powołanie i odwołanie prokuratorów oraz mianowanie i zwolnienie asesorów prokuratury, powołanie do pełnienia funkcji i odwołanie z pełnienia funkcji prokuratora rejonowego, naczelnika wydziału oraz kierownika samodzielnego działu w prokuraturze okręgowej, a także w innych sprawach zastrzeżonych do decyzji Prokuratora Generalnego;
 - 3) podejmuje pozostałe decyzje kadrowe w zakresie pozostawionym do jego kompetencji na podstawie przepisów szczególnych;
 - 4) z zachowaniem przepisów o wynagrodzeniu, przyznaje podległym pracownikom prokuratur rejonowych i prokuratury okręgowej kolejne wyższe stawki wynagrodzenia zasadniczego, określa wysokość przysługujących im dodatków oraz ustala wysokość wynagrodzenia podległych asystentów prokuratora;
 - 5) ze względów służbowych deleguje podległych pracowników do innej jednostki w tej samej lub innej miejscowości;
 - 6) wyraża zgodę na zamieszkanie prokuratora poza miejscowością będącą siedzibą jednostki, w której pełni służbę;
 - 7) na podstawie przepisów szczególnych udziela urlopów wychowawczych oraz urlopów bezpłatnych asesorom prokuratury i prokuratorom prokuratur rejonowych, prokuratorom prokuratury okręgowej oraz pozostałym pracownikom podległych jednostek organizacyjnych;
 - 8) niezwłocznie zawiadamia Prokuratora Generalnego, z zachowaniem drogi służbowej, o zwolnieniu stanowiska prokuratora prokuratury rejonowej w celu podjęcia decyzji w zakresie uruchomienia procedury obwieszczenia o wolnym stanowisku prokuratorskim w Dzienniku Urzędowym Rzeczypospolitej Polskiej „Monitor Polski”;
 - 9) podejmuje decyzje we wszystkich innych sprawach dotyczących pracowników, jeżeli przepisy szczególne nie stanowią inaczej.
2. Uprawnienie do podejmowania decyzji w prokuraturach rejonowych w sprawach ze stosunku pracy innych pracowników prokuratury prokurator okręgowy może przekazać prokuratorom rejonowym.

§ 91

W stosunku do prokuratorów, urzędników oraz innych pracowników prokuratury regionalnej uprawnienia przewidziane w § 90 ust. 1 pkt 1–7 i 9 przysługują prokuratorowi regionalnemu.

§ 92

1. Zastępca Prokuratora Generalnego do Spraw Przestępczości Zorganizowanej i Korupcji deleguje prokuratora, na okres próby nieprzekraczający 1 roku, do wydziału zamiejscowego.
2. Po upływie okresu próby prokurator może zostać powołany na wyższe stanowisko służbowe z możliwością delegowania na czas nieokreślony lub delegowany na czas nieokreślony do wydziału zamiejscowego albo powraca na ostatnio zajmowane stanowisko służbowe.

§ 93

1. Prokurator regionalny i okręgowy wydaje decyzje i składa wnioski w sprawach odpowiedzialności dyscyplinarnej:
 - 1) prokuratorów – w ramach ustawowych uprawnień przełożonego dyscyplinarnego;
 - 2) mianowanych pracowników administracyjnych i aplikantów – w ramach określonych przepisami prawa uprawnień kierownika urzędu.
2. Przełożony dyscyplinarny w przypadku, o którym mowa w ust. 1 pkt 1, rozważa potrzebę zawieszenia prokuratora w czynnościach.

§ 94

1. Kierownik jednostki ustala roczny plan urlopów prokuratorów i pozostałych pracowników.
2. Prokurator regionalny ustala także plan urlopów prokuratorów okręgowych, a prokurator okręgowy – plan urlopów prokuratorów rejonowych.
3. Kierownicy jednostek, zgodnie z ustalonym planem, udzielają urlopów wypoczynkowych oraz decydują o konieczności odwołania z urlopu wypoczynkowego podległych im prokuratorów i pozostałych pracowników.

§ 95

1. Opinia o prokuratorach i pozostałych pracownikach jednostek w związku z rozwiązaniem lub wygaśnięciem stosunku pracy może być wydana wyłącznie na ich prośbę.
2. Opinie o prokuratorach i pozostałych pracownikach prokuratur okręgowych i rejonowych wydaje prokurator okręgowy, opinie o prokuratorach i pozostałych pracownikach prokuratur regionalnych – prokurator regionalny, a o prokuratorach Prokuratury Krajowej oraz prokuratorach delegowanych do Ministerstwa Sprawiedliwości – Prokurator Krajowy.
3. Przepisy ust. 1 i 2 nie dotyczą opinii wydawanych o aplikantach i asesorach prokuratury oraz innych opinii służbowych sporządzonych w czasie trwania stosunku służbowego (stosunku pracy) prokuratorów i pracowników prokuratury.

§ 96

Opinia może być udostępniona do wglądu tylko pracownikowi, którego dotyczy, jego zwierzchnikom i przełożonym oraz osobom prowadzącym postępowanie służbowe lub dyscyplinarne wobec danego pracownika.

§ 97

Prokurator Krajowy określi, w drodze zarządzenia, sposób udostępniania oświadczeń majątkowych, o których mowa w art. 104 ustawy.

Rozdział 3. Organizacja pracy organów kolegialnych

§ 98

1. Krajowa Rada Prokuratorów działa na posiedzeniach plenarnych, którym przewodniczy Prokurator Generalny.
2. W razie potrzeby wyrażenia przez Krajową Radę Prokuratorów opinii w trybie pilnym można zarządzić rozpatrzenie projektów dokumentów w drodze korespondencyjnego uzgodnienia stanowisk przez członków Krajowej Rady Prokuratorów (tryb obiegowy).
3. W posiedzeniach Krajowej Rady Prokuratorów mogą uczestniczyć, bez prawa udziału w podejmowaniu rozstrzygnięć, osoby zaproszone przez Przewodniczącego Rady, jeżeli uzna on ich udział w posiedzeniach za niezbędny do wykonywania powierzonych jej zadań.

§ 99

1. Prokurator Krajowy ustala projekt porządku dziennego zebrania prokuratorów Prokuratury Krajowej.
2. Prokurator regionalny ustala projekt porządku dziennego posiedzenia zgromadzenia prokuratorów oraz kolegium prokuratury regionalnej, a prokurator okręgowy projekt porządku dziennego posiedzenia kolegium prokuratury okręgowej.

§ 100

Na posiedzenie zgromadzenia prokuratorów oraz kolegium prokuratury regionalnej i kolegium prokuratury okręgowej mogą być zaproszeni prokuratorzy okręgowi i rejonowi, kierownicy komórek organizacyjnych prokuratury regionalnej i okręgowej oraz przedstawiciele związku zawodowego działającego w prokuraturze. W razie potrzeby udział w całym posiedzeniu lub jego części mogą brać inni zaproszeni pracownicy prokuratury lub zaproszone osoby spoza prokuratury.

§ 101

1. Krajowa Rada Prokuratorów, zebranie prokuratorów Prokuratury Krajowej, zgromadzenie prokuratorów oraz kolegium prokuratury regionalnej i kolegium prokuratury okręgowej wyrażają opinię lub zajmują inne stanowisko w formie uchwały, której treść zamieszcza się w protokole posiedzenia.
2. Uchwały zapadają zwykłą większością głosów członków Krajowej Rady Prokuratorów, zebrania prokuratorów Prokuratury Krajowej, zgromadzenia prokuratorów oraz kolegium prokuratury regionalnej i kolegium prokuratury okręgowej obecnych na posiedzeniu.
3. Z przebiegu posiedzenia Krajowej Rady Prokuratorów, zebrania prokuratorów Prokuratury Krajowej, zgromadzenia prokuratorów oraz kolegium prokuratury regionalnej i kolegium prokuratury okręgowej sporządza się protokół, który powinien zawierać streszczenie dyskusji oraz treść powziętych uchwał.
4. Protokół podpisują odpowiednio: przewodniczący posiedzenia Krajowej Rady Prokuratorów i Sekretarz Rady, Prokurator Krajowy, prokurator regionalny albo okręgowy i protokolant.

Rozdział 4.

Dysponenci środków budżetowych

§ 102

1. Środkami z części budżetu państwa odpowiadającej prokuraturze w zakresie pobierania dochodów i dokonywania wydatków dysponują – stosownie do zakresu swoich kompetencji – dysponenci poszczególnych stopni.
2. Dysponentem części budżetu państwa odpowiadającej prokuraturze jest Prokurator Generalny.
3. Dysponentem drugiego stopnia jest prokurator regionalny w zakresie dysponowania środkami budżetowymi prokuratur okręgowych na obszarze działania danej prokuratury regionalnej.
4. Dysponentem trzeciego stopnia jest odpowiednio:
 - 1) Prokurator Krajowy w zakresie dysponowania środkami budżetowymi Prokuratury Krajowej;
 - 2) prokurator regionalny w zakresie dysponowania środkami budżetowymi danej prokuratury regionalnej;
 - 3) prokurator okręgowy w zakresie dysponowania środkami budżetowymi danej prokuratury okręgowej oraz prokuratur rejonowych na obszarze działania prokuratury okręgowej.

§ 103

Zadania i kompetencje dysponenta części budżetu państwa odpowiadającej prokuraturze obejmują:

- 1) przygotowywanie i przedstawianie ministrowi właściwemu do spraw finansów publicznych projektu budżetu wraz z uzasadnieniem, a następnie wykonywanie budżetu w części budżetu państwa odpowiadającej prokuraturze;
- 2) opracowywanie i przedkładanie ministrowi właściwemu do spraw finansów publicznych projektu budżetu w układzie zadaniowym wraz z uzasadnieniem, a następnie wykonywanie wydatków w układzie zadaniowym w części budżetu państwa odpowiadającej prokuraturze;
- 3) opracowywanie, w porozumieniu z ministrem właściwym do spraw finansów publicznych, harmonogramu realizacji budżetu państwa w części odpowiadającej prokuraturze;
- 4) wydawanie dyspozycji uruchomienia środków budżetowych z rachunku bieżącego dysponenta głównego dla podległych dysponentów, w granicach określonych harmonogramem, o którym mowa w pkt 3;
- 5) sprawowanie nadzoru i kontroli nad całością gospodarki finansowej prokuratury, w tym:
 - a) kontroli nad dokonywaniem przez podległe jednostki wstępnej oceny celowości poniesionych wydatków oraz realizacją właściwych procedur,
 - b) gospodarowaniem mieniem Skarbu Państwa,
 - c) funkcjonowaniem adekwatnej, skutecznej i efektywnej kontroli zarządczej,
 - d) przestrzeganiem dyscypliny finansów publicznych,
 - e) realizacją zadań finansowanych z budżetu państwa,

- f) efektywnością i skutecznością realizacji planów w układzie zadaniowym na podstawie mierników stopnia realizacji celów,
 - g) ustalaniem dla podległych jednostek organizacyjnych sposobu dokonywania wydatków przy wykorzystaniu służbowych kart płatniczych;
- 6) dokonywanie ocen przebiegu wykonania zadań w części budżetu państwa odpowiadającej prokuraturze oraz dochodów i wydatków jednostek organizacyjnych, w tym: przede wszystkim prawidłowości i terminowości pobierania dochodów, zgodności wydatków z planowanym przeznaczeniem, prawidłowości wykorzystania środków finansowych, w tym zakresu zrealizowanych zadań, oraz podejmowanie, w razie potrzeby, działań zmierzających do prawidłowego wykonania budżetu;
 - 7) przedstawianie ministrowi właściwemu do spraw finansów publicznych informacji o realizacji Wieloletniego Planu Finansowego Państwa w części budżetu państwa odpowiadającej prokuraturze, w tym o stopniu realizacji celów, w terminach określonych w ustawie o finansach publicznych;
 - 8) przedstawianie ministrowi właściwemu do spraw finansów publicznych sprawozdania z wykonania ustawy budżetowej w części budżetu państwa odpowiadającej prokuraturze;
 - 9) ustalanie szczegółowych zasad i organizowanie przepływu informacji w zakresie realizacji zadań finansowo-rzeczowych oraz koordynowanie wykonania tych zadań na obszarach regionów;
 - 10) opracowywanie (w tym także w układzie zadaniowym), po zasięgnięciu opinii dysponentów drugiego stopnia, zgodnych ze strategią przyjętą przez Radę Ministrów programów wieloletnich do realizacji przez jednostki i – po ustanowieniu przez Radę Ministrów programu wieloletniego – zabezpieczanie środków i limitów środków budżetowych na jego realizację;
 - 11) inicjowanie i wprowadzanie efektywnych form zarządzania finansami i majątkiem prokuratury oraz koordynowanie i nadzorowanie tych procesów;
 - 12) określanie, w uzasadnionych przypadkach, zakresu zadań i kompetencji podległych dysponentów;
 - 13) wykonywanie obowiązków w zakresie planowania, finansowania i nadzorowania inwestycji prokuratury.

§ 104

Zadania i kompetencje dysponenta drugiego stopnia obejmują:

- 1) przygotowywanie przy współpracy z podległymi dysponentami trzeciego stopnia projektu planu finansowego jednostek organizacyjnych na obszarze działania danej prokuratury regionalnej i przedstawianie go dysponentowi głównemu, opracowywanie planu finansowego jednostek organizacyjnych na obszarze działania danej prokuratury regionalnej, a następnie wykonywanie planu finansowego jednostek organizacyjnych na obszarze działania danej prokuratury regionalnej;
- 2) przygotowywanie przy współpracy z podległymi dysponentami trzeciego stopnia projektu budżetu w układzie zadaniowym na obszarze działania danej prokuratury regionalnej, a następnie wykonywanie wydatków w układzie zadaniowym na obszarze działania danej prokuratury regionalnej;
- 3) opracowywanie, w porozumieniu z podległymi dysponentami trzeciego stopnia, harmonogramu realizacji planów finansowych poszczególnych jednostek organizacyjnych na obszarze działania danej prokuratury regionalnej;
- 4) dysponowanie rachunkami bieżącymi prokuratury regionalnej, z wyodrębnieniem rachunków dochodów i wydatków;
- 5) sprawowanie nadzoru i kontroli przebiegu wykonania zadań określonych w planach finansowych podległych dysponentów oraz przestrzegania przez nich zasad gospodarki finansowej, w tym gospodarowania mieniem Skarbu Państwa, przestrzegania dyscypliny finansów publicznych oraz funkcjonowania adekwatnej, skutecznej i efektywnej kontroli zarządczej;
- 6) uczestniczenie w opracowywaniu projektów programów wieloletnich w zakresie dotyczącym obszaru działania danej prokuratury regionalnej;
- 7) podejmowanie działań organizacyjnych na rzecz optymalizacji wydatków związanych z funkcjonowaniem jednostek organizacyjnych na obszarze działania danej prokuratury regionalnej;
- 8) organizowanie na obszarze działania danej prokuratury regionalnej właściwego przepływu informacji w zakresie realizacji zadań oraz dochodów i wydatków, w tym programów wieloletnich, przez podległe jednostki; dokonywanie ich kwartalnych ocen oraz przekazywanie tych ocen wraz z niezbędnymi wnioskami dysponentowi głównemu;
- 9) wykonywanie obowiązków w zakresie planowania, finansowania i nadzorowania inwestycji jednostek organizacyjnych na obszarze działania danej prokuratury regionalnej.

§ 105

Zadania i kompetencje dysponenta trzeciego stopnia obejmują:

- 1) przygotowywanie projektu planu finansowego – odpowiednio Prokuratury Krajowej, prokuratury regionalnej lub prokuratury okręgowej i prokuratur rejonowych na obszarze działania danej prokuratury okręgowej, a następnie przedstawianie go dysponentowi wyższego stopnia; przygotowywanie planu finansowego – odpowiednio Prokuratury Krajowej, prokuratury regionalnej lub prokuratury okręgowej i prokuratur rejonowych na obszarze działania danej prokuratury okręgowej, a następnie wykonywanie planu finansowego danej jednostki;

- 2) przygotowywanie projektu budżetu w układzie zadaniowym – odpowiednio Prokuratury Krajowej, prokuratury regionalnej lub prokuratury okręgowej i prokuratur rejonowych na obszarze działania danej prokuratury okręgowej, a następnie wykonywanie wydatków w układzie zadaniowym;
- 3) opracowywanie w porozumieniu z właściwym dysponentem wyższego stopnia harmonogramu realizacji planu finansowego – odpowiednio Prokuratury Krajowej, prokuratury regionalnej lub prokuratury okręgowej i prokuratur rejonowych na obszarze działania danej prokuratury okręgowej;
- 4) dysponowanie rachunkiem bieżącym – odpowiednio Prokuratury Krajowej, prokuratury regionalnej lub prokuratury okręgowej – z wyodrębnieniem rachunku dochodów i wydatków;
- 5) sprawowanie nadzoru i kontroli nad realizacją zadań określonych w planie finansowym – odpowiednio Prokuratury Krajowej, prokuratury regionalnej lub prokuratury okręgowej i prokuratur rejonowych na obszarze działania danej prokuratury okręgowej, przestrzeganie zasad gospodarki finansowej, w tym gospodarowania mieniem Skarbu Państwa, przestrzegania dyscypliny finansów publicznych oraz funkcjonowania adekwatnej, skutecznej i efektywnej kontroli zarządczej;
- 6) organizowanie właściwego przepływu informacji w zakresie realizacji zadań finansowanych z budżetu państwa, w tym programów wieloletnich – odpowiednio w Prokuraturze Krajowej, prokuraturze regionalnej lub prokuraturze okręgowej i prokuraturach rejonowych na obszarze działania danej prokuratury okręgowej – oraz dokonywanie ich kwartalnej oceny i przekazywanie jej wraz z niezbędnymi wnioskami dysponentowi wyższego stopnia;
- 7) podejmowanie działań organizacyjnych na rzecz optymalizacji wydatków związanych z funkcjonowaniem – odpowiednio Prokuratury Krajowej, prokuratury regionalnej lub prokuratury okręgowej i prokuratur rejonowych na obszarze działania danej prokuratury okręgowej;
- 8) prowadzenie działalności inwestycyjnej odpowiednio – Prokuratury Krajowej, prokuratury regionalnej lub prokuratury okręgowej i prokuratur rejonowych na obszarze działania danej prokuratury okręgowej.

Dział III. Postępowanie przygotowawcze

Rozdział 1. Przepisy ogólne

§ 106

Śledztwo lub dochodzenie wszczęte w sprawie prowadzi się w stosunku do wszystkich czynów ujawnionych w jego toku.

§ 107

Jednym postępowaniem przygotowawczym obejmuje się wszystkie czyny pozostające w związku podmiotowym lub przedmiotowym z czynem stanowiącym podstawę jego wszczęcia, chyba że zachodzą okoliczności, o których mowa w art. 34 § 3 k.p.k.

§ 108

1. W przypadku łączenia spraw w jedno postępowanie przygotowawcze, postępowanie wszczęte później włącza się do postępowania wcześniej wszczętego.
- 1a.⁴⁴⁾ W przypadku łączenia spraw w jedno postępowanie przygotowawcze decyzję w tym przedmiocie podejmuje prokurator prowadzący sprawę, do której jest włączane inne postępowanie.
2. Niezależnie od dnia wszczęcia równocześnie prowadzonych postępowań dołącza się materiały dochodzenia do akt śledztwa, materiały innych postępowań do akt śledztwa, akta innych spraw do sprawy, w której zastosowano tymczasowe aresztowanie.
3. W przypadku połączenia spraw czas trwania postępowania przygotowawczego liczy się od dnia postępowania najwcześniejszej wszczętego.

§ 109

1. W przypadku wyłączenia do odrębnego postępowania przygotowawczego materiałów dotyczących niektórych osób lub czynów będących przedmiotem postępowania wydaje się postanowienie o wyłączeniu materiałów do odrębnego postępowania.
2. W postanowieniu, o którym mowa w ust. 1, określa się:
 - 1) podmiotowy i przedmiotowy zakres wyłączenia;
 - 2) sposób wyłączenia – przez dokładne wskazanie nazwy i daty przeprowadzonych dowodów lub innych sporządzonych dokumentów oraz numerów kart lub miejsca złożenia dowodów rzeczowych, z zaznaczeniem, czy dokumenty wydziela się w oryginale czy w odpisie lub kopii.
3. Czas trwania wyłączonego postępowania przygotowawczego liczy się od dnia wszczęcia postępowania pierwotnego tylko wtedy, gdy w zakresie wyłączonych materiałów dotyczących niektórych osób lub czynów będących przedmiotem postępowania były dokonywane czynności procesowe. W takim przypadku wyłącza się

do odrębnego postępowania przygotowawczego odpis postanowienia o wszczęciu śledztwa lub dochodzenia. W pozostałych przypadkach wydaje się postanowienie o wszczęciu śledztwa lub dochodzenia, na podstawie wyłączonych materiałów dotyczących niektórych osób lub czynów będących przedmiotem postępowania.

§ 110

W razie stwierdzenia, że sprawca przestępstwa podlegającego orzecznictwu sądów powszechnych popełnił także przestępstwo podlegające orzecznictwu sądów wojskowych lub wspólnie z osobą podlegającą orzecznictwu tych sądów, po dokonaniu czynności niezbędnych dla zabezpieczenia śladów i dowodów przestępstwa, sprawa przekazywana jest właściwemu prokuratorowi do spraw wojskowych.

§ 111

1. Jeżeli w toku postępowania ujawnią się wiarygodne okoliczności wskazujące na to, że czyn zabroniony mógł być popełniony przez prokuratora, sędziego, asesora prokuratury lub asesora sądowego, należy o tym powiadomić Wydział Spraw Wewnętrznych Prokuratury Krajowej, który podejmuje decyzję w przedmiocie przejścia postępowania. W przypadku podjęcia decyzji o przejęciu postępowania materiały w tym zakresie należy wyłączyć i przekazać niezwłocznie, drogą służbową, do Wydziału Spraw Wewnętrznych Prokuratury Krajowej.
2. Jeżeli zachodzi potrzeba pociągnięcia prokuratora do odpowiedzialności karnej, prokurator prowadzący śledztwo, po dokonaniu niezbędnych czynności dowodowych, występuje do prokuratora przełożonego o skierowanie do sądu dyscyplinarnego wniosku o zezwolenie na ściganie.
3. W razie przekazania sprawy innej jednostce na podstawie § 116 ust. 5, z wnioskiem o zezwolenie na ściganie występuje prokurator przełożony prokuratora prowadzącego śledztwo; o skierowaniu wniosku o zezwolenie na ściganie należy poinformować przełożonego dyscyplinarnego prokuratora, którego dotyczy ten wniosek.

§ 112

1. W razie stwierdzenia w toku postępowania, że przestępstwo jest ścigane na wniosek, należy uzyskać oświadczenie pokrzywdzonego, czy żąda ścigania.
2. Prokurator wyraża zgodę na cofnięcie wniosku o ściganie lub odmawia jej w drodze zarządzenia.

§ 113⁴⁵⁾

Prokurator, który wszczął lub nadzoruje postępowanie przygotowawcze w sprawie o przestępstwo popełnione na obszarze właściwości kilku prokuratur, prowadzi je lub nadzoruje do zakończenia, także po wyłączeniu materiałów do odrębnego postępowania, chyba że przekazanie wyłączonej sprawy innemu prokuratorowi, właściwemu miejscowo, będzie miało istotny wpływ na przebieg postępowania.

§ 114

1. W sprawach o przestępstwo określone w art. 209 k.k. postępowanie przygotowawcze prowadzi się lub nadzoruje w jednostce, na której obszarze właściwości stale zamieszkuje lub czasowo przebywa pokrzywdzony.
2. W sprawach o przestępstwa popełnione za pośrednictwem sieci teleinformatycznej i telekomunikacyjnej postępowanie przygotowawcze prowadzi się lub nadzoruje w jednostce, na której obszarze właściwości sprawca działał. Jeżeli nie można ustalić miejsca działania sprawcy, właściwą do prowadzenia lub nadzorowania postępowania jest ta jednostka, na obszarze właściwości której zostało ujawnione przestępstwo.
- 3.⁴⁶⁾ W sprawach o przestępstwa określone w art. 79 pkt 4 ustawy z dnia 29 września 1994 r. o rachunkowości (Dz. U. z 2016 r. poz. 1047) postępowania przygotowawcze prowadzi się lub nadzoruje w jednostce, na której obszarze właściwości znajduje się siedziba podmiotu zobowiązanego do złożenia sprawozdania.

§ 115

1. Prokurator, który został zawiadomiony o dokonany przestępstwie, co do którego prowadzenia lub nadzorowania nie jest właściwy miejscowo, jest obowiązany zapewnić niezwłoczne dokonanie czynności niezbędnych dla zabezpieczenia śladów i dowodów przestępstwa, a następnie przekazać sprawę według właściwości.
2. W sprawach o kradzieże w transporcie lądowym, wodnym i powietrznym oraz o przestępstwa dokonane na szkodę pasażerów korzystających z tego transportu właściwy do prowadzenia albo nadzorowania postępowania przygotowawczego jest prokurator, w którego okręgu działania przestępstwo zostało ujawnione.
3. W razie niemożności określenia miejsca ujawnienia przestępstwa, o którym mowa w ust. 2, właściwy jest prokurator, który przyjął lub w którego okręgu działania przyjęto zawiadomienie o przestępstwie.

§ 116

1. Do określenia właściwości miejscowej jednostki stosuje się odpowiednio przepisy art. 31–34 k.p.k., a także przepisy § 113–115.
2. Przekazanie sprawy według właściwości miejscowej innej jednostce może nastąpić przy piśmie kierownika jednostki przekazującej. Decyzja w przedmiocie przekazania sprawy nie podlega zaskarżeniu.

3. Spór o właściwość miejscową między jednostkami równorzędnymi rozstrzyga kierownik jednostki nadrzędnej nad jednostką, która wystąpiła o rozstrzygnięcie sporu.
4. Spór o właściwość miejscową między jednostkami różnego stopnia rozstrzyga kierownik jednostki nadrzędnej nad jednostką wyższego stopnia pozostającą w sporze.
- 5.⁴⁷⁾ Prokurator Generalny, Prokurator Krajowy, upoważniony przez nich prokurator lub kierownik jednostki nadrzędnej może, w szczególnie uzasadnionych przypadkach, przekazać podległej jednostce do prowadzenia lub nadzorowania sprawę z wyłączeniem zasad wynikających z przepisów, o których mowa w ust. 1.
6. Przepis ust. 5 stosuje odpowiednio Dyrektor Departamentu do Spraw Przeszłości Zorganizowanej i Korupcji Prokuratury Krajowej, wyznaczając wydział zamiejscowy do prowadzenia postępowania w danej sprawie.

§ 117

1. Jeżeli prokurator uznaje, że zachodzi przyczyna wyłączająca go od udziału w sprawie na mocy art. 40 § 1 pkt 1–4, 6 i 10 k.p.k. w związku z art. 47 § 1 k.p.k., stosuje się odpowiednio tryb postępowania określony w art. 42 § 2 k.p.k. Prokurator bezpośrednio przełożony, po złożeniu przez prokuratora, którego dotyczy wyłączenie, oświadczenia na piśmie, wyznacza do prowadzenia lub nadzorowania postępowania innego prokuratora.
2. Jeżeli istnieją podstawy wyłączenia, o których mowa w ust. 1, a prokurator nie złożył stosownego oświadczenia, prokurator bezpośrednio przełożony z urzędu wyłącza tego prokuratora od udziału w sprawie i wyznacza do prowadzenia lub nadzorowania postępowania innego prokuratora.
3. Prokurator, który wystąpił z żądaniem wyłączenia go na podstawie art. 41 k.p.k. w związku z art. 47 § 1 k.p.k., powstrzymuje się od podejmowania czynności procesowych. W przypadku czynności niecierpiących zwłoki prokurator przełożony zapewnia udział w tych czynnościach innego prokuratora.
4. Prokurator, co do którego złożono wniosek o wyłączenie na podstawie art. 41 k.p.k. w związku z art. 47 § 1 k.p.k., niezwłocznie przekazuje wniosek prokuratorowi bezpośrednio przełożonemu, po przeprowadzeniu czynności w niezbędnym zakresie. Prokurator powstrzymuje się od wykonania czynności, jeżeli wniosek uznaje za zasadny. W przypadku czynności niecierpiących zwłoki prokurator przełożony zapewnia udział w tych czynnościach innego prokuratora.
5. Z wnioskiem o wyłączenie oskarżyciela publicznego, zgłoszonym po rozpoczęciu przewodu sądowego, postępuje się w sposób określony w art. 41 § 2 k.p.k.
6. Jeżeli wniosek o wyłączenie został oparty na tych samych podstawach faktycznych co wniosek wcześniej rozpoznany, prokurator, którego wniosek dotyczy, wydaje zarządzenie o pozostawieniu wniosku bez rozpoznania.
7. O wyłączeniu prowadzącego postępowanie przygotowawcze lub oskarżyciela publicznego innego niż prokurator orzeka prokurator nadzorujący to postępowanie.

§ 118

Zarządzenie prokuratora w prowadzonym lub nadzorowanym przez niego postępowaniu przygotowawczym może być wydane ustnie, jeżeli nie przysługuje na nie zażalenie. O wydaniu takiego zarządzenia prokurator sporządza w aktach podręcznych adnotację.

Rozdział 2. Wszczęcie śledztwa i dochodzenia

§ 119

1. Prokurator – niezależnie od właściwości miejscowej i rzeczowej – przyjmuje ustne zawiadomienie o przestępstwie w sprawach, o których mowa w art. 309 pkt 2 i 3 k.p.k. W pozostałych sprawach prokurator przyjmuje zawiadomienie o przestępstwie osobiście, jeżeli osoba zgłaszająca wyrazi taką wolę, lub poucza tę osobę o możliwości złożenia ustnego zawiadomienia o przestępstwie do innego organu uprawnionego do prowadzenia postępowania przygotowawczego lub złożenia w prokuraturze zawiadomienia o przestępstwie w formie pisemnej.
2. Jeżeli okoliczności przytoczone w zawiadomieniu o przestępstwie nie wymagają bezzwłocznego podjęcia czynności, prokurator jest obowiązany nadać bieg sprawie najpóźniej w terminie 7 dni od dnia sporządzenia protokołu lub otrzymania pisemnego zawiadomienia o przestępstwie.

§ 120

Czynności, o których mowa w art. 307 § 1 k.p.k., mogą polegać w szczególności na:

- 1) żądaniu od zawiadamiającego przedstawienia dodatkowych dokumentów lub informacji niezbędnych dla prawidłowej oceny zdarzenia, którego dotyczy zawiadomienie;
- 2) żądaniu przeprowadzenia kontroli w określonym zakresie;
- 3) zleceniu właściwemu organowi sprawdzenia faktów zawartych w zawiadomieniu;
- 4) żądaniu nadesłania dokumentacji medycznej dotyczącej osoby pokrzywdzonej;
- 5) przesłuchaniu w charakterze świadka osoby, która złożyła pisemne zawiadomienie o przestępstwie.

§ 121

Wszczęcie śledztwa albo dochodzenia na skutek anonimowego zawiadomienia może nastąpić po uprzednim sprawdzeniu przytoczonych w nim okoliczności. Zawiadomienie takie prokurator może przekazać Policji lub innemu uprawnionemu organowi albo organom kontroli w celu sprawdzenia przytoczonych w zawiadomieniu okoliczności albo pozostawić je bez biegu. W razie niepotwierdzenia się okoliczności wskazanych w treści anonimowego zawiadomienia pozostawia się je bez biegu i bez wydawania postanowienia o odmowie wszczęcia śledztwa lub dochodzenia.

§ 122

Kierownik jednostki powinien zapewnić niezwłoczne uzyskiwanie od Policji i innych uprawnionych do prowadzenia postępowań organów, bieżących informacji o najpoważniejszych zdarzeniach, z którymi jest związane uzasadnione podejrzenie zaistnienia przestępstwa; dotyczy to zwłaszcza przypadków gwałtownej śmierci uzasadniającej podejrzenie popełnienia zabójstwa, katastrofy, poważnego wypadku komunikacyjnego lub poważnego pożaru.

§ 123

1. Jeżeli zachodzi potrzeba dokonania czynności procesowych, o których mowa w art. 308 § 1 i 2 k.p.k., prokurator, jeżeli jest obecny na miejscu zdarzenia, dokonuje tych czynności osobiście lub kieruje ich przebiegiem.
2. Prokurator, który był obecny przy dokonywaniu czynności procesowych przez Policję lub dokonywał ich osobiście, podejmuje decyzję w przedmiocie wszczęcia śledztwa lub dochodzenia, przekazując jednocześnie funkcjonariuszowi Policji dokonującemu czynności lub uczestniczącemu w ich dokonaniu ustne polecenia i wytyczne. Na wniosek funkcjonariusza Policji polecenia i wytyczne prokurator potwierdza w odrębnej notatce urzędowej.
3. Jeżeli zachodzi konieczność kontynuowania postępowania przygotowawczego w formie śledztwa, prokurator, po otrzymaniu akt sprawy z Policji lub innego organu uprawnionego do prowadzenia postępowania przygotowawczego, niezwłocznie wydaje postanowienie o jego wszczęciu.
4. W przypadku zaistnienia podstaw do umorzenia postępowania przygotowawczego wydaje się postanowienie o umorzeniu śledztwa albo dochodzenia bez uprzedniego wydania postanowienia o wszczęciu śledztwa lub dochodzenia.

§ 124

1. W postanowieniu o wszczęciu śledztwa lub dochodzenia określa się czyn przez zwięzłe wskazanie okoliczności faktycznych należących do znamion przestępstwa, czasu i miejsca jego popełnienia oraz osoby pokrzywdzonej.
2. Wskazanie sprawcy w opisie czynu określonego w postanowieniu, o którym mowa w ust. 1, może nastąpić jedynie wówczas, gdy jest to niezbędne dla jego poprawnego określenia i zachodzą warunki do bezzwłocznego sporządzenia postanowienia o przedstawieniu zarzutów.

Rozdział 3.

Przebieg postępowania przygotowawczego

Oddział 1.

Śledztwo

§ 125

Forma śledztwa obowiązuje w stosunku do wszystkich czynów ujawnionych w czasie jego trwania, objętych jednym postępowaniem ze względu na łączność podmiotową, przedmiotową lub podmiotowo-przedmiotową; dotyczy to również spraw poszczególnych osób lub o poszczególne czyny wyłączonych do odrębnego postępowania, z zastrzeżeniem § 109 ust. 3.

§ 126

- 1.⁴⁸⁾ Jeżeli przemawia za tym dobro śledztwa i szczególna waga lub zawilość sprawy, kierownik jednostki nadrzędnej powołuje zespół i wyznacza jego kierownika spośród podległych prokuratorów.
2. Kierownik zespołu kieruje zespołem, w tym wyznacza zadania członkom zespołu i określa termin realizacji czynności.
3. Kierownik zespołu w szczególności:
 - 1) sporządza i podpisuje akt oskarżenia;
 - 2) wydaje postanowienie o umorzeniu śledztwa;
 - 3) wydaje postanowienie o przedstawieniu zarzutów;
 - 4) składa wnioski i sporządza postanowienia w przedmiocie stosowania środków zapobiegawczych.
- 4.⁴⁹⁾ Zespół złożony z prokuratorów jednostek różnych stopni jest powoływany przez kierownika jednostki

nadrzędnej nad jednostką najwyższego stopnia, po uzyskaniu od kierowników właściwych jednostek opinii w sprawie powołania członka zespołu i zakresu jego zadań. W tym przypadku sprawa jest prowadzona w jednostce najwyższego stopnia, a jej kierownik określa sposób obsługi kancelaryjno-biurowej zespołu.

- 5.⁵⁰⁾ Jeżeli w skład zespołu wchodzi prokurator Prokuratury Krajowej lub prokurator wykonujący czynności w Prokuraturze Krajowej, zespół jest powoływany przez Prokuratora Generalnego albo Prokuratora Krajowego.

§ 127

1. Niezwłocznie po wszczęciu śledztwa sporządza się, w miarę potrzeby, plan śledztwa lub plan czynności śledczych, zwłaszcza w sprawach zawiłych i o poważne przestępstwa. Plan śledztwa i plan czynności śledczych należy aktualizować stosownie do ujawnionych nowych okoliczności.
2. Plan śledztwa i plan czynności śledczych przechowuje się w aktach podręcznych sprawy.

§ 128

1. Powierzenie Policji lub innemu uprawnionemu organowi przeprowadzenia śledztwa w całości lub w określonym zakresie może nastąpić w szczególności wtedy, gdy zachodzi konieczność korzystania w szerokim zakresie ze znajdujących się w ich dyspozycji środków.
2. Powierzenie Policji lub innemu uprawnionemu organowi przeprowadzenia śledztwa w całości lub w określonym zakresie albo dokonania poszczególnych czynności śledztwa następuje w formie zarządzenia. Zarządzenie takie nie wymaga uzasadnienia.

§ 129

W razie przejścia dochodzenia do śledztwa, okres śledztwa liczy się od dnia wydania postanowienia o jego wszczęciu, przy czym czasu trwania dochodzenia nie wlicza się do okresu śledztwa.

§ 130

1. Wniosek o przedłużenie okresu śledztwa powinien wyjaśniać powody, dla których nie można go zakończyć, i wskazywać kierunki dalszego postępowania.
2. Wniosek o przedłużenie okresu śledztwa na czas powyżej 3 miesięcy do roku składa się prokuratorowi nadzorującemu śledztwo lub prokuratorowi bezpośrednio przełożonemu wobec prokuratora, który prowadzi śledztwo, nie później niż na 7 dni przed upływem terminu zakończenia śledztwa.
3. Wniosek o przedłużenie okresu śledztwa na czas powyżej roku składa się właściwemu prokuratorowi nadzrędnemu nie później niż na 14 dni przed upływem terminu zakończenia śledztwa.
4. Z wnioskiem, o którym mowa w ust. 3, występuje prokurator, który prowadzi lub nadzoruje śledztwo.
5. Kolejne wnioski złożone w tej samej sprawie powinny odnosić się do aktualnych ustaleń i zamierzeń prowadzącego śledztwo. Okoliczności faktyczne i prawne sformułowane w poprzednich wnioskach mogą być powtórzone wyłącznie w sytuacji, gdy dotychczas przeprowadzone czynności procesowe nie wyjaśniły dostatecznie tych okoliczności.

§ 131

Prokuratorem prowadzącym śledztwo, w rozumieniu art. 310 § 2 k.p.k., jest prokurator, który po wszczęciu śledztwa prowadzi je osobiście bądź powierzył jego przeprowadzenie Policji albo innemu uprawnionemu organowi w określonym zakresie lub zlecił dokonanie poszczególnych czynności śledztwa, zaś prokuratorem nadzorującym śledztwo jest prokurator, który po wszczęciu śledztwa powierzył jego przeprowadzenie w całości Policji albo innemu uprawnionemu organowi.

Oddział 2. Dochodzenie

§ 132

Dochodzenia nie prowadzi się, jeżeli zarzucony podejrzanemu czyn wyczerpuje znamiona określone w dwóch lub więcej przepisach ustawy karnej, pozostających w zbiegu kumulatywnym, z których chociażby co do jednego wyłączona jest możliwość prowadzenia dochodzenia.

§ 133

Wniosek o przedłużenie okresu dochodzenia składa się prokuratorowi nadzorującemu dochodzenie nie później niż na 5 dni przed upływem terminu zakończenia dochodzenia.

§ 134

Wydanie postanowienia o umorzeniu dochodzenia i wpisaniu sprawy do rejestru przestępstw jest dopuszczalne w każdej sprawie.

Oddział 3.
**Zamieszczanie w aktach sprawy danych dotyczących miejsca zamieszkania
i pracy pokrzywdzonego i świadka**

§ 135

Okoliczności, o których mowa w art. 148a § 4 pkt 1 k.p.k., powinny wynikać z niebudzących wątpliwości materiałów zgromadzonych w sprawie.

§ 136

Przesłanka, o której mowa w art. 148a § 4 pkt 3 k.p.k., może zaistnieć w szczególności wtedy, gdy postępowanie nie dotyczy czynów z użyciem przemocy lub groźby karalnej.

Oddział 4.
Przedstawienie, uzupełnienie i zmiana zarzutów

§ 137

1. Wydanie postanowienia o przedstawieniu zarzutów obejmuje jego sporządzenie, niezwłoczne ogłoszenie i przesłuchanie podejrzanego.
2. Sporządzenie postanowienia o przedstawieniu zarzutów uważa się za jego wydanie, gdy ogłoszenie tego postanowienia lub przesłuchanie podejrzanego nie jest możliwe z powodu jego ukrywania się lub nieobecności w kraju.

§ 138

1. Potwierdzenie ogłoszenia postanowienia o przedstawieniu zarzutów oraz pouczenia podejrzanego o prawie żądania podania ustnie podstaw zarzutów, a także o prawie żądania sporządzenia uzasadnienia tego postanowienia, stanowi podpis podejrzanego. O odmowie złożenia podpisu lub przeszkodzie w jego złożeniu należy sporządzić adnotację.
2. Na postanowieniu o przedstawieniu zarzutów zamieszcza się wzmiankę o zgłoszeniu przez podejrzanego lub jego obrońcę żądań, o których mowa w ust. 1.
3. Fakt podania ustnie podstaw zarzutów należy udokumentować w protokole przesłuchania podejrzanego.
4. W uzasadnieniu postanowienia o przedstawieniu zarzutów przytacza się w zwięzły sposób okoliczności faktyczne stanowiące podstawę przedstawienia zarzutów, a w razie potrzeby – argumenty przemawiające za przyjętą kwalifikacją prawną.
5. Przepisy ust. 1–4 stosuje się odpowiednio do postanowienia o uzupełnieniu lub o zmianie przedstawionych zarzutów.

§ 139

Postanowienie o przedstawieniu zarzutów należy sporządzić, mimo niemożności ogłoszenia go, jeżeli zachodzi konieczność zawieszenia postępowania przygotowawczego z przyczyn leżących po stronie osoby podejrzanego.

§ 140

Postanowienie o uzupełnieniu zarzutów wydaje się, gdy podejrzanemu należy zarzucić czyn, który nie był objęty uprzednio wydanym postanowieniem o przedstawieniu, zmianie lub uzupełnieniu zarzutów.

§ 141

1. Postanowienie o zmianie zarzutów dotyczy czynu, który był objęty uprzednio wydanym postanowieniem o przedstawieniu, zmianie lub uzupełnieniu zarzutów.
2. Postanowienie określone w ust. 1 wydaje się, jeżeli zachodzi potrzeba istotnej zmiany opisu czynu lub też zarzucony czyn należy zakwalifikować z surowszego przepisu albo z przepisu o takim samym zagrożeniu ustawowym lub z łagodniejszego przepisu, gdy ma to znaczenie dla obrony podejrzanego.

§ 142

W przypadku gdy okaże się, że podejrzany nie popełnił czynu objętego uprzednio wydanym postanowieniem o przedstawieniu, zmianie lub uzupełnieniu zarzutów lub że postępowanie karne o ten czyn nie może toczyć się z innych przyczyn wyłączających ściganie, postępowanie przygotowawcze w tej części umarza się.

Oddział 5. Udostępnianie akt sprawy

§ 143

1. W postępowaniu przygotowawczym uwzględnienie i odmowa uwzględnienia wniosku o udostępnienie akt, sporządzenie z nich odpisów i kopii oraz odpłatne wydanie uwierzytelnionych odpisów lub kopii następuje w formie zarządzenia. Odmowa uwzględnienia wniosku wymaga pisemnego uzasadnienia.
2. W zarządzeniu należy dokładnie określić zakres i sposób udostępnienia akt oraz sporządzenia lub wydania z nich odpisów lub kopii.

§ 144

Udostępnienie akt może nastąpić, w miarę możliwości, przez System Digitalizacji Akt (SDA), przy wykorzystaniu dostępnych w systemie funkcjonalności.

§ 145

Prokurator podejmuje decyzje w przedmiocie udostępnienia akt, umożliwienia sporządzenia z nich odpisów i kopii oraz odpłatnego wydania uwierzytelnionych odpisów lub kopii także wówczas, gdy powierzył prowadzenie śledztwa w całości lub w części Policji albo innemu uprawnionemu organowi.

§ 146

Prokurator podejmuje decyzję, o której mowa w § 143 ust. 1, również gdy przekazuje akta sądowi wykonującemu czynności w toku postępowania przygotowawczego, co powinien zastrzec przy ich przekazaniu.

§ 147

1. Udostępnienie akt lub ich odpisów i kopii na potrzeby sądów i innych organów niezwiązane z prowadzonym postępowaniem przygotowawczym może nastąpić wyłącznie na ich wniosek.
2. W przypadku żądania sporządzenia z akt odpisów lub kopii, podstawę uwzględnienia wniosku stanowią przepisy ustaw określających kompetencje tych organów, które powinny zostać powołane w zarządzeniu prokuratora. Odmowa udostępnienia akt, ich odpisów i kopii wymaga uzasadnienia.

§ 148

1. Prokurator przed wystąpieniem do sądu z wnioskiem o zastosowanie tymczasowego aresztowania, w przypadku wystąpienia przesłanek, o których mowa w art. 250 § 2b k.p.k., wydaje zarządzenie określające, które dowody z zeznań świadków, mające stanowić podstawę zastosowania tymczasowego aresztowania, nie zostaną udostępnione oskarżonemu i jego obrońcy. Zarządzenie dołącza się do akt podręcznych.
2. Niezwłocznie po wydaniu zarządzenia, o którym mowa w ust. 1, dowody z zeznań świadków wymienione w zarządzeniu umieszcza się w wyodrębnionym zbiorze dokumentów, o którym mowa w art. 250 § 2b k.p.k.

Rozdział 4. Postępowanie dowodowe

Oddział 1. Przesłuchanie osoby

§ 149

1. Przed przesłuchaniem sprawdza się tożsamość osoby wezwanej na podstawie dowodu osobistego lub innego dokumentu stwierdzającego jej tożsamość. Sprawdzenie tożsamości lub brak dowodu tożsamości osoby wezwanej należy odnotować w protokole.
2. W razie gdy tożsamość przesłuchiwanej osoby budzi wątpliwości lub niemożliwe jest jej ustalenie, należy przed rozpoczęciem czynności procesowej posłużyć się uzyskanymi od niej danymi, a następnie podjąć działania zmierzające do potwierdzenia lub ustalenia tożsamości przy wykorzystaniu baz danych prowadzonych na podstawie ustawy z dnia 13 lipca 2006 r. o dokumentach paszportowych (Dz. U. z 2013 r. poz. 268 i 1038, z 2014 r. poz. 1863, z 2015 r. poz. 1274 i 2281 oraz z 2016 r. poz. 178), ustawy z dnia 6 sierpnia 2010 r. o dowodach osobistych (Dz. U. z 2016 r. poz. 391) lub ustawy z dnia 24 września 2010 r. o ewidencji ludności (Dz. U. z 2015 r. poz. 388, 1337, 1864 i 2281 oraz z 2016 r. poz. 352).

§ 150

W protokole przesłuchania należy przyjąć jako formę gramatyczną relacji przesłuchiwanego pierwszą osobę czasu przeszłego i zamieszczać możliwie dokładnie charakterystyczne określenia lub zwroty użyte przez osobę przesłuchiwaną oraz wzmianki dotyczące szczególnego zachowania się tej osoby. Każdą stronę protokołu przesłuchania podpisują wszystkie osoby biorące udział w czynności. Odmowę złożenia podpisu lub przeszkodę w jego złożeniu należy odnotować na końcu protokołu.

§ 151

Przebieg czynności utrwalony za pomocą urządzenia rejestrującego obraz lub dźwięk, jak również przy użyciu urządzeń technicznych umożliwiających przeprowadzenie przesłuchania świadka na odległość, na żądanie osoby w niej uczestniczącej należy odtworzyć bezpośrednio po jej dokonaniu i fakt ten odnotować w protokole czynności.

§ 152⁵¹⁾

W przesłuchaniu pokrzywdzonego lub świadka dokonywanym osobiście przez prokuratora nie może brać udziału lub być przy nim obecny funkcjonariusz Policji albo innego uprawnionego organu, prowadzący postępowanie lub wykonujący czynności procesowe z udziałem przesłuchiwanej osoby, chyba że prokurator, mając na uwadze dobro postępowania zarządzi inaczej. Czynność tę przeprowadza się w siedzibie prokuratury, chyba że szczególne względy stoją temu na przeszkodzie.

§ 153

1. Kopię doręzonego na piśmie i podpisanego przez pokrzywdzonego, świadka lub podejrzanego pouczenia załącza się do akt sprawy.
2. Podejrzanego poucza się w miarę potrzeby także o uprawnieniach i obowiązkach innych niż wymienione w art. 300 § 1 k.p.k. O zakresie udzielonych podejrzanemu pouczeń zamieszcza się stosowną wzmiankę w początkowej części protokołu przesłuchania.
3. Odmowę zgody na złożenie przez podejrzanego wyjaśnień na piśmie, wraz z podaniem jej powodów, odnotowuje się w protokole przesłuchania.

Oddział 2.

Biegli

§ 154

Prokurator powołuje biegłego niezwłocznie po zebraniu materiału dowodowego potrzebnego do wydania opinii. Materiał powinien być zebrany w sposób umożliwiający wydanie opinii w wyznaczonym terminie.

§ 155

1. W postanowieniu o powołaniu biegłego prokurator określa materiały przekazane biegłemu w celu wydania opinii, w sposób umożliwiający ich identyfikację.
2. W razie przekazania biegłemu materiałów nieokreślonych w postanowieniu o powołaniu biegłego lub udzielenia dodatkowych informacji prokurator dokumentuje to pisemnie, wyszczególniając zakres materiału udostępniony biegłemu.

§ 156

1. Prokurator zaznajamia biegłego z wynikami prowadzonego przez siebie śledztwa lub dochodzenia, niezbędnymi do wydania opinii, a w razie potrzeby, stosownie do wyników badań może zmienić zakres opinii lub postawionych pytań.
2. Po otrzymaniu opinii prokurator niezwłocznie zapoznaje się z jej treścią. Jeżeli opinia jest niepełna, prokurator zleca jej uzupełnienie, a jeżeli opinia jest niejasna – prokurator osobiście dokonuje czynności procesowych zmierzających do jej wyjaśnienia.
3. Podejmując decyzję o przyznaniu biegłemu należności, prokurator ocenia, czy opinia jest pełna i jasna oraz sporządzona w sposób rzetelny, a ponadto czy oparta jest na prawidłowych przesłankach i czy jest zgodna z zasadami logicznego rozumowania. Wynagrodzenie biegłego może ulec obniżeniu, jeżeli opinia jest wadliwa, niezgodna z postanowieniem prokuratora lub została złożona ze znacznym nieusprawiedliwionym opóźnieniem. W szczególnie uzasadnionych wypadkach, jeżeli opinia jest w sposób rażąco wadliwa, nierzetelna lub niezgodna z postanowieniem prokuratora albo została złożona z rażącym opóźnieniem, lub biegły uchyła się od jej złożenia, prokurator może wydać postanowienie o nieprzyznaniu biegłemu należności. Jeżeli opinia biegłego jest fałszywa, wynagrodzenie oraz zwrot jakichkolwiek kosztów związanych z jej sporządzeniem lub złożeniem nie przysługuje.

§ 157

1. W razie zgłoszenia przez biegłych konieczności połączenia badania stanu zdrowia psychicznego podejrzanego z obserwacją w zakładzie leczniczym, prokurator kieruje do sądu wnioski w tym przedmiocie tylko wówczas, gdy zostały spełnione przesłanki, o których mowa w art. 203 § 1 k.p.k.
2. Przed wystąpieniem z wnioskiem o orzeczenie obserwacji prokurator sprawdza, czy została udostępniona biegłym całość niezbędnej do wydania ostatecznej opinii dokumentacji medycznej dotyczącej podejrzanego, a w szczególności odnoszącej się do jego dotychczasowego leczenia psychiatrycznego, a w razie potrzeby umożliwia biegłym zapoznanie się z aktami uprzednio prowadzonych przeciwko temu podejrzanemu spraw karnych oraz w porozumieniu z biegłymi zbiera odpowiednie dane, także w drodze przesłuchań i innych stosownych czynności.

§ 158

1. Dokumenty urzędowe i prywatne, o których mowa w art. 393 § 3 k.p.k., sporządzone przez osoby posiadające wiedzę specjalną, mogą stanowić podstawę do odstąpienia od powołania biegłego w zakresie objętym ich treścią, jeżeli kompletność i rzetelność tych dokumentów nie budzi wątpliwości.
2. Przepisu ust. 1 nie stosuje się do opinii o stanie zdrowia psychicznego podejrzanego.

Oddział 3.

Zatrzymanie rzeczy. Przeszukanie. Dowody rzeczowe

§ 159

Zatrzymaniu w drodze dobrowolnego wydania lub odebrania albo po uprzednim przeszukaniu podlegają rzeczy mogące stanowić dowód w sprawie, które:

- 1) służyły lub były przeznaczone do popełnienia przestępstwa;
- 2) zachowały na sobie ślady przestępstwa;
- 3) pochodzą bezpośrednio lub pośrednio z przestępstwa;
- 4) mogą służyć jako środek dowodowy do wykrycia sprawcy czynu lub ustalenia przyczyn okoliczności przestępstwa albo których posiadanie bez zezwolenia jest zabronione.

§ 160

Podejmując decyzję w przedmiocie zatwierdzenia zatrzymania rzeczy lub przeszukania, prokurator ustala, czy dokonanie przeszukania i zatrzymania rzeczy na podstawie nakazu kierownika właściwej jednostki Policji lub legitymacji służbowej jej funkcjonariusza było uzasadnione oraz czy postanowienie prokuratora o zarządzeniu przeszukania nie mogło być uprzednio wydane, a także czy czynności te zostały przeprowadzone i udokumentowane zgodnie z przepisami k.p.k.

§ 161

1. W postanowieniu o przeszukaniu należy podać cel tej czynności, ze wskazaniem osoby podejrzanego, która ma być wykryta, zatrzymana lub przymusowo doprowadzona, albo rzeczy, które mają być znalezione lub zatrzymane, jak również imię, nazwisko i adres osoby (nazwę i adres instytucji), u której czynności te mają być przeprowadzone, oraz organ wykonujący czynność.
2. W uzasadnieniu postanowienia należy przedstawić dowody lub przytoczyć okoliczności dające podstawę do przypuszczenia, że osoba podejrzana lub wymienione rzeczy znajdują się w miejscu wskazanym w postanowieniu. W razie zarządzenia zatrzymania i przymusowego doprowadzenia osoby podejrzanego należy ponadto wykazać istnienie przesłanek wymienionych w art. 247 § 1 k.p.k.

§ 162

Prokurator kontroluje prawidłowość postępowania z dowodami rzeczowymi, nie dopuszczając zwłaszcza do:

- 1) przechowywania ich w jednostce bez uprzedniego zarejestrowania;
- 2) przechowywania w aktach sprawy dowodów rzeczowych w postaci pieniędzy polskich i zagranicznych, książeczek oszczędnościowych i czekowych, kart płatniczych oraz papierów wartościowych;
- 3) przechowywania wartościowych dowodów rzeczowych (pieniędzy polskich i zagranicznych, kruszców, biżuterii i innych) przez organy postępowania przygotowawczego;
- 4) przechowywania przedmiotów o wartości naukowej, artystycznej lub historycznej przez organy postępowania przygotowawczego;
- 5) zwrotu osobie uprawnionej dowodu rzeczowego bez należytego udokumentowania;
- 6) przekazania sądowi aktu oskarżenia, wniosku o wydanie wyroku skazującego, wniosku o warunkowe umorzenie postępowania przygotowawczego lub wniosku o umorzenie postępowania przygotowawczego i orzeczenie środka zabezpieczającego bez dowodów rzeczowych.

§ 163

Prokurator, po ustaleniu lub w wyniku okresowej kontroli co do tego, czy dowody rzeczowe stanowią przedmioty ulegające szybkiemu zniszczeniu lub takie, których przechowywanie byłoby połączone z niewspółmiernymi kosztami lub nadmiernymi trudnościami albo powodowałyby znaczne obniżenie wartości rzeczy, postanawia o sprzedaży tych przedmiotów w trybie art. 232 § 1 k.p.k.

§ 164

W sprawie, w której dokonano pobrania lub utrwalenia materiału, o którym mowa w art. 192a § 1 k.p.k., prokurator po wykorzystaniu go wydaje niezwłocznie zarządzenie o usunięciu z akt sprawy i zniszczeniu pobranego lub utrwalonego materiału, zbędnego dla postępowania. Z czynności tych sporządza się protokół, który załącza się do akt sprawy.

Oddział 4. Zebranie danych o podejrzanym

§ 165

1. Dane o podejrzanym, o których mowa w art. 213 § 1–2a k.p.k., należy ustalić niezwłocznie po wydaniu w stosunku do niego postanowienia o przedstawieniu zarzutów albo po postawieniu mu zarzutu bez wydania takiego postanowienia w związku z przystąpieniem do przesłuchania w charakterze podejrzanego. W przypadku rozstrzygnięcia kwestii zastosowania środka zapobiegawczego ustalenie danych, o których mowa w art. 213 § 1 k.p.k., powinno nastąpić przed podjęciem decyzji w tym przedmiocie.
2. Jeżeli dane o karalności podejrzanego oraz informacje dotyczące jego stosunków majątkowych i źródeł dochodu pochodzą sprzed 6 miesięcy, należy zażądać ich ponownie.

§ 166

Jeżeli podejrzanym jest nieletni albo jeżeli karalność czynu zależy od wieku pokrzywdzonego, do akt sprawy załącza się wyciąg z dowodu osobistego, paszportu lub z aktu urodzenia podejrzanego lub pokrzywdzonego.

Oddział 5. Udział stron, ich obrońców i pełnomocników

§ 167

1. Prokurator rozpatruje niezwłocznie wnioski stron, ich obrońców i pełnomocników o przeprowadzenie określonych dowodów i dopuszczenie ich do udziału w czynnościach.
2. Jeżeli w żądaniu dopuszczenia do udziału w czynnościach procesowych nie sprecyzowano, o jakie czynności chodzi, należy wezwać składającego żądanie do wskazania, w jakich czynnościach postępowania przygotowawczego chce uczestniczyć.
3. O treści postanowienia o odmowie dopuszczenia do udziału w czynnościach postępowania przygotowawczego zawiadamia się składającego żądanie.

§ 168

1. Jeżeli z okoliczności sprawy wynika, że podejrzany nie jest w stanie ponieść kosztów obrony, prokurator powinien pouczyć go o treści art. 78 § 1 k.p.k.
2. Po stwierdzeniu okoliczności uzasadniających wyznaczenie obrońcy z urzędu w myśl art. 79 § 1 i 2 k.p.k. prokurator niezwłocznie występuje z odpowiednim wnioskiem do prezesa właściwego sądu.
3. W razie wydania przez biegłych opinii, o której mowa w art. 79 § 4 k.p.k., prokurator występuje do prezesa sądu o cofnięcie wyznaczenia obrońcy, chyba że zachodzą inne okoliczności przemawiające za tym, aby podejrzany miał obrońcę wyznaczonego z urzędu.

§ 168a⁵²⁾

1. Na wniosek organu państwowego prowadzącego na podstawie ustawy postępowanie, którego przedmiot pozostaje w związku z przedmiotem postępowania przygotowawczego, prokurator może zezwolić na obecność przedstawiciela tego organu podczas czynności dowodowej innej niż przesłuchanie podejrzanego, pokrzywdzonego albo świadka, jeżeli nie utrudni to czynności, a może służyć powzięciu przez ten organ informacji istotnych dla prowadzonego postępowania.
2. Jeżeli po udzieleniu zezwolenia okaże się, że może wskutek tego dojść do utrudnienia czynności dowodowej, prokurator cofa zezwolenie.
3. Organ państwowy, o którym mowa w ust. 1, może za zgodą prokuratora otrzymać kopię protokołu czynności dowodowej, podczas której był obecny jego przedstawiciel.

Oddział 6. Udział prokuratora w czynnościach dowodowych

§ 169⁵³⁾

W sprawach o zabójstwo, sprowadzenie katastrofy komunikacyjnej lub budowlanej albo ich niebezpieczeństwa oraz w sprawach o wypadek przy pracy ze skutkiem śmiertelnym, a także w sprawach o inne poważniejsze przestępstwa, których skutkiem jest śmierć człowieka, prokurator przeprowadza oględziny miejsca zdarzenia lub kieruje ich przebiegiem, a w razie potrzeby dokonuje odtworzenia przebiegu zdarzenia lub kieruje tą czynnością.

§ 170

1. W miarę potrzeby prokurator, poza czynnościami zastrzeżonymi dla niego, osobiście przeprowadza w śledztwie najistotniejsze dla sprawy czynności, a zwłaszcza przesłuchuje:

- 1) jedyne go bezpośredniego świadka zdarzenia;
 - 2) świadków, o których mowa w art. 192 § 2 k.p.k.;
 - 3) pokrzywdzonych, przede wszystkim w sprawach o przestępstwa określone w art. 156 § 1, art. 189 § 2 i 3 i art. 280–282 k.k.;
 - 4) biegłych;
 - 5) podejrzanego w postępowaniu prowadzonym przez Policję, jeżeli zachodzą warunki do skierowania do sądu wniosku o zastosowanie tymczasowego aresztowania.
2. W sprawach o czyny określone w art. 197 k.k., prokurator, jeżeli to możliwe, osobiście przyjmuje zawiadomienie o przestępstwie.
 3. W przypadku gdy zachodzi uzasadnione podejrzenie popełnienia przestępstwa przez osoby wymienione w art. 309 pkt 2 i 3 k.p.k., czynności wymienione w art. 308 § 1 k.p.k. są przeprowadzane, jeżeli to możliwe, przy udziale prokuratora.

§ 171

W sprawach, o których mowa w art. 185a § 1 i art. 185b § 1 k.p.k., z wnioskiem o przesłuchanie pokrzywdzonego lub świadka, który w chwili przesłuchania nie ukończył 15 lat, oraz pokrzywdzonego w sprawach, o których mowa w art. 185c § 1 k.p.k., występuje do sądu prokurator prowadzący lub nadzorujący postępowanie i bierze udział w tej czynności.

§ 172

Jeżeli wniosek, o którym mowa w art. 316 § 3 k.p.k., został złożony w jednostce lub w siedzibie innego organu prowadzącego postępowanie, prokurator przekazuje go sądowi wraz z własnym stanowiskiem.

§ 173

W przypadku zaistnienia okoliczności, o których mowa w art. 184 k.p.k., prokurator niezwłocznie przesłuchuje świadka również w celu ustalenia, czy zachodzą przesłanki uzasadniające wydanie postanowienia w przedmiocie zachowania w tajemnicy okoliczności umożliwiających ujawnienie jego tożsamości.

§ 174

1. Po przyjęciu od podejrzanego do protokołu zobowiązania, o którym mowa w art. 3 ust. 1 pkt 2 i ust. 2 ustawy z dnia 25 czerwca 1997 r. o świadku koronnym (Dz. U. z 2014 r. poz. 1801 oraz z 2016 r. poz. 178), zwanej dalej „ustawą o świadku koronnym”, prokurator prowadzący lub nadzorujący postępowanie przygotowawcze niezwłocznie przesłuchuje podejrzanego co do okoliczności warunkujących wydanie przez sąd postanowienia w przedmiocie dopuszczenia dowodu z zeznań świadka koronnego oraz wykonuje inne niezbędne czynności.
2. Prokurator prowadzący lub nadzorujący postępowanie przygotowawcze przed skierowaniem do Prokuratora Generalnego wniosku o wyrażenie zgody na wystąpienie do sądu o dopuszczenie dowodu z zeznań świadka koronnego przedstawia podejrzanemu zarzuty popełnienia wszystkich przestępstw, których ten podejrzany dopuścił się i które ujawnił, składając wyjaśnienia w trybie i na zasadach określonych w ustawie o świadku koronnym, a następnie w miarę potrzeby uzupełniająco go przesłuchuje.
3. W celu uzyskania zgody Prokuratora Generalnego na wystąpienie do sądu o dopuszczenie dowodu z zeznań świadka koronnego prokurator prowadzący lub nadzorujący śledztwo przesyła akta sprawy wraz z uzasadnionym wnioskiem Dyrektorowi Departamentu do Spraw Przestępczości Zorganizowanej i Korupcji Prokuratury Krajowej lub Dyrektorowi Departamentu do Spraw Przestępczości Gospodarczej Prokuratury Krajowej, za pośrednictwem prokuratora regionalnego, który dołącza swoją opinię w kwestii zasadności dopuszczenia dowodu. Naczelnik wydziału zamiejscowego przedstawia Dyrektorowi Departamentu do Spraw Przestępczości Zorganizowanej i Korupcji Prokuratury Krajowej akta sprawy wraz z uzasadnionym wnioskiem.
4. Zgody, o której mowa w ust. 3, może udzielić upoważniony przez Prokuratora Generalnego jego zastępca.
5. Po uprawomocnieniu się postanowienia sądu o dopuszczalności dowodu z zeznań świadka koronnego i wyłączeniu wobec podejrzanego materiałów do odrębnego postępowania, w sprawie przeciwko pozostałym sprawcom prokurator niezwłocznie przesłuchuje osobę wskazaną w postanowieniu sądu w charakterze świadka, z uwzględnieniem treści art. 8 ustawy o świadku koronnym.
6. O przesłuchaniu podejrzanego, od którego przyjęto zobowiązanie, o którym mowa w art. 3 ust. 1 pkt 2 i ust. 2 ustawy o świadku koronnym, i o wydaniu postanowienia o odmowie wystąpienia z wnioskiem o dopuszczenie dowodu z zeznań świadka koronnego oraz o dopuszczeniu lub odmowie dopuszczenia przez sąd dowodu z zeznań świadka koronnego prokurator prowadzący lub nadzorujący postępowanie przygotowawcze zawiadamia drogą służbową, z uwzględnieniem przepisów o ochronie tajemnicy państwowej, Dyrektora Departamentu do Spraw Przestępczości Zorganizowanej i Korupcji Prokuratury Krajowej lub Dyrektora Departamentu do Spraw Przestępczości Gospodarczej Prokuratury Krajowej.
7. Wszystkie czynności dowodowe z udziałem podejrzanego, od którego przyjęto zobowiązanie określone w ust. 1, oraz świadka koronnego wykonuje osobiście prokurator.

§ 175

Jeżeli wymaga tego dobro postępowania przygotowawczego, prokurator, drogą służbową, może wystąpić do Prokuratora Krajowego o zainicjowanie czynności, o których mowa w art. 57 § 3 i 5 ustawy.

§ 176

1. Przesłuchanie dokonywane osobiście przez prokuratora, w miarę możliwości, odbywa się w siedzibie jednostki. Przy przesłuchaniu tym nie może być obecny funkcjonariusz organu, który prowadzi postępowanie przygotowawcze, chyba że zachodzi niebezpieczeństwo autoagresji lub ucieczki podejrzanego, a także konieczność zapewnienia bezpieczeństwa prokuratorowi.
2. Obecność przy przesłuchaniu funkcjonariusza, o którym mowa w ust. 1, jest dopuszczalna również wtedy, gdy przemawia za tym wzgląd na dobro postępowania przygotowawczego, chyba że mogłoby to spowodować ograniczenie lub wyłączenie swobody wypowiedzi osoby przesłuchiwanej lub sprzeciwia się temu inny ważny interes prawny osoby przesłuchiwanej.

Rozdział 5. Środki przymusu

Oddział 1. Zatrzymanie

§ 177

Czas zatrzymania liczy się od chwili faktycznego pozbawienia wolności zatrzymanego.

§ 178

Prokurator każdorazowo ocenia zasadność, legalność i prawidłowość zatrzymania osoby w postępowaniu przygotowawczym przez Policję i inne uprawnione organy, zwracając zwłaszcza uwagę na:

- 1) istnienie przesłanek określonych w art. 244 § 1–1b k.p.k.;
- 2) przestrzeganie terminów określonych w art. 248 § 1 i 2 k.p.k.;
- 3) proporcjonalność czasu zatrzymania do potrzeb postępowania;
- 4) przestrzeganie uprawnień zatrzymanego;
- 5) prawidłowość udokumentowania zatrzymania i związanych z nim czynności w aktach głównych sprawy.

Oddział 2. Środki zapobiegawcze

§ 179

Wniosek Policji lub innego organu o zastosowanie środka zapobiegawczego powinien mieć formę pisemną i zawierać w uzasadnieniu przytoczenie okoliczności faktycznych i prawnych wskazujących na konieczność jego zastosowania.

§ 180

Jeżeli zachodzą wątpliwości co do podstawy faktycznej zastosowania środka zapobiegawczego, określonej w art. 249 § 1 k.p.k., prokurator zleca Policji dokonanie niezbędnych czynności dowodowych bądź dokonuje ich sam.

§ 181

Z chwilą skierowania do sądu wniosku o zastosowanie tymczasowego aresztowania podejrzany przechodzi do dyspozycji sądu i pozostaje w niej do czasu rozpoznania wniosku.

§ 182

1. Jeżeli podejrzany powołuje się na zły stan zdrowia lub doznane obrażenia ciała, prokurator zarządza zbadanie go przez lekarza, a wyniki badania dołącza do wniosku o zastosowanie tymczasowego aresztowania.
2. Jeżeli sąd, stosując tymczasowe aresztowanie, umieścił podejrzanego w odpowiednim zakładzie leczniczym, prokurator po otrzymaniu świadectwa lekarskiego ocenia zasadność utrzymania tymczasowego aresztowania i przekazania tymczasowo aresztowanego do aresztu śledczego lub wykonywania tymczasowego aresztowania poza aresztem śledczym we wskazanym zakładzie leczniczym, określając jednocześnie warunki umieszczenia w nim tymczasowo aresztowanego.
3. W przypadku otrzymania informacji o złym stanie zdrowia tymczasowo aresztowanego prokurator zarządza zbadanie go przez lekarza w zakładzie karnym lub areszcie śledczym. Jeżeli stan zdrowia tymczasowo aresztowanego tego wymaga, prokurator zarządza umieszczenie podejrzanego w odpowiednim zakładzie leczniczym, w tym w zakładzie psychiatrycznym.

4. Po wydaniu przez sąd postanowienia o tymczasowym aresztowaniu prokurator przesyła do aresztu śledczego, jeżeli wynika to z akt śledztwa lub dochodzenia, informacje o podejrzanym mające na celu zabezpieczenie prawidłowego toku postępowania karnego lub zapewnienie bezpieczeństwa w areszcie. W przypadku gdy zachodzi konieczność izolowania podejrzanego od innych tymczasowo aresztowanych, informacja powinna zawierać w szczególności ich dane osobowe. Prokurator powiadamia również areszt śledczy o odstąpieniu od dalszego izolowania podejrzanego od innych tymczasowo aresztowanych.

§ 183

Decyzję co do uchylenia tymczasowego aresztowania z przyczyn wskazanych w art. 259 k.p.k. podejmuje się niezwłocznie po ustaleniu ich zaistnienia.

§ 184

Jeżeli istnieją podstawy, o których mowa w art. 258 k.p.k., wniosek o zastosowanie tymczasowego aresztowania można skierować do sądu także wtedy, gdy podejrzany jest pozbawiony wolności w innej sprawie.

§ 185

1. We wniosku o zastosowanie lub przedłużenie tymczasowego aresztowania wskazuje się dowody świadczące o popełnieniu przez podejrzanego zarzuconego mu przestępstwa oraz przytacza się okoliczności, które przemawiają za koniecznością stosowania lub przedłużenia tego środka zapobiegawczego na podstawie prawnej powołanej we wniosku.
2. Przepis ust. 1 stosuje się w razie istnienia i powołania we wniosku więcej podstaw zastosowania lub przedłużenia tymczasowego aresztowania.
3. W wypadku gdy prokurator wydał zarządzenie, o którym mowa w § 148 ust. 1, we wniosku o zastosowanie lub przedłużenie tymczasowego aresztowania nie wskazuje się dowodów wymienionych w tym zarządzeniu. Powoływanie się na okoliczności wynikające z dowodów wskazanych w zarządzeniu może mieć miejsce wyłącznie w wyjątkowych wypadkach i w sposób uniemożliwiający identyfikację źródła dowodowego.

§ 186

O uchyleniu tymczasowego aresztowania prokurator niezwłocznie zawiadamia sąd, który wydał postanowienie o tymczasowym aresztowaniu; odpis postanowienia o uchyleniu tymczasowego aresztowania wraz z nakazem zwolnienia niezwłocznie przekazuje do administracji zakładu karnego lub aresztu śledczego, w którym tymczasowo aresztowany przebywa. Odpis postanowienia w przedmiocie uchylenia tymczasowego aresztowania oraz nakaz zwolnienia, opatrzone bezpiecznym podpisem elektronicznym weryfikowanym za pomocą ważnego kwalifikowanego certyfikatu oraz znakowane czasem, mogą być przesłane do administracji zakładu karnego lub aresztu śledczego również za pomocą elektronicznej skrzynki podawczej, wykorzystując funkcjonalność ePUAP.

§ 187

1. Tymczasowo aresztowany w postępowaniu przygotowawczym pozostaje do dyspozycji prokuratora, na którego wniosek środek ten został zastosowany jako pierwszy.
2. Jeżeli sąd lub inny uprawniony organ zwraca się o wydanie z aresztu śledczego tymczasowo aresztowanego w celu uczestniczenia w czynnościach procesowych w innej sprawie lub o udzielenie zgody na przeprowadzenie czynności procesowych z udziałem podejrzanego na terenie aresztu śledczego, a dobro postępowania nie stoi temu na przeszkodzie, prokurator udziela zgody na doprowadzenie lub na udział w czynnościach na terenie aresztu śledczego.
3. Zawiadomienia o udzieleniu zgody dokonuje się pisemnie nie później niż na 7 dni przed mającym nastąpić wydaniem lub przeprowadzeniem czynności i przesyła się do administracji aresztu śledczego, w którym podejrzany przebywa. W przypadku nieudzielenia zgody powiadamia się o tym organ żądający, ze wskazaniem, kiedy doprowadzenie lub przeprowadzenie czynności będzie mogło nastąpić.

§ 188

1. W przypadku konieczności przetransportowania tymczasowo aresztowanego do zakładu karnego lub aresztu śledczego właściwego ze względu na miejsce przeprowadzenia czynności, prokurator wydaje zarządzenia:
 - 1) o wysłaniu do właściwej jednostki Policji albo innego uprawnionego organu nakazu doprowadzenia wraz z pisemnym poleceniem przetransportowania tymczasowo aresztowanego do zakładu karnego lub aresztu śledczego;
 - 2) o wysłaniu nakazu wydania do administracji zakładu karnego lub aresztu śledczego, z którego podejrzany będzie doprowadzony do miejsca przeprowadzenia czynności, z podaniem informacji o mającym nastąpić przetransportowaniu.
2. Zarządzenia, o których mowa w ust. 1, prokurator wydaje również wtedy, gdy zachodzi konieczność dokonania czynności poza zakładem karnym z udziałem odbywającego prawomocnie orzeczoną karę pozbawienia wolności. O wyznaczonym terminie wykonania czynności z udziałem skazanego na terenie zakładu karnego prokurator pisemnie zawiadamia administrację zakładu karnego, w którym skazany odbywa karę.

3. O zakończeniu czynności z udziałem podejrzanego należy niezwłocznie zawiadomić administrację zakładu karnego lub aresztu śledczego, a następnie wydać polecenie przetransportowania tymczasowo aresztowanego do aresztu śledczego, w którym poprzednio przebywał, chyba że prokurator przeprowadzający czynności postanowi inaczej.
4. W przypadku konieczności wykonania czynności procesowych z tymczasowo aresztowanym pozostającym do dyspozycji innego organu prokurator pisemnie zwraca się do tego organu o udzielenie zgody na dokonanie czynności w określonym czasie na terenie zakładu karnego lub aresztu śledczego, a w przypadku konieczności przeprowadzenia czynności poza jednostką penitencjarną, w której tymczasowo aresztowany przebywa, występuje również o udzielenie zgody na przetransportowanie go do wskazanego aresztu śledczego lub innego miejsca przeprowadzania czynności. Jeżeli tymczasowo aresztowany pozostaje w dyspozycji innego prokuratora, zarządzenia, o których mowa w ust. 1, wydaje ten prokurator.
5. Jeżeli tymczasowo aresztowany pozostaje do dyspozycji kilku organów uprawnionych, przetransportowanie uzgadnia się ze wszystkimi uprawnionymi organami.
6. Jeżeli nie sprzeciwia się temu dobro postępowania przygotowawczego, niektórych czynności procesowych z udziałem osób pozbawionych wolności, w tym zwłaszcza końcowego zaznajomienia z materiałami postępowania, należy, w miarę możliwości, dokonywać na terenie aresztu śledczego lub zakładu karnego.

§ 189

1. Prokurator udziela zgody na widzenie z tymczasowo aresztowanym lub jej odmawia, w formie zarządzenia.
2. Zarządzenie o zgodzie na widzenie, poza danymi określonymi w art. 94 k.p.k., powinno zawierać:
 - 1) imię i nazwisko oraz adres osoby odwiedzającej;
 - 2) numer dokumentu tożsamości;
 - 3) termin jego ważności;
 - 4) wskazanie stopnia pokrewieństwa z tymczasowo aresztowanym;
 - 5) określenie sposobu kontaktu z tymczasowo aresztowanym w trakcie widzenia;
 - 6) podpis prokuratora.
3. Oryginał zarządzenia o zgodzie na widzenie doręcza się osobie odwiedzającej, natomiast jego kopię pozostawia w aktach podręcznych.
4. Cenzurowania korespondencji podejrzanych tymczasowo aresztowanych innej niż wymieniona w art. 8 § 3, art. 102 pkt 11 i art. 103 ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks karny wykonawczy (Dz. U. poz. 557, z późn. zm.⁵⁴)) dokonuje prokurator, który prowadzi bądź nadzoruje postępowanie. Ocenzurowana korespondencja podlega oznakowaniu pieczęcią o treści: „Ocenzurowano, data... podpis...”. Pieczęć przystawia się na korespondencji.
5. Jeżeli korespondencja tymczasowo aresztowanego zawiera wiadomości mogące utrudnić postępowanie przygotowawcze, prokurator zarządza załączenie jej do akt sprawy, o czym zawiadamia nadawcę; nie dotyczy to korespondencji, którą można doręczyć adresatowi po usunięciu z niej takich wiadomości.
6. Korespondencję tymczasowo aresztowanych z organami powołanymi na podstawie ratyfikowanych przez Rzeczpospolitą Polską umów międzynarodowych dotyczących ochrony praw człowieka, Rzecznikiem Praw Obywatelskich, organami państwowymi i samorządowymi, obrońcą lub pełnomocnikiem będącym adwokatem lub radcą prawnym przesyła się niezwłocznie do adresata bez jej cenzurowania, umieszczając na kopercie adnotację „Bez cenzury” opatrzoną datą i podpisem.

§ 190

1. Prokurator niezwłocznie wydaje zarządzenie w przedmiocie wyrażenia zgody na korzystanie przez tymczasowo aresztowanego z aparatu telefonicznego, o czym powiadamia tymczasowo aresztowanego, jego obrońcę i administrację zakładu karnego.
2. Jeżeli tymczasowo aresztowany pozostaje do dyspozycji kilku organów, prokurator uzyskuje od każdego z tych organów stanowisko w przedmiocie wyrażenia zgody na korzystanie z aparatu telefonicznego lub w przedmiocie wyznaczenia organu uprawnionego do wyrażenia takiej zgody.

§ 191

1. W przypadku zwrotu sprawy przez sąd do uzupełnienia postępowania przygotowawczego przeciwko osobie uprzednio tymczasowo aresztowanej czas trwania tymczasowego aresztowania w postępowaniu przygotowawczym liczy się od daty wpływu akt do prokuratury po uprawomocnieniu się postanowienia o zwrocie sprawy, przy czym okresy tymczasowego aresztowania w postępowaniu przygotowawczym sumuje się.
2. Jeżeli sprawę przeciwko osobie tymczasowo aresztowanej przekazano do dalszego prowadzenia innej jednostce, o przekazaniu tymczasowo aresztowanego do dyspozycji tej jednostki powiadamia się administrację zakładu karnego lub aresztu śledczego, w którym podejrzany przebywa.

§ 192

Z wnioskiem o zastosowanie tymczasowego aresztowania w postępowaniu przygotowawczym wobec podejrzanego pozostającego na wolności, który w tej samej sprawie był przedtem aresztowany, prokurator występuje do sądu właściwego do dalszego stosowania lub przedłużenia tego środka.

§ 193

1. Jeżeli sąd wyda postanowienie o zwrocie sprawy prokuratorowi, a w sprawie tej nadal istnieją podstawy do utrzymania tymczasowego aresztowania, właściwy prokurator niezwłocznie po uprawomocnieniu się tego postanowienia, a jeszcze przed zwróceniem akt sprawy do prokuratury, występuje do sądu, przed którym toczy się postępowanie, z wnioskiem o przedłużenie stosowania tego środka nieprzekraczającego okresu, o którym mowa w art. 263 § 3 k.p.k.
2. Jeżeli oczekiwanie na uprawomocnienie się postanowienia o zwrocie sprawy powodowałoby zagrożenie upływu oznaczonego terminu tymczasowego aresztowania bądź niezachowanie terminu określonego w art. 263 § 6 k.p.k., prokurator uczestniczący w rozprawie lub posiedzeniu, na którym zapadła decyzja o zwrocie sprawy, wnosi o przedłużenie tymczasowego aresztowania przez sąd, przed którym toczy się postępowanie, bądź też o wystąpienie przez ten sąd z wnioskiem o jego przedłużenie na podstawie art. 263 § 4 k.p.k.

§ 194

O każdym przypadku tymczasowego aresztowania, którego czas trwania przekroczył 9 miesięcy, prokurator okręgowy zawiadamia prokuratora regionalnego, a naczelnik wydziału zamiejscowego – Zastępcę Prokuratora Generalnego do Spraw Przeszeczności Zorganizowanej i Korupcji, podając jednocześnie przewidywany termin zakończenia postępowania przygotowawczego.

§ 195

O każdym przypadku przedłużenia tymczasowego aresztowania na okres powyżej roku prokurator regionalny lub naczelnik wydziału zamiejscowego zawiadamia Prokuratora Krajowego.

§ 196

1. Odpis postanowienia o uchyleniu tymczasowego aresztowania w dniu jego wydania dostarcza się wraz z nakazem zwolnienia do zakładu karnego lub aresztu śledczego, w którym przebywa tymczasowo aresztowany.
2. Przepis ust. 1 stosuje się odpowiednio do zawiadomienia o przekazaniu tymczasowo aresztowanego do dyspozycji innego organu.
3. Administrację zakładu karnego lub aresztu śledczego należy również zawiadomić najpóźniej na 3 dni przed upływem terminu, do którego aresztowanie ma trwać, że prokurator nie będzie występował o jego przedłużenie. Zawiadomienie powinno mieć formę pisemną.
4. O uchyleniu tymczasowego aresztowania wobec osób podlegających obowiązkowi służby wojskowej powiadamia się odpowiednio właściwą wojskową komendę uzupełnień bądź wójta lub burmistrza (prezydenta miasta).

§ 197

1. Jeżeli zakaz opuszczania przez oskarżonego kraju jest połączony z zatrzymaniem paszportu lub innego dokumentu uprawniającego do przekroczenia granicy albo z zakazem wydania takiego dokumentu, odpis postanowienia w tym przedmiocie przesyła się organowi paszportowemu właściwemu ze względu na siedzibę jednostki, w której wydano postanowienie w tym zakresie, a w przypadku cudzoziemca – właściwemu urzędowi konsularnemu.
2. Zatrzymany paszport lub inny dokument upoważniający do przekroczenia granicy przechowuje się w szafie pancерnej znajdującej się w pomieszczeniu odpowiednio zabezpieczonym, wskazanym przez kierownika jednostki.
3. Zwrot dokumentów, o których mowa w ust. 2, następuje za pokwitowaniem.
4. W razie nieodebrania dokumentu, o którym mowa w ust. 2, w terminie 30 dni od doręczenia wezwania do jego odebrania, zatrzymany dokument należy zwrócić właściwemu ze względu na siedzibę jednostki organowi paszportowemu, a w przypadku cudzoziemca – właściwemu urzędowi konsularnemu, o czym należy pouczyć w wezwaniu.
5. Odpis postanowienia, o którym mowa w ust. 1, przesyła się Komendzie Głównej Straży Granicznej.
6. Odpisy postanowień o uchyleniu środka zapobiegawczego, o którym mowa w ust. 1, bądź jego zmianie przesyła się organom wymienionym w ust. 1 i 5.

§ 198

W przypadku zastosowania środka zapobiegawczego określonego w art. 276 k.p.k. odpis postanowienia o zawieszeniu podejrzanego w czynnościach służbowych lub w wykonywaniu zawodu albo zawierającego nakaz powstrzymania się od określonej działalności doręcza się pracodawcy lub właściwemu organowi samorządu zawodowego albo instytucji, a odpis postanowienia o nakazaniu powstrzymania się od prowadzenia określonego rodzaju pojazdów Komendzie Głównej Policji.

Oddział 3. List gończy

§ 199

1. Przed wydaniem postanowienia o poszukiwaniu podejrzanego listem gończym prokurator występuje do sądu z wnioskiem o zastosowanie tymczasowego aresztowania.
2. Do listu gończego dołącza się odpis postanowienia o tymczasowym aresztowaniu oraz nakaz przyjęcia podejrzanego do najbliższego, według miejsca jego zatrzymania, aresztu śledczego.
3. Odpisy postanowień o tymczasowym aresztowaniu i poszukiwaniu listem gończym, wraz z nakazem przyjęcia, przesyła się jednostce Policji właściwej ze względu na miejsce ostatniego zamieszkania lub pobytu podejrzanego.

§ 200

1. Po doprowadzeniu podejrzanego prokurator przesłuchuje go i w razie potrzeby występuje do sądu z wnioskiem o przedłużenie tymczasowego aresztowania. Jeżeli prokurator z takim wnioskiem nie wystąpi, to niezwłocznie uchyla tymczasowe aresztowanie oraz odwołuje list gończy.
2. W sytuacji, o której mowa w art. 279 § 4 k.p.k., decyzję, do którego z sądów doprowadzić podejrzanego, podejmuje się w porozumieniu ze wszystkimi prokuratorami, do których dyspozycji podejrzanym pozostaje. W przypadku braku porozumienia decyzję podejmuje prokurator, który pierwszy wydał list gończy.

§ 201

1. Jeżeli ustały przyczyny poszukiwania podejrzanego listem gończym, należy niezwłocznie odwołać poszukiwanie i zawiadomić o tym właściwą jednostkę Policji.
2. W przypadku uchylenia tymczasowego aresztowania należy także uchylić postanowienie o poszukiwaniu listem gończym oraz odwołać list gończy.

Oddział 4. Zabezpieczenie majątkowe

§ 202

W sprawach, o których mowa w art. 291 k.p.k., należy już w początkowym stadium postępowania przygotowawczego zbierać informacje o stanie majątkowym osoby podejrzanym oraz o rzeczach i prawach majątkowych podlegających zabezpieczeniu, a będących we władaniu innych osób.

§ 202a⁵⁵⁾

W razie potrzeby, gdy istnieją przesłanki do wydania postanowienia o zabezpieczeniu majątkowym, prokurator może zarządzić sporządzenie przez komornika sądowego protokołu stanu faktycznego, o którym mowa w art. 2 ust. 3 pkt 3 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. o komornikach sądowych i egzekucji (Dz. U. z 2016 r. poz. 1138 i 1358), dotyczącego mienia podejrzanego.

§ 203⁵⁶⁾

W razie potrzeby przed wydaniem postanowienia o zabezpieczeniu majątkowym prokurator przesłuchuje podejrzanego i inne osoby na okoliczności dotyczące ustalonego lub zajętego mienia.

§ 204

1. W postanowieniu o zabezpieczeniu majątkowym wymienia się wszystkie tytuły zabezpieczenia mające zastosowanie w sprawie oraz wskazuje się składniki majątkowe podlegające zajęciu.
2. Zakres zabezpieczenia na poczet grożącej grzywny oraz środków karnych powinien odpowiadać przewidywanemu wymiarowi tej kary lub środków karnych.

§ 205

1. Odpis postanowienia o zabezpieczeniu majątkowym doręcza się podejrzanemu za zwrotnym pokwitowaniem odbioru, które załącza się do akt postępowania przygotowawczego. Podejrzanemu, wobec którego zastosowano tymczasowe aresztowanie, odpis postanowienia doręcza się podczas przesłuchania lub za pośrednictwem administracji aresztu śledczego, natomiast podejrzanemu przebywającemu na wolności – za pośrednictwem organu egzekucyjnego.
2. Przesyłając organowi egzekucyjnemu postanowienie o zabezpieczeniu majątkowym do wykonania, prokurator w piśmie przewodnim wskazuje mienie podejrzanego ujawnione w toku postępowania przygotowawczego i miejsce, w którym ono się znajduje.

§ 206

Zajęte ruchomości, z wyjątkiem kosztowności, książeczek oszczędnościowych, kart płatniczych, pieniędzy i innych papierów wartościowych, można pozostawić u podejrzanego lub jego rodziny albo oddać na przechowanie osobie godnej zaufania. Dotyczy to zwłaszcza środków transportu, maszyn i urządzeń technicznych wymagających niezbędnej konserwacji.

§ 207

1. O wydaniu postanowienia o zabezpieczeniu w sprawie, w której dokonano tymczasowego zajęcia, zawiadamia się za zwrotnym pokwitowaniem odbioru osobę, której oddano zajęte ruchomości na przechowanie.
2. Jeżeli w sprawie, o której mowa w ust. 1, prokurator odstąpił od wydania postanowienia o zabezpieczeniu, o upadku tymczasowego zajęcia należy zawiadomić podejrzanego i osobę, której oddano zajęte ruchomości na przechowanie.

§ 208

Przepis § 163 stosuje się odpowiednio do przedmiotu zabezpieczenia majątkowego.

§ 209

O uchyleniu postanowienia o zabezpieczeniu zawiadamia się podejrzanego, osobę, której mienie zostało oddane na przechowanie, oraz organ egzekucyjny, któremu postanowienie przesłano do wykonania.

§ 210⁵⁷⁾

- § 1. Nadesłany przez organ egzekucyjny protokół dokonanego zajęcia mienia składa się do akt postępowania przygotowawczego, a jego kopię – do akt podręcznych. Jeżeli akta sprawy znajdują się już w sądzie, protokół należy przesłać sądowi w celu dołączenia do właściwych akt.
2. Przepis ust. 1 stosuje się odpowiednio do protokołu stanu faktycznego, o którym mowa w art. 2 ust. 3 pkt 3 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. o komornikach sądowych i egzekucji, sporządzonego przez komornika sądowego.

Rozdział 6.

Zawieszenie postępowania

§ 211

1. Jeżeli do czasu zakończenia śledztwa lub dochodzenia prowadzonego przeciwko kilku podejrzanym, wobec jednego z nich zachodzi przeszkoda uzasadniająca zawieszenie postępowania, przed sporządzeniem aktu oskarżenia, wniosku o wydanie wyroku skazującego, wniosku o warunkowe umorzenie postępowania lub wniosku przewidzianego w art. 324 § 1 k.p.k. należy wyłączyć sprawę tego podejrzanego do odrębnego postępowania, chyba że wyłączenie ograniczyłoby w sposób znaczny możliwość wyjaśnienia okoliczności sprawy.
2. W przypadku gdy wobec podejrzanych działających wspólnie odrębne postępowanie istotnie ograniczyłoby możliwość wyjaśnienia okoliczności sprawy, przeszkoda, o której mowa w ust. 1, po stronie jednego z podejrzanych może być podstawą zawieszenia postępowania w całości.
3. Przepisu ust. 2 nie stosuje się, jeżeli zawieszenie postępowania w całości rodziłoby duże prawdopodobieństwo niezakończenia postępowania prawomocnym orzeczeniem przed upływem terminu karalności czynu.

§ 212

1. Przed zatwierdzeniem postanowienia o zawieszeniu postępowania prokurator bada, czy zostały zebrane i zabezpieczone w sprawie wszystkie dostępne materiały dowodowe i czy podjęto niezbędne czynności w celu wykrycia i ujęcia podejrzanego.
2. Jeżeli prokurator uzna zawieszenie postępowania za przedwczesne, poleca uzupełnienie postępowania we wskazanym przez siebie kierunku.

§ 213

1. Zawieszając postępowanie z powodu nieujęcia podejrzanego, prokurator, w celu ustalenia miejsca jego pobytu, zarządza poszukiwania przez Policję lub inny uprawniony organ.
2. Zarządzenie o poszukiwaniu przesyła się do jednostki Policji lub organu właściwego ze względu na miejsce ostatniego zamieszkania lub pobytu podejrzanego.
3. Przepisy ust. 1 i 2 stosuje się odpowiednio w przypadku poszukiwania, o którym mowa w art. 278 k.p.k.

§ 214

W czasie zawieszenia postępowania przygotowawczego należy okresowo, nie rzadziej niż raz w ciągu 6 miesięcy, sprawdzać, czy przyczyny zawieszenia trwają nadal.

§ 215

1. Po ustaniu przyczyn zawieszenia postępowania prokurator niezwłocznie wydaje postanowienie o jego podjęciu.
2. Jeżeli ustały przyczyny, które spowodowały zarządzenie poszukiwania, należy je niezwłocznie odwołać i zawiadomić o tym właściwy organ.

Rozdział 7.

Zakończenie postępowania przygotowawczego

Oddział 1.

Zamknięcie postępowania przygotowawczego

§ 216

Czynności przewidziane w art. 321 § 1 k.p.k. przeprowadza się, gdy istnieją podstawy do sporządzenia i wniesienia do sądu aktu oskarżenia, wniosku o wydanie wyroku skazującego lub wniosku o warunkowe umorzenie postępowania bądź skierowania sprawy do sądu z wnioskiem o umorzenie postępowania i zastosowanie środków zabezpieczających.

§ 217

Dopuszczalne jest równoczesne zaznajomienie z materiałami postępowania więcej niż jednej uprawnionej osoby.

§ 218

1. Postanowienia o zamknięciu postępowania nie wydaje się przed rozpoznaniem zgłoszonych wniosków o jego uzupełnienie.
2. Niezależnie od liczby podejrzanych wydaje się jedno postanowienie o zamknięciu postępowania.

Oddział 2.

Umorzenie postępowania przygotowawczego

§ 219

Umarzając postępowanie przygotowawcze na podstawie art. 322 k.p.k., jako przyczynę umorzenia można wskazać także:

- 1) niewykrycie sprawcy przestępstwa;
- 2) okoliczność, że podejrzany nie popełnił zarzucanego mu przestępstwa;
- 3) brak interesu społecznego w kontynuowaniu ścigania z urzędu albo w objęciu ściganiem z urzędu.

§ 220

1. Śledztwo lub dochodzenie może być umorzone w całości lub w części. Umorzenie w części może dotyczyć osób lub zarzuconych czynów objętych postępowaniem.
2. Jeżeli stwierdzono, że podejrzany nie popełnił zarzucanego mu przestępstwa, a jednocześnie nie wykryto sprawcy, w postanowieniu wymienia się obie przyczyny umorzenia postępowania.

§ 221

1. W rozstrzygnięciu (sentencji) postanowienia o umorzeniu śledztwa lub dochodzenia należy przytoczyć opis czynu w postaci ustalonej w toku postępowania, odpowiadającą mu kwalifikację prawną, a także przyczynę i podstawę prawną umorzenia.
2. W uzasadnieniu postanowienia o umorzeniu należy wymienić osoby, przeciwko którym toczyło się postępowanie, oraz przedstawione im zarzuty albo czyny będące jego przedmiotem, zwięźle przedstawić czynności, jakich dokonano, i poczynione na ich podstawie ustalenia, ocenić zebrane dowody oraz wskazać podstawy faktyczne i prawne, które zadecydowały o umorzeniu.

§ 222

Po wydaniu lub zatwierdzeniu postanowienia o umorzeniu śledztwa albo dochodzenia prokurator niezwłocznie podejmuje decyzję o uchyleniu zastosowanych środków zapobiegawczych oraz w przedmiocie dowodów rzeczowych, z zastrzeżeniem art. 325e § 2 zdanie drugie k.p.k.

§ 223

Jeżeli w wyniku śledztwa lub dochodzenia prowadzonego przeciwko więcej niż jednemu podejrzanemu zachodzą podstawy do wystąpienia z wnioskiem o wydanie wyroku skazującego, warunkowego umorzenia postępowania lub umorzenia postępowania przygotowawczego i orzeczenia środka zabezpieczającego w stosunku do jednego lub niektórych z nich, a co do innych należy sporządzić akt oskarżenia, prokurator wyłącza postanowieniem sprawę w odpowiedniej części do odrębnego prowadzenia.

Oddział 3. Akt oskarżenia

§ 224

1. Prokurator, stosując art. 331 k.p.k., jest obowiązany do podjęcia, w terminach wskazanych w tym przepisie, właściwych decyzji procesowych co do wszystkich podejrzanych i zarzuconych im czynów.
- 1a.⁵⁸⁾ Przed skierowaniem aktu oskarżenia do sądu materiały dotyczące nieustalonych sprawców należy wyłączyć do odrębnego postępowania.
2. Akt oskarżenia w sprawach wieloosobowych, wieloczynowych lub o skomplikowanym stanie faktycznym lub prawnym, sporządzony w dochodzeniu przez prokuratora, powinien zawierać uzasadnienie.

§ 225

W akcie oskarżenia, oprócz tytułu i daty oraz danych wymienionych w art. 119 § 1 k.p.k. i art. 332 k.p.k., należy:

- 1) w nagłówku podać imię i nazwisko osoby objętej oskarżeniem, ze wskazaniem kwalifikacji prawnej zarzucanego jej czynu;
- 2) w przypadku objęcia oskarżeniem kilku osób, wymienić w kolejności sprawców, podżegaczy, pomocników i inne osoby, których przestępstwo pozostaje w ścisłym związku z przestępstwem sprawcy, zamieszczając po danych o osobie każdego z nich stawiane im zarzuty w porządku chronologicznym tak, aby czyny zagrożone oczywiście surowszymi karami poprzedzały inne zarzuty;
- 3) w przypadku sporządzenia osobnych konkluzji w odniesieniu do poszczególnych oskarżonych wymienić w każdej z nich imiona i nazwiska wszystkich współsprawców objętych aktem oskarżenia; jeżeli jednak przeciwko współsprawcy toczy się odrębne postępowanie, jego nazwiska nie zamieszcza się w konkluzji, podając je tylko w uzasadnieniu.

§ 226

Wskazanie sądu właściwego do rozpoznania sprawy następuje przez wymienienie nazwy sądu i jego siedziby oraz powołanie przepisów uzasadniających właściwość rzeczową i miejscową.

§ 227

1. W uzasadnieniu aktu oskarżenia należy również wskazać, w jakiej części wyłączono sprawy poszczególnych osób lub o poszczególne czyny do odrębnego postępowania lub postępowanie umorzono.
2. W uzasadnieniu, a także liście, wykazie i wniosku, wymienionych w art. 333 k.p.k., należy podać numery kart akt sprawy dotyczące powołanego dowodu lub osoby.

§ 228

1. Akt oskarżenia przesyła do sądu odpowiednio Prokurator Krajowy, naczelnik wydziału zamiejscowego, prokurator regionalny, prokurator okręgowy lub prokurator rejonowy.
2. W piśmie do sądu należy zamieścić informację o:
 - 1) wysłaniu zawiadomień, o których mowa w art. 334 § 3 k.p.k., z podaniem ich daty;
 - 2) przekazaniu tymczasowo aresztowanego do dyspozycji sądu;
 - 3) miejscu przechowywania i o przekazaniu do dyspozycji sądu dowodów rzeczowych, których nie dołączono do akt sprawy, oraz o dokonanym zabezpieczeniu majątkowym;
 - 4) prokuratorze wyznaczonym jako referent sądowy sprawy.
3. W piśmie, o którym mowa w ust. 2, należy również zamieścić wzmiankę o złożeniu wniosku, o którym mowa w art. 49a k.p.k.
4. W przypadku wystąpienia do innej jednostki o udzielenie pomocy prawnej polegającej na wykonywaniu funkcji oskarżyciela publicznego zawiadamia się o tym sąd. Kierownik jednostki wezwanej niezwłocznie wskazuje sądowi referenta sądowego sprawy.

§ 229

1. Przesyłając akt oskarżenia do sądu, należy dołączyć także po jednym odpisie aktu oskarżenia dla każdego obrońcy oskarżonego.
2. Zwrotne pokwitowanie odbioru zawiadomień, o których mowa w art. 334 § 3 k.p.k., przesyła się niezwłocznie po ich otrzymaniu do sądu w ślad za aktem oskarżenia.

§ 230

1. Przekazanie tymczasowo aresztowanego do dyspozycji sądu następuje równocześnie z przesłaniem aktu oskarżenia. O przesłaniu aktu oskarżenia i przekazaniu tymczasowo aresztowanego do dyspozycji sądu powiadamia się dyrektora zakładu karnego lub aresztu śledczego, w którym tymczasowo aresztowany przebywa.
2. W przypadku zastosowania w postępowaniu przygotowawczym poręczenia lub dozoru Policji, o przesłaniu do sądu aktu oskarżenia należy zawiadomić poręczającego lub jednostkę organizacyjną Policji sprawującą dozór nad podejrzanym.

§ 231

Przepisy niniejszego oddziału stosuje się odpowiednio do wniosku o warunkowe umorzenie postępowania, wniosku o wydanie wyroku skazującego oraz wniosku o umorzenie postępowania przygotowawczego i orzeczenie środka zabezpieczającego.

Oddział 4.

Konsensualne zakończenie postępowania

§ 232

Zgodę na warunki skazania podejrzany wyraża w protokole przesłuchania podejrzanego lub w protokole końcowego zaznajomienia go z materiałami postępowania albo w odrębnym piśmie.

§ 233

1. Jeżeli po dokonaniu uzgodnień, o których mowa w art. 335 § 1 lub 2 k.p.k., nastąpi zmiana lub uzupełnienie zarzutów podejrzanemu, należy dokonać ponownych uzgodnień w tym zakresie.
2. Pouczenie o treści art. 447 § 5 k.p.k. podejrzany potwierdza własnoręcznym podpisem.

§ 234

Niewyrażenie sprzeciwu wobec wniosku oskarżonego, o którym mowa w art. 338a k.p.k. oraz w art. 387 k.p.k., jest możliwe jedynie wtedy, gdy nie zaprzecza on popełnieniu zarzuconego mu czynu, okoliczności popełnienia przestępstwa i wina oskarżonego nie budzą wątpliwości, a proponowany wymiar kary lub innych środków jest zgodny z ustawowymi dyrektywami ich wymiaru.

§ 235

Wyrażenie zgody lub niewyrażenie sprzeciwu wobec wniosku oskarżonego o zamieszczenie w wyroku rozstrzygnięcia o zwolnieniu w całości lub w części z kosztów sądowych może nastąpić wyłącznie w przypadku zaistnienia okoliczności określonych w art. 624 § 1 k.p.k.

Rozdział 8.

Nadzór procesowy prokuratora nad postępowaniem przygotowawczym

§ 236

Nadzór prokuratora nad postępowaniem przygotowawczym dotyczy również czynności procesowych dokonywanych na podstawie art. 308 § 1 k.p.k.

§ 237

Obowiązkiem prokuratora sprawującego nadzór nad postępowaniem przygotowawczym jest zapewnienie sprawnego i zgodnego z przepisami procedury karnej oraz niniejszego rozporządzenia przebiegu tego postępowania.

§ 238

1. Powierzając Policji lub innym uprawnionym organom przeprowadzenie śledztwa w całości albo w określonym zakresie, prokurator udziela wytycznych oraz określa termin do przedstawienia planu śledztwa albo planu czynności śledczych, jeżeli zachodzi potrzeba jego sporządzenia. Plan ten podlega kontroli prokuratora, który w razie potrzeby dokonuje w nim zmian i uzupełnień oraz wskazuje czynności procesowe, których dokona sam lub w których chce uczestniczyć.
2. W szczególnie uzasadnionych przypadkach, gdy nie zachodzi przesłanka z art. 315 § 2 k.p.k., prokurator może zastrzec, że dopuszczenie stron do udziału w czynnościach śledczych wymaga jego zgody.

§ 239 Prokurator, sprawując nadzór nad postępowaniem w sprawach, w których Policja wszczęła dochodzenie z własnej inicjatywy, ocenia prawidłowość przebiegu postępowania przy zapoznawaniu się z aktami sprawy, zwłaszcza przy rozpoznawaniu wniosków o przedłużenie okresu dochodzenia.

§ 240

Zapoznając się z aktami sprawy i oceniając przebieg postępowania, prokurator zwraca uwagę na realizację celów i zadań postępowania przygotowawczego, a w szczególności na:

- 1) szybkość i trafność podejmowania pierwszych czynności po otrzymaniu zawiadomienia o przestępstwie;
- 2) przestrzeganie zakresu czynności i terminu postępowania sprawdzającego;
- 3) zasadność wszczęcia dochodzenia;
- 4) prawidłową realizację kierunku postępowania;
- 5) prawidłowość przeprowadzenia i udokumentowania dowodów;

- 6) szybkość postępowania, a zwłaszcza koncentrację czynności;
- 7) prawidłowość przeprowadzenia czynności związanych z przedstawieniem, uzupełnieniem lub zmianą zarzutów;
- 8) prawidłowość decyzji o zatrzymaniu osób podejrzanych oraz zawiadomienia prokuratora o tych decyzjach;
- 9) procesową potrzebę stosowania środków zapobiegawczych i zabezpieczenia majątkowego;
- 10) zakres przedmiotowy i podmiotowy postępowania;
- 11) należyte wyjaśnienie okoliczności sprawy;
- 12) realizację uprawnień procesowych uczestników postępowania;
- 13) sprawdzenie wyjaśnień podejrzanych;
- 14) przestrzeganie okresów śledztwa i dochodzenia;
- 15) ujawnienie okoliczności sprzyjających popełnieniu przestępstwa;
- 16) dostosowanie do potrzeb konkretnej sprawy sposobu gromadzenia dowodów, przeprowadzenie ich w odpowiednim czasie i w odpowiedniej kolejności;
- 17) prawidłowość czynności związanych z zamknięciem postępowania;
- 18) prawidłowość prowadzenia akt sprawy, a w szczególności przejrzystość ułożenia materiałów, numerację kart i szatę graficzną.

§ 241

1. W razie potrzeby prokurator sprawujący nadzór nad postępowaniem zastrzega swój udział w czynnościach procesowych, osobiste ich przeprowadzenie bądź przejęcie sprawy do swego prowadzenia.
2. Jeżeli dobro śledztwa lub dochodzenia wymaga zmiany prowadzącego postępowanie przygotowawcze, prokurator zwraca się o to do jego przełożonego służbowego.
3. W przypadku uznania, że dany organ nie daje gwarancji prawidłowego przeprowadzenia postępowania, prokurator przejmuje śledztwo lub dochodzenie do swego prowadzenia.

§ 242

Nadzór prokuratora, o którym mowa w art. 326 § 3 pkt 4 k.p.k., dotyczy także sytuacji, gdy prokurator rozpoznaje zażalenie w przypadkach określonych w art. 465 § 3, art. 466 § 1 i art. 467 § 1 k.p.k.

§ 243

Zatwierdzanie decyzji procesowych sporządzonych przez Policję lub inne uprawnione organy następuje na oryginale i odpisie dokumentu, ze wskazaniem imienia, nazwiska i stanowiska służbowego prokuratora oraz daty. Odpis zatwierdzonego dokumentu załącza się do akt podręcznych.

§ 244

Jeżeli postanowienie o odmowie wszczęcia albo o umorzeniu śledztwa lub dochodzenia wymaga zmiany, prokurator zwraca je organowi prowadzącemu postępowanie w celu jej dokonania lub sam sporządza postanowienie.

§ 245

Jeżeli akt oskarżenia sporządzony przez Policję w dochodzeniu nie odpowiada wymaganiom ustawowym, prokurator poleca poprawić go lub sam go sporządza albo wydaje postanowienie, o którym mowa w art. 331 § 1 k.p.k.

§ 246

Spostrzeżenia i uwagi dotyczące sposobu prowadzenia postępowania przygotowawczego, wynikające z nadzoru, prokurator sprawujący nadzór przekazuje kierownikowi właściwej jednostki organizacyjnej Policji albo kierownikowi jednostki organizacyjnej innego uprawnionego organu, a w rażących przypadkach niewykonania polecenia prokuratora w postępowaniu przygotowawczym, występuje do przełożonego funkcjonariusza z żądaniem wszczęcia przeciwko niemu postępowania służbowego lub dyscyplinarnego.

§ 247

Przepisy niniejszego rozdziału stosuje się odpowiednio do nadzoru prokuratora nad postępowaniem przygotowawczym prowadzonym przez inne uprawnione organy.

§ 248

Prokurator rejonowy lub prokurator przez niego wyznaczony co najmniej raz w roku dokonuje kontroli dochodzeń prowadzonych przez inne organy posiadające uprawnienia oskarżycieli publicznych i w razie potrzeby udziela im niezbędnych wskazań.

Rozdział 9. Terminy i zażalenia

§ 249

Do okresu postępowania przygotowawczego nie wlicza się czasu, jaki upływa:

- 1) od dnia skierowania sprawy do postępowania mediacyjnego do dnia wpływu sprawy do prokuratury po zakończeniu tego postępowania;
- 2) od dnia wydania postanowienia o zawieszeniu postępowania do dnia jego podjęcia;
- 3) od dnia wydania postanowienia o zamknięciu śledztwa lub dochodzenia, a jeżeli w dochodzeniu nie wydano postanowienia o jego zamknięciu od dnia wniesienia aktu oskarżenia do sądu – do dnia wpływu akt sprawy z sądu, w której wydano postanowienie o zwrocie sprawy na podstawie art. 344a § 1 k.p.k.;
- 4) od dnia wydania postanowienia o umorzeniu postępowania przygotowawczego do dnia:
 - a) wydania przez prokuratora postanowienia o uwzględnieniu zażalenia na postanowienie o umorzeniu postępowania na podstawie art. 463 § 1 k.p.k. w związku z art. 465 § 1 k.p.k.,
 - b) wpływu akt sprawy z sądu po uchyleniu postanowienia o umorzeniu postępowania,
 - c) wydania postanowienia o podjęciu na nowo lub wznowieniu umorzonego postępowania na podstawie art. 327 § 1 k.p.k. albo art. 327 § 2 k.p.k.,
 - d) wydania przez Prokuratora Generalnego postanowienia o uchyleniu prawomocnego postanowienia o umorzeniu postępowania przygotowawczego na podstawie art. 328 k.p.k.;
- 5)⁵⁹⁾ od dnia skierowania do sądu wniosku, o którym mowa w art. 335 § 1 k.p.k., do dnia wpływu akt sprawy z sądu, w której wydano postanowienie o zwrocie sprawy na podstawie art. 343 § 7 k.p.k.

§ 250

Jeżeli zażalenie nie odpowiada wymogom formalnym, a zwłaszcza nie wskazuje przedmiotu zaskarżenia, prokurator wzywa wnoszącego do usunięcia braku w określonym terminie. Wezwanie doręcza się wnoszącemu z pouczeniem o skutkach procesowych nieusunięcia braku.

§ 251

Po otrzymaniu zażalenia na postanowienie w przedmiocie środka zapobiegawczego oraz w przedmiocie zabezpieczenia majątkowego prokurator, nie dostrzegając możliwości uchylenia lub zmiany tych postanowień, niezwłocznie przesyła zażalenie wraz z aktami sądowi, który wydał zaskarżone orzeczenie bądź jest właściwy do rozpoznania zażalenia, i przedstawia uzasadniony wniosek o podjęcie stosownego rozstrzygnięcia.

§ 252

1. Uznając, że nie ma podstaw do uwzględnienia zażalenia na postanowienie zamykające drogę do wydania wyroku, prokurator jest obowiązany przedstawić je niezwłocznie właściwemu sądowi wraz z aktami sprawy i wnioskiem zawierającym jego stanowisko co do zasadności zażalenia.
2. Przed dokonaniem czynności, o których mowa w ust. 1, prokurator może osobiście przedsięwziąć lub zlecić Policji albo innemu uprawnionemu organowi sprawdzenie nowych istotnych faktów i dowodów, na które powołuje się wnoszący zażalenie.

Rozdział 10.

Podjęcie na nowo i wznowienie umorzonego postępowania oraz uchylenie lub zmiana prawomocnego postanowienia o umorzeniu postępowania

§ 253

1. Postanowienie o podjęciu na nowo umorzonego śledztwa lub dochodzenia należy wydać niezwłocznie po ujawnieniu okoliczności wskazujących, że umorzenie postępowania było niezasadne.
2. Do podjęcia na nowo umorzonego postępowania nie jest wymagane ujawnienie się nowych faktów lub dowodów.

§ 254

Podjąć na nowo umorzone śledztwo lub dochodzenie może prokurator, który wydał lub zatwierdził postanowienie o umorzeniu postępowania przygotowawczego, a także prokurator przełożony.

§ 255

1. W uzasadnieniu postanowienia o podjęciu na nowo lub wznowieniu umorzonego postępowania należy wskazać okoliczności stanowiące podstawę jego wydania.
2. O podjęciu na nowo i o wznowieniu umorzonego postępowania zawiadamia się pokrzywdzonego oraz instytucję państwową, samorządową lub społeczną, która złożyła zawiadomienie o przestępstwie, a o wznowieniu również podejrzanego.

§ 256

1. Odpowiedzi na pismo zawierające żądanie wszczęcia lub podjęcia na nowo umorzonego postępowania przygotowawczego w sprawie, w której uprawomocniło się postanowienie o odmowie wszczęcia postępowania przygotowawczego albo o umorzeniu śledztwa lub dochodzenia, jeżeli nie uzasadnia wszczęcia lub podjęcia na nowo umorzonego postępowania, udziela kierownik jednostki, w której wydano lub zatwierdzono postanowienie o odmowie wszczęcia postępowania albo o jego umorzeniu. W odpowiedzi należy odnieść się do okoliczności podniesionych w piśmie.
2. W przypadku złożenia ponownego żądania w tym przedmiocie właściwy prokurator, nie uwzględniając żądania, przekazuje pismo prokuratorowi nadrzędnemu nad tym, który wydał lub zatwierdził postanowienie. Jeżeli wniosek nie zawiera żadnych nowych okoliczności podważających zasadność podjętej decyzji, prokurator nadrzędny udziela składającemu pismo odpowiedzi, informując go o braku podstaw do wszczęcia albo podjęcia na nowo umorzonego postępowania przygotowawczego. Odpowiedź powinna zawierać informację o pozostawieniu bez odpowiedzi następnych pism w tej sprawie, jeżeli nie zostaną przedstawione nowe okoliczności, podważające zasadność prawomocnego postanowienia o odmowie wszczęcia albo o umorzeniu postępowania przygotowawczego. Przepis ust. 1 zdanie drugie stosuje się odpowiednio.
3. Pismo kwestionujące zasadność prawomocnego postanowienia o umorzeniu postępowania przygotowawczego przeciwko osobie, będące co do istoty wnioskiem o wznowienie postępowania, przekazuje się do rozpoznania prokuratorowi nadrzędnemu nad prokuratorem, który wydał lub zatwierdził to postanowienie. Pismo informujące o braku podstaw do wydania postanowienia w trybie art. 327 § 2 k.p.k. powinno zawierać także informację o możliwości pozostawienia bez odpowiedzi następnych pism w tej sprawie, jeżeli nie zostaną przedstawione w nich nowe okoliczności uzasadniające wznowienie postępowania.
4. Jeżeli pismo zawiera wniosek o wydanie postanowienia przewidzianego w art. 328 k.p.k. lub potrzeba taka wyłoni się w toku badania sprawy, pismo wraz z aktami i stosownym wnioskiem prokuratora regionalnego przekazuje się Prokuratorowi Krajowemu. Pismo informujące o braku podstaw do wydania postanowienia na podstawie art. 328 k.p.k. podpisuje dyrektor lub zastępca dyrektora właściwego departamentu Prokuratury Krajowej.
5. Pismo z wnioskiem, o którym mowa w ust. 4, naczelnik wydziału zamiejscowego przekazuje Dyrektorowi Departamentu do Spraw Przeszłości Zorganizowanej i Korupcji Prokuratury Krajowej.

Rozdział 11.

Postępowanie w sprawach z oskarżenia prywatnego

§ 257

Jeżeli zawiadomienie o przestępstwie ściganym z oskarżenia prywatnego nie daje podstaw do wszczęcia postępowania z urzędu, prokurator wydaje postanowienie o odmowie wszczęcia postępowania. Pokrzywdzonego poucza się o prawie do złożenia aktu oskarżenia, ze wzmianką, że w przypadku wniesienia przez niego prywatnego aktu oskarżenia materiały sprawy zostaną na jego żądanie przesłane sądowi.

§ 258

Jeżeli dowody zebrane w toku postępowania przygotowawczego nie potwierdzają oceny, o której mowa w art. 60 § 1 k.p.k., prokurator wydaje postanowienie o umorzeniu postępowania z uwagi na brak interesu społecznego w kontynuowaniu ścigania z urzędu. Przepis § 257 zdanie drugie stosuje się odpowiednio.

§ 259

Jeżeli w toku postępowania przygotowawczego wszczętego o przestępstwo ścigane z oskarżenia publicznego okaże się, że czyn będący przedmiotem postępowania jest przestępstwem ściganym z oskarżenia prywatnego, a interes społeczny nie wymaga ścigania z urzędu, prokurator wydaje postanowienie o umorzeniu postępowania z uwagi na brak interesu społecznego w objęciu ścigania z urzędu. W uzasadnieniu postanowienia należy wykazać brak w czynie znamion przestępstwa ściganego z oskarżenia publicznego oraz brak interesu społecznego w ściganiu sprawcy z urzędu. Przepis § 257 zdanie drugie stosuje się odpowiednio.

Dział IV.
Współpraca międzynarodowa w sprawach karnych

Rozdział 1.
Pomoc prawna

Oddział 1.
Występowanie o zagraniczną pomoc prawną

§ 260

1. Wniosek o udzielenie pomocy prawnej w sprawie karnej sporządza się w języku polskim. Wniosek podpisuje Dyrektor Departamentu do Spraw Przestępczości Zorganizowanej i Korupcji Prokuratury Krajowej, naczelnik Wydziału Spraw Wewnętrznych Prokuratury Krajowej, naczelnik właściwego wydziału zamiejscowego, prokurator regionalny lub okręgowy oraz opatruje się pieczęcią urzędową prokuratury.
2. We wniosku należy przytoczyć dokładny adres jednostki wraz z numerami telefonu i faksu, sygnaturę sprawy, dane personalne i adresy podejrzanych i świadków, z których udziałem mają być przeprowadzone czynności, a także określić zwięźle stan faktyczny sprawy ze wskazaniem kwalifikacji prawnej czynu, którego postępowanie dotyczy, oraz wskazać czynności wraz z uzasadnieniem konieczności ich przeprowadzenia.
3. Jeżeli wniosek dotyczy czynności z udziałem osób przebywających za granicą, należy wskazać dane umożliwiające organowi państwa obcego ich identyfikację, a w dalszej kolejności – miejsce pobytu.

§ 261

1. Wniosek o przesłuchanie osoby zawiera katalog skierowanych do niej pytań.
2. W przypadku wnoszenia o przesłuchanie osoby w charakterze świadka należy jednocześnie zwrócić się do organu państwa obcego z prośbą o uprzedzenie jej o treści art. 233 k.k. oraz w razie potrzeby o zapoznanie z treścią art. 182 k.p.k. lub art. 183 § 1 k.p.k.
3. W przypadku wnoszenia o przesłuchanie podejrzanego należy zwrócić się do organu państwa obcego z prośbą o uprzednie pouczenie go o obowiązkach i przysługujących mu uprawnieniach.

§ 262

Jeżeli wniosek zawiera prośbę o przesłuchanie świadka lub biegłego w formie wideokonferencji, powinno się dodatkowo wskazać organ i nazwiska osób, które będą przeprowadzały czynność, oraz przyczyny, dla których nie jest pożądane lub możliwe osobiste stawiennictwo świadka lub biegłego.

§ 263

Jeżeli wniosek zawiera prośbę o przesłuchanie świadka lub biegłego w formie konferencji telefonicznej, wskazuje się również – oprócz danych wymienionych w § 262 – informację o tym, że świadek lub biegły wyraża gotowość do udziału w czynności w takiej formie.

§ 264

Do wniosku dołącza się wyciąg z powołanych w nim przepisów k.k. łącznie z przepisami dotyczącymi przedawnienia, z powołanych przepisów k.p.k. i innych ustaw, jeżeli ich treść nie została przytoczona.

§ 265

1. Jeżeli umowa lub porozumienie przewiduje bezpośrednią wymianę wniosków o pomoc prawną pomiędzy właściwymi organami państw obcych, wniosek taki powinien być zaadresowany do odpowiedniej jednostki prokuratury lub innego właściwego organu za granicą i powoływać się na postanowienia stosownej umowy lub porozumienia.
2. Jeżeli umowa o obrocie prawnym nie przewiduje bezpośredniej wymiany wniosków o pomoc prawną pomiędzy właściwymi organami państw obcych, wniosek taki przesyła się w dwóch egzemplarzach bez wskazania adresata i bez powoływania podstawy prawnej do Prokuratury Krajowej, która przesyła go do właściwego organu państwa obcego.

§ 266

Wniosek o pomoc prawną polegający na przesłuchaniu obywatela polskiego w charakterze podejrzanego, świadka lub biegłego, Dyrektor Departamentu do Spraw Przestępczości Zorganizowanej i Korupcji Prokuratury Krajowej, naczelnik Wydziału Spraw Wewnętrznych Prokuratury Krajowej, naczelnik właściwego wydziału zamiejscowego, prokurator regionalny lub prokurator okręgowy przesyła bezpośrednio do właściwego urzędu konsularnego.

§ 267

1. W sprawach skomplikowanych lub szczególnej wagi prokurator może zwrócić się o dopuszczenie go przez organ państwa obcego do udziału w czynnościach wymienionych we wniosku.

2. Wyjazd prokuratora w celu wzięcia udziału w czynnościach przeprowadzanych za granicą wymaga zgody Prokuratora Krajowego w sprawach prowadzonych w komórkach organizacyjnych Prokuratury Krajowej, prokuratora regionalnego w sprawach własnych lub prokuratora okręgowego w sprawach własnych i prokuratorów rejonowych.

§ 268

1. Doręczenie pism osobom przebywającym na terytorium państwa, z którym Rzeczpospolita Polska zawarła umowę o obrocie prawnym, odbywa się w trybie przewidzianym w tej umowie.
2. Jeżeli osoba przebywa na terytorium państwa, z którym Rzeczpospolita Polska nie zawarła umowy o obrocie prawnym, dokumenty doręcza się wraz z tłumaczeniem za pośrednictwem operatora pocztowego za zwrotnym pokwitowaniem odbioru.

§ 269

1. Wniosek o powołanie wspólnego zespołu śledczego, o którym mowa w art. 589c k.p.k., Dyrektor Departamentu do Spraw Przestępczości Zorganizowanej i Korupcji Prokuratury Krajowej, naczelnik właściwego wydziału zamiejscowego, prokurator regionalny lub okręgowy kieruje drogą służbową do Prokuratora Generalnego za pośrednictwem Prokuratora Krajowego.
2. Wniosek, o którym mowa w ust. 1, powinien określać przesłanki uzasadniające powołanie zespołu polskiego, przewidziane w art. 589c § 1 k.p.k., a także elementy, które powinno zawierać porozumienie o powołaniu takiego zespołu, wymienione w art. 589b § 3 k.p.k.

§ 270

1. Tryb określony w § 269 ust. 1 stosuje się także w przypadku delegowania prokuratora do zespołu, o którym mowa w art. 589d § 1 k.p.k., chyba że wniosek o delegowanie właściwy organ państwa współpracującego skieruje bezpośrednio do Prokuratora Generalnego lub Prokuratora Krajowego.
2. W przypadku wystąpienia okoliczności, o których mowa w art. 589e § 1 k.p.k., prokurator uczestniczący w pracach zespołu przedstawia niezwłocznie prokuratorowi przełożonemu informację na piśmie.

Oddział 2.

Wykonywanie wniosków o udzielenie pomocy prawnej

§ 271

1. Czynności w ramach pomocy prawnej przeprowadza prokurator Departamentu do Spraw Przestępczości Zorganizowanej i Korupcji Prokuratury Krajowej, prokurator Wydziału Spraw Wewnętrznych Prokuratury Krajowej, prokurator właściwego wydziału zamiejscowego, prokurator właściwej prokuratury regionalnej lub prokurator właściwej prokuratury okręgowej.
2. W uzasadnionych przypadkach, w szczególności gdy przemawiają za tym względy ekonomiki procesowej, czynności, o których mowa w ust. 1, mogą wykonywać prokuratorzy właściwej prokuratury rejonowej lub jednostki Policji pod nadzorem jednostki przekazującej.

§ 272

Protokoły czynności przeprowadzanych w ramach realizacji wniosku o udzielenie pomocy prawnej sporządza się w języku polskim, bez skrótów i poprawek, i opatruje pieczęcią urzędową. Protokołów nie należy sporządzać odrębnie. Oryginały przekazywane są stronie wzywającej, zaś odpisy pozostawia się w aktach podręcznych prokuratora.

§ 273

Jeżeli otrzymany wniosek zawiera prośbę o dokonanie czynności poza właściwością miejscową danej jednostki, wniosek taki należy niezwłocznie przekazać właściwemu wydziałowi zamiejscowemu, właściwej prokuraturze regionalnej lub okręgowej, z jednoczesnym powiadomieniem o tym strony wzywającej.

§ 274

W przypadku otrzymania wniosku niezawierającego informacji umożliwiających jego wykonanie należy zwrócić się do strony wzywającej o jego uzupełnienie lub wyjaśnienia w tym zakresie.

§ 275

Wniosek organu państwa obcego o dopuszczenie do udziału w czynnościach jego przedstawiciela rozpoznaje Dyrektor Departamentu do Spraw Przestępczości Zorganizowanej i Korupcji Prokuratury Krajowej, naczelnik Wydziału Spraw Wewnętrznych Prokuratury Krajowej, naczelnik właściwego wydziału zamiejscowego, prokurator regionalny lub prokurator okręgowy właściwy dla miejsca dokonania tych czynności.

Rozdział 2.

Przejęcie i przekazanie ścigania karnego

§ 276

Po zakończeniu postępowania przejętego przez polskie organy wymiaru sprawiedliwości na podstawie wniosku skierowanego przez państwo obce, odpis prawomocnej decyzji należy przesłać zagranicznemu organowi sądowemu za pośrednictwem Prokuratury Krajowej lub bezpośrednio, gdy taki tryb porozumiewania się wynika z umowy międzynarodowej lub porozumienia.

§ 277

1. Wniosek o przejęcie ścigania karnego kierowany do państwa obcego przez polskie organy wymiaru sprawiedliwości, o którym mowa w art. 591 § 1 k.p.k., zawiera:
 - 1) oznaczenie organu wzywającego, włącznie ze wskazaniem numeru telefonu i faksu, a w miarę możliwości także osoby wyznaczonej do kontaktu oraz jej adresu poczty elektronicznej;
 - 2) przedmiot i podstawę wniosku;
 - 3) imię, nazwisko, datę i miejsce urodzenia, obywatelstwo, miejsce zamieszkania lub pobytu oraz imiona rodziców podejrzanego;
 - 4) zwięzły opis stanu faktycznego oraz informacje dotyczące rozmiaru szkody.
2. Do wniosku dołącza się akta sprawy zawierające uwierzytelnione odpisy materiału dowodowego oraz wyciągi z przepisów karnych dotyczących kwalifikacji czynu będącego przedmiotem postępowania oraz przedawnienia karalności czynu.
3. W przypadku akt przekazywanych za granicę za pośrednictwem Prokuratury Krajowej, należy przygotować dwa egzemplarze uwierzytelnionych odpisów oraz w razie wątpliwości uzgodnić z Prokuraturą Krajową sposób przekazania dowodów rzeczowych.
4. Wniosek podlega tłumaczeniu przez tłumacza przysięgłego na język urzędowy państwa wezwanego lub inny wskazany język, chyba że umowa międzynarodowa lub porozumienie stanowi inaczej. Załączniki do wniosku tłumaczy się tylko wtedy, gdy umowa lub porozumienie tak stanowi.

§ 278

1. Do akt sprawy przekazywanego postępowania karnego należy dołączyć udokumentowany wniosek pokrzywdzonego o naprawienie szkody wyrządzonej przestępstwem, o ile taki wniosek został złożony.
2. W sprawie, w której przejęte postępowanie karne zawiera wniosek pokrzywdzonego o naprawienie szkody, należy, kierując do sądu akt oskarżenia, wnieść i popierać ten wniosek.

§ 279

1. W razie uwzględnienia wniosku o przejęcie ścigania przez organy państwa obcego wobec osoby tymczasowo aresztowanej w Rzeczypospolitej Polskiej, prokurator sporządza nakaz wydania i przetransportowania oskarżonego do granicy Rzeczypospolitej Polskiej w uzgodnionym uprzednio terminie.
2. Nakaz, o którym mowa w ust. 1, prokurator przesyła dyrektorowi właściwego aresztu śledczego.

§ 280

1. Wraz z osobą tymczasowo aresztowaną przekazuje się organowi państwa obcego dowody rzeczowe, o ile ich charakter na to pozwala.
2. O ile postanowiono o przekazaniu dowodów rzeczowych organowi państwa obcego w przypadkach innych niż określone w ust. 1, prokurator zwraca się do organu państwa obcego o wskazanie czasu, miejsca i sposobu ich przekazania.

§ 281

Jeżeli podejrzany nie posiada dokumentu uprawniającego do przekroczenia granicy państwa, prokurator, przed przekazaniem dyrektorowi aresztu śledczego nakazu, o którym mowa w § 279, zwraca się o wydanie stosownego dokumentu do urzędu konsularnego lub przedstawicielstwa dyplomatycznego w Rzeczypospolitej Polskiej państwa, którego obywatelem jest tymczasowo aresztowany, a jeżeli nie jest to możliwe, występuje o wydanie dokumentu, o którym mowa w art. 268 ustawy z dnia 12 grudnia 2013 r. o cudzoziemcach (Dz. U. poz. 1650, z późn. zm.⁶⁰⁾).

Rozdział 3. Ekstradycja

Oddział 1.

Wystąpienie z wnioskiem do państwa obcego o wydanie osoby ściganej

§ 282

1. Wniosek o wydanie osoby ściganej powinien zawierać w szczególności:
 - 1) oznaczenie organu wzywającego, włącznie z adresem, numerem telefonu i faksu oraz adresem poczty elektronicznej;
 - 2) przedmiot i podstawę wniosku;
 - 3) imię, nazwisko, obywatelstwo, datę i miejsce urodzenia, miejsce zamieszkania lub pobytu oraz imiona rodziców osoby ściganej;
 - 4) opis czynów, w związku z którymi wnioskuje się o wydanie, czas i miejsce ich popełnienia oraz kwalifikację prawną;
 - 5) informacje o przedawnieniu karalności.
2. Do wniosku dołącza się:
 - 1) odpis postanowienia o tymczasowym aresztowaniu;
 - 2) odpis listu gończego;
 - 3) tekst przepisów mających zastosowanie w sprawie, w tym tekst przepisów o przedawnieniu;
 - 4) w miarę możliwości fotografię lub inne materiały identyfikacyjne osoby ściganej.

§ 283

Wniosek o wydanie osoby ściganej naczelnik właściwego wydziału zamiejscowego, prokurator regionalny lub prokurator okręgowy przesyła w dwóch egzemplarzach wraz z załącznikami do Prokuratury Krajowej w celu nadania mu dalszego biegu.

§ 284

Prokurator, który wnioskował o wydanie, zawiadamia areszt śledczy, w którym osadzono osobę wydaną, jakie postępowanie było podstawą wydania, a także że osoba wydana nie może być bez zgody państwa wydającego ścigana, skazana ani pozbawiona wolności w celu wykonania kary pozbawienia wolności za inne przestępstwo popełnione przed dniem wydania niż to, w związku z którym nastąpiło wydanie.

Oddział 2.

Wydanie osoby ściganej na wniosek państwa obcego

§ 285

1. Czynności zastrzeżone dla prokuratora są wykonywane przez prokuratora właściwej prokuratury okręgowej. W toku tych czynności należy przede wszystkim ustalić, czy zachodzą warunki do wydania osoby ściganej.
2. O wyjaśnienie wątpliwości w przedmiocie obywatelstwa osoby objętej wnioskiem państwa obcego o ekstradycję należy zwracać się do właściwego urzędu, a w przypadku stwierdzenia, że uzyskanie dowodów obywatelstwa polskiego nastąpiło z naruszeniem prawa, należy wystąpić o unieważnienie odnośnych dokumentów.
3. Jeżeli w toku czynności zajdzie potrzeba uzyskania dodatkowych informacji od organu występującego o ekstradycję, należy zebrane materiały wraz z odpowiednim wnioskiem przedstawić Prokuraturze Krajowej.

§ 286

Po ustaleniu, że osoba wskazana we wniosku państwa obcego podlega ekstradycji, prokurator przesłuchuje tę osobę w charakterze podejrzanego oraz w miarę potrzeby zabezpiecza dowody znajdujące się w kraju, po czym wnosi sprawę do właściwego miejscowo sądu okręgowego.

§ 287

Prokurator bierze udział w posiedzeniu sądu dotyczącym wydania opinii w przedmiocie ekstradycji.

§ 288

1. Przy występowaniu do sądu z wnioskiem o zastosowanie tymczasowego aresztowania na wniosek organu państwa obcego obowiązują ogólne przepisy o dopuszczalności stosowania środków zapobiegawczych.
2. Zawiadamiając Prokuraturę Krajową o zastosowaniu przez sąd tymczasowego aresztowania, należy podać datę zatrzymania.

Rozdział 4.

Postępowanie w stosunku do cudzoziemców i osób korzystających z immunitetów

§ 289

Poza przypadkami określonymi w art. 586 § 1 i art. 613 § 1 k.p.k. oraz gdy nie nastąpiło pouczenie o treści art. 138 k.p.k., doręczenie pisma stronie i osobie składającej poręczenie majątkowe, a przebywającej na terytorium państwa, z którym Rzeczpospolita Polska zawarła umowę o obrocie prawnym, odbywa się w trybie przewidzianym w tej umowie; osobie przebywającej na terytorium państwa, z którym Rzeczpospolita Polska nie zawarła umowy o obrocie prawnym, doręcza się pismo wraz z tłumaczeniem za pośrednictwem operatora pocztowego za zwrotnym pokwitowaniem odbioru.

§ 290

1. O zastosowaniu przez sąd i uchyleniu tymczasowego aresztowania wobec obywatela państwa obcego Dyrektor Departamentu do Spraw Przystępczości Zorganizowanej i Korupcji Prokuratury Krajowej, naczelnik właściwego wydziału zamiejscowego, prokurator regionalny lub prokurator okręgowy, na wniosek osoby zatrzymanej lub gdy umowa międzynarodowa tak stanowi, wysyła pisemne zawiadomienie bezpośrednio do właściwego terytorialnie urzędu konsularnego lub do właściwego przedstawicielstwa dyplomatycznego. W odniesieniu do obywateli państw obcych, z którymi Rzeczpospolita Polska nie utrzymuje stosunków dyplomatycznych, oraz osób korzystających z prawa azylu zawiadomienie kieruje się do właściwej w sprawach konsularnych komórki organizacyjnej urzędu obsługującego ministra właściwego do spraw zagranicznych.
2. Zawiadomienie o zastosowaniu tymczasowego aresztowania, o którym mowa w ust. 1, zawiera, poza danymi osobowymi, określeniem obywatelstwa i miejsca zamieszkania, oznaczenie dokumentu tożsamości, treść przedstawionego zarzutu wraz z kwalifikacją prawną czynu i podstawą prawną tymczasowego aresztowania, datę zatrzymania i miejsce osadzenia.
3. O udzieleniu zezwolenia przedstawicielowi dyplomatycznemu lub konsularnemu na widzenie z tymczasowo aresztowanym cudzoziemcem decyduje właściwy prokurator prowadzący lub nadzorujący postępowanie przygotowawcze lub kierownik jednostki, mając na uwadze zasady i terminy określone w konwencji konsularnej i innych umowach międzynarodowych, jeżeli zawarte zostały z państwem, którego obywatelem jest tymczasowo aresztowany.

§ 291

1. Naczelnik właściwego wydziału zamiejscowego, prokurator regionalny lub prokurator okręgowy bezzwłocznie powiadamia, za pośrednictwem Prokuratury Krajowej, właściwą w sprawach protokołu dyplomatycznego komórkę organizacyjną urzędu obsługującego ministra właściwego do spraw zagranicznych o prowadzeniu postępowania karnego dotyczącego osoby korzystającej z immunitetu dyplomatycznego i konsularnego.
2. Na naczelniku właściwego wydziału zamiejscowego, prokuratorze regionalnym lub prokuratorze okręgowym spoczywa obowiązek powiadamiania Prokuratury Krajowej o decyzjach procesowych wydawanych w sprawach, o których mowa w ust. 1.
3. Odpis decyzji kończącej postępowanie karne doręcza osobie korzystającej z immunitetu dyplomatycznego lub konsularnego właściwa w sprawach protokołu dyplomatycznego komórka organizacyjna urzędu obsługującego ministra właściwego do spraw zagranicznych na wniosek Prokuratury Krajowej.

Rozdział 5.

Współpraca w ramach Unii Europejskiej

Oddział 1.

Przekazywanie osób ściganych na podstawie europejskiego nakazu aresztowania i poszukiwania międzynarodowe.

§ 292

1. W sytuacji określonej w art. 607a k.p.k. wniosek o wydanie europejskiego nakazu aresztowania, zwanego dalej "nakazem", kieruje do sądu okręgowego Dyrektor Departamentu do Spraw Przystępczości Zorganizowanej i Korupcji Prokuratury Krajowej, naczelnik Wydziału Spraw Wewnętrznych Prokuratury Krajowej, naczelnik właściwego miejscowo wydziału zamiejscowego, prokurator regionalny lub prokurator okręgowy.
2. W przypadku gdy osoba ścigana, której miejsce pobytu jest znane, przebywa na terytorium państwa uczestniczącego w Systemie Informacyjnym Schengen, zwanym dalej „SIS”, przesyła się, w postaci elektronicznej, odpis nakazu w formacie PDF i jego tłumaczenie na język angielski w formacie DOC, TXT lub RTF, w sposób zapewniający poufność i integralność przekazywanych danych, bezpośrednio na adres poczty elektronicznej Biura SIRENE, po czym dokonuje się bezzwłocznie wprowadzenia danych tej osoby do SIS; przepis § 312 ust. 1 stosuje się odpowiednio.

3. W przypadku gdy miejsce pobytu osoby ściganej nie jest znane, a istnieje podejrzenie, że osoba ścigana może przebywać na terytorium państwa uczestniczącego w SIS, przesyła się, w postaci elektronicznej, odpis nakazu w formacie PDF i jego tłumaczenie na język angielski w formacie DOC, TXT lub RTF wraz z wnioskiem o wdrożenie poszukiwań międzynarodowych w formacie PDF, w sposób zapewniający poufność i integralność przekazywanych danych, bezpośrednio na adres poczty elektronicznej Biura SIRENE, po czym dokonuje się bezzwłocznie wprowadzenia danych tej osoby do SIS; przepis § 312 ust. 1 stosuje się odpowiednio.
4. W przypadku ustalenia, że osoba ścigana przebywa, lub gdy istnieje podejrzenie, że może ona przebywać na terytorium państwa uczestniczącego w SIS, niebędącego państwem członkowskim Unii Europejskiej, albo na terytorium nieuczestniczącego w SIS państwa członkowskiego Unii Europejskiej, przepisy ust. 2 i 3 stosuje się odpowiednio.
5. Przejęcia osoby ściganej podlegającej przekazaniu do Rzeczypospolitej Polskiej w wykonaniu nakazu dokonuje Prokuratura Krajowa, właściwy wydział zamiejscowy, właściwa prokuratura regionalna lub prokuratura okręgowa po bezpośrednich uzgodnieniach z organem sądowym państwa wykonania nakazu albo za pośrednictwem punktów kontaktowych Europejskiej Sieci Sądowej lub Prokuratury Krajowej.
6. Prokurator zawiadamia areszt śledczy, w którym osadzono osobę przekazaną, jakie postępowanie było podstawą przekazania, a także że osoba przekazana nie może być bez zgody organu sądowego państwa wykonania nakazu ścigana, skazana ani pozbawiona wolności w celu wykonania kary pozbawienia wolności za inne przestępstwo popełnione przed dniem przekazania niż to, w związku z którym nastąpiło przekazanie.
7. W sytuacji określonej w art. 607e § 3 pkt 8 k.p.k. wniosek do sądu okręgowego właściwego do wydania europejskiego nakazu aresztowania kieruje Dyrektor Departamentu do Spraw Przestępczości Zorganizowanej i Korupcji Prokuratury Krajowej, naczelnik Wydziału Spraw Wewnętrznych Prokuratury Krajowej, naczelnik właściwego miejscowo wydziału zamiejscowego, prokurator regionalny lub prokurator okręgowy.
8. Wystąpienie określone w art. 607h § 1 k.p.k. kieruje bezpośrednio Dyrektor Departamentu do Spraw Przestępczości Zorganizowanej i Korupcji Prokuratury Krajowej, naczelnik Wydziału Spraw Wewnętrznych Prokuratury Krajowej, naczelnik właściwego miejscowo wydziału zamiejscowego, prokurator regionalny lub prokurator okręgowy.

§ 293

1. Organem uprawnionym do przyjęcia europejskiego nakazu aresztowania, o którym mowa w art. 607k § 1 k.p.k., zwanego dalej "nakazem europejskim", wydanego przez organ innego państwa członkowskiego Unii Europejskiej, jest właściwy miejscowo prokurator okręgowy.
2. Po dokonaniu czynności, o których mowa w art. 607k § 2–4 k.p.k., prokurator okręgowy kieruje sprawę do właściwego miejscowo sądu okręgowego z wnioskiem o wydanie postanowienia w przedmiocie przekazania osoby ściganej. Kierując wniosek o wydanie postanowienia o przekazaniu osoby ściganej, prokurator wnosi jednocześnie, jeżeli istnieją przesłanki, o zastosowanie wobec tej osoby tymczasowego aresztowania lub innego środka zapobiegawczego.

§ 294

Udział prokuratora w czynnościach sądu okręgowego związanych z wydaniem i wykonaniem europejskiego nakazu aresztowania jest obowiązkowy, gdy sąd działa na wniosek prokuratora.

§ 295

Prokuraturę Krajową należy informować o niedotrzymaniu terminów wydania postanowienia w przedmiocie przekazania osoby ściganej, określonych w art. 607m k.p.k., oraz o wystąpieniu przeszkód w jej przekazaniu, o których mowa w art. 607n § 2 k.p.k.

Oddział 2.

Obrót prawny związany z wykonywaniem orzeczeń

§ 296

O wykonanie postanowienia o zatrzymaniu dowodów lub mającego na celu zabezpieczenie mienia, postanowienia o zastosowaniu środka zapobiegawczego określonego w art. 272, art. 275, art. 275a lub art. 276 k.p.k. albo europejskiego nakazu ochrony występuje Dyrektor Departamentu do Spraw Przestępczości Zorganizowanej i Korupcji Prokuratury Krajowej, naczelnik Wydziału Spraw Wewnętrznych Prokuratury Krajowej, naczelnik właściwego miejscowo wydziału zamiejscowego, prokurator regionalny lub prokurator okręgowy.

§ 297

Wystąpienie o wykonanie, chociażby nieprawomocnego, postanowienia o zatrzymaniu dowodów lub mającego na celu zabezpieczenie mienia, postanowienia o zastosowaniu środka zapobiegawczego określonego w art. 272, art. 275, art. 275a lub art. 276 k.p.k. albo europejskiego nakazu ochrony kieruje się bezpośrednio do właściwego organu sądowego innego państwa członkowskiego Unii Europejskiej, chyba że oświadczenie złożone przez to państwo członkowskie stanowi inaczej.

§ 298

1. Prokurator, który występował o wykonanie postanowienia o zatrzymaniu dowodów lub mającego na celu zabezpieczenie mienia, postanowienia o zastosowaniu środka zapobiegawczego określonego w art. 272, art. 275, art. 275a lub art. 276 k.p.k. albo europejskiego nakazu ochrony, w razie potrzeby prowadzi konsultacje z organem sądowym innego państwa członkowskiego Unii Europejskiej, a w szczególności przekazuje, na żądanie tego organu, dalsze niezbędne informacje umożliwiające wykonanie tego postanowienia lub nakazu.
2. Konsultacje mogą być prowadzone również za pośrednictwem punktów kontaktowych Europejskiej Sieci Sądowej, Eurojustu lub Prokuratury Krajowej.

§ 299

Orzeczenie organu sądowego innego państwa członkowskiego Unii Europejskiej o zatrzymaniu dowodów lub mające na celu zabezpieczenie mienia, orzeczenie wydane w celu zapewnienia prawidłowego toku postępowania i nakładające na osobę, przeciwko której w tym państwie prowadzone jest postępowanie karne, obowiązek określony w art. 607zh § 1 k.p.k. albo europejski nakaz ochrony wykonuje prokurator właściwej miejscowo prokuratury okręgowej albo prokurator prokuratury rejonowej pod nadzorem prokuratury okręgowej.

§ 300

Po ustaleniu, że dowody lub mienie znajdują się lub są przechowywane na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej i nie zachodzą przesłanki do odmowy wykonania orzeczenia, prokurator wydaje postanowienie w przedmiocie wykonania tego orzeczenia bez konieczności wydania postanowienia o zatrzymaniu dowodów lub o zabezpieczeniu mienia na podstawie krajowych przepisów k.p.k.

§ 301

Jeżeli okaże się, że dowody lub mienie, których dotyczy orzeczenie sądowe organu innego państwa członkowskiego Unii Europejskiej, znajdują się lub są przechowywane na obszarze właściwości różnych prokuratur okręgowych, jednostka, do której wpłynęło orzeczenie, przekazuje niezwłocznie jego odpisy wszystkim właściwym miejscowo prokuratorom okręgowym, powiadamiając o tym organ sądowy państwa członkowskiego Unii Europejskiej, który wystąpił z orzeczeniem. Wówczas każda z właściwych miejscowo prokuratur bada, czy nie zachodzą przesłanki do odmowy wykonania orzeczenia, jak również wydaje postanowienie w przedmiocie wykonania tego orzeczenia.

§ 302

Decyzję o wstrzymaniu wykonania orzeczenia o zatrzymaniu dowodów lub mającego na celu zabezpieczenie mienia prokurator podejmuje najpóźniej w momencie wydawania postanowienia w przedmiocie wykonania tych orzeczeń.

§ 303

1. Po ustaleniu, że osoba, przeciwko której w innym państwie członkowskim Unii Europejskiej prowadzone jest postępowanie karne i na którą nałożono obowiązek określony w art. 607zh § 1 k.p.k., posiada na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej legalne stałe miejsce pobytu oraz że nie zachodzą przesłanki do odmowy wykonania orzeczenia, prokurator wydaje postanowienie w przedmiocie jego wykonania.
2. Wykonaniu orzeczenia, o którym mowa w ust. 1, nie sprzeciwia się nieposiadanie legalnego stałego pobytu na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej przez osobę, na którą nałożono obowiązek określony w art. 607zh § 1 k.p.k., o ile z takim wnioskiem wystąpi właściwy organ sądowy innego państwa członkowskiego Unii Europejskiej i w większym stopniu zapewni to prawidłowy tok postępowania.

§ 304

Po ustaleniu, że osoba objęta europejskim nakazem ochrony przebywa na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej albo zamierza tu zamieszkać lub przebywać i że nie zachodzą przesłanki do odmowy wykonania nakazu, prokurator wydaje postanowienie w przedmiocie wykonania tego nakazu.

§ 305

Wykonanie europejskiego nakazu ochrony nie jest uzależnione od przebywania na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej osoby, na którą nałożono objęte tym nakazem obowiązki określone w art. 611wd § 1 k.p.k.

Oddział 3.

Zapobieganie konfliktom jurysdykcyjnym

§ 306

Wystąpienie, o którym mowa w art. 592a § 1 k.p.k., zawiera:

- 1) oznaczenie organu występującego, ze wskazaniem jego adresu, numeru telefonu, faksu i adresu poczty elektronicznej;
- 2) datę oraz miejsce wystąpienia;

- 3) dane określające tożsamość i obywatelstwo podejrzanego lub oskarżonego, a także pokrzywdzonego;
- 4) sygnaturę sprawy i oznaczenie etapu toczącego się postępowania karnego;
- 5) przytoczenie opisu i kwalifikacji prawnej czynu;
- 6) zwięzły opis stanu faktycznego sprawy;
- 7) informację o zastosowaniu tymczasowego aresztowania albo innego środka polegającego na pozbawieniu wolności;
- 8) inne informacje, które mogą mieć istotne znaczenie dla ustalenia toczącego się postępowania co do tego samego czynu tej samej osoby w innym państwie członkowskim Unii Europejskiej.

§ 307

1. Prokurator udziela odpowiedzi na wystąpienie sądu lub innego organu państwa członkowskiego Unii Europejskiej, która zawiera informacje o:
 - 1) tym, czy toczy się lub toczyło się postępowanie karne co do tego samego czynu tej samej osoby w Rzeczypospolitej Polskiej;
 - 2) właściwym organie, który prowadzi lub prowadził postępowanie karne co do tego samego czynu tej samej osoby w Rzeczypospolitej Polskiej, z podaniem jego adresu, numeru telefonu, faksu i adresu poczty elektronicznej, oraz wskazuje etap toczącego się postępowania karnego lub rodzaj orzeczenia kończącego postępowanie karne.
2. W przypadku nieposiadania informacji, o których mowa w ust. 1, prokurator występuje do Prokuratora Krajowego o informacje o właściwym organie, który prowadzi lub prowadził postępowanie karne co do tego samego czynu tej samej osoby w Rzeczypospolitej Polskiej.
3. W przypadku uzyskania informacji od podmiotu określonego w ust. 2 prokurator przekazuje wystąpienie sądu lub innego organu państwa członkowskiego Unii Europejskiej do właściwego organu prowadzącego postępowanie karne co do tego samego czynu tej samej osoby w Rzeczypospolitej Polskiej. W przypadku uzyskania informacji, że nie toczy się lub nie toczyło się postępowanie karne co do tego samego czynu tej samej osoby w Rzeczypospolitej Polskiej, prokurator udziela odpowiedzi sądowi lub innemu organowi państwa członkowskiego Unii Europejskiej.

§ 308

Wystąpienie oraz odpowiedź na wystąpienie może nastąpić przy użyciu urządzeń służących do automatycznego przesyłania danych, w sposób umożliwiający stwierdzenie autentyczności tych dokumentów.

§ 309

1. W przypadku prowadzenia konsultacji przez kilka jednostek prokuratury w związku z tym samym wystąpieniem właściwego sądu lub innego organu państwa członkowskiego Unii Europejskiej lub zbiegiem wystąpień odnośnie do postępowania karnego co do tego samego czynu tej samej osoby, nadzór nad przebiegiem konsultacji sprawuje Prokurator Krajowy.
2. Konsultacje, o których mowa w art. 592c § 1 k.p.k., przeprowadza się w języku uzgodnionym między prokuratorem a właściwym sądem lub innym organem państwa członkowskiego Unii Europejskiej.

Rozdział 6.

Dostęp do danych Systemu Informacyjnego Schengen (SIS) oraz Wizowego Systemu Informacyjnego (VIS).

§ 310

Prokurator Krajowy, naczelnik wydziału zamiejscowego, prokurator regionalny oraz prokurator okręgowy zapewniają całodobowy kontakt z Biurem SIRENE poprzez zorganizowanie systemu dyżurów pełnionych przez prokuratorów kierowanej przez siebie jednostki.

§ 311

Przetwarzanie danych SIS odbywa się poprzez Centralną Bazę Danych Systemu Informatycznego Prokuratury.

§ 312

1. Wpisów danych SIS w sprawach pozostających na etapie postępowania przygotowawczego dokonują Prokuratura Krajowa, wydziały zamiejscowe, prokuratury regionalne i prokuratury okręgowe.
2. Wprowadzenia danych SIS dotyczących osób, o których mowa w art. 3 ust. 1 pkt 1 lub 2 ustawy o SIS oraz VIS, dokonuje się bezzwłocznie w przypadku ustalenia, że osoba poszukiwana przebywa lub zaistnienia podejrzenia, że może ona przebywać na terytorium państwa uczestniczącego w SIS.
3. Wprowadzenia danych SIS dotyczących osób, o których mowa w art. 3 ust. 1 pkt 3 ustawy o SIS oraz VIS, i przedmiotów, o których mowa w art. 3 ust. 1 pkt 7 ustawy o SIS oraz VIS, można dokonywać w przypadku ustalenia, że osoby te przebywają, a przedmioty te znajdują się lub zaistnienia podejrzenia, że osoby te mogą

przebywać, a przedmioty te mogą znajdować się na terytorium państwa uczestniczącego w SIS oraz gdy uzasadnia to waga lub charakter sprawy.

§ 313

1. Obowiązkiem prokuratora prowadzącego lub nadzorującego postępowanie przygotowawcze w sprawie, w której podjęto czynności poszukiwawcze za pośrednictwem SIS, jest dbałość o zgodność z prawem, dokładność i aktualność wprowadzonych danych SIS, w tym o bezzwłoczną zmianę lub usunięcie danych niezgodnych z prawem, niedokładnych lub nieaktualnych.
2. Bezpośrednio po przekazaniu osoby, o której mowa w art. 3 ust. 1 pkt 1 lub 2 ustawy o SIS oraz VIS, uchyleniu nakazu albo w przypadku, gdy nastąpiło przedawnienie karalności przestępstwa, dokonuje się usunięcia danych niezgodnych z prawem lub nieaktualnych.
3. Prokurator, do którego zadań należy wykonywanie czynności z zakresu obrotu prawnego z zagranicą, nie rzadziej niż co 6 miesięcy, żąda od właściwego prokuratora nadesłania informacji o stanie spraw, w których wprowadzono dane SIS, i podejmuje działania zmierzające do zapewnienia aktualności tych danych.

§ 314

Wglądu do danych SIS dotyczących osób i przedmiotów, o których mowa w art. 4 ust. 1 pkt 1–7 ustawy o SIS oraz VIS, można dokonywać wyłącznie w sytuacji, gdy uzasadniają to potrzeby postępowania karnego.

§ 315

W przypadku stwierdzenia, że dane osoby biorące udział w postępowaniu lub dane przedmioty zatrzymanego dla potrzeb postępowania karnego są zarejestrowane w SIS, podejmuje się niezwłocznie czynności umożliwiające podjęcie wnioskowanych działań w związku ze zidentyfikowaniem osoby lub przedmiotu oraz informuje Biuro SIRENE przy użyciu formularzy, których wzory określono w rozporządzeniu wydanym na podstawie art. 4 ust. 5 ustawy o SIS oraz VIS.

§ 316

W przypadku braku bezpośredniego dostępu do danych SIS spowodowanego przyczynami niezależnymi od prokuratury wprowadzenia danych SIS dokonują Prokuratura Krajowa, wydziały zamiejscowe, prokuratury regionalne i prokuratury okręgowe za pośrednictwem centralnego organu technicznego Krajowego Systemu Informatycznego przy użyciu karty wpisu, o której mowa w art. 22 ust. 1 ustawy o SIS oraz VIS.

§ 317

W przypadku zaistnienia potrzeby uzyskania wglądu do danych Wizowego Systemu Informacyjnego, z zastrzeżeniem wynikającym z art. 7 ust. 1 pkt 1–3 ustawy o SIS oraz VIS, Prokurator Krajowy, naczelnik wydziału zamiejscowego, prokurator regionalny lub prokurator okręgowy zwraca się w tej sprawie do Komendanta Głównego Policji jako centralnego punktu dostępu do Krajowego Systemu Informatycznego, o którym mowa w art. 7 ust. 2 pkt 1 ustawy o SIS oraz VIS.

Dział V.

Udział prokuratora w postępowaniu sądowym w sprawach karnych

Rozdział 1.

Przepisy wstępne

§ 318

W postępowaniu przed sądem prokurator sprawuje funkcję oskarżyciela publicznego oraz podejmuje czynności zmierzające do prawidłowego i jednolitego stosowania prawa, chyba że ustawa stanowi inaczej. W tym celu:

- 1) bierze udział w rozprawach i posiedzeniach;
- 2) składa wnioski co do wymiaru kary i innych rozstrzygnięć;
- 3) zaskarża orzeczenia i zarządzenia, które uznaje za niesłuszne.

§ 319

Prokurator, w toku postępowania sądowego, dąży do realizacji celów postępowania karnego określonych w art. 2 § 1 k.p.k. oraz współdziała z sądem w przeprowadzeniu procesu rzetelnego, sprawnego i z poszanowaniem godności uczestników postępowania.

Rozdział 2.

Udział prokuratora w postępowaniu przed sądem pierwszej instancji

§ 320

1. Prokurator uczestniczy w posiedzeniach sądu, gdy ustawa tak stanowi oraz gdy sąd rozpoznający wniosek prokuratora albo rozstrzygający zażalenie na jego decyzję lub prokurator uzna to za zasadne, w szczególności gdy wymaga tego dobro postępowania.
- 2.⁶¹⁾ Prokurator uczestniczy w posiedzeniach sądu w przedmiocie zastosowania lub przedłużenia tymczasowego aresztowania oraz w posiedzeniach sądu rozpoznającego zażalenie na zatrzymanie, gdy zatrzymanie nastąpiło na jego zarządzenie lub gdy w trybie nadzoru prokurator stwierdził uchybienia w przebiegu tej czynności.

§ 321

1. Do udziału w rozprawie (posiedzeniu) wyznacza się jako referenta sądowego prokuratora, który w danej sprawie prowadził lub nadzorował postępowanie przygotowawcze albo sporządził akt oskarżenia. Wyznaczenie innego prokuratora jest dopuszczalne wyłącznie w szczególnie uzasadnionych przypadkach; wyznacza się wówczas prokuratora znającego sprawę.
2. W sprawach skomplikowanych, a także w przypadku, gdy postępowanie prowadził zespół prokuratorów, w celu zapewnienia prawidłowego toku postępowania przed sądem, do udziału w rozprawie można wyznaczyć więcej niż jednego prokuratora.

§ 322

Na rozprawie (posiedzeniu) prokurator składa wnioski we wszystkich kwestiach wymagających rozstrzygnięcia przez sąd i wypowiada się co do wniosków zgłaszanych przez uczestników postępowania. Wypowiedzi prokuratora mają zawierać należycie sprecyzowane stanowisko. Prokurator zwraca uwagę, aby jego wypowiedzi były zaprotokołowane jak najdokładniej.

§ 323

Prokurator w ramach głosów stron, po przedstawieniu istotnych okoliczności sprawy, omówieniu i ocenie dowodów, wskazuje na prawne i społeczne aspekty sprawy, uzasadniając kwalifikację prawną czynu, rodzaj i wymiar wnioskowanej kary i środków karnych oraz innych rozstrzygnięć.

§ 324

W sprawach, w których funkcje oskarżycielskie przed sądami rejonowymi wykonują przedstawiciele innych organów, prokurator zapoznaje się z treścią orzeczeń i w miarę potrzeby zaskarża je. Organom tym prokurator udziela wskazówek i zaleceń w wypełnianiu funkcji oskarżycielskiej.

§ 325

1. Z przebiegu i wyników rozprawy (posiedzenia) prokurator składa niezwłocznie sprawozdanie wraz z własną oceną orzeczenia (zarządzenia) przełożonemu, który swoim podpisem pod adnotacją w aktach podręcznych stwierdza przyjęcie sprawozdania. W szczególności prokurator informuje przełożonego o zastosowaniu przez sąd art. 387 k.p.k. lub trybu z art. 338a k.p.k., czyniąc o tym adnotację w aktach podręcznych. W sprawach rozpoznawanych bez udziału prokuratora zasadność orzeczenia bada i składa sprawozdanie wyznaczony prokurator.
- 1a.⁶²⁾ Przepisu ust. 1 nie stosuje się, jeżeli w rozprawie (posiedzeniu) brał udział kierownik jednostki.
2. Przełożony, niezależnie od oceny prokuratora, może złożyć wniosek o sporządzenie na piśmie uzasadnienia orzeczenia.
3. W przypadku określonym w ust. 2 po uzyskaniu sporządzonego na piśmie uzasadnienia orzeczenia przełożony może wyznaczyć innego prokuratora niż uczestniczący w rozprawie do dokonania oceny zasadności orzeczenia. Ocenę taką poprzedza zapoznanie się z aktami danej sprawy. W razie stwierdzenia braku podstaw do zaskarżenia orzeczenia prokurator przedstawia swoją ocenę na piśmie.

Rozdział 3.

Środki odwoławcze

§ 326

1. Środek odwoławczy od orzeczenia sądu pierwszej instancji sporządza i przesyła do sądu prokurator, który skierował akt oskarżenia lub brał udział w postępowaniu przed sądem; jeżeli to niemożliwe, środek odwoławczy sporządza i przesyła do sądu prokurator wyznaczony przez przełożonego.
2. Przepis ust. 1 stosuje się odpowiednio do wniosku o przywrócenie terminu do wniesienia środka odwoławczego.

§ 327

1. Przy powoływaniu się na dowód należy w uzasadnieniu środka odwoławczego wskazać numer karty akt sprawy.
2. Jeżeli w środku odwoławczym powołuje się dowody objęte wnioskiem o sprostowanie protokołu rozprawy, a w kwestii tej nie nastąpiło jeszcze rozstrzygnięcie, treść dowodów można także podać w brzmieniu określonym we wniosku o sprostowanie protokołu rozprawy.

Rozdział 4.

Udział prokuratora w postępowaniu przed sądem odwoławczym

§ 328

1. Do udziału w postępowaniu przed sądem odwoławczym wyznacza się prokuratora, o którym mowa w § 321 ust. 1.
2. Jeżeli prokurator, o którym mowa w ust. 1, nie może wziąć udziału w postępowaniu, do udziału w rozprawach i posiedzeniach sądu odwoławczego innego prokuratora wyznacza kierownik jednostki.
3. W uzasadnionych przypadkach kierownik jednostki może wystąpić do kierownika jednostki wyższego stopnia o wyznaczenie prokuratora tej jednostki do udziału w postępowaniu przed sądem odwoławczym.
4. W przypadku gdy w postępowaniu odwoławczym będzie uczestniczył prokurator z innej jednostki wraz z przesłaniem do sądu środka odwoławczego należy mu przekazać akta podręczne wraz z odpisem zaskarżonego orzeczenia i dodatkowym odpisem środka odwoławczego.

§ 329

Przepisy § 328 ust. 3 i 4 stosuje się odpowiednio po otrzymaniu z sądu zawiadomienia o przyjęciu środka odwoławczego wniesionego przez oskarżonego, z tym że z aktami podręcznymi przesyła się w miarę możliwości odpis wyroku i tego środka.

§ 330

Prokurator, o którym mowa w § 328, może cofnąć środek odwoławczy zwłaszcza w sytuacji, gdy w toku postępowania w sposób istotny zmieniły się okoliczności faktyczne lub prawne sprawy. O cofnięciu środka odwoławczego i jego przyczynach prokurator zawiadamia niezwłocznie przełożonego.

§ 331

1. W postępowaniu przed sądem odwoławczym przepisy § 322 i § 323 stosuje się odpowiednio.
2. W razie potrzeby, wynikającej z charakteru sprawy lub wagi rozstrzyganych problemów, sporządza się wniosek na piśmie.
3. We wniosku należy omówić uchybienia postępowania sądowego wymagające zwrócenia na nie uwagi sądowi niższej instancji.

§ 332

Przepisy § 325 stosuje się odpowiednio.

Rozdział 5.

Zaskarżanie prawomocnych orzeczeń

§ 333

1. W razie stwierdzenia w orzeczeniu sądu odwoławczego, innym niż uchylające wyrok sądu pierwszej instancji i przekazujące sprawę do ponownego rozpoznania, uchybień wymienionych w art. 439 k.p.k. lub innego rażącego naruszenia prawa, o którym mowa w art. 523 k.p.k., wniosek o doręczenie orzeczenia z uzasadnieniem kieruje do sądu odwoławczego odpowiednio prokurator Prokuratury Krajowej, naczelnik właściwego wydziału zamiejscowego albo właściwego wydziału prokuratury regionalnej, prokuratury okręgowej lub prokurator rejonowy.
2. W razie stwierdzenia w prawomocnym orzeczeniu sądu kończącym postępowanie, w innym przypadku niż określony w ust. 1, uchybień wymienionych w art. 439 k.p.k. lub innego rażącego naruszenia prawa, o którym mowa w art. 523 k.p.k., prokurator, o którym mowa w ust. 1, zwraca się do prezesa właściwego sądu o niezwłoczne nadesłanie akt sprawy, wskazując, w razie potrzeby, na termin określony w art. 524 § 3 k.p.k. Po otrzymaniu akt prokurator niezwłocznie przesyła do Prokuratora Generalnego za pośrednictwem Prokuratora Krajowego wniosek o wniesienie kasacji nadzwyczajnej.
3. Kasację od orzeczenia, o którym mowa w ust. 1 i 2, wnosi odpowiednio Prokurator Krajowy, naczelnik właściwego wydziału zamiejscowego, prokurator regionalny lub okręgowy. Prokurator rejonowy kasację kieruje za pośrednictwem prokuratora okręgowego. Kasację do IWSN wnosi Zastępca Prokuratora Generalnego do Spraw Wojskowych.

4. Przepisy ust. 1 i 2 stosuje się odpowiednio w razie stwierdzenia w prawomocnym wyroku okoliczności, o której mowa w art. 523 § 1a k.p.k.
5. W posiedzeniu sądu w przedmiocie dopuszczalności kasacji odbywającym się z udziałem stron uczestniczy odpowiednio prokurator Prokuratury Krajowej, prokurator właściwego wydziału zamiejscowego, prokurator prokuratury regionalnej lub okręgowej; w razie potrzeby prokurator ten zaskarża orzeczenie o niedopuszczalności kasacji. Prokurator, o którym mowa w § 321 ust. 1, może, na swój wniosek, wziąć udział w posiedzeniu obok prokuratora wyznaczonego z jednostki wyższego stopnia.
6. Pisemną odpowiedź na kasację składa odpowiednio prokurator Prokuratury Krajowej, prokurator właściwego wydziału zamiejscowego, prokurator prokuratury regionalnej, prokurator prokuratury okręgowej lub prokurator rejonowy w terminie 14 dni od dnia otrzymania kasacji innej strony. Uznając kasację za oczywiście bezzasadną, prokurator zarządza przesłanie odpowiedzi podmiotom wymienionym w art. 530 § 5 k.p.k., o czym informuje sąd, a po nadejściu zwrotnych pokwitowań jej odbioru przesyła je do sądu w ślad za odpowiedzią na kasację.
7. W rozprawie przed Sądem Najwyższym w przedmiocie rozpoznania kasacji może wziąć udział, na swój wniosek, obok prokuratora Prokuratury Krajowej prokurator, o którym mowa w § 321.
8. W przypadku niesporządzenia przez sąd odwoławczy uzasadnienia orzeczenia w czasie powodującym zagrożenie upływu terminu, o którym mowa w art. 524 § 3 k.p.k., prokurator Prokuratury Krajowej, naczelnik właściwego wydziału zamiejscowego, prokurator regionalny, prokurator okręgowy lub prokurator rejonowy, na miesiąc przed upływem tego terminu, powinien zawiadomić o tym prezesa sądu odwoławczego.

§ 334

1. W razie stwierdzenia w wyroku sądu odwoławczego uchylającym wyrok sądu pierwszej instancji i przekazującym sprawę do ponownego rozpoznania uchybień wymienionych w art. 439 k.p.k. albo naruszenia art. 437 k.p.k., wniosek o doręczenie wyroku z uzasadnieniem kieruje do sądu odwoławczego odpowiednio prokurator Prokuratury Krajowej, naczelnik właściwego wydziału zamiejscowego albo właściwego wydziału prokuratury regionalnej, prokuratury okręgowej lub prokurator rejonowy. Przepis § 333 ust. 5 i 6 oraz skarg na wyroki sądów odwoławczych stosuje się odpowiednio.
2. W razie potrzeby prokurator, o którym mowa w ust. 1, po przyjęciu skargi przez prezesa sądu odwoławczego, składa wniosek w przedmiocie środka zapobiegawczego bezpośrednio do Sądu Najwyższego.

§ 335

1. W razie wystąpienia z wnioskiem o wznowienie postępowania sądowego z urzędu lub na skutek wystąpienia uprawnionej osoby kierownik jednostki powiadamia o tym kierownika jednostki wyższego stopnia.
2. W razie uznania wystąpienia za niezasadne, pozostawia się je bez biegu i powiadamia o tym zainteresowanego, podając motywy odmowy.
3. Do udziału prokuratora w postępowaniu kasacyjnym dotyczącym wznowienia postępowania stosuje się odpowiednio przepisy rozdziału 4.

Dział VI.

Udział prokuratora w postępowaniu wykonawczym

§ 336

1. W przypadku ujawnienia okoliczności dających podstawę do odwołania odroczenia, przerwy w wykonaniu kary pozbawienia wolności lub warunkowego zwolnienia albo do podjęcia zawieszono postępowania wykonawczego prokurator bezzwłocznie występuje do sądu ze stosownym wnioskiem.
2. Przepis ust. 1 stosuje się odpowiednio do zarządzenia wykonania kary warunkowo zawieszonoj i podjęcia postępowania warunkowo umorzonoj.

§ 337

Prokurator bierze udział w posiedzeniach sądu, gdy sąd pierwszej lub drugiej instancji rozstrzyga w przedmiocie:

- 1) przerwy w wykonaniu kary, odroczenia wykonania kary oraz warunkowego zawieszonoj wykonania kary,
- 2) zamiany kary grzywny lub kary ograniczenia wolności na zastępczą karę pozbawienia wolności,
- 3)⁶³⁾ (*uchylony*)
- 4) zarządzenia wykonania kary pozbawienia wolności warunkowo zawieszonoj oraz odwołania warunkowego zwolnienia,
- 5) udzielenia zezwolenia na odbycie kary pozbawienia wolności w systemie dozoru elektronicznego oraz uchylenia takiego zezwolenia,
- 6) warunkowego zwolnienia – jeżeli jest to uzasadnione wagą sprawy lub innymi okolicznościami.

§ 338

Prokurator powinien rozważyć potrzebę wzięcia udziału w posiedzeniu sądu również w innych sprawach, zwłaszcza zawitych lub poruszających opinię publiczną.

§ 339

Biorąc udział w posiedzeniu sądu, prokurator ustosunkowuje się do rozpatrywanych wniosków i kwestii z nimi związanych, a następnie ocenia zasadność orzeczenia sądu oraz potrzebę jego zaskarżenia, jeżeli uznaje je za wadliwe lub niesłuszne.

Dział VII. Postępowanie o ułaskawienie

§ 340

1. Jeżeli z treści otrzymanego pisma wynika, że zawiera ono prośbę o ułaskawienie, prokurator przesyła je do właściwego sądu pierwszej instancji.
2. Biorąc udział w posiedzeniu sądu rozpoznającego prośbę o ułaskawienie, prokurator zwraca uwagę na to, czy okoliczności, o których mowa w art. 563 k.p.k., są należycie wyjaśnione i poparte dowodami. Prokurator zwraca w szczególności uwagę, czy:
 - 1) wskazane w prośbie, a powstałe po wydaniu wyroku zdarzenia są należycie udokumentowane;
 - 2) zebrano dokumenty dotyczące zachowania się skazanego po wydaniu wyroku, a zwłaszcza:
 - a) aktualny wywiad środowiskowy,
 - b) opinie z miejsca pracy,
 - c) aktualne dane o karalności,
 - d) opinie o zachowaniu się w zakładzie karnym w okresie odbywania kary pozbawienia wolności,
 - e) dowody dotyczące zapłaty orzeczonej grzywny, nawiązki, opłat i kosztów sądowych,
 - f) dane o naprawieniu szkody lub zadośćuczynieniu.
3. Przychyliając się do prośby na posiedzeniu sądu, prokurator zajmuje równocześnie stanowisko co do udzielenia przerwy w wykonaniu kary lub wstrzymaniu jej wykonania.
4. Niedopuszczalne jest składanie przez prokuratora na posiedzeniu wniosku o pozostawienie sprawy bez dalszego biegu, jeżeli o wydanie opinii zwrócił się Prokurator Generalny na podstawie art. 567 § 1 i 2 k.p.k.

§ 341

1. Uznając potrzebę wszczęcia postępowania o ułaskawienie z urzędu, prokurator przedstawia prokuratorowi nadzrędnemu umotywowany wniosek wraz z aktami sprawy i odpowiednimi dokumentami.
2. W przypadku przewidzianym w art. 568 k.p.k. prokurator występuje równocześnie z wnioskiem o wstrzymanie przez Prokuratora Generalnego wykonania kary lub zarządzenia przerwy w jej wykonaniu.

Dział VIII.

Udział prokuratora w postępowaniu w sprawach o wykroczenia

§ 342

1. Prokurator podejmuje czynności w postępowaniu w sprawach o wykroczenia w razie powzięcia wiarygodnej wiadomości o naruszeniu prawa w toku tego postępowania, a może je podjąć, gdy ze względu na społeczny wydźwięk albo charakter sprawy uzna, że jest to celowe.
2. W razie zaistnienia przesłanek, o których mowa w ust. 1, prokurator może wstąpić do postępowania wszczętego na podstawie wniosku o ukaranie wniesionego przez innego oskarżyciela.
3. Przepisy działu stosuje się odpowiednio w sprawach o wykroczenia skarbowe.

§ 343

Jeżeli prokurator bierze udział w postępowaniu w sprawie o wykroczenie:

- 1) przeprowadza czynności wyjaśniające lub zleca ich przeprowadzenie Policji;
- 2) wydaje w toku czynności wyjaśniających prowadzonych przez niego lub przez Policję stosowne postanowienia i zarządzenia, w szczególności w kwestiach:
 - a) zabezpieczenia i dopuszczenia dowodów,
 - b) zarządzenia i przeprowadzenia przeszukania, zatwierdzenia przeszukania przeprowadzonego bez jego polecenia, w wypadkach niecierpiących zwłoki, a także w przedmiocie zatrzymanych w toku tych czynności przedmiotów;
- 3) stosuje środki przymusu, o których mowa w art. 49 i art. 50 ustawy z dnia 24 sierpnia 2001 r. – Kodeks postępowania w sprawach o wykroczenia (Dz. U. z 2013 r. poz. 395, z późn. zm.⁶⁴⁾), w toku prowadzonych przez niego czynności wyjaśniających;
- 4) sporządza osobiście wnioski o ukaranie i kieruje je do właściwego sądu;
- 5) uczestniczy w postępowaniu sądu rozpoznającego wniosek o ukaranie, gdy tak zarządzi kierownik jednostki;
- 6) wnosi środki odwoławcze od orzeczeń sądowych;

- 7) kieruje, z zachowaniem drogi służbowej, wnioski w przedmiocie wniesienia nadzwyczajnych środków zaskarżenia; wniosek o wznowienie postępowania jest kierowany do właściwego miejscowo prokuratora okręgowego, w przypadku zaś kasacji – jej projekt jest kierowany do Prokuratora Krajowego.

Dział IX.

Czynności prokuratora w sprawach odpowiedzialności podmiotów zbiorowych

§ 344

W sprawach przeciwko podejrzanym o czyny zabronione określone w art. 16 ustawy z dnia 28 października 2002 r. o odpowiedzialności podmiotów zbiorowych za czyny zabronione pod groźbą kary (Dz. U. z 2015 r. poz. 1212, 1844 i 1855 oraz z 2016 r. poz. 437), zwanej dalej "ustawą o odpowiedzialności podmiotów zbiorowych", powiadomienia, o którym mowa w art. 21 ust. 4 tej ustawy, dokonuje na piśmie prokurator, jeżeli prowadzi lub nadzoruje postępowanie przygotowawcze lub wnosi akt oskarżenia, wniosek o wydanie wyroku skazującego albo składa wniosek o warunkowe umorzenie postępowania. Kopię powiadomienia i dowód jego doręczenia podmiotowi zbiorowemu dołącza się do akt postępowania.

§ 345

1. Wniosek o pociągnięcie podmiotu zbiorowego do odpowiedzialności, z zastrzeżeniem ust. 2 i 3, składa prokurator, który wniósł akt oskarżenia, wniosek o wydanie wyroku skazującego albo złożył wniosek o warunkowe umorzenie postępowania w sprawie przeciwko osobie, za której czyn zabroniony podmiot zbiorowy może ponieść odpowiedzialność.
2. W sprawach, w których akt oskarżenia, wniosek o wydanie wyroku skazującego albo wniosek o warunkowe umorzenie postępowania kieruje bezpośrednio do sądu inny uprawniony organ, wniosek składa prokurator rejonowy, na którego obszarze właściwości mieści się siedziba tego sądu.
3. Przepis ust. 2 stosuje się odpowiednio w sprawach o przestępstwa skarbowe, w których sąd orzekł o zezwoleniu na dobrowolne poddanie się odpowiedzialności.

§ 346

Jeżeli zachodzi uzasadniona wątpliwość co do podstaw odpowiedzialności podmiotu zbiorowego, można dokonać sprawdzenia faktów w tym zakresie w trybie określonym w art. 97 k.p.k. W takim przypadku nie przesłuchuje się osoby uprawnionej do występowania w imieniu podmiotu zbiorowego.

§ 347

Składając wniosek o pociągnięcie podmiotu zbiorowego do odpowiedzialności, w razie potrzeby prokurator występuje o wydanie postanowienia o zabezpieczeniu na podstawie art. 26 ustawy o odpowiedzialności podmiotów zbiorowych.

§ 348

Wniosek o pociągnięcie podmiotu zbiorowego do odpowiedzialności przesyła do sądu bezpośredni przełożony w stosunku do prokuratora składającego wniosek. Przepis § 229 stosuje się odpowiednio.

§ 349

1. W rozprawie bierze udział prokurator, który złożył wniosek o pociągnięcie podmiotu zbiorowego do odpowiedzialności.
2. Przepisu ust. 1 nie stosuje się, gdy względy organizacyjne przemawiają za udziałem w rozprawie prokuratora równorzędnej jednostki, na której obszarze właściwości mieści się siedziba sądu właściwego do rozpoznania sprawy. W takim przypadku akta podręczne sprawy przekazuje się kierownikowi właściwej równorzędnej jednostki z odpowiednim wnioskiem.
3. Środki odwoławcze wnosi do sądu prokurator, który uczestniczył w rozprawie.

Dział X.

Postępowanie w sprawie skargi na naruszenie prawa strony do rozpoznania sprawy w postępowaniu przygotowawczym.

§ 350

1. Prokurator, do którego wniesiono skargę w trybie ustawy z dnia 17 czerwca 2004 r. o skardze na naruszenie prawa strony do rozpoznania sprawy w postępowaniu przygotowawczym prowadzonym lub nadzorowanym przez prokuratora i postępowaniu sądowym bez nieuzasadnionej zwłoki (Dz. U. poz. 1843, z 2009 r. poz. 498 oraz z 2016 r. poz. 178), zwaną dalej „skargą”, po stwierdzeniu swojej właściwości oraz zbadaniu wymogów formalnych skargi przekazuje ją niezwłocznie wraz z aktami głównymi postępowania przygotowawczego sądowi właściwemu do rozpoznania skargi z wnioskiem zawierającym stanowisko co do zasadności skargi.

2. Przed przekazaniem akt prokurator zapewnia możliwość dalszego prowadzenia postępowania przygotowawczego przez sporządzenie niezbędnych odpisów lub kserokopii z akt sprawy.

§ 351

O wniesieniu skargi prokurator zawiadamia niezwłocznie kierownika nadrzędnej jednostki, przedstawiając mu równocześnie pisemne stanowisko w przedmiocie zasadności skargi.

§ 352

Prokurator przełożony, któremu sąd doręczył odpis skargi w trybie art. 10 ust. 2a ustawy, o której mowa w § 350 ust. 1, zapewnia udział w postępowaniu przed sądem wyznaczonego prokuratora.

Dział XI.

Sposób realizacji zadań związanych z udziałem prokuratora w sprawach cywilnych, rodzinnych, opiekuńczych oraz ze stosunku pracy i z zakresu ubezpieczeń społecznych

§ 353

1. Czynności prokuratora przewidziane w k.p.c. oraz w innych ustawach nie mogą naruszać zasady swobody kształtowania stosunku cywilnoprawnego, chyba że treść lub cel tego stosunku sprzeciwia się jego naturze, ustawie lub zasadom współżycia społecznego.
2. Prokurator samodzielnie ocenia przesłanki określone w art. 7 k.p.c., uzasadniające żądanie wszczęcia postępowania cywilnego lub zgłoszenie w nim udziału. Udział prokuratora w postępowaniu przed sądem, w którym strony mają zapewnioną pomoc prawną, mogą uzasadniać wyjątkowe okoliczności sprawy.

§ 354

1. Sprawy cywilne należą do zakresu działania jednostki, na której obszarze właściwości mieści się siedziba sądu właściwego do rozpoznania sprawy cywilnej.
2. Prokurator rejonowy może podjąć czynności przed sądem okręgowym jako sądem pierwszej instancji, jeżeli uzasadniają to wyniki postępowania prowadzonego w podległej mu jednostce.
3. Przepisu ust. 2 nie stosuje się, gdy względy organizacyjne lub zawłość sprawy cywilnej przemawiają za podjęciem czynności przez prokuratora okręgowego. W takim przypadku akta sprawy lub inne materiały przekazuje się prokuratorowi okręgowemu z odpowiednim wnioskiem.
4. Jeżeli zachodzi potrzeba podjęcia czynności w postępowaniu odwoławczym w sprawie, w której w postępowaniu przed sądem okręgowym jako sądem pierwszej instancji brał udział prokurator rejonowy lub prokurator okręgowy, stosuje się odpowiednio przepisy ust. 2 i 3.
- 5.⁶⁵⁾ W szczególnie uzasadnionych przypadkach, ze względu na dobro prowadzonego postępowania, Prokurator Generalny, Prokurator Krajowy lub upoważniony zastępca Prokuratora Generalnego oraz kierownik jednostki nadrzędnej może przekazać podległej jednostce, do prowadzenia lub nadzoru sprawę z pominięciem zasady właściwości miejscowej określonej w ust. 1.

§ 355

Przed wytoczeniem powództwa na rzecz oznaczonej osoby lub jednostki organizacyjnej niebędącej osobą prawną, złożeniem wniosku o wszczęcie postępowania nieprocesowego, wniosku o zabezpieczenie roszczenia lub wniosku o wszczęcie egzekucji, prokurator porozumiewa się z zainteresowaną osobą lub jednostką, pouczając ją o przysługujących jej prawach. Jeżeli ta osoba lub jednostka nie zamierza dochodzić przysługujących jej roszczeń, prokurator podejmuje czynności tylko wtedy, gdy uzasadniają to szczególne okoliczności sprawy.

§ 356

1. Powództwo na rzecz Skarbu Państwa o orzeczenie na podstawie art. 412 ustawy z dnia 23 kwietnia 1964 r. – Kodeks cywilny (Dz. U. z 2016 r. poz. 380), zwanej dalej „k.c.”, przepadku świadczenia lub jego wartości prokurator może wytoczyć w każdej sprawie, w której uzasadniają to dowody zebrane w postępowaniu karnym lub w postępowaniu o przestępstwo skarbowe, gdy nie został prawomocnie orzeczony w tym postępowaniu środek karny przepadku przedmiotu tego świadczenia lub jego równowartości albo ściągnięcia równowartości pieniężnej przepadku przedmiotu lub korzyści majątkowej i nie działa organ uprawniony do podejmowania czynności procesowych za Skarb Państwa.
2. W wyjątkowych przypadkach prokurator może inicjować wytoczenie powództwa, o którym mowa w ust. 1, przez organ uprawniony do podejmowania czynności procesowych za Skarb Państwa.

§ 357

1. Przed wytoczeniem powództwa w sprawie o roszczenie majątkowe prokurator zwraca się na piśmie do uprawnionej osoby lub jednostki organizacyjnej niebędącej osobą prawną o przedstawienie dowodu wezwania dłużnika do spełnienia świadczenia w określonym terminie.

2. W razie potrzeby prokurator zwraca się na piśmie do obowiązanej osoby lub jednostki organizacyjnej niebędącej osobą prawną o dobrowolne spełnienie świadczenia majątkowego w określonym terminie.

§ 358

Powództwo przewidziane w art. 57 k.p.c. można wytoczyć zwłaszcza wtedy, gdy zachodzi potrzeba ustalenia, na podstawie art. 189 k.p.c., nieważności czynności prawnych z przyczyn określonych w art. 58 k.c.

§ 359

Prokurator może zgłosić wniosek o ubezwłasnowolnienie, gdy stwierdzi, że brak jest osób do tego uprawnionych na podstawie art. 545 § 1 k.p.c. albo że osoby te bezpodstawnie uchylają się od zgłoszenia wniosku albo nie są w stanie samodzielnie go zgłosić wskutek choroby psychicznej, niedorozwoju umysłowego, nieporadności lub z innych wyjątkowych przyczyn.

§ 360

1. Zgłoszenie udziału prokuratora w postępowaniu sądowym jest wskazane zwłaszcza w sprawach:
 - 1) których okoliczności wskazują na to, że postępowanie dotyczy oświadczenia woli złożonego dla pozoru lub dla ukrycia innej czynności prawnej albo że strony mają na celu obejście ustawy;
 - 2) przeciwko Skarbowi Państwa, jednostce samorządu terytorialnego lub innej właściwej osobie prawnej o naprawienie szkody wyrządzonej przy wykonywaniu władzy publicznej;
 - 3) o stwierdzenie nieważności czynności prawnej skutkującej przeniesieniem własności lub obciążeniem nieruchomości;
 - 4) dotyczących ochrony dóbr kultury oraz ochrony praw autorskich lub praw pokrewnych;
 - 5) o zwolnienie od egzekucji przedmiotów majątkowych zajętych w postępowaniu karnym lub postępowaniu o przestępstwo skarbowe, chyba że prokurator jest jednym z pozwanych;
 - 6)⁶⁶⁾ dotyczących ochrony rodziny, w tym toczących się w trybie Konwencji dotyczącej cywilnych aspektów uprowadzenia dziecka za granicę sporządzonej w Hadze dnia 25 października 1980 r. (Dz. U. z 1995 r. poz. 528 i 529 oraz z 1999 r. poz. 1085);
 - 7) o naprawienie szkody na osobie lub mieniu wyrządzonej szczególnie drastycznym działaniem sprawcy;
 - 8) dotyczących ochrony środowiska naturalnego.
2. Prokurator zgłasza udział w sprawie, o której sąd zawiadomił go, na podstawie art. 59 k.p.c.; niezgłoszenie udziału w takiej sprawie może nastąpić tylko w wyjątkowych przypadkach.
3. W sprawach, w których postępowanie toczy się z inicjatywy prokuratora oraz w których zgłosił on udział
4. w postępowaniu, prokurator uczestniczy w rozprawie, z zastrzeżeniem ust. 4.
5. Za zgodą prokuratora bezpośrednio przełożonego prokurator może nie uczestniczyć w rozprawie przed sądem drugiej instancji, jeżeli udział ten byłby niecelowy.
6. Z przebiegu i wyników rozprawy lub posiedzenia prokurator składa niezwłocznie sprawozdanie wraz z własną oceną orzeczenia lub zarządzenia przełożonemu, który swoim podpisem pod adnotacją w aktach podręcznych stwierdza przyjęcie sprawozdania.

§ 361

O niezgłoszeniu udziału w sprawie, o której mowa w § 360, oraz o odstąpieniu od udziału w sprawie prokurator niezwłocznie zawiadamia sąd.

§ 362

1. Prokurator może w każdym stadium postępowania zmienić stanowisko, w tym cofnąć lub zmienić zgłoszony wniosek, jeżeli uzasadniają to okoliczności sprawy.
2. Prokurator może cofnąć pozew bez zgody osoby lub jednostki organizacyjnej niebędącej osobą prawną, na której rzecz wytoczył powództwo, chyba że ta osoba lub jednostka wstąpiła do sprawy w charakterze powoda.
3. Prokurator nie może samodzielnie rozporządzać przedmiotem sporu, a w szczególności zrzec się roszczenia ani zawrzeć ugody sądowej zawierającej rozporządzenie tym przedmiotem.

§ 363

Wytoczenie przez prokuratora powództwa w sprawach z zakresu prawa rodzinnego i opiekuńczego jest wskazane zwłaszcza wtedy, gdy osoba uprawniona wskutek choroby psychicznej, niedorozwoju umysłowego, nieporadności lub z innych wyjątkowych przyczyn nie jest w stanie samodzielnie dochodzić swoich roszczeń albo bezpodstawnie uchyla się od tego ze szkodą dla interesu społecznego lub ważnego interesu prywatnego.

§ 364

Udział prokuratora w postępowaniu z zakresu prawa rodzinnego i opiekuńczego jest wskazany zwłaszcza w sprawach:

- 1) o unieważnienie oraz o ustalenie istnienia albo nieistnienia małżeństwa;
- 2) o zaprzeczenie ojcostwa lub macierzyństwa oraz o ustalenie bezskuteczności uznania ojcostwa;

- 3) o przysposobienie przez cudzoziemców lub obywateli polskich mających miejsce zamieszkania lub miejsce zwykłego pobytu za granicą;
- 4) o rozwiązanie przysposobienia;
- 5) o odebranie osoby podlegającej władzy rodzicielskiej lub pozostającej pod opieką;
- 6) o pozbawienie władzy rodzicielskiej;
- 7) o orzeczenie zakazu utrzymywania kontaktów z dzieckiem;
- 8) o przysposobienie dziecka niezgłoszonego do ośrodka adopcyjnego.

§ 365

W sprawach ze stosunku pracy i z zakresu ubezpieczeń społecznych wniesienie przez prokuratora pozwu albo odwołania do sądu oraz zgłoszenie jego udziału w postępowaniu sądowym jest wskazane zwłaszcza wtedy, gdy:

- 1) wskutek rażącego naruszenia prawa został narażony ważny interes pracownika, grupy pracowników lub ubezpieczonego albo sprawa wywołała poruszenie opinii publicznej lub ma charakter precedensowy;
- 2) pracownik lub ubezpieczony wskutek nieporadności lub z innych wyjątkowych przyczyn nie jest w stanie samodzielnie dochodzić swoich praw;
- 3) rozwiązanie stosunku pracy nastąpiło w związku z dyskryminacją w zatrudnieniu lub ujawnieniem przez pracownika przestępstwa w zakładzie pracy albo z wyrażoną przez niego uzasadnioną krytyką zakładu pracy lub osób pełniących w tym zakładzie funkcje kierownicze;
- 4) wskutek rażących zaniedbań zakładu pracy pracownik nie otrzymał należnego świadczenia z ubezpieczenia społecznego albo świadczenia z tytułu wypadku przy pracy lub choroby zawodowej.

§ 365a⁶⁷⁾

Przepisy § 126 ust. 1, 2 i 4 stosuje się odpowiednio do zespołów powoływanych w postępowaniach w sprawach cywilnych, rodzinnych i opiekuńczych oraz ze stosunku pracy i z zakresu ubezpieczeń społecznych.

§ 366

1. Skargę kasacyjną oraz skargę o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego orzeczenia wnosi do Sądu Najwyższego odpowiednio prokurator okręgowy albo prokurator regionalny, przedstawiając niezwłocznie akta sprawy lub inne materiały Prokuraturze Krajowej.
2. Prokurator okręgowy sporządza i wnosi skargi wymienione w ust. 1 tylko w sprawach, w których postępowanie zakończone zaskarżonym orzeczeniem zostało zainicjowane przez niego albo podległego prokuratora rejonowego lub toczyło się z udziałem tych prokuratorów.
3. W razie stwierdzenia, że do wniesienia skargi jest uprawniony wyłącznie Prokurator Generalny, akta sprawy lub inne materiały przedstawia się niezwłocznie Prokuratorowi Generalnemu z odpowiednim wnioskiem.
4. Przepis ust. 3 stosuje się odpowiednio w razie potrzeby wystąpienia Prokuratora Generalnego do Sądu Najwyższego z wnioskiem o unieważnienie prawomocnego orzeczenia na podstawie art. 64 ustawy z dnia 23 listopada 2002 r. o Sądzie Najwyższym (Dz. U. z 2013 r. poz. 499, z późn. zm.⁶⁸⁾).

Dział XII.

Udział prokuratora w postępowaniu administracyjnym i w postępowaniu przed sądami administracyjnymi.

§ 367

1. Prokurator inicjuje postępowanie administracyjne i postępowanie przed sądem administracyjnym oraz bierze udział w tych postępowaniach, jeżeli wymaga tego ochrona praworządności, a w szczególności gdy naruszenie prawa lub bezczynność organu narusza interes Rzeczypospolitej Polskiej lub interes społeczny.
2. Prokurator może odmówić stronie postępowania administracyjnego podjęcia czynności, jeżeli przysługują jej środki odwoławcze lub skarga do sądu administracyjnego albo wniosek o wznowienie postępowania lub wniosek o uchylenie, zmianę lub stwierdzenie nieważności decyzji.
3. Przepis ust. 2 stosuje się odpowiednio, gdy właściwy organ nadzoru podjął z urzędu czynności w celu przywrócenia stanu zgodnego z prawem.
4. Jeżeli w sprawie można wnieść zarówno skargę do wojewódzkiego sądu administracyjnego, jak i sprzeciw, wyboru jednego z tych środków dokonuje się z uwzględnieniem potrzeby szybkiego i skutecznego załatwienia sprawy.
5. Jeżeli niezgodna z prawem uchwała organu samorządu terytorialnego wywołała lub może wywołać niekorzystne skutki prawne, które można odwrócić z zastosowaniem art. 147 § 2 ustawy z dnia 30 sierpnia 2002 r. – Prawo o postępowaniu przed sądami administracyjnymi, prokurator wnosi skargę na tę uchwałę do wojewódzkiego sądu administracyjnego z żądaniem stwierdzenia jej nieważności lub stwierdzenia, że została ona wydana z naruszeniem prawa.

§ 368

1. Z zastrzeżeniem ust. 3 i 4 oraz § 369 ust. 1, § 370 i 371, sprawy, o których mowa w § 367 ust. 1, należą do zakresu działania prokuratury rejonowej lub prokuratury okręgowej, na których obszarze właściwości wszczęto albo powinno być wszczęte postępowanie administracyjne.
2. W razie sporu sprawą zajmuje się ta jednostka organizacyjna, właściwa według ust. 1, w której wcześniej zarejestrowano sprawę.
3. Jeżeli sprawa jest szczególnie zawiła, prokurator rejonowy albo prokurator okręgowy może przedstawić akta sprawy lub inne materiały z wnioskiem o jej przejęcie odpowiednio prokuratorowi okręgowemu albo prokuratorowi regionalnemu.
- 4.⁶⁹⁾ W szczególnie uzasadnionych przypadkach, ze względu na dobro prowadzonego postępowania, Prokurator Generalny, Prokurator Krajowy lub upoważniony zastępca Prokuratora Generalnego oraz kierownik jednostki nadrzędnej mogą przekazać podległej jednostce, do prowadzenia lub nadzoru sprawę z pominięciem zasad właściwości miejscowej określonych w ust. 1.
5. Skargę do wojewódzkiego sądu administracyjnego oraz skargę kasacyjną do Naczelnego Sądu Administracyjnego w sprawach, w których decyzję ostateczną wydał minister, wnosi odpowiednio prokurator okręgowy albo prokurator regionalny. W takim przypadku stosuje się odpowiednio przepis § 369 ust. 1.

§ 369

1. Akta sprawy lub inne materiały przedstawia się Prokuratorowi Generalnemu z odpowiednim wnioskiem, gdy zachodzi potrzeba:
 - 1) wniesienia przez Prokuratora Generalnego sprzeciwu od decyzji administracyjnej, do którego rozpatrzenia właściwy jest minister;
 - 2) wystąpienia Prokuratora Generalnego do Prezesa Rady Ministrów o uchylenie rozporządzenia wojewody;
 - 3) wystąpienia Prokuratora Generalnego do Naczelnego Sądu Administracyjnego z wnioskiem o podjęcie uchwały mającej na celu wyjaśnienie przepisów prawnych, których stosowanie wywołało rozbieżności w orzecznictwie sądów administracyjnych;
 - 4) zwrócenia się Prokuratora Generalnego do Prezesa Naczelnego Sądu Administracyjnego o wystąpienie do Naczelnego Sądu Administracyjnego z wnioskiem o unieważnienie prawomocnego orzeczenia sądu administracyjnego na podstawie art. 172 ustawy z dnia 30 sierpnia 2002 r. – Prawo o postępowaniu przed sądami administracyjnymi.
2. Sprzeciw do ministra jako organu właściwego do jego rozpatrzenia wnosi Prokurator Generalny.

§ 370

Za ministrów, o których mowa w § 369 ust. 1 pkt 1 i ust. 2, uważa się organy wymienione w art. 5 § 2 pkt 4 ustawy z dnia 14 czerwca 1960 r. – Kodeks postępowania administracyjnego (Dz. U. z 2016 r. poz. 23).

§ 371

1. Prokurator regionalny lub prokurator okręgowy w mieście stanowiącym siedzibę wojewódzkiego sądu administracyjnego zapewnia udział prokuratora w posiedzeniach tego sądu w sprawach, w których prokurator zainicjował postępowanie administracyjne lub brał w nim udział albo wniósł skargę do wojewódzkiego sądu administracyjnego lub zgłosił udział w postępowaniu przed tym sądem.
2. Po wniesieniu skargi do wojewódzkiego sądu administracyjnego lub zgłoszeniu udziału w postępowaniu przed tym sądem akta podręczne sprawy lub inne materiały niezwłocznie przekazuje się prokuratorowi regionalnemu lub prokuratorowi okręgowemu właściwemu do zapewnienia udziału prokuratora w posiedzeniu sądu, chyba że prokurator, który wniósł skargę, zamierza sam wziąć udział w tym posiedzeniu.
3. Z przebiegu i wyników rozprawy lub posiedzenia prokurator składa niezwłocznie sprawozdanie wraz z własną oceną orzeczenia lub zarządzenia przełożonemu, który swoim podpisem pod adnotacją w aktach podręcznych stwierdza przyjęcie sprawozdania.

§ 372

1. Z zastrzeżeniem ust. 3 i 4 oraz art. 265 ustawy z dnia 30 sierpnia 2002 r. – Prawo o postępowaniu przed sądami administracyjnymi, w sprawach, w których prokurator brał udział w postępowaniu przed wojewódzkim sądem administracyjnym lub wniósł skargę kasacyjną albo uznał za potrzebny swój udział w posiedzeniu Naczelnego Sądu Administracyjnego, udział prokuratora w posiedzeniu tego sądu zapewnia prokurator regionalny będący przełożonym prokuratora, który brał udział w postępowaniu przed wojewódzkim sądem administracyjnym lub wniósł skargę kasacyjną albo uznał za potrzebny swój udział w posiedzeniu Naczelnego Sądu Administracyjnego.
2. W uzasadnionych przypadkach prokurator regionalny może zwrócić się do Prokuratora Regionalnego w Warszawie o zapewnienie udziału prokuratora w posiedzeniu Naczelnego Sądu Administracyjnego w sprawie indywidualnej.
3. Prokuratura Krajowa zapewnia udział prokuratora w posiedzeniu Naczelnego Sądu Administracyjnego w składzie siedmiu sędziów, a także w sprawie, w której skargę kasacyjną wniósł lub brał udział w postępowaniu

- przed wojewódzkim sądem administracyjnym prokurator wykonujący czynności służbowe w tej jednostce.
4. W sprawie indywidualnej prokurator regionalny może wystąpić do Prokuratury Krajowej z wnioskiem o udział w posiedzeniu Naczelnego Sądu Administracyjnego prokuratora wykonującego czynności służbowe w Prokuraturze Krajowej, jeżeli sprawa jest szczególnie zawiła.

§ 373

Czynności dowodowe, o których mowa w art. 69 ustawy, przeprowadza się tylko wtedy, gdy dowody zebrane w postępowaniu administracyjnym lub zawarte w aktach postępowania karnego albo inne materiały nie wystarczają do oceny, czy doszło do naruszenia prawa przez organ administracji publicznej.

§ 374

Przepisy niniejszego działu stosuje się odpowiednio do innych postępowań prowadzonych z zastosowaniem przepisów ustawy z dnia 14 czerwca 1960 r. – Kodeks postępowania administracyjnego, jeżeli przepisy szczególne nie stanowią inaczej.

§ 375

Przewidzianej w ustawach szczególnych zgody na dokonanie czynności kontrolnych prokurator udziela albo odmawia udzielenia zgody w formie postanowienia.

§ 375a⁷⁰⁾

Przepisy § 126 ust. 1, 2 i 4 stosuje się odpowiednio do zespołów powoływanych w postępowaniach administracyjnych i w postępowaniach przed sądami administracyjnymi.

Dział XIII.

Tryb działań podejmowanych przez prokuratora w celu zapobieżenia naruszeniom prawa

§ 376

Środki zapobiegające naruszeniom prawa, w tym popełnianiu przestępstw, prokurator podejmuje bezpośrednio po ustaleniu okoliczności uzasadniających ich stosowanie, niezależnie od stopnia zaawansowania postępowania przygotowawczego.

§ 377

1. Przekazanie na podstawie art. 18 § 2 k.p.k. właściwemu organowi sprawy, w której odmówiono wszczęcia śledztwa lub dochodzenia albo postępowanie umorzono, powinno nastąpić w szczególności, gdy zachodzi potrzeba podjęcia przez obowiązane organy przewidzianych prawem środków zmierzających w szczególności do:
 - 1) zapewnienia bezpieczeństwa zdrowia i życia ludzi;
 - 2) ochrony bezpieczeństwa i higieny pracy;
 - 3) ochrony środowiska naturalnego;
 - 4) ochrony zwierząt;
 - 5) ochrony danych osobowych;
 - 6) ochrony dziedzictwa narodowego;
 - 7) ochrony interesów i praw konsumentów;
 - 8) wyciągnięcia konsekwencji w stosunku do pracownika naruszającego obowiązki służbowe;
 - 9) pociągnięcia pracownika winnego powstania szkody do odpowiedzialności materialnej;
 - 10) przeciwdziałania demoralizacji nieletniego lub przemocy w rodzinie;
 - 11) zobowiązania osoby uzależnionej do poddania się leczeniu odwykowemu.
2. Jeżeli ustawa uzależnia wszczęcie przez właściwy organ postępowania, o którym mowa w ust. 1, od złożenia wniosku, prokurator, przekazując sprawę, składa wniosek lub zwraca się do uprawnionego organu o jego złożenie, wnosząc jednocześnie o poinformowanie go o sposobie załatwienia sprawy.

§ 378

W ramach współdziałania z organami państwowymi, państwowymi jednostkami organizacyjnymi, organami samorządu terytorialnego i organizacjami społecznymi w zakresie zapobiegania przestępczości i innym naruszeniom prawa prokurator:

- 1) w uzasadnionych przypadkach składa organom samorządowym informację o stanie zagrożenia przestępczością i istnieniu warunków do naruszeń prawa, a w razie potrzeby przedstawia wnioski o wydanie przepisów porządkowych na podstawie art. 40 ust. 3 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2016 r. poz. 446) oraz art. 41 ust. 1 ustawy z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie powiatowym (Dz. U. z 2015 r. poz. 1445 i 1890);
- 2) uczestniczy w pracach komisji bezpieczeństwa i porządku na podstawie art. 38a ust. 6 ustawy z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie powiatowym;

- 3) kieruje z własnej inicjatywy do organów państwowych i organizacji społecznych informacje o stanie zagrożenia przestępczością i innymi naruszeniami prawa wraz z odpowiednimi wnioskami;
- 4) podejmuje inne działania zmierzające do tworzenia prawnych i organizacyjnych warunków przeciwdziałania naruszeniom prawa.

§ 379

W ramach współdziałania z dowódcami jednostek wojskowych w zapobieganiu przestępczości i innym naruszeniom prawa prokurator do spraw wojskowych:

- 1) na prośbę właściwych dowódców lub z własnej inicjatywy może złożyć informację o stanie przestępczości i o stanie przestrzegania prawa przez podległych im żołnierzy i pracowników wojska;
- 2) może skierować na prośbę innych niż wymienieni w pkt 1 dowódców jednostek wojskowych oraz kierującego komórką organizacyjną Ministerstwa Obrony Narodowej właściwą w sprawach dyscypliny wojskowej informację o stanie zagrożenia przestępczością i innymi naruszeniami prawa z odpowiednimi informacjami;
- 3) podejmuje działania zmierzające do tworzenia prawnych i organizacyjnych warunków przeciwdziałania naruszeniom prawa.

Dział XIV. Skargi i wnioski

§ 380

1. Skargi i wnioski przyjmują pracownicy biura podawczego lub innej komórki organizacyjnej wskazanej przez kierownika jednostki.
2. Koordynowanie rozpatrywania skarg i wniosków kierownik jednostki może powierzyć wyznaczonemu prokuratorowi.
3. Informację o trybie przyjmowania skarg i wniosków dotyczących działalności jednostek, organie właściwym do ich rozpatrzenia, adresie jednostki, a także adresie poczty elektronicznej umieszcza się na tablicy ogłoszeń w budynku jednostki oraz na stronie internetowej tej jednostki.

§ 381

1. Skargi i wnioski mogą być wnoszone na piśmie, w tym również za pomocą środków komunikacji elektronicznej, a także w formie ustnej do protokołu. Skargę na inne organy przyjmuje się do protokołu tylko wtedy, gdy okoliczności sprawy uzasadniają podjęcie czynności przez prokuratora. W pozostałych przypadkach informuje się skarżącego, jaki organ jest właściwy do rozpatrzenia skargi lub o przysługujących mu środkach prawnych.
2. W protokole, o którym mowa w ust. 1, zamieszcza się datę wniesienia skargi lub wniosku, imię, nazwisko (nazwę) i adres skarżącego lub wnioskodawcy, zwięzłą treść skargi lub wniosku oraz, w razie potrzeby, sygnaturę akt sprawy, której dotyczy skarga lub wniosek.
3. Protokół jest podpisywany przez skarżącego lub wnioskodawcę oraz pracownika przyjmującego skargę lub wniosek.

§ 382

Pisma o charakterze procesowym dotyczące zakresu działania prokuratora w postępowaniu karnym w konkretnej sprawie załatwia się w trybie przewidzianym w odpowiednich przepisach tego postępowania; pism tych nie należy traktować jako skarg.

§ 383

Jeżeli pismo lub zgłoszenie ustne, podlegające rozpoznaniu w trybie określonego postępowania, zawiera także zarzuty dotyczące niedopełnienia obowiązków, przekroczenia uprawnień lub uchybienia godności urzędu przez prokuratora lub innego pracownika prokuratury, w tej części należy traktować je jako skargę, do której załatwienia uprawniony jest właściwy prokurator przełożony.

§ 384

Jeżeli na podstawie treści skargi lub wniosku nie można należycie ustalić ich przedmiotu, a w szczególności sprawy, której dotyczą, wzywa się skarżącego lub wnioskodawcę do uzupełnienia skargi lub wniosku w terminie siedmiu dni od dnia doręczenia wezwania. Wezwanie powinno zawierać pouczenie, że nieuzupełnienie braków w terminie spowoduje pozostawienie skargi lub wniosku bez rozpatrzenia.

§ 385

Jeżeli rozpatrzenie skargi lub wniosku wymaga uprzedniego zbadania i wyjaśnienia podniesionych okoliczności, organ właściwy do rozpatrzenia skargi lub wniosku zbiera niezbędne dowody, informacje lub wyjaśnienia. W tym celu może w szczególności zwrócić się do innych jednostek oraz innych instytucji o ich przekazanie.

§ 386

W jednostkach prowadzony jest wykaz skarg i wniosków; w wykazie zamieszcza się w szczególności informacje o dacie wpływu skargi lub wniosku oraz dacie zawiadomienia skarżącego lub wnioskodawcy o wyniku ich rozpatrzenia. Wykaz może być prowadzony w postaci elektronicznej.

§ 387

Skarga lub wniosek ponownie wniesione w sprawach już wyjaśnionych, niezawierające nowych okoliczności, pozostawiane są bez biegu. O pozostawieniu skargi lub wniosku bez biegu oraz o przyczynie tej decyzji zawiadamia się wnoszącego, informując, że kolejna skarga lub wniosek niezawierające nowych okoliczności zostaną pozostawione bez biegu.

Dział XV.

Przepisy szczególne dotyczące prokuratorów do spraw wojskowych

Rozdział 1.

Działalność prokuratorów w przypadku użycia lub pobytu Sił Zbrojnych Rzeczypospolitej Polskiej poza granicami państwa.

§ 388

Prokurator Generalny, na wniosek Ministra Obrony Narodowej przekazany za pośrednictwem Zastępcy Prokuratora Generalnego do Spraw Wojskowych, może skierować prokuratora do spraw wojskowych, będącego żołnierzem zawodowym, do służby w jednostce wojskowej poza granicami państwa (w Polskim Kontyngencie Wojskowym) w przypadku użycia lub pobytu Sił Zbrojnych poza granicami państwa, mając na uwadze jego umiejętności zawodowe i wojskowe.

§ 389

1. Na okres służby poza granicami państwa Zastępca Prokuratora Generalnego do Spraw Wojskowych określa prokuratorowi, o którym mowa w § 388, zakres obowiązków.
2. Prokurator zajmujący stanowisko etatowe w jednostce wojskowej poza granicami państwa (w Polskim Kontyngencie Wojskowym) podlega służbowo w sprawach wojskowych tylko dowódcy tej jednostki wojskowej i wyłącznie w zakresie niedotyczącym wykonywania czynności wynikających z zadań przewidzianych w ustawie.

§ 390

1. Prokurator w trakcie służby poza granicami państwa przy wykonywaniu obowiązków służbowych uwzględnia przepisy prawa międzynarodowego i prawa krajowego, mając w szczególności na celu ochronę interesów Rzeczypospolitej Polskiej, oraz respektuje zasady konieczności sprawowania narodowej jurysdykcji wobec żołnierzy i pracowników jednostki wojskowej poza granicami państwa (Polskiego Kontyngentu Wojskowego).
2. Prokurator wykonuje również czynności mające na celu realizację zadań na rzecz organizacji międzynarodowej, w której misji uczestniczy jednostka wojskowa poza granicami państwa (Polski Kontyngent Wojskowy), mając na uwadze przede wszystkim poszanowanie interesów Rzeczypospolitej Polskiej.
3. Do podstawowych zadań prokuratora należy niedopuszczenie do sprawowania jurysdykcji wobec żołnierzy i pracowników jednostki wojskowej poza granicami państwa (Polskiego Kontyngentu Wojskowego) przez organy inne niż państwa polskiego, chyba że prawo polskie lub umowa międzynarodowa stanowią inaczej.

§ 391

1. Obsługę administracyjną prokuratora sprawuje sekretariat jednostki, w której pełnił on służbę przed skierowaniem za granicę, albo innej jednostki wskazanej w rozkazie przez Zastępcę Prokuratora Generalnego do Spraw Wojskowych.
2. Czynności administracyjne na terenie wykonywania zadań poza granicami państwa prokurator może zlecać w niezbędnym zakresie komórkom organizacyjnym jednostek wojskowych poza granicami państwa (Polskiego Kontyngentu Wojskowego), a w szczególności jednostce Żandarmerii Wojskowej.

§ 392

1. Wykonując obowiązki służbowe, prokurator powinien uwzględniać potrzeby obsługiwanej jednostki wojskowej w zakresie wykonywania przez nią zadań i utrzymania gotowości bojowej, jeżeli nie sprzeciwiają się temu prawo międzynarodowe i obowiązujące ustawodawstwo oraz dobro prowadzonych postępowań karnych.
2. Prokurator sam ma obowiązek wykonywania i zlecania innym organom czynności, w tym procesowych, z uwzględnieniem międzynarodowego prawa konfliktów zbrojnych, a w szczególności zasad prawa humanitarnego dotyczącego konfliktów zbrojnych i ich ofiar.

3. Prowadząc czynności procesowe w ramach postępowania karnego, w tym stosując środki przymusu, prokurator wykonuje je zgodnie z prawem polskim. Uwzględnienie przepisów obowiązujących na terenie misji oraz potrzeb wynikających z panującej sytuacji wojskowej jest dopuszczalne, o ile nie stoi w sprzeczności z prawem polskim.

Rozdział 2.

Udział prokuratora w postępowaniu dyscyplinarnym względem żołnierzy

§ 393

W razie zaistnienia sytuacji określonej w art. 50 ust. 1 pkt 3 ustawy z dnia 9 października 2009 r. o dyscyplinie wojskowej (Dz. U. poz. 1474, z 2012 r. poz. 1529, z 2015 r. poz. 1830 oraz z 2016 r. poz. 178) prokurator do spraw wojskowych w prokuraturze rejonowej wszczyna postępowanie dyscyplinarne, a wszczęte wcześniej przejmuje do własnego prowadzenia.

§ 394

W toku postępowania dyscyplinarnego prokurator może:

- 1) przeprowadzić postępowanie wyjaśniające;
- 2) odstąpić od prowadzenia postępowania wyjaśniającego;
- 3) skierować do sądu wojskowego wnioski o ukaranie dyscyplinarne albo o wydanie orzeczenia, o którym mowa w art. 61 pkt 1–3 ustawy z dnia 9 października 2009 r. o dyscyplinie wojskowej.

§ 395

Wszczęcie albo przejęcie postępowania dyscyplinarnego do prowadzenia przez prokuratora oraz odstąpienie od prowadzenia postępowania wyjaśniającego wymagają wydania postanowienia.

Rozdział 3.

Udział prokuratora w postępowaniu w sprawach o wykroczenia

§ 396

1. Prokurator podejmuje czynności w postępowaniu w sprawach o wykroczenia, w razie powzięcia wiarygodnej wiadomości o naruszeniu prawa w toku tego postępowania lub gdy ze względu na społeczny wydzźwięk albo charakter sprawy uzna, że jego udział jest wskazany.
2. Przepisy działu stosuje się odpowiednio w sprawach o wykroczenia skarbowe.

§ 397

W postępowaniu w sprawie o wykroczenia prokurator:

- 1) po powzięciu wiarygodnej wiadomości w sprawie zaistnienia zdarzenia wyczerpującego znamiona wykroczenia przeprowadza czynności wyjaśniające lub zleca ich przeprowadzenie Żandarmerii Wojskowej;
- 2) wydaje w toku czynności wyjaśniających prowadzonych przez niego lub przez Żandarmerię Wojskową stosowne postanowienia i zarządzenia, w szczególności w kwestiach:
 - a) zabezpieczenia i dopuszczenia dowodów,
 - b) zarządzenia i przeprowadzenia przeszukania, zatwierdzenia przeszukania przeprowadzonego bez jego polecenia, w wypadkach niecierpiących zwłoki, a także w przedmiocie zatrzymanych w toku tych czynności przedmiotów;
- 3) stosuje środki przymusu, o których mowa w art. 49 i art. 50 ustawy z dnia 24 sierpnia 2001 r. – Kodeks postępowania w sprawach o wykroczenia, w toku prowadzonych przez niego czynności wyjaśniających;
- 4) sporządza osobiście lub zatwierdza sporządzone przez Żandarmerię Wojskową wnioski o ukaranie i kieruje je do właściwego sądu;
- 5) uczestniczy w postępowaniu sądu rozpoznającego wnioski o ukaranie, gdy tak zarządzą zastępca prokuratora okręgowego do spraw wojskowych lub zastępca prokuratora rejonowego do spraw wojskowych;
- 6) wnosi środki odwoławcze od orzeczeń sądowych;
- 7) kieruje, z zachowaniem drogi służbowej, wnioski w przedmiocie wniesienia nadzwyczajnych środków zaskarżenia; wniosek o wznowienie postępowania jest kierowany do właściwego miejscowo zastępcy prokuratora okręgowego do spraw wojskowych, w przypadku zaś kasacji – jej projekt jest kierowany do Zastępcy Prokuratora Generalnego do Spraw Wojskowych.

Dział XVI.
Przepisy przejściowe i końcowe

§ 398

Jeżeli na podstawie przepisów dotychczasowych odpis postanowienia o tymczasowym aresztowaniu i poszukiwaniu listem gończym wraz z nakazem przyjęcia został przesłany Komendzie Głównej Straży Granicznej, o odwołaniu poszukiwań zawiadamia się Komendę Główną Straży Granicznej.

§ 399

Rozporządzenie wchodzi w życie z dniem 15 kwietnia 2016 r.⁷¹⁾

13. Rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości w sprawie szczegółowych zasad i trybu doręczania pism organów procesowych w postępowaniu karnym

z dnia 10 stycznia 2017 r. (Dz. U. z 2017 r. poz. 92)

Na podstawie art. 141 ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks postępowania karnego (Dz. U. z 2016 r. poz. 1749, 1948, 2138 i 2261) zarządza się, co następuje:

§ 1

1. Do pisma organu procesowego doręczanego w postępowaniu karnym dołącza się formularz pokwitowania odbioru, na którym odbierający pismo wpisuje datę i potwierdza odbiór pisma swoim czytelnym podpisem zawierającym imię i nazwisko, a doręczający wpisuje datę doręczenia i potwierdza swoim podpisem sposób doręczenia lub przyczynę niedoręczenia pisma.
2. Wzór formularza pokwitowania odbioru jest określony w załączniku nr 1 do rozporządzenia.

§ 2

1. Pismo organu procesowego doręczane przez operatora pocztowego w rozumieniu art. 3 pkt 12 ustawy z dnia 23 listopada 2012 r. – Prawo pocztowe (Dz. U. z 2016 r. poz. 1113, 1250, 1823 i 1948) jest wysyłane jako przesyłka polecona, zwana dalej „przesyłką”, za pokwitowaniem odbioru.
2. Na stronie adresowej przesyłki umieszcza się napis: „Polecona – za pokwitowaniem odbioru”, a w przypadkach, o których mowa w art. 132 § 4 ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks postępowania karnego, zwanej dalej „Kodeksem postępowania karnego”, z dopiskiem: „Do rąk własnych”.
3. Przesyłka nie może być adresowana na skrytkę pocztową adresata ani też doręczana przez skrytkę.

§ 3

1. Przesyłkę doręczaną przez operatora pocztowego nadaje się w placówce pocztowej za potwierdzeniem nadania w wykazie przesyłek poleconych.
2. Wzór wykazu przesyłek poleconych nadanych w placówce pocztowej jest określony w załączniku nr 2 do rozporządzenia.

§ 4

W dniu doręczenia przesyłki pracownik operatora pocztowego lub osoba występująca w imieniu operatora pocztowego składają formularz pokwitowania odbioru we właściwej placówce pocztowej, która na formularzu pokwitowania odbioru umieszcza odcisk datownika i odsyła go organowi wysyłającemu.

§ 5

1. Przewidziane w art. 133 § 2 Kodeksu postępowania karnego zawiadomienie dla adresata o pozostawieniu przesyłki pracownik operatora pocztowego lub osoba występująca w imieniu operatora pocztowego sporządzają na odrębnym formularzu.
2. Wzór formularza zawiadomienia dla adresata o pozostawieniu przesyłki jest określony w załączniku nr 3 do rozporządzenia.

§ 6

1. Na stronie adresowej niedoręczonej przesyłki pracownik operatora pocztowego lub osoba występująca w imieniu operatora pocztowego dokonują adnotacji „awizowano dnia”, składają podpis i niezwłocznie przekazują przesyłkę właściwej placówce pocztowej.
2. Pozostawienie przesyłki w placówce pocztowej placówka ta potwierdza przez umieszczenie na stronie adresowej przesyłki odcisku datownika oraz podpisu przyjmującego.

§ 7

1. Przesyłkę, o której mowa w § 6 ust. 1, wraz z formularzem pokwitowania odbioru przechowuje się w placówce pocztowej przez 7 dni.
2. Jeżeli adresat nie zgłosi się po odbiór przesyłki w terminie określonym w ust. 1, placówka pocztowa wysyła powtórne zawiadomienie o możliwości jej odbioru, umieszczając na przesyłce odcisk datownika i dokonując adnotacji o ponownym awizowaniu. W powtórnym zawiadomieniu określa się siedmiodniowy termin do odebrania przesyłki.
3. Do biegu terminu, o którym mowa w ust. 1 i 2, nie wlicza się dnia umieszczenia zawiadomienia.
4. Przesyłkę złożoną w placówce pocztowej wydaje się za pokwitowaniem odbioru adresatowi albo jego przedstawicielowi ustawowemu, albo osobie upoważnionej przez adresata będącego adwokatem lub radcą prawnym na podstawie pełnomocnictwa pocztowego, po umieszczeniu na stronie adresowej adnotacji „wydano dnia” i odcisku datownika. Odbierający potwierdza odbiór przesyłki na formularzu pokwitowania odbioru w sposób, o którym mowa w § 1 ust. 1. Wypełnione pokwitowanie odbioru placówka pocztowa, po umieszczeniu na nim odcisku datownika, odsyła niezwłocznie organowi wysyłającemu.
5. Przesyłkę niepodjętą w terminach określonych w ust. 1 i 2 placówka pocztowa opatruje na stronie adresowej adnotacją „nie podjęto w terminie”, odciskiem datownika i podpisem oraz odsyła niezwłocznie organowi wysyłającemu wraz z formularzem pokwitowania odbioru.

§ 8

1. Jeżeli przesyłka ma być doręczona osobie określonej w art. 134 § 1 Kodeksu postępowania karnego za pośrednictwem przełożonego, do przesyłki dołącza się dwa formularze pokwitowania odbioru – jeden dla adresata i jeden dla organu przełożonego adresata.
2. Przepis ust. 1 stosuje się odpowiednio w razie doręczenia przesyłki osobie pozbawionej wolności za pośrednictwem administracji zakładu karnego lub aresztu śledczego.
3. W przypadkach, o których mowa w ust. 1 i 2, organ przełożony adresata albo administracja właściwego zakładu karnego lub aresztu śledczego przekazują niezwłocznie potwierdzony egzemplarz formularza pokwitowania odbioru placówce pocztowej. Czynności związane z uzyskaniem potwierdzenia odbioru przez adresata na drugim egzemplarzu formularza są dokonywane przez funkcjonariusza organu przełożonego adresata albo właściwego zakładu karnego lub aresztu śledczego, który niezwłocznie po doręczeniu przesyłki adresatowi zwraca placówce pocztowej potwierdzony przez adresata formularz pokwitowania odbioru.
4. Placówka pocztowa po umieszczeniu na formularzu pokwitowania odbioru odcisku datownika odsyła go organowi wysyłającemu.

§ 9

Jeżeli przesyłki doręczanej przez operatora pocztowego nie można doręczyć z powodów określonych w art. 136 Kodeksu postępowania karnego, pracownik operatora pocztowego lub osoba występująca w imieniu operatora pocztowego umieszczają o tym adnotację na formularzu pokwitowania odbioru i niezwłocznie oddają przesyłkę placówce pocztowej, która po umieszczeniu na formularzu pokwitowania odbioru odcisku datownika odsyła przesyłkę organowi wysyłającemu wraz z formularzem pokwitowania odbioru.

§ 10

1. W przypadku doręczania pisma organu procesowego przez pracownika organu wysyłającego lub pracownika operatora pocztowego albo przez Policję czynności związane z uzyskaniem pokwitowania odbioru pisma przez adresata, zawiadomieniem adresata o miejscu pozostawienia pisma i terminie jego odebrania oraz zwrotem pisma organowi wysyłającemu są dokonywane odpowiednio przez pracownika organu wysyłającego lub pracownika operatora pocztowego, lub osobę występującą w imieniu operatora pocztowego albo przez funkcjonariusza Policji.
2. Przepisy § 6–10 stosuje się odpowiednio.

§ 11

1. Jeżeli warunki techniczne operatora pocztowego oraz organu wysyłającego na to pozwalają, formularz pokwitowania odbioru, o którym mowa w § 1 ust. 1, ma postać elektroniczną i jest przekazywany za pomocą systemu teleinformatycznego służącego do obsługi elektronicznego formularza pokwitowania odbioru organu wysyłającego.
2. W przypadku, o którym mowa w ust. 1, na stronie adresowej przesyłki umieszcza się napis: „Polecona -e”, a w przypadkach, o których mowa w art. 132 § 4 Kodeksu postępowania karnego, z dopiskiem: „Do rąk własnych”. Do przesyłki nie
3. dołącza się formularza pokwitowania odbioru, o którym mowa w § 1 ust. 1. Organ wysyłający uzyskuje informacje o doręczeniu wyłącznie za pośrednictwem systemu teleinformatycznego.
4. W elektronicznym formularzu pokwitowania odbioru umieszcza się wszelkie wpisy, adnotacje i zaznaczenia, których umieszczenie na formularzu pokwitowania odbioru oraz na stronie adresowej przesyłki jest wymagane. Odcisku datownika nie umieszcza się. Pracownik operatora pocztowego lub osoba występująca w imieniu operatora pocztowego składają podpis w sposób określony w § 13 ust. 2.

5. Do przesyłki, o której mowa w § 8 ust. 1 i 2, dołącza się jeden formularz pokwitowania odbioru przeznaczony dla osoby wymienionej w art. 134 § 1 lub § 2 Kodeksu postępowania karnego. Organ przełożony albo administracja właściwego zakładu karnego lub aresztu śledczego potwierdzają doręczenie przesyłki w elektronicznym formularzu pokwitowania odbioru zgodnie z § 12 ust. 1. Przepisy § 1 ust. 1 i § 8 ust. 3 stosuje się odpowiednio.

§ 12

1. Odbierający potwierdza odbiór przesyłki i datę jej otrzymania przez czytelne wpisanie swojego imienia i nazwiska w elektronicznym formularzu pokwitowania odbioru za pomocą urządzenia umożliwiającego odwzorowanie odręcznego pisma.
2. W przypadku gdy dla odbierającego jest przeznaczona więcej niż jedna przesyłka, pokwitowanie odbioru i daty otrzymania przesyłek może nastąpić przez jednokrotne umieszczenie podpisu odbierającego. W takim przypadku przyjmuje się, że pokwitowanie odbioru zostało dokonane w odniesieniu do każdej przesyłki.
3. Oprogramowanie obsługujące urządzenie umożliwiający odwzorowanie odręcznego pisma oraz system teleinformatyczny obsługujący elektroniczny formularz pokwitowania odbioru zapewniają integralność danych zawartych w elektronicznym formularzu pokwitowania odbioru z własnoręcznym podpisem odbierającego przesyłkę w taki sposób, że wszelkie zmiany tych danych dokonane po złożeniu podpisu są rozpoznawalne.
4. W przypadku zaistnienia okoliczności uniemożliwiających, z przyczyn technicznych, złożenie przez odbierającego podpisu na elektronicznym formularzu pokwitowania odbioru, pracownik operatora pocztowego lub osoba występująca w imieniu operatora pocztowego dołącza do pisma sądowego formularz pokwitowania odbioru, wypełniony w sposób określony w § 1. Przepisy § 4–10 stosuje się odpowiednio. Informacja o zaistnieniu zdarzenia jest przekazywana do systemu teleinformatycznego organu wysyłającego najpóźniej następnego dnia roboczego.

§ 13

1. Po pozostawieniu zawiadomienia o możliwości odbioru przesyłki we właściwej placówce pocztowej i oddaniu przesyłki tej placówce informację o dokonaniu powtórnego zawiadomienia zgodnie z § 7 ust. 2 umieszcza w elektronicznym formularzu pokwitowania odbioru właściwa placówka pocztowa.
2. Wypełniony elektroniczny formularz pokwitowania odbioru jest opatrywany przez pracownika operatora pocztowego lub osobą występującą w imieniu operatora pocztowego podpisem elektronicznym w rozumieniu art. 3 pkt 10 rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 910/2014 z dnia 23 lipca 2014 r. w sprawie identyfikacji elektronicznej i usług zaufania w odniesieniu do transakcji elektronicznych na rynku wewnętrznym oraz uchylającego dyrektywę 1999/93/WE (Dz. Urz. UE L 257 z 28.08.2014, str. 73) i nie później niż następnego dnia roboczego jest przekazywany do systemu teleinformatycznego organu wysyłającego.

§ 14

Rozporządzenie wchodzi w życie z dniem 15 stycznia 2017 r.¹⁾

Załącznik 1. Wzór formularza pokwitowania odbioru.

(patrz oryginał)

Załączniki do rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 10 stycznia 2017 r. (poz. 92)

Załącznik nr 1

WZÓR FORMULARZA POKWITOWANIA ODBIORU

strona 1

POKWITOWANIE ODBIORU	
Adresat przesyłki	
.....	datownik
..... ☐ ☐ ☐ ☐	Adresat pokwitowania – Nadawca przesyłki
Data: Sygn. akt: Rodzaj przesyłki: Termin: Polecona / polecona do rąk własnych* ☐ ☐ ☐ ☐
Nr nadawczy:	
Potwierdzam własnoręcznym podpisem, że wyżej wymienioną przesyłkę otrzymałem.	
..... (data, imię i nazwisko odbiorcy)	
* Niepotrzebne skreślić.	

strona 2

1) Przesyłkę nadaną jako przesyłka polecona do rąk własnych nr doręczono*: a) adresatowi, b) adresatowi, który nie mógł lub nie chciał pokwitować odbioru przesyłki, c) osobie uprawnionej do odbioru przesyłki;
2) Przesyłkę nadaną jako przesyłka polecona nr doręczono*: a) adresatowi, b) adresatowi, który nie mógł lub odmówił pokwitowania odbioru przesyłki, c) osobie uprawnionej do odbioru przesyłki, d) dorosłemu domownikowi / administracji domu / dozorecy domu / sołtysowi*, którzy podejmą się oddać przesyłkę adresatowi, e) przełożonemu żołnierzowi, funkcjonariuszowi Policji, Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego, Agencji Wywiadu, Służby Kontrwywiadu Wojskowego, Służby Wywiadu Wojskowego, Straży Granicznej, Służby Celnej, Centralnego Biura Antykorupcyjnego lub Służby Więziennej*, f) osobie upoważnionej przez kierownika zakładu, w którym przebywa adresat pozbawiony wolności; (imię i nazwisko odbiorcy innego niż adresat)
3) Przesyłki nie doręczono w sposób określony w pkt 1 lub 2, przesyłkę pozostawiono w*: a) placówce pocztowej, b) jednostce Policji, c) urzędzie gminy – o czym umieszczono zawiadomienie: w skrzynce do doręczeń / na drzwiach mieszkania adresata / w innym widocznym miejscu.*
4) Przesyłki nie doręczono, gdyż*: a) adresat odmówił przyjęcia, b) z innych przyczyn (podać jakie)
..... (data i podpis doręczającego / wydającego)
* Zaznaczyć właściwe.

Załącznik 2. Wzór wykazu przesyłek poleconych nadanych w placówce pocztowej.

(patrz oryginał)

Załącznik nr 2

WZÓR WYKAZU PRZESYŁEK POLECONYCH NADANYCH W PLACÓWCE POCZTOWEJ

Lp.	Adresat	Miejsce przeznaczenia (poczta)	Numer nadawczy	Masa		Opłata		Uwagi (sygnatura akt)
				kg	g	zł	gr	
1	2	3	4	5		6		7

Załącznik 3. Wzór formularza zawiadomienia dla adresata o pozostawieniu przesyłki.

(patrz oryginał)

Załącznik nr 3

WZÓR FORMULARZA ZAWIADOMIENIA DLA ADRESATA O POZOSTAWIENIU PRZESYŁKI

ZAWIADOMIENIE* – ZAWIADOMIENIE POWTÓRNE*
<p>W dniu przesyłkę poleconą nr adresowaną do pozostałem*/ pozostawiono w placówce pocztowej*/ w jednostce Policji*/ w urzędzie gminy*</p> <p>..... ul.</p> <p>Przesyłkę poleconą można odebrać w miejscu wyżej wymienionym w terminie do </p> <p style="text-align: center;">..... (data i podpis osoby sporządzającej)</p> <p>* Niepotrzebne skreślić.</p>

14. Rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości
w sprawie wysokości i sposobu obliczania wydatków Skarbu Państwa w postępowaniu karnym
z dnia 18 czerwca 2003 r. (Dz. U. Nr 108, poz. 1026)
t.j. z dnia 22 marca 2013 r. (Dz. U. z 2013 r. poz. 663)
(zm.)

Na podstawie art. 618 § 2 ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks postępowania karnego (Dz. U. Nr 89, poz. 555, z późn. zm.¹⁾) zarządza się, co następuje:

§ 1

Ryczałt za doręczenie wezwań i innych pism wynosi w postępowaniu przygotowawczym oraz w każdej instancji w postępowaniu sądowym po 20 zł, niezależnie od liczby doręczonych pism.

§ 2

1. Ryczałt za sprowadzenie i przewóz jednej osoby na żądanie sądu lub organu prowadzącego postępowanie przygotowawcze, w granicach jednej miejscowości, wynosi 20 zł.
2. Ryczałtu, o którym mowa w ust. 1, nie stosuje się w przypadku użycia konwoju wzmocnionego, polegającego na wykorzystaniu większej liczby konwojentów i dodatkowych pojazdów, oraz konwojowania osoby z jednej miejscowości do drugiej.
3. Wydatki związane z konwojowaniem wzmocnionym jednej osoby oraz konwojowaniem osoby z jednej miejscowości do drugiej oblicza się według wzoru:

$$\frac{(K \times S) + D}{L} = W$$

gdzie znaczenie poszczególnych symboli jest następujące:

- W – koszt konwojowania wzmocnionego jednej osoby albo konwojowania osoby z jednej miejscowości do drugiej,
- K – ilość przejechanych kilometrów,
- S – koszt eksploatacji pojazdu za przejechany kilometr, określany w przepisach w sprawie wysokości oraz warunków ustalania należności przysługujących pracownikowi zatrudnionemu w państwowej lub samorządowej jednostce sfery budżetowej z tytułu podróży służbowej na obszarze kraju,
- D – koszty podróży służbowej konwojentów obliczane na podstawie przepisów w sprawie wysokości oraz warunków ustalania należności przysługujących pracownikowi zatrudnionemu w państwowej lub samorządowej jednostce sfery budżetowej z tytułu podróży służbowej na obszarze kraju,
- L – liczba osób konwojowanych.

§ 3

1. Ryczałt za przechowanie przedmiotów zajętych w postępowaniu karnym i złożonych w składnicy organów prowadzących postępowanie wynosi 40 zł. Ryczałt ten pobiera się tylko jeden raz w toku całego postępowania.
2. W przypadku gdy przechowanie obejmuje przedmioty zajęte u kilku oskarżonych, ryczałt, o którym mowa w ust. 1, pobiera się w wysokości 20 zł za każdego oskarżonego.
3. Wydatki związane z przechowywaniem zajętych przedmiotów poza składnicami, o których mowa w ust. 1, pobiera się w wysokości przedstawionej w rachunku wystawionym przez uprawniony podmiot przechowujący.

§ 4

1. W skład kosztów postępowania mediacyjnego wchodzi: należność zryczałtowana za przeprowadzenie postępowania mediacyjnego oraz ryczałt za doręczenia pism związanych z przeprowadzeniem mediacji.
2. Należność zryczałtowana za przeprowadzenie postępowania mediacyjnego wynosi 120 zł.
3. Do ryczałtu za doręczenia pism związanych z przeprowadzeniem mediacji stosuje się odpowiednio § 1.
4. Jeżeli podmiotem uprawnionym do przeprowadzenia mediacji jest podatnik zobowiązany do rozliczenia podatku od towarów i usług, wysokość kosztów postępowania mediacyjnego, o którym mowa w ust. 1, podwyższa się o obowiązującą stawkę podatku od towarów i usług przewidzianą dla tego rodzaju czynności w przepisach o podatku od towarów i usług.

§ 5

Ryczałt dla osoby przybranej do osoby okazywanej, podczas okazania przeprowadzonego na podstawie art. 173 § 1–3 Kodeksu postępowania karnego, za jednorazowy udział w okazaniu wynosi 12 zł.

§ 6

Wydatki za badania lekarskie oskarżonego, przeprowadzone na podstawie art. 74 § 2 i 3 Kodeksu postępowania karnego, oblicza się według stawek ustalonych dla osób nieuprawnionych do bezpłatnych świadczeń zdrowotnych finansowanych ze środków publicznych udzielanych przez zakłady opieki zdrowotnej.

§ 7

Wydatki związane z przejazdem sędziów i innych osób z powodu czynności postępowania oblicza się według przepisów w sprawie wysokości oraz warunków ustalania należności przysługujących pracownikowi zatrudnionemu w państwowej lub samorządowej jednostce sfery budżetowej z tytułu podróży służbowej na obszarze kraju.

§ 8

Rozporządzenie wchodzi w życie z dniem 1 lipca 2003 r.²⁾

15. Rozporządzenie Rady Ministrów w sprawie podmiotów uprawnionych do przechowywania oraz zniszczenia w postępowaniu karnym przedmiotów i substancji stwarzających niebezpieczeństwo dla życia lub zdrowia

z dnia 14 grudnia 2012 r. (Dz. U. z 2012 r. poz. 1486)

Na podstawie art. 232a § 5 ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks postępowania karnego (Dz. U. Nr 89, poz. 555, z późn. zm.¹⁾) zarządza się, co następuje:

§ 1

Rozporządzenie określa:

- 1) podmioty uprawnione do przechowywania oraz zniszczenia przedmiotów i substancji stwarzających niebezpieczeństwo dla życia lub zdrowia, a w szczególności broni, amunicji, materiałów wybuchowych lub łatwopalnych lub materiałów radioaktywnych, substancji trujących, duszących lub parzących, środków odurzających, substancji psychotropowych, ich preparatów oraz prekursorów kategorii 1, zwanych dalej "przedmiotami i substancjami", a także ich próbki;
- 2) szczegółowe warunki, sposób i miejsca przechowywania przedmiotów i substancji oraz ich próbek;
- 3) warunki i sposób zniszczenia przedmiotów i substancji oraz ich próbek.

§ 2

1. Zniszczenie przedmiotów i substancji oraz ich próbek, przez poddanie ich procesom przekształceń biologicznych, fizycznych lub chemicznych, powinno powodować całkowitą i nieodwracalną utratę ich pierwotnych właściwości użytkowych oraz doprowadzić je do stanu niestwarzającego zagrożenia życia lub zdrowia, z zastrzeżeniem ust. 2.
2. W przypadku przedmiotów i substancji oraz ich próbek, których nie można poddać procesom powodującym całkowitą i nieodwracalną utratę ich pierwotnych właściwości użytkowych, należy doprowadzić je do stanu niestwarzającego zagrożenia dla życia lub zdrowia.

§ 3

1. Zatrzymane na potrzeby postępowania karnego przedmioty i substancje oraz ich próbki należy przechowywać w miejscach, o których mowa w § 5.
2. Osoby wykonujące czynności związane z transportem, przechowywaniem lub inne, podczas których następuje kontakt z przedmiotami i substancjami oraz ich próbkami, powinny być odpowiednio przeszkolone w zakresie zasad bezpieczeństwa.
3. Przedmioty i substancje oraz ich próbki przeznaczone do przechowywania pakuje się, jeśli to wynika z ich właściwości fizykochemicznych, oraz oznacza w sposób określony w przepisach regulujących postępowanie z tymi przedmiotami i substancjami oraz regulujących działalność podmiotów, o których mowa w § 4.

§ 4

Podmiotami uprawnionymi do przechowywania przedmiotów i substancji oraz ich próbek są podmioty gwarantujące bezpieczne ich przechowywanie oraz dysponujące miejscami, o których mowa w § 5 ust. 1, w szczególności:

- 1) właściwe miejscowo komendy Policji;
- 2) jednostki organizacyjne Żandarmerii Wojskowej;
- 3) instytuty badawcze nadzorowane przez Ministra Obrony Narodowej:
 - a) Wojskowy Instytut Techniczny Uzbrojenia,
 - b) Wojskowy Instytut Techniki Inżynierskiej;
- 4) Zakład Unieszkodliwiania Odpadów Promieniotwórczych;

- 5) przedsiębiorstwa prowadzące działalność gospodarczą w zakresie wytwarzania, przetwarzania, magazynowania, przesyłania, dystrybucji materiałów łatwopalnych, substancji trujących, duszących i parzących lub obrotu nimi, które posiadają zezwolenie na podstawie odrębnych przepisów;
- 6) przedsiębiorcy prowadzący działalność w zakresie odzysku lub unieszkodliwiania odpadów, którzy posiadają zezwolenie na podstawie odrębnych przepisów.

§ 5

1. Miejscami zapewniającymi bezpieczne przechowywanie przedmiotów i substancji oraz ich próbek mogą być wyłącznie miejsca uwzględniające właściwości danego przedmiotu i substancji oraz zapewniające prawidłowość ich zabezpieczenia na potrzeby postępowania karnego.
2. Miejscami, o których mowa w ust. 1, są:
 - 1) w odniesieniu do broni i amunicji kalibru do 20 mm – magazyny jednostek organizacyjnych Żandarmerii Wojskowej, w sprawach przez nią prowadzonych, oraz magazyny właściwych miejscowo komend Policji;
 - 2) w odniesieniu do amunicji kalibru powyżej 20 mm oraz materiałów wybuchowych – magazyny Wojskowego Instytutu Technicznego Uzbrojenia lub Wojskowego Instytutu Techniki Inżynierskiej;
 - 3) w odniesieniu do materiałów łatwopalnych, substancji trujących, duszących lub parzących – magazyny przedsiębiorców prowadzących działalność gospodarczą w zakresie ich wytwarzania, przetwarzania, magazynowania, przesyłania, dystrybucji lub obrotu nimi oraz przedsiębiorców prowadzących działalność w zakresie odzysku lub unieszkodliwiania odpadów, którzy posiadają zezwolenia na podstawie odrębnych przepisów, lub magazyny instytutów badawczych nadzorowanych przez Ministra Obrony Narodowej;
 - 4) w odniesieniu do materiałów radioaktywnych – obiekty Zakładu Unieszkodliwiania Odpadów Promieniotwórczych;
 - 5) w odniesieniu do środków odurzających, substancji psychotropowych, ich preparatów i prekursorów kategorii 1 – magazyny jednostek organizacyjnych Żandarmerii Wojskowej, w sprawach przez nie prowadzonych, oraz magazyny właściwych miejscowo wojewódzkich komend Policji;
 - 6) w odniesieniu do pozostałych przedmiotów i substancji oraz ich próbek – magazyny, składowiska lub inne miejsca spełniające warunki, o których mowa w ust. 1, będące w posiadaniu podmiotów, o których mowa w § 4.

§ 6

1. Przekazania na przechowanie przedmiotów i substancji oraz ich próbek dokonuje przedstawiciel organu prowadzącego postępowanie karne.
2. Przekazania na przechowanie substancji radioaktywnych dokonuje się w uzgodnieniu z Dyrektorem Zakładu Unieszkodliwiania Odpadów Promieniotwórczych.
3. W razie potrzeby, dla zapewnienia bezpiecznego i prawidłowego przekazania na przechowanie przedmiotów i substancji oraz ich próbek, przy czynności przekazania mogą uczestniczyć przedstawiciele innych organów lub instytucji wskazanych przez przedstawiciela organu prowadzącego postępowanie karne.
4. O dokonany przekazaniu na przechowanie środków odurzających, substancji psychotropowych, ich preparatów lub prekursorów kategorii 1 powiadamia się wojewódzkiego inspektora farmaceutycznego lub jego przedstawiciela, właściwego ze względu na miejsce prowadzenia postępowania karnego.

§ 7

1. Z czynności przekazania na przechowanie przedmiotów lub substancji oraz ich próbek sporządza się protokół, który zawiera:
 - 1) sygnaturę akt sprawy;
 - 2) datę i miejsce sporządzenia protokołu;
 - 3) informacje o rodzaju i ilości przedmiotów i substancji oraz ich próbek przekazanych na przechowanie;
 - 4) oznaczenie organu, do którego dyspozycji pozostają przedmioty i substancje oraz ich próbki, a także – jeśli jest to możliwe – okresu ich przechowywania;
 - 5) oznaczenie miejsca przechowywania;
 - 6) imiona i nazwiska oraz funkcje osób przekazujących i przyjmujących przedmioty i substancje oraz ich próbki na przechowanie oraz innych osób obecnych przy tej czynności;
 - 7) podpisy osób wymienionych w pkt 6.
2. Protokół sporządza się w dwóch egzemplarzach.

§ 8

1. Organ prowadzący postępowanie karne może powierzyć zniszczenie przedmiotów i substancji oraz ich próbek podmiotom wyspecjalizowanym w ich niszczeniu, zapewniającym prawidłowy i sprawny przebieg czynności zniszczenia oraz spełniającym wymogi wynikające z odrębnych przepisów.
2. Organ prowadzący postępowanie karne, dokonując wyboru podmiotu, o którym mowa w ust. 1, bierze pod uwagę:
 - 1) posiadanie przez podmiot urządzeń i technologii stosowanych w procesie niszczenia przedmiotów i substancji oraz ich próbek, zapewniających w szczególności nieodwracalną utratę pierwotnych

- właściwości użytkowych tych przedmiotów i substancji oraz ich próbek oraz doprowadzenie ich do stanu, który nie stwarza zagrożenia dla życia i zdrowia;
- 2) posiadanie przez podmiot zezwolenia właściwych organów na przeprowadzanie procesów niszczenia przedmiotów i substancji określonego rodzaju;
 - 3) koszty zniszczenia przedmiotów i substancji oraz ich próbek.
3. Termin zniszczenia przedmiotów i substancji oraz ich próbek określa organ prowadzący postępowanie karne w danej sprawie, po uzgodnieniu z podmiotem mającym dokonać zniszczenia.
 4. O terminie i miejscu zniszczenia środków odurzających, substancji psychotropowych, ich preparatów lub prekursorów kategorii 1 organ prowadzący postępowanie karne zawiadamia wojewódzkiego inspektora farmaceutycznego.
 5. Przy czynności niszczenia przedmiotów i substancji oraz ich próbek może uczestniczyć przedstawiciel organu prowadzącego postępowanie karne.

§ 9

1. Z czynności zniszczenia przedmiotów i substancji oraz ich próbek podmiot dokonujący zniszczenia sporządza niezwłocznie protokół, w którym zamieszcza się:
 - 1) oznaczenie orzeczenia sądu o zniszczeniu przedmiotów lub substancji oraz ich próbek, jeżeli zostało wydane;
 - 2) datę i miejsce sporządzenia protokołu;
 - 3) datę i miejsce dokonania zniszczenia;
 - 4) informację o rodzaju i ilości zniszczonych przedmiotów lub substancji oraz ich próbek;
 - 5) informację o sposobie dokonania zniszczenia;
 - 6) opis odpadów i pozostałości pochodzących ze zniszczenia oraz wskazanie miejsca ich składowania;
 - 7) imiona i nazwiska oraz funkcje osób dokonujących zniszczenia oraz obecnych przy tej czynności;
 - 8) podpisy osób wymienionych w pkt 7.
2. Protokół sporządza się w dwóch egzemplarzach, z których jeden przekazuje się organowi prowadzącemu postępowanie karne w sprawie.

§ 10

Protokoły, o których mowa w § 7 i 9, dołącza się do akt postępowania karnego.

§ 11

Rozporządzenie wchodzi w życie po upływie 14 dni od dnia ogłoszenia.²⁾

16. Rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości w sprawie sposobu postępowania z protokołami przesłuchań i innymi dokumentami lub przedmiotami, na które rozciąga się obowiązek zachowania w tajemnicy informacji niejawnych albo zachowania tajemnicy związanej z wykonywaniem zawodu lub funkcji

z dnia 20 lutego 2012 r. (Dz. U. z 2012 r. poz. 219)

Na podstawie art. 181 § 2 ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks postępowania karnego (Dz. U. Nr 89, poz. 555, z późn. zm.¹⁾) zarządza się, co następuje:

§ 1

Rozporządzenie określa sposób sporządzania, przechowywania i udostępniania protokołów przesłuchań oskarżonych, świadków, biegłych i kuratorów, a także innych dokumentów lub przedmiotów, na które rozciąga się obowiązek zachowania w tajemnicy informacji niejawnych albo zachowania tajemnicy związanej z wykonywaniem zawodu lub funkcji, jak również dopuszczalny sposób powoływania się na takie przesłuchania, dokumenty i przedmioty w orzeczeniach i pismach procesowych.

§ 2

1. Z przesłuchań oskarżonych, świadków, biegłych i kuratorów, obejmujących okoliczności, na które rozciąga się obowiązek zachowania w tajemnicy informacji niejawnych albo zachowania tajemnicy związanej z wykonywaniem zawodu lub funkcji, sporządza się odrębny protokół.
2. Odrębny protokół sporządza się również w przypadku zatrzymania w postępowaniu karnym dokumentów lub przedmiotów, na które rozciąga się obowiązek zachowania w tajemnicy informacji niejawnych albo zachowania tajemnicy związanej z wykonywaniem zawodu lub funkcji.
3. Odrębne protokoły, o których mowa w ust. 1 i 2, na które rozciąga się obowiązek zachowania w tajemnicy informacji niejawnych, wyłącza się z akt sprawy.

4. O sporządzeniu odrębnego protokołu czyni się wzmiankę w odpowiednim miejscu akt, wskazując w niej numer, pod którym został zarejestrowany w urzędzeniu ewidencyjnym prowadzonym zgodnie z przepisami o ochronie informacji niejawnych, zwanym dalej "urzędzeniem ewidencyjnym".
5. Adnotację o protokołach, dokumentach i przedmiotach, na które rozciąga się obowiązek zachowania w tajemnicy informacji niejawnych lub tajemnicy związanej z wykonywaniem zawodu lub funkcji, umieszcza się na okładce akt.

§ 3

1. Protokoły przesłuchań oraz dokumenty lub przedmioty, na które rozciąga się obowiązek zachowania tajemnicy związanej z wykonywaniem zawodu lub funkcji, przechowuje się w aktach sprawy lub w miejscu przechowywania dowodów rzeczowych w sposób, który uniemożliwia zapoznanie się z nimi przez osoby nieuprawnione.
2. Każdorazowe udostępnienie protokołów, dokumentów i przedmiotów, o których mowa w ust. 1, podlega odnotowaniu w karcie zapoznania się z dokumentem znajdującej się w aktach sprawy.

§ 4

1. Protokołom przesłuchań, dokumentom lub przedmiotom, na które rozciąga się obowiązek zachowania w tajemnicy informacji niejawnych, nadaje się odpowiednio do ich treści klauzule: "ściśle tajne", "tajne", "poufne" lub "zastrzeżone". Protokoły podlegają rejestracji w urzędzeniu ewidencyjnym.
2. Prezes sądu, a w postępowaniu przygotowawczym prokurator, nadaje klauzulę: "ściśle tajne", "tajne", "poufne" lub "zastrzeżone" całym aktom albo poszczególnym ich tomom, jeżeli obejmują one okoliczności, na które rozciąga się obowiązek zachowania w tajemnicy informacji niejawnych.

§ 5

1. Akta, protokoły przesłuchań, dokumenty lub przedmioty oznaczone klauzulą "poufne", przechowywane poza kancelarią tajną, umieszcza się i przechowuje w strefie ochronnej w rozumieniu przepisów o ochronie informacji niejawnych, przy zastosowaniu wyposażenia i urządzeń służących ochronie informacji niejawnych, którym przyznano certyfikaty.
2. Akta, protokoły przesłuchań, dokumenty lub przedmioty oznaczone klauzulą "zastrzeżone", przechowywane poza kancelarią tajną, umieszcza się i przechowuje w innych pomieszczeniach sądu lub prokuratury, w meblach biurowych zamykanych na zamek mechaniczny kluczowy.

§ 6

1. Dokumenty, akta lub przedmioty oznaczone klauzulą tajności, z wyjątkiem tych, o których mowa w art. 184 § 1 i art. 156 § 5a Kodeksu postępowania karnego, są udostępniane stronom, obrońcom i pełnomocnikom oraz przedstawicielom ustawowym na zarządzenie prezesa sądu, a przed uprawomocnieniem się orzeczenia – na zarządzenie przewodniczącego składu orzekającego, a w postępowaniu przygotowawczym – na zarządzenie prokuratora.
2. W zarządzeniu, o którym mowa w ust. 1, należy wskazać osobę uprawnioną do przejrzania dokumentów, akt lub przedmiotów oznaczonych klauzulą tajności, określić zakres, sposób, a także miejsce ich udostępnienia, zgodnie z przepisami o ochronie informacji niejawnych. Jeżeli osoba uprawniona o to wnosi, należy polecić założenie trwale oprawionego zbioru dokumentów do sporządzenia notatek i określić jego klauzulę tajności odpowiadającą najwyższej klauzuli tajności udostępnianych dokumentów, akt lub przedmiotów.
3. Trwale oprawiony zbiór dokumentów do sporządzania notatek z dokumentów i akt oraz do przejrzania przedmiotów oznaczonych klauzulą tajności, zwany dalej "zbiorem dokumentów", tworzy się odrębnie dla każdej osoby uprawnionej, a także przechowuje się i udostępnia w kancelarii tajnej albo w innych pomieszczeniach sądu lub prokuratury zgodnie z przepisami o ochronie informacji niejawnych.
4. Zbiór dokumentów stanowi załącznik do akt sprawy i podlega rejestracji w urzędzeniu ewidencyjnym.
5. Zbiór dokumentów udostępnia się wyłącznie osobie uprawnionej, dla której został utworzony.
6. Kopie, odpisy, wyciągi i zbiory dokumentów mogą być udostępnione przez sąd wskazanym osobom uprawnionym na zasadach określonych w art. 156 § 4 Kodeksu postępowania karnego poza kancelarią tajną lub innymi pomieszczeniami sądu, podczas rozprawy lub posiedzenia, wyłącznie na sali, gdzie odbywa się rozprawa lub posiedzenie.

§ 7

1. Udostępnienie akt, dokumentów lub przedmiotów oznaczonych klauzulą tajności następuje w obecności wyznaczonego pracownika kancelarii tajnej lub sekretariatu w zależności od klauzuli tajności.
2. Podczas udostępniania akt, dokumentów lub przedmiotów oznaczonych klauzulą tajności osobie pozbawionej wolności obecna jest także, w warunkach uniemożliwiających jej zapoznanie się z tymi materiałami, osoba doprowadzająca osobę pozbawioną wolności.
3. W celu udostępnienia akt, dokumentów lub przedmiotów osobie pozbawionej wolności zarządza się sprowadzenie jej do siedziby sądu lub prokuratury.

§ 8

Przed udostępnieniem dokumentów, akt lub przedmiotów oznaczonych klauzulą tajności poucza się osobę uprawnioną o obowiązku zachowania w tajemnicy informacji niejawnych albo tajemnicy związanej z wykonywaniem zawodu lub funkcji oraz o zasadach sporządzania kopii, odpisów, wyciągów i notatek, a także przyjmuje się od niej pisemne oświadczenie o udzieleniu jej pouczenia oraz o zobowiązaniu do zachowania w tajemnicy uzyskanych wiadomości.

§ 9

Każdy przypadek udostępnienia dokumentów, akt lub przedmiotów oznaczonych klauzulą "tajne", "ściśle tajne", "poufne" i "zastrzeżone" odnotowuje się w karcie zapoznania się z dokumentem, z zaznaczeniem daty, nazwiska i imienia osoby, której dokument, akta lub przedmiot udostępniono, a osoba ta potwierdza fakt udostępnienia własnoręcznym podpisem.

§ 10

Udostępnienie dokumentów, akt lub przedmiotów oznaczonych klauzulą tajności biegłemu, tłumaczowi lub specjalście następuje na zarządzenie prezesa sądu, a w postępowaniu przygotowawczym – na zarządzenie prokuratora, tylko w zakresie niezbędnym do wykonania czynności procesowej. Przepisy § 6, 8 i 9 stosuje się odpowiednio.

§ 11

1. Przy powoływaniu się w jawnych orzeczeniach i pismach procesowych na protokoły przesłuchań, dokumenty lub przedmioty, na które rozciąga się obowiązek zachowania w tajemnicy informacji niejawnych, w miejsce danych dotyczących tych dowodów wpisuje się numer, pod którym dany dowód został zarejestrowany w urzędzeniu ewidencyjnym.
2. Przy powoływaniu się w jawnych orzeczeniach i pismach procesowych na protokoły przesłuchań, dokumenty lub przedmioty, na które rozciąga się obowiązek zachowania tajemnicy związanej z wykonywaniem zawodu lub funkcji, w miejsce danych dotyczących tych dowodów wpisuje się numer karty w aktach sprawy lub numer z urzędzenia ewidencyjnego, pod którym zarejestrowano dowód rzeczowy.

§ 12

Traci moc rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości z dnia 18 czerwca 2003 r. w sprawie sposobu postępowania z protokołami przesłuchań i innymi dokumentami lub przedmiotami, na które rozciąga się obowiązek zachowania tajemnicy państwowej, służbowej albo związanej z wykonywaniem zawodu lub funkcji (Dz. U. Nr 108, poz. 1023 i Nr 204, poz. 1987).

§ 13

Rozporządzenie wchodzi w życie po upływie 14 dni od dnia ogłoszenia.

17. Rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości w sprawie postępowania o zachowanie w tajemnicy okoliczności umożliwiających ujawnienie tożsamości świadka oraz sposobu postępowania z protokołami z zeznań tego świadka

**z dnia 18 czerwca 2003 r. (Dz. U. Nr 108, poz. 1024)
t.j. z dnia 2 listopada 2016 r. (Dz. U. z 2016 r. poz. 1869)
(zm.)**

Na podstawie art. 184 § 9 ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks postępowania karnego (Dz. U. z 2016 r. poz. 1749) zarządza się, co następuje:

§ 1

Rozporządzenie określa sposób i warunki składania wniosku o wydanie postanowienia o zachowaniu w tajemnicy okoliczności umożliwiających ujawnienie tożsamości świadka, w tym danych osobowych świadka, przesłuchania świadka, co do którego wydano takie postanowienie, oraz sporządzania, przechowywania i udostępniania protokołów zeznań tego świadka, a także dopuszczalny sposób powoływania się na jego zeznania w orzeczeniach i pismach procesowych.

§ 2

1. Wniosek o wydanie postanowienia o zachowaniu w tajemnicy okoliczności umożliwiających ujawnienie tożsamości świadka, w tym danych osobowych, może zostać złożony w pisemnym zawiadomieniu o przestępstwie do protokołu przyjęcia ustnego zawiadomienia o przestępstwie, do protokołu przesłuchania świadka, a także ustnie lub na piśmie – odpowiednio sądowi, a w postępowaniu przygotowawczym prokuratorowi lub innemu organowi prowadzącemu postępowanie.

2. Jeżeli wniosek nie został złożony na piśmie albo ustnie do protokołu przyjęcia ustnego zawiadomienia o przestępstwie lub przesłuchania świadka, z jego przyjęcia sporządza się protokół.
3. Wniosek powinien zawierać imię, nazwisko, numer ewidencyjny PESEL w przypadku jego posiadania, a także miejsce zamieszkania świadka oraz adres dla korespondencji, jak również wskazywać okoliczności uzasadniające obawę niebezpieczeństwa dla życia, zdrowia, wolności albo mienia w znacznych rozmiarach świadka lub osoby dla niego najbliższej.
- 3a. Wniosek, dotyczący świadka, który wykonywał czynności operacyjno-rozpoznawcze, o których mowa w art. 19a i art. 19b ustawy z dnia 6 kwietnia 1990 r. o Policji (Dz. U. z 2016 r. poz. 1782), art. 9f i art. 9g ustawy z dnia 12 października 1990 r. o Straży Granicznej (Dz. U. z 2016 r. poz. 1643), art. 29 i art. 30 ustawy z dnia 24 maja 2002 r. o Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego oraz Agencji Wywiadu (Dz. U. z 2015 r. poz. 1929 i 2023 oraz z 2016 r. poz. 147, 437, 904 i 960), art. 19 ustawy z dnia 9 czerwca 2006 r. o Centralnym Biurze Antykorupcyjnym (Dz. U. z 2016 r. poz. 1310) albo art. 32 i art. 33 ustawy z dnia 24 sierpnia 2001 r. o Żandarmerii Wojskowej i wojskowych organach porządkowych (Dz. U. z 2016 r. poz. 1483), z wykorzystaniem dokumentów, które uniemożliwiają ustalenie danych go identyfikujących oraz środków, którymi posługuje się przy wykonywaniu zadań służbowych, zawiera wyłącznie indywidualny, niepowtarzalny numer ewidencyjny jednoznacznie identyfikujący policjanta, funkcjonariusza Straży Granicznej, funkcjonariusza Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego, funkcjonariusza Centralnego Biura Antykorupcyjnego albo żołnierza Żandarmerii Wojskowej, nadany w związku z zakwalifikowaniem go do wykonywania czynności operacyjno-rozpoznawczych, zwany dalej „numerem ewidencyjnym”, oraz adres do korespondencji wskazujący właściwą jednostkę organizacyjną Policji, Straży Granicznej, Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego, Centralnego Biura Antykorupcyjnego albo Żandarmerii Wojskowej. We wniosku wskazuje się także okoliczności uzasadniające obawę niebezpieczeństwa dla życia, zdrowia, wolności albo mienia w znacznych rozmiarach świadka lub osoby dla niego najbliższej.
4. Wniosek przyjęty przez inny, niż sąd lub prokurator, organ prowadzący postępowanie przekazuje się, z zachowaniem przepisów o ochronie informacji niejawnych, w postępowaniu sądowym sądowi, a w postępowaniu przygotowawczym prokuratorowi prowadzącemu postępowanie lub właściwemu miejscowo.
5. Sąd, a w postępowaniu przygotowawczym prokurator, do którego wpłynął wniosek o wydanie postanowienia o zachowaniu w tajemnicy okoliczności, o których mowa w ust. 1, stosując przepis art. 16 § 2 Kodeksu postępowania karnego, powinien pouczyć wnioskodawcę o:
 - 1) możliwości wystąpienia, aż do zamknięcia przewodu sądowego przed sądem I instancji, o uchylenie postanowienia o zachowaniu w tajemnicy okoliczności o których mowa w ust. 1;
 - 2) możliwości uchylenia w postępowaniu przygotowawczym przez prokuratora, a w postępowaniu sądowym przez sąd, na wniosek prokuratora, postanowienia, o którym mowa w pkt 1, oraz o ujawnieniu protokołu jego przesłuchania w charakterze świadka w całości, jeżeli okaże się, że w czasie wydania postanowienia nie istniała uzasadniona obawa niebezpieczeństwa dla życia, zdrowia, wolności albo mienia w znacznych rozmiarach świadka lub osoby dla niego najbliższej albo że złożył on świadomie fałszywe zeznania lub nastąpiło jego ujawnienie;
 - 3) możliwości przesłuchania świadka z użyciem urządzeń technicznych umożliwiających przeprowadzenie tej czynności na odległość, a także o konieczności dostosowania się podczas przesłuchania do poleceń prowadzącego postępowanie, w celu zachowania w tajemnicy okoliczności, o których mowa w ust. 1.
6. Fakt udzielenia pouczenia stwierdza sąd lub prokurator prowadzący postępowanie poprzez sporządzenie odrębnego protokołu, który podpisuje również świadek.

§ 3

1. Wniosek, o którym mowa w § 2 ust. 1, wyłącza się z akt sprawy. Z akt sprawy wyłącza się również protokoły zawierające okoliczności umożliwiające ujawnienie tożsamości świadka, w tym jego danych osobowych.
2. Zakres wyłączeń, o których mowa w ust. 1, określa w formie zarządzenia sędzieja, a w postępowaniu przygotowawczym prokurator.
3. Wyłączonym protokołom i wnioskowi nadaje się klauzulę „ściśle tajne”, zgodnie z art. 5 ustawy z dnia 5 sierpnia 2010 r. o ochronie informacji niejawnych (Dz. U. z 2016 r. poz. 1167).

§ 4

1. Z wniosku oraz protokołów, o których mowa w § 3 ust. 1, sporządza się uwierzytelnione odpisy, z pominięciem imienia i nazwiska, numeru ewidencyjnego PESEL i miejsca zamieszkania, adresu dla korespondencji i innych okoliczności, o których mowa w § 2 ust. 1.
2. Na odpisach zamieszcza się wzmiankę o postanowieniu, o którym mowa w § 1, oraz o zarządzeniu, o którym mowa w § 3 ust. 2, z podaniem daty wydania postanowienia i zarządzenia oraz numeru porządkowego postanowienia w dzienniku korespondencji i w dzienniku ewidencji wykonanych dokumentów ściśle tajnych, pod którym dane osobowe zawarte we wniosku lub protokole zostały po raz pierwszy zarejestrowane.
3. Odpisy załącza się do akt sprawy.

§ 5

Przesłuchanie świadka przez prokuratora, a także przez sąd powinno odbywać się w specjalnie w tym celu przygotowanym pomieszczeniu, zapewniającym świadkowi bezpieczeństwo i zachowanie w tajemnicy okoliczności, o których mowa w § 2 ust. 1, zwanym dalej „pomieszczeniem”.

§ 6

1. Pomieszczenie może znajdować się również poza siedzibą sądu lub prokuratury prowadzących postępowanie.
2. Świadka, o którym mowa w § 2 ust. 3a, przesłuchuje się w pomieszczeniu znajdującym się poza siedzibą sądu lub prokuratury.

§ 6a

1. Świadek, o którym mowa w § 2 ust. 3a, przed przesłuchaniem okazuje prokuratorowi albo sądowi dokument tożsamości, a właściwy organ wydaje i przedstawia do wglądu dokument, który zaświadcza nadanie mu numeru ewidencyjnego.
2. W protokole przesłuchania dane osobowe świadka zastępuje się numerem ewidencyjnym.

§ 7

Pomieszczenie powinno posiadać zabezpieczenia uniemożliwiające dostęp osób nieupoważnionych podczas przesłuchania, jak również wykluczające możliwość ujawnienia okoliczności, o których mowa w § 2 ust. 1.

§ 8

Pomieszczenie powinno być przystosowane do zainstalowania urządzeń technicznych do przekazywania obrazu lub dźwięku na odległość, a także do elektronicznego zapisu oraz odtwarzania obrazu lub dźwięku, zwanych dalej „urządzeniami technicznymi”.

§ 9

1. Sposób sprowadzenia świadka do pomieszczenia powinien zapewnić świadkowi bezpieczeństwo oraz zachowanie jego wizerunku, głosu i danych osobowych w tajemnicy.
2. Świadcowi nie doręcza się zawiadomień lub wezwań przez pocztę lub w inny sposób mogący umożliwić ujawnienie osobom nieupoważnionym tożsamości świadka.
3. Podczas opuszczania przez świadka pomieszczenia stosuje się odpowiednio przepis ust. 1.

§ 10

1. Jeżeli przesłuchanie świadka odbywa się przy użyciu urządzeń technicznych umożliwiających przeprowadzenie tej czynności na odległość, pytania do świadka zgłaszane przez oskarżonego lub obrońcę kieruje się za pośrednictwem sądu lub prokuratora prowadzącego postępowanie.
2. Odpowiedzi na pytania kierowane do świadka przekazuje się oskarżonemu i jego obrońcy bądź odtwarza tylko w takim zakresie, który nie spowoduje ujawnienia okoliczności, o których mowa w § 2 ust. 1.
3. W postępowaniu sądowym formę i sposób przekazywania odpowiedzi świadka określa przewodniczący składu lub sędzia wyznaczony do dokonania czynności przesłuchania, a w postępowaniu przygotowawczym prokurator.

§ 11

1. Przesłuchanie może odbywać się przy użyciu urządzeń technicznych do prowadzenia wideokonferencji lub konferencji telefonicznej.
2. Połączenia telefoniczne są realizowane w sposób uniemożliwiający identyfikację numerów telefonicznych, z których jest realizowane połączenie, w miarę możliwości poprzez pośrednie numery telefoniczne.

§ 12

1. Urządzenia techniczne stosuje się w sposób zapewniający zachowanie w tajemnicy wizerunku, głosu, danych osobowych oraz innych okoliczności, które mogłyby umożliwić ujawnienie osobom nieupoważnionym tożsamości świadka, w szczególności poprzez zniekształcenie jego wizerunku i głosu.
2. W przypadku zmiany warunków przesłuchania świadka z użyciem urządzeń technicznych prowadzący postępowanie powinien udzielić świadkowi pouczeń odnośnie do nowych wymagań, stosownie do § 2 ust. 5 pkt 3. Przepis § 2 ust. 6 stosuje się odpowiednio.

§ 13

1. Dokumenty i materiały zawierające okoliczności umożliwiające ujawnienie tożsamości świadka przesłuchiwanego w trybie art. 184 § 4 Kodeksu postępowania karnego wyłącza się z akt sprawy.
2. Do dokumentów i materiałów, o których mowa w ust. 1, stosuje się odpowiednio przepisy § 4.
3. Przepis ust. 1 stosuje się również do nośników informacji, na których rejestruje się zeznanie świadka za pomocą urządzeń technicznych, jeżeli zawierają one zapis głosu lub wizerunku świadka, albo dane osobowe oraz inne okoliczności, które mogłyby umożliwić ujawnienie tożsamości świadka.

§ 14

Do przechowywania i udostępniania wniosku, o którym mowa w § 2 ust. 1, protokołów przesłuchania świadka oraz innych dokumentów i materiałów, w których wskazuje się okoliczności umożliwiające ujawnienie tożsamości świadka, stosuje się przepisy o postępowaniu z protokołami przesłuchań i innymi dokumentami lub przedmiotami, na które rozciąga się obowiązek ochrony informacji niejawnych lub ochrony tajemnicy służbowej albo związanej z wykonywaniem zawodu lub funkcji.

§ 15

Treść przesłuchania może być odtwarzana i udostępniana wyłącznie za zgodą sądu, a w postępowaniu przygotowawczym za zgodą prokuratora.

§ 16

1. Protokołować zeznania świadka oraz sporządzać odpisy protokołów, a także wykonywać czynności specjalisty może wyłącznie osoba upoważniona do dostępu do informacji niejawnych oznaczonych klauzulą „ściśle tajne”.
2. Danych protokolanta i specjalisty, którzy są obecni w miejscu składania przez świadka zeznań, nie ujawnia się w odpisach określonych w § 4 ust. 1.

§ 17

Przy powoływaniu się w orzeczeniach i pismach procesowych na zeznania świadka przesłuchiwanego w trybie określonym w art. 184 § 3 Kodeksu postępowania karnego zamiast danych osobowych tego świadka przytacza się numer porządkowy z dziennika korespondencji, o którym mowa w § 4 ust. 2.

§ 18

Rozporządzenie wchodzi w życie z dniem 1 lipca 2003 r.¹⁾

18. Rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości w sprawie poddawania badaniom lub wykonywania czynności z udziałem oskarżonego oraz osoby podejrzanej

z dnia 23 lutego 2005 r. (Dz. U. Nr 33, poz. 299)

(zm. Dz. U. z 2013 r. poz. 375)

Na podstawie art. 74 § 4 ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks postępowania karnego (Dz. U. Nr 89, poz. 555, z późn. zm.¹⁾) zarządza się, co następuje:

Rozdział 1. Przepisy ogólne

§ 1 [Zakres przedmiotowy] Rozporządzenie określa szczegółowe warunki i sposób:

- 1) poddawania oskarżonego oraz osoby podejrzanej, zwanych dalej "osobami", oględzinom zewnętrznym ciała oraz innym badaniom niepołączonym z naruszeniem integralności ciała, w tym pobraniu krwi, włosów lub wydzielin organizmu,
- 2) wykonywania z ich udziałem czynności pobrania od osób wymazu ze śluzówki policzków, pobrania odcisków, fotografowania, okazania w celach rozpoznawczych innym osobom, zwanych dalej "czynnościami" – w postępowaniu karnym.

§ 2 [Procedura badania]

1. Osoby poddaje się oględzinom zewnętrznym ciała oraz innym badaniom, zwany dalej "badaniami", oraz wykonuje się czynności na pisemne polecenie organu prowadzącego postępowanie karne, zwanego dalej "organem postępowania".
2. Polecenie, o którym mowa w ust. 1, powinno w szczególności zawierać dane niezbędne do identyfikacji osoby, wskazywać przedmiot i zakres badania lub czynności oraz termin i miejsce przeprowadzenia badania lub dokonania czynności.
3. Polecenie, o którym mowa w ust. 1, powinno zawierać pytania do przeprowadzającego badanie lub wykonującego czynności oraz wskazanie czynu zarzucanego oskarżonemu lub okoliczności popełnienia tego czynu.
4. W przypadku niecierpiącym zwłoki badanie przeprowadza się oraz wykonuje czynności na ustne polecenie funkcjonariusza organu postępowania, który jest obowiązany okazać legitymację służbową. Polecenie powinno zostać potwierdzone na piśmie niezwłocznie, nie później jednak niż w terminie 7 dni od dnia jego wydania.
5. Przepisów ust. 1–4 nie stosuje się, gdy czynności wykonuje funkcjonariusz prowadzący postępowanie przygotowawcze.

§ 3 [Termin i miejsce badania]

1. Termin i miejsce badania lub czynności ustala podmiot przeprowadzający badanie lub dokonujący czynności, chyba że określi je organ postępowania w poleceniu, o którym mowa w § 2 ust. 2.
2. Organ postępowania zapewnia obecność osoby w terminie i miejscu przeprowadzania badania lub wykonywania czynności.
3. W przypadku gdy osoba przebywająca na wolności nie stawia się celem poddania badaniu lub wykonania czynności z jej udziałem albo gdy z innych powodów badanie nie mogło odbyć się lub czynność nie została wykonana w wyznaczonym terminie, podmiot, o którym mowa w ust. 1, jest obowiązany zawiadomić o tym niezwłocznie organ postępowania, wskazując czas i miejsce, w którym badanie to może być przeprowadzone lub czynność ta może być wykonana.

§ 4 [Informacja o celu i zakresie badania] Organ postępowania informuje osobę o celu i zakresie badania lub rodzaju czynności oraz poucza o obowiązku poddania się poleceniom umożliwiającym przeprowadzenie badania lub wykonanie czynności z jej udziałem.

§ 5

- 1.²⁾ (utracił moc)
- 2.³⁾ (utracił moc)

Rozdział 2. Badania

§ 6 [Zakład opieki zdrowotnej]

1. Osoby poddaje się badaniom w zakładzie opieki zdrowotnej:
 - 1) właściwym ze względu na miejsce zamieszkania osoby;
 - 2) właściwym ze względu na siedzibę organu postępowania;
 - 3) który udzielił osobie pierwszej pomocy lekarskiej lub w którym osoba przebywa na leczeniu.
2. Badania osoby w miarę możliwości przeprowadzają zakłady opieki zdrowotnej dla osób pozbawionych wolności.
3. W szczególnie uzasadnionych przypadkach badanie przeprowadza zakład opieki zdrowotnej, albo lekarz inny niż zatrudniony w takim zakładzie, również poza godzinami jego zatrudnienia, wskazany przez organ postępowania.
4. W uzasadnionych przypadkach, gdy przeprowadzenie badań wymaga posiadania specjalistycznych kwalifikacji lub sprzętu medycznego, organ postępowania może polecić przeprowadzenie badań w odpowiedniej instytucji naukowej lub specjalistycznej.

§ 7 [Lekarz badający] Badania przeprowadza lekarz posiadający tytuł specjalisty w dziedzinie medycyny właściwej ze względu na zakres badania.

§ 8 [Metoda i zakres badania]

1. Zakład opieki zdrowotnej lub lekarz przeprowadzający badanie ustala metody i zakres postępowania lekarskiego.
2. Z pobrania krwi, włosów lub wydzielin organizmu lekarz przeprowadzający badanie sporządza protokół.

§ 9 [Konieczność dodatkowych badań] W przypadku gdy lekarz przeprowadzający badanie stwierdzi potrzebę uzyskania opinii lekarza innej specjalności albo przeprowadzenia badań pomocniczych lub obserwacji w zakładzie opieki zdrowotnej, informuje o tym niezwłocznie organ postępowania.

§ 10 [Niemożność wykonania pełnego badania]

- 1.⁴⁾ *W przypadku gdy przeprowadzenie pełnego badania jest niemożliwe, mimo zastosowania przymusu bezpośredniego, lekarz ogranicza się do wykonania badania w zakresie możliwym w tej sytuacji, umieszczając o tym informację w dokumentacji badania.*
2. Przepis ust. 1 stosuje się odpowiednio do pobrania krwi, włosów lub wydzielin organizmu.

§ 11 [Opinia ZOZ lub lekarza]

1. Zakład opieki zdrowotnej lub lekarz przeprowadzający badanie wydaje opinię w granicach otrzymanego polecenia.
2. Opinia, o której mowa w ust. 1, powinna zawierać:
 - 1) opis z przeprowadzonego badania;
 - 2) opis znaków szczególnych stwierdzonych u osoby podczas badania określonych w rozporządzeniu Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 3 lipca 2002 r. w sprawie wzorów kart rejestracyjnych, sposobu ich wypełniania oraz katalogów rodzajów przestępstw, cech rysopisowych i znaków szczególnych (Dz. U. Nr 118, poz. 1016 i Nr 238, poz. 2024, z 2003 r. Nr 30, poz. 252 oraz z 2004 r. Nr 280, poz. 2770);

- 3) spostrzeżenia;
 - 4) wnioski.
3. Zakład opieki zdrowotnej lub lekarz dołącza do opinii protokołów pobrania w szczególności krwi, włosów lub wydzielin organizmu, jeśli pobierano je do badań laboratoryjnych.

§ 12 [Uczestnictwo w badaniu]

1. Organ postępowania nie uczestniczy, z zastrzeżeniem art. 198 § 2 ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks postępowania karnego, w przeprowadzaniu badań.
2. Badania przeprowadza się w warunkach zapewniających osobie bezpieczeństwo i swobodę wypowiedzi. W uzasadnionych przypadkach, na wniosek przeprowadzającego badanie, organ postępowania zapewnia właściwie zabezpieczone pomieszczenie.

Rozdział 3. Czynności

§ 13 [Wymazy]

1. Wymaz ze śluzówki policzków od osób pobiera się przy użyciu przeznaczonych specjalnie do tych celów pakietów kryminalistycznych, oznakowanych indywidualnym kodem kreskowym.
2. Wymaz pobrany ze śluzówki policzków umieszcza się w pojemniku oznaczonym tym samym kodem kreskowym, jakim został oznaczony pakiet kryminalistyczny.
3. Czynności, o których mowa w ust. 1, wykonują funkcjonariusze Policji przeszkoleni w tym zakresie, a w szczególnie uzasadnionych przypadkach uprawnieni pracownicy służby zdrowia albo instytucji naukowej lub specjalistycznej powołanej do przeprowadzenia badań genetycznych.

§ 14 [Odciski]

1. Pobieranie odcisków palców, dłoni, stóp lub uzębienia odbywa się w sposób umożliwiający ich utrwalenie dla badań porównawczych.
2. Czynności, o których mowa w ust. 1, dokonują przeszkoleni w zakresie podstaw daktyloskopii funkcjonariusze Policji prowadzący postępowanie przygotowawcze, a w szczególnie uzasadnionych przypadkach wyspecjalizowane w zakresie kryminalistyki komórki organizacyjne Policji lub biegły sądowy.
3. Odciski uzębienia pobierają i utrwalają wyspecjalizowane w zakresie kryminalistyki komórki organizacyjne Policji lub biegły sądowy.

§ 15 [Fotografowanie]

1. Fotografowanie obrazu twarzy, sylwetki lub określonej części ciała odbywa się w sposób umożliwiający jego utrwalenie dla celów dowodowych.
2. Organ postępowania może wskazać tło, na jakim ma być wykonane utrwalenie obrazu, oraz pozycję, ubiór, uczesanie lub zarost osoby, a także wskazać rodzaj urządzenia, na którym ma być utrwalony obraz.
3. W przypadku gdy dla celów dowodowych niezbędne jest utrwalenie obrazu intymnych części ciała, czynność tę przeprowadza się pod nieobecność osób trzecich, przez osobę tej samej płci.

§ 16 [Okazanie]

1. Okazanie osoby w celach rozpoznawczych odbywa się w sposób wskazany przez organ postępowania.
2. Osoba przy okazywaniu sylwetki lub twarzy, w uzasadnionych przypadkach, wypowiada słowa lub artykułuje głoski wskazane przez organ postępowania.

§ 17 [Nagranie głosu]

1. Utrwalenie głosu odbywa się w sposób umożliwiający jego utrwalenie do celów dowodowych.
2. Organ postępowania może określić słowa lub głoski, które powinna wypowiedzieć w czasie utrwalania głosu osoba, a także wskazać rodzaj urządzenia, na którym głos ma być utrwalony.
3. Czynności, o których mowa w ust. 1, dokonują wyspecjalizowane w zakresie kryminalistyki komórki organizacyjne Policji lub biegły sądowy.

§ 18 [Wejście w życie] Rozporządzenie wchodzi w życie z dniem 28 lutego 2005 r.⁵⁾

19. Rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości w sprawie warunków technicznych przeprowadzenia okazania

z dnia 2 czerwca 2003 r. (Dz. U. Nr 104, poz. 981)

Na podstawie art. 173 § 4 ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks postępowania karnego (Dz. U. Nr 89, poz. 555, z późn. zm.) zarządza się, co następuje:

§ 1

1. Okazanie odbywa się w siedzibie organu, który dokonuje tej czynności procesowej, w przystosowanym do tego celu pomieszczeniu.
2. Pomieszczenie, o którym mowa w ust. 1, powinno spełniać warunki umożliwiające osobie przesłuchiwanej dokładne przyjrzenie się osobie okazywanej, jej wizerunkowi lub rzeczy, w szczególności posiadać właściwe oświetlenie.

§ 2

W szczególnie uzasadnionych przypadkach można dokonać okazania poza siedzibą, o której mowa w § 1 ust. 1, lub przy użyciu urządzeń technicznych umożliwiających przeprowadzenie tej czynności na odległość.

§ 3

Organ dokonujący okazania powinien zapewnić takie warunki, aby osoba przesłuchiwana nie mogła zobaczyć przed okazaniem osoby okazywanej jej wizerunku lub rzeczy w sytuacji wskazującej na ich rolę lub znaczenie procesowe.

§ 4

1. Dokonuje się tyłu okazań osób, ich wizerunków lub rzeczy, ile jest osób przesłuchiwanych.
2. Organ dokonujący okazania powinien zapewnić warunki, aby osoba przesłuchiwana, która brała udział w okazaniu, nie kontaktowała się z osobami przesłuchiwanymi, które nie brały jeszcze udziału w tej czynności.

§ 5

1. Osoby przybrane do osoby okazywanej powinny być w zbliżonym wieku oraz mieć podobny do niej wzrost, tuszę, ubiór i inne cechy charakterystyczne.
2. Wśród osób przybranych, o których mowa w ust. 1, nie mogą znajdować się funkcjonariusze organu dokonującego okazania ani osoby znane osobie przesłuchiwanej.

§ 6

1. Organ dokonujący okazania powinien zapewnić, aby wygląd osoby okazywanej nie różnił się podczas okazania od jej wyglądu podczas zdarzenia stanowiącego przedmiot postępowania.
2. Jeżeli wygląd osoby okazywanej podczas okazania różni się od jej wyglądu podczas zdarzenia stanowiącego przedmiot postępowania, zamieszcza się o tym stosowną wzmiankę w protokole czynności.

§ 7

Dokonuje się tyłu okazań osoby, ile jest osób okazywanych.

§ 8

Podczas okazania osoba okazywana wybiera według swego uznania miejsce w grupie osób przybranych.

§ 9

W uzasadnionych przypadkach organ dokonujący okazania powinien zapewnić warunki do zapoznania się przez osobę przesłuchiwaną ze znakami szczególnymi osoby okazywanej, w szczególności bliznami i tatuażami.

§ 10

W uzasadnionych przypadkach osoby mogą być okazywane w ruchu.

§ 11

1. Okazywania osoby można dokonać także w sposób wykluczający możliwość rozpoznania osoby przesłuchiwanej przez osobę okazywaną.
2. Podczas okazania, o którym mowa w ust. 1, mogą być użyte w szczególności: sprzęt elektroniczny, wizjer, lustro obserwacyjne lub inny środek pozwalający na dokonanie okazania w sposób wykluczający ujawnienie osobom nieuprawnionym tożsamości osoby przesłuchiwanej.

§ 12

1. Organ dokonujący okazania wizerunku osoby powinien zapewnić, aby podczas okazania wizerunek ten znajdował się wśród wizerunków innych osób. Przepisy § 5 stosuje się odpowiednio.
2. Okazanie wizerunku osoby może zostać dokonane również poprzez okazanie osobie przesłuchiwanej zbioru wizerunków gromadzonych na podstawie odrębnych przepisów.
3. Przez wizerunek osoby rozumie się również zapis audiowizualny na taśmie wideofonicznej lub innym nośniku.
4. W wypadku okazania wizerunku osoby, o którym mowa w ust. 3, przepis ust. 1 stosuje się w miarę możliwości.

§ 13

Podczas okazania rzeczy powinna być ona, w miarę możliwości, umieszczona wśród innych rzeczy tego samego rodzaju.

§ 14

Podczas okazania rzeczy może zostać użyty sprzęt elektroniczny lub inny środek umożliwiający rozpoznanie rzeczy mimo braku bezpośredniego kontaktu osoby przesłuchiwanej z okazywaną jej rzeczą.

§ 15

Traci moc rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości z dnia 20 sierpnia 1998 r. w sprawie warunków technicznych przeprowadzenia okazania (Dz. U. Nr 113, poz. 725).

§ 16

Rozporządzenie wchodzi w życie z dniem 1 lipca 2003 r.

20. Rozporządzenie Rady Ministrów w sprawie udzielania ochrony i pomocy świadkom koronnym i innym uprawnionym osobom

z dnia 18 października 2006 r. (Dz. U. Nr 201, poz. 1480)

t.j. z dnia 10 lipca 2015 r. (Dz. U. z 2015 r. poz. 1054)

(zm.)

Na podstawie art. 22 ustawy z dnia 25 czerwca 1997 r. o świadku koronnym (Dz. U. z 2014 r. poz. 1801) zarządza się, co następuje:

§ 1 [Zakres przedmiotowy]

1. Rozporządzenie określa szczegółowe warunki, zakres, sposób udzielania, wykonywania, cofania oraz zakończenia ochrony osobistej i pomocy osobom chronionym, którymi w rozumieniu rozporządzenia są:
 - 1) świadek koronny i osoby dla niego najbliższe, jeżeli na podstawie postanowienia prokuratora zostali objęci ochroną osobistą, zwaną dalej "ochroną", lub pomocą;
 - 2) podejrzany, który spełnił warunki przewidziane w art. 3 ust. 1 ustawy z dnia 25 czerwca 1997 r. o świadku koronnym, zwanej dalej "ustawą", oraz osoby dla niego najbliższe, jeżeli na podstawie postanowienia prokuratora zostali objęci ochroną lub pomocą.
2. Rozporządzenie dotyczy pomocy udzielanej osobom chronionym w formach określonych w art. 14 ust. 1, 1b, 2 i 3 oraz art. 19 ust. 1 i 2 ustawy.

§ 2 [Wniosek o udzielenie ochrony lub pomocy]

1. Wniosek o udzielenie ochrony lub pomocy, o którym mowa w art. 17 ust. 1 i 2 ustawy, składa się w formie pisemnej lub ustnie do protokołu.
2. We wniosku o udzielenie ochrony lub pomocy, o którym mowa w art. 17 ust. 1 i 2 ustawy, wskazuje się okoliczności uprawdopodobniające zagrożenie życia lub zdrowia każdej osoby, która ma być chroniona.

§ 3 [Zasady i zalecenia]

1. Komendant Centralnego Biura Śledczego Policji lub Dyrektor Generalny Służby Więziennej przedstawia osobie wnioskującej o udzielenie ochrony zasady i zalecenia w zakresie ochrony oraz odbiera od tej osoby pisemne zobowiązania do wykonywania obowiązków oraz do przestrzegania zasad i zaleceń w zakresie ochrony, o których mowa w art. 16 ust. 1 ustawy.
2. Komendant Centralnego Biura Śledczego Policji lub Dyrektor Generalny Służby Więziennej przesyła prokuratorowi prowadzącemu postępowanie kopię zasad i zaleceń oraz pisemnych zobowiązań, o których mowa w ust. 1, wraz z informacją o planowanych formach ochrony lub pomocy.

§ 4 [Zakres zasad i zaleceń] W zasadach i zaleceniach, o których mowa w § 3 ust. 1, w szczególności określa się:

- 1) działania, które ze względów bezpieczeństwa osoba chroniona musi podejmować oraz których z tych samych względów nie może podejmować;
- 2) informacje, które osoba chroniona przekazuje Komendantowi Centralnego Biura Śledczego Policji, dotyczące w szczególności kontaktów rodzinnych, towarzyskich i przestępczych, stanu majątkowego, stanu zdrowia i innych okoliczności istotnych dla wykonywania ochrony lub pomocy.

§ 5 [Badania osób obejmowanych ochroną] Przed udzieleniem ochrony lub pomocy oraz w trakcie udzielania można przeprowadzać badania psychofizjologiczne i psychologiczne osób obejmowanych ochroną lub pomocą, za ich pisemną zgodą.

§ 6 [Zakres ochrony]

1. Ochrona może być udzielona, jeżeli zaistniały okoliczności wskazujące na prawdopodobieństwo powstania sytuacji powodującej konieczność bezpośredniego przeciwdziałania zagrożeniu życia lub zdrowia osoby chronionej.
2. Ochrona polega na:
 - 1) stałej obecności policjantów w pobliżu osoby chronionej albo dostosowaniu przez Dyrektora Generalnego Służby Więziennej warunków tymczasowego aresztowania lub odbywania kary pozbawienia wolności do wymogów zapewniających osobie chronionej osobiste bezpieczeństwo w areszcie śledczym lub zakładzie karnym;
 - 2) czasowej obecności policjanta lub policjantów w pobliżu osoby chronionej;
 - 3) czasowej obserwacji osoby chronionej i otoczenia, w którym przebywa;
 - 4) wskazywaniu osobie chronionej bezpiecznego miejsca przebywania oraz czasu i sposobu przemieszczania się;
 - 5) określaniu zakresu, warunków i sposobu kontaktowania się osoby chronionej z innymi osobami.

§ 7 [Zmiana miejsca pobytu]

1. Pomoc w zakresie zmiany miejsca pobytu może być udzielona przede wszystkim w przypadkach konieczności zapewnienia długotrwałej ochrony lub stwierdzenia, że ochrona osobista nie wystarczy do skutecznego przeciwdziałania zagrożeniu życia lub zdrowia osoby chronionej.
2. Pomoc w zakresie zmiany miejsca pobytu polega na podejmowaniu przedsięwzięć o charakterze organizacyjnym lub finansowym, umożliwiających osobie chronionej pobyt w miejscu innym niż dotychczasowe, a w szczególności na:
 - 1) udostępnieniu tymczasowego lokalu mieszkalnego, zapewniającego podstawowe potrzeby bytowe;
 - 2) pomocy w wynajęciu lub zakupie mieszkania;
 - 3) pomocy w przeprowadzce lub zagospodarowaniu;
 - 4) pomocy w umieszczeniu dzieci w szkole, przedszkolu lub żłobku;
 - 5) podejmowaniu czynności niezbędnych do:
 - a) ochrony mieszkania i mienia pozostawionych w poprzednim miejscu pobytu,
 - b) roztoczenia opieki nad pozostawioną osobą niedołązną lub chorą, którą osoba chroniona się opiekowała,
 - c) załatwienia innych ważnych spraw życiowych związanych ze zmianą miejsca pobytu.

§ 8 [Pomoc medyczna]

1. Pomocy, o której mowa w art. 14 ust. 1b ustawy, udziela się, jeżeli ze względu na warunki wykonywania ochrony lub brak ubezpieczenia zdrowotnego osoba chroniona nie może korzystać ze świadczeń opieki zdrowotnej według procedur ustalonych w ramach finansowania tych świadczeń ze środków publicznych.
2. W przypadku przyznania osobie chronionej pomocy, o której mowa w art. 14 ust. 1b ustawy, Komendant Centralnego Biura Śledczego Policji może wskazywać podmioty wykonujące działalność leczniczą, od których osoba chroniona powinna uzyskiwać świadczenia opieki zdrowotnej.
3. Osoba chroniona jest obowiązana stosować się do warunków korzystania z pomocy, o których mowa w ust. 2.
4. W przypadku niestosowania się do warunków określonych w ust. 2 i 3 osobę chronioną można pozbawić pokrycia lub zwrotu kosztów uzyskiwania świadczeń opieki zdrowotnej.

§ 9 [Zmiana miejsca zatrudnienia]

1. Pomoc w zakresie zmiany miejsca zatrudnienia może być udzielona:
 - 1) jeżeli zagrożenie życia lub zdrowia osoby chronionej jest związane z dotychczasowym miejscem zatrudnienia;
 - 2) w razie konieczności zapewnienia źródła utrzymania osobie chronionej, która zmieniła miejsce pobytu.
2. W zakresie zmiany miejsca zatrudnienia osobie chronionej może być udzielona pomoc polegająca na:
 - 1) uzyskiwaniu i przekazywaniu informacji o możliwościach zatrudnienia;
 - 2) umożliwieniu uzyskania nowych kwalifikacji lub podniesienia poziomu wykształcenia.

3. Przy udzielaniu pomocy, o której mowa w ust. 1, Komendant Centralnego Biura Śledczego Policji uwzględnia, w miarę możliwości, kwalifikacje zawodowe i inne warunki osobiste osoby chronionej.

§ 10 [Wydanie dokumentów]

1. Osobie chronionej można wydać dokumenty umożliwiające używanie innych niż własne danych osobowych w przypadku szczególnego zagrożenia jej życia lub zdrowia, a także w przypadkach:
 - 1) jeżeli inne formy ochrony lub pomocy nie są wystarczające do zapewnienia bezpieczeństwa osoby chronionej;
 - 2) gdy ochrona lub pomoc będą miały charakter długotrwały.
2. W przypadkach, o których mowa w ust. 1, osobie chronionej można wydać także dokumenty umożliwiające używanie innych niż własne danych osobowych, uprawniające do przekroczenia granicy państwowej, jeżeli:
 - 1) ze względu na rodzaj zagrożenia opuszczenie terytorium Rzeczypospolitej Polskiej przez osobę chronioną jest niezbędne do zapewnienia skutecznej ochrony;
 - 2) wyjazd osoby chronionej za granicę jest uzasadniony jej ważnymi sprawami osobistymi, nie powoduje wzrostu zagrożenia życia lub zdrowia i nie narusza interesu wymiaru sprawiedliwości;
 - 3) względy bezpieczeństwa wymagają posługiwania się takimi dokumentami w kraju.
3. Osoba chroniona nie ponosi kosztów wydania dokumentów, o których mowa w ust. 1 i 2.

§ 11 [Procedura wydania] Wydanie dokumentów, o których mowa w § 10, następuje po przeprowadzeniu czynności niezbędnych do wprowadzenia nowych danych osobowych do odpowiednich dokumentów urzędowych, w zakresie koniecznym do skutecznej ochrony.

§ 12 [Dokumenty zmieniające tożsamość, postępowanie]

1. Przed wydaniem dokumentów umożliwiających używanie innych niż własne danych osobowych osoba chroniona jest obowiązana przekazać Komendantowi Centralnego Biura Śledczego Policji dotychczas posiadane dokumenty pozwalające na określenie tożsamości tej osoby.
2. Komendant Centralnego Biura Śledczego Policji zapewnia wydanie dokumentów umożliwiających używanie innych niż własne danych osobowych oraz przyjmuje do depozytu dokumenty dotychczas posiadane przez osobę chronioną, pozwalające na określenie tożsamości tej osoby.
3. W przypadkach uzasadnionych udziałem w czynnościach postępowania prowadzonego na podstawie ustawy lub czynnościach cywilnoprawnych i w innych sytuacjach szczególnych, wydaje się osobie chronionej, na czas trwania tych czynności lub sytuacji, dokumenty pozwalające na określenie tożsamości tej osoby.

§ 13 [Przesyłki osób chronionych]

1. W przypadku udzielenia pomocy w zakresie zmiany miejsca pobytu lub wydania dokumentów umożliwiających używanie innych niż własne danych osobowych Komendant Centralnego Biura Śledczego Policji zapewnia osobie chronionej odbieranie przesyłek pocztowych, których osoba chroniona jest adresatem, przez policjanta posiadającego upoważnienie osoby chronionej lub Komendanta Centralnego Biura Śledczego Policji:
 - 1) pod adresem wskazanym na przesyłce pocztowej lub w umowie o świadczenie usług pocztowych;
 - 2) w placówce operatora pocztowego;
 - 3) pod adresem wskazanym operatorowi pocztowemu przez Komendanta Centralnego Biura Śledczego Policji.
2. Policjant odbierający przesyłkę pocztową okazuje upoważnienie, o którym mowa w ust. 1.
3. Przesyłki pocztowe odebrane przez policjanta przekazuje się osobie chronionej za pokwitowaniem.
4. Przed doręczeniem przesyłki pocztowej osobie chronionej policjant sprawujący ochronę może, za zgodą osoby chronionej, dokonać kontroli zawartości tej przesyłki.
5. Jeżeli osoba chroniona odmawia pokwitowania odbioru przesyłki pocztowej, policjant sprawujący ochronę umieszcza adnotację o odmowie pokwitowania odbioru tej przesyłki na dokumencie pokwitowania odbioru.
6. W przypadku gdy osoba chroniona odmówi odbioru przesyłki pocztowej, policjant sprawujący ochronę zwraca tę przesyłkę operatorowi pocztowemu z pokwitowaniem odbioru zawierającym adnotację, o której mowa w ust. 5.
7. Przepisy ust. 1–6 stosuje się odpowiednio do przekazów pocztowych w rozumieniu ustawy z dnia 23 listopada 2012 r. Prawo pocztowe (Dz. U. poz. 1529) lub przekazów pieniężnych doręczanych przez operatora pocztowego na podstawie Działu IV Krajowe instytucje płatnicze ustawy z dnia 19 sierpnia 2011 r. o usługach płatniczych (Dz. U. z 2014 r. poz. 873 i 1916).

§ 14 [Pośrednictwo Policji] W przypadku udzielenia pomocy w zakresie zmiany miejsca pobytu wysyłanie przesyłek pocztowych, przekazów pocztowych lub przekazów pieniężnych przez osobę chronioną następuje, w razie potrzeby, za pośrednictwem policjanta upoważnionego przez Komendanta Centralnego Biura Śledczego Policji.

§ 15 [Pomoc finansowa dla osoby chronionej]

1. Pomoc finansowa może być przyznana osobie chronionej, która nie posiada źródeł utrzymania i nie może podjąć pracy z powodu:
 - 1) zagrożenia jej życia lub zdrowia związanego z podjęciem pracy;
 - 2) braku możliwości zatrudnienia.
2. Osobom pełnoletnim można przyznać pomoc finansową do wysokości przeciętnego wynagrodzenia w poprzednim kwartale, ogłaszanego przez Prezesa Głównego Urzędu Statystycznego na podstawie art. 20 pkt 2 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. z 2015 r. poz. 748).
3. Osobom małoletnim można przyznać pomoc finansową do wysokości 50% kwoty, o której mowa w ust. 2.
4. W szczególnie uzasadnionych przypadkach wysokość pomocy może być inna niż określona w ust. 2 i 3.
5. Pomoc finansowa przyznana osobie chronionej może być wypłacana w gotówce za pokwitowaniem, przekazem pocztowym, przekazem pieniężnym, przelewem lub w inny sposób uzgodniony z osobą chronioną.
6. Przed zakończeniem ochrony i pomocy Komendant Centralnego Biura Śledczego Policji może przyznać osobie chronionej pomoc finansową na zagospodarowanie.

§ 16 [Pokrywanie kosztów użytkowania mieszkania] W przypadku udzielenia pomocy polegającej na zmianie miejsca pobytu osoba chroniona ma obowiązek pokrywania ze środków uzyskanych w ramach pomocy finansowej kosztów użytkowania lokalu mieszkalnego i szkód przez nią wyrządzonych w tym lokalu.

§ 17 [Operacja plastyczna; zmiana wyglądu]

1. Pomoc polegająca na przeprowadzeniu zabiegu chirurgicznego usuwającego charakterystyczne elementy wyglądu lub operacji plastycznej może być udzielona, jeżeli jest niezbędna do zapewnienia bezpieczeństwa osobie chronionej i pozwoli na istotną zmianę wyglądu tej osoby.
2. Udzielenie pomocy, o której mowa w ust. 1, polega na zorganizowaniu i sfinansowaniu przeprowadzenia zabiegu lub operacji w podmiocie wykonującym działalność leczniczą.

§ 18 [Czas trwania pomocy]

1. Ochrony lub pomocy udziela się, z zastrzeżeniem ust. 2, na czas oznaczony wskazany w postanowieniu prokuratora, z wyjątkiem pomocy, o której mowa w § 17.
2. Wydanie dokumentów umożliwiających używanie innych niż własne danych osobowych może nastąpić na czas nieoznaczony.

§ 19 [Przedłużenie okresu pomocy] Jeżeli zagrożenie życia lub zdrowia osoby chronionej nie ustało, prokurator na wniosek tej osoby lub z urzędu, za jej zgodą, może wydać postanowienie o udzieleniu ochrony lub pomocy na dalszy czas oznaczony.

§ 20 [Zarządzenia Komendanta Głównego Policji]

1. Komendant Centralnego Biura Śledczego Policji lub Dyrektor Generalny Służby Więziennej może wystąpić do prokuratora o:
 - 1) cofnięcie ochrony lub pomocy w przypadku naruszenia przez osobę chronioną zasad i zaleceń w zakresie ochrony albo niewykonywania obowiązków, o których mowa w art. 16 ust. 1 pkt 2 ustawy;
 - 2) zakończenie ochrony lub pomocy w razie ustania przesłanek, które uzasadniały ich udzielenie.
2. Komendant Centralnego Biura Śledczego Policji przekazuje prokuratorowi zarządzenia wydane w przedmiocie ochrony lub pomocy.
3. Komendant Centralnego Biura Śledczego Policji współdziała z innymi organami oraz instytucjami państwowymi i samorządowymi, w tym szkołami i uczelniami, w celu zapewnienia bezpieczeństwa osobie chronionej.

§ 21 [Cofnięcie ochrony lub pomocy] Cofnięcie ochrony lub pomocy następuje:

- 1) w przypadkach, o których mowa w art. 18b ust. 1 i art. 21 ust. 1 ustawy;
- 2) jeżeli osoba chroniona rażąco narusza warunki udzielenia ochrony lub pomocy, a zwłaszcza:
 - a) nie przestrzega porządku prawnego,
 - b) zataja istotne informacje mające znaczenie dla ochrony,
 - c) nie stosuje się do niezbędnych dla ochrony poleceń policjantów sprawujących ochronę,
 - d) korzysta z pomocy niezgodnie z jej przeznaczeniem.

§ 22 [Zwrot dokumentów]

1. W razie wydania przez Komendanta Centralnego Biura Śledczego Policji, w trybie art. 18 ustawy, zarządzenia o zmianie formy pomocy, polegającej na wydaniu dokumentów umożliwiających używanie innych niż własne danych osobowych, osoba, której wydano dokumenty, jest obowiązana zwrócić je w terminie 7 dni od dnia uprawomocnienia się zarządzenia.

2. Jeżeli wydanie dokumentów umożliwiających używanie innych niż własne danych osobowych nastąpiło na czas oznaczony, osoba, której wydano dokumenty, jest obowiązana zwrócić je w terminie 7 dni od dnia ustania tej formy pomocy.
3. Po spełnieniu warunku, o którym mowa w ust. 1 lub 2, wydaje się z depozytu dokumenty przekazane Policji zgodnie z § 12 ust. 1.

§ 23 [Utajnienie dokumentów] Wnioski, protokoły, postanowienia, a także inne dokumenty i materiały, dotyczące okoliczności ochrony lub pomocy, wyłącza się z akt postępowania.

§ 24 [Okoliczności kończące udzielanie pomocy]

1. Ochronę i pomoc kończy się w przypadkach:
 - 1) uwzględnienia wniosku osoby chronionej o zakończenie ochrony lub pomocy;
 - 2) ustania zagrożenia życia i zdrowia osoby chronionej;
 - 3) uzyskania dokumentów umożliwiających używanie innych niż własne danych osobowych lub możliwości zarobkowania.
2. Wniosek, o którym mowa w ust. 1 pkt 1, może być cofnięty do czasu wydania postanowienia prokuratora.

§ 25 [Derogacja] Traci moc rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 30 grudnia 1998 r. w sprawie szczegółowych warunków, zakresu i sposobu udzielania oraz cofania ochrony i pomocy świadkom koronnym i innym osobom (Dz. U. Nr 165, poz. 1196).

§ 26 [Wejście w życie] Rozporządzenie wchodzi w życie po upływie 14 dni od dnia ogłoszenia¹⁾.

**21. Rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości w sprawie postępowania
o zachowanie w tajemnicy okoliczności umożliwiających ujawnienie tożsamości świadka
oraz sposobu postępowania z protokołami z zeznań tego świadka**

**z dnia 18 czerwca 2003 r. (Dz. U. Nr 108, poz. 1024)
t.j. z dnia 2 listopada 2016 r. (Dz. U. z 2016 r. poz. 1869)
(zm.)**

Na podstawie art. 184 § 9 ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks postępowania karnego (Dz. U. z 2016 r. poz. 1749) zarządza się, co następuje:

§ 1

Rozporządzenie określa sposób i warunki składania wniosku o wydanie postanowienia o zachowaniu w tajemnicy okoliczności umożliwiających ujawnienie tożsamości świadka, w tym danych osobowych świadka, przesłuchania świadka, co do którego wydano takie postanowienie, oraz sporządzania, przechowywania i udostępniania protokołów zeznań tego świadka, a także dopuszczalny sposób powoływania się na jego zeznania w orzeczeniach i pismach procesowych.

§ 2

1. Wniosek o wydanie postanowienia o zachowaniu w tajemnicy okoliczności umożliwiających ujawnienie tożsamości świadka, w tym danych osobowych, może zostać złożony w pisemnym zawiadomieniu o przestępstwie do protokołu przyjęcia ustnego zawiadomienia o przestępstwie, do protokołu przesłuchania świadka, a także ustnie lub na piśmie – odpowiednio sądowi, a w postępowaniu przygotowawczym prokuratorowi lub innemu organowi prowadzącemu postępowanie.
2. Jeżeli wniosek nie został złożony na piśmie albo ustnie do protokołu przyjęcia ustnego zawiadomienia o przestępstwie lub przesłuchania świadka, z jego przyjęcia sporządza się protokół.
3. Wniosek powinien zawierać imię, nazwisko, numer ewidencyjny PESEL w przypadku jego posiadania, a także miejsce zamieszkania świadka oraz adres dla korespondencji, jak również wskazywać okoliczności uzasadniające obawę niebezpieczeństwa dla życia, zdrowia, wolności albo mienia w znacznych rozmiarach świadka lub osoby dla niego najbliższej.
- 3a. Wniosek, dotyczący świadka, który wykonywał czynności operacyjno-rozpoznawcze, o których mowa w art. 19a i art. 19b ustawy z dnia 6 kwietnia 1990 r. o Policji (Dz. U. z 2016 r. poz. 1782), art. 9f i art. 9g ustawy z dnia 12 października 1990 r. o Straży Granicznej (Dz. U. z 2016 r. poz. 1643), art. 29 i art. 30 ustawy z dnia 24 maja 2002 r. o Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego oraz Agencji Wywiadu (Dz. U. z 2015 r. poz. 1929 i 2023 oraz z 2016 r. poz. 147, 437, 904 i 960), art. 19 ustawy z dnia 9 czerwca 2006 r. o Centralnym Biurze Antykorupcyjnym (Dz. U. z 2016 r. poz. 1310) albo art. 32 i art. 33 ustawy z dnia 24 sierpnia 2001 r. o Żandarmerii Wojskowej i wojskowych organach porządkowych (Dz. U. z 2016 r. poz. 1483), z wykorzystaniem dokumentów, które uniemożliwiają ustalenie danych go identyfikujących oraz środków,

którymi posługuje się przy wykonywaniu zadań służbowych, zawiera wyłącznie indywidualny, niepowtarzalny numer ewidencyjny jednoznacznie identyfikujący policjanta, funkcjonariusza Straży Granicznej, funkcjonariusza Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego, funkcjonariusza Centralnego Biura Antykorupcyjnego albo żołnierza Żandarmerii Wojskowej, nadany w związku z zakwalifikowaniem go do wykonywania czynności operacyjno-rozpoznawczych, zwany dalej „numerem ewidencyjnym”, oraz adres do korespondencji wskazujący właściwą jednostkę organizacyjną Policji, Straży Granicznej, Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego, Centralnego Biura Antykorupcyjnego albo Żandarmerii Wojskowej. We wniosku wskazuje się także okoliczności uzasadniające obawę niebezpieczeństwa dla życia, zdrowia, wolności albo mienia w znacznych rozmiarach świadka lub osoby dla niego najbliższej.

4. Wniosek przyjęty przez inny, niż sąd lub prokurator, organ prowadzący postępowanie przekazuje się, z zachowaniem przepisów o ochronie informacji niejawnych, w postępowaniu sądowym sądowi, a w postępowaniu przygotowawczym prokuratorowi prowadzącemu postępowanie lub właściwemu miejscowo.
5. Sąd, a w postępowaniu przygotowawczym prokurator, do którego wpłynął wniosek o wydanie postanowienia o zachowaniu w tajemnicy okoliczności, o których mowa w ust. 1, stosując przepis art. 16 § 2 Kodeksu postępowania karnego, powinien pouczyć wnioskodawcę o:
 - 1) możliwości wystąpienia, aż do zamknięcia przewodu sądowego przed sądem I instancji, o uchylenie postanowienia o zachowaniu w tajemnicy okoliczności o których mowa w ust. 1;
 - 2) możliwości uchylenia w postępowaniu przygotowawczym przez prokuratora, a w postępowaniu sądowym przez sąd, na wniosek prokuratora, postanowienia, o którym mowa w pkt 1, oraz o ujawnieniu protokołu jego przesłuchania w charakterze świadka w całości, jeżeli okaże się, że w czasie wydania postanowienia nie istniała uzasadniona obawa niebezpieczeństwa dla życia, zdrowia, wolności albo mienia w znacznych rozmiarach świadka lub osoby dla niego najbliższej albo że złożył on świadomie fałszywe zeznania lub nastąpiło jego ujawnienie;
 - 3) możliwości przesłuchania świadka z użyciem urządzeń technicznych umożliwiających przeprowadzenie tej czynności na odległość, a także o konieczności dostosowania się podczas przesłuchania do poleceń prowadzącego postępowanie, w celu zachowania w tajemnicy okoliczności, o których mowa w ust. 1.
6. Fakt udzielenia pouczenia stwierdza sąd lub prokurator prowadzący postępowanie poprzez sporządzenie odrębnego protokołu, który podpisuje również świadek.

§ 3

1. Wniosek, o którym mowa w § 2 ust. 1, wyłącza się z akt sprawy. Z akt sprawy wyłącza się również protokoły zawierające okoliczności umożliwiające ujawnienie tożsamości świadka, w tym jego danych osobowych.
2. Zakres wyłączeń, o których mowa w ust. 1, określa w formie zarządzenia sędzia, a w postępowaniu przygotowawczym prokurator.
3. Wyłączonym protokołom i wnioskowi nadaje się klauzulę „ściśle tajne”, zgodnie z art. 5 ustawy z dnia 5 sierpnia 2010 r. o ochronie informacji niejawnych (Dz. U. z 2016 r. poz. 1167).

§ 4

1. Z wniosku oraz protokołów, o których mowa w § 3 ust. 1, sporządza się uwierzytelnione odpisy, z pominięciem imienia i nazwiska, numeru ewidencyjnego PESEL i miejsca zamieszkania, adresu dla korespondencji i innych okoliczności, o których mowa w § 2 ust. 1.
2. Na odpisach zamieszcza się wzmiankę o postanowieniu, o którym mowa w § 1, oraz o zarządzeniu, o którym mowa w § 3 ust. 2, z podaniem daty wydania postanowienia i zarządzenia oraz numeru porządkowego postanowienia w dzienniku korespondencji i w dzienniku ewidencji wykonanych dokumentów ściśle tajnych, pod którym dane osobowe zawarte we wniosku lub protokole zostały po raz pierwszy zarejestrowane.
3. Odpisy załącza się do akt sprawy.

§ 5

Przesłuchanie świadka przez prokuratora, a także przez sąd powinno odbywać się w specjalnie w tym celu przygotowanym pomieszczeniu, zapewniającym świadkowi bezpieczeństwo i zachowanie w tajemnicy okoliczności, o których mowa w § 2 ust. 1, zwanym dalej „pomieszczeniem”.

§ 6

1. Pomieszczenie może znajdować się również poza siedzibą sądu lub prokuratury prowadzących postępowanie.
2. Świadka, o którym mowa w § 2 ust. 3a, przesłuchuje się w pomieszczeniu znajdującym się poza siedzibą sądu lub prokuratury.

§ 6a

1. Świadek, o którym mowa w § 2 ust. 3a, przed przesłuchaniem okazuje prokuratorowi albo sądowi dokument tożsamości, a właściwy organ wydaje i przedstawia do wglądu dokument, który zaświadcza nadanie mu numeru ewidencyjnego.
2. W protokole przesłuchania dane osobowe świadka zastępuje się numerem ewidencyjnym.

§ 7

Pomieszczenie powinno posiadać zabezpieczenia uniemożliwiające dostęp osób nieupoważnionych podczas przesłuchania, jak również wykluczające możliwość ujawnienia okoliczności, o których mowa w § 2 ust. 1.

§ 8

Pomieszczenie powinno być przystosowane do zainstalowania urządzeń technicznych do przekazywania obrazu lub dźwięku na odległość, a także do elektronicznego zapisu oraz odtwarzania obrazu lub dźwięku, zwanych dalej „urządzeniami technicznymi”.

§ 9

1. Sposób sprowadzenia świadka do pomieszczenia powinien zapewnić świadkowi bezpieczeństwo oraz zachowanie jego wizerunku, głosu i danych osobowych w tajemnicy.
2. Świadcowi nie doręcza się zawiadomień lub wezwań przez pocztę lub w inny sposób mogący umożliwić ujawnienie osobom nieupoważnionym tożsamości świadka.
3. Podczas opuszczania przez świadka pomieszczenia stosuje się odpowiednio przepis ust. 1.

§ 10

1. Jeżeli przesłuchanie świadka odbywa się przy użyciu urządzeń technicznych umożliwiających przeprowadzenie tej czynności na odległość, pytania do świadka zgłaszane przez oskarżonego lub obrońcę kieruje się za pośrednictwem sądu lub prokuratora prowadzącego postępowanie.
2. Odpowiedzi na pytania kierowane do świadka przekazuje się oskarżonemu i jego obrońcy bądź odtwarza tylko w takim zakresie, który nie spowoduje ujawnienia okoliczności, o których mowa w § 2 ust. 1.
3. W postępowaniu sądowym formę i sposób przekazywania odpowiedzi świadka określa przewodniczący składu lub sędzia wyznaczony do dokonania czynności przesłuchania, a w postępowaniu przygotowawczym prokurator.

§ 11

1. Przesłuchanie może odbywać się przy użyciu urządzeń technicznych do prowadzenia wideokonferencji lub konferencji telefonicznej.
2. Połączenia telefoniczne są realizowane w sposób uniemożliwiający identyfikację numerów telefonicznych, z których jest realizowane połączenie, w miarę możliwości poprzez pośrednie numery telefoniczne.

§ 12

1. Urządzenia techniczne stosuje się w sposób zapewniający zachowanie w tajemnicy wizerunku, głosu, danych osobowych oraz innych okoliczności, które mogłyby umożliwić ujawnienie osobom nieupoważnionym tożsamości świadka, w szczególności poprzez zniekształcenie jego wizerunku i głosu.
2. W przypadku zmiany warunków przesłuchania świadka z użyciem urządzeń technicznych prowadzący postępowanie powinien udzielić świadkowi pouczeń odnośnie do nowych wymagań, stosownie do § 2 ust. 5 pkt 3. Przepis § 2 ust. 6 stosuje się odpowiednio.

§ 13

1. Dokumenty i materiały zawierające okoliczności umożliwiające ujawnienie tożsamości świadka przesłuchiwanego w trybie art. 184 § 4 Kodeksu postępowania karnego wyłącza się z akt sprawy.
2. Do dokumentów i materiałów, o których mowa w ust. 1, stosuje się odpowiednio przepisy § 4.
3. Przepis ust. 1 stosuje się również do nośników informacji, na których rejestruje się zeznanie świadka za pomocą urządzeń technicznych, jeżeli zawierają one zapis głosu lub wizerunku świadka, albo dane osobowe oraz inne okoliczności, które mogłyby umożliwić ujawnienie tożsamości świadka.

§ 14

Do przechowywania i udostępniania wniosku, o którym mowa w § 2 ust. 1, protokołów przesłuchania świadka oraz innych dokumentów i materiałów, w których wskazuje się okoliczności umożliwiające ujawnienie tożsamości świadka, stosuje się przepisy o postępowaniu z protokołami przesłuchań i innymi dokumentami lub przedmiotami, na które rozciąga się obowiązek ochrony informacji niejawnych lub ochrony tajemnicy służbowej albo związanej z wykonywaniem zawodu lub funkcji.

§ 15

Treść przesłuchania może być odtwarzana i udostępniana wyłącznie za zgodą sądu, a w postępowaniu przygotowawczym za zgodą prokuratora.

§ 16

1. Protokołować zeznania świadka oraz sporządzać odpisy protokołów, a także wykonywać czynności specjalisty może wyłącznie osoba upoważniona do dostępu do informacji niejawnych oznaczonych klauzulą „ściśle tajne”.

2. Danych protokolanta i specjalisty, którzy są obecni w miejscu składania przez świadka zeznań, nie ujawnia się w odpisach określonych w § 4 ust. 1.

§ 17

Przy powoływaniu się w orzeczeniach i pismach procesowych na zeznania świadka przesłuchiwanego w trybie określonym w art. 184 § 3 Kodeksu postępowania karnego zamiast danych osobowych tego świadka przytacza się numer porządkowy z dziennika korespondencji, o którym mowa w § 4 ust. 2.

§ 18

Rozporządzenie wchodzi w życie z dniem 1 lipca 2003 r.¹⁾

III. Akty prawne Komendanta Głównego Policji

1. Zarządzenie Nr 4 Komendanta Głównego Policji w sprawie niektórych form organizacji i ewidencji czynności dochodzeniowo-śledczych Policji oraz przechowywania przez Policję dowodów rzeczowych uzyskanych w postępowaniu karnym

z dnia 9 lutego 2017 r. (Dz. Urz. KGP z 2017 r. poz. 9)

Na podstawie art. 7 ust. 1 pkt 2 ustawy z dnia 6 kwietnia 1990 r. o Policji (Dz. U. z 2016 r. poz. 1782, 1948 i 1955 oraz z 2017 r. poz. 60) zarządza się, co następuje:

Rozdział 1. Przepisy ogólne

§ 1.

Zarządzenie określa:

- 1) metodykę czynności dochodzeniowo-śledczych policjantów w zakresie przekazywania materiałów lub akt pomiędzy jednostkami organizacyjnymi Policji, zwanymi dalej „jednostkami Policji”, oraz zlecenia czynności innym jednostkom Policji i wykonywanych w ramach postępowań prowadzonych na podstawie:
 - a) ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks postępowania karnego (Dz. U. z 2016 r. poz. 1749, 1948, 2138 i 2261), zwanej dalej „k.p.k.”;
 - b) ustawy z dnia 10 września 1999 r. – Kodeks karny skarbowy (Dz. U. z 2016 r. poz. 2137 i 2138 oraz z 2017 r. poz. 88), zwanej dalej „k.k.s.”;
 - c) ustawy z dnia 26 października 1982 r. o postępowaniu w sprawach nieletnich (Dz. U. z 2016 r. poz. 1654), zwanej dalej „u.p.n.”;
- 2) formy planowania w postępowaniu przygotowawczym oraz powoływania i organizacji grupy śledczej;
- 3) formy sprawowania nadzoru w komórkach organizacyjnych Policji, w których są prowadzone postępowania na podstawie przepisów wymienionych w pkt 1, zwane dalej „postępowaniami”;
- 4) sposób ewidencjonowania i przechowywania dowodów rzeczowych i śladów kryminalistycznych;
- 5) sposób dokumentowania kosztów w postępowaniach;
- 6) sposób prowadzenia urzędzeń ewidencyjnych;
- 7) sposób zakładania i prowadzenia akt postępowań.

Rozdział 2. Planowanie w postępowaniu

§ 2.

1. Plan śledztwa powierzonego Policji do przeprowadzenia w całości lub w określonym zakresie albo plan czynności śledczych sporządza się tylko wówczas, jeżeli prokurator uzna, że zachodzi potrzeba jego sporządzenia.
2. Plan sporządzony zgodnie z udzielonymi wytycznymi, po aprobachie przez właściwego przełożonego, przedstawia się prokuratorowi w określonym przez niego terminie.
3. W dochodzeniu wszczętym przez Policję, plan sporządza się z inicjatywy policjanta wyznaczonego do prowadzenia postępowania lub na polecenie przełożonego, jeżeli uzasadnia to charakter dochodzenia, w szczególności stan jego skomplikowania faktycznego lub prawnego i wynikająca z niego potrzeba wielokierunkowych działań.
4. Plan dochodzenia, o którym mowa w ust. 3, zatwierdza kierownik komórki organizacyjnej Policji, w której jest prowadzone postępowanie.
5. Plany, o których mowa w ust. 1 i 3 oraz w § 4 ust. 1, włącza się do akt kontrolnych postępowania.

6. Nie sporządza się planu w dochodzeniach o wykroczenia skarbowe, a także w sprawach prowadzonych na podstawie przepisów u.p.n.
7. Jeżeli w związku z toczącym się postępowaniem przewiduje się korzystanie z form, metod i środków pracy operacyjnej, sporządza się odrębny plan czynności operacyjno-rozpoznawczych, zgodnie z przepisami o pracy operacyjnej w Policji.

§ 3.

Plan opracowuje policjant wyznaczony do prowadzenia postępowania, a jeżeli do prowadzenia postępowania powołano grupę śledczą, kierownik grupy lub wyznaczeni przez niego policjanci.

§ 4.

1. Niezależnie od planów sporządzonych w przypadkach, o których mowa w § 2 ust. 1 i 3, w sytuacjach tego wymagających, można w postępowaniu opracować plan jednej lub więcej czynności, które mają być dokonane przez Policję, zwłaszcza gdy będą realizowane wspólnie z funkcjonariuszami innych komórek lub jednostek Policji albo funkcjonariuszami innego organu postępowania.
2. Plan, o którym mowa w ust. 1, w jednostce Policji zatwierdza przełożony uprawniony do dysponowania środkami osobowymi i rzeczowymi zaplanowanymi do czynności.
3. Jeżeli do realizacji planu niezbędny będzie udział policjantów z różnych jednostek Policji, plan zatwierdza kierownik jednostki Policji lub komórki organizacyjnej służby śledczej Policji prowadzącej postępowanie, po jego uzgodnieniu z kierownikami właściwych jednostek Policji lub komórek organizacyjnych służby śledczej Policji.

§ 5.

Sporządzenie planów, o których mowa w § 2–4, ma na celu, w szczególności:

- 1) zapewnienie prawidłowej organizacji prowadzenia czynności;
- 2) wskazanie środków niezbędnych do osiągnięcia celów czynności lub postępowania;
- 3) zapewnienie systematyczności czynności w postępowaniu;
- 4) wskazanie sposobu postępowania i środków niezbędnych do zapewnienia bezpieczeństwa policjantom dokonującym czynności oraz osobom uczestniczącym w tych czynnościach.

§ 6.

1. Plan, o którym mowa w § 2 ust. 1 i 3, zawiera:
 - 1) analizę materiałów postępowania;
 - 2) w zależności od sytuacji wszystkie możliwe, nawet wzajemnie się wykluczające, wersje zdarzenia i wynikające z nich kierunki działań;
 - 3) wykaz planowanych czynności, z podaniem sposobów i terminów realizacji oraz ich wykonawców, a w razie potrzeby także ze wskazaniem niezbędnych środków rzeczowych.
2. Plany aktualizuje się stosownie do ujawnionych nowych okoliczności.
3. Przepisy ust. 1 i 2 stosuje się odpowiednio do planu czynności śledczych.

Rozdział 3. Grupa śledcza

§ 7.

1. Do prowadzenia postępowania w sprawie o obszernym materiale dowodowym lub zawiłej pod względem faktycznym lub prawnym można powołać grupę złożoną z policjantów lub pracowników Policji, zwaną dalej „grupą śledczą”.
2. Jeżeli w związku z toczącym się postępowaniem, o którym mowa w ust. 1, przewiduje się korzystanie z form, metod i środków pracy operacyjnej, w skład grupy śledczej włącza się policjantów z odpowiednich jednostek lub komórek organizacyjnych Policji.
3. Grupę śledczą powołuje Komendant Główny Policji albo kierownik jednostki Policji wyznaczonej do prowadzenia postępowania w sprawie, o której mowa w ust. 1, z inicjatywy własnej albo na wniosek kierownika podległej jednostki lub komórki organizacyjnej Policji.
4. Decyzja o powołaniu grupy śledczej określa:
 - 1) cel powołania, zadania i strukturę oraz, jeżeli jest to możliwe, okres funkcjonowania grupy śledczej;
 - 2) kierownika grupy śledczej i ewentualnie jego zastępcę lub zastępców;
 - 3) przełożonego, któremu grupa śledcza podlega;
 - 4) zakres zwolnienia poszczególnych członków grupy śledczej z ich dotychczasowych obowiązków;
 - 5) jednostkę lub komórkę organizacyjną Policji zobowiązaną do zapewnienia grupie śledczej niezbędnych pomieszczeń i innych środków.

5. Kierownika grupy śledczej wyznacza się spośród policjantów posiadających przygotowanie i doświadczenie zawodowe, które w świetle okoliczności danej sprawy dają rękojmię prawidłowego kierowania grupą śledczą i realizacji jej zadań. Kierownik grupy śledczej kieruje grupą, w tym wyznacza zadania członkom grupy i określa termin realizacji czynności.

6. Policjanci są włączani w skład grupy śledczej odpowiednio po:

- 1) delegowaniu ich przez właściwego przełożonego do czasowego pełnienia służby w innej miejscowości;
- 2) powierzeniu im obowiązków służbowych na innym stanowisku w tej samej miejscowości;
- 3) zmianie zakresu zadań (obowiązków) w karcie opisu stanowiska pracy, jeżeli zachodzi taka potrzeba.

7. W skład grupy śledczej można włączyć pracowników Policji, z zastrzeżeniem, że nie mogą im być zlecane do wykonania czynności wymagające korzystania z uprawnień przysługujących jedynie policjantom.

§ 8.

1. Kierownik grupy śledczej przedkłada przełożonemu, który wydał decyzję o powołaniu grupy, wniosek wraz z uzasadnieniem o wydanie decyzji rozwiązującej grupę śledczą w przypadku osiągnięcia celów albo wyczerpania możliwości ich realizacji przed upływem okresu, na który grupa została powołana.
2. Dokumentację dotyczącą grupy śledczej włącza się do akt kontrolnych postępowania.

Rozdział 4. Nadzór w postępowaniu

§ 9.

1. Postępowania prowadzone w Policji, podlegają nadzorowi:

- 1) zewnętrznemu – sprawowanemu przez prokuratora, a w sprawach nieletnich przez sąd rodzinny;
- 2) służbowemu o charakterze ogólnym, obejmującemu całokształt zagadnień dochodzeniowo-śledczych, albo o charakterze szczególnym, obejmującemu poszczególne postępowania.

2. Nadzór służbowy jest sprawowany jako:

- 1) funkcyjny nadzór służbowy przełożonych w ramach jednostki lub komórki organizacyjnej Policji, w której postępowanie jest prowadzone;
- 2) zwierzchni nadzór służbowy policjantów z jednostki Policji wyższego szczebla.

3. Nadzór służbowy jest sprawowany niezależnie od nadzoru zewnętrznego, z poszanowaniem dyspozycji wydawanych przez uprawnione podmioty w ramach nadzoru zewnętrznego.

§ 10.

1. Funkcyjny nadzór służbowy sprawują:

- 1) bezpośredni przełożony policjantów komórki, w której jest prowadzone postępowanie;
- 2) kierownik komórki organizacyjnej wyższego szczebla, w której jest prowadzone postępowanie;
- 3) kierownik jednostki Policji lub jego zastępca.

2. Osoba wymieniona w ust. 1, stosując odpowiednio przepisy w sprawie funkcjonowania organizacji hierarchicznej w Policji, realizuje czynności nadzorcze przez:

- 1) zapoznawanie się z materiałami postępowań;
- 2) żądanie ustnych lub pisemnych informacji o przebiegu czynności w poszczególnych sprawach i w razie potrzeby wydawanie poleceń dotyczących kierunków postępowania lub poszczególnych czynności, z zastrzeżeniem uwzględniania dyspozycji wydawanych przez uprawnione podmioty w ramach nadzoru zewnętrznego;
- 3) udzielanie pisemnych lub ustnych uwag policjantowi prowadzącemu postępowanie;
- 4) kontrolowanie poziomu merytorycznego dokonywanych czynności procesowych;
- 5) aprobowanie wybranych decyzji procesowych policjanta lub sporządzanych przez niego dokumentów.

3. Czynności podejmowane w ramach funkcyjnego nadzoru służbowego o charakterze szczególnym dokumentuje się na piśmie przez sporządzanie dekretacji, adnotacji, notatek urzędowych lub służbowych, zapisków i innych podobnych dokumentów lub dokonywanie wpisów w karcie nadzoru postępowania przygotowawczego, zwanej dalej „kartą nadzoru”. W karcie nadzoru można także dokumentować czynności podejmowane w ramach zwierzchniego nadzoru służbowego o charakterze szczególnym.

4. Kartę nadzoru zakłada przełożony w przypadkach, gdy uzna to za celowe ze względu na indywidualne predyspozycje i kwalifikacje zawodowe policjanta prowadzącego postępowanie albo porządek organizacyjny ukształtowany w danej komórce organizacyjnej lub jednostce Policji.

5. Kartę nadzoru, jeżeli została założona, oraz inne dokumenty sporządzone w ramach nadzoru służbowego o charakterze szczególnym, włącza się do akt kontrolnych postępowania, z zastrzeżeniem § 12 ust. 2.

6. Wzór karty nadzoru stanowi załącznik do zarządzenia.

§ 11.

1. Osoby wymienione w § 10 ust. 1 pkt 1 i 2, są obowiązane w szczególności do:
 - 1) równomiernego, adekwatnego do umiejętności obciążania zadaniem policjantów prowadzących postępowania;
 - 2) udzielania bezpośredniej pomocy w określaniu kierunków czynności i wynikających z nich przedsięwzięć, zwłaszcza we wstępnej fazie postępowania;
 - 3) okresowych ocen prowadzonych postępowań, ze szczególnym uwzględnieniem rodzaju i czasu podjęcia czynności oraz ich skuteczności, systematyczności, zgodności z obowiązującymi przepisami i wytycznymi prokuratora albo sądu rodzinnego;
 - 4) udziału w dokonywaniu ważniejszych lub trudniejszych czynności;
 - 5) egzekwowania zaplanowanych czynności oraz poleceń prokuratora lub sądu.
2. Przełożony sprawujący funkcyjny nadzór służbowy aprobuje:
 - 1) plany śledztwa powierzonego Policji do przeprowadzenia w całości lub w określonym zakresie oraz plany czynności śledczych;
 - 2) notatki urzędowe zawierające uzasadnienie odstąpienia od wszczęcia postępowania przygotowawczego po zakończeniu postępowania sprawdzającego podjętego na podstawie anonimowego zawiadomienia o przestępstwie;
 - 3) postanowienia o umorzeniu dochodzenia i wpisaniu sprawy do rejestru przestępstw.
3. Przełożony sprawujący funkcyjny nadzór służbowy podpisuje, zgodnie z porządkiem organizacyjnym ukształtowanym w danej jednostce lub komórce organizacyjnej Policji, pisma przekazujące sporządzone przez prowadzącego postępowanie, wnioski lub wystąpienia do prokuratora albo sądu, w szczególności o:
 - 1) rozpoznanie sprawy w postępowaniu przyspieszonym;
 - 2) wszczęcie śledztwa;
 - 3) przedłużenie okresu trwania śledztwa lub dochodzenia;
 - 4) zastosowanie, zmianę lub uchylenie środka zapobiegawczego;
 - 5) wydanie zarządzenia o zatrzymaniu i przymusowym doprowadzeniu osoby podejrzanej lub podejrzanego;
 - 6) wydanie postanowienia o zatrzymaniu rzeczy lub danych informatycznych albo przeszukaniu;
 - 7) przesłuchanie pokrzywdzonego lub świadka w trybie określonym w art. 185a–185c k.p.k.;
 - 8) wydanie postanowienia o zabezpieczeniu majątkowym;
 - 9) podjęcie lub wznowienie umorzonego albo zawieszono postępowania;
 - 10) orzeczenie przepadku po uprawomocnieniu się postanowienia o umorzeniu dochodzenia i wpisaniu sprawy do rejestru przestępstw (art. 323 § 3 k.p.k. w związku z art. 325a § 2 i art. 325e § 2 k.p.k.);
 - 11) zakończenie postępowania lub dalsze jego prowadzenie przez inny właściwy organ.
4. Aprobata lub jej odmowa następuje przez zamieszczenie na projekcie planu, notatki urzędowej lub pisma procesowego, zwanych dalej „projektem”, odpowiedniej adnotacji, daty i podpisu oraz odcisnięcie pieczęci służbowej lub też w formie elektronicznej. W razie odmowy aprobaty informuje się policjanta, który sporządził projekt o powodach tej decyzji i udziela mu wskazówek co do sposobu załatwienia sprawy lub usunięcia stwierdzonych uchybień. Projekt, który uzyskał aprobatę, włącza się do akt kontrolnych postępowania. Do akt kontrolnych można włączyć projekty, które nie uzyskały aprobaty.

§ 12.

1. Zwierzchni nadzór służbowy sprawują:
 - 1) w Komendzie Głównej Policji i na obszarze kraju – kierownik komórki organizacyjnej właściwej dla służby kryminalnej Policji oraz wyznaczeni przez niego kierownicy komórek niższego szczebla tej komórki, w odniesieniu do postępowań prowadzonych przez policjantów służby śledczej i służby kryminalnej, z wyjątkiem postępowań prowadzonych w komórkach organizacyjnych właściwych do spraw wewnętrznych;
 - 2) w komendach wojewódzkich (Stołecznej) Policji, zgodnie z obszarem właściwości terytorialnej:
 - a) kierownicy komórek dochodzeniowo-śledczych, a jeżeli takiej komórki w strukturze komendy wojewódzkiej (Stołecznej) Policji nie utworzono, wyznaczeni przez komendanta wojewódzkiego (Stołecznego) Policji kierownicy innych komórek służby kryminalnej,
 - b) kierownicy innych wyspecjalizowanych komórek służby kryminalnej, jeżeli w tych komórkach są prowadzone postępowania;
 - 3) w komendach powiatowych (miejskich, rejonowych) Policji – kierownicy komórek organizacyjnych służby kryminalnej, w odniesieniu do policjantów podległych oraz prowadzących postępowania w nadzorowanych komisariatach.
2. W Komendzie Głównej Policji oraz komendach wojewódzkich (Stołecznej) Policji w odniesieniu do spraw nadzorowanych prowadzi się akta nadzoru nad postępowaniami przygotowawczymi lub sprawdzającymi, zwane dalej „aktami nadzoru”, do których włącza się dokumenty zawierające decyzje o objęciu sprawy nadzorem i zakończeniu nadzoru, analizy sprawy, informacje i inne dokumenty. Do akt nadzoru mogą być włączone kopie lub odpisy planów, o których mowa w § 2 ust. 1 i 3, § 4 ust. 1, oraz kopie wybranych dokumentów z akt nadzorowanej sprawy, w tym również w postaci elektronicznej. Przepis § 69 ust. 2–5 stosuje się odpowiednio.

§ 13.

1. Przełożony, podejmujący decyzję o objęciu postępowania zwierzchnim nadzorem służbowym o charakterze szczególnym, wyznacza do jego sprawowania policjanta z kierowanej przez siebie komórki lub jednostki Policji oraz zawiadamia o tym pisemnie kierownika jednostki Policji, w której jest prowadzone postępowanie objęte tym nadzorem.
2. W uzasadnionych przypadkach, ze względu na szczególny charakter sprawy albo powzięcie informacji o istotnych nieprawidłowościach w postępowaniu, Komendant Główny Policji może powierzyć sprawowanie zwierzchniego nadzoru służbowego o charakterze szczególnym policjantowi pełniącemu służbę w komórce organizacyjnej właściwej dla służby kryminalnej Komendy Głównej Policji.
3. Sprawowanie zwierzchniego nadzoru służbowego o charakterze szczególnym polega w szczególności na:
 - 1) zapoznawaniu się z materiałami postępowania;
 - 2) uzyskiwaniu ustnych lub pisemnych informacji o przebiegu postępowania albo kopii wybranych dokumentów z akt sprawy, w tym również w postaci elektronicznej;
 - 3) udzielaniu pisemnych lub ustnych konsultacji policjantowi prowadzącemu postępowanie, w szczególności w przedmiocie wykładni obowiązującego prawa, kierunków i zakresu postępowania, w tym efektywnego wykonywania czynności.
4. Na żądanie policjanta sprawującego zwierzchni nadzór służbowy o charakterze szczególnym, policjant prowadzący postępowanie jest obowiązany przedstawić mu pisemną lub ustną informację o przebiegu postępowania, a także akta postępowania w oryginale lub wyjątkowo w kopiach albo w formie zapisów na nośnikach elektronicznych. Przedstawienie akt nie może tamować postępowania.
5. O ustaleniach poczynionych w toku zwierzchniego nadzoru służbowego, w tym o stwierdzonych uchybieniach, odpowiednio kierownicy, o których mowa w § 12 ust. 1 pkt 1, lub przełożony, o którym mowa w § 14 ust. 1, informują kierownika właściwej jednostki lub komórki organizacyjnej Policji, który nie później niż przed upływem 14 dni od otrzymania informacji, jest obowiązany do odniesienia się na piśmie do ustaleń, w szczególności do stwierdzonych uchybień.

§ 14.

1. Kierownik jednostki Policji informuje kierownika jednostki Policji wyższego szczebla o postępowaniach o szczególnym charakterze, w szczególności wskazujących na potrzebę ich przejęcia do prowadzenia przez jednostkę wyższego szczebla, powołania grupy śledczej z udziałem policjantów z jednostki Policji wyższego szczebla lub objęcia prowadzonego postępowania nadzorem służbowym o charakterze szczególnym, a także ze względu na możliwy społeczny oddźwięk sprawy lub przeprowadzanych w toku postępowania czynności.
2. Kierownik jednostki Policji wyższego szczebla może zwrócić się do kierownika podległej jednostki Policji o przedstawienie ustnej lub pisemnej informacji dotyczącej postępowania w każdej sprawie, określając zakres żądanej informacji. O taką informację może zwrócić się również kierownik, o którym mowa w § 12 lub jego zastępca.

§ 15.

Zwierzchni nadzór służbowy może polegać również na:

- 1) systematycznym zbieraniu i analizowaniu materiałów, w tym danych statystycznych, dotyczących form, kierunków i dynamiki przestępczości, sposobu działania sprawców przestępstw oraz okoliczności sprzyjających ich popełnieniu;
- 2) prowadzeniu badań akt spraw dotyczących określonej kategorii przestępstw oraz opracowywaniu, przy uwzględnieniu danych, o których mowa w pkt 1, sprawozdań i raportów o stanie przestępczości;
- 3) opracowywaniu i wdrażaniu do praktyki policyjnej metodyk prowadzenia postępowań dotyczących wybranych kategorii przestępstw.

§ 16.

1. Zwierzchni nadzór służbowy o charakterze ogólnym nad postępowaniem z dowodami rzeczowymi i śladami kryminalistycznymi w komórkach organizacyjnych i jednostkach Policji podległych komendantowi wojewódzkiemu (Stołecznemu) Policji, z zastrzeżeniem ust. 2, sprawuje kierownik komórki dochodzeniowo-śledczej komendy wojewódzkiej (Stołecznej) Policji. W przypadku, gdy w strukturze komendy wojewódzkiej Policji nie utworzono komórki dochodzeniowo-śledczej lub komórki do nadzoru nad postępowaniem przygotowawczym, komendant wojewódzki (Stołeczny) Policji wyznacza odpowiedzialnego za nadzór w tym zakresie spośród kierowników komórek organizacyjnych służby kryminalnej.
2. Zwierzchni nadzór służbowy o charakterze ogólnym nad postępowaniem z dowodami rzeczowymi będącymi środkami odurzającymi, substancjami psychotropowymi lub ich preparatami oraz prekursorami kategorii 1, w Centralnym Biurze Śledczym Policji, w Biurze Spraw Wewnętrznych Komendy Głównej Policji oraz w komórkach organizacyjnych i jednostkach Policji podległych komendantowi wojewódzkiemu (Stołecznemu) Policji oraz magazynem, o którym mowa w § 5 ust. 1 pkt 5 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 14 grudnia 2012 r. w sprawie podmiotów uprawnionych do przechowywania oraz zniszczenia w postępowaniu karnym przedmiotów

i substancji stwarzających niebezpieczeństwo dla życia lub zdrowia (Dz. U. poz. 1486), sprawuje kierownik komórki właściwej do zwalczania przestępczości narkotykowej komendy wojewódzkiej (Stołecznej) Policji, jeżeli zadania określone dla tej komórki organizacyjnej obejmują także prowadzenie postępowań.

3. Funkcyjny nadzór służbowy nad postępowaniem z dowodami rzeczowymi w Centralnym Biurze Śledczym Policji i Biurze Spraw Wewnętrznych Komendy Głównej Policji sprawuje bezpośredni przełożony kierownika komórki organizacyjnej, w której jest prowadzone dane postępowanie lub są dokonywane czynności w ramach postępowania.
4. Przepisy ust. 1–3 stosuje się odpowiednio do przechowywanych w składnicy dowodów z dokumentów oraz do elektronicznych nośników danych, o których mowa w art. 147 k.p.k.

§ 17.

1. Pisma o charakterze procesowym dotyczące zakresu działania Policji lub policjanta w postępowaniu w konkretnej sprawie, w szczególności stanowiące zażalenia na postanowienia i zarządzenia wydane przez policjanta, a także zażalenia na czynności lub zaniechanie czynności, załatwia się w trybie przewidzianym w rozdziale 50 k.p.k.; pism tych nie należy traktować jako skarg w rozumieniu ustawy z dnia 14 czerwca 1960 r. – Kodeks postępowania administracyjnego (Dz. U. z 2016 r. poz. 23, 868, 996, 1579 i 2138).
2. W przypadku skargi na działalność Policji w zakresie czynności dochodzeniowo-śledczych, zawierającej także zarzuty odnoszące się do działalności innych organów, Policja rozpoznaje ją w zakresie swojej właściwości i niezwłocznie przekazuje odpis skargi właściwemu organowi.

Rozdział 5.

Przekazywanie materiałów lub akt postępowania

§ 18.

1. Jednostka Policji, która została zawiadomiona o popełnionym przestępstwie, co do którego nie jest właściwa miejscowo lub rzeczowo do prowadzenia postępowania w rozumieniu przepisów k.p.k., albo rzeczowo, w rozumieniu przepisów dotyczących zasad funkcjonowania Centralnego Biura Śledczego Policji oraz w sprawie szczegółowych zasad organizacji i zakresu działania komend, komisariatów i innych jednostek organizacyjnych Policji, jest obowiązana do niezwłocznego przekazania zawiadomienia o przestępstwie, zwanego dalej „zawiadomieniem”, wraz z pismem uzasadniającym przekazanie:
 - 1) bezpośrednio właściwej jednostce Policji lub innemu organowi uprawnionemu do prowadzenia postępowania, zwanemu dalej „organem” – jeżeli dane zawarte w zawiadomieniu wskazują, że właściwą formą postępowania będzie dochodzenie;
 - 2) właściwemu prokuratorowi – jeżeli dane zawarte w zawiadomieniu wskazują, że właściwą formą postępowania będzie śledztwo.
2. Jednostka Policji, o której mowa w ust. 1, przed przekazaniem zawiadomienia jest obowiązana zapewnić niezwłoczne dokonanie czynności, o których mowa w art. 308 § 1 k.p.k., a następnie przekazać zawiadomienie i zebrane materiały wraz z pismem uzasadniającym przekazanie podmiotom, o których mowa w ust. 1 pkt 1 lub 2.
3. Przed przekazaniem zawiadomienia i materiałów, o których mowa w ust. 2, jednostka Policji przekazująca występuje do prokuratora o zatwierdzenie czynności, które tego wymagają w myśl przepisów k.p.k. Do czasu ich przejęcia dalsze niezbędne czynności wykonuje jednostka Policji przekazująca.
4. Jednostka Policji powiadamia osobę zawiadamiającą o popełnieniu przestępstwa, ustalonego pokrzywdzonego i jego pełnomocnika, jeżeli został ustanowiony, o przekazaniu zawiadomienia lub zebranych materiałów prokuratorowi, innej jednostce Policji lub innemu organowi według właściwości, w szczególności przez doręczenie im kopii pisma przekazującego albo przekazanie odpowiedniej informacji za pośrednictwem telefaksu lub poczty elektronicznej.
5. W przypadku ujawnienia w toku prowadzonego przez jednostkę Policji dochodzenia, zarejestrowanego w prokuraturze w odpowiednim urzędzie ewidencyjnym, o którym mowa w przepisach o organizacji i zakresie działania sekretariatów oraz innych działów administracji powszechnych jednostek organizacyjnych prokuratury (repertorium Ds. lub rejestr Di), okoliczności wyłączających właściwość miejscową jednostki Policji, jego przekazanie do innej jednostki Policji następuje w sposób uzgodniony z prokuratorem. W szczególności można wystąpić do prokuratora z pisemnym wnioskiem o przekazanie dochodzenia według właściwości miejscowej innej jednostce organizacyjnej Policji.
6. Nie wymaga uzgodnienia przekazanie dochodzenia niezarejestrowanego w prokuraturze.
7. Jeżeli prokurator przekazał zawiadomienie o przestępstwie lub powierzył prowadzenie postępowania jednostce Policji niewłaściwej miejscowo lub rzeczowo, jednostka ta występuje do prokuratora odpowiednio o zmianę decyzji w przedmiocie przekazania lub zarządzenia w przedmiocie powierzenia, uzasadniając właściwość innej jednostki.

§ 19.

1. Jednostka Policji, która po otrzymaniu zawiadomienia o przestępstwie lub zebranych materiałach w trybie określonym w § 18 ust. 1 pkt 1, albo dochodzenia w trybie określonym w § 18 ust. 6, uznała się za niewłaściwą miejscowo lub rzeczowo, dokonuje ich zwrotu jednostce Policji, która je nadesłała, z ewentualnym wskazaniem jednostki właściwej.
2. Jednostka Policji, której zwrócono zawiadomienie o przestępstwie lub zebrane materiały albo dochodzenie w okolicznościach wskazanych w ust. 1, może wszcząć spór o właściwość miejscową lub rzeczową.
3. Spór o właściwość miejscową, o którym mowa w ust. 2, rozstrzyga:
 - 1) między jednostkami Policji, działającymi w terytorialnym zasięgu działania jednej komendy powiatowej (miejskiej, rejonowej) Policji – kierownik komórki właściwej w sprawach dochodzeniowo-śledczych, nadrzędnej jednostki Policji;
 - 2) między jednostkami Policji działającymi w terytorialnym zasięgu działania różnych komend powiatowych (miejskich, rejonowych), w ramach jednego województwa – kierownik komórki właściwej w sprawach dochodzeniowo-śledczych komendy wojewódzkiej (Stołecznej) Policji;
 - 3) między komendami wojewódzkimi (Stołeczna) Policji lub jednostkami Policji działającymi w terytorialnym zasięgu działania różnych komend wojewódzkich (Stołecznej) Policji – kierownik komórki właściwej dla służby kryminalnej Komendy Głównej Policji.
4. Przekazanie zawiadomienia o przestępstwie lub zebranych materiałach albo dochodzenia do rozstrzygnięcia sporu przez komórkę właściwą dla służby kryminalnej Komendy Głównej Policji następuje za pośrednictwem komórki właściwej w sprawach dochodzeniowo-śledczych komendy wojewódzkiej (Stołecznej) Policji. Kierownik komórki właściwej w sprawach dochodzeniowo-śledczych komendy wojewódzkiej (Stołecznej) Policji w przypadku stwierdzenia braku podstaw do przekazania ich do rozstrzygnięcia przez komórkę właściwą dla służby kryminalnej Komendy Głównej Policji, zwraca je do jednostki Policji, która wystąpiła o rozstrzygnięcie sporu.
5. Spór o właściwość rzeczową pomiędzy komórkami organizacyjnymi Centralnego Biura Śledczego Policji, a jednostką lub komórką organizacyjną komendy wojewódzkiej (Stołecznej) Policji rozstrzyga kierownik komórki właściwej dla służby kryminalnej Komendy Głównej Policji.

§ 20.

1. W szczególnie uzasadnionych przypadkach kierownik nadrzędnej jednostki Policji może z inicjatywy własnej lub na wniosek kierownika jednostki organizacyjnej prokuratury przekazać sprawę innej podległej jednostce Policji, która nie jest właściwa miejscowo lub rzeczowo do prowadzenia postępowania. Przekazanie może nastąpić zwłaszcza, gdy:
 - 1) większość czynności będzie dokonywana w terytorialnym zasięgu działania jednostki Policji, do której przekazuje sprawę;
 - 2) znaczne obciążenie sprawami w jednostce właściwej nie gwarantuje zachowania terminów procesowych;
 - 3) wystąpią okoliczności, o których mowa w art. 47 k.p.k.
2. Jeżeli przekazanie sprawy, o którym mowa w ust. 1, nastąpiło z własnej inicjatywy kierownika jednostki Policji – o przekazaniu informuje się prokuratora nadzorującego postępowanie.

Rozdział 6.

Zlecenie czynności do wykonania innym jednostkom Policji

§ 21.

1. Jeżeli w toku postępowania zaistnieje potrzeba wykonania czynności w terytorialnym zasięgu działania innej jednostki Policji, można zwrócić się do kierownika tej jednostki Policji o wykonanie określonych czynności, przesyłając w tym celu niezbędne materiały postępowania lub informacje.
2. Wniosek o wykonanie określonych czynności może być przesłany również drogą elektroniczną za pomocą systemów teleinformatycznych, w szczególności za pomocą bezpiecznej wewnętrznej sieci elektronicznej.
3. Jeżeli w toku realizacji czynności, o których mowa w ust. 1, wyłoni się potrzeba wykonania innych czynności, jednostka Policji powinna niezwłocznie je wykonać oraz poinformować o tym jednostkę zlecającą.
4. O wykonanie czynności, o których mowa w ust. 1, występują:
 - 1) komisariat lub komenda powiatowa (miejska, rejonowa) Policji – odpowiednio do innego komisariatu lub komendy powiatowej (miejskiej, rejonowej) Policji;
 - 2) komenda wojewódzka (Stołeczna) Policji – do innej komendy wojewódzkiej (Stołecznej) Policji lub bezpośrednio do jednostki Policji, w której terytorialnym zasięgu działania będą wykonywane czynności;
 - 3) komórka służby śledczej – do innej właściwej komórki tej służby, a wyjątkowo do komendy wojewódzkiej (Stołecznej) Policji lub bezpośrednio do jednostki Policji, w której terytorialnym zasięgu działania będą wykonywane czynności;
 - 4) komórka Policji właściwa do spraw wewnętrznych – do innej komórki do spraw wewnętrznych, a wyjątkowo do komendy wojewódzkiej (Stołecznej) Policji lub bezpośrednio do jednostki Policji, w której terytorialnym zasięgu działania będą wykonywane czynności.

5. Wykonanie czynności, o których mowa w ust. 1, następuje niezwłocznie, nie później niż w ciągu 14 dni od daty wpływu zlecenia, chyba, że jednostka Policji zlecająca czynności określi inny termin ich wykonania.
6. Jeżeli wykonanie czynności, o których mowa w ust. 1, w terminie określonym w ust. 5 nie jest możliwe, należy niezwłocznie zawiadomić jednostkę Policji zlecającą czynności o przyczynie zwłoki, z podaniem terminu wykonania czynności.

§ 22.

1. Jeżeli wykonanie czynności w terytorialnym zasięgu działania innej jednostki Policji wymaga pełnej znajomości postępowania albo podejmowania decyzji podczas ich realizacji, kierownik jednostki Policji prowadzącej postępowanie powinien delegować tam policjanta lub policjantów.
2. Zlecenie czynności do wykonania innym jednostkom Policji wiążące się ze znacznym obciążeniem, następuje po uzgodnieniu możliwości realizacyjnych. W razie konieczności, jednostka zlecająca przeprowadzenie czynności deleguje policjanta lub policjantów.
3. Kierownik jednostki Policji udziela niezbędnej pomocy policjantom z innej jednostki Policji wykonującym czynności w terytorialnym zasięgu działania podległej mu jednostki Policji.

§ 23.

1. Zlecenie innej jednostce Policji przeszukania lub zatrzymania rzeczy albo przeszukania systemu informatycznego lub zatrzymania danych informatycznych bez postanowienia sądu lub prokuratora może nastąpić jedynie w wypadkach niecierpiących zwłoki, gdy uzyskanie postanowienia nie było możliwe, a zwłoka mogłaby doprowadzić do utraty rzeczy lub danych informatycznych mogących stanowić dowody w sprawie. Zlecenie może być przekazane telegramem, faksem, pocztą elektroniczną i powinno zawierać w szczególności dane osoby zlecającej wykonanie czynności, numer sprawy, a także informacje dotyczące rzeczy lub danych informatycznych podlegających zatrzymaniu.
2. W przypadku, o którym mowa w ust. 1, nakaz przeszukania lub zatrzymania rzeczy albo danych informatycznych wydaje kierownik jednostki Policji, która ma wykonać czynność.
3. O zatwierdzenie czynności, o których mowa w ust. 1, Policja występuje do prokuratora właściwego do sprawowania nadzoru nad postępowaniem, w ramach którego czynność została wykonana.
4. W przypadku istnienia zagrożenia dotrzymania terminu zatwierdzenia czynności lub terminu doręczenia osobie postanowienia w przedmiocie zatwierdzenia czynności, jednostka Policji wykonująca czynność może wystąpić z wnioskiem o jej zatwierdzenie do prokuratora właściwego dla miejsca wykonania czynności.
5. Przepisy ust. 1 stosuje się odpowiednio do zlecenia zatrzymania osoby.

Rozdział 7.

Ewidencjonowanie i przechowywanie dowodów rzeczowych oraz śladów kryminalistycznych

§ 24.

1. Ewidencjonowaniu i przechowywaniu w postępowaniu w sposób określony w niniejszym rozdziale podlegają rzeczy (przedmioty) zatrzymane w drodze dobrowolnego wydania lub odebrania albo po uprzednim przeszukaniu, a także ujawnione i zabezpieczone podczas innych czynności, które:
 - 1) służyły lub były przeznaczone do popełnienia przestępstwa,
 - 2) zachowały na sobie ślady przestępstwa, w szczególności w postaci substancji, deformacji, odkształceń, odzworowań, cech zjawiskowych,
 - 3) pochodzą bezpośrednio lub pośrednio z przestępstwa,
 - 4) mogą służyć jako środek dowodowy do wykrycia sprawcy czynu lub ustalenia przyczyn i okoliczności przestępstwa,
 - 5) których posiadanie bez zezwolenia jest zabronione – zwane dalej „dowodami rzeczowymi”.
2. Przepis ust. 1 stosuje się odpowiednio do ujawnionych śladów przestępstwa, po ich przeniesieniu i utrwaleniu przy pomocy odpowiedniej techniki kryminalistycznej na innym właściwym dla danego śladu przestępstwa nośniku, zwanych dalej „ślądami kryminalistycznymi”.

§ 25.

1. Dowody rzeczowe oraz ślady kryminalistyczne, ujawnione i zabezpieczone podczas wykonywania czynności wymienionych w § 24 ust. 1, niezabrane po zakończeniu tych czynności przez specjalistę, o którym mowa w art. 205 § 1 k.p.k., do czasu przejścia ich przez uprawnioną osobę, można przechowywać, poza składnicą dowodów rzeczowych, o której mowa w § 27 ust. 1, w miejscu wyznaczonym przez kierownika jednostki Policji lub upoważnionego przez niego policjanta, jeżeli miejsce to zapewnia ich przechowywanie w sposób uniemożliwiający dostęp do nich osobom nieuprawnionych.
2. Podczas prowadzenia postępowania dowody rzeczowe lub ślady kryminalistyczne, po ich pobraniu ze składnicy dowodów rzeczowych w sposób określony w § 39 ust. 3, w okresie ich wykorzystywania w toku czynności procesowych można przechowywać w pomieszczeniu służbowym użytkowanym przez policjanta prowadzącego postępowanie lub w miejscu, o którym mowa w ust. 1.

§ 26.

1. Jeżeli przepis szczególny nie stanowi inaczej, dowody rzeczowe lub ślady kryminalistyczne w toku postępowania załącza się do akt głównych postępowania. Umieszcza się je w dołączonej do nich kopercie lub podobnym opakowaniu – w miarę możliwości za materiałami z czynności dokumentującej ich uzyskanie – na którym umieszcza się sygnaturę akt postępowania, opisuje się zawartość i wskazuje datę ich uzyskania oraz czynność, podczas której zostały zabezpieczone.
2. Jeżeli dowody rzeczowe lub ślady kryminalistyczne nie mogą być załączone do akt głównych postępowania ze względu na ich rozmiar, właściwości fizyczne lub znaczenie dla postępowania, przechowuje się je w miejscach wskazanych w § 27 ust. 1 oraz w § 29–35.
3. Przy zleceniu do wykonania innym jednostkom Policji czynności, o których mowa w rozdziale 6, z akt przesyłanego postępowania wyłącza się dowody rzeczowe lub ślady kryminalistyczne, jeżeli będą one zbędne w prawidłowej realizacji zleconych czynności i przechowuje się je w odpowiednio zabezpieczonym miejscu. Włącza się je ponownie do akt po ich zwrocie.
4. Przepis ust. 3 stosuje się odpowiednio w przypadku przesyłania akt do innego organu.

§ 27.

1. Dowody rzeczowe, w tym przedmioty i substancje, o których mowa w art. 232a k.p.k., które należy przechować do czasu uznania ich zbędności w postępowaniu lub ślady kryminalistyczne, z zastrzeżeniem § 25 ust. 1 oraz § 29–35, przechowuje się w specjalnie wydzielonym pomieszczeniu lub w pomieszczeniach wyposażonych w regały lub szafy, odpowiednio zabezpieczonych przed dostępem osób nieuprawnionych lub w przeznaczonych wyłącznie do tego celu szafach metalowych, zwanych dalej „składnicą dowodów rzeczowych”, oraz na placach, parkingach, w przystaniach lub w hangarach albo w innych podobnych obiektach lub miejscach będących we władaniu Policji.
2. Dowody rzeczowe lub ślady kryminalistyczne przekazuje się do składnicy dowodów rzeczowych w opakowaniach gwarantujących prawidłowe przechowanie i zachowanie ich właściwości. W miarę możliwości dowody rzeczowe lub ślady kryminalistyczne zabezpieczone w postępowaniu przechowuje się w jednym opakowaniu zbiorczym.
3. Na opakowaniach, o których mowa w ust. 2, oznacza się nazwę jednostki Policji, sygnaturę akt postępowania oraz numer porządkowy księgi dowodów rzeczowych pod jakim dowody rzeczowe lub ślady kryminalistyczne zostały zarejestrowane.

§ 28.

Dowody rzeczowe w postaci przedmiotów stanowiących wielokrotność egzemplarza tego samego rodzaju i zawartości, w szczególności w sprawach z zakresu prawa autorskiego i praw pokrewnych, prawa własności przemysłowej, przekazuje się do składnicy dowodów rzeczowych w opakowaniu zbiorczym, z podaniem ich łącznej liczby, określeniem rodzaju i nazwy, a także wskazaniem cech pozwalających na ich identyfikację.

§ 29.

1. Zwierzęta domowe lub laboratoryjne, zwierzęta gospodarskie albo zwierzęta wykorzystywane do celów rozrywkowych, widowiskowych, filmowych, sportowych lub utrzymywane w ogrodach zoologicznych przekazuje się pod opiekę odpowiednio schronisku dla zwierząt, gospodarstwu rolnemu wskazanemu przez wójta (burmistrza, prezydenta miasta) albo ogrodowi zoologicznemu, po uzyskaniu zgody podmiotu, któremu zwierzę ma być przekazane.
2. W przypadku braku zgody, o której mowa w ust. 1 lub wystąpienia innych okoliczności uniemożliwiających przekazanie zwierzęcia podmiotom wymienionym w ust. 1, zwierzę może zostać przekazane innej osobie prawnej lub jednostce organizacyjnej nieposiadającej osobowości prawnej albo osobie fizycznej, która zapewni mu właściwą opiekę.
3. Podczas przekazywania zwierząt właściwym podmiotom Policja współdziała z organizacjami społecznymi, których statutowym celem działania jest ochrona zwierząt.
4. Z przekazania zwierzęcia sporządza się protokół, który zawiera:
 - 1) datę przekazania zwierzęcia;
 - 2) nazwę i siedzibę osoby prawnej lub innej jednostki organizacyjnej albo imię, nazwisko, miejsce zamieszkania i adres osoby fizycznej, której zwierzę jest przekazywane;
 - 3) w miarę możliwości określenie gatunku, wieku, płci oraz informację o stanie zdrowia zwierzęcia.

§ 30.

Pojazdy, statki wodne lub powietrzne można przekazać podmiotom gwarantującym prawidłowe wykonanie umowy przechowania na parkingach, w przystaniach, hangarach albo w innych podobnych obiektach lub miejscach, jeżeli jednostka Policji nie włada obiektami lub miejscami gwarantującymi odpowiednie ich przechowywanie.

§ 31.

Pieniądze obiegowe polskie i zagraniczne, jeżeli nie muszą być zachowane w konkretnych egzemplarzach, wpłaca się na rachunek prowadzony w oparciu o art. 83a ust. 1 ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych (Dz. U. z 2016 r. poz. 1870, 1948, 1984 i 2260 oraz z 2017 r. poz. 60), albo wyjątkowo na konto sum depozytowych Prokuratury Krajowej, właściwych prokuratur regionalnych lub prokuratur okręgowych.

§ 32.

1. Złoto, platynę, srebro, w tym monety, wyroby użytkowe ze złota, platyny lub srebra, kamieni szlachetnych, pereł oraz koralu (kosztowności), zagraniczne środki płatnicze, krajowe i zagraniczne papiery wartościowe oraz pieniądze obiegowe polskie lub zagraniczne, które powinny być zachowane w konkretnych egzemplarzach, przekazuje się na przechowanie do banku, jako depozyt wartościowy.
2. Znajdujące się czasowo w jednostce Policji kosztowności, krajowe i zagraniczne papiery wartościowe oraz pieniądze obiegowe polskie lub zagraniczne, a także dokumenty stwierdzające tożsamość osób przechowuje się w szafie metalowej zamykanej na klucz.
3. Przed złożeniem depozytu wartościowego w banku lub oddaniem na przechowanie właściwej instytucji można wykonać fotografie lub kopie wchodzących w jego skład części, o których mowa w ust. 1. Depozyt należy przekazać do banku lub instytucji bez zbędnej zwłoki.
4. Kosztowności, zagraniczne środki płatnicze, krajowe i zagraniczne papiery wartościowe oraz pieniądze obiegowe polskie lub zagraniczne przekazywane do banku należy komisyjnie zapakować w sposób trwały, uniemożliwiający wyjęcie zawartości bez widocznego uszkodzenia opakowania, a opakowanie dodatkowo zabezpieczyć pieczęciami lub stemplami. Ponadto sposób opakowania i zabezpieczenia depozytu należy dostosować do wymagań banku, w którym będzie on przechowywany.
5. Na opakowaniu depozytu wpisuje się nazwę i adres składającego depozyt, numer deklaracji depozytowej oraz określa zawartość depozytu. Należy także sporządzić w trzech jednobrzmiących egzemplarzach protokół zapakowania depozytu, którego jeden egzemplarz umieszcza się wewnątrz opakowania depozytu, a następne umieszcza się w aktach głównych postępowania przygotowawczego i aktach kontrolnych.
6. Po wydaniu składającemu dowodu depozytowego na dowód przyjęcia depozytu, kopię tego dowodu załącza się do akt głównych postępowania i do akt kontrolnych.
7. Składający depozyt jest obowiązany wypełnić deklarację depozytową, w co najmniej pięciu jednobrzmiących egzemplarzach: dwa dla banku, jeden do umieszczenia wewnątrz opakowania, po jednym do akt głównych i kontrolnych postępowania. Jeśli składający depozyt określi w deklaracji depozytowej podmiot, do którego dyspozycji depozyt jest składany, przekazuje temu podmiotowi kolejny egzemplarz deklaracji depozytowej wraz z dowodem depozytowym. Deklarację depozytową podpisuje upoważniony policjant lub pracownik Policji, którego wzór podpisu znajduje się w banku.
8. W przypadku zmiany podmiotu, do którego dyspozycji depozyt został złożony, należy niezwłocznie pisemnie zawiadomić bank o tej zmianie. Pismo podpisuje policjant lub pracownik Policji, którego wzór podpisu został złożony w banku. Przekazania dowodu depozytowego i deklaracji depozytowej nowemu podmiotowi dysponującemu dokonuje podmiot dotychczas dysponujący depozytem.
9. Wydanie depozytu następuje na podstawie pisemnego polecenia wydania depozytu za zwrotem dowodu depozytowego. Pisemne polecenie wydania depozytu podpisuje policjant lub pracownik Policji, o którym mowa w ust. 8.
10. Depozyt zapakuje się i rozpakowuje komisyjnie. W skład komisji wchodzi co najmniej trzy osoby, w tym policjant lub pracownik Policji wyznaczony przez kierownika jednostki Policji prowadzącej postępowanie.

§ 33.

Rzeczy o wartości naukowej, artystycznej lub historycznej, w szczególności zabytki ruchome, muzealia, materiały biblioteczne i materiały archiwalne, o których mowa w odrębnych przepisach, oddaje się na przechowanie właściwej instytucji, w szczególności muzeum, archiwum lub bibliotece. Przepis § 32 ust. 3 stosuje się odpowiednio.

§ 34.

1. Broń oraz amunicję przechowuje się w magazynach, o którym mowa w § 5 ust. 2 pkt 1 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 14 grudnia 2012 r. w sprawie podmiotów uprawnionych do przechowywania oraz zniszczenia w postępowaniu karnym przedmiotów i substancji stwarzających niebezpieczeństwo dla życia lub zdrowia, właściwych miejscowo komend Policji, zwanych dalej „magazynem broni i amunicji”.
2. Przedmioty, o których mowa w ust. 1, mogą być przechowywane w składnicy, o której mowa w § 27 ust. 1, jeżeli spełnia ona wymagania określone dla magazynów broni i amunicji.
3. Komendant wojewódzki (Stołeczny) Policji może wyznaczyć jeden dla wszystkich podległych jednostek Policji magazyn broni i amunicji.

§ 35.

1. Odrębne przepisy regulują tryb postępowania i miejsca przechowywania przedmiotów i substancji stwarzających niebezpieczeństwo dla życia lub zdrowia, a w szczególności materiałów wybuchowych lub łatwopalnych, materiałów radioaktywnych, substancji trujących, duszących lub parzących, środków odurzających, substancji psychotropowych lub ich preparatów oraz prekursorów kategorii 1, a także niebezpiecznych materiałów mikrobiologicznych oraz wyrobów tytoniowych i napojów alkoholowych.
2. Niebezpieczne materiały mikrobiologiczne bez przywożenia do jednostki Policji przekazuje się odpowiedniemu podmiotowi. Jeżeli ten podmiot odmawia przyjęcia, Policja występuje do prokuratora o skierowanie do sądu wniosku o natychmiastowe zniszczenie z uwagi na brak możliwości przechowywania.

§ 36.

Dokumentację związaną z dowodami rzeczowymi i śladami kryminalistycznymi stanowią:

- 1) protokół oddania rzeczy na przechowanie osobie godnej zaufania, o której mowa w art. 228 k.p.k.;
- 2) wykaz dowodów rzeczowych i śladów kryminalistycznych;
- 3) księga dowodów rzeczowych;
- 4) postanowienie w przedmiocie dowodów rzeczowych;
- 5) dowód wpłaty na konto sum depozytowych;
- 6) deklaracja depozytowa i dowód depozytowy;
- 7) dokumenty przyjęcia, wydania lub przekazania rzeczy;
- 8) protokoły zdawczo-odbiorcze;
- 9) protokoły okresowych inwentaryzacji dowodów rzeczowych.

§ 37.

1. Policjant wyznaczony do prowadzenia postępowania niezwłocznie przejmuje dowody rzeczowe i ślady kryminalistyczne, o których mowa w § 25 ust. 1, dokonuje ich zaewidencjonowania przez sporządzenie wykazu dowodów rzeczowych i śladów kryminalistycznych, zwanego dalej „wykazem”. W opisie uwzględnia się cechy pozwalające na identyfikację dowodu rzeczowego lub śladu kryminalistycznego oraz wskazuje czynność, w toku której został zabezpieczony.
2. W wykazach ujmuje się wszystkie dowody rzeczowe lub ślady kryminalistyczne zabezpieczone w toku postępowania, niezależnie od miejsca i sposobu ich przechowywania.
3. Sporządza się odrębne wykazy dotyczące dowodów rzeczowych będących bronią lub amunicją albo będących środkami odurzającymi, substancjami psychotropowymi lub ich preparatami oraz prekursorami kategorii 1.
4. Wykaz sporządza się w Elektronicznym Rejestrze Czynności Dochodzeniowo-Śledczych.
5. Wydruk wykazu dokonuje się, w co najmniej trzech egzemplarzach, z przeznaczeniem:
 - 1) egzemplarz nr 1 – akta główne postępowania;
 - 2) egzemplarz nr 2 – akta kontrolne postępowania;
 - 3) egzemplarz nr 3 i kolejne – do wykorzystania jako pokwitowanie w przypadku przekazywania dowodów rzeczowych lub śladów kryminalistycznych do sądu, prokuratury, innej jednostki Policji lub innego organu albo instytucji.

§ 38.

Kierownik jednostki lub komórki organizacyjnej Policji wyznacza osobę lub osoby odpowiedzialne za prowadzenie ewidencji dowodów rzeczowych i śladów kryminalistycznych oraz ich przechowywanie, zwaną dalej „depozytariuszem”.

§ 39.

1. Księgi dowodów rzeczowych są prowadzone w Elektronicznym Rejestrze Czynności Dochodzeniowo-Śledczych na podstawie sporządzanych wykazów.
2. Depozytariusz, przyjmując dowody rzeczowe lub ślady kryminalistyczne każdorazowo sprawdza ich zgodność z opisem w wykazie oraz ich oznaczeniami na opakowaniach albo na przymocowanych do nich metryczkach, a także inne cechy pozwalające na ich identyfikację.
3. Jeżeli zachodzi potrzeba pobrania dowodu rzeczowego lub śladu kryminalistycznego ze składnicy, pobierający sporządza pokwitowanie, a depozytariusz odnotowuje pobranie w odpowiedniej kolumnie księgi dowodów rzeczowych. W księdze dowodów rzeczowych odnotowuje się również zwrot pobranego dowodu rzeczowego lub śladu kryminalistycznego.

§ 40.

1. Policjant prowadzący postępowanie w jego toku systematycznie weryfikuje dowody rzeczowe pod kątem ich niezbędności (przydatności) w postępowaniu.
2. W razie stwierdzenia zbędności (nieprzydatności) dowodu rzeczowego policjant jest obowiązany niezwłocznie:
 - 1) bez uprzedniego wydania postanowienia o oddaniu dowodu rzeczowego osobie uprawnionej oddać dowód rzeczowy osobie uprawnionej (art. 230 § 1 k.p.k.), z zastrzeżeniem pkt 2;

- 2) wydać postanowienie o oddaniu dowodu rzeczowego osobie uprawnionej (art. 230 § 1 k.p.k.) i oddać go tej osobie po uprawomocnieniu się postanowienia, w przypadku gdy osobą uprawnioną jest osoba inna niż ta, u której dowód rzeczowy został zatrzymany lub od której został odebrany;
- 3) wydać postanowienie o przekazaniu dowodu rzeczowego właściwemu urzędowi lub instytucji, gdy jego posiadanie jest zabronione, a jeżeli ma on wartość naukową, artystyczną lub historyczną, na wniosek lub za zgodą muzeum – o jego przekazaniu muzeum (art. 230 § 3 k.p.k.);
- 4) wystąpić do prokuratora z wnioskiem o zastosowanie trybu postępowania określonego w rozdziale 25 k.p.k. w przypadku powstania wątpliwości, komu należy dowód rzeczowy wydać, w szczególności o:
 - a) oddanie do depozytu sądowego lub osobie godnej zaufania (art. 231 § 1 k.p.k.), a w przypadku dowodu rzeczowego o wartości naukowej, artystycznej lub historycznej o oddanie na przechowanie do muzeum lub innej właściwej instytucji (art. 231 § 2 k.p.k.),
 - b) sprzedaż i złożenie kwoty pieniężnej do depozytu (art. 232 § 1 i 2 k.p.k.).
3. W przypadku zwrotu dowodu rzeczowego osobie uprawnionej, policjant odnotowuje ten fakt w wykazie, a do akt postępowania dołącza pokwitowanie uzyskane od osoby uprawnionej.
4. W postępowaniach kończonych przez Policję, przed ich przekazaniem prokuratorowi z odpowiednim wnioskiem co do sposobu zakończenia, policjant jest obowiązany dokonać sprawdzenia przechowanych dowodów rzeczowych, zwłaszcza pod kątem ich dalszej niezbędności (przydatności) dla postępowania. Przepis ust. 2 stosuje się odpowiednio.

§ 41.

1. Przesyłając prokuratorowi materiały postępowania przygotowawczego z odpowiednim wnioskiem co do sposobu jego zakończenia, przekazuje się również dowody rzeczowe i ślady kryminalistyczne. W piśmie przewodnim umieszcza się informację o miejscu przechowywania tych dowodów rzeczowych lub śladów kryminalistycznych, których ze względu na właściwości fizyczne nie przekazano prokuratorowi wraz z aktami oraz wnioskuje o podjęcie na podstawie art. 323 k.p.k. odpowiedniej decyzji.
2. Dowody rzeczowe lub ślady kryminalistyczne w sprawach zakończonych kierowanych do sądu Policja przekazuje prokuratorowi lub po uzgodnieniu z prokuratorem bezpośrednio sądowi. Przepis ust. 1 zdanie drugie stosuje się odpowiednio.
3. Dowody rzeczowe lub ślady kryminalistyczne przekazuje się za pokwitowaniem odbioru, uwzględniając przepis § 37 ust. 5 pkt 3. Jeżeli te dowody lub ślady nie są załączone do akt postępowania, należy je przekazać w odpowiednim zbiorczym opakowaniu.

§ 42.

1. Policja przekazuje za pokwitowaniem odbioru dowody rzeczowe lub ślady kryminalistyczne wraz z aktami sprawy organom innym niż prokurator lub sąd – w siedzibie organu przejmującego.
2. Rzeczy wielkogabarytowe lub w znacznych ilościach przekazuje się w miejscu wskazanym przez organ przejmujący i w terminie z nim uzgodnionym.

§ 43.

1. Po uprawomocnieniu się postanowienia o umorzeniu dochodzenia i wpisaniu sprawy do rejestru przestępstw policjant prowadzący postępowanie na podstawie art. 323 k.p.k. w związku z art. 325e ust. 2 k.p.k., wydaje postanowienie co do dowodów rzeczowych stosownie do przepisów art. 230–233 k.p.k.
2. W przypadku będących nośnikami śladów kryminalistycznych dowodów rzeczowych nieprzedstawiających wartości materialnej policjant, o którym mowa w ust. 1, wydaje postanowienie o ich przechowaniu do czasu przedawnienia karalności i ich zniszczeniu po upływie tego terminu. Postanowienie to, stosownie do przepisu art. 323 § 2 k.p.k. doręcza się osobie uprawnionej, o której mowa w art. 230 § 2 k.p.k.
3. Policja na podstawie art. 323 § 3 k.p.k. kieruje do sądu wnioski o orzeczenie przepadku dowodu rzeczowego, jeżeli przepis przewiduje orzeczenie przepadku.
4. W dochodzeniach umorzonych w trybie art. 325f § 1 k.p.k. dowody rzeczowe, co do których wydane zostało postanowienie o dalszym ich przechowaniu oraz ślady kryminalistyczne przechowuje się w składnicy dowodów rzeczowych do czasu upływu terminu przedawnienia karalności. Przed przekazaniem do archiwum lub składnicy akt Policji akt głównych wyłącza się z nich dowody rzeczowe i ślady kryminalistyczne wraz z ich opakowaniami i składa w składnicy dowodów rzeczowych, co należy odnotować w wykazie. Przepisy § 27 ust. 1 i 2 stosuje się odpowiednio.
5. Akta główne oraz akta kontrolne, jeżeli były założone, dochodzenia umorzonego w trybie art. 325f § 1 k.p.k. przekazuje się do archiwum lub składnicy akt Policji na jednym spisie akt przekazanych, jako dwie odrębne pozycje. W spisie akt przekazanych należy odnotować sygnaturę akt, o której mowa w § 66, a w polu kolumny spisu „uwagi” zawrzeć informację w brzmieniu „dowody rzeczowe i ślady kryminalistyczne”.
6. Po upływie terminu wskazanego w ust. 2 i 4 dowody rzeczowe i ślady kryminalistyczne w dochodzeniach umorzonych w trybie art. 325f § 1 k.p.k. Policja przechowuje do czasu brakowania dokumentacji niearchiwalnej kategorii „B” i „BE”, o którym mowa w przepisach o metodach i formach wykonywania zadań w zakresie działalności archiwalnej w Policji.

7. Komórka właściwa do spraw archiwalnych przed planowanym brakowaniem akt dochodzeń umorzonych w trybie art. 325f § 1 k.p.k. przekazuje kierownikowi jednostki lub komórki organizacyjnej Policji, której akta będą podlegać brakowaniu, lub jego następcy prawnemu, wykaz dokumentacji niearchiwalnej planowanej do brakowania, ze wskazaniem sygnatury akt, o której mowa w § 66.
8. W jednostce lub komórce organizacyjnej Policji, której akta dochodzeń umorzonych w trybie art. 325f § 1 k.p.k. będą podlegać brakowaniu, sporządza się listę dowodów rzeczowych na podstawie wykazu, o którym mowa w ust. 7, oraz listę śladów kryminalistycznych w sprawach, których akta będą podlegać brakowaniu.
9. Komórka właściwa do spraw archiwalnych może wybrakować akta główne i kontrolne dochodzeń umorzonych w trybie art. 325f § 1 k.p.k. po uzyskaniu z jednostki lub komórki organizacyjnej Policji, o której mowa w ust. 8, lub od ich następcy prawnego, informacji, że wykonano wszystkie czynności, o których mowa w ust. 10 i 11.
10. Dowody rzeczowe, o których mowa w ust. 8, z uwzględnieniem ust. 11, Policja wydaje osobie uprawnionej. W razie niepodjęcia ich przez uprawnionego w odpowiednim terminie, zastosowanie mają przepisy o likwidacji niepodjętych depozytów.
11. Ślady kryminalistyczne oraz dowody rzeczowe, o których mowa w ust. 2, podlegają komisijnemu protokolarnemu zniszczeniu, w sposób odpowiedni dla ich właściwości. Komisję, o której mowa w zdaniu pierwszym, powołuje kierownik jednostki Policji lub uprawniony przez niego policjant.
12. Dokumenty wytworzone w toku czynności, o których mowa w ust. 10 i 11, włącza się do dokumentacji dotyczącej dowodów rzeczowych, o której mowa w przepisach o jednolitym rzeczowym wykazie akt Policji.

§ 44.

1. Kierownicy jednostek Policji, nie rzadziej niż raz na dwa lata w styczniu, zarządzają komisijną inwentaryzację dowodów rzeczowych i śladów kryminalistycznych przechowywanych w składnicy dowodów rzeczowych, zwaną dalej „inwentaryzacją”.
2. Kierownik komórki organizacyjnej Komendy Głównej Policji właściwej dla spraw wewnętrznych może zarządzić inwentaryzację, jeżeli uzna taką potrzebę. Przepisy ust. 3–9 stosuje się odpowiednio.
3. W zarządzeniu, o którym mowa w ust. 1, określa się skład komisji inwentaryzacyjnej ze wskazaniem przewodniczącego oraz terminu jej przeprowadzenia. W skład komisji nie może wchodzić osoba odpowiedzialna za prowadzenie składnicy dowodów rzeczowych, a także osoby ją zastępujące w zakresie prowadzenia tej składnicy w okresie objętym inwentaryzacją.
4. Inwentaryzacja powinna się zakończyć sporządzeniem protokołu najpóźniej w terminie 45 dni od czasu jej zarządzenia. Termin ten, w przypadkach szczególnie uzasadnionych może być przedłużony na dalszy czas oznaczony. Protokół przekazuje się kierownikowi jednostki Policji. W przypadku, gdy w danej jednostce lub komórce organizacyjnej Policji jest więcej niż jedna składnica dowodów rzeczowych, dokumentację inwentaryzacji sporządza się oddzielnie dla każdej składnicy.
5. Kierownicy jednostek Policji podległych komendantowi wojewódzkiemu (Stołecznemu) Policji i kierownicy komórek komend wojewódzkich (Stołecznej) Policji, w których są prowadzone postępowania, przekazują jeden egzemplarz protokołu inwentaryzacji odpowiednio kierownikowi komórki, o którym mowa w § 16 ust. 1 i 2. W służbie śledczej protokół z inwentaryzacji przekazuje się kierownikowi komórki, o którym mowa w § 16 ust. 3.
6. W protokole wskazuje się okres prowadzenia czynności inwentaryzacyjnych, określa stopień zgodności stanu faktycznego ze stanem ewidencyjnym oraz zamieszcza ewentualne uwagi co do sposobu przechowywania dowodów rzeczowych i śladów kryminalistycznych lub prowadzenia dokumentacji. W protokole z inwentaryzacji magazynu środków odurzających i substancji psychotropowych dodatkowo wskazuje się łączną liczbę przechowywanych depozytów i sygnaturę sprawy depozytu najstarszego.
7. W przypadku stwierdzenia przez komisję braku pełnej zgodności pomiędzy stanem faktycznym i stanem ewidencyjnym, w protokole dokładnie opisuje się stwierdzone niezgodności. Kierownik jednostki Policji podejmuje niezwłocznie czynności zmierzające do ich wyjaśnienia.
8. Inwentaryzację dowodów rzeczowych i śladów kryminalistycznych przechowywanych w składnicy zarządza się również w przypadku zaistnienia zdarzenia, które mogło spowodować ich utratę lub zniszczenie oraz w przypadku zmiany osoby odpowiedzialnej za prowadzenie składnicy.
9. Kierownik jednostki Policji może w każdym czasie zarządzić przeprowadzenie inwentaryzacji w innych przypadkach niż określone w ust. 1 i 8. Przepisy ust. 3–7 stosuje się.

Rozdział 8.

Prowadzenie urzędzeń ewidencyjnych w postępowaniu

§ 45.

1. Kierownik jednostki Policji, wykonując zadania służbowe w zakresie czynności dochodzeniowo-śledczych, prowadzonych w podległej mu jednostce, przetwarza informacje, w tym dane osobowe dla potrzeb postępowań prowadzonych na podstawie przepisów wymienionych w § 1 pkt 1. W tym celu w jednostkach Policji stosuje się system informatyczny „Elektroniczny Rejestr Czynności Dochodzeniowo-Śledczych” służący do prowadzenia urzędzeń ewidencyjnych wskazanych w § 47 oraz przetwarzania w formie elektronicznej informacji i danych gromadzonych w tych urzędzeniach, zwany dalej „systemem”.
2. Celem przetwarzania danych jest realizacja zadań postępowania przygotowawczego, określonych w szczególności w art. 2 i w art. 297 § 1 k.p.k.
3. Administratorem danych w rozumieniu ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. o ochronie danych osobowych (Dz. U. z 2016 r. poz. 922) przetwarzanych w systemie jest Komendant Główny Policji.
4. Komendant Główny Policji, z zastrzeżeniem ust. 5, upoważnia komendantów wojewódzkich i Stołecznego Policji, Komendanta Centralnego Biura Śledczego Policji i Dyrektora Centralnego Laboratorium Kryminalistycznego Policji do wykonywania w jego imieniu zadań administratora danych osobowych.
5. Komendant Główny Policji upoważnia komendantów powiatowych, miejskich i rejonowych Policji do wykonywania w jego imieniu następujących zadań:
 - 1) prowadzenia charakterystyki obszaru przetwarzania danych osobowych;
 - 2) udzielania i cofania upoważnień do przetwarzania danych osobowych w systemie dla osób uczestniczących w przetwarzaniu tych danych;
 - 3) tworzenia i aktualizowania ewidencji osób upoważnionych do przetwarzania danych w systemie;
 - 4) prowadzenia ewidencji oświadczeń zapoznania się użytkowników systemu z polityką bezpieczeństwa, instrukcją systemu oraz z przepisami dotyczącymi ochrony danych osobowych.

§ 46.

1. Każdy użytkownik systemu jest zobowiązany do przestrzegania zasad bezpieczeństwa przy przetwarzaniu danych, określonych w odrębnych przepisach.
2. W systemie nie przetwarza się informacji i danych oznaczonych klauzulą tajności w rozumieniu ustawy z dnia 5 sierpnia 2010 r. o ochronie informacji niejawnych (Dz. U. z 2016 r. poz. 1167 i 1948).

§ 47.

W jednostkach Policji prowadzi się następujące urzędzenia ewidencyjne:

- 1) rejestr śledztw i dochodzeń (e-RSD);
- 2) rejestr postępowań sprawdzających (e-RPS);
- 3) rejestr czynności zleconych do wykonania przez jednostki Policji albo inne organy uprawnione do prowadzenia postępowania przygotowawczego (e-RPP);
- 4) księgę dowodów rzeczowych (e-KDRz);
- 5) rejestr wystąpień sądu lub prokuratora, o których mowa w art. 20 § 2 k.p.k. i 326 § 4 k.p.k. (e-RW);
- 6) rejestr wydanych postanowień o dopuszczeniu dowodu z opinii biegłego i wykonanych badań specjalistycznych (e-RPB);
- 7) rejestr podejrzanych, wobec których zastosowano środek zapobiegawczy w postaci dozoru Policji
- 8) (e-Dozory);
- 9) rejestr czynności techniczno-kryminalistycznych (e-RCTK);
- 10) rejestr pozytywnych wyników sprawdzeń uzyskanych z krajowych lub zagranicznych baz śladów biologicznych albo daktyloskopijnych (e-RPWS);
- 11) skrowidz podejrzanych;
- 12) skrowidz pokrzywdzonych.

§ 48.

Na podstawie informacji i danych przetwarzanych w systemie można prowadzić inne, niż wymienione w § 47, urzędzenia ewidencyjne, generować formularze procesowe lub rejestracyjno-statystyczne.

§ 49.

1. Rejestry są prowadzone dla każdego roku kalendarzowego, z zachowaniem kolejności wpisów postępowań w ciągu roku.
2. Postępowań, których do końca roku kalendarzowego nie zakończono, nie przenosi się do rejestrów dotyczących kolejnego roku kalendarzowego.
3. Jeżeli dla czynności w określonym urzędzeniu ewidencyjnym brak odpowiedniego pola, istotne z punktu widzenia prowadzenia rejestru wpisy, zamieszcza się w polu „Uwagi”, w szczególności:
 - 1) w rejestrze śledztw i dochodzeń w tym polu odnotowuje się dane o wyłączeniu materiałów, połączeniu postępowań, przedłużaniu okresu postępowania;

- 2) w rejestrze postępowań sprawdzających w tym polu odnotowuje się dane o zwrocie postanowienia
- 3) odmowie wszczęcia śledztwa albo dochodzenia bez zatwierdzenia przez prokuratora, rodzaju polecenia prokuratora w związku z niezatwierdzeniem postanowienia, o wszczęciu postępowania przez prokuratora lub poleceniu Policji wszczęcia postępowania, numerze RSD.

§ 50.

1. Urządzenia ewidencyjne, o których mowa w § 47, prowadzi kierownik jednostki lub komórki organizacyjnej Policji lub policjant albo pracownik Policji przez niego wyznaczony.
2. Informacje i dane do urządzeń ewidencyjnych wprowadzają policjanci lub pracownicy Policji wyznaczeni przez kierownika jednostki lub komórki organizacyjnej Policji.
3. Dokumentami stanowiącymi podstawę do wprowadzania do urządzeń ewidencyjnych informacji i danych (wpisu) są:
 - 1) zawiadomienie o przestępstwie;
 - 2) materiały postępowania w niezbędnym zakresie, o których mowa w art. 308 k.p.k.;
 - 3) materiały zebrane w trybie art. 32e § 1 u.p.n. z odpowiednimi dekretacjami kierownika jednostki Policji lub osoby przez niego upoważnionej;
 - 4) postanowienie o wszczęciu dochodzenia lub śledztwa;
 - 5) zarządzenie prokuratora o powierzeniu śledztwa Policji;
 - 6) postanowienie lub zarządzenie wydane w toku postępowania przez policjanta, prokuratora lub sąd;
 - 7) protokół z czynności procesowej;
 - 8) inny dokument zawierający podlegające wprowadzeniu informacje lub dane.
4. Informacje i dane wprowadza się z uwzględnieniem kolejności wpływu do jednostki organizacyjnej Policji lub daty sporządzenia w niej dokumentu stanowiącego podstawę do ich wprowadzenia. Wprowadzeń dokonuje się niezwłocznie po wpływie albo sporządzeniu dokumentu, o którym mowa w ust. 3, nie później niż w ciągu trzech dni roboczych od daty wpływu albo sporządzenia.
5. Nadzór nad prawidłowością wprowadzania danych do urządzeń ewidencyjnych sprawuje kierownik jednostki lub komórki organizacyjnej Policji, w której urządzenie jest prowadzone, jeżeli sam go nie prowadzi.
6. Przepisy ust. 1–5 stosuje się odpowiednio w komórkach organizacyjnych Centralnego Biura Śledczego Policji i Biura Spraw Wewnętrznych Komendy Głównej Policji. Nadzór, o którym mowa w ust. 5, sprawuje naczelnik zarządu lub wydziału, w którym są prowadzone postępowania.

§ 51.

Do rejestru śledztw i dochodzeń wpisuje się:

- 1) postępowania przygotowawcze z wyłączeniem dochodzeń i śledztw własnych prokuratora;
- 2) postępowania w niezbędnym zakresie, o których mowa w art. 308 k.p.k.;
- 3) materiały zebrane w trybie art. 32e § 1 u.p.n. przekazane sądowi rodzinnemu;
- 4) postępowania wszczęte przez sąd rodzinny i powierzone Policji w określonym zakresie, jeżeli Policja uprzednio nie wykonywała w tej samej sprawie czynności, o których mowa w art. 32e § 1 u.p.n.;
- 5) materiały wyłączone z postępowania do odrębnego prowadzenia o poszczególne czyny lub względem poszczególnych osób.

§ 52.

1. Wpisy, o których mowa w § 51, mogą obejmować w szczególności dane dotyczące:
 - 1) identyfikacji postępowania;
 - 2) policjanta prowadzącego postępowanie;
 - 3) uczestników postępowania:
 - a) zawiadamiającego o popełnieniu przestępstwa,
 - b) pokrzywdzonego,
 - c) podejrzanego;
 - 4) opisu czynu lub treści zarzutu;
 - 5) dowodów rzeczowych i śladów kryminalistycznych, w tym dotyczące rodzaju, miejsca przechowywania oraz decyzji podejmowanych w związku z dowodem rzeczowym lub śladem kryminalistycznym;
 - 6) rodzaju czynności procesowych i dokonywanych w ich toku czynności technicznych;
 - 7) rzeczy ruchomych stanowiących mienie odzyskane;
 - 8) rzeczy ruchomych, nieruchomości, wierzytelności i innych praw majątkowych, stanowiących przedmiot tymczasowego zajęcia mienia ruchomego albo zabezpieczenia majątkowego;
 - 9) środków przymusu procesowego;
 - 10) powołanego w sprawie biegłego, instytucji naukowej lub specjalistycznej;
 - 11) opłat i innych wydatków poniesionych w postępowaniu;
 - 12) czynności podejmowanych w postępowaniu dotyczących:
 - a) daty wszczęcia postępowania albo daty dokonania pierwszej czynności procesowej przed jego wszczęciem,

- b) rodzaju postępowania i formy stadialnej czynu,
 - c) daty i rodzaju wniosku skierowanego do prokuratora o podjęcie decyzji kończącej śledztwo albo dochodzenie, z wyłączeniem zakończenia dochodzenia umorzeniem i wpisaniem sprawy do rejestru przestępstw,
 - d) daty wydania postanowienia o zawieszeniu postępowania albo umorzeniu dochodzenia i wpisaniu sprawy do rejestru przestępstw,
 - e) doręczenia postanowienia o umorzeniu dochodzenia i wpisaniu sprawy do rejestru przestępstw uprawnionym osobom,
 - f) zażalenia na postanowienie o umorzeniu dochodzenia i wpisaniu sprawy do rejestru przestępstw,
 - g) uprawnomocnienia się postanowienia o umorzeniu dochodzenia i wpisaniu sprawy do rejestru przestępstw,
 - h) czynności podjętych w trybie art. 323 § 3 k.p.k. w związku z art. 325e § 2 k.p.k.;
- 13) wystąpień sądu lub prokuratora, o których mowa w art. 20 § 2 k.p.k. i art. 326 § 4 k.p.k.;
- 14) sygnatury archiwalnej.
2. Rejestracja danych osób i instytucji, o których mowa w ust. 1 pkt 3 i 10, następuje przez wskazanie imienia i nazwiska osoby albo nazwy instytucji oraz innych informacji identyfikujących te podmioty.

§ 53.

1. Do rejestru postępowań sprawdzających wpisuje się:
 - 1) zawiadomienia o przestępstwie po podjęciu decyzji o wydaniu postanowienia o odmowie wszczęcia postępowania bez przeprowadzenia postępowania sprawdzającego;
 - 2) zawiadomienia o przestępstwie po podjęciu decyzji o przeprowadzeniu postępowania sprawdzającego.
2. Zawiadomieniem o przestępstwie, o którym mowa w ust. 1, jest:
 - 1) protokół przyjęcia ustnego zawiadomienia o przestępstwie sporządzony przez policjanta lub funkcjonariusza innego organu uprawnionego do prowadzenia postępowania przygotowawczego;
 - 2) pisemne zawiadomienie o przestępstwie, sporządzone i podpisane przez osobę zawiadamiającą;
 - 3) notatka urzędowa, sporządzona przez policjanta, utrwalająca uzyskane ustnie informacje o przestępstwie od osoby, która nie złożyła zawiadomienia pisemnego albo do protokołu.
3. Wpisy, o których mowa w ust. 1, mogą obejmować, w szczególności dane dotyczące:
 - 1) daty wpływu zawiadomienia o przestępstwie do organu uprawnionego do prowadzenia postępowania przygotowawczego i jego rodzaju (pisemne lub ustne albo inne);
 - 2) daty wpływu zawiadomienia o przestępstwie do jednostki Policji dokonującej wpisu do rejestru;
 - 3) zawiadamiającego o popełnieniu przestępstwa (pokrzywdzonego) przez wskazanie imienia i nazwiska osoby albo nazwy instytucji oraz innych informacji identyfikujących te podmioty;
 - 4) identyfikacji postanowienia o odmowie wszczęcia postępowania lub postępowania sprawdzającego;
 - 5) policjanta wydającego postanowienie o odmowie wszczęcia postępowania lub prowadzącego postępowanie sprawdzające;
 - 6) opisu czynu objętego postanowieniem o odmowie wszczęcia postępowania;
 - 7) daty wydania przez policjanta postanowienia o odmowie wszczęcia postępowania;
 - 8) daty przekazania przez Policję postanowienia o odmowie wszczęcia postępowania prokuratorowi.

§ 54.

Wykonanie w postępowaniu sprawdzeń lub zapytań związanych z gromadzeniem danych o składnikach majątkowych osoby podejrzanej lub podejrzanego odnotowuje się na bieżąco w sporządzanej w systemie karcie sprawdzeń mienia, której wydruk wykonany najpóźniej w dacie zakończenia postępowania, załącza się do akt kontrolnych postępowania.

§ 55.

Policjant prowadzący postępowanie, podejmując decyzję o dokonaniu rejestracji danych daktyloskopijnych lub wizerunku osoby, o której mowa w art. 20 ust. 2a ustawy z dnia 6 kwietnia 1990 r. o Policji, przy zleceniu ich dokonania przez innego policjanta lub pracownika Policji z wykorzystaniem specjalistycznych urządzeń, przekazuje temu policjantowi lub pracownikowi Policji pisemne zlecenie zawierające następujące dane: imię i nazwisko osoby rejestrowanej, imiona rodziców, datę urodzenia, numer identyfikacyjny PESEL, indywidualny identyfikator w KSIP (OIO), imię i nazwisko osoby zlecającej rejestrację, nazwę jednostki Policji, numer sprawy (L. dz., RSD), datę zlecenia, podpis zlecającego rejestrację, nazwisko osoby wykonującej rejestrację. Kopię pisemnego zlecenia włącza się do akt kontrolnych.

Rozdział 9.

Koszty w postępowaniu

§ 56.

1. Koszty postępowań zarejestrowanych w rejestrze śledztw i dochodzeń (e-RSD) lub w rejestrze postępowań sprawdzających (e-RPS) są ewidencjonowane w systemie.
2. Ewidencjonowaniu podlegają wydatki wykładane i koszty ponoszone przez Policję, w szczególności:
 - 1) należności biegłych i innych pracowników instytucji naukowej lub specjalistycznej;
 - 2) koszty stawiennictwa świadka oraz osoby towarzyszącej świadkowi, jeżeli świadek nie mógł stawić się na wezwanie bez opieki tej osoby;
 - 3) opłaty za parkingi, przystanie, hangary oraz za przewożenie lub holowanie zabezpieczonych pojazdów, statków wodnych lub powietrznych, albo innych przedmiotów;
 - 4) koszty przechowywania zabezpieczonych i zajętych rzeczy oraz dowodów rzeczowych;
 - 5) należności za konwojowanie;
 - 6) wynagrodzenia tłumaczy;
 - 7) wydatki poniesione w związku z przejazdami policjantów lub innych osób z powodu czynności postępowania;
 - 8) inne uzasadnione wydatki udokumentowane w materiałach postępowania.
3. Wydatki i koszty, o których mowa w ust. 2, rejestruje się na bieżąco, na podstawie zatwierdzonych rachunków, faktur, innych dokumentów lub zryczałtowanych kosztów, określonych w aktach wykonawczych.
4. Wysokość wydatków na przejazdy policjant prowadzący postępowanie wykazuje przez ich opisanie w notatce urzędowej zawierającej zestawienie kosztów podróży, którą akceptuje bezpośredni przełożony albo dołączenie zestawienia kosztów delegacji służbowych w związku z prowadzonym postępowaniem, sporządzonego przez komórkę finansową jednostki Policji.
5. Dokumenty będące podstawą naliczenia wydatków lub kosztów dołącza się do akt głównych postępowania.

§ 57.

Ryczałty z tytułu doręczeń lub przechowywania w składnicach przedmiotów zajętych w postępowaniu karnym, Policja wykazuje tylko w dochodzeniu o wykroczenie skarbowe i w dochodzeniu, które umorzono i wpisano sprawę do rejestru przestępstw.

§ 58.

1. W postępowaniach sporządza się zestawienie opłat i innych wydatków wykładanych lub kosztów ponoszonych przez Policję w postępowaniu przygotowawczym, zwane dalej „zestawieniem”, którego podpisany przez sporządzającego oryginał załącza się do akt głównych postępowania przygotowawczego, a kopię do akt kontrolnych.
2. Zestawienie w sprawach zakończonych przez Policję sporządza się w systemie, w dacie zakończenia postępowania przez Policję.
3. Wykazana w zestawieniu łączna kwota wydatków wyłożonych i kosztów poniesionych przez Policję jest informacją o kosztach postępowania w rejestracji postępowania, o której mowa w § 29 ust. 1 pkt 7 decyzji nr 125 Komendanta Głównego Policji z dnia 5 kwietnia 2013 r. w sprawie funkcjonowania Krajowego Systemu Informacyjnego Policji (Dz. Urz. KGP poz. 28, z 2014 r. poz. 111 oraz z 2015 r. poz. 32 i 45).

§ 59.

W zestawieniu dolicza się ponadto wydatki wynikające z dokumentów wpływających do jednostki Policji po zakończeniu dochodzenia o wykroczenie skarbowe, dochodzenia, które umorzono i wpisano sprawę do rejestru przestępstw, a także ryczałt z tytułu doręczenia odpisów końcowej decyzji merytorycznej i innych pism podmiotom uprawnionym do ich otrzymania.

§ 60.

1. Przed przekazaniem prokuratorowi, sądowi lub innemu organowi materiałów postępowania przygotowawczego z wnioskiem o jego zakończenie lub przejęcie oraz przed wydaniem postanowienia o umorzeniu dochodzenia i wpisaniu sprawy do rejestru przestępstw, policjant prowadzący postępowanie lub wyznaczony przez kierownika jednostki Policji pracownik Policji sprawdza, czy do materiałów postępowania przygotowawczego zostały dołączone wszystkie dokumenty dotyczące wydatków wykładanych przez Policję lub kosztów poniesionych przez Policję.
2. Po skierowaniu do sądu wniosku o rozpoznanie sprawy w postępowaniu przyspieszonym lub po przekazaniu akt sprawy prokuratorowi albo innemu organowi, przesyła się w ślad za sprawą dokumenty dotyczące opłat i wydatków otrzymane przez Policję.

§ 61.

Przy rozliczaniu między jednostkami Policji wydatków związanych z wykonaniem zleconych czynności, o których mowa w § 21, stosuje się następujące zasady:

- 1) wydatki wynikające z realizacji czynności zleconych są wykładane przez jednostkę Policji zlecającą wykonanie czynności;
- 2) jeżeli należność uregulowała jednostka Policji wykonująca czynności, na podstawie noty księgowej obciąża poniesionymi wydatkami jednostkę Policji zlecającą wykonanie czynności;
- 3) jednostka Policji wykonująca czynności przesyła dokumentację dotyczącą należności wraz z materiałami lub w ślad za nimi, niezwłocznie po uzyskaniu noty księgowej.

§ 62.

Wydatki w ramach postępowania w niezbędnym zakresie lub postępowania sprawdzającego, a także czynności związanych z przyjęciem zawiadomienia o przestępstwie, z których materiały przekazano do innej jednostki Policji, są wykładane przez tę jednostkę Policji, która postępowanie lub czynności przeprowadziła albo przyjęła zawiadomienie o przestępstwie.

§ 63.

1. Wydatki dotyczące czynności przeprowadzonych w postępowaniu przekazanym do innej jednostki Policji do dalszego prowadzenia lub przekazanym w celu połączenia z innym postępowaniem – do dnia przekazania akt postępowania lub wydania postanowienia o połączeniu są wykładane przez jednostkę Policji, która prowadziła sprawę przekazaną lub dołączoną.
2. Jeżeli wydatki w sprawach, o których mowa w ust. 1:
 - 1) uregulowała w całości jednostka Policji, która przejęła postępowanie, albo
 - 2) jednostka Policji, która prowadziła sprawę przed zmianą, uregulowała wydatki w tych sprawach po połączeniu lub przekazaniu – rozliczenie między jednostkami następuje na podstawie not księgowych.

§ 64.

Przepisy niniejszego rozdziału stosuje się odpowiednio w postępowaniu sprawdzającym oraz podczas czynności, o których mowa w art. 488 k.p.k., a także w postępowaniu w sprawach nieletnich.

Rozdział 10.

Akta postępowania przygotowawczego i sprawdzającego

§ 65.

1. Akta postępowania przygotowawczego lub sprawdzającego, zwane dalej „aktami”, z zastrzeżeniem ust. 2, umieszcza się w opatrzonych pieczęcią z nazwą jednostki Policji obwolutach, które oznacza się sygnaturą i opisuje, wskazując przedmiot sprawy.
2. Policja do prowadzenia akt postępowania przygotowawczego może wykorzystywać obwolutę przeznaczoną dla akt postępowania przygotowawczego, której wzór określa dyrektor komórki organizacyjnej Prokuratury Krajowej właściwej do spraw organizacji pracy.

§ 66.

Sygnatura akt w jednostkach Policji składa się z oznaczenia literowego urzędu ewidencyjnego, do którego postępowanie zostało wpisane, kolejnego numeru postępowania oddzielonych od siebie spacją oraz czterech cyfr roku, w którym akta zostały założone oddzielonych od kolejnego numeru postępowania ukośnikiem, np. RSD 200/2017, RPS 100/2017. Sygnaturę akt poprzedza wyznacznik literowy oznaczający komórkę organizacyjną, np. D RSD 300/2017, KR RSD 300/2017, KR RPS 100/2017.

§ 67.

Akta wysyłane z jednostki lub komórki organizacyjnej Policji powinny być połączone w sposób zapewniający trwałość, kompletność i integralność, a karty ponumerowane.

§ 68.

1. Akta sprawy, po wydaniu postanowienia o wszczęciu śledztwa lub dochodzenia, prowadzi się, z uwzględnieniem przepisów art. 148a § 1 k.p.k. w związku z art. 156a k.p.k., w zbiorze głównym i załącznikach, zwanych dalej „aktami głównymi”, oraz w aktach kontrolnych.
2. Załączniki adresowe mogą być prowadzone odrębnie dla dokumentów wytworzonych w toku postępowania a odrębnie dla dokumentów, których uwierzytelnione kopie wykonano w celu usunięcia danych o miejscu zamieszkania lub pracy.
3. W sprawach niewymagających gromadzenia protokołów przesłuchań świadków lub danych osobowych świadków i pokrzywdzonych podlegających ochronie, czy też innych danych osobowych zastrzeżonych na podstawie powszechnie obowiązujących przepisów, nie wyodrębnia się załącznika adresowego.

§ 69.

1. Akta sprawy, o których mowa w § 68 ust. 1, układa się w porządku chronologicznym, według kolejności wpływu dokumentów, chyba że policjant prowadzący postępowanie uzgodni z prokuratorem inny sposób ułożenia akt głównych.
2. W przypadku układania akt w porządku chronologicznym według kolejności wpływu dokumentów, kolejne tomy zachowują ciągłość numeracji kart. W przypadku układania akt wątkami, ciągłość numeracji kart należy zachować w ramach tego samego wątku.
3. Załączniki adresowe mają odrębną numerację.
4. Akta główne numeruje się przez dokonanie zapisu lub nadruku trwałym środkiem kryjącym w prawym górnym rogu. W przypadku zmiany numeracji, poprzedni zapis lub nadruk przekreśla się trwałym środkiem kryjącym koloru czerwonego.
5. Jeden tom akt głównych nie zawiera więcej niż 200 kart. Odstąpienie od tej zasady jest możliwe tylko w razie uzasadnionej potrzeby.
6. Tomy akt głównych oznacza się cyframi rzymskimi, a tomy załącznika adresowego oznacza się cyframi arabskimi.
7. W przypadku układania akt głównych wątkami, każdy z wątków oznacza się cyframi rzymskimi. Jeżeli liczba tomów akt głównych w poszczególnych wątkach jest większa niż jeden, należy je oznaczać dodatkowo wielkimi literami alfabetu.
8. Akta główne połączonych postępowań dołącza się jako kolejne tomy sprawy lub jako odrębny wątek.

§ 70.

1. Do każdego tomu sporządza się kartę przeglądową w dwóch jednobrzmiących egzemplarzach. Jeden egzemplarz karty przeglądowej załącza się do akt głównych, drugi do akt kontrolnych.
2. Do akt dochodzenia zakończonego umorzeniem i wpisaniem sprawy do rejestru przestępstw, kartę przeglądową sporządza się w jednym egzemplarzu, włączanym do tych akt.
3. W aktach głównych dochodzenia, o którym mowa w § 81, oraz w aktach kontrolnych, bezpośrednio przed kartą przeglądową umieszcza się kartę kontrolną lub wykaz osób, które zapoznały się z materiałami, których wzory określają przepisy dotyczące metod i form wykonywania zadań w zakresie działalności archiwalnej w Policji. Karta lub wykaz nie podlegają numerowaniu, o którym mowa w § 69 ust. 4.
4. Przepisy § 69 ust. 1, 2 i 4–7 oraz ust. 1–3 stosuje się odpowiednio w postępowaniu sprawdzającym.

§ 71.

Jeżeli w materiałach postępowania znajdują się dokumenty dotyczące działalności podmiotów gospodarczych objętych postępowaniem, w szczególności faktur, innych dokumentów księgowych, dokumentów celnych oraz innej dokumentacji, dla dokumentów tych zakłada się odrębne teczki, które stanowią załączniki do akt sprawy.

§ 72.

1. Do akt głównych dołącza się wraz z opisem nośniki, na których utrwalono:
 - 1) obraz z przeprowadzonej czynności procesowej zgodnie z przepisami wydanymi na podstawie art. 242 k.p.k.;
 - 2) obraz lub dźwięk dla celów procesowych, zgodnie z przepisami wydanymi na podstawie art. 147 § 5 k.p.k.
2. Nośniki, o których mowa w ust. 1, przed dołączeniem do akt głównych zabezpiecza się przed ich uszkodzeniem.

§ 73.

1. Załączone do akt głównych kopie oryginalnych dokumentów, w tym wyłączone z prowadzonych postępowań, poświadczą się za zgodność z oryginałem na każdej stronie kopii przez umieszczenie pod tekstem z lewej strony klauzuli „Stwierdzam zgodność z oryginałem”, a także daty, podpisu i stanowiska służbowego osoby stwierdzającej zgodność treści.
2. Wykonanie i uwierzytelnienie kopii dokumentów lub ich części wskazane w art. 148a k.p.k. następuje w zakresie określonym adnotacją lub decyzją policjanta prowadzącego postępowanie przez poświadczenie, iż „kopię sporządzono w trybie art. 148a k.p.k.”.

§ 74.

1. W załączniku adresowym bezpośrednio po kopii każdego postanowienia lub zarządzenia, które podlega doręczeniu pokrzywdzonym lub świadkom, załącza się zwrotne pokwitowanie odbioru.
2. Na oryginale postanowienia lub zarządzenia, o którym mowa w ust. 1, dokonuje się adnotacji o zakresie i dacie dokonanej doręczenia.

§ 75.

1. Dla postępowań przygotowawczych i sprawdzających, z zastrzeżeniem § 80, zakłada się odrębne akta kontrolne. Przepis § 69 ust. 2–5 stosuje się odpowiednio.

2. W aktach kontrolnych gromadzi się materiały określone w niniejszym zarządzeniu, w szczególności w § 2 ust. 5, § 8 ust. 2, § 10 ust. 5, § 11 ust. 4, § 32 ust. 6, § 37 ust. 5 pkt 2, § 54, § 55, § 58 ust. 1, § 70 ust. 1, § 79 ust. 3 i § 80 ust. 1 i 3, innych przepisach wydanych przez Komendanta Głównego Policji odnoszących się do czynności dochodzeniowo-śledczych oraz do przetwarzania informacji kryminalnych, jeżeli nie określono innego sposobu ich gromadzenia, a także pisma przewodnie pomiędzy organami prowadzącymi i nadzorującymi postępowanie przygotowawcze i inną podobną, ogólną korespondencję. W aktach kontrolnych można gromadzić kopie materiałów zawartych w aktach głównych oraz dane osobowe uczestników postępowania utrwalone w inny sposób, niż w aktach głównych.

§ 76.

1. Pisma i dokumenty wymienione w § 75 ust. 2, jeżeli w dochodzeniu, o którym mowa w art. 325f § 1 k.p.k., zostały sporządzone, gromadzi się w wyodrębnionym zbiorze dokumentów dołączanym do akt głównych. Przepis § 69 ust. 1–5 stosuje się odpowiednio.
2. Zbiór, o którym mowa w ust. 1, wyłącza się z akt głównych po wpłynięciu zażalenia na postanowienie o umorzeniu dochodzenia i wpisaniu sprawy do rejestru przestępstw, po wydaniu postanowienia o podjęciu na nowo, a także w każdym przypadku, gdy strona lub inny uprawniony podmiot zwróci się o udostępnienie wglądu w akta.

§ 77.

1. Przeglądanie przez osoby uprawnione akt głównych postępowania w jego toku i po jego zakończeniu oraz sporządzanie z nich odpisów lub kopii odbywa się pod nadzorem policjanta z wyjątkiem przypadku, gdy odbywa się ono w specjalnie przygotowanym pomieszczeniu wyposażonym w monitoring. Informację w tym przedmiocie odnotowuje się w notatce urzędowej, włączanej do tych akt, ze wskazaniem osoby uprawnionej, czasu i sposobu zapoznania się z aktami. W przedmiocie udostępnienia akt, sporządzenia odpisów lub kopii lub wydania uwierzytelnionych odpisów lub kopii policjant prowadzący postępowanie przygotowawcze lub sprawdzające, wydaje zarządzenie.
2. Przed udostępnieniem akt głównych do wglądu, sprawdza się tożsamość osoby uprawnionej.
3. W dochodzeniu oraz śledztwie powierzonym Policji w całości można ujawnić i udostępnić dane adresowe w trybie art. 148a § 5 k.p.k. i art. 156a k.p.k. w zakresie i w sposób określony w pisemnym zarządzeniu policjanta prowadzącego dochodzenie lub śledztwo.

§ 78.

1. W razie udostępnienia zapisu dźwięku albo obrazu i dźwięku, nie dopuszcza się samodzielnego kopiowania tego zapisu przez stronę.
2. Skopiowany zapis dźwięku albo obrazu i dźwięku wydaje się na podstawie pisemnego zarządzenia policjanta lub prokuratora.

§ 79.

1. Za wydanie na wniosek osób uprawnionych oraz za zgodą policjanta prowadzącego postępowanie lub prokuratora uwierzytelnionych odpisów lub kopii dokumentów z akt głównych postępowania pobiera się opłaty kancelaryjne zgodnie z przepisami wydanymi na podstawie art. 156 § 6 k.p.k.
2. Opłaty kancelaryjne nie pobiera się od osoby, której należy doręczyć odpis postanowienia lub zarządzenia z urzędu (art. 100 § 4 k.p.k. w związku z art. 16 k.p.k.) albo na żądanie (art. 157 § 1 k.p.k.).
3. O wydaniu dokumentów, uwierzytelnionych ich odpisów lub kopii z akt głównych oraz o wysokości pobranych opłat sporządza się adnotację na drugiej stronie okładki akt kontrolnych lub notatkę urzędową, którą załącza się do akt kontrolnych.
4. Osoba otrzymująca uwierzytelniony odpis dokumentu lub innego pisma ich odbiór potwierdza podpisem i datą.

§ 80.

1. W razie przekazywania akt głównych innym uprawnionym podmiotom, można sporządzić kopię tych akt w zakresie niezbędnym dla prowadzenia dalszych czynności w postępowaniu, zwaną dalej „aktami zastępczymi”. Akta zastępcze po ich wykorzystaniu dołącza się do akt kontrolnych.
2. Policjant lub pracownik Policji prowadzący czynności służbowe w ramach zwierzchniego nadzoru służbowego lub kontroli albo innego badania akt, występuje z wnioskiem o udostępnienie lub przekazanie obrazów elektronicznych lub kopii akt albo niektórych dokumentów, dołączając do niego nośnik odpowiedni dla czynności technicznych, mających mieć zastosowanie podczas realizowania wniosku.
3. Policjant realizujący wniosek, o którym mowa w ust. 2, sporządza notatkę urzędową, zawierającą informacje o zakresie i sposobie jego realizacji, którą dołącza do akt kontrolnych postępowania.
4. Osoby wymienione w ust. 2, pisemnie powiadamiają policjanta prowadzącego postępowanie o samodzielnym utworzeniu z udostępnionych im akt ich elektronicznych obrazów, albo skopiowaniu poszczególnych dokumentów lub akt, w tym o zakresie i sposobie dokonania tych czynności.

5. W przypadkach wskazanych ust. 2 i 4 nośnik zawierający obrazy elektroniczne akt postępowania lub poszczególnych dokumentów, policjant lub pracownik Policji prowadzący czynności, o których mowa w ust. 2, dołącza do akt właściwych dla danego rodzaju czynności służbowych.

§ 81.

Akta dochodzenia, o którym mowa w art. 325f § 1 k.p.k., po uprawomocnieniu się postanowienia o umorzeniu i wpisaniu sprawy do rejestru przestępstw, po uprzednim zakwalifikowaniu ich przez policjanta prowadzącego postępowanie do odpowiedniej kategorii archiwalnej oraz wskazaniu okresu ich przechowywania, stanowią zasób archiwalny wyodrębnionego archiwum lub składnicy akt jednostek Policji. Do akt tych stosuje się przepisy dotyczące metod i form wykonywania zadań w zakresie działalności archiwalnej w Policji.

Rozdział 11.

Przepisy przejściowe i końcowe

§ 82.

Decyzje wydane na podstawie § 7 ust. 2 zarządzenia, o którym mowa w § 84, zachowują moc, jeżeli nie są sprzeczne z przepisami niniejszego zarządzenia.

§ 83.

Przepisy § 43 niniejszego zarządzenia stosuje się do dochodzeń, w których wydano postanowienie o umorzeniu dochodzenia i wpisaniu sprawy do rejestru przestępstw przed dniem wejścia w życie niniejszego zarządzenia.

§ 84.

Traci moc zarządzenie nr 25 Komendanta Głównego Policji z dnia 23 lipca 2015 r. w sprawie niektórych form organizacji i ewidencji czynności dochodzeniowo-śledczych Policji oraz przechowywania przez Policję dowodów rzeczowych uzyskanych w postępowaniu karnym (Dz. Urz. KGP poz. 58).

§ 85.

Zarządzenie wchodzi w życie po upływie 14 dni od dnia ogłoszenia.

Załącznik do zarządzenia nr 4
 Komendanta Głównego Policji
 z dnia 9 lutego 2017 r.

WZÓR
KARTA NADZORU
POSTĘPOWANIA PRZYGOTOWAWCZEGO

Oznaczenie postępowania	Sygnatura akt	Rodzaj lub forma postępowania ¹⁾	Data wszczęcia	Data i sposób zakończenia	
Przedmiot postępowania²⁾					
Podejrzany (imię i nazwisko)³⁾					
Policjant prowadzący postępowanie	Stopień, imię i nazwisko, stanowisko,	Okres prowadzenia			
		od	do		
DYSPOZYCJE, UWAGI, POLECENIA I WYTYCZNE					
L.p.	Data podjętej czynności	Oznaczenie osoby podejmującej czynność nadzorczą ⁴⁾	Określenie podejmowanej czynności nadzorczej ⁵⁾	Termin wykonania	Uwagi
1	2	3	4	5	6
1					
2					
3					

¹⁾ Postępowanie sprawdzające, sprawa nieletniego, śledztwo, dochodzenie.

²⁾ Zwięzłe określenie przedmiotu postępowania i/lub kwalifikacja prawna czynu.

³⁾ W przypadku sprawy wieloosobowej, wpisuje się pierwszego podejrzanego w sprawie.

⁴⁾ Stopień, imię i nazwisko i stanowisko, podpis.

⁵⁾ Treść dyspozycji, uwagi, polecenia, wytycznej.

2. Wytyczne Nr 1 Komendanta Głównego Policji
z dnia 23 lipca 2015 r.
w sprawie wykonywania niektórych czynności dochodzeniowo-śledczych przez policjantów
(Dz. Urz. KGP z dnia 24 lipca 2015 r., poz. 59)

Na podstawie art. 5 ust. 2 ustawy z dnia 6 kwietnia 1990 r. o Policji (Dz. U. z 2015 r. poz. 355 i 529) ustala się, co następuje:

Rozdział 1
Objaśnienia ogólne

§ 1.

Postępowanie przygotowawcze to nie tylko uporządkowany ciąg czynności procesowych przeprowadzanych przez policjantów w sposób określony w powszechnie obowiązujących przepisach prawa karnego, ale także wiele innych, których wyniki mają bezpośredni lub pośredni wpływ na efekty poszczególnych przedsięwzięć procesowych, a tym samym na osiągnięcie celów dochodzenia lub śledztwa.

§ 2.

Efekty uzyskiwane w postępowaniu przygotowawczym są zależne przede wszystkim od planowania przebiegu postępowania oraz od zaangażowania do jego prowadzenia optymalnej liczby policjantów i udzielenia im wsparcia środkami będącymi w dyspozycji komórek organizacyjnych służby kryminalnej Policji, a także innych służb Policji.

§ 3.

1. Zakres przedmiotowy niniejszych wytycznych obejmuje te praktyczne aspekty prowadzenia postępowania przygotowawczego, które mogą sprawiać kłopoty interpretacyjne oraz mają szczególnie istotny wpływ na poprawność policyjnych czynności dochodzeniowo-śledczych wykonywanych podczas prowadzenia postępowań i czynności zleconych przez prokuratora, sąd lub referendarza sądowego na podstawie ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks postępowania karnego (Dz. U. Nr 89, poz. 555, z późn. zm.), zwanej dalej "k.p.k."
2. Wytyczne zawierają objaśnienia dotyczące nie tylko prowadzenia postępowania przygotowawczego, ale także wskazówki ułatwiające stosowanie przepisów regulujących:
 - 1) prowadzone w trybie art. 307 k.p.k. postępowanie sprawdzające;
 - 2) wykonywanie czynności zabezpieczających dowody w niezbędnym zakresie w trybie art. 17 § 2, art. 308 i art. 488 § 1 k.p.k. oraz art. 32e § 1 ustawy z dnia 26 października 1982 r. o postępowaniu w sprawach nieletnich (Dz. U. z 2014 r. poz. 382), zwanej dalej "u.p.n.";
 - 3) wykonywanie czynności dowodowych w trybie art. 327 § 3, art. 404a i art. 488 § 1 k.p.k. oraz art. 32e § 4 u.p.n.
3. Wytyczne zostały opracowane z uwzględnieniem odnoszących się do udziału Policji w postępowaniu karnym przepisów:
 - 1) rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 11 września 2014 r. – Regulamin wewnętrznego urzędowania powszechnych jednostek organizacyjnych prokuratury (Dz. U. poz. 1218, z późn. zm.), zwanego dalej "regulaminem prokuratury";
 - 2) rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 25 czerwca 2015 r. – Regulamin urzędowania sądów powszechnych (Dz. U. poz. 925).

Rozdział 2

Przyjmowanie zawiadomienia o przestępstwie, prowadzenie postępowania sprawdzającego i wykonywanie czynności procesowych w niezbędnym zakresie dla zabezpieczenia śladów i dowodów przestępstwa przed ich utratą, zniekształceniem lub zniszczeniem

§ 4.

1. Zawiadomienie o przestępstwie powinno być przyjęte od każdej osoby, która w tym celu przybyła do jednostki organizacyjnej Policji, zwanej dalej "jednostką Policji", lub zwróciła się do policjanta w jakimkolwiek innym miejscu – również wtedy, gdy inna jednostka Policji lub inny organ ścigania jest właściwy miejscowo lub rzeczowo do prowadzenia postępowania przygotowawczego, zwanego dalej "postępowaniem".
2. Policjant przyjmujący od pokrzywdzonego zawiadomienie o przestępstwie w sprawach o przestępstwa określone w art. 197–199 k.k. powinien ograniczyć się do uzyskania od niego najważniejszych faktów i dowodów, którymi w szczególności mogą być dane dotyczące daty i miejsca popełnienia przestępstwa, dane identyfikujące sprawcę, w tym jego opis, dane świadków i dokumentacja medyczna będąca w dyspozycji pokrzywdzonego (art. 185c § 1 k.p.k.).
3. Podczas przyjmowania zawiadomienia o przestępstwie od pokrzywdzonego może być obecna osoba przez niego

wskazana, jeżeli nie uniemożliwia to przeprowadzenia czynności albo nie utrudnia jej w istotny sposób, co wynika z przepisu art. 299a k.p.k. Osobą tą w szczególności może być osoba najbliższa lub przedstawiciel instytucji lub organizacji społecznej wspierającej ofiary przestępstw.

4. O obecności osoby wskazanej przez pokrzywdzonego decyduje policjant przeprowadzający czynność. Fakt odmowy dopuszczenia obecności tej osoby w czynności odnotowuje się w protokole z czynności.
5. W związku z tym, iż zgodnie z art. 304a k.p.k. jednocześnie z przyjęciem ustnego zawiadomienia o przestępstwie można osobę zawiadamiającą przesłuchać w charakterze świadka, należy pamiętać o zastrzeżonej w art. 171 § 3 k.p.k. obecności przedstawicieli ustawowych lub faktycznych opiekunów podczas przyjmowania zawiadomień o przestępstwach i przesłuchiwanie w charakterze świadków małoletnich w wieku do 15 lat, a także o wyłącznej kompetencji sądu do przesłuchiwanie w charakterze świadków małoletnich w wieku do 15 lat pokrzywdzonych przestępstwami popełnionymi z użyciem przemocy lub groźby bezprawnej lub przestępstwami kwalifikowanymi z rozdziałów XXIII, XXV i XXVI k.k. (art. 185a § 1 i 2 oraz art. 185b § 1 k.p.k.), a także pokrzywdzonych przestępstwami określonymi w art. 197–199 k.k. (art. 185c § 2 k.p.k.).
6. Jeżeli o przestępstwie zawiadamia osoba małoletnia, która nie ukończyła jeszcze 17 lat, należy tę osobę najpierw zapoznać z treścią art. 233, 234 i 238 k.k., z uprzedzeniem nie o odpowiedzialności karnej za naruszenie tych przepisów (za składanie fałszywych zeznań, fałszywe oskarżenie lub fałszywe zawiadomienie o przestępstwie), lecz o konsekwencjach prawnych ich naruszenia przewidzianych w art. 6 u.p.n.
7. Protokół przyjęcia ustnego zawiadomienia o przestępstwie od osoby niewładającej językiem polskim sporządza się zawsze z udziałem tłumacza, a od osoby głuchej, niemej lub głuchoniemej – z udziałem tłumacza języka migowego (daktyloga). Należy jednak zaznaczyć, że zgodnie z art. 204 § 1 pkt 1 k.p.k. można bez udziału daktyloga przyjąć od osoby głuchej lub niemej zawiadomienie o przestępstwie w formie pisemnej, a także przesłuchać taką osobę wyłącznie na piśmie.
8. Jeżeli nie można sporządzić protokołu przyjęcia zawiadomienia o przestępstwie wobec niemożności dostatecznie komunikatywnego porozumienia się z zawiadamiającym z powodu jego specyficznego stanu psychofizycznego albo nieznamomości języka polskiego, przy jednoczesnej niemożności natychmiastowego sprowadzenia tłumacza – policjant sporządza jedynie notatkę urzędową wskazującą taki powód i zawierającą opis informacji na temat zgłaszanego przestępstwa, jakie udało się uzyskać.
9. W przypadku, o którym mowa w ust. 8, protokół spisuje się w odpowiednim do okoliczności terminie późniejszym, na który należy wezwać osobę zawiadamiającą o przestępstwie.
10. Nie sporządza się protokołu przyjęcia zawiadomienia o przestępstwie, jeżeli zawiadomienie zostało złożone na piśmie, bowiem spisanie takiego protokołu wymagane jest jedynie w przypadku przyjęcia ustnego zawiadomienia o przestępstwie.

§ 5.

1. W razie otrzymania zawiadomienia o przestępstwie ściganym na wniosek, należy uzyskać taki wniosek od podmiotu uprawnionego do jego złożenia. W przypadku, gdy pokrzywdzony nie jest osobą fizyczną, wniosek należy uzyskać od organu uprawnionego do działania w jego imieniu.
2. W myśl art. 51 k.p.k. w przypadkach określonych w tym przepisie do złożenia wniosku o ściganie jest uprawniony przedstawiciel ustawowy lub osoba, pod której stałą pieczęć pokrzywdzony pozostaje, a w myśl art. 52 k.p.k. w przypadku śmierci pokrzywdzonego do złożenia wniosku uprawnione są osoby najbliższe lub osoby pozostające na jego utrzymaniu, a w wypadku ich braku lub nieujawnienia – prokurator, który działa z urzędu.
3. Wniosek o ściganie może być złożony ustnie do protokołu lub na piśmie, przy czym k.p.k. nie wymaga żadnej szczególnej formy tego pisma. Nie jest wystarczające samo zawiadomienie o przestępstwie złożone przez pokrzywdzonego, jeżeli nie zawiera wyraźnego żądania ścigania sprawcy. W takim przypadku należy uzyskać wyraźne oświadczenie pokrzywdzonego, czy składa wniosek o ściganie, które może być zamieszczone w protokole przesłuchania pokrzywdzonego w charakterze świadka albo w odrębnym protokole przyjęcia wniosku o ściganie.
4. Wniosek o ściganie można przyjąć także od osoby, która nie ukończyła 18 lat, jeśli osoba ta nabyła pełną zdolność do czynności prawnych poprzez zawarcie małżeństwa (choćby nawet małżeństwo zostało później unieważnione).
5. Jeżeli pokrzywdzona osoba dorosła nie jest ubezwłasnowolniona chociażby częściowo, ale z okoliczności faktycznych wynika, że nie składa wniosku o ściganie dlatego, że z uwagi na zaburzenia psychiczne może nie rozumieć swojej sytuacji prawnej, Policja powinna wystąpić do sądu opiekuńczego o ustanowienie kuratora w tym zakresie. Należy również wystąpić do sądu opiekuńczego z wnioskiem o wydanie zarządzenia zastępującego wniosku o ściganie, jeśli przedstawiciel ustawowy lub opiekun małoletniego pokrzywdzonego nie chce złożyć wniosku o ściganie i przez to narusza jego dobro (albo jest sprawcą danego przestępstwa).

§ 6.

1. W postępowaniu sprawdzającym, o którym mowa w art. 307 k.p.k., mogą być wykonywane w szczególności następujące czynności:
 - 1) skierowanie do odpowiedniej instytucji pisemnego żądania udzielenia w wyznaczonym terminie informacji o określonym fakcie lub zdarzeniu;

- 2) przyjęcie od przedstawiciela pokrzywdzonej instytucji lub organu kontroli pisemnych lub ustnych i udokumentowanych w notatce urzędowej uzupełniających informacji;
 - 3) zażądanie od zawiadamiającego przedstawienia w wyznaczonym terminie dodatkowych dokumentów albo informacji, niezbędnych dla prawidłowej oceny zdarzenia;
 - 4) uzyskanie od osoby pokrzywdzonej kopii posiadanej przez tę osobę dokumentacji medycznej, istotnej dla oceny zdarzenia, którego dotyczy zawiadomienie o przestępstwie (w szczególności skierowania do szpitala, innego podmiotu leczniczego lub osoby udzielającej świadczeń zdrowotnych poza zakładem, skierowania na badania diagnostyczne i konsultacje, zaświadczenia, orzeczenia, opinii lekarskiej, karty przebiegu ciąży oraz karty informacyjnej z leczenia szpitalnego);
 - 5) skierowanie do prokuratora wniosku o wystąpienie do odpowiedniego podmiotu leczniczego o udostępnienie dokumentacji medycznej istotnej dla oceny zdarzenia, którego dotyczy zawiadomienie o przestępstwie (w szczególności dokumentacji medycznej indywidualnej wewnętrznej w postaci historii zdrowia i choroby oraz historii choroby, pod warunkiem, że potrzeba dostępu jest związana z celem prowadzonego postępowania);
 - 6) skierowanie do właściwej instytucji żądania przeprowadzenia kontroli w określonym zakresie.
2. W postępowaniu sprawdzającym uzupełnienia informacji zawartych w zawiadomieniu o przestępstwie poprzez przesłuchanie w charakterze świadka osoby zawiadamiającej powinno się dokonać raz, chyba że przed wydaniem postanowienia kończącego to postępowanie osoba zawiadamiająca sama zgłosi zamiar uzupełnienia swoich zeznań lub taka potrzeba pojawi się w związku z informacjami nadesłanymi w trybie określonym w art. 307 § 1 k.p.k. albo innymi czynnościami podjętymi na podstawie danych zawartych w zawiadomieniu o przestępstwie.
 3. Wskazane jest podejmowanie decyzji o wszczęciu lub odmowie wszczęcia postępowania przed upływem terminu określonego w art. 307 § 1 k.p.k., bowiem jeśli zawiadamiający o przestępstwie lub pokrzywdzony ujawniony w trakcie postępowania sprawdzającego nie otrzymają informacji o decyzji, co do wszczęcia postępowania w ciągu sześciu tygodni od złożenia zawiadomienia – mogą wystąpić z zażaleniem na opieszałość organu ścigania.
 4. Postanowienie o odmowie wszczęcia dochodzenia nie wymaga uzasadnienia, jednakże na wniosek pokrzywdzonego, jeżeli w postępowaniu sprawdzającym został już ujawniony, policjant podaje mu ustnie najważniejsze powody rozstrzygnięcia. Po uprzednim wezwaniu pokrzywdzonego w celu dokonania tej czynności, policjant dokumentuje tę czynność w notatce urzędowej lub czyni stosowną adnotację na oryginale postanowienia o odmowie wszczęcia dochodzenia włączonym do akt postępowania sprawdzającego.
 5. W przypadku, gdy zawiadomienie o przestępstwie zostało złożone przez inspektora pracy lub Najwyższą Izbę Kontroli, uzasadnienie postanowienia o odmowie wszczęcia dochodzenia sporządza się na ich pisemny wniosek złożony w terminie zawitym 7 dni od daty jego doręczenia.
 6. Uzasadnienie, o którym mowa w ust. 5, powinno być sporządzone w ciągu 14 dni od daty złożenia wniosku o sporządzenie uzasadnienia; w sprawie zawilej, w razie niemożności sporządzenia uzasadnienia w terminie, kierownik jednostki Policji może przedłużyć ten termin na czas oznaczony.
 7. Policja odmawia przyjęcia wniosku złożonego po terminie lub jeżeli zachodzą okoliczności, o których mowa w art. 120 § 2 k.p.k. (nieuzupełnienie braku w terminie). W przedmiocie odmowy przyjęcia wniosku policjant wydaje zarządzenie, na które przysługuje zażalenie do prokuratora właściwego do sprawowania nadzoru nad dochodzeniem, o czym wnoszącego zażalenie należy pouczyć.
 8. Policja nie jest obowiązana do zawiadamiania prokuratora o rozpoczęciu postępowania sprawdzającego. Nadzór prokuratora nad tym postępowaniem ma więc zasadniczo charakter następczy i polega na weryfikacji (zatwierdzeniu) wydanego przez Policję postanowienia o odmowie wszczęcia śledztwa albo czynnościach weryfikacyjnych podjętych przez prokuratora w związku ze złożonym zażaleniem na postanowienie o odmowie wszczęcia dochodzenia. Może to być jednak nadzór bieżący, jeśli prokurator w trybie art. 326 § 1 k.p.k. zawiadomi o wdrożeniu nadzoru bieżącego organ Policji prowadzący postępowanie sprawdzające.
 9. W postępowaniu sprawdzającym policjant nie może wykraczać poza ustalenia, które są niezbędne do podjęcia decyzji, co do wszczęcia lub odmowy wszczęcia postępowania i nie może realizować żadnego z jego celów określonych w art. 297 § 1 k.p.k. Jeżeli występuje jedna z okoliczności wyłączających ściganie i wymienionych w art. 17 § 1 k.p.k. lub art. 151 k.k.s., nie przeprowadza się postępowania sprawdzającego, a gdy już podjęto czynności w tym postępowaniu – należy je niezwłocznie zakończyć.
 10. Jeżeli w toku postępowania sprawdzającego okaże się, że czyn będący przedmiotem tego postępowania stanowi tylko wykroczenie, wydaje się postanowienie o odmowie wszczęcia postępowania i podejmuje dalsze czynności w trybie przewidzianym dla wykroczeń, według procedury ustalonej w ustawie z dnia 24 sierpnia 2001 r. – Kodeks postępowania w sprawach o wykroczenia (Dz. U. z 2013 r. poz. 395, z późn. zm.). W tym celu należy wykonać uwierzytelnione odpisy materiałów postępowania sprawdzającego i po uprawomocnieniu się postanowienia o odmowie wszczęcia postępowania przekazać do właściwej miejscowo komórki organizacyjnej Policji prowadzącej sprawę o wykroczenia.
 11. W razie potrzeby weryfikowania informacji o przestępstwie uzyskanej z innego źródła niż zawiadomienie o przestępstwie, np. własnych informacji Policji nasuwających przypuszczenie popełnienia przestępstwa lub doniesień prasowych, sprawdzeń dokonuje się przede wszystkim poprzez wykonanie odpowiednich czynności operacyjno-rozpoznawczych.
 12. Nie wydaje się postanowienia o odmowie wszczęcia postępowania, jeżeli postępowanie sprawdzające, które nie

dostarczyło podstaw do wszczęcia postępowania, podjęto na podstawie zawiadomienia anonimowego. Jeżeli anonimowe zawiadomienie złożone bezpośrednio do Policji dotyczyło przestępstwa, dla którego właściwą formą postępowania jest dochodzenie – sporządza się notatkę urzędową uzasadniającą odstąpienie od jego wszczęcia. Kopię tej notatki należy dostarczyć prokuratorowi, jeśli to on przekazał Policji anonimowe zawiadomienie.

13. Notatkę, o której mowa w ust. 12, można także sporządzić w przypadku zakończonych negatywnym rezultatem sprawdzeń w trybie określonym w art. 307 § 5 k.p.k. własnych informacji Policji nasuwających przypuszczenie popełnienia przestępstwa.

§ 7.

1. Policjant jest obowiązany wykonywać polecenia i wytyczne prokuratora obecnego podczas dokonywania czynności, o których mowa w art. 308 § 1 k.p.k., w zakresie dotyczącym przebiegu tych czynności, przy czym w razie uznania takiej potrzeby może zwrócić się do prokuratora o wydanie poleceń lub wytycznych na piśmie.
2. Wykonywane w trybie art. 17 § 2 k.p.k. czynności zabezpieczające ślady i dowody przestępstwa nie mogą polegać na przesłuchaniu w jakimkolwiek charakterze osoby podejrzanej o popełnienie przestępstwa.
3. Nie jest konieczne wydawanie postanowienia o przedstawieniu zarzutów w dochodzeniu prowadzonym po uprzednim wykonaniu czynności niecierpiących zwłoki w trybie art. 308 § 2 k.p.k. Jeżeli natomiast w toku dalszego dochodzenia okaże się, że zarzut postawiony w trybie art. 308 § 2 k.p.k. jest niezasadny wobec danej osoby, to należy wydać, podlegające zatwierdzeniu przez prokuratora, postanowienie o umorzeniu dochodzenia wobec tej osoby na podstawie art. 322 k.p.k., który odnosi się literalnie do śledztwa, ale poprzez art. 325a k.p.k. normuje także umarzanie dochodzenia.

§ 8.

1. W razie otrzymania zawiadomienia o przestępstwie ściganym z oskarżenia prywatnego, Policja na podstawie art. 488 § 1 k.p.k., przyjmując na żądanie pokrzywdzonego ustną lub pisemną skargę o przestępstwie ściganym z oskarżenia prywatnego, dąży do uzyskania informacji, o których mowa w art. 487 k.p.k.
2. Policja na podstawie art. 488 § 1 k.p.k., zabezpiecza dowody przestępstwa ściganego z oskarżenia prywatnego, w szczególności, gdy zachodzi konieczność przeprowadzenia oględzin miejsca zdarzenia i zabezpieczenia śladów przestępstwa.
3. Po przyjęciu skargi, o której mowa w ust. 1, Policja przesyła ją do właściwego sądu dołączając dowody, jeśli zaistniała potrzeba ich zabezpieczenia. O przesłaniu skargi zawiadamia się pokrzywdzonego.
4. Jeżeli skarga dotyczy sprawy osób podlegających orzecznictwu sądów wojskowych, Policja występuje z wnioskiem do prokuratora o przekazanie skargi prokuratorowi wojskowemu.
5. Jeżeli Policja przeprowadziła czynności dowodowe na polecenie sądu wydane na podstawie art. 488 § 2 k.p.k. – do materiałów przekazywanych sądowi załącza się materiały z czynności przeprowadzonych w trybie art. 308 k.p.k. – jeżeli były dokonywane.
6. Jeżeli wystąpią okoliczności, o których mowa w pkt 4 i 5 wytycznych nr PG VII G 021/24/12 Prokuratora Generalnego z dnia 29 października 2012 r. w sprawie udziału prokuratora w sprawach o przestępstwa prywatnoskarżowe, kopię skargi, o której mowa w ust. 1, należy niezwłocznie przesłać prokuratorowi z wnioskiem o rozważenie podjęcia decyzji w przedmiocie wszczęcia postępowania z urzędu.
7. Jeżeli w toku postępowania wszczętego w sprawie o przestępstwo ścigane z oskarżenia publicznego okaże się, że czyn będący przedmiotem postępowania jest przestępstwem ściganym z oskarżenia prywatnego, Policja występuje do prokuratora z wnioskiem o kontynuowanie ścigania z urzędu z uwagi na wymagający tego interes społeczny, albo umorzenie postępowania, gdy interes społeczny nie wymaga objęcia tego przestępstwa ściganiem z urzędu.

§ 9.

1. W sprawach karnych związanych z pomocą prawną dla państwa obcego Policja dokonuje czynności dowodowych tylko na polecenie prokuratora lub sądu.
2. Na polecenie prokuratora lub sądu Policja dokonuje doręczeń i ustaleń oraz sprawdzeń w administrowanych zbiorach danych, przestrzegając następujących zasad:
 - 1) czynności dokonuje się w zakresie wskazanym przez prokuratora lub sąd;
 - 2) czynności dokonuje się poza zwykłą kolejnością spraw wpływających do jednostki lub komórki organizacyjnej Policji;
 - 3) dokumenty powinny być, w miarę możliwości, sporządzane pismem maszynowym lub za pomocą komputerowego edytora tekstu oraz opatrzone pieczęcią urzędową; w treści pism nie używa się skrótów nazw aktów prawnych i nazw własnych (w szczególności nazw instytucji lub organów).
3. W przypadku polecenia dokonania sprawdzeń i ustaleń w zbiorach danych, których administratorem jest organ inny niż Policja, informuje się pisemnie prokuratora lub sąd o braku możliwości wykonania polecenia, wskazując właściwy organ.
4. Skierowany do Policji wniosek o udział w czynnościach przedstawiciela zagranicznego organu ścigania, bez rozpatrzenia przekazuje się niezwłocznie właściwemu prokuratorowi lub sądowi.
5. Jeżeli policjant uzna, że w prowadzonym przez niego postępowaniu zachodzi konieczność dokonania za granicą

czynności lub uzyskania niezbędnego materiału dowodowego, zwraca się pisemnie do prokuratora o wystąpienie z wnioskiem o udzielenie pomocy prawnej w tej sprawie. W piśmie należy podać informacje, o których mowa w § 119 ust. 2 regulaminu prokuratury, w szczególności należy przytoczyć, w miarę możliwości, dane personalne oraz adresy podejrzanego i świadków, określić stan faktyczny sprawy ze wskazaniem kwalifikacji prawnej czynu zarzucanego podejrzanemu, wskazać czynności, które mają być przeprowadzone, a w razie potrzeby dołączyć materiały pozwalające na zidentyfikowanie osób, których czynności mają dotyczyć.

6. W piśmie, o którym mowa w ust. 5, można także zamieścić wniosek o dopuszczenie policjanta prowadzącego postępowanie lub innego policjanta, do obecności podczas czynności dokonywanej za granicą.
7. W razie istnienia okoliczności, o których mowa w art. 607a k.p.k. z zastrzeżeniem przepisu art. 607b k.p.k., Policja zwraca się pisemnie do prokuratora o wystąpienie do właściwego sądu okręgowego o wydanie europejskiego nakazu aresztowania. W piśmie, poza uzasadnieniem, należy zamieścić informacje niezbędne do sporządzenia europejskiego nakazu aresztowania, określone w załączniku do rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 24 lutego 2012 r. w sprawie wzoru europejskiego nakazu aresztowania (Dz. U. poz. 266).
8. W razie istnienia okoliczności, o których mowa w art. 589b i 589c k.p.k., Policja zwraca się pisemnie do właściwego miejscowo prokuratora o wystąpienie do Prokuratora Generalnego o powołanie wspólnego zespołu śledczego w drodze porozumienia z właściwym organem państwa obcego. W piśmie tym, poza uzasadnieniem, należy zamieścić informacje przewidziane w art. 589b § 3 k.p.k. oraz zalecane we wzorze załączonym do rezolucji Rady Europejskiej z dnia 26 lutego 2010 r. w sprawie wzoru umowy o powołaniu wspólnego zespołu dochodzeniowo-śledczego (JIT) (Dz. U. UE C 70 z 19. 3. 2010, str. 1).

Rozdział 3

Wydanie postanowienia o wszczęciu dochodzenia

§ 10.

1. Jeżeli okoliczności przytoczone w zawiadomieniu o przestępstwie nie wymagają bezzwłocznego podjęcia czynności, a uzasadniają podejrzenie popełnienia przestępstwa, policjant wyznaczony do prowadzenia postępowania wydaje postanowienie o wszczęciu dochodzenia. Zalecenie wskazane w § 6 ust. 4 stosuje się odpowiednio.
1. Policja nie ma obowiązku zawiadomienia prokuratora o wszczęciu dochodzenia, jednak właściwy komendant Policji może ustalić z prokuratorem właściwym do sprawowania nadzoru nad dochodzeniem sposób informowania go o wszczętych przez Policję dochodzeniach.
2. Postanowienia o wszczęciu dochodzenia nie wydaje się, jeżeli po przeprowadzeniu czynności w trybie art. 308 § 1 k.p.k., z uwagi na brak innych źródeł dowodowych nie ma pozytywnych rokowań co do wykrycia sprawcy w drodze dalszych czynności procesowych albo ujawniono przesłankę określoną w art. 17 § 1 k.p.k.
3. W razie uprzedniego przeprowadzenia postępowania w niezbędnym zakresie, jeżeli istnieją przesłanki do wydania postanowienia o wszczęciu dochodzenia, należy je wydać niezwłocznie.
4. Postanowienie o wszczęciu dochodzenia należy także wydać w przypadku, gdy niezwłocznie po wykonaniu czynności w trybie art. 308 § 1 k.p.k. nie wydano decyzji kończącej postępowanie bądź nie przekazano postępowania do innego organu lub do właściwej miejscowo jednostki Policji.

§ 11.

1. W toku prowadzonego dochodzenia policjant występuje do prokuratora z wnioskiem o wydanie postanowienia o wszczęciu śledztwa, jeżeli zaistniały okoliczności uzasadniające zmianę formy postępowania ze względu na czyn lub osobę sprawcy.
2. W przypadku poważnych przestępstw kryminalnych i gospodarczych, w tym:
 - 1) przestępstw przeciwko obrotowi gospodarczemu, jeżeli przestępstwa dopuszczono się względem mienia o znacznej wartości,
 - 2) przestępstw z art. 189a, art. 252 § 1 i 2, a także z art. 286 § 1 i art. 287 § 1 w związku z art. 294 § 1, jeżeli przestępstwa dopuszczono się względem mienia o wielkiej wartości oraz art. 310 § 1 ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks karny (Dz. U. Nr 88, poz. 553, z późn. zm.), zwanej dalej "k.k.",
 - 3) przestępstwa z art. 171 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. – Prawo bankowe (Dz. U. z 2015 r. poz. 128, z późn. zm.), przestępstwa z art. 56a i 57–60 ustawy z dnia 26 października 2000 r. o giełdach towarowych (Dz. U. z 2014 r. poz. 197 oraz z 2015 r. poz. 478), przestępstwa z art. 43 i 44 ustawy z dnia 26 stycznia 1984 r. – Prawo prasowe (Dz. U. Nr 5, poz. 24, z późn. zm.), przestępstwa określone w art. 115–119 ustawy z dnia 4 lutego 1994 r. o prawie autorskim i prawach pokrewnych (Dz. U. z 2006 r. Nr 90, poz. 631, z późn. zm.) oraz przestępstwa z art. 303–305 ustawy z dnia 30 czerwca 2000 r. – Prawo własności przemysłowej (Dz. U. z 2013 r. poz. 1410) – wniosek kieruje się do właściwej miejscowo prokuratury okręgowej.
3. W przypadku:
 - 1) przestępstw o charakterze terrorystycznym,
 - 2) przestępstw dotyczących zorganizowanej przestępczości mającej na celu popełnianie poważnych przestępstw kryminalnych, gospodarczych lub skarbowych,

- 3) poważnych przestępstw korupcyjnych,
- 4) przestępstwa przeciwko obrotowi gospodarczemu, jeżeli przestępstwa dopuszczono się względem mienia o wielkiej wartości – wniosek kieruje się do właściwej miejscowo prokuratury apelacyjnej.
4. Policjant niezwłocznie wydaje postanowienie o wszczęciu dochodzenia wcześniej umorzono – po podjęciu na nowo, wznowieniu lub po uchyleniu przez prokuratora prawomocnego postanowienia o umorzeniu – tylko wówczas, gdy przed umorzeniem dochodzenia nie było wydane postanowienie o jego wszczęciu.
5. Policjant nie jest uprawniony do wydania postanowienia o wszczęciu dochodzenia w sprawach o przestępstwo z oskarżenia prywatnego.

§ 12.

1. W postanowieniu o wszczęciu dochodzenia, poza warunkami formalnymi określonymi w art. 94 § 1 k.p.k. i danymi określonymi w art. 303 k.p.k., policjant w sposób zwięzły wskazuje okoliczności faktyczne należące do znamion przestępstwa, wartość przedmiotu przestępstwa albo szkody wyrządzonej lub grożącej, czas i miejsce popełnienia przestępstwa oraz osobę pokrzywdzoną, jeżeli na tym etapie została już ujawniona. Każdorazowo, mając na uwadze przepis art. 148 § 2b k.p.k., należy rozważyć potrzebę zamieszczenia w postanowieniu danych dotyczących miejsca zamieszkania lub miejsca pracy pokrzywdzonego.
2. W postanowieniu o wszczęciu dochodzenia nie określa się osoby podejrzanej o popełnienie czynu będącego przedmiotem postępowania. Wyjątkowo, wskazanie sprawcy w opisie czynu może nastąpić, gdy jest to niezbędne dla jego poprawnego określenia, w szczególności w razie przestępstw indywidualnych, w których od cech osoby sprawcy zależy przestępność czynu oraz forma postępowania, a jednocześnie zachodzą warunki do niezwłocznego sporządzenia postanowienia o przedstawieniu zarzutów lub przesłuchania osoby podejrzanej.

§ 13.

Informacja o wszczęciu dochodzenia o czyn, którym zostało pokrzywdzonych wiele osób nieustalonych w chwili wydania postanowienia i występują znaczne utrudnienia w tym zakresie, może nastąpić poprzez ogłoszenie w prasie, radiu, telewizji lub Internecie.

Rozdział 4 Czynności dowodowe – objaśnienia ogólne

§ 14.

W razie zmiany formy postępowania z dochodzenia w śledztwo, przeprowadzonych czynności nie powtarza się. Należy jednak dokonać czynności, które nie były wymagane w dochodzeniu.

§ 15.

1. W śledztwie powierzonym w całości lub w określonym zakresie oraz dochodzeniu powierzonym Policji, złożone przez strony, ich obrońców i pełnomocników wnioski o przeprowadzenie określonych dowodów rozpatruje policjant, o ile prokurator na podstawie art. 311 § 6 k.p.k. nie zastrzegł tego do osobistego wykonania. W dochodzeniu wszczętym przez Policję wnioski rozpatruje policjant prowadzący postępowanie.
2. W śledztwie powierzonym w całości lub w określonym zakresie oraz dochodzeniu powierzonym Policji, złożone przez strony, ich obrońców i pełnomocników wnioski o dopuszczenie do udziału w czynnościach policjant przekazuje do rozpatrzenia nadzorującemu postępowanie prokuratorowi. W dochodzeniu wszczętym przez Policję, z zastrzeżeniem przepisu art. 317 § 2 k.p.k., wnioski rozpatruje policjant prowadzący postępowanie.

§ 16.

1. Czynności należy przeprowadzać w sposób powodujący jak najmniejsze uciążliwości dla stron, z dbałością o zapewnienie ochrony ich interesów przy jednoczesnym poszanowaniu ich godności. Przy każdej czynności z udziałem małoletniego policjant powinien kierować się przede wszystkim dobrem dziecka.
2. Podczas każdej czynności z udziałem pokrzywdzonego może być obecna osoba przez niego wskazana, jeżeli jej obecność nie uniemożliwia przeprowadzenia czynności albo nie utrudnia jej w istotny sposób. Zalecenia wskazane w § 4 ust. 3 i 4 stosuje się odpowiednio.
3. Niedopuszczalne jest równoczesne prowadzenie w jednym pomieszczeniu czynności w tej lub w innej sprawie w obecności osoby podejrzanej lub podejrzanego, jeżeli nie jest to konieczne z uwagi na rodzaj czynności.

§ 17.

1. Przesłuchanie powinno być poprzedzone przygotowaniem się policjanta do dokonania tej czynności, w szczególności poprzez:
 - 1) zapoznanie się z całością materiałów dotyczących przedmiotu przesłuchania oraz osoby przesłuchiwanej;
 - 2) w razie potrzeby zapoznanie się z topografią miejsca, w którym nastąpiło zdarzenie stanowiące przedmiot przesłuchania;
 - 3) określenie ramowo zakresu zagadnień, do ustalenia których zmierzać będzie przesłuchanie oraz w razie po-

- trzeby przygotowanie pytań, które zamierza się zadać przesłuchiwanemu;
- 4) ustalenie taktyki przesłuchania;
 - 5) ustalenie czasu i miejsca przesłuchania;
 - 6) ustalenie, w miarę możliwości, czy w przesłuchaniu powinni brać udział biegli potrzebnych w danym wypadku specjalności, w szczególności: psycholog, psychiatra, lekarz sądowy;
 - 7) ustalenie zakresu i sposobu wykorzystania technicznych środków utrwalających przebieg czynności i techniczne przygotowanie miejsca przesłuchania.
2. Przesłuchanie powinno być jednorazowe, chyba że ujawnione zostaną nowe okoliczności uzasadniające kolejne przesłuchanie tej samej osoby.
 3. Każde przesłuchanie powinno odbyć się w miejscu i czasie wskazanym w wezwaniu, bez narażania wezwanego na zbędne oczekiwanie.
 4. Przesłuchanie, z wyjątkiem przyjęcia ustnego zawiadomienia o przestępstwie i przesłuchania w charakterze świadka osoby zawiadamiającej, powinien przeprowadzać policjant prowadzący postępowanie.
 5. Jeżeli w postępowaniu zachodzi potrzeba przesłuchania w krótkim czasie dwóch lub więcej osób, w szczególności w sytuacji zbierania niezbędnych danych po zatrzymaniu osoby podejrzanej, lub podejrzanego, czynności mogą dokonywać także inni policjanci.

§ 18.

1. Przed przesłuchaniem policjant sprawdza dane osobowe przesłuchiwanego na podstawie dowodu osobistego lub innego dokumentu stwierdzającego tożsamość, czyniąc o tym wzmiankę w protokole przesłuchania. Brak dowodu osobistego lub innego dokumentu stwierdzającego tożsamość należy również odnotować.
2. Jeżeli tożsamość przesłuchiwanej osoby budzi wątpliwości lub występuje niemożność jej ustalenia, należy w chwili dokonywania czynności procesowej posłużyć się uzyskanymi od niej danymi, a następnie ustalić jej tożsamość.
3. Jeżeli podejrzany albo pokrzywdzony cudzoziemiec podaje, że nie uzyskał pełnoletniości i nie można tego faktu udokumentować wykorzystując przepis art. 74 § 2 k.p.k. i odpowiednio art. 192 § 1 k.p.k., cudzoziemca uznaje się za pełnoletniego, chociażby nadal podawał się za małoletniego.

§ 19.

1. Przed przesłuchaniem policjant obowiązany jest poinformować osobę przesłuchiwaną o celu przesłuchania.
2. W protokole z pierwszego przesłuchania pokrzywdzonego, podejrzanego lub świadka odnotowuje się fakt ich pouczenia o ciężących obowiązkach i przysługujących uprawnieniach.
3. Wręczając pokrzywdzonemu lub podejrzanemu albo świadkowi pisemne pouczenie, o którym mowa w art. 300 k.p.k., należy równocześnie wyjaśnić zawarte w nim treści, w sposób adekwatny do wieku, stanu rozwoju intelektualnego i emocjonalnego zapoznawanego. Przesłuchiwany w protokole z czynności potwierdza odbiór pouczenia.
4. Pokrzywdzonemu i podejrzanemu oraz świadkowi, który nie włada językiem polskim, policjant wręcza przetłumaczone na język dla niego zrozumiały pouczenie o uprawnieniach i obowiązkach. Jeżeli tekst obcojęzyczny nie jest dostępny, w protokole z czynności należy odnotować fakt ustnego przetłumaczenia przez tłumacza, pouczając jednocześnie o możliwości żądania doręczenia pisemnego zestawienia uprawnień i obowiązków w języku zrozumiałym dla osoby pouczonej.
5. Powołanie biegłego do udziału w przesłuchaniu wymaga wydania postanowienia, chyba że jego udział w tej czynności ma związek z uprzednio wydaną opinią. Biegły może zadawać przesłuchiwanemu pytania oraz udzielać odpowiedzi na pytania przesłuchującego.
6. Pytania zadawane przez biegłego i inne osoby uczestniczące w przesłuchaniu powinny być protokołowane ze wskazaniem osoby zadającej pytania. Pytania zadawane przez przesłuchującego mogą być protokołowane, zwłaszcza gdy dotyczą kwestii kluczowych dla wyjaśnienia okoliczności zdarzenia będącego przedmiotem postępowania.

§ 20.

1. Policjant lub protokolant spisując protokół z przesłuchania przyjmuje dla wypowiedzi osoby przesłuchiwanej formę gramatyczną pierwszej osoby czasu przeszłego i zamieszcza w protokole charakterystyczne określenia lub zwroty użyte przez osobę przesłuchiwaną oraz wzmianki dotyczące szczególnego zachowania się tej osoby.
2. Każdą stronę protokołu, niezwłocznie po zakończeniu czynności, podpisują wszystkie osoby biorące udział w czynności.
3. W protokole z czynności należy zakreślić wolne miejsca (pola) w sposób uniemożliwiający ich późniejsze wypełnienie.
4. Niedopuszczalne jest wymazywanie, zamazywanie lub czynienie w inny sposób nieczytelnym pierwotnego zapisu w protokole. Tekst błędny należy przekreślić i zastosować przepis art. 151 § 1 k.p.k.
5. Jeżeli protokół został sporządzony pismem ręcznym w sposób mało czytelny bądź nieczytelny należy sporządzić jego odpis pismem maszynowym lub przy wykorzystaniu komputerowego edytora tekstu. Oryginał protokołu i jego odpis po uwierzytelnieniu dołącza się do akt postępowania.

§ 21.

1. Nośniki, na których utrwalono obraz lub dźwięk dla celów procesowych, zgodnie z § 6 ust. 4 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 14 września 2012 r. w sprawie rodzaju urządzeń i środków technicznych służących do utrwalenia obrazu lub dźwięku dla celów procesowych oraz sposobów ich przechowywania, odtwarzania i kopiowania zapisów (Dz. U. poz. 1090) przed dołączeniem do akt postępowania zabezpiecza się przed ich uszkodzeniem.
2. Jeżeli podczas przesłuchania policjant odtwarza osobie przesłuchiwanej przebieg innej czynności utrwalonej na nośniku, okazuje nagranie obrazu i dźwięku, zdjęcie lub inne przedmioty albo odczytuje protokoły z czynności lub ich fragmenty, w protokole przesłuchania zamieszcza stosowną wzmiankę o tym, ze wskazaniem sposobu, w jaki nastąpiło odtworzenie lub okazanie.

§ 22.

1. Protokół z czynności sporządza się w jednym egzemplarzu, chyba że przepis szczególny stanowi o większej liczbie egzemplarzy.
2. Kopie protokołów włącza się do akt postępowania sprawdzającego, przygotowawczego lub akt kontrolnych albo wyłączonych z postępowania.
3. Kopie mogą być przekazane osobom, o których mowa w art. 156 § 5 k.p.k., a także policjantowi lub pracownikowi Policji prowadzącym czynności służbowe w ramach zwierzchniego nadzoru służbowego, kontroli lub innego badania akt postępowania przygotowawczego lub sprawdzającego.
4. Gdy obowiązek spisania protokołu nie wynika z art. 143 § 1 k.p.k. lub przepisu szczególnego, dopuszczalne jest sporządzenie notatki urzędowej. Notatka urzędowa może stanowić wyłącznie źródło informacji o dowodzie lub informację o czynnościach dokonywanych przez policjanta.
5. Nie sporządza się notatek urzędowych stanowiących relacje o przebiegu i wynikach czynności utrwalonych w protokole.
6. Notatka urzędowa powinna zawierać:
 - 1) stopień, imię i nazwisko policjanta sporządzającego oraz nazwę jednostki lub komórki organizacyjnej Policji;
 - 2) datę i miejsce sporządzenia;
 - 3) numer sprawy, do jakiej notatka została sporządzona;
 - 4) dane identyfikujące osoby, których notatka dotyczy;
 - 5) stwierdzenie okoliczności, których notatka dotyczy;
 - 6) podpis sporządzającego.

§ 23.

1. Zgodę osoby badanej na przeprowadzenie badań, o których mowa w art. 192a § 2 k.p.k., odbiera się na piśmie i dołącza do dokumentacji z przeprowadzonego badania.
2. W razie dokonywania w dochodzeniu czynności, o których mowa w art. 192a § 1 i 2 k.p.k., przed usunięciem z akt sprawy i zniszczeniem pobranego lub utrwalonego materiału zbędnego dla postępowania, policjant prowadzący postępowanie i policjant prowadzący czynności operacyjno-rozpoznawcze w tej sprawie dokonują analizy zgromadzonej dokumentacji w celu potwierdzenia definitywnego wyeliminowania z kręgu osób podejrzanych osoby, od której pobrano lub utrwalono materiał. W przedmiocie usunięcia i zniszczenia policjant wydaje zarządzenie.
3. W śledztwie powierzonym Policja występuje do prokuratora z pisemnym wnioskiem o wydanie zarządzenia o usunięciu z akt sprawy i zniszczeniu pobranego lub utrwalonego materiału zbędnego dla postępowania.
4. Zarządzenie, o którym mowa w ust. 2, wydaje się albo z wnioskiem, o którym mowa w ust. 3, występuje się niezwłocznie po wykorzystaniu materiału i uznaniu jego zbędności dla postępowania.

§ 24.

1. Świadka, osobę mu towarzyszącą, o której mowa w art. 618d k.p.k., biegłego, tłumacza oraz specjalistę niebędącego funkcjonariuszem organów procesowych policjant poucza o prawie zgłoszenia do protokołu lub na piśmie, w terminie zawitym 3 dni od dnia zakończenia czynności wniosku o zwrot należności, o których mowa w art. 618a, art. 618b, art. 618d oraz art. 618f – 618h k.p.k. oraz o skutkach niezachowania terminu na jego zgłoszenie.
2. Policjant udostępnia uprawnionym, o których mowa w ust. 1, formularze pomocne w realizacji ich uprawnienia.
3. Policjant wydaje postanowienie w przedmiocie kosztów stawiennictwa osób, o których mowa w ust. 1, oraz przyznania biegłemu lub specjalistcie niebędącemu funkcjonariuszem organów procesowych wynagrodzenia za wykonaną pracę i zwrotu poniesionych wydatków niezbędnych dla wydania opinii biegłego.
4. Na postanowienia, o których mowa w ust. 3, przysługuje zażalenie do prokuratora właściwego do sprawowania nadzoru nad postępowaniem prowadzonym przez Policję, co wynika z przepisu art. 626a k.p.k.

Rozdział 5

Przesłuchanie świadka

§ 25.

1. Jeżeli podczas przesłuchania policjant stwierdzi niebezpieczeństwo niemożności przesłuchania świadka na rozprawie, niezwłocznie po zakończeniu czynności zwraca się do prokuratora prowadzącego lub nadzorującego postępowanie pisemnie lub w innej formie uzgodnionej przez kierownika jednostki Policji i kierownika nadzorującej prokuratury, o wystąpienie do sądu z wnioskiem o przesłuchanie.
2. Jeżeli podczas przesłuchania policjant poweźmie wątpliwości, o których mowa w art. 192 § 2 k.p.k., przerywa przesłuchanie świadka, czyniąc o tym wzmiankę w protokole i zwraca się do prokuratora z wnioskiem o zarządzenie przesłuchania przy udziale biegłego lekarza lub psychologa.
3. Wniosek, w którym mowa w ust. 2, powinien zawierać określenie sprawy i osoby, której dotyczy oraz wskazanie okoliczności faktycznych uzasadniających wnioskowaną czynność.

§ 26.

Przed pierwszym przesłuchaniem policjant poucza świadka o jego uprawnieniach i obowiązkach określonych w art. 177–192a oraz dostępnych środkach ochrony i pomocy dla świadka oraz osób mu najbliższych, o których mowa w ustawie z dnia 28 listopada 2014 r. o ochronie i pomocy dla pokrzywdzonego i świadka (Dz. U. z 2015 r. poz. 21).

§ 27.

Przed lub podczas przesłuchania świadka policjant sprawdza, czy:

- 1) nie występują przeszkody wynikające z art. 178 i 178a k.p.k. albo okoliczności, o których mowa w art. 179 lub 180 k.p.k.;
- 2) nie zachodzi potrzeba zachowania w tajemnicy danych umożliwiających ujawnienie tożsamości świadka i wystąpienia z wnioskiem do prokuratora o wydanie postanowienia, o którym mowa w art. 184 § 1 k.p.k., a także zastosowania trybu określonego w rozporządzeniu Ministra Sprawiedliwości z dnia 18 czerwca 2003 r. w sprawie postępowania o zachowanie w tajemnicy okoliczności umożliwiających ujawnienie tożsamości świadka oraz sposobu postępowania z protokołami zeznań tego świadka (Dz. U. Nr 108, poz. 1024);
- 3) nie zachodzi potrzeba stosowania środków ochrony i pomocy dla świadka oraz osób mu najbliższych, związku z istnieniem zagrożenia dla ich życia lub zdrowia.

§ 28.

1. Przy wszystkich czynnościach z udziałem świadka, należy przestrzegać procedur zapewniających zachowanie w tajemnicy miejsce jego zamieszkania lub miejsce pracy, w szczególności pytania zadawane świadkowi nie mogą zmierzać do ujawnienia tych miejsc, chyba że ma to znaczenie dla rozstrzygnięcia sprawy. Szczegółowy sposób postępowania z tymi danymi określają przepisy art. 148 § 2a–2c k.p.k.
2. Mając na uwadze przepis art. 148 § 2b k.p.k., należy każdorazowo rozważać potrzebę zamieszczenia w postanowieniach, zarządzeniach, protokołach i innych dokumentach danych dotyczących miejsca zamieszkania lub miejsca pracy świadka i pokrzywdzonego.
3. Przy wszystkich czynnościach z udziałem świadka, o którym mowa w art. 184 § 1 k.p.k., należy ze szczególną starannością przestrzegać procedur zapewniających zachowanie w tajemnicy wizerunku, głosu, danych osobowych oraz innych informacji lub okoliczności, które mogłyby umożliwić ujawnienie jego tożsamości osobom nieupoważnionym. Do przesłuchania tego świadka ma zastosowanie przepis art. 184 § 3 k.p.k.

§ 29.

1. Policjant odnotowuje w protokole przesłuchania decyzję świadka co do składania lub odmowy składania zeznań na podstawie art. 182 k.p.k. Prawo świadka, o którym mowa w art. 182 k.p.k., przysługuje tylko w takim zakresie, w jakim zeznania te miałyby dotyczyć podejrzanego będącego osobą najbliższą dla świadka i wskazanego przez świadka w oświadczeniu o korzystaniu z prawa odmowy zeznań.
2. Policjant odnotowuje w protokole przesłuchania uchylenie się świadka na podstawie art. 183 § 1 k.p.k. od odpowiedzi na pytania. Z gwarancji przewidzianej w art. 183 § 1 k.p.k. może korzystać także osoba najbliższa, która uprawniona jest do odmowy zeznań na podstawie art. 182 k.p.k., ale z tego prawa nie korzysta.
3. Jeżeli świadek wnosi o zwolnienie go od zeznania w całości lub od odpowiedzi na konkretne pytania na podstawie art. 185 k.p.k., wniosek złożony ustnie należy odnotować w protokole przesłuchania wraz z decyzją dotyczącą zwolnienia. Wniosek złożony na piśmie dołącza się do protokołu przesłuchania, a w treści protokołu przesłuchania należy umieścić adnotację o decyzji dotyczącej przedmiotowego zwolnienia.

§ 30.

W sprawach o przestępstwa, o których mowa w art. 185a § 1, 185b § 1 i 185c § 1 k.p.k., Policja zwraca się do prokuratora prowadzącego lub nadzorującego postępowanie pisemnie lub w innej formie uzgodnionej przez kierownika jednostki Policji i kierownika nadzorującej prokuratury, o wystąpienie do sądu z wnioskiem o przesłuchanie w trybie pilnym pokrzywdzonego lub świadka. Policja występuje do prokuratora także w przypadku potrzeby dokonania w tych sprawach okazania lub konfrontacji.

Rozdział 6

Przedstawienie zarzutów i przesłuchanie podejrzanego

§ 31.

Przed podjęciem decyzji o przesłuchaniu osoby podejrzanego w charakterze podejrzanego lub przed wydaniem postanowienia o przedstawieniu zarzutów policjant obowiązany jest:

- 1) przeprowadzić analizę materiału dowodowego pod kątem prawdopodobieństwa popełnienia przestępstwa przez określoną osobę;
- 2) ustalić, czy nie zachodzą okoliczności wykluczające ściganie, przestępność lub karalność czynu, określone w art. 17 § 1 k.p.k.;
- 3) ocenić, czy w celu koncentracji czynności dotyczących bezpośrednio osoby podejrzanego, nie zachodzi konieczność zmiany kolejności czynności w planie postępowania;
- 4) rozważyć, czy nie zachodzi potrzeba zatrzymania osoby podejrzanego (art. 247 k.p.k.), zastosowania środka zapobiegawczego, przeprowadzenia przeszukania, zatrzymania rzeczy lub danych informatycznych, tymczasowego zajęcia mienia ruchomego i w razie konieczności – wystąpić do prokuratora z wnioskiem o wydanie stosownych postanowień;
- 5) sformułować zarzut, który powinien spełniać wymogi określone w art. 313 § 2 k.p.k.

§ 32.

Wydanie postanowienia o przedstawieniu zarzutów obejmuje jego sporządzenie, niezwłoczne ogłoszenie i przesłuchanie podejrzanego.

§ 33.

1. W sprawach, o które prowadzi się śledztwo wydaje się postanowienie o przedstawieniu, zmianie lub uzupełnieniu zarzutów.
2. W sprawach, o które prowadzi się dochodzenie, z zastrzeżeniem ust. 3 i 4, treść zarzutów oraz ich zmianę lub uzupełnienie policjant wpisuje do protokołu przesłuchania podejrzanego.
3. Wydanie postanowienia o przedstawieniu zarzutów w dochodzeniu jest konieczne, gdy podejrzanym jest tymczasowo aresztowany (art. 325g § 1 k.p.k.) lub nie włada w wystarczającym stopniu językiem polskim, z zachowaniem wymogu określonego w art. 72 § 3 k.p.k.
4. W sytuacjach, o których mowa w ust. 2 i 3, kopię protokołu pierwszego przesłuchania podejrzanego albo kopię postanowienia o przedstawieniu zarzutów wraz z kopią postanowienia o wszczęciu dochodzenia należy przekazać prokuratorowi właściwemu do sprawowania nadzoru nad dochodzeniem, chyba że właściwy komendant Policji ustali z tym prokuratorem inny sposób informowania go o wydaniu postanowienia o przedstawieniu zarzutów we wszczętych przez Policję dochodzeniach.
5. Postanowienie o przedstawieniu zarzutów sporządza się również w przypadku niemożności ogłoszenia go z przyczyn leżących po stronie osoby podejrzanego i zachodzenia przesłanek do wydania postanowienia o zawieszeniu postępowania z uwagi na ukrywanie się tej osoby.

§ 34.

1. Jeżeli z materiału dowodowego wynika, że podejrzanym dopuścił się dwu lub więcej przestępstw, należy w jednym postanowieniu o przedstawieniu zarzutów podać wszystkie czyny przestępne lub umieścić treść wszystkich zarzutów w protokole przesłuchania podejrzanego.
2. W przypadku, gdy podejrzanym jednym czynem naruszył kilka przepisów ustawy, w kwalifikacji prawnej podaje się wszystkie naruszone przepisy.

§ 35.

1. Jeżeli w wyniku przeprowadzanych czynności dowodowych ustalono, że podejrzanym oprócz czynu, który mu już zarzucono, dopuścił się innego czynu lub czynów, należy wpisać treść zarzutów w tym zakresie do protokołu kolejnego przesłuchania podejrzanego lub sporządzić postanowienie o uzupełnieniu zarzutów, jeżeli w tej formie uprzednio ogłaszano podejrzanemu zarzut.
2. W przypadku, gdy w wyniku przeprowadzonych i udokumentowanych czynności dowodowych ustalono, że podejrzanemu należy zarzucić:
 - 1) ten sam czyn, ale w zmienionej w istotny sposób postaci, w szczególności w wyniku zmiany czasu, miejsca, sposobu popełnienia czynu oraz jego skutków, zwłaszcza wysokości powstałej lub grożącej szkody,
 - 2) ten sam czyn, ale zakwalifikowany z surowszego lub łagodniejszego przepisu (co pozostaje w bezpośrednim związku z wysokością grożącej kary, zagrożeniem środkami karnymi, możliwością stosowania nadzwyczajnego złagodzenia lub obostrzenia kary, korzystania z warunkowego zawieszenia wykonania kary lub warunkowego zwolnienia) – należy wpisać treść zmienionego zarzutu do protokołu kolejnego przesłuchania podejrzanego lub sporządzić postanowienie o zmianie zarzutów, jeżeli w tej formie uprzednio ogłaszano podejrzanemu zarzut.

§ 36.

Pouczenie podejrzanego o uprawnieniach, o których mowa w art. 313 § 3 k.p.k. oraz oświadczenie podejrzanego dokumentuje się odpowiednią wzmianką w postanowieniu o przedstawieniu zarzutów lub w protokole przesłuchania podejrzanego, jeżeli treść zarzutów wpisano do protokołu przesłuchania.

§ 37.

1. Potwierdzeniem ogłoszenia postanowienia o przedstawieniu zarzutów oraz pouczenia podejrzanego o prawie żądania podania ustnie podstaw zarzutów, a także o prawie żądania sporządzenia uzasadnienia tego postanowienia jest podpis podejrzanego z zaznaczeniem daty. O odmowie złożenia podpisu lub przeszkodzie w jego złożeniu należy sporządzić adnotację w postanowieniu o przedstawieniu zarzutów lub w protokole przesłuchania podejrzanego, jeżeli treść zarzutów wpisano do protokołu przesłuchania.
2. Wzmiankę o zgłoszeniu przez podejrzanego lub jego obrońcę żądań, o których mowa w ust. 1, zamieszcza się w postanowieniu o przedstawieniu zarzutów lub w protokole przesłuchania podejrzanego, jeżeli treść zarzutów wpisano do tego protokołu.
3. Fakt ustnego poinformowania podejrzanego o treści zarzutów należy udokumentować w protokole przesłuchania podejrzanego.
4. W uzasadnieniu postanowienia o przedstawieniu zarzutów należy w szczególności wskazać, jakie fakty i dowody zostały przyjęte za podstawę zarzutów. W uzasadnieniu zarzutów można pominąć te okoliczności i dowody, których przedwczesne ujawnienie podejrzanemu nie byłoby wskazane ze względu na potrzebę zabezpieczenia prawidłowego toku postępowania lub ochronę ważnego interesu państwa, jeżeli ich wskazanie nie jest niezbędne dla wykazania zasadności zarzutów.
5. Uzasadnienie postanowienia o przedstawieniu zarzutów doręcza się podejrzanemu i jego obrońcy, jeżeli został ustanowiony, w terminie 14 dni od zgłoszonego przez podejrzanego żądania.
6. Uzasadnienie postanowienia o przedstawieniu zarzutów sporządza się w trzech jednobrzmiących egzemplarzach, jeżeli ma być doręczone podejrzanemu i obrońcy. Podejrzany i obrońca potwierdzają podpisem odbiór lub przyjęcie do wiadomości treści uzasadnienia, a gdy nie chcą potwierdzić – czyni się stosowną wzmiankę na oryginale uzasadnienia, chyba że nastąpiło doręczenie w trybie określonym w rozdziale 15 k.p.k.
7. Wskazówki wymienione w ust. 1–6 stosuje się odpowiednio do postanowienia o uzupełnieniu lub o zmianie przedstawionych zarzutów.

§ 38.

Jeżeli zachowanie podejrzanego podczas przesłuchania nasuwa uzasadnioną wątpliwość co do jego poczytalności, a kontynuowanie czynności mogłoby skutkować możliwością podniesienia uzasadnionego zarzutu naruszenia praw podejrzanego – policjant przerywa przesłuchanie, dokumentując w protokole powód przerwania czynności i przekazuje akta postępowania przygotowawczego prokuratorowi, wnosząc o powołanie dwóch biegłych lekarzy psychiatrów.

§ 39.

1. Niewyrażenie przez policjanta zgody na złożenie przez podejrzanego wyjaśnień na piśmie, na podstawie art. 176 § 2 k.p.k., może nastąpić w szczególności, gdy istnieje konieczność doprowadzenia podejrzanego do sądu z wnioskiem o zastosowanie tymczasowego aresztowania, a zachodzi obawa upływu 48 godzin zatrzymania. Zarówno żądanie jak i odmowę, z podaniem jej przyczyn, należy umieścić w protokole przesłuchania. Odmowa nie wymaga postanowienia i nie podlega zaskarżeniu.
2. Jeśli w toku przesłuchania podejrzany przekazuje przesłuchującemu policjantowi wcześniej przygotowaną wersję wyjaśnień na piśmie, należy dołączyć ją do akt postępowania przygotowawczego. Pismo to nie stanowi załącznika do protokołu przesłuchania, o którym mowa w art. 176 § 4 k.p.k.

Rozdział 7

Gromadzenie danych o podejrzanym

§ 40.

1. Ustalanie o podejrzanym danych, o których mowa w art. 213 § 1, 2 i 2a k.p.k., należy rozpocząć niezwłocznie po wydaniu w stosunku do niego postanowienia o przedstawieniu zarzutów albo po postawieniu mu zarzutu bez wydania takiego postanowienia w związku z przystąpieniem do przesłuchania w charakterze podejrzanego.
2. W ramach gromadzenia danych o podejrzanym, o których mowa w art. 213 § 1 k.p.k., należy ustalić rodzaj majątku ruchomego i nieruchomego podejrzanego, a w razie możliwości rodzaj i wielkość zobowiązań na rzecz innych osób, instytucji lub przedsiębiorców, w szczególności z tytułu alimentów, rent, pożyczek, kredytów, należności podatkowych lub ubezpieczeniowych. Informacje należy uzyskiwać od podejrzanego, występować do prokuratora o pomoc w ustaleniach lub korzystać z innych dostępnych dla Policji źródeł informacji.
3. W przypadku rozstrzygania kwestii zastosowania środka zapobiegawczego policjant powinien uzyskać dane o podejrzanym, o których mowa w art. 213 § 1 k.p.k., przed podjęciem decyzji w przedmiocie zastosowania środka zapobiegawczego; w miarę możliwości niezwłocznie po przedstawieniu zarzutu.

4. Jeżeli podejrzanym jest nieletni albo jeżeli karalność czynu zależy od wieku pokrzywdzonego, do akt sprawy załącza się wyciąg z dowodu osobistego, z paszportu lub z aktu urodzenia podejrzanego albo pokrzywdzonego. Dla potwierdzenia daty urodzenia można też posiłkować się danymi z Powszechnego Elektronicznego Systemu Ewidencji Ludności (PESEL) lub z ewidencji wydanych i unieważnionych dowodów osobistych. Zalecenie wskazane w § 18 ust. 2 stosuje się odpowiednio. W odniesieniu do cudzoziemca ma odpowiednie zastosowanie zalecenie wskazane w § 18 ust. 3.
5. Jeśli w odniesieniu do podejrzanego pomimo zastosowania trybu, o którym mowa w § 18 ust. 2, nadal istnieją wątpliwości co do jego tożsamości, należy przeprowadzić wywiad daktyloskopijny w sposób określony w odrębnych przepisach w sprawie prowadzenia centralnego zbioru informacji o nazwie "Centralna Registratura Daktyloskopijna", zwanego dalej "CRD" oraz zbiorze danych zawierającym informacje o wynikach analizy kwasu deoksyrybonukleinowego (DNA), zwanego dalej "zbiorem danych DNA".

§ 41.

Jeżeli brak jest przesłanek do obowiązkowego przeprowadzenia wywiadu środowiskowego na podstawie art. 214 § 1 k.p.k., policjant występuje do prokuratora o zarządzenie wywiadu środowiskowego, gdy uzna, że nie są wystarczające dane osobopoznawcze zebrane zgodnie z art. 213 k.p.k.

Rozdział 8 Oględziny miejsca, osoby i rzeczy

§ 42.

1. Celem oględzin jest ujawnienie i zabezpieczenie śladów przestępstwa lub ich nośników znajdujących się na miejscu zdarzenia, osobie lub rzeczy mogących mieć związek z przestępstwem, które mogą służyć jako źródła dowodowe w toku postępowania.
2. Oględziny miejsca zdarzenia polegają na dokonaniu czynności taktycznych i techniczno-kryminalistycznych zmierzających do poznania przebiegu zdarzenia, przeprowadzanych w sposób planowy, z uwzględnieniem właściwości obszaru (przestrzeni zamkniętej lub otwartej) oraz klasyfikacji różnych grup śladów przestępstwa lub ich nośników albo rzeczy, ich położenia, właściwości, stanu i cech indywidualnych.

§ 43.

1. Oględzin, poza wypadkami niecierpiącymi zwłoki, powinien dokonywać policjant prowadzący postępowanie, chyba że oględzin dokonuje prokurator.
2. O potrzebie dokonania oględzin decyduje policjant prowadzący postępowanie lub realizujący czynności niecierpiące zwłoki, chyba że decyzję podejmie prokurator.
3. Jeżeli policjant uzna, że na miejscu zdarzenia nie ma możliwości ujawnienia i zabezpieczenia śladów przestępstwa lub ich nośników, odstępuje od dokonania oględzin miejsca, dokumentując przyczynę odstąpienia w notatce urzędowej oraz zapisuje opis podany ustnie przez osobę zawiadamiającą w protokole, o którym mowa w art. 304a k.p.k. lub w protokole przesłuchania świadka.
4. W wypadkach, w których policjant dokonujący oględzin uzna, że samodzielnie nie ma możliwości ujawnienia i zabezpieczenia śladów przestępstwa, do udziału w oględzinach wzywa osobę, o której mowa w art. 205 § 1 k.p.k., zwaną dalej "specjalistą".
5. Nie wzywa się specjalisty, jeżeli można zasadnie przypuszczać, że ujawnione zostaną jedynie nośniki śladów przestępstwa, których zabezpieczenie polega na przemieszczeniu nośnika z miejsca dokonywania oględzin. Należy wówczas odpowiednio zastosować § 46 ust. 7 zdanie drugie i trzecie.

§ 44.

Podczas organizowania i przeprowadzania oględzin miejsca zdarzenia o skomplikowanym stanie faktycznym mają zastosowanie "Procedury postępowania Policji podczas organizowania i przeprowadzania oględzin miejsca przestępstwa", stanowiące załącznik do pisma Komendanta Głównego Policji nr Ad-1078/2001 z dnia 7 sierpnia 2001 r. oraz "Metodyka prowadzenia oględzin miejsc przestępstw o charakterze terrorystycznym i katastrof oraz identyfikacji ciał ofiar" stanowiąca załącznik do pisma Zastępcy Komendanta Głównego Policji Aom-1369/2012 z dnia 24 października 2012 r.

§ 45.

1. Z oględzin sporządza się protokół oraz w miarę potrzeby odpowiednią dokumentację techniczną i niezbędną dokumentację dodatkową, która może być sporządzona tylko podczas oględzin miejsca.
2. W toku oględzin dokumentuje się w protokole zastany stan miejsca, osoby lub rzeczy, opisując umiejscowienie ujawnionych śladów przestępstwa, ich nośników oraz rzeczy mogących mieć związek z przestępstwem. Ujawnione ślady przestępstwa, ich nośniki oraz rzeczy oznacza się kolejno numerami od 1, stosując cyfry arabskie, a w przypadku śladów przestępstwa ujawnionych i zabezpieczonych z przedmiotu (nośnika śladu) wprowadza się oznaczenie tych śladów jako numer zabezpieczonego nośnika oraz kolejną wielką literę alfabetu łacińskiego

rozpoczynając od A (np. 2A). W przypadku oględzin miejsca znalezienia zwłok ludzkich nie oznacza się zwłok numerem, a jedynie opisuje się w protokole ich umiejscowienie. Jeżeli znaleziono więcej niż jedne zwłoki ludzkie lub gdy w wyniku zdarzenia zwłoki zostały rozkawałkowane, oznacza się zwłoki lub ich części kolejnymi literami alfabetu łaćńskiego.

3. W toku oględzin można dokonywać przesłuchań lub innych czynności. Przebieg takiej czynności utrwała się w protokole oględzin.
4. Jeżeli oględziny utrwalane są w sposób określony w art. 147 k.p.k., opis przebiegu oględzin w protokole ogranicza się do opisu sposobu ujawniania i zabezpieczenia śladów przestępstwa, ich nośników lub rzeczy. Jeżeli podczas oględzin wykonano zdjęcia ogólnoorientacyjne, sytuacyjne lub szczegółowe opis przebiegu oględzin można ograniczyć do opisu sposobu ujawniania i zabezpieczenia śladów przestępstwa, ich nośników oraz rzeczy.
5. Podczas sporządzania protokołu oględzin policjant obowiązany jest przestrzegać następujących zasad:
 - 1) protokół sporządza się podczas dokonywania oględzin;
 - 2) jeżeli protokół jest nieczytelny należy sporządzić jego odpis oraz wraz z oryginałem dołączyć do akt postępowania;
 - 3) jeżeli podczas oględzin miejsca nie ma możliwości prawidłowego sporządzenia protokołu (np. ze względu na warunki atmosferyczne), spisuje się go po dokonaniu czynności, na podstawie zapisków i notatek dokonywanych podczas oględzin oraz dokumentacji technicznej, które stanowią załącznik do protokołu. W protokole należy opisać przyczynę odstąpienia od sporządzenia protokołu podczas oględzin;
 - 4) w treści protokołu należy używać ujednoliconego nazewnictwa, unikać używania wyrazów wieloznacznych lub niezrozumiałych;
 - 5) w protokole nie zamieszcza się wniosków lub przypuszczeń innych niż właściwe dla opinii biegłego;
 - 6) protokół należy sporządzać pismem czytelnym, wykonywane podczas oględzin czynności opisywać przyjmując formę nieosobową dokonaną, a stan miejsca poddanego oględzinom określać w czasie teraźniejszym;
 - 7) wszystkie pola protokołu muszą być wypełnione lub zakreślone.
6. O rodzaju dokumentacji technicznej sporządzanej podczas oględzin decyduje policjant albo prokurator dokonujący oględzin.
7. Dokumentację techniczną załączaną do protokołu oględzin stanowią:
 - 1) szkice ogólne, szczegółowe i specjalne, uwzględniające najistotniejsze dane;
 - 2) zdjęcia ogólnoorientacyjne, sytuacyjne i szczegółowe, przedstawiające miejsce, osobę lub rzecz poddane oględzinom oraz ujawnione ślady przestępstwa, ich nośniki lub rzeczy albo nośniki zawierające nagrania zapisu obrazu lub dźwięku.
8. Dodatkowa dokumentacja z oględzin miejsca powinna zawierać w szczególności:
 - 1) wykaz osób uczestniczących w oględzinach, z określeniem ich indywidualnych zadań oraz czasu wejścia i opuszczenia miejsca oględzin, a także opis wymuszonych wejść na obszar oględzin osób, o których mowa w § 47 ust. 1 pkt 6, poza policjantami uczestniczącymi w oględzinach;
 - 2) wstępne informacje o obszarze lub obiekcie oględzin oraz zdarzeniach, jakie zaistniały przed rozpoczęciem oględzin, w tym o przyrządach do ratowania życia lub zdrowia użytych podczas udzielania pomocy medycznej albo do ratowania mienia.

§ 46.

1. Ujawniane w toku oględzin ślady przestępstwa, ich nośniki oraz rzeczy mogące mieć związek z przestępstwem, zwane dalej "materiałem dowodowym" specjalista zabezpiecza w celu zachowania ich wartości dowodowej. Specjalista nie dokonuje zabezpieczenia zwłok ludzkich ani zwierzęcych.
2. Materiał dowodowy podlega ochronie przed:
 - 1) zniszczeniem lub zmianą cech identyfikacyjnych, w szczególności poprzez zatarcie śladów;
 - 2) wprowadzeniem materiału przypadkowego, w szczególności śladów pozostawionych przez osoby uczestniczące w oględzinach, a także przeniesieniem materiału z innego miejsca albo rzeczy;
 - 3) kontaktem z innym materiałem dowodowym, w tym doprowadzeniem do kontaktu bezpośredniego (np. kontaktu odzieży zabezpieczonej od pokrzywdzonego i od osoby podejrzananej przez składowanie odzieży razem bez zabezpieczenia) albo pośredniego (np. przez jednoczesne przesłuchiwanie kilku osób w tym samym pomieszczeniu lub przewożenie ich tym samym pojazdem przed zabezpieczeniem ich odzieży).
3. Ochronianie materiału dowodowego przed zanieczyszczeniem podczas oględzin miejsca zdarzenia należy rozpocząć od chwili podjęcia pierwszych czynności służbowych, kontynuować podczas oględzin oraz zbierania i zabezpieczania dowodów. Należy używać odzieży ochronnej i środków ochronnych oraz stosować techniki pakowania materiału dowodowego określone w przepisach dotyczących postępowania z dowodami rzeczowymi stanowiącymi przedmiot badań w laboratoriach kryminalistycznych Policji.
4. Materiał dowodowy składa się w odpowiednich warunkach gwarantujących jego ochronę przed uszkodzeniem lub zniszczeniem, w szczególności zabronione jest dotykanie bez ochrony materiału dowodowego, w celu zapewnienia przekazania go do badań kryminalistycznych w stanie niezmiennym, z uwzględnieniem przepisu art. 207 § 2 k.p.k.
5. W razie prawdopodobieństwa wprowadzenia do materiału dowodowego innego materiału, pobiera się materiał kontrolny lub materiał do eliminacji.

6. Po zabezpieczeniu procesowym ujawnionego materiału dowodowego specjalista zabezpiecza go pod względem techniczno-kryminalistycznym i przekazuje policjantowi dokonującemu oględzin, a jeżeli oględzin dokonywał prokurator – prokuratorowi.
7. W razie braku możliwości dokonania prawidłowego zabezpieczenia techniczno-kryminalistycznego ujawnionego śladu przestępstwa lub jego nośnika albo ujawnienia i zabezpieczenia śladu przestępstwa z nośnika zgodnie z wymogami technicznymi, specjalista przemieszcza ślad przestępstwa lub jego nośnik w miejsce, w którym będzie możliwość dokonania prawidłowego jego zabezpieczenia. Przemieszczenie śladu przestępstwa lub jego nośnika dokumentuje się w protokole oględzin. Zabezpieczenia śladu przestępstwa lub jego nośnika albo ujawnienia i zabezpieczenia śladu przestępstwa z nośnika specjalista dokonuje niezwłocznie po ustaniu przyczyny odstąpienia podczas oględzin, po czym ślad przestępstwa lub jego nośnik za pokwitowaniem przekazuje do komórki organizacyjnej Policji prowadzącej postępowanie albo prokuratorowi, jeśli prokurator dokonywał oględzin.

§ 47.

1. Zadaniem policjanta, który pierwszy przybył na miejsce zdarzenia, po zapewnieniu bezpieczeństwa sobie i innym osobom biorącym udział w czynnościach zabezpieczenia miejsca zdarzenia, jest:
 - 1) podjęcie działań mających na celu ratowanie życia i zdrowia ludzi oraz ograniczenie ewentualnych zagrożeń dla otoczenia;
 - 2) poinformowanie służby dyżurnej Policji o najistotniejszych ustaleniach, a także o potrzebie wsparcia i o ewentualnych zagrożeniach;
 - 3) dążenie do ograniczenia negatywnych skutków warunków mogących mieć wpływ na zniszczenie, zmianę cech identyfikacyjnych lub wartości dowodowej mogących wystąpić śladów przestępstwa oraz ocena ryzyka nanieśnięcia zanieczyszczeń na miejsce zdarzenia; jeżeli takie zagrożenie istnieje, należy szczegółowo udokumentować źródło zanieczyszczeń;
 - 4) wyznaczenie i zabezpieczenie obszaru, na którym mogą wystąpić ślady przestępstwa, zwanego dalej "obszarem oględzin";
 - 5) dążenie, aby przedstawiciele organów państwowych lub samorządowych, innych służb, inspekcji lub instytucji i mediów oraz jakiegokolwiek inne osoby, poza prowadzącymi akcję ratowniczą, nie wchodziły na obszar oględzin;
 - 6) spisanie danych osobowych (imię, nazwisko, adres miejsca zamieszkania, ewentualnie numer telefonu) osób zastanych na obszarze oględzin lub wchodzących na ten obszar, ze wskazaniem czasu i przyczyny obecności albo celu przybycia oraz czasu opuszczenia obszaru, przy czym od osób prowadzących akcję ratowniczą odbiera się dane ustnie, a w przypadku gdy utrudniałoby to prowadzoną przez nich akcję, można ograniczyć się do spisania rodzaju i numerów rejestracyjnych albo taktycznych pojazdów, którymi przybyli.
2. Ewidencję, o której mowa w ust. 1 pkt 6, prowadzi się do czasu zakończenia badania miejsca zdarzenia.
3. Po przybyciu na miejsce zdarzenia policjantów, o których mowa w § 49, policjant kierujący zabezpieczeniem obszaru oględzin zdaje im relację z dotychczasowych ustaleń i przebiegu zabezpieczenia tego miejsca, fakt ten odnotowując w notatce urzędowej z podaniem czasu przekazania miejsca oględzin oraz osoby, której miejsce przekazał, a następnie, gdy kierujący czynnościami uzna to za konieczne, pozostaje do jego dyspozycji.

§ 48.

1. O ujawnieniu zdarzenia i o podjętych czynnościach dyżurny jednostki Policji niezwłocznie powiadamia właściwego miejscowo prokuratora, w przypadku zdarzeń stanowiących przestępstwa, w odniesieniu do których właściwym do prowadzenia śledztwa jest prokurator.
2. Dyżurny jednostki Policji ustala, czy prokurator będzie obecny na miejscu zdarzenia, informując o tym policjantów, o których mowa w § 49. Jeżeli prokurator przybędzie na miejsce zdarzenia, prowadzący czynności przedstawia prokuratorowi okoliczności zdarzenia oraz informuje go o podjętych działaniach zmierzających do ratowania życia i zdrowia osób oraz ratowania mienia, a także o dokonanych ustaleniach.
3. Jeżeli prokurator podjął decyzję o osobistym dokonaniu oględzin lub ich kontynuowaniu bądź wykonaniu innych czynności, policjanci współdziałają z prokuratorem. Policjanci są obowiązani wykonywać polecenia prokuratora w zakresie przedsięwzięć zmierzających do zabezpieczenia miejsca zdarzenia oraz podejmowanych czynności, w tym techniczno-kryminalistycznych.
4. W razie odstąpienia przez prokuratora od przybycia na miejsce zdarzenia, policjant dokonujący uzgodnień z prokuratorem dokumentuje ten fakt w notatce urzędowej z podaniem sposobu i czasu powiadomienia oraz decyzji i poleceń wydanych przez prokuratora. Notatkę urzędową dołącza się do akt postępowania.

§ 49.

W zależności od właściwości miejsca zdarzenia oraz rodzaju przestępstwa, obszaru oględzin, liczby i rodzaju śladów przestępstwa mogących wystąpić na miejscu zdarzenia, oględziny dokonywane są przez policjantów służby kryminalnej, służby śledczej lub odpowiedniej komórki służby prewencyjnej, jeżeli oględzin nie dokonuje osobiście prokurator.

§ 50.

W toku oględzin miejsca zdarzenia przestrzeń poddawana oględzinom określa policjant wykonujący tę czynność, uwzględniając rodzaj przestępstwa i wstępnie ustalony lub domniemany sposób jego popełnienia, chyba że określi ją prokurator.

§ 51.

1. Do czynności na miejscu zdarzenia należą w szczególności:
 - 1) ujawnienie materiału dowodowego oraz oznaczenie kolejnymi numerami śladów przestępstwa lub nośników śladów oraz rzeczy mogących mieć związek z przestępstwem;
 - 2) fotograficzne utrwalenie wyglądu miejsca zdarzenia, sporządzenie szkiców i wykonanie pomiarów w celu utrwalenia umiejscowienia materiału dowodowego;
 - 3) zabezpieczenie materiału dowodowego za pomocą sprzętu technicznego i odpowiednich środków fizykochemicznych;
 - 4) procesowe udokumentowanie zabezpieczenia materiału dowodowego poprzez dokładne opisanie w protokole oględzin:
 - a) miejsca ujawnienia materiału dowodowego, a także odległości, w jakich znajdował się w stosunku do stałych punktów odniesienia,
 - b) nośnika śladu przestępstwa bądź podłoża, na którym ślad lub nośnik śladu ujawniono, w tym jego właściwości,
 - c) charakterystyki śladu przestępstwa, a w przypadku nośnika lub rzeczy – rodzaju, wymiarów, materiału, koloru i cech szczególnych,
 - d) metody, jaką ślad przestępstwa został ujawniony,
 - e) numeracji materiału dowodowego, która musi być zgodna z numeracją na dokumentacji fotograficznej oraz szkicu,
 - f) sposobu, w jaki materiał dowodowy został zabezpieczony.
2. Przed przystąpieniem do przemieszczania i zabezpieczania materiału dowodowego należy sporządzić szkice ukazujące wzajemne położenie śladów przestępstwa lub nośników śladów oraz rzeczy mogących mieć związek z przestępstwem. Kierujący oględzinami określa, jak szczegółowe mają być szkice niezbędne dla udokumentowania stanu obszaru oględzin.
3. W przypadkach przestępstw, których skutkiem jest śmierć osoby, odrębny protokół oględzin zwłok sporządza się, jeżeli w oględzinach uczestniczy biegły lekarz.
4. Za prowadzenie całości dokumentacji z oględzin miejsca zdarzenia, w szczególności za jej sporządzanie zgodnie z wymaganiami procedury karnej i przyjętymi zasadami prowadzenia oględzin oraz za jej gromadzenie odpowiada dokonujący oględzin, a jeśli powołano zespół do przeprowadzenia oględzin – kierujący tym zespołem.

§ 52.

1. Jeżeli w toku oględzin miejsca zdarzenia użyto psa służbowego, należy tę czynność traktować jako część składową oględzin i uczynić o tym stosowny zapis w protokole oględzin, wpisując miejsce i czas nawęszania.
2. Z użycia w toku oględzin psa służbowego i z wyników jego pracy, przewodnik sporządza notatkę służbową, a jeżeli zachodzi potrzeba – szkic ścieżki, po której pies prowadził od miejsca rozpoczęcia do zakończenia tropienia. Wzór notatki określają przepisy w sprawie metod i form wykonywania zadań z użyciem psów służbowych. Jeżeli przewodnik psa odstąpił od użycia psa służbowego, sporządza notatkę służbową, w której dokumentuje przyczynę podjęcia takiej decyzji. Notatkę i szkic, jeżeli został sporządzony, załącza się do protokołu oględzin.

§ 53.

1. W wypadku dokonywania oględzin na obszarze otwartym w nocy, we mgle, podczas opadów, w razie konieczności zapewnienia możliwości powtórnego przeprowadzenia czynności, należy zabezpieczyć obszar oględzin przed dostępem osób postronnych oraz w miarę możliwości przed niekorzystnym wpływem czynników atmosferycznych i ponowić oględziny w lepszych warunkach.
2. Prowadzący oględziny albo kierujący zespołem powołanym do ich przeprowadzenia bezpośrednio po wykonaniu wszystkich czynności wchodzących w zakres oględzin, przed podjęciem decyzji o opuszczeniu obszaru oględzin dokonuje kontrolnego przeglądu tego obszaru, w celu sprawdzenia, czy podczas gromadzenia materiału dowodowego nie pominięto śladów przestępstwa lub ich nośników. W przypadku stwierdzenia, że pominięto ślady przestępstwa lub ich nośniki, dokonuje się oględzin uzupełniających.
3. Prowadzący oględziny albo kierujący zespołem powołanym do ich przeprowadzenia jest odpowiedzialny za usunięcie opakowań i przedmiotów jednorazowego użytku pozostawionych na obszarze oględzin przez osoby dokonujące czynności.
4. Prowadzący oględziny albo kierujący zespołem powołanym do ich przeprowadzenia wspólnie ze specjalistą lub biegłym, jeżeli oględziny dokonywane są z ich udziałem, może ustalić sposób wykorzystania materiału dowodowego poprzez określenie możliwości prowadzenia specjalistycznych badań kryminalistycznych – ze wskazaniem rodzajów specjalności biegłych, instytucji naukowych albo specjalistycznych. Ustalenia te można udokumentować w notatce urzędowej, którą dołącza się do akt kontrolnych postępowania.
5. Po zakończeniu czynności na miejscu zdarzenia prowadzący oględziny albo kierujący zespołem powołanym do ich przeprowadzenia podejmuje decyzję co do dalszego sposobu dysponowania tym miejscem (pozostawienie
6. w dyspozycji prokuratury albo Policji, oddanie pod dozór lub przekazanie do użytkowania dysponentowi miejsca). Jeżeli prokurator odstąpił od przybycia na miejsce zdarzenia, ale wydał wytyczne co do sposobu realizacji czynności, prowadzący oględziny albo kierujący zespołem powołanym do ich przeprowadzenia przedstawia prokuratorowi relację z ich przebiegu i wyników, a następnie wykonuje wytyczne prokuratora co do sposobu dysponowania miejscem oględzin.

§ 54.

1. Jeżeli zachodzi podejrzenie przestępnego spowodowania śmierci policjant dokonuje oględzin zwłok jedynie na polecenie prokuratora w sytuacji, gdy zaniechanie natychmiastowego dokonania oględzin groziłoby utratą śladów lub dowodów przestępstwa. Oględziny zwłok dokonywane są z udziałem biegłego lekarza, w miarę możliwości specjalisty medycyny sądowej.
2. W sytuacji, gdy lekarz stwierdzający zgon jednoznacznie określi jego przyczynę jako naturalną, Policja – o ile została wezwana na miejsce ujawnienia zwłok – czynności własne ogranicza do umożliwienia realizacji zadań przez służby medyczne i podmioty dokonujące przewozu zwłok zgodnie z odrębnymi przepisami i nie dokonuje czynności w trybie przepisów k.p.k., chyba, że prokurator zawiadomiony o ujawnieniu zwłok poleci przeprowadzenie czynności, o których mowa w art. 308 § 1 k.p.k.
3. Jeżeli z ustaleń wynika, że zmarła osoba mogła być chora na chorobę zakaźną określoną w wykazie chorób zakaźnych i zakażeń lub inną chorobę nieobjętą wykazem, lecz powodującą obowiązek przymusowej hospitalizacji, oględzin zwłok na miejscu ich znalezienia nie przeprowadza się. Sposób postępowania ze zwłokami regulują odrębne przepisy.
4. Jeżeli oględzin zwłok dokonuje policjant, to dąży do uzyskania od lekarza wstępnych informacji dotyczących w szczególności:
 - 1) rozmieszczenia i nasilenia wczesnych i późnych znamion śmierci;
 - 2) reakcji tkanek w procesie ich obumierania;
 - 3) zanieczyszczeń powłok ciała, w szczególności kończyn, płynami ustrojowymi, wydzielinami i wydaliniami lub substancjami obcego pochodzenia;
 - 4) obecności owadów i stadium ich rozwoju;
 - 5) obrażeń ciała, z uwzględnieniem podziału na obrażenia powstałe za życia i po śmierci;
 - 6) czasu i przyczyny zgonu;
 - 7) w przypadku ujawnienia ran i obrażeń – przypuszczalnych narzędzi, którym je zadano.
5. Oględziny zwłok rozpoczyna się od udokumentowania stanu otoczenia w sposób wskazany w § 51 ust. 1 pkt 2. Następnie poprzez opis w protokole dokumentuje się ułożenie zwłok i ich wygląd. W dalszej kolejności dokumentuje się oględziny odzieży, w którą zwłoki są ubrane, opisując jej poszczególne części w takim porządku, w jakim znajdują się one na zwłokach lub odzieży, która znajduje się obok zwłok, uwzględniając ślady na odzieży lub jej uszkodzenia, a także przedmioty lub dokumenty znalezione przy lub na zwłokach. Rozebrania zwłok na miejscu ich ujawnienia może dokonać lekarz, jeśli uzna to za niezbędne.
6. Można rozebrać zwłoki podczas oględzin na miejscu ich znalezienia, jeżeli istnieje niebezpieczeństwo zniekształcenia lub zniszczenia śladów na odzieży podczas transportu zwłok do zakładu medycyny sądowej lub prosektorium.
7. Każdą część ubrania zdejmowaną ze zwłok podczas oględzin umieszcza się w odrębnym papierowym opakowaniu. Odzież wilgotną lub przedmioty, na których znajdują się lub mogą się znajdować ślady, w szczególności ślady biologiczne, należy wysuszyć w pomieszczeniu do tego przeznaczonym, spełniającym warunki do przechowywania lub suszenia. Zabronione jest suszenie w podwyższonej temperaturze odzieży lub innych przedmiotów, na których znajdują się lub mogą znajdować się ślady, a w szczególności ślady biologiczne. Zalecenia wskazane w § 46 ust. 2 stosuje się.
8. Podczas oględzin zwłok w przypadku ich rozebrania, należy ponownie udokumentować wygląd zwłok w sposób określony w § 51 ust. 1 pkt 2, z uwzględnieniem uszkodzeń ciała lub innych śladów, a także obejrzeć całą powierzchnię ciała, łącznie z otworami naturalnymi.
9. Jeżeli przeprowadzenie oględzin zwłok, o których mowa w ust. 1, jest niemożliwe lub znacznie utrudnione na miejscu ich znalezienia, przewozi się zwłoki do zakładu medycyny sądowej lub prosektorium. Przed zabraniem zwłok opisuje się ich ułożenie i sporządza dokumentację techniczną.
10. Jeżeli nie zaistniała żadna z przesłanek, o których mowa w ust. 6, warunkująca rozebranie zwłok na miejscu ich znalezienia, wówczas zwłoki rozbiera się w zakładzie medycyny sądowej lub prosektorium.
11. Jeżeli nie ustalono tożsamości zwłok, sporządza się ich szczegółowy rysopis, wykonuje fotografie zwłok lub ich szczątków, znaków szczególnych ciała oraz wszystkich ważnych dla celów identyfikacyjnych przedmiotów znalezionych przy zwłokach, a także wykonuje inne czynności umożliwiające identyfikację zwłok, w szczególności daktyloskopuje się zwłoki, zabezpiecza materiał do badań biologicznych.

§ 55.

1. Oględziny miejsca wzniesienia ognia przeprowadza się po zakończeniu akcji gaśniczej, ostygnięciu pogorzeliiska i zebraniu informacji o spalonym obiekcie – w razie potrzeby z udziałem biegłego.
2. W trakcie oględzin dąży się do ustalenia:
 - 1) miejsca wzniesienia ognia;
 - 2) materiału palnego;
 - 3) bezpośredniego źródła ciepła;
 - 4) przyczyny wzniesienia ognia;
 - 5) rodzaju i ilości zniszczonego lub uszkodzonego mienia.

§ 56.

1. Na miejscu wypadku drogowego czynności wykonują skierowani przez dyżurnego jednostki Policji policjanci komórek ruchu drogowego lub inni policjanci, zgodnie z przepisami określającymi postępowanie policjantów na miejscu zdarzenia drogowego.
2. Oględzin miejsca wypadku drogowego dokonują policjanci wyznaczeni do obsługi zdarzeń drogowych lub policjanci, o których mowa w § 49.
3. Jeżeli czynności wykonują policjanci, o których mowa w § 49, oględzin pojazdu dokonuje policjant komórki ruchu drogowego mający odpowiednie przeszkolenie specjalistyczne lub inny policjant z udziałem biegłego.
4. Jeżeli przeprowadzenie oględzin, o których mowa w ust. 3, nie jest możliwe z uwagi na brak udziału w nich uprawnionych osób, pojazdy uczestniczące w wypadku, po ich przemieszczeniu, przechowuje się w miejscu i warunkach zapewniających ich prawidłowe zabezpieczenie procesowe i techniczno-kryminalistyczne.

§ 57.

1. Oględziny na miejscu wypadku na szlaku kolejowym powinny być dostosowane do skutków, jakie wypadek spowodował. Czas trwania czynności nie powinien nadmiernie przedłużać wstrzymania ruchu kolejowego.
2. Przemieszczanie lub poruszanie zwłok lub ich części nie może być realizowane na potrzeby usprawnienia ruchu kolejowego.

§ 58.

1. Oględziny osoby obejmują ciało osoby żyjącej, a ich celem jest jej identyfikacja lub ujawnienie na ciele śladów zdarzenia, którego dotyczy postępowanie.
2. Oględziny ciała osoby będącej świadkiem przeprowadza się wyłącznie w celach dowodowych i za zgodą tej osoby. Zgoda świadka powinna być wyraźna i odnotowana w protokole oględzin.
3. Jeżeli karalność czynu zależy od stanu zdrowia świadka, który jest pokrzywdzonym, nie może on się sprzeciwić oględzinom.
4. Osoba podejrzana i podejrzani są zobowiązani poddać się oględzinom zewnętrznym ciała.
5. Podczas oględzin ciała obejrzeniu, ujawnieniu, zabezpieczeniu oraz opisaniu z uwzględnieniem umiejscowienia, kształtu i rozmiaru, a w razie potrzeby także utrwaleniu przy pomocy urządzeń, o których mowa w § 51 ust. 1 pkt 2, podlegają ślady w postaci:
 - 1) uszkodzeń ciała (w szczególności rany, oparzenia, zadrapania, blizny, guzy, podbiegnięcia krwawe, otarcia, deformacje i tatuaże);
 - 2) zabrudzeń, zamoczeń, okopceń, nadpaleń tkanek;
 - 3) innych śladów przestępstwa, dla których ciało osoby badanej i odzież są nośnikami.
6. Oględziny ciała przeprowadza się w razie potrzeby z udziałem lekarza wezwanego w charakterze biegłego. Lekarz biorący udział w oględzinach wydaje opinię co do przyczyny powstania określonych zmian na ciele osoby badanej, co do przedmiotu, od jakiego ślad pochodzi, oraz co do czasu, w jakim przypuszczalnie ślad powstał.
7. W toku oględzin osoby można pobrać od niej w razie potrzeby materiał do badań (odciski daktyloskopijne, wymaz ze śluzówki policzków, ślinę, zapach). W uzasadnionych przypadkach należy zabezpieczyć do badań całą odzież lub jej części i dostarczyć osobie poddawanej oględzinom inną odzież pobraną z jej mieszkania, a jeżeli jest to niemożliwe lub osoba ta nie wyrazi zgody na jej dostarczenie – wydać odzież zastępczą z zastrzeżeniem zwrotu. Podstawowy zestaw odzieży zastępczej przechowuje się w miejscu wskazanym przez kierownika jednostki Policji dostępnym dla służby dyżurnej.
8. Zabezpieczenia materiału do badań od świadka i wytypowanego sprawcy nie może dokonywać ta sama osoba.
9. Oględzin ciała, które mogą wywołać uczucie wstydu, a w szczególności osób pokrzywdzonych przestępstwami przeciwko wolności seksualnej i obyczajności, powinien dokonać policjant tej samej płci, chyba że łączą się z tym szczególne trudności. Jeżeli Policja uzyskała informację o takim przestępstwie bezpośrednio albo w krótkim czasie po zdarzeniu, osobę pokrzywdzoną, niezwłocznie po przekazaniu przez nią informacji o zaistniałym zdarzeniu lub sprawcy i jeszcze przed wykonaniem innych czynności, kieruje się na kompleksowe badania lekarskie (w tym ginekologiczne), połączone w razie konieczności z zabezpieczeniem przez lekarza dowodów lub innych materiałów mających związek z przestępstwem, stosownie do rodzaju i charakteru doznanych obrażeń.
10. W postanowieniu o dopuszczeniu dowodu z opinii biegłego należy – jeżeli zachodzi potrzeba – wskazać na konieczność zabezpieczenia przez lekarza dowodów lub innych materiałów mających związek z przestępstwem.
11. Osoby odmiennej płci mogą być obecne podczas oględzin tylko w razie konieczności, zwłaszcza gdy jest to spowodowane oporem stawianym przez osobę poddawaną oględzinom: osobę podejrzaną – na podstawie art. 74 § 3 k.p.k., podejrzanego – na podstawie art. 74 § 2 pkt 1 k.p.k., pokrzywdzonego – na podstawie art. 192 § 1 k.p.k.
12. Policjanci stosują "Procedury postępowania Policji z osobą, która doświadczyła przemocy seksualnej".

§ 59.

1. Oględzinom poddaje się każdy nośnik śladów przestępstwa ujawniony podczas oględzin miejsca zdarzenia oraz każdą rzecz znalezioną albo wydaną w trakcie przeszukania miejsca, pomieszczenia lub osoby albo zatrzymania rzeczy.

2. Celem oględzin rzeczy jest jej identyfikacja, wykrycie na tej rzeczy śladów przestępstwa lub ustalenie właściwości danej rzeczy.
3. Od oględzin rzeczy odstępuje się i dołącza ją do akt postępowania, jeśli brak jest podstaw do uznania rzeczy za nośnik śladów przestępstwa, została ona zidentyfikowana, jej wygląd i cechy charakterystyczne zostały opisane w protokole zatrzymania rzeczy albo protokole przeszukania.
4. Odstępuje się od oględzin zabezpieczonej rzeczy, jeżeli będzie ona przedmiotem badań w celu ujawnienia znajdujących się na niej śladów i wydania opinii biegłego.
5. Oględziny nośników śladów przestępstwa prowadzone na miejscu zdarzenia dokumentuje się w protokole oględzin tego miejsca, chyba że oględziny miejsca zostały dokonane bez udziału specjalisty. W takim wypadku oględzin nośnika dokonuje się z udziałem specjalisty i dokumentuje ich wynik w odrębnym protokole.
6. Jeżeli podczas oględzin ujawniono rzeczy lub dokumenty w liczbie powodującej nadmierne wydłużenie czasu trwania oględzin, zabezpiecza się je i opisuje w pakietach, stosując odpowiednio sposób wskazany w § 71.

§ 60.

1. Policjant może przeprowadzić oględziny miejsca z udziałem podejrzanego lub świadka wykorzystując uprzednio złożone przez nich wyjaśnienia lub zeznania, w celu:
 - 1) potwierdzenia popełnienia przestępstwa w określonym miejscu lub w określony sposób;
 - 2) upewnienia się, czy uprzednio uzyskane informacje o tym miejscu lub jego fragmencie są zgodne z rzeczywistością;
 - 3) doprecyzowania lub uzupełnienia informacji, o których mowa w pkt 2;
 - 4) usunięcia lub wyjaśnienia sprzeczności tkwiących w informacjach, o których mowa w pkt 2;
 - 5) ujawnienia i utrwalenia dowodów rzeczowych, w tym śladów przestępstwa.
2. Podczas oględzin, o których mowa w ust. 1, można odczytywać fragmenty protokołów przesłuchań, a także dokonywać przesłuchań lub innych czynności dowodowych, w szczególności przeszukania miejsca.
3. Oględziny, o których mowa w ust. 1, rozpoczyna się od stałego punktu terenowego znajdującego się w pobliżu miejsca objętego czynnością.
4. Aktywność w zakresie przebiegu oględzin, o których mowa w ust. 1, należy pozostawić osobie, której wyjaśnienia lub zeznania spowodowały przeprowadzenie tej czynności.

§ 61.

Policjant może sporządzić plan oględzin, o których mowa w § 60, w miarę potrzeby uzgodniony z prokuratorem prowadzącym lub nadzorującym postępowanie, określający:

- 1) cel, czas i miejsce oględzin;
- 2) osoby uczestniczące w oględzinach, ze wskazaniem funkcji do wykonania oraz sposobu powiadomienia o udziale w oględzinach;
- 3) środki techniczne, środki transportu oraz materiały konieczne do przeprowadzenia oględzin;
- 4) ewentualne pytania do uczestników oględzin;
- 5) podział czynności między policjantami biorącymi udział w oględzinach;
- 6) sposób zabezpieczenia przebiegu oględzin, zwłaszcza zapewnienia bezpieczeństwa ich uczestnikom i uniemożliwienia ucieczki podejrzanemu.

Rozdział 9 Eksperyment procesowy

§ 62.

1. Policjant może na podstawie art. 211 k.p.k. przeprowadzić eksperyment procesowy jednorazowo lub kilkakrotnie, w każdym stadium postępowania, również w toku dokonywania innych czynności, w celu:
 - 1) sprawdzenia, czy przestępstwo mogło być popełnione w określonych warunkach;
 - 2) sprawdzenia, czy określona osoba mogła w danych warunkach popełnić przestępstwo;
 - 3) ustalenia, czy przestępstwo mogło być popełnione w określony sposób;
 - 4) ustalenia możliwości wystąpienia określonych skutków przestępstwa w rezultacie działania sprawcy;
 - 5) sprawdzenia prawdziwości zeznań lub wyjaśnień;
 - 6) wyjaśnienia sprzeczności w zeznaniach lub wyjaśnieniach;
 - 7) ujawnienia dowodów przestępstwa, w tym śladów przestępstwa.
2. Eksperymentu procesowego nie dokonuje się, jeżeli jego przeprowadzenie może:
 - 1) zagrażać życiu lub zdrowiu uczestników;
 - 2) łączyć się z udziałem pokrzywdzonego, o którym mowa w art. 185a, 185b i 185c k.p.k.;
 - 3) łączyć się z udziałem osób, o których mowa w art. 192 § 3 k.p.k., chyba że wyrażą zgodę;
 - 4) zagrażać ujawnieniem tajemnicy prawnie chronionej;
 - 5) uwłaczać godności osobistej uczestników;
 - 6) zagrażać mieniu w rozmiarach niewspółmiernych do znaczenia eksperymentu;
 - 7) łączyć się z przybraniem do czynności zwłok.

§ 63.

1. Policjant może przeprowadzić eksperyment procesowy w formie doświadczenia na miejscu zdarzenia lub w innym miejscu, w celu sprawdzenia czy dany rodzaj czynności, zachowania albo zjawiska jest w ogóle możliwy.
2. Policjant może przeprowadzić eksperyment procesowy w formie odtworzenia, które powinno być ściśle powiązane z przebiegiem zdarzenia lub z jego częścią, a więc dokonane w tym samym miejscu, o tej samej porze, a jeśli miało miejsce na terenie otwartym, w takich samych w miarę możliwości warunkach zewnętrznych (atmosferycznych, przy podobnej widoczności, źródłach i natężeniu hałasu).

§ 64.

Przed dokonaniem eksperymentu procesowego policjant może sporządzić plan, który może być uzgodniony z prokuratorem prowadzącym lub nadzorującym postępowanie i powinien określać w szczególności:

- 1) cel, czas i miejsce eksperymentu;
- 2) liczbę i rodzaj zamierzonych doświadczeń;
- 3) szczegółowy scenariusz opracowany w ścisłym związku z hipotetycznym przebiegiem zdarzenia ustalonym w oparciu o wyniki oględzin, zeznania i wyjaśnienia;
- 4) osoby uczestniczące w eksperymencie, ze wskazaniem funkcji do wykonania oraz sposobu powiadomienia o udziale w eksperymencie;
- 5) środki techniczne, środki transportu oraz materiały konieczne do przeprowadzenia eksperymentu;
- 6) ewentualne pytania do uczestników eksperymentu;
- 7) podział czynności między policjantami biorącymi udział w eksperymencie;
- 8) sposób zabezpieczenia przebiegu eksperymentu, zwłaszcza zapewnienia bezpieczeństwa jego uczestnikom i uniemożliwienia ucieczki podejrzanemu.

§ 65.

1. Jeżeli eksperyment procesowy jest samodzielną czynnością procesową, z jego przeprowadzenia sporządza się protokół i w miarę potrzeby dokumentację techniczną.
2. Jeżeli eksperyment procesowy jest częścią oględzin, jego przebieg i wyniki dokumentuje się w protokole oględzin.

Rozdział 10

Zatrzymanie rzeczy i danych informatycznych. Przeszukanie osoby, miejsca, urzędnika zawierającego dane informatyczne i systemu informatycznego

§ 66.

1. Policjant występuje do prokuratora z wnioskiem o wydanie postanowienia o zatrzymaniu rzeczy lub danych informatycznych albo przeszukaniu, wskazując w nim cel tej czynności, ze wskazaniem osoby podejrzanej, która ma być wykryta, zatrzymana lub przymusowo doprowadzona, albo rzeczy lub danych informatycznych, które mają być znalezione lub zatrzymane, jak również imię, nazwisko i adres osoby (nazwę i adres instytucji), u której czynności te mają być przeprowadzone.
2. W uzasadnieniu wniosku należy przedstawić dowody lub przytoczyć okoliczności dające podstawę do przypuszczenia, że osoba podejrzana lub wymienione rzeczy albo dane informatyczne znajdują się we wskazanym miejscu lub urządzeniu albo systemie informatycznym.
3. W razie konieczności dokonania na podstawie art. 217 § 1 i 5 w związku z art. 236a k.p.k. zatrzymania rzeczy, danych informatycznych lub nośników zawierających dane informatyczne albo przeprowadzenia na podstawie art. 220 § 3 w związku z art. 236a k.p.k. przeszukania osoby, miejsca lub systemu informatycznego, kierownik jednostki Policji może wystawić nakaz wydania rzeczy lub nośników zawierających dane informatyczne albo nakaz przeszukania, w których wskazuje:
 - 1) cel czynności, ze wskazaniem rzeczy lub nośników zawierających dane informatyczne, które mają być odnalezione lub zatrzymane;
 - 2) imię, nazwisko i adres osoby, która ma być zatrzymana albo przymusowo doprowadzona – w przypadku przeszukania dokonywanego w tym celu;
 - 3) imię, nazwisko i adres osoby, u której ma być przeprowadzona czynność lub nazwę i adres instytucji, w której ma być przeprowadzona czynność;
 - 4) dane policjanta kierującego czynnością.

§ 67.

Jeżeli przewiduje się konieczność wejścia do pomieszczeń lub innych miejsc, w których ma być dokonane przeszukanie z użyciem siły fizycznej albo środków przeznaczonych do pokonywania zamknięć budowlanych i innych przeszkód, w tym materiałów wybuchowych, w trybie odrębnych przepisów sporządza się plan takiego wejścia.

§ 68.

1. Nie jest potrzebna zgoda kierownika lub zastępcy kierownika instytucji albo organu nadrzędnego na przeprowadzenie przeszukania pomieszczenia, miejsca zamkniętego, urządzenia zawierającego dane informatyczne lub systemu informatycznego, o których mowa w art. 222 § 1 w związku z art. 236a k.p.k.
2. Nie jest wymagana zgoda dowódcy na przeprowadzenie przeszukania pomieszczeń zajętych przez wojsko, urządzenia zawierającego dane informatyczne lub systemu informatycznego należącego do wojska, o których mowa w art. 222 § 2 w związku z art. 236a k.p.k.
3. O przeszukaniu przez Policję pomieszczenia zajętego przez policjanta albo pracownika Policji, urządzenia zawierającego dane informatyczne lub systemu informatycznego użytkowanych przez policjanta albo pracownika Policji należy powiadomić kierownika jednostki Policji, w której policjant pełni służbę lub pracuje pracownik. Kierownik ten może wyznaczyć osobę, którą przeprowadzający czynność dopuszcza do udziału w przeszukaniu, chyba że sam weźmie w niej udział.

§ 69.

1. Jeżeli policjant w toku czynności przeszukania poweźmie przypuszczenie, że w miejscu dokonywania czynności mogą znajdować się rzeczy mogące stanowić dowód w innej sprawie lub podlegające zajęciu w postępowaniu karnym albo dane informatyczne, które nie zostały ujęte w postanowieniu sądu lub prokuratora i nie mają związku z postępowaniem przygotowawczym, w ramach którego przeprowadza się przeszukanie, kontynuuje przeszukanie, a po ich znalezieniu wpisuje je do protokołu z tej czynności i zabezpiecza.
2. Zalecenie zawarte w ust. 1 stosuje się odpowiednio w razie przypuszczenia, że w pomieszczeniu znajduje się osoba podlegająca zatrzymaniu lub przymusowemu doprowadzeniu.
3. W przypadku odmowy dobrowolnego otwarcia pomieszczenia, w których ma być dokonane przeszukanie, można wejść do niego z użyciem siły fizycznej albo środków przeznaczonych do pokonywania zamknięć budowlanych i innych przeszkód, w tym materiałów wybuchowych.
4. Wejście do pomieszczenia w sposób wskazany w ust. 3, o ile wcześniej nie zostało zaplanowane, powinno być w miarę możliwości uzgodnione z przełożonym, a z prokuratorem wówczas, gdy w ramach prowadzonego lub nadzorowanego postępowania powierzył Policji dokonanie przeszukania.
5. Każdy przypadek wejścia do pomieszczenia w sposób wskazany w ust. 3 oraz każdy przypadek uszkodzenia mienia podczas dokonywania tych czynności powinien być odnotowany w protokole przeszukania i podlega zgłoszeniu właściwemu przełożonemu.
6. W przypadkach, o których mowa w ust. 5, policjant umieszcza w protokole przeszukania informacje na temat przyczyn i skutków użycia siły fizycznej lub środków przeznaczonych do pokonywania zamknięć budowlanych i innych przeszkód, w tym materiałów wybuchowych.
7. Po zakończeniu przeszukania poprzedzonego użyciem siły fizycznej lub środków przeznaczonych do pokonywania zamknięć budowlanych i innych przeszkód, w tym materiałów wybuchowych i dokonanego podczas nieobecności domowników lub innych osób upoważnionych do korzystania z pomieszczenia, należy pomieszczenie zabezpieczyć, pozostawiając na drzwiach lub w innym miejscu informację określającą jednostkę Policji, która przeprowadziła czynność wraz z podaniem adresu i kontaktu telefonicznego. Zabezpieczenie w szczególności może polegać na naprawie lub wymianie elementów uszkodzonych podczas takiego wejścia.
8. Przeprowadzający przeszukanie ma prawo zażądać od dysponenta lub użytkownika urządzenia zawierającego dane informatyczne lub systemu informatycznego ujawnienia hasła lub haseł umożliwiających dostęp do urządzenia lub systemu, nawet wówczas, gdy dysponentem lub użytkownikiem jest osoba, o której mowa w art. 74, art. 182 lub art. 183 k.p.k.
9. Podczas przeszukania urządzenia zawierającego dane informatyczne lub systemu informatycznego w przypadku, gdy zasoby przeszukiwanego urządzenia lub systemu albo połączonego z nim innego urządzenia zawierającego dane informatyczne są zaszyfrowane i niemożliwe jest zapoznanie się z nimi bez podania hasła lub klucza prywatnego, można użyć urządzeń lub programów komputerowych umożliwiających dostęp do informacji przechowywanych w systemie informatycznym lub urządzeniu zawierającym dane informatyczne. Użycie takich urządzeń lub programów należących do osoby, u której czynność jest dokonywana, jest niedopuszczalne nawet za zgodą tej osoby.
10. Podczas przeszukania, o którym mowa w ust. 9, gdy dysponent lub użytkownik odmówi ujawnienia hasła lub haseł, można użyć urządzeń lub programów komputerowych umożliwiających dostęp do informacji przechowywanych w systemie informatycznym lub urządzeniu zawierającym dane informatyczne. Użycie takich urządzeń lub programów należących do osoby, u której czynność jest dokonywana, jest niedopuszczalne nawet za zgodą tej osoby.
11. Przeszukania, o którym mowa w ust. 9 lub 10, dokonuje się przy udziale biegłego. Niedopuszczalne jest podczas przeszukania umożliwienie dysponentowi lub użytkownikowi bezpośredniego dostępu do urządzeń lub systemów informatycznych.
12. W przypadku zatrzymania oryginalnego nośnika danych informatycznych, na wniosek dysponenta tych danych, można udostępnić kopię plików niezbędnych, np. dla prowadzonej działalności, o ile posiadanie treści utrwalonych w tych plikach nie jest zabronione.

§ 70.

1. Policjant kierujący przeszukaniem powinien najpierw zażądać od osoby, której czynność dotyczy, dobrowolnego wydania rzeczy lub danych informatycznych, dla odnalezienia których zarządzono przeszukanie. Gdy wszystkie żądane rzeczy lub dane informatyczne zostały dobrowolnie wydane i nie zachodzi podejrzenie, że w pomieszczeniu mogą znajdować się inne rzeczy albo w urządzeniu zawierającym dane informatyczne lub systemie informatycznym inne dane informatyczne mogące stanowić dowód przestępstwa, pochodzące z przestępstwa lub których posiadanie jest zabronione, należy odstąpić od przeszukania.
2. Z zatrzymania rzeczy, danych informatycznych lub nośników zawierających dane informatyczne sporządza się odpowiednio protokół zatrzymania rzeczy (danych informatycznych), gdy zatrzymanie nastąpiło w wyniku dobrowolnego wydania lub protokół przeszukania, gdy zatrzymanie nastąpiło w wyniku dobrowolnego wydania już po rozpoczęciu przeszukania lub ujawnienia w toku czynności przeszukania. Ponadto sporządza się w dwóch jednobrzmiących egzemplarzach pokwitowanie wydanych (odebranych) rzeczy lub danych informatycznych, zawierające ich dokładny opis. Protokół i pierwszy egzemplarz pokwitowania dołącza się do akt głównych, a drugi egzemplarz pokwitowania przekazuje się osobie, u której przeprowadzono zatrzymanie (odebranie) rzeczy.
3. Jeżeli podczas zatrzymania rzeczy lub nośników zawierających dane informatyczne albo przeszukania osoby, miejsca lub systemu informatycznego zajdą okoliczności, o których mowa w art. 225 § 1 lub § 3 k.p.k., w stosunku do rzeczy stanowiącej lub zawierającej informację niejawną w rozumieniu ustawy z dnia 5 sierpnia 2010 r. o ochronie informacji niejawnych (Dz. U. Nr 182, poz. 1228 i z 2015 r. poz. 21), stosuje się odpowiednio tryb postępowania wskazany w Rozporządzeniu Ministra Sprawiedliwości z dnia 20 lutego 2012 r. w sprawie sposobu postępowania z protokołami przesłuchań i innymi dokumentami lub przedmiotami, na które rozciąga się obowiązek zachowania w tajemnicy informacji niejawnych albo zachowania tajemnicy związanej z wykonywaniem zawodu lub funkcji (Dz. U. poz. 219).
4. W razie przekazania osobie godnej zaufania rzeczy znalezionych w toku przeszukania, policjant sporządza w jednym egzemplarzu protokół oddania rzeczy na przechowanie i w dwóch egzemplarzach wykaz rzeczy oddanych na przechowanie, którego kopię pozostawia się u osoby zobowiązanej do przechowania rzeczy jako pokwitowanie.
5. Rzeczy stanowiące wielokrotność egzemplarza tego samego rodzaju i zawartości, w szczególności w sprawach z zakresu prawa autorskiego i praw pokrewnych, prawa własności przemysłowej, wpisuje się zbiorczo do protokołu przeszukania lub zatrzymania rzeczy, z podaniem ich łącznej liczby, określeniem rodzaju i nazwy, a także wskazaniem cech pozwalających na ich identyfikację.
6. W protokołach, o których mowa w ust. 2, odnotowuje się użycie sprzętu specjalistycznego, w tym urządzeń lub programów komputerowych umożliwiających dostęp do danych informatycznych przechowywanych w urządzeniu zawierającym dane informatyczne lub systemie komputerowym.

§ 71.

1. W razie konieczności zabezpieczenia większej liczby dokumentów, gdy szczegółowy ich opis w protokole przeszukania lub zatrzymania rzeczy wydłużyłby nadmiernie czas czynności, należy zapakować je w oddzielny pakiet. Prowadzący czynność na opakowaniu oznacza jego zawartość, wpisuje imię i nazwisko osoby, u której zostały one zabezpieczone z datą i podpisem tej osoby, a w przypadku jej nieobecności imię i nazwisko osoby przybranej. Opakowanie pakietu należy tak zabezpieczyć, aby niemożliwe było otwarcie bez naruszenia tej części, na której znajduje się podpis osoby wydającej dokumenty. Jeżeli nie ma później możliwości otwarcia pakietu w obecności osoby wydającej dokumenty – otwarcie następuje komisyjnie.
2. Dokumenty zabezpieczone w sposób, o którym mowa w ust. 1, poddaje się w późniejszym terminie oględzinom, w miarę możliwości z udziałem osoby, która wydała dokumenty lub innej uprawnionej osoby. Jeżeli oględzin nie zakończono w jednym dniu, należy pozostałe dokumenty ponownie zabezpieczyć, umieszczając na opakowaniu podpisy osób biorących udział w oględzinach.

§ 72.

1. Jeżeli w toku przeszukania użyto psa służbowego, należy tę czynność traktować jako część składową przeszukania i uczynić o tym stosowną wzmiankę w protokole przeszukania. Zalecenie opisane w § 52 ust. 2 stosuje się odpowiednio.
2. Dodatkową dokumentację do protokołu, o którym mowa w § 70 ust. 1, mogą stanowić szkice oraz utrwalenia techniczne ujawnionych dowodów lub rzeczy podlegających zajęciu i miejsc ich ukrycia.

Rozdział 11 **Biegli, specjaliści i tłumacze**

§ 73.

Policjant, o ile prokurator nie zastrzegł tej czynności do osobistego wykonania, przed wydaniem postanowienia, o którym mowa w art. 194 k.p.k.:

- 1) określa przedmiot i zakres badań;

- 2) zabezpiecza i kompletuje materiał przeznaczony do badań w sposób umożliwiający wydanie opinii w wyznaczonym terminie;
- 3) uzyskuje materiał porównawczy, w razie potrzeby przy udziale biegłego, lekarza, uprawnionego do tego pracownika służby zdrowia, policjanta lub pracownika Policji z komórki techniki kryminalistycznej lub specjalisty niebędącego funkcjonariuszem organów procesowych;
- 4) w razie uzasadnionego przypuszczenia, że mogą zachodzić okoliczności wyłączające biegłego od udziału w sprawie lub inne powody osłabiające zaufanie do jego wiedzy lub bezstronności, wyjaśnia te okoliczności w rozmowie z biegłym;
- 5) określa zakres, w jakim zostaną udostępnione akta sprawy, a w razie potrzeby konsultuje się w tej sprawie z biegłym; jeżeli biegły zwróci się o udostępnienie akt w szerszym zakresie, należy rozważyć argumentację biegłego co do potrzeby wykorzystania w badaniach dodatkowych materiałów, w tym akt w całości; udostępnienie akt postępowania w części może polegać nie tylko na przekazaniu oryginałów lecz również kopii, gdy nie wpływa to negatywnie na jakość wydanej opinii;
- 6) w razie wątpliwości, co do potrzeby powołania biegłego i zakresu badań konsultuje powołanie biegłego z prokuratorem prowadzącym lub nadzorującym postępowanie;
- 7) uzyskuje stanowisko biegłego, co do zastrzeżenia danych o miejscu zamieszkania (art. 197 § 2a k.p.k.).

§ 74.

Zalecenie opisane w § 73 pkt. 6 stosuje się odpowiednio przed wystąpieniem do prokuratora prowadzącego lub nadzorującego postępowanie o powołanie:

- 1) biegłego lekarza lub biegłego psychologa, który ma uczestniczyć w przesłuchaniu (art. 192 § 2 k.p.k.);
- 2) biegłych lekarzy psychiatrów w celu wydania opinii o stanie zdrowia psychicznego podejrzanego (art. 202 § 1 k.p.k.);
- 3) biegłych, w celu oględzin zwłok i ich otwarcia (art. 209 § 4 i 5 k.p.k.).

§ 75.

Policjant, który bezpośrednio uczestniczył w czynności zabezpieczenia materiału dowodowego, nie może pobierać materiału porównawczego, jeżeli istnieje zagrożenie przeniesienia śladów pomiędzy tymi materiałami.

§ 76.

1. Jeżeli ustalenie okoliczności mających istotne znaczenie dowodowe wymaga wiadomości specjalnych w określonej dziedzinie, policjant zasięga opinii biegłego z laboratorium kryminalistycznego Policji. Jeżeli przeprowadzenie badań pozostaje poza możliwościami tego laboratorium albo przewidywany czas oczekiwania na wydanie opinii przez to laboratorium utrudniłby prawidłowy tok postępowania, policjant zasięga opinii biegłego wpisanego na listę biegłych sądowych albo innych osób lub instytucji, o których na podstawie dokumentów wiadomo, że posiadają wiadomości specjalne, a także dysponują środkami niezbędnymi do przeprowadzenia badań.
2. W przypadku, gdy pokrzywdzona organizacja zbiorowego zarządzania prawami autorskimi lub prawami pokrewnymi albo osoba fizyczna lub prawna chroniąca określone prawo, przedstawia dowody, które w sposób oczywisty wystarczają do rozstrzygnięcia, czy czyn zabroniony będący przedmiotem postępowania wyczerpuje znamiona przestępstwa określonego w przepisach chroniących własność intelektualną lub przemysłową można odstąpić od powołania biegłego.
3. Sprawdzeń w CRD należy dokonać jak najszybciej. Wynik sprawdzenia nie jest dowodem z opinii biegłego. Policjant po otrzymaniu informacji o pozytywnym wyniku sprawdzenia obowiązany jest dopuścić dowód z opinii biegłego poprzez wydanie postanowienia:
 - 1) w którym nie umieszcza się pytań związanych z wynikiem sprawdzenia lub rejestracji odwzorowań w CRD;
 - 2) do którego jako materiał porównawczy dołącza się oryginalną kartę daktyloskopijną sporządzoną w ramach tego postępowania.
4. Zalecenie sformułowane w ust. 3 stosuje się odpowiednio w przypadku sprawdzeń w zbiorze danych DNA albo innych zbiorach kryminalistycznych.

§ 77.

Postanowienie o dopuszczeniu dowodu z opinii biegłego należy sporządzić w odpowiedniej liczbie jednobrzmiących egzemplarzy, z przeznaczeniem do akt postępowania przygotowawczego oraz dla biegłego, podejrzanego, obrońcy i pełnomocnika, jeśli zostali ustanowieni, a także dla pokrzywdzonego oraz do akt kontrolnych.

§ 78.

1. Policjant obowiązany jest zapoznać się z opinią biegłego niezwłocznie po jej uzyskaniu.
2. W razie konieczności ponownego wezwania biegłego w tej samej sprawie i co do tego samego zakresu na podstawie art. 201 k.p.k., policjant upewnia się, czy uzyskana opinia istotnie jest:
 - 1) niepełna (czyli nie udziela odpowiedzi na wszystkie postawione pytania albo nie uwzględnia wszystkich istotnych okoliczności lub nie zawiera uzasadnienia wyrażonych w niej ocen i poglądów);

- 2) niejasna (nie pozwala na zrozumienie wyrażonych w niej ocen i poglądów lub sposobu dochodzenia do nich albo zawiera wewnętrzne sprzeczności, nielogiczne lub nie znajdujące oparcia w badaniach wnioski końcowe, jest niezrozumiała lub nie można ustalić na jej podstawie ostatecznego poglądu biegłego).
3. Zmiana postanowienia o dopuszczeniu dowodu z opinii biegłego może dotyczyć jedynie zakresu ekspertyzy lub pytań postawionych w trybie art. 198 § 3 k.p.k.
4. Wydanie kolejnego postanowienia o dopuszczeniu dowodu z opinii innego biegłego następuje, jeżeli:
 - 1) ujawniły się przyczyny wyłączenia biegłego wymienione w art. 196 § 1 k.p.k., skutkujące tym, że wydana przez takiego biegłego opinia nie może stanowić dowodu;
 - 2) ujawniły się powody osłabiające zaufanie do wiedzy lub bezstronności biegłego.
5. Wydanie kolejnego postanowienia o dopuszczeniu dowodu z opinii innego biegłego może nastąpić, jeżeli:
 - 1) opinia jest niepełna lub niejasna albo gdy zachodzi sprzeczność w samej opinii lub między różnymi opiniami w tej samej sprawie, a wadliwości tych nie udało się uzupełnić lub sprostować poprzez ponowne wezwanie lub przesłuchanie biegłego lub biegłych;
 - 2) biegły nie jest w stanie wydać opinii w zakreślonym czasie z uwagi na jego długotrwałą niedyspozycję.
6. Jeżeli po wydaniu przez Policję postanowienia o dopuszczeniu dowodu z opinii biegłego uzyskano informację, że powołany biegły podlega wyłączeniu i nie złożył on jeszcze opinii, to policjant uchyla wydane postanowienie o powołaniu biegłego i wydaje kolejne postanowienie powołujące innego biegłego.
7. Policjant, na podstawie art. 200 § 3 k.p.k. może przesłuchać w charakterze biegłych osoby, które brały udział w wydaniu opinii, w szczególności gdy trudno jest ocenić merytoryczne aspekty opinii ze względu na złożoność problemu.
8. Ekspertyza wykonana na zlecenie strony nie jest dowodem z opinii biegłego w rozumieniu art. 193 § 1 k.p.k. Uzyskana w ten sposób opinia może być podstawą do powołania biegłego przez organ procesowy.

§ 79.

Zapoznanie się osób, o których mowa w art. 318 k.p.k., z pisemną opinią biegłego należy udokumentować na ostatniej stronie opinii podpisami tych osób, z podaniem dat podpisania.

§ 80.

1. Policjant może powołać w charakterze biegłego również osobę, która wcześniej wykonywała w postępowaniu funkcję specjalisty, jeżeli osoba ta posiada wiadomości specjalne, o których mowa w art. 193 § 1 k.p.k.
2. Policjant może, w razie potrzeby, przesłuchać specjalistę w charakterze świadka.

§ 81.

1. Policjant powinien wezwać tłumacza do każdej czynności procesowej, przy której jego udział jest niezbędny, w celu umożliwienia stronom czynnego udziału w postępowaniu, a także do udziału w czynności dokonywanej z osobą niewładającą językiem polskim.
2. Tłumacza, o którym mowa w art. 204 § 1 pkt 2 i § 2 k.p.k., należy wezwać także wówczas, gdy przesłuchujący policjant zna język, którym włada osoba przesłuchiwana lub w którym sporządzone jest pismo procesowe. Odebranie od tłumacza niewpisanego na listę tłumaczy przysięgłych przyrzeczenia przewidzianego w art. 197 § 1 k.p.k. należy udokumentować w protokole z czynności, do której tłumacz został wezwany.

Rozdział 12 Konfrontacja

§ 82.

1. Konfrontacja, o której mowa w art. 172 k.p.k., polega na bezpośrednim i jednoczesnym przesłuchaniu co najmniej dwóch osób, których zeznania lub wyjaśnienia albo treści opinii złożone wcześniej są ze sobą sprzeczne co do istotnych faktów, jeżeli konfrontacja może przyczynić się do wyjaśnienia tych sprzeczności i ustalenia stanu faktycznego. W razie wystąpienia sprzeczności w zeznaniach lub wyjaśnieniach albo między treścią opinii większej liczby osób, policjant może kolejno konfrontować po dwie lub więcej osób, planując wcześniej kolejność konfrontacji.
2. Policja nie dokonuje konfrontacji pokrzywdzonego, o którym mowa w art. 185a, 185b i 185c k.p.k., z podejrzanym lub świadkiem.
3. Jako pierwsza składa zeznania lub wyjaśnienia osoba, której wypowiedzi ocenia się jako wiarygodne. Przy konfrontacji świadka z podejrzanym jako pierwszy powinien składać zeznania świadek, a następnie wypowiada się podejrzany, jeżeli nie odmówi złożenia wyjaśnień.
4. Jeżeli ze względów taktycznych podczas konfrontacji policjant odstąpił od wyjaśnienia przyczyn zmiany zeznań lub wyjaśnień, osobę zmieniającą podczas konfrontacji swoje poprzednie zeznanie lub wyjaśnienie albo treść opinii, przesłuchuje się po konfrontacji.
5. Policjant w toku konfrontacji nie powinien dopuszczać do nawiązania bezpośredniej rozmowy między konfrontowanymi osobami.

§ 83.

Przygotowanie się policjanta do dokonania konfrontacji polega w szczególności na:

- 1) dokonaniu analizy protokołów przesłuchań konfrontowanych osób lub opinii biegłych oraz zapoznaniu się w niezbędnym zakresie z innymi materiałami sprawy;
- 2) określeniu zagadnień mających być przedmiotem konfrontacji;
- 3) właściwym, ze względu na okoliczności sprawy, doborze miejsca i czasu konfrontacji;
- 4) określeniu kolejności wypowiedzi osób konfrontowanych;
- 5) ustaleniu kolejności konfrontacji i odpowiednich przerw między konfrontacjami;
- 6) sposób zabezpieczenia przebiegu konfrontacji, zwłaszcza zapewnienia bezpieczeństwa jej uczestnikom.

Rozdział 13 Okazanie

§ 84.

1. W zależności od założeń taktycznych postępowania i od warunków, jakie można zapewnić, okazanie, o którym mowa w art. 173 k.p.k., następuje:
 - 1) bezpośrednio poprzez przedstawienie rozpoznającemu naocznie określonej osoby lub rzeczy;
 - 2) pośrednio poprzez przedstawienie rozpoznającemu utrwalonego na nośniku wizerunku (obrazu, fotografii) lub głosu, a także rysunku, rekonstrukcji albo modelu.
2. Policja nie dokonuje okazania pokrzywdzonemu, o którym mowa w art. 185a, 185b i 185c k.p.k.
3. Policjant dokonujący okazania stosując się do rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 2 czerwca 2003 r. w sprawie warunków technicznych przeprowadzenia okazania (Dz. U. Nr 104, poz. 981) obowiązany jest przestrzegać następujących zasad:
 - 1) każda osoba przybrana do osoby okazywanej musi wyrazić zgodę na uczestniczenie w tej czynności;
 - 2) w uzasadnionych przypadkach osoba okazywana może wypowiadać słowa lub artykułować głoski wskazane przez prowadzącego czynność;
 - 3) odstępuje się od okazania przy użyciu lustra obserwacyjnego, wizjera lub urządzeń technicznych umożliwiających przeprowadzenie okazania na odległość, jeżeli rozpoznający wnosi o dokonanie okazania bezpośrednio.

§ 85.

1. Policjant okazuje wizerunek osoby, jeżeli:
 - 1) osoba podejrzana ukrywa się, przebywa za granicą, w odległym miejscu lub jest obłożnie chora;
 - 2) sprawca przestępstwa nie jest znany, ale można przypuszczać, że jego zdjęcie umieszczone jest w kartach albumowych, o których mowa w ust. 3;
 - 3) okazanie jawne byłoby przedwczesne lub niepożądane, zaś okazanie, o którym mowa w art. 173 § 2 k.p.k., łączyłoby się z nadmiernymi trudnościami lub byłoby niemożliwe;
 - 4) osoba podlegająca rozpoznaniu zaginęła lub nie żyje.
2. Jeżeli osoba podlegająca rozpoznaniu nie żyje, można zamiast wizerunku okazać rekonstrukcję lub model jej wyglądu.
3. W przypadku rozpoznania w okazanym albumie fotograficznym lub w zestawie kart albumowych zawierających zdjęcia osób uzyskane na podstawie art. 20 ust. 2a ustawy z dnia 6 kwietnia 1990 r. o Policji, policjant wpisuje do protokołu okazania dane osobowe osoby rozpoznanej podane w albumie fotograficznym lub karcie albumowej, a w razie potrzeby uzyskuje w komórce organizacyjnej Policji do spraw techniki kryminalistycznej właściwej ze względu na miejsce wykonania zdjęcia kopię tego zdjęcia, którą załącza do protokołu.
4. Do sporządzania tablic poglądowych w prowadzonych postępowaniach przygotowawczych w sprawach o przestępstwa ścigane z oskarżenia publicznego można wykorzystywać zdjęcia uzyskane na podstawie art. 20 ust. 2a ustawy z dnia 6 kwietnia 1990 r. o Policji.
5. Zdjęcie osoby policjant okazuje w zestawie zdjęć innych osób podobnych, przy czym – w miarę możliwości – powinno ono pochodzić z najbliższego okresu, w którym rozpoznający widział osobę okazywaną. Przy doborze zdjęć wskazane jest, aby zdjęcia barwne okazywać z barwnymi, a czarno-białe z czarno-białymi.
6. Okazanie zdjęć przybranych osób innych niż uzyskanych na podstawie art. 20 ust. 2a ustawy z dnia 6 kwietnia 1990 r. o Policji wymaga uzyskania pisemnej zgody osoby. Pisemną zgodę umieszcza się w aktach postępowania przygotowawczego.
7. Przed okazaniem, o którym mowa w ust. 4, policjant sporządza tablicę poglądową poprzez trwałe połączenie zdjęcia z podłożem tablicy, a także:
 - 1) numeruje zdjęcia;
 - 2) na prawych dolnych rogach zdjęć odciska pieczęć obejmującą także podłoże;
 - 3) oznacza tablicę danymi identyfikującymi postępowanie, w związku z którym została sporządzona, a także danymi wskazującymi na to, kto ją sporządził;
 - 4) jeżeli w postępowaniu sporządzono kilka tablic, nadaje im kolejne numery porządkowe;
 - 5) na odwrocie tablicy umieszcza wykaz osób, których zdjęcia okazano, nie udostępniając go rozpoznającemu.

8. Przy sporządzaniu tablicy poglądowej za pomocą technik komputerowych stosuje się zalecenia zawarte w ust. 6 pkt 1, 3, 4 i 5. Tablicę można opisać na odwrocie. Pieczęć jednostki Policji umieszcza się na pierwszej stronie tablicy lub na odwrocie.
9. Jeżeli policjant okazuje tablice poglądowe ze zdjęciami, czyni o tym wzmiankę w protokole okazania z podaniem nazwiska osoby rozpoznanej i numeru odpowiedniego zdjęcia. Tablica poglądowa stanowi załącznik do protokołu okazania. Tablicę poglądową można okazywać kolejnym osobom w tym samym postępowaniu, jeżeli wiadomo, że nie mogły się porozumieć co do wyniku okazania. Wówczas w treści protokołów z tych czynności należy uczynić stosowną wzmiankę identyfikującą tablicę (data sporządzenia, dane osoby sporządzającej). Tablicy poglądowej nie załącza się do protokołów z kolejnych okazań.
10. Do okazania rekonstrukcji lub modelu wizerunku osoby albo zapisu obrazu lub dźwięku nie przybiera się innych rekonstrukcji, modeli lub zapisów.
11. W razie okazywania wizerunku osoby w postaci zapisu audiowizualnego na nośniku, nośnik ten stanowi załącznik do protokołu. Zalecenia z ust. 8 zdania 3–5 stosuje się odpowiednio.
12. Zwłoki okazuje się w miejscu ich znalezienia, kostnicy lub sali sekcyjnej, nie przybierając do tej czynności innych zwłok.

§ 86.

1. Policjant może udać się ze świadkiem lub podejrzanym na miejsce, w którym istnieje możliwość spotkania sprawcy przestępstwa lub świadka. Należy ustalić tożsamość osoby wskazanej przez świadka lub podejrzanego, a w razie istnienia podstaw – zatrzymać.
2. Podczas czynności, o której mowa w ust. 1, należy zapisać personalia osób, które znajdowały się w towarzystwie osoby wskazanej przez świadka lub podejrzanego i przesłuchać je w charakterze świadków, głównie co do faktu, że osoba wskazana była w danym miejscu w chwili wskazania. Świadka lub podejrzanego, który wskazał osobę, należy przesłuchać na tę okoliczność.

Rozdział 14

Środki przymusu w postępowaniu przygotowawczym

§ 87.

1. Policjant natychmiast po zatrzymaniu osoby informuje ustnie tę osobę o przyczynach zatrzymania i o przysługujących jej prawach, w szczególności o prawie do skorzystania z pomocy adwokata lub radcy prawnego oraz prawie do złożenia oświadczenia i odmowy złożenia oświadczenia, a także innych prawach wskazanych w art. 244 § 2 k.p.k., a następnie wysłuchuje ją.
2. Zatrzymanemu na jego żądanie należy niezwłocznie umożliwić nawiązanie kontaktu z adwokatem lub radcą prawnym, a także bezpośrednią z nimi rozmowę. Obecność policjanta podczas tej rozmowy może mieć charakter wyjątkowy i musi być uzasadniona szczególnymi okolicznościami.
3. W celu umożliwienia zatrzymanemu kontaktu z adwokatem lub radcą prawnym stosuje się odpowiednio tryb określony w Rozporządzeniu Ministra Sprawiedliwości z dnia 23 czerwca 2015 r. w sprawie sposobu zapewnienia oskarżonemu korzystania z pomocy obrońcy w postępowaniu przyspieszonym (Dz. U. poz. 920).
4. Zatrzymanemu obywatelowi państwa obcego na jego prośbę umożliwia się nawiązanie kontaktu z właściwym urzędem konsularnym lub przedstawicielstwem dyplomatycznym, a w razie zatrzymania osoby nieposiadającej żadnego obywatelstwa – z przedstawicielem państwa, w którym ma ona stałe miejsce zamieszkania.
5. Wysłuchanie zatrzymanego i przyjęcie od niego oświadczenia nie jest przesłuchaniem procesowym. Wysłuchując, należy umożliwić zatrzymanemu złożenie wniosków i oświadczeń w celu wskazania okoliczności, które mogą przemawiać za jego zwolnieniem, w szczególności takich, które wykluczają popełnienie przez niego przestępstwa lub wynikają ze stanu zdrowia. Wysłuchanie nie może naruszać jego niezbywalnych praw w zakresie braku obowiązku dowodzenia swojej niewinności lub dostarczania dowodów na swoją niekorzyść (prawo do milczenia). Podawane okoliczności winny być niezwłocznie sprawdzane.
6. W protokole z zatrzymania osoby odnotowuje się oświadczenia złożone przez zatrzymanego po poinformowaniu go o przyczynach zatrzymania i o przysługujących mu prawach, w sposób określony w ust. 1. Wręczając zatrzymanemu pisemne pouczenie o przysługujących zatrzymanemu uprawnieniach w postępowaniu karnym, należy równocześnie wyjaśnić mu zawarte w nim treści.
7. Osobie zatrzymanej, która nie włada językiem polskim, policjant wręcza przetłumaczone na język dla niej zrozumiały pouczenie o uprawnieniach. Jeżeli tekst obcojęzyczny nie jest dostępny, w protokole zatrzymania odnotowuje się fakt ustnego przetłumaczenia przez tłumacza, pouczając jednocześnie o możliwości żądania doręczenia pisemnego zestawienia uprawnień w języku zrozumiałym dla tej osoby.
8. Osoby, o których mowa w art. 261 k.p.k., zawiadamia się tylko na żądanie zatrzymanego.
9. Jeżeli przewiduje to umowa konsularna między Rzeczypospolitą Polską, a państwem, którego zatrzymany jest obywatelem, właściwy urząd konsularny lub przedstawicielstwo dyplomatyczne informuje się z urzędu.
10. Policja o zatrzymaniu osoby niezwłocznie zawiadamia prokuratora w sposób uzgodniony przez kierowników powszechnej jednostki organizacyjnej prokuratury i jednostki Policji.

11. W przypadku, gdy po zastosowaniu zatrzymania, nie ma osoby zobowiązanej do sprawowania pieczy nad mieszkaniem i mieniem osoby zatrzymanej, Policja dokonuje niezbędnych czynności mających na celu zabezpieczenie lokalu i mienia osoby zatrzymanej, uwzględniając w miarę możliwości uwagi zgłoszone przez tę osobę.

§ 88.

Policjant występuje do prokuratora o wydanie postanowienia o zatrzymaniu i doprowadzeniu podejrzanego, o którym mowa w art. 75 § 2 k.p.k. oraz osoby podejrzanego albo podejrzanego, o których mowa w art. 247 k.p.k.

§ 89.

1. Policjant sporządza z zatrzymania osoby protokół w czterech jednobrzmiących egzemplarzach, którego oryginał włącza do akt postępowania przygotowawczego, a kopie przekazuje osobie zatrzymanej i prokuratorowi. Dodatkowy egzemplarz włącza się do dokumentacji policyjnego pomieszczenia przeznaczonego dla osób zatrzymanych, jeżeli osoba zatrzymana została tam umieszczona.
2. W razie zatrzymania osoby ujętej na podstawie art. 243 k.p.k. czas zatrzymania odpowiada przejściu tej osoby przez Policję.

§ 90.

Zażalenie na zatrzymanie przekazuje się niezwłocznie wraz z materiałami sprawy lub ich uwierzytelnioną kopią, bez pośrednictwa prokuratora, do sądu rejonowego właściwego dla miejsca zatrzymania, a gdy zatrzymanie nastąpiło po wydaniu postanowienia o wszczęciu postępowania – do sądu, w którego okręgu ma siedzibę komórka organizacyjna jednostki Policji prowadząca postępowanie, niezależnie od miejsca zatrzymania.

§ 91.

Po pobraniu zatrzymanego z policyjnego pomieszczenia przeznaczonego dla osób zatrzymanych, celem dokonania z jego udziałem czynności procesowych, niedopuszczalne jest pozostawienie go bez dozoru.

§ 92.

1. Kierownik jednostki lub komórki organizacyjnej Policji prowadzącej postępowanie w razie istnienia podstaw, o których mowa w art. 258 § 1–3 k.p.k. występuje pisemnie do prokuratora w sprawie:
 - 1) zastosowania środka zapobiegawczego, o którym mowa w rozdziale 28 k.p.k. – z wyjątkiem tymczasowego aresztowania;
 - 2) skierowania do sądu wniosku o tymczasowe aresztowanie.
2. Wystąpienie, o którym mowa w ust. 1, z zastrzeżeniem ust. 3, zawiera:
 - 1) dane osoby podejrzanego albo podejrzanego;
 - 2) wskazanie rodzaju wnioskowanego środka zapobiegawczego;
 - 3) wskazanie przesłanek dających podstawę do wnioskowania o dany środek zapobiegawczy;
 - 4) wskazanie dowodów, które świadczą o dużym prawdopodobieństwie, że osoba podejrzana albo podejrzana popełnił zarzucane mu przestępstwo;
 - 5) wskazanie okoliczności, które przemawiają za koniecznością stosowania środka zapobiegawczego na podstawie prawnej powołanej w wystąpieniu.
3. W wystąpieniu, o którym mowa w ust. 2, o zastosowanie tymczasowego aresztowania należy ponadto:
 - 1) wymienić dowody, które wskazują na zaistnienie przesłanki dużego prawdopodobieństwa, że podejrzana popełnił zarzucane mu przestępstwo,
 - 2) wskazać okoliczności, z których wynika określona obawa bezprawnego utrudniania przez podejrzanego postępowania lub możliwość popełnienia przez niego nowego ciężkiego przestępstwa,
 - 3) wskazać okoliczności, z których wynika konieczność stosowania tymczasowego aresztowania oraz stopień nasilenia obaw, o których mowa w punkcie 2 – mając na uwadze, że podstawę orzeczenia o zastosowaniu lub przedłużeniu tymczasowego aresztowania mogą stanowić jedynie ustalenia poczynione na podstawie dowodów jawnych dla podejrzanego i jego obrońcy oraz, że sąd, po uprzedzeniu o tym prokuratora, uwzględnił będzie z urzędu także okoliczności, których prokurator nie ujawnił, po ich ujawnieniu na posiedzeniu, jeżeli będą one korzystne dla podejrzanego.
4. W przypadku ukrywania się podejrzanego Policja występuje do prokuratora o skierowanie do sądu wniosku o tymczasowe aresztowanie i wydanie postanowienia o poszukiwaniu listem gończym.
5. Można występować o zastosowanie dwóch i więcej środków zapobiegawczych łącznie.
6. W wystąpieniu o zastosowanie środka zapobiegawczego w postaci dozoru Policji, o którym mowa w art. 275 k.p.k., należy wskazać odpowiednie w danym przypadku obowiązki podejrzanego, w szczególności można występować o nałożenie obowiązku polegającego na zakazie opuszczania określonego miejsca pobytu, zgłaszaniu się do organu dozoru w określonych odstępach czasu, zawiadamianiu organu dozoru o zamierzonym wyjeździe oraz o terminie powrotu, zakazie kontaktowania się z pokrzywdzonym lub z innymi osobami, zakazie zbliżania się do określonych osób na wskazaną odległość, zakazie przebywania w określonych miejscach.
7. Obowiązek niezwłocznego powiadomienia organu stosującego dozór Policji (prokuratora lub sądu) o niestosowaniu się oddanego pod dozór do nałożonych obowiązków, spoczywa na kierowniku komórki organizacyjnej

Policji wykonującej dozór, chyba że kierownik jednostki organizacyjnej Policji postanowi inaczej. Kopię zawiadomienia przekazuje się do jednostki lub komórki organizacyjnej Policji, w której prowadzone jest postępowanie przygotowawcze dotyczące podejrzanego objętego dozorem Policji.

8. Wystąpienie o zastosowanie środka zapobiegawczego, o którym mowa w art. 276 k.p.k., kieruje się do prokuratora w szczególności wtedy, gdy popełnienie przestępstwa pozostaje w związku z wykonywanymi przez podejrzanego czynnościami służbowymi, działalnością zawodową lub prowadzeniem przez niego określonego rodzaju pojazdów, a zachodzi obawa zacierania dowodów przestępstwa lub ponowienia przestępstwa.

§ 93.

W przypadkach uzasadnionych okolicznościami sprawy, kierownik jednostki lub komórki organizacyjnej Policji prowadzącej postępowanie występuje do prokuratora o przedłużenie, zmianę lub uchylenie zastosowanego środka zapobiegawczego.

§ 94.

1. Niezbędną przesłanką przy podejmowaniu decyzji o tymczasowym zajęciu mienia ruchomego jest istnienie uzasadnionej obawy jego usunięcia czyli realnego niebezpieczeństwa, iż mienie zostanie, np.: zbyte, ukryte, oddane na przechowanie lub darowane innej osobie.
2. Okoliczności uzasadniające obawę usunięcia mienia mogą wynikać z analizy akt sprawy lub z modus operandi albo z porównania majątku osoby podejrzanego z grożącym jej rozstrzygnięciem o charakterze finansowym.
3. Z tymczasowego zajęcia mienia ruchomego policjant sporządza protokół w czterech jednobrzmiących egzemplarzach, z których:
 - 1) pierwszy włącza się do akt postępowania przygotowawczego;
 - 2) drugi pozostawia się u osoby, u której dokonano tymczasowego zajęcia mienia – stanowi on jednocześnie pokwitowanie zajętych rzeczy;
 - 3) trzeci niezwłocznie przesyła się prokuratorowi z wnioskiem o wydanie postanowienia o zabezpieczeniu majątkowym, wraz z informacją o miejscu, w którym zajęte mienie się znajduje;
 - 4) czwarty włącza się do akt kontrolnych.
4. W razie pozostawienia tymczasowo zajętego mienia ruchomego u osoby podejrzanego lub podejrzanego, członka jego rodziny lub osoby godnej zaufania, policjant sporządza w jednym egzemplarzu protokół oddania rzeczy na przechowanie i w dwóch egzemplarzach wykaz rzeczy oddanych na przechowanie. Jeden egzemplarz wykazu pozostawia się u osoby zobowiązanej do przechowania rzeczy jako pokwitowanie.
5. Jeżeli prokurator nie wydał postanowienia o zabezpieczeniu majątkowym w ciągu 7 dni od daty zajęcia mienia ruchomego, policjant niezwłocznie:
 - 1) zawiadamia pisemnie o upadku zajęcia osobę podejrzaną lub podejrzanego oraz osobę, której oddano pod dozór zajęte mienie, jeżeli prokurator nie zawiadomił tych osób;
 - 2) zwraca za pokwitowaniem mienie tymczasowo zajęte osobie, u której zostało zajęte.

§ 95.

Wniosek do prokuratora o wydanie postanowienia o zabezpieczeniu majątkowym, w przypadku gdy nie dokonywano tymczasowego zajęcia mienia ruchomego, powinien zawierać informacje o składnikach majątkowych podlegających zajęciu i miejscach, w którym się znajdują.

§ 96.

1. Policja wnioskuje do prokuratora o:
 - 1) nałożenie kary porządkowej w postaci kary pieniężnej, o której mowa w art. 285 § 1 k.p.k. i 287 § 1 k.p.k., a w razie potrzeby jednocześnie o zarządzenie zatrzymania i przymusowego doprowadzenia;
 - 2) obciążenia dodatkowymi kosztami postępowania, o którym mowa w art. 289 § 1 k.p.k.;
 - 3) wystąpienie do sądu o aresztowanie, o którym mowa w art. 287 § 2 k.p.k.
2. Wniosek Policji o zastosowanie kary porządkowej powinien w szczególności zawierać:
 - 1) określenie sprawy;
 - 2) określenie czynu i jego kwalifikacji prawnej;
 - 3) dane personalne osoby, której dotyczy;
 - 4) określenie charakteru, w jakim dana osoba została wezwana ze wskazaniem prawidłowości wezwania i uprzedzeniem o skutkach niestawiennictwa;
 - 5) określenie skutków niewykonania obowiązków, w tym ewentualnych dodatkowych kosztów postępowania;
 - 6) propozycje co do rodzaju i wysokości kary, wysokości kary pieniężnej lub obciążenia dodatkowymi kosztami;
 - 7) uzasadnienie.

§ 97.

Niestawiennictwo oskarżonych, świadków i innych uczestników postępowania z powodu choroby uznaje się za usprawiedliwione, jeżeli spełnione zostały wymogi określone w rozdziale 3 ustawy z dnia 15 czerwca 2007 r. o lekarzu sądowym (Dz. U. Nr 123, poz. 849, z późn. zm.).

Rozdział 15

Przedłużenie okresu prowadzenia i zawieszenie postępowania

§ 98.

1. Wniosek o przedłużenie okresu prowadzenia postępowania wymaga formy pisemnej i powinien wyjaśniać powody, dla których nie można było zakończyć postępowania w przewidzianym terminie, a także wskazywać kierunki dalszego prowadzenia, chyba że określił to prokurator.
2. Policja przekazuje prokuratorowi akta postępowania wraz z wnioskiem o przedłużenie okresu prowadzenia dochodzenia do 3 miesięcy albo na dalszy czas oznaczony nie dłuższy niż rok – nie później niż na 7 dni przed upływem terminu dochodzenia.
3. Wniosek o przedłużenie okresu śledztwa powierzonego Policji w całości na czas powyżej 3 miesięcy do roku Policja składa nadzorującemu prokuratorowi wraz z aktami śledztwa nie później niż na 7 dni przed upływem terminu zakończenia śledztwa.

§ 99.

1. Przeszkodami uniemożliwiającymi prowadzenie postępowania poza wymienionymi w art. 22 § 1 k.p.k. i określonymi w art. 7 ustawy z dnia 25 czerwca 1997 r. o świadku koronnym (Dz. U. z 2014 r. poz. 1801) oraz w art. 72 ust. 1 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii (Dz. U. z 2012 r. poz. 124 i z 2015 r. poz. 28 oraz 875), mogą być w szczególności:
 - 1) długotrwała nieobecność podejrzanego w kraju;
 - 2) klęska żywiołowa;
 - 3) zaginięcie lub zniszczenie akt postępowania.
2. Nie wydaje się postanowienia o zawieszeniu postępowania z powodu zarządzonej i trwającej czynności procesowej, chociażby jej wykonanie rozciągało się w czasie, w szczególności w razie oczekiwania na uzyskanie opinii biegłego lub dokumentację z czynności wykonywanych w ramach międzynarodowej pomocy prawnej.
3. Jeżeli do czasu zakończenia śledztwa lub dochodzenia prowadzonego przeciwko kilku podejrzanym wobec jednego z nich zachodzi przeszkoda uzasadniająca zawieszenie postępowania, przed sporządzeniem aktu oskarżenia lub wniosku o warunkowe umorzenie postępowania albo wniosku przewidzianego w art. 324 § 1 k.p.k. należy wyłączyć sprawę tego podejrzanego do odrębnego postępowania i zawiesić lub wystąpić do prokuratora o wyłączenie.
4. W przypadku, gdy wobec podejrzanych działających wspólnie odrębne postępowanie ograniczyłoby w sposób znaczny możliwość wyjaśnienia okoliczności sprawy, przeszkoda, o której mowa w ust. 1, po stronie jednego z podejrzanych może być podstawą zawieszenia postępowania w całości.

§ 100.

1. Sporządza się łączny wniosek o zatwierdzenie postanowienia o zawieszeniu postępowania z powodu nieujęcia podejrzanego oraz zarządzenie poszukiwania podejrzanego listem gończym.
2. Przed wystąpieniem do prokuratora z wnioskiem o zatwierdzenie postanowienia o zawieszeniu postępowania, policjant prowadzący postępowanie sprawdza, czy zostały zebrane i zabezpieczone wszystkie dostępne materiały dowodowe i podjęto niezbędne czynności w celu wykrycia i ujęcia podejrzanego.
3. Jeżeli poszukiwania podejrzanego okazały się bezskuteczne, Policja zwraca się do prokuratora o wystąpienie do sądu z wnioskiem o zastosowanie tymczasowego aresztowania oraz wydanie postanowienia o poszukiwaniu listem gończym i jego rozpowszechnienie za pomocą środków masowego komunikowania, w szczególności Internetu.
4. W uzasadnieniu wniosku o wydanie postanowienia o zawieszeniu śledztwa policjant powinien wskazać wszystkie elementy podstawy zawieszenia, czyli zaistnienie faktu uznanego za przeszkodę, długotrwałość tej przeszkody oraz konsekwencje w postaci uniemożliwienia prowadzenia śledztwa.
5. Do uzasadnienia postanowienia o zawieszeniu dochodzenia stosuje się odpowiednio ust. 4.

§ 101.

1. W okresie zawieszenia dochodzenia policjant obowiązany jest dokonywać niezbędnych czynności procesowych; zarówno tych, których potrzeba wynika z ustaleń postępowania przed jego zawieszeniem, jak też tych, których potrzeba wyłoniła się w czasie zawieszenia dochodzenia.
2. Policjant w czasie trwania zawieszenia dochodzenia, nie rzadziej niż co 3 miesiące, sprawdza czy przyczyny zawieszenia trwają nadal. Wynik tego sprawdzenia odnotowuje się w aktach kontrolnych dochodzenia.
3. Po ustaniu przyczyn zawieszenia dochodzenia, policjant występuje do prokuratora z wnioskiem o jego podjęcie, chyba że prokurator sam je podjął.
4. Jeżeli ustały przyczyny, które spowodowały zarządzenie poszukiwania lub wydanie postanowienia o poszukiwaniu listem gończym, należy niezwłocznie wystąpić do prokuratora o odwołanie poszukiwań i zawiadomienie o tym właściwej jednostki Policji.
5. Zalecenia określone w ust. 1–4 stosuje się odpowiednio w zawieszonym śledztwie powierzonym Policji, chyba że prokurator zarządzi inaczej.

Rozdział 16

Wyłączanie materiałów i łączenie postępowań

§ 102.

1. Policjant może wyłączyć materiały do odrębnego postępowania, wobec poszczególnych osób lub o poszczególne czyny.
2. W dochodzeniu, którego czas trwania prokurator przedłużył na podstawie art. 325i § 1 k.p.k., policjant wydaje postanowienie o wyłączeniu materiałów do odrębnego postępowania za zgodą prokuratora albo na jego polecenie; w przypadku ustnej zgody lub polecenia do akt kontrolnych postępowania dołącza się sporządzoną przez policjanta notatkę urzędową zawierającą wynik uzgodnień z prokuratorem.
3. Zgoda prokuratora, o której mowa w ust. 2, nie jest konieczna, jeżeli materiały wyłączane z dochodzenia dotyczą innych osób lub czynów, niezwiązanych z danym postępowaniem.
4. Jeżeli wyłączenie ze śledztwa ma dotyczyć osób lub czynów, co do których dokonywane były czynności procesowe, policjant wnioskuje do prokuratora o wyłączenie materiałów wraz z odpisem postanowienia o wszczęciu śledztwa. Jeżeli wyłączenie ze śledztwa dotyczy innych osób lub czynów, policjant stosuje odpowiednio ust. 2, a następnie wszczyna dochodzenie lub przekazuje materiały prokuratorowi z wnioskiem o wszczęcie śledztwa.
5. Wyłączając materiały do odrębnego postępowania, policjant wydaje postanowienie, w którym podaje nazwy dokumentów i numery kart akt postępowania przygotowawczego oraz oznaczenia dowodów podlegających wyłączeniu. W postanowieniu należy zaznaczyć, czy wyłączeniu podlegają oryginały czy też kopie.
6. Wyłączone do odrębnego postępowania lub pozostawione w aktach postępowania przygotowawczego kopie dokumentów należy poświadczać za zgodność z oryginałem na każdej stronie kserokopii.
7. Policjant wyłączając materiały dochodzenia do odrębnego postępowania tylko wówczas wydaje postanowienie o wszczęciu dochodzenia, jeżeli wyłączenie nie obejmuje czynu będącego przedmiotem postępowania pierwotnego. Wyłączone materiały, dla których właściwą formą postępowania jest śledztwo, niezwłocznie przekazuje się prokuratorowi.
8. Jeżeli nie ma zastosowania zalecenie sformułowane w ust. 7, policjant dołącza kopię postanowienia o wszczęciu dochodzenia, z którego dokonano wyłączenia. Czas trwania wyłączonego postępowania liczy się od daty wszczęcia postępowania pierwotnego.
9. Przepisy o wyłączeniu stosuje się odpowiednio przy wyłączaniu materiałów do innych postępowań, w szczególności dotyczących czynów wyczerpujących znamiona wykroczenia albo przy przekazywaniu materiałów organom prowadzącym postępowanie dyscyplinarne.
10. Jeżeli śledztwo jest prowadzone o czyn karalny, o którym mowa w art. 1 § 2 pkt 2 lit. a u.p.n., popełniony przez nieletniego wspólnie z dorosłym i zachodzi konieczność wyłączenia materiałów dotyczących nieletniego w celu przekazania sędziemu rodzinnemu, policjant przekazuje akta prokuratorowi z wnioskiem o wydanie stosownego postanowienia.

§ 103.

1. Jeżeli w postępowaniu uzyskano dowody wskazujące, że podejrzany dopuścił się innych przestępstw, w sprawie których postępowanie zostało umorzone, policjant niezwłocznie występuje do prokuratora z wnioskiem o podjęcie lub wznowienie postępowania. Policjant, stosując przepis art. 325f § 3 k.p.k., sam podejmuje dochodzenie, w którym wydano postanowienie o jego umorzeniu i wpisaniu sprawy do rejestru przestępstw.
2. Jeżeli dla postępowań, o których mowa w ust. 1 zdanie drugie, po ich połączeniu przewidziane jest prowadzenie wspólnego postępowania w formie dochodzenia, policjant łączy postępowania bez konieczności powiadamiania prokuratora.
3. W razie łączenia dochodzeń będących w toku policjant stosuje odpowiednio zalecenie zawarte w § 102 ust. 2.
4. Jeżeli przy łączeniu dochodzeń podjętych na podstawie art. 325f § 3 k.p.k. okaże się, że postępowanie połączone prowadzone będzie w formie śledztwa, wniosek o połączenie należy zamieścić we wniosku o wszczęcie śledztwa.
5. O połączenie postępowań, z których przynajmniej jedno było prowadzone lub aktualnie jest prowadzone w formie śledztwa lub dochodzenia zakończonych na podstawie innych przyczyn niż umorzenie dochodzenia w trybie rejestrowym – należy wystąpić do prokuratora.
6. Zalecenie zawarte w ust. 5 stosuje się odpowiednio do dochodzeń zakończonych na podstawie innych przyczyn niż wskazane w art. 325f § 1 k.p.k.
7. Przy łączeniu dochodzeń równocześnie prowadzonych należy kierować się zasadami:
 - 1) dochodzenie później wszczęte dołącza się do wcześniej wszczętego;
 - 2) do akt dochodzenia, w którym stosuje się tymczasowe aresztowanie, włącza się akta łączonego dochodzenia, niezależnie od czasu wszczęcia tego dochodzenia;
 - 3) czas trwania połączonych dochodzeń liczy się od tej daty wszczęcia łączonych dochodzeń, która jest wcześniejsza.
8. Policjant łączy postępowania wydając postanowienie w tej sprawie.
9. Kolejne zawiadomienia dotyczące tego samego przestępstwa można łączyć w jednym postępowaniu albo włączać do już wszczętego postępowania, bez wydawania postanowień o połączeniu. W pozostałych przypadkach, gdy zachodzą przesłanki do prowadzenia jednego postępowania, łączy się sprawy wszczęte stosując odpowiednio zalecenie zawarte w ust. 2.

Rozdział 17

Zamknięcie postępowania, umorzenie postępowania

§ 104.

1. Zapoznanie się z materiałami postępowania następuje na wniosek podejrzanego lub jego obrońcy, albo pokrzywdzonego lub jego pełnomocnika, wówczas, gdy ocena zebranego materiału dokonana przez prowadzącego postępowanie wykazuje, że są podstawy do jego zamknięcia i wniesienia do sądu:
 - 1) wniosku, o którym mowa w art. 335 § 1 k.p.k.;
 - 2) aktu oskarżenia (art. 331 i 335 § 2 k.p.k.);
 - 3) wniosku o warunkowe umorzenie postępowania przez sąd na posiedzeniu, poprzedzającym rozprawę główną (art. 336 k.p.k.);
 - 4) wniosku o umorzenie postępowania ze względu na niepoczytalność podejrzanego i zastosowanie wobec niego środków zabezpieczających (art. 324 k.p.k.).
2. W czasie poprzedzającym możliwość zapoznania się z materiałami postępowania przygotowawczego stosownie do art. 321 § 1 i art. 325h k.p.k. policjant może wystąpić z wnioskiem do prokuratora o wydanie zarządzenia określającego materiały, jakie zostaną skierowane do sądu z aktem oskarżenia. W przypadku złożenia wniosku o uzupełnienie tych materiałów, policjant może wystąpić do prokuratora z wnioskiem o wydanie kolejnego zarządzenia.
3. Policjant w związku z czynnością zapoznawania się stron z materiałami postępowania obowiązany jest dokonać następujących czynności:
 - 1) powiadomić podejrzanego i jego obrońcę oraz pokrzywdzonego i jego pełnomocnika, zwanych dalej "zapoznający się" o możliwości przejrzenia akt i wyznaczyć termin do zapoznania się z aktami w taki sposób, aby od dnia doręczenia zawiadomienia o możliwości takiego zapoznania się upłynęło co najmniej 7 dni;
 - 2) udostępnić zapoznającemu się akta sprawy wraz z informacją, jakie materiały z tych akt, stosownie do wymogów określonych w art. 334 § 1 k.p.k., będą przekazane sądowi wraz z aktem oskarżenia, z zastrzeżeniem, że takiej informacji nie przekazuje się, gdy prokurator będzie występował z wnioskiem o wydanie na posiedzeniu wyroku skazującego i orzeczenie uzgodnionych z oskarżonym kar lub innych środków przewidzianych za zarzucany mu występki;
 - 3) pouczyć zapoznającego się o uprawnieniu do złożenia w terminie 3 dni od dnia zapoznania się z materiałami postępowania wniosków dowodowych, a także wniosków o uzupełnienie materiału dowodowego, który ma być przekazany sądowi wraz z aktem oskarżenia, o określone dokumenty zawarte w aktach sprawy;
 - 4) sporządzić protokół końcowego zapoznania się i odnotować w nim obowiązkowo fakt pouczenia zapoznającego się z materiałami postępowania o uprawnieniu do złożenia wniosków dowodowych, a także wniosków o uzupełnienie materiału dowodowego.
4. Akta postępowania udostępni policjant prowadzący postępowanie, a gdy nie jest to możliwe, inny policjant upoważniony przez bezpośredniego przełożonego policjanta prowadzącego postępowanie.
5. Jeżeli podejrzanym lub jego obrońcą albo pokrzywdzonym lub jego pełnomocnikiem nie stawili się bez usprawiedliwienia w terminach wyznaczonych na zapoznanie się z aktami postępowania – nie wyznacza się nowych terminów tych czynności.

§ 105.

1. Po uzupełnieniu postępowania o wnioskowane czynności, o których mowa w art. 321 § 5 k.p.k., policjant na wniosek podejrzanego lub jego obrońcy albo pokrzywdzonego lub jego pełnomocnika umożliwia zapoznanie się z materiałami – w uzupełnionym zakresie.
3. Jeżeli postępowanie toczy się przeciwko kilku podejrzanym, a uzupełniano je na wniosek tylko niektórych podejrzanym, albo pokrzywdzonego lub jego pełnomocnika to z zebranymi dodatkowo materiałami zaznajamia się tylko tych podejrzanym i ich obrońców, albo pokrzywdzonego lub jego pełnomocnika których uzupełnienie dotyczy i jedynie wtedy, gdy o to wnosi.
4. Jeżeli nie zachodzi potrzeba uzupełnienia śledztwa albo dochodzenia, w którym podejrzanym jest tymczasowo aresztowany, policjant wydaje jedno postanowienie o zamknięciu śledztwa lub dochodzenia niezależnie od liczby podejrzanym.

§ 106.

Jeżeli w wyniku śledztwa lub dochodzenia prowadzonego przeciwko kilku podejrzanym zachodzą podstawy, o których mowa w art. 66 k.k., do warunkowego umorzenia postępowania w stosunku do jednego lub niektórych z nich, wówczas co do innych podejrzanym policjant występuje do prokuratora o wyłączenie sprawy w odpowiedniej części do odrębnego prowadzenia.

§ 107.

1. Śledztwo albo dochodzenie może być umorzone w całości lub w części. Umorzenie w części może dotyczyć osób, zarzuconych czynów lub zdarzeń objętych postępowaniem.

2. Jeżeli stwierdzono, że podejrzany nie popełnił zarzucanego mu przestępstwa, a jednocześnie nie wykryto sprawcy, w postanowieniu wymienia się obie przyczyny umorzenia postępowania.
3. Policjant umarza postępowanie wobec niewykrycia sprawcy przestępstwa, jeżeli zajdą okoliczności określone w art. 322 § 1 k.p.k., przy czym treść postanowienia o umorzeniu powinna być sformułowana z uwzględnieniem art. 322 § 3 k.p.k. – o ile prokurator nie zastrzegł tej czynności do osobistego wykonania.
4. W przypadku zaistnienia jedynie okoliczności określonych w art. 322 § 3 k.p.k. postępowanie należy kontynuować do czasu ostatecznego wyczerpania możliwości wykrycia sprawcy przestępstwa.
5. W rozstrzygnięciu (sentencji) postanowienia o umorzeniu śledztwa albo dochodzenia należy przytoczyć opis czynu w postaci ustalonej w toku postępowania, odpowiadającą mu kwalifikację prawną, a także przyczynę i podstawę prawną umorzenia.
6. W uzasadnieniu postanowienia o umorzeniu śledztwa lub dochodzenia należy wymienić osoby, przeciwko którym toczyło się postępowanie oraz zarzuty albo zdarzenia będące jego przedmiotem, zwięźle przedstawić czynności, jakich dokonano i poczynione ustalenia, ocenić zebrane dowody oraz wskazać podstawy faktyczne i prawne, które zadecydowały o umorzeniu.
7. Jeżeli w toku prowadzonego postępowania okaże się, że czyn stanowi tylko wykroczenie, policjant, na podstawie art. 17 § 1 pkt 2 k.p.k., umarza postępowanie stosując zalecenie zawarte w § 6 ust. 6. Zasady sporządzania i kierowania wniosków o ukaranie do sądów regulują odrębne przepisy.
8. Postępowanie może być umorzone w całości lub w części. Umorzenie postępowania w części może dotyczyć osób, zarzucanych czynów lub zdarzeń objętych postępowaniem.
9. Policjant nie jest uprawniony do wydania postanowienia o umorzeniu dochodzenia w przypadku złożenia wniosku, o którym mowa w art. 59a k.k., w postępowaniu przygotowawczym postanowienie wydaje prokurator.

§ 108.

Można wydać postanowienie o umorzeniu dochodzenia i wpisaniu sprawy do rejestru przestępstw w przypadku stwierdzenia, że w toku czynności, o których mowa w art. 308 § 1 k.p.k., lub prowadzonego przez okres co najmniej 5 dni dochodzenia nie uzyskano danych stwarzających dostateczne podstawy do wykrycia sprawcy w drodze dalszych czynności procesowych oraz na miejscu zdarzenia nie ujawniono śladów działania sprawcy nadających się do badań identyfikacyjnych, a w szczególności, jeśli w trakcie czynności, o których mowa w art. 304a k.p.k., pokrzywdzony zeznał, iż:

- 1) w czasie popełniania przestępstwa nie miał bezpośredniego kontaktu ze sprawcą lub kontakt był krótkotrwały;
- 2) nie jest w stanie odtworzyć wyglądu sprawcy;
- 3) nie było innych świadków przestępstwa;
- 4) nie ujawniono śladów działania sprawcy.

§ 109.

1. Po wydaniu postanowienia o umorzeniu dochodzenia i wpisaniu sprawy do rejestru przestępstw oraz postanowienia o umorzeniu dochodzenia w sprawie Policja zawiadamia o tym podmioty wymienione w art. 305 § 4 k.p.k., z pouczeniem o przysługujących im uprawnieniach.
2. Na wniosek strony policjant podaje jej ustnie najważniejsze powody wydania postanowienia o umorzeniu dochodzenia i wpisaniu sprawy do rejestru przestępstw oraz postanowienia o umorzeniu dochodzenia. Zalecenia wskazane w § 6 ust. 4 stosuje się odpowiednio.
3. Na pisemny wniosek inspektora pracy lub Najwyższej Izby Kontroli policjant sporządza uzasadnienie postanowienia o umorzeniu dochodzenia. Zalecenia wskazane w § 6 ust. 5–7 stosuje się odpowiednio.
4. Jeżeli zażalenie na postanowienie o umorzeniu dochodzenia i wpisaniu sprawy do rejestru przestępstw oraz na postanowienie o umorzeniu dochodzenia w sprawie zostało złożone po terminie lub przez osobę nieuprawnioną, policjant prowadzący dochodzenie wydaje zarządzenie odmawiające przyjęcia środka odwoławczego. Policjant prowadzący dochodzenie może także wydać zarządzenie odmawiające przywrócenia terminu do wniesienia zażalenia. Na zarządzenia te przysługuje zażalenie, o czym wnoszącego zażalenie należy pouczyć.
5. W przypadku uwzględnienia zażalenia albo wniesienia zażalenia na zarządzenia, o których mowa w ust. 2, Policja niezwłocznie przekazuje je wraz z aktami dochodzenia prokuratorowi właściwemu do sprawowania nadzoru nad dochodzeniem.
6. Sposób postępowania z aktami dochodzenia po uprawomocnieniu się postanowienia o umorzeniu dochodzenia i wpisaniu sprawy do rejestru przestępstw albo postanowienia o umorzeniu dochodzenia w sprawie określają odrębne przepisy.

Rozdział 18

Podjęcie na nowo i wznowienie postępowania

§ 110.

1. Po umorzeniu postępowania, z wyłączeniem umorzonego w trybie określonym w art. 325f § 1 k.p.k., Policja dokonuje niezbędnych czynności dowodowych w celu sprawdzenia (ustalenia), czy istnieją podstawy do podjęcia na nowo lub wznowienia postępowania, tylko na zlecenie prokuratora.
2. Materiały zebrane w trybie art. 327 § 3 k.p.k. Policja przekazuje prokuratorowi.
3. Wniosek o podjęcie śledztwa lub dochodzenia umorzonego na innej podstawie niż określona w art. 325f § 1 k.p.k. albo o wznowienie postępowania kieruje się do prokuratora, który wydał lub zatwierdził postanowienie o umorzeniu. We wniosku należy określić sygnaturę akt umorzonego postępowania, jego rodzaj, podstawę umorzenia oraz wskazać na okoliczności i dowody uzasadniające podjęcie lub wznowienie postępowania.
4. Dochodzenie, o którym mowa w art. 325f § 1 k.p.k., może być podjęte przez Policję, jeżeli zostały uzyskane dane pozwalające na wykrycie sprawcy. Jeżeli uzyskanie tych danych nastąpiło w wyniku czynności operacyjno-rozpoznawczych, dokumentuje się to w notatce urzędowej będącej podstawą do podjęcia dochodzenia.
5. Zalecenie zawarte w ust. 1 stosuje się odpowiednio w przypadku wystąpienia przesłanek do wydania postanowienia o podjęciu postępowania po uprzednim wydaniu postanowienia o odmowie wszczęcia postępowania.

§ 111.

1. Jeżeli Policja ujawni dane wskazujące na niezasadność prawomocnego umorzenia postępowania w stosunku do osoby, która występowała w charakterze podejrzanego, niezwłocznie przekazuje prokuratorowi, który wydał lub zatwierdził postanowienie o umorzeniu, materiały zawierające te dane z wnioskiem o uchylenie postanowienia przez Prokuratora Generalnego.
2. O wystąpieniu z wnioskiem, o którym mowa w ust. 1, powiadamia się odpowiednio:
 - 1) sprawującego zwierzchni nadzór służbowy kierownika komórki organizacyjnej służby kryminalnej komendy wojewódzkiej (Stołecznej) Policji;
 - 2) Komendanta Centralnego Biura Śledczego Policji – w sprawach prowadzonych w służbie śledczej;
 - 3) dyrektora Biura Spraw Wewnętrznych Komendy Głównej Policji – w sprawach prowadzonych w komórkach służby kryminalnej właściwych w sprawach wewnętrznych.
3. Jeżeli Policja ujawni okoliczności, o których mowa w art. 68 k.k., informuje o nich niezwłocznie prokuratora, który skierował do sądu wniosek o warunkowe umorzenie postępowania wobec określonej osoby.

Rozdział 19

Przepisy przejściowe i końcowe

§ 112.

Tracą moc wytyczne nr 3 Komendanta Głównego Policji z dnia 15 lutego 2012 r. w sprawie wykonywania czynności dochodzeniowo-śledczych przez policjantów (Dz. Urz. KGP poz. 7, z 2013 r. poz. 14 oraz z 2014 r. poz. 116).

§ 113.

Wytyczne wchodzi w życie z dniem 24 lipca 2015 r.

3. Zarządzenie Nr 30 Komendanta Głównego Policji z dnia 16 grudnia 2013 r. w sprawie funkcjonowania organizacji hierarchicznej w Policji (Dz. Urz. KGP z dnia 17 grudnia 2013 r., poz. 99, z późn. zm.)

Na podstawie art. 5 ust. 1 i 2 oraz art. 7 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 6 kwietnia 1990 r. o Policji (Dz. U. z 2011 r. Nr 287, poz. 1687, z późn. zm.) zarządza się, co następuje:

Rozdział 1

Przepisy ogólne

§ 1.

Użyte w zarządzeniu określenia oznaczają:

- 1) przełożony – policjant lub pracownik Policji uprawniony z racji zajmowanego stanowiska albo na podstawie odrębnego przepisu lub upoważnienia do kierowania przebiegiem służby lub pracy innego policjanta lub pracownika Policji;

- 2) podwładny – policjant lub pracownik Policji zobowiązany z racji zajmowanego stanowiska albo na podstawie odrębnego przepisu lub decyzji uprawnionego organu do podporządkowania się w trakcie pełnienia służby lub wykonywania pracy zarządzeniom, rozkazom i poleceniom lub wytycznym przełożonego;
- 3) jednostka organizacyjna – jednostka organizacyjna Policji w rozumieniu przepisów regulujących szczegółowe zasady organizacji i zakres działania komend, komisariatów i innych jednostek organizacyjnych Policji;
- 4) komórka organizacyjna – wyodrębniona struktura w rozumieniu przepisów regulujących szczegółowe zasady organizacji i zakres działania komend, komisariatów i innych jednostek organizacyjnych Policji;
- 5) droga służbowa – sposób załatwiania spraw służbowych, polegający na przekazywaniu informacji lub dokumentów albo rzeczy przez podwładnych za pośrednictwem wszystkich kolejnych przełożonych aż do tego, który jest uprawniony do rozstrzygnięcia sprawy, jak również przekazywanie rozkazów, poleceń lub wytycznych od przełożonego uprawnionego do ich wydania, przez kolejnych niższych przełożonych do podwładnego;
- 6) organizacja hierarchiczna – stan wewnętrznego zorganizowania Policji w systemie podporządkowania, a także wzajemnych uprawnień i obowiązków organów Policji oraz policjantów i pracowników Policji.

§ 2.

Funkcjonowanie organizacji hierarchicznej polega na:

- 1) przestrzeganiu określonej ustawami i przepisami wykonawczymi do ustaw właściwości terytorialnej i rzeczowej organów Policji;
- 2) przestrzeganiu określonych przepisami prawa zasad podejmowania decyzji i wydawania rozkazów lub poleceń, związanych z wykonywaniem zadań Policji;
- 3) stosowaniu drogi służbowej oraz określonych w niniejszym zarządzeniu sposobów i metod wykonywania czynności przez przełożonych oraz podwładnych;
- 4) stosowaniu się do określonych w niniejszym zarządzeniu zasad postępowania, wynikających ze starszeństwa stopni policyjnych.

§ 3.

Organizacja hierarchiczna ma na celu zapewnienie:

- 1) jednolitości, sprawności, szybkości, ekonomiczności i efektywności czynności służbowych;
- 2) zdolności struktur organizacyjnych Policji do działań uporządkowanych;
- 3) ustalenia odpowiedzialności indywidualnej w przypadku naruszenia prawa, bezczynności pomimo obowiązku działania albo wykonania zadań służbowych w sposób wadliwy.

§ 4.

1. Policjanci i pracownicy Policji są obowiązani do zachowania drogi służbowej.
2. Uzyskane przez pełniącego służbę policjanta lub świadczącego pracę pracownika Policji informacje, mogące w jego ocenie świadczyć o popełnieniu przez innego policjanta lub pracownika Policji przestępstwa ściganego z oskarżenia publicznego lub przestępstwa skarbowego, niezwłocznie przekazuje się bezpośrednio przełożonemu. Policjant lub pracownik, który uzyskał takie informacje może – pomijając drogę służbową – przekazać je wyższemu przełożonemu lub kierownikowi jednostki organizacyjnej będącemu organem Policji, albo innemu nadrzędnemu organowi Policji lub komórce organizacyjnej Biura Spraw Wewnętrznych Komendy Głównej Policji, zwanego dalej "BSW KGP".
3. Wyższy przełożony lub organ Policji po otrzymaniu informacji, o których mowa w ust. 2, gdy świadczą one o popełnieniu przestępstwa:
 - 1) niezwłocznie przekazuje je prokuratorowi w trybie art. 304 § 3 ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks postępowania karnego (Dz. U. Nr 89, poz. 555, z późn. zm.), zwanej dalej "k.p.k." – jeżeli informacje dotyczą policjanta;
 - 2) podejmuje czynności określone w art. 325a lub art. 304 § 3 k.p.k. – jeżeli informacje dotyczą pracownika Policji.
4. O otrzymaniu informacji, o których mowa w ust. 2, wyższy przełożony lub organ Policji powiadamia również niezwłocznie właściwą miejscowo komórkę organizacyjną BSW KGP.
5. Jeżeli na podstawie informacji, o których mowa w ust. 2, zachodzi potrzeba podjęcia czynności w trybie art. 308 § 1 k.p.k. lub 17 § 2 k.p.k., wyższy przełożony lub organ Policji określony w ust. 2 niezwłocznie zarządza ich przeprowadzenie, powiadamiając o tym właściwą miejscowo komórkę organizacyjną BSW KGP lub zwraca się do tej komórki o przeprowadzenie takich czynności.
6. Drogę służbową można pominąć również:
 - 1) przekazując odpowiednio kolejnemu wyższemu przełożonemu informacje o:
 - a) naruszeniu przez bezpośredniego przełożonego dyscypliny służbowej, dyscypliny finansów publicznych albo o nieprzestrzeganiu przez niego zasad etyki zawodowej,
 - b) innych sprawach, niż wymienione w lit. a, w wypadkach niecierpiących zwłoki, o czym jednak należy niezwłocznie poinformować pominiętego przełożonego;
 - 2) przekazując BSW KGP inne spostrzeżenia, niż informacje określone w ust. 2, dotyczące spraw z zakresu właściwości rzeczowej tego biura.

§ 5.

W razie wystąpienia trudności związanych z ustaleniem właściwego działania lub uprawnienia przełożonego do nakazania określonego działania albo z wyborem odpowiedniego sposobu postępowania, należy zwrócić się o pomoc kolejno do: odpowiedniego przełożonego przy zachowaniu drogi służbowej, merytorycznej w danej sprawie komórki organizacyjnej, komórki organizacyjnej właściwej do obsługi prawnej.

Rozdział 2 Przełożeni

§ 6.

Wykonywanie czynności przełożonego polega na:

- 1) kierowaniu przebiegiem służby lub pracy podwładnych przez osobiste podejmowanie decyzji rozstrzygających zasadnicze problemy, wynikłe w załatwianych sprawach, albo przez stosowanie form nadzoru zapewniających bieżącą informację o stanie tych spraw, jeżeli osobisty wgląd, z uwagi na rodzaj sprawy, jest utrudniony lub niecelowy;
- 2) tworzeniu warunków do sprawnej, efektywnej i terminowej realizacji przez podwładnych zadań służbowych przez:
 - a) przydzielanie niezbędnych środków technicznych lub materiałowych,
 - b) umożliwianie dostępu do informacji w zakresie wynikającym z rodzaju zadania służbowego,
 - c) wyznaczanie terminu realizacji każdego zadania służbowego;
- 3) rozdziale zadań służbowych między podwładnych w sposób odpowiadający indywidualnemu zróżnicowaniu w zakresie umiejętności i doświadczenia zawodowego oraz predyspozycji osobistych, a także z uwzględnieniem aktualnego obciążenia zadaniami wcześniej zleconymi.

§ 7.

Przełożony jest obowiązany do:

- 1) planowania służby lub pracy podwładnych, a w odniesieniu do spraw charakteryzujących się niemożnością przewidywania, do koordynowania działań;
- 2) koordynowania, nadzorowania i kontrolowania sposobu wykonania zleconych działań i uzyskanych rezultatów, a w odniesieniu do spraw pilnych lub szczególnie ważnych zapewnienia warunków dla terminowego rozpoczęcia i zakończenia określonych działań, prac i czynności;
- 3) korygowania działania w razie stwierdzenia wadliwości metod lub nieskuteczności sposobu jego wykonywania;
- 4) reagowania na stwierdzone nieprawidłowości w pełnieniu służby lub świadczeniu pracy przez podwładnego oraz na jego niewłaściwe zachowania poza służbą lub pracą – mogące godzić w społeczny wizerunek Policji;
- 5) podejmowania przedsięwzięć doskonalących metody wykonywania zadań służbowych oraz motywujących podwładnych do efektywnej służby lub pracy.

§ 8.

1. W ramach planowania służby lub pracy podwładnych oraz koordynowania działań należy:

- 1) określać cel każdej zleconej do wykonania czynności, chyba że cel ten jest oczywisty z uwagi na rodzaj czynności;
 - 2) ustalać kolejność wykonania poszczególnych zadań służbowych w razie zgłoszenia przez podwładnego kolizji wyznaczonych terminów;
 - 3) określać sposób przekazywania informacji o przebiegu realizacji zadań służbowych ze szczególnym uwzględnieniem przypadków, w których wykonanie zadania wymaga podjęcia decyzji szczegółowych przez niższych przełożonych;
 - 4) udzielać instruktażu na wniosek podwładnych lub w przypadkach działań precedensowych albo dotyczących spraw o szczególnym znaczeniu dla wykonania przez Policję ustawowych funkcji;
 - 5) stosować formę pisemną wydawanych poleceń w sprawach wymagających działań wieloosobowych lub przedłużonych w czasie.
2. Intensywność i zakres czynności przełożonego, wymienionych w ust. 1, należy dostosować do indywidualnych predyspozycji i kwalifikacji zawodowych podwładnych.

§ 9.

W ramach kontrolowania i nadzorowania służby lub pracy należy:

- 1) ustalać przyczyny opóźnień realizacji zadań służbowych oraz modyfikować zakres środków przeznaczonych do wykonania danego zadania w taki sposób, aby zminimalizować skutki opóźnień;
- 2) dokonywać oceny przebiegu realizacji zadań służbowych pod kątem realności dotrzymania ustalonego terminu ich wykonania oraz zgodności przeznaczonych do tej realizacji środków z potrzebami;
- 3) stosować jako podstawowe kryteria oceny działania:
 - a) zgodność z prawem,

- b) skuteczność ochrony, do której powołana jest Policja,
- c) stopień realizacji celu określonego poleceniem lub właściwego ze względu na rodzaj działania,
- d) ekonomiczność i szybkość,
- e) kreatywność oraz umiejętność przyjmowania przez podwładnego najprostszych rozwiązań w ramach pozostawionego mu wyboru.

§ 10.

W ramach korygowania działania należy:

- 1) okresowo aktualizować plany lub programy działań;
- 2) niezwłocznie podejmować decyzje usprawniające w razie uzyskania informacji o zakłóceniu zakładanego przebiegu czynności służbowej;
- 3) bez zwłoki rozpatrywać wnioski i problemy zgłaszane w związku z realizowanymi czynnościami służbowymi.

§ 11.

1. W ramach reagowania na nieprawidłowości lub niewłaściwe zachowania podwładnego należy:

- 1) ustalać charakter i przyczyny nieprawidłowości lub niewłaściwego zachowania;
- 2) wyjaśniać podwładnemu istotę stwierdzonej nieprawidłowości lub niewłaściwego zachowania;
- 3) podejmować czynności przeciwdziałające nieprawidłowościom lub niewłaściwym zachowaniom;
- 4) podejmować czynności w oparciu o przepisy w sprawie odpowiedzialności dyscyplinarnej, jeżeli wymaga tego charakter stwierdzonych nieprawidłowości lub niewłaściwego zachowania.

2. Czynności, o których mowa w ust. 1, dokumentuje się notatką służbową.

§ 12.

W ramach doskonalenia metodyki działania oraz motywowania podwładnych do efektywnej służby lub pracy należy:

- 1) w uzasadnionych przypadkach poprzedzać wydanie polecenia wykonania czynności konsultacją z podwładnym, któremu zamierza się tę czynność powierzyć;
- 2) w razie potrzeby przed rozstrzygnięciem szczególnie złożonych problemów uzyskiwać opinię podwładnych, dysponujących największym doświadczeniem w danej dziedzinie;
- 3) podawać do wiadomości podwładnych oceny przebiegu zrealizowanych czynności służbowych oraz wdrażać wnioski wynikające z tych ocen;
- 4) zlecać podwładnym analizę spraw, podczas załatwiania których wystąpiły trudności we właściwym ich załatwianiu, celem identyfikacji i eliminacji przyczyn tych trudności;
- 5) przekazywać podwładnym informacje o przebiegu czynności zakończonych pozytywnym rezultatem;
- 6) przekazywać podwładnym informacje o przesłankach uwzględnionych przy podejmowaniu decyzji o wyróżnieniu lub konsekwencjach dyscyplinarnych;
- 7) organizować szkolenia oraz doskonalenia zawodowe obejmujące dziedziny, w których nie osiąga się zadowalającego poziomu wykonywania zadań oraz w odniesieniu do problemów niewystępujących dotychczas w praktyce.

§ 13.

- 1. Przełożony kierujący jednostką lub komórką organizacyjną powinien zorganizować system przekazywania poleceń w taki sposób, aby każdy policjant i pracownik Policji otrzymywał je wyłącznie od bezpośredniego przełożonego.
- 2. W przypadku doraźnej potrzeby wydania polecenia z pominięciem bezpośredniego przełożonego wydający takie polecenie wyższy przełożony ma obowiązek ustalić, jakie czynności podwładny już wykonuje oraz określić, czy powinny one być kontynuowane.
- 3. W przypadku, o którym mowa w ust. 2, wyższy przełożony powiadamia bezpośredniego przełożonego o treści przekazanego poza jego wiedzą polecenia tak szybko, jak to jest w danej sytuacji możliwe, chyba że zachodzi okoliczność wskazana w § 4 ust. 2.

§ 14.

- 1. Przełożony jest obowiązany do takiego zorganizowania kierowanej jednostki lub komórki organizacyjnej, aby zachować możliwość wpływu na przebieg wykonywanych działań lub załatwianych spraw, jeżeli w jego ocenie zachodzi taka potrzeba.
- 2. Sposób załatwienia określonej sprawy powinien być pozostawiony do samodzielnego pod względem koncepcyjnym rozstrzygnięcia przez podwładnego z wyjątkiem przypadków, gdy przełożony ocenia kwalifikacje podwładnego jako niewystarczające albo charakter sprawy wymaga dyrektywnego ustalenia sposobu postępowania.

Rozdział 3 Podwładni

§ 15.

Wykonywanie czynności podwładnego w szczególności polega na:

- 1) terminowej, dokładnej i starannej realizacji zadań stałych, określonych w kartach opisów i opisach stanowisk pracy, oraz poleceń przełożonego;
- 2) niezwłocznym powiadamianiu przełożonego o okoliczności, utrudniającej lub uniemożliwiającej realizację zadania stałego albo polecenia w sposób określony w pkt 1;
- 3) stosowaniu metodyki rokującej w istniejących warunkach najwyższy poziom wykonywania zadań Policji, z uwzględnieniem możliwości ekonomicznego wykorzystania przydzielonych lub będących w dyspozycji środków;
- 4) niezwłocznym powiadamianiu przełożonego o dostrzeżonych możliwościach wykonania polecenia w sposób sprawniejszy lub skuteczniejszy, niż określony poleceniem;
- 5) przekazywaniu przełożonemu spostrzeżeń, sugestii lub wniosków, mających na celu usprawnienie metod wykonywania zadań służbowych;
- 6) zawiadamianiu przełożonego o zaistniałej w trakcie wykonywania polecenia zmianie stanu faktycznego, uzasadniającej modyfikację treści polecenia, a gdy nie jest to możliwe – wykonaniu polecenia z uwzględnieniem zmienionych warunków działania.

Rozdział 4

Szczególne uprawnienia i obowiązki niektórych przełożonych

§ 16.

1. Kierownicy jednostek organizacyjnych, stosownie do zakresu swoich uprawnień, są obowiązani do osobistego wykonywania w szczególności następujących czynności:
 - 1) podejmowania decyzji w sprawach pozostających w ich wyłącznej kompetencji, a zwłaszcza dotyczących dyscypliny służbowej i stosowania wyróżnień oraz kar dyscyplinarnych;
 - 2) podejmowania decyzji w sprawach osobowych, a zwłaszcza w zakresie przyjęć do lub zwolnień ze służby lub pracy oraz opiniowania podwładnych;
 - 3) ustalania rozkładu czasu służby lub pracy podwładnych w granicach określonych odrębnymi przepisami;
 - 4) określania systemu gotowości jednostki organizacyjnej do działania w okresach poza normatywnym czasem służby lub pracy;
 - 5) podejmowania w uzasadnionych sytuacjach decyzji, zezwalających podwładnym na okresową nieobecność w służbie lub pracy, udzielania zwolnienia z zajęć służbowych w trybie określonym odrębnymi przepisami, a także ustalania sposobu realizacji prawa do wypoczynku z tytułu służby lub pracy wykonywanej w wymiarze przekraczającym czas normatywny;
 - 6) podejmowania decyzji w zakresie wydatkowania pozostających w dyspozycji jednostki organizacyjnej środków finansowych oraz rozdziału wyposażenia technicznego i innych środków rzeczowych;
 - 7) reprezentowania jednostki organizacyjnej, zwłaszcza w przypadku udzielania informacji o prowadzonej działalności lub w okolicznościach ceremonialnych;
 - 8) rozpatrywania problemów zgłoszonych pisemnie lub ustnie przez podwładnych.
2. W przypadku, gdy osobiste wykonywanie czynności określonych w ust. 1 jest niemożliwe lub poważnie utrudnione z powodu wielkości jednostki organizacyjnej albo innej ważnej przyczyny, kierownik jednostki organizacyjnej może upoważnić podległych przełożonych do działania w jego imieniu, jeżeli nie pozostaje to w sprzeczności z odrębnymi przepisami.
3. W sytuacji, o której mowa w ust. 2, kierownik jednostki organizacyjnej powinien sprawować nadzór nad sposobem wykonywania upoważnienia.

§ 17.

Kierownicy jednostek organizacyjnych są uprawnieni do podejmowania decyzji oraz wydawania poleceń, instrukcji lub wytycznych w pełnym zakresie właściwości funkcjonalnej określonej w regulaminach organizacyjnych jednostek.

§ 18.

1. Do bezpośredniego zwracania się w sprawach służbowych do Komendanta Głównego Policji i jego zastępców są uprawnieni wyłącznie: Komendant Centralnego Biura Śledczego Policji, Komendant Stołeczny Policji, komendanci wojewódzcy Policji, Komendant-rektor Wyższej Szkoły Policji w Szczytnie, komendanci szkół policyjnych, dyrektorzy biur lub równorzędnych komórek organizacyjnych Komendy Głównej Policji, dyrektor instytutu badawczego oraz osoby upoważnione do tego przez Komendanta Głównego Policji.
2. W przypadkach zwracania się kierowników jednostek i komórek organizacyjnych do organów administracji rządowej i samorządowej, instytucji państwowych oraz organizacji społecznych obowiązuje zachowanie równorzędności poziomu kierowania lub właściwości terytorialnej.

3. Przełożeni inni, niż wymienieni w ust. 1, w sprawach służbowych zwracają się wyłącznie do swoich bezpośrednich przełożonych.
4. Przepisów ust. 1–3 nie stosuje się, jeżeli z przepisów zarządzenia lub przepisów odrębnych wynika inny tryb zwracania się w sprawach służbowych.

§ 19.

Do kierowników komórek organizacyjnych stosuje się odpowiednio przepisy § 16 ust. 1 pkt 1–3 i 5–8 oraz ust. 2 i 3, § 17 oraz § 18 ust. 2–4.

§ 20.

1. Zastępcy kierowników jednostek organizacyjnych lub kierowników komórek organizacyjnych wykonują czynności przewidziane dla przełożonych w zakresie określonym przepisami regulaminu organizacyjnego jednostki lub upoważnieniem udzielonym przez wyższego przełożonego.
2. Zastępcy kierowników jednostek lub komórek organizacyjnych są uprawnieni do wydawania poleceń w trybie i sytuacjach określonych w § 21 w stosunku do wszystkich policjantów i pracowników Policji pełniących służbę lub zatrudnionych w danej jednostce lub komórce organizacyjnej.
3. W okresie nieobecności kierownika jednostki lub komórki organizacyjnej w stałym miejscu pełnienia służby jego zastępca jest uprawniony do podejmowania decyzji w zakresie kompetencji kierownika, chyba że odrębne przepisy lub zakres udzielonego upoważnienia przewidują ograniczenia w tym względzie.
4. W przypadku, gdy w jednostce lub komórce organizacyjnej utworzono więcej niż jedno stanowisko zastępcy kierownika, kierownik jest obowiązany wskazać, którego z zastępców upoważnia do podejmowania decyzji, o których mowa w ust. 3, w czasie swojej nieobecności.

Rozdział 5

Funkcjonowanie organizacji hierarchicznej Policji w zakresie starszeństwa stopni policyjnych

§ 21.

Każdy policjant starszy stopniem jest zobowiązany do wydania policjantowi młodszemu stopniem, chociażby nie był podwładnym, stosownego polecenia w celu:

- 1) przywrócenia zgodności z prawem wykonywanej czynności służbowej;
- 2) ochrony praw i wolności obywatelskich, jeżeli czynność służbowa może być wykonana w sposób mniej dolegliwy lub uciążliwy dla obywatela bez uszczerbku dla skuteczności działania;
- 3) zapobieżenia popełnienia przewinienia dyscyplinarnego lub naruszenia dyscypliny finansów publicznych, jeżeli postępowanie policjanta wyraźnie wskazuje na taką możliwość;
- 4) ochrony dobrego imienia służby;
- 5) zapobieżenia naruszeniu obowiązujących zasad ochrony informacji niejawnych i danych osobowych;
- 6) zapobieżenia naruszeniu zasad bezpieczeństwa służby;
- 7) niedopuszczenia do uszczerbku na majątku pozostającym w dyspozycji Policji.

§ 22.

1. Policjant młodszymi stopniem jest obowiązany zmienić sposób wykonywania czynności służbowej lub innego rodzaju postępowania stosownie do treści polecenia, o którym mowa w § 21.
2. Policjant starszy stopniem w związku z wydaniem polecenia, o którym mowa w § 21, powinien:
 - 1) wyraźnie wskazać, na czym polega niewłaściwe postępowanie policjanta młodszego stopniem;
 - 2) niezwłocznie po wydaniu polecenia zawiadomić o tym bezpośredniego lub wyższego przełożonego policjanta, którego polecenie dotyczyło, albo dyżurnego jednostki organizacyjnej, w której policjant ten pełni służbę.
3. Dyżurny, o którym mowa w ust. 2 pkt 2, jest obowiązany niezwłocznie poinformować o powziętej wiadomości właściwego przełożonego oraz wydać dodatkowe polecenia, jeżeli uzna taką potrzebę.

§ 23.

Policjant jest obowiązany niezwłocznie poinformować bezpośredniego przełożonego o okolicznościach otrzymania polecenia od policjanta starszego stopniem.

§ 24.

Policjant starszy stopniem przed wydaniem polecenia w trybie określonym w § 21 i 22 jest obowiązany okazać policjantowi młodszemu stopniem legitymację służbową oraz podać swój stopień policyjny i stanowisko służbowe o ile dane te nie są znane podwładnemu młodszemu stopniem.

§ 25.

Przepisów niniejszego rozdziału nie stosuje się w przypadkach, gdy policjant młodszymi stopniem pełni funkcję organu Policji albo jest przełożonym policjanta starszego stopniem.

Rozdział 6
Przepisy końcowe

§ 26.

Problematykę objętą niniejszym zarządzeniem włącza się do programów szkolenia i doskonalenia zawodowego policjantów i pracowników Policji.

§ 27.

Traci moc zarządzenie nr 21 Komendanta Głównego Policji z dnia 20 maja 1993 r. w sprawie funkcjonowania organizacji hierarchicznej w Policji (niepublikowane).

§ 28.

Zarządzenie wchodzi w życie po upływie 14 dni od dnia ogłoszenia.

Netografia:

<http://sip.legalis.pl>

<http://edziennik.policja.gov.pl>

- Art. 88 w brzmieniu ustawy z dnia 15.12.2016 r. (Dz. U. z 2016 r. poz. 2261), która wchodzi w życie 1.01.2017 r.
- Art. 124 w brzmieniu ustawy z dnia 16.11.2016 r. (Dz. U. z 2016 r. poz. 2138), która wchodzi w życie 1.01.2017 r.
- Obecnie ministra właściwego do spraw zagranicznych na podstawie art. 4 ust. 1, art. 5 pkt 27 i art. 32 ustawy z dnia 4 września 1997 r. o działach administracji rządowej (Dz. U. z 2016 r. poz. 543, 749, 1020 i 1250).
- Zmiany wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 1999 r. Nr 83, poz. 931, z 2000 r. Nr 50, poz. 580, Nr 62, poz. 717, Nr 73, poz. 852 i Nr 93, poz. 1027, z 2001 r. Nr 98, poz. 1071 i Nr 106, poz. 1149, z 2002 r. Nr 74, poz. 676, z 2003 r. Nr 17, poz. 155, Nr 111, poz. 1061 i Nr 130, poz. 1188, z 2004 r. Nr 51, poz. 514, Nr 69, poz. 626, Nr 93, poz. 889, Nr 240, poz. 2405 i Nr 264, poz. 2641, z 2005 r. Nr 10, poz. 70, Nr 48, poz. 461, Nr 77, poz. 680, Nr 96, poz. 821, Nr 141, poz. 1181, Nr 143, poz. 1203, Nr 163, poz. 1363, Nr 169, poz. 1416 i Nr 178, poz. 1479, z 2006 r. Nr 15, poz. 118, Nr 66, poz. 467, Nr 95, poz. 659, Nr 104, poz. 708 i 711, Nr 141, poz. 1009 i 1013, Nr 167, poz. 1192 i Nr 226, poz. 1647 i 1648, z 2007 r. Nr 20, poz. 116, Nr 64, poz. 432, Nr 80, poz. 539, Nr 89, poz. 589, Nr 99, poz. 664, Nr 112, poz. 766, Nr 123, poz. 849 i Nr 128, poz. 903, z 2008 r. Nr 27, poz. 162, Nr 100, poz. 648, Nr 107, poz. 686, Nr 123, poz. 802, Nr 182, poz. 1133, Nr 208, poz. 1308, Nr 214, poz. 1344, Nr 225, poz. 1485, Nr 234, poz. 1571 i Nr 237, poz. 1651, z 2009 r. Nr 8, poz. 39, Nr 20, poz. 104, Nr 28, poz. 171, Nr 68, poz. 585, Nr 85, poz. 716, Nr 127, poz. 1051, Nr 144, poz. 1178, Nr 168, poz. 1323, Nr 178, poz. 1375, Nr 190, poz. 1474 i Nr 206, poz. 1589, z 2010 r. Nr 7, poz. 46, Nr 98, poz. 626, Nr 106, poz. 669, Nr 122, poz. 826, Nr 125, poz. 842, Nr 182, poz. 1228 i Nr 197, poz. 1307, z 2011 r. Nr 48, poz. 245 i 246, Nr 53, poz. 273, Nr 112, poz. 654, Nr 117, poz. 678, Nr 142, poz. 829, Nr 191, poz. 1135, Nr 217, poz. 1280, Nr 240, poz. 1430, 1431 i 1438 i Nr 279, poz. 1645, z 2012 r. poz. 886, 1091, 1101, 1327, 1426, 1447 i 1529, z 2013 r. poz. 480, 765, 849, 1247, 1262, 1282 i 1650 oraz z 2014 r. poz. 85, 384, 694, 1375 i 1556.
- Zmiany wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 1997 r. Nr 128, poz. 840, z 1999 r. Nr 64, poz. 931, z 2000 r. Nr 48, poz. 548, Nr 93, poz. 1027 i Nr 116, poz. 1216, z 2001 r. Nr 98, poz. 1071, z 2003 r. Nr 111, poz. 1061, Nr 121, poz. 1142, Nr 179, poz. 1750, Nr 199, poz. 1935 i Nr 228, poz. 2255, z 2004 r. Nr 25, poz. 219, Nr 69, poz. 626, Nr 93, poz. 889 i Nr 243, poz. 2426, z 2005 r. Nr 86, poz. 732, Nr 90, poz. 757, Nr 132, poz. 1109, Nr 163, poz. 1363, Nr 178, poz. 1479 i Nr 180, poz. 1493, z 2006 r. Nr 190, poz. 1409, Nr 218, poz. 1592 i Nr 226, poz. 1648, z 2007 r. Nr 89, poz. 589, Nr 123, poz. 850, Nr 124, poz. 859 i Nr 192, poz. 1378, z 2008 r. Nr 90, poz. 560, Nr 122, poz. 782, Nr 171, poz. 1056, Nr 173, poz. 1080 i Nr 214, poz. 1344, z 2009 r. Nr 62, poz. 504, Nr 63, poz. 533, Nr 166, poz. 1317, Nr 168, poz. 1323, Nr 190, poz. 1474, Nr 201, poz. 1540 i Nr 206, poz. 1589, z 2010 r. Nr 7, poz. 46, Nr 40, poz. 227 i 229, Nr 98, poz. 625 i 626, Nr 125, poz. 842, Nr 127, poz. 857, Nr 152, poz. 1018 i 1021, Nr 182, poz. 1228, Nr 225, poz. 1474 i Nr 240, poz. 1602, z 2011 r. Nr 17, poz. 78, Nr 24, poz. 130, Nr 39, poz. 202, Nr 48, poz. 245, Nr 72, poz. 381, Nr 94, poz. 549, Nr 117, poz. 678, Nr 133, poz. 767, Nr 160, poz. 964, Nr 191, poz. 1135, Nr 217, poz. 1280, Nr 233, poz. 1381 i Nr 240, poz. 1431, z 2012 r. poz. 611, z 2013 r. poz. 849, 905, 1036 i 1247 oraz z 2014 r. poz. 538.
- Zmiany wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 1997 r. Nr 160, poz. 1083, z 1999 r. Nr 83, poz. 931, z 2000 r. Nr 60, poz. 701 i Nr 120, poz. 1268, z 2001 r. Nr 98, poz. 1071 i Nr 111, poz. 1194, z 2002 r. Nr 74, poz. 676 i Nr 200, poz. 1679, z 2003 r. Nr 111, poz. 1061, Nr 142, poz. 1380 i Nr 179, poz. 1750, z 2004 r. Nr 93, poz. 889, Nr 210, poz. 2135, Nr 240, poz. 2405, Nr 243, poz. 2426 i Nr 273, poz. 2703, z 2005 r. Nr 163, poz. 1363 i Nr 178, poz. 1479, z 2006 r. Nr 104, poz. 708 i Nr 226, poz. 1648, z 2007 r. Nr 123, poz. 849, z 2008 r. Nr 96, poz. 620 i Nr 214, poz. 1344, z 2009 r. Nr 8, poz. 39, Nr 22, poz. 119, Nr 62, poz. 504, Nr 98, poz. 817, Nr 108, poz. 911, Nr 115, poz. 963, Nr 190, poz. 1475, Nr 201, poz. 1540 i Nr 206, poz. 1589, z 2010 r. Nr 34, poz. 191, Nr 40, poz. 227, Nr 125, poz. 842 i Nr 182, poz. 1228, z 2011 r. Nr 39, poz. 201 i 202, Nr 112, poz. 654, Nr 129, poz. 734, Nr 185, poz. 1092, Nr 217, poz. 1280 i Nr 240, poz. 1431, z 2012 r. poz. 908, z 2013 r. poz. 628 i 1247 oraz z 2014 r. poz. 287, 619 i 1707.
- Zmiany tekstu jednolitego wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 2008 r. Nr 216, poz. 1367, Nr 225, poz. 1486, Nr 227, poz. 1505, Nr 234, poz. 1570 i Nr 237, poz. 1654, z 2009 r. Nr 6, poz. 33, Nr 22, poz. 120, Nr 26, poz. 157, Nr 38, poz. 299, Nr 92, poz. 753, Nr 97, poz. 800, Nr 98, poz. 817, Nr 111, poz. 918, Nr 118, poz. 989, Nr 157, poz. 1241, Nr 161, poz. 1278 i Nr 178, poz. 1374, z 2010 r. Nr 50, poz. 301, Nr 107, poz. 679, Nr 125, poz. 842, Nr 127, poz. 857, Nr 165, poz. 1116, Nr 182, poz. 1228, Nr 205, poz. 1363, Nr 225, poz. 1465, Nr 238, poz. 1578 i Nr 257, poz. 1723 i 1725, z 2011 r. Nr 45, poz. 235, Nr 73, poz. 390, Nr 81, poz. 440, Nr 106, poz. 622, Nr 112, poz. 654, Nr 113, poz. 657, Nr 122, poz. 696, Nr 138, poz. 808, Nr 149, poz. 887, Nr 171, poz. 1016, Nr 205, poz. 1203 i Nr 232, poz. 1378, z 2012 r. poz. 123, 1016, 1342 i 1548, z 2013 r. poz. 154, 879, 983, 1290, 1623, 1646 i 1650 oraz z 2014 r. poz. 24, 295, 496, 567, 619, 773, 1004, 1136, 1138, 1146, 1175, 1188, 1491 i 1831.
- Zmiany tekstu jednolitego wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 2012 r. poz. 627, 664, 908, 951 i 1529, z 2013 r. poz. 628, 675, 1351, 1635 i 1650 oraz z 2014 r. poz. 24, 486, 502, 538, 616, 1055, 1199 i 1822. Tekst jednolity nie uwzględnia zmian ogłoszonych w Dz. U. z 2011 r. Nr 217, poz. 1280 i Nr 230, poz. 1371.
- Zmiany wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 1999 r. Nr 83, poz. 931, z 2000 r. Nr 50, poz. 580, Nr 62, poz. 717, Nr 73, poz. 852 i Nr 93, poz. 1027, z 2001 r. Nr 98, poz. 1071 i Nr 106, poz. 1149, z 2002 r. Nr 74, poz. 676, z 2003 r. Nr 17, poz. 155, Nr 111, poz. 1061 i Nr 130, poz. 1188, z 2004 r. Nr 51, poz. 514, Nr 69, poz. 626, Nr 93, poz. 889, Nr 240, poz. 2405 i Nr 264, poz. 2641, z 2005 r. Nr 10, poz. 70, Nr 48, poz. 461, Nr 77, poz. 680, Nr 96, poz. 821, Nr 141, poz. 1181, Nr 143, poz. 1203, Nr 163, poz. 1363, Nr 169, poz. 1416 i Nr 178, poz. 1479, z 2006 r. Nr 15, poz. 118, Nr 66, poz. 467, Nr 95, poz. 659, Nr 104, poz. 708 i 711, Nr 141, poz. 1009 i 1013, Nr 167, poz. 1192 i Nr 226, poz. 1647 i 1648, z 2007 r. Nr 20, poz. 116, Nr 64, poz. 432, Nr 80, poz. 539, Nr 89, poz. 589, Nr 99, poz. 664, Nr 112, poz. 766, Nr 123, poz. 849 i Nr 128, poz. 903, z 2008 r. Nr 27, poz. 162, Nr 100, poz. 648, Nr 107, poz. 686, Nr 123, poz. 802, Nr 182, poz. 1133, Nr 208, poz. 1308, Nr 214, poz. 1344, Nr 225, poz. 1485, Nr 234, poz. 1571 i Nr 237, poz. 1651, z 2009 r. Nr 8, poz. 39, Nr 20, poz. 104, Nr 28, poz. 171, Nr 68, poz. 585, Nr 85, poz. 716, Nr 127, poz. 1051, Nr 144, poz. 1178, Nr 168, poz. 1323, Nr 178, poz. 1375, Nr 190, poz. 1474 i Nr 206, poz. 1589, z 2010 r. Nr 7, poz. 46, Nr 98, poz. 626, Nr 106, poz. 669, Nr 122, poz. 826, Nr 125, poz. 842, Nr 182, poz. 1228 i Nr 197, poz. 1307, z 2011 r. Nr 48, poz. 245 i 246, Nr 53, poz. 273, Nr 112, poz. 654, Nr 117, poz. 678, Nr 142, poz. 829, Nr 191, poz. 1135, Nr 217, poz. 1280, Nr 240, poz. 1430, 1431 i 1438 i Nr 279, poz. 1645, z 2012 r. poz. 886, 1091, 1101, 1327, 1426, 1447 i 1529, z 2013 r. poz. 480, 765, 849, 1247, 1262, 1282 i 1650 oraz z 2014 r. poz. 85, 384, 694, 1375 i 1556.
- Zmiany tekstu jednolitego wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 2013 r. poz. 765 i 1247 oraz z 2014 r. poz. 486, 579, 786 i 969.
- Zmiany tekstu jednolitego wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 2015 r. poz. 1240, 1269, 1365, 1569, 1692, 1735, 1830, 1844, 1893, 1916, 1991 i 1994 oraz z 2016 r. poz. 65, 652 i 960.
- Art. 2 pkt 2 w brzmieniu ustawy z dnia 27.08.2009 r. (Dz. U. Nr 157, poz. 1241), która wchodzi w życie 1.01.2010 r.
- Zmiany wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 1965 r. Nr 15, poz. 113, z 1974 r. Nr 27, poz. 157 i Nr 39, poz. 231, z 1975 r. Nr 45, poz. 234, z 1982 r. Nr 11, poz. 82 i Nr 30, poz. 210, z 1983 r. Nr 5, poz. 33, z 1984 r. Nr 45, poz. 241 i 242, z 1985 r. Nr 20, poz. 86, z 1987 r. Nr 21, poz. 123, z 1988 r. Nr 41, poz. 324, z 1989 r. Nr 4, poz. 21 i Nr 33, poz. 175, z 1990 r. Nr 14, poz. 88, Nr 34, poz. 198, Nr 53, poz. 306, Nr 55, poz. 318 i Nr 79, poz. 464, z 1991 r. Nr 7, poz. 24, Nr 22, poz. 92 i Nr 115, poz. 496, z 1993 r. Nr 12, poz. 53, z 1994 r. Nr 105, poz. 509, z 1995 r. Nr 83, poz. 417, z 1996 r. Nr 24, poz. 110, Nr 43, poz. 189, Nr 73, poz. 350 i Nr 149, poz. 703, z 1997 r. Nr 43, poz. 270, Nr 54, poz. 348, Nr 75, poz. 471, Nr 102, poz. 643, Nr 117, poz. 752, Nr 121, poz. 769 i 770, Nr 133, poz. 882, Nr 139, poz. 934, Nr 140, poz. 940 i Nr 141, poz. 944, z 1998 r. Nr 106, poz. 668 i Nr 117, poz. 757, z 1999 r. Nr 52, poz. 532, z 2000 r. Nr 22, poz. 269 i 271, Nr 48, poz. 552 i 554, Nr 55, poz. 665, Nr 73, poz. 852, Nr 94, poz. 1037, Nr 114, poz. 1191 i 1193 i Nr 122, poz. 1314, 1319 i 1322, z 2001 r.

- Nr 4, poz. 27, Nr 49, poz. 508, Nr 63, poz. 635, Nr 98, poz. 1069, 1070 i 1071, Nr 123, poz. 1353, Nr 125, poz. 1368 i Nr 138, poz. 1546, z 2002 r. Nr 25, poz. 253, Nr 26, poz. 265, Nr 74, poz. 676, Nr 84, poz. 764, Nr 126, poz. 1069 i 1070, Nr 129, poz. 1102, Nr 153, poz. 1271, Nr 219, poz. 1849 i Nr 240, poz. 2058, z 2003 r. Nr 41, poz. 360, Nr 42, poz. 363, Nr 60, poz. 535, Nr 109, poz. 1035, Nr 119, poz. 1121, Nr 130, poz. 1188, Nr 139, poz. 1323, Nr 199, poz. 1939 i Nr 228, poz. 2255, z 2004 r. Nr 9, poz. 75, Nr 11, poz. 101, Nr 68, poz. 623, Nr 91, poz. 871, Nr 93, poz. 891, Nr 121, poz. 1264, Nr 162, poz. 1691, Nr 169, poz. 1783, Nr 172, poz. 1804, Nr 204, poz. 2091, Nr 210, poz. 2135, Nr 236, poz. 2356 i Nr 237, poz. 2384, z 2005 r. Nr 13, poz. 98, Nr 22, poz. 185, Nr 86, poz. 732, Nr 122, poz. 1024, Nr 143, poz. 1199, Nr 150, poz. 1239, Nr 167, poz. 1398, Nr 169, poz. 1413 i 1417, Nr 172, poz. 1438, Nr 178, poz. 1478, Nr 183, poz. 1538, Nr 264, poz. 2205 i Nr 267, poz. 2258 oraz z 2006 r. Nr 12, poz. 66, Nr 66, poz. 466, Nr 104, poz. 708 i 711 i Nr 186, poz. 1379.
- Zmiany wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 1965 r. Nr 15, poz. 113, z 1974 r. Nr 27, poz. 157 i Nr 39, poz. 231, z 1975 r. Nr 45, poz. 234, z 1982 r. Nr 11, poz. 82 i Nr 30, poz. 210, z 1983 r. Nr 5, poz. 33, z 1984 r. Nr 45, poz. 241 i 242, z 1985 r. Nr 20, poz. 86, z 1987 r. Nr 21, poz. 123, z 1988 r. Nr 41, poz. 324, z 1989 r. Nr 4, poz. 21 i Nr 33, poz. 175, z 1990 r. Nr 14, poz. 88, Nr 34, poz. 198, Nr 53, poz. 306, Nr 55, poz. 318 i Nr 79, poz. 464, z 1991 r. Nr 7, poz. 24, Nr 22, poz. 92 i Nr 115, poz. 496, z 1993 r. Nr 12, poz. 53, z 1994 r. Nr 105, poz. 509, z 1995 r. Nr 83, poz. 417, z 1996 r. Nr 24, poz. 110, Nr 43, poz. 189, Nr 73, poz. 350 i Nr 149, poz. 703, z 1997 r. Nr 43, poz. 270, Nr 54, poz. 348, Nr 75, poz. 471, Nr 102, poz. 643, Nr 117, poz. 752, Nr 121, poz. 769 i 770, Nr 133, poz. 882, Nr 139, poz. 934, Nr 140, poz. 940 i Nr 141, poz. 944, z 1998 r. Nr 106, poz. 668 i Nr 117, poz. 757, z 1999 r. Nr 52, poz. 532, z 2000 r. Nr 22, poz. 269 i 271, Nr 48, poz. 552 i 554, Nr 55, poz. 665, Nr 73, poz. 852, Nr 94, poz. 1037, Nr 114, poz. 1191 i 1193 i Nr 122, poz. 1314, 1319 i 1322, z 2001 r. Nr 4, poz. 27, Nr 49, poz. 508, Nr 63, poz. 635, Nr 98, poz. 1069, 1070 i 1071, Nr 123, poz. 1353, Nr 125, poz. 1368 i Nr 138, poz. 1546, z 2002 r. Nr 25, poz. 253, Nr 26, poz. 265, Nr 74, poz. 676, Nr 84, poz. 764, Nr 126, poz. 1069 i 1070, Nr 129, poz. 1102, Nr 153, poz. 1271, Nr 219, poz. 1849 i Nr 240, poz. 2058, z 2003 r. Nr 41, poz. 360, Nr 42, poz. 363, Nr 60, poz. 535, Nr 109, poz. 1035, Nr 119, poz. 1121, Nr 130, poz. 1188, Nr 139, poz. 1323, Nr 199, poz. 1939 i Nr 228, poz. 2255, z 2004 r. Nr 9, poz. 75, Nr 11, poz. 101, Nr 68, poz. 623, Nr 91, poz. 871, Nr 93, poz. 891, Nr 121, poz. 1264, Nr 162, poz. 1691, Nr 169, poz. 1783, Nr 172, poz. 1804, Nr 204, poz. 2091, Nr 210, poz. 2135, Nr 236, poz. 2356 i Nr 237, poz. 2384, z 2005 r. Nr 13, poz. 98, Nr 22, poz. 185, Nr 86, poz. 732, Nr 122, poz. 1024, Nr 143, poz. 1199, Nr 150, poz. 1239, Nr 167, poz. 1398, Nr 169, poz. 1413 i 1417, Nr 172, poz. 1438, Nr 178, poz. 1478, Nr 183, poz. 1538, Nr 264, poz. 2205 i Nr 267, poz. 2258 oraz z 2006 r. Nr 12, poz. 66, Nr 66, poz. 466, Nr 104, poz. 708 i 711 i Nr 186, poz. 1379.
 - Niniejsze rozporządzenie było poprzedzone rozporządzeniem Ministra Sprawiedliwości z dnia 23 grudnia 2015 r. w sprawie utrwalania dźwięku albo obrazu i dźwięku dla celów procesowych w postępowaniu karnym (Dz. U. poz. 2344), które na podstawie art. 27 ustawy z dnia 11 marca 2016 r. o zmianie ustawy – Kodeks postępowania karnego oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. poz. 437 i 2103) traci moc z dniem wejścia w życie niniejszego rozporządzenia.
 - Zmiany wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 1999 r. Nr 83, poz. 931, z 2000 r. Nr 50, poz. 580, Nr 62, poz. 717, Nr 73, poz. 852 i Nr 93, poz. 1027, z 2001 r. Nr 98, poz. 1071 i Nr 106, poz. 1149, z 2002 r. Nr 74, poz. 676, z 2003 r. Nr 17, poz. 155, Nr 111, poz. 1061 i Nr 130, poz. 1188, z 2004 r. Nr 51, poz. 514, Nr 69, poz. 626, Nr 93, poz. 889, Nr 240, poz. 2405 i Nr 264, poz. 2641, z 2005 r. Nr 10, poz. 70, Nr 48, poz. 461, Nr 77, poz. 680, Nr 96, poz. 821, Nr 141, poz. 1181, Nr 143, poz. 1203, Nr 163, poz. 1363, Nr 169, poz. 1416 i Nr 178, poz. 1479, z 2006 r. Nr 15, poz. 118, Nr 66, poz. 467, Nr 95, poz. 659, Nr 104, poz. 708 i 711, Nr 141, poz. 1009 i 1013, Nr 167, poz. 1192 i Nr 226, poz. 1647 i 1648, z 2007 r. Nr 20, poz. 116, Nr 64, poz. 432, Nr 80, poz. 539, Nr 89, poz. 589, Nr 99, poz. 664, Nr 112, poz. 766, Nr 123, poz. 849 i Nr 128, poz. 903, z 2008 r. Nr 27, poz. 162, Nr 100, poz. 648, Nr 107, poz. 686, Nr 123, poz. 802, Nr 182, poz. 1133, Nr 208, poz. 1308, Nr 214, poz. 1344, Nr 225, poz. 1485, Nr 234, poz. 1571 i Nr 237, poz. 1651, z 2009 r. Nr 8, poz. 39, Nr 20, poz. 104, Nr 28, poz. 171, Nr 68, poz. 585, Nr 85, poz. 716, Nr 127, poz. 1051, Nr 144, poz. 1178, Nr 168, poz. 1323, Nr 178, poz. 1375, Nr 190, poz. 1474 i Nr 206, poz. 1589, z 2010 r. Nr 7, poz. 46, Nr 98, poz. 626, Nr 106, poz. 669, Nr 122, poz. 826, Nr 125, poz. 842, Nr 182, poz. 1228 i Nr 197, poz. 1307, z 2011 r. Nr 48, poz. 245 i 246, Nr 53, poz. 273, Nr 112, poz. 654, Nr 117, poz. 678, Nr 142, poz. 829, Nr 191, poz. 1135, Nr 217, poz. 1280, Nr 240, poz. 1430, 1431 i 1438 i Nr 279, poz. 1645, z 2012 r. poz. 886, 1091, 1101, 1327, 1426, 1447 i 1529, z 2013 r. poz. 480, 765, 849, 1247, 1262, 1282 i 1650, z 2014 r. poz. 85, 384, 694, 1375 i 1556 oraz z 2015 r. poz. 21, 290, 396, 1185, 1186 i 1334.
 - Niniejsze rozporządzenie było poprzedzone rozporządzeniem Ministra Sprawiedliwości z dnia 2 czerwca 2003 r. w sprawie wysokości opłaty za wydanie kserokopii dokumentów oraz uwierzytelnionych odpisów z akt sprawy (Dz. U. Nr 107, poz. 1006), które traci moc z dniem wejścia w życie niniejszego rozporządzenia na podstawie art. 51 ust. 1 ustawy z dnia 27 września 2013 r. o zmianie ustawy – Kodeks postępowania karnego oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. poz. 1247, z 2014 r. poz. 1556 i 1778 oraz z 2015 r. poz. 21 i 396).
 - Zmiany wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 1999 r. poz. 931, z 2000 r. poz. 580, 717, 852 i 1027, z 2001 r. poz. 1071 i 1149, z 2002 r. poz. 676, z 2003 r. poz. 155, 1061 i 1188, z 2004 r. poz. 514, 626, 889, 2405 i 2641, z 2005 r. poz. 70, 461, 680, 821, 1181, 1203, 1363, 1416 i 1479, z 2006 r. poz. 118, 467, 659, 708, 711, 1009, 1013, 1192, 1647 i 1648, z 2007 r. poz. 116, 432, 539, 589, 664, 766, 849 i 903, z 2008 r. poz. 162, 648, 686, 802, 1133, 1308, 1344, 1485, 1571 i 1651, z 2009 r. poz. 39, 104, 171, 585, 716, 1051, 1178, 1323, 1375, 1474 i 1589, z 2010 r. poz. 46, 626, 669, 826, 842, 1228 i 1307, z 2011 r. poz. 245, 246, 273, 654, 678, 829, 1135, 1280, 1430, 1431, 1438 i 1645, z 2012 r. poz. 886, 1091, 1101, 1327, 1426, 1447 i 1529, z 2013 r. poz. 480, 765, 849, 1247, 1262, 1282 i 1650, z 2014 r. poz. 85, 384, 694, 1375 i 1556, z 2015 r. poz. 21, 290, 396, 1185, 1186, 1334, 1788, 1855 i 2281 oraz z 2016 r. poz. 178 i 437.
 - Niniejsze rozporządzenie było poprzedzone rozporządzeniem Ministra Sprawiedliwości z dnia 11 czerwca 2015 r. w sprawie określenia wzoru pouczenia o uprawnieniach i obowiązkach podejrzanego w postępowaniu karnym (Dz. U. poz. 893), które traci moc na podstawie art. 28 ustawy z dnia 11 marca 2016 r. o zmianie ustawy – Kodeks postępowania karnego oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. poz. 437).
 - Jeżeli nie wskazano innej podstawy prawnej, przepisy w nawiasach oznaczają odpowiednie artykuły ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks postępowania karnego (Dz. U. poz. 555, z późn. zm.).
 - Zmiany wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 1999 r. poz. 931, z 2000 r. poz. 580, 717, 852 i 1027, z 2001 r. poz. 1071 i 1149, z 2002 r. poz. 676, z 2003 r. poz. 155, 1061 i 1188, z 2004 r. poz. 514, 626, 889, 2405 i 2641, z 2005 r. poz. 70, 461, 680, 821, 1181, 1203, 1363, 1416 i 1479, z 2006 r. poz. 118, 467, 659, 708, 711, 1009, 1013, 1192, 1647 i 1648, z 2007 r. poz. 116, 432, 539, 589, 664, 766, 849 i 903, z 2008 r. poz. 162, 648, 686, 802, 1133, 1308, 1344, 1485, 1571 i 1651, z 2009 r. poz. 39, 104, 171, 585, 716, 1051, 1178, 1323, 1375, 1474 i 1589, z 2010 r. poz. 46, 626, 669, 826, 842, 1228 i 1307, z 2011 r. poz. 245, 246, 273, 654, 678, 829, 1135, 1280, 1430, 1431, 1438 i 1645, z 2012 r. poz. 886, 1091, 1101, 1327, 1426, 1447 i 1529, z 2013 r. poz. 480, 765, 849, 1247, 1262, 1282 i 1650, z 2014 r. poz. 85, 384, 694, 1375 i 1556, z 2015 r. poz. 21, 290, 396, 1185, 1186, 1334, 1788, 1855 i 2281 oraz z 2016 r. poz. 178 i 437.
 - Niniejsze rozporządzenie było poprzedzone rozporządzeniem Ministra Sprawiedliwości z dnia 11 czerwca 2015 r. w sprawie określenia wzoru pouczenia o uprawnieniach tymczasowo aresztowanego w postępowaniu karnym (Dz. U. poz. 885), które traci moc na podstawie art. 28 ustawy z dnia 11 marca 2016 r. o zmianie ustawy – Kodeks postępowania karnego oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. poz. 437).
 - Jeżeli nie wskazano innej podstawy prawnej, przepisy w nawiasach oznaczają odpowiednie artykuły ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks postępowania karnego (Dz. U. poz. 555, z późn. zm.).
 - Zmiany wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 1999 r. Nr 83, poz. 931, z 2000 r. Nr 50, poz. 580, Nr 62, poz. 717, Nr 73, poz. 852 i Nr 93, poz. 1027, z 2001 r. Nr 98, poz. 1071 i Nr 106, poz. 1149, z 2002 r. Nr 74, poz. 676, z 2003 r. Nr 17, poz. 155, Nr 111, poz. 1061 i Nr 130, poz. 1188, z 2004 r. Nr 51, poz. 514, Nr 69, poz. 626, Nr 93, poz. 889, Nr 240, poz. 2405 i Nr 264, poz. 2641, z 2005 r. Nr 10, poz. 70, Nr 48, poz. 461, Nr 77, poz. 680, Nr 96, poz. 821, Nr 141, poz. 1181, Nr 143, poz. 1203, Nr 163, poz. 1363, Nr 169, poz. 1416 i Nr 178, poz. 1479, z 2006 r. Nr 15, poz. 118, Nr 66, poz. 467, Nr 95, poz. 659, Nr 104, poz. 708 i 711, Nr 141, poz. 1009 i 1013, Nr 167, poz. 1192 i Nr 226, poz. 1647 i 1648, z 2007 r. Nr 20, poz. 116, Nr 64, poz. 432, Nr 80, poz. 539, Nr 89, poz. 589, Nr 99, poz. 664, Nr 112, poz. 766, Nr 123, poz. 849 i Nr 128, poz. 903, z 2008 r. Nr 27, poz. 162, Nr 100, poz. 648, Nr 107, poz. 686, Nr 123, poz. 802, Nr 182, poz. 1133, Nr 208, poz. 1308, Nr 214, poz. 1344, Nr 225, poz. 1485, Nr 234, poz. 1571 i Nr 237, poz. 1651, z 2009 r. Nr 8, poz. 39,

- Nr 20, poz. 104, Nr 28, poz. 171, Nr 68, poz. 585, Nr 85, poz. 716, Nr 127, poz. 1051, Nr 144, poz. 1178, Nr 168, poz. 1323, Nr 178, poz. 1375, Nr 190, poz. 1474 i Nr 206, poz. 1589, z 2010 r. Nr 7, poz. 46, Nr 98, poz. 626, Nr 106, poz. 669, Nr 122, poz. 826, Nr 125, poz. 842, Nr 182, poz. 1228 i Nr 197, poz. 1307, z 2011 r. Nr 48, poz. 245 i 246, Nr 53, poz. 273, Nr 112, poz. 654, Nr 117, poz. 678, Nr 142, poz. 829, Nr 191, poz. 1135, Nr 217, poz. 1280, Nr 240, poz. 1430, 1431 i 1438 i Nr 279, poz. 1645, z 2012 r. poz. 886, 1091, 1101, 1327, 1426, 1447 i 1529, z 2013 r. poz. 480, 765, 849, 1247, 1262, 1282 i 1650, z 2014 r. poz. 85, 384, 694, 1375 i 1556 oraz z 2015 r. poz. 21, 290 i 396.
- Jeżeli nie wskazano innej podstawy prawnej, przepisy w nawiasach oznaczają odpowiednie artykuły ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks postępowania karnego (Dz. U. Nr 89, poz. 555, z późn. zm.).
 - Zmiany wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 1999 r. poz. 931, z 2000 r. poz. 580, 717, 852 i 1027, z 2001 r. poz. 1071 i 1149, z 2002 r. poz. 676, z 2003 r. poz. 155, 1061 i 1188, z 2004 r. poz. 514, 626, 889, 2405 i 2641, z 2005 r. poz. 70, 461, 680, 821, 1181, 1203, 1363, 1416 i 1479, z 2006 r. poz. 118, 467, 659, 708, 711, 1009, 1013, 1192, 1647 i 1648, z 2007 r. poz. 116, 432, 539, 589, 664, 766, 849 i 903, z 2008 r. poz. 162, 648, 686, 802, 1133, 1308, 1344, 1485, 1571 i 1651, z 2009 r. poz. 39, 104, 171, 585, 716, 1051, 1178, 1323, 1375, 1474 i 1589, z 2010 r. poz. 46, 626, 669, 826, 842, 1228 i 1307, z 2011 r. poz. 245, 246, 273, 654, 678, 829, 1135, 1280, 1430, 1431, 1438 i 1645, z 2012 r. poz. 886, 1091, 1101, 1327, 1426, 1447 i 1529, z 2013 r. poz. 480, 765, 849, 1247, 1262, 1282 i 1650, z 2014 r. poz. 85, 384, 694, 1375 i 1556, z 2015 r. poz. 21, 290, 396, 1185, 1186, 1334, 1788, 1855 i 2281 oraz z 2016 r. poz. 178 i 437.
 - Zmiany wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 1999 r. poz. 931, z 2000 r. poz. 580, 717, 852 i 1027, z 2001 r. poz. 1071 i 1149, z 2002 r. poz. 676, z 2003 r. poz. 155, 1061 i 1188, z 2004 r. poz. 514, 626, 889, 2405 i 2641, z 2005 r. poz. 70, 461, 680, 821, 1181, 1203, 1363, 1416 i 1479, z 2006 r. poz. 118, 467, 659, 708, 711, 1009, 1013, 1192, 1647 i 1648, z 2007 r. poz. 116, 432, 539, 589, 664, 766, 849 i 903, z 2008 r. poz. 162, 648, 686, 802, 1133, 1308, 1344, 1485, 1571 i 1651, z 2009 r. poz. 39, 104, 171, 585, 716, 1051, 1178, 1323, 1375, 1474 i 1589, z 2010 r. poz. 46, 626, 669, 826, 842, 1228 i 1307, z 2011 r. poz. 245, 246, 273, 654, 678, 829, 1135, 1280, 1430, 1431, 1438 i 1645, z 2012 r. poz. 886, 1091, 1101, 1327, 1426, 1447 i 1529, z 2013 r. poz. 480, 765, 849, 1247, 1262, 1282 i 1650, z 2014 r. poz. 85, 384, 694, 1375 i 1556, z 2015 r. poz. 21, 290, 396, 1185, 1186, 1334, 1788, 1855 i 2281 oraz z 2016 r. poz. 178 i 437.
 - Niniejsze rozporządzenie było poprzedzone rozporządzeniem Ministra Sprawiedliwości z dnia 3 czerwca 2015 r. w sprawie określenia wzoru pouczenia o uprawnieniach i obowiązkach pokrzywdzonego w postępowaniu karnym (Dz. U. poz. 848), które traci moc na podstawie art. 28 ustawy z dnia 11 marca 2016 r. o zmianie ustawy – Kodeks postępowania karnego oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. poz. 437).
 - Niniejsze rozporządzenie było poprzedzone rozporządzeniem Ministra Sprawiedliwości z dnia 27 maja 2014 r. w sprawie określenia wzoru pouczenia o uprawnieniach zatrzymanego w postępowaniu karnym (Dz. U. poz. 737), które traci moc z dniem wejścia w życie niniejszego rozporządzenia na podstawie art. 27 pkt 2 ustawy z dnia 20 lutego 2015 r. o zmianie ustawy – Kodeks karny oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. poz. 396).
 - Jeżeli nie wskazano innej podstawy prawnej, przepisy w nawiasach oznaczają odpowiednie artykuły ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks postępowania karnego (Dz. U. Nr 89, poz. 555, z późn. zm.).
 - Zmiany wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 1999 r. Nr 83, poz. 931, z 2000 r. Nr 50, poz. 580, Nr 62, poz. 717, Nr 73, poz. 852 i Nr 93, poz. 1027, z 2001 r. Nr 98, poz. 1071 i Nr 106, poz. 1149, z 2002 r. Nr 74, poz. 676, z 2003 r. Nr 17, poz. 155, Nr 111, poz. 1061 i Nr 130, poz. 1188, z 2004 r. Nr 51, poz. 514, Nr 69, poz. 626, Nr 93, poz. 889, Nr 240, poz. 2405 i Nr 264, poz. 2641, z 2005 r. Nr 10, poz. 70, Nr 48, poz. 461, Nr 77, poz. 680, Nr 96, poz. 821, Nr 141, poz. 1181, Nr 143, poz. 1203, Nr 163, poz. 1363, Nr 169, poz. 1416 i Nr 178, poz. 1479, z 2006 r. Nr 15, poz. 118, Nr 66, poz. 467, Nr 95, poz. 659, Nr 104, poz. 708 i 711, Nr 141, poz. 1009 i 1013, Nr 167, poz. 1192 i Nr 226, poz. 1647 i 1648, z 2007 r. Nr 20, poz. 116, Nr 64, poz. 432, Nr 80, poz. 539, Nr 89, poz. 589, Nr 99, poz. 664, Nr 112, poz. 766, Nr 123, poz. 849 i Nr 128, poz. 903, z 2008 r. Nr 27, poz. 162, Nr 100, poz. 648, Nr 107, poz. 686, Nr 123, poz. 802, Nr 182, poz. 1133, Nr 208, poz. 1308, Nr 214, poz. 1344, Nr 225, poz. 1485, Nr 234, poz. 1571 i Nr 237, poz. 1651, z 2009 r. Nr 8, poz. 39, Nr 20, poz. 104, Nr 28, poz. 171, Nr 68, poz. 585, Nr 85, poz. 716, Nr 127, poz. 1051, Nr 144, poz. 1178, Nr 168, poz. 1323, Nr 178, poz. 1375, Nr 190, poz. 1474 i Nr 206, poz. 1589, z 2010 r. Nr 7, poz. 46, Nr 98, poz. 626, Nr 106, poz. 669, Nr 122, poz. 826, Nr 125, poz. 842, Nr 182, poz. 1228 i Nr 197, poz. 1307, z 2011 r. Nr 48, poz. 245 i 246, Nr 53, poz. 273, Nr 112, poz. 654, Nr 117, poz. 678, Nr 142, poz. 829, Nr 191, poz. 1135, Nr 217, poz. 1280, Nr 240, poz. 1430, 1431 i 1438 i Nr 279, poz. 1645, z 2012 r. poz. 886, 1091, 1101, 1327, 1426, 1447 i 1529, z 2013 r. poz. 480, 765, 849, 1247, 1262, 1282 i 1650, z 2014 r. poz. 85, 384, 694, 1375 i 1556 oraz z 2015 r. poz. 21, 290 i 396.
 - Niniejsze rozporządzenie było poprzedzone rozporządzeniem Ministra Sprawiedliwości z dnia 13 czerwca 2003 r. w sprawie postępowania mediacyjnego w sprawach karnych (Dz. U. Nr 108, poz. 1020), które traci moc z dniem wejścia w życie niniejszego rozporządzenia na podstawie art. 51 ust. 1 ustawy z dnia 27 września 2013 r. o zmianie ustawy – Kodeks postępowania karnego oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. poz. 1247, z 2014 r. poz. 1556 i 1778 oraz z 2015 r. poz. 21 i 396).
 - Zmiany tekstu jednolitego wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 2006 r. poz. 1600, z 2009 r. poz. 1323, z 2010 r. poz. 96, z 2012 r. poz. 490 oraz z 2015 r. poz. 1045 i 1890.
 - § 10 pkt 4 uchylony rozporządzeniem z dnia 19.12.2016 r. (Dz. U. z 2016 r. poz. 2195), które wchodzi w życie 1.01.2017 r.
 - § 10 pkt 6 uchylony rozporządzeniem z dnia 19.12.2016 r. (Dz. U. z 2016 r. poz. 2195), które wchodzi w życie 1.01.2017 r.
 - § 10 pkt 10 uchylony rozporządzeniem z dnia 19.12.2016 r. (Dz. U. z 2016 r. poz. 2195), które wchodzi w życie 1.01.2017 r.
 - § 18 ust. 1 zdanie wstępne w brzmieniu rozporządzenia z dnia 19.12.2016 r. (Dz. U. z 2016 r. poz. 2195), które wchodzi w życie 1.01.2017 r.
 - § 18 ust. 1 pkt 1 w brzmieniu rozporządzenia z dnia 19.12.2016 r. (Dz. U. z 2016 r. poz. 2195), które wchodzi w życie 1.01.2017 r.
 - § 18 ust. 1 pkt 2 w brzmieniu rozporządzenia z dnia 19.12.2016 r. (Dz. U. z 2016 r. poz. 2195), które wchodzi w życie 1.01.2017 r.
 - § 18 ust. 1 pkt 7 w brzmieniu rozporządzenia z dnia 19.12.2016 r. (Dz. U. z 2016 r. poz. 2195), które wchodzi w życie 1.01.2017 r.
 - § 18 ust. 1 pkt 8 uchylony rozporządzeniem z dnia 19.12.2016 r. (Dz. U. z 2016 r. poz. 2195), które wchodzi w życie 1.01.2017 r.
 - § 18 ust. 1 pkt 9 w brzmieniu rozporządzenia z dnia 19.12.2016 r. (Dz. U. z 2016 r. poz. 2195), które wchodzi w życie 1.01.2017 r.
 - Zmiany wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 1999 r. poz. 931, z 2000 r. poz. 580, 717, 852 i 1027, z 2001 r. poz. 1071 i 1149, z 2002 r. poz. 676, z 2003 r. poz. 155, 1061 i 1188, z 2004 r. poz. 514, 626, 889, 2405 i 2641, z 2005 r. poz. 70, 461, 680, 821, 1181, 1203, 1363, 1416 i 1479, z 2006 r. poz. 118, 467, 659, 708, 711, 1009, 1013, 1192, 1647 i 1648, z 2007 r. poz. 116, 432, 539, 589, 664, 766, 849 i 903, z 2008 r. poz. 162, 648, 686, 802, 1133, 1308, 1344, 1485, 1571 i 1651, z 2009 r. poz. 39, 104, 171, 585, 716, 1051, 1178, 1323, 1375, 1474 i 1589, z 2010 r. poz. 46, 626, 669, 826, 842, 1228 i 1307, z 2011 r. poz. 245, 246, 273, 654, 678, 829, 1135, 1280, 1430, 1431, 1438 i 1645, z 2012 r. poz. 886, 1091, 1101, 1327, 1426, 1447 i 1529, z 2013 r. poz. 480, 765, 849, 1247, 1262, 1282 i 1650, z 2014 r. poz. 85, 384, 694, 1375 i 1556, z 2015 r. poz. 21, 290, 396, 1185, 1186, 1334, 1788, 1855 i 2281 oraz z 2016 r. poz. 178 i 437.
 - Zmiany tekstu jednolitego wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 2014 r. poz. 293, 379, 435, 567, 616, 945, 1091, 1161, 1296, 1585, 1626, 1741 i 1924, z 2015 r. poz. 2, 4, 218, 539, 978, 1062, 1137, 1199, 1311, 1418, 1419, 1505, 1527, 1567, 1587, 1595, 1634, 1635, 1830 i 1854 oraz z 2016 r. poz. 195 i 437.
 - Zmiany tekstu jednolitego wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 2012 r. poz. 1101 i 1529, z 2014 r. poz. 183 i 543, z 2015 r. poz. 658, 1191, 1224, 1269 i 1311 oraz z 2016 r. poz. 394.
 - § 23 pkt 19 uchylony rozporządzeniem z dnia 19.12.2016 r. (Dz. U. z 2016 r. poz. 2195), które wchodzi w życie 1.01.2017 r.
 - § 52 ust. 1 w brzmieniu rozporządzenia z dnia 19.12.2016 r. (Dz. U. z 2016 r. poz. 2195), które wchodzi w życie 1.01.2017 r.
 - § 56 ust. 1 pkt 12 dodany rozporządzeniem z dnia 19.12.2016 r. (Dz. U. z 2016 r. poz. 2195), które wchodzi w życie 1.01.2017 r.
 - Zmiany tekstu jednolitego wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 2012 r. poz. 1448, z 2013 r. poz. 700, 991, 1446 i 1611, z 2014 r. poz. 312, 486, 529, 768, 822 i 970, z 2015 r. poz. 211, 541, 591, 933, 1038, 1045, 1273, 1326, 1335, 1830, 1844, 1893, 2183 i 2281 oraz z 2016 r. poz. 266 i 352.

- § 71 ust. 4 w brzmieniu rozporządzenia z dnia 19.12.2016 r. (Dz. U. z 2016 r. poz. 2195), które wchodzi w życie 1.01.2017 r.
- § 79 ust. 3 dodany rozporządzeniem z dnia 19.12.2016 r. (Dz. U. z 2016 r. poz. 2195), które wchodzi w życie 1.01.2017 r.
- § 80 ust. 2 w brzmieniu rozporządzenia z dnia 19.12.2016 r. (Dz. U. z 2016 r. poz. 2195), które wchodzi w życie 1.01.2017 r.
- § 80 ust. 3 w brzmieniu rozporządzenia z dnia 19.12.2016 r. (Dz. U. z 2016 r. poz. 2195), które wchodzi w życie 1.01.2017 r.
- § 114 ust. 3 dodany rozporządzeniem z dnia 19.12.2016 r. (Dz. U. z 2016 r. poz. 2195), które wchodzi w życie 1.01.2017 r.
- Zmiany wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 1997 r. poz. 1083, z 1999 r. poz. 931, z 2000 r. poz. 701 i 1268, z 2001 r. poz. 1071 i 1194, z 2003 r. poz. 1061, 1380 i 1750, z 2002 r. poz. 676 i 1679, z 2004 r. poz. 889, 2135, 2405, 2426 i 2703, z 2005 r. poz. 1363 i 1479, z 2006 r. poz. 708 i 1648, z 2007 r. poz. 849, z 2008 r. poz. 620 i 1344, z 2009 r. poz. 39, 119, 504, 817, 911, 963, 1475, 1540 i 1589, z 2010 r. poz. 191, 227, 842 i 1228, z 2011 r. poz. 201, 202, 654, 734, 1092, 1280 i 1431, z 2012 r. poz. 908, z 2013 r. poz. 628 i 1247, z 2014 r. poz. 287, 619 i 1707, z 2015 r. poz. 21, 396, 431, 541, 1269 i 1573 oraz z 2016 r. poz. 428 i 437.
- Zmiany wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 2014 r. poz. 463 i 1004, z 2015 r. poz. 1274, 1607 i 1767 oraz z 2016 r. poz. 65.
- § 337 pkt 3 uchylony rozporządzeniem z dnia 19.12.2016 r. (Dz. U. z 2016 r. poz. 2195), które wchodzi w życie 1.01.2017 r.
- Zmiany tekstu jednolitego wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 2013 r. poz. 765 i 1247, z 2014 r. poz. 486, 579, 786 i 969, z 2015 r. poz. 21, 396, 841, 1186, 1269, 1549, 1707 i 1855 oraz z 2016 r. poz. 178 i 437.
- Zmiany tekstu jednolitego wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 2014 r. poz. 504, 1031 i 1081, z 2015 r. poz. 1066, 1167, 1240, 1348 i 1893 oraz z 2016 r. poz. 178.
- Niniejsze rozporządzenie było poprzedzone rozporządzeniem Ministra Sprawiedliwości z dnia 11 września 2014 r. – Regulamin wewnętrznego urzędowania powszechnych jednostek organizacyjnych prokuratury (Dz. U. poz. 1218 i 1962 oraz z 2015 r. poz. 923), które traci moc na podstawie art. 73 pkt 1 ustawy z dnia 28 stycznia 2016 r. – Przepisy wprowadzające ustawę – Prawo o prokuraturze (Dz. U. poz. 178) z dniem wejścia w życie niniejszego rozporządzenia.
- Niniejsze rozporządzenie było poprzedzone rozporządzeniem Ministra Sprawiedliwości z dnia 17 grudnia 2014 r. w sprawie szczegółowych zasad i trybu doręczania pism sądowych w postępowaniu karnym (Dz. U. z 2016 r. poz. 1391), które na podstawie art. 27 ustawy z dnia 11 marca 2016 r. o zmianie ustawy – Kodeks postępowania karnego oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. poz. 437 i 2103) traci moc z dniem wejścia w życie niniejszego rozporządzenia.
- Zmiany wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 1999 r. Nr 83, poz. 931, z 2000 r. Nr 50, poz. 580, Nr 62, poz. 717, Nr 73, poz. 852 i Nr 93, poz. 1027, z 2001 r. Nr 98, poz. 1071 i Nr 106, poz. 1149, z 2002 r. Nr 74, poz. 676, z 2003 r. Nr 17, poz. 155, Nr 111, poz. 1061 i Nr 130, poz. 1188, z 2004 r. Nr 51, poz. 514, Nr 69, poz. 626, Nr 93, poz. 889, Nr 240, poz. 2405 i Nr 264, poz. 2641, z 2005 r. Nr 10, poz. 70, Nr 48, poz. 461, Nr 77, poz. 680, Nr 96, poz. 821, Nr 141, poz. 1181, Nr 143, poz. 1203, Nr 163, poz. 1363, Nr 169, poz. 1416 i Nr 178, poz. 1479, z 2006 r. Nr 15, poz. 118, Nr 66, poz. 467, Nr 95, poz. 659, Nr 104, poz. 708 i 711, Nr 141, poz. 1009 i 1013, Nr 167, poz. 1192 i Nr 226, poz. 1647 i 1648, z 2007 r. Nr 20, poz. 116, Nr 64, poz. 432, Nr 80, poz. 539, Nr 89, poz. 589, Nr 99, poz. 664, Nr 112, poz. 766, Nr 123, poz. 849 i Nr 128, poz. 903, z 2008 r. Nr 27, poz. 162, Nr 100, poz. 648, Nr 107, poz. 686, Nr 123, poz. 802, Nr 182, poz. 1133, Nr 208, poz. 1308, Nr 214, poz. 1344, Nr 225, poz. 1485, Nr 234, poz. 1571 i Nr 237, poz. 1651, z 2009 r. Nr 8, poz. 39, Nr 20, poz. 104, Nr 28, poz. 171, Nr 68, poz. 585, Nr 85, poz. 716, Nr 127, poz. 1051, Nr 144, poz. 1178, Nr 168, poz. 1323, Nr 178, poz. 1375, Nr 190, poz. 1474 i Nr 206, poz. 1589, z 2010 r. Nr 7, poz. 46, Nr 98, poz. 626, Nr 106, poz. 669, Nr 122, poz. 826, Nr 125, poz. 842, Nr 182, poz. 1228 i Nr 197, poz. 1307, z 2011 r. Nr 48, poz. 245 i 246, Nr 53, poz. 273, Nr 112, poz. 654, Nr 117, poz. 678, Nr 142, poz. 829, Nr 191, poz. 1135, Nr 217, poz. 1280, Nr 240, poz. 1430, 1431 i 1438 i Nr 279, poz. 1645, z 2012 r. poz. 886, 1091, 1101, 1327, 1426, 1447 i 1529 oraz z 2013 r. poz. 480.
- Niniejsze rozporządzenie było poprzedzone rozporządzeniem Ministra Sprawiedliwości z dnia 19 sierpnia 1998 r. w sprawie wysokości i sposobu obliczania wydatków Skarbu Państwa w postępowaniu karnym (Dz. U. Nr 111, poz. 705), które utraciło moc z dniem wejścia w życie niniejszego rozporządzenia.
- Niniejsze rozporządzenie było poprzedzone rozporządzeniem Ministra Sprawiedliwości z dnia 18 czerwca 2003 r. w sprawie szczegółowych zasad i miejsca przechowywania w postępowaniu karnym przedmiotów i substancji stwarzających niebezpieczeństwo dla życia lub zdrowia oraz warunków i sposobu ich zniszczenia (Dz. U. Nr 108, poz. 1025), które traci moc z dniem wejścia w życie niniejszego rozporządzenia na podstawie art. 7 ust. 2 ustawy z dnia 1 kwietnia 2011 r. o zmianie ustawy o przeciwdziałaniu narkomanii oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. Nr 117, poz. 678).
- Zmiany wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 1999 r. Nr 83, poz. 931, z 2000 r. Nr 50, poz. 580, Nr 62, poz. 717, Nr 73, poz. 852 i Nr 93, poz. 1027, z 2001 r. Nr 98, poz. 1071 i Nr 106, poz. 1149, z 2002 r. Nr 74, poz. 676, z 2003 r. Nr 17, poz. 155, Nr 111, poz. 1061 i Nr 130, poz. 1188, z 2004 r. Nr 51, poz. 514, Nr 69, poz. 626, Nr 93, poz. 889, Nr 240, poz. 2405 i Nr 264, poz. 2641, z 2005 r. Nr 10, poz. 70, Nr 48, poz. 461, Nr 77, poz. 680, Nr 96, poz. 821, Nr 141, poz. 1181, Nr 143, poz. 1203, Nr 163, poz. 1363, Nr 169, poz. 1416 i Nr 178, poz. 1479, z 2006 r. Nr 15, poz. 118, Nr 66, poz. 467, Nr 95, poz. 659, Nr 104, poz. 708 i 711, Nr 141, poz. 1009 i 1013, Nr 167, poz. 1192 i Nr 226, poz. 1647 i 1648, z 2007 r. Nr 20, poz. 116, Nr 64, poz. 432, Nr 80, poz. 539, Nr 89, poz. 589, Nr 99, poz. 664, Nr 112, poz. 766, Nr 123, poz. 849 i Nr 128, poz. 903, z 2008 r. Nr 27, poz. 162, Nr 100, poz. 648, Nr 107, poz. 686, Nr 123, poz. 802, Nr 182, poz. 1133, Nr 208, poz. 1308, Nr 214, poz. 1344, Nr 225, poz. 1485, Nr 234, poz. 1571 i Nr 237, poz. 1651, z 2009 r. Nr 8, poz. 39, Nr 20, poz. 104, Nr 28, poz. 171, Nr 68, poz. 585, Nr 85, poz. 716, Nr 127, poz. 1051, Nr 144, poz. 1178, Nr 168, poz. 1323, Nr 178, poz. 1375, Nr 190, poz. 1474 i Nr 206, poz. 1589, z 2010 r. Nr 7, poz. 46, Nr 98, poz. 626, Nr 106, poz. 669, Nr 122, poz. 826, Nr 125, poz. 842, Nr 182, poz. 1228 i Nr 197, poz. 1307 oraz z 2011 r. Nr 48, poz. 245 i 246, Nr 53, poz. 273, Nr 112, poz. 654, Nr 117, poz. 678, Nr 142, poz. 829, Nr 191, poz. 1135, Nr 217, poz. 1280, Nr 240, poz. 1430, 1431 i 1438 i Nr 279, poz. 1645.
- Niniejsze rozporządzenie było poprzedzone rozporządzeniem Ministra Sprawiedliwości z dnia 12 sierpnia 1998 r. w sprawie warunków technicznych przesłuchania świadka, którego dane osobowe podlegają zachowaniu w tajemnicy (Dz. U. poz. 693) oraz rozporządzeniem Ministra Sprawiedliwości z dnia 12 sierpnia 1998 r. w sprawie sposobu sporządzania, przechowywania i udostępniania protokołów zeznań zawierających wiadomości o świadku, którego dane osobowe podlegają zachowaniu w tajemnicy, a także dopuszczalnego sposobu powoływania się na takie zeznania w orzeczeniach i pismach procesowych (Dz. U. poz. 694), które utraciły moc z dniem wejścia w życie niniejszego rozporządzenia.
- Zgodnie z wyrokiem Tyb. Konst. z dnia 5.03.2013 r. (Dz. U. z 2013 r. poz. 375) § 5 ust. 1, został uznany za niezgodny z art. 74 § 4 ustawy z dnia 6.06.1997 r. – Kodeks postępowania karnego (Dz. U. Nr 89, poz. 555, ze zm.) oraz art. 92 ust. 1, art. 41 ust. 1 i art. 47 w związku z art. 31 ust. 3 Konstytucji RP. Utrata mocy nastąpi 20.03.2013 r.
- Zgodnie z wyrokiem Tyb. Konst. z dnia 5.03.2013 r. (Dz. U. z 2013 r. poz. 375) § 5 ust. 2, został uznany za niezgodny z art. 74 § 4 ustawy z dnia 6.06.1997 r. – Kodeks postępowania karnego oraz art. 92 ust. 1 i art. 41 ust. 1 Konstytucji RP. Utrata mocy nastąpi 20.03.2013 r.
- Zgodnie z wyrokiem Tyb. Konst. z dnia 5.03.2013 r. (Dz. U. z 2013 r. poz. 375) § 10 ust. 1, w części zawierającej słowa "mimo zastosowania przymusu bezpośredniego," został uznany za niezgodny z art. 74 § 4 ustawy z dnia 6.06.1997 r. – Kodeks postępowania karnego oraz art. 92 ust. 1 i art. 41 ust. 1 Konstytucji RP. Utrata mocy, w tej części, nastąpi 20.03.2013 r.
- Z dniem wejścia w życie niniejszego rozporządzenia traci moc rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości z dnia 18 czerwca 2003 r. w sprawie poddawania badaniom lub dokonywania czynności z udziałem oskarżonego oraz osoby podejrzanej (Dz. U. Nr 108, poz. 1021), zachowane w mocy na podstawie art. 3 ustawy z dnia 17 grudnia 2004 r. o zmianie ustawy o Policji oraz ustawy – Kodeks postępowania karnego (Dz. U. z 2005 r. Nr 10, poz. 70).
- Rozporządzenie zostało ogłoszone w dniu 8.11.2006 r.
- Niniejsze rozporządzenie było poprzedzone rozporządzeniem Ministra Sprawiedliwości z dnia 12 sierpnia 1998 r. w sprawie warunków technicznych przesłuchania świadka, którego dane osobowe podlegają zachowaniu w tajemnicy (Dz. U. poz. 693) oraz rozporządzeniem

Ministra Sprawiedliwości z dnia 12 sierpnia 1998 r. w sprawie sposobu sporządzania, przechowywania i udostępniania protokołów zeznań zawierających wiadomości o świadku, którego dane osobowe podlegają zachowaniu w tajemnicy, a także dopuszczalnego sposobu powoływania się na takie zeznanie w orzeczeniach i pismach procesowych (Dz. U. poz. 694), które utraciły moc z dniem wejścia w życie niniejszego rozporządzenia.

- Art. 88 w brzmieniu ustawy z dnia 15.12.2016 r. (Dz. U. z 2016 r. poz. 2261), która wchodzi w życie 1.01.2017 r.
- Art. 124 w brzmieniu ustawy z dnia 16.11.2016 r. (Dz. U. z 2016 r. poz. 2138), która wchodzi w życie 1.01.2017 r.
- Art. 180 § 2 w brzmieniu ustawy z dnia 15.12.2016 r. (Dz. U. z 2016 r. poz. 2261), która wchodzi w życie 1.01.2017 r.
- Zmiany tekstu jednolitego wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 2015 r. poz. 1633, 1893, 1991 i 2199 oraz z 2016 r. poz. 65, 960, 1070 i 1239.
- Zmiany tekstu jednolitego wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 2014 r. poz. 827 i 1198, z 2015 r. poz. 1069, 1893 i 2281 oraz z 2016 r. poz. 147, 542, 903 i 904.
- Art. 247 § 7 w brzmieniu ustawy z dnia 16.11.2016 r. (Dz. U. z 2016 r. poz. 2138), która wchodzi w życie 1.01.2017 r.
- Art. 275 § 1 w brzmieniu ustawy z dnia 16.11.2016 r. (Dz. U. z 2016 r. poz. 2138), która wchodzi w życie 1.01.2017 r.
- Art. 288 § 1 w brzmieniu ustawy z dnia 16.11.2016 r. (Dz. U. z 2016 r. poz. 2138), która wchodzi w życie 1.01.2017 r.
- Art. 400 § 2 w brzmieniu ustawy z dnia 16.11.2016 r. (Dz. U. z 2016 r. poz. 2138), która wchodzi w życie 1.01.2017 r.
- Obecnie ministra właściwego do spraw zagranicznych na podstawie art. 4 ust. 1, art. 5 pkt 27 i art. 32 ustawy z dnia 4 września 1997 r. o działach administracji rządowej (Dz. U. z 2016 r. poz. 543, 749, 1020 i 1250).
- Art. 647 § 1 pkt 1 zmieniony ustawą z dnia 16.11.2016 r. (Dz. U. z 2016 r. poz. 2138), która wchodzi w życie 1.01.2017 r.
- Zmiany wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 1999 r. Nr 83, poz. 931, z 2000 r. Nr 50, poz. 580, Nr 62, poz. 717, Nr 73, poz. 852 i Nr 93, poz. 1027, z 2001 r. Nr 98, poz. 1071 i Nr 106, poz. 1149, z 2002 r. Nr 74, poz. 676, z 2003 r. Nr 17, poz. 155, Nr 111, poz. 1061 i Nr 130, poz. 1188, z 2004 r. Nr 51, poz. 514, Nr 69, poz. 626, Nr 93, poz. 889, Nr 240, poz. 2405 i Nr 264, poz. 2641, z 2005 r. Nr 10, poz. 70, Nr 48, poz. 461, Nr 77, poz. 680, Nr 96, poz. 821, Nr 141, poz. 1181, Nr 143, poz. 1203, Nr 163, poz. 1363, Nr 169, poz. 1416 i Nr 178, poz. 1479, z 2006 r. Nr 15, poz. 118, Nr 66, poz. 467, Nr 95, poz. 659, Nr 104, poz. 708 i 711, Nr 141, poz. 1009 i 1013, Nr 167, poz. 1192 i Nr 226, poz. 1647 i 1648, z 2007 r. Nr 20, poz. 116, Nr 64, poz. 432, Nr 80, poz. 539, Nr 89, poz. 589, Nr 99, poz. 664, Nr 112, poz. 766, Nr 123, poz. 849 i Nr 128, poz. 903, z 2008 r. Nr 27, poz. 162, Nr 100, poz. 648, Nr 107, poz. 686, Nr 123, poz. 802, Nr 182, poz. 1133, Nr 208, poz. 1308, Nr 214, poz. 1344, Nr 225, poz. 1485, Nr 234, poz. 1571 i Nr 237, poz. 1651, z 2009 r. Nr 8, poz. 39, Nr 20, poz. 104, Nr 28, poz. 171, Nr 68, poz. 585, Nr 85, poz. 716, Nr 127, poz. 1051, Nr 144, poz. 1178, Nr 168, poz. 1323, Nr 178, poz. 1375, Nr 190, poz. 1474 i Nr 206, poz. 1589, z 2010 r. Nr 7, poz. 46, Nr 98, poz. 626, Nr 106, poz. 669, Nr 122, poz. 826, Nr 125, poz. 842, Nr 182, poz. 1228 i Nr 197, poz. 1307, z 2011 r. Nr 48, poz. 245 i 246, Nr 53, poz. 273, Nr 112, poz. 654, Nr 117, poz. 678, Nr 142, poz. 829, Nr 191, poz. 1135, Nr 217, poz. 1280, Nr 240, poz. 1430, 1431 i 1438 i Nr 279, poz. 1645, z 2012 r. poz. 886, 1091, 1101, 1327, 1426, 1447 i 1529, z 2013 r. poz. 480, 765, 849, 1247, 1262, 1282 i 1650 oraz z 2014 r. poz. 85, 384, 694, 1375 i 1556.
- Zmiany wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 1997 r. Nr 128, poz. 840, z 1999 r. Nr 64, poz. 729 i Nr 83, poz. 931, z 2000 r. Nr 48, poz. 548, Nr 93, poz. 1027 i Nr 116, poz. 1216, z 2001 r. Nr 98, poz. 1071, z 2003 r. Nr 111, poz. 1061, Nr 121, poz. 1142, Nr 179, poz. 1750, Nr 199, poz. 1935 i Nr 228, poz. 2255, z 2004 r. Nr 25, poz. 219, Nr 69, poz. 626, Nr 93, poz. 889 i Nr 243, poz. 2426, z 2005 r. Nr 86, poz. 732, Nr 90, poz. 757, Nr 132, poz. 1109, Nr 163, poz. 1363, Nr 178, poz. 1479 i Nr 180, poz. 1493, z 2006 r. Nr 190, poz. 1409, Nr 218, poz. 1592 i Nr 226, poz. 1648, z 2007 r. Nr 89, poz. 589, Nr 123, poz. 850, Nr 124, poz. 859 i Nr 192, poz. 1378, z 2008 r. Nr 90, poz. 560, Nr 122, poz. 782, Nr 171, poz. 1056, Nr 173, poz. 1080 i Nr 214, poz. 1344, z 2009 r. Nr 62, poz. 504, Nr 63, poz. 533, Nr 166, poz. 1317, Nr 168, poz. 1323, Nr 190, poz. 1474, Nr 201, poz. 1540 i Nr 206, poz. 1589, z 2010 r. Nr 7, poz. 46, Nr 40, poz. 227 i 229, Nr 98, poz. 625 i 626, Nr 125, poz. 842, Nr 127, poz. 857, Nr 152, poz. 1018 i 1021, Nr 182, poz. 1228, Nr 225, poz. 1474 i Nr 240, poz. 1602, z 2011 r. Nr 17, poz. 78, Nr 24, poz. 130, Nr 39, poz. 202, Nr 48, poz. 245, Nr 72, poz. 381, Nr 94, poz. 549, Nr 117, poz. 678, Nr 133, poz. 767, Nr 160, poz. 964, Nr 191, poz. 1135, Nr 217, poz. 1280, Nr 233, poz. 1381 i Nr 240, poz. 1431, z 2012 r. poz. 611, z 2013 r. poz. 849, 905, 1036 i 1247 oraz z 2014 r. poz. 538.
- Zmiany wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 1997 r. Nr 160, poz. 1083, z 1999 r. Nr 83, poz. 931, z 2000 r. Nr 60, poz. 701 i Nr 120, poz. 1268, z 2001 r. Nr 98, poz. 1071 i Nr 111, poz. 1194, z 2002 r. Nr 74, poz. 676 i Nr 200, poz. 1679, z 2003 r. Nr 111, poz. 1061, Nr 142, poz. 1380 i Nr 179, poz. 1750, z 2004 r. Nr 93, poz. 889, Nr 210, poz. 2135, Nr 240, poz. 2405, Nr 243, poz. 2426 i Nr 273, poz. 2703, z 2005 r. Nr 163, poz. 1363 i Nr 178, poz. 1479, z 2006 r. Nr 104, poz. 708 i Nr 226, poz. 1648, z 2007 r. Nr 123, poz. 849, z 2008 r. Nr 96, poz. 620 i Nr 214, poz. 1344, z 2009 r. Nr 8, poz. 39, Nr 22, poz. 119, Nr 62, poz. 504, Nr 98, poz. 817, Nr 108, poz. 911, Nr 115, poz. 963, Nr 190, poz. 1475, Nr 201, poz. 1540 i Nr 206, poz. 1589, z 2010 r. Nr 34, poz. 191, Nr 40, poz. 227, Nr 125, poz. 842 i Nr 182, poz. 1228, z 2011 r. Nr 39, poz. 201 i 202, Nr 112, poz. 654, Nr 129, poz. 734, Nr 185, poz. 1092, Nr 217, poz. 1280 i Nr 240, poz. 1431, z 2012 r. poz. 908, z 2013 r. poz. 628 i 1247 oraz z 2014 r. poz. 287, 619 i 1707.
- Zmiany tekstu jednolitego wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 2008 r. Nr 216, poz. 1367, Nr 225, poz. 1486, Nr 227, poz. 1505, Nr 234, poz. 1570 i Nr 237, poz. 1654, z 2009 r. Nr 6, poz. 33, Nr 22, poz. 120, Nr 26, poz. 157, Nr 38, poz. 299, Nr 92, poz. 753, Nr 97, poz. 800, Nr 98, poz. 817, Nr 111, poz. 918, Nr 118, poz. 989, Nr 157, poz. 1241, Nr 161, poz. 1278 i Nr 178, poz. 1374, z 2010 r. Nr 50, poz. 301, Nr 107, poz. 679, Nr 125, poz. 842, Nr 127, poz. 857, Nr 165, poz. 1116, Nr 182, poz. 1228, Nr 205, poz. 1363, Nr 225, poz. 1465, Nr 238, poz. 1578 i Nr 257, poz. 1723 i 1725, z 2011 r. Nr 45, poz. 235, Nr 73, poz. 390, Nr 81, poz. 440, Nr 106, poz. 622, Nr 112, poz. 654, Nr 113, poz. 657, Nr 122, poz. 696, Nr 138, poz. 808, Nr 149, poz. 887, Nr 171, poz. 1016, Nr 205, poz. 1203 i Nr 232, poz. 1378, z 2012 r. poz. 123, 1016, 1342 i 1548, z 2013 r. poz. 154, 879, 983, 1290, 1623, 1646 i 1650 oraz z 2014 r. poz. 24, 295, 496, 567, 619, 773, 1004, 1136, 1138, 1146, 1175, 1188, 1491 i 1831.
- Zmiany tekstu jednolitego wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 2012 r. poz. 627, 664, 908, 951 i 1529, z 2013 r. poz. 628, 675, 1351, 1635 i 1650 oraz z 2014 r. poz. 24, 486, 502, 538, 616, 1055, 1199 i 1822. Tekst jednolity nie uwzględnia zmian ogłoszonych w Dz. U. z 2011 r. Nr 217, poz. 1280 i Nr 230, poz. 1371.
- Zmiany wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 1999 r. Nr 83, poz. 931, z 2000 r. Nr 50, poz. 580, Nr 62, poz. 717, Nr 73, poz. 852 i Nr 93, poz. 1027, z 2001 r. Nr 98, poz. 1071 i Nr 106, poz. 1149, z 2002 r. Nr 74, poz. 676, z 2003 r. Nr 17, poz. 155, Nr 111, poz. 1061 i Nr 130, poz. 1188, z 2004 r. Nr 51, poz. 514, Nr 69, poz. 626, Nr 93, poz. 889, Nr 240, poz. 2405 i Nr 264, poz. 2641, z 2005 r. Nr 10, poz. 70, Nr 48, poz. 461, Nr 77, poz. 680, Nr 96, poz. 821, Nr 141, poz. 1181, Nr 143, poz. 1203, Nr 163, poz. 1363, Nr 169, poz. 1416 i Nr 178, poz. 1479, z 2006 r. Nr 15, poz. 118, Nr 66, poz. 467, Nr 95, poz. 659, Nr 104, poz. 708 i 711, Nr 141, poz. 1009 i 1013, Nr 167, poz. 1192 i Nr 226, poz. 1647 i 1648, z 2007 r. Nr 20, poz. 116, Nr 64, poz. 432, Nr 80, poz. 539, Nr 89, poz. 589, Nr 99, poz. 664, Nr 112, poz. 766, Nr 123, poz. 849 i Nr 128, poz. 903, z 2008 r. Nr 27, poz. 162, Nr 100, poz. 648, Nr 107, poz. 686, Nr 123, poz. 802, Nr 182, poz. 1133, Nr 208, poz. 1308, Nr 214, poz. 1344, Nr 225, poz. 1485, Nr 234, poz. 1571 i Nr 237, poz. 1651, z 2009 r. Nr 8, poz. 39, Nr 20, poz. 104, Nr 28, poz. 171, Nr 68, poz. 585, Nr 85, poz. 716, Nr 127, poz. 1051, Nr 144, poz. 1178, Nr 168, poz. 1323, Nr 178, poz. 1375, Nr 190, poz. 1474 i Nr 206, poz. 1589, z 2010 r. Nr 7, poz. 46, Nr 98, poz. 626, Nr 106, poz. 669, Nr 122, poz. 826, Nr 125, poz. 842, Nr 182, poz. 1228 i Nr 197, poz. 1307, z 2011 r. Nr 48, poz. 245 i 246, Nr 53, poz. 273, Nr 112, poz. 654, Nr 117, poz. 678, Nr 142, poz. 829, Nr 191, poz. 1135, Nr 217, poz. 1280, Nr 240, poz. 1430, 1431 i 1438 i Nr 279, poz. 1645, z 2012 r. poz. 886, 1091, 1101, 1327, 1426, 1447 i 1529, z 2013 r. poz. 480, 765, 849, 1247, 1262, 1282 i 1650 oraz z 2014 r. poz. 85, 384, 694, 1375 i 1556.
- Zmiany wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 1997 r. Nr 160, poz. 1083, z 1999 r. Nr 83, poz. 931, z 2000 r. Nr 60, poz. 701 i Nr 120, poz. 1268, z 2001 r. Nr 98, poz. 1071 i Nr 111, poz. 1194, z 2002 r. Nr 74, poz. 676 i Nr 200, poz. 1679, z 2003 r. Nr 111, poz. 1061, Nr 142, poz. 1380 i Nr 179, poz. 1750, z 2004 r. Nr 93, poz. 889, Nr 210, poz. 2135, Nr 240, poz. 2405, Nr 243, poz. 2426 i Nr 273, poz. 2703, z 2005 r. Nr 163, poz. 1363 i Nr 178, poz. 1479, z 2006 r. Nr 104, poz. 708 i Nr 226, poz. 1648, z 2007 r. Nr 123,

- poz. 849, z 2008 r. Nr 96, poz. 620 i Nr 214, poz. 1344, z 2009 r. Nr 8, poz. 39, Nr 22, poz. 119, Nr 62, poz. 504, Nr 98, poz. 817, Nr 108, poz. 911, Nr 115, poz. 963, Nr 190, poz. 1475, Nr 201, poz. 1540 i Nr 206, poz. 1589, z 2010 r. Nr 34, poz. 191, Nr 40, poz. 227, Nr 125, poz. 842 i Nr 182, poz. 1228, z 2011 r. Nr 39, poz. 201 i 202, Nr 112, poz. 654, Nr 129, poz. 734, Nr 185, poz. 1092, Nr 217, poz. 1280 i Nr 240, poz. 1431, z 2012 r. poz. 908, z 2013 r. poz. 628 i 1247 oraz z 2014 r. poz. 287, 619 i 1707.
- Zmiany tekstu jednolitego wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 2013 r. poz. 765 i 1247 oraz z 2014 r. poz. 486, 579, 786 i 969.
 - Zmiany tekstu jednolitego wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 2015 r. poz. 1240, 1269, 1365, 1569, 1692, 1735, 1830, 1844, 1893, 1916, 1991 i 1994 oraz z 2016 r. poz. 65, 652 i 960.
 - Art. 2 pkt 2 w brzmieniu ustawy z dnia 27.08.2009 r. (Dz. U. Nr 157, poz. 1241), która wchodzi w życie 1.01.2010 r.
 - Zmiany wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 1965 r. Nr 15, poz. 113, z 1974 r. Nr 27, poz. 157 i Nr 39, poz. 231, z 1975 r. Nr 45, poz. 234, z 1982 r. Nr 11, poz. 82 i Nr 30, poz. 210, z 1983 r. Nr 5, poz. 33, z 1984 r. Nr 45, poz. 241 i 242, z 1985 r. Nr 20, poz. 86, z 1987 r. Nr 21, poz. 123, z 1988 r. Nr 41, poz. 324, z 1989 r. Nr 4, poz. 21 i Nr 33, poz. 175, z 1990 r. Nr 14, poz. 88, Nr 34, poz. 198, Nr 53, poz. 306, Nr 55, poz. 318 i Nr 79, poz. 464, z 1991 r. Nr 7, poz. 24, Nr 22, poz. 92 i Nr 115, poz. 496, z 1993 r. Nr 12, poz. 53, z 1994 r. Nr 105, poz. 509, z 1995 r. Nr 83, poz. 417, z 1996 r. Nr 24, poz. 110, Nr 43, poz. 189, Nr 73, poz. 350 i Nr 149, poz. 703, z 1997 r. Nr 43, poz. 270, Nr 54, poz. 348, Nr 75, poz. 471, Nr 102, poz. 643, Nr 117, poz. 752, Nr 121, poz. 769 i 770, Nr 133, poz. 882, Nr 139, poz. 934, Nr 140, poz. 940 i Nr 141, poz. 944, z 1998 r. Nr 106, poz. 668 i Nr 117, poz. 757, z 1999 r. Nr 52, poz. 532, z 2000 r. Nr 22, poz. 269 i 271, Nr 48, poz. 552 i 554, Nr 55, poz. 665, Nr 73, poz. 852, Nr 94, poz. 1037, Nr 114, poz. 1191 i 1193 i Nr 122, poz. 1314, 1319 i 1322, z 2001 r. Nr 4, poz. 27, Nr 49, poz. 508, Nr 63, poz. 635, Nr 98, poz. 1069, 1070 i 1071, Nr 123, poz. 1353, Nr 125, poz. 1368 i Nr 138, poz. 1546, z 2002 r. Nr 25, poz. 253, Nr 26, poz. 265, Nr 74, poz. 676, Nr 84, poz. 764, Nr 126, poz. 1069 i 1070, Nr 129, poz. 1102, Nr 153, poz. 1271, Nr 219, poz. 1849 i Nr 240, poz. 2058, z 2003 r. Nr 41, poz. 360, Nr 42, poz. 363, Nr 60, poz. 535, Nr 109, poz. 1035, Nr 119, poz. 1121, Nr 130, poz. 1188, Nr 139, poz. 1323, Nr 199, poz. 1939 i Nr 228, poz. 2255, z 2004 r. Nr 9, poz. 75, Nr 11, poz. 101, Nr 68, poz. 623, Nr 91, poz. 871, Nr 93, poz. 891, Nr 121, poz. 1264, Nr 162, poz. 1691, Nr 169, poz. 1783, Nr 172, poz. 1804, Nr 204, poz. 2091, Nr 210, poz. 2135, Nr 236, poz. 2356 i Nr 237, poz. 2384, z 2005 r. Nr 13, poz. 98, Nr 22, poz. 185, Nr 86, poz. 732, Nr 122, poz. 1024, Nr 143, poz. 1199, Nr 150, poz. 1239, Nr 167, poz. 1398, Nr 169, poz. 1413 i 1417, Nr 172, poz. 1438, Nr 178, poz. 1478, Nr 183, poz. 1538, Nr 264, poz. 2205 i Nr 267, poz. 2258 oraz z 2006 r. Nr 12, poz. 66, Nr 66, poz. 466, Nr 104, poz. 708 i 711 i Nr 186, poz. 1379.
 - Zmiany wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 1965 r. Nr 15, poz. 113, z 1974 r. Nr 27, poz. 157 i Nr 39, poz. 231, z 1975 r. Nr 45, poz. 234, z 1982 r. Nr 11, poz. 82 i Nr 30, poz. 210, z 1983 r. Nr 5, poz. 33, z 1984 r. Nr 45, poz. 241 i 242, z 1985 r. Nr 20, poz. 86, z 1987 r. Nr 21, poz. 123, z 1988 r. Nr 41, poz. 324, z 1989 r. Nr 4, poz. 21 i Nr 33, poz. 175, z 1990 r. Nr 14, poz. 88, Nr 34, poz. 198, Nr 53, poz. 306, Nr 55, poz. 318 i Nr 79, poz. 464, z 1991 r. Nr 7, poz. 24, Nr 22, poz. 92 i Nr 115, poz. 496, z 1993 r. Nr 12, poz. 53, z 1994 r. Nr 105, poz. 509, z 1995 r. Nr 83, poz. 417, z 1996 r. Nr 24, poz. 110, Nr 43, poz. 189, Nr 73, poz. 350 i Nr 149, poz. 703, z 1997 r. Nr 43, poz. 270, Nr 54, poz. 348, Nr 75, poz. 471, Nr 102, poz. 643, Nr 117, poz. 752, Nr 121, poz. 769 i 770, Nr 133, poz. 882, Nr 139, poz. 934, Nr 140, poz. 940 i Nr 141, poz. 944, z 1998 r. Nr 106, poz. 668 i Nr 117, poz. 757, z 1999 r. Nr 52, poz. 532, z 2000 r. Nr 22, poz. 269 i 271, Nr 48, poz. 552 i 554, Nr 55, poz. 665, Nr 73, poz. 852, Nr 94, poz. 1037, Nr 114, poz. 1191 i 1193 i Nr 122, poz. 1314, 1319 i 1322, z 2001 r. Nr 4, poz. 27, Nr 49, poz. 508, Nr 63, poz. 635, Nr 98, poz. 1069, 1070 i 1071, Nr 123, poz. 1353, Nr 125, poz. 1368 i Nr 138, poz. 1546, z 2002 r. Nr 25, poz. 253, Nr 26, poz. 265, Nr 74, poz. 676, Nr 84, poz. 764, Nr 126, poz. 1069 i 1070, Nr 129, poz. 1102, Nr 153, poz. 1271, Nr 219, poz. 1849 i Nr 240, poz. 2058, z 2003 r. Nr 41, poz. 360, Nr 42, poz. 363, Nr 60, poz. 535, Nr 109, poz. 1035, Nr 119, poz. 1121, Nr 130, poz. 1188, Nr 139, poz. 1323, Nr 199, poz. 1939 i Nr 228, poz. 2255, z 2004 r. Nr 9, poz. 75, Nr 11, poz. 101, Nr 68, poz. 623, Nr 91, poz. 871, Nr 93, poz. 891, Nr 121, poz. 1264, Nr 162, poz. 1691, Nr 169, poz. 1783, Nr 172, poz. 1804, Nr 204, poz. 2091, Nr 210, poz. 2135, Nr 236, poz. 2356 i Nr 237, poz. 2384, z 2005 r. Nr 13, poz. 98, Nr 22, poz. 185, Nr 86, poz. 732, Nr 122, poz. 1024, Nr 143, poz. 1199, Nr 150, poz. 1239, Nr 167, poz. 1398, Nr 169, poz. 1413 i 1417, Nr 172, poz. 1438, Nr 178, poz. 1478, Nr 183, poz. 1538, Nr 264, poz. 2205 i Nr 267, poz. 2258 oraz z 2006 r. Nr 12, poz. 66, Nr 66, poz. 466, Nr 104, poz. 708 i 711 i Nr 186, poz. 1379.
 - Niniejsze rozporządzenie było poprzedzone rozporządzeniem Ministra Sprawiedliwości z dnia 23 grudnia 2015 r. w sprawie utrwalania dźwięku albo obrazu i dźwięku dla celów procesowych w postępowaniu karnym (Dz. U. poz. 2344), które na podstawie art. 27 ustawy z dnia 11 marca 2016 r. o zmianie ustawy – Kodeks postępowania karnego oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. poz. 437 i 2103) traci moc z dniem wejścia w życie niniejszego rozporządzenia.
 - Zmiany wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 1999 r. Nr 83, poz. 931, z 2000 r. Nr 50, poz. 580, Nr 62, poz. 717, Nr 73, poz. 852 i Nr 93, poz. 1027, z 2001 r. Nr 98, poz. 1071 i Nr 106, poz. 1149, z 2002 r. Nr 74, poz. 676, z 2003 r. Nr 17, poz. 155, Nr 111, poz. 1061 i Nr 130, poz. 1188, z 2004 r. Nr 51, poz. 514, Nr 69, poz. 626, Nr 93, poz. 889, Nr 240, poz. 2405 i Nr 264, poz. 2641, z 2005 r. Nr 10, poz. 70, Nr 48, poz. 461, Nr 77, poz. 680, Nr 96, poz. 821, Nr 141, poz. 1181, Nr 143, poz. 1203, Nr 163, poz. 1363, Nr 169, poz. 1416 i Nr 178, poz. 1479, z 2006 r. Nr 15, poz. 118, Nr 66, poz. 467, Nr 95, poz. 659, Nr 104, poz. 708 i 711, Nr 141, poz. 1009 i 1013, Nr 167, poz. 1192 i Nr 226, poz. 1647 i 1648, z 2007 r. Nr 20, poz. 116, Nr 64, poz. 432, Nr 80, poz. 539, Nr 89, poz. 589, Nr 99, poz. 664, Nr 112, poz. 766, Nr 123, poz. 849 i Nr 128, poz. 903, z 2008 r. Nr 27, poz. 162, Nr 100, poz. 648, Nr 107, poz. 686, Nr 123, poz. 802, Nr 182, poz. 1133, Nr 208, poz. 1308, Nr 214, poz. 1344, Nr 225, poz. 1485, Nr 234, poz. 1571 i Nr 237, poz. 1651, z 2009 r. Nr 8, poz. 39, Nr 20, poz. 104, Nr 28, poz. 171, Nr 68, poz. 585, Nr 85, poz. 716, Nr 127, poz. 1051, Nr 144, poz. 1178, Nr 168, poz. 1323, Nr 178, poz. 1375, Nr 190, poz. 1474 i Nr 206, poz. 1589, z 2010 r. Nr 7, poz. 46, Nr 98, poz. 626, Nr 106, poz. 669, Nr 122, poz. 826, Nr 125, poz. 842, Nr 182, poz. 1228 i Nr 197, poz. 1307, z 2011 r. Nr 48, poz. 245 i 246, Nr 53, poz. 273, Nr 112, poz. 654, Nr 117, poz. 678, Nr 142, poz. 829, Nr 191, poz. 1135, Nr 217, poz. 1280, Nr 240, poz. 1430, 1431 i 1438 i Nr 279, poz. 1645, z 2012 r. poz. 886, 1091, 1101, 1327, 1426, 1447 i 1529, z 2013 r. poz. 480, 765, 849, 1247, 1262, 1282 i 1650, z 2014 r. poz. 85, 384, 694, 1375 i 1556 oraz z 2015 r. poz. 21, 290, 396, 1185, 1186 i 1334.
 - Niniejsze rozporządzenie było poprzedzone rozporządzeniem Ministra Sprawiedliwości z dnia 2 czerwca 2003 r. w sprawie wysokości opłaty za wydanie kserokopii dokumentów oraz uwierzytelnionych odpisów z akt sprawy (Dz. U. Nr 107, poz. 1006), które traci moc z dniem wejścia w życie niniejszego rozporządzenia na podstawie art. 51 ust. 1 ustawy z dnia 27 września 2013 r. o zmianie ustawy – Kodeks postępowania karnego oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. poz. 1247, z 2014 r. poz. 1556 i 1778 oraz z 2015 r. poz. 21 i 396).
 - Zmiany wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 1999 r. poz. 931, z 2000 r. poz. 580, 717, 852 i 1027, z 2001 r. poz. 1071 i 1149, z 2002 r. poz. 676, z 2003 r. poz. 155, 1061 i 1188, z 2004 r. poz. 514, 626, 889, 2405 i 2641, z 2005 r. poz. 70, 461, 680, 821, 1181, 1203, 1363, 1416 i 1479, z 2006 r. poz. 118, 467, 659, 708, 711, 1009, 1013, 1192, 1647 i 1648, z 2007 r. poz. 116, 432, 539, 589, 664, 766, 849 i 903, z 2008 r. poz. 162, 648, 686, 802, 1133, 1308, 1344, 1485, 1571 i 1651, z 2009 r. poz. 39, 104, 171, 585, 716, 1051, 1178, 1323, 1375, 1474 i 1589, z 2010 r. poz. 46, 626, 669, 826, 842, 1228 i 1307, z 2011 r. poz. 245, 246, 273, 654, 678, 829, 1135, 1280, 1430, 1431, 1438 i 1645, z 2012 r. poz. 886, 1091, 1101, 1327, 1426, 1447 i 1529, z 2013 r. poz. 480, 765, 849, 1247, 1262, 1282 i 1650, z 2014 r. poz. 85, 384, 694, 1375 i 1556, z 2015 r. poz. 21, 290, 396, 1185, 1186, 1334, 1788, 1855 i 2281 oraz z 2016 r. poz. 178 i 437.
 - Niniejsze rozporządzenie było poprzedzone rozporządzeniem Ministra Sprawiedliwości z dnia 11 czerwca 2015 r. w sprawie określenia wzoru pouczenia o uprawnieniach i obowiązkach podejrzanego w postępowaniu karnym (Dz. U. poz. 893), które traci moc na podstawie art. 28 ustawy z dnia 11 marca 2016 r. o zmianie ustawy – Kodeks postępowania karnego oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. poz. 437).
 - Jeżeli nie wskazano innej podstawy prawnej, przepisy w nawiasach oznaczają odpowiednie artykuły ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks postępowania karnego (Dz. U. poz. 555, z późn. zm.).
 - Zmiany wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 1999 r. poz. 931, z 2000 r. poz. 580, 717, 852 i 1027, z 2001 r. poz. 1071 i 1149, z 2002 r. poz. 676, z 2003 r. poz. 155, 1061 i 1188, z 2004 r. poz. 514, 626, 889, 2405 i 2641, z 2005 r. poz. 70, 461, 680, 821, 1181, 1203, 1363, 1416 i 1479, z 2006 r. poz. 118, 467, 659, 708, 711, 1009, 1013, 1192, 1647 i 1648, z 2007 r. poz. 116, 432, 539, 589, 664, 766, 849 i 903, z 2008 r. poz. 162, 648, 686, 802, 1133, 1308, 1344, 1485, 1571 i 1651, z 2009 r. poz. 39, 104, 171, 585, 716, 1051, 1178, 1323, 1375,

- 1474 i 1589, z 2010 r. poz. 46, 626, 669, 826, 842, 1228 i 1307, z 2011 r. poz. 245, 246, 273, 654, 678, 829, 1135, 1280, 1430, 1431, 1438 i 1645, z 2012 r. poz. 886, 1091, 1101, 1327, 1426, 1447 i 1529, z 2013 r. poz. 480, 765, 849, 1247, 1262, 1282 i 1650, z 2014 r. poz. 85, 384, 694, 1375 i 1556, z 2015 r. poz. 21, 290, 396, 1185, 1186, 1334, 1788, 1855 i 2281 oraz z 2016 r. poz. 178 i 437.
- Niniejsze rozporządzenie było poprzedzone rozporządzeniem Ministra Sprawiedliwości z dnia 11 czerwca 2015 r. w sprawie określenia wzoru pouczenia o uprawnieniach tymczasowo aresztowanego w postępowaniu karnym (Dz. U. poz. 885), które traci moc na podstawie art. 28 ustawy z dnia 11 marca 2016 r. o zmianie ustawy – Kodeks postępowania karnego oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. poz. 437).
 - Jeżeli nie wskazano innej podstawy prawnej, przepisy w nawiasach oznaczają odpowiednie artykuły ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks postępowania karnego (Dz. U. poz. 555, z późn. zm.).
 - Zmiany wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 1999 r. Nr 83, poz. 931, z 2000 r. Nr 50, poz. 580, Nr 62, poz. 717, Nr 73, poz. 852 i Nr 93, poz. 1027, z 2001 r. Nr 98, poz. 1071 i Nr 106, poz. 1149, z 2002 r. Nr 74, poz. 676, z 2003 r. Nr 17, poz. 155, Nr 111, poz. 1061 i Nr 130, poz. 1188, z 2004 r. Nr 51, poz. 514, Nr 69, poz. 626, Nr 93, poz. 889, Nr 240, poz. 2405 i Nr 264, poz. 2641, z 2005 r. Nr 10, poz. 70, Nr 48, poz. 461, Nr 77, poz. 680, Nr 96, poz. 821, Nr 141, poz. 1181, Nr 143, poz. 1203, Nr 163, poz. 1363, Nr 169, poz. 1416 i Nr 178, poz. 1479, z 2006 r. Nr 15, poz. 118, Nr 66, poz. 467, Nr 95, poz. 659, Nr 104, poz. 708 i 711, Nr 141, poz. 1009 i 1013, Nr 167, poz. 1192 i Nr 226, poz. 1647 i 1648, z 2007 r. Nr 20, poz. 116, Nr 64, poz. 432, Nr 80, poz. 539, Nr 89, poz. 589, Nr 99, poz. 664, Nr 112, poz. 766, Nr 123, poz. 849 i Nr 128, poz. 903, z 2008 r. Nr 27, poz. 162, Nr 100, poz. 648, Nr 107, poz. 686, Nr 123, poz. 802, Nr 182, poz. 1133, Nr 208, poz. 1308, Nr 214, poz. 1344, Nr 225, poz. 1485, Nr 234, poz. 1571 i Nr 237, poz. 1651, z 2009 r. Nr 8, poz. 39, Nr 20, poz. 104, Nr 28, poz. 171, Nr 68, poz. 585, Nr 85, poz. 716, Nr 127, poz. 1051, Nr 144, poz. 1178, Nr 168, poz. 1323, Nr 178, poz. 1375, Nr 190, poz. 1474 i Nr 206, poz. 1589, z 2010 r. Nr 7, poz. 46, Nr 98, poz. 626, Nr 106, poz. 669, Nr 122, poz. 826, Nr 125, poz. 842, Nr 182, poz. 1228 i Nr 197, poz. 1307, z 2011 r. Nr 48, poz. 245 i 246, Nr 53, poz. 273, Nr 112, poz. 654, Nr 117, poz. 678, Nr 142, poz. 829, Nr 191, poz. 1135, Nr 217, poz. 1280, Nr 240, poz. 1430, 1431 i 1438 i Nr 279, poz. 1645, z 2012 r. poz. 886, 1091, 1101, 1327, 1426, 1447 i 1529, z 2013 r. poz. 480, 765, 849, 1247, 1262, 1282 i 1650, z 2014 r. poz. 85, 384, 694, 1375 i 1556 oraz z 2015 r. poz. 21, 290 i 396.
 - Jeżeli nie wskazano innej podstawy prawnej, przepisy w nawiasach oznaczają odpowiednie artykuły ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks postępowania karnego (Dz. U. Nr 89, poz. 555, z późn. zm.).
 - Zmiany wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 1999 r. poz. 931, z 2000 r. poz. 580, 717, 852 i 1027, z 2001 r. poz. 1071 i 1149, z 2002 r. poz. 676, z 2003 r. poz. 155, 1061 i 1188, z 2004 r. poz. 514, 626, 889, 2405 i 2641, z 2005 r. poz. 70, 461, 680, 821, 1181, 1203, 1363, 1416 i 1479, z 2006 r. poz. 118, 467, 659, 708, 711, 1009, 1013, 1192, 1647 i 1648, z 2007 r. poz. 116, 432, 539, 589, 664, 766, 849 i 903, z 2008 r. poz. 162, 648, 686, 802, 1133, 1308, 1344, 1485, 1571 i 1651, z 2009 r. poz. 39, 104, 171, 585, 716, 1051, 1178, 1323, 1375, 1474 i 1589, z 2010 r. poz. 46, 626, 669, 826, 842, 1228 i 1307, z 2011 r. poz. 245, 246, 273, 654, 678, 829, 1135, 1280, 1430, 1431, 1438 i 1645, z 2012 r. poz. 886, 1091, 1101, 1327, 1426, 1447 i 1529, z 2013 r. poz. 480, 765, 849, 1247, 1262, 1282 i 1650, z 2014 r. poz. 85, 384, 694, 1375 i 1556, z 2015 r. poz. 21, 290, 396, 1185, 1186, 1334, 1788, 1855 i 2281 oraz z 2016 r. poz. 178 i 437.
 - Jeżeli nie wskazano innej podstawy prawnej, przepisy w nawiasach oznaczają odpowiednie artykuły ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks postępowania karnego (Dz. U. poz. 555, z późn. zm.).
 - Zmiany wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 1999 r. poz. 931, z 2000 r. poz. 580, 717, 852 i 1027, z 2001 r. poz. 1071 i 1149, z 2002 r. poz. 676, z 2003 r. poz. 155, 1061 i 1188, z 2004 r. poz. 514, 626, 889, 2405 i 2641, z 2005 r. poz. 70, 461, 680, 821, 1181, 1203, 1363, 1416 i 1479, z 2006 r. poz. 118, 467, 659, 708, 711, 1009, 1013, 1192, 1647 i 1648, z 2007 r. poz. 116, 432, 539, 589, 664, 766, 849 i 903, z 2008 r. poz. 162, 648, 686, 802, 1133, 1308, 1344, 1485, 1571 i 1651, z 2009 r. poz. 39, 104, 171, 585, 716, 1051, 1178, 1323, 1375, 1474 i 1589, z 2010 r. poz. 46, 626, 669, 826, 842, 1228 i 1307, z 2011 r. poz. 245, 246, 273, 654, 678, 829, 1135, 1280, 1430, 1431, 1438 i 1645, z 2012 r. poz. 886, 1091, 1101, 1327, 1426, 1447 i 1529, z 2013 r. poz. 480, 765, 849, 1247, 1262, 1282 i 1650, z 2014 r. poz. 85, 384, 694, 1375 i 1556 oraz z 2015 r. poz. 21, 290, 396, 1185, 1186, 1334, 1788, 1855 i 2281 oraz z 2016 r. poz. 178 i 437.
 - Niniejsze rozporządzenie było poprzedzone rozporządzeniem Ministra Sprawiedliwości z dnia 3 czerwca 2015 r. w sprawie określenia wzoru pouczenia o uprawnieniach i obowiązkach pokrzywdzonego w postępowaniu karnym (Dz. U. poz. 848), które traci moc na podstawie art. 28 ustawy z dnia 11 marca 2016 r. o zmianie ustawy – Kodeks postępowania karnego oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. poz. 437).
 - Zmiany wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 1999 r. Nr 83, poz. 931, z 2000 r. Nr 50, poz. 580, Nr 62, poz. 717, Nr 73, poz. 852 i Nr 93, poz. 1027, z 2001 r. Nr 98, poz. 1071 i Nr 106, poz. 1149, z 2002 r. Nr 74, poz. 676, z 2003 r. Nr 17, poz. 155, Nr 111, poz. 1061 i Nr 130, poz. 1188, z 2004 r. Nr 51, poz. 514, Nr 69, poz. 626, Nr 93, poz. 889, Nr 240, poz. 2405 i Nr 264, poz. 2641, z 2005 r. Nr 10, poz. 70, Nr 48, poz. 461, Nr 77, poz. 680, Nr 96, poz. 821, Nr 141, poz. 1181, Nr 143, poz. 1203, Nr 163, poz. 1363, Nr 169, poz. 1416 i Nr 178, poz. 1479, z 2006 r. Nr 15, poz. 118, Nr 66, poz. 467, Nr 95, poz. 659, Nr 104, poz. 708 i 711, Nr 141, poz. 1009 i 1013, Nr 167, poz. 1192 i Nr 226, poz. 1647 i 1648, z 2007 r. Nr 20, poz. 116, Nr 64, poz. 432, Nr 80, poz. 539, Nr 89, poz. 589, Nr 99, poz. 664, Nr 112, poz. 766, Nr 123, poz. 849 i Nr 128, poz. 903, z 2008 r. Nr 27, poz. 162, Nr 100, poz. 648, Nr 107, poz. 686, Nr 123, poz. 802, Nr 182, poz. 1133, Nr 208, poz. 1308, Nr 214, poz. 1344, Nr 225, poz. 1485, Nr 234, poz. 1571 i Nr 237, poz. 1651, z 2009 r. Nr 8, poz. 39, Nr 20, poz. 104, Nr 28, poz. 171, Nr 68, poz. 585, Nr 85, poz. 716, Nr 127, poz. 1051, Nr 144, poz. 1178, Nr 168, poz. 1323, Nr 178, poz. 1375, Nr 190, poz. 1474 i Nr 206, poz. 1589, z 2010 r. Nr 7, poz. 46, Nr 98, poz. 626, Nr 106, poz. 669, Nr 122, poz. 826, Nr 125, poz. 842, Nr 182, poz. 1228 i Nr 197, poz. 1307, z 2011 r. Nr 48, poz. 245 i 246, Nr 53, poz. 273, Nr 112, poz. 654, Nr 117, poz. 678, Nr 142, poz. 829, Nr 191, poz. 1135, Nr 217, poz. 1280, Nr 240, poz. 1430, 1431 i 1438 i Nr 279, poz. 1645, z 2012 r. poz. 886, 1091, 1101, 1327, 1426, 1447 i 1529, z 2013 r. poz. 480, 765, 849, 1247, 1262, 1282 i 1650, z 2014 r. poz. 85, 384, 694, 1375 i 1556 oraz z 2015 r. poz. 21, 290 i 396.
 - Niniejsze rozporządzenie było poprzedzone rozporządzeniem Ministra Sprawiedliwości z dnia 27 maja 2014 r. w sprawie określenia wzoru pouczenia o uprawnieniach zatrzymanego w postępowaniu karnym (Dz. U. poz. 737), które traci moc z dniem wejścia w życie niniejszego rozporządzenia na podstawie art. 27 pkt 2 ustawy z dnia 20 lutego 2015 r. o zmianie ustawy – Kodeks karny oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. poz. 396).
 - Jeżeli nie wskazano innej podstawy prawnej, przepisy w nawiasach oznaczają odpowiednie artykuły ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks postępowania karnego (Dz. U. Nr 89, poz. 555, z późn. zm.).
 - Zmiany wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 1999 r. Nr 83, poz. 931, z 2000 r. Nr 50, poz. 580, Nr 62, poz. 717, Nr 73, poz. 852 i Nr 93, poz. 1027, z 2001 r. Nr 98, poz. 1071 i Nr 106, poz. 1149, z 2002 r. Nr 74, poz. 676, z 2003 r. Nr 17, poz. 155, Nr 111, poz. 1061 i Nr 130, poz. 1188, z 2004 r. Nr 51, poz. 514, Nr 69, poz. 626, Nr 93, poz. 889, Nr 240, poz. 2405 i Nr 264, poz. 2641, z 2005 r. Nr 10, poz. 70, Nr 48, poz. 461, Nr 77, poz. 680, Nr 96, poz. 821, Nr 141, poz. 1181, Nr 143, poz. 1203, Nr 163, poz. 1363, Nr 169, poz. 1416 i Nr 178, poz. 1479, z 2006 r. Nr 15, poz. 118, Nr 66, poz. 467, Nr 95, poz. 659, Nr 104, poz. 708 i 711, Nr 141, poz. 1009 i 1013, Nr 167, poz. 1192 i Nr 226, poz. 1647 i 1648, z 2007 r. Nr 20, poz. 116, Nr 64, poz. 432, Nr 80, poz. 539, Nr 89, poz. 589, Nr 99, poz. 664, Nr 112, poz. 766, Nr 123, poz. 849 i Nr 128, poz. 903, z 2008 r. Nr 27, poz. 162, Nr 100, poz. 648, Nr 107, poz. 686, Nr 123, poz. 802, Nr 182, poz. 1133, Nr 208, poz. 1308, Nr 214, poz. 1344, Nr 225, poz. 1485, Nr 234, poz. 1571 i Nr 237, poz. 1651, z 2009 r. Nr 8, poz. 39, Nr 20, poz. 104, Nr 28, poz. 171, Nr 68, poz. 585, Nr 85, poz. 716, Nr 127, poz. 1051, Nr 144, poz. 1178, Nr 168, poz. 1323, Nr 178, poz. 1375, Nr 190, poz. 1474 i Nr 206, poz. 1589, z 2010 r. Nr 7, poz. 46, Nr 98, poz. 626, Nr 106, poz. 669, Nr 122, poz. 826, Nr 125, poz. 842, Nr 182, poz. 1228 i Nr 197, poz. 1307, z 2011 r. Nr 48, poz. 245 i 246, Nr 53, poz. 273, Nr 112, poz. 654, Nr 117, poz. 678, Nr 142, poz. 829, Nr 191, poz. 1135, Nr 217, poz. 1280, Nr 240, poz. 1430, 1431 i 1438 i Nr 279, poz. 1645, z 2012 r. poz. 886, 1091, 1101, 1327, 1426, 1447 i 1529, z 2013 r. poz. 480, 765, 849, 1247, 1262, 1282 i 1650, z 2014 r. poz. 85, 384, 694, 1375 i 1556 oraz z 2015 r. poz. 21, 290 i 396.
 - Niniejsze rozporządzenie było poprzedzone rozporządzeniem Ministra Sprawiedliwości z dnia 13 czerwca 2003 r. w sprawie postępowania mediacyjnego w sprawach karnych (Dz. U. Nr 108, poz. 1020), które traci moc z dniem wejścia w życie niniejszego rozporządzenia na podstawie art. 51 ust. 1 ustawy z dnia 27 września 2013 r. o zmianie ustawy – Kodeks postępowania karnego oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. poz. 1247, z 2014 r. poz. 1556 i 1778 oraz z 2015 r. poz. 21 i 396).

- Zmiany tekstu jednolitego wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 2006 r. poz. 1600, z 2009 r. poz. 1323, z 2010 r. poz. 96, z 2012 r. poz. 490 oraz z 2015 r. poz. 1045 i 1890.
- § 10 pkt 4 uchylony rozporządzeniem z dnia 19.12.2016 r. (Dz. U. z 2016 r. poz. 2195), które wchodzi w życie 1.01.2017 r.
- § 10 pkt 6 uchylony rozporządzeniem z dnia 19.12.2016 r. (Dz. U. z 2016 r. poz. 2195), które wchodzi w życie 1.01.2017 r.
- § 10 pkt 10 uchylony rozporządzeniem z dnia 19.12.2016 r. (Dz. U. z 2016 r. poz. 2195), które wchodzi w życie 1.01.2017 r.
- Zmiany tekstu jednolitego wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 2013 r. poz. 938 i 1646, z 2014 r. poz. 379, 911, 1146, 1626 i 1877, z 2015 r. poz. 238, 532, 1045, 1117, 1130, 1189, 1190, 1269, 1358, 1513, 1830, 1854, 1890 i 2150 oraz z 2016 r. poz. 195.
- § 18 ust. 1 zdanie wstępne w brzmieniu rozporządzenia z dnia 19.12.2016 r. (Dz. U. z 2016 r. poz. 2195), które wchodzi w życie 1.01.2017 r.
- § 18 ust. 1 pkt 1 w brzmieniu rozporządzenia z dnia 19.12.2016 r. (Dz. U. z 2016 r. poz. 2195), które wchodzi w życie 1.01.2017 r.
- § 18 ust. 1 pkt 2 w brzmieniu rozporządzenia z dnia 19.12.2016 r. (Dz. U. z 2016 r. poz. 2195), które wchodzi w życie 1.01.2017 r.
- § 18 ust. 1 pkt 7 w brzmieniu rozporządzenia z dnia 19.12.2016 r. (Dz. U. z 2016 r. poz. 2195), które wchodzi w życie 1.01.2017 r.
- § 18 ust. 1 pkt 8 uchylony rozporządzeniem z dnia 19.12.2016 r. (Dz. U. z 2016 r. poz. 2195), które wchodzi w życie 1.01.2017 r.
- § 18 ust. 1 pkt 9 w brzmieniu rozporządzenia z dnia 19.12.2016 r. (Dz. U. z 2016 r. poz. 2195), które wchodzi w życie 1.01.2017 r.
- Zmiany wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 1999 r. poz. 931, z 2000 r. poz. 580, 717, 852 i 1027, z 2001 r. poz. 1071 i 1149, z 2002 r. poz. 676, z 2003 r. poz. 155, 1061 i 1188, z 2004 r. poz. 514, 626, 889, 2405 i 2641, z 2005 r. poz. 70, 461, 680, 821, 1181, 1203, 1363, 1416 i 1479, z 2006 r. poz. 118, 467, 659, 708, 711, 1009, 1013, 1192, 1647 i 1648, z 2007 r. poz. 116, 432, 539, 589, 664, 766, 849 i 903, z 2008 r. poz. 162, 648, 686, 802, 1133, 1308, 1344, 1485, 1571 i 1651, z 2009 r. poz. 39, 104, 171, 585, 716, 1051, 1178, 1323, 1375, 1474 i 1589, z 2010 r. poz. 46, 626, 669, 826, 842, 1228 i 1307, z 2011 r. poz. 245, 246, 273, 654, 678, 829, 1135, 1280, 1430, 1431, 1438 i 1645, z 2012 r. poz. 886, 1091, 1101, 1327, 1426, 1447 i 1529, z 2013 r. poz. 480, 765, 849, 1247, 1262, 1282 i 1650, z 2014 r. poz. 85, 384, 694, 1375 i 1556, z 2015 r. poz. 21, 290, 396, 1185, 1186, 1334, 1788, 1855 i 2281 oraz z 2016 r. poz. 178 i 437.
- Zmiany tekstu jednolitego wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 2014 r. poz. 293, 379, 435, 567, 616, 945, 1091, 1161, 1296, 1585, 1626, 1741 i 1924, z 2015 r. poz. 2, 4, 218, 539, 978, 1062, 1137, 1199, 1311, 1418, 1419, 1505, 1527, 1567, 1587, 1595, 1634, 1635, 1830 i 1854 oraz z 2016 r. poz. 195 i 437.
- Zmiany tekstu jednolitego wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 2012 r. poz. 1101 i 1529, z 2014 r. poz. 183 i 543, z 2015 r. poz. 658, 1191, 1224, 1269 i 1311 oraz z 2016 r. poz. 394.
- § 23 pkt 19 uchylony rozporządzeniem z dnia 19.12.2016 r. (Dz. U. z 2016 r. poz. 2195), które wchodzi w życie 1.01.2017 r.
- § 24 w brzmieniu rozporządzenia z dnia 19.12.2016 r. (Dz. U. z 2016 r. poz. 2195), które wchodzi w życie 1.01.2017 r.
- § 31 ust. 1 pkt 7 w brzmieniu rozporządzenia z dnia 19.12.2016 r. (Dz. U. z 2016 r. poz. 2195), które wchodzi w życie 1.01.2017 r.
- § 36 pkt 4a dodany rozporządzeniem z dnia 19.12.2016 r. (Dz. U. z 2016 r. poz. 2195), które wchodzi w życie 1.01.2017 r.
- § 52 ust. 1 w brzmieniu rozporządzenia z dnia 19.12.2016 r. (Dz. U. z 2016 r. poz. 2195), które wchodzi w życie 1.01.2017 r.
- § 56 ust. 1 pkt 12 dodany rozporządzeniem z dnia 19.12.2016 r. (Dz. U. z 2016 r. poz. 2195), które wchodzi w życie 1.01.2017 r.
- § 59a dodany rozporządzeniem z dnia 19.12.2016 r. (Dz. U. z 2016 r. poz. 2195), które wchodzi w życie 1.01.2017 r.
- Zmiany tekstu jednolitego wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 2012 r. poz. 1448, z 2013 r. poz. 700, 991, 1446 i 1611, z 2014 r. poz. 312, 486, 529, 768, 822 i 970, z 2015 r. poz. 211, 541, 591, 933, 1038, 1045, 1273, 1326, 1335, 1830, 1844, 1893, 2183 i 2281 oraz z 2016 r. poz. 266 i 352.
- § 68a dodany rozporządzeniem z dnia 19.12.2016 r. (Dz. U. z 2016 r. poz. 2195), które wchodzi w życie 1.01.2017 r.
- § 71 ust. 4 w brzmieniu rozporządzenia z dnia 19.12.2016 r. (Dz. U. z 2016 r. poz. 2195), które wchodzi w życie 1.01.2017 r.
- § 79 ust. 3 dodany rozporządzeniem z dnia 19.12.2016 r. (Dz. U. z 2016 r. poz. 2195), które wchodzi w życie 1.01.2017 r.
- § 80 ust. 2 w brzmieniu rozporządzenia z dnia 19.12.2016 r. (Dz. U. z 2016 r. poz. 2195), które wchodzi w życie 1.01.2017 r.
- § 80 ust. 3 w brzmieniu rozporządzenia z dnia 19.12.2016 r. (Dz. U. z 2016 r. poz. 2195), które wchodzi w życie 1.01.2017 r.
- § 80 ust. 4 w brzmieniu rozporządzenia z dnia 19.12.2016 r. (Dz. U. z 2016 r. poz. 2195), które wchodzi w życie 1.01.2017 r.
- § 108 ust. 1a dodany rozporządzeniem z dnia 19.12.2016 r. (Dz. U. z 2016 r. poz. 2195), które wchodzi w życie 1.01.2017 r.
- § 113 w brzmieniu rozporządzenia z dnia 19.12.2016 r. (Dz. U. z 2016 r. poz. 2195), które wchodzi w życie 1.01.2017 r.
- § 114 ust. 3 dodany rozporządzeniem z dnia 19.12.2016 r. (Dz. U. z 2016 r. poz. 2195), które wchodzi w życie 1.01.2017 r.
- § 152 w brzmieniu rozporządzenia z dnia 19.12.2016 r. (Dz. U. z 2016 r. poz. 2195), które wchodzi w życie 1.01.2017 r.
- § 168a dodany rozporządzeniem z dnia 7.11.2016 r. (Dz. U. z 2016 r. poz. 1820), które wchodzi w życie 9.11.2016 r.
- § 169 w brzmieniu rozporządzenia z dnia 19.12.2016 r. (Dz. U. z 2016 r. poz. 2195), które wchodzi w życie 1.01.2017 r.
- Zmiany wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 1997 r. poz. 1083, z 1999 r. poz. 931, z 2000 r. poz. 701 i 1268, z 2001 r. poz. 1071 i 1194, z 2003 r. poz. 1061, 1380 i 1750, z 2002 r. poz. 676 i 1679, z 2004 r. poz. 889, 2135, 2405, 2426 i 2703, z 2005 r. poz. 1363 i 1479, z 2006 r. poz. 708 i 1648, z 2007 r. poz. 849, z 2008 r. poz. 620 i 1344, z 2009 r. poz. 39, 119, 504, 817, 911, 963, 1475, 1540 i 1589, z 2010 r. poz. 191, 227, 842 i 1228, z 2011 r. poz. 201, 202, 654, 734, 1092, 1280 i 1431, z 2012 r. poz. 908, z 2013 r. poz. 628 i 1247, z 2014 r. poz. 287, 619 i 1707, z 2015 r. poz. 21, 396, 431, 541, 1269 i 1573 oraz z 2016 r. poz. 428 i 437.
- § 202a dodany rozporządzeniem z dnia 19.12.2016 r. (Dz. U. z 2016 r. poz. 2195), które wchodzi w życie 1.01.2017 r.
- § 203 w brzmieniu rozporządzenia z dnia 19.12.2016 r. (Dz. U. z 2016 r. poz. 2195), które wchodzi w życie 1.01.2017 r.
- § 210 oznaczenie ust. 1 i ust. 2 dodane rozporządzeniem z dnia 19.12.2016 r. (Dz. U. z 2016 r. poz. 2195), które wchodzi w życie 1.01.2017 r.
- § 224 ust. 1a dodany rozporządzeniem z dnia 19.12.2016 r. (Dz. U. z 2016 r. poz. 2195), które wchodzi w życie 1.01.2017 r.
- Zmiany wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 2014 r. poz. 463 i 1004, z 2015 r. poz. 1274, 1607 i 1767 oraz z 2016 r. poz. 65.
- § 337 pkt 3 uchylony rozporządzeniem z dnia 19.12.2016 r. (Dz. U. z 2016 r. poz. 2195), które wchodzi w życie 1.01.2017 r.
- Zmiany tekstu jednolitego wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 2013 r. poz. 765 i 1247, z 2014 r. poz. 486, 579, 786 i 969, z 2015 r. poz. 21, 396, 841, 1186, 1269, 1549, 1707 i 1855 oraz z 2016 r. poz. 178 i 437.
- § 365a dodany rozporządzeniem z dnia 19.12.2016 r. (Dz. U. z 2016 r. poz. 2195), które wchodzi w życie 1.01.2017 r.
- Zmiany tekstu jednolitego wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 2014 r. poz. 504, 1031 i 1081, z 2015 r. poz. 1066, 1167, 1240, 1348 i 1893 oraz z 2016 r. poz. 178.
- § 375a dodany rozporządzeniem z dnia 19.12.2016 r. (Dz. U. z 2016 r. poz. 2195), które wchodzi w życie 1.01.2017 r.
- Niniejsze rozporządzenie było poprzedzone rozporządzeniem Ministra Sprawiedliwości z dnia 11 września 2014 r. – Regulamin wewnętrznego urzędowania powszechnych jednostek organizacyjnych prokuratury (Dz. U. poz. 1218 i 1962 oraz z 2015 r. poz. 923), które traci moc na podstawie art. 73 pkt 1 ustawy z dnia 28 stycznia 2016 r. – Przepisy wprowadzające ustawę – Prawo o prokuraturze (Dz. U. poz. 178) z dniem wejścia w życie niniejszego rozporządzenia.
- Niniejsze rozporządzenie było poprzedzone rozporządzeniem Ministra Sprawiedliwości z dnia 17 grudnia 2014 r. w sprawie szczegółowych zasad i trybu doręczania pism sądowych w postępowaniu karnym (Dz. U. z 2016 r. poz. 1391), które na podstawie art. 27 ustawy z dnia 11 marca 2016 r. o zmianie ustawy – Kodeks postępowania karnego oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. poz. 437 i 2103) traci moc z dniem wejścia w życie niniejszego rozporządzenia.
- Zmiany wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 1999 r. Nr 83, poz. 931, z 2000 r. Nr 50, poz. 580, Nr 62, poz. 717, Nr 73, poz. 852 i Nr 93, poz. 1027, z 2001 r. Nr 98, poz. 1071 i Nr 106, poz. 1149, z 2002 r. Nr 74, poz. 676, z 2003 r. Nr 17, poz. 155, Nr 111, poz. 1061 i Nr 130, poz. 1188, z 2004 r. Nr 51, poz. 514, Nr 69, poz. 626, Nr 93, poz. 889, Nr 240, poz. 2405 i Nr 264, poz. 2641, z 2005 r. Nr 10, poz. 70, Nr 48, poz. 461, Nr 77, poz. 680, Nr 96, poz. 821, Nr 141, poz. 1181, Nr 143, poz. 1203, Nr 163, poz. 1363, Nr 169,

- poz. 1416 i Nr 178, poz. 1479, z 2006 r. Nr 15, poz. 118, Nr 66, poz. 467, Nr 95, poz. 659, Nr 104, poz. 708 i 711, Nr 141, poz. 1009 i 1013, Nr 167, poz. 1192 i Nr 226, poz. 1647 i 1648, z 2007 r. Nr 20, poz. 116, Nr 64, poz. 432, Nr 80, poz. 539, Nr 89, poz. 589, Nr 99, poz. 664, Nr 112, poz. 766, Nr 123, poz. 849 i Nr 128, poz. 903, z 2008 r. Nr 27, poz. 162, Nr 100, poz. 648, Nr 107, poz. 686, Nr 123, poz. 802, Nr 182, poz. 1133, Nr 208, poz. 1308, Nr 214, poz. 1344, Nr 225, poz. 1485, Nr 234, poz. 1571 i Nr 237, poz. 1651, z 2009 r. Nr 8, poz. 39, Nr 20, poz. 104, Nr 28, poz. 171, Nr 68, poz. 585, Nr 85, poz. 716, Nr 127, poz. 1051, Nr 144, poz. 1178, Nr 168, poz. 1323, Nr 178, poz. 1375, Nr 190, poz. 1474 i Nr 206, poz. 1589, z 2010 r. Nr 7, poz. 46, Nr 98, poz. 626, Nr 106, poz. 669, Nr 122, poz. 826, Nr 125, poz. 842, Nr 182, poz. 1228 i Nr 197, poz. 1307, z 2011 r. Nr 48, poz. 245 i 246, Nr 53, poz. 273, Nr 112, poz. 654, Nr 117, poz. 678, Nr 142, poz. 829, Nr 191, poz. 1135, Nr 217, poz. 1280, Nr 240, poz. 1430, 1431 i 1438 i Nr 279, poz. 1645, z 2012 r. poz. 886, 1091, 1101, 1327, 1426, 1447 i 1529 oraz z 2013 r. poz. 480.
- Niniejsze rozporządzenie było poprzedzone rozporządzeniem Ministra Sprawiedliwości z dnia 19 sierpnia 1998 r. w sprawie wysokości i sposobu obliczania wydatków Skarbu Państwa w postępowaniu karnym (Dz. U. Nr 111, poz. 705), które utraciło moc z dniem wejścia w życie niniejszego rozporządzenia.
 - Zmiany wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 1999 r. Nr 83, poz. 931, z 2000 r. Nr 50, poz. 580, Nr 62, poz. 717, Nr 73, poz. 852 i Nr 93, poz. 1027, z 2001 r. Nr 98, poz. 1071 i Nr 106, poz. 1149, z 2002 r. Nr 74, poz. 676, z 2003 r. Nr 17, poz. 155, Nr 111, poz. 1061 i Nr 130, poz. 1188, z 2004 r. Nr 51, poz. 514, Nr 69, poz. 626, Nr 93, poz. 889, Nr 240, poz. 2405 i Nr 264, poz. 2641, z 2005 r. Nr 10, poz. 70, Nr 48, poz. 461, Nr 77, poz. 680, Nr 96, poz. 821, Nr 141, poz. 1181, Nr 143, poz. 1203, Nr 163, poz. 1363, Nr 169, poz. 1416 i Nr 178, poz. 1479, z 2006 r. Nr 15, poz. 118, Nr 66, poz. 467, Nr 95, poz. 659, Nr 104, poz. 708 i 711, Nr 141, poz. 1009 i 1013, Nr 167, poz. 1192 i Nr 226, poz. 1647 i 1648, z 2007 r. Nr 20, poz. 116, Nr 64, poz. 432, Nr 80, poz. 539, Nr 89, poz. 589, Nr 99, poz. 664, Nr 112, poz. 766, Nr 123, poz. 849 i Nr 128, poz. 903, z 2008 r. Nr 27, poz. 162, Nr 100, poz. 648, Nr 107, poz. 686, Nr 123, poz. 802, Nr 182, poz. 1133, Nr 208, poz. 1308, Nr 214, poz. 1344, Nr 225, poz. 1485, Nr 234, poz. 1571 i Nr 237, poz. 1651, z 2009 r. Nr 8, poz. 39, Nr 20, poz. 104, Nr 28, poz. 171, Nr 68, poz. 585, Nr 85, poz. 716, Nr 127, poz. 1051, Nr 144, poz. 1178, Nr 168, poz. 1323, Nr 178, poz. 1375, Nr 190, poz. 1474 i Nr 206, poz. 1589, z 2010 r. Nr 7, poz. 46, Nr 98, poz. 626, Nr 106, poz. 669, Nr 122, poz. 826, Nr 125, poz. 842, Nr 182, poz. 1228 i Nr 197, poz. 1307, z 2011 r. Nr 48, poz. 245 i 246, Nr 53, poz. 273, Nr 112, poz. 654, Nr 117, poz. 678, Nr 142, poz. 829, Nr 191, poz. 1135, Nr 217, poz. 1280, Nr 240, poz. 1430, 1431 i 1438 i Nr 279, poz. 1645 oraz z 2012 r. poz. 886, 1091, 1101, 1327, 1426 i 1447.
 - Niniejsze rozporządzenie było poprzedzone rozporządzeniem Ministra Sprawiedliwości z dnia 18 czerwca 2003 r. w sprawie szczegółowych zasad i miejsca przechowywania w postępowaniu karnym przedmiotów i substancji stwarzających niebezpieczeństwo dla życia lub zdrowia oraz warunków i sposobu ich zniszczenia (Dz. U. Nr 108, poz. 1025), które traci moc z dniem wejścia w życie niniejszego rozporządzenia na podstawie art. 7 ust. 2 ustawy z dnia 1 kwietnia 2011 r. o zmianie ustawy o przeciwdziałaniu narkomanii oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. Nr 117, poz. 678).
 - Zmiany wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 1999 r. Nr 83, poz. 931, z 2000 r. Nr 50, poz. 580, Nr 62, poz. 717, Nr 73, poz. 852 i Nr 93, poz. 1027, z 2001 r. Nr 98, poz. 1071 i Nr 106, poz. 1149, z 2002 r. Nr 74, poz. 676, z 2003 r. Nr 17, poz. 155, Nr 111, poz. 1061 i Nr 130, poz. 1188, z 2004 r. Nr 51, poz. 514, Nr 69, poz. 626, Nr 93, poz. 889, Nr 240, poz. 2405 i Nr 264, poz. 2641, z 2005 r. Nr 10, poz. 70, Nr 48, poz. 461, Nr 77, poz. 680, Nr 96, poz. 821, Nr 141, poz. 1181, Nr 143, poz. 1203, Nr 163, poz. 1363, Nr 169, poz. 1416 i Nr 178, poz. 1479, z 2006 r. Nr 15, poz. 118, Nr 66, poz. 467, Nr 95, poz. 659, Nr 104, poz. 708 i 711, Nr 141, poz. 1009 i 1013, Nr 167, poz. 1192 i Nr 226, poz. 1647 i 1648, z 2007 r. Nr 20, poz. 116, Nr 64, poz. 432, Nr 80, poz. 539, Nr 89, poz. 589, Nr 99, poz. 664, Nr 112, poz. 766, Nr 123, poz. 849 i Nr 128, poz. 903, z 2008 r. Nr 27, poz. 162, Nr 100, poz. 648, Nr 107, poz. 686, Nr 123, poz. 802, Nr 182, poz. 1133, Nr 208, poz. 1308, Nr 214, poz. 1344, Nr 225, poz. 1485, Nr 234, poz. 1571 i Nr 237, poz. 1651, z 2009 r. Nr 8, poz. 39, Nr 20, poz. 104, Nr 28, poz. 171, Nr 68, poz. 585, Nr 85, poz. 716, Nr 127, poz. 1051, Nr 144, poz. 1178, Nr 168, poz. 1323, Nr 178, poz. 1375, Nr 190, poz. 1474 i Nr 206, poz. 1589, z 2010 r. Nr 7, poz. 46, Nr 98, poz. 626, Nr 106, poz. 669, Nr 122, poz. 826, Nr 125, poz. 842, Nr 182, poz. 1228 i Nr 197, poz. 1307 oraz z 2011 r. Nr 48, poz. 245 i 246, Nr 53, poz. 273, Nr 112, poz. 654, Nr 117, poz. 678, Nr 142, poz. 829, Nr 191, poz. 1135, Nr 217, poz. 1280, Nr 240, poz. 1430, 1431 i 1438 i Nr 279, poz. 1645.
 - Niniejsze rozporządzenie było poprzedzone rozporządzeniem Ministra Sprawiedliwości z dnia 12 sierpnia 1998 r. w sprawie warunków technicznych przesłuchania świadka, którego dane osobowe podlegają zachowaniu w tajemnicy (Dz. U. poz. 693) oraz rozporządzeniem Ministra Sprawiedliwości z dnia 12 sierpnia 1998 r. w sprawie sposobu sporządzania, przechowywania i udostępniania protokołów zeznań zawierających wiadomości o świadku, którego dane osobowe podlegają zachowaniu w tajemnicy, a także dopuszczalnego sposobu powoływania się na takie zeznania w orzeczeniach i pismach procesowych (Dz. U. poz. 694), które utraciły moc z dniem wejścia w życie niniejszego rozporządzenia.
 - Zmiany wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 1999 r. Nr 83, poz. 931, z 2000 r. Nr 50, poz. 580, Nr 62, poz. 717, Nr 73, poz. 852 i Nr 93, poz. 1027, z 2001 r. Nr 98, poz. 1071 i Nr 106, poz. 1149, z 2002 r. Nr 74, poz. 676, z 2003 r. Nr 17, poz. 155, Nr 111, poz. 1061 i Nr 130, poz. 1188, z 2004 r. Nr 51, poz. 514, Nr 69, poz. 626, Nr 93, poz. 889, Nr 240, poz. 2405 i Nr 264, poz. 2641 oraz z 2005 r. Nr 10, poz. 70.
 - Zgodnie z wyrokiem Tyb. Konst. z dnia 5.03.2013 r. (Dz. U. z 2013 r. poz. 375) § 5 ust. 1, został uznany za niezgodny z art. 74 § 4 ustawy z dnia 6.06.1997 r. – Kodeks postępowania karnego (Dz. U. Nr 89, poz. 555, ze zm.) oraz art. 92 ust. 1, art. 41 ust. 1 i art. 47 w związku z art. 31 ust. 3 Konstytucji RP. Utrata mocy nastąpi 20.03.2013 r.
 - Zgodnie z wyrokiem Tyb. Konst. z dnia 5.03.2013 r. (Dz. U. z 2013 r. poz. 375) § 5 ust. 2, został uznany za niezgodny z art. 74 § 4 ustawy z 6.06.1997 r. – Kodeks postępowania karnego oraz art. 92 ust. 1 i art. 41 ust. 1 Konstytucji RP. Utrata mocy nastąpi 20.03.2013 r.
 - Zgodnie z wyrokiem Tyb. Konst. z dnia 5.03.2013 r. (Dz. U. z 2013 r. poz. 375) § 10 ust. 1, w części zawierającej słowa "mimo zastosowania przymusu bezpośredniego," został uznany za niezgodny z art. 74 § 4 ustawy z 6.06.1997 r. – Kodeks postępowania karnego oraz art. 92 ust. 1 i art. 41 ust. 1 Konstytucji RP. Utrata mocy, w tej części, nastąpi 20.03.2013 r.
 - Z dniem wejścia w życie niniejszego rozporządzenia traci moc rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości z dnia 18 czerwca 2003 r. w sprawie poddawania badaniom lub dokonywania czynności z udziałem oskarżonego oraz osoby podejrzanej (Dz. U. Nr 108, poz. 1021), zachowane w mocy na podstawie art. 3 ustawy z dnia 17 grudnia 2004 r. o zmianie ustawy o Policji oraz ustawy – Kodeks postępowania karnego (Dz. U. z 2005 r. Nr 10, poz. 70).
 - Art. 88 w brzmieniu ustawy z dnia 15.12.2016 r. (Dz. U. z 2016 r. poz. 2261), która wchodzi w życie 1.01.2017 r.
 - Art. 124 w brzmieniu ustawy z dnia 16.11.2016 r. (Dz. U. z 2016 r. poz. 2138), która wchodzi w życie 1.01.2017 r.
 - Art. 180 § 2 w brzmieniu ustawy z dnia 15.12.2016 r. (Dz. U. z 2016 r. poz. 2261), która wchodzi w życie 1.01.2017 r.
 - Zmiany tekstu jednolitego wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 2015 r. poz. 1633, 1893, 1991 i 2199 oraz z 2016 r. poz. 65, 960, 1070 i 1239.
 - Zmiany tekstu jednolitego wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 2014 r. poz. 827 i 1198, z 2015 r. poz. 1069, 1893 i 2281 oraz z 2016 r. poz. 147, 542, 903 i 904.
 - Art. 247 § 7 w brzmieniu ustawy z dnia 16.11.2016 r. (Dz. U. z 2016 r. poz. 2138), która wchodzi w życie 1.01.2017 r.
 - Art. 275 § 1 w brzmieniu ustawy z dnia 16.11.2016 r. (Dz. U. z 2016 r. poz. 2138), która wchodzi w życie 1.01.2017 r.
 - Art. 288 § 1 w brzmieniu ustawy z dnia 16.11.2016 r. (Dz. U. z 2016 r. poz. 2138), która wchodzi w życie 1.01.2017 r.
 - Art. 400 § 2 w brzmieniu ustawy z dnia 16.11.2016 r. (Dz. U. z 2016 r. poz. 2138), która wchodzi w życie 1.01.2017 r.
 - Obecnie ministra właściwego do spraw zagranicznych na podstawie art. 4 ust. 1, art. 5 pkt 27 i art. 32 ustawy z dnia 4 września 1997 r. o działach administracji rządowej (Dz. U. z 2016 r. poz. 543, 749, 1020 i 1250).
 - Art. 647 § 1 pkt 1 zmieniony ustawą z dnia 16.11.2016 r. (Dz. U. z 2016 r. poz. 2138), która wchodzi w życie 1.01.2017 r.

- Zmiany wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 1999 r. Nr 83, poz. 931, z 2000 r. Nr 50, poz. 580, Nr 62, poz. 717, Nr 73, poz. 852 i Nr 93, poz. 1027, z 2001 r. Nr 98, poz. 1071 i Nr 106, poz. 1149, z 2002 r. Nr 74, poz. 676, z 2003 r. Nr 17, poz. 155, Nr 111, poz. 1061 i Nr 130, poz. 1188, z 2004 r. Nr 51, poz. 514, Nr 69, poz. 626, Nr 93, poz. 889, Nr 240, poz. 2405 i Nr 264, poz. 2641, z 2005 r. Nr 10, poz. 70, Nr 48, poz. 461, Nr 77, poz. 680, Nr 96, poz. 821, Nr 141, poz. 1181, Nr 143, poz. 1203, Nr 163, poz. 1363, Nr 169, poz. 1416 i Nr 178, poz. 1479, z 2006 r. Nr 15, poz. 118, Nr 66, poz. 467, Nr 95, poz. 659, Nr 104, poz. 708 i 711, Nr 141, poz. 1009 i 1013, Nr 167, poz. 1192 i Nr 226, poz. 1647 i 1648, z 2007 r. Nr 20, poz. 116, Nr 64, poz. 432, Nr 80, poz. 539, Nr 89, poz. 589, Nr 99, poz. 664, Nr 112, poz. 766, Nr 123, poz. 849 i Nr 128, poz. 903, z 2008 r. Nr 27, poz. 162, Nr 100, poz. 648, Nr 107, poz. 686, Nr 123, poz. 802, Nr 182, poz. 1133, Nr 208, poz. 1308, Nr 214, poz. 1344, Nr 225, poz. 1485, Nr 234, poz. 1571 i Nr 237, poz. 1651, z 2009 r. Nr 8, poz. 39, Nr 20, poz. 104, Nr 28, poz. 171, Nr 68, poz. 585, Nr 85, poz. 716, Nr 127, poz. 1051, Nr 144, poz. 1178, Nr 168, poz. 1323, Nr 178, poz. 1375, Nr 190, poz. 1474 i Nr 206, poz. 1589, z 2010 r. Nr 7, poz. 46, Nr 98, poz. 626, Nr 106, poz. 669, Nr 122, poz. 826, Nr 125, poz. 842, Nr 182, poz. 1228 i Nr 197, poz. 1307, z 2011 r. Nr 48, poz. 245 i 246, Nr 53, poz. 273, Nr 112, poz. 654, Nr 117, poz. 678, Nr 142, poz. 829, Nr 191, poz. 1135, Nr 217, poz. 1280, Nr 240, poz. 1430, 1431 i 1438 i Nr 279, poz. 1645, z 2012 r. poz. 886, 1091, 1101, 1327, 1426, 1447 i 1529, z 2013 r. poz. 480, 765, 849, 1247, 1262, 1282 i 1650 oraz z 2014 r. poz. 85, 384, 694, 1375 i 1556.
- Zmiany wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 1997 r. Nr 128, poz. 840, z 1999 r. Nr 64, poz. 729 i Nr 83, poz. 931, z 2000 r. Nr 48, poz. 548, Nr 93, poz. 1027 i Nr 116, poz. 1216, z 2001 r. Nr 98, poz. 1071, z 2003 r. Nr 111, poz. 1061, Nr 121, poz. 1142, Nr 179, poz. 1750, Nr 199, poz. 1935 i Nr 228, poz. 2255, z 2004 r. Nr 25, poz. 219, Nr 69, poz. 626, Nr 93, poz. 889 i Nr 243, poz. 2426, z 2005 r. Nr 86, poz. 732, Nr 90, poz. 757, Nr 132, poz. 1109, Nr 163, poz. 1363, Nr 178, poz. 1479 i Nr 180, poz. 1493, z 2006 r. Nr 190, poz. 1409, Nr 218, poz. 1592 i Nr 226, poz. 1648, z 2007 r. Nr 89, poz. 589, Nr 123, poz. 850, Nr 124, poz. 859 i Nr 192, poz. 1378, z 2008 r. Nr 90, poz. 560, Nr 122, poz. 782, Nr 171, poz. 1056, Nr 173, poz. 1080 i Nr 214, poz. 1344, z 2009 r. Nr 62, poz. 504, Nr 63, poz. 533, Nr 166, poz. 1317, Nr 168, poz. 1323, Nr 190, poz. 1474, Nr 201, poz. 1540 i Nr 206, poz. 1589, z 2010 r. Nr 7, poz. 46, Nr 40, poz. 227 i 229, Nr 98, poz. 625 i 626, Nr 125, poz. 842, Nr 127, poz. 857, Nr 152, poz. 1018 i 1021, Nr 182, poz. 1228, Nr 225, poz. 1474 i Nr 240, poz. 1602, z 2011 r. Nr 17, poz. 78, Nr 24, poz. 130, Nr 39, poz. 202, Nr 48, poz. 245, Nr 72, poz. 381, Nr 94, poz. 549, Nr 117, poz. 678, Nr 133, poz. 767, Nr 160, poz. 964, Nr 191, poz. 1135, Nr 217, poz. 1280, Nr 233, poz. 1381 i Nr 240, poz. 1431, z 2012 r. poz. 611, z 2013 r. poz. 849, 905, 1036 i 1247 oraz z 2014 r. poz. 538.
- Zmiany wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 1997 r. Nr 160, poz. 1083, z 1999 r. Nr 83, poz. 931, z 2000 r. Nr 60, poz. 701 i Nr 120, poz. 1268, z 2001 r. Nr 98, poz. 1071 i Nr 111, poz. 1194, z 2002 r. Nr 74, poz. 676 i Nr 200, poz. 1679, z 2003 r. Nr 111, poz. 1061, Nr 142, poz. 1380 i Nr 179, poz. 1750, z 2004 r. Nr 93, poz. 889, Nr 210, poz. 2135, Nr 240, poz. 2405, Nr 243, poz. 2426 i Nr 273, poz. 2703, z 2005 r. Nr 163, poz. 1363 i Nr 178, poz. 1479, z 2006 r. Nr 104, poz. 708 i Nr 226, poz. 1648, z 2007 r. Nr 123, poz. 849, z 2008 r. Nr 96, poz. 620 i Nr 214, poz. 1344, z 2009 r. Nr 8, poz. 39, Nr 22, poz. 119, Nr 62, poz. 504, Nr 98, poz. 817, Nr 108, poz. 911, Nr 115, poz. 963, Nr 190, poz. 1475, Nr 201, poz. 1540 i Nr 206, poz. 1589, z 2010 r. Nr 34, poz. 191, Nr 40, poz. 227, Nr 125, poz. 842 i Nr 182, poz. 1228, z 2011 r. Nr 39, poz. 201 i 202, Nr 112, poz. 654, Nr 129, poz. 734, Nr 185, poz. 1092, Nr 217, poz. 1280 i Nr 240, poz. 1431, z 2012 r. poz. 908, z 2013 r. poz. 628 i 1247 oraz z 2014 r. poz. 287, 619 i 1707.
- Zmiany tekstu jednolitego wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 2008 r. Nr 216, poz. 1367, Nr 225, poz. 1486, Nr 227, poz. 1505, Nr 234, poz. 1570 i Nr 237, poz. 1654, z 2009 r. Nr 6, poz. 33, Nr 22, poz. 120, Nr 26, poz. 157, Nr 38, poz. 299, Nr 92, poz. 753, Nr 97, poz. 800, Nr 98, poz. 817, Nr 111, poz. 918, Nr 118, poz. 989, Nr 157, poz. 1241, Nr 161, poz. 1278 i Nr 178, poz. 1374, z 2010 r. Nr 50, poz. 301, Nr 107, poz. 679, Nr 125, poz. 842, Nr 127, poz. 857, Nr 165, poz. 1116, Nr 182, poz. 1228, Nr 205, poz. 1363, Nr 225, poz. 1465, Nr 238, poz. 1578 i Nr 257, poz. 1723 i 1725, z 2011 r. Nr 45, poz. 235, Nr 73, poz. 390, Nr 81, poz. 440, Nr 106, poz. 622, Nr 112, poz. 654, Nr 113, poz. 657, Nr 122, poz. 696, Nr 138, poz. 808, Nr 149, poz. 887, Nr 171, poz. 1016, Nr 205, poz. 1203 i Nr 232, poz. 1378, z 2012 r. poz. 123, 1016, 1342 i 1548, z 2013 r. poz. 154, 879, 983, 1290, 1623, 1646 i 1650 oraz z 2014 r. poz. 24, 295, 496, 567, 619, 773, 1004, 1136, 1138, 1146, 1175, 1188, 1491 i 1831.
- Zmiany tekstu jednolitego wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 2012 r. poz. 627, 664, 908, 951 i 1529, z 2013 r. poz. 628, 675, 1351, 1635 i 1650 oraz z 2014 r. poz. 24, 486, 502, 538, 616, 1055, 1199 i 1822. Tekst jednolity nie uwzględnia zmian ogłoszonych w Dz. U. z 2011 r. Nr 217, poz. 1280 i Nr 230, poz. 1371.
- Zmiany wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 1999 r. Nr 83, poz. 931, z 2000 r. Nr 50, poz. 580, Nr 62, poz. 717, Nr 73, poz. 852 i Nr 93, poz. 1027, z 2001 r. Nr 98, poz. 1071 i Nr 106, poz. 1149, z 2002 r. Nr 74, poz. 676, z 2003 r. Nr 17, poz. 155, Nr 111, poz. 1061 i Nr 130, poz. 1188, z 2004 r. Nr 51, poz. 514, Nr 69, poz. 626, Nr 93, poz. 889, Nr 240, poz. 2405 i Nr 264, poz. 2641, z 2005 r. Nr 10, poz. 70, Nr 48, poz. 461, Nr 77, poz. 680, Nr 96, poz. 821, Nr 141, poz. 1181, Nr 143, poz. 1203, Nr 163, poz. 1363, Nr 169, poz. 1416 i Nr 178, poz. 1479, z 2006 r. Nr 15, poz. 118, Nr 66, poz. 467, Nr 95, poz. 659, Nr 104, poz. 708 i 711, Nr 141, poz. 1009 i 1013, Nr 167, poz. 1192 i Nr 226, poz. 1647 i 1648, z 2007 r. Nr 20, poz. 116, Nr 64, poz. 432, Nr 80, poz. 539, Nr 89, poz. 589, Nr 99, poz. 664, Nr 112, poz. 766, Nr 123, poz. 849 i Nr 128, poz. 903, z 2008 r. Nr 27, poz. 162, Nr 100, poz. 648, Nr 107, poz. 686, Nr 123, poz. 802, Nr 182, poz. 1133, Nr 208, poz. 1308, Nr 214, poz. 1344, Nr 225, poz. 1485, Nr 234, poz. 1571 i Nr 237, poz. 1651, z 2009 r. Nr 8, poz. 39, Nr 20, poz. 104, Nr 28, poz. 171, Nr 68, poz. 585, Nr 85, poz. 716, Nr 127, poz. 1051, Nr 144, poz. 1178, Nr 168, poz. 1323, Nr 178, poz. 1375, Nr 190, poz. 1474 i Nr 206, poz. 1589, z 2010 r. Nr 7, poz. 46, Nr 98, poz. 626, Nr 106, poz. 669, Nr 122, poz. 826, Nr 125, poz. 842, Nr 182, poz. 1228 i Nr 197, poz. 1307, z 2011 r. Nr 48, poz. 245 i 246, Nr 53, poz. 273, Nr 112, poz. 654, Nr 117, poz. 678, Nr 142, poz. 829, Nr 191, poz. 1135, Nr 217, poz. 1280, Nr 240, poz. 1430, 1431 i 1438 i Nr 279, poz. 1645, z 2012 r. poz. 886, 1091, 1101, 1327, 1426, 1447 i 1529, z 2013 r. poz. 480, 765, 849, 1247, 1262, 1282 i 1650 oraz z 2014 r. poz. 85, 384, 694, 1375 i 1556.
- Zmiany wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 1997 r. Nr 160, poz. 1083, z 1999 r. Nr 83, poz. 931, z 2000 r. Nr 60, poz. 701 i Nr 120, poz. 1268, z 2001 r. Nr 98, poz. 1071 i Nr 111, poz. 1194, z 2002 r. Nr 74, poz. 676 i Nr 200, poz. 1679, z 2003 r. Nr 111, poz. 1061, Nr 142, poz. 1380 i Nr 179, poz. 1750, z 2004 r. Nr 93, poz. 889, Nr 210, poz. 2135, Nr 240, poz. 2405, Nr 243, poz. 2426 i Nr 273, poz. 2703, z 2005 r. Nr 163, poz. 1363 i Nr 178, poz. 1479, z 2006 r. Nr 104, poz. 708 i Nr 226, poz. 1648, z 2007 r. Nr 123, poz. 849, z 2008 r. Nr 96, poz. 620 i Nr 214, poz. 1344, z 2009 r. Nr 8, poz. 39, Nr 22, poz. 119, Nr 62, poz. 504, Nr 98, poz. 817, Nr 108, poz. 911, Nr 115, poz. 963, Nr 190, poz. 1475, Nr 201, poz. 1540 i Nr 206, poz. 1589, z 2010 r. Nr 34, poz. 191, Nr 40, poz. 227, Nr 125, poz. 842 i Nr 182, poz. 1228, z 2011 r. Nr 39, poz. 201 i 202, Nr 112, poz. 654, Nr 129, poz. 734, Nr 185, poz. 1092, Nr 217, poz. 1280 i Nr 240, poz. 1431, z 2012 r. poz. 908, z 2013 r. poz. 628 i 1247 oraz z 2014 r. poz. 287, 619 i 1707.
- Zmiany tekstu jednolitego wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 2013 r. poz. 765 i 1247 oraz z 2014 r. poz. 486, 579, 786 i 969.
- Zmiany tekstu jednolitego wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 2015 r. poz. 1240, 1269, 1365, 1569, 1692, 1735, 1830, 1844, 1893, 1916, 1991 i 1994 oraz z 2016 r. poz. 65, 652 i 960.
- Art. 2 pkt 2 w brzmieniu ustawy z dnia 27.08.2009 r. (Dz. U. Nr 157, poz. 1241), która wchodzi w życie 1.01.2010 r.
- Zmiany wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 1965 r. Nr 15, poz. 113, z 1974 r. Nr 27, poz. 157 i Nr 39, poz. 231, z 1975 r. Nr 45, poz. 234, z 1982 r. Nr 11, poz. 82 i Nr 30, poz. 210, z 1983 r. Nr 5, poz. 33, z 1984 r. Nr 45, poz. 241 i 242, z 1985 r. Nr 20, poz. 86, z 1987 r. Nr 21, poz. 123, z 1988 r. Nr 41, poz. 324, z 1989 r. Nr 4, poz. 21 i Nr 33, poz. 175, z 1990 r. Nr 14, poz. 88, Nr 34, poz. 198, Nr 53, poz. 306, Nr 55, poz. 318 i Nr 79, poz. 464, z 1991 r. Nr 7, poz. 24, Nr 22, poz. 92 i Nr 115, poz. 496, z 1993 r. Nr 12, poz. 53, z 1994 r. Nr 105, poz. 509, z 1995 r. Nr 83, poz. 417, z 1996 r. Nr 24, poz. 110, Nr 43, poz. 189, Nr 73, poz. 350 i Nr 149, poz. 703, z 1997 r. Nr 43, poz. 270, Nr 54, poz. 348, Nr 75, poz. 471, Nr 102, poz. 643, Nr 117, poz. 752, Nr 121, poz. 769 i 770, Nr 133, poz. 882, Nr 139, poz. 934, Nr 140, poz. 940 i Nr 141, poz. 944, z 1998 r. Nr 106, poz. 668 i Nr 117, poz. 757, z 1999 r. Nr 52, poz. 532, z 2000 r. Nr 22, poz. 269 i 271, Nr 48, poz. 552 i 554, Nr 55, poz. 665, Nr 73, poz. 852, Nr 94, poz. 1037, Nr 114, poz. 1191 i 1193 i Nr 122, poz. 1314, 1319 i 1322, z 2001 r. Nr 4, poz. 27, Nr 49, poz. 508, Nr 63, poz. 635, Nr 98, poz. 1069, 1070 i 1071, Nr 123, poz. 1353, Nr 125, poz. 1368 i Nr 138, poz. 1546, z 2002 r. Nr 25, poz. 253, Nr 26, poz. 265, Nr 74, poz. 676, Nr 84, poz. 764, Nr 126, poz. 1069 i 1070, Nr 129, poz. 1102, Nr 153, poz. 1271,

- Nr 219, poz. 1849 i Nr 240, poz. 2058, z 2003 r. Nr 41, poz. 360, Nr 42, poz. 363, Nr 60, poz. 535, Nr 109, poz. 1035, Nr 119, poz. 1121, Nr 130, poz. 1188, Nr 139, poz. 1323, Nr 199, poz. 1939 i Nr 228, poz. 2255, z 2004 r. Nr 9, poz. 75, Nr 11, poz. 101, Nr 68, poz. 623, Nr 91, poz. 871, Nr 93, poz. 891, Nr 121, poz. 1264, Nr 162, poz. 1691, Nr 169, poz. 1783, Nr 172, poz. 1804, Nr 204, poz. 2091, Nr 210, poz. 2135, Nr 236, poz. 2356 i Nr 237, poz. 2384, z 2005 r. Nr 13, poz. 98, Nr 22, poz. 185, Nr 86, poz. 732, Nr 122, poz. 1024, Nr 143, poz. 1199, Nr 150, poz. 1239, Nr 167, poz. 1398, Nr 169, poz. 1413 i 1417, Nr 172, poz. 1438, Nr 178, poz. 1478, Nr 183, poz. 1538, Nr 264, poz. 2205 i Nr 267, poz. 2258 oraz z 2006 r. Nr 12, poz. 66, Nr 66, poz. 466, Nr 104, poz. 708 i 711 i Nr 186, poz. 1379.
- Zmiany wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 1965 r. Nr 15, poz. 113, z 1974 r. Nr 27, poz. 157 i Nr 39, poz. 231, z 1975 r. Nr 45, poz. 234, z 1982 r. Nr 11, poz. 82 i Nr 30, poz. 210, z 1983 r. Nr 5, poz. 33, z 1984 r. Nr 45, poz. 241 i 242, z 1985 r. Nr 20, poz. 86, z 1987 r. Nr 21, poz. 123, z 1988 r. Nr 41, poz. 324, z 1989 r. Nr 4, poz. 21 i Nr 33, poz. 175, z 1990 r. Nr 14, poz. 88, Nr 34, poz. 198, Nr 53, poz. 306, Nr 55, poz. 318 i Nr 79, poz. 464, z 1991 r. Nr 7, poz. 24, Nr 22, poz. 92 i Nr 115, poz. 496, z 1993 r. Nr 12, poz. 53, z 1994 r. Nr 105, poz. 509, z 1995 r. Nr 83, poz. 417, z 1996 r. Nr 24, poz. 110, Nr 43, poz. 189, Nr 73, poz. 350 i Nr 149, poz. 703, z 1997 r. Nr 43, poz. 270, Nr 54, poz. 348, Nr 75, poz. 471, Nr 102, poz. 643, Nr 117, poz. 752, Nr 121, poz. 769 i 770, Nr 133, poz. 882, Nr 139, poz. 934, Nr 140, poz. 940 i Nr 141, poz. 944, z 1998 r. Nr 106, poz. 668 i Nr 117, poz. 757, z 1999 r. Nr 52, poz. 532, z 2000 r. Nr 22, poz. 269 i 271, Nr 48, poz. 552 i 554, Nr 55, poz. 665, Nr 73, poz. 852, Nr 94, poz. 1037, Nr 114, poz. 1191 i 1193 i Nr 122, poz. 1314, 1319 i 1322, z 2001 r. Nr 4, poz. 27, Nr 49, poz. 508, Nr 63, poz. 635, Nr 98, poz. 1069, 1070 i 1071, Nr 123, poz. 1353, Nr 125, poz. 1368 i Nr 138, poz. 1546, z 2002 r. Nr 25, poz. 253, Nr 26, poz. 265, Nr 74, poz. 676, Nr 84, poz. 764, Nr 126, poz. 1069 i 1070, Nr 129, poz. 1102, Nr 153, poz. 1271, Nr 219, poz. 1849 i Nr 240, poz. 2058, z 2003 r. Nr 41, poz. 360, Nr 42, poz. 363, Nr 60, poz. 535, Nr 109, poz. 1035, Nr 119, poz. 1121, Nr 130, poz. 1188, Nr 139, poz. 1323, Nr 199, poz. 1939 i Nr 228, poz. 2255, z 2004 r. Nr 9, poz. 75, Nr 11, poz. 101, Nr 68, poz. 623, Nr 91, poz. 871, Nr 93, poz. 891, Nr 121, poz. 1264, Nr 162, poz. 1691, Nr 169, poz. 1783, Nr 172, poz. 1804, Nr 204, poz. 2091, Nr 210, poz. 2135, Nr 236, poz. 2356 i Nr 237, poz. 2384, z 2005 r. Nr 13, poz. 98, Nr 22, poz. 185, Nr 86, poz. 732, Nr 122, poz. 1024, Nr 143, poz. 1199, Nr 150, poz. 1239, Nr 167, poz. 1398, Nr 169, poz. 1413 i 1417, Nr 172, poz. 1438, Nr 178, poz. 1478, Nr 183, poz. 1538, Nr 264, poz. 2205 i Nr 267, poz. 2258 oraz z 2006 r. Nr 12, poz. 66, Nr 66, poz. 466, Nr 104, poz. 708 i 711 i Nr 186, poz. 1379.
 - Niniejsze rozporządzenie było poprzedzone rozporządzeniem Ministra Sprawiedliwości z dnia 23 grudnia 2015 r. w sprawie utrwalania dźwięku albo obrazu i dźwięku dla celów procesowych w postępowaniu karnym (Dz. U. poz. 2344), które na podstawie art. 27 ustawy z dnia 11 marca 2016 r. o zmianie ustawy – Kodeks postępowania karnego oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. poz. 437 i 2103) traci moc z dniem wejścia w życie niniejszego rozporządzenia.
 - Zmiany wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 1999 r. Nr 83, poz. 931, z 2000 r. Nr 50, poz. 580, Nr 62, poz. 717, Nr 73, poz. 852 i Nr 93, poz. 1027, z 2001 r. Nr 98, poz. 1071 i Nr 106, poz. 1149, z 2002 r. Nr 74, poz. 676, z 2003 r. Nr 17, poz. 155, Nr 111, poz. 1061 i Nr 130, poz. 1188, z 2004 r. Nr 51, poz. 514, Nr 69, poz. 626, Nr 93, poz. 889, Nr 240, poz. 2405 i Nr 264, poz. 2641, z 2005 r. Nr 10, poz. 70, Nr 48, poz. 461, Nr 77, poz. 680, Nr 96, poz. 821, Nr 141, poz. 1181, Nr 143, poz. 1203, Nr 163, poz. 1363, Nr 169, poz. 1416 i Nr 178, poz. 1479, z 2006 r. Nr 15, poz. 118, Nr 66, poz. 467, Nr 95, poz. 659, Nr 104, poz. 708 i 711, Nr 141, poz. 1009 i 1013, Nr 167, poz. 1192 i Nr 226, poz. 1647 i 1648, z 2007 r. Nr 20, poz. 116, Nr 64, poz. 432, Nr 80, poz. 539, Nr 89, poz. 589, Nr 99, poz. 664, Nr 112, poz. 766, Nr 123, poz. 849 i Nr 128, poz. 903, z 2008 r. Nr 27, poz. 162, Nr 100, poz. 648, Nr 107, poz. 686, Nr 123, poz. 802, Nr 182, poz. 1133, Nr 208, poz. 1308, Nr 214, poz. 1344, Nr 225, poz. 1485, Nr 234, poz. 1571 i Nr 237, poz. 1651, z 2009 r. Nr 8, poz. 39, Nr 20, poz. 104, Nr 28, poz. 171, Nr 68, poz. 585, Nr 85, poz. 716, Nr 127, poz. 1051, Nr 144, poz. 1178, Nr 168, poz. 1323, Nr 178, poz. 1375, Nr 190, poz. 1474 i Nr 206, poz. 1589, z 2010 r. Nr 7, poz. 46, Nr 98, poz. 626, Nr 106, poz. 669, Nr 122, poz. 826, Nr 125, poz. 842, Nr 182, poz. 1228 i Nr 197, poz. 1307, z 2011 r. Nr 48, poz. 245 i 246, Nr 53, poz. 273, Nr 112, poz. 654, Nr 117, poz. 678, Nr 142, poz. 829, Nr 191, poz. 1135, Nr 217, poz. 1280, Nr 240, poz. 1430, 1431 i 1438 i Nr 279, poz. 1645, z 2012 r. poz. 886, 1091, 1101, 1327, 1426, 1447 i 1529, z 2013 r. poz. 480, 765, 849, 1247, 1262, 1282 i 1650, z 2014 r. poz. 85, 384, 694, 1375 i 1556 oraz z 2015 r. poz. 21, 290, 396, 1185, 1186 i 1334.
 - Niniejsze rozporządzenie było poprzedzone rozporządzeniem Ministra Sprawiedliwości z dnia 2 czerwca 2003 r. w sprawie wysokości opłaty za wydanie kserokopii dokumentów oraz uwierzytelnionych odpisów z akt sprawy (Dz. U. Nr 107, poz. 1006), które traci moc z dniem wejścia w życie niniejszego rozporządzenia na podstawie art. 51 ust. 1 ustawy z dnia 27 września 2013 r. o zmianie ustawy – Kodeks postępowania karnego oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. poz. 1247, z 2014 r. poz. 1556 i 1778 oraz z 2015 r. poz. 21 i 396).
 - Zmiany wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 1999 r. poz. 931, z 2000 r. poz. 580, 717, 852 i 1027, z 2001 r. poz. 1071 i 1149, z 2002 r. poz. 676, z 2003 r. poz. 155, 1061 i 1188, z 2004 r. poz. 514, 626, 889, 2405 i 2641, z 2005 r. poz. 70, 461, 680, 821, 1181, 1203, 1363, 1416 i 1479, z 2006 r. poz. 118, 467, 659, 708, 711, 1009, 1013, 1192, 1647 i 1648, z 2007 r. poz. 116, 432, 539, 589, 664, 766, 849 i 903, z 2008 r. poz. 162, 648, 686, 802, 1133, 1308, 1344, 1485, 1571 i 1651, z 2009 r. poz. 39, 104, 171, 585, 716, 1051, 1178, 1323, 1375, 1474 i 1589, z 2010 r. poz. 46, 626, 669, 826, 842, 1228 i 1307, z 2011 r. poz. 245, 246, 273, 654, 678, 829, 1135, 1280, 1430, 1431, 1438 i 1645, z 2012 r. poz. 886, 1091, 1101, 1327, 1426, 1447 i 1529, z 2013 r. poz. 480, 765, 849, 1247, 1262, 1282 i 1650, z 2014 r. poz. 85, 384, 694, 1375 i 1556, z 2015 r. poz. 21, 290, 396, 1185, 1186, 1334, 1788, 1855 i 2281 oraz z 2016 r. poz. 178 i 437.
 - Niniejsze rozporządzenie było poprzedzone rozporządzeniem Ministra Sprawiedliwości z dnia 11 czerwca 2015 r. w sprawie określenia wzoru pouczenia o uprawnieniach i obowiązkach podejrzanego w postępowaniu karnym (Dz. U. poz. 893), które traci moc na podstawie art. 28 ustawy z dnia 11 marca 2016 r. o zmianie ustawy – Kodeks postępowania karnego oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. poz. 437).
 - Jeżeli nie wskazano innej podstawy prawnej, przepisy w nawiasach oznaczają odpowiednie artykuły ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks postępowania karnego (Dz. U. poz. 555, z późn. zm.).
 - Zmiany wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 1999 r. poz. 931, z 2000 r. poz. 580, 717, 852 i 1027, z 2001 r. poz. 1071 i 1149, z 2002 r. poz. 676, z 2003 r. poz. 155, 1061 i 1188, z 2004 r. poz. 514, 626, 889, 2405 i 2641, z 2005 r. poz. 70, 461, 680, 821, 1181, 1203, 1363, 1416 i 1479, z 2006 r. poz. 118, 467, 659, 708, 711, 1009, 1013, 1192, 1647 i 1648, z 2007 r. poz. 116, 432, 539, 589, 664, 766, 849 i 903, z 2008 r. poz. 162, 648, 686, 802, 1133, 1308, 1344, 1485, 1571 i 1651, z 2009 r. poz. 39, 104, 171, 585, 716, 1051, 1178, 1323, 1375, 1474 i 1589, z 2010 r. poz. 46, 626, 669, 826, 842, 1228 i 1307, z 2011 r. poz. 245, 246, 273, 654, 678, 829, 1135, 1280, 1430, 1431, 1438 i 1645, z 2012 r. poz. 886, 1091, 1101, 1327, 1426, 1447 i 1529, z 2013 r. poz. 480, 765, 849, 1247, 1262, 1282 i 1650, z 2014 r. poz. 85, 384, 694, 1375 i 1556, z 2015 r. poz. 21, 290, 396, 1185, 1186, 1334, 1788, 1855 i 2281 oraz z 2016 r. poz. 178 i 437.
 - Niniejsze rozporządzenie było poprzedzone rozporządzeniem Ministra Sprawiedliwości z dnia 11 czerwca 2015 r. w sprawie określenia wzoru pouczenia o uprawnieniach tymczasowo aresztowanego w postępowaniu karnym (Dz. U. poz. 885), które traci moc na podstawie art. 28 ustawy z dnia 11 marca 2016 r. o zmianie ustawy – Kodeks postępowania karnego oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. poz. 437).
 - Jeżeli nie wskazano innej podstawy prawnej, przepisy w nawiasach oznaczają odpowiednie artykuły ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks postępowania karnego (Dz. U. poz. 555, z późn. zm.).
 - Zmiany wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 1999 r. Nr 83, poz. 931, z 2000 r. Nr 50, poz. 580, Nr 62, poz. 717, Nr 73, poz. 852 i Nr 93, poz. 1027, z 2001 r. Nr 98, poz. 1071 i Nr 106, poz. 1149, z 2002 r. Nr 74, poz. 676, z 2003 r. Nr 17, poz. 155, Nr 111, poz. 1061 i Nr 130, poz. 1188, z 2004 r. Nr 51, poz. 514, Nr 69, poz. 626, Nr 93, poz. 889, Nr 240, poz. 2405 i Nr 264, poz. 2641, z 2005 r. Nr 10, poz. 70, Nr 48, poz. 461, Nr 77, poz. 680, Nr 96, poz. 821, Nr 141, poz. 1181, Nr 143, poz. 1203, Nr 163, poz. 1363, Nr 169, poz. 1416 i Nr 178, poz. 1479, z 2006 r. Nr 15, poz. 118, Nr 66, poz. 467, Nr 95, poz. 659, Nr 104, poz. 708 i 711, Nr 141, poz. 1009 i 1013, Nr 167, poz. 1192 i Nr 226, poz. 1647 i 1648, z 2007 r. Nr 20, poz. 116, Nr 64, poz. 432, Nr 80, poz. 539, Nr 89, poz. 589, Nr 99, poz. 664, Nr 112, poz. 766, Nr 123, poz. 849 i Nr 128, poz. 903, z 2008 r. Nr 27, poz. 162, Nr 100, poz. 648, Nr 107, poz. 686, Nr 123, poz. 802, Nr 182, poz. 1133, Nr 208, poz. 1308, Nr 214, poz. 1344, Nr 225, poz. 1485, Nr 234, poz. 1571 i Nr 237, poz. 1651, z 2009 r. Nr 8, poz. 39, Nr 20, poz. 104, Nr 28, poz. 171, Nr 68, poz. 585, Nr 85, poz. 716, Nr 127, poz. 1051, Nr 144, poz. 1178, Nr 168, poz. 1323, Nr 178, poz. 1375, Nr 190, poz. 1474 i Nr 206, poz. 1589, z 2010 r. Nr 7, poz. 46, Nr 98, poz. 626, Nr 106, poz. 669, Nr 122, poz. 826, Nr 125,

- poz. 842, Nr 182, poz. 1228 i Nr 197, poz. 1307, z 2011 r. Nr 48, poz. 245 i 246, Nr 53, poz. 273, Nr 112, poz. 654, Nr 117, poz. 678, Nr 142, poz. 829, Nr 191, poz. 1135, Nr 217, poz. 1280, Nr 240, poz. 1430, 1431 i 1438 i Nr 279, poz. 1645, z 2012 r. poz. 886, 1091, 1101, 1327, 1426, 1447 i 1529, z 2013 r. poz. 480, 765, 849, 1247, 1262, 1282 i 1650, z 2014 r. poz. 85, 384, 694, 1375 i 1556 oraz z 2015 r. poz. 21, 290 i 396.
- Jeżeli nie wskazano innej podstawy prawnej, przepisy w nawiasach oznaczają odpowiednie artykuły ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks postępowania karnego (Dz. U. Nr 89, poz. 555, z późn. zm.).
 - Zmiany wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 1999 r. poz. 931, z 2000 r. poz. 580, 717, 852 i 1027, z 2001 r. poz. 1071 i 1149, z 2002 r. poz. 676, z 2003 r. poz. 155, 1061 i 1188, z 2004 r. poz. 514, 626, 889, 2405 i 2641, z 2005 r. poz. 70, 461, 680, 821, 1181, 1203, 1363, 1416 i 1479, z 2006 r. poz. 118, 467, 659, 708, 711, 1009, 1013, 1192, 1647 i 1648, z 2007 r. poz. 116, 432, 539, 589, 664, 766, 849 i 903, z 2008 r. poz. 162, 648, 686, 802, 1133, 1308, 1344, 1485, 1571 i 1651, z 2009 r. poz. 39, 104, 171, 585, 716, 1051, 1178, 1323, 1375, 1474 i 1589, z 2010 r. poz. 46, 626, 669, 826, 842, 1228 i 1307, z 2011 r. poz. 245, 246, 273, 654, 678, 829, 1135, 1280, 1430, 1431, 1438 i 1645, z 2012 r. poz. 886, 1091, 1101, 1327, 1426, 1447 i 1529, z 2013 r. poz. 480, 765, 849, 1247, 1262, 1282 i 1650, z 2014 r. poz. 85, 384, 694, 1375 i 1556, z 2015 r. poz. 21, 290, 396, 1185, 1186, 1334, 1788, 1855 i 2281 oraz z 2016 r. poz. 178 i 437.
 - Jeżeli nie wskazano innej podstawy prawnej, przepisy w nawiasach oznaczają odpowiednie artykuły ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks postępowania karnego (Dz. U. poz. 555, z późn. zm.).
 - Zmiany wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 1999 r. poz. 931, z 2000 r. poz. 580, 717, 852 i 1027, z 2001 r. poz. 1071 i 1149, z 2002 r. poz. 676, z 2003 r. poz. 155, 1061 i 1188, z 2004 r. poz. 514, 626, 889, 2405 i 2641, z 2005 r. poz. 70, 461, 680, 821, 1181, 1203, 1363, 1416 i 1479, z 2006 r. poz. 118, 467, 659, 708, 711, 1009, 1013, 1192, 1647 i 1648, z 2007 r. poz. 116, 432, 539, 589, 664, 766, 849 i 903, z 2008 r. poz. 162, 648, 686, 802, 1133, 1308, 1344, 1485, 1571 i 1651, z 2009 r. poz. 39, 104, 171, 585, 716, 1051, 1178, 1323, 1375, 1474 i 1589, z 2010 r. poz. 46, 626, 669, 826, 842, 1228 i 1307, z 2011 r. poz. 245, 246, 273, 654, 678, 829, 1135, 1280, 1430, 1431, 1438 i 1645, z 2012 r. poz. 886, 1091, 1101, 1327, 1426, 1447 i 1529, z 2013 r. poz. 480, 765, 849, 1247, 1262, 1282 i 1650, z 2014 r. poz. 85, 384, 694, 1375 i 1556, z 2015 r. poz. 21, 290, 396, 1185, 1186, 1334, 1788, 1855 i 2281 oraz z 2016 r. poz. 178 i 437.
 - Niniejsze rozporządzenie było poprzedzone rozporządzeniem Ministra Sprawiedliwości z dnia 3 czerwca 2015 r. w sprawie określenia wzoru pouczenia o uprawnieniach i obowiązках pokrzywdzonego w postępowaniu karnym (Dz. U. poz. 848), które traci moc na podstawie art. 28 ustawy z dnia 11 marca 2016 r. o zmianie ustawy – Kodeks postępowania karnego oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. poz. 437).
 - Zmiany wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 1999 r. Nr 83, poz. 931, z 2000 r. Nr 50, poz. 580, Nr 62, poz. 717, Nr 73, poz. 852 i Nr 93, poz. 1027, z 2001 r. Nr 98, poz. 1071 i Nr 106, poz. 1149, z 2002 r. Nr 74, poz. 676, z 2003 r. Nr 17, poz. 155, Nr 111, poz. 1061 i Nr 130, poz. 1188, z 2004 r. Nr 51, poz. 514, Nr 69, poz. 626, Nr 93, poz. 889, Nr 240, poz. 2405 i Nr 264, poz. 2641, z 2005 r. Nr 10, poz. 70, Nr 48, poz. 461, Nr 77, poz. 680, Nr 96, poz. 821, Nr 141, poz. 1181, Nr 143, poz. 1203, Nr 163, poz. 1363, Nr 169, poz. 1416 i Nr 178, poz. 1479, z 2006 r. Nr 15, poz. 118, Nr 66, poz. 467, Nr 95, poz. 659, Nr 104, poz. 708 i 711, Nr 141, poz. 1009 i 1013, Nr 167, poz. 1192 i Nr 226, poz. 1647 i 1648, z 2007 r. Nr 20, poz. 116, Nr 64, poz. 432, Nr 80, poz. 539, Nr 89, poz. 589, Nr 99, poz. 664, Nr 112, poz. 766, Nr 123, poz. 849 i Nr 128, poz. 903, z 2008 r. Nr 27, poz. 162, Nr 100, poz. 648, Nr 107, poz. 686, Nr 123, poz. 802, Nr 182, poz. 1133, Nr 208, poz. 1308, Nr 214, poz. 1344, Nr 225, poz. 1485, Nr 234, poz. 1571 i Nr 237, poz. 1651, z 2009 r. Nr 8, poz. 39, Nr 20, poz. 104, Nr 28, poz. 171, Nr 68, poz. 585, Nr 85, poz. 716, Nr 127, poz. 1051, Nr 144, poz. 1178, Nr 168, poz. 1323, Nr 178, poz. 1375, Nr 190, poz. 1474 i Nr 206, poz. 1589, z 2010 r. Nr 7, poz. 46, Nr 98, poz. 626, Nr 106, poz. 669, Nr 122, poz. 826, Nr 125, poz. 842, Nr 182, poz. 1228 i Nr 197, poz. 1307, z 2011 r. Nr 48, poz. 245 i 246, Nr 53, poz. 273, Nr 112, poz. 654, Nr 117, poz. 678, Nr 142, poz. 829, Nr 191, poz. 1135, Nr 217, poz. 1280, Nr 240, poz. 1430, 1431 i 1438 i Nr 279, poz. 1645, z 2012 r. poz. 886, 1091, 1101, 1327, 1426, 1447 i 1529, z 2013 r. poz. 480, 765, 849, 1247, 1262, 1282 i 1650, z 2014 r. poz. 85, 384, 694, 1375 i 1556 oraz z 2015 r. poz. 21, 290 i 396.
 - Niniejsze rozporządzenie było poprzedzone rozporządzeniem Ministra Sprawiedliwości z dnia 27 maja 2014 r. w sprawie określenia wzoru pouczenia o uprawnieniach zatrzymanego w postępowaniu karnym (Dz. U. poz. 737), które traci moc z dniem wejścia w życie niniejszego rozporządzenia na podstawie art. 27 pkt 2 ustawy z dnia 20 lutego 2015 r. o zmianie ustawy – Kodeks karny oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. poz. 396).
 - Jeżeli nie wskazano innej podstawy prawnej, przepisy w nawiasach oznaczają odpowiednie artykuły ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks postępowania karnego (Dz. U. Nr 89, poz. 555, z późn. zm.).
 - Zmiany wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 1999 r. Nr 83, poz. 931, z 2000 r. Nr 50, poz. 580, Nr 62, poz. 717, Nr 73, poz. 852 i Nr 93, poz. 1027, z 2001 r. Nr 98, poz. 1071 i Nr 106, poz. 1149, z 2002 r. Nr 74, poz. 676, z 2003 r. Nr 17, poz. 155, Nr 111, poz. 1061 i Nr 130, poz. 1188, z 2004 r. Nr 51, poz. 514, Nr 69, poz. 626, Nr 93, poz. 889, Nr 240, poz. 2405 i Nr 264, poz. 2641, z 2005 r. Nr 10, poz. 70, Nr 48, poz. 461, Nr 77, poz. 680, Nr 96, poz. 821, Nr 141, poz. 1181, Nr 143, poz. 1203, Nr 163, poz. 1363, Nr 169, poz. 1416 i Nr 178, poz. 1479, z 2006 r. Nr 15, poz. 118, Nr 66, poz. 467, Nr 95, poz. 659, Nr 104, poz. 708 i 711, Nr 141, poz. 1009 i 1013, Nr 167, poz. 1192 i Nr 226, poz. 1647 i 1648, z 2007 r. Nr 20, poz. 116, Nr 64, poz. 432, Nr 80, poz. 539, Nr 89, poz. 589, Nr 99, poz. 664, Nr 112, poz. 766, Nr 123, poz. 849 i Nr 128, poz. 903, z 2008 r. Nr 27, poz. 162, Nr 100, poz. 648, Nr 107, poz. 686, Nr 123, poz. 802, Nr 182, poz. 1133, Nr 208, poz. 1308, Nr 214, poz. 1344, Nr 225, poz. 1485, Nr 234, poz. 1571 i Nr 237, poz. 1651, z 2009 r. Nr 8, poz. 39, Nr 20, poz. 104, Nr 28, poz. 171, Nr 68, poz. 585, Nr 85, poz. 716, Nr 127, poz. 1051, Nr 144, poz. 1178, Nr 168, poz. 1323, Nr 178, poz. 1375, Nr 190, poz. 1474 i Nr 206, poz. 1589, z 2010 r. Nr 7, poz. 46, Nr 98, poz. 626, Nr 106, poz. 669, Nr 122, poz. 826, Nr 125, poz. 842, Nr 182, poz. 1228 i Nr 197, poz. 1307, z 2011 r. Nr 48, poz. 245 i 246, Nr 53, poz. 273, Nr 112, poz. 654, Nr 117, poz. 678, Nr 142, poz. 829, Nr 191, poz. 1135, Nr 217, poz. 1280, Nr 240, poz. 1430, 1431 i 1438 i Nr 279, poz. 1645, z 2012 r. poz. 886, 1091, 1101, 1327, 1426, 1447 i 1529, z 2013 r. poz. 480, 765, 849, 1247, 1262, 1282 i 1650, z 2014 r. poz. 85, 384, 694, 1375 i 1556 oraz z 2015 r. poz. 21, 290 i 396.
 - Niniejsze rozporządzenie było poprzedzone rozporządzeniem Ministra Sprawiedliwości z dnia 13 czerwca 2003 r. w sprawie postępowania mediacyjnego w sprawach karnych (Dz. U. Nr 108, poz. 1020), które traci moc z dniem wejścia w życie niniejszego rozporządzenia na podstawie art. 51 ust. 1 ustawy z dnia 27 września 2013 r. o zmianie ustawy – Kodeks postępowania karnego oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. poz. 1247, z 2014 r. poz. 1556 i 1778 oraz z 2015 r. poz. 21 i 396).
 - Zmiany tekstu jednolitego wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 2006 r. poz. 1600, z 2009 r. poz. 1323, z 2010 r. poz. 96, z 2012 r. poz. 490 oraz z 2015 r. poz. 1045 i 1890.
 - § 10 pkt 4 uchylony rozporządzeniem z dnia 19.12.2016 r. (Dz. U. z 2016 r. poz. 2195), które wchodzi w życie 1.01.2017 r.
 - § 10 pkt 6 uchylony rozporządzeniem z dnia 19.12.2016 r. (Dz. U. z 2016 r. poz. 2195), które wchodzi w życie 1.01.2017 r.
 - § 10 pkt 10 uchylony rozporządzeniem z dnia 19.12.2016 r. (Dz. U. z 2016 r. poz. 2195), które wchodzi w życie 1.01.2017 r.
 - Zmiany tekstu jednolitego wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 2013 r. poz. 938 i 1646, z 2014 r. poz. 379, 911, 1146, 1626 i 1877, z 2015 r. poz. 238, 532, 1045, 1117, 1130, 1189, 1190, 1269, 1358, 1513, 1830, 1854, 1890 i 2150 oraz z 2016 r. poz. 195.
 - § 18 ust. 1 zdanie wstępne w brzmieniu rozporządzenia z dnia 19.12.2016 r. (Dz. U. z 2016 r. poz. 2195), które wchodzi w życie 1.01.2017 r.
 - § 18 ust. 1 pkt 1 w brzmieniu rozporządzenia z dnia 19.12.2016 r. (Dz. U. z 2016 r. poz. 2195), które wchodzi w życie 1.01.2017 r.
 - § 18 ust. 1 pkt 2 w brzmieniu rozporządzenia z dnia 19.12.2016 r. (Dz. U. z 2016 r. poz. 2195), które wchodzi w życie 1.01.2017 r.
 - § 18 ust. 1 pkt 7 w brzmieniu rozporządzenia z dnia 19.12.2016 r. (Dz. U. z 2016 r. poz. 2195), które wchodzi w życie 1.01.2017 r.
 - § 18 ust. 1 pkt 8 uchylony rozporządzeniem z dnia 19.12.2016 r. (Dz. U. z 2016 r. poz. 2195), które wchodzi w życie 1.01.2017 r.
 - § 18 ust. 1 pkt 9 w brzmieniu rozporządzenia z dnia 19.12.2016 r. (Dz. U. z 2016 r. poz. 2195), które wchodzi w życie 1.01.2017 r.
 - Zmiany wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 1999 r. poz. 931, z 2000 r. poz. 580, 717, 852 i 1027, z 2001 r. poz. 1071 i 1149, z 2002 r. poz. 676, z 2003 r. poz. 155, 1061 i 1188, z 2004 r. poz. 514, 626, 889, 2405 i 2641, z 2005 r. poz. 70, 461, 680, 821, 1181, 1203, 1363, 1416 i 1479, z 2006 r. poz. 118, 467, 659, 708, 711, 1009, 1013, 1192, 1647 i 1648, z 2007 r. poz. 116, 432, 539, 589, 664, 766, 849 i 903, z 2008 r. poz. 162, 648, 686, 802, 1133, 1308, 1344, 1485, 1571 i 1651, z 2009 r. poz. 39, 104, 171, 585, 716, 1051, 1178, 1323, 1375, 1474 i 1589, z 2010 r. poz. 46, 626, 669, 826, 842, 1228 i 1307, z 2011 r. poz. 245, 246, 273, 654, 678, 829, 1135, 1280, 1430, 1431, 1438

- i 1645, z 2012 r. poz. 886, 1091, 1101, 1327, 1426, 1447 i 1529, z 2013 r. poz. 480, 765, 849, 1247, 1262, 1282 i 1650, z 2014 r. poz. 85, 384, 694, 1375 i 1556, z 2015 r. poz. 21, 290, 396, 1185, 1186, 1334, 1788, 1855 i 2281 oraz z 2016 r. poz. 178 i 437.
- Zmiany tekstu jednolitego wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 2014 r. poz. 293, 379, 435, 567, 616, 945, 1091, 1161, 1296, 1585, 1626, 1741 i 1924, z 2015 r. poz. 2, 4, 218, 539, 978, 1062, 1137, 1199, 1311, 1418, 1419, 1505, 1527, 1567, 1587, 1595, 1634, 1635, 1830 i 1854 oraz z 2016 r. poz. 195 i 437.
 - Zmiany tekstu jednolitego wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 2012 r. poz. 1101 i 1529, z 2014 r. poz. 183 i 543, z 2015 r. poz. 658, 1191, 1224, 1269 i 1311 oraz z 2016 r. poz. 394.
 - § 23 pkt 19 uchylony rozporządzeniem z dnia 19.12.2016 r. (Dz. U. z 2016 r. poz. 2195), które wchodzi w życie 1.01.2017 r.
 - § 24 w brzmieniu rozporządzenia z dnia 19.12.2016 r. (Dz. U. z 2016 r. poz. 2195), które wchodzi w życie 1.01.2017 r.
 - § 31 ust. 1 pkt 7 w brzmieniu rozporządzenia z dnia 19.12.2016 r. (Dz. U. z 2016 r. poz. 2195), które wchodzi w życie 1.01.2017 r.
 - § 36 pkt 4a dodany rozporządzeniem z dnia 19.12.2016 r. (Dz. U. z 2016 r. poz. 2195), które wchodzi w życie 1.01.2017 r.
 - § 52 ust. 1 w brzmieniu rozporządzenia z dnia 19.12.2016 r. (Dz. U. z 2016 r. poz. 2195), które wchodzi w życie 1.01.2017 r.
 - § 56 ust. 1 pkt 12 dodany rozporządzeniem z dnia 19.12.2016 r. (Dz. U. z 2016 r. poz. 2195), które wchodzi w życie 1.01.2017 r.
 - § 59a dodany rozporządzeniem z dnia 19.12.2016 r. (Dz. U. z 2016 r. poz. 2195), które wchodzi w życie 1.01.2017 r.
 - Zmiany tekstu jednolitego wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 2012 r. poz. 1448, z 2013 r. poz. 700, 991, 1446 i 1611, z 2014 r. poz. 312, 486, 529, 768, 822 i 970, z 2015 r. poz. 211, 541, 591, 933, 1038, 1045, 1273, 1326, 1335, 1830, 1844, 1893, 2183 i 2281 oraz z 2016 r. poz. 266 i 352.
 - § 68a dodany rozporządzeniem z dnia 19.12.2016 r. (Dz. U. z 2016 r. poz. 2195), które wchodzi w życie 1.01.2017 r.
 - § 71 ust. 4 w brzmieniu rozporządzenia z dnia 19.12.2016 r. (Dz. U. z 2016 r. poz. 2195), które wchodzi w życie 1.01.2017 r.
 - § 79 ust. 3 dodany rozporządzeniem z dnia 19.12.2016 r. (Dz. U. z 2016 r. poz. 2195), które wchodzi w życie 1.01.2017 r.
 - § 80 ust. 2 w brzmieniu rozporządzenia z dnia 19.12.2016 r. (Dz. U. z 2016 r. poz. 2195), które wchodzi w życie 1.01.2017 r.
 - § 80 ust. 3 w brzmieniu rozporządzenia z dnia 19.12.2016 r. (Dz. U. z 2016 r. poz. 2195), które wchodzi w życie 1.01.2017 r.
 - § 80 ust. 4 w brzmieniu rozporządzenia z dnia 19.12.2016 r. (Dz. U. z 2016 r. poz. 2195), które wchodzi w życie 1.01.2017 r.
 - § 108 ust. 1a dodany rozporządzeniem z dnia 19.12.2016 r. (Dz. U. z 2016 r. poz. 2195), które wchodzi w życie 1.01.2017 r.
 - § 113 w brzmieniu rozporządzenia z dnia 19.12.2016 r. (Dz. U. z 2016 r. poz. 2195), które wchodzi w życie 1.01.2017 r.
 - § 114 ust. 3 dodany rozporządzeniem z dnia 19.12.2016 r. (Dz. U. z 2016 r. poz. 2195), które wchodzi w życie 1.01.2017 r.
 - § 152 w brzmieniu rozporządzenia z dnia 19.12.2016 r. (Dz. U. z 2016 r. poz. 2195), które wchodzi w życie 1.01.2017 r.
 - § 168a dodany rozporządzeniem z dnia 7.11.2016 r. (Dz. U. z 2016 r. poz. 1820), które wchodzi w życie 9.11.2016 r.
 - § 169 w brzmieniu rozporządzenia z dnia 19.12.2016 r. (Dz. U. z 2016 r. poz. 2195), które wchodzi w życie 1.01.2017 r.
 - Zmiany wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 1997 r. poz. 1083, z 1999 r. poz. 931, z 2000 r. poz. 701 i 1268, z 2001 r. poz. 1071 i 1194, z 2003 r. poz. 1061, 1380 i 1750, z 2002 r. poz. 676 i 1679, z 2004 r. poz. 889, 2135, 2405, 2426 i 2703, z 2005 r. poz. 1363 i 1479, z 2006 r. poz. 708 i 1648, z 2007 r. poz. 849, z 2008 r. poz. 620 i 1344, z 2009 r. poz. 39, 119, 504, 817, 911, 963, 1475, 1540 i 1589, z 2010 r. poz. 191, 227, 842 i 1228, z 2011 r. poz. 201, 202, 654, 734, 1092, 1280 i 1431, z 2012 r. poz. 908, z 2013 r. poz. 628 i 1247, z 2014 r. poz. 287, 619 i 1707, z 2015 r. poz. 21, 396, 431, 541, 1269 i 1573 oraz z 2016 r. poz. 428 i 437.
 - § 202a dodany rozporządzeniem z dnia 19.12.2016 r. (Dz. U. z 2016 r. poz. 2195), które wchodzi w życie 1.01.2017 r.
 - § 203 w brzmieniu rozporządzenia z dnia 19.12.2016 r. (Dz. U. z 2016 r. poz. 2195), które wchodzi w życie 1.01.2017 r.
 - § 210 oznaczenie ust. 1 i ust. 2 dodane rozporządzeniem z dnia 19.12.2016 r. (Dz. U. z 2016 r. poz. 2195), które wchodzi w życie 1.01.2017 r.
 - § 224 ust. 1a dodany rozporządzeniem z dnia 19.12.2016 r. (Dz. U. z 2016 r. poz. 2195), które wchodzi w życie 1.01.2017 r.
 - Zmiany wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 2014 r. poz. 463 i 1004, z 2015 r. poz. 1274, 1607 i 1767 oraz z 2016 r. poz. 65.
 - § 337 pkt 3 uchylony rozporządzeniem z dnia 19.12.2016 r. (Dz. U. z 2016 r. poz. 2195), które wchodzi w życie 1.01.2017 r.
 - Zmiany tekstu jednolitego wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 2013 r. poz. 765 i 1247, z 2014 r. poz. 486, 579, 786 i 969, z 2015 r. poz. 21, 396, 841, 1186, 1269, 1549, 1707 i 1855 oraz z 2016 r. poz. 178 i 437.
 - § 365a dodany rozporządzeniem z dnia 19.12.2016 r. (Dz. U. z 2016 r. poz. 2195), które wchodzi w życie 1.01.2017 r.
 - Zmiany tekstu jednolitego wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 2014 r. poz. 504, 1031 i 1081, z 2015 r. poz. 1066, 1167, 1240, 1348 i 1893 oraz z 2016 r. poz. 178.
 - § 375a dodany rozporządzeniem z dnia 19.12.2016 r. (Dz. U. z 2016 r. poz. 2195), które wchodzi w życie 1.01.2017 r.
 - Niniejsze rozporządzenie było poprzedzone rozporządzeniem Ministra Sprawiedliwości z dnia 11 września 2014 r. – Regulamin wewnętrznego urzędowania powszechnych jednostek organizacyjnych prokuratury (Dz. U. poz. 1218 i 1962 oraz z 2015 r. poz. 923), które traci moc na podstawie art. 73 pkt 1 ustawy z dnia 28 stycznia 2016 r. – Przepisy wprowadzające ustawę – Prawo o prokuraturze (Dz. U. poz. 178) z dniem wejścia w życie niniejszego rozporządzenia.
 - Niniejsze rozporządzenie było poprzedzone rozporządzeniem Ministra Sprawiedliwości z dnia 17 grudnia 2014 r. w sprawie szczegółowych zasad i trybu doręczania pism sądowych w postępowaniu karnym (Dz. U. z 2016 r. poz. 1391), które na podstawie art. 27 ustawy z dnia 11 marca 2016 r. o zmianie ustawy – Kodeks postępowania karnego oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. poz. 437 i 2103) traci moc z dniem wejścia w życie niniejszego rozporządzenia.
 - Zmiany wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 1999 r. Nr 83, poz. 931, z 2000 r. Nr 50, poz. 580, Nr 62, poz. 717, Nr 73, poz. 852 i Nr 93, poz. 1027, z 2001 r. Nr 98, poz. 1071 i Nr 106, poz. 1149, z 2002 r. Nr 74, poz. 676, z 2003 r. Nr 17, poz. 155, Nr 111, poz. 1061 i Nr 130, poz. 1188, z 2004 r. Nr 51, poz. 514, Nr 69, poz. 626, Nr 93, poz. 889, Nr 240, poz. 2405 i Nr 264, poz. 2641, z 2005 r. Nr 10, poz. 70, Nr 48, poz. 461, Nr 77, poz. 680, Nr 96, poz. 821, Nr 141, poz. 1181, Nr 143, poz. 1203, Nr 163, poz. 1363, Nr 169, poz. 1416 i Nr 178, poz. 1479, z 2006 r. Nr 15, poz. 118, Nr 66, poz. 467, Nr 95, poz. 659, Nr 104, poz. 708 i 711, Nr 141, poz. 1009 i 1013, Nr 167, poz. 1192 i Nr 226, poz. 1647 i 1648, z 2007 r. Nr 20, poz. 116, Nr 64, poz. 432, Nr 80, poz. 539, Nr 89, poz. 589, Nr 99, poz. 664, Nr 112, poz. 766, Nr 123, poz. 849 i Nr 128, poz. 903, z 2008 r. Nr 27, poz. 162, Nr 100, poz. 648, Nr 107, poz. 686, Nr 123, poz. 802, Nr 182, poz. 1133, Nr 208, poz. 1308, Nr 214, poz. 1344, Nr 225, poz. 1485, Nr 234, poz. 1571 i Nr 237, poz. 1651, z 2009 r. Nr 8, poz. 39, Nr 20, poz. 104, Nr 28, poz. 171, Nr 68, poz. 585, Nr 85, poz. 716, Nr 127, poz. 1051, Nr 144, poz. 1178, Nr 168, poz. 1323, Nr 178, poz. 1375, Nr 190, poz. 1474 i Nr 206, poz. 1589, z 2010 r. Nr 7, poz. 46, Nr 98, poz. 626, Nr 106, poz. 669, Nr 122, poz. 826, Nr 125, poz. 842, Nr 182, poz. 1228 i Nr 197, poz. 1307, z 2011 r. Nr 48, poz. 245 i 246, Nr 53, poz. 273, Nr 112, poz. 654, Nr 117, poz. 678, Nr 142, poz. 829, Nr 191, poz. 1135, Nr 217, poz. 1280, Nr 240, poz. 1430, 1431 i 1438 i Nr 279, poz. 1645, z 2012 r. poz. 886, 1091, 1101, 1327, 1426, 1447 i 1529 oraz z 2013 r. poz. 480.
 - Niniejsze rozporządzenie było poprzedzone rozporządzeniem Ministra Sprawiedliwości z dnia 19 sierpnia 1998 r. w sprawie wysokości i sposobu obliczania wydatków Skarbu Państwa w postępowaniu karnym (Dz. U. Nr 111, poz. 705), które utraciło moc z dniem wejścia w życie niniejszego rozporządzenia.
 - Zmiany wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 1999 r. Nr 83, poz. 931, z 2000 r. Nr 50, poz. 580, Nr 62, poz. 717, Nr 73, poz. 852 i Nr 93, poz. 1027, z 2001 r. Nr 98, poz. 1071 i Nr 106, poz. 1149, z 2002 r. Nr 74, poz. 676, z 2003 r. Nr 17, poz. 155, Nr 111, poz. 1061 i Nr 130, poz. 1188, z 2004 r. Nr 51, poz. 514, Nr 69, poz. 626, Nr 93, poz. 889, Nr 240, poz. 2405 i Nr 264, poz. 2641, z 2005 r. Nr 10, poz. 70, Nr 48, poz. 461, Nr 77, poz. 680, Nr 96, poz. 821, Nr 141, poz. 1181, Nr 143, poz. 1203, Nr 163, poz. 1363, Nr 169, poz. 1416 i Nr 178, poz. 1479, z 2006 r. Nr 15, poz. 118, Nr 66, poz. 467, Nr 95, poz. 659, Nr 104, poz. 708 i 711, Nr 141, poz. 1009 i 1013, Nr 167, poz. 1192 i Nr 226, poz. 1647 i 1648, z 2007 r. Nr 20, poz. 116, Nr 64, poz. 432, Nr 80, poz. 539, Nr 89, poz. 589, Nr 99, poz. 664, Nr 112, poz. 766, Nr 123, poz. 849 i Nr 128, poz. 903, z 2008 r. Nr 27, poz. 162, Nr 100, poz. 648, Nr 107, poz. 686, Nr 123, poz. 802,

-
- Nr 182, poz. 1133, Nr 208, poz. 1308, Nr 214, poz. 1344, Nr 225, poz. 1485, Nr 234, poz. 1571 i Nr 237, poz. 1651, z 2009 r. Nr 8, poz. 39, Nr 20, poz. 104, Nr 28, poz. 171, Nr 68, poz. 585, Nr 85, poz. 716, Nr 127, poz. 1051, Nr 144, poz. 1178, Nr 168, poz. 1323, Nr 178, poz. 1375, Nr 190, poz. 1474 i Nr 206, poz. 1589, z 2010 r. Nr 7, poz. 46, Nr 98, poz. 626, Nr 106, poz. 669, Nr 122, poz. 826, Nr 125, poz. 842, Nr 182, poz. 1228 i Nr 197, poz. 1307, z 2011 r. Nr 48, poz. 245 i 246, Nr 53, poz. 273, Nr 112, poz. 654, Nr 117, poz. 678, Nr 142, poz. 829, Nr 191, poz. 1135, Nr 217, poz. 1280, Nr 240, poz. 1430, 1431 i 1438 i Nr 279, poz. 1645 oraz z 2012 r. poz. 886, 1091, 1101, 1327, 1426 i 1447.
- Niniejsze rozporządzenie było poprzedzone rozporządzeniem Ministra Sprawiedliwości z dnia 18 czerwca 2003 r. w sprawie szczegółowych zasad i miejsca przechowywania w postępowaniu karnym przedmiotów i substancji stwarzających niebezpieczeństwo dla życia lub zdrowia oraz warunków i sposobu ich zniszczenia (Dz. U. Nr 108, poz. 1025), które traci moc z dniem wejścia w życie niniejszego rozporządzenia na podstawie art. 7 ust. 2 ustawy z dnia 1 kwietnia 2011 r. o zmianie ustawy o przeciwdziałaniu narkomanii oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. Nr 117, poz. 678).
 - Zmiany wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 1999 r. Nr 83, poz. 931, z 2000 r. Nr 50, poz. 580, Nr 62, poz. 717, Nr 73, poz. 852 i Nr 93, poz. 1027, z 2001 r. Nr 98, poz. 1071 i Nr 106, poz. 1149, z 2002 r. Nr 74, poz. 676, z 2003 r. Nr 17, poz. 155, Nr 111, poz. 1061 i Nr 130, poz. 1188, z 2004 r. Nr 51, poz. 514, Nr 69, poz. 626, Nr 93, poz. 889, Nr 240, poz. 2405 i Nr 264, poz. 2641, z 2005 r. Nr 10, poz. 70, Nr 48, poz. 461, Nr 77, poz. 680, Nr 96, poz. 821, Nr 141, poz. 1181, Nr 143, poz. 1203, Nr 163, poz. 1363, Nr 169, poz. 1416 i Nr 178, poz. 1479, z 2006 r. Nr 15, poz. 118, Nr 66, poz. 467, Nr 95, poz. 659, Nr 104, poz. 708 i 711, Nr 141, poz. 1009 i 1013, Nr 167, poz. 1192 i Nr 226, poz. 1647 i 1648, z 2007 r. Nr 20, poz. 116, Nr 64, poz. 432, Nr 80, poz. 539, Nr 89, poz. 589, Nr 99, poz. 664, Nr 112, poz. 766, Nr 123, poz. 849 i Nr 128, poz. 903, z 2008 r. Nr 27, poz. 162, Nr 100, poz. 648, Nr 107, poz. 686, Nr 123, poz. 802, Nr 182, poz. 1133, Nr 208, poz. 1308, Nr 214, poz. 1344, Nr 225, poz. 1485, Nr 234, poz. 1571 i Nr 237, poz. 1651, z 2009 r. Nr 8, poz. 39, Nr 20, poz. 104, Nr 28, poz. 171, Nr 68, poz. 585, Nr 85, poz. 716, Nr 127, poz. 1051, Nr 144, poz. 1178, Nr 168, poz. 1323, Nr 178, poz. 1375, Nr 190, poz. 1474 i Nr 206, poz. 1589, z 2010 r. Nr 7, poz. 46, Nr 98, poz. 626, Nr 106, poz. 669, Nr 122, poz. 826, Nr 125, poz. 842, Nr 182, poz. 1228 i Nr 197, poz. 1307 oraz z 2011 r. Nr 48, poz. 245 i 246, Nr 53, poz. 273, Nr 112, poz. 654, Nr 117, poz. 678, Nr 142, poz. 829, Nr 191, poz. 1135, Nr 217, poz. 1280, Nr 240, poz. 1430, 1431 i 1438 i Nr 279, poz. 1645.
 - Niniejsze rozporządzenie było poprzedzone rozporządzeniem Ministra Sprawiedliwości z dnia 12 sierpnia 1998 r. w sprawie warunków technicznych przesłuchania świadka, którego dane osobowe podlegają zachowaniu w tajemnicy (Dz. U. poz. 693) oraz rozporządzeniem Ministra Sprawiedliwości z dnia 12 sierpnia 1998 r. w sprawie sposobu sporządzania, przechowywania i udostępniania protokołów zeznań zawierających wiadomości o świadku, którego dane osobowe podlegają zachowaniu w tajemnicy, a także dopuszczalnego sposobu powoływania się na takie zeznania w orzeczeniach i pismach procesowych (Dz. U. poz. 694), które utraciły moc z dniem wejścia w życie niniejszego rozporządzenia.
 - Zmiany wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 1999 r. Nr 83, poz. 931, z 2000 r. Nr 50, poz. 580, Nr 62, poz. 717, Nr 73, poz. 852 i Nr 93, poz. 1027, z 2001 r. Nr 98, poz. 1071 i Nr 106, poz. 1149, z 2002 r. Nr 74, poz. 676, z 2003 r. Nr 17, poz. 155, Nr 111, poz. 1061 i Nr 130, poz. 1188, z 2004 r. Nr 51, poz. 514, Nr 69, poz. 626, Nr 93, poz. 889, Nr 240, poz. 2405 i Nr 264, poz. 2641 oraz z 2005 r. Nr 10, poz. 70.
 - Zgodnie z wyrokiem Tyb. Konst. z dnia 5.03.2013 r. (Dz. U. z 2013 r. poz. 375) § 5 ust. 1, został uznany za niezgodny z art. 74 § 4 ustawy z dnia 6.06.1997 r. – Kodeks postępowania karnego (Dz. U. Nr 89, poz. 555, ze zm.) oraz art. 92 ust. 1, art. 41 ust. 1 i art. 47 w związku z art. 31 ust. 3 Konstytucji RP. Utrata mocy nastąpi 20.03.2013 r.
 - Zgodnie z wyrokiem Tyb. Konst. z dnia 5.03.2013 r. (Dz. U. z 2013 r. poz. 375) § 5 ust. 2, został uznany za niezgodny z art. 74 § 4 ustawy z 6.06.1997 r. – Kodeks postępowania karnego oraz art. 92 ust. 1 i art. 41 ust. 1 Konstytucji RP. Utrata mocy nastąpi 20.03.2013 r.
 - Zgodnie z wyrokiem Tyb. Konst. z dnia 5.03.2013 r. (Dz. U. z 2013 r. poz. 375) § 10 ust. 1, w części zawierającej słowa "mimo zastosowania przymusu bezpośredniego," został uznany za niezgodny z art. 74 § 4 ustawy z 6.06.1997 r. – Kodeks postępowania karnego oraz art. 92 ust. 1 i art. 41 ust. 1 Konstytucji RP. Utrata mocy, w tej części, nastąpi 20.03.2013 r.
 - Z dniem wejścia w życie niniejszego rozporządzenia traci moc rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości z dnia 18 czerwca 2003 r. w sprawie poddawania badaniom lub dokonywania czynności z udziałem oskarżonego oraz osoby podejrzanej (Dz. U. Nr 108, poz. 1021), zachowane w mocy na podstawie art. 3 ustawy z dnia 17 grudnia 2004 r. o zmianie ustawy o Policji oraz ustawy – Kodeks postępowania karnego (Dz. U. z 2005 r. Nr 10, poz. 70).
 - Rozporządzenie zostało ogłoszone w dniu 8.11.2006 r.